ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN
GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

Vol. I

CORPUL OMENESC (I)

La pregătirea şi, parţial, la realizarea anchetelor pe teren, au participat:
DRAGOMIR DRĂGHICI
(Forumul pentru Cultura Rumânilor
Forum za Kulturu Vlaha – Serbia)
ZAVIŞA JURJ
(Asociaţia pentru Cultura Românilor/Vlahilor din Serbia „Ariadnae Filum”
Društvo za Kulturu Vlaha/Rumuna Srbije „Ariadnae Filum” – Serbia)

Colaboratori:
VOICHIŢA GRĂMADĂ
EVA MLADIN
CRISTINA VULTURAR
SIMONA DOBROTĂ
LUCIAN ANDREI
PARTENIE MACARIE

**Lucrare apărută cu sprijin financiar din
Fondul Recurent al Donatorilor aflat la dispoziţia
Academiei Române**

INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ ŞI ISTORIE LITERARĂ
„SEXTIL PUŞCARIU” AL ACADEMIEI ROMÂNE

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE DIALECTOLOGIE

PETRU NEIESCU EUGEN BELTECHI IOAN FAICIUC NICOLAE MOCANU

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN
GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

Vol. I
CORPUL OMENESC (I)

de

IOAN FAICIUC

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Bucureşti, 2021

Copyright © Editura Academiei Române, 2021.
Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate editurii.

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Calea 13 Septembrie nr. 13, Sector 5
050711, Bucureşti, România,
Tel: 4021-318 81 46, 4021-318 81 06
Fax: 4021-318 24 44
E-mail: edacad@ear.ro
Adresa web: www. ear.ro

Referenţi ştiinţifici: Prof. univ. Gh. CHIVU, membru corespondent al Academiei Române
Prof. univ. Dorin URIŢESCU, York University, Toronto (Canada)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Atlasul lingvistic român : graiurile dintre Morava, Dunăre şi Timoc /

Petru Neiescu, Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu. -
Bucureşti : Editura Academiei Române, 2021-

vol.
ISBN 978-973-27-3133-8
Vol. 1 : Corpul omenesc / de Ioan Faiciuc. - 2021. - ISBN
978-973-27-3134-5

I. Faiciuc, Ioan

811.135.1

Redactor: ALEXANDRA CIUTACU
Tehnoredactor: MARIANA MOCANU
Coperta: MARIANA ŞERBĂNESCU

Bun de tipar: 04. 02. 2021. Format: 28,7 × 41,5 cm
C.Z. pentru biblioteci mari: 811.135.1’286(497.1)
(084.42) C.Z. pentru biblioteci mici: 811.135.1’286

CUPRINS

Cuvânt-înainte (*Petru Neiescu*) XI
Prefaţă (*Nicolae Mocanu*) XIII
Cuvânt introductiv la volumul I (*Ioan Faiciuc*) XXI
Lista localităţilor cercetate (cu corespondenţele dintre ALR–MDT, ALR I, ALR II şi WLAD) XXIII
Lista localităţilor din NALR–Ban. şi NALR–Olt. incluse în reţeaua hărţilor interpretative din ALR–MDT XXV
Indicele cuvintelor-titlu, al materialului lingvistic necartografiat şi al hărţilor interpretative XXVII
Abrevieri XXXI
Transcrierea fonetică XXXIII

SOMMAIRE

Avant-propos (*Petru Neiescu*) XI
Préface (*Nicolae Mocanu*) XIII
Notes liminaires au Ier volume (*Ioan Faiciuc*) XXI
Liste des localités étudiées (avec les correspondances entre ALR–MDT, ALR I, ALR II et WLAD XXIII
Liste des localités du NALR–Ban. et NALR–Olt. incluses dans le réseau des cartes interprétatives du ALR–MDT XXV
Index des mots-titres, du matériel linguistique non-cartographié et des cartes interprétatives XXVII
Abréviations XXXI
La transcription phonétique XXXIII

HĂRŢI INTRODUCTIVE
CARTES INTRODUCTIVES

A. Numele oficial al localităţilor cercetate „Nom officiel des localités étudiées” 2, 3
B. Numele popular al localităţilor cercetate „Nom populaire des localités étudiées” 4, 5

HĂRŢI LINGVISTICE
CARTES LINGUISTIQUES

Nr. crt.	Nr. hărţii	Nr. întrebării (ALR–MDT/ NALR)	Titlul hărţii	Pag.
			1. CORPUL OMENESC (I)	
1	1	1/58	Cap, pl. „tête”	9
2	I		Forme de pl. pentru CAP	8
3	2	2/59	Creştetul (capului) „haut (de la tête)”	11
4	II		Principalii termeni pentru CREȘTETUL (CAPULUI)	10
5	3	3/60	Creieri, sg. „cerveaux”	13
6	III		Principalele forme de sg. pentru CREIER	12
7	4	4/61	Țeastă, pl. „crâne, calotte du crâne”	15
8	IV		Principalii termeni pentru ȚEASTĂ	14
9	5	5/62	Cucui, pl. „bosse au front”	17
10	V		Termeni și forme pentru CUCUI	16
11	6	6/64	Fir (de păr), pl. „cheveu”	19
12	VI		Termeni pentru FIR (DE PĂR)	18
13	7	7/66	Pieptene, pl. „peigne”	21
14	VII		Răspândirea formelor de sg. PIEPTEN, PIEPTIN etc.	20
15	8	8/68	Mă lau (ind. prez. 1-6) „je me lave”	23
16	VIII		Răspândirea formelor de ind. prez. 1 de la A SE LA	22
17	9	9/70	Brunet, pl. „(homme) brun”	25
18	IX		Principalii termeni pentru BRUNET	24
19	10	10/72	Blond, pl. „(homme) blond”	27
20	X		Principalii termeni pentru BLOND	26
21	11	11/74	(Păr) des, pl. „(cheveux) épais”	29
22	XI		Sunetul *d* în DES	28
23	12	12/76	(Păr) creț, pl. „(cheveux) frisés ”	31
24	XII		Principalii termeni pentru (PĂR) CREȚ	30
25	13	13/78	(Păr) alb, pl. „(cheveux) blancs”	33
26	XIII		Răspândirea formelor de sg. ALB, ALBU (na.)	32

Nr. crt.	Nr. hărţii	Nr. întrebării (ALR–MDT/ NALR)	Titlul hărţii	Pag.
27	14	14/80	Încărunțește (ind. prez. 3) „il grisonne”	35
28	XIV		Principalii termeni pentru ÎNCĂRUNȚEȘTE	34
29	15	15/81	Cărunt, pl. „grisonnant, chenu”	37
30	XV		Principalii termeni pentru (PĂR) CĂRUNT	36
31	16	16/82	Mă tund (ind. prez. 1) „je me fais couper les cheveux”	39
32	XVI		Răspândirea formelor (MĂ) TUND, (MĂ) TUNG	38
33	17	17/86	Purice, pl. „puce”	41
34	XVII		Răspândirea formelor de sg. PURIC (PURÍC), PUREC (PURÉC), PURICE, PURECE	40
35	18	18/87	Păduche, pl. „pou”	43
36	XVIII		Forme de sg. pentru PĂDUCHE	42
37	19	19/88	Lindină, pl. „lente”	45
38	XIX		Sunetul *d* în formele pentru LINDINĂ	44
39	20	20/91	Mătreață „pellicule”	47
40	XX		Termeni şi forme pentru MĂTREAȚĂ	46
41	21	21/92	Chel, pl. „chauve”	49
42	XXI		Principalii termeni şi forme pentru CHEL	48
43	22	22/94	Frunte, pl. „front”	51
44	XXII		Forme de sg. şi pl. pentru FRUNTE	50
45	23	23/95	Încrețesc (fruntea) (ind. prez. 1) „je me fais des rides (au front), je fronce (le front)”	53
46	XXIII		Principalii termeni pentru ÎNCREȚESC (FRUNTEA)	52
47	24	24/96	Tâmplă, pl. „tempe”	55
48	XXIV		Termeni pentru TÂMPLĂ	54
49	25	25/97	Ochi, pl „œil”	57
50	XXV		Răspândirea formelor de sg. OCHI(U), OICHI	56
51	26	26/98	(Ochi) negri „(yeux) noirs”	59
52	XXVI		Sunetul *n* în NEGRI	58
53	27	27/99	(Ochi) albaştri „(yeux) bleus”	61
54	XXVII		Termeni pentru (OCHI) ALBAȘTRI	60
55	28	28/100	(Ochi) căprui „(yeux) châtains, marrons”	63
56	XXVIII		Principalii termeni pentru (OCHI) CĂPRUI	62
57	29	42/114	Ochelari „lunettes”	65
58	XXIX		Termeni şi forme pentru OCHELARI	64
59	30	43/115	Caut (ind. prez. 1–6) „je cherche”	67
60	XXX		Răspândirea formelor CAT, CAUT etc.	66
61	31	44/117	Orb, pl. „aveugle”	69
62	XXXI		Termeni pentru ORB	68
63	32	45/119	Chior, pl. „borgne”	71
64	XXXII		Termeni pentru CHIOR	70
65	33	46/121	Sașiu, pl. „louche”	73
66	XXXIII		Principalele răspunsuri pentru SAȘIU	72
67	34	47/123	Albul (ochiului) „blanc (de l’œil)”	75
68	XXXIV		Principalii termeni pentru ALBUL OCHIULUI	74
69	35	48/124	Pupilă, pl. „pupille (de l’œil)”	77
70	XXXV		Principalii termeni pentru PUPILĂ	76
71	36	49/125	Albeață „taie (de l’œil), cataracte”	79
72	XXXVI		Principalii termeni pentru ALBEAȚĂ	78
73	37	50/126	(Cu) coada ochiului „(regarder) du coin de l’œil”	81
74	XXXVII		Principalele răspunsuri pentru (MĂ UIT) CU COADA OCHIULUI	80
75	38	51/127	Urdori „chassies”	83
76	XXXVIII		Termeni şi forme pentru URDORI	82
77	39	52/128	Pleoapă, pl. „paupière”	85
78	XXXIX		Principalele denumiri pentru PLEOAPĂ	84
79	40	53/129	Urcior (la ochi), pl. „orgelet”	87
80	XL		Principalii termeni şi forme pentru URCIOR (LA OCHI)	86
81	41	54/130	Geană, pl. „cil”	89
82	XLI		Sunetul *ĝ* în cuvântul GEANĂ	88
83	42	55/131	Sprânceană, pl. „sourcil”	91
84	XLII		Sunetul *ĉ* în cuvântul SPRÂNCEANĂ	90
85	43	56/132	Lacrimi, sg. „larmes”	93
86	XLIII		Răspândirea formelor de pl. pentru LACRIMĂ	92
87	44	59/136	Ureche, pl. „oreille”	95
88	XLIV		Răspândirea formelor URECHE, UREICHE	94
89	45	60/137	Cercei, sg. „boucles d’oreille”	97
90	XLV		Forme de pl. pentru CERCEL	96
91	46	63/145	Față, pl. „visage”	99
92	XLVI		Principalii termeni pentru FAȚĂ	98
93	47	64/146	Obraz, pl. „joue”	101
94	XLVII		Forme de pl. pentru OBRAZ	100
95	48	65/147	Buca obrazului „joue”	103
96	XLVIII		Principalii termeni pentru BUCA OBRAZULUI	102
97	49	66/148	Umărul obrazului, pl. „pommette”	105
98	XLIX		Termeni pentru UMĂRUL OBRAZULUI	104
99	50	67/149	(Om) palid, pl. „(homme) pâle”	107
100	L		Principalele răspunsuri pentru (OM) PALID	106
101	51	68/150	Coşuri (pe obraz), sg. „boutons (au visage)”	109
102	LI		Principalii termeni pentru COȘURI (PE OBRAZ)	108
103	52	69/151	Pistrui, sg. „taches de rousseur”	111
104	LII		Principalii termeni pentru PISTRUI	110
105	53	70/152	Zbârcituri (pe obraz), sg. „rides”	113
106	LIII		Principalii termeni pentru ZBÂRCITURI (PE OBRAZ)	112
107	54	71/154	Nară, pl. „narine”	115
108	LIV		Termeni şi forme pentru NARĂ	114

Nr. crt.	Nr. hărţii	Nr. întrebării (ALR–MDT/ NALR)	Titlul hărţii	Pag.
109	55	72/155	(Îi) curge nasul (ind. prez. 3) „(le nez lui) coule”	117
110	LV		Principalele răspunsuri pentru (ÎI) CURGE (NASUL)	116
111	56	73/156	Batistă, pl. „mouchoir”	119
112	LVI		Principalii termeni pentru BATISTĂ	118
113	57	74/157	Miros (ind. prez. 1–6) „je sens”	121
114	LVII		Forme pentru MIROS (ind. prez. 1)	120
115	58	76/161	Vomez (ind. prez. 1–6) „je vomis”	123
116	LVIII		Principalii termeni pentru VOMEZ (ind. prez. 1)	122
117	59	77/162	Mustață, pl. „moustache”	125
118	LIX		Forme de sg. și pl. pentru MUSTAȚĂ	124
119	60	78/164	Gură, pl. „bouche”	127
120	LX		Forme de pl. pentru GURĂ	126
121	61	79/165	Cerul gurii, pl. „la voûte du palais”	129
122	LXI		Răspândirea variantelor pentru CERUL GURII	128
123	62	80/166	Omușor, pl. „luette”	131
124	LXII		Principalii termeni și forme de sg. și pl. pentru OMUȘOR	130
125	63	81/167	Vorbesc (ind. prez. 1–6) „je parle”	133
126	LXIII		Termeni și forme pentru VORBESC (ind. prez. 1)	132
127	64	82/170	(Vorbesc) încet „(je parle) bas”	135
128	LXIV		Principalele răspunsuri pentru (VORBESC) ÎNCET	134
129	65	83/171	Peltic „(homme) qui zézaie”	137
130	LXV		Principalele răspunsuri pentru PELTIC	136
131	66	89/181	Mănânc (ind. prez. 1–6) „je mange”	139
132	LXVI		Sunetul *ĉ* în MĂNÂNCI (ind. prez. 2)	138
133	67	101/203	Nu tuși! (imper. neg. 2, 5) „ne tousse pas!”	141
134	LXVII		Forme pentru NU TUȘI! (imper. neg. 2)	140
135	68	103/205	Sughit (ind. prez. 1–6) „je hoquette, j’ai le hoquet”	143
136	LXVIII		Forme de ind. prez. 3 ale verbului A SUGHIȚA	142
137	69	104/209	Strănut (ind. prez. 1–3) „j’éternue”	145
138	LXIX		Termeni și forme pentru STRĂNUT (ind. prez. 1)	144
139	70	106/218	Slab (nu gras), pl. „maigre”	147
140	LXX		Termeni pentru SLAB (NU GRAS)	146
141	71	107/220	Slab (fără putere), pl. „faible”	149
142	LXXI		Principalele răspunsuri pentru SLAB (FĂRĂ PUTERE)	148
143	72	108/221	Mic, pl. „(homme) de petite taille”	151
144	LXXII		Termeni pentru (OM) MIC	150
145	73	109/223	Întreb (ind. prez. 1–6) „je demande”	153
146	LXXIII		Răspândirea formelor de ind. prez. 1 ale verbului A ÎNTREBA	152
147	74	111/228	Gălăgie „tapage, bruit, tumulte”	155
148	LXXIV		Principalii termeni pentru GĂLĂGIE	154
149	75	112/231	Răguşeşte (ind. prez. 3) „il s’enroue”	157
150	LXXV		Răspândirea formelor pentru RĂGUȘEȘTE (ind. prez. 3)	156
151	76	113/237	Vârful limbii (gen.) „bout de la langue”	159
152	LXXVI		Răspândirea formelor VÂRF, VÂRV, VÂR	158
153	77	114/239	Dinte, pl. „dent”	161
154	LXXVII		Sunetul *d* în DINTE	160
155	78	115/240	Măsea, pl. „molaire”	163
156	LXXVIII		Răspândirea formelor MĂSEA, MĂSEAUĂ etc.	162
157	79	116/241	Colț (de măsea), pl. „racine (d’une dent), chicot”	165
158	LXXIX		Principalii termeni pentru COLȚ (DE MĂSEA)	164
159	80	117/243	Umflu (ind. prez. 1–6) „j’enfle”	167
160	LXXX		Sunetul *u* în UMFLU	166
161	81	119/246	Strungăreață (la dinți), pl. „écartement entre les deux dents de devant”	169
162	LXXXI		Principalele răspunsuri pentru STRUNGĂREAȚĂ (LA DINȚI)	168
163	82	120/247	Scuip (ind. prez. 1–6) „je crache”	171
164	LXXXII		Răspândirea principalelor forme de ind. prez. 1–3 pentru A SCUIPA	170
165	83	121/250	Gingie, pl. „gencive”	173
166	LXXXIII		Termeni și variante pentru GINGIE	172
167	84	122/253	Buză, pl. „lèvre”	175
168	LXXXIV		Sunetul *z* în BUZĂ	174
169	85	123/256	Zăbale (la gură) „boutons à la commissure des lèvres”	177
170	LXXXV		Principalii termeni pentru ZĂBALE (LA GURĂ)	176
171	86	124/259	Bărbie², pl. „double menton”	179
172	LXXXVI		Principalii termeni pentru BĂRBIE²	178
173	87	125/260	Se bărbierește (ind. prez. 3) „il se rase”	181
174	LXXXVII		Sunetul *d* în SE RADE	180
175	88	126/264	Arcer, pl. „affiloir, aiguisoir”	183
176	LXXXVIII		Termeni și forme pentru ARCER	182
177	89	127/265	Spân, pl. „imberb, glabre”	185
178	LXXXIX		Principalii termeni și forme pentru SPÂN	184
179	90	128/266	Fluier (cu buzele un cântec) (ind. prez. 1) „je sifle (une chanson avec les lèvres)”	187
180	XC		Termeni pentru FLUIER (CU BUZELE UN CÂNTEC)	186
181	91	129/267	Fluier (din degete) (ind. prez. 1) „je sifle (avec les doigts)”	189
182	XCI		Principalii termeni pentru FLUIER (DIN DEGETE)	188
183	92	130/268	Gât, pl. „cou”	191
184	XCII		Termeni pentru GÂT	190
185	93	131/269	Grumaz, pl. „cou” (Les sens du mot *grumaz*)	193
186	XCIII		Forme de sg. și pl. pentru GRUMAZ	192

Nr. crt.	Nr. hărţii	Nr. întrebării (ALR–MDT/ NALR)	Titlul hărţii	Pag.
187	94	133/271	Amigdale, sg. „amygdales”	195
188	XCIV		Principalii termeni pentru AMIGDALE	194
189	95	134/272	Mărul lui Adam „pomme d’Adam”	197
190	XCV		Principalii termeni pentru MĂRUL LUI ADAM	196
191	96	135/273	Esofag, pl. „œsophage”	199
192	XCVI		Principalii termeni şi forme pentru ESOFAG	198
193	97	136/274	Ceafă, pl. „nuque”	201
194	XCVII		Forme de pl. pentru CEAFĂ	200
195	98	137/275	Piele, pl. „peau”	203
196	XCVIII		Forme de pl. pentru PIELE	202
197	99	138/276	Aluniță, pl. „grain de beauté”	205
198	XCIX		Termeni pentru ALUNIȚĂ	204
199	100	139/277	Neg, pl. „verrue”	207
200	C		Termeni şi forme pentru NEG	206
201	101	140/278	Râie „gale”	209
202	CI		Păstrarea lui *-ń-* în RÂIE (< lat. ARANEA)	208
203	102	141/279	Mă scarpin (ind. prez. 1–3) „je me gratte”	211
204	CII		Principalii termeni pentru MĂ SCARPIN (ind. prez. 1)	210
205	103	142/280	Pişc (ind. prez. 1–6) „je pince”	213
206	CIII		Principalii termeni pentru PIȘC (ind. prez. 1)	212
207	104	143/283	Muşchi (la mână), pl. „muscle”	215
208	CIV		Termeni şi forme pentru MUȘCHI (pl.)	214
209	105	144/285	Măduvă „moelle”	217
210	CV		Forme pentru MĂDUVĂ	216
211	106	146/287	Sânge „sang”	219
212	CVI		Sunetul *ĝ* în SÂNGE	218
213	107	147/288	Vine, sg. „veines”	221
214	CVII		Forme de pl. pentru VÂNĂ	220
215	108	148/290	Furca pieptului „le sternum”	223
216	CVIII		Principalii termeni pentru FURCA PIEPTULUI	222
217	109	149/291	Plămâni, sg. „poumons”	225
218	CIX		Principalii termeni şi forme pentru PLĂMÂNI	224
219	110	150/292	Tuberculoză „tuberculose, phtisie”	227
220	CX		Principalii termeni pentru TUBERCULOZĂ	226
221	111	152/296	Coastă, pl. „côte”	229
222	CXI		Opoziția sg.–pl. în COASTĂ; COASTE	228
223	112	153/297	Junghi, pl. „point de côté, élancement, lancinement”	231
224	CXII		Sunetul *j* în JUNGHI, MĂ JUNGHIE etc.	230
225	113	155/299	Suspin (ind. prez. 1–6) „je soupire”	233
226	CXIII		Termeni pentru SUSPIN (ind. prez. 1)	232
227	114	157/302	Spate „dos”	235
228	CXIV		Principalii termeni pentru SPATE	234
229	115	158/303	Omoplat, pl. „omoplate”	237
230	CXV		Principalii termeni şi forme pentru OMOPLAT	236
231	116	159/304	Şale „reins, lombes”	239
232	CXVI		Sunetul *a* în cuvântul ȘALE	238
233	117	162/309	Cocoaşă, pl. „bosse”	241
234	CXVII		Principalii termeni pentru COCOAȘĂ	240
235	118	163/310	Cocoşat, pl. „bossu, gibbeux”	243
236	CXVIII		Principalii termeni pentru COCOȘAT	242
237	119	164/311	Stomac, pl. „estomac”	245
238	CXIX		Principalii termeni pentru STOMAC	244
239	120	165/312	Pântece, pl. „ventre, abdomen”	247
240	CXX		Principalii termeni pentru PÂNTECE	246
241	121	167/319	Chiorăie (maţele) (ind. prez. 6) „(les boyaux lui) gargouillent”	249
242	CXXI		Principalii termeni pentru CHIORĂIE (MAȚELE)	248
243	122	168/320	Fiere „fiel”	251
244	CXXII		Grupul *fie-* în FIERE	250
245	123	169/321	Ficat, pl. „foie”	253
246	CXXIII		Principalele răspunsuri pentru FICAT	252
247	124	170/322	Rinichi, pl. „rein”	255
248	CXXIV		Principalii termeni şi forme de sg. pentru RINICHI	254
249	125	172/324	Mi-am scrântit o mână (perf. c. 1) „je me suis luxé un bras”	257
250	CXXV		Forme pentru MI-AM SCRÂNTIT (O MÂNĂ)	256
251	126	173/325	Stângaci, pl. „gaucher”	259
252	CXXVI		Sunetul *ĉ* în STÂNGACI (sg.)	258
253	127	174/327	Ciung, pl. „manchot”	261
254	CXXVII		Principalii termeni pentru CIUNG	260
255	128	175/329	Subsuoară, pl. „aisselle”	263
256	CXXVIII		Principalii termeni pentru SUBSUOARĂ	262
257	129	176/331	Umăr, pl. „épaule”	265
258	CXXIX		Forme de pl. pentru UMĂR	264
259	130	177/333	Palmă, pl. „paume”	267
260	CXXX		Forme de sg. şi pl. pentru PALMĂ	266
261	131	178/334	Podul palmei, pl. „thénar du pouce”	269
262	CXXXI		Principalii termeni pentru PODUL PALMEI	268
263	132	201/361	Rabd (ind. prez. 1–6) „j’endure, je supporte”	271
264	CXXXII		Termeni şi forme pentru RABD (ind. prez. 1)	270
265	133	202/363	Deget, pl. „doigt”	273
266	CXXXIII		Principalele forme pentru DEGET	272
267	134	205/368	Degeră (degetele de frig) (ind. prez. 6) „les doigts ont l’onglée”	275
268	CXXXIV		Sunetul *d* în formele pentru DEGERĂ	274

Nr. crt.	Nr. hărţii	Nr. întrebării (ALR–MDT/ NALR)	Titlul hărţii	Pag.
269	135	206/369	Aţâţ[1] (focul) (ind. prez. 1) „j'attise, j'avive (le feu)”	277
270	CXXXV		Răspândirea formelor pentru AŢÂŢ[1] (FOCUL)	276
271	136	214/385	(Merg) repede „(je marche) vite”	279
272	CXXXVI		Principalii termeni şi forme pentru (MERG) REPEDE	278
273	137	215/386	(Merg) încet „(je marche) lentement”	281
274	CXXXVII		Principalii termeni pentru (MERG) ÎNCET	280
275	138	236/415	Aş dormi (cond. prez. 1–6) „je dormirais”	283
276	CXXXVIII		Forme pentru AŞ DORMI (cond. prez. 1)	282

MATERIAL LINGVISTIC NECARTOGRAFIAT
MATÉRIEL LINGUISTIQUE NON-CARTOGRAPHIÉ

Nr. crt.	Nr. planşei	Nr. întrebării (ALR–MDT/ NALR)	Titlul chestiunii	Pag.
277	I	132/270	Gușă, pl. „goître”	287
278	I	145/286	Carne „chair”	287
279	I	151/295	Astmă „asthme”	287
280	II	154/298	Inimă, pl. „cœur”	288
281	II	156/300	Bătaie de inimă „battement de cœur”	288
282	II–III	160/305	Sudoare, pl. „sueur”	288–289
283	III	161/308	Șira spinării „l'épine dorsale”	289
284	III–IV	166/314	Constipat, pl. „constipé”	289–290
285	IV	171/323	Mână, pl. „main”	290
286	IV	204/366	Unghie, pl. „ongle”	290
287	IV	208/375	Neted „lisse, plat”	290

HĂRŢI INTERPRETATIVE
CARTES INTERPRÉTATIVES

Nr. crt.	Nr. planşei	Nr. hărţii	Nr. întrebării	Titlul hărţii	Pag.
288	V	CXXXIX	3/60	Principalele forme de pl. pentru CREIER	293
289	V	CXL	7/66	Răspândirea formelor de pl. PIEPTENE (n.), PIEPTENI (m.)	293
290	VI	CXLI	7/66	Grupul *pie-* în PIEPTEN, PIEPTIN	294
291	VI	CXLII	7/66	Sunetul *t* în PIEPTEN, PIEPTIN	294
292	VII	CXLIII	15/81	Sunetul *ă* în CĂRUNT	295
293	VII	CXLIV	17/86	Accentul în formele de sg. pentru PURICE	295
294	VIII	CXLV	17/86	Sunetul *ĉ* în formele de pl. PURICI, PURECI	296
295	VIII	CXLVI	18/87	Sunetul *ķ* în formele de pl. pentru PĂDUCHE	296
296	IX	CXLVII	19/88	Forme de sg. pentru LINDINĂ	297
297	IX	CXLVIII	22/94	Sunetul *t* în FRUNTE	297
298	X	CXLIX	23/95	Grupul *-cre-* în formele pentru ÎNCREŢESC	298
299	X	CL	27/99	Sunetul z + *i* în VERZI	298
300	XI	CLI	56/132	Răspândirea formelor de sg. pentru LACRIMĂ	299

Nr. crt.	Nr. planşei	Nr. hărţii	Nr. întrebării	Titlul hărţii	Pag.
301	XI	CLII	59/136	Sunetul *e* în URECHE	299
302	XII	CLIII	60/137	Răspândirea formelor CERCEL, CIORCEL	300
303	XII	CLIV	60/137	Sunetul *ĉ* în formele pentru CERCEL	300
304	XIII	CLV	63/145	Sunetul *e* în forma de pl. FEŢE	301
305	XIII	CLVI	79/165	Sunetul *ĉ* în formele pentru CERUL GURII	301
306	XIV	CLVII	101/203	Forme pentru NU TUŞIŢI! (imper. neg. 5)	302
307	XIV	CLVIII	103/205	Forme de ind. prez. 1–2 ale verbului A SUGHIŢA	302
308	XV	CLIX	114/239	Sunetul *t* în DINTE	303
309	XV	CLX	121/250	Sunetul *ĝ* în termenii şi formele pentru GINGIE	303
310	XVI	CLXI	136/274	Sunetul *ĉ* în cuvântul CEAFĂ	304
311	XVI	CLXII	137/275	Grupul *pie-* în PIELE	304
312	XVII	CLXIII	139/277	Sunetul *ĝ* în formele NEGEL, NIGEL, INIGEL etc.	305
313	XVII	CLXIV	142/280	Sunetul *ĉ* în CIUP, CIUPESC	305
314	XVIII	CLXV	149/291	Forme de pl. pentru ALB	306
315	XVIII	CLXVI	153/297	Reflexele grupului *gl′* + *u* în JUNGHI	306
316	XIX	CLXVII	176/331	Forme de sg. pentru UMĂR	307
317	XIX	CLXVIII	202/363	Sunetul *d* în formele pentru DEGET	307
318	XX	CLXIX	205/368	Sunetul *ĝ* în formele pentru DEGERĂ	308
319	XX	CLXX	132/270	Principalii termeni pentru GUŞĂ	308
320	XXI	CLXXI	145/286, 171/323	Sunetul *n* în CARNE, MÂ(I)NI (pl.)	309
321	XXI	CLXXII	151/295	Principalii termeni pentru ASTMĂ	309
322	XXII	CLXXIII	154/298	Sunetul *n* în INIMĂ	310
323	XXII	CLXXIV	156/300	Principalele răspunsuri pentru BĂTAIE DE INIMĂ	310
324	XXIII	CLXXV	160/305	Principalii termeni pentru SUDOARE	311
325	XXIII	CLXXVI	161/308	Principalii termeni pentru ŞIRA SPINĂRII	311
326	XXIV	CLXXVII	166/314	Principalele răspunsuri pentru CONSTIPAT	312
327	XXIV	CLXXVIII	204/366	Răspândirea formelor de sg. UNGH(I)E (2 sil.), UNGHIE (3 sil.)	312
328	XXV	CLXXIX	204/366	Răspândirea formelor de pl. UNGHII (2 sil.), UNGHE (2 sil.), UNGHI (1 sil.)	313
329	XXV	CLXXX	208/375	Principalii termeni pentru NETED	313

CUVÂNT-ÎNAINTE

Istoria acestei lucrări își are începutul în anul 1998, când, la un simpozion al Astrei Române de la Timişoara, l-am cunoscut pe ing. DRAGOMIR DRĂGHICI, secretar al Forumului pentru Cultura Rumânilor (Forum za Kulturu Vlaha) (FCR), cu sediul la Bor (Serbia). Aflând că eram atunci preşedinte al Societăţii Române de Dialectologie (SRD), pe care o înfiinţasem cu câţiva ani înainte, m-a rugat să-i ajutăm la publicarea unei lucrări privitoare la graiurile vorbite de românii din ţinutul cuprins între Morava, Dunăre şi Timoc. Cunoşteam faptul că românii din Serbia Orientală nu sunt recunoscuţi ca atare de către oficialităţi şi că de multă vreme li se spunea că ei vorbesc o altă limbă şi sunt altceva decât românii, idee preluată şi de către unii lideri de-ai locului (dovadă fiind şi numele dat organizaţiei lor: Forumul pentru Cultura R*u*mânilor). Aceştia nu ştiau că termenul *român* e de origine cărturărească şi că oamenii simpli de peste Dunăre folosesc acelaşi termen de *rumân* pentru a-şi identifica originea etnică, după cum nu ştiau nici că *vlahi* sunt numiţi, de secole, vorbitorii de idiomuri neolatine din întreaga Peninsulă Balcanică şi nu numai. În aceste împrejurări, îmi dădeam seama că o lucrare de geografie lingvistică îi poate ajuta cel mai mult pe vorbitorii de graiuri româneşti din sudul Dunării în rezistenţa la presiunile asimilatoare la care erau supuşi de atâta vreme. DRAGOMIR DRĂGHICI cumpărase de la Drobeta-Turnu Severin volumul al III-lea din *Micul atlas lingvistic român*, serie nouă, şi avea, astfel, idee despre ce înseamnă un atlas lingvistic. I-am propus, de aceea, să facem împreună un *Atlas* al graiurilor româneşti din zona locuită de ei, idee acceptată imediat.

O astfel de lucrare de proporţii mari presupunea efortul mai multor persoane. I-am comunicat că, întors acasă, voi discuta cu colegii de la Institutul „Sextil Puşcariu” din Cluj, autori ai *Noului Atlas lingvistic român pe regiuni – Banat*, şi, dacă ei vor dori să se angajeze la o astfel de lucrare, ne vom deplasa împreună la Bor, pentru a stabili amănuntele legate de realizarea ei. Dintre cei trei colegi, numai EUGEN BELTECHI şi NICOLAE MOCANU s-au declarat dispuşi să ia parte la elaborarea atlasului (al treilea, IOAN FAICIUC, se va alătura şi el colectivului câţiva ani mai târziu); drept pentru care, ne-am deplasat toţi trei la Bor, unde, împreună cu conducerea Forumului de acolo, am stabilit obligaţiile părţilor, încheindu-se şi un *Protocol* semnat şi parafat de preşedinţii şi secretarii celor două organizaţii, respectiv MILIVOJE STANGAČILOVIĆ şi DRAGOMIR DRAGIĆ, din partea FCR, şi PETRU NEIESCU şi EUGEN BELTECHI, din partea SRD. La semnarea *Protocolului* a participat şi ZAVIŠA ŽURŽ, preşedinte al Asociaţiei pentru Cultura Românilor/Vlahilor din Serbia „Ariadnae Filum” (Društvo za Kulturu Vlaha/Rumuna Srbije „Ariadnae Filum”). Noi ne-am angajat să asigurăm transportul echipei noastre pe teritoriul României, să culegem materialul şi să redactăm volumele în mod gratuit, iar ei să ne asigure transportul pe teritoriul Serbiei, să ne asigure casa şi masa şi să ne ajute la găsirea subiecţilor în fiecare localitate.

Pentru culegerea materialului ne-am deplasat simultan toţi trei în aceeaşi localitate, cu un chestionar bazat pe *Chestionarul Noului Atlas lingvistic român*, împărţit în trei părţi egale, prima revenindu-mi mie, a doua, lui EUGEN BELTECHI, iar a treia, lui NICOLAE MOCANU. În câteva cazuri, din motive personale, NICOLAE MOCANU nu a însoţit echipa, făcându-şi ancheta ulterior.

Cercetările de teren s-au făcut prin chestionare indirectă, rezultatul fiind notat în caiete speciale; de cele mai multe ori, anchetele au fost înregistrate şi pe suport magnetic sau electronic. Baza a constituit-o însă notarea manuală. Din cauza unui accident, în urma căruia nu mai puteam folosi mâna la scris, în cele mai multe localităţi răspunsurile la partea care îmi revenea au fost doar înregistrate, iar transcrierea s-a făcut ulterior, la Cluj, parţial de către mine şi integral de IOAN FAICIUC. Procedeul acesta a fost folosit frecvent în geolingvistica europeană, cum ar fi în anchetele pentru unele atlase regionale franţuzeşti. Acelaşi lucru l-a făcut, pentru o mai mică parte a anchetelor, şi EUGEN BELTECHI. (O prezentare detaliată a desfăşurării anchetelor şi a principiilor şi metodelor aplicate în elaborarea atlasului nostru se găseşte în *Prefaţa* care urmează imediat după acest text.)

În general, anchetele s-au desfăşurat în condiţii bune, fără incidente prea numeroase sau prea grave. DRAGOMIR DRĂGHICI ne-a însoţit în toate satele (în numeroase puncte ale reţelei am fost însoţiţi şi de ZAVIŞA JURJ), având asupra sa aprobările forurilor centrale, în care erau menţionate numele noastre, şi cererea către autorităţile locale de a fi sprijiniţi. Într-un singur sat am fost reţinuţi de către un echipaj de poliţie, care ne-a condus la sediul lor districtual, unde adjunctul comandantului a început anchetarea noastră. După verificarea aprobărilor prezentate am fost eliberaţi, cu scuzele de rigoare. Oamenii cu care am lucrat ne-au întâmpinat cu bunăvoinţă. În unele cazuri nu au vrut să discute cu noi, cu pretexte adesea hilare. Astfel, la marginea unui sat, doi oameni stăteau de vorbă în faţa caselor lor. Unul dintre ei avea motorul tractorului pornit, pentru a merge la arat. Intrând în vorbă cu ei, am fost întrebaţi despre scopul venirii noastre în satul lor. Le-am explicat şi ne-am adresat celui care părea că nu are de lucru, rugându-l să se aşeze alături de noi la o masă, ca să putem nota răspunsurile lui. Ne-a spus că nu are timp, fiindcă aşteaptă pe cineva ca să-i vândă o capră. I-am răspuns că, până-i vine clientul, noi putem intra în casă şi să ne aşezăm la o masă ca să putem scrie. Ne-a refuzat din nou, spunând că nu poate să ne deschidă uşa, deoarece, vrând să o descuie ca să iasă din casă, i s-a rupt cheia în broască, el fiind silit să sară pe fereastră. Nici propunerea noastră de a intra tot pe fereastră nu l-a înduplecat. Celălalt om, martor la discuţie, a oprit motorul tractorului şi ne-a poftit în casă la el, spunând că nu are nici capre, nici uşi cu chei rupte în ele. În altă localitate, un fost învăţător, care ne-a fost un bun informator, ne-a rugat să nu popularizăm în niciun fel numele său, pentru a nu-şi pierde pensia.

Din colectivul care a început elaborarea atlasului a rămas acum numai NICOLAE MOCANU; lui i s-a adăugat însă, de câţiva ani, IOAN FAICIUC, astfel încât s-a reuşit pregătirea pentru tipar a două dintre cele şase volume ale lucrării. Fiind angajat în redactarea *Dicţionarului dialectului istroromân*, pe care o consideram prioritară, neexistând o altă persoană care să o poată face, am renunţat la redactarea hărţilor *Atlasului*, ajutându-mi colegii prin informaţii şi îndrumări ori de câte ori am fost consultat.

Nu putem încheia aceste rânduri fără a ne exprima şi aici întreaga noastră gratitudine faţă de cei care ne-au fost informatori, rupându-şi din timpul lor şi neaşteptând vreo remuneraţie, şi de a ne exprima regretul că bunul nostru coleg EUGEN BELTECHI, unul dintre iniţiatorii *Atlasului,* s-a stins din viaţă, fără să vadă nimic tipărit din lucrarea la care a pus mult suflet. Îi vom păstra o pioasă amintire.

Martie 2019

PETRU NEIESCU

PREFAȚĂ

1. Prezentare generală

1.1. *Atlasul lingvistic român. Graiurile dintre Morava, Dunăre și Timoc* (ALR–MDT) este o lucrare concepută ca parte componentă a *Noului Atlas lingvistic român pe regiuni* (NALR/ALRR); el completează documentarea graiurilor care fac obiectul a două atlase lingvistice românești pe regiuni (NALR/ALRR–Ban. și NALR–Olt.), unde sunt descrise două subdialecte dacoromâne: cel bănățean sau sud-vestic și cel muntenesc sau sudic, în varianta sa oltenească. Scopul principal al atlasului este prezentarea cât mai fidelă și detaliată a graiurilor românești din Serbia Orientală: ariile de răspândire ale unor fenomene lexicale, fonetice și morfologice cunoscute din lucrări anterioare, dar și relevarea unor particularități noi, precum și reliefarea dinamicii graiurilor, mai ales în zonele de interferență. Se subliniază, în felul acesta, pe baze științifice, poziția acestor graiuri în ansamblul dacoromânei și încadrarea dialectală unitară în subdialectele dacoromâne de la nordul Dunării a graiurilor românești vorbite în zona cercetată, generic numită Valea Timocului din Serbia Orientală. Este vorba, mai precis, de teritoriul delimitat de Dunăre – la nord, de Morava – la vest, Timocul Mare (Veliki Timok, ultimii 15 km înainte de vărsarea în Dunăre) și granița cu Bulgaria – la est, bazinul Timocului Negru (Crni Timok), cu Munții Rtanj – la sud.

Concepția generală a lucrării, metodologia, tehnica redacțională și multe soluții aplicate sunt apropiate sau identice cu cele întâlnite în NALR–Ban. și în alte atlase lingvistice regionale românești, dar există și unele noutăți, care vor fi precizate în paginile următoare, noutăți impuse, printre altele, de specificul materialului dialectal al zonei.

1.2. Din punct de vedere geografic, teritoriul cercetat pentru ALR–MDT face parte din ramura sud-danubiană a Carpaților și este unul preponderent colinar și montan în partea centrală, cu altitudini ponderate, care abia depășesc 1 500 de metri (vârful Šiljak din munții Rtanj/Râtani/Ărtan, la limita sudică a zonei, cel mai înalt, are 1565 m), în timp ce zona estică, mai puțin extinsă, este una de câmpie (Câmpia Negotinului), ca și o parte din cea vestică (Câmpia Moravei). Apele curgătoare mai importante, în afara Dunării, Moravei și Timocurilor, sunt Pek, Mlava, Porečka Reka (afluenți ai Dunării) și Resava (afluent al Moravei). Sub multe aspecte, există o mare asemănare cu munții Banatului românesc (Țara Almăjului, în special) și cu Munții Apuseni, fiind populați, ca și aceștia, până la înălțimi destul de mari. Așezările sunt risipite și răsfirate în zona montană și colinară și adunate în rest. Ocupațiile principale din zona rurală sunt agricultura și oieritul. Există și câteva centre miniere și industriale (cele mai importante sunt Bor și Maidanpek). Orașe mai mari, în afara acestor două, mai sunt Negotin, Zaječar, Ćuprija și Požarevac.

Demografic vorbind, zona se caracterizează printr-o mare mobilitate, atât în perioade istorice mai vechi, cât și în ultimii 60–70 de ani, de când numeroși locuitori pleacă la lucru în țări din vestul Europei, cu banii câștigați acolo construindu-și în așezările natale case impresionante, în care, dacă nu au membri de familie rămași în sat, locuiesc numai vara, o lună-două. Ca țări de imigrare sunt preferate Germania, Austria, Elveția și Franța, dar și Italia, Suedia, Olanda sau Danemarca. Și din această cauză, există o mare dificultate în stabilirea unui număr exact al vorbitorilor de graiuri românești din această zonă și, implicit, în găsirea celor mai potriviți subiecți de anchetă. Apelând la datele oficiale ale recensământului din anul 2002 din Serbia, etnologul Păun Durlić (în *Miniatură despre rumânii din Serbia răsăriteană*, anexă la *Compendiu pentru introducerea limbii rumâńești în școlile primare în Serbia răsăriteană*, Majdanpek, 2011) dă cifra totală de 54 726 de *rumuni* și *vlasi*. Iar la Monica Huțanu și Annemarie Sorescu-Marinković (*Sisteme ortografice și identitate lingvistică la comunitatea românofonă din Estul Serbiei*, în „Diacronia", 7, 27 aprilie 2018, și *Graiul vlah în școlile din Serbia răsăriteană: provocări și perspective*, în „Philologica Jassyensia", XI, 2015, nr. 2 (22), p. 201–211) întâlnim cifra de 43 095 de locuitori declarați ca având limba maternă vlaha, conform recensământului din 2011. Cifrele ni se par, în lumina imaginii pe care ne-am făcut-o în timpul contactului direct cu oamenii din cele 64 de sate cercetate, mult prea mici. Cauzele sunt, desigur, multiple și complexe. Evident, în anchetele pe teren n-am făcut cercetări demografice. Cel mai probabil însă, în această perioadă, în Serbia Orientală, există în jur de 190 de așezări în care se mai vorbesc graiuri dacoromânești, dintre care, în minimum 152 se vorbește, în familii și în colectivitățile locale, exclusiv acest tip de graiuri. Ca număr de vorbitori, aceștia ar putea fi cel puțin 150 000. Sunt datele pe care le-am luat în considerare când am stabilit rețeaua ALR–MDT. (În alte lucrări despre „românii timoceni", cărora li se poate da credibilitate, numărul lor oscilează între 120 000 și 300 000.)

Din alt punct de vedere, vorbitorii de graiuri românești din zona cercetată formează câteva grupuri distincte, după locul în care trăiesc și după ocupațiile principale: *țărenii* (țărani, cei ce practică agricultura și populează luncile și câmpiile din est, în vecinătatea orașelor Kladovo, Negotin și Zaječar) și *ungurenii* (sau *ugureni*, crescători de vite, mai ales de oi, din zonele de deal și munte din părțile centrale și vestice: Homolje, Zvižd, Stig, Braničevo, Mlava, Resava și Ćuprija), în cadrul lor identificându-se și un grup restrâns, al *muntenilor*, în depresiunile Porečka Reka și Crna Reka; la acestea se adaugă un alt grup, și mai restrâns, al *bufanilor* (bufeni, olteni, la origine), în jurul orășelului Majdanpek, și, în fine, câteva așezări de *rudari* (romi de expresie românească); procentual, Păun Durlić, de la care am preluat aceste împărțiri (*ibidem*), vorbește de 47% ungureni, 33% țărani și 20% munteni.

1.3. Fiind un atlas lingvistic relativ mic, prin întinderea geografică, prin numărul punctelor din rețea și prin extinderea chestionarului, anchetele pe teren au putut fi realizate într-un interval rezonabil de timp: cca 4 ani. El are, totuși, rețeaua cea mai mare după *Atlasul lingvistic moldovenesc* (care are 240 de puncte), fiind, așadar, una dintre cele mai importante lucrări de geolingvistică dedicate până acum graiurilor dacoromâne din afara granițelor actuale ale României. Este un atlas preponderent lexical, dar și fonetic și, într-o măsură mai mică, morfologic, în care se redă, sub formă de hărți lingvistice (analitice și sintetice-interpretative) și sub formă de material lingvistic necartografiat (MN), tot materialul dialectal documentat prin anchetele directe. A existat intenția de a extinde aria de cercetare a acestui atlas și spre est, în Bulgaria, de la graniță până la Vidin, zonă unde există cel puțin 30 de localități în care se vorbesc graiuri românești de tip oltenesc, făcând, din punct de vedere lingvistic și nu numai, unitate cu zona estică a Văii Timocului. Din păcate, condiții obiective n-au permis acest lucru. Acest mic atlas ar trebui însă, neapărat, realizat, în anii imediat următori, ca supliment al celui de față.

1.4. ALR–MDT a fost inițiat în urmă cu peste două decenii de către Societatea Română de Dialectologie (SRD; președinte, în acea perioadă: PETRU NEIESCU) și de Forumul pentru Cultura Rumânilor (Forum za Kulturu Vlaha) (FCR) din Serbia (cu sediul la Bor; președinte: la acea dată, medicul MILIVOJE STANGAČILOVIĆ (STÂNGĂCILĂ), iar secretar și, apoi, până în prezent, președinte: inginerul DRAGOMIR DRAGIĆ (DRAGOMIR DRĂGHICI)).

Începând din anul 1998, până în 2002, trei cercetători din partea SRD (PETRU NEIESCU, EUGEN BELTECHI și NICOLAE MOCANU, toți de la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu" din Cluj-Napoca, al Academiei Române) au făcut câteva vizite exploratorii în Serbia Orientală (realizând și anchete de probă), în timpul cărora s-au familiarizat cu situația lingvistică a localităților din zonă și au cules informații pentru stabilirea rețelei, care a fost definitivată până în 2004 (cu unele rectificări ulterioare). Tot în această perioadă a fost selectat chestionarul și s-a examinat transcrierea fonetică din perspectiva atlasului care urma să fie realizat.

Anchetele propriu-zise au început în vara anului 2004 și s-au desfășurat într-o cadență destul de susținută, încât, până în

toamna lui 2007, s-a reuşit anchetarea a 63 din cele 64 de puncte ale reţelei. Cercetările directe pe teren au fost efectuate, la început, în anii 2004 şi 2005, cu finanţare obţinută de dl DRAGOMIR DRĂGHICI, mai ales de la românii originari din zonă şi aflaţi la lucru în diferite ţări din Europa (pentru teritoriul Serbiei; pentru teritoriul României, autorii s-au autofinanţat), iar în anii 2006 şi 2007 cu finanţare de la Departamentul pentru relaţiile cu românii de pretutindeni din cadrul Ministerului Afacerilor Externe (ministru-secretar de stat, în acea perioadă: MIHAI GHEORGHIU). Proiectul a fost agreat de conducerea Academiei Române (bucurându-se de sprijin mai ales din partea regretatului acad. MARIUS SALA) încă de la început, iar din anul 2005 a fost inclus în planul de cercetare al Institutului „Sextil Puşcariu" din Cluj al Academiei Române. Tot atunci a fost făcută o propunere de colaborare pe acest subiect Academiei Sârbe de Ştiinţă de la Belgrad, rămasă însă fără un răspuns pozitiv. Într-o primă fază, în anii 2004 şi 2005, a existat un sprijin eficient şi de la Radio Reşiţa (director: DORU DINU GLĂVAN), finalizat prin publicarea (pentru uz intern), în ianuarie 2006, a unui mic volum alcătuit de PETRU NEIESCU, EUGEN BELTECHI şi NICOLAE MOCANU şi intitulat *Contribuţii la Atlasul lingvistic al graiurilor româneşti dintre Morava, Dunăre şi Timoc*, Cluj-Napoca, ianuarie 2006, 80 p. + 51 h (Radio Reşiţa. Proiect „Cuvântul fără frontiere" finanţat de Uniunea Europeană).

Între 2007 şi 2011 s-au făcut câteva operaţii preliminare necesare în vederea redactării propriu-zise: – a fost stabilit formatul volumelor de atlas (modificat, într-o măsură, câţiva ani mai târziu, la sugestia lui IOAN FAICIUC): format finit: 28,5x41 cm landscape, cu harta de bază pe pagină dreapta şi cu legendele şi harta mică interpretativă (sintetică) pe pagină stânga); – au fost create electronic harta de bază (pentru programul automat de editare RODA I; vezi mai jos) şi harta mică (interpretativă, sintetică) (pentru CorelDraw); această a doua hartă, pe lângă punctele de anchetă din ALR–MDT, include şi puncte din zona românească de la nord de Dunăre: 26 din reţeaua NALR–Ban. şi 29 din reţeaua NALR–Olt. (aceasta fiind una dintre noutăţile din ALR–MDT faţă de celelalte atlase regionale româneşti), astfel încât, prin interpretarea în hărţile sintetice a materialului din 119 puncte cartografice, să se pună clar şi imediat în evidenţă continuitatea sau discontinuitatea fenomenelor lingvistice la nord şi la sud de Dunăre. De asemenea, în această perioadă, pentru partea a treia din Chestionar (vezi mai jos) au fost transcrise răspunsurile din 13 puncte la care acest lucru nu s-a făcut la faţa locului, au fost sistematizate materialele adunate din întreaga reţea şi au fost redactate, în primă formă, ca hărţi de bază (cu legendele aferente), chestiunile din partea a treia a Chestionarului.

În continuare, prin generozitatea şi cu ajutorul dlui DORIN URIŢESCU, profesor la Universitatea York din Toronto (Canada), a fost adaptat (în 2008–2011) pentru ALR–MDT programul informatic de editare automată a hărţilor lingvistice RODA I (*Romanian Online Dialect Atlas*. First Edition, 2007; cf. http://pi.library. yorku.ca/dspace/handle/10315/2803), creat, la Toronto, de către DORIN URIŢESCU, în colaborare cu SHEILA EMBLETON, ERIC WHEELER şi informaticianul ANDREI OPREA, pentru NALR–Crişana), astfel încât hărţile mari (analitice, de bază) să poată fi digitalizate; în 2012, au fost introduse în calculator, cu acest program, răspunsurile la chestiunile (361) din partea a treia de Chestionar, iar în 2012–2013 au fost introduse, în format DOC, legendele acestor răspunsuri.

Din primăvara lui 2013, a intrat în colectivul ALR–MDT, ca autor, alături de ceilalţi trei, IOAN FAICIUC (cercetător la acelaşi Institut „Sextil Puşcariu"), care a preluat partea întâi de Chestionar de la PETRU NEIESCU (retras din cauza vârstei, dar şi a implicării sale în elaborarea unei lucrări personale, *Dicţionarul dialectului istroromân*). Acest lucru a făcut posibilă reluarea şi continuarea muncii susţinute la toate cele trei părţi ale anchetei. Până în primăvara lui 2015, I. FAICIUC a transcris de pe înregistrări, integral, răspunsurile din 54 de localităţi ale reţelei (plus, parţial, din alte două, neincluse în reţeaua finală), care fuseseră numai înregistrate în format MP3, pentru cele 363 de chestiuni care formează partea întâi a Chestionarului, celelalte 10 puncte de anchetă fiind transcrise la faţa locului de către PETRU NEIESCU; în plus, răspunsurile dintr-o localitate (pct. 5), pentru comparaţie, au fost transcrise, parţial, de PETRU NEIESCU şi EUGEN BELTECHI, iar integral, de IOAN FAICIUC; tot în anul 2015 a fost realizată (de către DRAGOMIR DRĂGHICI şi ZAVIŞA JURJ) ancheta pe teren pentru a 64-a localitate (pct. 13) din reţeaua Atlasului şi s-a transcris materialul de către IOAN FAICIUC şi NICOLAE MOCANU; în aceeaşi perioadă, a încheiat şi EUGEN BELTECHI munca de transcriere a înregistrărilor din punctele în care nu s-a notat răspunsul în timpul cercetării de teren, pentru cele 357 de chestiuni din partea a doua a Chestionarului; pe de altă parte, NICOLAE MOCANU a terminat, într-o primă formă, elaborarea hărţilor analitice pentru un volum din partea a treia a Chestionarului şi a început redactarea hărţilor interpretative şi sintetice pentru prima jumătate a acestei părţi din anchetă. În continuare, până în 2017, s-au realizat: – sistematizarea materialelor transcrise pentru primele două părţi ale Chestionarului; – redactarea şi introducerea în calculator a hărţilor analitice şi sintetice pentru vol. I, din partea întâi a chestionarului, precum şi a legendelor aferente; – s-au definitivat hărţile analitice şi sintetice pentru vol. IV, din partea a treia a anchetei, şi pentru vol. I, din prima parte; – s-au redactat MN-urile din amândouă volumele, iar în anul 2018 s-au redactat părţile introductive, s-au făcut corecturile finale şi s-au definitivat cele două volume pentru tipar.

2. Principii de elaborare

2.1. Lucrarea a început având ca **anchetatori** şi **autori** trei cercetători de la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu" al Academiei Române, din Cluj-Napoca: PETRU NEIESCU, EUGEN BELTECHI şi NICOLAE MOCANU; acestora li s-a adăugat, într-o fază mai recentă, IOAN FAICIUC. Toţi patru sunt autori şi ai NALR–Ban. Din nefericire, EUGEN BELTECHI s-a stins din viaţă înainte de a vedea definitivate şi tipărite primele volume ale lucrării.

2.2. În anii 2002–2004, împreună cu DRAGOMIR DRĂGHICI, ZAVIŞA JURJ şi cu alţi câţiva specialişti din Serbia, buni cunoscători ai zonei – cum ar fi SLAVOLJUB GACOVIĆ (GAŢU), doctor în istorie şi autor al unor lucrări de etnologie şi onomastică; PĂUN S. DURLIĆ (DURLEA), director, pe atunci, al Muzeului din Majdanpek (Măidan), specialist în etnologie şi folclor, şi DRAGIŠA RADULOVIĆ (RADUL), subinginer la Đerdap (Porţile de Fier sârbeşti) –, şi în urma unei documentări istorice, lingvistice şi etnografice, a fost stabilită (cu unele rectificări ulterioare) **reţeaua** atlasului, ţinând cont şi de principiile geografiei lingvistice, dar şi de situaţia de pe teren, de posibilităţile reale de efectuare a anchetelor. Au fost alese 64 de localităţi (numerotate de la 1 la 64), dorind să se acopere circa o treime din numărul satelor în care se cunoaşte şi se foloseşte numai sau şi limba română în varianta sa dacoromână (vezi *supra*). Localităţile alese ca puncte de anchetă aparţin comunelor (*општине*, *opštine*) Kladovo, Majdanpek, Golubac, Veliko Gradište, Kučevo, Negotin, Petrovac na Mlavi, Malo Crniće, Žabari, Bor, Zaječar, Žagubica, Svilajnac, Jagodina, Ćuprija, Despotovac şi Boljevac, din judeţele (*окрузи*, *okruzi*) Bor, Braničevo, Zaječar şi Pomoravlje. Reţeaua a fost astfel gândită încât să permită precizarea cât mai exactă a extinderii geografice a graiurilor dacoromâne din zona cercetată, precum şi raporturile acestora cu graiurile româneşti învecinate. Ca puncte de anchetă au fost alese, în majoritate, localităţi vechi, unele izolate, fără a lua în considerare mărimea lor, importantă fiind reprezentativitatea pentru graiurile cercetate; cele mai multe puncte sunt din zone rurale, dar a fost inclus şi oraşul Zaječar (pct. 56); de altfel, între urban şi rural nu există îndepărtări semnificative în privinţa stării graiurilor româneşti din zonă, diferenţele ţinând aproape exclusiv de situaţia socioculturală a vorbitorilor şi de legăturile pe care le-au putut şi le pot avea cu vorbitorii de română literară (normată) din România sau din alte părţi ale Europei (inclusiv cu aşa-numiţii imigranţi români de dată recentă). S-a urmărit să fie reprezentată cât mai exact varietatea graiurilor. Au fost incluse în reţea, cum este firesc, şi cele mai multe (8 din 12) localităţi cercetate de G. WEIGAND (la sfârşitul secolului al XIX-lea) pentru atlasul său lingvistic (WLAD), precum şi cele anchetate de SEVER POP (2) pentru ALR I şi de EMIL PETROVICI (1) pentru ALR II (în anii treizeci ai secolului trecut). Corespondenţa punctelor din aceste trei atlase este dată în *Lista localităţilor anchetate (cu corespondenţele dintre ALR–MDT şi ALR I, ALR II şi WLAD)*. Informaţii detaliate despre punctele de anchetă vor fi date într-un volum separat, alături de cele referitoare la subiecţi.

2.3. Chestionarul a fost stabilit prin selectarea a 1 122 de întrebări din Chestionarul NALR (vezi „Fonetică şi dialectologie”, V, 1963, p. 157 şi urm.; din partea introductivă au fost alese 41, iar din partea generală, 1081). Lista întrebărilor a fost selectată în aşa fel încât să rezulte un material dialectal comparabil cu cele publicate în atlasele lingvistice regionale româneşti, mai ales în NALR–Ban. şi NALR–Olt. În afara acestui chestionar, au mai fost urmărite (dar nu în toată reţeaua) câteva cuvinte sau câteva fenomene fonetice speciale, care au servit sau vor servi mai târziu ca bază de documentare pentru studii şi articole de specialitate. Numerotarea chestiunilor păstrează, după cifra de ordine din Chestionarul ALR–MDT, şi cifra de ordine din Chestionarul NALR, despărţită de prima prin bară oblică: în vol. I, 1/58 CAP reprezintă poziţia la care se află întrebarea pentru **cap**, şi anume 1 în Chestionarul ALR–MDT şi 58 în Chestionarul NALR; sau, în vol. IV: 683/997 BRAZDĂ (de plug) reprezintă poziţia la care se află întrebarea pentru **brazdă**, şi anume 683 în Chestionarul ALR–MDT şi 997 în Chestionarul NALR. Am ales această modalitate pentru a uşura compararea datelor din ALR–MDT cu cele din NALR (în special, cum am spus, NALR–Ban. şi NALR–Olt.).

2.4. Transcrierea fonetică utilizată este cea preluată de la ALR şi folosită în anchetele pentru atlasele lingvistice regionale româneşti (vezi *ibidem*, p. 163–169), cu mici modificări impuse de situaţiile concrete de pe teren; ea va fi inclusă în fiecare volum, la sfârşitul părţilor introductive, înainte de hărţi. Notarea răspunsurilor la întrebări, fie la faţa locului, fie, ulterior, după înregistrări (de asemenea o noutate pentru geografia lingvistică românească), este impresionistă, urmărind să fie redate, pe cât posibil, nuanţele rostirii în toate varietăţile sale.

2.5. Modalitatea de anchetă. Anchetele propriu-zise au avut loc, cum s-a arătat şi mai sus, în anii 2004–2007. Cu câteva excepţii (vezi, în fiecare volum, legendele la h. A şi B), aşezările incluse în reţea au fost anchetate la faţa locului. Anchetele s-au desfăşurat „pe sărite” (în zig-zag), şi pentru că aşa cer principiile geografiei lingvistice, dar şi din necesităţile impuse de condiţiile concrete (posibilităţi de călătorie, de cazare, de găsire a informatorilor etc.). În marea majoritate a reţelei, anchetele au fost realizate de toţi cei trei autori iniţiali, chestionarul general fiind împărţit între ei astfel: **partea întâi** (363 de chestiuni: [1/58] CAP–[363/578] NUNTAŞI) a revenit lui **PETRU NEIESCU**, **a doua** (357 de chestiuni: [364/579] BEAU–[720/1053] LUCERNĂ) lui **EUGEN BELTECHI**, iar **a treia** (361 de chestiuni: [721/1054] FÂN–[1081/2000] (iau căciula) DIN (cap)), lui **NICOLAE MOCANU**. În urma anchetelor a rezultat un material bogat, concretizat în câteva zeci de mii de fişe transcrise la faţa locului şi în sute de ore de înregistrări audio, pentru că, în marea majoritate a punctelor din reţea, ancheta a fost înregistrată în format MP3. Mai precis, EUGEN BELTECHI şi NICOLAE MOCANU au notat direct pe fişe, în transcriere fonetică, răspunsurile informatorilor, concomitent cu înregistrarea lor, în cele mai multe localităţi (NICOLAE MOCANU în **50** de puncte, iar EUGEN BELTECHI în circa **40** de sate), în timp ce PETRU NEIESCU a notat la faţa locului anchetele din **10** puncte; pentru celelalte, transcrierea s-a efectuat ulterior, de către IOAN FAICIUC, la Cluj, după înregistrări (vezi legendele la hărţile A şi B). În procente, în peste 53% din reţea anchetele au fost notate la faţa locului, iar în aproape 47% transcrierea s-a făcut ulterior înregistrării anchetei (ancheta NEIESCU: peste 84% transcriere după înregistrări, ancheta BELTECHI: peste 37%, iar ancheta MOCANU: aproape 22%). Toate anchetele au fost făcute sub presiunea timpului, din teama de a nu apărea condiţii exterioare, de natură administrativ-politică, prin care să se împiedice încheierea lor.

2.6. Alegerea **subiecţilor** nu a fost nici ea lipsită de dificultăţi. Dorinţa iniţială ca fiecare anchetator să lucreze cu un singur subiect pe parcursul întregii cercetări nu a putut fi întotdeauna respectată. Motivele, toate obiective, ţin de mobilitatea demografică de care vorbeam mai sus, de timpul scurt pe care am fost nevoiţi să-l acordăm prezenţei noastre într-un punct al reţelei, de care iarăşi am amintit, de suspiciunile mari cu care ne priveau unii localnici, datorate în bună măsură ignoranţei sau unei puternice propagande antiromâneşti (am avut situaţii în care posibilii subiecţi nu au vrut să ne primească în case sau în care, după ce se începuse chestionarea, a sosit cineva din familie care i-a interzis subiectului să mai stea de vorbă cu noi; cf. şi *supra*, *Cuvântul înainte*) ş.a.m.d. De aceea, în unele sate a trebuit să schimbăm subiectul la mijlocul anchetei, să folosim pentru o parte a chestionarului informatori dintre cei chestionaţi pentru celelalte părţi, să revenim în punctul respectiv pentru încheierea anchetei etc. Datele despre subiecţi şi despre desfăşurarea anchetelor vor fi incluse într-un volum special dedicat prezentării punctelor de anchetă şi informatorilor. Până la apariţia acestuia însă, am considerat necesar să prezentăm, în legendele de la hărţile cuprinzând numele oficiale şi populare ale localităţilor din reţea (h. A şi B din fiecare volum), câteva informaţii mai importante pentru o lectură corectă a materialului dialectal: data anchetei, unde s-a desfăşurat aceasta, cine a efectuat-o şi cine a realizat transcrierea, precum şi datele esenţiale pentru identificarea subiecţilor.

2.7. Valorificarea materialului dialectal se face prin publicarea pe suport de hârtie, sub formă de volume de atlas, după principiile întâlnite şi la celelalte atlase lingvistice regionale româneşti, precum şi on-line. Formatul volumelor de hărţi şi MN (A3 landscape), pentru varianta tipărită, a fost ales având în vedere conturul geografic al zonei cercetate, dar şi din dorinţa de a realiza volume de o mărime acceptabilă, mai uşor de consultat şi de mânuit.

2.7.1. În fiecare volum se publică, sub formă de hărţi sau de material lingvistic necartografiat, toate întrebările din partea de chestionar selectată pentru volumul respectiv; se lasă în afară doar o parte a chestiunilor privitoare la Verb, căruia îi va fi dedicat un volum separat (vezi mai jos), alegând dintre acestea, pentru a fi publicate în volumele dedicate părţilor de chestionar din care fac parte, pe cele care prezintă interes mai ales din punct de vedere lexico-semantic (acestea poartă, în majoritatea lor, în titlu cerinţa de a se documenta doar pers. I a ind. prez.) sau sunt importante pentru definirea graiurilor din zona cercetată (variaţia pers. 3 şi 6 sau forme verbale specifice, paradigme specifice ş.a.). Criteriile după care se stabileşte ca o anumită chestiune să fie publicată ca hartă sau ca MN sunt, evident, similare celor urmate în celelalte atlase regionale româneşti şi romanice (se aleg ca hărţi chestiunile care interesează fenomene fonetice, lexicale sau morfologice definitorii pentru graiurile cercetate, ale căror răspunsuri prezintă o varietate pronunţată, în care se configurează arii bine precizate, care prezintă un mai mare interes diacronic, care arată discontinuitate etc.). Spre deosebire însă de, spre ex., NALR–Ban., criteriile sunt mai puţin restrictive, reţinerile pentru a publica sub formă de hartă o anumită chestiune sunt mai puţine; acest lucru, şi din dorinţa de a arăta nu numai discontinuitatea faţă de zonele limitrofe ale graiurilor dacoromâneşti, ci şi, poate mai ales, continuitatea, având de a face cu prima lucrare de geografie lingvistică dedicată zonei dacoromâneşti de la sudul Dunării. Prin opere de acest tip se pune mai evident în lumină unitatea structurală a graiurilor timocene cu cele dacoromâneşti de la nordul Dunării. De aceea, privind Chestionarul în totalitatea lui, cele mai multe chestiuni sunt şi vor fi publicate sub formă de hărţi analitice, cele rămase pentru MN-uri nefiind prea numeroase (în cele două volume cu care începem publicarea atlasului, I şi IV, sunt 55 de MN-uri, din 334 de chestiuni publicate, adică cca 16%).

2.7.2. De obicei, pentru fiecare chestiune se redactează câte o hartă analitică (mare, de bază); dacă însă materialul notat pentru două chestiuni referitoare la noţiuni sau acţiuni înrudite este asemănător sau aproape identic, se redactează o hartă analitică pentru două chestiuni; vezi, în vol. IV, h. 419 a) DESFAC PĂNUŞILE (ch. [691/1007]), b) DESFAC BOABELE (ch. [692/1008]), sau h. 499 SÂMBURE[1, 2] (ch. [795, 796/1171, 1172]). Hărţile de bază se numerotează cu cifre arabe, continuativ, începând cu 1 în volumul I. Fiecare hartă se întinde pe două pagini: când se deschide volumul, pe pagina din dreapta ne întâmpină harta de bază (analitică), unde, în dreptul fiecărui punct cartografic, sunt trecute, clasic, răspunsurile în transcriere fonetică (acolo unde răspunsurile la un anumit punct cartografic sunt prea mari pentru a încăpea în spaţiul punctului respectiv de pe harta de bază, continuarea răspunsului este dată în spaţiul legendei; vezi, la vol. I, h. 57 MIROS; h. 58 VOMEZ sau h. 63 VORBESC; ş.a.), iar pe pagina din stânga se află partea cuprinzând titlul (care reproduce titlul întrebării din Chestionar; excepţiile sunt explicate la locurile unde se întâlnesc) şi legendele la harta de bază, precum şi o hartă mică (sintetică, interpretativă), plasată în colţul din dreapta sus al

paginii. Imediat sub titlu, în care se include și traducerea în limba franceză, se trec cifrele corespunzătoare numărului chestiunii, întâi cel din Chestionarul ALR–MDT, iar după bară oblică, cel din Chestionarul NALR; pe urmă, sub **I.**, este reprodusă întrebarea (de cele mai multe ori, se preia formularea din Chestionarul NALR, dar, în unele cazuri, aceasta a fost reformulată, explicându-se motivele sub **III.**; vezi, în vol. IV, h. 533 MELIȚĂ). Până aici, structurarea pe secțiuni a informațiilor din legende este aceeași, atât în cazul hărților, cât și pentru MN-uri.

2.7.2.1. În continuare, în cazul hărților, sub **II.** se dau (cu italice, dacă sunt în transcriere fonetică, normal, dacă sunt reproduceri literalizate/literarizate) explicațiile informatorilor și completări (între croșete: [ ]) ale autorilor la aceste explicații; acolo unde legendele depășesc spațiul existent pe pagina respectivă, continuarea lor este dată în spațiul legendei de la o altă hartă, anterioară sau posterioară, cu trimiterile încrucișate necesare în asemenea cazuri (vezi, de ex., în vol. IV, h. 455 GRĂDINĂ; h. 533 MELIȚĂ; h. 483 TIGVĂ; ș.a.); sub **III.**, se includ observații și comentarii ale anchetatorilor și autorilor, privitoare la ancheta propriu-zisă, la răspunsurile primite, la caracteristici ale graiului din punctul la care se referă comentariul, la obiceiuri și credințe populare legate de noțiunea documentată în hartă, observații de natură sociolingvistică și de stilistică a informatorilor ș.a. (exemple pot fi numeroase; vezi, la vol. I, h. 3 CREIERI; h. 16 MĂ TUND; h. 81 STRUNGĂREAȚĂ (LA DINȚI); h. 85 ZĂBALE (LA GURĂ) ș.a.; la vol. IV, h. 439 POLOG; h. 486 ZMEURĂ; h. 533 MELIȚĂ; ș.a.); tot aici se trece și materialul dialectal înregistrat în anchetele suplimentare realizate pentru ALR–MDT, aici se pune și materialul dialectal notat suplimentar în cursul anchetei (cum ar fi paradigme ale unor verbe prezente în harta de bază sau material referitor la noțiuni înrudite celei documentate în harta de bază; vezi, în vol. I, h. PIEPTENE, unde, sub **III.**, se dau și formele notate pentru „mă pieptăn”; h. 74 GĂLĂGIE, unde, sub **III.**, se dau și forme și sensuri ale lui „cet”; h. 27 OCHI ALBAȘTRI, unde, sub **III.** se dau și răspunsuri pentru „ochi verzi”; sau, în vol. IV, h. 470 PĂTRUNJEL, unde, sub **III.**, se dau și termenii notați pentru „țelină”, „păstârnac”, „cimbru” și pentru „alte mirodenii”; h. 475 USTUROI, unde se dau și termenii înregistrați pentru „usturoi sălbatic” și pentru „leurdă”; h. 448 ASCUT (COASA); h. 467 ARDEI GRAS; ș.a.); aici se dau și trimiterile la alte hărți cu care trebuie sau poate fi comparată harta respectivă (vezi, în vol. I, h. 2 CREȘTETUL CAPULUI, unde, sub **III.**, se trimite la h. 92 CEAFĂ, sau, în vol. IV, h. 455 GRĂDINĂ, unde, sub **III.**, se trimite la h. 456 GRĂDINAR). În fine, la hărți, sub **IV.** este inclus materialul dialectal (publicat sau inedit) din anchetele pentru ALR I și II și din WLAD (iar acest lucru este altă noutate dintre cele de care aminteam mai sus, sub **1.**). Acesta se reproduce păstrându-se notația fonetică a lui SEVER POP și EMIL PETROVICI, pe de o parte, și a lui G. WEIGAND, pe de alta. Singurele abateri de la această regulă privește notațiile lui SEVER POP, pe care acesta le-a corectat singur când a redactat volumele din ALR I publicate în timpul vieții sale (amintim acum doar notarea ca *n* velar (*ŋ*) a lui *n* cu articulație incompletă). Din WLAD a fost dat și materialul dialectal notat de G. WEIGAND din celelalte 4 localități neincluse (mai ales din cauza apropierii prea mari față de punctele învecinate selectate) în rețeaua ALR–MDT.

2.7.3. Materialul lingvistic necartografiat (MN) se publică în planșe numerotate cu cifre romane și așezate, în economia volumelor, imediat după hărțile de bază și legendele acestora; numărătoarea planșelor începe cu I în fiecare volum. În cazul MN-urilor, după titlu, numărul chestiunii și reproducerea întrebării, urmează o parte echivalentă hărții analitice, și anume reproducerea, sub **II.**, în formă de liste, a răspunsurilor primite la fiecare punct cartografic; acestea sunt date fie, de cele mai multe ori, în transcriere fonetică, la fel ca în hărțile de bază, fie literalizate/literarizate (date cu majuscule și urmărindu-se, în aceste cazuri, exclusiv valoarea lexicală a materialului reprodus). Sub **III.**, se înregistrează, de această dată, nu observațiile și comentariile anchetatorilor și ale autorilor, ci explicațiile informatorilor, în același mod cum se procedează la hărțile analitice sub **II.**; aici se includ și materialele din anchetele suplimentare, precum și trimiterile la NALR–Ban. și NALR–Olt. (care, în cazul hărților de bază, sunt date în harta mică în colțul din dreapta jos). În continuare, în structura unui articol cuprinzând material necartografiat, la chestiunile unde nu există observații și comentarii ale anchetatorilor, sub **IV.** se dau materialele din ALR I și II și WLAD; acolo unde astfel de comentarii există, ele se dau sub **IV.**, iar materialele din celelalte atlase naționale românești se inserează sub **V.** (vezi, la vol. IV, planșa VII, la chestiunea [841/1235] CÂLȚI); tot sub **IV.** se dau și trimiterile la numărul planșei și al hărții mici, dacă pe baza materialului necartografiat s-au făcut hărți sintetice sau interpretative.

2.7.4. Hărțile mici (interpretative și/sau sintetice) se numerotează cu cifre romane (începând cu I pentru fiecare volum) și se plasează, cum am spus deja, în spațiul dedicat legendelor pentru hărțile de bază (mari, analitice), adică pe pagina stângă (cu soț) a volumelor. În ele se evidențiază diferite fenomene dialectale, fonetice și fonologice, morfologice, lexicale sau semantice considerate importante pentru caracterizarea graiurilor cercetate, pentru dinamica acestor graiuri sau pentru aspectul diacronic al limbii române. Evidențierea se face alb-negru, prin linii de demarcare (izoglose, izomorfe, izofone etc.; nu mai e nevoie de subliniat că aceste linii nu sunt granițe lingvistice exacte, ci linii orientative), prin semne convenționale (cercuri, pătrate, dreptunghiuri, triunghiuri, romburi, stele etc. în diferite variante) sau prin combinații de linii și semne. În general, la hărțile lexicale (mai numeroase, de altfel), dar și la cele fonetice, se folosesc, pe cât este posibil, variantele unui semn pentru a indica o famile lexicală (exemplificările pot fi numeroase; vezi, în vol. I, h. LXXII Termeni pentru (OM) MIC sau h. CXVI Sunetul *a* în cuvântul ȘALE, iar în vol. IV, h. LXXXI Termeni pentru (DINȚII) SE STREPEZESC, în care 20 de variante ale cercului folosit ca semn indică răspândirea a tot atâtea variante lexicale ale verbului *a strepezi*, iar 9 variante ale triunghiului arată răspândirea a tot atâtea variante lexicale ale lui *a sărbezi*) sau semantică ori variantele fonetico-fonologice sau morfologice. La fel, în cazul delimitării ariilor prin linii, acestea sunt în majoritate continue, dar se folosesc și linii întrerupte pentru a separa variante fonetice sau lexicale în aria de răspândire a unui fenomen fonetic sau a unui cuvânt (vezi, din vol. I, h. XXV Răspândirea formelor de singular OCHI(U), OCHI, unde linia continuă separă formele *ochi(u)* și *ochi*, iar în aria *ochi* prin linie întreruptă se separă aria rostirii *oichi*; h. CVII Forme de plural pentru VÂNĂ, unde prin linie continuă sunt separate formele de pl. *vâne*/*vine* de *vâni*, iar prin cea punctată, varianta *vine*, în cadrul ariei *vâne*/*vine*; în vol. IV, h. XXVIII Răspândirea termenilor LIVADĂ (LIVAD(I)E) și POIANĂ (de fân), unde linia continuă desparte termenii *livadă*, cu varianta fonetică și morfologică *livad(i)e*, și *poiană*, iar linia întreruptă separă variantele *livadă* (3 silabe, declinarea I, în gramatica tradițională) și *livad(i)e*) (4 silabe, declinarea a III-a)). În cazul în care din materialul înregistrat la chestiunea respectivă se fac mai multe hărți mici, una dintre ele se publică pe pagina cu legendele hărților de bază, iar cealaltă (sau celelalte), precum și hărțile mici realizate pe baza materialului necartografiat se publică, pe planșe cu câte două hărți, plasate la sfârșitul volumelor, după planșele cu MN, și numerotate, pentru fiecare volum, în continuarea acestora (spre ex., în vol. I, pentru h. 7 PIEPTENE s-au redactat nu mai puțin de 4 hărți mici: una pe pagina cu legendele hărții de bază, h. VII Răspândirea formelor de singular PIEPTEN, PIEPTIN etc., iar trei la sfârșit, pe planșele V și VI, h. CXL–CXLII; în vol. IV, pentru h. 536 TORC s-au redactat trei hărți interpretative, una publicată pe pagina cu legendele hărții de bază, h. CXXV Accentul în formele de ind. prez. 4 TOÁRCEM și TORCÉM, și două la sfârșit, pe planșa XXIX, h. CLXXX și CLXXXI).

Hărțile mici au fost realizate, până acum, din punct de vedere grafic, în programul CorelDraw, programul de editare automată RODA I, de care am amintit, nefiind încă adaptat la ALR–MDT și pentru crearea automată a hărților sintetice, ci doar pentru realizarea hărților de bază (analitice). Acest tip de hărți sintetice-interpretative prezintă, în perspectivă geolingvistică, prin multiple fenomene care caracterizează graiurile cercetate, pe cât posibil, toate aspectele interesante ale variației geolingvistice prezente în hărțile analitice. De aceea, la destul de multe chestiuni sunt realizate două sau trei hărți interpretative (vezi situația descrisă în paragraful precedent, la care mai putem adăuga, la vol. IV, h. 538 (FIRUL) SE SUCEȘTE, unde se dă o hartă mică la p. 262: Răspândire și sensuri ale lui A (SE) RĂSUCI, dar și alte două la sfârșit, planșa XXX, h. CLXXXII și CLXXXIII) sau unele dintre acestea

pot fi realizate având în vedere materialul notat pentru două chestiuni (vezi, în vol. I, h. CXVI Sunetul *a* în cuvântul ȘALE, făcută pe baza și a materialului din h. 114 SPATE, iar în vol. IV, planșa XX, h. CLXIII făcută pe baza h. 487 CĂPȘUNĂ și 488 FRAGI), indiferent dacă sunt publicate ca hărți de bază sau ca MN. În lectura hărților mici este necesar, pentru o lectură corectă a lor, să se țină seamă de titlurile alese de autori. Ele reprezintă viziunea interpretativă a celui care le-a gândit și realizat, aceasta neînsemnând că un alt autor nu ar putea face altfel harta respectivă sau că nu se pot face și alte hărți interpretative pe baza aceluiași material.

Legendele hărților mici sunt plasate, la volumele publicate până acum, de cele mai multe ori în spațiul din interiorul hărții respective, în colțul din dreapta, acolo unde sunt plasate și trimiterile la hărțile sau MN-urile din NALR–Ban. și NALR–Olt.; lucrul acesta este posibil acolo unde numărul acestor legende nu este mai mare de 8–10; în celelalte situații, legendele se dau sub hărțile mici, deasupra sau sub titlul hărții respective (vezi, la vol. I, h. 36 ALBEAȚĂ; ș.a., iar la vol. IV, h. XXIV Principalii termeni pentru CEREALE; h. LXX Termeni pentru CARTOF; h. CXLII Forme de pl. pentru BRAZDĂ (de plug); ș.a.). La unele hărți mici (vezi, în vol. I, h. CXVI; h. CXXIII; ș.a., iar în vol. IV., h. XCVI; h. XCVII ș.a.) sunt necesare și scurte note explicative. Trebuie să subliniem că hărțile mici, sintetice și/sau interpretative, au, în cazul ALR–MDT, o semnificație deosebită și o importanță mai mare decât în cazul altor atlase românești, pentru cunoașterea de către vorbitorii înșiși a specificului graiurilor pe care le vorbesc, pentru clarificarea și asumarea originilor etnice și lingvistice, culturale în sens larg. Este mai ușor să se înțeleagă aceste lucruri dintr-o hartă sintetică, unde, în cazul hărților lexicale, de ex., se folosesc formele literalizate sau literarizate, decât din harta de bază, unde informația lingvistică este brută și este îmbrăcată în haina (rebarbativă pentru mulți) a unui alfabet specializat, pentru a cărui deprindere trebuie efort și cunoștințe mai ample.

3. Bazându-se pe asemenea orientări generale și principii de redactare și **publicare**, materialul dialectal s-a împărțit, pentru tipărire (ținând cont, pe cât posibil, de domeniile onomasiologice în care este structurat Chestionarul) în șase volume, cuprinzând:

– volumul I: hărți lingvistice și material lingvistic necartografiat din ancheta PETRU NEIESCU (ch. [1/58] CAP–[208/375] NETED, plus [214/385] (merg) REPEDE, [215/386] (merg) ÎNCET) și [236/415] AȘ DORMI, referitoare la Corpul omenesc);

– volumul II: hărți lingvistice și material lingvistic necartografiat din ancheta PETRU NEIESCU (chestiunile [209/377] PICIOR –[265/463] NEBUN, referitoare la Corpul omenesc, și [266/464] MAMĂ–[363/578] NUNTAȘI, referitoare la Familie) și din ancheta EUGEN BELTECHI (chestiunile [364/579] BEAU–[430/651] POSTESC, referitoare la Familie, și [431/652] CASĂ–[589/816] PIULIȚĂ[2], referitoare la Casă);

– volumul III: hărți lingvistice și material lingvistic necartografiat din ancheta EUGEN BELTECHI (chestiunile [590/817] JUG–[680/989] CURCĂ, referitoare la Curte);

– volumul IV: hărți lingvistice și material lingvistic necartografiat din ancheta EUGEN BELTECHI (chestiunile [681/991] PLUG–[720/1053] LUCERNĂ, referitoare la Agricultură) și din ancheta NICOLAE MOCANU (chestiunile [721/1053] FÂN–[779/ 1147] FRAGI, referitoare la Agricultură; [780/1149] MĂR–[834/ 1221] ROI, referitoare la Pomicultură, Viticultură, Apicultură, și [835/1222] CÂNEPĂ–[881/1287] DESAGI, referitoare la Prelucrarea cânepii);

– volumul V: hărți lingvistice și material lingvistic necartografiat din ancheta NICOLAE MOCANU (chestiunile [882/1288] PĂDURE–[932/1408] PEȘTE, referitoare la Pădure, Vânătoare, Pescuit; [933/1418] FĂINĂ (de grâu)–[948/1521] ALBASTRU, referitoare la Hrană, Îmbrăcăminte, Încălțăminte; [949/1526] ZI– [960/1610] GHEAȚĂ, referitoare la Timp, Fenomene atmosferice; [961/1616] CĂRARE–[978/1655] PRAF, referitoare la Teren, Relief; [979/ 1657] ÎNVĂȚ–[985/1735] CERERE, referitoare la Școală, Armată, Administrație; [986/1740] LEMNAR–[1005/1843] ZAHĂR, referitoare la Meserii, Comerț, și [1006/1846] HOȚ–[1081/2000] (iau căciula) DIN (cap));

– volumul VI va fi dedicat în întregime Verbului.

De asemenea, se va publica un volum (într-un format mai mic decât cel al hărților), cuprinzând datele complete despre localități și informatori și alte informații despre desfășurarea anchetelor și despre elaborarea volumelor. Înaintea publicării acestuia, se dau, în fiecare volum, în spațiul legendelor de la h. A și B, câteva informații esențiale despre anchete și despre subiecții interogați (vezi și *supra*, **2.6.**).

În afara acestor volume, au fost deja și vor fi prezentate comunicări, publicate studii și articole asupra unor fenomene dialectale românești, pornind de la materialul dialectal din atlas. Se intenționează și digitalizarea întregului material, pe măsura definitivării și publicării volumelor, pe internet, folosind programul RODA II (*Romanian Online Dialect Atlas*. Second Edition, în curs de definitivare).

Începutul publicării volumelor ALR–MDT este, oarecum, atipic, dar nu nemaiîntâlnit în cazul unor lucrări similare românești sau romanice. Se publică mai întâi nu volumele I și II, cum ar fi fost firesc, ci volumele I și IV. Motivele sunt, credem, suficient de clare pentru cei care au parcurs rândurile de până acum, încât să nu mai fie necesară o insistență asupra lor.

3.1. Volumele publicate sunt precedate de un aparat științific auxiliar format, în afară de *Cuprins*, din *Lista localităților cercetate (cu corespondențele dintre ALR–MDT, ALR I, ALR II și WLAD)*, *Lista localităților din NALR–Ban. și NALR–Olt. incluse în rețeaua hărților interpretative din ALR–MDT*; *Indicele cuvintelor-titlu, al materialului lingvistic necartografiat și al hărților interpretative*; *Abrevieri* și *Indicele termenilor cuprinși în hărți și în materialul lingvistic necartografiat* (cel pentru vol. I va fi publicat în volumul următor), și încheiat cu *Transcrierea fonetică*. Nu am dat, cum se obișnuiește, și trimiteri la alte atlase lingvistice românești și romanice, în afara celor ale Banatului și Olteniei, deoarece documentarea pentru elaborarea unor asemenea trimiteri complete este încă greu de realizat, iar cele la care accesul este mai ușor pot fi găsite, parțial, de către cei interesați, în listele de la celelalte atlase lingvistice românești pe regiuni, inclusiv în volumele din NALR–Ban. și NALR–Olt.

4. Toate erorile, ca și inadvertențele scăpate în conceperea și redactarea volumelor sunt în **responsabilitatea autorilor** și e de dorit ca ele să fie semnalate, pentru a putea fi îndreptate în varianta electronică. Fiind o lucrare cu patru autori, chiar dacă ei au lucrat împreună, anterior, un alt atlas lingvistic românesc pe regiuni (Banatul), în general foarte bine primit de către specialiști, este firesc să existe și diferențe între părțile redactate de fiecare în parte; pe cele mai multe le vor descoperi cei care vor folosi materialul din acest atlas pentru studiile și cercetările lor; ca impresie generală, după trecerea în revistă a întregului material adunat în anchete, se poate spune că există o remarcabilă unitate în notare și în interpretarea faptului dialectal.

5. ALR– MDT a avut sprijin, în toate fazele elaborării sale de până acum, din partea unor persoane private, instituții și asociații, cărora ne face plăcere să le mulțumim și aici.

Primul gând de **gratitudine**, din partea autorilor acestui atlas, dar și a Societății Române de Dialectologie (SRD), se îndreaptă către partenerii din Serbia, în primul rând către DRAGOMIR DRĂGHICI, președintele FCR; DRAGOMIR DRĂGHICI a făcut sacrificii inclusiv materiale pentru ca anchetele să se poată desfășura. Domnia Sa, un mare iubitor al specificului cultural, etnologic și lingvistic al zonei cercetate, a petrecut săptămâni întregi alături de autorii atlasului, și-a folosit propria mașină, suportând uneori și cheltuielile pentru combustibil, pentru a ajunge dintr-un punct de anchetă în altul, a stat alături de autori în timpul anchetei, ajutând-o prin cunoașterea profundă a zonei și prin experiența sa largă în toate domeniile care vizau investigația, dar, mai ales, fără prezența sa nu s-ar fi putut depăși greutățile privind alegerea informatorilor și înlăturarea multelor și gravelor suspiciuni cu care autorii erau priviți de către anumite persoane, mai ales după ce se afla că veneau de la nordul Dunării; dânsul a asigurat, pe întreg parcursul anchetelor, legătura cu autoritățile, precum și finanțarea de către români timoceni, într-o primă fază, a costurilor acestor anchete. În aproape aceeași măsură și în aceleași sensuri ne-a ajutat, apoi, ZAVIȘA JURJ, președinte al Asociației Culturale

„Ariadnae Filum”, care i-a însoțit pe autori într-un număr important de anchete și care a știut întotdeauna să facă ușor de înțeles autorilor situațiile specifice unor localități-puncte de anchetă. Împreună, DRAGOMIR DRĂGHICI și Zavișa JURJ au învățat repede principalele cerințe pentru o chestionare fructuoasă din perspectiva atlasului în lucru, încât, atunci când a fost necesar, au putut să pună întrebările și să înregistreze singuri ancheta, parțial sau în întregime (vezi legendele de la h. A și B).

Dar mulțumirile se îndreaptă și către toți cei care, prin diferite mijloace (contribuții materiale la buna desfășurare a anchetei, într-o primă fază, punerea la dispoziție a unor mijloace de deplasare între punctele de anchetă, sprijin moral și în fața autorităților, informații privind localitățile românești din zonă, în vederea stabilirii rețelei etc.), au ușurat munca autorilor. Îi numim aici pe cei (unii dintre ei pomeniți și mai înainte) pe care ni-i consemnează DRAGOMIR DRĂGHICI, cel care-i cunoaște cel mai bine: medicul MILIVOJE STANGAČILOVIĆ (STÂNGĂCILĂ) (Brestovac, Bor), primul președinte al FCR; SLAVOLJUB GACOVIĆ (GAȚU) (Zaječar), doctor în istorie, autor al unor lucrări și de etnologie și onomastică; PĂUN S. DURLIĆ (DURLEA) (Majdanpek), director, pe atunci, al Muzeului local, specialist în etnologie și folclor; DRAGHIȘA RADULOVIĆ (RADUL) (Kladovo), subinginer la Đerdap (Porțile de Fier sârbești), un intelectual cu formație umanistă de autodidact; DUȘAN PRVULOVIĆ (PÂRVU) (Samarinovac, Negotin), conducător, în acei ani al unei Federații a Rumânilor din Sârbie; BOJAN ALEXANDROVIĆ (LISANDRU) (Malajnica), preotul-luptător, care, chiar în perioada anchetelor noastre lingvistice, avea parte de anchetele sale polițienești, din partea autorităților sârbești, pentru „delictul” de a fi înființat prima biserică în limba română din Serbia Orientală, la Mălainița; medicul PREDRAG BALAŠEVIĆ (BĂLAȘ) (Podgorac, Boljevac), președinte al partidului numit Partia Democrată a Rumânilor din Sârbie; VITOMIR ĐORĐEVIĆ (Samarinovac), DRAGIŠA DAVIDOVIĆ (Mihajlovac), arhitect IVICA GLIŠIĆ (Žitkovica, Golubac), preotul BOJA IEU BOBULUI (Čuprija), DRAGIŠA KOSTANDINOVIĆ-TRAJAN (COSTANDIN) (Kladovo), istoric, vicepreședinte al Consiliului Național Român; ca și alți oameni de bine, membri sau nu ai FCR și/sau ai Federației conduse de PÂRVULOVICI: ALEKSANDAR KARABAŠEVIĆ (CĂRĂBAȘ) (Podgorac); NIKOLA FIRKOŠ(IĆ) (FIRCOȘ) (Šarbanovac); MILADIN DECANOVIĆ (DEȚAN) (Zlot); MARJAN VANUCIĆ (VĂNUȚĂ) (Beljajka); ĐORĐE MADANOVIĆ (MĂDAN) (Donji Milanovac); MARIJA DRAGIĆ (DRĂGHICI) (Krivelj, Bor); VOJISLAV PAUNOVIĆ (PĂUN) (Vuković, Kučevo); ČEDA PAULIĆ (PĂULAN) (Brestovac); SINIŠA MAKSIMOVIĆ-PILU (Melnica, Petrovac na Mlavi); VIĆA MITROVIĆ (MITRAN) (Ranovac); ZLATKO MARINKOVIĆ (MĂRINCAN) (Kladurovo); NOVICA VANUCCA (VĂNUȚĂ) (Beljajka); SLOBODAN PERIĆ (Manastirica); VIDOJKO ĐJORĐEVIĆ (Isakovo); DRAGAN STOJANJELOVIĆ (STOIENEL) (Žagubica); DANIEL DRAGIĆ (DRĂGHICI) (Bor); VLADAN NIKOLIĆ (Žitkovica); DRAGAN DEMIĆ (Rašanac); IGOR MARTINOVIĆ (Gornjane). Îi rugăm să găsească și aici expresia gratitudinii noastre.

Între instituții, în afara celor din Serbia, amintite deja, trebuie să numim mai întâi Academia Română care, prin Prezidiul ei și prin Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” (condus în acei ani de către ION MĂRII, iar apoi de EUGEN PAVEL), a făcut posibilă introducerea proiectului în planul de cercetare al Institutului, ușurând, în felul acesta, deplasările pentru anchete la fața locului și cheltuielile deplasării pe teritoriul României, apoi Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, de la Ministerul de Externe, care a făcut un gest întru totul normal, preluând, de la un moment dat înainte, cheltuielile deplasărilor pe teritoriul Serbiei, scutindu-i, astfel, pe autori și pe colaboratorii acestora din Serbia de tribulațiile, mai mereu stânjenitoare, ale căutării de fonduri pentru anchetele la fața locului. Nu în ultimul rând, trebuie amintit și Consiliul Județean Mehedinți care, prin vicepreședintele său, GHEORGHE FLORESCU, a asigurat de mai multe ori trecerea frontierei cu Serbia și deplasarea până la Kladovo.

Dar, mai înainte de aceste persoane și instituții, gândul de gratitudine al autorilor se îndreaptă către cei peste două sute de subiecți, principali sau ocazionali, din satele incluse în rețea, fără de care lucrarea nu ar fi fost posibilă și care au înțeles dintru început scopul cercetărilor întreprinse și nu s-au speriat de propaganda antiromânească. Aceștia toți sunt adevărații autori ai acestei lucrări, pentru că ei sunt, prin folosirea zilnică, creatorii graiurilor românești care îi fac obiectul. Chiar și cei care au căutat să împiedice desfășurarea anchetelor, reclamând la autorități prezența „suspectă” a autorilor în diferite localități, chiar și aceștia merită o brumă de mulțumire, pentru că, prin intervențiile lor, nu au făcut decât să clarifice mai mult autorităților de bună-credință că cei trei români care cutreieră sate românești din zonă nu sunt trimiși ai guvernului român pentru a desprinde Serbia Orientală din trupul țării, cum suna propaganda antiromânească.

În fine, mulțumirile noastre le adresăm colegilor și prietenilor de la Institut sau din afara lui, care au ajutat la realizarea, în sensul cel mai concret, a prezentului proiect: mai întâi prietenului nostru DORIN URIȚESCU, profesor la Toronto, și colaboratorilor săi, ANDREI OPREA și LĂCRĂMIOARA OPREA, care au făcut posibil ca programul electronic de editare RODA I (vezi mai sus) să poată fi aplicat și atlasului nostru (RODA I Timoc); apoi ing. LUCIAN ANDREI, care a creat harta electronică folosită ca bază pentru programul RODA I Timoc și harta mică, folosită în CorelDraw pentru realizarea hărților sintetice și interpretative, în fine, ing. PARTENIE MACARIE, informatician și programator calculator, și VERONICA VLASIN, COSMINA-MARIA BERINDEI, CȘ III la Institutul „Sextil Pușcariu”, și VOICHIȚA GRĂMADĂ, desenator artistic, CRISTINA VULTURAR, EVA MLADIN, SIMONA DOBROTĂ, operatori calculator la același Institut, ale căror nume, cu precizarea, pentru fiecare, a contribuției proprii, se găsesc pe filele de început ale volumelor din ALR–MDT.

Addenda. Importanța ALR–MDT

Acestea sunt principiile și coordonatele generale pe baza cărora se elaborează ALR–MDT.

Ca orice atlas lingvistic, el reprezintă o secțiune în sincronia graiurilor cercetate, la un moment istoric dat, ilustrând graiul unui subiect vorbitor într-un moment precis al vieții sale, cel în care are loc chestionarea. Mișcarea adevărată a graiurilor, permanenta lor „recreare” și schimbare sunt mai puțin vizibile în răspunsurile cartografiate, deși cel puțin elemente primare de sociologie a limbajului nu lipsesc în formularea întrebărilor sau în indicațiile care, uneori, le însoțesc. Complexitatea funcționării graiului viu în întreaga ei contextualizare extralingvistică este însă mai mult sugerată decât probată într-un atlas lingvistic de acest tip. Situația precară în care se găseau la data anchetei graiurile românești din zona cercetată, într-o societate dominată de limba și de cultura sârbească cu puternice presiuni asimilatoare, fără a avea toți vorbitorii conștiința și acceptarea apartenenței graiului lor la limba română vorbită în România, fără a avea școli și serviciu religios în limba română, nu este suficient evidențiată prin materialul din atlas. Se vede, pe alocuri, vorbind din perspectivă lingvistică, presiunea puternică a limbii oficiale, care ajunge, în anumite puncte cartografice, să modifice inclusiv structura morfologică (cf. preponderența pluralelor în *-uri* nu numai la neutre, paradigme verbale dispărute sau modificate arbitrar ș.a.) sau fondul principal de cuvinte. O analiză sociolingvistică extinsă ar ilustra mai bine adevărata stare a graiurilor în viața comunităților locale, în actualitate și în perspectivă (sunt numeroase mărturii scrise, în bibliografia bogată existentă la această dată în „chestiunea timoceană”, mulți caracterizând starea actuală a graiurilor și perspectivele sale imediate cu atributul dat de PĂUN DURLIĆ: „catastrofală”).

La data realizării anchetelor, practic, se întâlneau rar, în Serbia Orientală, români/rumâni/vlahi care să nu știe deloc sârbește. Graiul străbun devenise un idiom cu circulație restrânsă, folosit numai între membrii familiei și în colectivitățile locale, în relațiile oficiale neadmițându-se decât limba sârbă; am consemnat în câteva sate mărturii ale unor elevi care arătau că nu au voie să vorbească românește nici în pauzele dintre ore. În perioada anchetelor, am notat faptul că școli în limba română nu există defel, serviciu religios nici atât. Erau anii în care se făceau încercări eroice, se poate spune, de a se institui biserici românești cu slujba în graiurile locale: cazul, cunoscut, al preotului BOJAN ALEXANDROVICI de la Mălainița este emblematic. Locuitorii din zonă practică un creștinism primitiv *sui-generis*, în care preotul – sârb în toate satele – nu este acceptat, nu se merge la biserică aproape deloc, există un sincretism pronunțat și permanent între elemente rituale creștine și tradițiile păgâne precreștine, se face cruce, dar există credincioși care nu știu de Iisus Cristos (lucru

amintit și de Păun Durlici în postările sale) și nu cunosc *Tatăl nostru* (în multe sate le-am lăsat scris textul rugăciunii împărătești), nici *Crezul* ș.a.m.d. Dăinuie o țesătură puternică și vie de credințe populare și de obiceiuri, în care oficiantul principal este femeia, într-o societate conservatoare și tradițională, aproape închisă, probabil membrana dură care i-a apărat până acum de asimilarea totală. Se poate ușor constata că adolescenții, mulți, nu mai știu aproape deloc graiul de acasă, copiii încă îl vorbesc, dar, crescând și intrând, prin școală, în viața socială, îl părăsesc. Că există, în general, o atitudine depreciativă față de români și de graiul românesc, de aceea mulți, în special dintre cei din regiunile de munte (așa-numiții *ungureni*), se numesc pe ei înșiși *rumâni* (sârbii îi numesc *vlasi*, iar idiomul românesc este numit *vlaški jezik*) sau *vlahi* și se consideră altceva decât românii din România, organizându-se în consecință (sprijiniți evident de autorități). Mistificarea este împinsă peste măsură, ajungându-se chiar ca unii să vorbească de o limbă diferită, uneori nici măcar romanică: limba vlahă. Desigur, nu este o atitudine colectivă, și lucrurile au început să se schimbe semnificativ, mai ales în ultimul deceniu, după intrarea României în Uniunea Europeană. Pericolul asimilării complete a acestei populații românești nu va putea fi însă înlăturat decât prin asigurarea învățământului primar și secundar în limba română, prin înființarea de biserici în care serviciul divin să se facă în limba română, prin asigurarea dreptului și accesului liber al cetățenilor la cultură în limba natală, la surse de informații libere și independente politic, prin consolidarea conștiinței apartenenței lor la limba și cultura românească ș.a.m.d. Că toate acestea sunt posibile o dovedesc schimbările importante petrecute, în acest sens, în ultima perioadă, astăzi existând mai multe biserici în care liturghia se ține în română, precum și începuturi, timide deocamdată, de introducere în școlile primare și gimnaziale a învățământului în limba română.

ALR–MDT este un atlas care poate fi de ajutor în acest imperativ; el permite să se stabilească științific, fără putință de tăgadă și evident pentru oricine, că graiurile românești vorbite în Serbia Orientală fac parte, din punct de vedere lingvistic, dintr-o arie mai largă a graiurilor dacoromâne vorbite la sudul și la nordul Dunării, în Serbia, Bulgaria și România. Ele sunt de tip bănățenesc în partea centrală și vestică (identice cu cele vorbite în prelungire la nordul Dunării, în Voivodina) și de tip oltenesc în partea de est (cu prelungiri în imediata vecinătate din Bulgaria).

Încă de la primele consemnări ale existenței acestor graiuri și de la primele explorări științifice efectuate asupra lor și până la cercetările actuale datorate unor specialiști (și români, și bulgari, și sârbi, de altfel), s-a subliniat apartenența lor la limba română, mai precis la grupul graiurilor dacoromâne de sud și vest, și originea românească a populației care le vorbește. Dunărea, care desparte acum, ca graniță statală sau doar ca marcă geografică, zonele de la nord și de la sud de ea unde trăiește o populație de etnie românească, împarte, în fapt, un teritoriu caracterizat de o puternică unitate: geografică, geologică, climatică, faunistică, floristică, lingvistică, dar și umană, de neam. Există, într-adevăr, o unitate profundă între populațiile românești care trăiesc în aceste teritorii, între graiurile românești vorbite între Morava, Dunăre și Timoc și cele vorbite în teritoriile din România ale Banatului și Olteniei, unitate care merge până la identitate totală. Lucrul acesta se poate constata de către oricine, specialist sau nespecialist, care străbate sate din sud-vestul Olteniei, din actualul județ Mehedinți, ori din sudul Banatului, din actualul județ Caraș-Severin, și sate din teritoriul numit Valea Timocului. Este un adevăr pe care l-au constatat și-l constată mereu vorbitorii din zonele amintite, totdeauna când s-au întâlnit și se întâlnesc între ei, viața celor din nordul Dunării fiind, în decursul istoriei, cu excepția unor perioade mai vitrege, împletită strâns cu a celor din sudul fluviului, și invers. Un adevăr pe care atlasul nostru îl dovedește cu prisosință prin hărțile sale analitice și sintetice.

Cum se știe și s-a demonstrat de atâtea ori de către istorici, lingviști, etnografi, folcloriști, Dunărea n-a fost niciodată, în decursul istoriei acestor așezări românești, o graniță. Fluviul unește ținutul pe care îl străbate și pe locuitorii lui. Comunitatea de limbă, de obiceiuri, de religie, de creație materială și de creație și manifestare artistică (literatură populară, muzică, dansuri, costume ș.a.), de mentalitate, în ultimă instanță, este la fel de evidentă și de puternică și astăzi, cum a fost în tot decursul istoriei. Este semnificativ faptul că în primele două volume pe care le publicăm concomitent din ALR–MDT nu există decât extrem de puține hărți sintetice-interpretative în care Dunărea să fie graniță lingvistică pe întregul său curs (doar una în vol. I – unde lexicul urmărit face integral parte din fondul lexical de bază – și cinci în vol. IV, dintr-un total de 369 de hărți sintetice-interpretative).

Indiferent care ar fi explicațiile originii populației românești de la sud de Dunăre (de la menținerea unei părți a ei încă de la începuturile romanizării acestor teritorii, la migrarea unei alte părți a ei de la nord de Dunăre, în decursul timpului, dar mai ales în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, și chiar până la aberanta teorie a românizării unor sârbi preexistenți acolo), această comunitate de limbă și cultură nu poate fi pusă la îndoială de niciun om de bună credință. Încercările de a scinda populația românească din această zonă în români (rumâni) și vlahi nu au (indiferent din partea cui ar veni: localnici sau oficialități) nicio bază științifică, nici în istorie, nici în actualitate, și este doar rezultatul unei propagande susținute cu scopuri manifest politice și de altă natură. Separarea este total artificială, o diversiune exploatată de grupuri interesate, de autorități și de unii naivi autodidacți; negarea ei se bazează pe un atașament impresionant față de graiul pe care locuitorii îl folosesc și pe un puternic instinct etnic, despre care au mărturisit numeroși cercetători români, bulgari sau sârbi (care au vorbit despre „proverbialul atașament [al „vlahilor”] la graiul și obiceiurile lor” și despre faptul că „valahii țin cu îndărătnicie la limba lor”), dar și pe un puternic sentiment al alterității. Contribuie, din păcate, la aceasta și lipsa conștiinței naționale, datorată ignoranței în care se află, politicii de deznaționalizare duse prin școală, prin biserică, prin administrație, contribuie și sentimentul de teamă și timorare dat de statutul de minoritar ș.a. Uneori, contribuie și ambiția unor lideri de organizații culturale, etnice sau politice ale „vlahilor”, care încearcă să se impună în dauna intereselor comunității largi. Dar unitatea acestor românofoni din Valea Timocului cu cei de la nord de Dunăre, indiferent că e vorba de cei din Oltenia de sud-vest sau de cei din Banatul românesc sau din Banatul sârbesc, nu poate fi pusă la îndoială nicicând, cu atât mai mult unitatea de limbă și de obiceiuri. Este destul să se întâlnească un vorbitor de grai românesc din Homolje (regiunea muntoasă din centrul Văii Timocului), cu mai pronunțată tentă arhaică, de pildă, cu unul din Țara Almăjului de la nord de Dunăre, în Banat, sau din clisura românească a Dunării, ca să constate că se înțeleg perfect vorbindu-și fiecare graiul de acasă, că se roagă amândoi aceluiași Dumnezeu, cu aceleași cuvinte (chiar dacă sărbătorile creștine sunt, oficial, „după stil nou” la nord de Dunăre, și „pravoslavnice”, „după stil vechi”, la sud), că au aceleași obiceiuri la nașterea, la căsătoria sau la moartea unor semeni ai lor, că pomenirea morților se face după aceleași ritualuri, că au aceleași cântece, doine și balade, aceleași dansuri și același tip de rapsozi și lăutari, aceleași jocuri de copii și același respect pentru viața oamenilor și animalelor, același comportament, în mare măsură, în situații asemănătoare.

Revenind la limba folosită de populația românească din zona cuprinsă între Morava, Dunăre și Timoc, ea nu este, cum spuneam, alta, decât o varietate locală a limbii române, a dialectului dacoromân folosit la nord de Dunăre, în România și în Republica Moldova și în toate satele românești din Bulgaria, din Serbia, din Ungaria și din Ucraina. Adevărul acesta, o spunem din nou, îl demonstrează, cu forța repetitivă a datelor, științific culese și analizate, atlasul nostru. Nici față de graiul românesc vorbit în Voivodina nu există vreo deosebire structurală; doar la nivel funcțional se pot întâlni diferențe, în sensul că graiurile românești din Voivodina au și o pronunțată funcție culturală și literară, care lipsește, deocamdată, graiurilor timocene. Se întâlnesc aceleași foneme, pronunțarea este aceeași cu a variantelor bănățene sau românești ale limbii române, structura gramaticală este aceeași cu a limbii române în întregul ei, fondul principal de cuvinte este același. Diferențele sunt nesemnificative: variante de rostire și de inventar lexical, cea mai importantă fiind, firesc, prezența mai mare a unor elemente sârbești, intrate mai ales în ultimele 6–7 decenii. Pe scurt, graiurile vorbite în așezările românești din Serbia Orientală sunt graiuri de tip oltenesc, în partea de est a zonei, înspre granița cu Bulgaria (vorbite de așa-numiții „țăreni”), și graiuri de tip bănățean în restul zonei (așa-numiții

„ungureni”). Ele aparțin toate subdialectului muntean (de tip oltenesc), respectiv subdialectului bănățean ale dialectului dacoromân al limbii române. Diferențele dintre aceste graiuri și celelalte varietăți teritoriale ale limbii române nu sunt nici mai mari, nici mai mici decât, de pildă, diferențele dintre graiurile din Banat și cele din Oltenia sau din Transilvania sau din Moldova și Basarabia, sau decât cele dintre graiurile oltenești și cele din Crișana sau Maramureș. Există un continuum lingvistic românesc „de la Nistru pân’ la Tisa” și de la bazinul Timocurilor până în Carpații nordici. În toate comunitățile latinofone din aceste întinse ținuturi nu avem de-a face cu limbi diferite, nici măcar cu dialecte diferite ale unei aceleiași limbi, ci cu varietăți diatopice, teritoriale, pe orizontală, ale dialectului dacoromân, cel pe baza căruia s-a cristalizat limba română literară, astăzi limba națională și oficială a statului românesc și a națiunii române. De aceea, inițiative „culturale” cum ar fi proiectele privind grafia limbii „vlahe”, provenind de la lideri locali care doresc „să iasă în frunte”, nu fac decât să complice inutil lucrurile. Pentru redarea în scris a graiurilor vorbite în zona Timocului (aspirație legitimă și care trebuie sprijinită cu tot ce e necesar de către oficialitățile române), nu este nevoie de vreun efort suplimentar pentru crearea unui sau unor alfabete. Alfabetul există și nu este altul decât cel al limbii române, care servește perfect oricăror necesități spirituale și culturale ale populației locale. Este greu de înțeles de ce o parte a intelectualilor sau alți oameni interesați sincer de devenirea lor istorică, trecută și viitoare, se străduiesc să propună alfabete false și inutile, bazate pe confuzii și aberații științifice, și nu vor să accepte că, îndepărtându-se de matca lor culturală românească, își semnează condamnarea la moarte culturală și la dispariție prin asimilare. Cu atât mai mult cu cât, în aceeași țară, în Banatul sârbesc (Voivodina), alfabetul limbii române este folosit fără nicio dificultate în presa scrisă, în cărți literare și științifice, în teatru, graiurile din Voivodina nefiind, cum am mai spus, prin nimic diferite, în esență, de cele vorbite în părțile centrale și vestice ale Văii Timocului. Dacă se dorește cu adevărat ridicarea nivelului cultural, educativ, religios al românilor din această parte a țării, fie că se numesc sau sunt numiți români, rumâni sau vlahi, atunci trebuie să se înlăture orice imixtiune politică și orice calcul mercantil și trebuie acceptat exclusiv adevărul științific. Care spune că populația așa-numită „vlahă”, latinofonă, din Serbia Orientală (și, de fapt, din întreaga Peninsulă Balcanică) este, din punct de vedere etnic, românească, iar graiurile vorbite de ea sunt varietăți diatopice (teritoriale) și diacronice (istorice) ale unei singure limbi istorice: limba română. Nu avem de-a face nici cu o altă limbă romanică, nici cu o limbă de alt tip, ci, simplu, cu graiuri dacoromâne ale limbii române, în varianta bănățenească sau muntenească (de tip oltenesc). Acest adevăr științific vine dovedit, tot științific, de către *Atlasul lingvistic român. Graiurile dintre Morava, Dunăre și Timoc* (ALR–MDT), de tot atâtea ori câte hărți lingvistice, analitice și sintetice, cuprinde.

Martie 2019

NICOLAE MOCANU

CUVÂNT INTRODUCTIV LA VOLUMUL I

Volumul de față, cu care începe publicarea *Atlasului lingvistic român*. *Graiurile dintre Morava*, *Dunăre și Timoc* (ALR–MDT), cuprinde răspunsurile obținute din 64 de localități la 149 de întrebări din primul capitolul al chestionarului ALR–MDT dintre cele 265 (ch. [1/58] CAP–[265/463] NEBUN) referitoare la CORPUL OMENESC (părțile corpului, boli, însușiri fizice și morale). Un număr de 138 dintre acestea sunt prezentate în atlas, tradițional, în transcriere fonetică, sub formă de hărți lingvistice mari (punctuale, analitice), numerotate cu cifre arabe de la 1 la 138, în ordinea întrebărilor din chestionar, iar 11 sub formă de liste cu material lingvistic necartografiat (MN), în aceeași ordine, pe planșe numerotate de la I la IV. Materialul dialectal corespunzător celorlalte chestiuni din acest capitol se va publica în volumul al II-lea, împreună cu răspunsurile la chestiunile din capitolul următor privind FAMILIA, volum care va cuprinde și indicele de cuvinte pentru cele două capitole ale chestionarului (vezi și *supra*, *Prefața*, **3.**).

Am inclus în acest volum și câteva verbe care prezintă interes și sub aspect lexical și fonetic: *mă lau*, *mă tund* (doar ind. prez. 1), *caut*, *miros*, *vomez*, *vorbesc*, *sughit*, *strănut*, *întreb*, *răgușește* (ind. prez. 3), *umflu*, *scuip*, *se bărbierește* (ind. prez. 3), *fluier* (ind. prez.1), *mă scarpin*, *pișc*, *suspin*, *rabd* etc.), dar răspunsurile privind conjugarea altor verbe, îndeosebi a celor cu paradigma completă sau cvasicompletă (*a vedea*, *a plânge, a auzi, a spune*, *a tuși*, *a lua*, *a ține* etc.), vor fi publicate într-un volum special al ALR–MDT, destinat morfologiei verbului (vezi *Prefața*, **2.7.1.** și **3.**), reținând aici, pentru specificul formelor, doar paradigma de imperat. neg. a verbului *a tuși* (h. 67) și cea de cond. prez. a verbului *a dormi* (h. 138).

În hărțile mari, analitice, răspunsurile sunt redate în transcriere fonetică în dreptul sau în imediata apropiere a punctelor cartografice reprezentând localitățile din rețeaua atlasului în care ele au fost înregistrate, iar în listele cu MN, răspunsurile, sistematizate, de obicei, în funcție de frecvența termenilor, sunt urmate de numărul punctelor de anchetă, sub paragraful **II.** Completările și comentariile informatorilor sunt redate în notele din legenda hărților mari, pe pagina cu număr par din stânga, sub **II.**, iar pentru chestiunile redactate ca MN, sub **III.**, majoritatea lor fiind reproduse cu italice în transcriere fonetică, întrucât reprezintă mostre de grai viu, autentic, local. Observațiile, comentariile și completările redactorului, inclusiv trimiterile la alte hărți analitice, pentru comparare, sau interpretative de la sfârșitul volumului, alcătuite pe baza răspunsurilor din hartă, sunt incluse sub **III.,** în legendele hărților, și sub **IV.,** în legendele MN, tot aici fiind introduse și răspunsurile înregistrate în anchete suplimentare făcute în localități neincluse în rețeaua atlasului (Kostol și Oštrelj).

Cum în rețeaua localităților au fost incluse și 8 localități dintre cele 12 anchetate de GUSTAV WEIGAND (1, 6, 18–20, 26, 27, 45) la sfârșitul secolului al XIX-lea (1898) pentru WLAD, cele două localități anchetate de SEVER POP (55, 64) pentru ALR I (pct. 859 și 3) și o localitate anchetată de EMIL PETROVICI (37) pentru ALR II (pct. 4), legendele hărților analitice și ale chestiunilor redactate ca MN au fost extinse prin includerea cuvintelor și formelor obținute în anchetele anterioare sub **IV.** și, în listele cu MN, sub **V.**, în ordinea punctelor din rețeaua ALR–MDT, cu excepția răspunsurilor din punctele din ancheta WEIGAND neincluse în rețea (pct. 263, 264, 270, 272), plasate la sfârșitul legendei (o inovație a ALR–MDT față de celelalte atlase lingvistice românești pe regiuni, care face posibile comparații și constatări cu privire la rezistența în timp a unor fenomene lingvistice sau la schimbările survenite în graiuri între cele trei anchete, la interval de peste 100 și, respectiv, de peste 70 de ani).

Pentru ALR I și ALR II, trimiterile s-au făcut, în acest volum, nu doar la manuscris și la hărțile mari publicate în primele volume, ci și la volumele cu hărți mici interpretative în culori, ALRM I și ALRM II, mult mai ușor accesibile, caz în care s-au notat cuvintele, variantele sau formele gramaticale literarizate sau în transcriere fonetică (simplificată), sunetele sau secvențele sonore așa cum apar ele înscrise în legendele hărților din aceste atlase (astfel, spre exemplu, în legenda h. 22, sub **IV.**, pct. 55: […] ALRM I, vol. I, h. 18, 19, pct. 859: *t', frúnt'iį* și pct. 64 [...]: ALRM I, vol. I, h. 18, 19, pct. 3: *ć, fruņț* corespund legendelor hărților intitulate „PALATALIZAREA LUI **T** ÎN FRUNTE” și „PLURALUL CUVÂNTULUI **FRUNTE**” din ALRM I).

Pentru fiecare hartă mare analitică am redactat și câte una sau mai multe hărți mici (sintetice, interpretative), cu cele mai reprezentative aspecte lexicale, fonetice sau morfologice desprinse din interpretarea conținutului ei. O altă inovație a acestui atlas este și aceea că, în conformitate cu principiile convenite pentru redactare, rețeaua de bază de 64 de puncte este completată (suplimentată) pentru hărțile interpretative cu puncte din zonele adiacente din rețeaua atlaselor lingvistice pe regiuni de la nord de Dunăre, respectiv, cu 26 de puncte din NALR–Ban. și 29 de puncte din NALR–Olt (vezi și *Prefața*, **1.4.**), astfel încât rețeaua integrală a acestor hărți este de 119 puncte, cei care vor consulta atlasul având posibilitatea să-și facă, dintr-o singură privire, o primă impresie privind continuitatea sau discontinuitatea fenomenelor lingvistice în graiurile românești de la nord și de la sud de Dunăre. Aceste hărți, numerotate cu cifre romane, de la I la CXXXVIII, sunt postate tot pe pagina pară din stânga, în colțul din dreapta sus, alături de legenda hărții mari, ele având, în cazul acestui volum, dimensiunea variabilă în funcție de mărimea legendei, fiind amplificate cu 33 procente în cazul legendelor mai reduse ale hărților de analitice. Când pe baza unei hărți analitice s-au realizat două sau mai multe hărți interpretative, cele care nu au fost plasate pe pagina din stânga hărții mari și cele redactate pe baza chestiunilor din listele cu MN, în total 42 de hărți, au fost postate la sfârșitul volumului, pe 21 de planșe (V–XXV), câte două pe pagină, numerotate, în continuare, cu cifre romane, de la CXXXIX la CLXXX.

Hărțile interpretative sunt redactate, în general, după metoda folosită în volumele publicate din NALR–Banat, vol. I–V (vezi și PETRU NEIESCU, *Prefață*, în NALR–Ban, vol. I, p. VII–VIII). S-au întocmit hărți cu arii delimitate prin linii de izoglosă, hărți cu simboluri (cercuri, triunghiuri, pătrate, dreptunghiuri, romburi, steluțe, săgeți etc., simple sau divizate, goale sau pline total sau parțial etc., pentru o cât mai sugestivă reprezentare a termenilor, formelor și variantelor) și combinații între cele două tipuri de hărți. Într-o arie delimitată prin linii de izoglosă este scris fenomenul lingvistic (termenul, literarizat sau literalizat, sunetul, forma etc.) cu cea mai mare răspândire, celelalte fenomene prezente în aceeași arie fiind redate prin simboluri precedate de virgulă în dreptul punctului, dacă în acel punct s-a înregistrat și fenomenul înscris în arie, sau prin simboluri neprecedate de virgulă în dreptul punctelor în care fenomenul din arie nu a fost notat. Prin delimitarea ariei și înscrierea unui cuvânt sau a unei forme în ea, nu înseamnă că nu ar putea exista alte localități, necuprinse în rețea, în care să se folosească și cuvinte sau forme diferite de cele din acea arie.

Titlurile hărților interpretative sunt postate dedesubtul chenarului fiecărei hărți. Cele mai multe sunt hărți lexicale (97), referindu-se la răspândirea unor termeni (intitulate „Termeni pentru...”, Principalii termeni pentru...” etc.) sau variante lexicale (intitulate „Forme pentru...”, „Răspândirea variantelor pentru...” etc.). Titluri ca „Principalele răspunsuri pentru...” au fost preferate atunci când, în unele puncte, pentru un concept, în lipsa termenilor proprii, specifici, s-a răspuns cu sintagme, perifraze etc. Hărțile fonetice (44 la număr) se referă la tratamentul unor vocale, consoane, grupuri de sunete, accent etc., iar cele morfologice (39), la formele de singular și/sau plural ale unor substantive sau adjective, precum și la paradigma unor verbe. Denumirile hărților sunt convenționale, unele putând fi intitulate și altfel. În realitate, în oricare hartă preponderent lexicală

se întâlnesc şi fenomene fonetice şi morfonologice, iar în cele fonetice şi morfologice se găsesc şi termeni şi variante lexicale.

Simbolurile şi legendele hărţilor interpretative de pe pagina pară din stânga sunt situate fie în colţul din dreapta jos al acestora, atunci când numărul lor este suficient de mic încât să încapă în acel spaţiu, fie, în cele mai multe cazuri, sub titlul hărţilor, în tabel, pe coloane şi rânduri, în cele de la sfârşitul volumului numai pe coloane şi rânduri; în ambele cazuri ordinea lecturii trebuie să înceapă cu prima coloană din stânga.

Delimitarea ariilor s-a făcut în majoritatea cazurilor prin linii continue. Liniile întrerupte (punctate) au fost folosite uneori pentru a delimita variante fonetice pe o hartă sau, în interiorul unei arii, variante ale cuvântului, formei sau sunetului înscris în acea arie. Astfel, spre exemplu, în harta morfologică CVII, aria *vâni* a fost separată de aria *vâne* prin linie continuă, dar ariile formelor cu alternanţe fonetice *vâne* şi *vine*, având aceeaşi desinenţă, prin linie punctată. În hărţile fonetice linia punctată a fost utilizată pentru a separa ariile unor sunete apropiate ca loc şi mod de articulare: fricativele *ś*, *ź* şi *ŝ*, *ẑ* (ex.: h. XLI, XLII), palatalele *ń* şi *ň*, *t'* şi *ť*, (ex.: h. XXVI, CXLVIII, pl. IX), africatele *ĉ*, *ĝ* şi variantele lor *č*(*ǩ*), *ǧ* (*ǧ́*) (h. XLII, CVI) etc.

Liniile de izoglosă şi simbolurile sunt semne convenţionale menite să dea o orientare rapidă şi generală asupra prezenţei şi răspândirii unor fenomene lingvistice. La limita unei arii sunt cunoscute, în general, şi forme din aria învecinată, astfel încât unele puncte ar fi putut fi cuprinse în oricare dintre acele arii, cititorul având posibilitatea, în urma consultării hărţilor analitice, să-şi formeze propria imagine asupra dimensiunilor şi limitelor unor arii. De asemenea, în cazul unei noi anchete, cu alţi informatori, conturul unor arii ar putea fi mai restrâns sau mai extins, iar punctele cu fenomene neîncadrate în arie, mai multe sau mai puţine.

Dacă un răspuns apare pe o hartă izolat, într-un singur punct, acesta poate fi interpretat fie ca reprezentativ pentru localitatea respectivă la întrebarea corespunzătoare din titlul hărţii (un răspuns similar putând fi înregistrat eventual şi în vreo localitate învecinată, necuprinsă în reţeaua atlasului), fie ca un cuvânt sau o formă din idiolectul informatorului, fie rezultat al neînţelegerii de către acesta a întrebării puse de anchetator, caz în care el trebuie înregistrat cu rezerve şi verificat.

Aşa cum am arătat mai sus, materialul dialectal al acestui volum se bazează pe răspunsurile obţinute prin aplicarea pe teren, la faţa locului, a primei părţi a chestionarului (ch. [1/58] CAP–[363/578] NUNTAŞI), anchete realizate în cea mai mare parte de PETRU NEIESCU. La anchete au participat, în unele puncte, şi regretatul nostru coleg EUGEN BELTECHI, precum şi NICOLAE MOCANU, DRAGOMIR DRĂGHICI şi ZAVIŞA JURJ.

Ancheta dialectală pentru punctul 13 şi pentru Oştrelj a fost realizată de către DRAGOMIR DRĂGHCI (pentru detalii, vezi *supra*, *Prefaţa*, **1.4.** şi *infra*, legendele hărţilor A şi B). De asemenea, DRAGOMIR DRĂGHICI şi ZAVIŞA JURJ au făcut completări pentru unele chestiuni în punctele 19, 21, 28 (martie, 2016).

Răspunsurile obţinute au fost notate în transcriere fonetică impresionistă directă, la faţa locului, pe caiete, de către PETRU NEIESCU în 10 localităţi (15, 16, 17, 29, 30, 34, 36, 37, 52, 59). Pentru toate celelalte 54 de localităţi (1–15, 18–28, 31–33, 35, 38–51, 53–58, 60–64) şi pentru cele două neincluse în reţea (Oştrelj şi Kostol, parţial, ch. [1/58]–[111/228]), anchetele au fost înregistrate integral pe suport digital. Transcrierea fonetică indirectă de pe înregistrările audio stocate pe CD (în format MP3 sau WAV) din cele 54 de localităţi din reţeaua atlasului şi din cele două anchetate suplimentar a fost realizată ulterior, la Cluj, pentru toată partea I a chestionarului (ch. [1/58] CAP–[363/578] NUNTAŞI), de către IOAN FAICIUC (vezi şi *supra*, *Prefaţa*, **1.4.** şi **2.3.**).

Transcrierea fonetică a anchetelor pentru un atlas lingvistic după înregistrări audio este o premieră în cartografia lingvistică românească. Acest volum de atlas este primul realizat în proporţie de peste 84 de procente prin transcrierea anchetelor stocate pe suport digital. Metoda are atât avantaje, cât şi dezavantaje. Avantajul cel mai important constă în posibilitatea audierii şi verificării de mai multe ori, oricând şi de către oricine, a răspunsurilor şi a notării mai detaliate a comentariilor subiecţilor anchetaţi. În plus, înregistrările ar putea fi folosite în viitor pentru realizarea unui atlas lingvistic audio. În transcrierea după înregistrări însă nu se poate solicita repetarea răspunsului, în cazul că înregistrarea este de mai slabă calitate, nu se pot pune întrebări suplimentare pentru clarificarea răspunsului, nu se poate cere rostirea lento, pentru perceperea unor sunete, nu se pot nota cu foarte mare fidelitate nuanţe mai puţin perceptibile, mimate, sau care necesită vederea imaginii buzelor informatorului (pentru stabilirea gradului de închidere, de labializare sau velarizare al unor vocale) etc. Întrucât majoritatea înregistrărilor au fost de bună calitate, în urma audierilor repetate, s–a putut realiza, pe cât posibil, o transcriere cât mai fidelă a răspunsurilor. Transcrierea fonetică indirectă este însă şi ea impresionistă, asemenea celei directe, fiind influenţată de percepţia auditivă a celui care o realizează în momentul audierii înregistrării şi, eventual, de unele obişnuinţe de notare a nuanţelor unor sunete.

Hărţile analitice (138) şi cele sintetice (180) cu simboluri şi linii de izoglosă, concepute şi redactate de autor, au fost introduse în calculator cu programul de digitalizare RODA I Timoc şi, respectiv, au fost realizate grafic, în CorelDRAW, de către VOICHIŢA GRĂMADĂ, desenator artistic, care a operat şi corecturile solicitate.

Legendele **II.–IV.** pentru 125 de hărţi analitice au fost culese în Word, într-o primă formă, de către EVA MLADIN, celelalte legende, chestiunile redactate ca MN, completările, corecturile şi legendele sub formă de tabel pentru hărţile sintetice fiind culese de autorul volumului.

În faza de sistematizare a materialului dialectal, pe fişele cu transcrierea fonetică a răspunsurilor pentru primele două părţi ale chestionarului ([1/58] CAP–[720/1053] LUCERNĂ) au fost aplicate numerele cartografice ale localităţilor anchetate de către COSMINA-MARIA BERINDEI, CŞ III, ulterior colaboratoare la vol. IV (vezi *Cuvânt introductiv la volumul IV*), iar CRISTINA VULTURAR şi SIMONA DOBROTĂ, operatori calculator, au scanat fişele în format PDF pentru cele două părţi ale chestionarului. Tot într-o fază pregătitoare au fost create de către ing. LUCIAN ANDREI, colaborator extern, harta electronică pentru programul RODA I Timoc şi, într-o primă formă, harta mică pentru redactarea hărţilor sintetice în CorelDRAW (vezi *Prefaţa*, **5.**).

În sfârşit, PARTENIE MACARIE, informatician şi programator calculator, a realizat macheta WORD pentru legendele hărţilor analitice, a definitivat harta mică pentru CorelDRAW, a asigurat consultanţa de specialitate pentru desenarea hărţilor în CorelDRAW, pentru exportarea lor ca PNG şi inserarea lor în macheta WORD, a stabilit dimensiunea hărţilor sintetice şi poziţia lor în pagină, precum şi formatul hărţilor interpretative de la sfârşitul volumului, a realizat adaptarea paginilor cu hărţi analitice şi a celor cu legende şi hărţi sintetice la formatul final al volumului şi a asigurat paginarea lor.

Multe şi calde mulţumiri tuturor celor care au contribuit la realizarea acestui volum. Mulţumiri, de asemenea, colegului NICOLAE MOCANU, coordonatorul ALR–MDT, pentru conceperea formatului, a principiilor şi a modului de realizare a atlasului, pentru întocmirea legendelor la hărţile A şi B şi pentru colaborare şi consultare în perioada redactării volumului. Nu în ultimul rând, mulţumiri se cuvin şi dlui EUGEN PAVEL, directorul Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu”, pentru interesul constant privind realizarea şi finalizarea acestei importante lucrări de geografie lingvistică.

Martie 2019

IOAN FAICIUC

LISTA LOCALITĂȚILOR CERCETATE
(cu corespondențele dintre ALR–MDT şi ALR I, ALR II şi WLAD)

Nr. cart. din ALR–MDT	Numele oficial al localităţii	Numele popular al localităţii	Opştina (comuna)/ Okrug (judeţul)	Nr. cart. din ALR	Nr. cart. din WLAD
1	Tekija (Golo Brdo)	Tăchia (Dealu Gol) – *tăkʹíi̯a* (*đálu gol*)	Kladovo/Bor		30
2	Novi Sip	Sâp – *sîp*	Kladovo/Bor		
3	Mala Vrbica	Vârbiţa Mică – *vírbiţa mícă*	Kladovo/Bor		
4	Korbovo	Corbova – *córbova*	Kladovo/Bor		
5	Ljubičevac	Bordie, Liubicevaţ – *bordʹíi̯a*, *borđíi̯e*, *ľubícevaţ*	Kladovo/Bor		
6	Podvrška	Podvârşca – *podvírşca*	Kladovo/Bor		262
7	Grabovica [Kiloma]	Graboviţa (Chiloame, Chilome) – *gráboviţa (kilo̯áme*, *kílóme)*	Kladovo/Bor		
8	Miroč	Miroci – *miróč* (*miróś*)	Majdanpek/Bor		
9	Doni Milanovac (Oreškovica)	Doni Milanovăţ (Oreşcoviţa) – *dóńi milánovăţ* ((*o)răşcovíţa*, *oreşcovíţa)*	Majdanpek/Bor		
10	Boljetin	Boletin – *boľećín*	Majdanpek/Bor		
11	Brnjica	Bârniţa – *bírńiţa*	Golubac/ Braničevo		
12	Ram	Ram – *ram*	Veliko Gradište/ Braničevo		
13	Topolovnik	Topolovnic – *topolóvńic*	Veliko Gradište/ Braničevo		
14	Mustapić	Mustapici – *mustápić*	Kučevo/Braničevo		
15	Žitkovica	Jitcoviţa – *jítcoviţa*, *jîtcovíţa*	Golubac/Braničevo		
16	Krivača	Crivacea – *crivášа*	Golubac/Braničevo		
17	Rakova Bara	Râcobara – *rîcobára*	Kučevo/ Braničevo		
18	Voluja	Voluia – *volúi̯a*	Kučevo/Braničevo		267
19	Majdanpek	Maidan, Maidanpec – *măi̯dán*, *mái̯dămpec*	Majdanpek/Bor		268
20	Topolnica	Topolniţa – *topólńiţa*, *topóńiţa*	Majdanpek/Bor		265
21	Jabukovac	Iabucovăţ – *i̯abúcovăţ*, *icubovăţ*	Negotin/Bor		
22	Mihajlovac	Mihailovaţ – *méi̯lovăţ*, *mei̯lovăţ*, *mi̯ăi̯lovăţ*, *mi̯ăi̯ílovăţ*	Negotin/Bor		
23	Dušanovac	Geanova – *đánova*	Negotin/Bor		
24	Malajnica	Mălainiţa – *maťáńiţa*, *măťái̯ńiţa*	Negotin/Bor		
25	Plavna	Plavna – *plámna*	Negotin/Bor		
26	Rudna Glava	Rudna Glava – *árnăglau̯a*, *i̯rna gľáu̯a*, *árna gláva*, *rídna gť/láu̯a*	Majdanpek/Bor		269
27	Leskovo	Lescoua – *ľescóu̯a*, *ľiscóu̯a*	Majdanpek/Bor		266
28	Neresnica	Nereşniţa – *i̯erésńiţa*, *i̯ereşńíţa*, *neréşńiţa*	Kučevo/Braničevo		
29	Bukovska	Bucosca, Bucovsca – *bucósca*, *bucóvsca*	Kučevo/Braničevo		
30	Kladurovo	Clădăroua – *clădăróu̯a*, *clăduróu̯a*, *cladarʷf u̯a*	Petrovac na Mlavi/Braničevo		
31	Manastirica	Mănăstire – *manastíri̯e*, *manastríţa*	Petrovac na Mlavi/ Braničevo		
32	Šljivovac	Şlivovaţ – *şlívovăţ*, *şlivovăţ*	Malo Crniće / Braničevo		
33	Mirijevo	Mirieva – *miri̯éva*	Žabari/Braničevo		
34	Rašanac	Raşanţ – *răşánţ*	Petrovac na Mlavi/Braničevo		
35	Porodin	Porodin – *porođín*	Žabari/Braničevo		
36	Stamnica	Stamniţa – *stámńiţa*, *stămńíţa*	Petrovac na Mlavi/Braničevo		
37	Ždrelo	Jdrela – *jdréla*, *jdri̯élă*	Petrovac na Mlavi/Braničevo	II, 4	
38	Laznica	Lazniţa – *lázńiţa*, *łázńiţa*	Žagubica/Braničevo		
39	Gornjane	Gorneana – *gorńána*	Bor/Bor		
40	Tanda	Tanda – *tánda*	Bor/Bor		
41	Kobišnica	Cobişniţa – *cobíşńiţa*	Negotin/Bor		
42	Mokranje	Mocrani – *mocráń*	Negotin/Bor		

Nr. cart. din ALR–MDT	Numele oficial al localităţii	Numele popular al localităţii	Opština (comuna)/ Okrug (judeţul)	Nr. cart. din ALR	Nr. cart. din WLAD
43	Aleksandrovac	Zlocutea – *zlocúťa*, *zlocúće*	Negotin/Bor		
44	Šipikovo	Șipicova – *șipícova*, *șpícova*	Zaječar/Zaječar		
45	Veliko Jasikovo	Isicova Mare – *isícova máre*	Zaječar/Zaječar		
46	Glogovica	Glogovița – *glugóvița*, *glógovița*	Zaječar/Zaječar		271
47	Krivelj	Criveli – *crivél'*	Bor/Bor		
48	Milanovac	Magudița – *magudíța*	Žagubica/Braničevo		
49	Bobovo	Bobova – *bobóu̯a*, *bubúu̯a*	Svilajnac/Pomoravlje		
50	Dobra Voda	Gladna – *gládna*	Jagodina/Pomoravlje		
51	Isakovo	Isacova – *isácova*	Ćuprija/Pomoravlje		
52	Beljajka	Beleaica – *beľái̯ca*, *belái̯ca*	Despotovac/ Pomoravlje		
53	Zlot	Zlot – *zlot*	Bor/Bor		
54	Brestovac	Brestovăț – *brestóț*	Bor/Bor		
55	Halovo	Halova – *áťova*	Zaječar/Zaječar	I, 859	
56	Zaječar	Zaicear – *zăi̯ćéri̯*	Zaječar/Zaječar		
57	Nikoličevo	Nicolicea – *nicolíśa*	Zaječar/Zaječar		
58	Metovnica	Metonița – *metoníța*	Bor/Bor		
59	Podgorac	Podgorț – *podgórț*	Boljevac/Zaječar		
60	Osnić	Osnicea – *osníśa*	Boljevac/Zaječar		
61	Grljan	Gârlean – *gîrľána*, *gŗľána*	Zaječar/Zaječar		
62	Šljivar	Șlivar – *șľivári̯*	Zaječar/Zaječar		
63	Bačevica	Bacevița – *báćeviția*	Boljevac/Zaječar		
64	Batinac	Batinaț, Batinț – *batínaț*, *bătínț*	Ćuprija/Pomoravlje	I, 3	
Anchetate suplimentar	Oštrelj	Oștreli – *oștréľ*	Bor/Bor		
	Kostol	Costol – *costól*, *costólu* [a.]	Kladovo/Bor		
Anchetate doar în WLAD	Brza Palanka	Palanca – *paláŋca*	Kladovo/Bor		263
	Vratna	Vratna – *vrátna*	Negotin/Bor		264
	Luka	Luca – *lúca*	Bor/Bor		270
	Prahovo	Prahova – *práhova, prá¸ova*	Negotin/Bor		272

LISTA LOCALITĂŢILOR DIN NALR–Ban. ŞI NALR–Olt.
INCLUSE ÎN REŢEAUA HĂRŢILOR INTERPRETATIVE DIN ALR–MDT

A. NALR–Ban.

Nr. cart. din NALR–Ban.	Numele oficial al localităţii	Comuna/Judeţul	Nr. cart. din NALR–Ban.	Numele oficial al localităţii	Comuna/Judeţul	Nr. cart. din NALR–Ban.	Numele oficial al localităţii	Comuna/Judeţul
1	Jupalnic*	Orşova/Mehedinţi	10	Şopotu Nou	Şopotu Nou/Caraş-Severin	19	Răcăşdia	Răcăşdia/Caraş-Severin
2	Ieşelniţa	Ieşelniţa/Mehedinţi	11	Dalboşeţ	Dalboşeţ/Caraş-Severin	20	Borlovenii Vechi	Prigor/Caraş-Severin
3	Ogradena Veche**	Ieşelniţa/Mehedinţi	12	Sasca Română	Sasca Montană/Caraş-Severin	21	Plugova	Mehadia/Caraş-Severin
4	Plavişeviţa	Plavişeviţa/Mehedinţi	13	Lescoviţa	Naidăş/Caraş-Severin	22	Pârvova	Lăpuşnicel/Caraş-Severin
5	Berzasca	Berzasca /Caraş-Severin	14	Slatina-Nera	Sasca Montană/Caraş-Severin	23	Vărădia	Vărădia/Caraş-Severin
6	Sicheviţa	Sicheviţa/Caraş-Severin	15	Bănia	Bănia/Caraş-Severin	24	Brădişoru de Jos****	Oraviţa/Caraş-Severin
7	Pescari	Pescari/Caraş-Severin	16	Pecinişca***	Băile Herculane/Caraş-Severin	25	Luncaviţa	Luncaviţa/Caraş-Severin
8	Pojejena	Pojejena/Caraş-Severin	17	Prilipeţ	Bozovici/Caraş-Severin	26	Cornereva	Cornereva/Caraş-Severin
9	Cărbunari	Cărbunari/Caraş-Severin	18	Berlişte	Berlişte/Caraş-Severin			

* Sat desfiinţat, cu populaţia înglobată în oraşul Orşova.
** Sat desfiinţat, cu populaţia înglobată în comuna Ieşelniţa.
*** Localitate componentă a oraşului Băile Herculane.
**** Localitate componentă a oraşului Oraviţa.

B. NALR–Olt.

Nr. cart. din NALR–Olt.	Numele oficial al localităţii	Comuna/Judeţul
935	Dobriţa	Runcu/Gorj
936	Obârşia-Cloşani	Obârşia-Cloşani/Mehedinţi
937	Cloşani	Padeş/Gorj
938	Frâncești	Peştişani/Gorj
940	Seliştea	Isverna/Mehedinţi
941	Mărăşeşti*	Baia de Aramă/Mehedinţi
942	Godinești	Godinești/Gorj
943	Stolojani**	Târgu Jiu/Gorj
944	Costeşti	Balta/Mehedinţi
945	Cireşu	Cireşu/Mehedinţi
946	Șovarna	Șovarna/Mehedinţi
947	Pieptani	Câlnic/Gorj
948	Iloviţa	Iloviţa/Mehedinţi
949	Crăgueşti	Şişeşti/Mehedinţi
950	Imoasa	Corcova/Mehedinţi
951	Slivileşti	Slivileşti/Gorj
953	Cerneţi***	Drobeta-Turnu Severin/Mehedinţi
954	Cerveniţa	Prunişor/Mehedinţi
955	Strehaia	Strehaia/Mehedinţi
957	Hinova	Hinova/Mehedinţi
958	Izvorălu	Tâmna/Mehedinţi
959	Seliştiuţa	Bâcleş/Mehedinţi
961	Crivina	Burila Mare/Mehedinţi
962	Ostrovu Mare	Gogoşu/Mehedinţi
963	Jiana	Jiana/Mehedinţi
964	Iablaniţa	Pădina/Mehedinţi
965	Gruia	Gruia/Mehedinţi
966	Vlădaia	Vlădaia/Mehedinţi
967	Salcia	Salcia/Mehedinţi

* Sat aparţinând oraşului Baia de Aramă.
** Sat component al comunei suburbane Băleşti (Târgu Jiu).
*** Sat component al comunei suburbane Şimian (Drobeta-Turnu Severin).

INDICELE CUVINTELOR-TITLU, AL MATERIALULUI LINGVISTIC NECARTOGRAFIAT ŞI AL HĂRŢILOR INTERPRETATIVE

A. HĂRŢI LINGVISTICE DE BAZĂ

Titlul hărții	Nr. hărții	Pag.
(Păr) alb „(cheveux) blancs”	13	33
(Ochi) albaştri „(yeux) bleus”	27	61
Albeață „taie (de l’œil), cataracte”	36	79
Albul (ochiului) „blanc (de l’œil)”	34	75
Aluniță „grain de beauté”	99	205
Amigdale „amygdales”	94	195
Arcer „affiloir, aiguisoir”	88	183
Aţâţ[1] (focul) „j’attise, j’avive (le feu)”	135	277
Batistă „mouchoir”	56	119
Bărbie[2] „double menton”	86	179
Se bărbiereşte „il se rase”	87	181
Blond „(homme) blond”	10	27
Brunet „(homme) brun”	09	25
Buca obrazului „joue”	48	103
Buză „lèvre”	84	175
Cap „tête”	1	9
Caut (ind. prez. 1–6) „je cherche”	30	67
(Ochi) căprui „(yeux) châtains, marrons”	28	63
Cărunt „grisonnant, chenu”	15	37
Ceafă „nuque”	97	201
Cercei „boucles d’oreille”	45	97
Cerul gurii „la voûte du palais”	61	129
Chel „chauve”	21	49
Chior „borgne”	32	71
Chiorăie (mațele) „(les boyaux lui) gargouillent”	121	249
Ciung „manchot”	127	261
(Cu) coada ochiului „(regarder) du coin de l’œil”	37	81
Coastă „côte”	111	229
Cocoaşă „bosse”	117	241
Cocoşat „bossu, gibbeux”	118	243
Colț (de măsea) „racine (d’une dent), chicot”	79	165
Coşuri (pe obraz) „boutons (au visage)”	51	109
Creieri „cerveaux”	3	13
Creştetul capului „haut (de la tête)”	2	11
(Păr) creț „(cheveux) frisés ”	12	31
Cucui „bosse au front”	5	17
(Îi) curge nasul „(le nez lui) coule”	55	117
Degeră (degetele de frig) „les doigts ont l’onglée”	134	275
Deget „doigt”	133	273
(Păr) des „(cheveux) épais”	11	29
Dinte „dent”	77	161
Aş dormi (cond. prez. 1–6) „je dormirais”	138	283
Esofag „œsophage”	96	199
Față „visage”	46	99
Ficat „foie”	123	253
Fiere „fiel”	122	251
Fir (de păr) „cheveu”	6	19
Fluier (cu buzele un cântec) „je sifle (une chanson avec les lèvres)”	90	187
Fluier (din degete) „je sifle (avec les doigts)”	91	189
Frunte „front”	22	51
Furca pieptului „le sternum”	108	223
Gât „cou”	92	191
Gălăgie „tapage, bruit, tumulte”	74	155
Geană „cil”	41	89
Gingie „gencive”	83	173
Grumaz „cou” (Les sens du mot *grumaz*)	93	193
Gură „bouche”	60	127
Încărunțește „il grisonne”	14	35
(Merg) încet „(je marche) lentement”	137	281
(Vorbesc) încet „(je parle) bas”	64	135
Încrețesc (fruntea) „je me fais des rides (au front), je fronce (le front)”	23	53
Întreb (ind. prez. 1–6) „je demande”	73	153
Junghi „point de côté, élancement, lancinement”	112	231
Lacrimi „larmes”	43	93
Mă lau (ind. prez. 1-6) „je me lave”	8	23
Lindină „lente”	19	45
Măduvă „moelle”	105	217
Mănânc (ind. prez. 1–6) „je mange”	66	139
Mărul lui Adam „pomme d’Adam”	95	197
Măsea „molaire”	78	163
Mătreață „pellicule”	20	47
Mic „(homme) de petite taille”	72	151
Miros (ind. prez. 1–6) „je sens”	57	121
Mustață „moustache”	59	125
Mușchi (la mână) „muscle”	104	215
Nară, pl. „narine”	54	115
Neg, pl. „verrue”	100	207
(Ochi) negri „(yeux) noirs”	26	59
Obraz „joue”	47	101
Ochelari „lunettes”	29	65
Ochi „œil”	25	57
Omoplat „omoplate”	115	237
Omuşor „luette”	62	131
Orb „aveugle”	31	69
(Om) palid „(homme) pâle”	50	107
Palmă „paume”	130	267
Pântece „ventre”	120	247
Păduche „pou”	18	43
Peltic „(homme) qui zézaie”	65	137
Piele „peau”	98	203
Pieptene „peigne”	7	21
Pistrui „taches de rousseur”	52	111
Pişc (ind. prez. 1–6) „je pince”	103	213
Plămâni „poumons”	109	225
Pleoapă „paupière”	39	85
Podul palmei „thénar du pouce”	131	269
Pupilă „pupille (de l’œil)”	35	77
Purice „puce”	17	41
Rabd (ind. prez. 1–6) „j’endure, je supporte”	132	271
Râie „gale”	101	209
Răguşeşte „il s’enroue”	75	157
(Merg) repede „(je marche) vite”	136	279
Rinichi „rein”	124	255
Saşiu „louche”	33	73
Sânge „sang”	106	219
Mă scarpin „je me gratte”	102	211
Mi-am scrântit o mână „je me suis luxé un bras”	125	257
Scuip (ind. prez. 1–6) „je crache”	82	171
Slab (fără putere) „faible”	71	149
Slab (nu gras) „maigre”	70	147

Titlul hărții	Nr. hărții	Pag.
Spate „dos”	114	235
Spân „imberb, glabre”	89	185
Sprânceană „sourcil”	42	91
Stângaci „gaucher”	126	259
Stomac „estomac”	119	245
Strănut (ind. prez. 1–3) „j’éternue”	69	145
Strungăreață (la dinți) „écartement entre les deux dents de devant”	81	169
Subsuoară „aisselle”	128	263
Sughit (ind. prez. 1–6) „je hoquette, j’ai le hoquet”	68	143
Suspin (ind. prez. 1–6) „je soupire”	113	233
Șale „reins, lombes”	116	239
Tâmplă „tempe”	24	55
Tuberculoză „tuberculose, phtisie”	110	227
Mă tund „je me fais couper les cheveux”	16	39
Nu tuși! (imper. neg. 2, 5) „ne tousse pas!”	67	141
Țeastă „crâne, calotte du crâne”	4	15
Umăr „épaule”	129	265
Umărul obrazului „pommette”	49	105
Umflu (ind. prez. 1–6) „j’enfle”	80	167
Urcior (la ochi) „orgelet”	40	87
Urdori „chassies”	38	83
Ureche „oreille”	44	95
Vârful limbii (gen.) „bout de la langue”	76	159
Vine „veines”	107	221
Vomez (ind. prez. 1–6) „je vomis”	58	123
Vorbesc (ind. prez. 1–6) „je parle”	63	133
Zăbale (la gură) „boutons à la commissure des lèvres”	85	177
Zbârcituri (pe obraz) „rides”	53	113

B. MATERIAL LINGVISTIC NECARTOGRAFIAT

Titlul MN	Nr. planşei	Pag.
Astmă „asthme”	I	287
Bătaie de inimă „battement de cœur”	II	288
Carne „chair”	I	287
Constipat, pl. „constipé”	III–IV	289–290
Gușă „goître”	I	287
Inimă. „cœur”	II	288
Mână „main”	IV	290
Neted „lisse, plat”	IV	290
Sudoare „sueur”	II–III	288–289
Șira spinării „l’épine dorsale”	III	289
Unghie „ongle”	IV	290

C. HĂRȚI INTERPRETATIVE

Titlul hărții	Nr. hărții	Pag.
a) FONETICE		
Accentul în formele de sg. pentru PURICE	CXLIV	295
Sunetul *a* în cuvântul ȘALE	CXVI	238
Sunetul *ă* în CĂRUNT	CXLIII	295
Sunetul *e* în forma de pl. FEȚE	CLV	301
Sunetul *e* în URECHE	CLII	299
Sunetul *u* în UMFLU	LXXX	166
Sunetul *ĉ* în cuvântul CEAFĂ	CLXI	304
Sunetul *ĉ* în formele pentru CERCEL	CLIV	300
Sunetul *ĉ* în formele pentru CERUL GURII	CLVI	301
Sunetul *ĉ* în CIUP, CIUPESC	CLXIV	305
Sunetul *ĉ* în MĂNÂNCI (ind. prez. 2)	LXVI	138
Sunetul *ĉ* în formele de pl. PURICI, PURECI	CXLV	296
Sunetul *ĉ* în cuvântul SPRÂNCEANĂ	XLII	90
Sunetul *ĉ* în STÂNGACI (sg.)	CXXVI	258
Sunetul *d* în formele pentru DEGERĂ	CXXXIV	274
Sunetul *d* în formele pentru DEGET	CLXVIII	307
Sunetul *d* în DES	XI	28
Sunetul *d* în DINTE	LXXVII	160
Sunetul *d* în formele pentru LINDINĂ	XIX	44
Sunetul *d* în SE RADE	LXXXVII	180
Sunetul *ĝ* în formele pentru DEGERĂ	CLXIX	308
Sunetul *ĝ* în cuvântul GEANĂ	XLI	88
Sunetul *ĝ* în termenii și formele pentru GINGIE	CLX	303
Sunetul *ĝ* în formele NEGEL, NIGEL, INIGEL etc.	CLXIII	305
Sunetul *ĝ* în SÂNGE	CVI	218
Sunetul *j* în JUNGHI, MĂ JUNGHIE etc.	CXII	230
Sunetul *ķ* în formele de pl. pentru PĂDUCHE	CXLVI	296
Sunetul *n* în CARNE, MÂ(I)NI (pl.)	CLXXI	309
Sunetul *n* în INIMĂ	CLXXIII	310
Sunetul *n* în NEGRI	XXVI	58
Sunetul *t* în DINTE	CLIX	303
Sunetul *t* în FRUNTE	CXLVIII	297
Sunetul *t* în PIEPTEN, PIEPTIN	CXLII	294
Sunetul *z* în BUZĂ	LXXXIV	174
Sunetul *z* + *i* în VERZI	CL	298

Titlul hărții	Nr. hărții	Pag.
Răspândirea formelor CERCEL, CIORCEL	CLIII	300
Răspândirea formelor de sg. OCHI(U), OICHI	XXV	56
Răspândirea formelor URECHE, UREICHE	XLIV	94
Grupul *-cre-* în formele pentru ÎNCREȚESC	CXLIX	298
Grupul *fie-* în FIERE	CXXII	250
Grupul *pie-* în PIELE	CLXII	304
Grupul *pie-* în PIEPTEN, PIEPTIN	CXLI	294
Păstrarea lui *-ń-* în RÂIE (< lat. ARANEA)	CI	208
Reflexele grupului *gl′* + *u* în JUNGHI	CLXVI	306
b) MORFOLOGICE		
Forme de sg. pentru LINDINĂ	CXLVII	297
Forme de sg. pentru PĂDUCHE	XVIII	42
Forme de sg. pentru UMĂR	CLXVII	307
Răspândirea formelor de sg. ALB, ALBU (na.)	XIII	32
Răspândirea formelor MĂSEA, MĂSEAUĂ etc.	LXXVIII	162
Răspândirea formelor de sg. pentru LACRIMĂ	CLI	299
Răspândirea formelor de sg. PIEPTEN, PIEPTIN	VII	20
Răspândirea formelor de sg. PURIC (PURÍC), PUREC (PURÉC), PURICE, PURECE	XVII	40
Răspândirea formelor de sg. UNGH(I)E (2 sil.), UNGHIE (3 sil.)	CLXXVIII	312
Principalele forme de sg. pentru CREIER	III	12
Forme de pl. pentru ALB	CLXV	306
Forme de pl. pentru CAP	I	8
Forme de pl. pentru CEAFĂ	XCVII	200
Forme de pl. pentru CERCEL	XLV	96
Forme de pl. pentru GURĂ	LX	126
Forme de pl. pentru OBRAZ	XLVII	100
Forme de pl. pentru PIELE	XCVIII	202
Forme de pl. pentru UMĂR	CXXIX	264
Forme de pl. pentru VÂNĂ	CVII	220
Răspândirea formelor de pl. pentru LACRIMĂ	XLIII	92
Răspândirea formelor de pl. PIEPTENE (n.), PIEPTENI (m.)	CXL	293
Răspândirea formelor de pl. UNGHII (2 sil.), UNGHE (2 sil.), UNGHI (1 sil.)	CLXXIX	313
Principalele forme de pl. pentru CREIER	CXXXIX	293
Forme de sg. și pl. pentru FRUNTE	XXII	50
Forme de sg. și pl. pentru GRUMAZ	XCIII	192
Forme de sg. și pl. pentru MUSTAȚĂ	LIX	124
Forme de sg. și pl. pentru PALMĂ	CXXX	266
Opoziția sg. –pl. în COASTĂ; COASTE	CXI	228
Forme pentru MIROS (ind. prez. 1)	LVII	120
Forme de ind. prez. 1–2 ale verbului A SUGHIȚA	CLVIII	302
Forme de ind. prez. 3 ale verbului A SUGHIȚA	LXVIII	142
Răspândirea formelor CAT, CAUT etc	XXX	66
Răspândirea formelor de ind. prez. 1 ale verbului A ÎNTREBA	LXXIII	152
Răspândirea formelor de ind. prez. 1 de la A SE LA	VIII	22
Răspândirea formelor (MĂ) TUND, (MĂ) TUNG	XVI	38
Răspândirea principalelor forme de ind. prez. 1–3 pentru A SCUIPA	LXXXII	170
Forme pentru AȘ DORMI (cond. prez. 1)	CXXXVIII	282
Forme pentru NU TUȘI! (imper. neg. 2)	LXVII	140
Forme pentru NU TUȘIȚI! (imper. neg. 5)	CLVII	302
c) LEXICALE		
Termeni pentru (OCHI) ALBAȘTRI	XXVII	60
Termeni pentru ALUNIȚĂ	XCIX	204
Termeni pentru CHIOR	XXXII	70
Termeni pentru FIR (DE PĂR)	VI	18
Termeni pentru FLUIER (CU BUZELE UN CÂNTEC)	XC	186
Termeni pentru GÂT	XCII	190
Termeni pentru (OM) MIC	LXXII	150
Termeni pentru ORB	XXXI	68
Termeni pentru SLAB (NU GRAS)	LXX	146
Termeni pentru SUSPIN (ind. prez. 1)	CXIII	232
Termeni pentru TÂMPLĂ	XXIV	54
Termeni pentru UMĂRUL OBRAZULUI	XLIX	104
Termeni și forme pentru ARCER	LXXXVIII	182
Termeni și forme pentru CUCUI	V	16
Termeni și forme pentru MĂTREAȚĂ	XX	46
Termeni și forme pentru MUȘCHI (pl.)	CIV	214
Termeni și forme pentru NARĂ	LIV	114
Termeni și forme pentru NEG	C	206
Termeni și forme pentru OCHELARI	XXIX	64
Termeni și forme pentru RABD (ind. prez. 1)	CXXXII	270
Termeni și forme pentru STRĂNUT (ind. prez. 1)	LXIX	144
Termeni și forme pentru VORBESC (ind. prez. 1)	LXIII	132
Termeni și forme pentru URDORI	XXXVIII	82
Termeni și variante pentru GINGIE	LXXXIII	172
Principalii termeni pentru ALBEAȚĂ	XXXVI	78
Principalii termeni pentru ALBUL OCHIULUI	XXXIV	74
Principalii termeni pentru AMIGDALE	XCIV	194
Principalii termeni pentru ASTMĂ	CLXXII	309
Principalii termeni pentru BATISTĂ	LVI	118
Principalii termeni pentru BĂRBIE[2]	LXXXVI	178
Principalii termeni pentru BLOND	X	26
Principalii termeni pentru BRUNET	IX	24
Principalii termeni pentru BUCA OBRAZULUI	XLVIII	102
Principalii termeni pentru (PĂR) CĂRUNT	XV	36
Principalii termeni pentru (OCHI) CĂPRUI	XXVIII	62
Principalii termeni pentru CHIORĂIE (MAȚELE)	CXXI	248
Principalii termeni pentru CIUNG	CXXVII	260
Principalii termeni pentru COCOAȘĂ	CXVII	240
Principalii termeni pentru COCOȘAT	CXVIII	242
Principalii termeni pentru COLȚ (DE MĂSEA)	LXXIX	164
Principalii termeni pentru COȘURI (PE OBRAZ)	LI	108
Principalii termeni pentru CREȘTETUL (CAPULUI)	II	10
Principalii termeni pentru (PĂR) CREȚ	XII	30
Principalii termeni pentru FAȚĂ	XLVI	98
Principalii termeni pentru FLUIER (DIN DEGETE)	XCI	188
Principalii termeni pentru FURCA PIEPTULUI	CVIII	222
Principalii termeni pentru GĂLĂGIE	LXXIV	154
Principalii termeni pentru GUȘĂ	CLXX	308
Principalii termeni pentru ÎNCĂRUNȚEȘTE	XIV	34
Principalii termeni pentru (MERG) ÎNCET	CXXXVII	280
Principalii termeni pentru ÎNCREȚESC (FRUNTEA)	XXIII	52
Principalii termeni pentru MĂRUL LUI ADAM	XCV	196
Principalii termeni pentru NETED	CLXXX	313
Principalii termeni pentru PÂNTECE	CXX	246
Principalii termeni pentru PISTRUI	LII	110
Principalii termeni pentru PIȘC (ind. prez. 1)	CIII	212
Principalii termeni pentru PODUL PALMEI	CXXXI	268
Principalii termeni pentru PUPILĂ	XXXV	76
Principalii termeni pentru MĂ SCARPIN (ind. prez. 1)	CII	210
Principalii termeni pentru SPATE	CXIV	234
Principalii termeni pentru STOMAC	CXIX	244

Titlul hărții	Nr. hărții	Pag.
Principalii termeni pentru SUBSUOARĂ	CXXVIII	262
Principalii termeni pentru SUDOARE	CLXXV	311
Principalii termeni pentru ȘIRA SPINĂRII	CLXXVI	311
Principalii termeni pentru TUBERCULOZĂ	CX	226
Principalii termeni pentru ȚEASTĂ	IV	14
Principalii termeni pentru VOMEZ (ind. prez. 1)	LIII	122
Principalii termeni pentru ZĂBALE (LA GURĂ)	LXXXV	176
Principalii termeni pentru ZBÂRCITURI (PE OBRAZ)	LIII	112
Principalii termeni și forme pentru CHEL	XXI	48
Principalii termeni și forme pentru ESOFAG	XCVI	198
Principalii termeni și forme pentru OMOPLAT	CXV	236
Principalii termeni și forme de sg. și pl. pentru OMUȘOR	LXII	130
Principalii termeni și forme pentru PLĂMÂNI	CIX	224
Principalii termeni și forme pentru (MERG) REPEDE	CXXXVI	278
Principalii termeni și forme de sg. pentru RINICHI	CXXIV	254
Principalii termeni și forme pentru SPÂN	LXXXIX	184
Principalii termeni și forme pentru URCIOR (LA OCHI)	XL	86
Forme pentru MĂDUVĂ	CV	216
Forme pentru MI-AM SCRÂNTIT (O MÂNĂ)	CXXV	256
Principalele forme pentru DEGET	CXXXIII	272
Principalele denumiri pentru PLEOAPĂ	XXXIX	84
Răspândirea formelor pentru AȚÂȚ[1] (FOCUL)	CXXXV	276
Răspândirea formelor pentru RĂGUȘEȘTE (ind. prez. 3)	LXXV	156
Răspândirea formelor VÂRF, VÂRV, VÂR	LXXVI	158
Răspândirea variantelor pentru CERUL GURII	LXI	301
Principalele răspunsuri pentru FICAT	CXXIII	252
Principalele răspunsuri pentru BĂTAIE DE INIMĂ	CLXXIV	310
Principalele răspunsuri pentru (MĂ UIT) CU COADA OCHIULUI	XXXVII	80
Principalele răspunsuri pentru CONSTIPAT	CLXXVII	312
Principalele răspunsuri pentru (ÎI) CURGE (NASUL)	LV	116
Principalele răspunsuri pentru (VORBESC) ÎNCET	LXIV	134
Principalele răspunsuri pentru (OM) PALID	L	106
Principalele răspunsuri pentru PELTIC	LXV	136
Principalele răspunsuri pentru SAȘIU	XXXIII	72
Principalele răspunsuri pentru SLAB (FĂRĂ PUTERE)	LXXI	148
Principalele răspunsuri pentru STRUNGĂREAȚĂ (LA DINȚI)	LXXXI	168

ABREVIERI

A. ABREVIERI UZUALE

[a.]	formă articulată	[L].	formă rostită rar (*lento*)	[pretv.]	prezumtiv
[acuz.]	acuzativ	lat.	latinescul	[prez.]	prezent
[adj.]	adjectiv	[m.]	masculin	[R]	formă recentă
[adv.]	adverb	[m. m. c. p., m. m. c. perf.]	mai-mult-ca-perfect	[r.]	răspuns repetat
AL]	formă rostită repede (*allegro*)	MN	material necartografiat	[s.]	substantiv
a.s.	anchetă(e) suplimentară(e)	[n.]	neutru	[sg.]	singular
[B]	aşa zic bătrânii	[na.]	nearticulat	[sga.]	singular articulat
cart.	cartografic	[neg.]	negativ	[sgf.]	singular feminin
ch.	chestiunea	nr.	număr(ul)	[sgm.]	singular masculin
[col.]	colectiv	nr. crt.	numărul curent	[sgna.]	singular nearticulat
[cond.]	condiţional	p., pag.	pagina/paginile	[sgt.]	*singulare tantum*
[conj.]	conjunctiv	[part.]	participiu	sil.	silabă, silabe
[f.]	feminin	pct.	punctul	srb.	sârbă, sârbeşte
[F]	aşa zic femeile	[perf.]	perfect	[T]	aşa zic tinerii
[gen.]	genitiv	[perf. c.]	perfect compus	tc.	turcă, turceşte
h.	harta/hărţile	[perf. s, pf. s.]	perfect simplu	[V]	formă veche
IMIT.	imitaţie	pl.	planşa/planşele	[viit.]	viitor
[imperat.], [imper.]	imperativ	[pl.]/(pl.)/pl.	plural (în context gramatical)	[voc.]	vocativ
[imperf.]	imperfect	[pla.]	plural articulat	[1], [2], [3]	arată persoana I, a II-a, a III-a singular
[ind.]	indicativ	[plf.]	plural feminin		
[indic.]	indică	[plm.]	plural masculin	[4], [5], [6]	arată persoana I, a II-a, a III-a plural
INDIC.	indicaţie	[plna.]	plural nearticulat		
[inf.]	infinitiv	[plt.]	*plurale tantum*		

B. SURSE

ALR I — *Atlasul lingvistic român*. Partea I, de Sever Pop, vol. I. *Părţile corpului omenesc şi boalele lui*, Muzeul Limbei Române, Cluj, 1938; vol. II. *Familia, naşterea, botezul, copilăria, nunta, moartea*, Sibiu–Leipzig, Muzeul Limbei Române – Otto Harrassowitz, 1942.

ALR I, ms. — Material inedit, adunat de Sever Pop pentru ALR I (aflat în arhiva Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu” din Cluj-Napoca al Academiei Române).

ALR II — *Atlasul lingvistic român*. Partea II, de Emil Petrovici, vol. I. A. *Corpul omenesc, boale (şi termeni înrudiţi)*. B. *Familia, naşterea, copilăria, nunta, moartea, viaţa religioasă, sărbători.* C. *Casa, acareturile, curtea, focul, mobilierul, vase, scule*, Muzeul Limbei Române–Otto Harrassowitz, Sibiu–Leipzig, 1940.

ALR II, ms. — Material inedit adunat de Emil Petrovici pentru *Atlasul lingvistic român*, partea a II-a (aflat în arhiva Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu” din Cluj-Napoca al Academiei Române).

ALR II, s.n. — *Atlasul lingvistic român*. Partea a II-a, serie nouă, de Emil Petrovici. Redactor principal Ioan Pătruţ, vol. I–VII, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R./R.S.R., 1956–1972.

ALRM I — *Micul Atlas lingvistic român*. Partea I, de Sever Pop, vol. I. *Părţile corpului omenesc şi boalele lui*, Muzeul Limbei Române, Cluj, 1938; vol. II. *Familia, naşterea, botezul, copilăria, nunta, moartea*, Muzeul Limbei Române–Otto Harrassowitz, Sibiu–Leipzig, 1942.

ALRM II	*Atlas lingvistic român*. Partea II, de Emil Petrovici, vol. I. A. *Corpul omenesc, boale (şi termeni înrudiţi)*. B. *Familia, naşterea, copilăria, nunta, moartea, viaţa religioasă, sărbători.* C. *Casa, acareturile, curtea, focul, mobilierul, vase, scule*, Muzeul Limbei Române–Otto Harrassowitz, Sibiu–Leipzig, 1940.
ALRM s.n.	*Micul atlas lingvistic român*. Partea II (ALRM II). Serie nouă, vol. I–IV, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R./R.S.R., 1956–1981.
Dialectologie română	Matilda Caragiu Marioţeanu, Ştefan Giosu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Romulus Todoran, *Dialectologie română*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1977.
Jb, III, VII	„Dritter Jahresbericht des Instituts für Rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig", Leipzig, 1896; „Siebenter Jahresbericht des Instituts für Rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig", Leipzig, 1900.
NALR/ALRR –Ban.	*Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Banat*. Sub conducerea lui Petru Neiescu, de Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu, vol. I, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R, 1980, vol. II, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1997; *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Banat*. Sub conducerea lui Petru Neiescu, de Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu, vol. III, IV, V, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1998, 2005, 2011.
NALR–Ban., MN	Materialul inedit, necartografiat, din *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Banat* (aflat în arhiva Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu" din Cluj-Napoca al Academiei Române).
NALR–Olt.	*Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Oltenia.* Întocmit sub conducerea lui Boris Cazacu de Teofil Teaha, Ion Ionică, Valeriu Rusu, vol. I–III, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R., 1967, 1970, 1984; de Teofil Teaha, Ion Ionică, Valeriu Rusu, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R., 1980, 1984.
Tratat	*Tratat de dialectologie românească*. Coordonator: dr. Valeriu Rusu, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1984.
WLAD	Gustav Weigand, *Linguistischer Atlas des dacorumänischen Sprachgebietes (WLAD)*, Leipzig, J. A. Barth, 1909; material publicat iniţial în Jb, III şi VII.

TRANSCRIEREA FONETICĂ

Dăm mai jos lista semnelor utilizate în transcrierea fonetică din ALR–MDT, realizat pe baza transcrierii fonetice a NALR (vezi „Fonetică şi dialectologie”, V, 1963, p. 157–271). Semnele sunt grupate în ordine alfabetică şi exemplificate cu câte un cuvânt. Corespondentul cel mai apropiat al semnelor noastre în sistemul de transcriere al Asociaţiei Fonetice Internaţionale (Association Phonétique Internationale) este dat după D. Jones, *Lautzeichen und ihre Anwendung in verschiedenen Sprachgebieten*, Berlin, 1928, p. 18–27.

a (*a* mijlociu) în munt. *cap* = între a *şi* ɑ.

å (cea mai deschisă vocală din seria posterioară: *u*, *o*, *ǫ*, *å*) în istrorom. *cåp* = ɒ.

ä (cea mai deschisă vocală din seria anterioară: *i*, *e*, *ę*, *ä*) în bucov. *păle* ‘piele’ = æ.

ȧ (vocală din seria anterioară, între *ę* şi *ä*) = între ɛ *şi* æ.

ą (a anterior) în munt. *stęą* ‘stea’ = a.

ă (vocală cu deschidere mijlocie din seria centrală: *î*, *â*, *ă*) în munt. *păr* = ə.

ą̆ (vocala cea mai deschisă din seria centrală: *î*, *â*, *ă*, *ą̆*) în mold. *bą̆rbát* = ɐ.

â (vocală cu deschidere mai mică din seria centrală) în mold. *cásâ* = între ə şi ɨ.

b (oclusivă bilabială sonoră) în munt. *bun* = b.

c (oclusivă velară surdă) în munt. *corb*, semn întrebuinţat înaintea vocalelor *a*, *ă*, *â*, *î*, *o*, *u*, înaintea consoanelor sau la sfârşitul cuvintelor = k.

ĉ (africată alveolo-palatală surdă, al cărei element fricativ este un *ŝ*) în munt. *ĉáră* ‘ceară’ = între tɕ şi tʃ.

ć (africată alveolo-palatală surdă al cărei element fricativ este un *ś*, corespunzând sonorei *đ*) în băn. *fráće* ‘frate’ = tɕ.

č̆ (africată palato-alveolară surdă, între *ĉ* şi *č*, dar mai aproape de *č*) = între tʃ şi tɕ.

č (africată palato-alveolară surdă al cărei element fricativ este un *ş*) în maram. *čăr* ‘cer’ = tʃ.

d (oclusivă dentală sonoră) în munt. *dar* = d.

d̆ (oclusivă dentală sonoră puţin palatalizată) în mold. *únd̆e* ‘unde’ = între d şi ɖ.

d′ (oclusivă alveolo-palatală sonoră, mai anterioară ca *d″*) în mold. *d′in* ‘din’ = între ɖ şi ɟ (cf. t).

d″ (oclusivă palatală sonoră, între *d′* şi *ǵ*) în trans. *d″in* ‘din’ = ɟ.

ɖ (africată dentală sonoră) în mold. sau băn. *ɖîc* ‘zic’ = dz.

đ (africată alveolo-palatală sonoră, al cărei element fricativ este un *ź*, corespunzând surdei *ć*) în băn. *đes* ‘des’ = dʑ.

e (vocală anterioară cu deschidere mijlocie de nuanţă închisă) în munt. *vezi̇* = e.

ę (*e* semideschis, între *e* şi *ę*) = între e şi ɛ.

ę (e deschis) în trans. *vę́de* = ɛ.

ę̨ (*e* şi mai deschis) în bucov. *vę́de* ‘vede’ = între ɛ şi æ.

ẹ (*e* mai închis) în mold. *védẹ* = e (mai închis).

ę̣ (*e* şi mai inchis) în mold. *védę̣* = între e şi i.

ĕ (vocală centrală cu nuanţă anterioară, între *ă* şi *e*) în băn. *fáśĕ* ‘face’ = între e şi ə.

ę̆ (*ĕ* cu deschidere medie, între *ę̆* şi *ĕ*, mai aproape de *ĕ*).

ę̆ (*ĕ* deschis, între *ą̆* şi *ę*) în trans. *aşę̆* ‘aşa’ = între ɛ şi ɐ.

f (fricativă labiodentală surdă) în munt. *fin* = f.

g, ɡ (oclusivă velară sonoră) în munt. *gol* = g.

ĝ, ɡ̂ (africată alveolo-palatală sonoră, al cărei element fricativ este un *ẑ*) în munt. *ĝer* ‘ger’ = între dʑ şi dʒ.

ǧ, ɡ̌ (africată palato-alveolară sonoră, între *ǧ* şi *ĝ*, dar mai aproape de *ǧ*, corespunzând surdei *č̆*) = între dʒ şi dʑ.

ǧ, ɡ̌ (africată palato-alveolară, al cărei element fricativ este un *j*, corespunzând surdei *č*) în maram. *ǧăr* ‘ger’ = dʒ.

g̑, ɡ̑ (oclusivă velară sonoră puţin palatalizată) în munt. *g̑ı̨emuı̨ít* ‘ghemuit’ = între g şi ɡ̟.

ǵ, ɡ́ (oclusivă velară sonoră palatalizată) în munt. sau mold. *ǵem* ‘ghem’ = ɡ̟ (ɟ).

h (fricativă laringală surdă) în trans. *háı̨nă* ‘haină’ = h.

ɦ (fricativă laringală sonoră) în trans. *hoɦot* ‘hohot’ = ɦ.

ɦ̵ (fricativă palatală surdă) în munt. *ɦ̵ir* ‘fir’ = ç.

i (vocală cu deschidere minimă din seria anterioară) în munt. *fir* = i.

i̇ (*i* deschis) în mold. *márı̨* ‘mare’ = i̯.

î (vocala cea mai închisă din seria centrală: *î*, *â*, *ă*, *ą̆*) în munt. *cînd* = ɨ.

î̇ (vocală centrală închisă cu nuanţă anterioară între *i* şi *î*) în trans. *rîu̯* ‘râu’ = între ɨ şi ɨ̯.

j (fricativă palato-alveolară) în trans. *jar* ‘jar’ = ʒ.

j′ (*j* muiat) în munt. *j′ug* ‘jug’= între ʒ şi ʑ.

k (oclusivă velară surdă, identică cu *c*; semnul se întrebuinţează numai înaintea lui *e* şi *i*) în băn. *kip* ‘chip’ = k.

k̆ (oclusivă velară surdă puţin palatalizată) în munt. *kip* ‘chip’= între k şi ḵ.

k̑ (oclusivă velară surdă palatalizată, corespunzând sonorei *ǵ*) în mold. *kı̑sór* ‘picior’ = ḵ.

l (laterală alveolară) în munt. *pălărı̨ĕ* ‘pălărie’ = l.

l̆ (*l* puţin palatalizat) în trans. *i̯ę́l̆ĕ* ‘ele’ = l̯.

l′ (laterală palatală) în arom. *ɬ́il′u* ‘fiu’ = ʎ.

ŧ (laterală velară) în maram. *caŧ* ‘cal’ = ɬ.

m (nazală bilabială) în munt. *másă* = m.

m̨ (nazală labiodentală, urmată de *f*, *v*) în munt. *ı̨m̨vą̆ţ* ‘învăţ’ = ɱ.

n (nazală dentală) în munt. *mı́nă* = n.

ň (nazală dentală puţin palatalizată) în mold. *pı́ňı̨* ‘pâine’ = ŋ.

ń (nazală palatală) în mold. *ńel* ‘miel’ = ɲ.

n̨ (nazală cu ocluziune incompletă, urmată de constrictive şi lichide) în munt. *ı̨n̨şír* ‘înşir’.

n̨ (nazală slăbită, urmată de consoană) în trans. *mų̋n̨te* ‘munte’.

ŋ (nazală velară, urmată de *c (k)*, *g*) în munt. *íŋcă* = ŋ.

o (vocală posterioară cu deschidere mijlocie şi cu nuanţă mai închisă) în munt. *pot* = o.

ǫ (*o* deschis) în trans. *pǫ́t″e* ‘poate’ = ɔ.

ǫ (*o* închis) în mold. *díhǫr*.

ö (vocală anterioară labială, cu deschidere mijlocie, cu nuanță închisă) în ung. *kör* ‘cerc’ = ø.

p (oclusivă bilabială surdă) în munt. *par* = p.

r (vibrantă apicală alveolară) în munt. *rar* = r.

r̄ (*r* cu mai multe și mai puternice vibrații) în trans. *rîu̯* ‘râu’.

r̄̄ (*r* cu și mai multe vibrații) în trans. *r̄ău̯* ‘rău’.

ɾ̩ (*r* silabic).

ř (*r* puțin muiat) în băn. *mîŋcáře* ‘mâncare’ = între r și ɾ̩.·

ŕ (*r* muiat) în trans. *învățătóŕ* ‘învățător’ = ɾ̩.·

s (fricativă dentală surdă) în munt. *sóră* = s.

ś (fricativă alveolo-palatală surdă) în băn. *fáśe* ‘face’ = s̨.

ŝ (fricativă alveolo-palatală surdă, aproape identică cu *ś*, dar cu o articulație puțin posterioară) în mold. *fáŝi* ‘face’ = s̨.

ș (fricativă palato-alveolară surdă, corespunzând sonorei *j*) în mold. *șî*·‘și’ = ʃ.

ș̄ (*ș* pronunțat mai puternic, dând impresia unui *ș* mai lung) în mold. *ș̄î*·‘și’.

ș′ (cu nuanță palatală, muiată, corespunzând sonorei *j′*) în munt. *aș′á* ‘așa’·= între ʃ și s̨.

t (oclusivă dentală surdă) în munt. *tátă* = t.

ť (oclusivă dentală surdă puțin palatalizată) în mold. *múnťe* = ţ.

t′ (oclusivă palatală surdă mai anterioară ca *t″*) în trans. *frát′e* = între ţ și c (cf. *d′*).

t″ (oclusivă palatală surdă, între *t′* și *ḱ*) în trans. *múnt″e* ‘munte’, *t″em* ‘chem’ = între ţ și c, mai aproape de c.

ţ (africată dentală surdă) în munt. *ţin* = ts.

u (vocala cea mai închisă din seria posterioară) în munt. *bun* = u.

ü (vocala cea mai închisă din seria anterioară, labială) în ung. *fül* ‘ureche’ = y.

v (fricativă labiodentală sonoră) în munt. *vără* = v

w (fricativă bilabială sonoră) în ucrain. (la huțuli) *wodá* ‘apă’ = w.

z (fricativă dentală sonoră) în munt. *zac* = z.

ź (fricativă alveolo-palatală muiată, corespondenta sonoră a lui *ś*) în băn. *źánă* ‘geană’ = z̨.

ẑ (fricativă alveolo-palatală, corespondenta sonoră a lui *ŝ*) în mold. *źánâ* ‘geană’ = z̨.

SEMNE DIACRITICE

~ (deasupra vocalelor) nazalitate: *õ* = õ.

◌̽ (deasupra vocalelor) seminazalitate: *o̽*.

ˌ (sub vocale sau consoane sonore) afonizare: *i̬*, *b̬* = i̥, b̥.

ꞏ (sub vocale sau consoane sonore) sonoritate redusă: *ă̯*.

· (sub vocale) închidere: *ę*.

¨ (sub vocale) închidere mai mare: *e̤*.

˓ (sub vocale) deschidere: *ę*.

˔ (sub vocale) semideschidere: *e̞*, între *e* și *ę*.

˕ (sub vocale) deschidere mai mare: *e̝*.

◌ˇ (deasupra sau la umărul consoanelor) semipalatalizare: *t̬*, *n̬*, *l̬*.

x (deasupra consoanelor *c* și *g*): *c̭*, africată surdă, între *ĉ* și *č*; *g̭* , africată sonoră, între *ĝ* și *ǧ*.

ʾ (înaintea vocalelor) oclusivă glotală (*coup de glotte*): *ʾe*.

ʿ (după oclusive) arată o explozie mai puternică, în olt. *patʿ* ‘pat’.

ₒ (sub consoane) consoană silabică: n̩, ɾ̩.

◌̯ (sub vocale) arată că vocala constituie elementul consonantic al unui diftong: *u̯* (în *dau̯*) = ŭ.

◌͡◌ (deasupra vocalelor arată că două vocale formează un diftong cu elemente egale, în trans. *to͡ate*.

ˊ (deasupra unei vocale sau a unui diftong) accent principal: *vę́de*, *tu̯ắte*.

ˮ (deasupra unei vocale) accent dinamic mai puternic, mai ales în fraze: *nű vrẹau̯*.

ˋ (deasupra unei vocale) accent secundar: *sănătáte*.

- (deasupra unei vocale, a unei consoane lichide sau fricative) lungime: *ā*, *ō*, *s̄*.·

˂ (deasupra unei vocale) scurtime: *ĭ*, *ŭ*.

+ (sub o nazală) arată că articulația nazalei nu e completă, ci analogă constrictivei următoare: *îm̥vắț*.

ă/a, ***ę/e*** etc. arată nuanțe vocalice intermediare.

s/z, ***t/d***, ***ţ/z*** etc. arată nuanțe consonantice intermediare.

i̬, ***u̯***, ***ă̯***, ***b̬*** etc. (la umărul literei precedente) arată sunete slab perceptibile.

i̯̽, ***u̯̽***, ***ă̯̽*** etc. arată sunete și mai slab perceptibile.

i̯̽̽, ***u̯̽̽***, ***ă̯̽̽*** etc. arată sunete extrem de slab perceptibile.

ALTE SEMNE

- Se întrebuințează ca în ortografia oficială: *n-a văzút*.

- Înlocuiește silabele de dinaintea accentului cuvântului, reproduse în forma anterioară: *tîrnăcóp*; *-cǫápe*.

_ Sub litere sau sub cuvinte, arată că anchetatorul a auzit bine sunetele sau cuvintele subliniate, deși acestea par neobișnuite. Cuvintele subliniate (sau scrise cu italice) în notele din hărțile mari sau din planșele cu MN sunt reproduse în transcriere fonetică.

— Pusă în locul unui răspuns, arată că în punctul respectiv n-a fost pusă întrebarea.

‿ Leagă două sau mai multe cuvinte care formează un singur grup fonetic: *saį‿ĩ‿sus* ‘sai în sus’.

〰 Arată că anchetatorul n-a auzit clar sunetele astfel subliniate.

~ Înlocuiește forma precedentă.

… Puse în urma sau înaintea unui răspuns, arată că el nu este complet. Completarea este, de obicei, dată în *NOTE*. Marchează și o pauză a informatorului în cursul redării sau relatării răspunsului.

+ Pus după un răspuns, la umărul literei precedente, trimite la *NOTE*, de obicei sub II, la hărți, și sub III, la MN, sau la unele explicații date în continuarea răspunsului.

? Pus în locul unui răspuns, arată că informatorul n-a știut să răspundă; dacă urmează totuși un răspuns, acesta a fost dat după ezitare.

Pus în locul unui răspuns, arată că informatorul neagă existența, în localitate, a termenului întrebat.

∞ Pus în locul sau înaintea unui răspuns, arată că obiectul sau obiceiul la care se referă întrebarea nu există în localitate.

, Separă variante lexicale, fonetice sau gramaticale.

; Separă forme gramaticale diferite ale aceluiași cuvânt: singularul de plural, forma articulată de cea nearticulată, persoana I de a II-a etc. În *NOTE* are și valoarea ortografică obișnuită.

„” Între aceste ghilimele sunt reproduse explicațiile sau completările date de informatori, de obicei netranscrise fonetic și literarizate, precum și traducerea în franceză a cuvintelor-titlu.

‘’ Între aceste ghilimele se dau sensurile, corespondentele literare sau traducerea românească a răspunsurilor din limbile minorităților etnice.

( ) Între aceste paranteze sunt reproduse, pe hartă sau în *NOTE*, explicații sau completări date de informatori sau de redactori.

[ ] Între aceste paranteze se dau completările sau observațiile anchetatorilor sau ale redactorilor. Sub titlul hărții, cifrele puse între aceste paranteze reprezintă numărul întrebării din chestionar.

[k] Pus înaintea unui răspuns, arată că informatorul s-a corectat.

[σ] Pus înaintea unui răspuns, arată că termenul a fost sugerat de anchetator.

[ε] Arată ca informatorul a ezitat înainte de a da răspunsul.

[?] Pus după un răspuns, arată că anchetatorul se îndoiește de exactitatea răspunsului înregistrat.

[!] Pus după răspuns, arată că întrebarea sau răspunsul l-a făcut pe informator sau pe cei de față să râdă.

[*] Pus înaintea unui răspuns, arată că acesta a fost dat de un informator ocazional, căruia anchetatorul nu i-a notat, de obicei, numele.

[**] Indică un al doilea informator ocazional.

[I], [II] etc. Arată numărul informatorului din localitatea respectivă.

În *NOTE*:

sub **I.** este reprodusă întrebarea, indicându-se și felul cum a fost pusă;

sub **II.** sunt date explicațiile sau completările primite de la informatori în legătură cu răspunsurile de pe hartă;

sub **III.** sunt date observațiile sau completările redactorilor sau ale anchetatorilor. Se dau aici și răspunsuri obținute în afara anchetei de bază, în localități neincluse în rețeaua atlasului;

sub **IV.**, răspunsuri din anchetele pentru WLAD, ALR I și ALR II.

În cazul *CHESTIUNILOR* redactate sub formă de *MN*,

sub **I.** este reprodusă întrebarea, indicându-se și felul cum a fost pusă;

sub **II.** sunt înregistrate răspunsurile propriu-zise ale informatorilor,

sub **III.** sunt date explicațiile sau completările primite de la informatori,

sub **IV.**, observațiile sau completările redactorilor și răspunsuri obținute în anchete suplimentare, iar

sub **V.**, răspunsuri din anchetele pentru WLAD, ALR I și ALR II.

Pentru semnele folosite în transcrierea fonetică a lui Gustav Weigand, vezi Jb, III, 1896, p. 206–209, și WLAD; cf. și *Dialectologie română*, p. 60–61, și *Tratat*, p. 26–27.

HĂRȚI INTRODUCTIVE
CARTES INTRODUCTIVES

NUMELE OFICIAL AL LOCALITĂŢILOR CERCETATE

„Nom officiel des localités étudiés"

[1/1]

I. Întrebare indirectă: *Care este numele oficial al localităţii?*

NOTĂ: Informaţiile care urmează se referă la materialul publicat în acest volum. Dacă nu se specifică altceva, anchetele (chestionarea şi înregistrarea) au fost făcute de Petru Neiescu (P.N.), iar transcrierile de Ioan Faiciuc (I.F.). D.D. = Dragomir Draghici. E.B. = Eugen Beltechi. N.M. = Nicolae Mocanu.

II. 1. Data anchetei: sept. 2007.
Informator: MILOŞ MILENCOVICI (*míluş, a lu náiḑa lu cósta*), 4 clase.

2. Data anchetei: sept. 2006.
Informator: DRAGHI MIUŢICI (*drági miiúţić*), 65 de ani, 4 clase, a fost *la slújbă la văpór*; tatăl informatorului lui N.M. (vezi vol. IV, h. A).

3. Data anchetei: oct. 2005.
Informator: DRAGHIŞA RADULOVICI (*drági̯işa radúlovîc, răduľéscu, rádul*), 56 de ani, subinginer mecanic la Đerdap.

4. Data anchetei: sept. 2007.
Informator: GEORGE MITITELOVICI (*ĝórĝe mit'it'él*), 60 de ani, a lucrat pe vapoare pe Dunăre.

5. Data anchetei: sept. 2006.
Informator: IOVIŢA DUŢICI (*dúţă*), 48 de ani, 4 clase şi şcoala de maistru mecanic auto.

6. Data anchetei: sept. 2006.
Informator: ALECSANDĂR TRĂILOVICI (*áţă trăi̯ilă, a lu márcu*), 50 de ani, şcoala de maistru lăcătuş; fiul informatoarei lui N.M. (vezi vol. IV, h. A).

7. Data anchetei: sept. 2007, în partea satului numită *kilóme*.
Informator: LIUBIŞA IANCOVICI (*ľubiśa i̯áŋcovîc, a lu ba/ăcóv*), 55 de ani, şcoala tehnică silvică, pădurar.

8. Data anchetei: sept. 2007.
Informator: IVAN IOŢICI (*íva*), 68 de ani, fără şcoală.

9. Data anchetei: nov. 2007.
Informator: RADA SIMONOVICI (*rádă, mîjái̯că*), 55 de ani, a practicat mai multe meserii: *dugăi̯áş*, pescar, chelner, *sľicárî* ş.a.

10. Data anchetei: sept. 2007; anchetă făcută la Brestovacka Banja (Băile Brestoţ), aproape de Bor.
Informator: MILAN PĂRVULOVICI (*miłán pŗvúlovîc*) 54 de ani, agricultor, instalator.

11. Data anchetei: nov. 2007.
Informator: VLASTIMIR CARAPANGICI (*vlastímir carapă̂gîc, vtásta*), 51 de ani, lucrător la carieră şi la pădure, primar al satului, la data anchetei; a lucrat în Austria.

12. Data anchetei: nov. 2007.
Informator: BORA COSTICI (*bóra ríba, bóra costíĉî, lu fi̯étu*), 77 de ani, agricultor şi pescar.

13. Data anchetei: mai 2015; anchetă de D.D.
Informatoare: JIVADINCA TANASCOVICI (*a lu ŕízu, boi̯éń, dáda jivadíŋca*), 85 de ani, 8 clase, a lucrat la pământ şi în casă.

14. Data anchetei: oct. 2007.
Informator: ZORAN GHEORGHEVICI (*zorán đórđevićî, gírcu*), 6 clase; a avut contacte cu români din România.

15. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informator: IVIŢA GLIŞICI (*iviţa, gliśáń*), 26 de ani, arhitect; mama, din Crivacea.

16. Data anchetei: oct. 2005, în partea de sat numită *stúpănu*; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informator: STOIADIN GERMANOVICI (*đínu bíză*), 73 de ani, 5 clase, agricultor; fratele informatoarei lui N.M. (vezi vol. IV, h. A).

17. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informatoare: ZORIŢA MARCOVICI (*zóriţa*), 76 de ani.

18. Data anchetei: oct. 2007.
Informator: DRAGUTIN BLAGOEVICI (*drága lu bózâ ĉǫ́ŋcă*), 7 clase, a lucrat câţiva ani, vara, la Mamaia.

19. Data anchetei: oct. 2006.
Informator: ALECSANDĂR MARILOVICI (*sándi marílo*), 81 de ani, 4 clase, şcoală de miner artificier.

20. Data anchetei: oct. 2006.
Informator: GORAN PETROVICI, 32 de ani, a făcut 2 ani de drept la Niş, cunoaşte bine româna literară, fără serviciu.

21. Data anchetei: aug. 2004; anchetă de D.D., asistat de E.B.
Informatoare: DANIŢA IANOŞEVICI (*dáńiţa i̯anóşevîĉî, ńica lu i̯ánăş, lu şkópu*), 73 de ani; IOVANCA VENCOVICI (*váŋca dodǫ́ńi, jitéi̯a*), 70 de ani, 10 zile de şcoală, lucră *la pomínt*.

22. Data anchetei: sept. 2006.
Informator: DRAGHIŞA DAVIDOVICI (*drági̯işa lu pătru i̯on dăvíd*), 53 de ani, inginer.

23. Data anchetei: sept. 2006, în Samarinovac (*sármovăţ, sărmovăţ*), cu subiecţi aduşi din Geanova (Dušanovac); anchetă şi transcriere simultană.
Informator: SLOBODAN MITICI (*a lu coď íc*), 64 de ani, 8 clase, şofer în Austria.

24. Data anchetei: sept. 2006; anchetă făcută la Negotin.
Informator: JIVOIN DIDICI (*jivoi̯ín, jivói̯n, jvoi̯n dídiĉî*), 66 de ani, 4 clase, se ocupă cu moşia.

25. Data anchetei: sept. 2006.
Informatori: MILEN SURDULOVICI (*milén súrdu, miľéńu laŋutárłu, a lu surdóń*), 74 de ani, 4 clase şi 2 ani şcoală tehnică, cântă cu lăuta, a lucrat peste 31 de ani în Slovenia; MILIŢA JURJEVICI (*miľíţa a lu crísta lu źurź*), 63 de ani, învăţătoare; VELICO NICOLICI (*véľcu lu stánoe cúcu*), 75 de ani, 4 clase, s-a ocupat cu pământul.

26. Data anchetei: oct. 2006, în cătunul numit Blizna.
Informator: PETAR CĂRCIMAREVICI (*péra cîrĉîmárî*), 70 de ani, 8 clase, poştaş.

27. Data anchetei: sept. 2007.
Informator: GRADIMIR JIVANOVICI, 41 de ani, 8 clase.

28. Data anchetei: aug. 2004; anchetă de E.B., asistat de D.D.
Informator: SINIŞA DAVIDOVICI (*sińíşa davíd*), 41 de ani, 10 clase şi 4 ani de şcoală profesională, lucră *la pomínt*, a fost 20 de ani buldozerist la mină; la data anchetei, politician.

29. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informatori: MARIA NOVACOVICI, 38 de ani, 11 clase; fiica informatorului lui N.M. (vezi vol. IV, h. A), şi soţul NOVIŢA NOVACOVICI, 36 de ani, 12 clase.

30. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informator: ZLATCO MARINCOVICI, 44 de ani, 5 clase; soţia, din Moldova Nouă (România).

31. Data anchetei: oct. 2007.
Informator: SLOBODAN PERICI (*perón*), 43 de ani, mama, din Cobili, sat vecin.

32. Data anchetei: nov. 2007.
Informator: MIROSLAV IORDACOVICI (*míť/ĉa, bugárłu*), 54 de ani, agricultor; fiul informatoarei lui N.M. (vezi vol. IV, h. A).

33. Data anchetei: oct. 2007.
Informator: DRĂGHIŞA ILICI (*gíşa, géću, a lu busuióc*), 73 de ani; văr al informatorului lui N.M. (vezi vol. IV, h. A).

34. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informatori: DRAGHIŞA BOSIOCOVICI (*drăgi̯işa busuióc*), 62 de ani, şcoală tehnică; DRAGAN BOSIOCOVICI (*busuióc*), 39 de ani, inginer agronom; BORA STEVANOVICI (*tóblić*), 78 de ani, fără şcoală, agricultor.

35. Data anchetei: oct. 2007.
Informator: MILAN CICICI (*ćićóń*), 73 de ani, agricultor; a lucrat şi în Austria; soţul informatoarei lui N.M. (vezi vol. IV, h. B).

36. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informatoare: VERA PERICI, 48 de ani, 8 clase, casnică.

37. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informator: ILICI STOIADIN, 75 de ani.

Continuare *infra*, h. B, p. 4.

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

NUMELE POPULAR AL LOCALITĂŢILOR CERCETATE

„Nom populaire des localités étudiés”

I. Întrebare indirectă: *Care este numele popular al localităţii?*

NOTĂ: Informaţiile care urmează se referă la materialul publicat în acest volum. Dacă nu se specifică altceva, anchetele (chestionarea şi înregistrarea) au fost făcute de Petru Neiescu (P.N.), iar transcrierile de Ioan Faiciuc (I.F.). D.D. = Dragomir Draghici. Z.J. = Zavişa Jurj. E.B. = Eugen Beltechi. N.M. = Nicolae Mocanu.

Continuare de la h. A, *supra*, p. 2.

38. Data anchetei: sept. 2007.
Informatori: DAMIR ŞERBANOVICI (*mísa lu şerbán*), 27 de ani, informatician, are firmă de internet; STANA MOŞICI (*a lu pîclă*), 72 de ani, 1 clasă; DUŞIŢA MLADENOVICI (*vlăđi̯ói̯*), 32 de ani, 11 clase, casnică.

39. Data anchetei: aug. 2004.
Informatori: VICTORIA LALICI (*lalói̯*, *kelói̯*), 73 de ani, se ocupă cu gospodăria; mama informatorului lui N.M. (vezi vol. IV, h. B); a răspuns singură până la ch. [227/405] *mă dezbrac*, apoi împreună cu DIMITRIE ŞTEFANOVICI (*mítră a lu ʒáŋcu băltán*), 72 de ani, argicultor.

40. Data anchetei: sept. 2007.
Informatori: PĂUN ILICI (*ńemţóńu*), 50 de ani, tehnician mecanic; mama, din Gorneana; ROMENCA ILICI (*ruménca a lu ńemţóń*, *đi veloʒéşć*), 42 de ani, 3 ani de liceu, casnică.

41. Data anchetei: sept. 2006.
Informator: DRĂGAN FILIPOVICI (*drága/ăn*, *a lu butárĺu*), 36 de ani, inginer agricol; redactor la un ziar on-line.

42. Data anchetei: sept. 2006.
Informatori: MILA GHIŢICI (*míţă a ţu ǵiţă a ţu furńícă*), 49 de ani, 6 clase, lucrează cu pământul; STĂNICĂ MARCOVICI (*a ţu márcǫ*) 60 de ani, 6 clase, agricultor şi paznic de vânătoare; DRAGOLIUB COPILARNICI (*copilán*, *mărcắń*), 57 de ani.

43. Data anchetei: sept. 2006.
Informatori: NICOLA LAPADATOVICI (*lăpădátu*), 60 de ani, are liceul, a fost *poliţáj* la Negotin; RADOMIR NICICI (*rădomír a lu ńíţa ĺiŋki*), 48 de ani, 6 clase, a lucrat la moşie şi în poliţia industrială la Prahovo, apoi în Austria.

44. Data anchetei: au avut loc trei anchete, toate parţiale; prima, în aug. 2004, de E.B. şi N.M.; a doua, tot în aug. 2004, de E.B. şi Z.J.; a treia, în nov. 2006, de E.B., asistat de P.N.; materialul publicat în acest volum este din ancheta a doua; răspunsurile din prima anchetă, atunci când erau diferite, au fost introduse în hărţi sub [∗] şi/sau [∗∗].
Informator: STANOE NEAGOEVICI (*stanóe lu ńagóe*), scriitor, 50 de ani.

45. Data anchetei: aug. 2004, două anchete concomitente; una de E.B., cealaltă de Z.J. şi D.D.
Informator: BOJIDAR PĂRVULOVICI (*bója*, *a lu glăván*), 47 de ani, 8 clase şi şcoală profesională, mecanic miner.

46. Data anchetei: aug. 2004.
Informator: MARIAN STOIANOVICI (*ĺiţánu*, *ĺiţóń*, *máşa*), 77 de ani, 4 clase, miner, apoi primar, vânzător la magazin, podgornic ‘consilier comunal’.

47. Data anchetei: aug. 2004, anchetă de E.B., P.N., N.M.
Informatori: DRAGOSLAV BECIAREVICI (*drági bikerán*), 62 de ani, are liceul, a lucrat la câmp; MIRIANA NESTOROVICI (*miri̯ána lu víţco/víţcu/vídu*), 53 de ani, 8 clase, a lucrat la câmp şi la vite; DRAGOMIR DRĂGHICI, 62 de ani, inginer de mină.

48. Data anchetei: oct. 2007.
Informatori: SINIŞA PAUNOVICI, 44 de ani; STAMĂTĂ ILICI, 54 de ani; MILE IOVANOVICI (*míle pecárĺ*), 56 de ani, 4 clase; şcoala de meserii.

49. Data anchetei: oct. 2007.
Informator: IOVAN MIHAILOVICI (*i̯óva bárbu*), 43 de ani, 4 clase, zidar; are mamă sîrboaică; a învăţat româneşte de la bunici, de copil; a doua sa soţie este din Caransebeş, România.

50. Data anchetei: sept. 2007; anchetă făcută în Zaječar de E.B. şi P.N.
Informator: RADOŞ PAUNOVICI (*topjóńi*), 54 de ani, 6 clase.

51. Data anchetei: oct. 2007.
Informator: VOIN PRVULOVICI (*vóiŋa pîrvuĺéscu*), 78 de ani, agricultor.

52. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informator: BORA MARGARAN, 50 de ani, stupar, oier.

53. Data anchetei: sept. 2007; anchetă de E.B., asistat de D.D.
Informatori: IOVAN PLEŞICI (*i̯oi̯án a lu pĺéşa*), 52 de ani, şcoală de meserii, dulgher la mină; RADMILA PLEŞICI (*rádmiţa pĺéşić*, *a lu pĺéşa*), 48 de ani, casnică.

54. Data anchetei: aug. 2004; anchetă de N.M. şi E.B.
Informatori: CEDOMIR PAULICI (*ćéda păi̯ulán*), 52 de ani, 5 clase şi şcoala de meserii, miner; MIODRAG CATALIN(OV)ICI (*mii̯odrág*, *míki a lu cătălín*), 46 de ani, 4 clase, lucrează la computere la Bor.

55. Data anchetei: sept. 2006.
Informatoare: IOVANCA GAŢOVICI (*váŋca*) 70 de ani, 4 clase, s-a ocupat cu câmpul; mama istoricului şi etnologului Slavoliub Gaţovici.

56. Data anchetei: sept. 2007, în cartierul *vtáşca máta*.
Informator: IOVANCA RADULOVICI (n. STANCIULOVICI) (*váŋca*, *voŋvorán*), 81 de ani, 4 clase, a lucrat pământul.

57. Data anchetei: nov. 2006.
Informatoare: ZAGORCA IORDACOVICI (*zăgórca*, *i̯ordăkéşć*, *toveĺéşć*), 68 de ani, 5 clase, a lucrat *la cîmp*; DANIŢA NICORICI (*dâna lu momćilă*), 66 de ani, 7 clase, a lucrat *pe đal* şi *acásă*.

58. Data anchetei: aug. 2004; anchetă de E.B. şi P.N.
Informatori: MIRA VOINOVICI (*míra a lu vílśa*), 52 de ani, 4 clase, casnică; a răspuns la ch. [1/58] *cap*–[265/463] *nebun*; soţul, din Gorneana; PETĂR MUNCEANOVICI (*pắtru (a lu) munćán*), 73 de ani, 4 clase, muncitor; a răspuns la ch. [266/464] *mamă*–[680/989] *curcă*.

59. Data anchetei: oct. 2005; anchetă şi transcriere simultană de P.N.
Informatoare: DANIŢA BALAŞEVICI (*bălášević*), 78 de ani, casnică.

60. Data anchetei: aug. 2004; anchetă de N.M. şi Z.J.
Informator: FILIP PAUNELOVICI (*fíru paʉuńél*, *fíru ţu boĵícă a ţu pómńa a ţu pomńél*, *al đi şápće brîʉ*), 59 de ani, economist şi învăţător, a lucrat şi în armată, ca angajat civil.

61. Data anchetei: sept. 2007.
Informator: PERSA TODOROVICI (*aĵ lu bej*, *bejéşt'*), 75 de ani, 4 clase, s-a ocupat *cu pămíntu*.

62. Data anchetei: sept. 2007.
Informatoare: MIROSLAVA IONOVICI (*míra lu ĺúba lu śíĺa*), 63 de ani, 4 clase; s-a ocupat cu *imáńa*, cu *stǫáca*.

63. Data anchetei: aug. 2004; anchetă de D.D. şi Z.J.
Informator: MIROSLAV BOGOSAVLIEVICI (*mírča lu vídu*), 68 de ani, 10 clase şi o parte din şcoala de învăţători; a lucrat la *pomínt*, dar a fost şi *motorísta*, *tractorísta*, *şumárĺ*.

64. Data anchetei: oct. 2007.
Informatori: IOVAN IOVAN(OV)ICI (*curtóń*, *vána lu curt*), 56 de ani, 8 clase, zidar, a lucrat 20 de ani în Elveţia, şi soţia MIŢA IOVAN(OV)ICI (*a lu curtóń*).

ANCHETE SUPLIMENTARE:

Kostol. Data anchetei: sept. 2006; anchetă de E.B. şi N.M., ch. [1/58] *cap*–[111/228] *găligie*.
Informator: PAVEL BOGDANOVICI (*páţa bogdán*), 66 de ani.

Oštrelj: Data anchetei: ian. 2006; anchetă de D.D.
Informatori: DANIELA IANOŞEVICI (*ţenăşóń*), 34 de ani, şcoala tehnică de minerit, a lucrat la *imáńe*, şi tatăl ei, PETĂR IANOŞEVICI (*péra lu ţánăş*), 56 de ani, liceu, angajat la Bor.

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

HĂRȚI LINGVISTICE
CARTES LINGUISTIQUES

CAP, pl. „*tête*”
[1]/[58]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 4. *noi̯ ńe-ntîlńím pe rumîńę́ṣt'ě. copíi̯i nóṣtri nu măi̯ ṣt'íi̯ě rumîńę́ṣt'ě. tắi̯nui̯e* ‘vorbesc’ *sîrbi̯ę́ṣt'ě. am îm̥văṭát ṣcᵘ̯álă sîrbi̯áscă.*
19. *cap* = *ĉáfa*, *vrátu* ‘gâtul’, *juŋgetúra*...
27. *cápu* [e] *cu tot*: *fáṭă*, *frúnćě*, *śáfă*.
28. *la noi̯*, *toṭ ḑîc cap. la tîrg*, [zicem] *am vindút du̯áu̯ă vaś*, *nu du̯áu̯ă cápićě*.
32. *ľícu* ‘faṭa’ = *urékiľe*, *frúnća*, *násu*.
38. *tot ómu áre cápu lui̯*.
50. *śáfa*, *cápu*, *frúnća*...
54. *cap* = *śáfă*, *păr*, *frúnćě*...

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *cap*; *cápet'ě*.
Oštrelj: *cap*; *cápići*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2001], pct. 4: *cap*; *cápići*.
55. ALR I, ms., ch. [1], pct. 859: *capᵗ̆*; *cápet'ě*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 10, 11, pct. 859: *ᵗ̆*, *capet'e*.
64. ALR I, ms., ch. [1], pct. 3: *cāpᵘ̯*; *cápićě*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 10, 11, pct. 3: *ᵘ̯*, *capeće*.

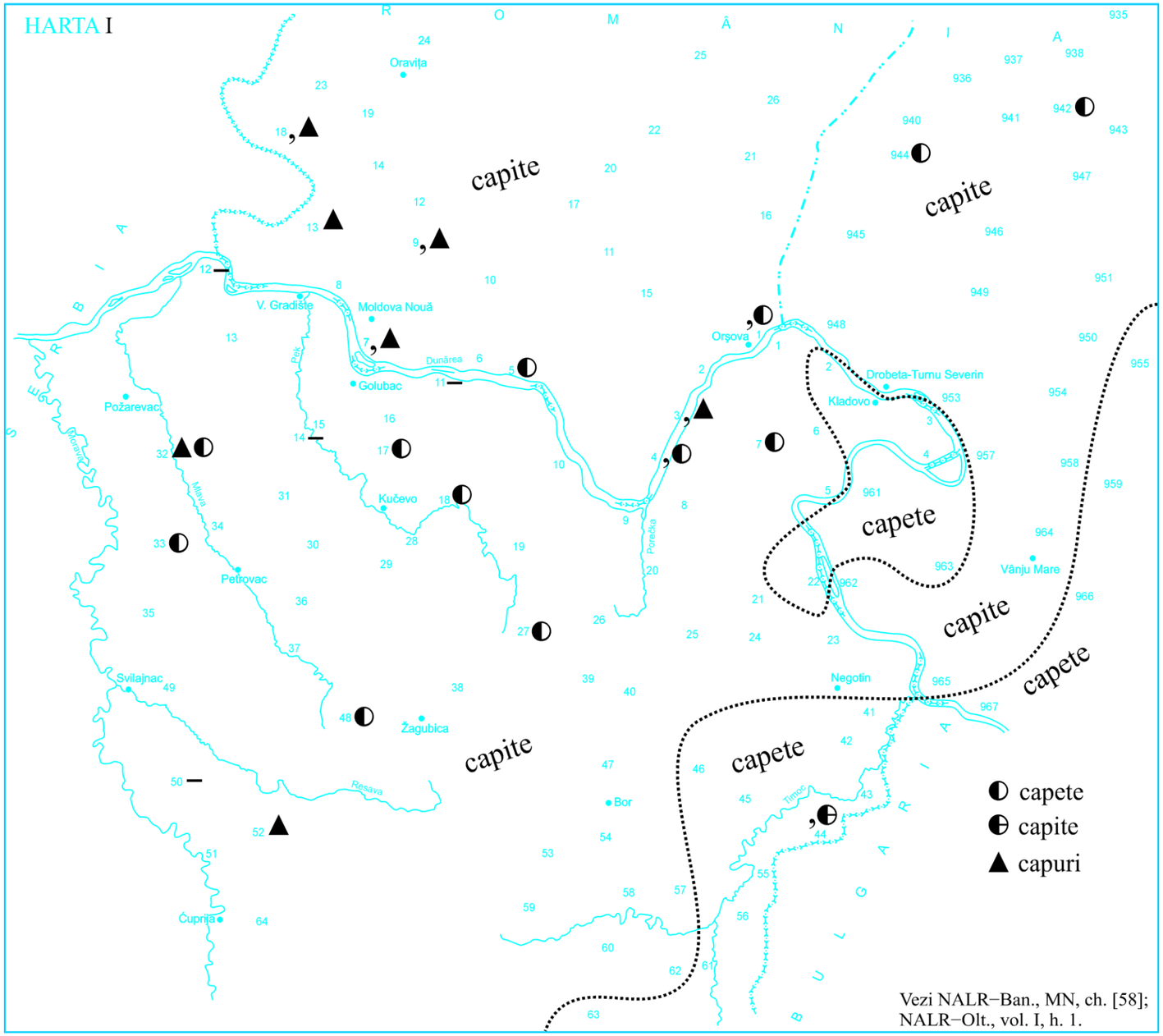

Forme de plural pentru CAP

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

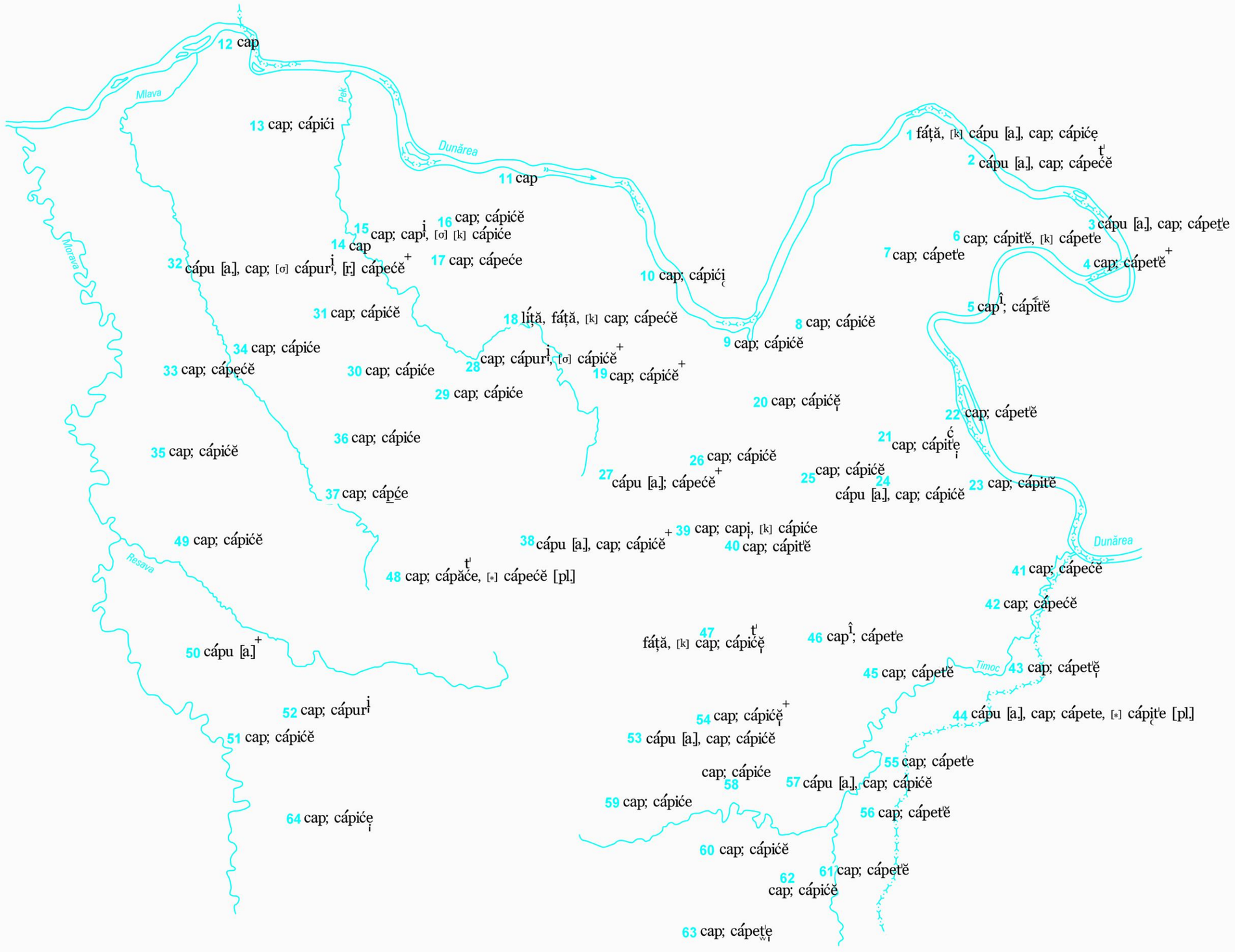

CREŞTETUL (CAPULUI) „*haut (de la tête)*”
[2]/[59]

I. Întrebare indirectă: *Cum numiți partea cea mai de sus a capului?* (INDIC.).

II. 5. [D] *ćęme i̯eu̯ cred că-i̯ zíčă pe sîrbi̯ęśt'ĕ. în áltu loc îi̯ zíčă ćęme.*
6. *t'-ai̯ lovít la t'éme.* [D] CREŞTET #.
8. *áre un̯‿vîrćĕj acoló. i̯éu̯ spun vîrćĕj.* [∗] *téme zîc sîrbi.*
10. *argᵘáta* [a.] ‘calota capului’.
11. *mă du̯áre ćęmi̯a.*
12. *ćęme* [e] *mai sus.*
13. [∗] *ćęmi̯a* [e] *ai̯íś, la cap.*
14. „Nu zicem *créśćet.*”
17. *dípă cap, śáfa* [a.], *ćęmi̯a* [a.].
19. *ćáma* [a.], *ai̯íś* [deasupra].
21. *cri̯ĕśt'urí* [pl.], *la dᵘáu̯ă cápit'ĕ.*
22. *mi̯-a i̯eśít îŋ‿cri̯ęśt'e śewá.*
27. *śáfă; śáfe, dúpă víru cápului̯.*
28. [D] CREŞTET #. [D] TEME #. *n-am ud̯íd‿dă ái̯a. la noi̯ tod̯‿d̯îc cap.*
31. *m-am lovít la mắru cápului̯. m-am lovít în mîăr. mắru* [e] *únđĕ să-nvîrćęśćĕ* [părul].
35. *ćęmi̯a* [e] *đinapói̯.*
37. *ćémi̯a* [a.] ‘moalele capului’.
40. *dúpă cáp, śáfă; śáfe, gu̯ắgă; gu̯ắge,* [∗] *gu̯ắźe, goź* [pl.].
41. *acúșa* ‘acum’ [aşa zicem].
44. *tʳíámi̯a* [e] *ái̯a mo̯álĕ, la copíl.*
45. [σ] *créśt'ĕt, l-a lovít îŋ‿créśt'ĕt, áma*‘însă’ *nu șt'u únd'e* [este], *áma să zíčă. i̯-am uzít p-ai̯ bătríń: i̯-a dat îŋ‿créśt'ĕt.* [D] *tęmi̯a* [e] *pe sîrbęśt'e.*
49. *śáfă, ai̯íśa sus* [gest]. [D] TEME, VÂRF #.
50. [σ] *ći̯ęmi̯a* [a.], *i̯ęstă, îm‿dă-ŋ‿gînd acú, că... au̯ copíi̯i... păzíț* ‘aveți grijă’ *că ćíęmi̯a-i̯ mᵘáľĕ.*
53. *śáfa* [e] *a đin úrmă.*
54. [∗] *tęmi̯a* [a.], *să d̯íśĕ.* [D] CREŞTET #.
58. *ćáme, la copíl. cri̯ęśćĕt, ai̯íśa* [gest]. *mi s-a sui̯ít îŋ‿cri̯ęśćĕt.*
61. *vírfu cápului̯ i̯e cu t'ęmi̯a* [a.], *da ástă îndărắt* [e] *ĉáfa* [a.].
62. *ćęme, đisúpra.*

III. Vezi şi h. 97 (CEAFĂ).

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *créśt'et, créśt'ętu cápului̯.*
Oštrelj: *vírfu cápulᵘi̯.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 5, pct. 859: *créśt'itu cápului̯; créśt'ĕt'ĕ la cap.*
64. ALR I, vol. I, h. 5: pct. 3: *ĉi̯ęmi̯a* [a.]; *ĉ/ći̯ęme.*

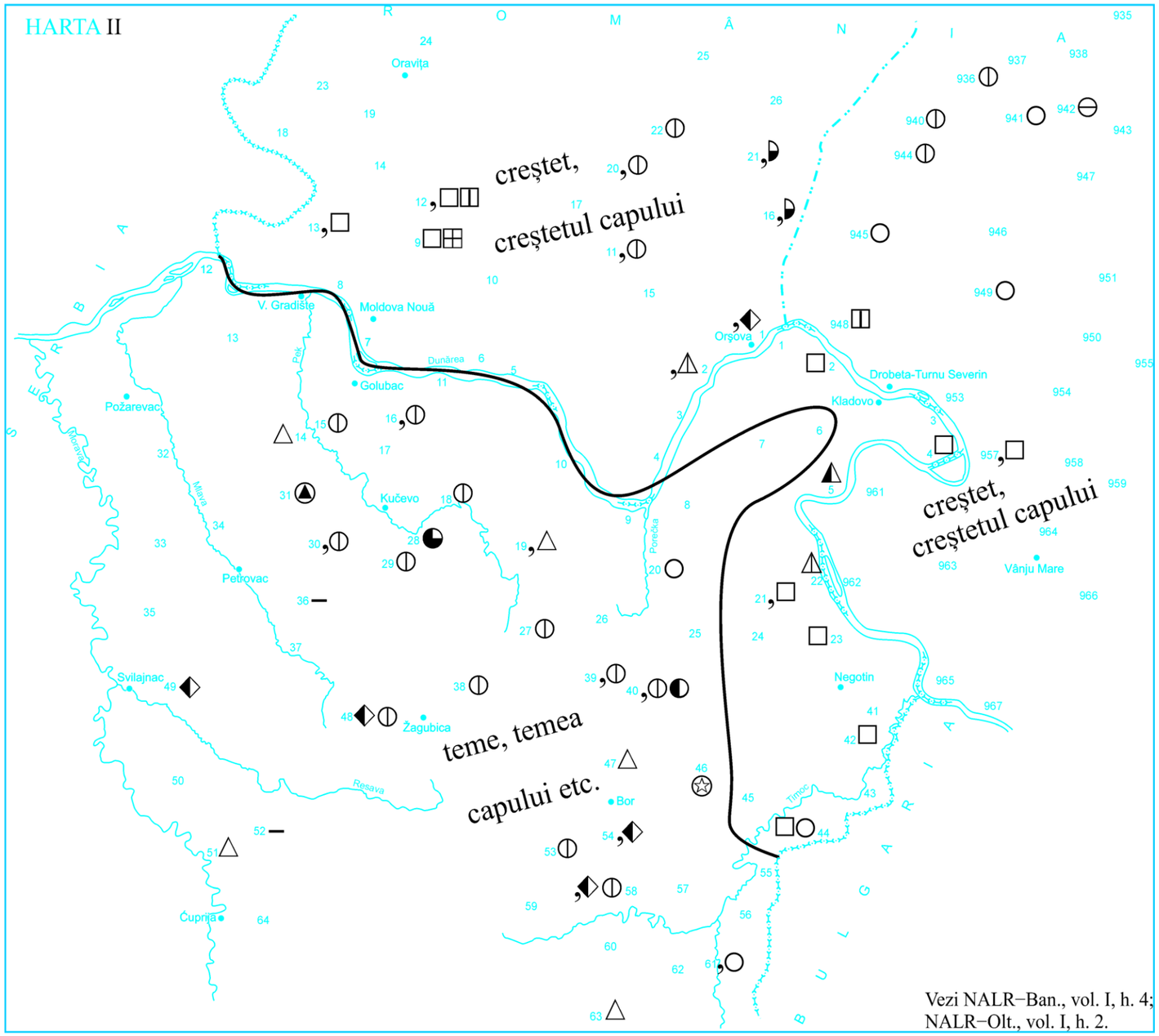

Principalii termeni pentru CREŞTETUL (CAPULUI)

○ vârful capului	◭ creşteta capului	⊞ temine	◉ mărul capului
◐ vârul capului	◬ creşte	◆ ceafă, ceafa capului	⊛ cercul capului
⊖ vârvul capului	□ teme, temea capului	◐ goagă	◗ scăfârlie (scofârlie)
△ creştet, creştetul capului	◫ teamă, teama capului	◕ gogoaşă	— Nu s-a pus întrebarea.

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

CREIERI, sg. „*cerveaux*” [3]/[60]

I. Întrebare indirectă: *Ce se află înăuntru, în cap, cu care omul gândeşte?*

II. 3. *úńi-į zîc crę́ᵉerʲ̇ şî úńi-į zîc críʲerʲ̇. Ĭsámnă* [că] *ĭ‿sátu meu* [se zice] *în dų́ą̆ą̆ fʲę́lurʲ̇: aį mą̆į bą̆trĭ́ń párcă-į zíčă crę́ᵉerʲ̇, da noį aį mą̆į t'íńerʲ̇ îŋcᵘų́ă îį zîčắm críʲerʲ̇.*
7. *îŋ‿cap* [se află:] *críʲeri* [pla.], *cómoru d'ĕ síngă.* [Sunt doi?]: *să zíčă críʲeri şî críʲeri ą̆į mîc, álţî zîc că sîn‿dų́ą̆ă, da nu sînt sigurát.*
8. *créʲĕru mic, créʲĕru máre.* [∗] *créʲere máre* [şi] *créʲere mícă.*
9. *nŭ şću pe rumîńáşćĕ. noį ḑîšĕ́m mózac. potrivím vórba sîrbʲáscă.*
11. *crʲę́ʲtu ăl mic, crʲę́ʲtu ăl máre.*
12. *mózăcu al máre şî mózăcu al mic.* [D] CREIERI #: *n-am uḑít dă áʲa.*
14. *crę́ᵉeru al máre, crę́ᵉeru al mic.*
16. *crélų‿ol mic* [şi] *crélų‿ol máre; creʲ‿eʲ márʲ̇.*
18. *noį ḑîšĕ́m că áre creʲ: creʲ máre şî creʲ‿aį miš. velíki i máli mózac* [pe sârbeşte].
19. *créeru al máre şî crę́ᵉeru al míc.*
23. *créeri ăʲ marʲ̇, ăʲ mîc or că mózac.*
24. *ʲę̆şć bun la cap, ʲę̆şć bun la créʲer.*
25. *críʲir máre, críʲir mic.*
27. *pe sîrbʲę́şćę, mózac.*
28. *pų́áćĕ* [să fie] *şî doį creʲ.*
32. *dʷų́ą̆ą̆ créʲerʲ̇, aʲíš* [gest].
33. *crʲę́ʲlu ą̆l máre şî ą̆l mic, dînaʲínćĕ şî dînapóʲ.*
34. *dácă n-aʲ doį creʲ, aʲ ḑámă-ŋ‿cap. n-áre creʲ, áre ḑámă-ŋ‿cap* [se zice despre cel care e smintit].
38. *crʲę́ʲlu al mic, crʲę́ʲlų‿ą̆l máre.*
39. *dʷų́ą̆ą̆ crę́ᵉere. şî mic, şî máre.*
40. *mínťa, pámătu* [a.].
42. *n-aʲ críʲerʲ̇ îŋ‿cap. nu poţ să ńe esplicắm să fíʲe únu.*
45. *ʲę́stă şî créru al máre, şî al mic.*
46. *áre ᵘómu dʷų́ą̆ą̆ crę́ᵉerę, únu mic, únu máre, uŋ‿créʲere mic ş-uŋ‿créʲere máre.*
49. *únu máre şî únu mic.*
50. *în lóntru-ŋ‿cap.*
51. *créru ăl máre, créru ăl mic.*
55. *ţípa* [cf. srb. *cipa* ‘pepit, pepită’] *la créʲerʲ̇ = pĭ̈za áʲa la créʲerʲ̇.*
56. *créʲerę‿al máre, créʲerę‿al míc, ásta ḑ'indarắt, ʲar créʲer, al mic. sîrbʲę́şt'e: vél'iki mózac i mál'i mózac.*
58. *crēr, ą̆l máre, ą̆l mic.* [D] CREL #.
59. *će gîndʲę́şć cu gĭ́ndu.*
60. *tot aşá, pluráliʲa tántum.*
61. *áre dʷų́ą̆ą̆: créʲĕrę‿al mic şî créʲĕrę‿al máre.*
62. *críʲĕri ą̆ʲ míš, críʲĕri ą̆ʲ marʲ̇.*
64. *créʲerʲ̇ miš şî créʲerʲ̇ marʲ̇.*

III. 34. Anchetatorul precizează că nu a putut obţine forma de singular.

52. Informatorul ocazional este din localitatea *mélńiţa* (Melnica). Vezi şi h. CXXXIX, pl. V.

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *créᵉeri* [a.]⁺: *créᵉeru al máre şî al mic. ʲę́stă şî al mijlocárʲ̇, da ʲeų nu şt'ıų.*
Oštrelj: *crę́ʲerʲ̇.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2002], pct. 4: *crʲę́ʲ (să-ŋginďę́şći).*
55. ALR I, vol. I, h 13, pct. 859: *créerʲ̇*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 17, pct. 859: CREERI (*crēri* etc.).
64. ALR I, vol. I, h. 13, pct. 3: *creʲ*; cf. şi ALR I, vol. I, h. 142, pct. 3: [lui] *i s-a turbát crʲę́ʲri*⁺: [k] *crę́ʲă̆ri*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 17, pct. 3: CREI.

HARTA III

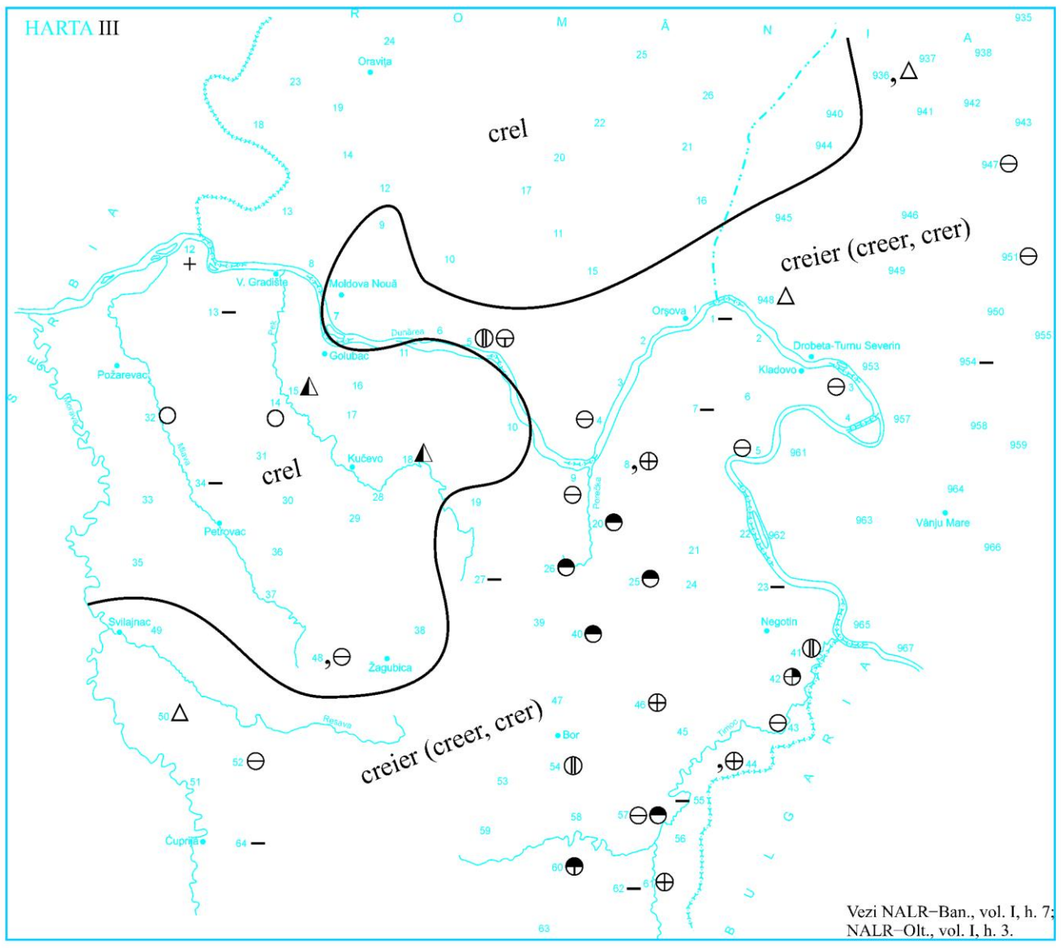

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 7; NALR–Olt., vol. I, h. 3.

Principalele forme de singular pentru CREIER

○ creier (creer)	⊖ criéri	⊕ creiere	◭ crei
◍ creieri (creri)	◓ criir (crir)	◔ criere	+ alt răspuns
⊖ crier	◓ criiri	△ crel	

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

ŢEASTĂ, pl. „*crâne, calotte du crâne*”
[4]/[61]

I. Întrebare indirectă: *Cum numiţi partea aceasta tare* (INDIC.) *a capului, fără piele şi carne?*

II. 3. *la noi zîčă núma trụácă. nu să folosą̆şt'ě cráńu saụ... mă rog. trụácă d'ě ụom. mai ię́stă trụácă d'ě beụút ápă.*
5. *mai noụ îŋcụă̆_a-nčăpút lúmia să-i ḑîcă lobáńě, da trụácă-i zîčă. lobáńa-i sîrbę́şt'ě.*
7. *lobáńě îi zîčă pe sîrbę́şt'e, pe rumîńę́şt'e, pe-al nóstru, nu şt'u cum să zîčă. avém în niş* (Niš) *ĉéla cúla* (Ćele Kula), *cáre-i făcútă d'e cápet'e d'e ụom. túrčî i-a făcút îm_păré́t'e.*
8. *sîrbi spun lobáńa.*
9. [D] LOBANE #.
12. *la noi să vorbíę́śćě cápu* [a]. *cápu dă ụom, dă muię́re.* [σ] *lobáńě-i cápu,* [r.] *lobáńě-i ụósu dā... da* [d-a ?] *cap.* [σ] *trụácă-i áimintrea, trụácă-i śěi_śě să fáśě trụácă... śě bem ápă, şî vin, şî... ā*[ia]*-i trụácă.*
18. *lobáńě, ụásîl'i dă la frúnće î_sus, únde să astrúcă créii. aiísta únde-i cápu al máre, lobáńa, creii ai marî. aiíś dîn úrmă, noi zíšěm pot'il'ác* [cf. srb. *potiljak* ‘ceafă’], *sîrbíę́śćě, aiíś ie pus créii ai miś, cáre cátă să pụátă ụómu să miárgă đirépt, ţíńě la vîrt'ę́j.*
21. *covátă* ‘calota craniană’. *cováta să scụát'ě. cáre s-a operisît* ‘s-a operat’ *la cap i-a scos cováta áia ca la dovl'ę́t'e* [...], *cováta, nu cápu tot. cáre să operisą̆şt'ě la cap, să ia cováta áia.*
baş o rúdă a nụástră a fost aşá, i-a scos cováta áia, a pús-o pe astál ‘pe masă’. *trụắcă* [e] *áia ca trụáca. d'înţî-n gúră şî trụáca. dụắụă troś la dụắụo cápit'e. baş pe táta meụ l-a d'ezgropát la şápt'ě ań.*
24. *sě vędе núma trocăl'iia áia.*
25. *scofârl'iia la cap* ‘calota’, *căpácu ăla đi đěsúpra* [care] *să táie.*
28. *lobáń*; *~, sámo* ‘numai’ *ụósu gol.*
29. „*trụácă* se zice şi la tigvă.”
30. [D] „TROACĂ se zice la tigvă.”
31. [σ] *pụáćě că s-a ḑîs gi ụóc vrodátă. ię́stă cáre ḑîc trụắcă şî la cap: êě ai în trụắcă? lobáńa ḑîc sîrbi.*
32. [σ] *gioc trăbă să fiie, la lobáńě.*
33. „*lobáńe*, pe sârbeşte.”
36. „*trụácă* se zice şi la curcubetă.”
39. [D] ŢEASTĂ #. *să ḑíše ţăst, cînd aụ copt píńe, đemúlt. guắgă, la cap, înŋcoló, ụắsîl'i.*
41. „Se zice *troc* şi la *troc đin băşćá* ‘grădină’, şi *la ĉe ia ápă. odátă a lụat lumęa ápă cu trócu. ię́stă şî cu cụádă lúŋgă. troc đě scos vin* ‘tâlv’. *ai trụáca guátă* se zice la cel care n-are păr pe cap.”
43. *la noi, vlási, víńe vórbă sîrbiáscă, că şi pe sîrbíę́şt'ě să zîčě lobáńa, da şî noi vorbim miest'ecát. ię́stă vórbe cáre l'e vorbím iar ca şî sîrbi.*
45. *scofîrl'iia, ásta d'isúpra.*
46. *i-am găsît núma trụáca guálă.*
49. *lobáńě zîc sîrbi. şî noi zíšěm ístu aşá, lobáńě.*
53. *şî noi aşá-i ḑíšěm.* [D] GOAGĂ #.
54. *cînd răđíš copílu-ŋ_gríndă, la sîmvăsîi* ‘Sf. Vasile’, *îi dai cu gogol'ę́ia-ŋ_gríndă. lobáina* [zic sârbii].
55. *trocol'ę́ie guálă.*
56. *şt'iụ pe sîrbę́şt'ě. a rămîs núma lobáńa. a picát cárńa.*
57. [σ] *guágă* ‘calota craniană’, *la lobáńě, la cap.*
58. [D] ŢEASTĂ #. *vrúnđeva să ḑíše.*
59. [D] TROACĂ #.
60. *cap, núma cap* [se zice].

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *căpăţínă*; *-ţín*.
Oštrelj: *gogol'ę́ie, trụắcă.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 7, pct. 859: *trocol'ę́ia guálî*; *trocol'ę́i guál'i.*
64. ALR I, vol. I, h. 7, pct. 3: *ụásă guál'ě* [pl.].

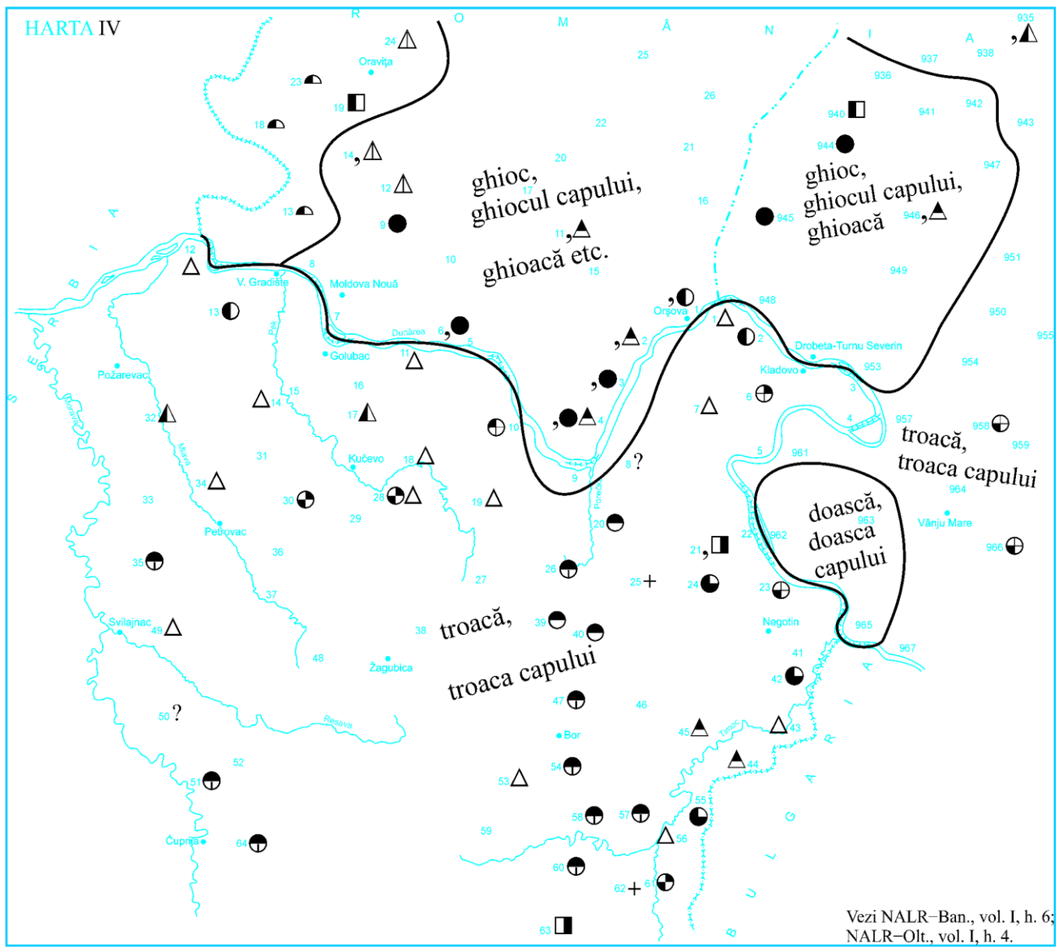

Principalii termeni pentru ŢEASTĂ

- troacă, troaca capului
- troc
- trocălie, trocolie, trocoleie
- goagă
- gogoleie, guguleie, guguleauă etc.
- gogoaşă
- oagă
- (h)oarcă
- argoată
- lobane
- ghioc, ghioacă
- glavă, glăvoacă, zglăvoci
- scăfârlie (scofârlie etc.)
- ţestul capului, ţeastă
- covată, covata capului
- curcubătă

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

CUCUI, pl. „*bosse au front*”
[5]/[62]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi ziceți la umflătura care i se face unui om când se lovește tare la cap?*

II. 2. *doi̯ cocói̯.*
12. *să lovę́ṣćě ṣî sáre ca nódu.*
13. *dᵘ̯ắ‿cucúi̯i.*
15. *cucúe iľi* ‘sau’ *cucúľe.*
18. *noi̯ ḍîśḗm că dîŋ‿cặđę́re s-a fặcút cucúi̯.*
22. *cucu̯ái̯ě* [pl.], *ái̯a fu-ntíi̯, plurália tántum, n-áre singulár* [sic !].
27. *doi̯, tri cucói̯.*
32. *du̯áu̯ă cucúi̯.*
33. 35. *doi̯ cucúi̯.*
34. [σ] *ṣî cucúi̯* [se zice], *áli* ‘dar’ *măi̯ mult cᵘ̯orn. ć-ai̯ lovít, ai̯ dobînđít uŋ‿cᵘ̯orn. n-ai̯ stucńít* ‘n-ai avut grijă, n-ai fost atent’. *cucu̯ói̯* ‘cocoașă’.
36. „O *śắcă* se numește *cucúi̯.*”
38. *îm i̯eṣí cᵘ̯orn.*
39. [σ] *să ḍíśé ṣî cucᵘ̯ói̯. s-a răđicát dul, da cucᵘ̯ói̯u znáće* ‘înseamnă’[că e] *mặi̯ máre.*
41. *îm i̯eṣí uŋ‿cocói̯u..., or că dᵘ̯ắu̯ă.*
45. *s-a umflát.*
50. *s-a făcút cucúi̯.*
51. *m-am uśís*‘m-am lovit’ *îŋ‿cap. l-am uśís* [perf. c. 1] ‘l-am bătut’.
53. *m-am uśís, i̯ę́să cucúi̯.*
54. *doi̯ cucúi̯, mặi̯ múlćě cucúi̯ę̆.*
56. *cum am avút i̯eu̯ ástă vără.*

III. Vezi și h. 117 (COCOAȘĂ).
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *cocói̯; cocᵘ̯ắi̯ě* [!]⁺: *am făcút cocói̯ îŋ‿cap.*
Oštrelj: *cucói̯*; ~.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 6, pct. 859: *cocói̯; -cu̯ái̯ě*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 12, pct. 859: CUCUI (COCUI, COCOI etc.).
64. ALR I, vol. I, h. 6, pct. 3: *bubóń; -bóńi̇*⁺: „Când *cíta ć-aćíṇźi̇ ‘te lovești puțin’.* Se zice și *cucói̯; -cu̯ái̯ě.*”; cf. și ALRM I, vol. I, h. 12, pct. 3: +.

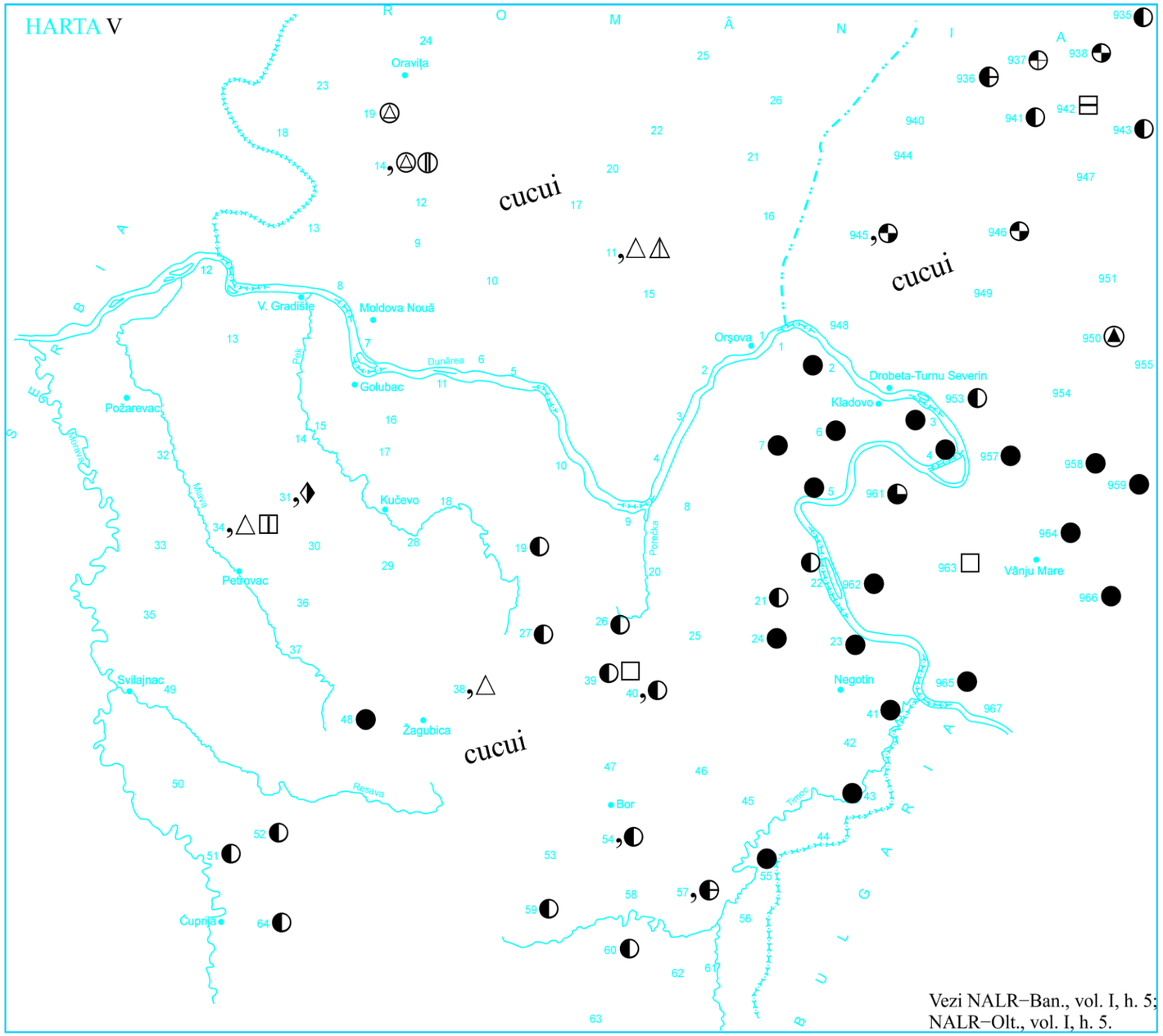

Termeni și forme pentru CUCUI

cocoi	curcui	gugoi	corn	nod
cucoi	cucuiov	ciuciui	cornete	gâlcă
cocui	cucuioavă	cioi	dul	melci

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

FIR (DE PĂR), pl. „*cheveu*”
[6]/[64]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 1. *um‿păr*, [σ] *uṃ‿fir đĕ áţă, cînd am luvá o áţă.*
4. *fir đ'ĕ lḭ́nă, đ'e áţă, đ'e bumbác.*
8. *un şumuľíc.* [D] *fir* [se zice la aţă].
11. *pắru cápuluị* [tot].
12. *doị păr* [?], *kícă.*
14. [D] *fir* [se zice] *la cucurúḍ: fir dă áţă, fir dă cucurúḍ.*
15. *fir dă cucurúḍ.*
16. *kíca* [a.], *nu pĺăr. pĺăr sup‿mḭ́nă* [şi pe mînă]. *flụáśe, la púlă.*
18. [D] FIR DE PĂR #. *fir dă grîụ, dă cucurúḍ, dă áţă.*
20. [D] „*fir* se zice rar.”
21. [D] FIR #.
22. *ásta* [e] *siŋgulárii̯a tántum.*
26. *um‿păr điŋ‿cap.*
30. [D] FIR #. *pĺăr* [e şi pomul].
31. [σ] *fir dîn áţă. cobiľę́ṅi* ‘locuitorii din Kobilje (Malo Crniće)’ *ḍic cosḭ́ţą̆.*
32. *fíru* [a.] *dă păr* [e] *supţḭ́r̲.*
33. *cosḭ́ţă* [e tot]. *noị, vlási,* [zicem] *cosḭ́ţă íľi* ‘sau’ *păr.* [D] *fir dă áţă, dă cḭ́ṅipă, dă lḭ́nă, dă cucurúḍ. sḭ́rbi ḍic un struc.*
34. *pụáće* [să se zică] *şi fir.*
35. *um‿păr dă kícă,* [σ] *fir dă áţă, dă cucurúḍ, dă grîụ.*
36. [D] *fir dă áţă.*
37. *cosḭ́ţa-ị tụátă.*
39. [D] FIR #.
41. 43. *pắru-ị tot.*
44. *tot ị̯e pắru* [a.]. [*] *o víţă đ'ĕ păr.*
46. *ĝĕ păr, ĝî, nu đ'ĕ.*
48. [σ] *fir dă áţă, la împlećít.*
ị̯ęstă cáre [zic şi] *fir dă păr.*
49. *fir dă cucurúḍ, dă áţă.*
50. [σ] *uṃ fir ị̯e o sḭ́rmă. fir, şḭ̆ dă áţą̆.*
51. [D] *fir dă áţă, dă cucurúḍ. úṅí, lḭ́ŋgă sátu nóstru, ḍîc pĺăr la kícă.*
52. [D] FIR #. [*] *kícă* [dacă se împleteşte].
54. [D] *fir pụáćĕ să fíị̯ĕ şî d-aị̯íśa* [indic.].
57. [D] FIR #.
58. *păr íľi* ‘sau’ *fir.*
64. *kíca* [a.], *păr, cum vreţ.*

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *pắru* [a.], *um‿păr; doị perḭ,* [σ] *fir; fíră,* [k] *fíre*⁺: *să spúṅĕ ş-áşa, ş-áşa. áre dụáụă fíre în tri rḭ́ndurḭ.*
Oštrelj: *um‿păr; doị pị̯erḭ.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 8, pct. 859: *păr îŋ‿cap, um‿fir đ'ĕ păr.*
64. ALR I, vol. I, h. 8, pct. 3: *ḱícî* [şi] *pĺăr.*

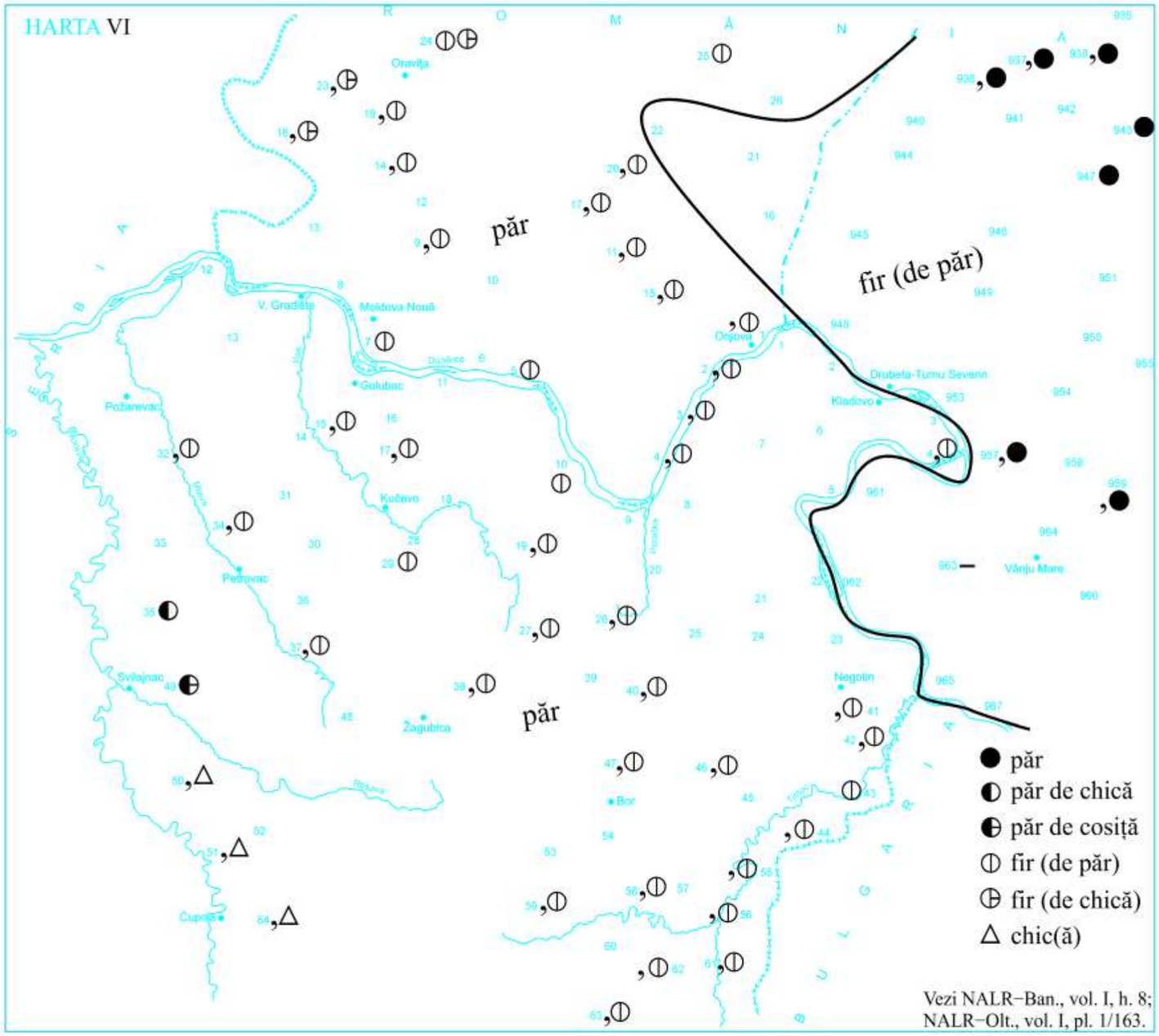

Termeni pentru FIR (DE PĂR)

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 păr; ~+
13 um_păr
11 păr, păr dîn_cap; părur+
păr; per+, fir dă păr; fíre+
16 păr; per+
15
14 um_păr+
32 păr, [σ] um_fir dă păr+
17 um_păr, fir; fíre, păr dîn_cap
10 fir dă păr; fíre
31 pîăr+
18 păr; per+
34 um_păr, păr dîn cap, [σ] fir+
33 păr; per, cosíță+
30 păr+
28 păr; părur+
29 fir dî̲ păr
19 păr; per, [σ] fir de păr
8 um_păr+
9 păr; părur, [k] per+
20 păr; per+
1 um_păr+
2 păr; per+
3 um_păr, [σ] fir; fíre
6 păr; per+
păru [a], um_păr, [σ] fir dĕ păr+
7 păr; per+
4
5 păr; părur+, [σ] [k] per+
22 păr+
21 păru [a], păr; păr+
36 păr; per+
35 kícă, um_păr dă kícă+
26 păr, [σ] um_fir đi păr+
27 păr, um_fir đi păr
25 păr; per+
24 păr; per+
23 păr; per+
37 păr; per+, fir dă păr, cosíță+
39 păr; per+
38 păr, [σ] um_fir dă păr
40 păr; per+, [σ] fir dĕ păr; fíre
Dunărea
41 păr, fir dĕ păr+
42 păr, fir đĕ păr
49 păr dă cosíță; per+
48 păr; per+, [σ] fir+
ĝă
47 păr, um_păr, [σ] fir dĕ păr
46 um_păr, [σ] um_fir đĕ păr+
45 păr; per+
43 fir dĕ păr+
50 păr; per+, kic, kícă; [ɛ] kík+
44 păr; [σ] per+, [k] fir de păr; fíre+
54 păr; per+
53 păru [a], păr; per+
52 păr, um_păr+
51 kícă, păr; per+
55 păr; per+, [σ] fir dĕ păr; fíre
păr; per+, [σ] fir; fíre+
57 pîăr; per+
58
59 um_păr, păr, fir đi păr
56 păru [a], fir; fíre
64 kíca [a], păr; per+
60 păr; per+
61 păr, um_fir dĕ păr
62
păr; per+, [σ] fir đĕ păr
63 um_păr, [σ] fir d̲ę̲ păr; fíre d̲ă păr

PIEPTENE, pl. „*peigne*”
[7]/[66]

I. Întrebare indirectă: *Dimineaţa, când te scoli şi ţi-e părul zburlit, cu ce dai prin el ca să-l netezeşti (are dinţi, uneori e făcut din os…)?* (INDIC.).

II. 1. *doi pépćeń*.
3. *mă pépt'ĕn cu pépt'ĕnu*.
5. *mă pi̯épt'ĕn cu pi̯épt'ĕnu*.
8. *doi pépćiń*.
9. *mă pi̯ápćin cu pi̯ápćinu*.
18. *să spálă pră oki̯ şî să pi̯épćenă cu pi̯épćenu*.
32. *du̯ắu̯ă, doi pi̯ắpćiń*.
34. *ćétcă; ćétke dă ţoáľe* ‘perie de haine’ [cf. srb. *četka*].
39. *du̯å ⌣ pépćińĕ*.
41. *i̯éstă ćépćĕn dĕ scărpinát líną*.
44. *mă pépten cu pépt'enu*.

III. În unele puncte s-au înregistrat răspunsuri şi pentru MĂ PIEPTĂN (ind. prez. 1–3) „*je me peigne*” (NALR, ch. [67]):
mă pépćĕn; ćĕ pépćeń; să pépćĕnă 1,
mă pi̯épćĕn; ćĕ pi̯épćeń; să pi̯épćĕnă 54,
mă pi̯épćen; ćĕ pi̯épćeń; să pi̯épćenă 18,
mă pépćin; ćĕ pépćiń; să pépćină 8,
mă pi̯épćin; ćĕ pi̯épćiń; să pi̯épćină 14. 16. 31. 35. 49. 51,
mă pi̯épćin; ćĕ pi̯épćeń; să pi̯épćină 47,
mă pi̯ápćin; ćĕ pi̯ápćiń; să pi̯ápćină 27. 32. 33. 60,
mă pi̯ápćin; ćĕ pi̯ắpćiń; să pi̯ắpćină 9,
mă pi̯épt'/ćin; t'ĕ pi̯épt'/ćiń; să pi̯épt'/ćină 63,
mă pépt'ĕn; t'ĕ pépt'ĕń; să pépt'ĕnă 3,
mă pépten; t'ĕ pépteń; să péptenă 44[∗],
mă pépt'ĕn; t'ĕ pépt'ĕń; să pépt'ĕnă 6,
mă pi̯épt'ĕn; t'ĕ pi̯épt'ĕń; să pi̯épt'ĕnă 5,
mă pi̯épt'ĕn; t'ĕ pi̯épt'ĕń; să pi̯épt'ĕnă; ńĕ pi̯ept'ĕnắm; vă pi̯ept'ĕnáţ; [3] 4,
mă pi̯épt'ĕn; t'ĕ pi̯épt'ĕń; să pi̯épt'ĕnă; ńĕ pi̯ept'ĕnắm; vă pi̯ept'ĕnáţ; [3] 21,
mă pi̯épt'ĕn; t'ĕ pi̯épt'ĕń; să pi̯ắpt'ĕnă 46,
mă pi̯ę́pţîn; t'ĕ pi̯ę́pţîń; să pi̯ę́pţînă 48,
mă pi̯ắpćin; să pi̯ápćină [1, 3] 57,
ńĕ peri̯ém [4], *[k] mă pi̯ę́pćin* [1] *cu pi̯ę́pćinu* 12,
pi̯ę́pćin [1] *pắru* 64,
mă pi̯épt'ĕn; vă pi̯ept'ĕnáţ [1, 5] 7,
t'ĕ pi̯ę́pt'ĕń [2] 55,
m-am pept'ĕnát [perf. c. 1] 61.
∗
Vezi şi h. CXL, pl. V, CXLI şi CXLII, pl. VI.
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *pi̯épt'ĕnu* [a.]; *pi̯épt'ęńe*, [r.] *pépt'enu* [a.]; *pépt'eńĕ*+: *mă pépt'ĕn; t'ĕ pépt'ĕń; să pi̯épt'ĕnă*, [r.] *să pépt'ĕnă*.
Oštrelj: *pi̯ę́pćĕn; pi̯ę́pćeń*+: *i̯eu ma pi̯ę́pćĕn; tu ćĕ pi̯ę́pćĕń, i̯al să pi̯ę́pćĕnă* [1-3].

IV. 6. 46. Weigand, Jb, VII, ch. [22b], pct. 262, 271: pi̯ę[ę̯]pt[t', tę]en.
18–20. 26. 27. Weigand, Jb, VII, ch. [22b], pct. 265–269: pę̯ptśin.
37. ALR II, ms., ch. [3393], [3394], pct. 4: *pi̯ę́pćęnu-al rar, pi̯ę́pćęnu-al đĕs*; ALR II, ms., ch. [3392]: *mă pi̯ę́pćęn* [1], *să pi̯ę́pćină* [3].
55. ALR I, ms., ch. [638], pct. 859: *pépt'ĕn; pépt'ĕńĕ*; ALR I, ms., ch. [2044]: *mă pépt'ĕn pe cap; t'ĕ pépt'ĕń; să pépt'ină; ńĕ pept'ĕnắm; vă pept'ĕnáţ*; [3].
64. ALR I, ms., ch. [638], pct. 3: *pépćińĕ; pépćińi̯*; ALR I, ms., ch. [2044]: [pe cap] *mă pi̯ę́pćin*.
–. Weigand Jb, VII, ch. [22b], pct. 263: pe[ę̯]pt[t', tę]en.
–. Weigand Jb, VII, ch. [22b], pct. 264, 270: pę̯ptśin.
–. Weigand Jb, VII, ch. [22b], pct. 272: pi̯ę[ę̯]pt[t', tę]en.

HARTA VII

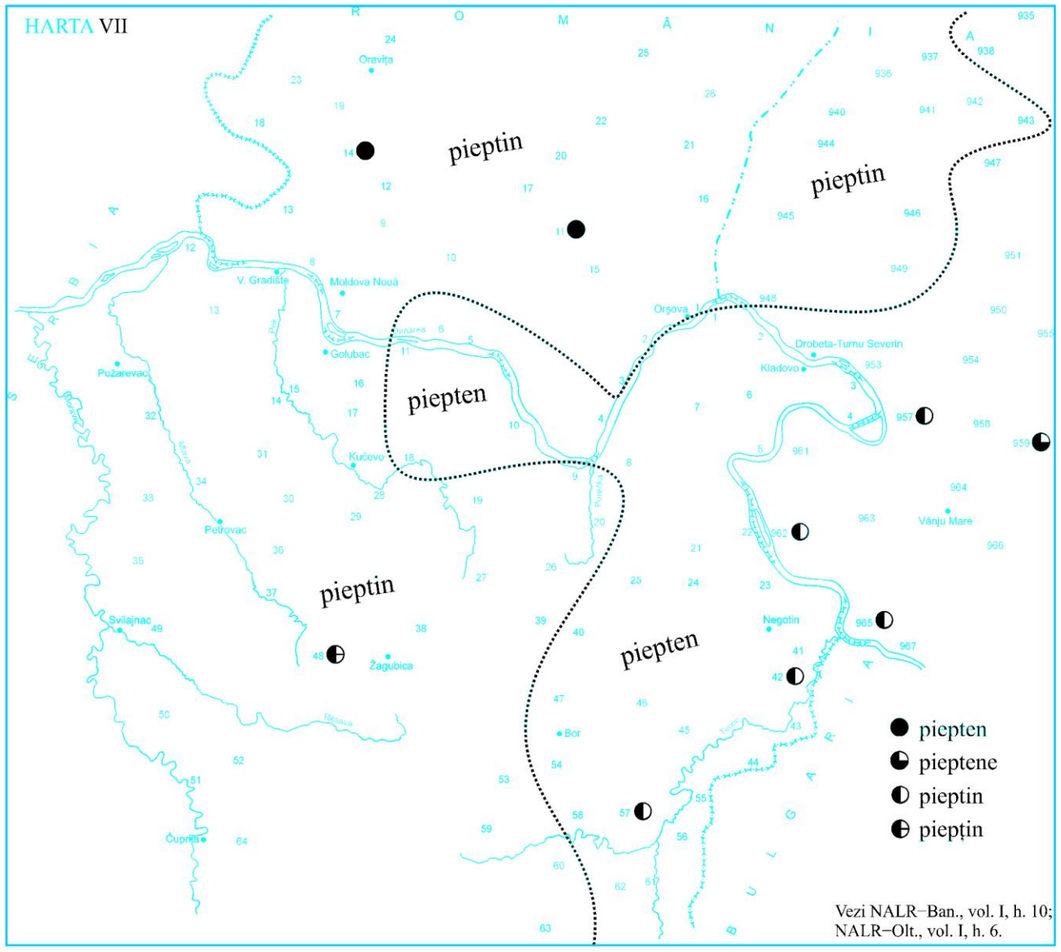

Răspândirea formelor de singular PIEPTEN, PIEPTIN etc.

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

MĂ LAU (ind. prez. 1-6) „*je me lave*”
[8]/[68]

I. Întrebare indirectă: **D.** *Ziceți **(mă) lau**?; la ce spuneți?*

II. 1. *să l'ĕşĺi̯ĕ* [3] *pe cap cînd să spálă cu l'eşĺi̯ĕ, cum s-a făcút vodátă.*
2. *ńě spălắm pe cap or că ńě l'eşĭi̯ém* [4].
3. [D] *am a^{u}uzít. să lái̯ĕ* [ziceau] *ai̯ bătrĺń cînd spálă pắru. nu mai̯ folosím. la noi̯* [se zice] *spálă cápu.*
4. [∗] *mă l'eşĺi̯*; *t'ĕ ~*; *să l'eşĺi̯ĕ*; *ńe l'ĕşĭi̯ém*; *vă l'ĕşĭi̯áţ*; [3].
5. *noi̯ zîcắm mă spăl pe cap. să l'ĕşĺi̯ĕ* [3] *pe cap*, *cîcă*, *cu l'eşĺi̯e.*
6. *m-am lăi̯át* [perf. c. 1] *pe cap.* [∗] *bătrĺńi* [sunt] *cu lăi̯átu. făcá cu cănúşă cînd să lăi̯á. scîrţîi̯á pắru-ŋ ‿cap cînd să spălá cu ái̯a. mă lăi̯ái̯* [perf. s. 1]. [∗∗] *mă l'eşĺi̯* [1], *ńe l'ĕşĭi̯ém* [4]. [R] *mă spălái̯* [perf. s. 1] *pe cap.*
7. 10. 46. *mă spăl.*
8. *să spálă* [3] *pe păr.*
9. *aų că spăl pắru*, *aų că l'eşîi̯éd pắru*, *spuńá mui̯érĭl'i. l'eşîi̯éd*; *~*; *. l'eşĭi̯ázə*; *-i̯ém*; *-i̯áţ*; [3].
11. *mă spăl pră cap*, *prîn urékĭ.*
13. *mă spăl*; *će spel'*; *să spálă*; *ńe spălắm*; *va spăláţ*; [3].
14. *dă l'eşĺi̯ĕ, am a^{u}uzít.*
16. *mă spĺăl pră cap.*
18. *m-am spălát* [perf. c. 1] *pră cap.*
19. *m-am spălát* [perf. c. 1] *cu l'eşĺi̯ĕ.*
20. *n-am uḑít. bába mi̯a spălá pắru cu l'eşĺi̯e.*
21. *mă lai̯ cu l'eşĺi̯e zîc cîmpḙńil'i* ‘femeile de la cîmpie’. *noi̯* [zicem] *ńě l'ĕşĭi̯ém. ńě primeńím, ńe spălắm pe ų̯okĭ* ‘pe față’.
22. *„malái̯* [*se zice şi*] *la pîńě d'ě porúmb. mălăi̯éşt'* este şi nume de familie.”
23. *m-am lăi̯át* [perf. c. 1]. *înăi̯ínt'ĕ* [se spăla] *cu l'eşĺi̯e, acúş, cu şampónurĭ. a mi̯a fátă i̯e frizérică şî áre o sútă d'ě producturĭ.*
24. *đě bătrĺńḙţă* [se zicea] *ńě l'ĕşîi̯ém* [4] *cápu. mă l'ĕşĺi̯* [1]. [R] *spăl pắru.*
25. *m-am lăi̯ít* [perf. c. 1] *pe cap = m-am spălát cu l'eşĺi̯ĕ.*
26. *să l'ĕşĭi̯áḑă* [3].
28. *mă spăl pă cap.*
31. [ε] *s-a l'ĕşîi̯át* [perf. c. 3], *s-a ḑîs vrodátă.*
32. [∗] *să l'ăşîi̯éḑă* [3] *pră cap.*
34. *mălái̯* ‘pâine de porumb’.
38. *să spálă* [3] *pră cap.*
40. *m-am l'eşîi̯át* [perf. c. 1]. *m-am scăldát.*
41.[σ] *m-am lăi̯át* [perf. c. 1], *cînd am spălát pắru cu ápă.*
42. *m-am lăi̯át* [perf. c. 1] *pe cap.*
43. *în vrémea bătrĺnă*, *cîcă s-a lăi̯át* [perf. c. 3] *pe cap. năi̯ínt'ĕ bábe̯l'ĕ bătrĺńĕ a făcút l'eşĺi̯e şî cu l'eşĺi̯a ái̯a s-a spălát pe cap*, *ál'i* ‘dar’ *núma cápu l-a spălát, nu şî snága. acúma să zîcĕ m-am scăldát. a i̯eşît şampónuri. mă duc în cupát'ilă* ‘baie’ [cf. srb. *kupatilo* ‘baie’]. *mă scăldái̯* [perf. s. 1].
44. *mă lăi̯ám* [imperf.], *te lăi̯áş* [perf. s. 2]. [∗] *„mă lai̯ pe cap cu l'eşĺi̯ĕ*, făcută din *cĕnúşe cu ápă.* Sâmbăta *să lăi̯á, cu pắru d'espleť ít.* Se dădea cu unt de vacă sau de oaie, ca să se despletească. A fost *sărăcîi̯ĕ d'e săpún.*”
47. *mă labd* ‘mă laud’.
48. *să l'eşĺi̯e, să l'impezą̆şćĕ.*
49. *mălái̯* [se zice] *la cucurúḑ.*
50. [D] NELĂUT #. *morśílos* ‘murdar’ .
51. *m-am l'ĕşîi̯át cu l'eşĺi̯ĕ. m-am spălát pe ų̯okĭ* ‘pe față’.
53. *m-am spălát pră cap cu l'eşĺi̯ĕ.*
55. *să l'ĕşĺi̯ĕ* [3].
56. *ma l'eşĺĭ.*
57. *nu i̯e l'eşîi̯át*, *i̯e imós. álţî zîc lăi̯át, noi̯, l'eşîi̯át.*
59. *mă spăl cu şampón*, [V] *cu l'eşĺi̯e.*
60. *mă spăl pi cap*, *pi ų̯okĭ* ‘pe față’. *a ũs pắru cu unt.*
61. *m-am l'eşîi̯át* [perf. c. 1].
62. *m-am l'eşîi̯át*. [perf. c. 1].
63. *n-am uḑít ńě spălắm* [4] *pe cap*, *pe okĭ* ‘pe față’. *mă l'eşĺi̯ cu l'eşĺi̯e.*

III. Anchete suplimentare:
Oštrelj: #.
Kostol: #$^{+}$: *maláų̯ă*; *-lái̯e = socác* ‘stradă, uliță’. [∗] *mă lai̯*; *t'e ~*; *să lái̯ĕ*; *ńě lăi̯ém*; *vă lăi̯áţ*; [3]. *mă lai̯ nu i̯e vórba no̯ástră. pe rumînḙńşt'ĕ* [se zice], *da ai̯íčă*, *t'‿sat* [spunem] *ńě spălắm pe cap. la córbova* (Korbovo) [se spune] *să lái̯ĕ. i̯éstă şî la noi̯ provinţialísmurĭ. noi̯ sînt'ém apro̯ápe úńi d'e álţî. noi̯ spúńem čĕ, da ắşt'a la d'al, d'in cládova* (Kladovo) *la d'al, spúńe śe, śe faś, da înco̯áčă, d'e la cládova înco̯áčă, la váľe, córbova, kostólu* [...], *áltu dialéct avém.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [4533]: –.
55. ALR I, ms., ch. [635], pct. 859: #$^{+}$: *ma li̯ĕşĺi̯* (cu leşie).
64. ALR I, ms., ch. [635], pct. 3: #$^{+}$: *ma l'ĕşĺi̯ pi cap.*

HARTA VIII

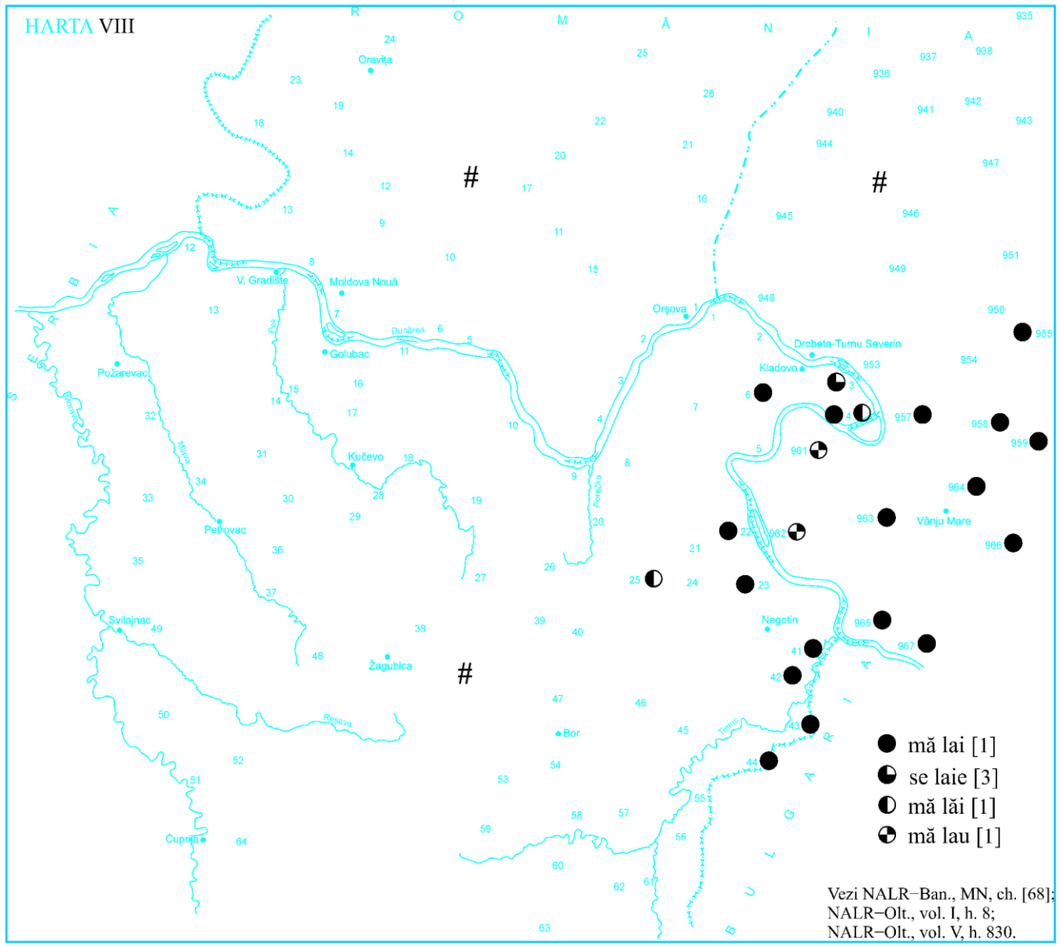

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [68]; NALR–Olt., vol. I, h. 8; NALR–Olt., vol. V, h. 830.

Răspândirea formelor de ind. prez. 1 de la A SE LA

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

BRUNET, pl. „*(homme) brun*”
[9]/[70]

I. Întrebare indirectă: *Cum ziceți că este omul care nu-i alb la față și are părul negru?*

II. 2. [D] BARZ: *u̯ái̯a săi̯ínă i̯e bárḑă*. nu *i̯e bárḑ la fáță, i̯i ńĕgrúș*. [D] BARZĂ: *kilibárdoș* ‘barză’. *arắțu i̯éstă áltăśĕva, ắla śĕ i̯a púi̯i, găi̯íńiľi*.
4. 19. 28. 32. 45. 49. 60. 64. [D] URZÂN #.
5. [D] BARZ #. *kiľibárḑ/ză; -bắrz/ḑ* ‘barză’ [se zice în alte părți].
6. [D] BARZ #. *kilibărdúșă, kilibárdă* ‘barză’; *kilibắrḑ: a veńít kilibắrḑîľi*.
8. *a ńĕgrít* [perf. c. 3].
9. *u̯ắrḑănă* [f.].
10. *urḑín, íntra ńĕgru și băl*.
11. *ḑíśem că-i̯ țîgán*. [σ] *bîrnáś* [sunt cei] *cáre au̯ sprĩśéńĕ marİ*.
12. *n-a-ŋcarunțít* [perf. c. 3].
14. *ńĕgrí̯i̯ la líță* ‘față’, *cu ténu măi̯ ńĕ̯gru*.
16. *urḑínă; -ḑíńe* [f.].
17. *urḑín la fáță, la fíre* ‘față’.
20. *măi̯ đĕs* [se zice] *ńĕ̯gru*.
21. *la noi̯, așá să ḑíśĕ. la cîmp să ḑíśe amíntrĩľa. u̯ákișă* [f.]. [D] URZÂN #.
25. 62. *mă̯i̯ ńĕ̯gru*.
26. [∗] *urḑín, i̯ástă, să ḑíśĕ*.
27. [D] OACHEȘ #.
34. *ńágră; ńágre* [f.], *țírnăță*; ~ [f.], *urḑínă* [f.].
35. *măi̯ ńĕ̯gru*. [σ] *bîrnáș s-a ḑîs la șúbă. șúbă bîrnașátă*. [D] *u̯ákișă s-a ḑîs la* [despre] *u̯ắi̯e*. [D] *bárḑă, pră rumîńéșće, stîrc*.
41. *om ńégru la fáță. măi̯ arḑîșu̯áre* [plf.]. [D] URZÂN #.
42. *u̯ái̯kiș, ńĕ̯gru și pe fáță alb*.
43. *i̯eșt' ńĕ̯gru ca țîgánu*, [zicem în glumă] *cînd îl zărím*.
44. *cîn‿i̯e ńégru i să zíĉe cît'ᵉodátă și u̯ái̯keș*. [D] URZÂN #. [∗] *ńĕ̯gru la fíre* ‘la față’.
46. *cam ńĕgrișór*.
47. *urḑínă; -ḑíńĕ* [f.].
48. *mă̯i̯ ńĕ̯gri* [pl.].
50. *ńĕgrișór, dắcă-i̯ măi̯ mult ńágru. ắla-i̯ ńágru*.
54. *urḑínă; -ḑíńe* [f.].
55. *măi̯ ńĕ̯gru. ńĕ̯gri u̯ámeń*.
60. *mă̯i̯ ńĕ̯gru. ńágră or ńĕ̯gru̯ái̯că; -grói̯ś* [f.]. [D] URZÂN #.
61. *măi̯ ńĕ̯gru, or ắla, așá, cáre-i̯ măi̯ mest'ecát, i̯e u̯árzân. ńágră* [f.], *u̯ắi̯ki̯eșă* [f.].
63. [D] NEGRIȘOR #. [D] URZÂN #.

III. Vezi și h. 26 (OCHI NEGRI).

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *ńĕ̯gru; ńĕ̯gri*. [σ] *urḑín, u̯ákiș*; ~⁺: *și urḑín* [se zice] *cît'odátă. rumíńi spúńe bruńét, noi̯, ńĕ̯gru*. [σ] *fămíi̯e u̯ắkișă, dácă-i̯ frumu̯ásă*.
Oštrelj: *ńĕ̯gru; ńĕ̯gri⁺: aș ḑíĉe u̯om ńĕ̯gru*.

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 5, pct. 4: *urḑín*.

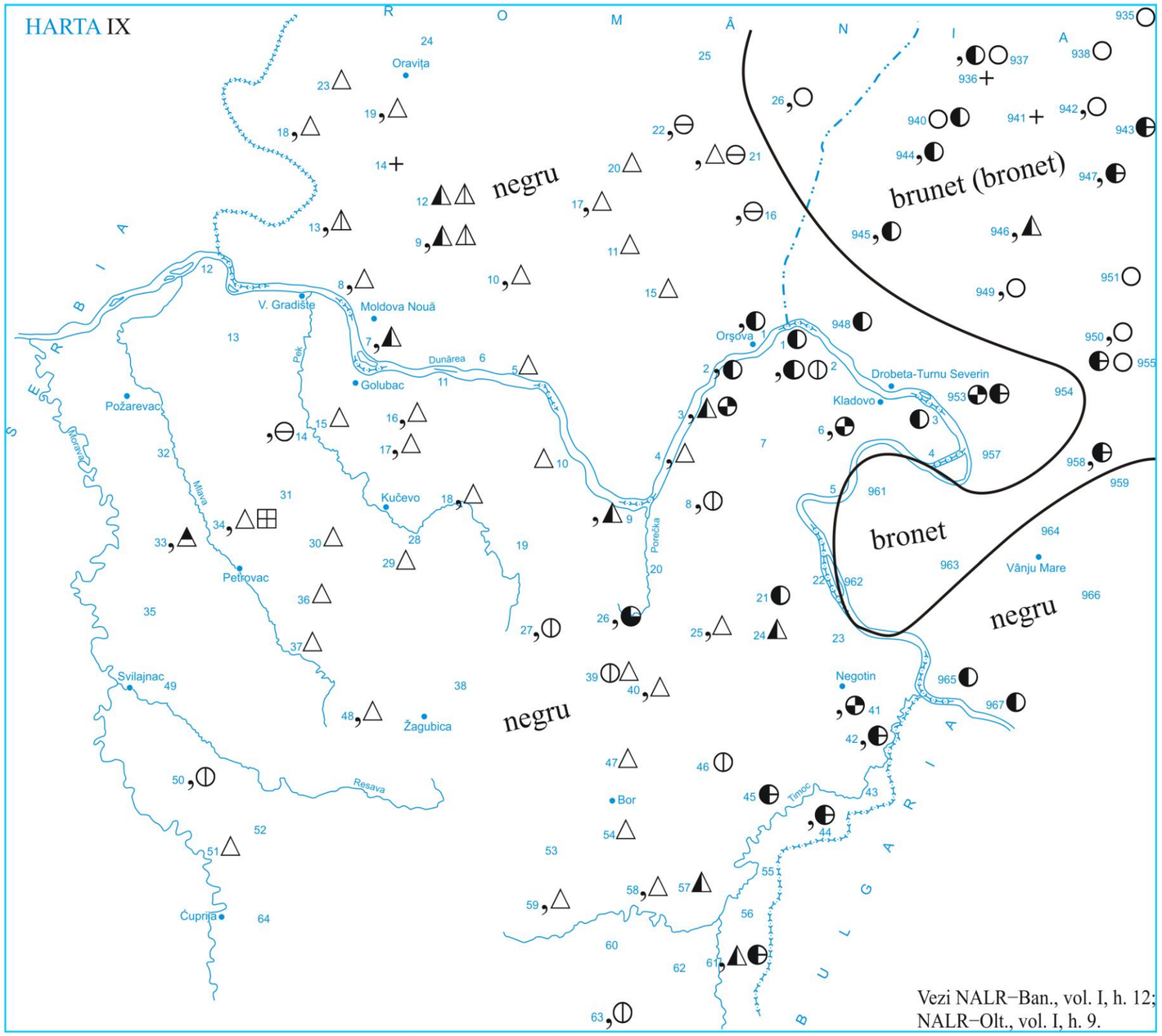

Principalii termeni pentru BRUNET

○ negru	◐ oacheș	◕ brunet (bronet)	◭ oarzăn, oarzân
⦶ negrișor, negricior, negruț, negruș	◐ oaicheș	△ urzân	▲ urzoń
⊖ negrâi, negroi, negricios	◕ ochișel	◬ urzânoi	⊞ țârnăț

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

BLOND, pl. „*(homme) blond*”
[10]/[72]

I. Întrebare indirectă: *Cum ziceți că e omul care nu e... (se folosește răspunsul de la întrebarea precedentă) și are părul galben?*

II. 1. *măi̯ bălúț, aṣá.*
5. *nu-i̯ zíčă blond.* [Cel cu pete pe față e] *pistríț, pistričór la fáță, cu pę́ťě.*
6. [∗] *văḑúṣ, mă,* [...] *doi̯ u̯ámiń? da cum fúră* [perf. s. 3]? *fúră álbi̯. pắru* [a.] *álbu̯.*
9. *bắlă; béle* [f].
10. [D] BARZ: *bárḑa-i̯ pásăre. śorobára* ‘coțofana’-*i̯ bárḑă.* [oaie] *bárḑă* [= oaie neagră pe bot].
11. *cíta bîăl. blo̯ánda* [f.] *ái̯a.*
12. [σ] *almíntre̯a, băl să spúńě.*
13. „Dacă are părul *gálbin, i̯ę́l i̯i aṣá, pistríț și i̯ę́l.* [Avem un negru și avem un...]: *dalb.* [Cum zicem la *plávăț*?]: *gálbin.* [σ] *bę̆l.*”
15. *bi̯ą̆lą̆; beľ,* [k] *bi̯ę́ľe* [f.].
16. *gálbináćică; -náćiśe,* [σ] *bi̯ą̆lă; bi̯ą̆ľe* [f.].
18. *fáța i̯e bîą̆lă, cáre-i̯ álbă fáța lui̯.*
21. *bîăl cu u̯ókí vi̯erḑ. bắľě,* [k] *bi̯ę́ľě* [plf.].
24. *măi̯ álbi̯.*
25. *bîăl îŋkís. bą̆lă; bę́ľě* [f.].
34. *bą̆lą̆* [f.], *beleúză; ~, cu cosíța gálbină, ca u̯ái̯a álbă.*
36. *bi̯ą̆ťă; bi̯ą̆ľe* [f.].
41. *álbu la fáță or că spălát la fáță.*
42. „*blond*, știu de la români.”
44. [∗] *băl cu pắru álbu̯.*
45. *álbu̯, băl, ṣ-aṣá, ṣ-aṣá* [se zice].
46. „Cu păr galben și fața mai albă.”
47. *bi̯ą̆lă; bi̯ą̆ľě* [f.].
49. *măi̯ álbu̯, măi̯ gálbin. alb la ľíță* ‘la față’.
54. *bắťą̆; bi̯ę́ľe,* [k] *bắľě.*
55. *gálbin la fíre, róṣu la fire, róṣu la obráz.*
60. *bắlă; bắľe* [f.].
61. *álbă* [f.].
62. *mą̆i̯ băl.*
63. [σ] *bắľ, pu̯áće să zíčă ṣ-áṣa.*

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *băl; bi̯eľ, bălúț;* ~⁺: *bălúță* [f.], *băloṣánă* [f.].
Oštrelj: *bîăť; bi̯eľ*⁺: *u̯om bîăť.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 6, pct. 4: *bîăl.*

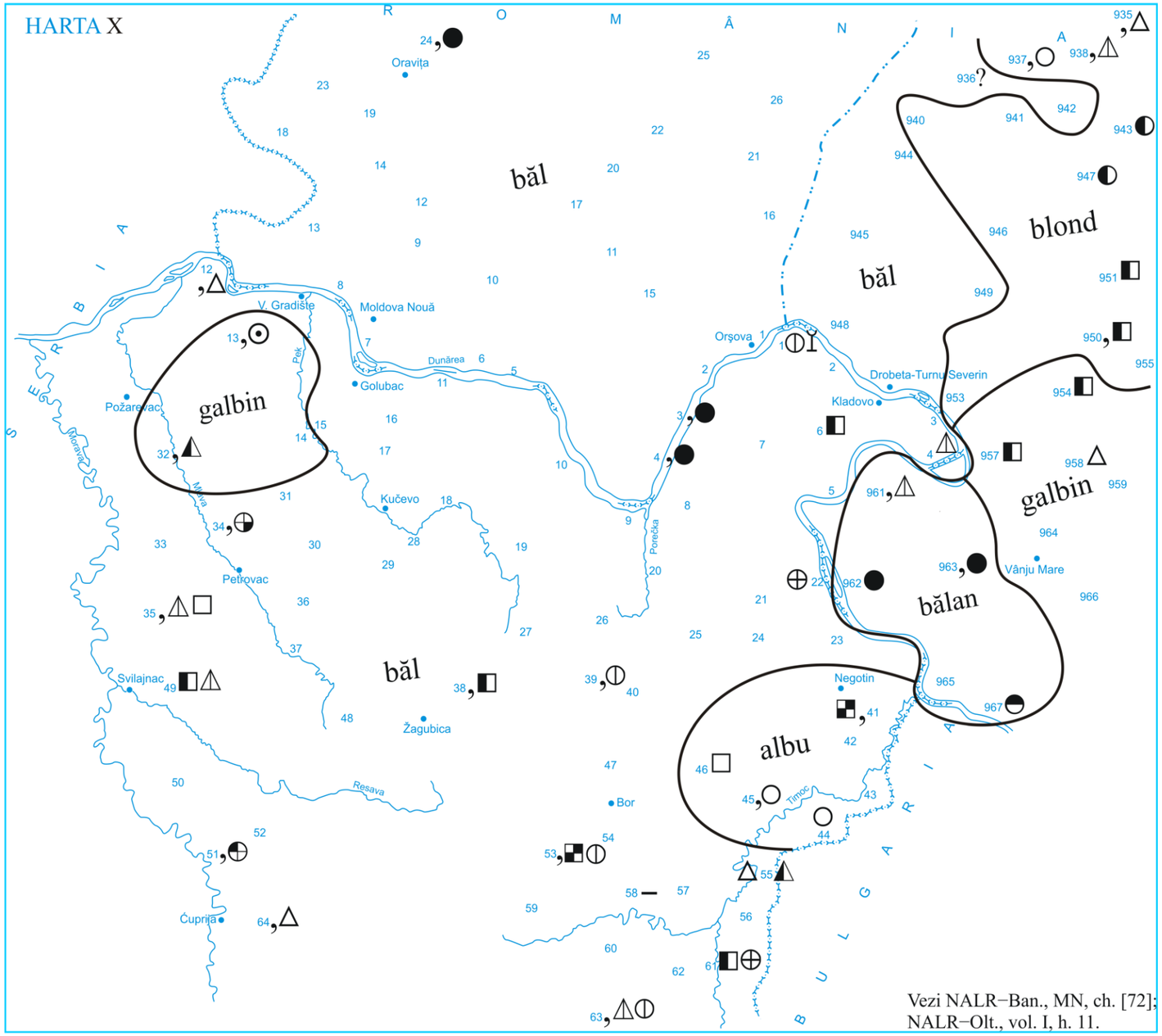

Principalii termeni pentru BLOND

băl	belit	bălan	galben	gălbinior	alburiu
bel	beleuț	bălai	galbin	alb	smeđ
băluț	beleuz	blond	gălbinoc	albu	

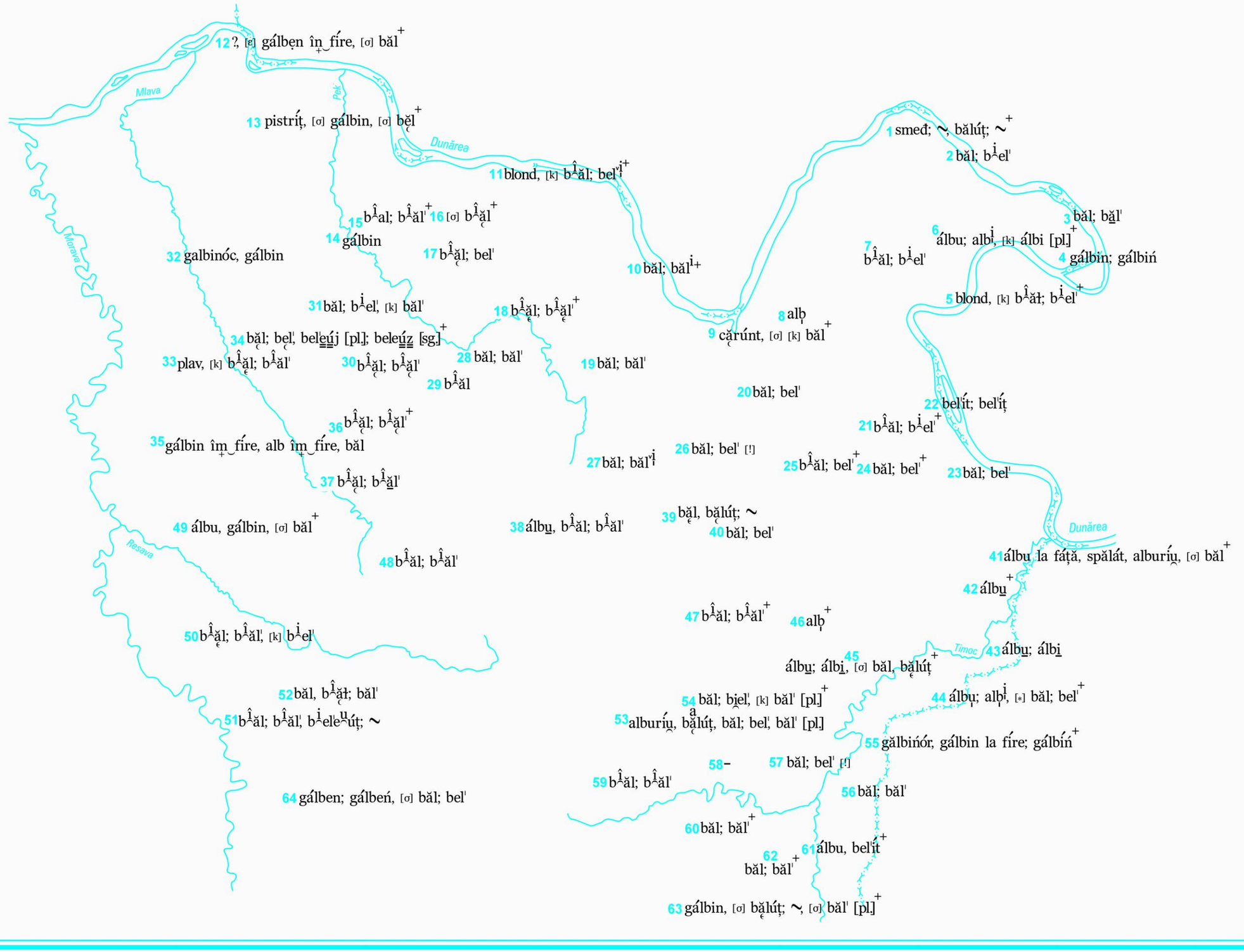
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 ?, [e] gálbẹn în‿fíre, [σ] bălˣ
13 pistríṭ, [σ] gálbin, [σ] bĕlˣ
1 smeđ; ~, bălúṭ; ~ˣ
2 băl; bʲel'
11 blond, [k] bʲ^ăl; belʲˣ
3 băl; bă̲l'
6 álbu; albʲ, [k] álbi [pl.]ˣ
7 bʲ^ăl; bʲel'
4 gálbin; gálbiń
15 bʲ^al; bʲ^ăl'ˣ 16 [σ] bʲ^ăl̥ˣ
14 gálbin
32 galbinóc, gálbin
17 bʲ^ăl̥; bel'
10 băl; bălʲˣ
5 blond, [k] bʲ^ăɬ; bʲ^el'ˣ
31 băl; bʲ^el', [k] băl'
18 bʲ^ăl̥; bʲ^ăl̥'ˣ
8 alb̥
9 cărúnt, [σ] [k] bălˣ
34 băl̥; bel̥, belə̲ə̲új [pl.]; belə̲ə̲úz [sg.]ˣ
33 plav, [k] bʲ^ăl̥; bʲ^ăl'
30 bʲ^ăl̥; bʲ^ăl̥'
28 băl; băl'
19 băl; băl'
29 bʲ^ăl
20 băl; bel'
22 belʲ'ít; belʲ'íṭ
36 bʲ^ăl̥; bʲ^ăl̥'ˣ
21 bʲ^ăl; bʲel'ˣ
35 gálbin îm‿fíre, alb îm‿fíre, băl
26 băl; bel' [!]
27 băl; bălʲˣ
25 bʲ^ăl; bel'ˣ 24 băl; bel'ˣ
23 băl; bel'
37 bʲ^ăl̥; bʲ^ă̲l'
49 álbu, gálbin, [σ] bălˣ
38 álbu̯, bʲ^ăl; bʲ^ăl'
39 bḁ̆l, bḁ̆lúṭ; ~
40 băl; bel'
48 bʲ^ăl; bʲ^ăl'
Dunărea
41 álbu̯ la fáṭă, spălát, alburíu̯, [σ] bălˣ
42 álbu̯ˣ
47 bʲ^ăl; bʲ^ăl'ˣ
46 alb̥ˣ
50 bʲ^ḁ̆l; bʲ^ăl', [k] bʲ^el'
45 álbu̯; álbi̯, [σ] băl, bḁ̆lúṭˣ
Timoc
43 álbu̯; álbi̯
54 băl; bi̯el', [k] băl'ˣ [pl.]
44 álbu̯; albʲ, [*] băl; belˣ
53 alburíu̯, bḁ̆lúṭ, băl; bel', băl' [pl.]
55 gălbińór, gálbin la fíre; gálbíńˣ
58 –
57 băl; bel' [!]
59 bʲ^ăl; bʲ^ăl'
56 băl; băl'
60 băl; bălˣ
61 álbu, belʲ'ítˣ
62 băl; bălˣ
63 gálbin, [σ] bḁ̆lúṭ; ~, [σ] băl' [pl.]ˣ
52 băl, bʲ^ḁ̆ɬ; băl'
51 bʲ^ăl; bʲ^ăl', bʲ^elʲ'u̯úṭ; ~
64 gálben; gálbeń, [σ] băl; bel'

(PĂR) DES, pl. „*(cheveux) épais*” [11]/[74]

I. Întrebare indirectă: *Cum ziceți că e părul omului când nu e rar?*

II. 1. *đẽs păr*.
3. *nu cu d̲, núma cu g și cu d̲', gi̯ẽs, cu g, da măi̯ mult cu d', d'ẽs*.
26. *đẽs păr, pruń đẽș*.
31. [Cu *d̲' sau đ̲*?]: *cu đî, đî... đẹs*.
32. *áre đẽs pắru, áre rar pắru*.
37. [Ziceți CODRU DES?]: *códru* [se zice] *cíta măi̯ puțín*: *códru dă píńe*.
50. *đẽș péri* [pla.].
51. *đẽs fínu* [sga.].
56. *đẽș prúńi* [pla.].
58. *doi̯ đ/d'ẽs̲*. [∗] *doi̯ peri̯ d'ệș*.
60. [Dacă-s mai mulți?]: *tot așá, tot đẽs*. [Nu ziceți *đẽș*?]: *nu, noi̯ avém păr đẽs*.
61. *čẽ păr d'ẽs áre!*

cf. și ALR I, ms., ch. [264], pct. 859: *víńẽ d'ẽs*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 99, pct. 859: *d'ẽs*.
64. ALR I, ms., ch. [17], pct. 3: *đăs pắru*; cf. și ALR I, ms., ch. [264], pct. 3: *víńi đẽs*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 99, pct. 3: *đ*.

III. În unele puncte s-au înregistrat răspunsuri și pentru femininul DEASĂ (NALR, ch. [75]):
đásă; *đẹ́să* 16. 17. 28,
đásă; ~ 39. 54+: *i̯ar* ~ [pl.],
đ/d'ásă; *đ/d'ẹ́să* 58,
d'ásă; ~ 45. 47,
đásă 10. 11. 31. 37. 51+: ~ *kíca* 62,
đẹ́să 50+: ~ *pădúri̯a*,
đẹ́să [pl.] 14. 53,
d'ásă 21,
d'ẹ́să [pl.] 6.

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *gi̯ẽs*; *gi̯eș*, [L] *gi̯eșí*.
Oštrelj: *đẽs*; [∗] *đẽș*, *înđẽsáț*.

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [3394], pct. 4: (*pi̯épćẹnu̯-al*) *đẽs*.
55. ALR I, ms., ch. [17], pct. 859: *pắru rar îŋ cap* [sic!];

HARTA XI

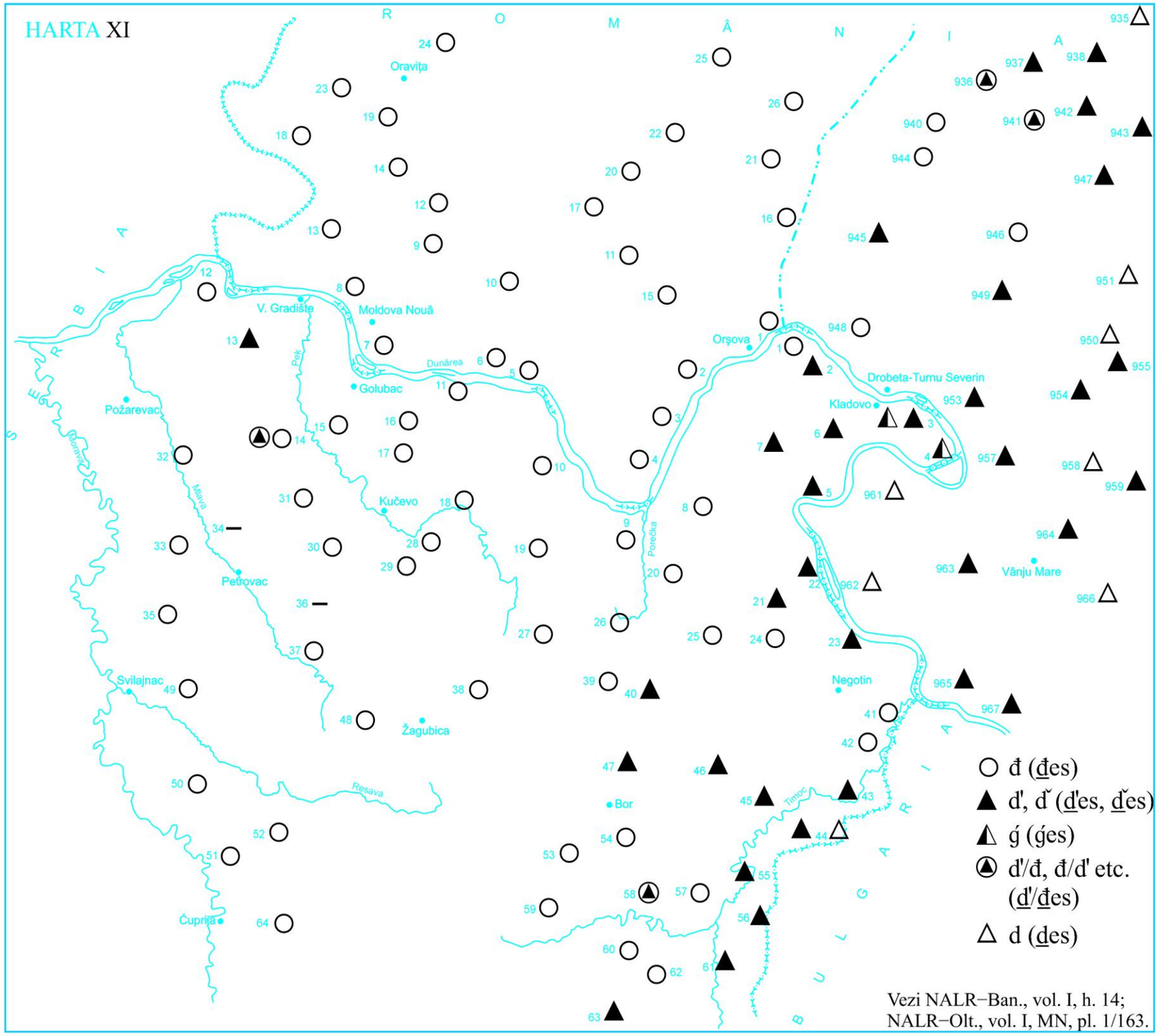

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 14; NALR–Olt., vol. I, MN, pl. 1/163.

Sunetul *d* în DES

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

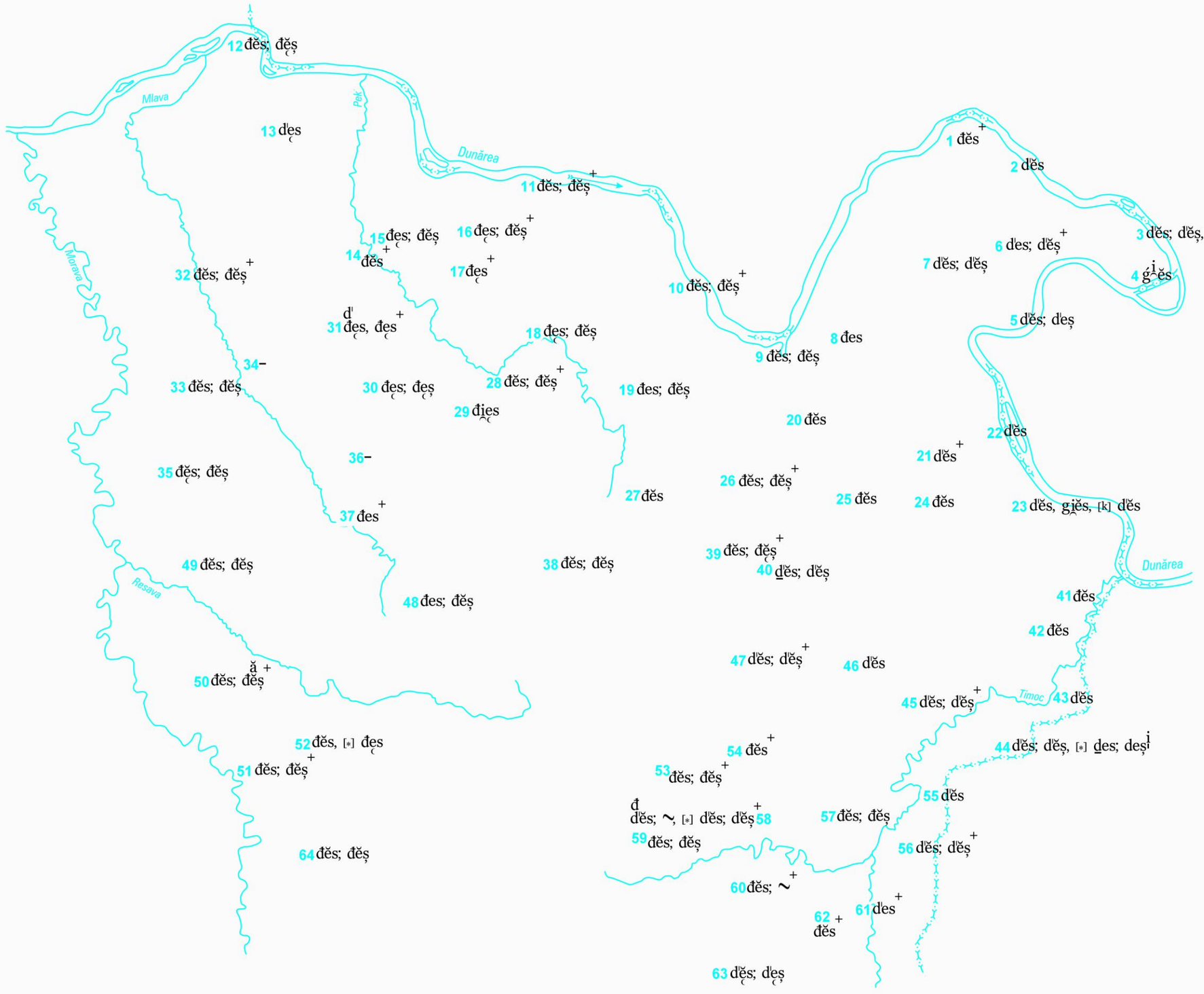

(PĂR) CREȚ, pl. „*(cheveux) frisés*”
[12]/[76]

I. Întrebare indirectă: *Cum e părul care nu e drept, lins, ci-i așa... parcă în valuri?*

II. 5. 34. 58. [D] CREȚ #.
6. *cáre-i̯ făcút ińéľě. cī́rĉor șťiu̯ că să zī́čă. cîrč să spúńe șî la cī́rču ďe strúgurł* ‘cîrcelul de viță de vie’. *cîrč la lubeńíță* ‘cotor, vrej de lubeniță’. [D] CREȚ #.
7. *cī́rĉoră* [e lâna]; *cī́rĉore* [f.].
8. *cī́ta mę́rźě la o párćě.*
9. *păr zgîrgorít, áță zgîrgorítă.*
12. *śupít pe cap* [se zice despre cel] *cáre nu să pi̯ę́ri̯ě* ‘cu părul încâlcit, nepieptănat’.
13. *așá am ḑîs noi̯ ai̯íś.* [D] CREȚ #.
16. *îŋcocorátă; -ráće* [f.].
18. *pl̂ắru áre talásurł prîn i̯ěl. talás* [gest], *ai̯íś ī̂‿jos, ai̯íś ī̂‿sus. talás la ápă* ‘val’.
21. *așá să zī́śe șī̂ la voi̯ńíc, șī̂ la fămíi̯e.* [D] CREȚ #.
23. *în tą̆lásurł* ‘în valuri’.
24. *nu stă ľímpeđe. pắru* [a.] *zgîrgorát.*
26. [∗] *pắru* [a.] *zgîrgorít, cînd i̯e cī́ta așá, șći. cînd i̯e ńę́ćid, ńę́ćid, i̯el i̯i ńę́ćid.*
32. *așá spuńém noi̯.*
33. „*covîrĝáv*, pe sârbește.”
42. *áre șíșke* [cf. srb. *šiške* ‘breton’]. [∗] *nu i̯e șíșke, áre scîrlău̯ónț. pą̆ru i̯e scîrlău̯ós, i̯e-ŋcomvei̯át, nu i̯e drept. scîrlău̯ónțî đin cap. bába avę́á scîrlău̯ánță îŋ‿cap.*
43. *scîrlău̯onțát, cînd i̯e făcút zgī́rgore.*
44. *um‿păr scîrlău̯onțát. áre scîrlău̯ắnță, covī́rĉeva* [cf. srb. *kovrče* ‘bucle’]. [∗] *făĉá mui̯ériľe să fíi̯ě frumu̯ásă.*
46. *únu áre* [părul] *ďirépt.*
47. *cocu̯ára* ‘bucle’; *cocór* [sg.]. *áre múlće cocu̯ára pe cap.*
50. *să ḑī́śě șî zgîrgorít.*
51. *tr̥șav, sîrbi̯ę́șćě* [cf. srb. *tršav* ‘dezordonat’].
55. *păr în dunğ. coľá sus, coľá jos.*
60. *nu-i̯ ńáćid. ńáćid i̯e đirépt. zgîrgorít, acúma-m dă-ŋ‿gînd.*
61. *úi̯ťe* [indic.], *ca la nóra mę́a, așá; să dúĉě núma ďă-l túnďe, îl măi̯ scurťáză, da să-l fácă așá, ińę́ľe, nu.*
63. *um‿păr la ińę́ľi̯.* [σ] *zgîrgorít. să spúńe șî ái̯a.*

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *cîrĉóḷ; -ĉóľ*, [σ] *zgîrgorít; -ríț*, [r.] *gîrgorít*+: „Când nu e pieptănat.”
Oštrelj: *zgîrgorít.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2004], pct. 4: *cosī́ța cocu̯ór*; ALR II, vol. I, MN, p. 2, ch. [6804], pct. 4; cf. și ALRM II, vol. I, h. 4, pct. 4: COSIȚA COCOR.

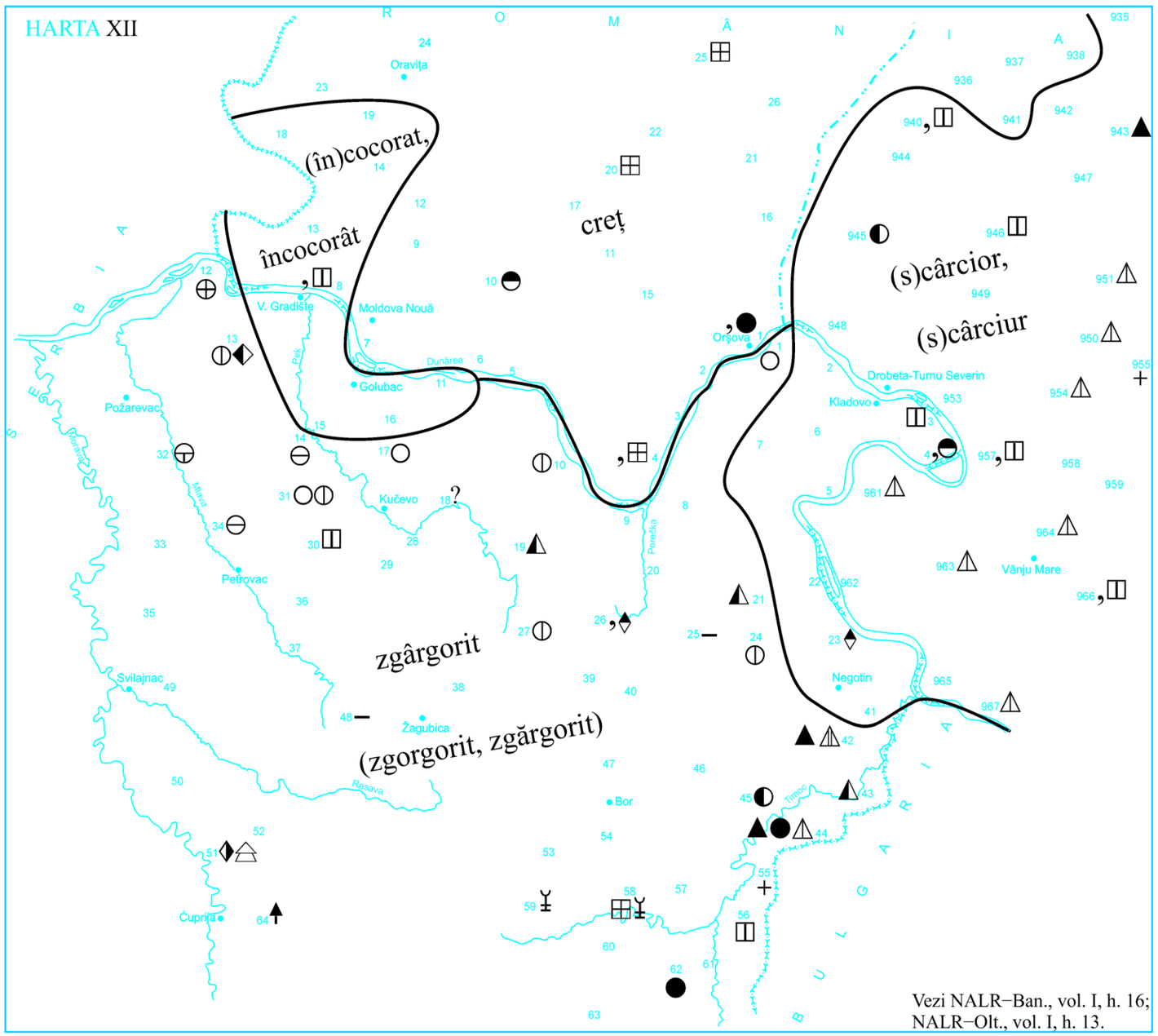

Principalii termeni pentru (PĂR) CREȚ

○ (z)gârgor, (z)gârgur	⊕ gârgurit	▲ scârlăonț (scârlăunț)	◫ creț	⚲ zgârcit
⦶ (z)gârgorat, (z)gârgurat	● (s)cârcior	◭ (în)scârlonțat	⊞ încrețit	♦ covârgeat, covârgios
⊖ zgârgorau	◐ încârciorat (încărciorat)	◬ scârlăonțat, (s)cărlăonțat etc.	◆ încocorat	↑ îndurlit
⊕ gârgurav	◓ (în)cârciorit	◭ scârlăos	◆ scocorât	⌂ înspârloșat

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

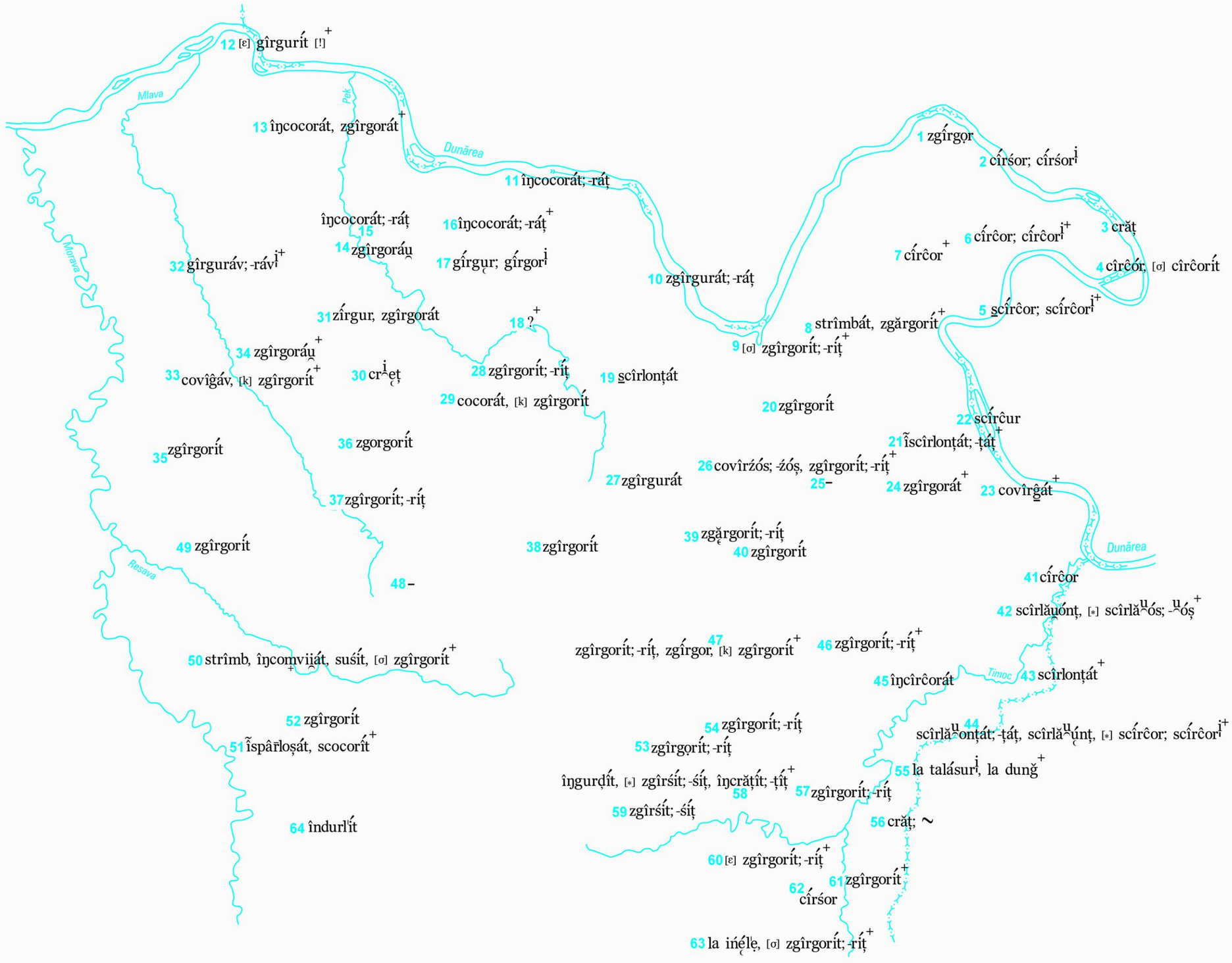

(PĂR) ALB, pl. „*(cheveux) blancs*”
[13]/[78]

I. Întrebare indirectă: *Cum zici că e părul când are culoarea laptelui?*

II. 1. *păr álbu.*
2. *a albít* [perf. c. 3] *pl̂ắru.*
3. „*ai̯ bătrî́ń a zîs cą̆rúnt. cą̆rúntu* este porecla unui om din sat.”
4. *săi̯ín.*
6. 56. *păr álbu.*
11. *alb ca lápćiľi.*
12. *şî i̯o mi-s alb.*
13. *bárbă álbă*; *bi̯erbl̇ álbi̯ĕ* [f.].
19. *ca la míńĕ.*
21. *bárbă álbă*, *bi̯ĕrbl̇ álbi̯ĕ.*
22. *lúme cu pắru alb.*
25. *są̆i̯ín.*
27. 31. *pắru alþ.*
32. *noi̯ spúńĕm alb pắru.*
34. *a mi̯eu̯ i̯e alb/p.*
44. *nu pu̯á‿să fii̯e bătrî́n cu pắru ńĕ́gru. i̯-a albít pắru, a cărunţî́t.*
46. *lápt'iľe-i̯ alþ.*
47. *a albít pe cap. săńín,* [k] *săi̯ín, cî́ta măi̯ ńĕ́gru d'ecî́t măi̯ alb. u̯ái̯e săi̯ínă* [f.].
48. *alþ păr.*
50. *álbi or albl̇* [pl.].
51. 53. *a albít pắru.*
54. „*cą̆rúnt*, cînd e alb de tot.”
55. „*păr alb. săi̯ín, mest'ecát*, unul negru, unul alb. *u̯ái̯e săi̯ínă.*”
57. *a-nsăi̯inát* [perf. c. 3]. *dă* [ind. prez. 3] *să albi̯áscă.*
60. *bárbă álbă*; *bắrbiľi* [pla.] *álbe.*

III. 4. 25. Informatorii precizează că părul SEIN (SĂIN) este ca al anchetatorului (P.N.), care era încărunţit.
Vezi şi h. 15 (CĂRUNT).
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *álbu̱*; *álbi̱.*
Oštrelj: *alb*; *alb/pl̇.*

IV. 1. Cf. Weigand, Jb, III, ch. [37], pct. 30: alb – albĭ.
6. 18. 19. 20. 26. 27. 46. Cf. Weigand, Jb, VII; ch. [37], pct. 262, 265–269, 271: alb.
37. ALR II, vol. I, MN, p. 2, ch. [6805], pct. 4: *cărúnt*; cf. şi ALR II, ms., ch. [3398], pct. 4: *alb ca ńáu̯a*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 5, pct. 4: CĂRUNT.
55. Cf. ALR I, ms., ch. [1479], pct. 859: *alb/p*; *alb/pl̇.*
64. Cf. ALR I, ms., ch. [1479], pct. 3: *alb*ᵗ̂ⁱ; *albl̇.*
– Cf. Weigand Jb, VII, ch. [37], pct. 263, 264, 270, 272: alb.

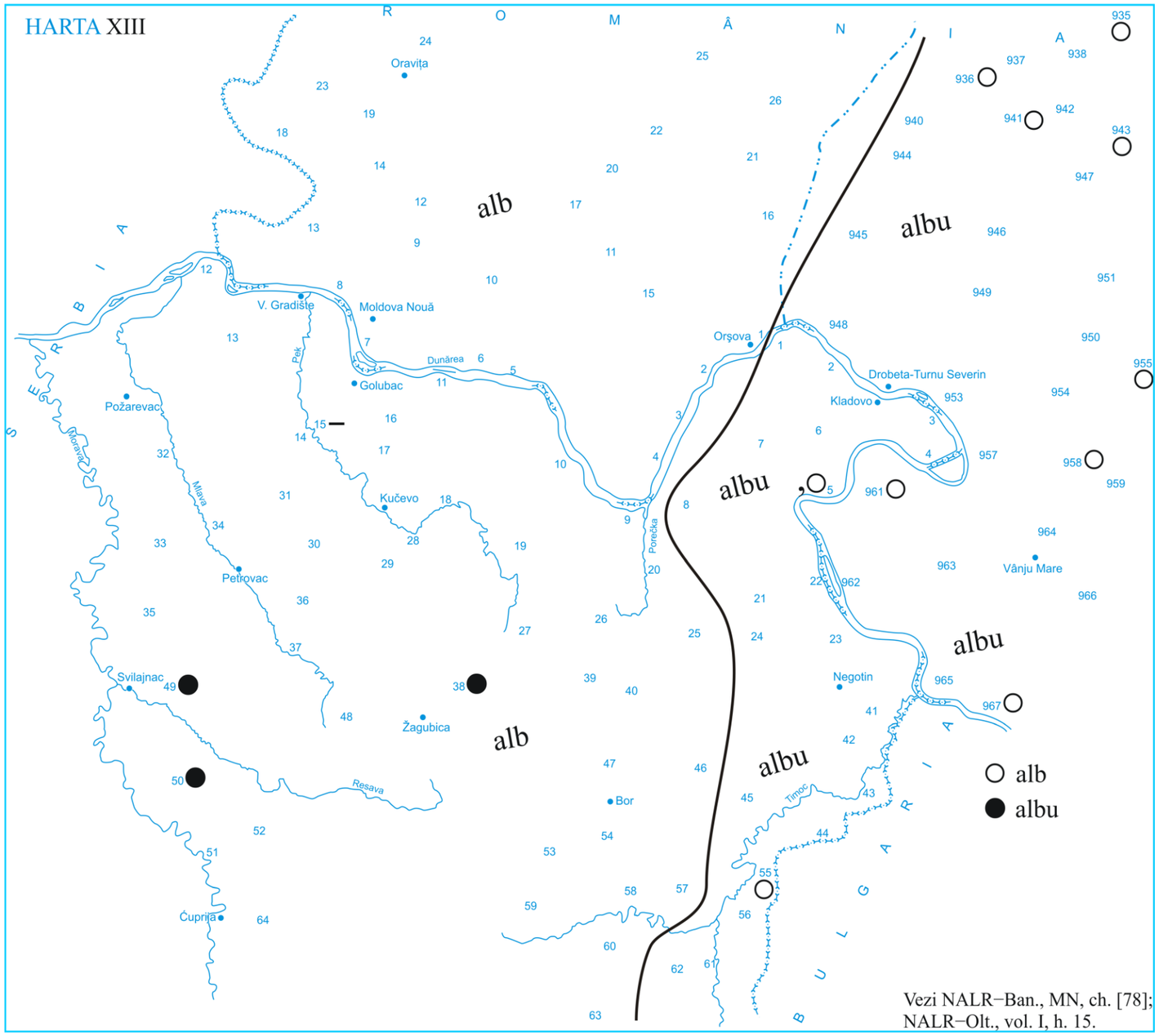

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [78]; NALR–Olt., vol. I, h. 15.

Răspândirea formelor de singular ALB, ALBU (na.)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

ÎNCĂRUNŢEŞTE (ind. prez. 3) „*il grisonne*” [14]/[80]

I. Întrebare indirectă: *Când omul începe să aibă fire albe în păr, zici că... ?*

II. 1. *i̯-a albít* [perf. c. 3] *pắru îŋ‿cap*, *a ĩsurít pe cap*. *ĩsurésc* [ind. prez. 1]. *ai̯ pl'ecát să albə́ṣć* [conj. prez. 2].
3. „Când *domińáză álbu* e *cə̑rúnt*.”
4. *a albít* [perf. c. 3] *d'ĕ tot*.
5. *pl'ácă să albi̯áscă pl'ắru*.
6. *s-a cărunt́ít* [perf. c. 3] *cu pắru*. [∗] *a-nc̑épút să albi̯áscă*.
7. „E în *vrístă*, a-nceput *să-mbătrîńáscă*.”
8. „E *pistríṭ*, a-nceput *să pistri̯áḍă* [conj. prez. 3]. *ńə́gru cu alb*, a-nceput *să-mbătrîńascə, a nu po̯áć̑ĕ să fíi̯ĕ bătrín, po̯áć̑ĕ áre śə́va đĕ... fămil'íi̯ĕ, or đĕ...*”. [D] CĂRUNT: *ái̯a* [se zice] *la voi̯*.
9. 28. *a-ŋcə̑runt́ít* [perf. c. 3].
10. *pắru i̯ĕ sai̯ín*, *sur*.
16. 47. *îŋcărunt́ít́* [part. pl.].
21. *i̯-a albít pắru-ŋ‿cap*, *a-mbătrîńít* , *a ud'ít* ‘a rămas’ *ki̯ĕl* [dacă i-a căzut părul].
23. [D] CĂRUNT #.
24. *ai̯* [2] *pi̯erl̀ álbi piŋ‿cap*.
25. *s-a-mpistrít* [perf. c. 3] *pắru pe cap*, *a-ŋcărunt́ít pe cap*.
33. „E *mestăcát*, *jumătáć̑ĕ cə̑rúnt*.”
34. *porńə́ṣće să l'-albi̯áscă pl'ắru*.
36. 38. *a porńít* [perf. c. 3] *să-ŋcărunțáscă* [conj. prez. 3].
39. *albi̯ə́ṣć̑ĕ. cam vínăt, cam sur*.
41. „E cu părul *pistríṭ*, *meṣć̑ĕcát*.”
42. *îi̯ albi̯ə́ṣć̑ĕ pắru*. [∗] *vińĕ pistríṭ*.
43. *i̯-a albít pắru*, *i̯-a albít cápu*. *a porńít să-i̯ albi̯áscă cápu*.
44. *îi̯ albə́ste pắru*, *i̯-a albít pắru*. [D] ÎNCĂRUNŢEŞTE #. [∗] *albə́ṣt'ĕ și să răr̥ə́ṣt'ĕ* [părul], *fáć̑ĕ*, *péte*, *péte*, *îmbătrîńə́ṣt'ĕ* [omul].
45. *a albít* [perf. c. 3], *cum am i̯eu acúṣ*. [D] CĂRUNT #.
46. *a-mbătrîńít*, *i-a albit pắru*, *jumătáć̑ĕ alb*, *jumătáć̑ĕ ńə́gru*.
49. *a porńít să albi̯áscă pră cap*.
51. *ã‿śə́pút să-ŋcărunțáscă*.
53. *a pornít să-mbătrîńáscă*, *a-ŋcărunt́ít ʮómu*.
54. *a porńít să-ŋcărunțáscă*.
55. *a-ŋc̑épút să-mbătrîńáscă*, [r.] *să bătrîńáscă*.
56. *a-nc̑épút să car̲ʮunțáscă*.
57. *a-ŋcărunțát* [perf. c. 3].
58. *a-ŋcărunt́ít* [perf. c. 3], *a-mbătrîńít*. [∗] *a albít pe cap*.
59. *a porńít pl̂ắru să-ŋcorunțáscă*.
61. *albi̯ə́ṣć̑ĕ pắru îŋ‿cap*, *a-nc̑épút să albi̯áscă*. *a albít pắru-ŋ‿cap*.

III. Vezi şi h. 13 (PĂR ALB), 15 (CĂRUNT).

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *albésc* [ind. prez. 1]+: *a-ŋc̑épút să albi̯áscă* [conj. prez. 3], *a albít* [perf. c. 3].
Oštrelj: *îŋcărunțą̑ṣć̑ĕ*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2287], pct. 4: *îŋcarunț̂ą̑ṣć̑j*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 2, ch. [2287]; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 6, pct. 4: ÎNCĂRUNŢEŞTE.

HARTA XIV

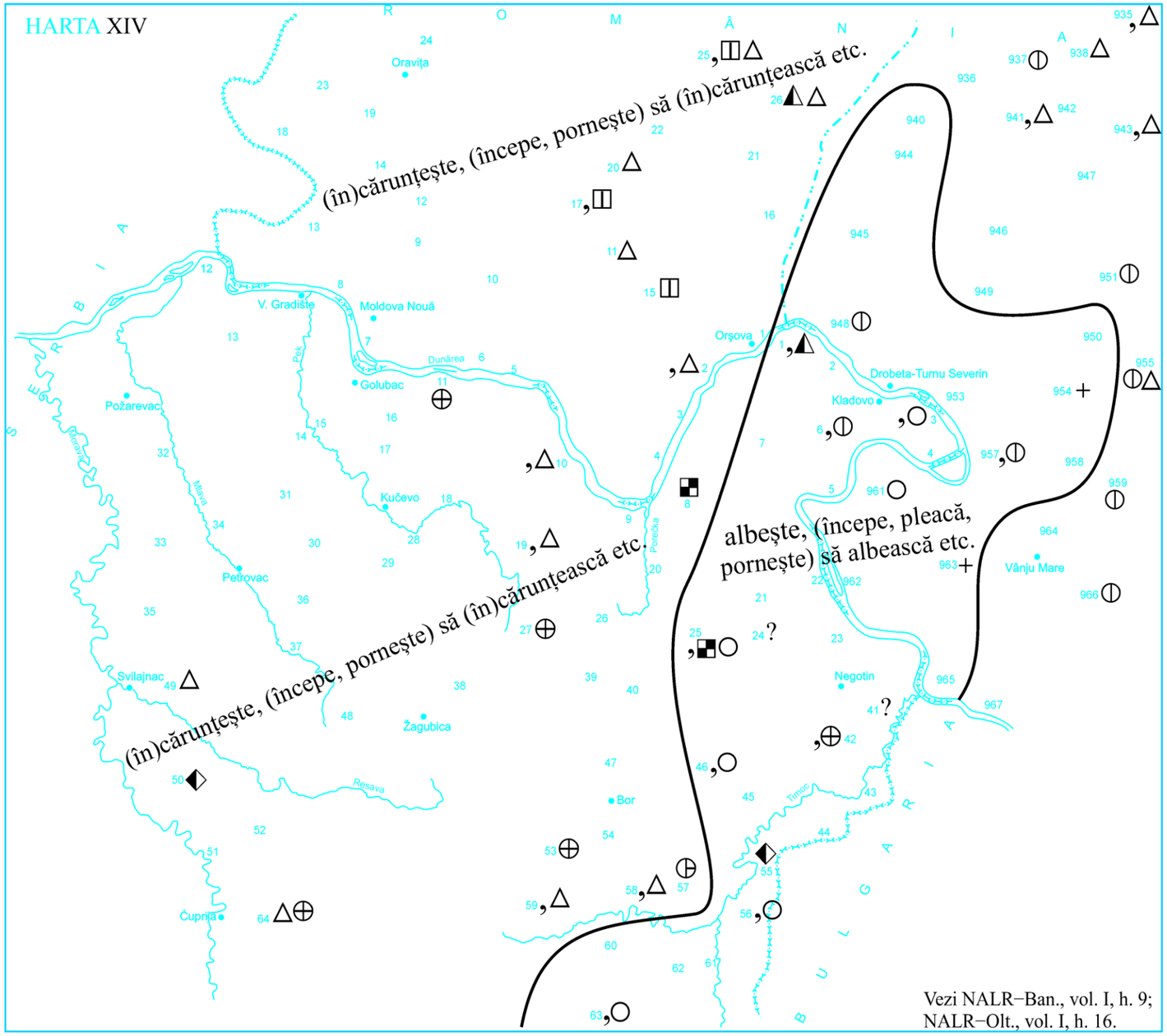

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 9; NALR–Olt., vol. I, h. 16.

Principalii termeni pentru ÎNCĂRUNŢEŞTE

- ○ (în)cărunțește, (începe) să (în)cărunțească etc
- ◐ (în)cărunțește, (începe) să (în)cărunțeze etc.
- ◑ încărunță
- ⊕ se încăruntează, începe să (în)cărunteze, încărunte, se încăruntă
- △ albește, (începe, pornește) să albească etc.
- ◭ însurește, începe să surească
- ◆ începe să însăineze, se apucă să săine
- ▪ se împistrește, (începe) să pistreze
- ◫ sivește, începe a sivi

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

CĂRUNT, pl. „*grisonnant, chenu*”
[15]/[81]

I. Întrebare indirectă: *Cum ziceți că e părul omului când începe să aibă fire albe prin el?*

II. 1. 4. 24 .41. 55. 60. 62. [D] CĂRUNT #.
2. *cărúnt or că ńiś ńĕ́gru, ńiś álbu, mi̯estăcát.* [D] BARZ: *vórba barḑ i̯ę́stă ca săi̯ín: u̯ái̯ĕ, gí́scă, ráță bárḑă. baș la u̯ái̯ĕ să spúńe că-i̯ săi̯ínă, u̯ái̯ĕ săi̯ínă, u̯ái̯ĕ frumu̯ásă.*
3. *cą̆rúnt, cînd domińáḑă álbu.*
5. *pắru álbu, pistríț, a pľecát pắru să-i̯ cări̯áscă.*
7. *a albít* [perf. c. 3] *pắru.* [D] CĂRUNT #.
8. [D] *cărúnt, la voi̯* [în România] *să spúńe.*
12. *cápătă álbă kícă.*
17. *a doalbít pră cap.*
22. [D] *cărúnt, am a^u^uḑí́t, da nű șťu ĉă-nsámnă. bárbă cărúntă* [se zice].
23. [D] *cărúnt, am a^u^uzí́t. prósed* [pe sârbește].
32. *cą̆rúnt trą̆bă să fii̯ĕ.*
33. *cą̆rúnt íľi* ‘sau’ *alb.*
35. *cărúnt,* [dacă e] *alb pră cap. mestăcát,* [dacă] *nu i̯e ĉísto* ‘curat’.
39. *cą̆rúnt,* [se zice] *măi̯ mult. cam vínăt, cam sur. șî vínăt* [se zice].
42. [∗] *cą̆rúnt = șî ńĕ́gru, șî álbu.*
43. *noi̯ zîĉém prósed, pe ľímba sîrbi̯áscă.* [D] CĂRUNT #.
44. *îi̯ bătrín, îi̯ álbu pắru, cu pắru álbu pe cap.* [∗] *a fost frumós vrodátă. ťińeri̯ę́ța-i̯ scúmpă.* [D] CĂRUNT #.
46. *s-arátă că-mbătrîńę́șťĕ. jumătáťĕ pắru alb, jumą̆táťĕ ńĕ́gru.*
47. *bárbă cą̆rúntă, bárbă álbă.*
50. *ńĕ/ágru, săi̯ín și* [apoi] *cărúnt: cíta álbu, cíta ńĕ́gru.*
51. *cînd îi̯ alb dă tot, tot așá* [se zice], *tot carúnt.*
54. „*cam cą̆rúnt,* cînd nu e alb de tot. *cą̆rúntă; -rúnćĕ* [f.].”
56. *cara^u^únt, pistríț, cáre a-nĉepút să albi̯áscă.* [D] BARZ: *bárză* [e] *pásărę̆a ái̯a cu piĉu̯áreľĕ áľa lunĝ.*
58. *a albít pe cap și i̯el.*
61. *să fáĉĕ ťínăr, da nu vę́ďĕ că i̯-a albít pắru îŋ‿cap.* [σ] *áľi la noi̯ nu să zíĉĕ cą̆rúnt, a-nĉĕpút să-i̯ albi̯áscă pắru îŋ‿cap.*

III. Vezi și h. CXLIII, pl. VII.
Vezi și h. 13 (ALB), 14 (ÎNCĂRUNȚEȘTE)
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *cą̆rúnt; -rúnț*⁺: *álbu cu ńĕ́gru. u̯ómu cu bárba cą̆rúntă/ a pľecát și i̯el la núntă/ ńiĉ nu bę̆a, ńiĉ nu mănínŋcă/ núma ofťę́ază și plínĝe.*
Oštrelj: *cą̆rúnt; cą̆rúnț.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 4, pct. 4: *cosíță și álbă și ńágră*; cf. și ALR II, ms., ch. [2006], pct. 4: *ca/ărúntă* [f.].
55. ALR I, vol. I, h. 65, pct. 859: *săi̯ín, pắru săi̯ín.*
64. ALR I, vol. I, h. 65, pct. 3: *ca̱rúnt; -rúnț.*

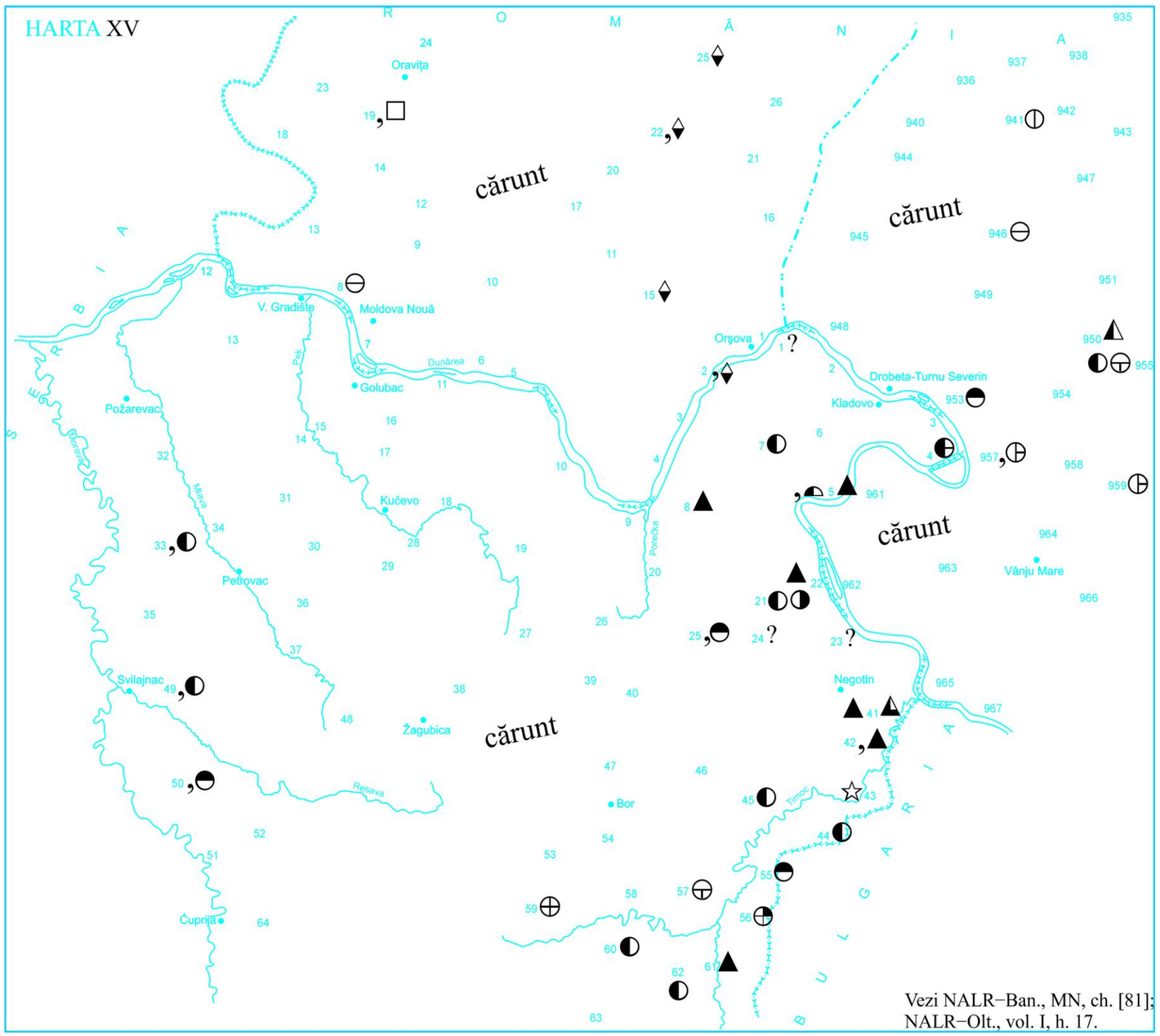

Principalii termeni pentru (PĂR) CĂRUNT

cărunțit	încărunțat	alb (u)	săin	mestecat	cáciur
cărunțat	corunt	albit	pistríț	siv (sîv)	prósed
încărunțit	ca̱ra̱unt	băl	spicat	căreat	

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

MĂ TUND (ind. prez. 1) „*je me fais couper les cheveux*” [16]/[82]

I. Întrebare indirectă: *Ce face omul cu foarfeca sau cu maşina când îi creşte părul mare?*

II. 1. [Frizerul] *mă tŭźé* [ind. prez. 3] *or că mă rătŭźé. dácă* [mă tunde] *núma pi đe jos*, *mă rătŭźé* [ind. prez. 3].
2. *rătúnd păru la máiștor* ‘frizer’. *tund o̯áia*.
4. „*mă tund*, de tot.”
5. „*mă tund* se zice când *să túnd'ĕ d'ĕ tot*. *rătŭs i̯éstă cînd tái̯ĕ* mai scurt părul.”
6. *dácă scurt'ázə păru*, *să rătúnd'e* [3], *păn◡la pél'e*, *să túnd'ĕ*.
7. „*mă rătúnd*, cînd nu mă tund de tot. *m-am rătŭs* [perf. c. 1].”
9. *ma tuŋg*, [când mă tund] *dă tot*. *i̯eu ađĕs mă zău̯úi̯t* ‘adesea uit’.
10. „*mă ratúŋg*, cînd nu mă tund de tot.”
11. *să tŭźé or să rătŭźé să-i̯ răm'ínă păr pră cap*.
12. „*să ră/atŭźé* când nu se tunde de tot.”
14. „[Dacă am părul mare, mă duc şi]: *mă poćeșăsc* [cf. srb. *podšišati*] [Dacă iau părul de tot jos?]: *ĉelá̯u*; *-lávl̓* ‘chel’. [Dar la armată?]: *ćĕ rătŭźĕ*. [Ori „te tunde”? Când zici „mă tung”, când „mă rătung”?]: *tŭsu* [e] *când îl lásă scurt*, *a* ‘iar’ *rătŭs*, *cînd îl i̯a dă tot*. [Dacă iau părul numai un pic, atunci... ?]: *mă tuŋg*. [Dacă iau părul de tot?]: *mă rătúŋg*. [Dar oaia?]: *o rătúŋg*. [Dar „mă tung” zici?]: *măi̯ mult spuńém mă duc să mă poćeșăsc* ‘tund parțial’. *mă tuŋg* se zice rar.”
16. *tuŋg o̯áia*.
17–20. 32. 33. 37. 38. 48. 49. 57. 64. „MĂ TUNG se zice când mă tund de tot.”
22. „*mă tund păn◡la tru̯ácă* ‘țeastă’. *mă poČișăsc*, sârbește, mă tund *cĭtăva*.”
23. „*mă rătúnd*, sârbește. *mă poșișésc*, cînd nu se tunde de tot.”
26. *ma ratúŋg*, *taį păru núma cĭta*, *îl taį scurt*. *ma tuŋg*, *îl taį đi tot*.
27. *mă rătúŋg* = *să tŭźé* [3] *cĭta*.
29. „Şi *mă tuŋg* se zice. *tuŋg u̯óį̯l'i*.”
34. *mă tuŋg dă̯ la pi̯él'e*.
35. *scurț* [ind. prez. 2] *păru*.
40. *să rătúnźĕ or să tŭźé*. *rătŭs* = [se tunde] *píŋgă uri̯éke*, *să scúrtă păru*.
41. *las o țără căráre să pot să mă ćépćĕn*. [D] MĂ RĂTUND #.
42. *am fost să mă poșîșésc*. *poșîșálă* = *îl tund la scurt*. *noi̯ zîćém ai̯îca poșîșálă*, *da áia vórbă i̯e mai̯ mult sîrbi̯áscă*. *nu mai̯ vorbím l'ímba curátă*. *s-a strîmbát múlt'e*. *noi̯ múlće vórbe l'-am furát și l'-am mestecát cu sîrbi̯ásca*. *noi̯ nu mai̯ șt'im să vorbím amúșa rumîńéșt'e or că vláșki cum a vorbít ai̯ nóștri înai̯ínt'e* [...].
43. „Dacă nu mă tund de tot, mă *potșișésc*.”
44. [∗] *cápu tot îl túnde*, *cu fu̯árfeca or cu mășína*, *da așá*, *să-l fácă așá*, *frumós*, *să poĉișéște* [3]. *i̯eu mă tund cu mășína*, *cápu tot*, *da tu dác-ai̯ crescút o țără*, *i̯eștĭ măi̯ máre, t'ĕ poșișéșt'* [2]. [∗∗] *t'e tŭź* [2], *bre*, *cîn◡t'e tŭz d'e tot*, *tŭz cápu tot.* [D] *nu să zĭćĕ mă rătúnd. cînd să rățúnd'e*, *să poșișéșt'ĕ*.
45. MĂ RĂTUND #.
46. „*tund* oaia cînd are lână mare.”
47. *mă tuŋg pístă tot*, *mă rătúŋg*, *núma d'inăpói̯*.
50. „La armată s-*a tŭs* de tot.”
51. *mă rățúŋg* = *scurt kíca*.
53. „*mă tuŋg pístă tot*, *păn◡la pi̯él'e*. Mă duc *să mă rătúŋgă* [conj. prez. 3] pe lîngă ureche.”
54. *ćĕ tŭź* [2] *pístă tot*. [∗] „*mă tung* se zice și cînd nu mă tund peste tot.”
56. „*ma ratund*, dacă nu mă tund de tot.”
59. *i̯o ma duc sâ ma tuŋg*.
60. „*să tŭźĕ* [3] cînd *dobu̯ără tot* părul. *rătŭs*, cînd se tunde *pi đi lócurĭ*.”
61. *să túnd'ĕ*, *pănă-m◡pél'ĕ*. *să poșișéșt'ĕ* = *scurt'ázə* [părul].
62. *mă poĉeșăsc* = *mă tuŋg sámo* ‘doar’ *cĭta*.

III. Informatorii, în majoritatea punctelor, fac distincția între ‘a se tunde de tot, la zero’ și ‘a scurta, a aranja părul’, ceea ce explică prezența în hartă a termenilor A TUNDE, A RĂTUNDE etc. Formele pentru persoanele 2–6 ale verbului A TUNDE se vor publica în volumul ALR–MDT destinat verbului.

*

Anchete suplimentare:

Kostol: *tund păru*, [σ] *mă rătúnd*$^{+}$: *cînd scurt'ázə păru*.

Oštrelj: *mă tuŋg*.

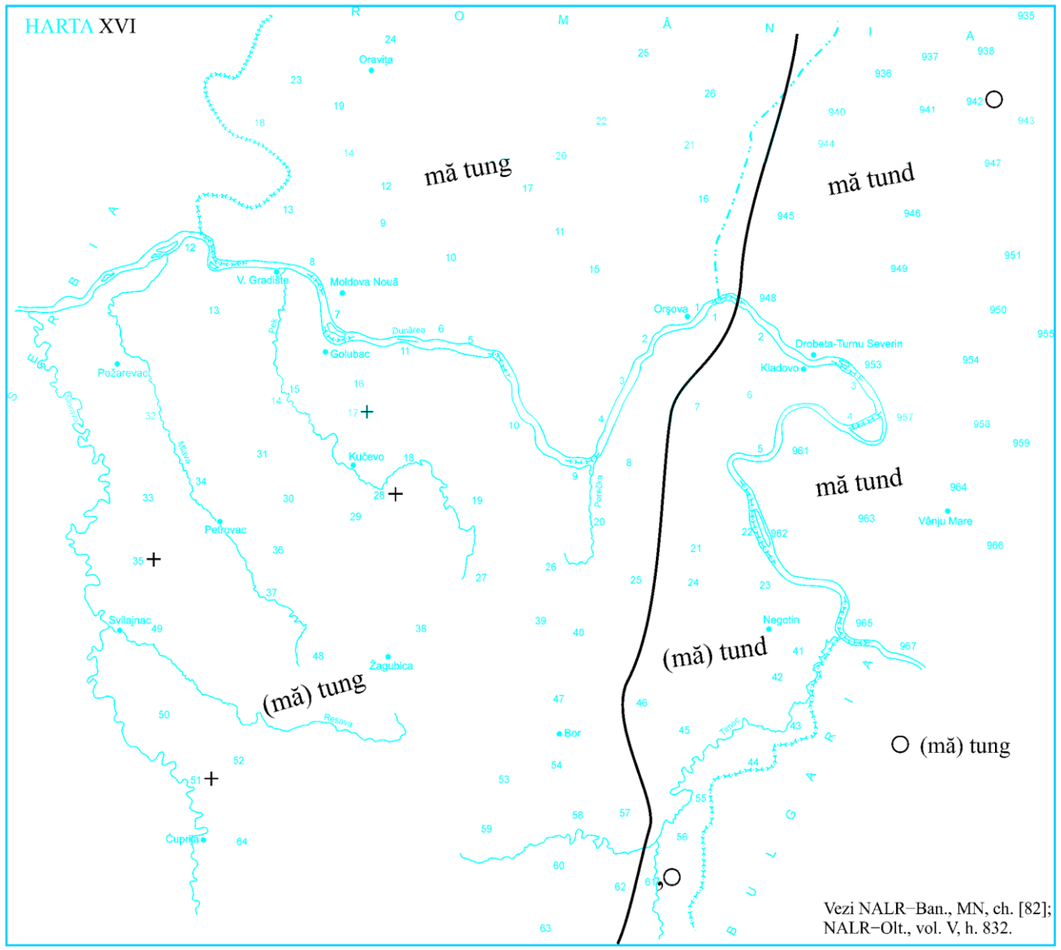

Răspândirea formelor (MĂ) TUND, (MĂ) TUNG

IV. 37. ALR II, ms.; ch. [6504], pct. 4: (*rătúńd'i*) *tŭź* [2]; cf. şi ch. [5805]: *tuŋg* [6] *u̯óil'i̯*.
55. ALR I, ms., ch. [7], pct. 859: *ma tunt/d*, *m-am tuns*, cf. şi ALRM I, vol. I, h. 133, pct. 859: MĂ TUNT.
64. ALR I, ms., ch. [7], pct. 3: *ma tuŋg cu fu̯árfiś*; cf. şi ALRM I,vol. I, h. 133, pct. 3: MĂ TUNG.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 să tűźě [3], să rătűźě [3]
13 ma tuŋg
11 mă tuŋg, mă rățúŋg
1 mă tuŋg, mă rătúŋg
2 rătúnd, tund
mă tuŋg, mă rățúŋg
16 mă rătúŋg, tuŋg
15
14 mă rătúŋg, mă poćișășc, mă tuŋg
32 mă rățúŋg, mă tuŋg
17 mă rățúŋg
10 mă tuŋg, mă ratúŋg
mă tund, mă rătúnd
3 mă tund
6
7 mă tund, mă rătúnd
4 mă rătúnd, mă tund
31 mă tuŋg, mă poćěșășc
18 mă ratúŋg, să tűźe [3]
8 mă tuŋg, mă rătúŋg
5 mă rătúnd, mă tund
34 mă rățúŋg, mă tuŋg
9 ma ratúŋg, ma tuŋg
33 mă tuŋg, mă rătúŋg
30 mă tuŋg
28 mă ratűŋg
19 mă rățúŋg, mă tuŋg
29 mă ratúŋg, [σ] mă tuŋg
20 mă rățúŋg, mă tuŋg
22 mă tund
36 ma tuŋg
21 mă tund
35 mă ratúŋg
ma tuŋg, ma ratúŋg
26
27 mă rătúŋg, mă tuŋg
mă tuŋg, mă ratúŋg
25
24
mă tund, mă rătúnd
23 mă tund, mă rătúnd
37 mă tuŋg, mă rătúŋg
mă tuŋg, mă rătúŋg
38
39 mă tuŋg
49 mă rătúŋg, mă tuŋg
40 mă tuŋg, să rățűźě [3]
48 ma ratúŋg, [σ] ma tuŋg
41 mă tund
42 mă tund, mă poșișésc
mă tuŋg, mă rătúŋg
47
46 rățúnd, [σ] tund
50 mă ratúŋg, [σ] s-a tũs [perf. c. 3]
45 mă tund
43
mă tund, mă poĉișésc, [L] mă potșișésc
52 ratúŋg, tuŋg
54 mă tuŋg, mă rătúŋg
44
mă tund, [*] mă tund, tĕ poĉișéșt' [2], [**] t'e tũz [2], t'e poșișéșt'
51 mă rățúŋg
53 mă tuŋg, [σ] mă rătúŋg
55 mă poșișésc, mă tund
58
57 mă tuŋg, čě rătűź [2]
mă tuŋg
59 ma tuŋg
56 ma tund, ma ratúnd
64 mă ratúŋg, mă tuŋg
60 ma tuŋg, ma ratúŋg
61 mă tund, mă tuŋg, mă poșișésc
62
mă tuŋg, mă poĉeșășc
63 mă tuŋg

PURICE, pl. „*puce*”
[17]/[86]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spui la acela care te pişcă (ciupeşte etc.) noaptea în pat şi pe care nu poţi să-l prinzi uşor, că sare?*

II. 2. *stắlńiţ* ‘ploşniţe’.
11. *púricu śúpe.*
24. *prĩsắi̯ purécu.*
40. *mă pícură.*
44. [∗∗] *pur*^{i}*éc, pur*^{i}*éĉe mulţ,* [k] *puréĉ* [pl.]. [∗] *áľa să prind na bîrzín* [cf. srb. *brzo* ‘repede’]. *sîrbę́şt'e-m‿dă-ŋ‿gînd.* [∗∗] *măi̯, rumîńę́şt'e zíčă să prínd'ĕ fúga.*
46. *g*^{u}*ắŋga ái̯a.*
47. *opri̯áşćĕ bói̯i-n drum.*
50. *ćĕ śup*^{i}*ę́şćĕ.*
60. *ćẹ śúpe.*
64. *ma múşcă, ma śúpe.*

III. 21. Informatorul [∗] este bărbat.
44. Informatorul [∗∗] este femeie.
Vezi şi h. CXLIV, pl. VII, CXLV, pl. VIII.
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *púrec*, [k] *puréc*; *puréč*, [r.] *puríc*; *puríĉ*$^{+}$: *púńe şî puréc şî puríc, tot úna. puríc mai̯ îndátă să spuńe la noi̯. i̯ę́st'e şî poľícră la noi̯, puríc, večínu meu̯, acólo, puríc îi̯ spúńe, că-i̯ mic, aşá, şî fúğă táre, ca purícu.*
Oštrelj: *púric*; *púriś.*

IV. 55. ALR I, ms., ch. [1201], pct. 859: *púrec*; *púreĉ.*
64. ALR I, ms., ch. [1201], pct. 3: *púrẹc*; *púreśİ.*

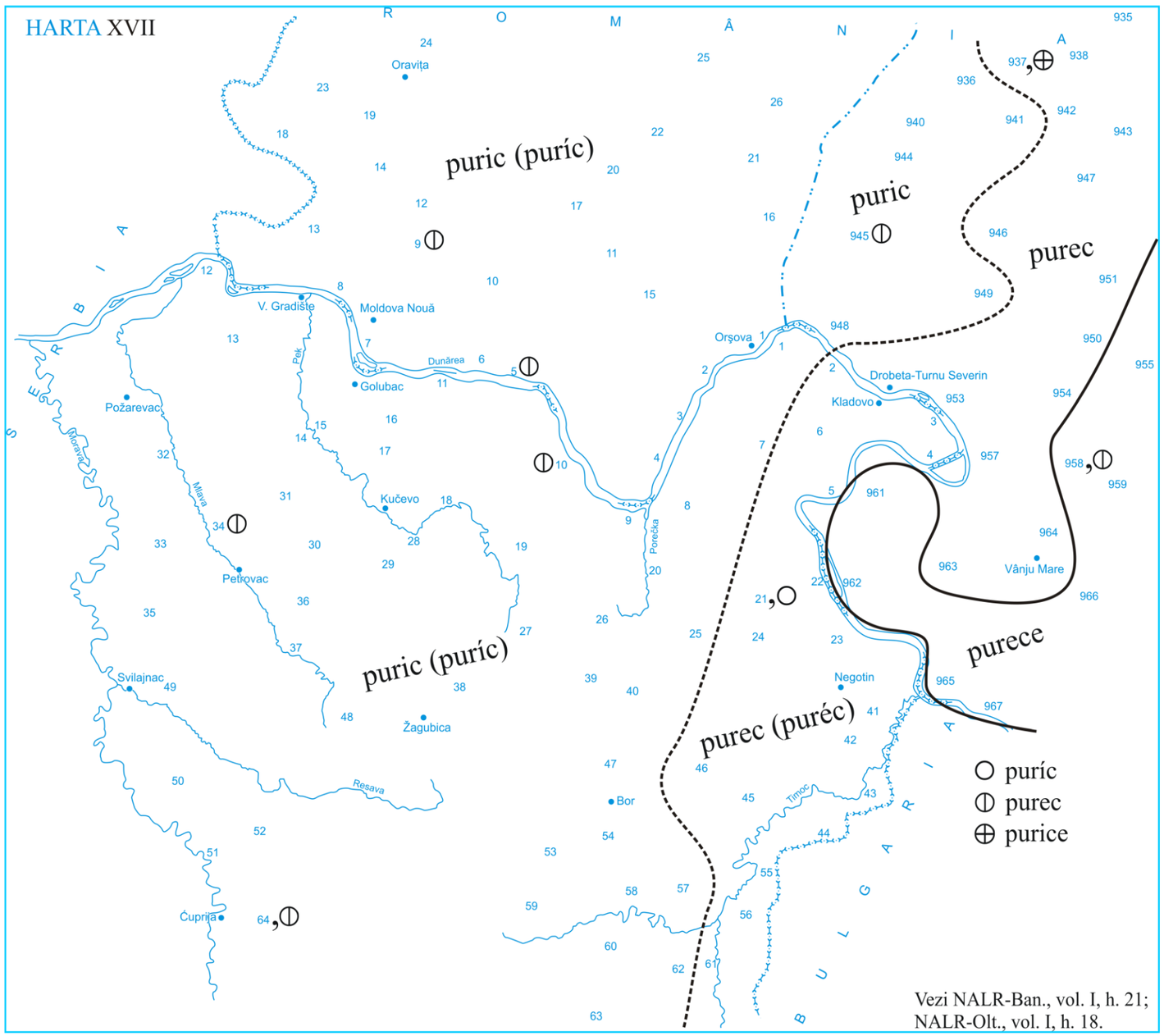

Răspândirea formelor de singular PURIC (PURÍC), PUREC (PURÉC), PURICE, PURECE

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 púric; púriś [!]
13 púric; púriś
11 púricu [a.], púric; púriś+
púric; púriś
15
16 púric; púriś
14 púric; púriś
32 púricu [a.], púric; púriś
17 púric; púriś
10 púrec; púreś
1 puríc; púriś, [k] puríś [pl.]
2 púrec [!]; púreś+
3 púrec; púreč
6 púrec; púreč
7 puríc; puríč
4 púrec; púreč
5 puréc; puréč
31 púric; púriś
18 púric; púriś
8 puríc; puríś
9 púricu [a.], púric; púriś
34 púrec; púreś
33 púric; púriś
30 púric; púriś
28 púric; púriś
19 púric; púriś
29 púric; púriś
20 púric; púriś
22 puréc; puréč
21 púrec; púreś, [*] puríc
36 púric; púriś
35 púric; púriś
26 púric; púriś
27 púric; púriś
25 púric; púriś
puréc [!]; púriś+
24
23 puréc; puréč
37 púric; púriś
49 púric; púriś
39 púric; púriś
38 púricu [a.], púric; púriś
40 púric; púriś+
48 púric; púriś
41 puréc; puréĉ
42 puréc; puréč
47 púric; púriś [!]+
46 púrec; púreč+
50 púric; púriś+
45 púrec; púreĉ
43 puréc; puréĉ
52 púric; púriś [!]
54 púric; púriś
44 puréc; puréč, [*] puréĉ [pl.]+
51 púric; púriś
53 púric; púriś
55 púreĉe, [k] púrec; púreĉ
púric; púriś
58
57 púricu [a.], púric; púriś
59 púric; púriś
56 púrec; púreĉ
64 púreč, púric; púriś+
60 púric; púriś+
61 púrec; púreĉ
62
púric; púriś [!]
63 púric; púriś

PĂDUCHE, pl. „*pou*”
[18]/[87]

I. Întrebare indirectă: *Dar la acela mai alb care se face în cap sau pe rufe, când omul nu se spală mult timp?*

II. 3. *şî pą̆dúke, şî pą̆dút'e, amîndo̯áuă să folosắsc ĩ‿sat.*
7. *să fáĉĕ la lúme. copíi̯i la şco̯álă* [fac]. *să fáĉĕ la imós şî vre̯a să tre̯ácă la curát.*
8. *i̯éstă şî pădúkɨ̇ đe ţᵘ̯ắľĕ.*
13. *mą̆i̯ mulţ pą̆dúki̯.*
16. „Alţii zic *păduś* [pl.]. *fáśe pădúki̯u* [a.].”
21. *nu să spálă, nu să ľĕşíi̯ĕ.*
24. *găsíi̯* [perf. s. 1] *um‿pą̆dúkɨ̇, găsíi̯ doi̯, tri pą̆dúkɨ̇.*
26. *doi̯ pą̆dúś iľi doi̯ padúkɨ̇.*
32. *únu pą̆dúc, doi̯ pą̆dúś.*
34. *pą̆dúś, pą̆dukɨ̇* [pl.], *cum vrei̯. pitóvńiś* [pl.]; *-tóvńic* ‘lăţei’.
44. [*] *pădúi̯ś mulţ. bugári* ‘bulgarii’ *au̯. îs plíń dă pădúi̯ś.*

III. Vezi şi h. CXLVI, pl. VIII.

*

Anchete suplimentare:
Kostol: *pą̆dúke*; *-dúkɨ̇*+: *pą̆duki̯ós* [adj.].
Oštrelj: *pą̆dúi̯c*; *-dúi̯ś*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2010], pct. 4: *pa/ădúkɨ̇, pa/ădukɨ̯ós*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 2, ch. [6810], pct. 4; cf. şi ALRM II, vol. I; h. 7, 8, pct. 4: *kɨ̇, a/ă.*
55. ALR I, ms., ch. [1204], pct. 859: *um‿pădúi̯ḱĕ; pădúi̯ḱɨ̇*+: *sînt blînj, nu săr.*
64. ALR I, ms., ch. [1204], pct. 3: *padúḱɨ̇ĕ; padúḱɨ̇.*

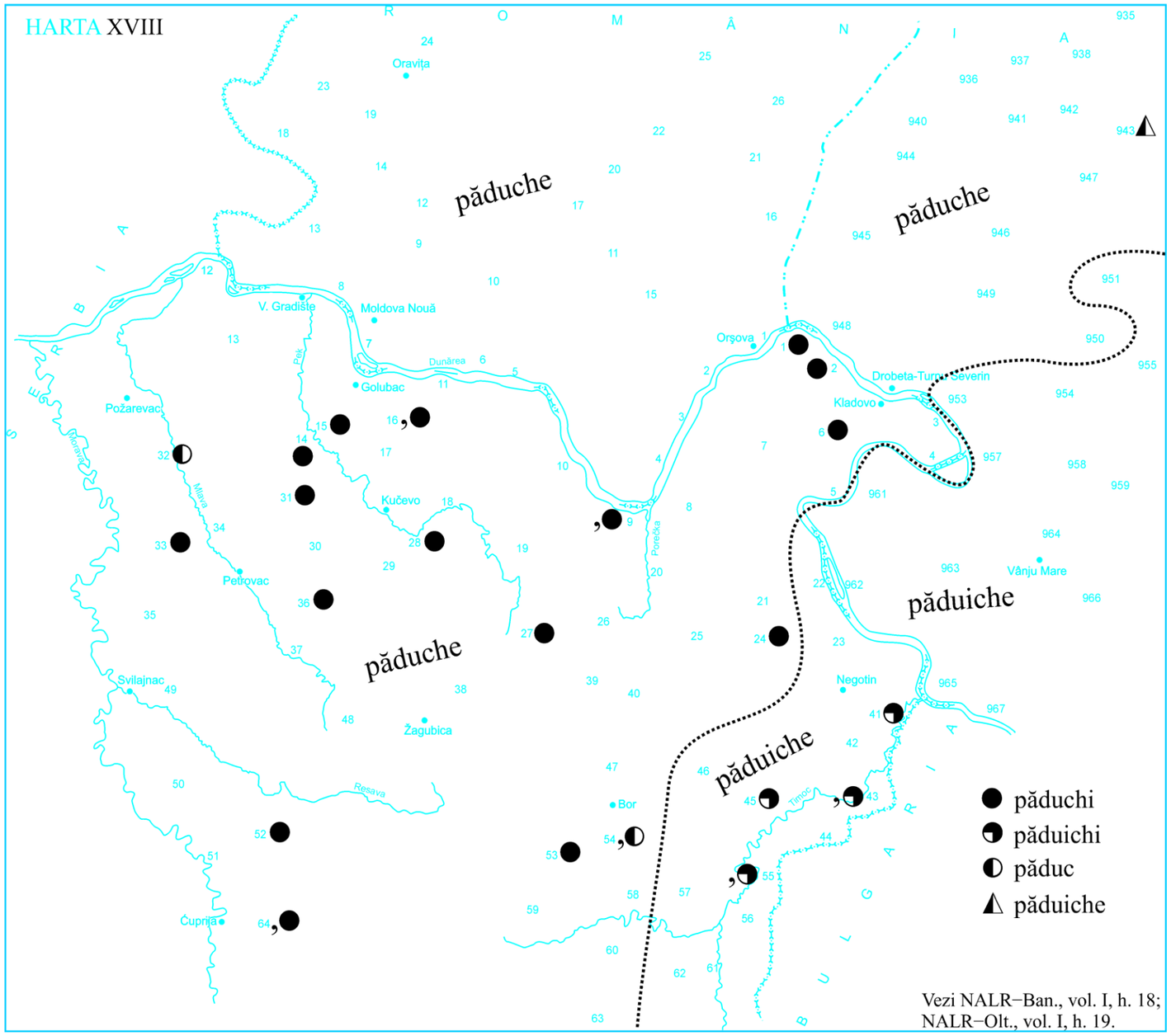

Forme de singular pentru PĂDUCHE

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

LINDINĂ, pl. „*lente*”
[19]/[88]

I. Întrebare indirectă: *Cum le ziceți la ouăle albe ale păduchilor?*

II. 1. *ś'ĕ să fac pin păr. să l'ipésc đĕ păr l'ínđiṅi* [m.] *ắi̯a.*
2. *ṣt'íu̯, n-am avút.*
4. *i̯ḗl* [informatorul [*], participant la anchetă] *ṣt'íi̯ĕ măi̯ bíṅĕ d'e áľa, că-i̯ bătr̄ín.*
7. *o l'íŋgiṅĕ* [f.], *un l'íŋgiṅĕ* [m.]. *la noi̯ văd l'íŋgiṅ pe porĉ.*
8. *străṅíṭ* [pl.]; *-ṅíṭă* 'stelniță, ploşniță'.
9. [σ] *o l'ínđin; doi̯ l'ínđiṅ, ásta, ṅiś ĩ‿ṣcᵘ́álă gramática n-am făcút.*
19. *o l'ínđić, o l'ínđiće* [f.]. *o l'ínđić đ-ắ̯ľa: am aflát o l'ínđićĕ pe cap.* [D] LINDINĂ: *ĩ‿sáćĕľĕ áṣća-ŋcoló* [se zice].
20. *am ṣćut, da m-am i̯ĕṣít đin gînd. am avút la ṣcᵘ́álă* [lindini]. [D] LINDÍNĂ: *aṣá śeᵘ̯á.*
21. *l'índ'íṅ mult'ĕ. să úmpl'ĕ cápu tot.*
23. *pe máma me̯a am au̯zít d'e l'índ'íṅ, áma ĉe-i̯ ái̯a, nű st'iu̯. a avút mulṭ păn‿amânát.*
27. *am uḑít. ḑíśḗm pe sîrbḗṣćĕ. i̯eu̯ la míṅĕ-n cásă arár cînd vorbésc rumîṅḗṣćĕ.*
31. *lárvă, cînd nu ćĕ speľ,* [σ] [LI...]: *lígă,* [k] *l'ĩźínă.*
32. [D] LINDINĂ #.
42. *pădúi̯ki̯‿ắi̯ miś. o l'ínćĕ* [f.]. *n-ávem gramática la ái̯a.* [D] LINDINĂ #.
46. [Iese] *d'ín ṅĕspălát.*
49. *am uḑít* [la] *ắi̯ bătrī́ṅ.*
53. *ᵘ́áu̯ă álbe đe pắdúkḭ.*
54. *plin pắru dă lĩźiṅ.*
58. *áľe álbe. să fac miṣcóṅ pe úrmă. miṣcóṅíľi nu-i̯ ṅiś l'ínđin, ṅiś pắdúke. la găi̯íṅ* [se fac], *pădúkḭ d'e găi̯íṅ.*
59. *padúki sa fac đin l'ínz̲iṅ.*
64. *baṣ* 'chiar, tocmai' *aṣá. s-a storít* 'au pierit, au fost stârpite'.

III. 4. Informatoarea este din satul vecin Râtcova (Rtkovo), căsătorită în Corbova (Korbovo), mama ei fiind din Podvrška (pct. 6), iar informatorul [*] este din Korbovo, mama sa fiind de origine din Vârbița Mare (Velika Vrbica).
Vezi și h. CXLVII, pl. IX.
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *l'íŋgiṅ* [pl.]; *l'íŋgínă*⁺: [E] *fămḗi̯e.*
Oštrelj: ?, [ε] *ᵘ́áᵘ́ă* [pl.]⁺: *l'e zîśḗm* [aṣa].

IV. 55. ALR I, ms., ch. [1203], pct. 859: *l'íŋgină; l'íŋgiṅ.*
64. ALR I, ms., ch. [1203], pct. 3: *l/l'ínđinî; l/l'ínđiṅḭ.*

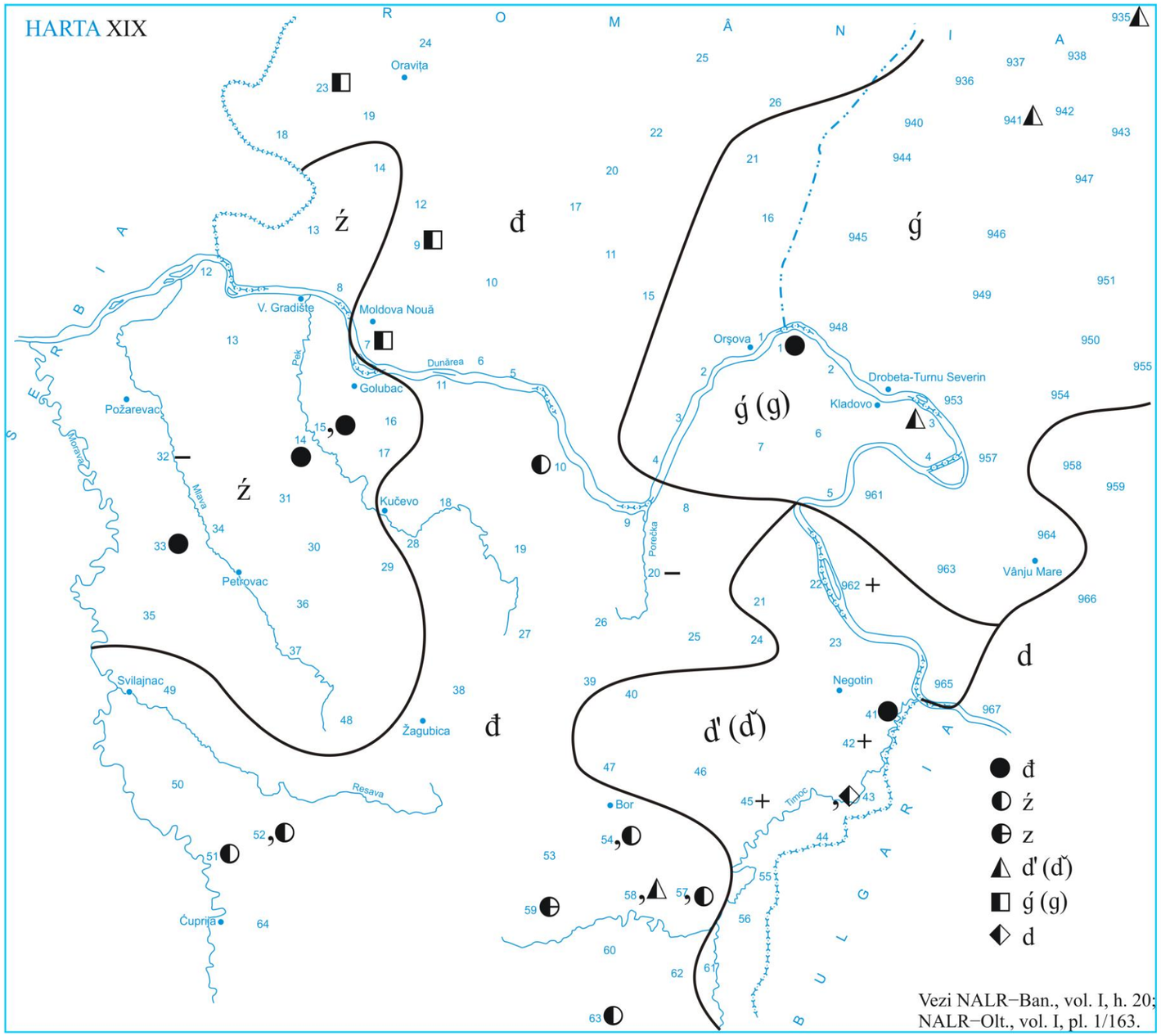

Sunetul *d* în formele pentru LIN<u>D</u>INĂ

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 l'ĭźină; l'ĭźiń, [k] l'ĭźińĕ [pl.]
13 l'ĭźiną̯
11 u̯áu̯ă [pl.], [k] l'ind [pl.]; l'índĕ
[ɛ] líndină; l'ĭźiń
16 lĭźină; lĭźiń
15
14
32 ?+
[ɛ] lindišéi̯ [pl.], [*] líndină
17 lĭźină; lĭźiń
10 lízină; l'ízin
31 [σ] l'ĭźină; ~+
18 líndină; líndiń
8 líndină+
9 líndi̯n; líndiń+
34 l'ĭźină; l'ĭziń
[σ] líndiń [pl.]; líndină
28
33 líndină; líndiń
30 lĭźină; lĭźiń
19 líndić; ~, [r.] líndiće, [r.] líndić+
29 [ɛ] l'ĭz [pl.], [k] l'ĭźiń [pl.]; l'ĭźină
20 ?+
1 [σ] líndină, [k] líndin; líndiń+
2 líŋgină; líŋgiń+
6 líŋgină; líŋgiń
3 líndina; líndiń
7 líŋgiń [pl.]; líŋgińĕ+
4
líŋgiń [pl.]; líŋgină, [*] líŋgenă+
5 l'i̯gină; l'i̯giń
22 ?, [σ] [ɛ] líndina
21 líndiń [pl.]; líndina+
36 [σ] linź [pl.]
35 l'ĭźină; l'ĭźiń
26 líndină; líndiń
27 [σ] líndină+
líndină; líndiń
25
24
líndiń [pl.]; líndină
23 líndiń [plm.]+
37 l'ĭźin, l'ĭźină
49 [σ] [B] l'índina+
38 líndină; líndiń
39 líndiń [pl.]; líndină
40 líndiń [pl.]; líndina
41 l'índină; líndiń
48 l'ĭźiń [pl.]; l'ĭźin
42 u̯u̯u̯; u̯áu̯ălĕ pădúi̯kilor, [B] línće; [ɛ] ~+
47
líndin; líndiń, [*] l'índina; l'índińe, [k] l'índiń [pl.]
46 [σ] líndina; líndiń+
50 [σ] líndină; líndiń
45 ?, [σ] [ɛ] línte
43 línde, [r.] l'índe; ~
[σ] [ɛ] líndĕ, l'ĭźi̯n, [r.] lĭźena, [k] lĭźiń [pl.]; lĭźină+
52 [ɛ] líndină; líźiń
54
44 u̯áu̯âli [pla.] pădúi̯kilor, [*] líndina; líndiń
53 u̯áu̯ă [pl.] dĕ pădúki̯, l'índiń [pl.]; líndińă+
51 l'ĭźină; l'ĭźiń
líndin; l'índiń, [*] l'índin; líndiń+
55 líndiŋă; líndiń
57 líndină; líndiń, [k] l'ĭźină, [*] l'ĭźin [sgm.]
58
59 l'ĭźiń [pl.]+
56 l'índiń [pl.]; l'índina
64 [σ] líndină; líndińĕ+
60 líndiń [pl.]; líndină
61 líndiń [pl.]; líndina
62
líndiń [pl.]; líndină
63 l'ĭźĕn; l'ĭźĕń

MĂTREAȚĂ „*pellicule*”
[20]/[91]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi zici la aceea albă care ți se scutură din păr când te piepteni?*

II. 5. *tărîĉă̯ă̯ i̯ ię́stă măi̯ mulț. tărî́ĉ i̯ę́stă únu. un tărî́ĉ, da măi̯ mulț, cînd cáḑe-ŋ‿cap ái̯a álbu, aș́á..., să scútură, ei̯ sînt tărîĉă̯i̯. pérut i̯ę́stă pe sîrbę́șt'ĕ.*
12. *sîrbę́śćĕ să spúńĕ pérut.*
7. 8. 21. 64. [D] MĂTREAȚĂ #.
10. *voi̯ zíś́ęț mătri̯á̯ță.*
14. *ái̯a ś́ĕ cáḑe.*
19. *la noi̯, mătrą́ță.*
21. *tărî́ță ḑ'in păr.*
26. *la perút ḑiś́ĕm tărię́ŕi̯. cáḑĕ ca fańína.*
27. *ca la tărî́ți̯'i đin...*
31. *am tărî́ță îŋ‿cap.*
32. *tărî́ță trą́bă să fi̯ię̯. sîrbę́śćĕ, pérut.*
35. *matri̯á̯ță, la noi̯ să ḑí́śĕ.*
43. *pę́rut, ái̯a* [e] *pe sîrbę́st'ĕ, da noi̯, vlási, zîĉém tărî́ță-ŋ‿cap.*
44. *pe romînę́ște n-ávem ái̯a vórbă.* [σ] [TĂ …]: *da, tărî́ță. să zíĉĕ tărî́ță, ál'i* ‘însă’ *măi̯ mult zîĉem la ái̯a de porĉ.*
[∗] *tărî́ță fáĉĕ cápu, că ... ḑ'ĕ nu-i̯ ĉistóĉe* ‘curat’.
50. [D] TĂRÂȚE #. *matri̯á̯ță, ái̯a vórbă m-i̯i-ŋ‿cap, că ș́t'íu c-a vorbít ai̯ batrî́ń aș́á. la noi̯ ḑîc: am pę́rut. în límba sîrbáscă să ḑí́śĕ pérut și noi̯ am lu¥át* [vorba] *pérut. ai̯ mai̯ t'íńer i̯ toț ḑîc pę́rut, șampón dă pę́rut... s-a zui̯tát d-ái̯a vórbă.*
54. *avém vórba, da nu-m dă-ŋ‿gînd. dă imálă, dă ńęspălát să fáś́ĕ cúrîsca ái̯a ś́ĕ cáḑĕ diŋ‿cap.*
55. *pęrúke, áma... tą̆rî́ță, noi̯ zîĉém tą̆rî́ță pin cap. áre tą̆rî́ță-ŋ‿cap, perúke múlt'e. pęrúke sînt tą̆rî́ță'e ą̆'a ĉĕ lápez, ą̆'i̯ ḑ'in pî̆r. ḑ'e ĉist'ę́st'* ‘cureți’, *cáḑ'e álbu, să̆ji̯n pe t'íńe. zîĉém tą̆rî́ță, pe rumîńę́st'e, da zîĉém și pęrúke, núma pęrúke víńe pe sîrbę́st'e.*

III. În unele puncte s-au înregistrat (și) variante ale termenului sârbesc pentru ‘mătreață’:
pérut 5^{+}: *i̯ę́stă pe sîrbę́st'e.* 12^{+}: *sîrbę́śćĕ să spúńĕ* ∼. 31. 32^{+}: ∼, *sîrbę́śćĕ.*
44^{+}: ∼, *pe sîrbę́ste.* 50, *pę́rut* 43^{+}: ∼, *ái̯a pe sîrbę́st'ĕ,*
pérut 33,
pęrút 64,
perút 23. 26^{+}: ∼, *pe sîrbę́śće,*
pęrúke 55^{+}: ∼, *pe sîrbę́st'e.*
*

Anchete suplimentare:
Kostol: *tą̆rîĉę́ŕi̯.*
Oštrelj: [σ] *tą̆rî́ță̯*$^{+}$: [D] MĂTREAȚĂ #.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 11, pct. 859: *tę́/ărî́ți̯-ŋ‿cap.*
64. ALR I, vol. I, h. 11, pct. 3: *ta/ărî́ță*$^{+}$: „Ele cad mai ales *cîn‿să sę́pă cápu* ‘se scarpină’.”

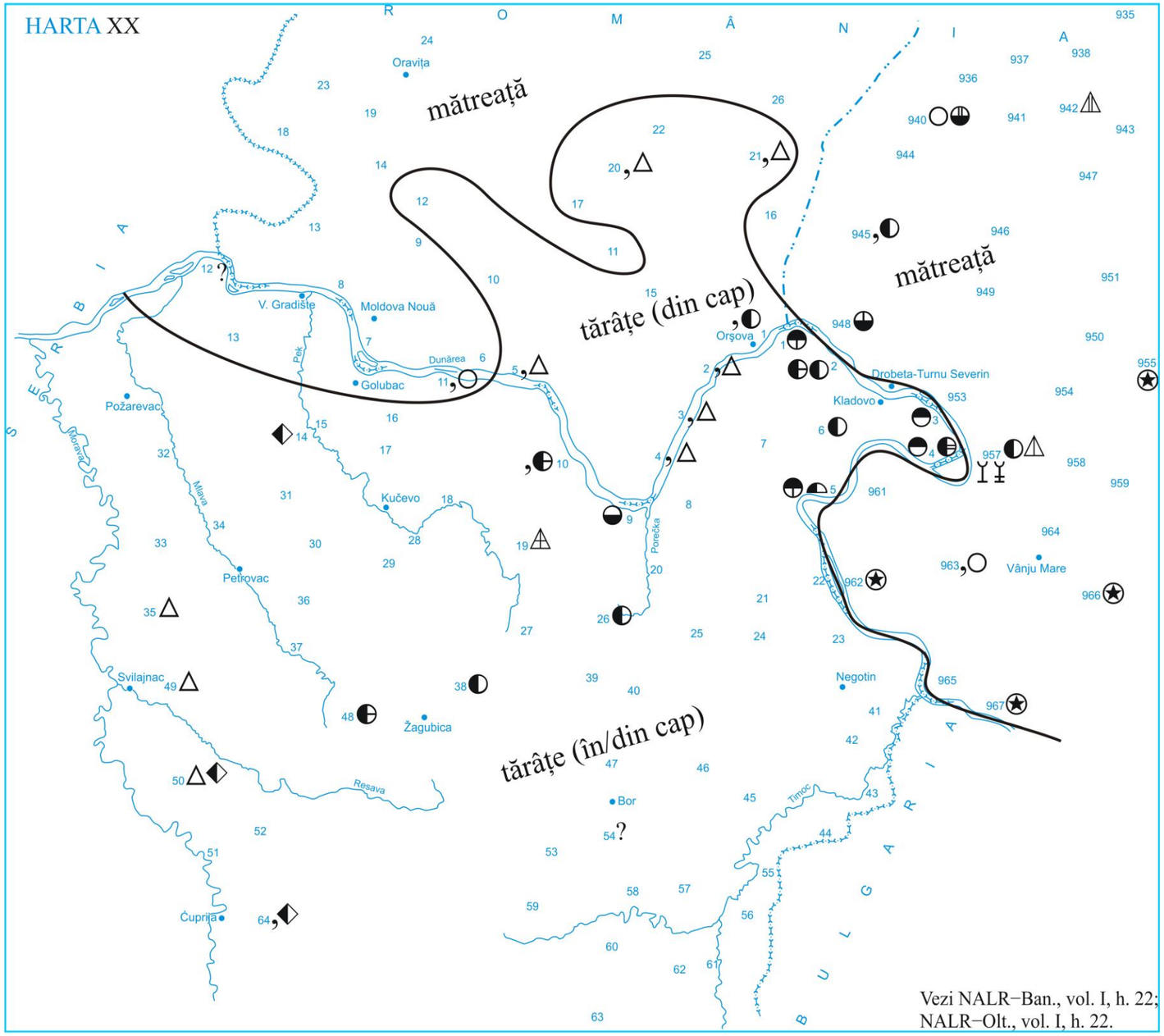

Termeni şi forme pentru MĂTREAȚĂ

△ mătreață	⩓ mătrą̆ță	◐ tărâceri	◒ tărâcei	◕ tăricel [sg.]	ᛉ madrigă
⚠ măstreață	○ tărâțe	◐ tărițeri	◒ tărâcele	◕ tărâci	ᛉ pleavă
⩓ măcreață	◐ tăriceri (tărceri)	◓ tăricei	◒ tărâcel [sg.]	✪ plezne	◆ perut (perút)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

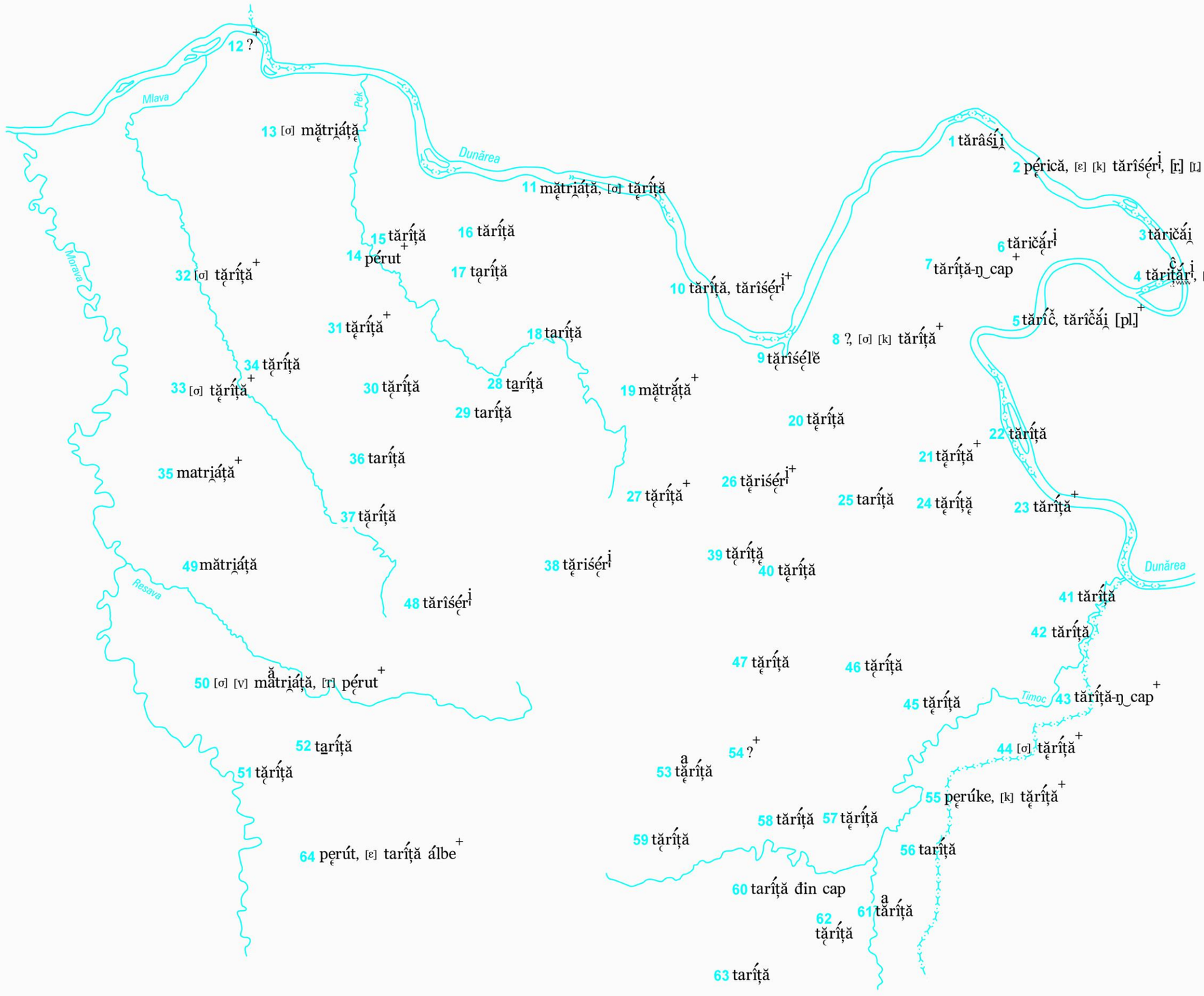

CHEL, pl. „*chauve*”
[21]/[92]

I. Întrebare indirectă: *Cum zici că e omul care n-are păr pe cap, mai ales în faţă?*

II. 1. *kʲĕl pe cap.*
2. *frúnťĕ čĕlávă.*
3. „Se zice *şĭ̯ kʲĕl, şĭ̯ ťĕl.*”
4. *cu trᵘᵩ̆ca gᵘᵩálă. n-áre păr pe cap.*
10. *peľęág pră cap.*
13. *ɟęástă măɟ mulţ.*
15. „*peľág* ‘chel’ şi ‘spân’. *ćĕlaɥ* este cel care-i chel pe mijlocul capului.”
16. *ćeláɥ dă kícă* ‘chel’, *ćeláɥ dă bárbă* ‘spân’. *peľág* ‘spân’. *tot peľág* [e şi cel care] *n-áre pʲĭ̆r pră cap.*
18. *noɟ ḑíšém că ɟe peľág prî cap.*
21. „*ćeláv* e pe sârbeşte.”
22. *romînĭ́ęšťe, nu şťíɥ, sîrbĕ́šťe, ĉélav.*
24. *noɟ ḑíšĕm čĕ/ăláv. áɟa să ḑíšĕ şî sîrbɟęśćĕ.*
25. *pľeşíɥ pe cap.*
27. *peľág pę cap. n-áre păr ńiščúm.*
37. „*ćeláv* e pe sârbeşte. Şi spânul când *să ráđĕ-ɟ peľég.*”
38. *peľég pă cap. ĉeláv* [sârbeşte].
44. [∗] *kʲɟel, ɟ-a căzút păru.*
49. „*ćĕ́lav*, pe sârbeşte.”
51. „Noi zicem *ćĕláɥ. keľęş ĝîc* cei *din sátu nóstru cáre vorbésc măɟ bun rumĭ́nĭ́ęśćĕ.*”
53. *peľág pă cap.*
56. *ɟ-a kʲeľít păru.*
60. *kʲosáɥ pi bárbă* ‘spân’, *cîn‿n-áre pʲĭ̆r* [pe cap]. *ɟéstă lúme cáre-ɟ ca muɟériľi, n-áre bárbă.*

III. Compară cu h. 89 (SPÂN).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *kʲĕl*; *kʲel'*, *t'el'* [pl.]⁺: *pɥát'e să fíɟĕ şi kʲí, şi t'í.*
Oştrelj: *peľág*; *-ľáź.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2015], pct. 4: *peľég*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 3, ch. [6815], pct. 4: PELEG.
55. ALR I, vol. I, h. 12, pct. 859: *kʲăl*; *ťiăľʲ*: cf. şi ALRM I, vol. I, h. 16, pct. 859: CHEL.
64. ALR I, vol. I, h. 12, pct. 3: *peľíág pi cap*; *peľę́ź pî cap*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 16, pct. 3: PELEAG.

HARTA XXI

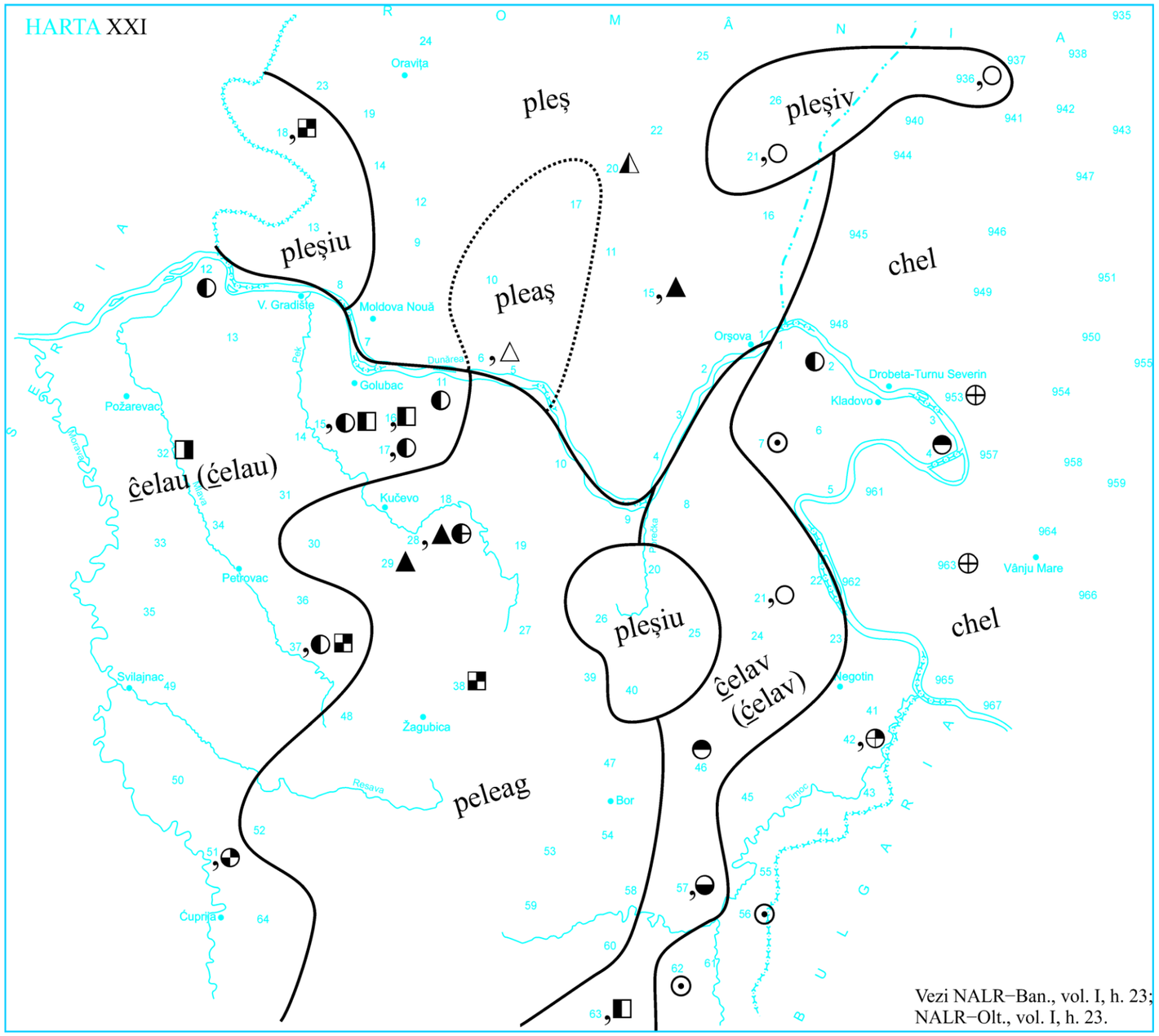

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 23; NALR–Olt., vol. I, h. 23.

Principalii termeni şi forme pentru CHEL

○ chel	◔ chelos	◕ ćelau	△ pleş	◧ peleag
⊙ cheal	◕ chelęş	◓ ťelav	▲ pleşiu	◨ beleag
⊕ chelios	◐ ĉelav (ćelav)	◒ ķelav	◭ pleşiv	◪ peleg

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

FRUNTE, pl. „*front*”
[22]/[94]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 5. *frúnke*, *frúnke*, *cu cî.*
7. *frúnţîl'i* [pla.],
[r] *frúnt'il'i* [pla.].
41. *frúnć* [e] *vórbă rără. ńíme n-áre dų́ą̆ą̆ frunć.*
46. *dų́ą̆ą̆ frúnt'ĕ.*
[D] FRUNŢI #.
51. *frúnćil'i* [pla.].

III. 59. Acelaşi răspuns este dat de două femei.
Vezi şi h. CXLVIII, pl. IX.
*
Achete suplimentare:
Kostol: *frúnt'ĕ*; *frunţ*.
Oštrelj: *frúnćĕ*; *frunţ*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2016], pct. 4: *frunćį*.
55. ALR I, ms., ch. [20], pct. 859: *frúnt'į*; *frúnt'i̯į*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 18, 19, pct. 859: *t'*, *frúnt'iį*.
64. ALR I, ms., ch. [20], pct. 3: *frúnćia*; *frunţ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 18, 19, pct. 3: *ć*, *fruņţ*.

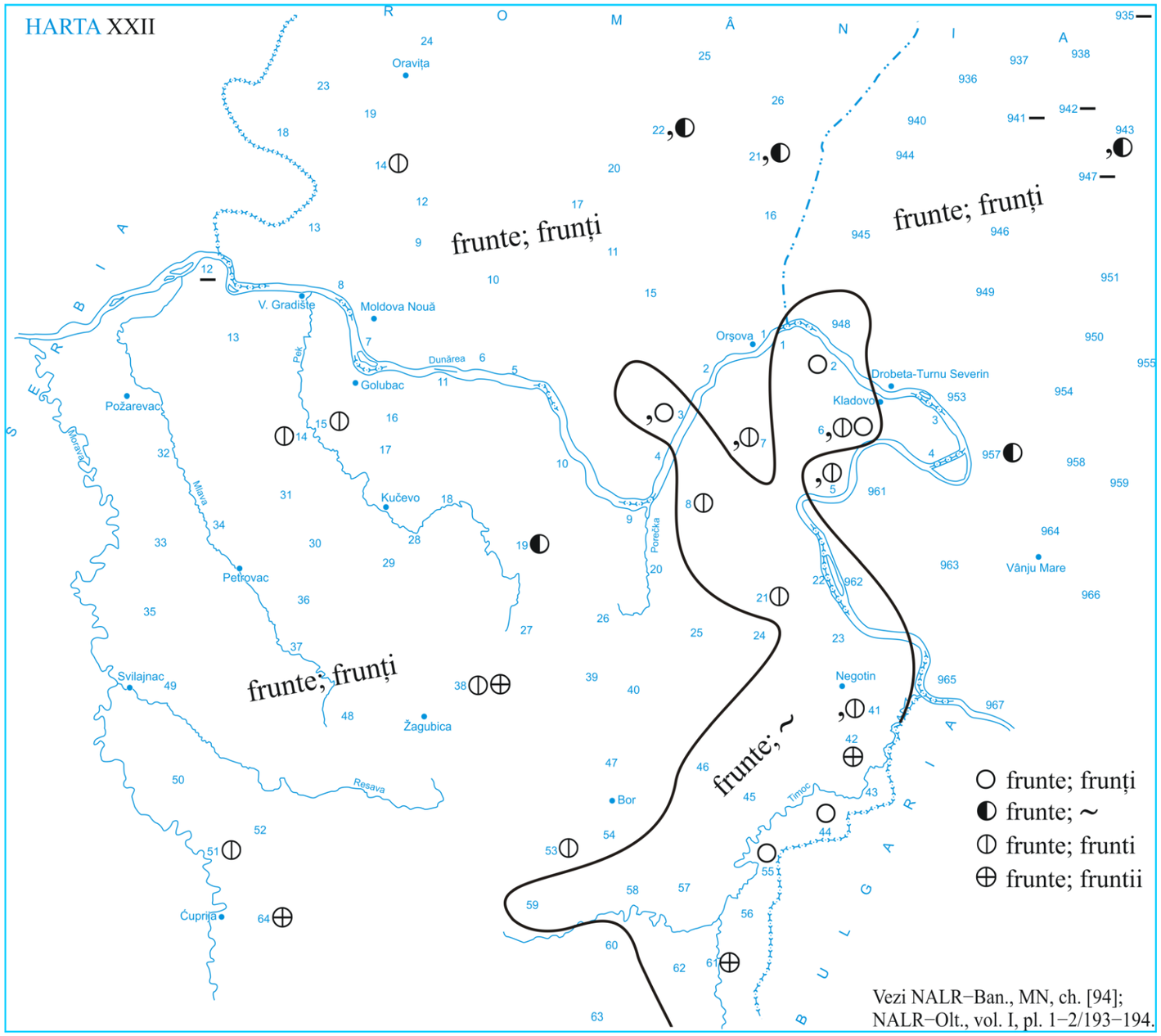

Forme de singular şi plural pentru FRUNTE

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

ÎNCREȚESC (FRUNTEA) (ind. prez. 1)

„*je me fais des rides* (*au front*), *je fronce (le front)*”
[23]/[95]

I. Întrebare indirectă: (IMIT.).

II. 2. *o mișcáț, o adunáț, o-ncreț́ț* [5], *o-ncreț̨ąșťĕ* [6].
3. *zbîrčăsc, da să pɯáćĕ și înȷcrăț̨ăsc, da măi mult zbîrčăsc să folosą̆șťe.*
5. *să-ȵcreț̨ąșćĕ, să zbîrčąșťe* [3] *frúȵkȷa*. [Zici *frúnťa* sau *frúnkȷa*?]: *frúȵke, frúȵke, cî.*
7. *fáčă sămn ď'in frúnťĕ.*
9. *ćĕ posomorąșć* [2]. [D] ÎNCREȚESC #.
11. *înȷcrĕț́tă* [adj.].
13. *ć-aȷ mîńát*, [σ] *aȷ înȷcrĕț́ít frúnća, să ɖíšĕ.*
14. [D] ÎNCREȚESC: *pǫa ˍ să-ȷ fi ɖís ăȷ bătrî́ń. am năborít-o* [cf. srb. *nabor* ‘încreștitură, cută, rid’].
18. [∗] *pȷ́ęĺ'a pră frúnćĕ să-ȵcreț̨ąșćĕ* [3].
20. *zbîrśąșćĕ* [3]; *zbîrśím*; *-śíț* [4–5].
21. *m-am înȷcrăț́ít* [perf. c. 1] *frúnťa*. [σ] [∗] *înȷcreț̨ăsc cristán* ‘fustă’.
24. *míșcă cu frúńća, să-ȵcreț̨ąșćĕ* [3].
30. 32. 33. [D] ÎNCREȚESC #.
31. *înȷcreț̨ąșćĕ* [3].
34. *înȷcreț̨ăsc frúnća cînd mă mîńíɣ.*
39. *să zbîrśę́șćĕ* [3]. [D] ÎNCREȚESC #.
40. *să zbîrśę́șťĕ* [3].
41. *adunáț* [5] *frúnća.*
42. *să posomărąșćĕ* [3]. [E] *posomărít* [part.]. [∗] *o zbîrcáză* [3].
44. *zbîrcę́ștʲ* [2]. *zbîrcítă* [adj.]. [∗] *zbîrcę́șťĕ* [3].
46. *am zbîrcít-o* [perf. c. 1].
47. *zbîrśę/ąșćĕ* [3].
50. *o creą́ță* ‘o încreștitură’.
51. *înȷcreț̨ąșć pȷ́ęĺ'a pe frúnćĕ.*
52. *înȷcreț̨ąșće* [3]. [∗] *înȷcreț̨ąșće* [3].
53. *să-ȵcreț̨ąșćĕ* [3]. *mișć* [2] *đin frúnćĕ.*
54. *zbîrśę́șć* [2]; *-śę́śćĕ* [3].
57. *zbîrśitúrʲ*; *-túră.*
58. *să zbîrśę́șťĕ, să fac crę́țurʲ, dŭź, šícă fac áńi, cîț ań aɯ.* [∗] *a-mbătrînít.*
60. *s-a zbîrśít pę ɯokʲ* ‘pe față’.
61. *răď'ic d'ín sprîčę́ńe, să zbîrčę́șťĕ frúnťa. înȷcrăț́ím* [fusta].
63. *ćĕ-ntuńěkʲĕ́ď, cum ɖíšem noȷ, [σ] ca să-ț arắț mîńíȷa.* [σ] *s-a-ȵcreț́ít* [perf. c. 3].

III. Vezi şi h. CXLIX, pl. X.

∗
Anchete suplimentare:
Kostol: [σ] *înȷcreț̨ąșťĕ* [3] *frúnťa*, *zbîrcę́sc*⁺: *zbîrčę́șťĕ* [3], *zbîrcîʲ* [perf. s.] *frúnťa*.
Oštrelj: –.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2017], pct. 4: *o-ȵcreț̨ąșć* [2]; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 3, ch. [6816], pct. 4: CRESTEZURI (*crăstʲă̂ɖurʲ*); cf. şi ALRM II, vol. I, h. 10, pct. 4: *crăstʲă̂ɖurʲ* ‘cute’.

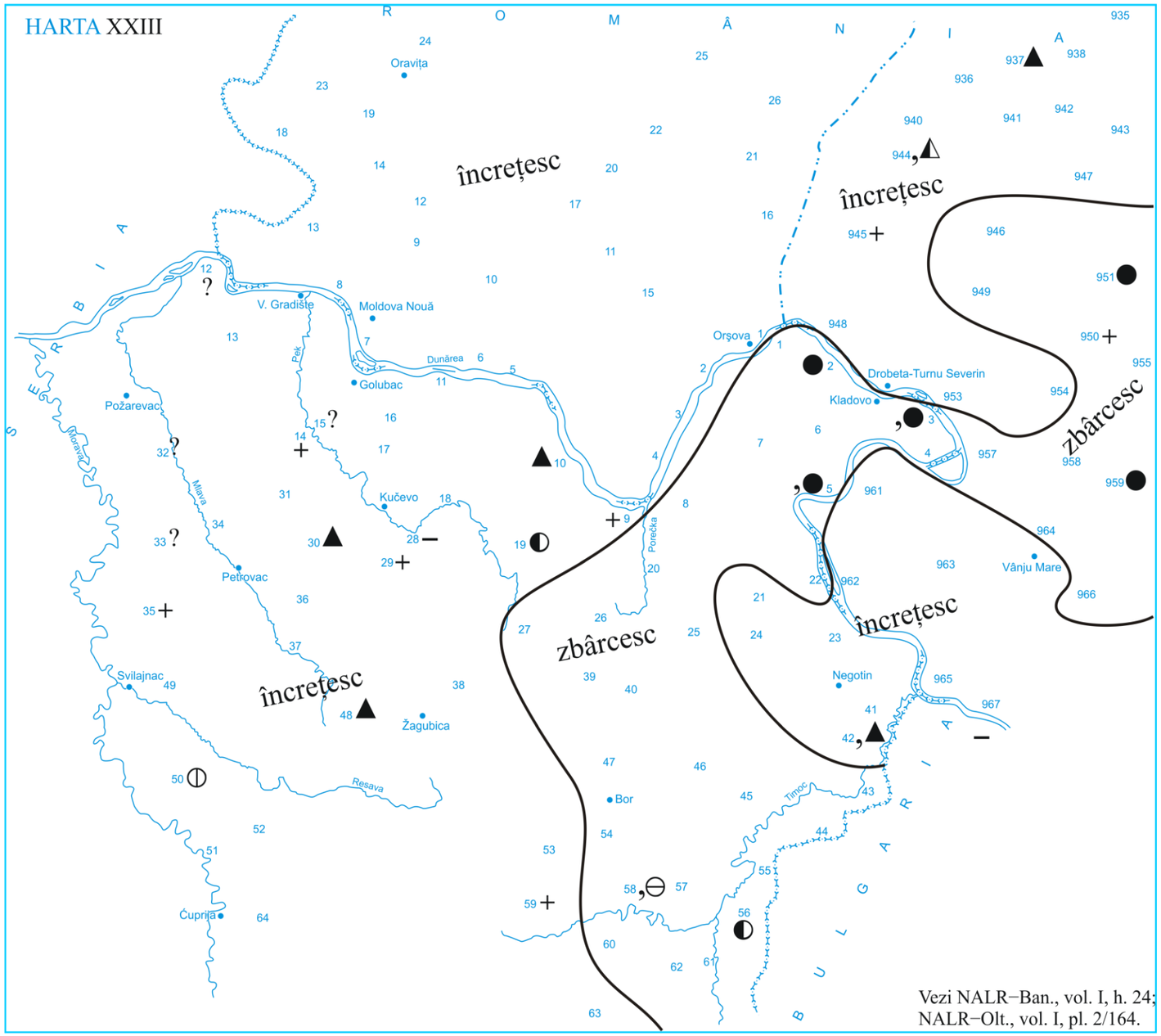

Principalii termeni pentru ÎNCREȚESC (FRUNTEA)

● încreștesc
◐ încrețez
◍ a-ncrețat [perf. c. 3]
⊖ s-a-ncrețit [perf. c. 3]
▲ zbârcesc
◭ zgârcesc
\+ alți termeni

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 ?
13 [σ] aĭ înŋcreț́ít [perf. c. 2] frúnća
11 o strîŋg ș-o-ŋcreț́ásc
15 ?
16 înŋcreț^ásc
14 am năborít-o [perf. c. l], [r.] am năborít-o
17 înŋcreț́ásc frúnća
32 ?
10 zbîrśésc dîn frúnćě
31 înŋcreț́ásc
18 strîźě [3] dîm frúnćě, [*] înŋcreț́ășćě [3]
8 o zbîrśésc
34 înŋcreț́ásc frúnća
9 să-ŋcrestáḍă [3], [r.] să-ŋcresćáḍă [3]
33 ?
30 zbîrśésc frúnća
28 –
19 [*] înŋcreț́ắḍ frúnťa
29 ?, strîźe [3] dîn frúnće
20 zbîrśésc
22 zbîrčásc frúnťa
36 înŋcreț^ásc frúnća
21 înŋcrățásc frúnťa
35 strîźéț [5] frúnća
26 zbîrśésc frúnća
aĭ zbîrśít [perf. c. 2] frúnća 27
zbîrśéșc [2] din frúnće 25
24 o-ŋcreț́ásc
23 [σ] înŋcrățásc frúnťa
37 înŋcrăț^ásc frúnća
49 [σ] o-ŋcreț́ásc
38 înŋcreț́ășć [2] frúnća
39 zbîrśésc
40 o zbîrśésc
48 zbîrśésc frúnća
41 înŋcrățásc frúnća
să-ŋcrunćáză [3], [σ] [k] înŋcrățășćě [3], [*] o zbîrcéșć [2]
42
47 zbîrśésc
46 zbîrcésc d'in frúnťě
50 [σ] o-ŋcreț́át [perf. c. 3] frúnća
45 o zbîrcéșť [2]
43 zbîrcéștě [3] frúnťa
52 înŋcreț^ásc
44 zbîrcésc frúnťa
51 înŋcreț́ășć [2]
54 zbîrśésc
53 o-ŋcreț́ásc
55 zbîrcéșť [2] d'in frúnťě
o zbîrśésc, [σ] [*] s-a-ŋcreț́ít [perf. c. 3] frúnťa 58
57 s-a zbîrśít [perf. c. 3] [!]
59 strîŋg frúnća
56 [σ] înŋcrațắz frúnťa
64 [σ] o-ŋcreț́ásc
60 zbîrśésc
61 zbîrcésc frúnťa
62
am zbîrśít [perf. c.] đin frúnćě
63 [σ] înŋcreț́ásc frúnća

TÂMPLĂ, pl. „*tempe*”
[24]/[96]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 1. *tímpla cápuluị*. [D] OCHIUL ORB #: *ᵘorb đ-õ‿ᵘokİ, kịor đ-õ‿ᵘokİ* ‘chior’.
2. *tímpľiľi* [pla.]. [D] OCHIUL ORB #.
8. „*slépo óh/co*, pe sârbeşte.”
9. „Doi oameni au patru *ᵘokİ ᵘorbİ*.”
12. *párća đirİáptă şî párća stíŋgă la ᵘokİ, únđě să uśíđě*.
23. „*slépo óco*; *slépo óĉi*, sârbeşte. *ókịu ᵘorb, aşá ar fi*.”
24. *îị điđéị la tímplă. slépo óco, pe sîrbęśćě*.
25. 28. [D] TÂMPLĂ #.
31. *ḑíśě că ᵘómu-ị mặị slab aịíś. slépo óĉu* [sârbeşte].
32. *aşá trặbă să fíịě*.
36. 60. [D] OCHIUL ORB #.
41. *slépo ócu* [zic sîrbi] = *ókİu ăl kİor*.
44. [*][D] OCHIUL ORB #. [D] TÂMPLĂ: *tímplă d'ě pîăr* ‘zuluf pe frunte’. *áľe t'ínere îş fac tímplă máre, tímplă míndră d'ě pîăr să ịęsă d'in círpă afáră, d'in propoďála áịa, să să vádă. aşá şt'íụ că-ị zîĉá*.
45. *ᵘóịḱİụ‿al ḱịor, dúpă bucfár, slépo ócu* [sârbeşte].
48. *ᵘókİụ‿a/ăl ᵘorb* [se zice] *mặị mult*. [D] TÂMPLĂ #.
52. *aşá aụ spus aị bătríń*.
58. *cînd îz‿dă aịíśa, gáta. ị-a dat în tímplă ş-a murít*. [D] OCHI ORB #.
61. *tímpľiľẹ* [pla.].
63. [D] OCHI ORB: *n-am uḑít*. [D] TÂMPLĂ: *ńíś áịa n-am uḑít*.
64. *la đirİáptă, în tímpľě, aịíś* [indic.].

III. Vezi şi h. 25 (OCHI), 31(ORB), 32 (CHIOR).
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *tímpla* [a.]; *tímpľẹľě* [pla.], *tímplă* [sg.].
Oštrelj: *ᵘoịḱİ ḱİor*; *ᵘóịḱị‿aị ḱİorİ*.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 14, pct. 859: *tímplă*; *tímpľę̆*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 20, pct. 859: TÂMPLĂ.
64. ALR I, vol. I, h. 14, pct. 3: *crov la cap*; *cróurİ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 20, pct. 3: +.

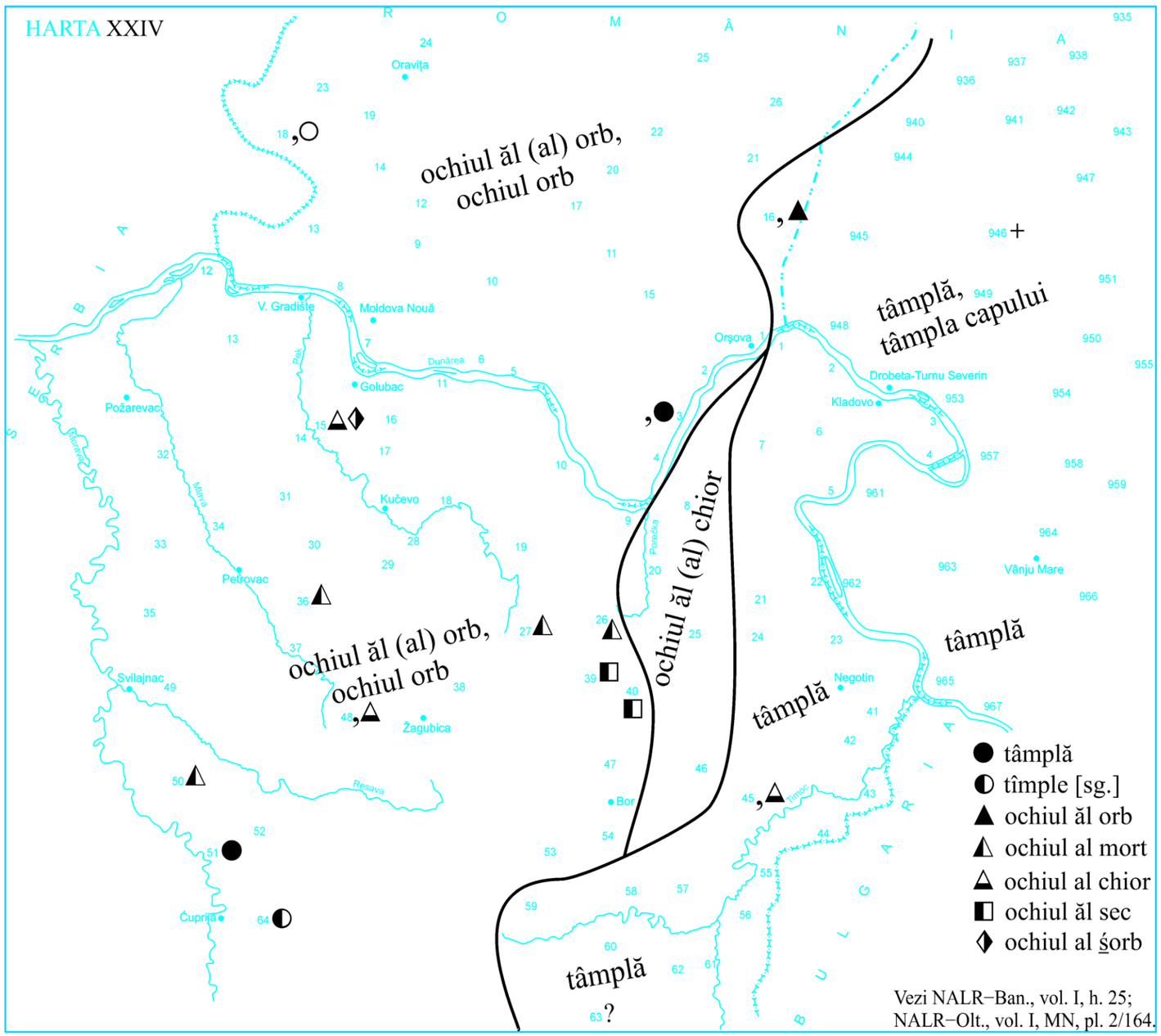

Termeni pentru TÂMPLĂ

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

OCHI, pl „œil”
[25]/[97]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 1. *mi să băgă̮ um ‿praf ĩ ‿ᵸokʲ.* [σ] [Se descântă]: *đě điu̯okʲát.*
3. *să folosă̮ṣt'ě și úna, și álta. domińáză ᵸokʲ, cu cî. ʲę́stă sát'e píŋgă sátu meu̯ cáre zîc núma ᵸokʲ, da la míńe* [se zice] *ᵸot', că víńe, de egzémplu, să mărítă vro muʲę́re d'in sátu ă̮la úńe să folosă̮ṣt'e núma ᵸokʲ și la úrmă influențáză și p-aʲlálʲt. ʲo personál, ʲo zîc ᵸokʲ.*
4. *ᵸoki* [a.], [r.] *mă du̯á̮re ᵸót'i.*
5. *la únu să zî́că ᵸoʲkʲ.*
6. *cu cáre ᵸokʲ vez? cu điréptu. mă do̯áre un ᵸokʲ. ᵸokʲ kʲ̆or.* [σ] [Se descântă...]: *d'e d'eu̯ókʲ.*
7. *amîndóʲ ᵸok mă dᵸá̮re.*
10. „Se zice: *ᵸokʲ*, [dar descântă] *dă điᵸókʲu*, [dacă] *s-a điu̯okʲát* [perf. c. 3].”
11. [D]: „Se zice: m-am lovit la un *ᵸokʲ*, descântă de *điđókʲu*, dacă îl *dᵸá̮kʲe* ‘deoache’ [cineva].”
12. *ᵸókʲu ‿ol stîŋg*; *ᵸóki* [pla.].
13. *un ókʲu* [na.].
14. [σ] [Se descântă...] *dă điđócu* ‘deochi’.
16. *un ókʲu*; *doʲ ᵸókʲ*. [σ] [Se descântă...]: *dăscínță dă điđókʲu* [sgna.].
[D]: *źúŋgʲu* [sgna.].
17. *ómu áre doʲ ókʲ.*
20. *ᵸókʲu ‿al đirépt, ᵸókʲu ‿al stîŋg.*
25. [D]: „Se zice: *ũ ‿ᵸokʲ, źěnúŋkʲě, đěscínță đě điđókʲu.*”
26. *mă du̯áre un ᵸokʲ.* [σ] [Se descântă...]: [∗] *đěscínță đe̯ điu̯ókʲu.*
29. [∗] „Se zice: *dă đókʲu* ‘de deochi’, *ókʲu*, *źúŋgʲu* [na.], *ru̯áta la źenúŋke.*”
31. [D]: *ᵸokʲ*, *ᵸókʲu̯*.
[Descântă] *dă đokʲát.*
[B] *źúŋgʲu*: *m-a lovít ũ ‿júŋgʲu.*
34. *un okʲ̲, nu un ókʲu.*
[σ] [Se descântă...]: *dăscínță dă đuđókʲu*, [dacă] *l-a đokʲát.*
[D] *źúŋgʲu̲* [sgna.], *mă źúŋgʲe* [ind. prez. 3].
35. [σ] [Se descântă]: *dă đokʲát, dă điđókʲ.*
36. 47. [D] OCHIU [sgna.] #.
37. [σ] [Se descântă...]: *dăscínță dă đokʲát. să đo̯áke* [ind. prez. 3].
38. [σ] [Se descântă de...]: *dă đokʲát.*
44. [∗] *doʲ ᵸoʲḱ áre fiʲecáre.*
46. *m-am lovít la un ᵸoʲḱ.*
62. *m-am lovít la un ᵸoʲkʲ.*
[σ] [Descântă...]: *đě đěu̯óʲkʲ.*

III. În unele puncte, anchetatorul s-a interesat și de păstrarea lui *-u* final în cuvinte ca: DEOCHI, JUNGHI, MUȘCHI etc. Comentariile de la pct. 10, 11, 25, 31 au fost obținute la întrebarea pentru MUȘCHI (h. 104), iar cel de la pct. 29, la întrebarea pentru JUNGHI (h. 112).
29. Informatorul [∗] este mama informatoarei principale.
Vezi și h. 104 (MUȘCHI), 112 (JUNGHI).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *ᵸoḱ*; ~⁺:
[σ] [Descântă] *d'ě d'ěu̯óḱʲ.*
Oštrelj: *ᵸoʲḱ*; ~.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2026], pct. 4: *okʲ*, ch. [2021]: *óki* [pla.], ch. [2023]: *ᵸókʲu* [sga.].
55. ALR I, ms., ch. [23], pct. 859: *ᵸóʲkʲu̯*; *ᵸoʲkʲ́*; cf. și ALR I, ms., ch. [27], pct. 859: *văd cu óʲkʲi*; ALR I, vol. I, h. 76, pct. 859: *faʧ́ʲ cu u̯óʲkʲu*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 21, 22, pct. 859: *u̯oʲ, ḱ.*
64. ALR I, ms., ch. [23], pct. 3: *óʲkʲu*; *okʲ́*; cf. și ALR I, ms., ch. [27], pct. 3: *văd cu u̯óki*; ALR I, vol. I, h. 76, pct. 3: *fáșě cu ᵸóʲḱu*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 21, 22, pct. 3: *o, ḱ.*

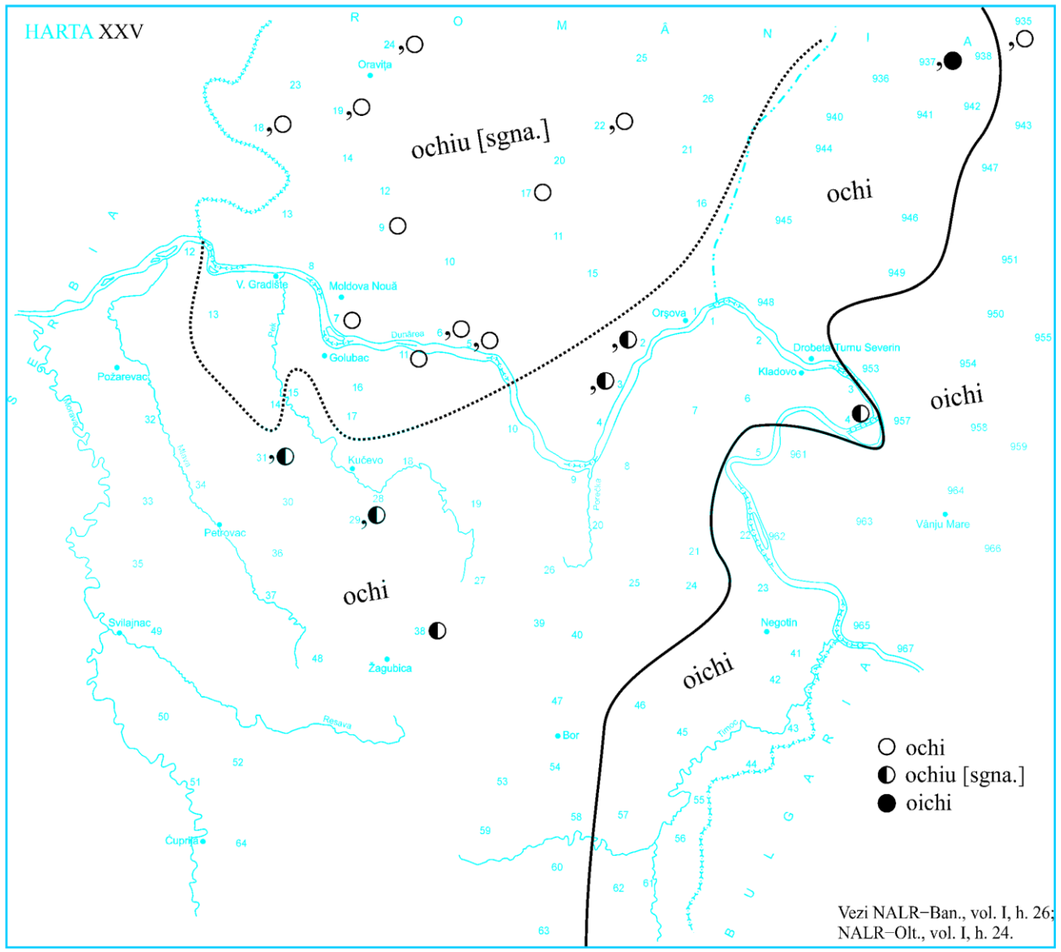

Răspândirea formelor de singular OCHI(U), OICHI

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 u̯okʲ; ~+
2 u̯okʲ; ~
3 u̯okʲ; ~, u̯otʲ; ~+
4 u̯ókʲu; u̯oḱ, u̯otʲ [pl.]+
5 u̯okʲ; ~, [k] u̯oi̯kʲ; ~+
6 u̯okʲ; ~+
7 u̯ókʲu [a.]; u̯ókʲi [a.], u̯oḱ; ~+
8 u̯okʲ; ~
9 u̯okʲ; ~
10 u̯okʲ; ~+
11 okʲ; ~+
12 u̯okʲ; ~+
13 ókʲu; okʲ+
14 u̯ókʲu; u̯ókʲ+
15 okʲ; ~
16 ókʲu; u̯ókʲ+
17 ókʲu; ókʲ+
18 u̯okʲ; ~
19 u̯oĉ, [*] u̯okʲ; ~
20 u̯okʲ; ~+
21 u̯okʲ; u̯ókʲurʲ, [k] u̯okʲ [pl.]
22 u̯óʲkʲu [a.], u̯oi̯kʲ; ~
23 u̯oi̯ḱ; u̯oi̯ĉ
24 u̯okʲ; ~
25 u̯okʲ; ~+
26 u̯okʲ; ~+
27 u̯okʲ; ~
28
29 u̯okʲ; ~, [*] ókʲu [na.]+
30 okʲ; ~, ókʲu [a.]
31
32 u̯okʲ; ~
33 u̯okʲ; ~
34 okʲ; ~+
35 u̯okʲ; ~+
36 okʲ; ~+
37 okʲ; ~+
38 u̯óʲkʲu; u̯ókʲi [na.]+
39 u̯okʲ; ~
40 u̯ókʲu [a.], u̯okʲ; ~, [*] u̯oḱ; ~
41 u̯oi̯kʲ; ~
42 u̯oi̯kʲ; ~
43 u̯oi̯kʲ; ~
44 u̯oi̯ḱ; ~+
45 u̯oi̯ḱ; ~
46 u̯óʲkʲu [a.]; u̯oi̯ḱ+
47 u̯okʲ; ~+
48 u̯okʲ; ~
49 okʲ; ~
50 u̯óʲkʲu [a.], u̯okʲ; ~
51 u̯okʲ
52 u̯okʲ; ~
53 u̯okʲ; ~
54 u̯okʲ; ~
55 u̯oi̯ḱ; ~
56 u̯oi̯ḱ; ~
57 u̯oi̯kʲ; ~
58 okʲ; ~
59 okʲ; ~
60 u̯okʲ; ~
61 u̯oi̯ḱ; ~
62 u̯óʲkʲu [a.]; u̯oi̯kʲ+
63 u̯oḱ; ~
64 u̯okʲ; ~

(OCHI) NEGRI „*(yeux) noirs*”
[26]/[98]

I. Întrebare indirectă: *Ce fel de ochi zici că sunt aceia care-s ca tăciunele?*

II. 5. *ɥóiki* [a.] *ńégri*.
6. *ńégri ca cărbu*. *cărbu áre óki ńégri*. *i̯éstă căla ńégru*. [∗] *cărb* [e un] *jivotín* ‘animal’ *îm ◡pădúre*.
7. *ɥóki* [a.] *ńégri*.
9. *ńégru* [sg.]. *mi̯-a dat un lom ĩ ◡ɥoki̯*, *mă-ŋgl'ímpă*.
13. *ca tăśúńil'i*.
16. *dɥoi̯ óki négri*.
19. *ɥóki̯ ńégri*.
21. *doi̯ ɥóki* [plna.] *ńégri*, *la ɥắkiș*.
27. *ahá, bói̯a* ‘culoarea’ *lui̯*, *ahá*. [Care-s ca tăciunele]: *ɥóki modúri̯*, *ḑíșem aɥ ɥóki ńégri*.
28. *ɥóki ńégri*. *ńégru* [sg.].
29. *ńágru* [sg.].
34. „*ca ńegína*. *porumbáș*; *-bác* se zice în batjocură despre ochii negri.” [∗] *pui̯ porumbác*.
39. *ɥóki ńégri ca múra*.
52. *ńégru ca ta̲śúńil'i*.
53. „Sunt ochi *ńégri*, *vínăț*, *braɯ́n*, *vi̯erḑ*, *alburíi̯*.”
54. *ńégru* [sg.].

III. Vezi şi h. 9 (BRUNET).

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *ńégri*.
Oštrelj: *ńégri*$^{+}$: *ńégru* [sg.].

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [2190], pct. 4: *ńégru* [sg.].
55. ALR I, ms., ch. [30], pct. 859: *ńắgri*.
64. ALR I, ms., ch. [30], pct. 3: *ňi̯ắgri*.

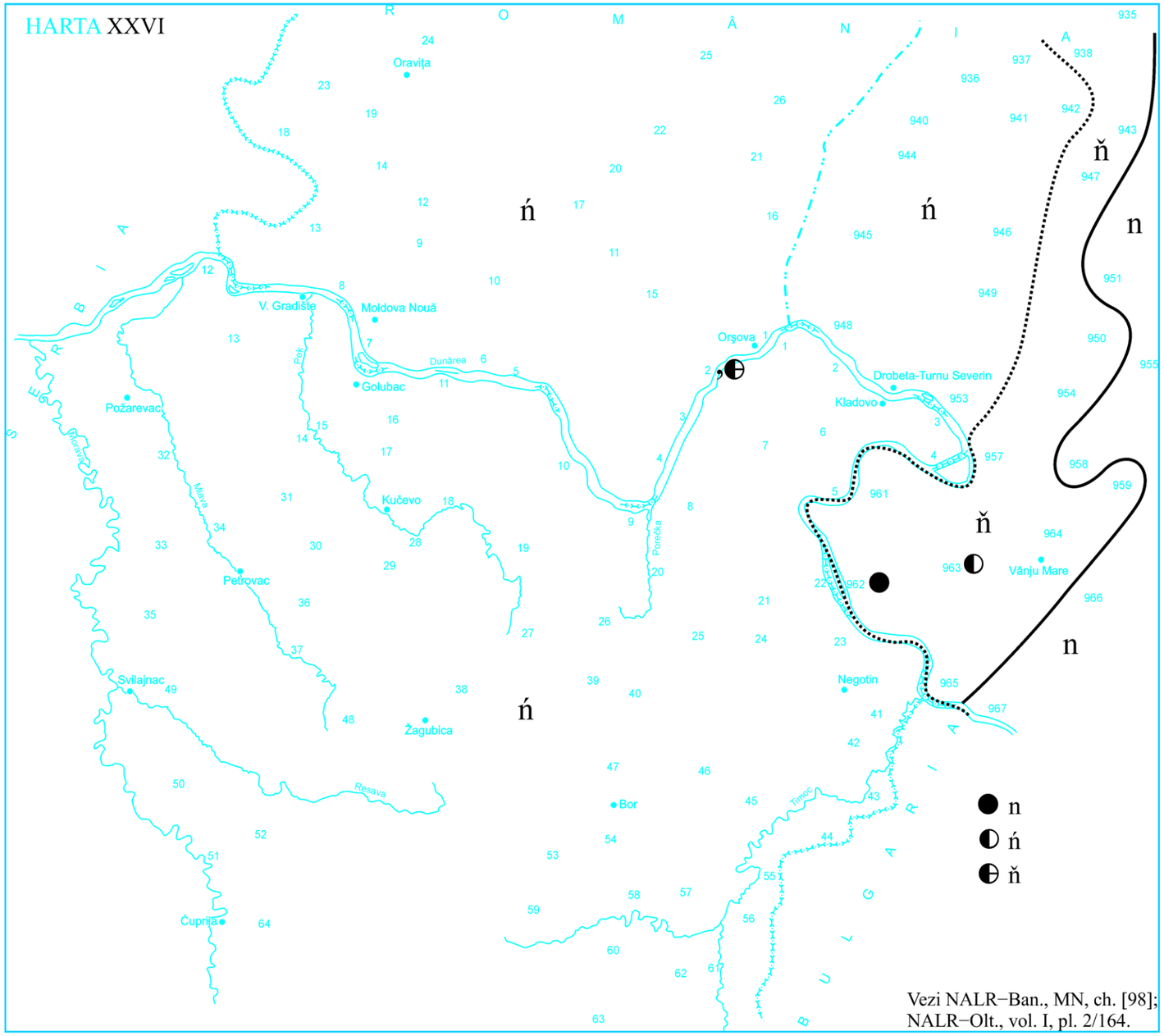

Sunetul *n* în NEGRI

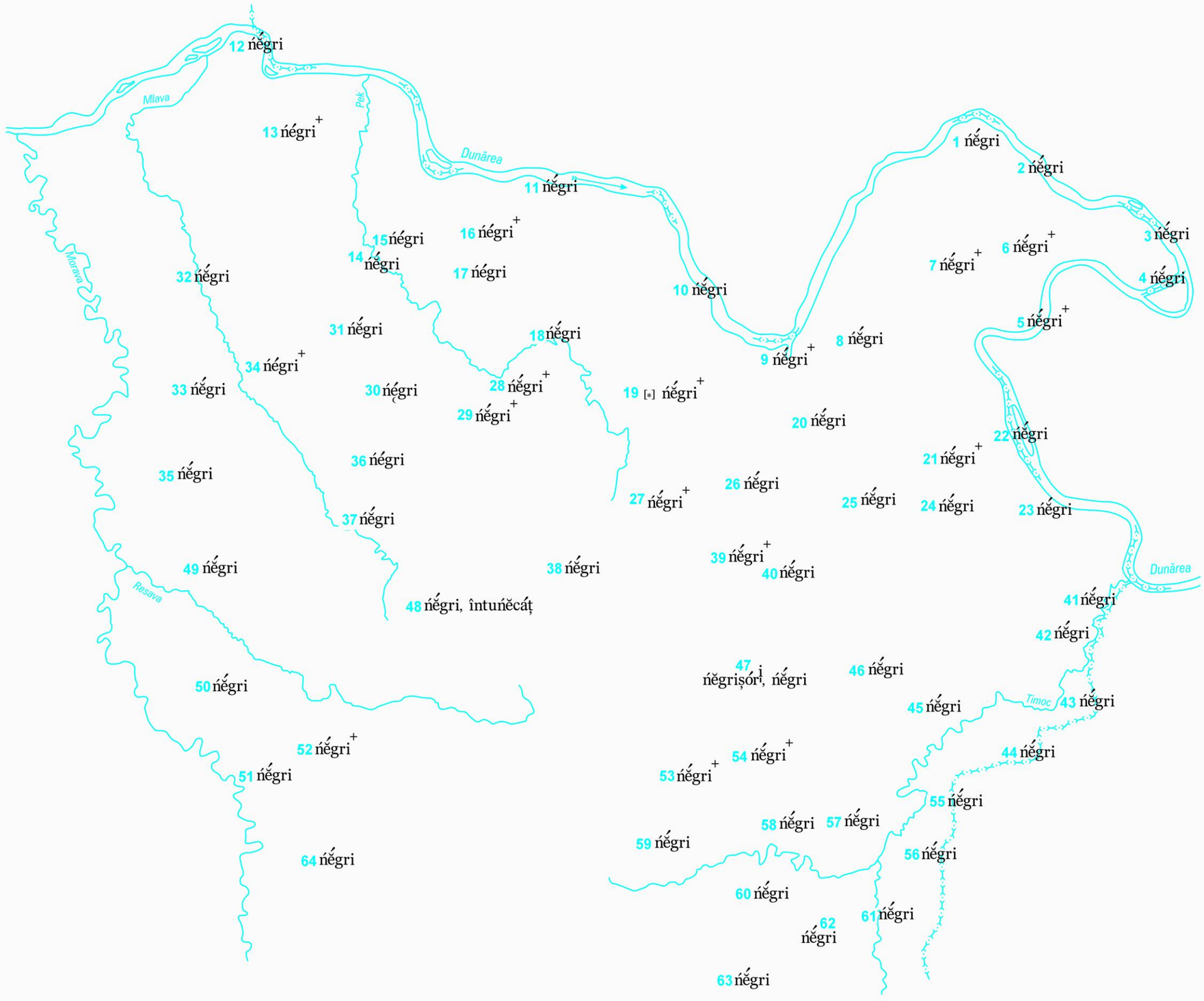
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 néĝri
13 négri+
11 néĝri
15 négri
16 négri+
14 négri
17 négri
32 néĝri
10 néĝri
1 néĝri
2 néĝri
3 néĝri
7 néĝri+
6 néĝri+
4 néĝri
5 néĝri+
31 néĝri
18 néĝri
8 néĝri
9 néĝri+
34 négri+
33 néĝri
30 néĝri
28 néĝri+
19 [*] néĝri+
29 néĝri+
20 néĝri
22 néĝri
21 néĝri+
36 néĝri
35 néĝri
26 néĝri
27 néĝri+
25 néĝri
24 néĝri
23 néĝri
37 néĝri
49 néĝri
38 néĝri
39 néĝri+
40 néĝri
48 néĝri, întuńĕcáţ
41 néĝri
42 néĝri
47 néĝrişóri, néĝri
46 néĝri
50 néĝri
45 néĝri
43 néĝri
52 néĝri+
54 néĝri+
44 néĝri
51 néĝri
53 néĝri+
55 néĝri
58 néĝri
57 néĝri
59 néĝri
56 néĝri
64 néĝri
60 néĝri
61 néĝri
62 néĝri
63 néĝri

(OCHI) ALBAŞTRI „*(yeux) bleus*”
[27]/[99]

I. Întrebare indirectă: *Ce fel de ochi zici că sunt aceia care sunt ca cerul senin?*

II. 5. *ɥóiki* [a.] *vínăț*.
7. „Şi *albástri* se zice.”
8. *iéstă şî* [ochi] *albì*.
13. *vínăț ca śériu*.
14. *albástri*, *vínăț*, *tot úna*.
17. *vínăț okì*; *vínăt* [sg.].
21. *viérd*, *cînd ié* [omul] *băl*. *viérd'e ca frúnda*. *vínăț*, *ca viɥoriáua cînd îmfluăre primăvára*. *vínătă* [f.].
33. „*plavì* e pe sârbeşte.”
41. *vínăt îŋkís*, *vínăt đèşkís*.
42. *víńèț ca śériu*.
46. „*luminóş* ca cerul”.
[D] VINEȚI #.

III. În majoritatea punctelor s-au notat răspunsuri şi pentru (OCHI) VERZI:
viérd 8. 9. 15. 16. 21. 27. 30. 31+: *ca śériu*. 33. 36. 39. 47. 50–53. 59. 64,
viérd 4. 6. 7+: *viérd'e-i iárba şî frúnza*. 10. 11. 21. 24–27. 35. 38. 40. 58. 60,
viérd 20,
vierz/d 5. 14,
vierd/z 62,
vierz 22. 41+: *viérđe* [sg.]. 43,
viérz 3. 42. 44 [∗]. 56,
verz 45,
vierj 23. 46. 55. 57. 61,
viérđe [sg.] 12. 48. 49,
vérd'e, [k] *verz*, *verj* 44,
vierd, *vierdóń* 18,
verdóń 1,
verdɥóń 37,
gálbiń, [k] *vierd* 32.

Vezi şi h. CL, pl. X.
Vezi şi h. 26 (OCHI NEGRI),
28 (OCHI CĂPRUI).

*
Anchete suplimentare:
Kostol: *vínăț*+: *nu să spúńè albástru*, *núma vínăt*. *vierd*; *vérd'e* [sunt ochii ca iarba].
Oštrelj: *vínăț*.

IV. 1. Cf. Weigand, Jb, III, ch. [40], pct. 30: vunot.
6. 18–20. 26. 27.
46. Cf. Weigand, Jb, VII, ch. [40], pct. 262, 265–269, 271: vunot.
37. Cf. ALR II, ms., ch. [3402]+: *vínăt ca śivítu*, *císto ca śériu*, *săńín ca lápćili*.
55. ALR I, ms., ch. [32], pct. 859: *albáştri*+: „ca la capră”; cf. şi ALR I, ms., ch. [29], pct. 859: *verz/st̆i*.
64. ALR I, ms., ch. [32], pct. 3: *vínăț*+: *tri sorț* ‘trei feluri’; cf. şi ALR I, ms., ch. [29], pct. 3: *verd*.
– Cf. Weigand, Jb, VII, ch. [40], pct. 263, 264, 270, 272: vunot.

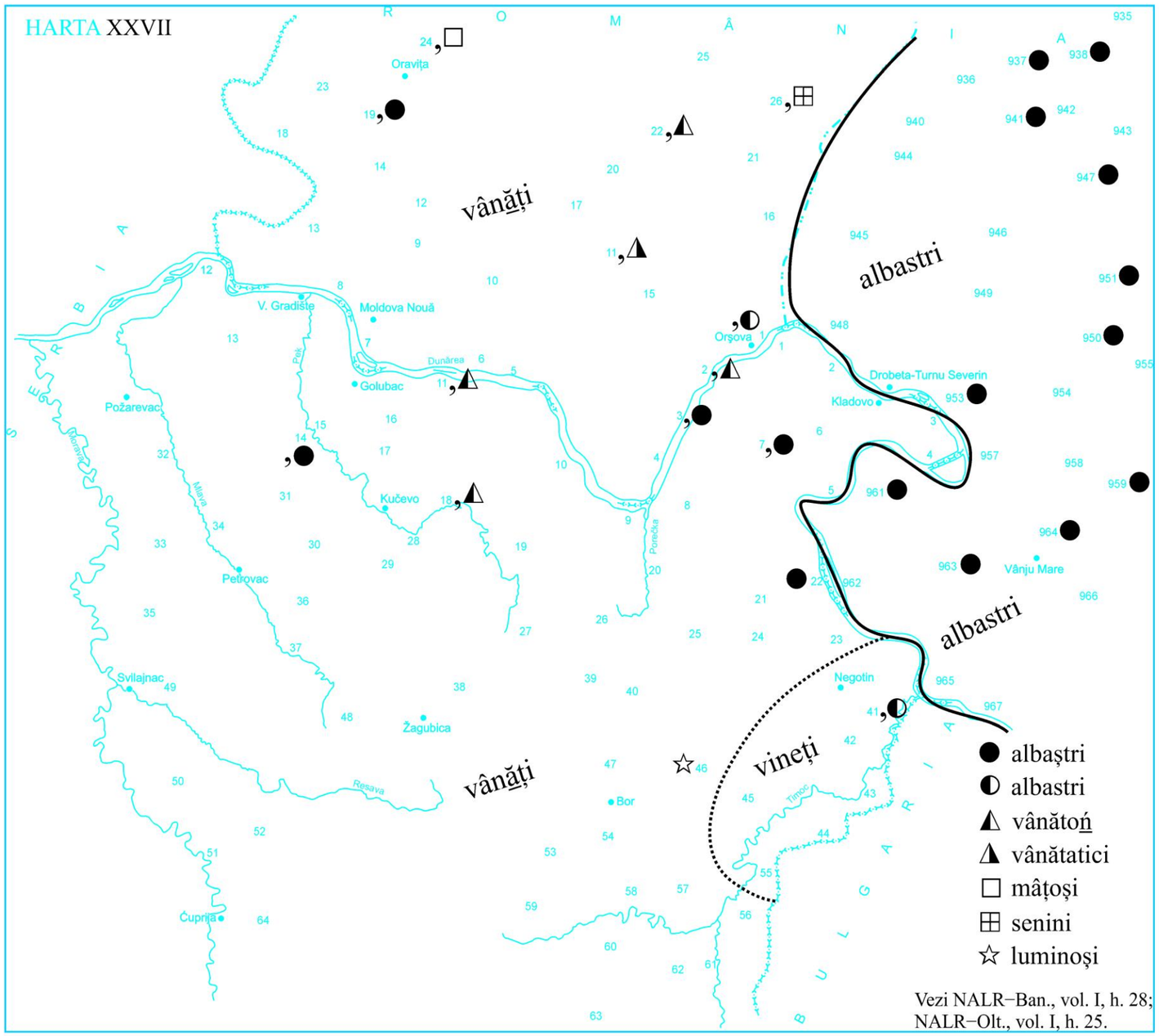

Termeni pentru (OCHI) ALBAŞTRI

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

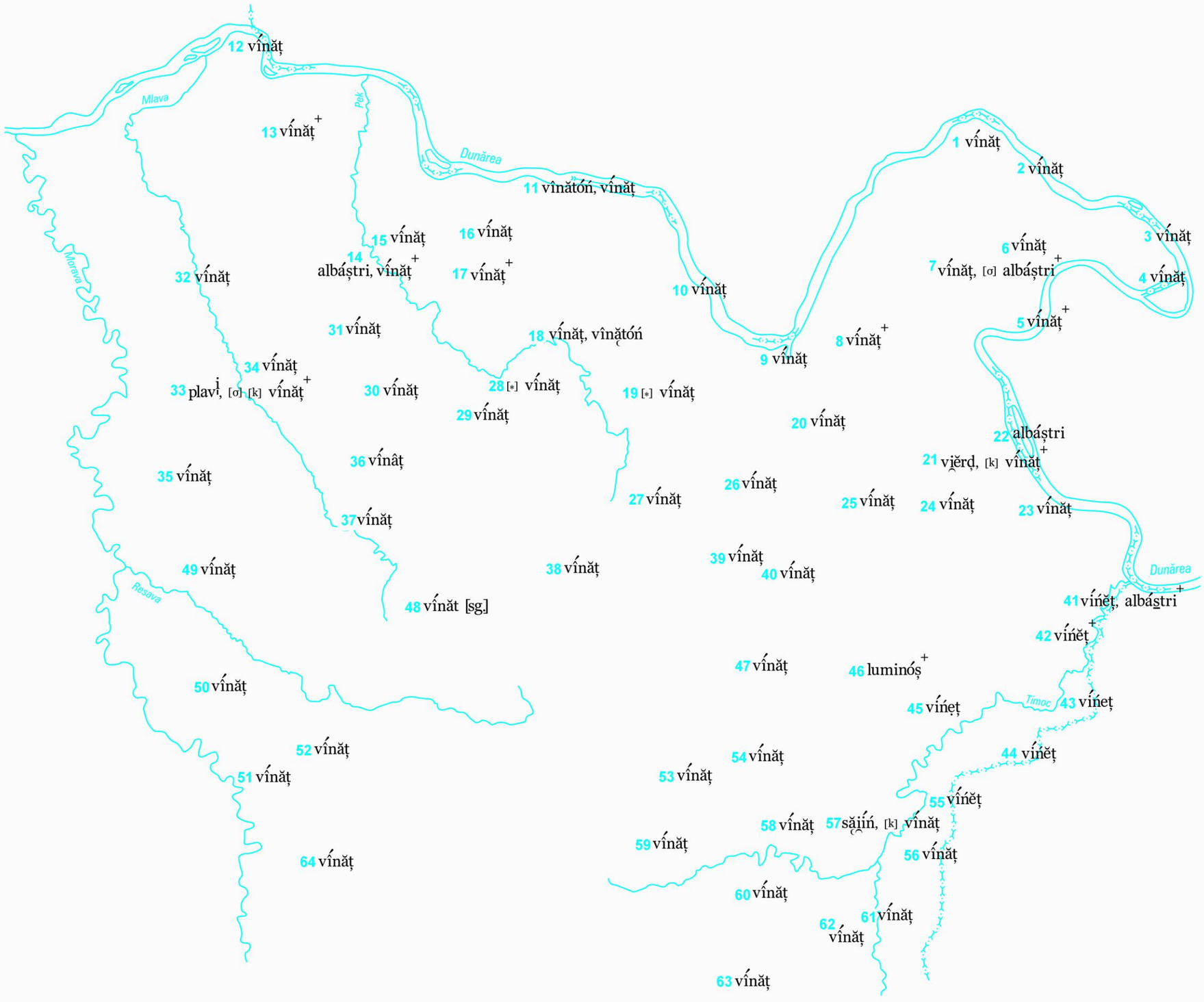

(OCHI) CĂPRUI „*(yeux) châtains, marrons*”
[28]/[100]

I. Întrebare indirectă: *Dar despre ochii care nu sunt nici negri, nici albaştri, nici verzi cum zici că sunt?*

II. 2. *ca śĕnúv̱a, śĕnuşt'íi̯.*
3. [D] CĂPRUI, *şt'iu̯, am au̯uzít cuvíntu, da nu să zíčă la míńĕ-n sat.*
6. *nu-z‿ńij‿ńĕ́gri, da ńiĉ vínăţ.*
9. *nu şćiu̯ bói̯a* ‘culoarea’ *pe rumâńéşćĕ.* [Despre ochii anchetatorului, N.M.]: *vắdą̆* [ind. prez. 1] *că sînt bráu̯uń.*
10. *vorbírăm dă i̯ei̯.*
13. „Nici negri, nici *vínăţ.*”
14. „E pe sârbeşte [cf. srb. *kafeno* ‘maro’].”
16. *óki ca śenúşa.*
19. [D] CĂPRUI: *ái̯a vórbă n-o cu̯nósc.*
21. *ńiĉ ńĕ́gru, ńiĉ vi̯erḍ, núma píntre i̯éľe.* [D] CĂPRUI, FUMERI #.
22. *ca ai̯ mei̯.*
24. *la ai̯ mei̯ ľe ḍíśĕ pe sîrbéşćĕ grái̯eraste, ca ái̯a śe... i̯árba ái̯a śe créşćĕ pin grîu̯, îi̯ ḍíśĕ gráu̯or* [cf. srb. *grahorica* ‘măzăriche’], *aşá vińĕ, ńiś cafelós, nu-i̯ ńiś ála, şći...* [D] CĂPRUI #.
25. *u̯óki sméđi* [cf. srb. *smeđ* ‘brun, brunet, maro’].
31. [D] CĂPRUI: *voi̯ ḍíśĕţ cą̆prúi̯.*
35. *pră sîrbi̯éşće.*
36. *ái̯a-i̯ sîrbi̯éşće.*
38. *u̯óki surí, íntră gálbiń şî íntră ńĕ́gru.*
39. 46. 58. [D] CĂPRUI #.
44. *u̯oi̯ḱ cafeńí, dácă sînt bráu̯uń.*
45. [D] BRAUNI #.
47. *fúmăr* [sg.]. [σ] *am śićít* [de ochi] *căprúi̯.*
48. *cafénă* [sgf.], *fúmără* [sgf.].
50. *zai̯ćín = uťei̯* [cf. srb. *zejtin* < tc. *zeytin* ‘măslin’].
54. *sîrbéşćĕ, brau̯ń. u̯oki̯ ńĕ́gri, vínăţ şî gráori̯.*
56. *i̯éstă cáre áre ũ‿oi̯ḱ vínăt şî únu ńĕ́gru. ái̯a sînt u̯ámiń frumóş.* [D] CĂPRUI: *la capriu̯áre, áľa pin túfă.*
60. *sańín, cíta mą̆i̯ întuńĕcát.*
61. *oréşîń* ‘maro închis’, [cei] *są̆i̯íń, nu-s baş ńĕ́gri, cam oréşîń.*
62. *şćím mai̯ mult pe sîrbi̯éşćĕ.*

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *căpréi̯.*
Oštrelj: ?+: [D] CĂPRUI #.
[D] FUMERI: *fúmăr să zíśĕ, da đe u̯oi̯ḱ, n-am au̯uzít.*

IV. 55. ALR I, ms., ch. [31], pct. 859: *capríi̯í.*
64. ALR I, ms., ch. [31], pct. 3: —.

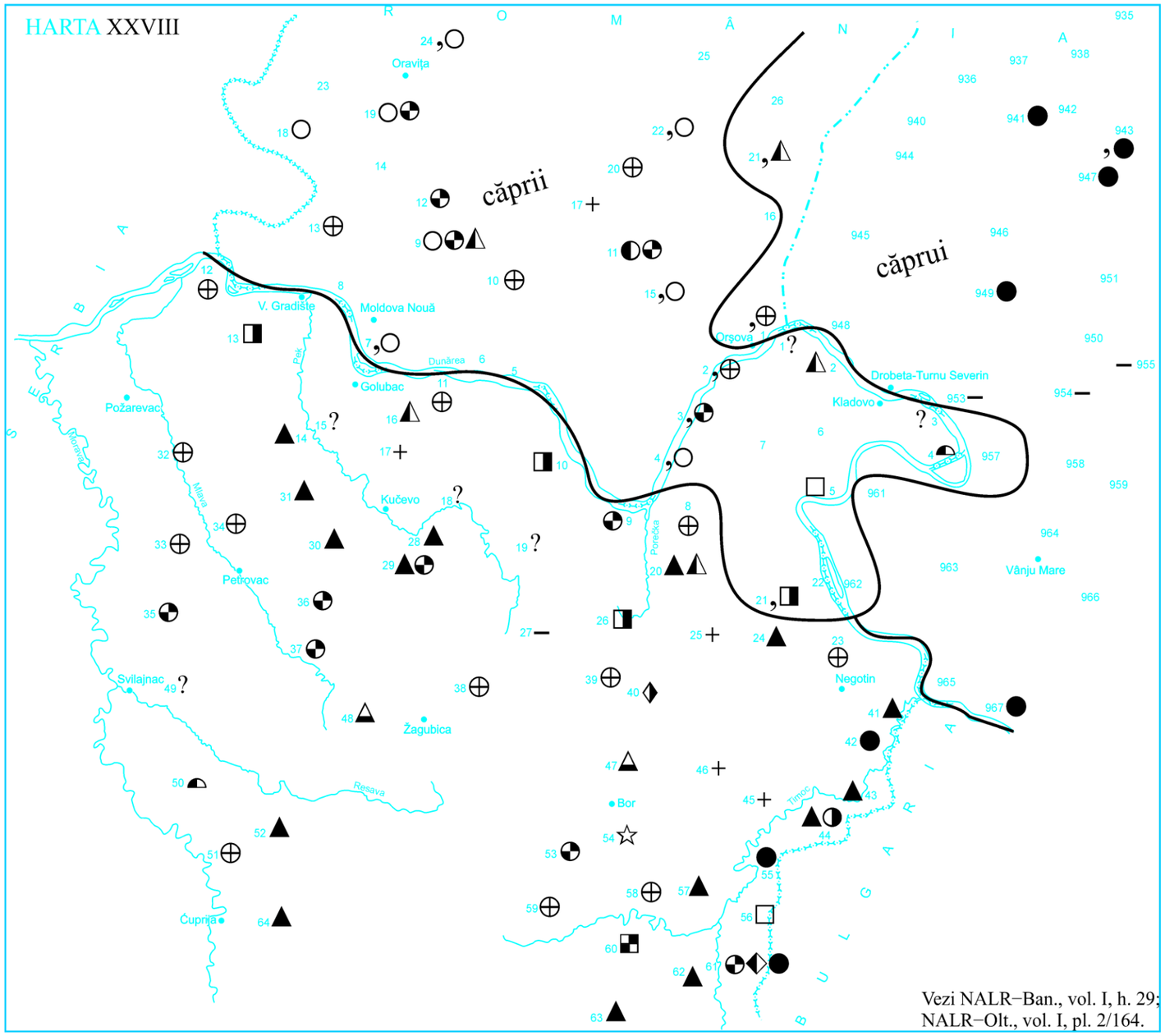

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 29; NALR–Olt., vol. I, pl. 2/164.

Principalii termeni pentru (OCHI) CĂPRUI

○ căprui	◐ căpreşti	▲ cáfeni, cáfini, cafenoşi, cafeloşi, cafenii etc.	□ pistriţi, pistriciori	◇ modúri	☆ graori
● căprii	⊕ galbeni, galbini, gălbeniori, gălbinatici etc.	◭ cenuşii, cenuştii, cenuşaţi, cenuşoşi	◨ urzî́ni, órzîni, oarzîni etc.	◆ oréşini	+ alţi termeni
◑ căpriori	◕ brauni	△ fúmeri	⊞ cáciuri	◓ zăitinioşi, zăitinii	

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

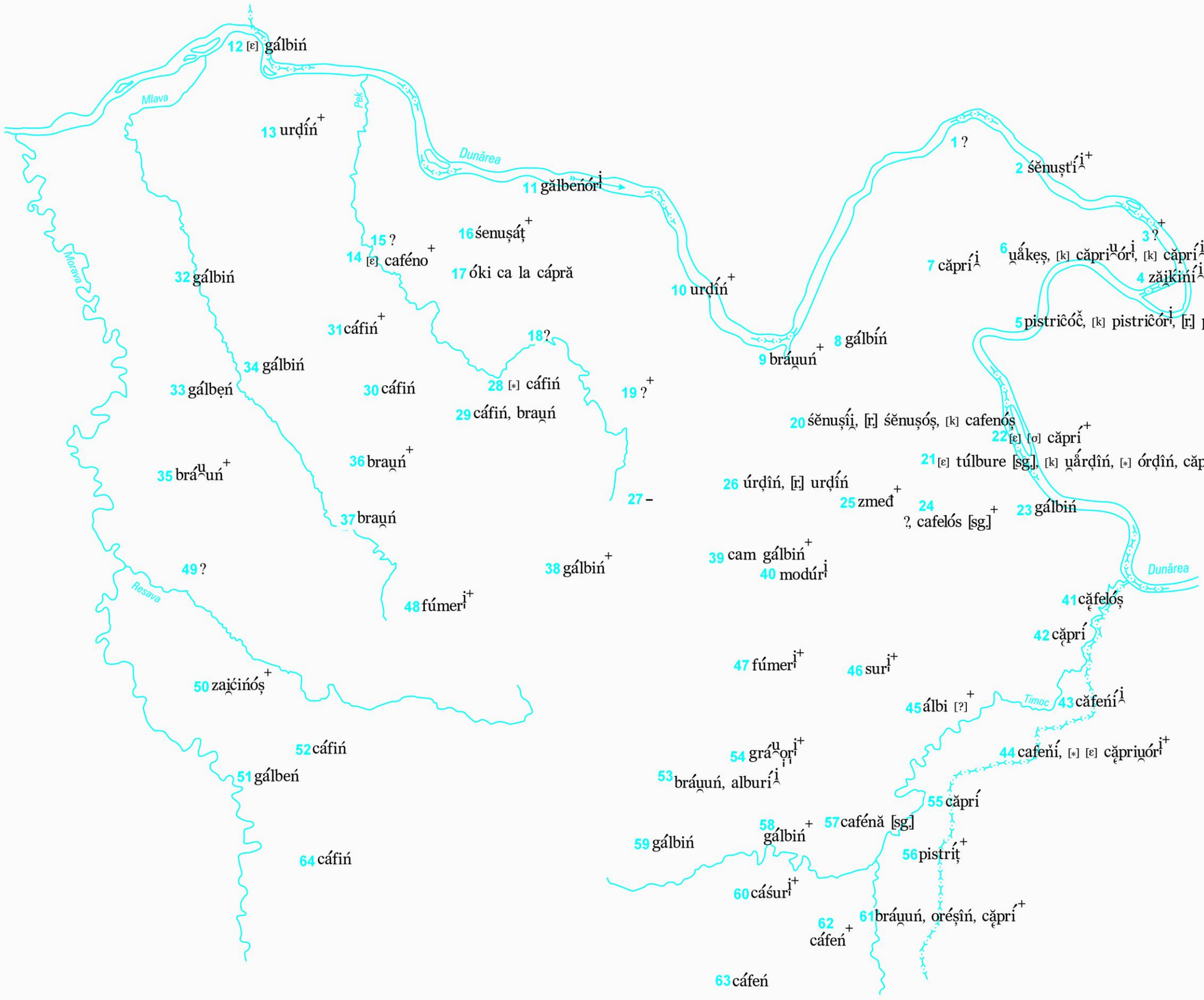

OCHELARI „*lunettes*”

[42]/[114]

I. Întrebare indirectă: *Ce poartă omul, pe nas, când nu vede bine?*

II. 2. *năᵘoťáră* [f.] *or că okelárİ. spuńém ş-áşa, ş-áşa.* [σ] *zíŕţă spun síŕbi.*
4. „*oḱilárİ* se zice în alte sate şi româneşte. *naᵘoĉárẹ* se zice sârbeşte.”
5. *u̯oi̯kİán*; *ᵘoi̯kİę́ń* ‘lentilă’, *stíc̑la d'i̯ la ᵘoi̯ki̯ḗţ. mi̯-a căzút stíc̑la, ᵘoi̯ki̯ánu d'i la ᵘoi̯kİḗţ şî n-am putút să văd.*
6. „La fereastră, *ᵘokİ*.”
10. *zíŕţîli* [pla.].
19. „Mai des se spune *zíŕţă*.”
23. „*oi̯ḱéţ* se zice în satul nostru. *pe ocoľína* ‘împrejurimea’ *ásta mulţ zîc oi̯ḱelárİ. s-a spart un ᵘoi̯ḱ* ‘o lentilă’ *la oi̯ḱéţ*.”
24. *s-a spart ũ‿ᵘokİ đe la ᵘokİḗţ.*
30. *o păréke dă zíŕţă, dᵒáu̯ă párékİ dă zíŕţă.*
32. *zíŕţîľi* [pla.].
33. „*năoĉári*, pe sârbeşte. *oki̯elárİ*... poate am auzit prin Voivodina.”
34. *okelárİ* [se zice] *măi̯ puţín, zíŕţă, măi̯ bińişór* ‘mai des, mai cu seamă’.
37. *o păréke dă zíŕţă, trei̯ păré‿dă zíŕţă.*
41. *s-a spart ᵘoi̯keláru. la fere̯ástă, şćícla*, [V] *ᵘói̯ki̯u la fere̯ástă.*
42. *ᵘoi̯kİę́ćĕ = o stíc̑lă.*
43. *pe sîrbę́şťĕ, naᵘoĉári, ᵘoi̯kelári. s-a spart o stíclă* ‘lentilă’ *la ᵘoi̯kę́ń.*
44. [D] OCHELARI #.
45. „*naᵘoĉárİ*, sârbeşte.”
46. *ai̯ bătrńń* [zic] *ᵘoi̯ḱę́ń, ai̯ ťíńĕrİ, ᵘoi̯kéţ. o păréi̯ke d'e ᵘoi̯kéń.*
47. *dᵘáu̯ă pă̯rékİ d'ĕ zíŕţă.*
51. *zíŕţâľi* [pla.].
52. *zíŕţă̯ľi* [pla.].
53. „*okelárİ* nu zic toţí, [ci zic] numai băieţii veniţi.”
55. „*oi̯kİéţ* zic în altă parte, *îŋcoló, la váľe. ĝam* ‘lentílă’ *la stíclă, la un u̯oi̯kİ d'ĕ stíclă.*
61. *noᵘoĉárİ, pe sîrbę́şťĕ.*

III. Vezi şi h. 25 (OCHI).

*

Anchete suplimentare:.
Kostol: *ᵘoi̯kİḗţ*⁺:
[D] ZÂRŢE #. *ᵘoḱ d'e ĝam* ‘ochi de fereastră’.
Oštrelj: *zíŕţă̯*.

IV. 55. ALR I, ms., ch. [37], pct. 859: *sťícľĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 23, pct. 859: *sticle*.
64. ALR I, ms., ch. [37], pct. 3: *zîrţ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 23, pct. 3: *zîrţă* (*zîrţ*).

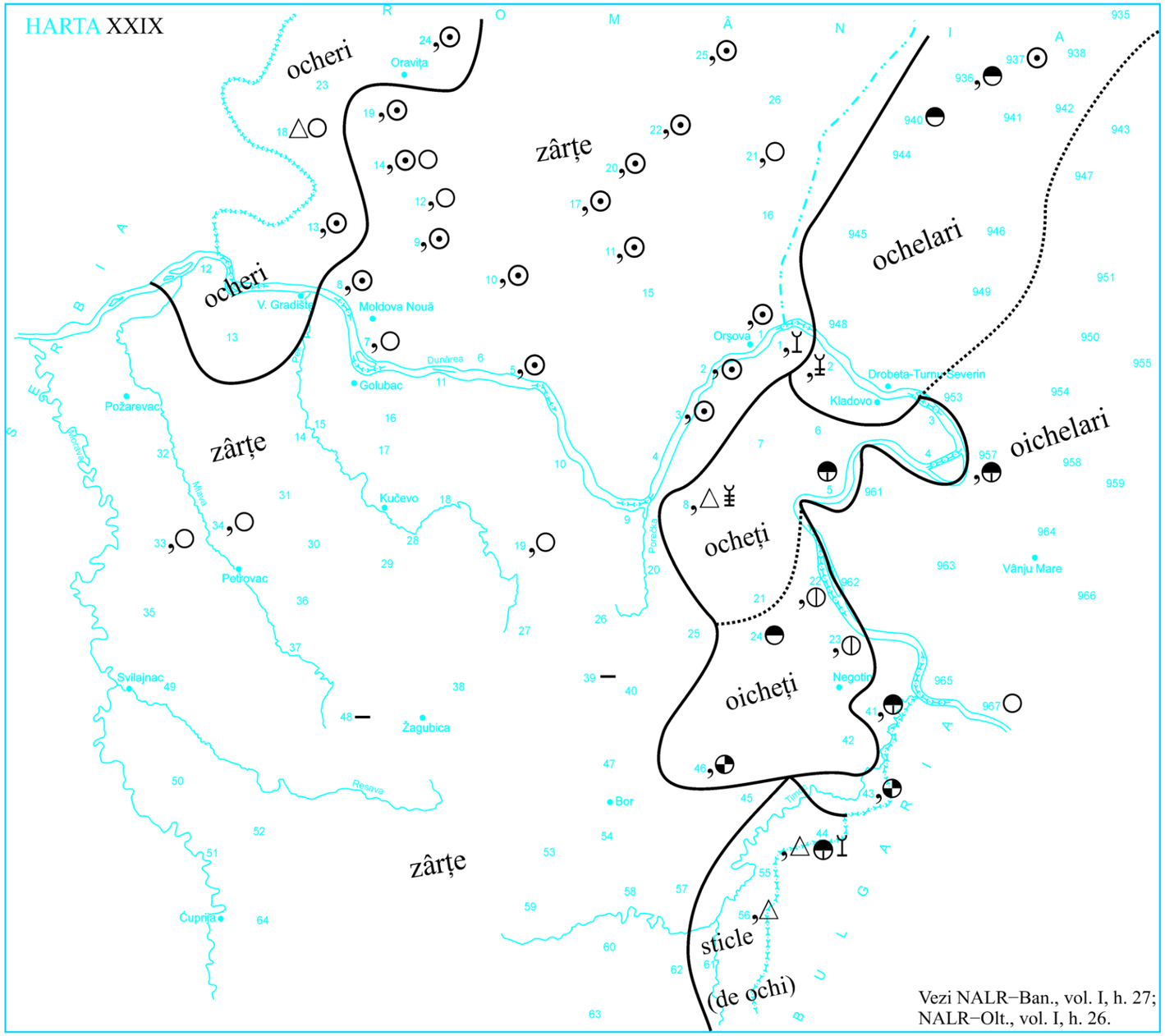

Termeni şi forme pentru OCHELARI

ochelari	oichelari	oicheţi	zârţe	naochiară
ochilari	ocheţi	oicheni (oichiani)	naoĉari	naoĉi

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

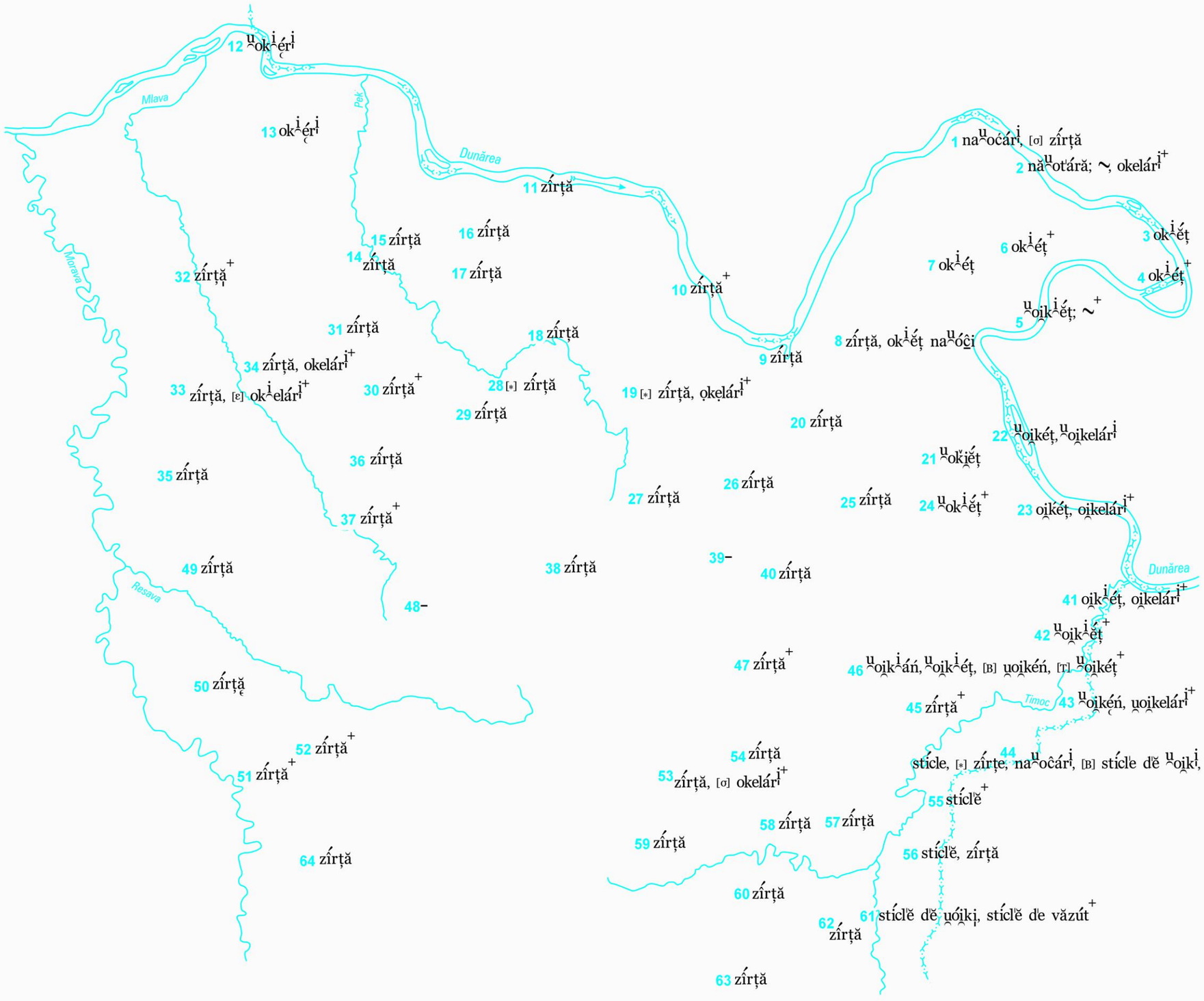

CAUT (ind. prez. 1–6) „*je cherche*”
[43]/[115]

I. Întrebare indirectă: *Ce fac atunci când am pierdut un lucru și vreau să-l găsesc?*

II. 1. *l-a căᵘ̯utát* [perf. c. 3].
2. *să cáᵘ̯ut'e* [conj. prez. 3].
8. *îl găsą̆ṣćě* [3]; *să-l găsắsc* [conj. prez. 1]. *să-l cáćě* [conj. prez. 3].
9. [D] *în ogl'índă, mă ui̯t.*
10. *cat um‿piróń* ‘cui’, *o ki̯ái̯ě.*
13. *îl cat să-l áflu. să-l cáćě* [conj. prez. 3] *măi̯ bíńě.*
15. 28. 34. *să cáćě* [conj. prez. 3].
22. [D] *i̯ei̯ or i̯ii̯ cátă* [6].
25. *să-l cáćě* [conj. prez. 3].
27. [D] *i̯ei̯, nu i̯ii̯ cátă.* [D] *în ogl'índă, ńě ui̯tắm.*
55. *să cát'ě* [conj. prez. 3].
61. *îl cătái̯* [perf. s. 1].

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *cáu̯ut*; *cáu̯uț*; *cáu̯ută*; *cą̆u̯utắm*; *cău̯utáț*; [3], *cat*; *caț*; *cátă*; *cătắm*; *-táț*; [3]⁺: „*cat* se folosește mai des.”
Oštrelj: *cat*; *caț*; *cátă*; *cą̆tắm*; *-táț*; [3].

IV. 6. 19. Weigand, Jb, VII, ch. [72], pct. 262, 268: kau̯t, [și bisilabic] kaut.
18. 20. 26. 27. 46. Weigand, Jb, VII, ch. 72, pct. 265–267, 269, 271: kat.
37. Cf. ALR II, ms., ch. [3131], pct. 4: *ai̯ cătát* [perf. c. 2] *d-arí̂ndu prîn cásă.*
64. Cf. ALR I, ms., ch. [344], pct. 3: *l-am ca̱tát đinarí̂ndu șă nu̯-am putút să-l áflu.*
– Weigand, Jb, VII, ch. [72], pct. 263, 264, 270, 272: kat.

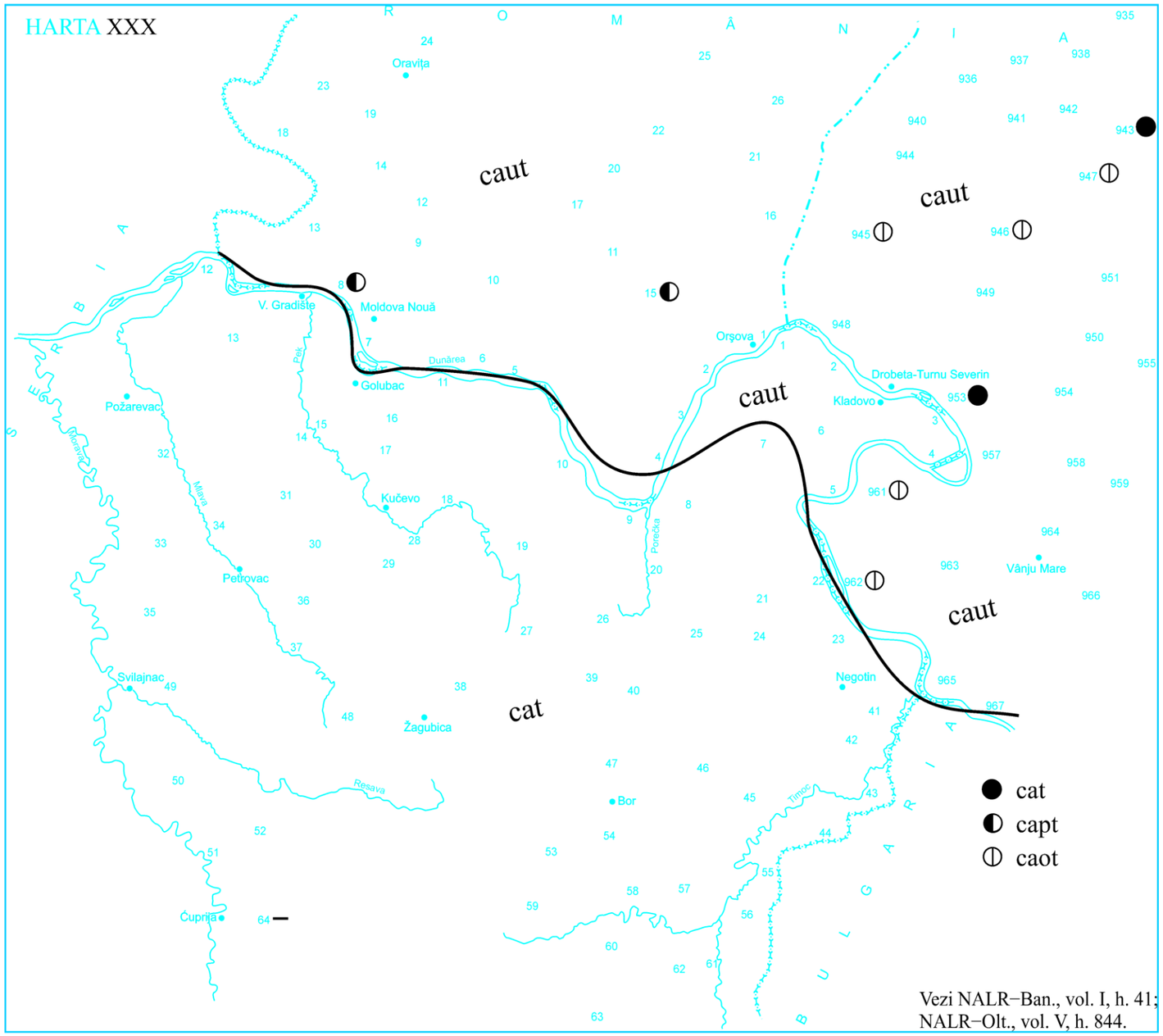

Răspândirea formelor CAT, CAUT etc.

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

ORB, pl. „*aveugle*”
[44]/[117]

I. Întrebare indirectă: *Cum ziceți că este omul care nu vede deloc?*

II. 1. *a rămî́s ḱi̯or*. [σ] *u̯orb* [se zice] *rar. mă, u̯órbuľě! să băźocuréşťě.*
3. *da-i̯ zî́čă şî u̯orb; u̯orbi̇.*
4. 27. [D] ORB #.
7. *ḱi̯or* [e şi cînd] *o ţắră nu véďě.*
8. *nu văd cu u̯óki.*
10. *ki̯or* [e] *dácă nu véđe. orb* [e cel] *śě nu véđě ńiścúm.*
13. *ḑî́śe că-i̯ ki̯or, nu vi̯éďe.* [D] *orb, ki̯or, tot úna. ki̯o̯ară; ki̯o̯áre* [f.].
14. *i̯éstă şî u̯orb. nu véđě ńiścúm.*
15. [D] *u̯orb* [se zice] *la şắrpe u̯orb* ‘năpârcă, *Anguis fragilis*’.
16. [D] „*u̯orb* se zice numai despre şerpi: *şî̯ắrpe u̯orb.*”
20. *ki̯or or u̯orb, mắi̯ đěs* [se zice] *ki̯or.*
21. [D] ORB #. *u̯orbi̯éţî ắi̯a śě mi̯ěrg pẹ su‿pomî́nt, cî́rťiţa.* [∗] *nu să zî́čě u̯orb la noi̯, núma ki̯or. u̯orb noi̯ zî́čěm la bắláu̯ur u̯orb; bắláu̯urİ u̯orbİ.*
23. [D] *la noi̯ rar să potrivéşťe orb.*
26. *ki̯or* [e] *dácă nu vi̯éđě.*
28. *u̯ắrbă; u̯ắrbe* [f.].
29. *u̯orb* [despre oameni e] *cam dă ocáră, în‿batjócură.* [Se zice] *şî̯ắrpe u̯orb, orbi̯ḗće.*
30. *orbi̯éke* [se spune].
34. *orbi̯éće; orbi̯éţ* ‘cerşetor’.
40. [D] ORB: „*áľi la noi̯ nu să zî́śě.* Este un şarpe, prin fân, *orbi̯éţ'/ćě. baláu̯ur, álă şî orbi̯éťě. nu vi̯éďe i̯el ńimíca.*”
41. *cáre nu véđẹ ńam.*
44. *nu véďe ďe tot.* [D] ORB #.
45. [D] ORB: *şắrpe orb.* [σ] *am jucát u̯árba, ńě ľěgám cu cî́rpa la u̯oi̯kİ.*
46. *ḱi̯or*, [care] *nu véďe ńiĉcúm.* [σ] *ďe bătrîńáţă* ‘din bătrâni’ *a zîs u̯orb.*
47. *ḱor, ď-amîndói̯ u̯óḱi, ála-i̯ ḱor. cînd zîś ḱi̯or, ái̯a-i̯ ca şî u̯orb. mai̯ îndátă* [zicem] *ḱi̯or ďecî́t u̯orb. ái̯a-i̯ mai̯ rar.*
54. „*ḱi̯or*, cînd nu vede deloc, *u̯orb*, dacă nu vede bine ‘miop’, îi *trébui̯e zî́rţă* ‘ochelari’. *i̯o mi-s u̯orb, nu văd să śićḗsc, áma nu mi-s u̯orb, să cat în dăpárćě. i̯o văd ca úľu. ḱi̯u̯ắre* [plf.].”
58. [D] ORB: *la şắrpe* [se zice], *nu la u̯om.* [σ] *şắrpe u̯orb; şărpİ orbİ.*
59. *nu véđe.*
60. [D] *u̯orb să ḑî́śě la víćě. đi u̯om nu să ḑî́śě. cînd va baćéţ joc đi śińeva* [ziceți] *i̯ěşć u̯orb.*
63. [σ] *şắrpe orb.*

III. Vezi şi h. 32 (CHIOR).

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *ḱor; ḱorİ⁺*: [D] *şî u̯orb* [se zice], *da măi̯ mult ḱor.*
Oštrelj: *ḱi̯or; ḱi̯orİ⁺*: [D] *u̯orb* [se zice] *slab.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 16, pct. 4: *ḱi̯or.*

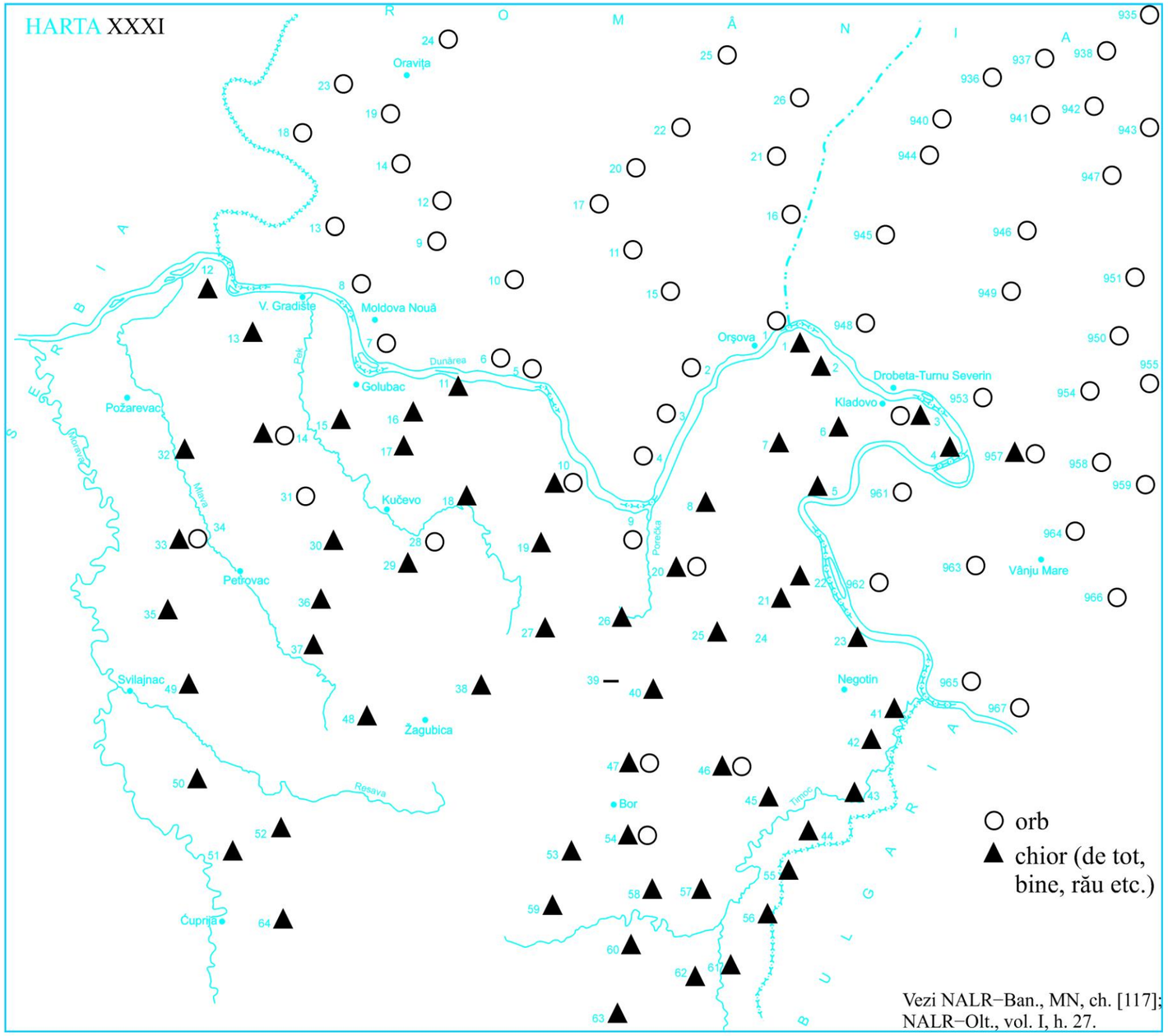

Termeni pentru ORB

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

CHIOR, pl. „*borgne*”
[45]/[119]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi ziceţi omului care nu vede decât cu un ochi?*

II. 2. *cu únu nu vę́ďe.*
8. *cu un ᵘokḭ, kḭor, cu únu vę́đě.*
10. [σ] *orb dę-un okḭ #.*
11. *cu únu vę́đe, cu únu, nu vę́đe.*
13. *kḭǫ́ară* [f.]. [σ] *ᵘǻrbă dă un ᵘókḭu.*
14. *kḭor dắcă-i̯ la un ᵘokḭ or dắcă-i̯ la ámîndòi̯. vę́de la un ᵘókḭu.*
15. *ki̯or la un ókḭu.* [σ] [Se descântă...]: *dă điđókḭu.*
18. *vi̯ę́de cu un ᵘokḭ.*
21. *abi̯á vi̯ę́ďě. ną̆zą̆ri̯ę́ṣťě cíta cu únu.*
26. [σ] [Se descântă...]: *dăscíntă đi điu̯okiát, đi miľigóś, să să pi̯árdă.* [∗] *đescíntă đe điu̯ókḭu.*
27. *ki̯órule!* [voc.].
28. *kḭǫ́ară; kḭǫ́are* [f.].
30. *kḭor, cînd vę́đe cu un ókḭu.*
33. *kḭor íľi u̯orb dă ũ‿ᵘokḭ.*
38. *nu vi̯ę́đě c-un ᵘókḭu.*
40. *i̯ară ḱi̯or.*
44. „*or ḱor ď-amîndói̯ ᵘói̯ḱi. uńi zîc ĉecír*, dacă nu deschide ochiu ca lumea, dacă vede pe jumătate”. [∗] *vę́ďě núma cu únu.*
46. *nu vę́ďe c-ũ‿ᵘoi̯ḱ.*
47. *ḱi̯or núma ďě ũ ᵘoḱ, da ᵘorb ď-amîndói̯.*
50. *nu ṣćiu̯* [cum se zice] *ńiś în ľímba sîrbęáscă.*
52. [∗∗] *cíta kḭor.*
57. *núma cíta ḱi̯or đ-on ᵘoi̯ḱ, nu đ-amîndói̯.*
61. *da cu únu vę́ďě.*
64. [L] *đi un ᵘokḭ.*

III. Vezi şi h. 25 (OCHI), h. 31 (ORB):
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *ḱḭor ďe un u̯oḱ⁺: vę́ďě núma c-un ᵘoḱ. ḱḭonţ* ‘care are ochii strâmbi, saşiu’.
Oštrelj: *ḱḭor la un ᵘoi̯ḱ; ḱḭorḭ.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 67, pct. 859: *ḱi̯or di̯-õ‿u̯oi̯ḱḭ; ḱi̯orḭ ďi u̯oi̯ḱḭ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 100, pct. 859: CHIOR DE UN OCHI.
64. ALR I, vol. I, h. 67, pct. 3: *ḱi̯or đ-uṇ‿u̯óḱḭ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 100, pct. 3: CHIOR DE UN OCHI.

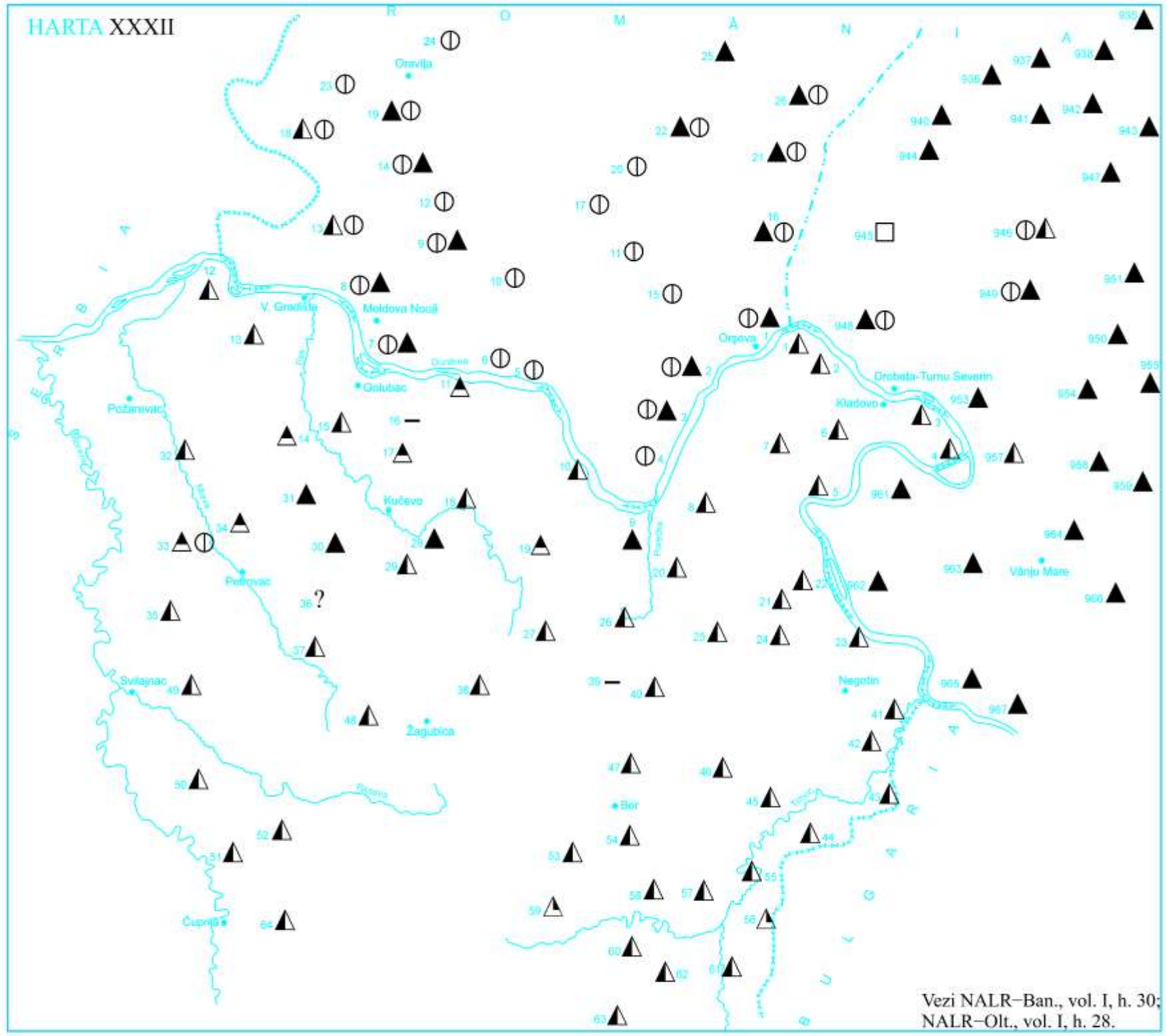

Termeni pentru CHIOR

▲ chior
◭ chior de un o(i)chi
⏏ chior la un ochi
⏏ chior cu un o(i)chi
⦶ orb de un ochi
□ pedestru de un ochi

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 kʲor đe ũ uokʲ
2 kʲor dʲõ okʲ+
3 ťor dʲũ uoťʲ
4 ťor dʲon uok
5 kʲor dʲũ ojkʲ; kʲorʲ
6 kʲor dʲõ okʲ
7 [σ] [ɛ] kʲor dʲon uk
8 dě un uokʲ kʲor+
9 kʲor; kʲorʲ, [ɻ] kʲòrí
10 kjor d-un okʲ+
11 kʲor la ũ okʲ; kʲorʲ+
12 kjor dă un uokʲ
13 kjor dă un úkju+
kjor dă un okʲ, [*] dă un úkju-i kjor+
14 kʲor la un uokʲ+
15
16 –
17 kjor la un úkju
18 dă un uokʲ je kʲor+
19 ťor la ũ uoc
20 kʲor đ-un uokʲ
21 kjor dě ũ okʲ+
22 kʲor dʲon ojkʲ
23 kʲor dʲun ojk
24
25 kʲor đ-un uokʲ
26 kʲor đ-un uokʲ+
27 kʲor đ-un uokʲ+
28 [*] kjor; kjorʲ+
29 kjor dă un okʲ; kjorʲ
30 kjor+
31 kjor; kʲorʲ
32 kʲor dă un uoc, [k] uokʲ
33 kʲor la un uokʲ, uorb dă ũ okʲ+
34 kjor la un okʲ
35 kʲor dă un uokʲ
36 ?
37 kjor dâ un okʲ
38 kʲor d-un uókʲu+
39 –
40 kjor dʲũ okʲ+
41 kʲor đ-on ojkʲu; kʲorʲ
42 kʲor đ-un ojkʲ
43 kjor dʲõ ojkʲ
44 kʲor de ũ uojk, [*] kʲor dʲun ojk+
45
46 kor dʲon ojk; korʲ+
47 kʲor dʲũ okʲ+
48 kʲor d-on uokʲ
49 kʲor d-un okʲ
50 kʲor dă un okʲ+
51 kʲor d-on uokʲ; kʲorʲ
52 kjor đ-un okʲ, [*] kʲor dă un okʲ+
53 kjor đ-un okʲ; kʲorʲ ~ ~
54 uorb, [k] kʲor d-on uokʲ
55 kor dʲun ojkʲ
56 kor cu un uojk
57 kʲor đ-on ojk+
58
59 cu un okʲ je kjor
60 kʲor đ-un ukʲ
61 kor dě un uojkʲ+
62
ťor đ-õ uojkʲ
63 kor dă un uk; korʲ ~ ~
64 kʲor đ-un okʲ+

SAŞIU, pl. „*louche*”
[46]/[121]

I. Întrebare indirectă: *Cum spuneţi că-i omul care se uită cu un ochi într-o parte şi cu altul în altă parte?* (GEST).

II. 4. *t'osíur îi̯. t'osą̆ṣt'ĕ* [ɜ], *aşá şt'iu̯.*
5. *să ui̯tă la ᵘo párt'ĕ.*
9. *au̯ dácă* [se uită] *îŋcoló şî-ŋcoló*, [se zice] *să úi̯tă-n lắturi̇* ['strabism divergent'].
10. *únu la slą̆i̯ínă, únu la fai̯ínă* [!].
12. *vîrnáu̯cast* [se zice pe *sâbeşte*] *la care są̆ úi̯tă-m‿părţ.*
13. *pą̆nĉúră* ; ~ [f.]. *a vą̆zút, ścă, mámă-sa şárpęl'ę cu i̯el cînd a fost... d-ái̯a-s ᵘóki̯‿aşá.*
14. „Se zice aşa şi [atunci] *cînd cátă urít la áltu.*”
18. *noi̯ ḍíśĕm că cátă ca mí̆ţu, dă pă amîndói̯* [ochii].
[σ] *cam ki̇ortúi̯ dă pă un ᵘoki̇.*
20. „Se uită *îŋcruśíş.*”
22. „*l'ĕ fúgă ᵘóki. şt'iu̯ că i̯ęstă vórbă*, dar nu-mi aduc aminte.”
24. *să ᵘúi̯tă întortoi̯át, cu ᵘun ᵘoki̇ la făi̯ínă şî cu únu la slăi̯ínă. să úi̯tă c-un ᵘoki̇ îŋcoló.*
28. *pănĉúră*; *-ĉúre* [f.].
29. 61. „*razróc*, pe sârbeşte.”
34. *poṅevós*; *-vóş.*
44. *pe sîrbę́şte, zricava, cîn‿să zăᵘúi̯tă alắturęa. ǵi̇ordíş, cînd să zăᵘúi̯tă aşá, r̃ău̯.*
[∗] [σ] *cu únu la slăńínă şî únu la fą̆i̯ínă. privę́şt'e cam ĩ‿jos, nu privę́şt'e drept.*
45. *i̯ęstă áltă vórbă la noi̯.*
46. *i̯eu̯ am fost ą̆la. i̯eu̯ sînt operăsít* 'operat'.
47. *să úi̯tă-ŋcruśişát.* [∗] *ḱi̯ort or ḱi̯ortúi̯, ki̯ortúi̯ĕ* [f.] = *vę́d'ĕ îŋ‿cruś.*
49. *nu cátă đirépt.*
50. [σ] *ki̇orđíş víńe... cátă cu ámîndoi̯ ᵘóki* [...] *nu cátă đirépt la ćíńe, núm-aşá, i̇i supărát, mîńós.*
53. *cátă ki̇orĉíu̯.*
54. [∗] *cu un ᵘoki̇ cátă-n várḍă, cu alált scᵘáće cárnę.*
57. *să úi̯tă contúi̯, će ui̯ţ* [2] *ponĉíş.*
58. [σ] *c-un okj la făi̯ínă şî cu únu la slăńínă* [!], *aşá-i̯ poreclím noi̯.*
63. *nu-m dă-ŋ‿gînd acúma. sîrbę́şt'e, razlócast* [cf. srb. razrokost 'strabism'].
64. *są̆ úi̯tă raspirát.*

III. Vezi şi h. 37 (CU COADA OCHIULUI).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *ḱi̯onţ*; ~⁺: *cáre áre ᵘóki strĩ̆ş.*
Oštrelj: *ḱortói̯*; ~.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 68, pct. 859: *să úi̯tă-m̥‿pt'ăz* ⁺: „*să úi̯tă ǵi̯orǵíş*, când se uită cu necaz spre cineva, aruncând ochii”.
64. ALR I, vol. I, h. 68, pct. 3: *să úi̯tă îrĝi̯áu̯, ḱi̯orĝíş.*

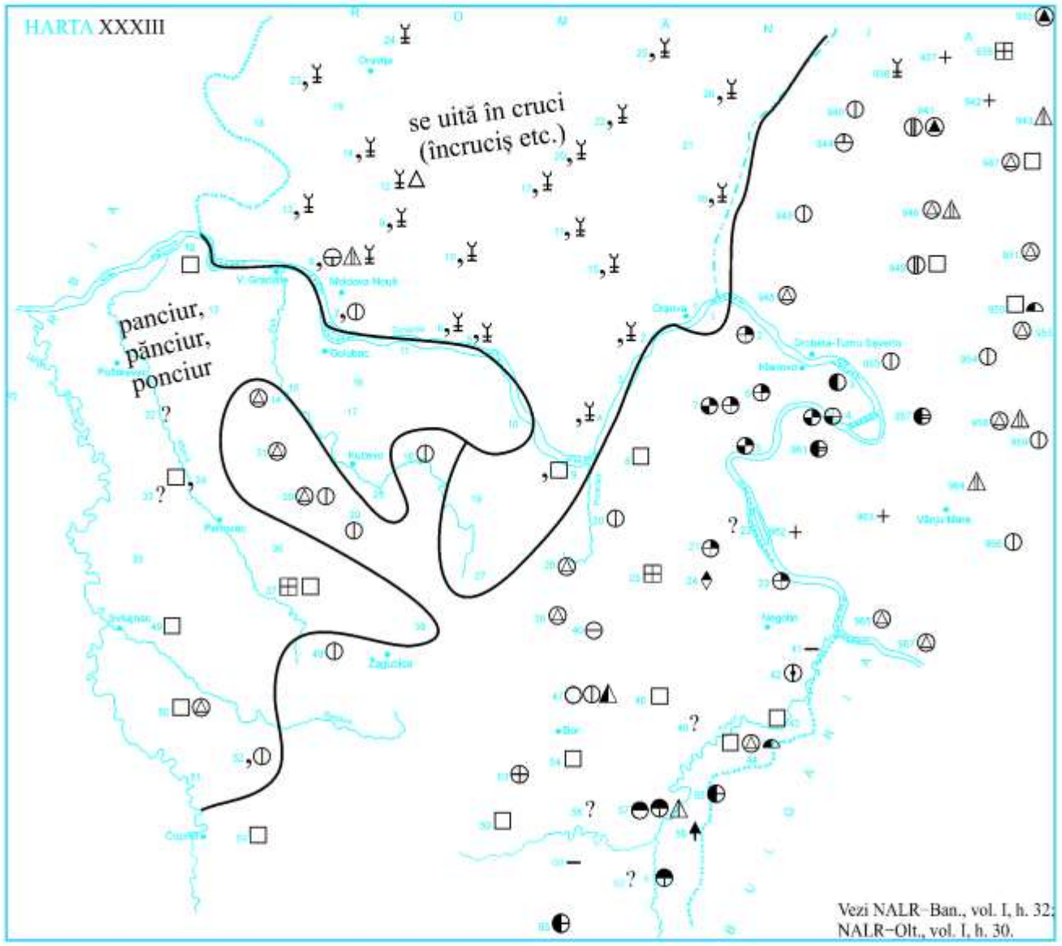

Principalele răspunsuri pentru SAŞIU

○ chiort	⊖ chiortopan	◔ chiosáv (chiosau)	◓ cecâr
⦶ chiortui	◐ chiont	◕ chiosấur	↑ şeui (şaui)
⦷ chiortui [adv.]	◐ chiontui	△ ponc	⚳ chior
⦸ chiorţui	◐ chiontui [adv.]	⚠ poncíş	□ (cată, se uită etc.) în lături, în părţi, în răspăr, a răspântice etc.
⊕ chiorciu	◓ contui [adv.]	⚠ ponciş [adv.]	◎ (cată, se uită) cordiş, cordâş, chiordiş, chiordâş, ghiordiş etc.
⊖ chiortau	◓ pontui	◭ ponciur	⊞ (cată, se uită) în cruci (încruciş)
⊖ chiortâu [adv.]	◕ chios	♠ întortoiat	◭ se uită chiorâş

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

ALBUL (OCHIULUI) „*blanc (de l'œil)*"
[47]/[123]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi zici la partea ochiului care e albă?* (INDIC.).

II. 9. *doi̯ albắț. dácă ĩ̃śĕpém tái̯na, atū́śa spúńĕm că albắțu lu ᵘ̯okɨ́, să șćim śĕ tăi̯nui̯ím, da dácă am tăi̯nui̯ít đĕ u̯okɨ́, ca noi̯ acúma, tăi̯nui̯ím đĕ ᵘ̯okɨ́, spúńĕm albắțu* [a.].
10. *s-a lovít în albắț.*
19. *albi̯áța, acúma-m dă-ŋ‿gînd.*
26. *ókɨu al đirépt áre albáță mai̯ máre.*
37. *al alb, ắsta* [indic.].
44. [*] [σ] *albe̯áță i̯e bᵘ̯álă.*
50. *albúșu măi̯ mult víńe. albúșu dă u̯ọ/uu̯. cred că ɨ́ęstă egzáct cum să ḑíśe* [dar nu-și amintește].
55. *gogolói̯ la ᵘ̯oi̯ḱ.*
59. *ắsta-i̯ alb.*
64. *albi̯áță, mĕi̯ veđĕru̯ásă.* [σ] *áre alb ĩ̃‿ᵘ̯okɨ́ mă̯i̯ mult.*

III. Vezi și h. 36 (ALBEAȚĂ).

*
Anchete suplimentare:
Kostol: *albi̯áță.*
Oštrelj: ?.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 18, pct. 859: *ᵘ̯ói̯ḱi̯u alp̲;* cf. și ALRM I, vol. I, h. 28, pct. 859: +.
64. ALR I, vol. I, h. 18, pct. 3: *albi̯áța* [a.] *píŋgă oḱɨ́;* cf. și ALRM I, vol. I, h. 28, pct. 3: ALBEAȚĂ

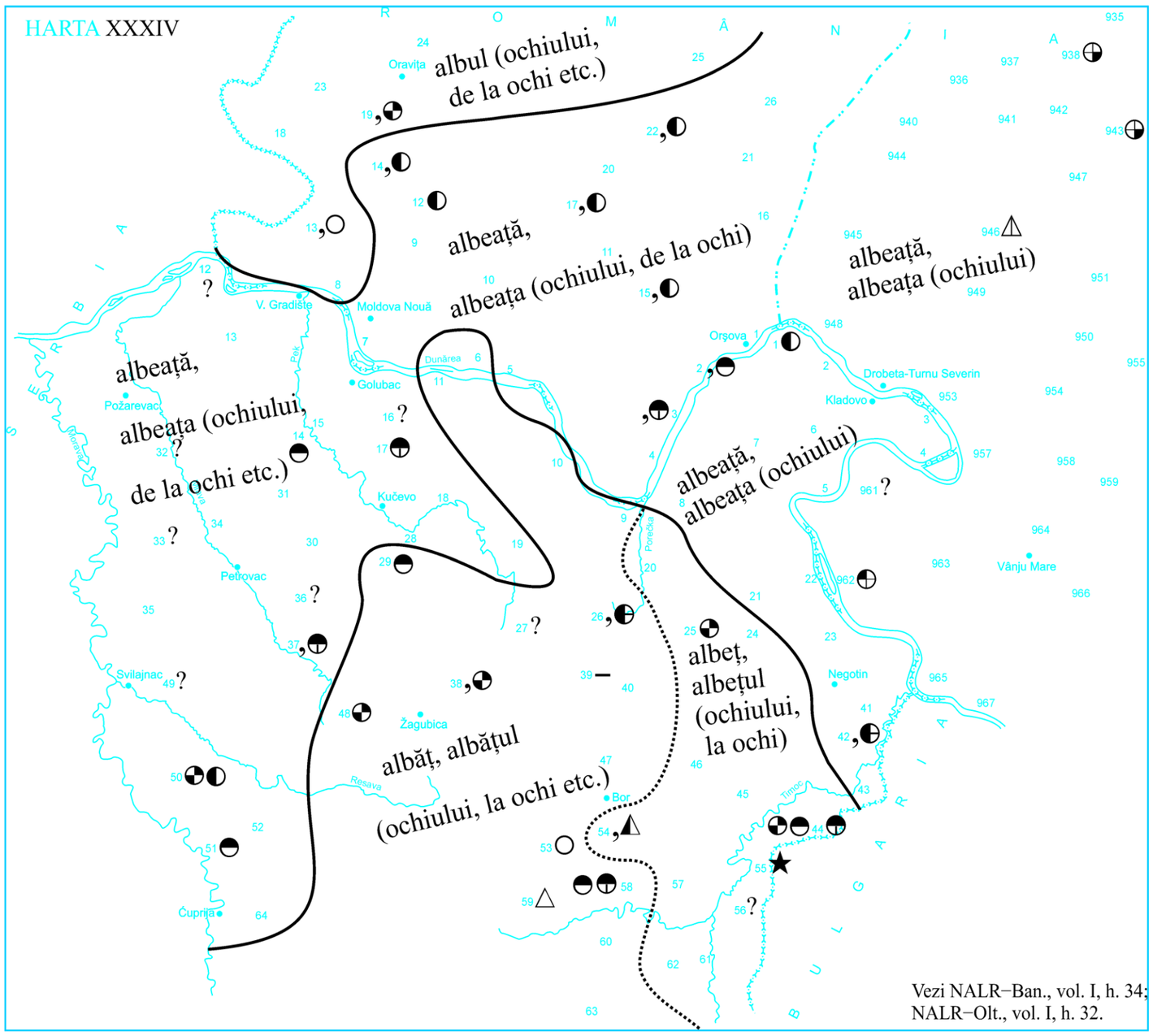

Principalii termeni pentru ALBUL OCHIULUI

○ albeață (la ochi)	◓ albul (ochiului, în ochi)	⊕ albitura ochiului	⚠ bolboasa [a.]
◐ albăț, albățul (ochiului, la ochi etc.)	◓ ochiul alb, al alb	⊕ albete	◭ oul ochiului
◐ albieț, albețul (ochiului)	◕ albuș, albușul (ochiului)	△ boboloșul [a.]	★ pruna la oichi

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

PUPILĂ, pl. „*pupille (de l'œil)*"
[48]/[124]

I. Întrebare indirectă: *Cum se numeşte aceea ca o mărgea mică, rotundă şi neagră din mijlocul ochiului?* (INDIC.).

II. 3. *nu şt'iu̯, n-am folosít, po̯át'ĕ i̯ę́stă.* [σ] *lumína óki̯ului̯, i̯ę́stă, a* 'dar'*n-am şt'iu̯út la că să refę́ră, da am aᵘ̯uzít cuvíntu, da n-am şt'iu̯út la čă̯* [se zice], *da că l-am folosít î̯ ‿sîrbę́şt'ĕ, zę́ni̯ţa.* [σ] *şî ásta* [se zice], *ved'ę́re̯a óki̯ului̯.*
4. „*ái̯a mícă*, neagră."
5. *zéńiţă, pe sîrbi̯ę́şt'ĕ.* [σ] *noi̯ zîčắm şî ved'ę́re, şî lumínă. măi̯ mult îi̯ zíčă ved'ę́re.*
6. *a ńágră. cînd să lovę́şt'ĕ în̯ ‿ved'ę́re, orbi̯ę́şt'ĕ.*
7. 23. „*zéńiţa*, sârbeşte."
9. *al ńĕ́gru.*
10. „*ńágră*, rotundă, pe sârbeşte, *zę́ńiţa.*"
13. *şćíu̯, ái̯a rotátă.*
16. „*fećíţă* [la ochi] se zice, dar nu ştiu la ce."
18. *ái̯a, noi̯ ḑîśĕ́m stáu̯ă̯, zeníţa sîrbi̯ę́şćĕ, noi̯ ḑîśĕ́m stáu̯ă̯, rumîńę́şćĕ, pe̯-al nóstru rumín, cum vorbím vláhi.* [Cu care omul vede?]: *veđę́re la ᵘ̯okɨ́, stáu̯ă. uńi ḑîc stáu̯ă, úńi ḑíśĕ veđę́re la ᵘ̯okɨ́.*
19. „*ńágră, mícă*, pe sârbeşte, *zéniţa okᵘ̯.*"
25. *veđę́ri̯a* [a.], *baş pe rumîńę́şćĕ.*
27. *ái̯a mícă.*
32. *şćíu̯, zéńiţa* [spun] *sírbi.*
35. *stáu̯a dă la ᵘ̯okɨ́, ásta ńágră.* [σ] *veđę́ri̯a lu ᵘ̯okɨ́* [e] *cu tot* 'iris'.
44. *fetíţa ᵘ̯ói̯ḱɨului̯, zína ᵘ̯ói̯ḱɨului̯, îm ‿mijlóc, tot ái̯a, zéniţa* [sârbeşte]. [∗] *fetíţă, ái̯a mícă.*
46. „*múscă* se zice şi la cea ce zboară."
47. *ved'ĕ́rl'i* [pla.].
51. *sîrbi̯ę́şćĕ, zéńiţa.*
54. *cînd să stĩ́źĕ veđę́rɨa, tu ai̯ ḱɨorít.*
55. *a ńágră.*
56. *mi s-a-mpáre că la ái̯a d'in mijlóc îi̯ zíčĕ fet'íţă.*
58. *táčca* [cf. sârb. *táčka* 'punct'] *ái̯a. ásta ńágră.*
60. *fećíţa, în mijlóc. źána* [e] *veđę́ri̯a* 'irisul'. *źáná şî în mijlóc i̯e fećíţa, zę́ńiţa* [pe sârbeşte].
63. *a mícă*, [σ] *míjlócu ᵘ̯óḱɨului̯. zắniţa* [sârbeşte]. [D] FETIŢĂ, STEAUĂ #. [∗] *ved'ę/ári̯a* [a.], *ved'ę́re; -d'érɨ́* [şi 'iris'].

III. 40. Informatorul principal pronunţă cu *d'*, iar cel ocazional, soţia sa, din acelaşi sat, dar de „dincolo de apă", cu *đ*.
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *ved'ę́re; -d'érɨ́.*
Oštrelj: ?.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 19, pct. 859: *ved'ę́ri̯a* [a.]; *-d'ĕ́rɨ́*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 29, pct. 859: VEDERE.
64. ALR I, vol. I, h. 19, pct. 3: *veđę́ri̯a* [a.]; *-đĕ́rɨ́*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 29, pct. 3: VEDERE.

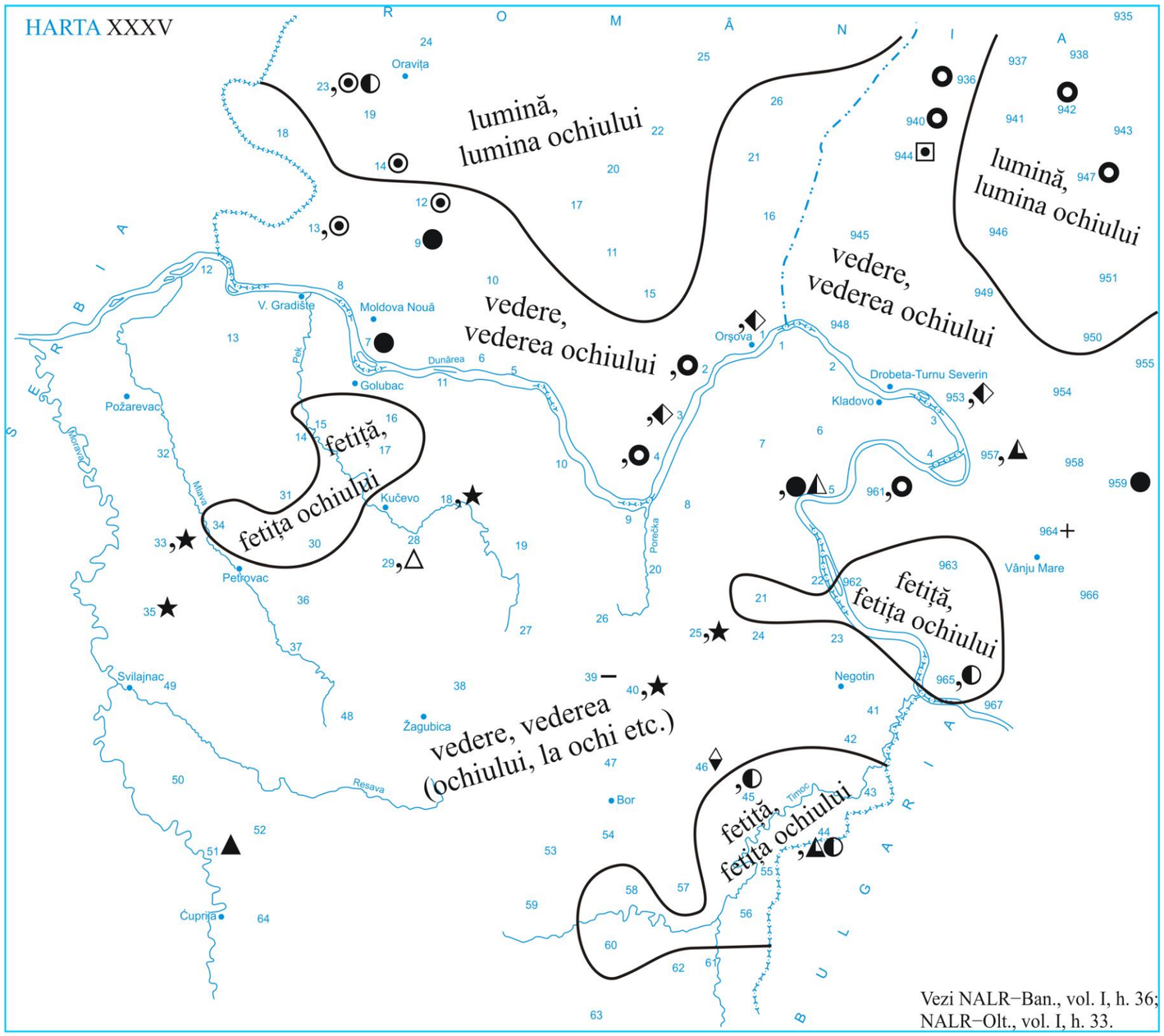

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 36; NALR–Olt., vol. I, h. 33.

Principalii termeni pentru PUPILĂ

- ● lumină, lumina ochiului
- ◐ vedere, vederea ochiului
- ▲ fetiţă
- ◭ zeniţă
- ◭ zână
- △ zarea ochiului
- ◬ raza ochiului
- ♦ muscă, musca ochiului
- ○ boboloş(ul) (ochiului), bolboş, bulburuş etc.
- ⊡ bumburuş
- ⊙ boabă, boaba (ochiului etc.)
- ◆ negreaţa la ochi etc.)
- ★ steauă, steaua ochiului

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

ALBEAȚĂ „*taie (de l'œil), cataracte*”
[49]/[125]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi ziceți la pata aceea care se face la câte un om pe lumina ochiului?*

II. 1. *mi s-a pus scrámu ăla pe ᵘokʲ.*
2. *úńi spúńě pĭ́nd̨ă. să púńě ca pĭ́nd̨a.*
5. *s-a pus áia pe ᵘoiḱ și nu vi̯éd'ě ca lúmea.*
6. *s-a pus scráma pe okʲ și trę_să-l operézə. scrámă* [se zice și] *la lápt'ě, d'ĕsúpra. adunám* [imperf. 4] *scráma și făc̆ắm unt.*
9. *„mi s-a ivít pĭ́nd̨ă pístă ᵘokʲ.* Când nu văd *baș bíńě, párcă am o śáț̨ă.*”
10. *să fáśě la ai̯ bătrín. sírbi d̨ic scrámă.*
11. *śáț̨a-i̯ máglă. noi̯ d̨íśĕ́m* [că] *să fáśě mréjă pră ᵘokʲ și nu văd. voi̯ díśĕț plásă la mréjă* [cf. srb. *mréža* ‘rețea, plasă’].
12. *să fáśě máglă* [cf. srb. *magla* ‘ceață’] *și nu vę́dě.*
13. *albi̯áț̨ă, dî_núntru.*
14. *„múlt'ě vórbe* românești *s-ar pi̯erdút.* Românii ar zice *śáț̨ă.*”
15. *„scrę́ámă,* pe sârbește, *mrę́ájă, rumânę́śće.*”
18. *d̨íśĕ́m că s-a pus ńágură pă ᵘokʲ, s-a pus mréjă pă ᵘokʲ și nu vę́dě. să opărăsă̆ś́ćě* ‘se operează’.
20. *să púńě śáț̨ă, cataráctă, în l'ímba sírbă.*
24. *s-a pus o pĭ́nd̨ă pístă ᵘokʲ.*
25. *să operisă̆ś́ćě. îi̯ púńe soĉívă* [cf. srb. *sočiva* ‘lentile’].
27. *scrámă d̨îc sírbi.*
29. *„mrej,* și în sârbește. *mréjńaĉa* [< srb. *mrežnjača* ‘retină’].”
33. *să opărisă̆śc dă cara...,* [k] *dă cataráctă.*
34. „Sârbește, *mréjă.*”
36. *mi s-a pus mréjă la okʲ.*
38. *s-a pus o pi̯eluș́ină pră ᵘókʲu. scrámă, pră sîrbę́śće.*
40. [∗] *„i̯-a crescút um_panús pístă ᵘokʲ. panús* [este și] *la búrtă,* [cînd e] *soborít. scrámă* se zice și la spuma laptelui.”
41. „Sârbește, *cataráctă.*”
42. [∗] *áre albi̯áț̨ă-n ᵘoiḱʲ și nu baș prę́a vę́dě. sîrbi̯ę́śće, cataráctă.*
43. *să púńě scrámă.*
44. *zîĉém și ĉáț̨ă.* [∗] *albę́áț̨ă, l-al bolnáv.*
45. [D] CEAȚĂ #.
46. *tot albi̯ĕ́ț. să dă pístă ᵘoiḱ. albă̆ţu tréĉă pístă tot, pístă ᵘókʲu tot.*
47. *śáț̨ă, cînd nu vę́d'ě. medicál* [se zice] *cataráctă. stáᵘă* [cînd te-a înțepat ceva].
50. *śáț̨ă pe ᵘokʲ. la dóctor îi̯ cobo̯áre śáța.*
51. *dîn sîrbi̯ę́śćě noi am prîs că i̯ę́ scrámă.*
54. *scrámă, ca o pátă álbă pe veđę́re.* [∗] *a furát-o i̯ei̯ dă la noi̯, or noi̯ dă la i̯ei̯.* [Sunt] *mestăcătúrʲ múlćě.*
58. *scrámă, cîn_nu vę́d'e. m-i śáț̨ă la ᵘok. cîn_să púńě áia, mi să fáśě śáț̨ă pístă ᵘok. să púńe roșcáĉcu* [?] *pístă okʲ.*
59. *nu-m vińe-m_pámăt* ‘minte’ [pe românește].
60. *am scrámă la ᵘokʲ. i̯-a albít ᵘóki. scrámă, pi sîrbi̯ę́śt'ě.*

III. Vezi și h. 34 (ALBUL OCHIULUI).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *i̯ar albi̯áț̨ă,* [∗] *pĭ́nd̨ă pe ᵘokᵏ⁺: mi s-a pus pĭ́nd̨a pe ᵘokʲ.* [σ] *mrę́ájă, pe sîrbę́śt'ě.*
Oštrelj: [∗] *albi̯áț̨a ᵘóiḱʲului̯.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 111, pct. 859: *albi̯áț̨î*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 150, pct. 859: ALBIAȚĂ.
64. ALR I, vol. I, h. 111, pct. 3: *śi̯áț̨î*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 150, pct. 3: CEAȚĂ.

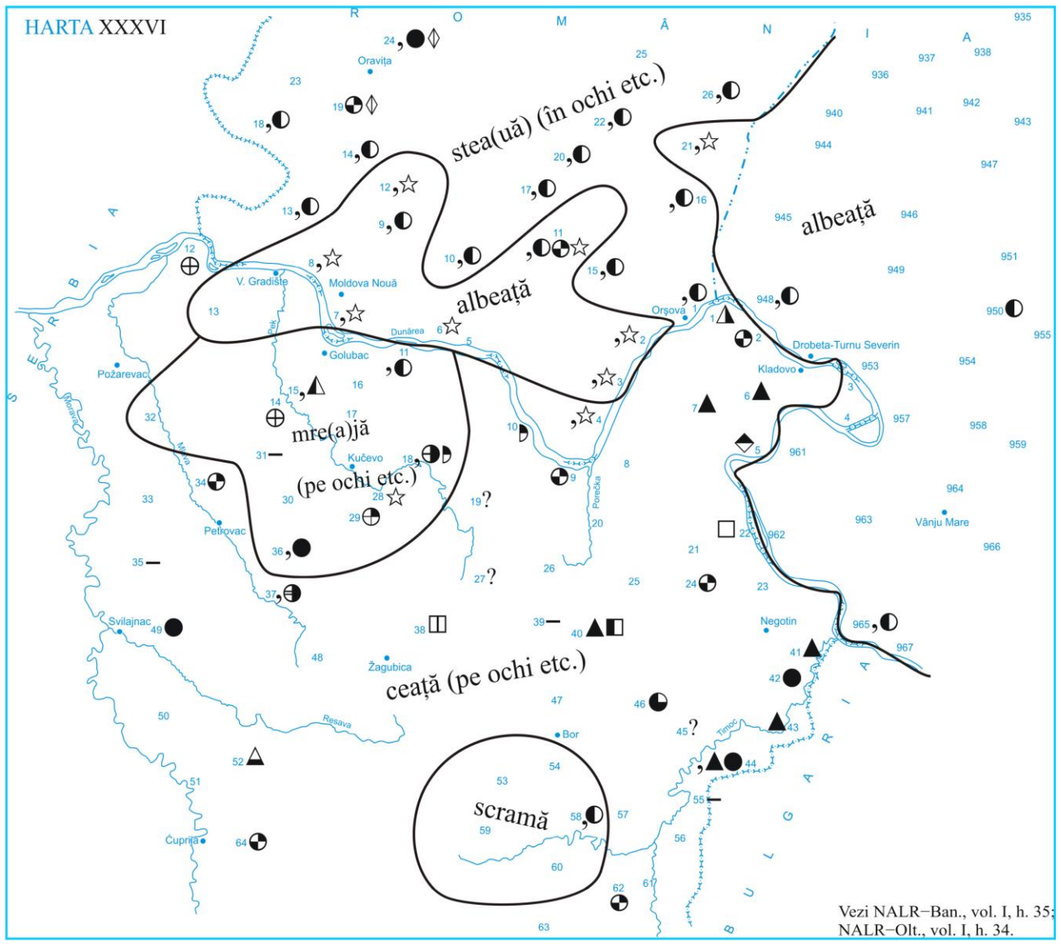

Principalii termeni pentru ALBEAȚĂ

albeață (pe ochi)	negureață	screamă	pieluşină
albeț	pânză (peste ochi, pe ochi)	scram	pănuș
ceață (pe ochi etc.)	maglă	stramă	ponog
negură	mrej	steauă (în ochi)	sită, sităriță (pe ochi)
neagură	scramă	puvăială	cataractă

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

(CU) COADA OCHIULUI „*(regarder) du coin de l'œil*”
[50]/[126]

I. Întrebare indirectă: *Când te uiți așa, numai dintr-o parte, la un om ca să nu bage de seamă* (GEST), *cu ce zici că te uiți la el?*

II. 1. *să úi̯tă cu kl̓o̯ánda la noi̯.* [D] CU COADA #.
3. *cu t'u̯ắnta* [se zice] *cînd t'e ui̯t rău.*
4. *t'osắș't'ĕ* [ind. prez. 3].
8. *să úi̯tă strîmb.*
11. *ma ui̯t íntr-o párćĕ.*
14. „*cat supt u̯ókiu, cînd i̯e dănăi̯ínćá ți̯a*, te faci că te uiți în jos, dar *caț la i̯ei̯ cu co̯áda lu u̯ókiu* cînd te uiți dintr-o parte.”
15. „*kl̓orđíș* te uiți cînd ești *mîńiu̯ós*.
19. „Cînd e mînios se uită *duș̦mănós*.”
20. *cu kl̓u̯ắrda, cînd i̯ĕșć mîńós.*
21. *cu cu̯ắrda*, [k] *cu kl̓u̯ắrda.*
22. *cînd mă zău̯úi̯t costíș.*
23. *trăsắi̯* [perf. s. 1] *cu u̯ói̯ki̯u să văd êĕ fáĉe i̯ei̯.*
25. *cu cu̯áda ókiului, ćĕ ui̯t înco̯ló, să nu priśápă i̯ĕl. că tu-l ascúlț*, [dar dacă] *la cutáre l̓i śúdă pe míńe, ma duș̦mắńĕșćĕ śĕvá, să úi̯tă cu ki̯u̯ắrta.*
27. *kl̓orđíș, dácă m-i̯i śúdă. să úi̯tă cu cu̯ắda u̯ókl̓ului, să nu primet'áscă* ‘să nu observe’ *ắi̯a că i̯el să úi̯tă.*
29. *corđíș* [te uiți] *cînd tę-a supărát.*
31. *l'e furắm* [ind. prez. 4] *cu u̯ókl̓u.*
32. 37. [D] CU COADA OCHIULUI #.
33. *ćĕ faś că nu-l veq.*
34. „*će pu̯ártă* = se uită la tine.”
41. *cu gl̓u̯ắlda*, [când te uiți] *cu năcáz.*
42. „*kl̓orđíș, cu kl̓u̯ắrda* te uiți când ești *mîńós*.”
43. *vă̯zúsă̯m aș̦á, pe cu̯áda u̯ói̯ki̯uluį.*
44. [∗] *să úi̯tă condúr, íntr-o párte. t'ĕ kl̓óndurl̓ la i̯a* [!]
48. *kl̓orđíș*, [când e] *mîńós.*
49. *mă ui̯t la o párćĕ.*
50. [D] „Se înțelege și *cu cu̯áda u̯ókiului.*”
52. „*ki̯orđíș*, cînd ți-e ciudă pe cineva.”
54. *ki̯orđíș, dácă duș̦mắńĕșć.*
55. *privéșt'* [2] *la o párt'e, privéșt' cîș. privéșt'e* [3] *îndărắt* [cînd se uită] *d'-a-nd'iréț'il'a.*
56. *mą̆ ui̯tái̯* [perf. s. 1] *cu co̯áda u̯oi̯ki̯uluį și vă̯zúi̯.*
59. *mą̆ ui̯t cítra i̯ei̯ đ-a do̯áu̯a.*
61. *întórc u̯ói̯ki la o párt'e o cu albéțurîl'i.*
62. „*ki̯orđíș*, cînd e mînios.”
63. *mă ui̯t cu cu̯áda u̯ókiului íl'i* ‘sau’ *fur cu cu̯áda u̯ókiului.*

III. Vezi și h. 33 (SAȘIU).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *mă ui̯t cu kl̓u̯ắnța or cu cu̯ắda u̯ókl̓ului.*
Oštrelj: *cu fúndu u̯ói̯ki̯uluį.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 15, pct. 4: *întorś* [2] *óki la o párćį*+: [σ] [k] *caț* [2] *cu cu̯ắda u̯ókiului*;
cf. și ALR II, vol. I, h. 10: *caț corđíș.*
55. ALR I, ms., ch. [26], pct. 859: *pe cu̯áda u̯ói̯ki̯ulu̯ĭ*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 26, 27, pct. 859: *u̯a*, COADA OICHIULUI.
64. ALR I, ms., ch. [26], pct. 3: *cu̯áda u̯o/ắki̯uluį*; *coq la u̯oķĭ*;
cf. și ALRM I, vol. I, h. 26, pct. 3: *u̯a.*

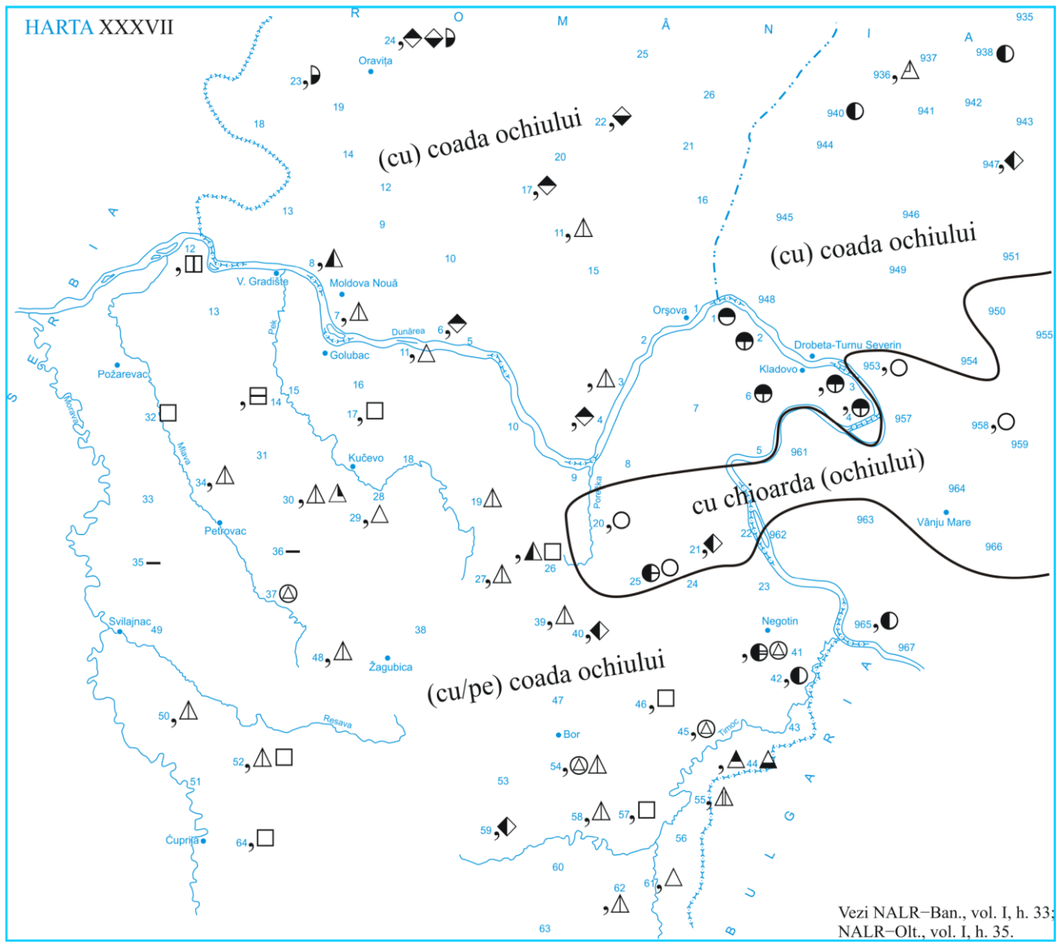

Principalele răspunsuri pentru (MĂ UIT) CU COADA OCHIULUI

○ cu coada ochiului	△ cordiș	▲ condur	◫ pe un ochi
◐ cu chioarda (ochiului)	⚠ chiordiș	▲ pituliș	⊟ sub ochi
◔ de-a chioarta	⚠ chiordâș	◆ chiorâș (chioriș)	◆ de-a doua
◔ cu ghioalda	⚠ ghiordiș	◆ chiorâu (chioriu)	⚠ pe furiș, cu furiș(ul)
◓ cu chioanda	◭ închiordișat	◗ șerpiu	– lipsă răspuns
◓ cu chioanta	◭ chiortau (chiortâu)	□ la o parte, în parte	

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 pe un ᵘokʲ, [σ] cu cuáda ᵘókʲului
13 ma uit [l] cu cuáda ᵘókjului
11 ma uit [l] cordíș, [σ] ~ cu cᵘáda ᵘókʲului+
1 să úită [3] cu kʲoánda+
2 să úită [3] cu kjuánta
tráğă cu ᵘókʲu, [σ] să úită cu tᵘánta, [σ] cu cuáda ᵘókului+
3
6 mă uit [l] cu kʲuánta
4
să úită [3] cu tuánta, [σ] ~ cu cuáda uókʲului+
5 mă uit [l] cu cᵒáda ᵘóikʲului
8 să úită [3] cu cᵘáda ᵘókʲului+
9 mă uit [l] cu cuáda ᵘókʲului
20 mă uit [l] cu kjuárda, [k] cu coáda uókʲului+
22 mă zăᵘúit [l] cu kʲárda+
21 să úită [3] d-a dᵘáua, cu kjᵘárda ᵘókʲului+
26 să úită [3] đ-a kʲuárta, [σ] cu cuáda ᵘókʲului+
25 24 23 trăsăi [perf. s. l] cu ᵘóiku,
[σ] mă uit [l] cu cᵘáda ᵘóikʲului+
39 ćordíș, [σ] cu cᵘáda ókjului
40 d-a dᵘáua, [σ] [k] cu cuáda ᵘókʲului
ma uit [l] cu furíșu, cu gjᵘálda,
41 pi supt ᵘoik, [σ] cu cᵘáda ᵘóikului+
42 mă uit [l] cu kʲuárda ᵘóikjului [!], [σ] ~ cu cᵘáda ~+
46 mă uit [l] la o pártě, [σ] ~ cu cᵘáda ᵘóikʲului
43 pe cuáda uóikʲului+
pituliș, [σ] cu cuáda uóikʲului,
[*] să úită [3] condúr, [σ] ~ cu cᵘáda uóikʲului+
55 privéșt' [2] gjordíș, [σ] ~ cu cuáda ᵘóikului+
57 ćě ᵘuit [2] la o párćě, ~ cu cuáda ᵘóikʲului
56 mă uit [l] cu cᵒáda ᵘóikʲului+
cat [l] cu coáda ókjului+
16 cu cuáda ókjului
14 cat [l] supt ᵘókʲu, cu cuáda lu ᵘókʲu+
17 cat [l] la o párće, cu cuáda ókjului
10 cu cᵘáda ᵘókʲului
cu cᵘáda ᵘókʲului
32 să úită-m párćě+
o furáj [perf. s. l] cu ᵘókʲu, [σ] ~ cu cᵘáda ᵘókʲului+
31
cat [l] kjordíș, ~ ponevós, će pᵘártă [3] cu cᵒáda ókjului+
34
fur [l] cu ᵘóki, 33
[σ] cu cᵘáda la ᵘokʲ, [k] ~ ~ ᵘókʲului+
18 cat [l] cu cuáda ᵘókʲului
să-ŋcorúję [3], cátă [3] cu cuáda uókjului
28
cat [l] kjordíș, ~ înkjordișát, cu coáda ókjului
19 kʲordíș+
29 cordíș, cu cuáda ókjului+
36–
35–
să úită [3] kjortáu, [k] ~ la o párće, [σ] ~ pe cuáda ᵘókilor
27
cátă [3] cu furíș+ 37
să úită [3] kʲordíș, [σ] [k] ~ cu cᵘáda ᵘókʲului+
49 [σ] mă uit [l] cu cuáda lu ᵘokʲ+
38
cátă [3] cu cᵘáda ᵘókʲului
48 cátă [3] kʲordíș, [σ] ~ cu cuáda uókʲului+
50 cátă [3] kjordíș, kjórdiș, [σ] cu cᵘáda ᵘókʲului+
cátă [3] kjordíș, cat [l] la o párće, [σ] ~ cu cuáda lu okʲ+
52
51 fur [l] cu ᵘóki, cat [l] cu cuáda uókʲului
cu furíșu, [σ] cu cuáda ᵘóikului 45
cat [l] kʲordíș, ~ cu furíșu, [σ] ~ cu cᵘáda ᵘókʲului+
54
53 cu cuáda ókʲului
ćě uit [2] kordíș, ~ cu cᵘáda uókʲu
58
mă uit [l] đ-a doáua, [σ] cu cuáda ókjului+ 59
64 să úită [3] la uo párćě, [σ] cu cuáda uókjului
60 cu cuáda ᵘókʲului
61 tě uit [2] cu cuáda uóikului, [*] cordíș+
62
kjordíș, [σ] cu cuáda ᵘóikʲului+
63 fúră [3] cu ᵘóki, [σ] mă uit [l] cu cuáda uókului+

URDORI „*chassies*”
[51]/[127]

I. Întrebare indirectă: *Dimineața, când se trezește omul, dacă nu se spală, ce are câteodată la ochi?* (INDIC.).

II. 5. *uịdóriľi la u̯oịḱ̇. șt'ę́rğă uịdóriľi*!
7. *urdórḭ*, cu *r̄*.
9. *ĉistắsc* ‘curăț’ *udóriľi*.
26. *pe sîrbę́șćě, scrámă*.
37. *uldᵘ̯órḭ la cu̯áda ókịuluị*.
40. 50. *urdurós* [adj.].

III. 32. Informatorul precizează că vorbește românește cu *múma* ‘mama’ și sârbește cu *muị́ę́rẹa* ‘soția’ și copiii.
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *urdórḭ*.
Oštrelj: *urdórḭ*.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 15, pct. 859: *urdu̯árḭě la u̯oịḱ̇*; *urdórḭ* [pl.]; cf. și ALRM I, vol. I, h. 24, pct. 859: URDOARE.
64. ALR I, vol. I, h. 15, pct. 3: *urdórḭ la oḱ̇*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 24, pct. 3: URDORI.

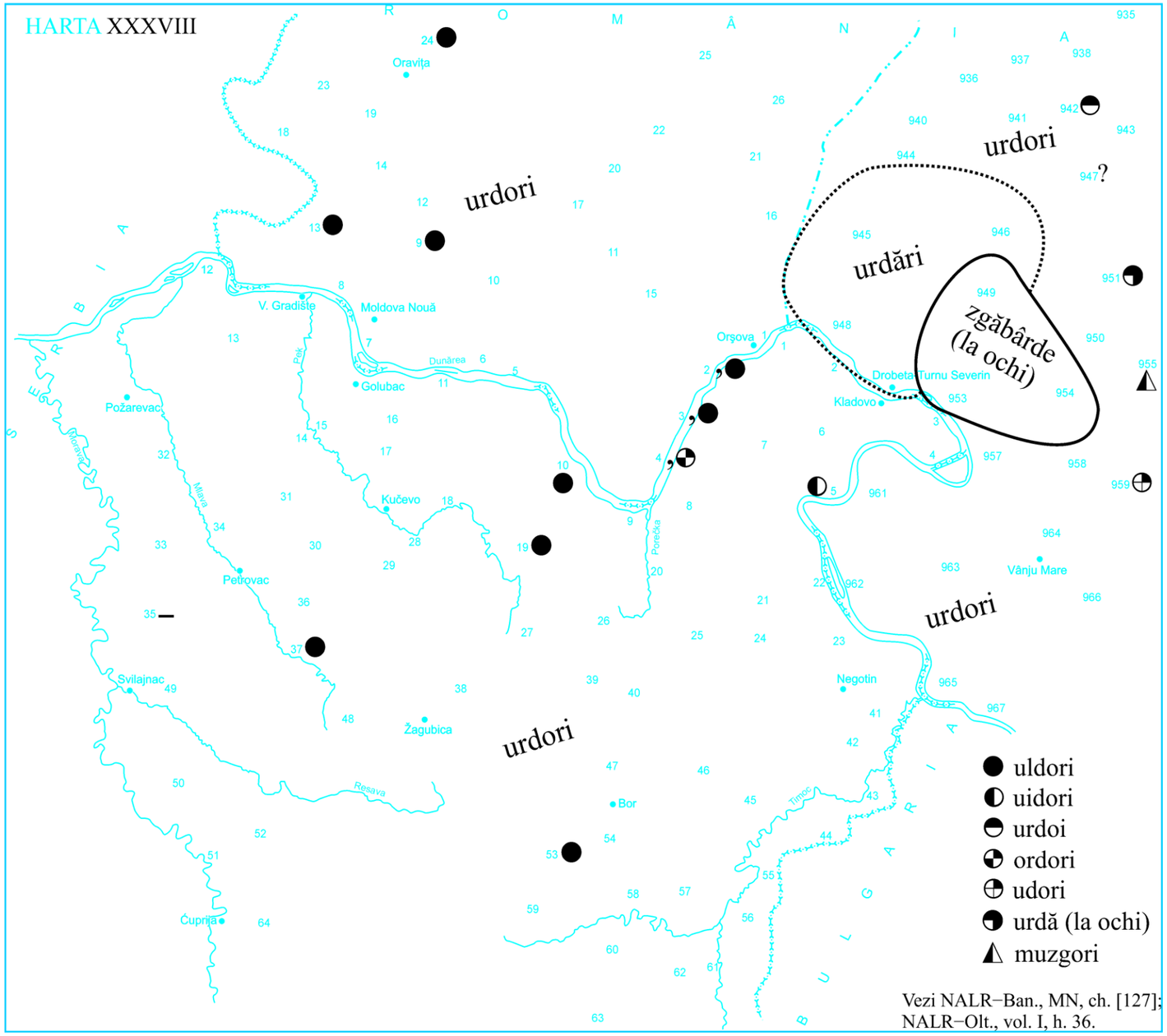

Termeni și forme pentru URDORI

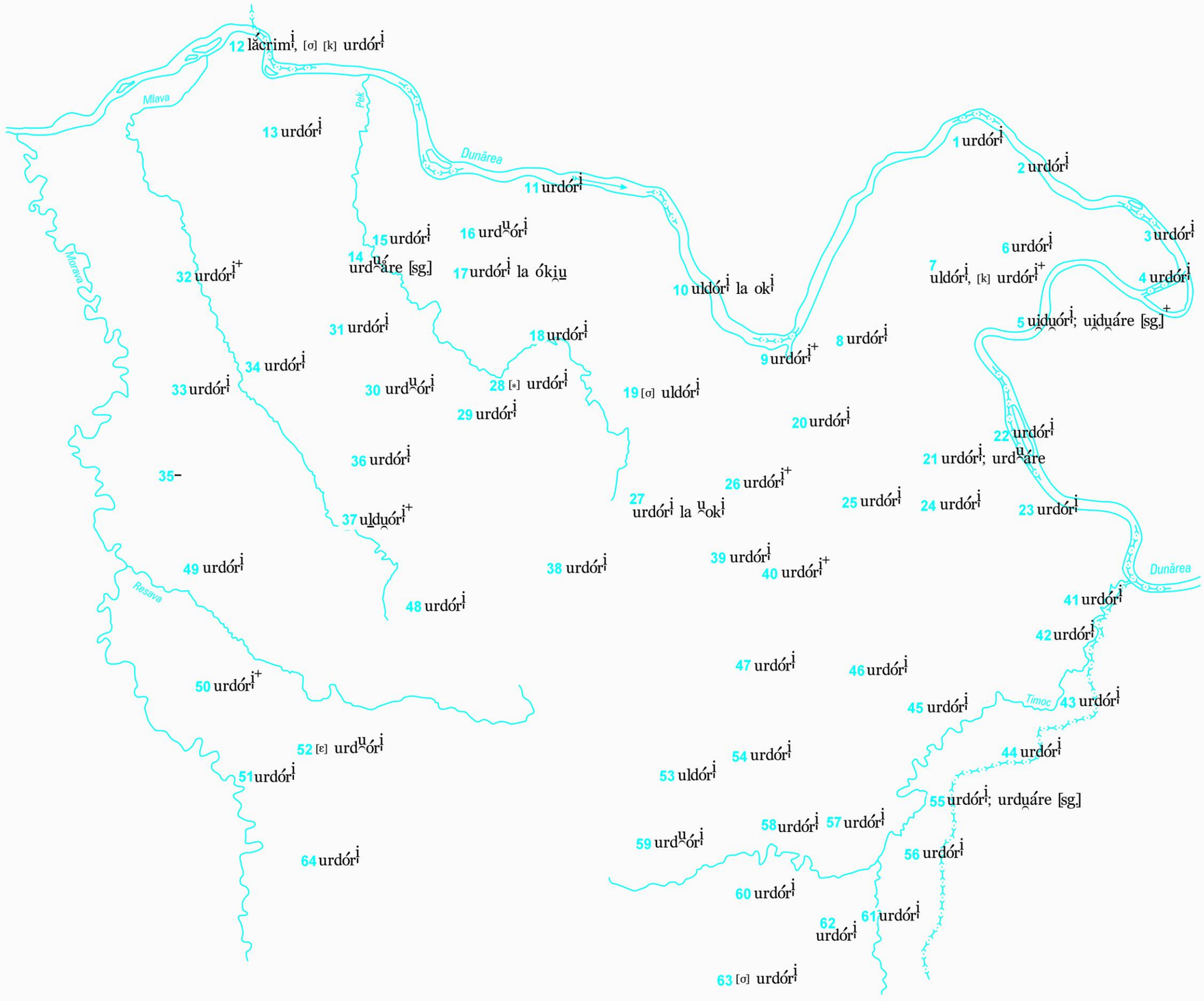
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 lăcrimi, [σ] [k] urdóri
13 urdóri
11 urdóri
15 urdóri
16 urduóri
14 urduáre [sg.]
17 urdóri la óki̯u
32 urdóri+
31 urdóri
18 urdóri
34 urdóri
33 urdóri
30 urduóri
28 [∗] urdóri
29 urdóri
19 [σ] uldóri
36 urdóri
35 –
37 uldu̯óri+
49 urdóri
48 urdóri
50 urdóri+
52 [ɛ] urduóri
51 urdóri
64 urdóri
38 urdóri
39 urdóri
40 urdóri+
27 urdóri la uoki
26 urdóri+
25 urdóri
24 urdóri
23 urdóri
20 urdóri
10 uldóri la oki
9 urdóri+
8 urdóri
1 urdóri
2 urdóri
3 urdóri
6 urdóri
7 uldóri, [k] urdóri+
4 urdóri
5 uiduóri; uiduáre [sg.]
22 urdóri
21 urdóri; urduáre
41 urdóri
42 urdóri
47 urdóri
46 urdóri
45 urdóri
43 urdóri
44 urdóri
54 urdóri
53 uldóri
55 urdóri; urdu̯áre [sg.]
58 urdóri
57 urdóri
59 urduóri
56 urdóri
60 urdóri
61 urdóri
62 urdóri
63 [σ] urdóri

PLEOAPĂ, pl. „*paupière*”
[52]/[128]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. *áre núme*. [D] PLEOAPĂ: *am aᵘuḑít în d'ĕscínt'ĕc: pe plǫápele ᵘót'ilor. buńícu meu̯* [zicea] *şî buńíca sau̯ mai̯ veńá mui̯érł d'in sat şî ńe d'escîntá*. [Se descînta şi de] *brî́ŋcă = dúlu* [a.] *sup‿mî́nă*.
4. „*ğ́ánă* e pielea.”
6. *ğ́ánă, cu tótu*.
8. 62. [D] CAPAC #.
9. *táta ḑîśá: tráźĕ cą̆pácu ᵘókį̯ului̯ pístă ᵘokł, să i̯ásă lᵘómu*.
12. „Sârbeşte se spune *trę́pą̆ťiţa*.”
13. [D] PLEOAPĂ #.
18. *nú şćiu̯ cum îi̯ ḑíśe rumîńę́şćĕ*.
24. *şî ᵘóki đĕsúpra. ţ-Îî um‿pic umflát*. [D] CAPAC #.
25. „*źánă* = pielea cu păr cu tot.”
28. *noi̯ n-ávem dă ái̯a definíţi̯e*.
33. *źánă, aşá śĕvá*.
37. *m-a muścát o albínă dă źánă. am fost um̥flát*.
39. „Se zice *đisúpra đĕ ᵘokł*.”
40. *şî źána d'i jos, pắru*.
43. „*ĝ́ánă* e şi pielea şi *pắru. căpác îi̯ zî́ĉĕ sî́rbi. cápac, cápacu ócu* [cf. srb. *očni. kapak* ‘pleoapă’].”
44. [∗] „*ĝ́ánă* e şi pielea.”
46. „*ĝ́ánă* e şi *pt'éľa* şi *pắru*.”
51. „*n-áre núme. sámo áre ásta*: *źánă*, cu tot.”
54. *źánă* [e] *pi̯ę́ľa cu pắru. s-a umflát ᵘókį̯u, źána*.”
58. *źána astrúcă óḱi̯u*. [D] PLEOAPĂ #. *sîrbę́şćĕ să ḑíśĕ poclóp*.
59. *sprînśánă* [?].
60. *nu i̯e vórbă, n-o cunósc*.
63. [D] CAPAC, PLEOAPĂ #: *nu să potrîvi̯ę́şt'ĕ*.
64. *să cotru̯ápe* ‘se acoperă’. [ε] *capác, aşá śĕu̯/wá*.

III. 12. Informatorul pune mâna pe pleoapă ca să arate geana.
Vezi şi h. 41 (GEANĂ), 42 (SPRÂNCEANĂ).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *ĝ́ána lu ᵘokł, căpácu* [a.] *la ᵘokł*.
Oštrelj: ?, [∗] *źánă*.

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [2021], pct. 4: *źi̯ę́ńi*.
55. ALR I, vol. I, h. 17, pct. 859: ?, *pt'ę́ľĕ d'ĕ cópere ói̯ḱi̯u*.
64. ALR I, vol. I, h. 17, pct. 3: *pę́li̯a óḱi̯lui̯*⁺: „Cea care *astrúcă* ‘acoperă’ *óḱi̯u*.”

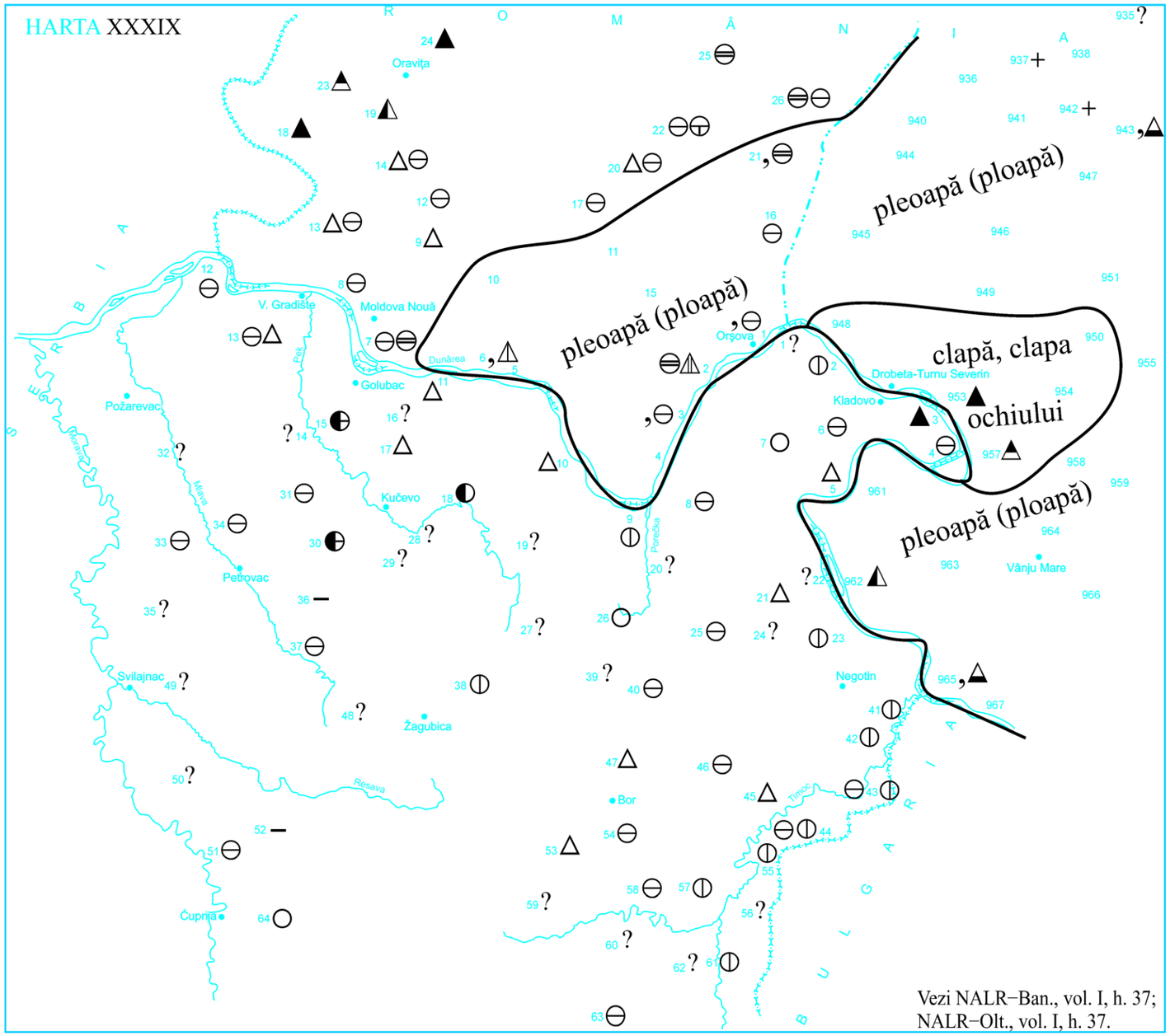

Principalele denumiri pentru PLEOAPĂ

- capac, capacul ochiului etc.
- căpac, căpacul ochiului
- calpac, calpacul ochiului
- călpac, călpacul ochiului
- geană, geana ochiului
- gingeană
- sprânceană
- piele, pielea ochiului
- pieliţă, pieliţa ochiului
- pieleşină
- pleoapă (ploapă)
- plapă
- clapă, clapa ochiului
- cloapă

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Dunărea
Timoc
12 ?, [σ] [ɛ] zánă+
13 źéńe [pl.], [σ] piéľe šě astrúcă ᵘókᵢu+
11 péľa lu ᵘokᵢ
1 ?
2 căpác; -pášě
3 ?, [σ] [ɛ] ploápele [pla.]+
6 ğánă+
7 capácu ᵘókᵢuluį
4 sprîčánă, [k] ğánă+
5 [ɛ] sprînčánă, [σ] [k] piéľě
8 ?, [ɛ] zánă+
9 ?, [ɛ] căpácu ᵘókįuluį; căpášě+
10 [ɛ] piéľa [a.]
16 ?
15
14 ?
17 piéľa [a.] pră ókįu; ~ ~ ókį
călpác; -páš
32 ?
31 zánă
18 ?, [ɛ] calpác+
34 ?, [ɛ] zánă
33 [ɛ] zánă+
28 #+
30
călpácu lu ókįu; călpáše
29 ?
19 ?
20 ?
22 ?
21 ?, [ɛ] piéľa uókįuluį; piel'
35 ?
36 –
26 capác la ᵘokᵢ; capáše
27 ?
37 sprîšánă; -śéńe, [σ] [k] zánă; źéńe+
[ɛ] zánă, [k] zána ᵘókįuluį+
25
24 ?, #+
23 căpácu uóikuluį
2 căpácu a lu ᵘókᵢu; căpácurᵢ, [*] căpášě [pl.]
38
39 ?, #+
40 ?, [ɛ] zánă, zána d'isúpra+
49 ?
48 ?
41 căpácu ᵘóikuluį; căpáčě
42 ?, [*] căpácu ᵘóikᵢuluį
?, [ɛ] piéľa ᵘóikuluį
47
46 ğánă; ğeń+
ğána uóikįuluį; ğéńě la ᵘoikᵢ; [σ] căpác+
45 ptéľa ᵘóikuluį; ptélě
43
50 ?
54 [ɛ] zánă+
44 căpácu uóikįuluį; căpáčę, [*] ğánă+
53 [ɛ] péľa ókᵢuluį
52 –
51 #, ?, #, zánă+
55 căpácu ᵘóikuluį; căpáčě
58 zánă+
57 căpácu ᵘóikᵢuluį
59 ?, #+
56 ?
64 [σ] [ɛ] capác+
60 ?, #+
62 ?+
61 [ɛ] căpácu ᵘóikᵢuluį
63 ?, [ɛ] zánă [!]+

URCIOR (LA OCHI), pl. „*orgelet*”

[53]/[129]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spuneţi la buba aceea mică, roşie care se face pe pleoapa ochiului?*

II. 2. „Se face atunci când trece cineva prin faţa unei femei însărcinate: *cîn‿tréśe ᵘ̯ómu pîn‿năi̯ínća i̯ei̯, cînd i̯e ĩsărśinátă, atū́śa să fáśě miľigóźu ắla.*”

8. „*i̯éstă miľigóś cu u̯okİ̇ şî miľigóś kİorİ̇* (= mici).”

21. *dᵘ̯ắu̯ă miľigóś* [f.].

41. [∗] „Se fac pe piele şi *ńěĝéi̯ đ-ăi̯ răi̯, bubuľíţă, bubói̯* [sg.], *nălúcă*; *-lúĉ* ‘aluniţe’, semne (măr, strugure ş. a.).”

42. „Unul zice într-un fel, altul în alt fel.”

43. *ai̯ bătrī́ń zī́ĉe că ai̯ trecút cáľa la vrúna cáre-i̯ burtu̯ásă, cáre-i̯ greu̯ái̯ě.*

44. [∗] *mińěgóĉ, mă! fócu să-l árdă!*

58. *miľigóś, ńiźḗl îi̯ áltăśě.*

III. Vezi şi h. 100 (NEG)

∗

Anchete suplimentare:

Kostol: *miľigóĉ*; ~.

Oštrelj: *miľigói̯*; ~,

[r.] *miľigóś*, [∗] *miľigóś, miľigói̯.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 16, pct. 859: *mińěgóĉİ̇*; ~ *la oi̯kİ̇*⁺: *nu fáĉi tot nátu* [omul]; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 25, pct. 859: MINIGOŚ.

64. ALR I, vol. I, h. 16, pct. 3: *miligóś; ~ la oḱİ̇*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 25, pct. 3: MILIGOŚ.

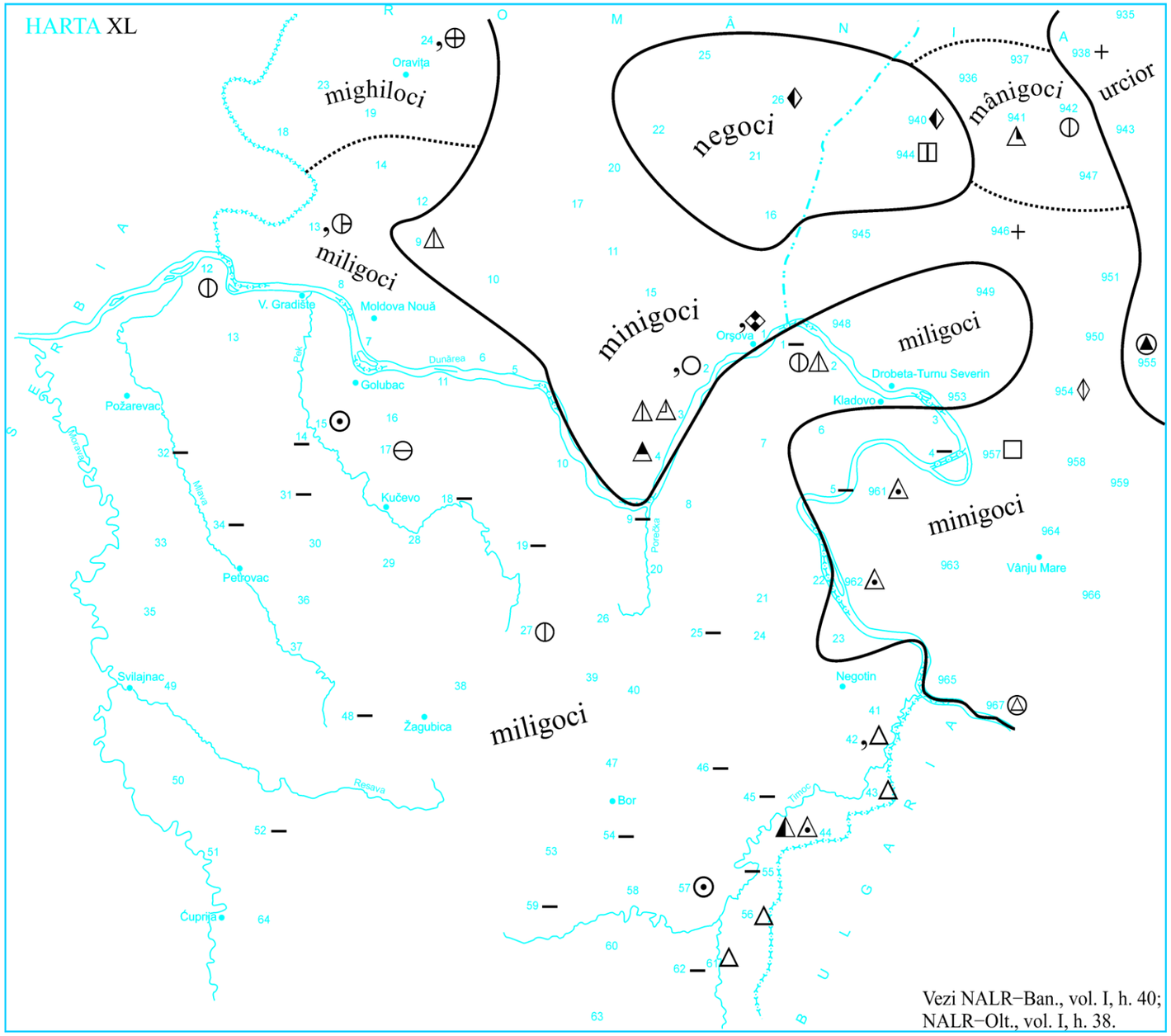

Principalii termeni şi forme pentru URCIOR (LA OCHI)

○ miligoci	⊕ miligongi	△ minigoci	◬ minigog	◭ mânegogi	◈ nenegoci	⊘ urcior
⊙ miligoici	⊖ meligoci	◬ minegoci	◭ mânigoci	◊ negoci	□ negel	◉ ulcior
⦶ miligogi	⊕ miguloci	◬ minigogi	◭ mânegoci	◆ inigoci	◫ nigel	– Nu s-a pus întrebarea.

12 [σ] [ɐ] mil'ĭgóź
Mlava
13 mil'igóś
Pek
Dunărea
11 [σ] mil'igóś; ~
15 mil'igu̯ói̯ś
16 mil'igu̯óś; ~
14 –
17 mel'igóś; ~
32 –
Morava
10 miligóś; ~
1 –
2 miźĕ́l, [σ] [k] mil'igóź, [ɾ] mińigóź; ~+
3 mińigóĉ̌; ~
6 l'ígă, bubrínță mícă, [k] mińigóĉ; ~
7 mil'igóĉ; ~
4 –
5 –
31 –
18 –
8 mil'igóś; ~+
9 –
34 –
33 [ɐ] miźĕ́l, [σ] [k] mil'igóś; ~
30 mil'ig^u̯óś; ~
28 [∗] mil'igóś
29 mil'ig^u̯óś; ~
19 –
20 mil'igóś; ~
22 mil'igóĉ̌; ~
21 ńiźĕ́l, [k] mil'igóś; -gu̯ắsă, [ɾ] mil'ig^u̯ắšĕ [pl.], [∗] mil'igóś; ~+
36 mil'ig^u̯óś; ~
35 mil'igóś; ~
26 mil'igóś; ~
27 [σ] miligóź
25 –
24 mil'igóś; ~
23 mińigóĉ; -g^u̯ắĉĕ
37 mil'ig^u̯óś
Dunărea
41 [σ] mil'igóĉ; ~+
42 mil'igóĉ; -gu̯ắćĕ, mińigóĉ; -gu̯ắĉĕ+
49 [σ] mil'igóś; ~
38 mil'igóś; -góśuri̯
39 mil'igóś; ~
40 mil'igóś; ~
Resava
48 –
47 mil'igóś; ~
46 –
50 [σ] mil'igóś; ~
45 –
Timoc
43 mińigóĉ+
44 mi̯ńigóĉ, [∗] mińĕgóĉ; ~+
52 –
54 –
51 mil'igóś; ~
53 mil'igóś la oki̯; ~
55 –
ńiźĕ́l, [k] miligóś; -gu̯ắśĕ+ 58
57 mil'igói̯ś; ~
59 –
56 ńĕgĕ́l, [σ] [k] mi̯ńigóĉ; ~
64 mil'igóś; ~
60 mil'igóś; ~
62 –
61 mi̯nigóĉ; ~
63 migul'í..., [k] mil'igóś

GEANĂ, pl. „*cil*”
[54]/[130]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 2. „*źánă*, sus, *sprĭšánă*, jos. *pắru pe căpác*.”
6. *ğánă*, *cu tótu*. *ʲęšstă cíťĕ úńi cáre n-áre păr pă ğánă*.
7. „*ğánă*, pe *capác*.”
11. *áịa-ị sprĭšánă* [!]
19. „Zic ca sârbii, *trépăvịța*. *mi s-a băgát trépăvịța-n ᵘokĭ*.”
20. *źęńĕ*, *nu*, *minťíị* [perf. s. 1], *întóđęᵘúna ľĕ mịęstăc*. [ε] *sprĭšánă*, *sprĭšenát*, [k] *da*, *ásta-ị sprĭšánă*, *bun* ’bine’ *am spus*, *sprĭšánă-ị áịa địsúpra*.
24. 33. 61. *pắru* [a.].
25. 54. „*źánă* e pielea cu păr cu tot.”
27. *am uťít* [perf. c. 1]. *ásta đisúpra*.
32. *aṣá šĕvá* [...] *m-am zuịtát*.
34. „*sprĭšánă* e şi geana de sus. *praṣ* ‘praf’ dacă intră în ochi, *púńe źána pră sprĭšánă şî tráźe dă amîndᵠáᵘă*.”
40. *źána ďisúpra* ‘pleoapă’ *şî źána ďi jos*, *pắru*. [∗] *áịa-ị źánă*.
43 „*pắru* [a.] şi pielea.”
50. „Nu ştiu la ce se zice *źană*.”
58. *noị điśĕm tot źánă*.

III. 12. Informatorul pune mâna pe pleoapă, ca să arate geana.
52. Informatorul arată părul pleoapei de sus.
Vezi şi h. 39 (PLEOAPĂ), 42 (SPRÂNCEANĂ).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *ğánă*; *ğ̑ę́ńĕ*$^{+}$: *ịar* ~.
Oštrelj: *źánă*; *źáńĕ*.

IV. 1. Weigand, Jb, III, ch. [26], pct. 30: *źanǫ* – *źęńę*; cf. şi WLAD, h. 14.
18. 19. 20. 26. 27. Weigand, Jb, VII, ch. [26], pct. 265–269: *źanǫ*; cf. şi WLAD, h. 14.
6. 46. Weigand, Jb, VII, ch. [26], pct. 262, 271: *džanǫ*; cf. şi WLAD, h. 14.
55. ALR I, vol. I, h. 20, pct. 859: *ĝ̑ę́ńị* [pl.]; *ĝ̑ịán*^{ū}; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 32, pct. 859: *ĝ̑*.
64. ALR I, vol. I, h. 20, pct. 3: *źĺání*; *źęńi la okĭ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 32, pct. 3: *ź*.
–. Weigand Jb, VII, ch. [26], pct. 263, 272: *džanǫ*.
–. Weigand Jb, VII, ch. [26], pct. 264, 270: *źanǫ*.

HARTA XLI

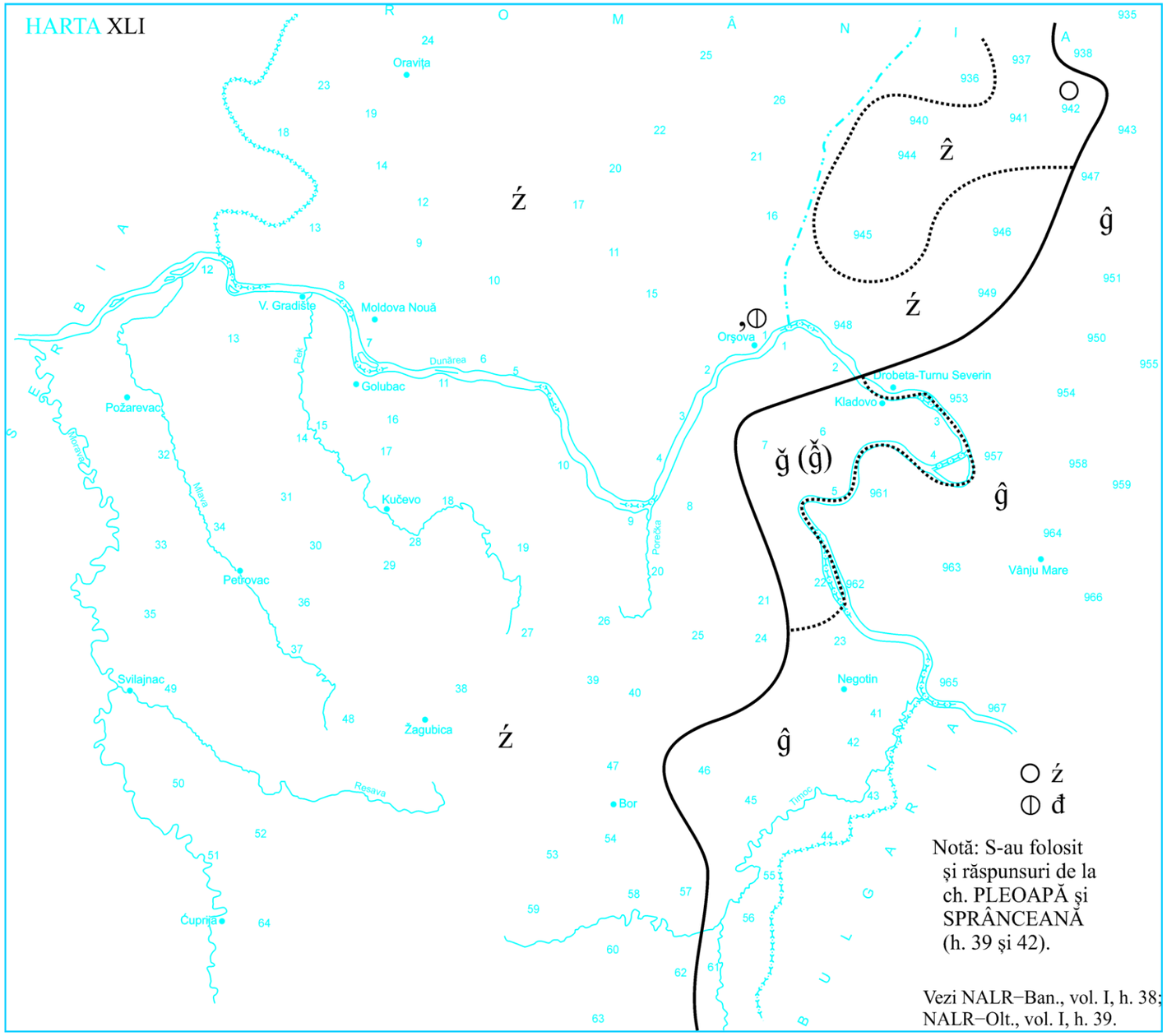

Sunetul *ĝ̑* în cuvântul GEANĂ

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

SPRÂNCEANĂ, pl. „*sourcil*”
[55]/[131]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 18. 24. „*sprĩ̃śána* e sus.”
20. 40. *đisúpra*.
37. *ísto* ‘de asemenea’ *sprînśánă*.
38. *dăsúpra*.
41. „*ĝána* e sus.”
64. *đasúpra*, *đĕ sus*.

III. Vezi şi h. 39 (PLEOAPĂ), 41 (GEANĂ).
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *sprînčánă*; *-č̌ę́ńĕ*.
Oštrelj: *sprĩ̃śánă*; *-śę́ńĕ*.

IV. 1. Weigand, Jb, III, ch. [27], pct. 30: sprụnśanọ – sprụnśę́ńę; cf. şi WLAD, h. 14.
6. 46. Weigand, Jb, VII, ch. [27], pct. 262, 271: sprụ[ọ]ntšanọ; cf. şi WLAD, h. 14.
18. 19. 26. Weigand, Jb, VII, ch. [27], pct. 267–269: sprụnśanọ; cf. şi WLAD, h. 14.
20. 27. Weigand, Jb, VII, ch. [27], pct. 265, 266: sprõ̥śanọ; cf. şi WLAD, h. 14: sprụnśanọ.
37. Cf. ALR II, ms., ch. [2018], pct. 4: *sprĩ̃śi̯éńi*, *sprĩ̃śĕnát*; cf. şi ALR II, ms., ch. [2019], pct. 4: *sprĩ̃śi̯éńj ntîmpináćj*.
55. ALR I, vol. I, h. 21, pct. 859: *sprîṇĉi̯ánĥ*; *-ĉę́ne*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 33, 34, pct. 859: *ĉ*, *î* (SPRÎNCEANĂ).
64. ALR I, vol. I, h. 21, pct. 3: *sprîṇŝi̯ánî*; *sprî/iṇśę́ni la okł*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 33, 34, pct. 3: *ŝ*, *î* (SPRÎNCEANĂ).
–. Weigand Jb, VII, ch. [27], pct. 263, 272: sprụ[ọ]ntšanọ.
–. Weigand Jb, VII, ch. [27], pct. 264, 270: sprụnśanọ.

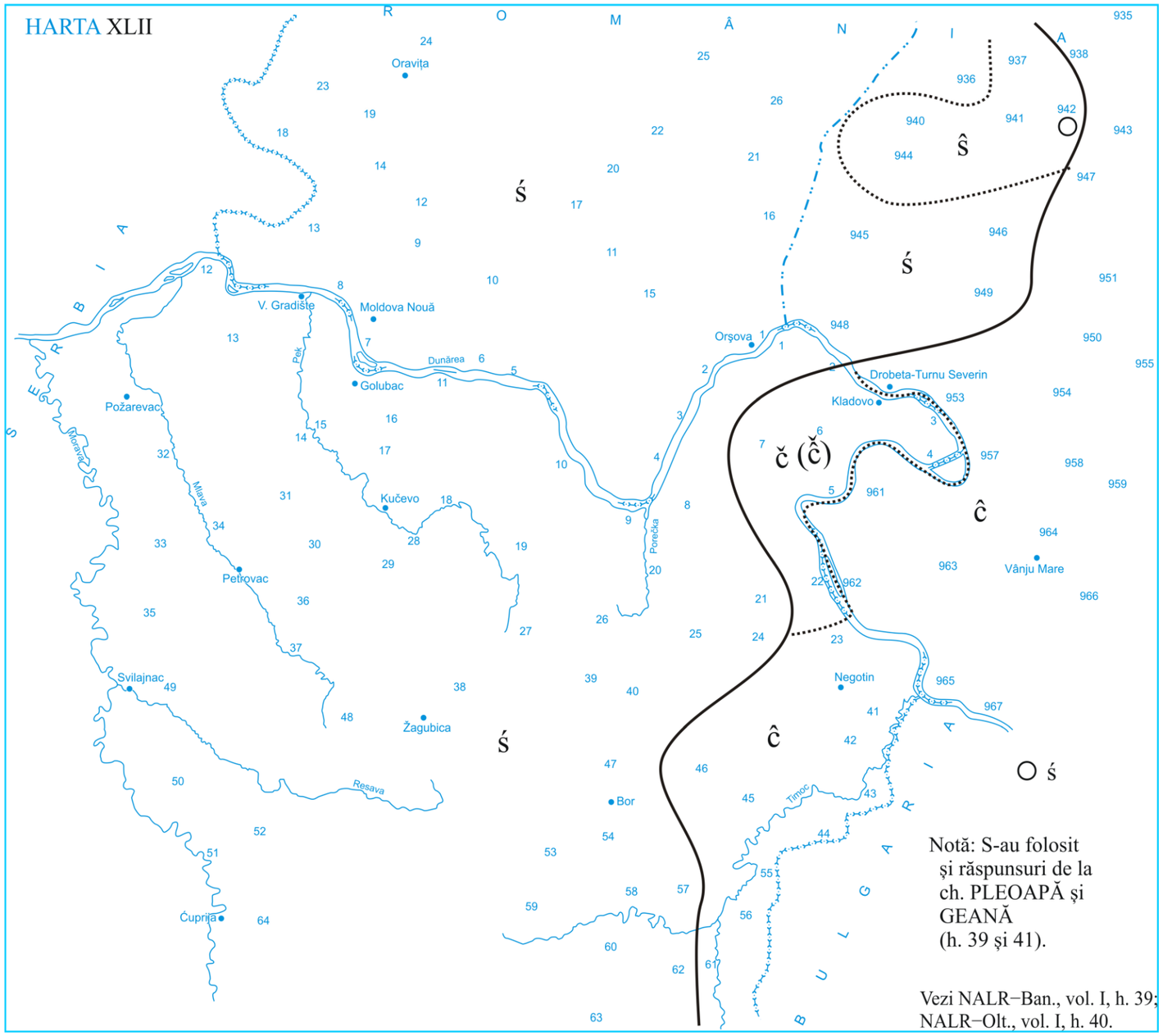

Sunetul *ĉ* în cuvântul SPRÂNCEANĂ

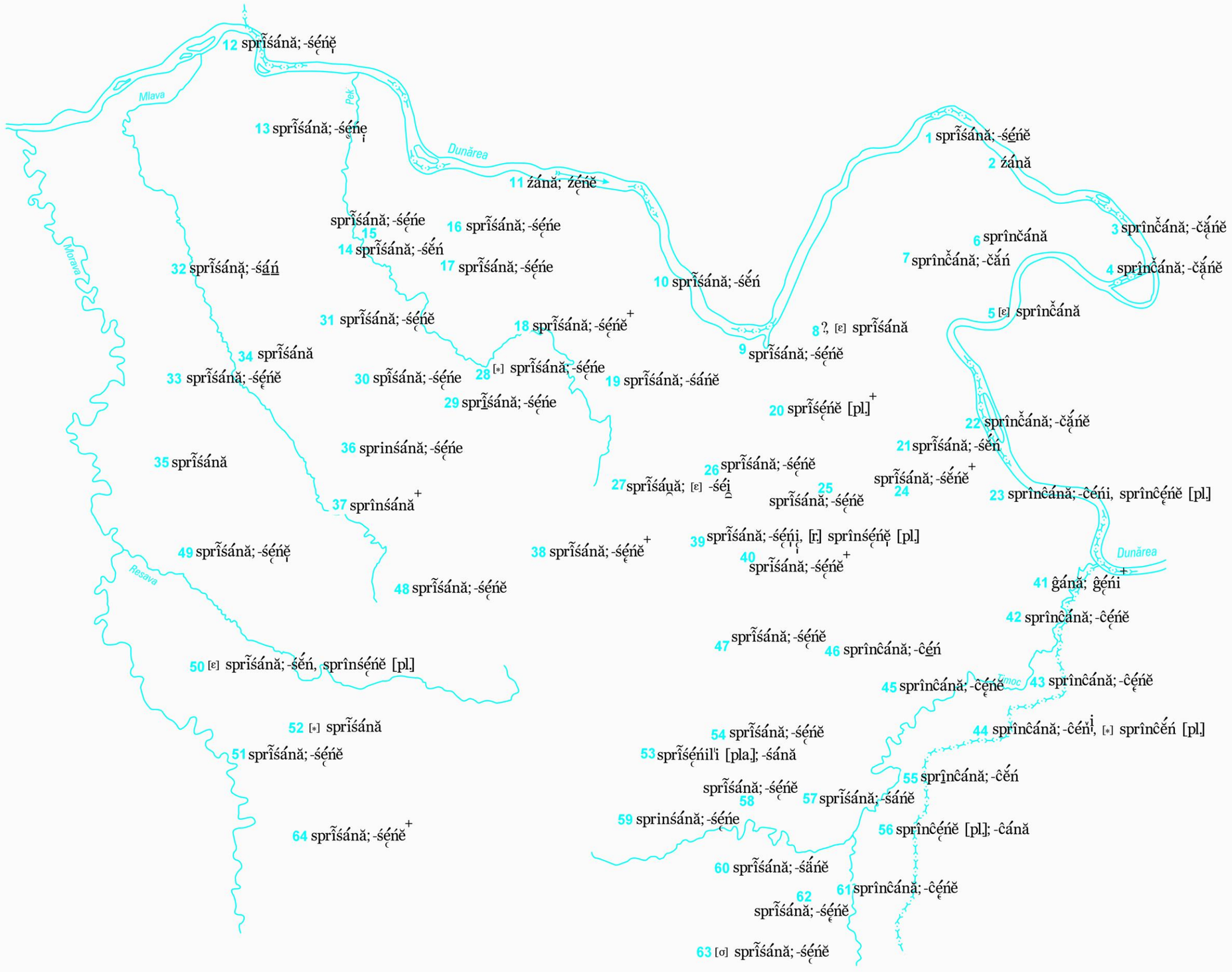
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 sprîšánă; -šéńe
13 sprîšánă; -šéńe
11 zánă; zéńe
sprîšánă; -šéńe
16 sprîšánă; -šéńe
15
14 sprîšánă; -šéń
32 sprîšánă; -šáń
17 sprîšánă; -šéńe
10 sprîšánă; -šéń
31 sprîšánă; -šéńe
18 sprîšánă; -šéńe+
34 sprîšánă
33 sprîšánă; -šéńe
30 spîšánă; -šéńe
28 [*] sprîšánă; -šéńe
19 sprîšánă; -šáńe
29 sprîšánă; -šéńe
36 sprinšánă; -šéńe
35 sprîšánă
37 sprînšánă+
49 sprîšánă; -šéńe
48 sprîšánă; -šéńe
38 sprîšánă; -šéńe+
50 [ɛ] sprîšánă; -šéń, sprînšéńe [pl.]
52 [*] sprîšánă
51 sprîšánă; -šéńe
64 sprîšánă; -šéńe+
1 sprîšánă; -šéńe
2 zánă
3 sprînčánă; -čáńe
6 sprînčánă
7 sprînčánă; -čáń
4 sprînčánă; -čáńe
5 [ɛ] sprînčánă
8 ?, [ɛ] sprîšánă
9 sprîšánă; -šéńe
20 sprîšéńe [pl.]+
22 sprînčánă; -čáńe
21 sprîšánă; -šéń
26 sprîšánă; -šéńe
27 sprîšáuă; [ɛ] -šéi
25
sprîšánă; -šéńe
sprîšánă; -šéńe+
24
23 sprîncánă; -céńi, sprîncéńe [pl.]
39 sprîšánă; -šéńi, [r.] sprînšéńe [pl.]
40 sprîšánă; -šéńe+
41 ĝánă; ĝéńi+
42 sprîncánă; -céńe
47 sprîšánă; -šéńe
46 sprîncánă; -cén
45 sprîncánă; -céńe
43 sprîncánă; -céńe
44 sprîncánă; -céńi, [*] sprîncéń [pl.]
54 sprîšánă; -šéńe
53 sprîšéńil'i [pla.]; -šánă
sprîšánă; -šéńe
55 sprîncánă; -céń
58
57 sprîšánă; -šáńe
59 sprinšánă; -šéńe
56 sprîncéńe [pl.]; -cánă
60 sprîšánă; -šáńe
61 sprîncánă; -céńe
62
sprîšánă; -šéńe
63 [ɔ] sprîšánă; -šéńe

LACRIMI, sg. „*larmes*”
[56]/[132]

I. Întrebare indirectă: *Ce-i curg copilului din ochi când îl baţi?*

II. 18. *o lácrîme dîn ókİ.*
22. *plĭ́nğă, lăcrămi̯ázǎ.*
27. *îi̯ merg đin ᵘokİ lácrîmİ.*
40. *n-am slobozĭ́t ńíśun lácrăm dúpă ắla.*
44. *îi̯ cúră lăcrắmil'i* [pla.].
46. *lắcrămi̯a* [sga.], *dácă* [este] *núm-om‿pic d'ĕ ái̯a.*
47. *al mic să plĭ́źĕ.*
53. *îi̯ merg lácrîmil'i* [pla.].
64. *am mestacát cĭ́ta. ćĕ zaᵘúi̯ţ* [2]. *vorbím* [mai mult] *sîrbİ́ęśćĕ.*

III. 30. Informatorul [*] este o fată.
Vezi şi h. CLI, pl. XI.
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *lácrime*, [r.] *lácrăme*; *lácrămă.*
Oštrelj: *lácrîmİ*; *lácrîmă.*

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [2029], pct. 4: *lácrą̆mİnę⁺*: *să plĭ́źi ᵘómu.*
55. ALR I, ms., ch. [40], pct. 859: *lắcrămİ*; *lácrămă.*
64. ALR I, ms., ch. [40], pct. 3: *lắcrîmİ*; *lácrîme*; cf. şi ALR I, vol. I, h. 74, pct. 3: *cur*, [k] *pícă lắcrîmİ đi la okİ.*

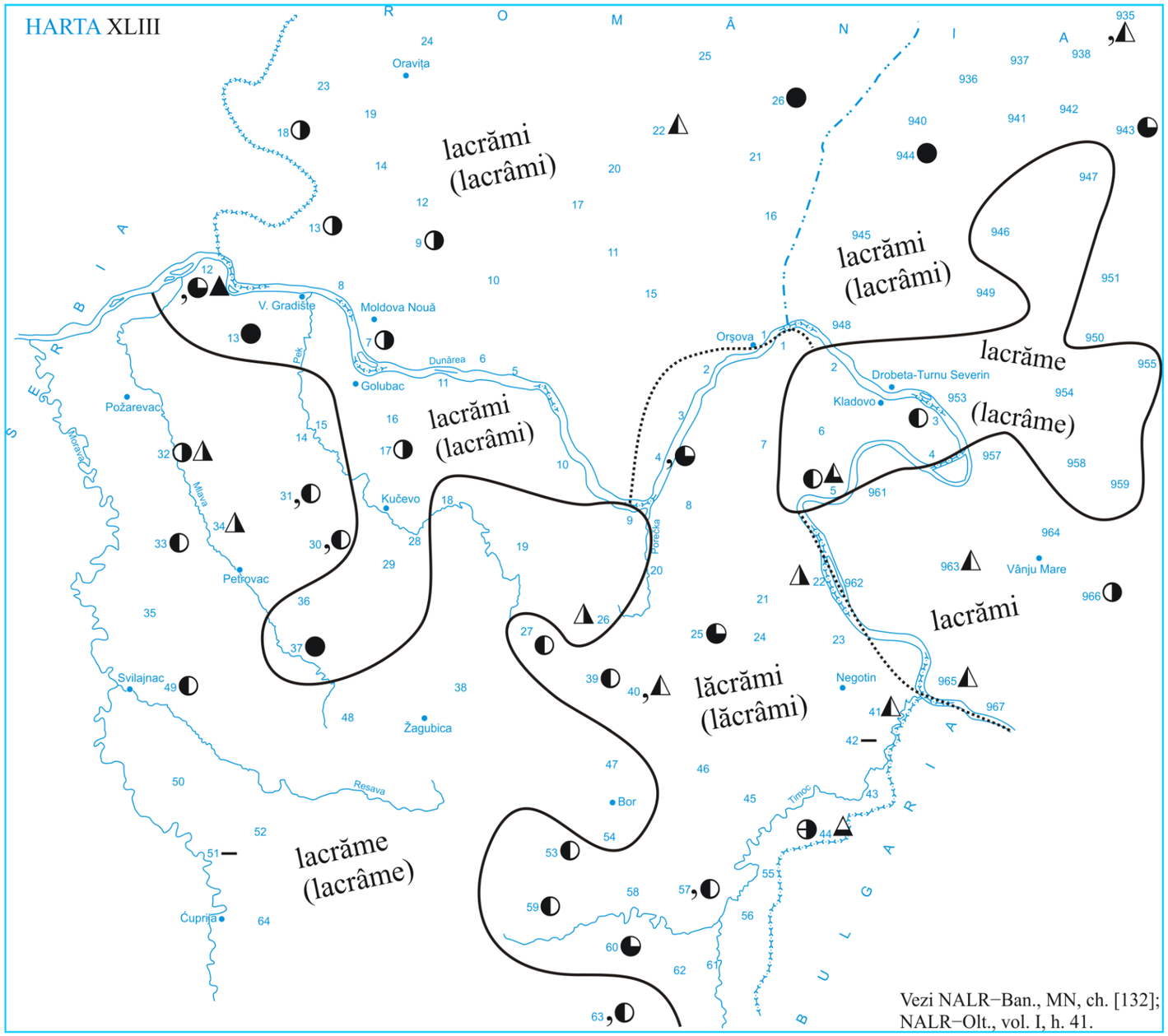

Răspândirea formelor de plural pentru LACRIMĂ

● lacrimi	◕ lăcrimi	◑ lăcrắmi	◭ lacrăme (lacrâme)	◭ lắcrăme (lắcrâme)
◐ lacrămi (lacrâmi)	◑ lăcrămi (lăcrâmi)	▲ lacrime	◭ lacreme	◭ lăcrắme

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

URECHE, pl. „*oreille*”
[59]/[136]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. *uréťě, cu ť.*
5. *burícu uréki, buríc la urékįě* ‘lobul urechii’.
42. *uríįḱiľi* [pla.].

III. 54. Un informator ocazional confirmă forma de plural *urįḗś*.
Vezi şi h. CLII, pl. XI.
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *uréke*; *uréḱi̇*.
Oštrelj: *urę́įḱe*; *urę́įḱ*.

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [2053], pct. 4: *urįę́kį*, *urec̲ós*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 7, ch. [6853], pct. 4: URECOS; cf. şi ALR II, ms., ch. [2055], pct. 4: *urįékḱ* [pl.].
55. ALR I, vol. I, h. 53, pct. 859: *urę́įḱi*; *uréįḱḱ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 82, pct. 859: *ḱ*, UREICHE.
64. ALR I, vol. I, h. 53, pct. 3: *urįę́ḱįě*; *uréḱḱ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 82, pct. 3: *ḱ*.

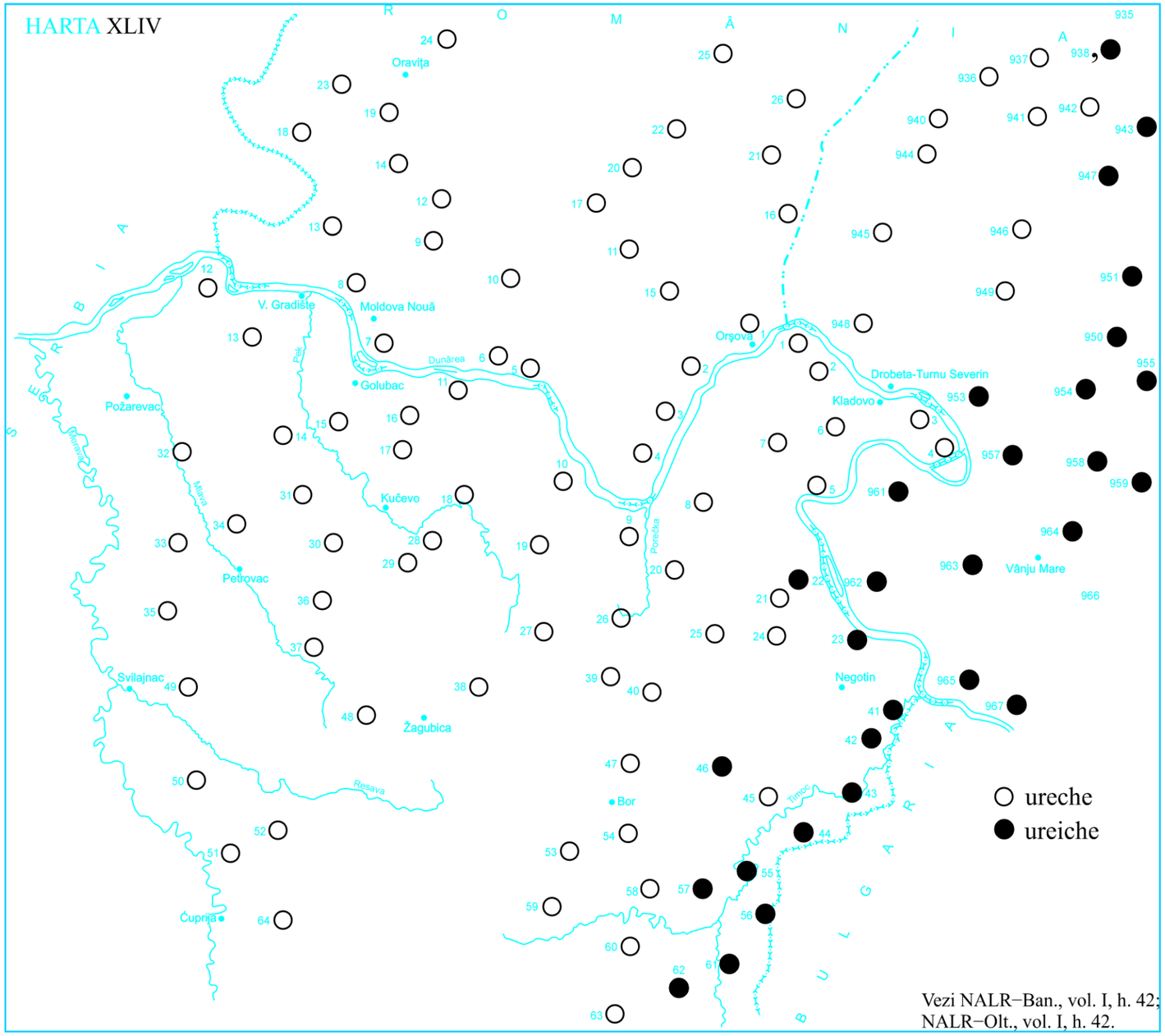

Răspândirea formelor URECHE, UREICHE

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

CERCEI, sg. „*boucles d'oreille*"
[60]/[137]

I. Întrebare indirectă: *Cum le spui la aceia pe care îi poartă unele femei la urechi?*

II. 3. [Toată lumea zice *c̱*?]: *nu aşá dur, măi̯ mu̯áľe, č̆ărč̆ăl. sírbi au c̱ şî mă̯i̯ táre, čáša* 'ceaşcă'. *ắsta c̱ ar fi ínt̂re éle.*
19. *áľe no̯áşćĕ vórbe. noi̯ în vórbeľe no̯áşće múlće slóve nu avém ca áľĕ vo̯áşće în rumínski. avém azbúca* 'alfabetul'*no̯ástă. voi̯ spuńĕ̆ţ c̱ĕ, noi̯ ś̱ĕ. noi̯, ai̯iśa múlće slóve nu avém în reĉńicu* 'dicţionarul' *nost. îŋ‿crai̯na să vorbę́şće ca la voi̯: ĉ-ai̯ făcut?*
26. [L] *un śĕr-śĕ-lî.*
28. *şî pórśi duc belśúg.*
34. *ţîgańę́şće: giu̯ośéi̯.*
44. [∗] *ĉĕrĉíi̯ în uréi̯ḱ.*
54. *áşća-s i̯ińéi̯. i̯ińéi̯ şî śĕrśéi̯,* [k] *ińĕ́l; ińę́ľĕ, pe mínă.*
63. „*mînľúşă*, pe sârbeşte [cf. srb. *minđuše* 'cercei']."

III. Vezi şi h. CLIII, CLIV, pl. XII.

∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *ĉĕrĉĕ́i̯; -ĉĕ́l.*
Oštrelj: *śĕrśĕ́l* [sg.],
[∗] *śerśíi̯*, [k] *śerśéi̯* [pl.].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [3358], pct. 4: *śerśéi̯; śĕrśĕ́l.*

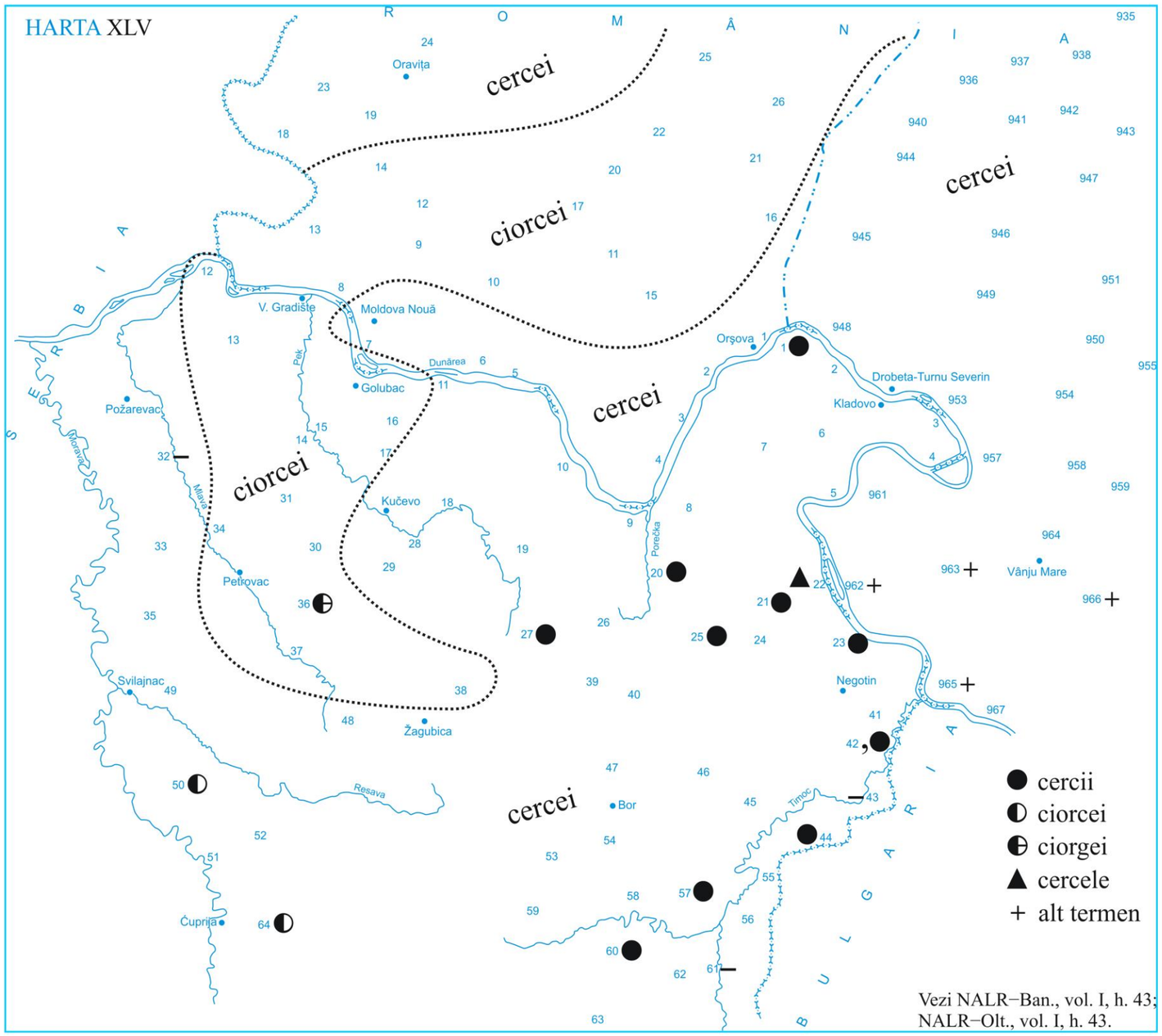

Forme de plural pentru CERCEL

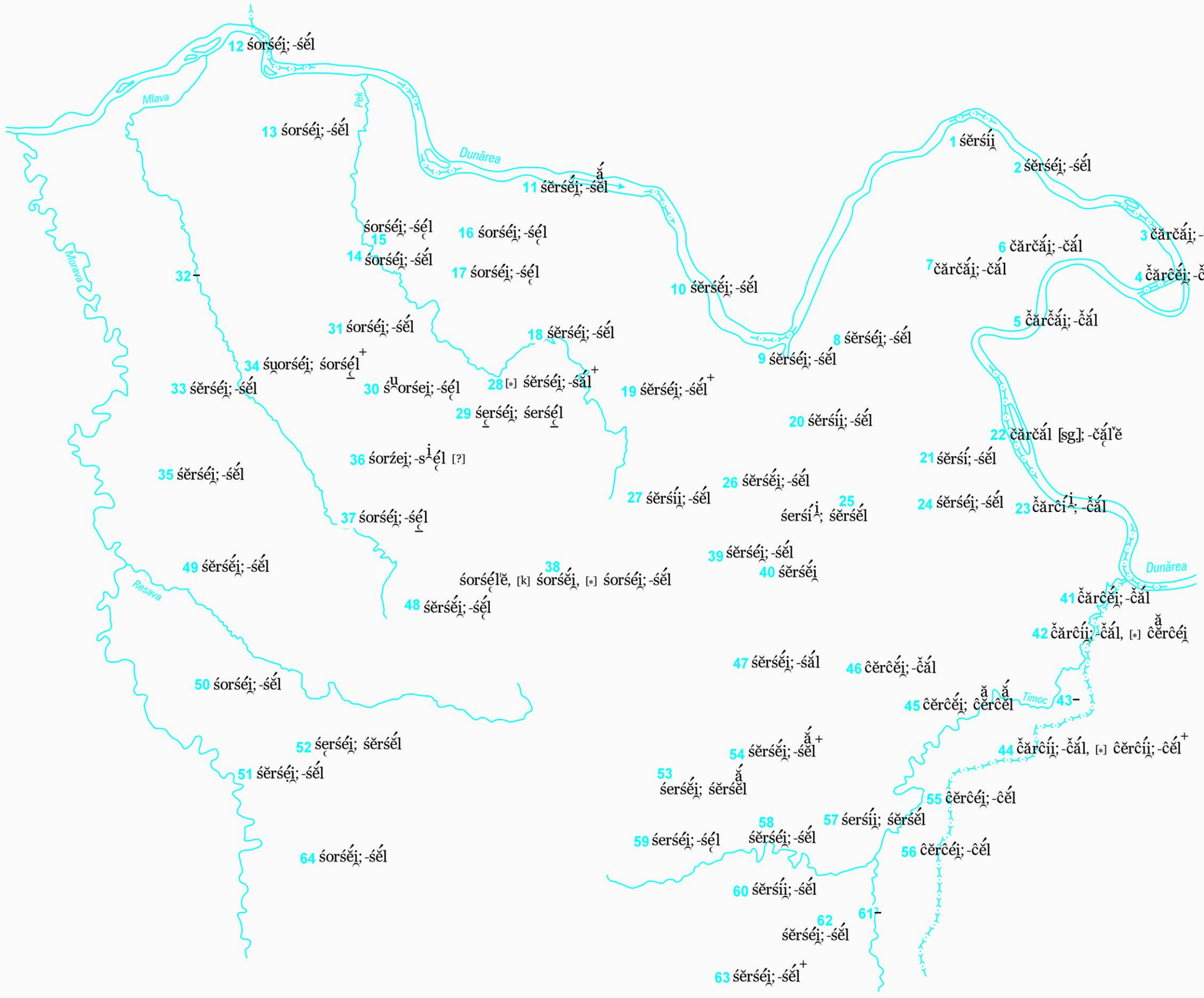
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 śorśéi̯; -śél
13 śorśéi̯; -śél
11 śĕrśéi̯; -śél
15 śorśéi̯; -śél
16 śorśéi̯; -śél
14 śorśéi̯; -śél
17 śorśéi̯; -śél
32 –
10 śĕrśéi̯; -śél
1 śĕrśíi̯
2 śĕrśéi̯; -śél
3 čărčăi̯; -čăl+
6 čărčăi̯; -čăl
7 čărčăi̯; -čăl
4 čărčéi̯; -čăl
5 čărčăi̯; -čăl
31 śorśéi̯; -śél
18 śĕrśéi̯; -śél
8 śĕrśéi̯; -śél
34 śuorśéi̯; śorśél+
9 śĕrśéi̯; -śél
33 śĕrśéi̯; -śél
30 śuorśei̯; -śél
28 [*] śĕrśéi̯; -śăl+
19 śĕrśéi̯; -śél+
29 śerśéi̯; śerśél
20 śĕrśíi̯; -śél
22 čărčăl [sg.]; -čăl'ĕ
36 śorźei̯; -śiél [?]
21 śĕrśí; -śél
35 śĕrśéi̯; -śél
26 śĕrśéi̯; -śél
27 śĕrśíi̯; -śél
25 śersíi̯; śĕrśél
24 śĕrśéi̯; -śél
23 čărčíi̯; -čăl
37 śorśéi̯; -śél
39 śĕrśéi̯; -śél
49 śĕrśéi̯; -śél
38
śorśélĕ, [k] śorśéi̯, [*] śorśéi̯; -śél
40 śĕrśéi̯
41 čărcéi̯; -čăl
48 śĕrśéi̯; -śél
42 čărcíi̯; -čăl, [*] cĕrcéi̯
47 śĕrśéi̯; -śăl
46 cĕrcéi̯; -čăl
50 śorśéi̯; -śél
45 cĕrcéi̯; cĕrcél
43 –
52 śerśéi̯; śĕrśél
54 śĕrśéi̯; -śél+
44 čărcíi̯; -čăl, [*] cĕrcíi̯; -cél+
51 śĕrśéi̯; -śél
53
śerśéi̯; śĕrśél
55 cĕrcéi̯; -cél
58
57 śersíi̯; śĕrśél
59 śerśéi̯; -śél
śĕrśéi̯; -śél
56 cĕrcéi̯; -cél
64 śorśéi̯; -śél
60 śĕrśíi̯; -śél
61 –
62
śĕrśéi̯; -śél
63 śĕrśéi̯; -śél+

FAŢĂ, pl. „*visage*”
[63]/[145]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 4. *fáţa-i cîn‿ţ'e uiţ în fáţă, da cînd ţ'e uiţ la o párţ'e vez obráz. cînd ţ'e uiţ cu tótu, vez fáţa ţǫátă, vez doi obráj.* [σ] *líţă, pe sîrbęšt'ĕ.*
5. 42. *mă spăl pę ꙋoiḳi̇* ‘pe faţă’.
6. *mă spăl pe fáţă = mă spăl pe ꙋoiḳi̇.*
7. *nu prẹa zíčăm mă spăl pe fáţă,* [dar] *zíčăm mă spăl pe ꙋokı̇. fáţa şi dósu.*
8. *fáţă = obráz, urékı̇, násu* [a.], *okı̇. mă spăl pe okı̇ = mă spăl pe obráz. fáţa la om. ie álbu la fáţă.*
9. *mă spăl pe fíre. róşu la fíre.*
10. *duå feţ* [pl.].
11. *a primenit fáţa, fírele, fáţa ómului.* [σ] *gálben la fíre. mă spăl pră ꙋokı̇.*
13. „*duå fáţă*. Este *fáţă* şi la *pínză*”.
18. *álţî* [zic] *s-a lovít la líţă.*
20. *mă spăl pe ꙋokı̇ = mă spăl pe fáţă.* [Spunem] *fáţă or ꙋokı̇.*
21. *fáţa ómului.*
23. *mă spăl pe ꙋoiḳi̇. pégi̇e pe ꙋoiḳi̇* ‘pistrui’.
24. *fáţa la ꙋom: obrázîl'i, frúnća, bárba, násu* [a.].
25. *fáţa cápului = obrázîl'i cu urékiľę, cu násu. mă spăl pe ꙋokı̇.*
28. [σ] *la noi slab să ḑíšĕ fáţă. în tot sátu şî zănátu.*
29. *ńágru la fíre, róşu la fíre.*
30. 49. *mă spĵăl pră ꙋokı̇.*
32. *mă spăl pră l'ic.*
34. *gálbin la l'íţă, s-a zbĵŗśít prą okı̇* ‘pe faţă’ *dą bătrín.* [∗] *gálbin la fáţă.*
35. *mă spăl pră ꙋokı̇. l'íţă* [e pe sârbeşte].
36. *gînđésc că úni ḑîc şî fáţă.* [B] *ńégru íl'i bţăl la fáţă.*
39. *pistríţ pe ꙋokı̇ ca ꙋóꙋu đĕ cúrcă* ‘pistruiat’. *cu zbîrśitúrı̇ pe ꙋokı̇, pe l'íţă* ‘cu riduri pe faţă’.
44. [Se spune însă şi] *mă spăl pe ꙋoiḳ.* [∗] *fáţă* [e] *párţ'a d'inaiínt'e.*
45. [Dar zicem] *ńĕ spălắm pe ꙋoiḳi̇.*
46. „Partea asta: *ꙋóiki, násu, gúra.*”
47. „Dimineaţa te speli *pe ꙋokı̇.*”
51. „se zice *şî fáţă, şî l'íţă*”.
52. *ńĕgru la fíre* ‘brunet’.
53. „*fiáţa* toată = frunte, ochi, gură.”
54. *dꙋáꙋă l'íţă, tri l'iţ. fáţa mia, fáţa tia, fáţa luı̨. da şî cîmpu áre fáţă şî dos. fáţa áia. áia-i śĕ măi întíń să vięđĕ, śĕ măi năiínćĕ să vięđĕ, la śĕ măi năiínćĕ să cátă* ‘se priveşte’. *în dosíśt'ĕ* ‘în dosul dealului’ *şî-n fáţă.*
57. *fáţa la ꙋoiḳi̇* ‘partea de dinainte a capului’. *fáţa la piępt* ‘partea de dinainte a corpului’.
58. *duå l'íţă.* [D] FAŢĂ: *fáţă; fiţętă* [de deal]. [∗] *ńĕ spălắm pe ok.*
60. *mă spăl pi ꙋokı̇. m-am imát pę ꙋokı̇.*
62. [D] FAŢĂ #.
63. [σ] *róşu la fíre* ‘la faţă’.

III. 4. 5. 7. 13. 53. Informatorii precizează că termenul FAŢĂ se referă (şi) la toată partea de dinainte a corpului.
34. Informatorul [∗] este nepotul informatorului principal.
Vezi şi h. CLV, pl. XIII.
Vezi şi h. 9 (BRUNET), 10 (BLOND), 47 (OBRAZ), 48 (BUCA OBRAZULUI), 50 (PALID), 52 (PISTRUI).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *fáţă; fętă*+: *să spálă pe fáţă = să spálă pe ꙋokı̇.*
Oštrelj: *l'íţă;* ~, [σ] *fáţă;* ~.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2136], pct. 4: *l'íţă; l'iţ*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 19, ch. [6936]; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 83, pct. 4: LIŢĂ.
55. ALR I, vol. I, h. 22, pct. 859: *obraz/s; obráş/j*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 35, pct. 859: OBRAZ.
64. ALR I, vol. I, h. 22, pct. 3: *obráz; obrázî*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 35, pct. 3: OBRAZ.

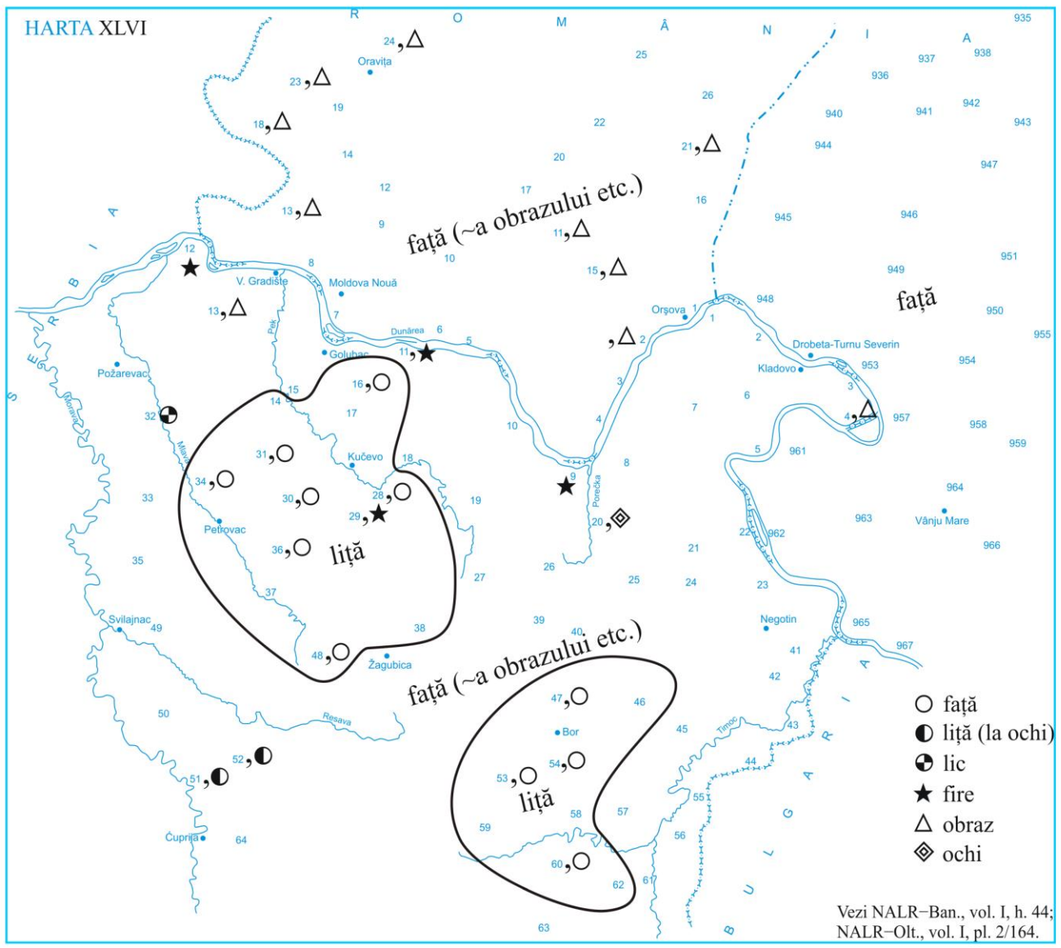

Principalii termeni pentru FAŢĂ

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 fáță; fiáță
2 fáță; fiéță, [k] fiĕț
3 fáță; fiéță
4 fáța [a], abráji [pla], [r] fáță+
5 fáță; fiéță+
6 fáță; fiéță+
7 fáță; fiéță+
8 fáță; fiéță+
9 fíre; firi+
10 fáță; feț+
11 fáță; fiéță, [o] fíre+
12 fíre; firi
13 obráz, [o] fáță; ~+
14 líță; l'iț
15 fáță; féță
16 l'íță, [o] fáță; fiéță
17 l'íță; ~
18 fáță; făț, [k] feț, [k] fiéță [pl.]+
19 fáța [a.]; fiáță
20 fáță; fiéță, uoki+
21 fáță; fiĕț+
22 fáță; fiéță
23 fáță; fiéță+
24 fáță; fiáță+
25 á fiéță+
26 fáța [a.]; feț
fáța cápului; fiéță
27 fáță
28 [*] l'íță; ~, [o] fáță+
29 l'íță; ~, fíre+
30 fáță; fiéță, l'íță; ~+
31 l'íță; l'iț, fáță
32 l'ic; l'ícuri+
33 fáță; féță
34 l'íță, [*] fáță+
35 fáță; fiéță+
36 l'íță; ~, [B] fáță+
37 l'íță; l'iț
38 l'íță; l'iț, [k] l'íță [pl]
39 fáță; fiéță+
40 fáță; fiéță
41 fáță; fiéță
42 fáță; féță+
43 fáță; féță
44 [o] fáță; feț, [*] fáță; fiéță, [**] fieț [pl.]+
45 fáță; féță+
46 l'íța [a.] la uoik; l'íță ~ ~+
47 líță, fáță; fiéță+
48 fáță, l'íță; fiéță, l'iț
49 fáță; fiéță+
50 fáță; fiéță
51 fáță; fiéță, l'íță; ~+
52 fáță; [ɛ] fáțuri, l'íță; l'íțuri+
53 fiáța ómului; fiéță, [o] líță+
54 l'íță; ~, l'iț [pl.], fáța [a.], fáță; fiéță+
55 fáță; féță, fáța obrázului
56 fáță; fiéță, [r] fiáță [pl.]
57 fáță; fiáță+
58 l'íță; ~+
59 l'íță; ~
60 l'íță; ~, fáță; fiáță+
61 fáță; fiáță
62 l'íță; ~+
63 fáță; fieț+
64 fáță; fiéță

OBRAZ, pl. „*joue*”
[64]/[146]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 4. *obrájî* [pl.]. [*] *cînd t'e uiţ la o páŕćě veḍ doi̯ obráj.*
6. *obrázu stîŋg şî al d'irépt.*
7. *zíčăm mă spăl pe u̯óki, nu mă spăl pe obrájî.*
10. *obrázu̯‿al stîŋg, obrázu̯‿al drept. îi̯ búkiş = pl'in la fáţă.*
17. *tot úna cu l'íţă.*
40. *mă spăl pe okİ 'pe faţă'.*
50. *mă spăl pră ᵘokİ.*
53. *obrázăl'ě* [pla.]
57. [σ] [DOI…]: *doi̯ obrájă.*

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *obráz*; *obrájİ.*
Oštrelj: *obráz*; *obrázǎ.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2130], pct. 4: *obráz, ş-ĭ́ṃflă obrázu, ş-ĭ́ṃflă fi̯ắlśil'i̯*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 18, ch. [6930], pct. 4: *ş-ĭ́ṃflă obrázu, ş-ĭ́ṃflă fi̯ắlśil'i̯.*

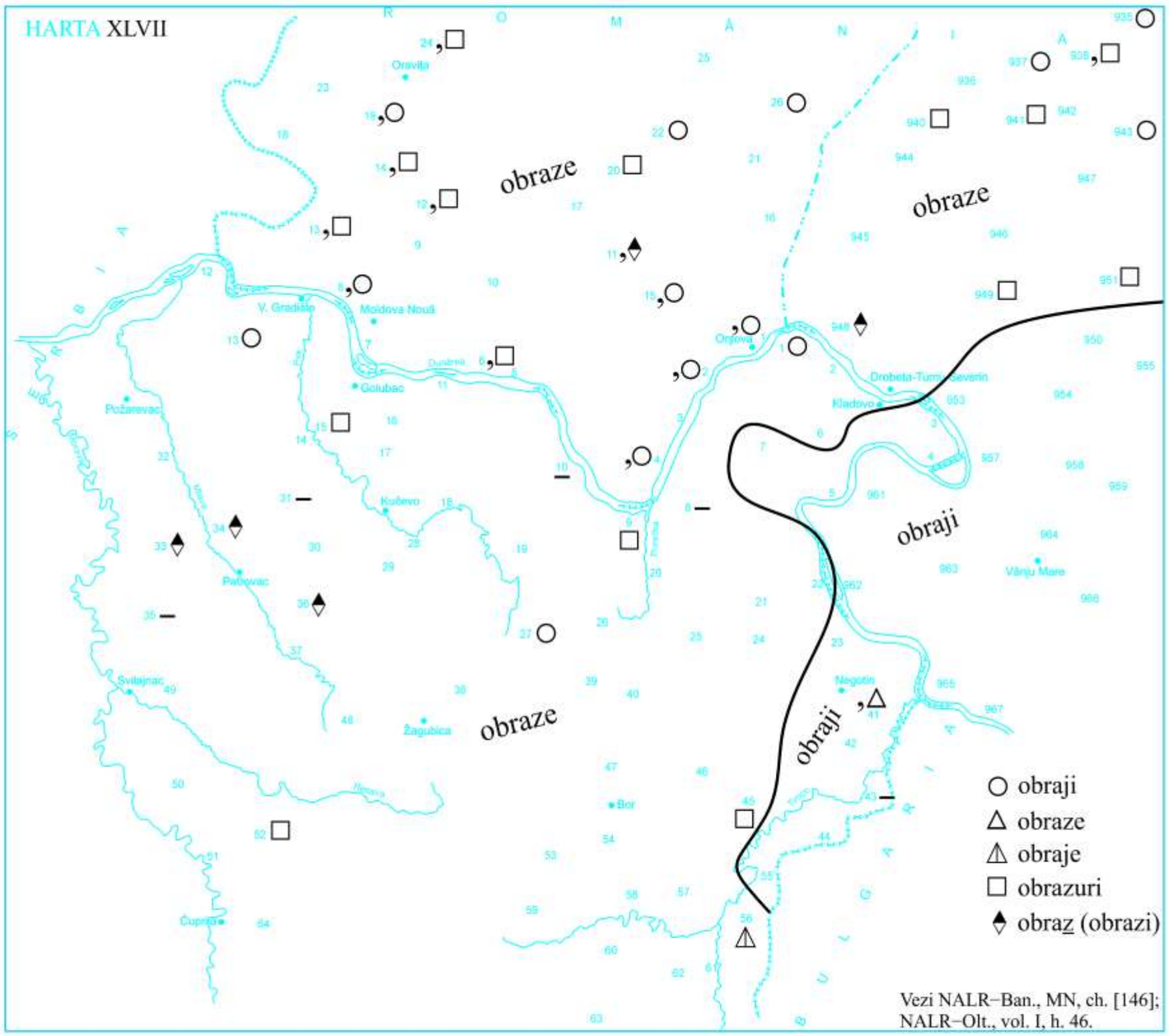

Forme de plural pentru OBRAZ

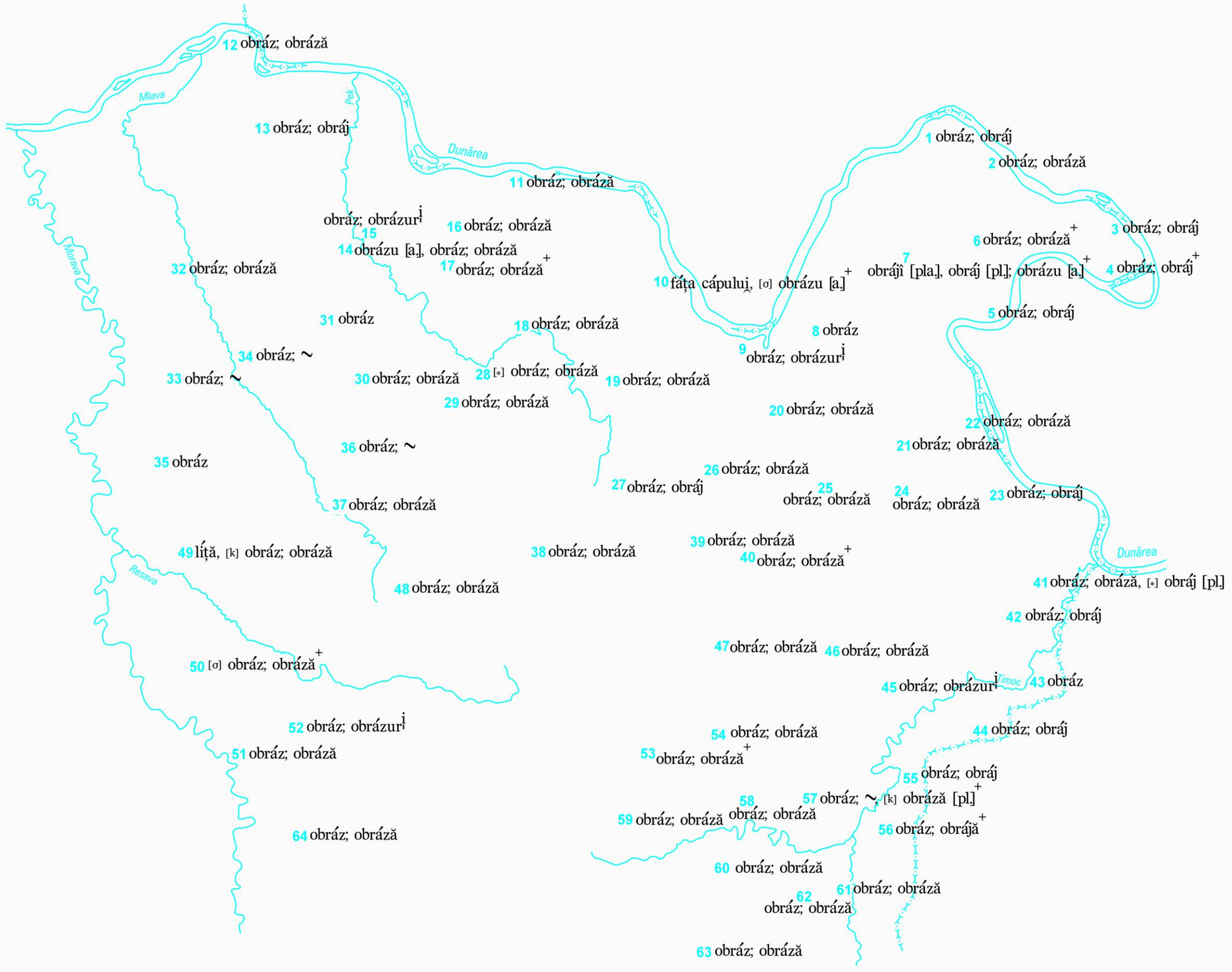
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 obráz; obrázã
13 obráz; obráj
11 obráz; obrázã
obráz; obrázuri
16 obráz; obrázã
15
14 obrázu [a.], obráz; obrázã
17 obráz; obrázã +
32 obráz; obrázã
31 obráz
18 obráz; obrázã
34 obráz; ~
33 obráz; ~
30 obráz; obrázã
28 [*] obráz; obrázã
19 obráz; obrázã
29 obráz; obrázã
36 obráz; ~
35 obráz
37 obráz; obrázã
49 líţă, [k] obráz; obrázã
38 obráz; obrázã
48 obráz; obrázã
50 [σ] obráz; obrázã +
52 obráz; obrázuri
51 obráz; obrázã
64 obráz; obrázã
10 fáţa cápului, [σ] obrázu [a.] +
1 obráz; obráj
2 obráz; obrázã
6 obráz; obrázã +
3 obráz; obráj
7
obráji [pla.], obráj [pl.]; obrázu [a.] +
4 obráz; obráj +
5 obráz; obráj
8 obráz
9 obráz; obrázuri
20 obráz; obrázã
22 obráz; obrázã
21 obráz; obrázã
26 obráz; obrázã
27 obráz; obráj
25 obráz; obrázã
24 obráz; obrázã
23 obráz; obráj
39 obráz; obrázã
40 obráz; obrázã +
41 obráz; obrázã, [*] obráj [pl.]
42 obráz; obráj
47 obráz; obrázã
46 obráz; obrázã
45 obráz; obrázuri
43 obráz
54 obráz; obrázã
44 obráz; obráj
53 obráz; obrázã +
55 obráz; obráj +
58
57 obráz; ~, [k] obrázã [pl.]
59 obráz; obrázã
obráz; obrázã
56 obráz; obrájã +
60 obráz; obrázã
61 obráz; obrázã
62
obráz; obrázã
63 obráz; obrázã

BUCA OBRAZULUI „*joue*”
[65]/147]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 1. [D] BUCĂ #. *núma obráz* [se zice]. *baș n-aį obráz ńam, đě minț aṣá.*
7. [D] *búcă, ș-áṣa* [zicem]. *nu vorbím că n-áre búcă,* [numai] *că n-áre obráz.*
10. *îį búkiș* [adj.] ‘cu bucile obrazului mari’.
11. *įi pl'in la ᵘobráz. mă spăl pe okĺ* ‘pe față’.
18. [D] BUCĂ #. *sámo* ‘numai’ *obráz* [zicem].
20. 24. *įar obráz*. [D] BUCĂ #.
25. [D] BUCĂ: *búcă, voį ḑíšĕț.*
26. *îl luváį* [pe copil] *dă búca obrázuluį.*
27. BUCĂ, ÎMBUCA #.
28. *pį́ę́l'a pră obráz.*
30. 37. „Tot *obráz*.”
31. *noį* [zicem] *obráz. cobil'ę́ńi* ‘cei din localitatea Kobilje’ *ḑîc búcă. avém defińíțîį̆ě dă la obráz, da obráz nu avém.*
32. [ɛ] *búca, aṣá ṣevá, nu baș* [zicem].
33. 35. 38. 39. 40. 46–48. 54. 59–62. BUCA (OBRAZULUI, LA OBRAZ) #.
44. [∗] *dụáụă búke, la doį obráj.*
45. *įe bucălát, áre buc.*
49. *l-a prîs dă obráz.*
50. *búcă ḑíšĕm la ásta* [indic. ‘fesă’], la *ńimíc áltăšĕvà.*
58. [∗] *búkiș* [adj. m.], *búkișă* [adj. f.].
64. *măį búkeș* [adj.], *măį forțát, cum să ḑíšĕ.*

III. Unii informatori au precizat că BUCĂ se (mai) zice (și) la ‘fesă’: *búcă* 7. 10. 35. 38. 41. 50⁺: *búcă a uđít núma ásta; búca cúruluį* 5. 6⁺: *voį* [cei din România ziceți] *búca fúnduluį*. 12⁺: *buș* [pl.] [!]. 18⁺: *núma búca cúruluį*. 28. 39. 42–44. 47. 48. 54. 58; *búcîl'e* [pla.] *cúruluį* 22. 45; *búșil'i* [pla.] *cúruluį* 63; [σ] *búcă la cur* 9. 20. 46; *búca lu cur* 14; *búca d'indărăpt* 2; *nazádńiță* 33; [D] BUCA CURULUI # 16⁺: [Se zice însă] *búșinu cúrului. búșin* [e și cel de tei în care se cântă]. *buśińíș* [este o] *buį̆ę́đě* ‘buruiană’. *cînd će lovéșć dă įa fáše pírpor* ‘alergie mare’.

∗

La întrebarea suplimentară referitoare la ‘cantitatea de mâncare ce poate fi introdusă o dată în gură’ s-au obținut, în unele puncte, răspunsurile: O BUCĂ DE MÂNCARE 5⁺: „Am îmbucat două *buc̆ d'e mîŋcáre*”. 6⁺: *am bucát* [perf. c. 1] *o búcă d'ě mîŋcáre. úmplu búca* [atunci când mănînc]. *staį să įaų dụáụă buc̆ d'e pírne că t'-ajúŋg acúșa*. 23⁺: *cît țîń îŋ⌣gúră*. 41⁺: *cît am putút să bag îŋ⌣gúră*; O BUCĂ DE PÂNE 2⁺: „Cât bagi în gură”. 56⁺: *îmbucáį* [perf. s. 1] *o búcă d'ě pírnĕ; o búcă đě pírnĕ, o búcă đě cárńě* 22; O GURĂ DE MÂNCARE 7. 9. 20⁺: *am bucát* [perf. c. 1] *o gúră đi mîŋcáre* [se zice] *cînd įe aṣá, alavišós.* 62; O GURĂ DE PÂNE 25. 61; O BUCĂTURĂ 50⁺: [D] *am îmbucát* [perf. c. 1] *o bucą̆túră; o bucatúră dă pírne* 10; *o bucătúră đě pírne* 57; *o bucătúră đe cárńe* 27⁺:„Cât bagi în gură. *bucáćě* [se zice] *cînd rođę́śće śeụá*”; *o bucătúră đe pírne, đě cárńě, đě mįáră* 26⁺: *am mîŋcát o mįáră* ‘un măr’; *o bucătúră d'e cárńe, um părcę̆l d'e pírnĕ* 40; *o búcă đě mîŋcáre, o gúră đě mîŋcáre* 42⁺: *đím⌣búcă* ‘gură’, *mîŋcárea să dúšě îm⌣vál'e, îm⌣búrtă; o bucătúră d'ě cárńe, o búcă d'ě pírnĕ* 43⁺: *și búcă, și bucătúră zîcĕ́m, or um⌣părcę̆l; búcă, bucătúră d'ě pírnĕ* 55.

La întrebarea suplimentară referitoare la ‘cantitatea de băutură care poate fi introdusă o dată în gură’ s-au notat, în unele puncte, răspunsurile: O GURĂ DE RĂCHIE 5. 6. 22. 40; *o gúră đě răkíį̆ě, o gúră đě vin* 25; *o gúră d'e ápă* 7; *o gúră d'e lápt'e d'in pār* 43; *o-ŋgiṭîtụáre d'ě rakíụ* 56⁺: *o dátă îŋgiṭíį* [perf. s.1]; *un strop đě răkíụ, um⌣pār đě răkíụ, um⌣părúț* 41; *îŋgiṭíį* [perf. s. 1] *o dátă răkíụ* 23; *îŋgiṭíį o dátă răkíụ, bă̆ụúį um⌣pār d'ě răkíụ* 55; *beụúį* [perf. s. 1] *o dátă răkíụ* 2; *am bă̆ụút* [perf. c. 1] *đim⌣pār o dátă* 26; *am lụat îm⌣búcă* ‘în gură’ *răkíụ* 42.

Vezi și h. 47 (OBRAZ), 60 (GURĂ).

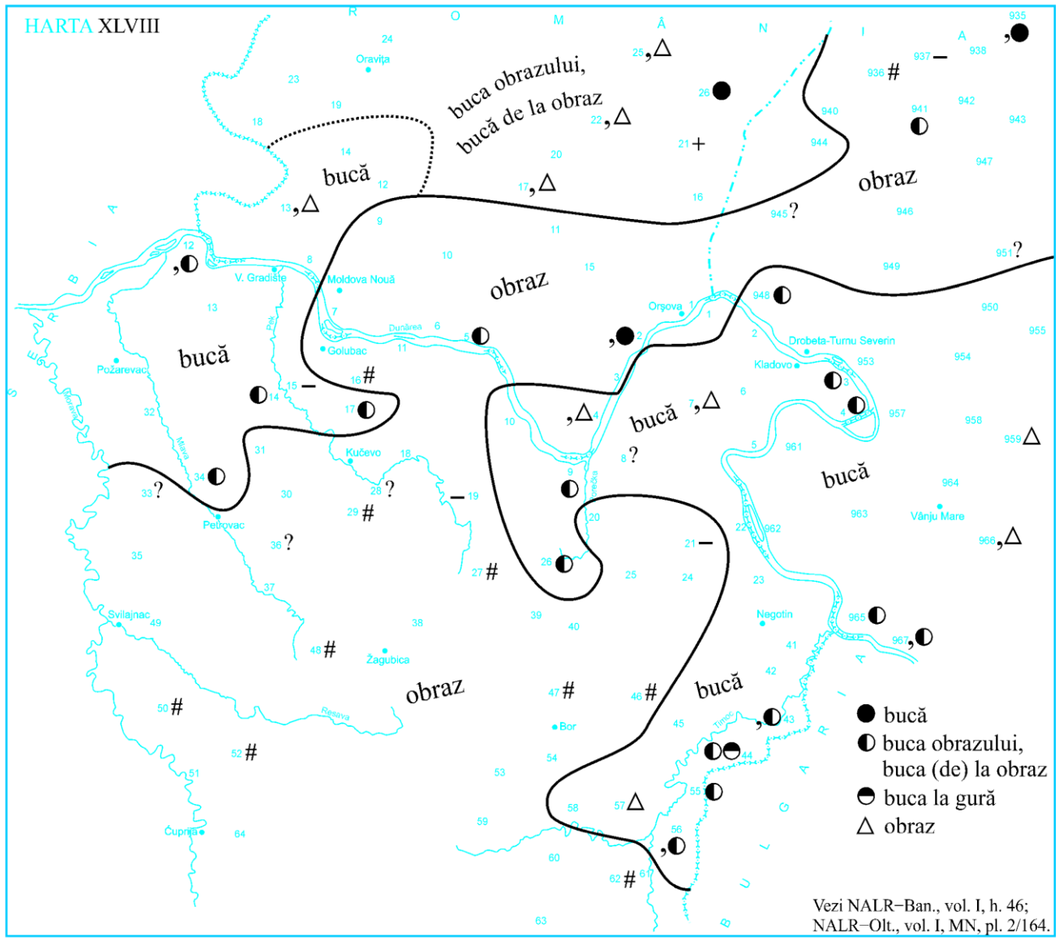

Principalii termeni pentru BUCA OBRAZULUI

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *búcă*; *buc̆*, *búca obrázuluį*⁺: [σ] *búca cúruluį*.
Oštrelj: BUCĂ #.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 23, pct. 859: –.
64. ALR I, vol. I, h. 23, pct. 3: *búcă*; *búke la obráz*.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 búcă; buś, búca obrázului
13 búcă; buś [!]
11 obráz plin
16 #
15 –
14 [σ] [B] búca obrázului
17 [D] búca obrázului
32 ?, [σ] [ɛ] búca [a̯]
31 obráz
18 #, obráz
34 búca obrázului
33 ?
30 #, obráz
28 [∗] ?, #
19 –
29 #
36 ?
35 #, obráz
37 #, obráz
27 #
26 búca obrázului
49 #, obráz
38 #, obráz
39 #, obráz
40 #, obráz
48 #
50 #
52 #
51 #, obráz
64 #, obráz
10 [σ] búca [a̯]
1 #, obráz
2 búcă; buś
6 búcă; buc̆
3 búca obrázului; buc
7 obráz, [D] búca [a̯]
4 brúca [a̯], [k] búca obrázului
5 búcă; buc̆
8 ?
9 búšilĕ obrázului; búcă [sg.]
20 obráz
22 [σ] búcă; buc̆
21 –
25 obráz
24 ?, obráz
23 [σ] búcă; buĉ
41 búcă; buĉ
42 búcă [!]
47 #
46 #
45 [σ] búca [a̯], búcă; buĉ
43 búcă, búca obrázului
ptéle, [σ] [k] búca la gúră, [∗] u͡obráj [pl.],
44 [σ] búca u͡obrázului; búke de u͡obráz
54 ?, #, [∗] obráz
53 obráz, cárńa la obráz
55 búca obrázului; buĉ la obráz
58 [σ] búcă; buk'
57 #, obrázu [a̯]
59 #, obráz
56 búcă, [σ] búca obrázului
60 #, obráz
62 #
61 #, obráz, pié'a [a̯]
63 #, obráz

UMĂRUL OBRAZULUI, pl. „*pommette*”
[66]/[148]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. *în ált'e sát'e îi̯ zíčă úmăr.*
7. *sîrbę́şt'e, i̯ágod'iţa.*
9. 13. 54. 60. [D] UMĂR #.
11. *tot obráz.* [D] MĂR #.
12. *mắru obrázului̯, mai̯ bun* ‘mai bine’.
14. *i̯ágodiţă, sîrbę́şće.* [σ] *mą̆ru, am ᵘuḑít dă la ą̆i̯ bătríń.*
18. *n-áre núme. toţ ḑîc obrázu* [a.].
19. *i̯ábućiţa, pe sîrbę́şćě.*
21. *dᵘáu̯ą̆,* [k] *doi̯ úmerİ.*
24. *am aᵘuḑít şî mắru obrázului̯.*
26. „*i̯ábućiţa* e pe sârbeşte. *la obráz, i̯e róşu ca mắru. măru obrázulu̯* se vorbeşte mai rar.”
34. *róşu ca mą̆ru obrázului̯.*
35. *i̯abúćiţa, pră sîrbę́şće.* [∗] *ᵘósu ắsta* [indic.], *ai̯íś.*
37. *do̯áu̯ą̆ mîắru̯‿obrázului̯.*
43. *noi̯ şt'ím pe sîrbę́şt'e, i̯ágod'iţa.*
44. [D] MĂR, UMĂR: *mai̯ îndátă mắru obrázului̯. i̯ágodiţe* [sârbeşte]. [∗] [D] MĂR #.
45. 53. [D] MĂR #.
48. *i um̥flát obrázu tot.* [D] MĂR #. *i̯abúkiţa* [sârbeşte].
51. *ŋ-áre núme.*
52. *supt okİ.*
56. *i̯ábuĉiţa, sîrbi̯áşće.*
61. *i̯ábut'iţă, pe sîrbę́şt'ě, da rumîńę́şt'ě nu şt'iu̯. nu mi̯-a zîs ńiĉodátă máma. obráz, cu tot şî gáta tri̯ába.*
63. *i̯ágodiţa îi̯ ḑîc sírbi.* [D] MĂR, UMĂR #.
64. *obrăjór, obráz, i̯abućíţă. noi̯ ḑíśěm cam obráz la tot, áľi cum i̯-a fi ḑîs la ásta, i̯abućíţa ásta, nu şćiu̯,* [e] *ca mîắru.* [D] *mîắru̯-obrázului̯: să pu̯áćě ḑíśě.*

III. Vezi şi h. 47 (OBRAZ).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: ?, [D] *mắru obrázului̯*⁺: *am aᵘuḑít.*
Oštrelj: ?.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 24, pct. 859: *úmeri la obráz/s; ũ úmere.*
64. ALR I, vol. I, h. 24, pct. 3: *ronţ; rónţurİ.*

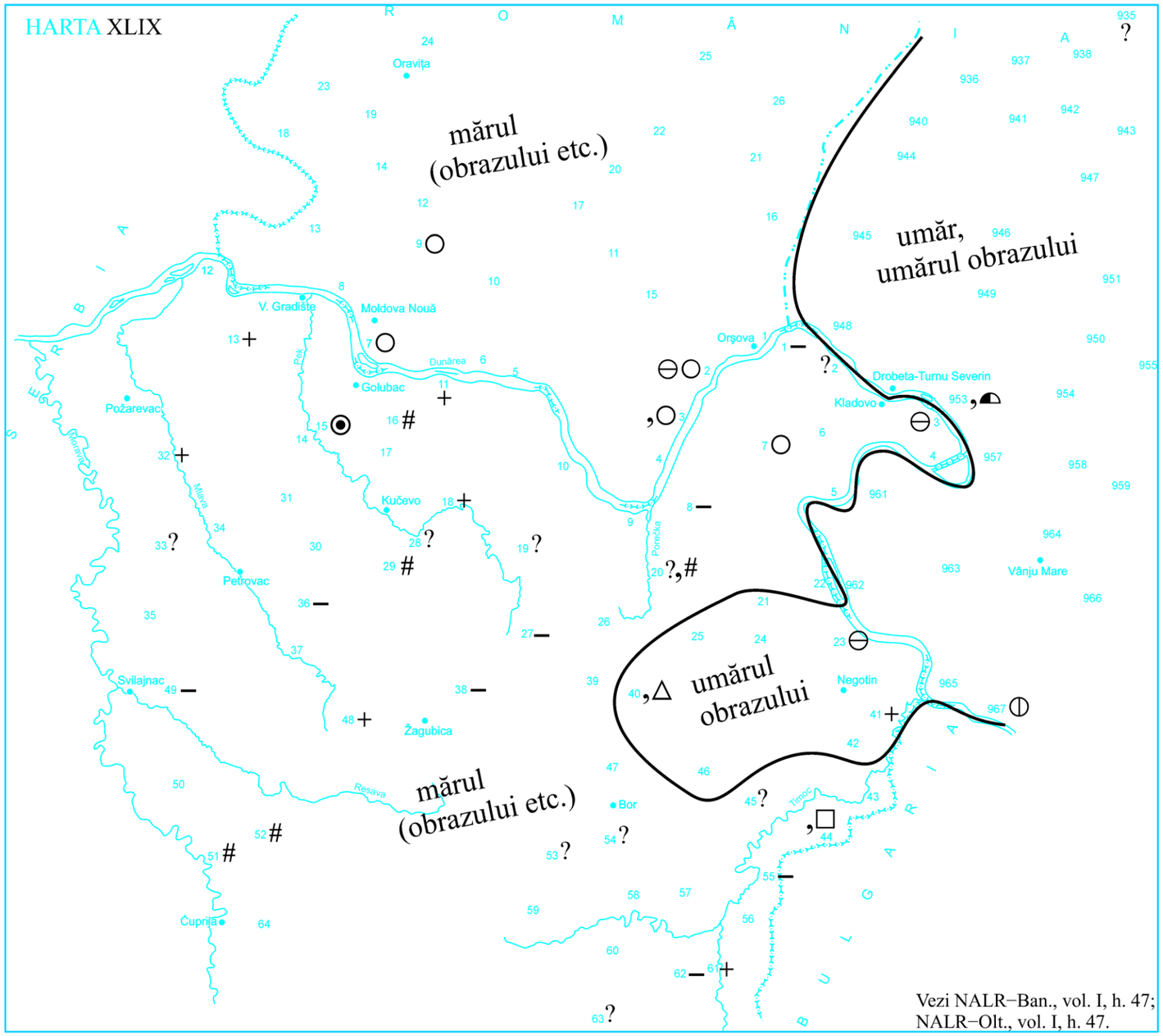

Termeni pentru UMĂRUL OBRAZULUI

○ umărul obrazului	⊖ umer, umerul obrazului	□ osul obrazului	◓ podul obrazului
⦶ umerele obrazului	△ mărul obrazului	◉ roata lu obraz	+ alte răspunsuri

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 ?, [σ] mắru obrázului; miéră a obrázului+
13 ?, [ɛ] uos, fálca [a]+
11 obráz+
ruáta lu obráz; rúóţîli lu obráz
16 #
15
14 ?, [σ] [в] mắru [a]+
32 [ɛ] obráz
17 [σ] mîắru lu obráz
31 mắru obrázului
18 #, obrázu [a]+
34 mắr, mắru obrázului+
33 ?
28 ?
30
19 ?+
?, [ɛ] mîắru obrázului; miérîl'i ~
29 #
36–
35 ?, [*] mắru lu obráz+
37 mîắru obrázului; ~+
27–
38–
49–
48 obrázu [a]+
50 tot obráz, [σ] [ɛ] mắru obrázului
52 #+
51 #+
64 obráz, [σ] mắru obrázului+
1–
2 ?
úmer, úmeru obrázului; úmeri+
3
6 ?, [σ] mắru obrázului; miéră dĕ obráz
7
?, [σ] úmăru obrázului+
4
[σ] mắru obrázului; méri obrázului
10 mắru obrázului; meri [?]
5 mắru obrázului; miéri obrázului
8–
9 [σ] mắru obrázului; méră a obrázului+
20 ?, #
22 mắru obrázului; miéră
21 úmăru obrázului; úmeri la obráz+
26 iábućiţa, [σ] mắru obrázului+
úmăru obrázului 25
24
[σ] úmăru obrázului+
23 úmeru obrázului; úmere
39 [σ] mắru obrázului; méră dĕ obráz
40 mắru obrázului, [*] úmăru lu obráz
41 obráz; obráj
42
tot obráz, iábucîţa, [k] úmăru obrázului; úmeri
47
[*] mắru obrázului
46 úmăru obrázului; úmeri obrázălor
45 ?+
43 [σ] mắru obrázului, mắru lu obráz+
54 ?+
53 ?+
44
?, [σ] mắru obrázului, [*] uósu obrázului, uósu la obráz+
[σ] mắru obrázului
55–
58
57 mắru la obráz, mắru obrázului; miérâ
59 mîắru obrázului
56 mắru obrázului+
60 ?, [σ] mắru obrázului+
62–
61 ?, obráz+
63 ?+

(OM) PALID, pl. „*(homme) pâle*”
[67]/[149]

I. Întrebare indirectă: *Cum zici că este un om, când, după o boală, i-a pierit tot sângele din obraz?*

II. 3. *gálbin ca túrta d'ĕ č́ară, dúpă bo̯álă.*
5. *a-ŋgą̆lbeńít* [perf. c. 3.], *îi̯ gą̆lbinát.*
7. *a-ŋga/ălbińít*; ~ *amîndói̯* [pl.].
8. *a slabít* [perf. c. 3]. *gálbin ca śára.*
9. *a gą̆lbińít.*
14. *a-ŋgălbińít.*
16. *s-a sfirosít* [perf. c. 3.] *la l'íță.*
17. *n-are fíre-n obráz.*
18. *u̯ómu a ḑăcút múltă vri̯ę́me ș-a-ŋgălbeńít ca śára. a perdút sĭ́źĕ.*
19. *mult a ḑăcút u̯ómu ắsta. cáre ḑáśĕ îi̯ bićág.*
20. 21. *a-ŋgą̆lbińít.*
27. 42. 43. *a-ŋgălbeńít.*
31. *să ḑíśĕ gálben la fáță, gálben la l'íță.*
36. *slab, prapađít dă bu̯álă.*
37. 59. *s-a uscát.*
38. *bolnáu̯, a ḑą̆cút mult.*
39. *n-áre fáță.*
40. *a gălbeńít. s-a sfirosít la okĭ. bolnáu̯, că n-a dormít. a skimbát fáța, nu mai̯ i̯e róșu.*
41. *gálbin ca ĉára. nu măi̯ áre fíre.*
44. [∗] *gą̆lbińę́șt'ĕ, îŋgălbińę́șt'ĕ* [ind. prez. 3]. *s-a făcút ca mórtu, s-a-ŋgălbińít.* [∗∗] *s-a‿nălbít* [perf. c. 3].
46. *a slăbít* [perf. c. 3].
50. *a-ŋgălbińít. s-a sfirosít* (cf. băn. *sfirosit* ‘slab, sfrijit’). *a pi̯erdút sínźil'i.*
55. *a rămĭ́s cu fáță gálbină. a prĭs fáță d'ĕ pomínt. n-áre fíre-n obráz, s-a uscát, záĉe d'e bu̯ála uscátă* ‘tuberculoză’.
57. *a-ŋgălbẹńít.*
58. *nu măi̯ áre sĭ́źe-n obráz.*
60. „*róșu la fíre* se zice despre un om sănătos, *róșu la l'íță* ‘față’ poate fi și dacă e bolnav.”
63. „*cáre nu-i̯ róșu la fíre. s-a uscát* se zice despre o floare. *s-a pą̆l'ít* se zice despre cucuruz.”
64. *îŋgalbińę́șćĕ.*

III. 34. Informatorul [∗] este nepotul informatorului principal.
În unele puncte s-au înregistrat și termeni pentru ‘bolnav’: *bolnáv* 41. 43. 56; *bólnăv*; *bólnăvĭ* 14; *bolnáu̯* 26. 27. 33. 38. 40. 42. 51⁺: *șántuv, bećág, múltă vrę́me tráźĕ*; *bolnáv, bećág* 1. 35; *bolnáu̯, bićág* 20.
Vezi și h. 46 (FAȚĂ), 47 (OBRAZ).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *gálbin*; *gálbiń*⁺: *a-ŋgą̆lbinít.*
Oštrelj: *gálbin*; *gálbiń*⁺: *a-ŋgălbińít.*

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 20, ch. [6939], pct. 4: *gálbẹn*; cf. și ALRM II, vol. I, h. 84, pct. 4: GALBEN.

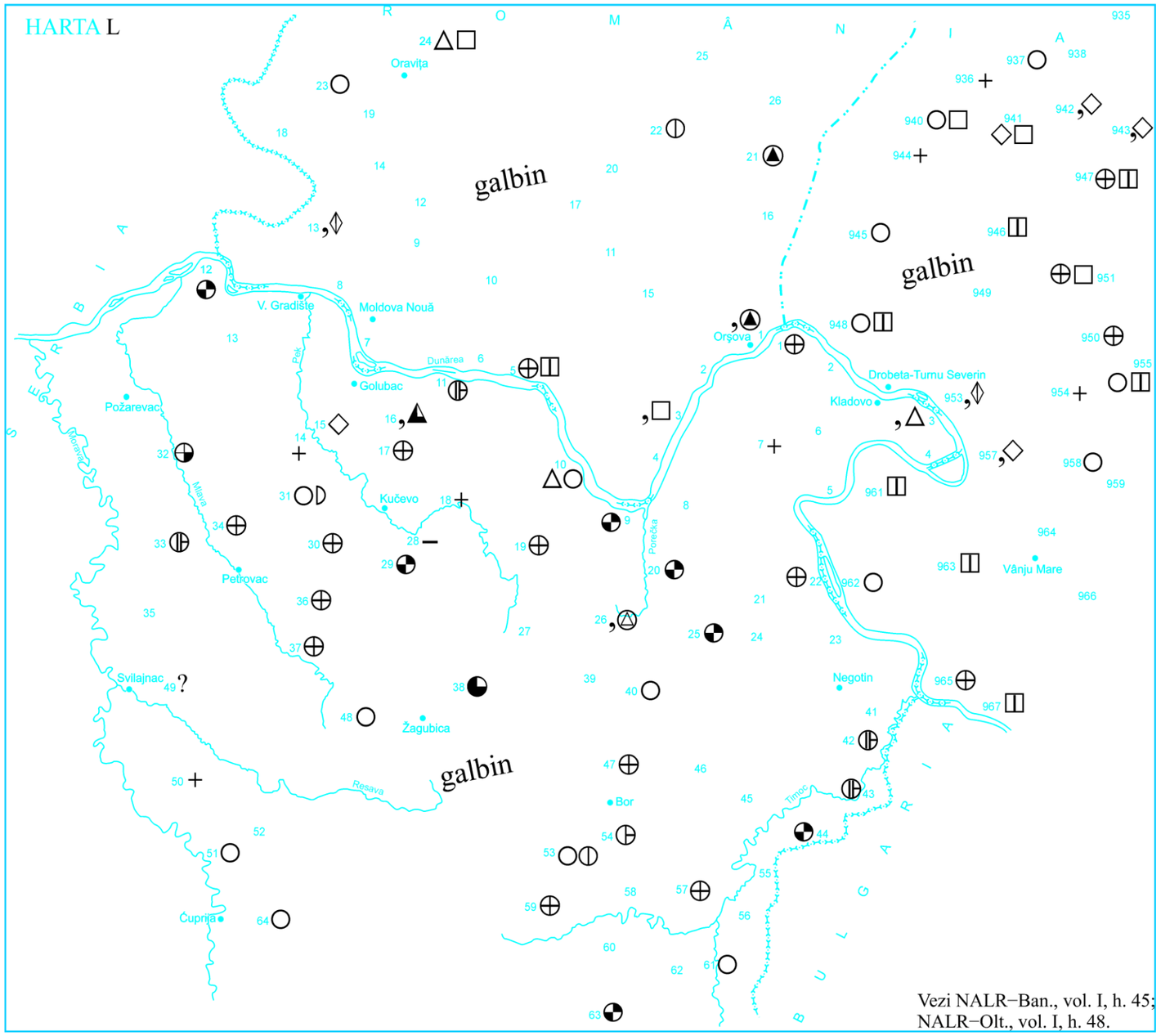

Principalele răspunsuri pentru (OM) PALID

○ galben	⊕ galbin la față (la liță, la/în obraz)	⦶ gălbenit, gălbinit	◭ gălbinicios	◇ slab	◫ palíd, pălít, pălíd etc.
⦷ galben la față (la obraz)	◕ galbin la fire	⊖ gălbinat	△ alb	◊ slăbit	◗ veștezit
◕ galben la fire	⊕ galbin în lic	⊘ gălbicios	◭ alb la fire	□ pálid	+ alte răspunsuri

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 gálbin la fíre; gálbiń
13 gálbin; gálbiń
11 gálben la obráz; gálbeń
15 slab; slabi
16 alb la fíre, gálbin+
14+
32 viérđě, [k] gálbin în l'ic
17 gálbin la l'íță+
31 veșćěčíť, gálben+
18+
34 gálbin la líță, [*] gálbin la fáță+
33 gálbeņ la fáță+
30 gálbin în obráz
28–
29 gálbin la fíre
36 gálbin la l'íță; gálbiń+
35 gálbin; gálbiń+
37 gálbin la l'íță; gálbiń+
27 gálbin+
49 ?
48 gálben; gálbeń
50+
52 gálbin; gálbiń
51 gálben; gálbiń+
64 gálben; gálbeń+
1 gálbin la fáță+
2 gálbin
3 álbu, gálbin+
6 gálbin; gálbiń
7+
4 gálbin
10 gálbeņ; gálbiń, alb
5 gálbin; gálbiń+
8 gálbin+
9 gálbin la fíre+
19 gálbin la fáță; gálbiń+
20 gálbin; gálbiń la fíre+
22 gálbin la obráz
21 gálbin; gálbiń+
26 gálbin ca śára; gălbišóș [pl.], gálbiń [pl.]+
25 gálbin; gálbiń la fíre
24 gálbin; gálbiń
23 gálbin; gálbiń
38 gálbeņ la fíre; gálbiń+
39 gálbin+
40 [σ] [*] gálben+
41 gálbin+
42 gálben la fáță+
47 gálbin la fáță,~ la obráz, [*] gálbin la l'íță
46 gálbin; gálbiń+
45 gálbin; gálbiń
43 gálben la fáță+
44 gálbin la fíre; gálbiń+
54 gălbinát; -náț
53 gálben; gálbeń, gâlbeńít
55 gálbin+
gálbin; gálbiń+
58
57 [σ] gálbin la l'íță+
59 gálbin la líță+
56 gálbin; gálbiń+
60 gálbin; gálbiń+
61 gálbeņ; gálbiń
62
gálbin
63 [σ] gálbin la fíre; gálbiń+

COŞURI (PE OBRAZ), sg. „*boutons (au visage)*”
[68]/[150]

I. Întrebare indirectă: *Cum le zici la bubuliţele care ies pe obraz, mai ales când eşti tânăr, şi pe care le storci?* (GEST).

II. 1. *ńíśće pírporí, aşá, pe fáţă.* [σ] *cóşurí* [se fac] *la vaś. coşurí pe şắľe.*
5. *ţéstă şi cᵘóşurí, áľa śě să stǫárčă. sîrbéşťě, míţâsă* [cf. scr. *miteser* ‘coşuri, puncte negre’].
6. *copílu cînd ţéstă tínăr, pînă la pubertét áre bubrínţă pe ᵘokí* ‘faţă’, *cáre cu ápă, cáre cu coptúră.* [σ] *cóşurí, ńégre, marí, cu căpăţína nágră. şi bóţi avęá cóşurí.*
7. „*cóşurí*; *coş* sunt cele mari, care se fac la vite.”
8. 28. 48. 57. 64. [D] „*cóşurí*, sunt la vaci.”
9. *bubᵘóń*; *-bᵘắńě, dácă-ţ máre.* [σ] *coş*; *~, la vaś.*
10. „*cóşurí, ca şi la vaś*, dacă-s mai mari.”
11. *voţ* [în România] *ḑíšęţ coş. noţ ḑíšem coş la ắsta, la cásă. să fášě şi la vácă coş*; *cóşurí.*
12. [σ] *cóşurí* [se fac] *la vácă, la om, nu* [sunt]. *strîžem áţa* [coşul] *şi ţéstă ca đim_pomínt máre vţérme.*
13. *la bubíţiľi ǧắľa, că-ţ copílu-n áńi ắţa.* [D] COŞURI #. *la noţ, búbe. ţásă şî floriśéľe* ‘vărsat’ *pră copíţ.*
14. [D] *cóşurí* [se zice] *istu dă bubuľíţ.*
15. *sîm_măţ mulţ.* [D] COŞURI #.
16. [D] „*cᵘóş*; *~*, la vaci.”
18. *bubuľíţă* [se fac] *la fţéćě marí. să striŋg.* [D] *cóşurí* [se fac] *la vaś. aų şî ųámęńi cóşurí. coş să fášě î_şắľě or la líţă.*
19. *múlće búbe áre pe fáţă.* [D] COŞURI #.
20. *bubuľíţă, în ľimba sírbă. şi váca áre cóşurí.*
21. [D] *cóşurí* [se fac] *la boţ, pe ᵘósu spinắri.* [∗] „*pírpor*‘alergie’, pe tot corpul.”
23. *ca cîn_ţe-n puberté.* [D] COŞURI #. *la vaċ, gílcă pe cǫástiľî váċilor.*
24. *aţ mîšúń măţ múlćě.* [σ] *la vaś, la víćě, śćíų, ḑišám cóşurí. sînt vţermí acólo.*
26. [σ] *cóşurí* [se fac] *la váś, maţ marí, pi şắľě. la ᵘom* [se face] *bubóţ.*
27. *áľe copilărésć* [care] *să storc. cruᵘ_în obráz.* [σ] *cóşurí, la víćě. să fáše vţérme* [în ele].
29. [D] *cᵘoş*; *~*, [acela] negru, care se scoate. Este şi la animale, şi la om.”
31. *şî la vaś, máre.*
32. „Ştiu ce mă întrebaţi, dar *m-am zuţtát.*”
33. *îm puberitét* [se fac]. *coş*; *~* [sunt] *ńíśćě vermí, la vaś.*
35. [D] *la voţ* [în România, se zice] *cóşurí. la noţ, coş* [e acela] *úndě ţíńém porúmb.*
36. „*minśúnî* = *cóşurí* [pe nas]. *śţăp* ‘cep’ se zice şi la cel de la butoi şi la *astupús* ‘dop’, la sticlă.”
38. „*bubíţă să fac la pubertét. cînd strîž* iese *coptúră. dop*; *dópurí* este cel *ńégru*”. [D] *váca áre cóşurí pră şắľě.*”
39. „*bubuľíţă* se fac la copii. [D] *cóşurí* se fac la *víćě, la vácă.*”
40. [D] „ *coş* este *la vaś*, care au vierme. *la om, dácă-ţ cu gálben*, e *búbă cᵘắptă.*”
41. „*ćě ţéśă* din el *bŗ́h ńégru. blíndă* se face când te muşcă *ţînţári.*”
42. *áre bobrínţ pe ᵘoţkí* ‘faţă’. *la vácă, cóşurí.*
44. [D] *cóşurí*; *coş, la vácă, la stᵘắcă* ‘animale’. *cînd vęrmeľe ắla să bágă-n cárńě, fáćě coş.* [∗] [σ] *cóşurí, pǫáťe să zíćě. îmfloritúră*, [când] *îmfluáre obrázu ďě zăpúc. ţéśă blîndúţă, blíndě mîc, ţéśă bubíţă ďě zăpúc*
45. *áre búbe pe ᵘóţkí.* [σ] [B] *cóşurí, la vaċ.*
46. *áre bubíţă. prozorít* [adj.].
47. [D] *cóşurí*; *coş* [sunt] *núma la vaś, la lúme* ‘oameni’, *nu.*
49. [D] COŞURI #.
50. [σ] *coş sînt la vaś. ţerǫá şi blăstămе: mîncá-ć-ar cóşî* [i se zicea] *lu vrúnu.*
51. [σ] *la vaś, cóşurí. ḑíšě că să-ŋgráşă váca* [atunci] *cînd áre cóşuri. dămúlt n-ávem áľa* [vaci]. *cînd a fost dľéda, atŭš am avút.*
53. „*bubuľíţă* sunt cele roşii, *dópurí* sunt cele negre, care se storc.”
54. [∗∗] *cóşurí* [sunt] *şi la víćě.*
58. *bubuľíţă*; *~* [sunt] *áľa*

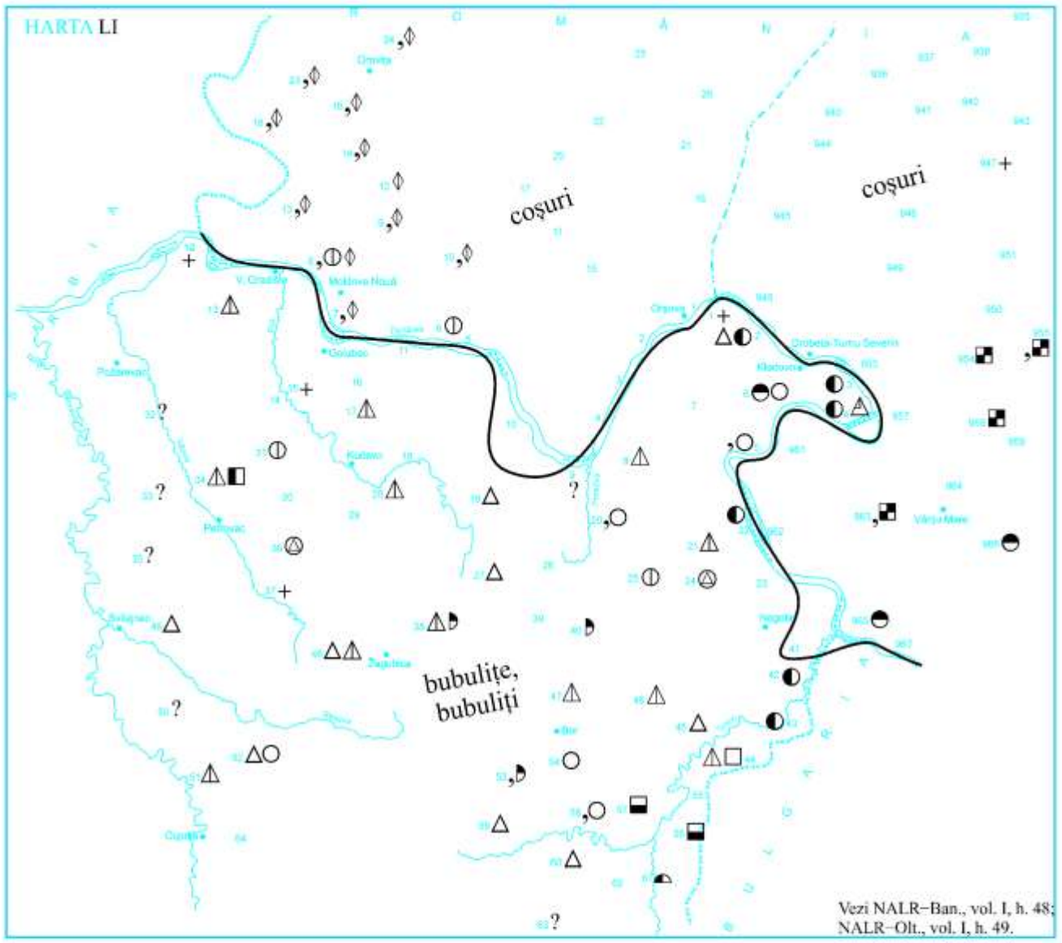

Principalii termeni pentru COŞURI (PE OBRAZ)

○ coşuri	△ bube (pe obraz etc.)	◧ drăgostene	◊ rapuri
◍ coşi (pe obraz)	⚠ bubiţe, bubiţi	⬓ drăgostele (drăgustele)	◔ dopuri
◐ bobrinţi (brobinţi)	⚠ bubiliţi	◾ drăgostiţe	◠ dopiţuri
◓ bubrinţe (brubinţe)	□ dragoste	⏀ minciuni	+ alţi termeni

cáre coc, gálbińě, măţ marí. [σ] *cóşurí ţéstă śéva ńégre, mănúnćě.*
61. *pe bubíţă sînt ńíśťě dopíţurí.*
62. *ţ-a ţeşît bubuľíţă pe ᵘoţkí* ‘pe faţă’.
63. [D] COŞURI #. *n-am uḑít. vlérmi ắţa.*

III. 11. Informatorul spune că ştie cuvântul *coş*, pentru că a fost căsătorit cu româncă.
Vezi şi h. 46 (FAŢĂ), 47 (OBRAZ).
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *bobrínţă*; *~*+: [D] COŞURI #.

Oštrelj: ?+: [σ] „*cóşurí*, [se fac] la vite”.
[∗] *coş*; *~*, *cóşurí* [pl.].

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 25, pct. 859: *drágosťe* [s.], *bubíţî pe obráz/s.*
64. ALR I, vol. I, h. 25, pct. 3: *bubíţ⃝ albúţ⃝*; *bubiţ albúţî.*

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

PISTRUI, sg. „*taches de rousseur*” [69]/[151]

I. Întrebare indirectă: *Cum le spuneți la petele acelea mărunte care ies mai ales pe pielea unor oameni roșcați (mai ales pe obraz)?*

II. 1. *níșćĕ pégurl̓ pe fáță.* [σ] *pistríț* [adj.] *pe fáță, áre múlćĕ pégurl̓.*
2. *la* [femeia] *greu̯áńe* ‘însărcinată’ [se fac].
5. *pę́ťĕ pe pę́ľĕ. ftę́că, áia-i̯ mestăcát cu sîrbę́sťĕ.*
6. *u̯om pistríț* [adj.]. [σ] *ľíga-i̯ măi̯ máre și ńágră. om ľigós* [se zice despre cel care] *áre pę́ťĕ.*
9. *pistríț* [adj.]. *a-mpistrát* [perf. c. 3].
10. *îi̯ patát pe fáță. o páta̯.* [σ] *îi̯ pistríț* [adj.]. *pu̯áće* [să se zică] *și pístre.*
11. [σ] *îi̯ pistríț pră mîń.*
12. 45. 49. 52. 61. *pistríț* [adj.].
13. *pistríț* [adj.] *pră obráz. i̯ásă și pră mîń. a mi̯a nóră a fost pistríță tu̯átă.*
14. *pégl̓e* [zic sârbii]. *ómu-i̯ pistríț. ińiżę́i̯* [se fac] *pră mîń.*
16. *patát la ľíță.*
18. *s-a-mpistrít pră fáță, că-i̯ greu̯áńe, s-a-mpatát.*
19. [σ] *îi̯ pistríță la fáță.*
20. *pę́ćĕ cafeń u̯ásă, la* [femeia] *greu̯áńĕ.*
21. *mur*; *murl̓* [adj.]. *mur pe mîń.* [∗] *ľigós* [adj.], *cu ľiź* ‘cu aluniță’.
23. *pégi̯e pe u̯oi̯kl̓* ‘pe față’. *pégl̓eșă* [adj. f.].
24. *șícă îi̯ pistríț pe u̯okl̓* ‘pe față’.
25. *să paćę́dă* [ind. prez. 3] *pe u̯okl̓* ‘față’. *áre pi̯ę́će pe obráz, îi̯ greu̯ắńe.*
26. *flę́ke* [pe sârbește]. *îi̯ apatátă pe fáță. pi̯ę́rđĕ ľícu l̓ii̯* [când femeia e gravidă].
27. *patát* [adj.] *să ʒíšĕ.*
28. *l̓i pistríță pră obráz, áre pégeľe áľa.*
29. „*pę́gę*, pe sârbește.”
30. *pistríță* [adj. f.] *pră obráz, pră ľíță, pră u̯okl̓* ‘pe față’.
31. *să fášĕ pistríță* [adj. f.]. *s-a-mpistrišát la fáță.*
32. *îi̯ pistríță* [femeia gravidă] *pră ľic* ‘pe față’, *așá vorbím.*
34. *cáre-i̯ făcút așá, îi̯ pistríț.*
35. „*ľ́ec* [sg.], pe sârbește.”
36. *pistríț, pistríță*; *-tríț* [adj. f.]. *pistríț pră okl̓* ‘pe față’.
37. *nu-s zgl̓ắi̯burl̓.*
38. *i̯ę́stă vórbă*; *ľíță pistríță. s-a-mpistrišát* [perf. c. 3], *s-a pistri̯át tu̯átă*, [r.] *s-a pistrát.*
39. [σ] *pistríț pe u̯okl̓* ‘pe față’ *ca u̯óu̯u dĕ múrcă.*
40. *s-a patát* [perf. c. 3]. *patátă* [adj. f.].
41. *îi̯ mur îm_fáță, îi̯ pătát. pége* [pe sârbește]. *o múră = o pátă. să múră pćę́ľa în ápă múlt. să muráră* [perf. s. 6]. *îi̯ murát* [adj.]. *múre* [sunt] *și áľa čĕ să măńíŋcă.*
42. *i̯e pătátă pe u̯oi̯kl̓* ‘pe față’, *i̯e gru̯ắšă* ‘gravidă’.
43. [D] PISTRUI #.
44. *pétele áľa.*
46. *i̯e pistríț, nu i̯e curát obrázu.*
47. „Când e *greu̯áńe* are *fáța pătátă. pistríță pe fáță ca u̯óu̯u d'ĕ múrcă.*”
48. *mui̯ęri̯a greu̯áńe i̯e pistríță, áre bubíță pistríț pră u̯okl̓* ‘pe față’.
50. *pistríț* [adj.]. *natúra așá a fą̆cút.*
51. [Femeia] *greu̯áńe a-mbą̆ľegát* [perf. c. 3] *pe obráz.* [Cea] *cáre fáše fátă măi̯ mult îmbą̆ľegi̯ędă* [ind. prez. 3].
53. *au̯ mui̯ęriľe cînd sînt greu̯áńĕ. s-a-mpistrišát* [perf. c. 3] *pră u̯okl̓* ‘pe față’, *pistríță* [adj.] *pră u̯okl̓, pră mîi̯ń.*
54. *pistríță* [adj. f.] *ľíța ca u̯óu̯u dă múrcă.*
55. *pătátă* [adj. f.] *pe obráz.*
60. *u̯óu̯u dĕ múrcă-i̯ pistríț. áre-mpistri̯álă*, [r.] *pistri̯álă. s-a-mpistrát* [perf. c. 3]. *la u̯ái̯e să ʒíšĕ pístra.*
62. [Femeia] *îŋcarcátă* ‘gravidă’ [e] *pistríță pe u̯oi̯kl̓* ‘pe față’.
63. *baș i̯ęstă o mui̯ęre pistríță. pistríț* [adj.], *pégav* ‘pistruiat’ [pe sârbește].
64. *împistri̯át* [adj.]. *pistri̯áćĕ* [adj. f. pl.].

III. Vezi și h. 46 (FAȚĂ), 47 (OBRAZ), 99 (ALUNIȚĂ).

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *pę́ťe*; *pátă*$^{+}$: *îi̯ pistríț*. [La voi se zice] *pistrui̯át. ľigós, cáre áre pe fáță ľiğ.*
Oštrelj: ?, [ε] *pi̯áće*$^{+}$: *áre pi̯áće, i̯e pećít.* [σ] *pistríț* [se zice despre un miel]. *đe ľíță nu să ʒíšĕ pistríț.*

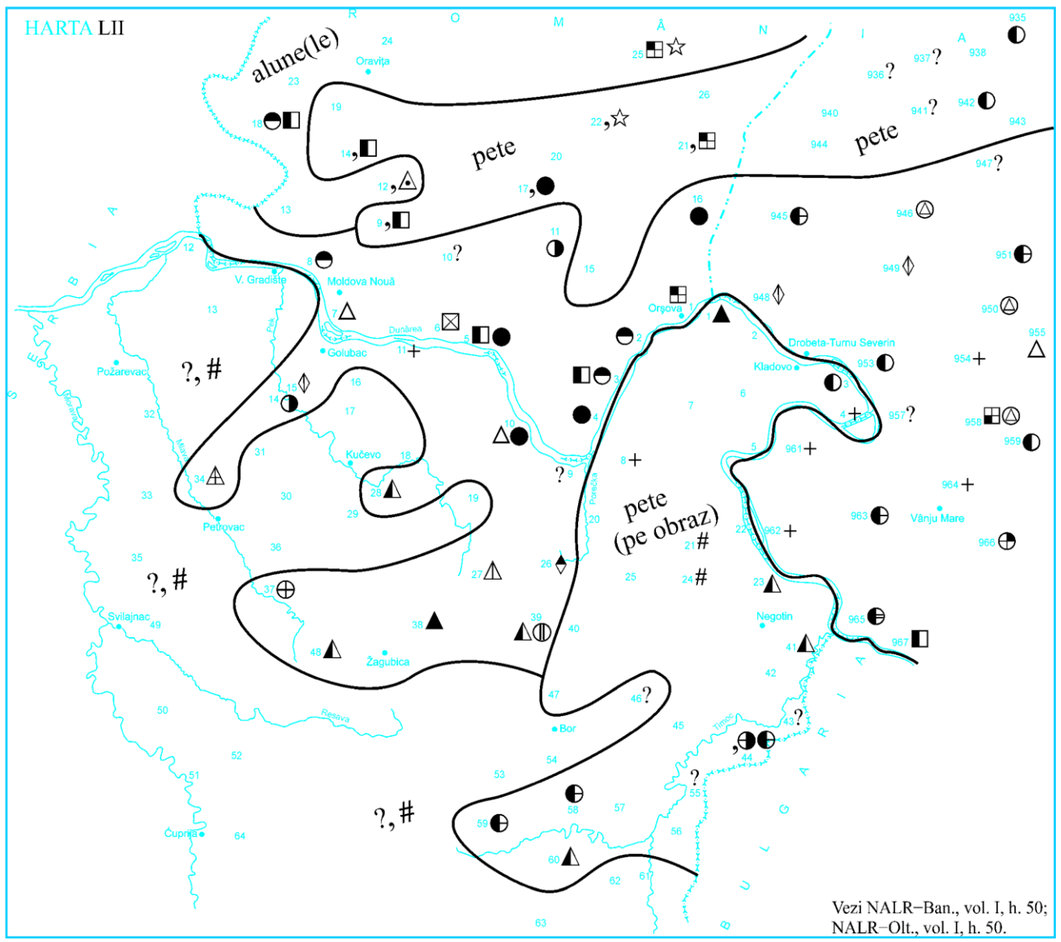

Principalii termeni pentru PISTRUI

◐ pistrițe	◍ pistriciuni	◪ pistroi	▲ peguri
◐ pistriți	⊕ pistrâturi	☒ păstrăvi	◭ peghe
◐ pestrițe	◔ pistrițeturi	△ pete	♦ fleche
◓ pistrele	● piștre	◬ bete	◊ ligi
◑ pistricele	◧ pistrui	⚠ peți	◬ ouă de curcă
◑ pistrițele	◪ pestrui	⚠ pițuri	☆ flori (pe obraz)

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 26, pct. 859: [σ] *pistríț pe nas.*
64. ALR I, vol. I, h. 26, pct. 3: *pistríț* [pl.].

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

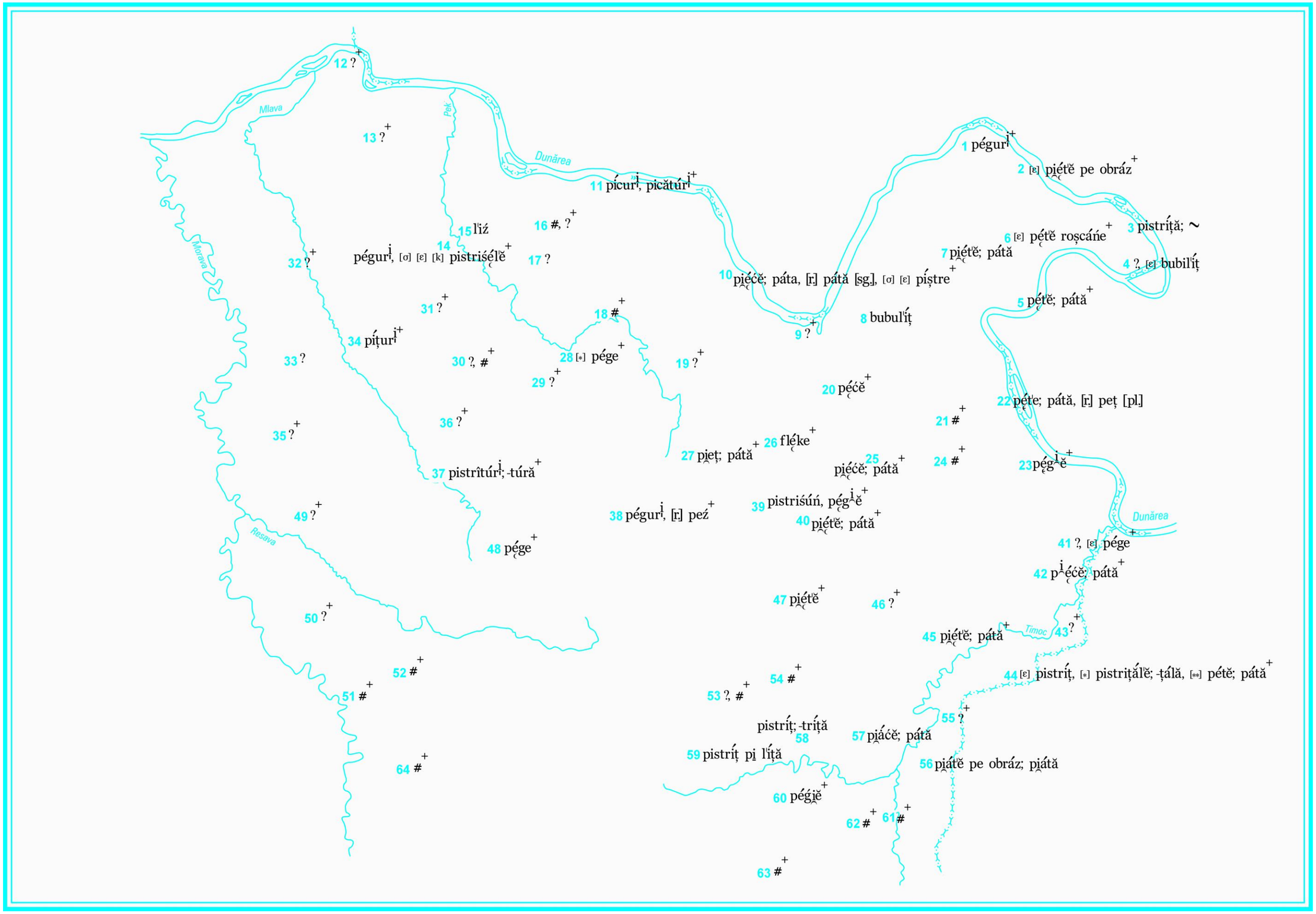

ZBÂRCITURI (PE OBRAZ), sg. „*rides*”
[70]/[152]

I. Întrebare indirectă: *Pielea de pe obrazul oamenilor bătrâni nu mai este netedă; zici că are multe... ?*

II. 1. *s-a zbîrśít* [perf. c. 3]. *fáţa áre zbîrśitúrĭ.*
2. *s-a zbîrśít. o zbîrcă pe obráz.*
3. *s-a zbîrčít* [pef. c. 3].
4. *să zbîrčă̯ş'ĕ* [ind. prez. 3]. *s-a zbîrčít* [perf. c. 3].
5. 22. *zbîrčít* [adj.].
6. *s-a zbîrčít* [perf. c. 3] *ómu ă̆la d'emúlt.*
7. *s-a zbîrśít* [pef. c. 3]. *om bă̯trîn. zbîrśítă* [adj. f.].
9. 14. 17. 24. 25. 29. 36. 40. 47. 57. 60. *s-a zbîrśít* [perf. c. 3].
10. 26. 27. 49. 52. 63. *zbîrśítă* [adj. f.].
12. *pi̯éľe zbîrśítă.*
13. *vânăţă̯śćĕ*, [k] *să zbîrśę́śćĕ* [ind. prez. 3]. *s-a zbîrśít* [pielea], *stă zbîrśítă.*
16. *speśítă* [adj. f.]. *s-a speśít* [perf. c. 3] *pi̯éľa.*
18. *la ų́ómu batrîn să zbîrśę́śćĕ pi̯éľa. mult ți̯ zbîrśít!*
19. *zbîrśít* [adj.]. *bóră să spúńe pe sîrbę́śće* [cf. srb. *bora* ‘rid’].
20. *pi̯éľa zbîrśítă pe i̯ĕl.*
21. *s-a zbîrśít* [perf. c. 3]. [∗] *s-a-ŋcreţít.*
28. *s-a zbîrśít* [perf. c. 3]. *să zbîrśésc pră ų́okĭ* ‘pe faţă’.
30. *zbi̯ŗśít* [adj.].
32. *s-a zbîrśít* [perf. c. 3]. *áre zbîrśitúri, pră ų́obráz, pră frúnćĕ.*
33. *să deformisă̯śćĕ ų́ómu, că-mbătrîńę́śćĕ, ca şî ľémnu cînd să úscă. deformáţi̯a cójî* ‘pielii’.
34. *s-a zbi̯ŗśít pră̯ okĭ* ‘pe faţă’ *dă bătrîn. s-a-ŋcra̯ţít pi̯éľa pră obráz.*
37. *zbîrśít* [adj.]. *i̯e-ŋcrăţítă pi̯éľa.*
38. *s-a zbîrśít. stáraşćę pége* [sârbeşte], *sắmnurĭ că-i̯ bă̯trîn.*
39. *zbîrśítă* [adj.], *zbîrśitúrĭ múlćĕ, ca la míńe, pe ų́okĭ* ‘pe faţă’, *pe ľíţă.*
41. 46. *s-a zbîrčít* [perf. c. 3].
42. *s-a zbîrcît pe ų́ói̯kĭ* ‘ pe faţă’, *da, cînd îmbătrîńę́śćĕ.*
43. *zbîrcît* [adj.] *la fáţă.*
44. *să zbîrcę́şte.* [∗] [Pielea e] *zbîrśítă ca a mę*, [are multe] *zbîrśitúrĭ, da d'in ce-mbătrîńę́şt', tot mai răų t'e zbîrcę́şt'. i̯eu n-am fost aşă̯. úi̯t'e i̯eu am fost* [...] *am i̯ĕų portréturĭ, sľícurĭ* ‘poze’ *d'e áľa.* [Altfel] *am fost vrodátă, da acúş* [...] *úi̯t'e cum t'e facî, ca ńecurátu.*
45. *zbîrcítă* [adj.].
50. [σ] *s-a zbîrśít, s-a zbîrcît. un zbîrcî* [s. n.].
51. *s-a zbârśít pe ų́okĭ* ‘pe faţă’. *áre múlćĕ zbîrśitúrĭ.*
53. *să zbîrśę́śćĕ pi̯éľa. s-a zbîrśít. o zbîrśítă* [s. f.].
54. *să zbîrśę́śćĕ* [ind. prez. 3]. *s-a zbîrśít* [perf. c. 3].
55. *zbîrcítă şi gálbęnă* [e pielea].
56. *s-a zbîrcît obrázu.*
58. 62. *zbîrśít* [adj.].
59. *a-mbăti̯ŗńít* [perf. c. 3].

III. Vezi şi h. 46 (FAŢĂ), 47 (OBRAZ).

∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *zbîrcîturĭ, zbîrcálă* [sg.], [k] *zbîrcîtúră*⁺: *áre múlťe zbîrcîtúrĭ, i̯e zbîrcít.*
Oštrelj: *zbîrśálă* [sg.], *zbîrśitúrĭ; -túră.*

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 20, ch. [6940], pct. 4: *zbîrśitúrĭ*; cf. şi ALR II, ms., ch. [2140], pct. 4: *s-a zbîrśít, zbîrśitúrĭ.*

HARTA LIII

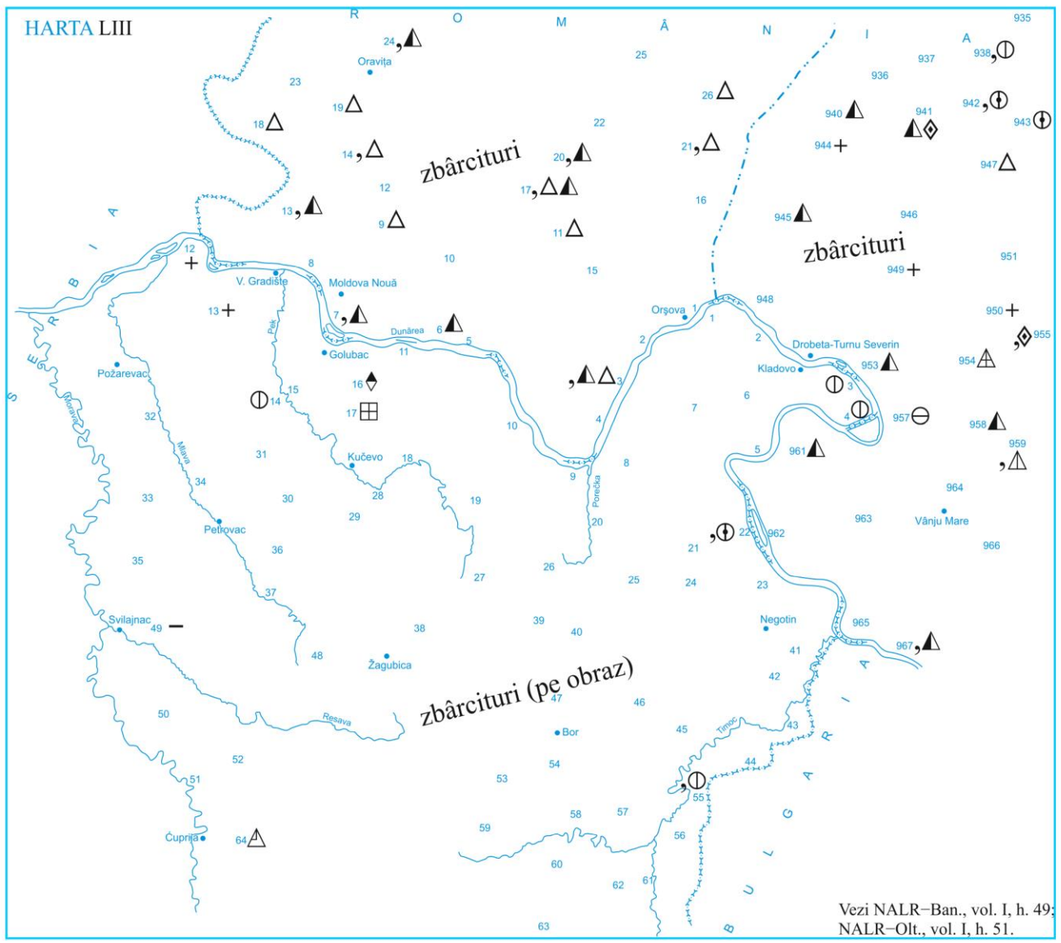

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 49; NALR–Olt., vol. I, h. 51.

Principalii termeni pentru ZBÂRCITURI (PE OBRAZ)

⊙ bârcituri	⊖ zbârceli	⚠ creţituri	♦ speş̆ituri
⏀ zbârcele	△ creţuri	⚠ creţurii	◈ crovuri
⊕ zbârcea (lă) [sg.]	⚠ creţe	◭ încreţituri (încreţeturi etc.)	⊞ păturі pe liţă

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Dunărea
12 #
13 #
1 zbîrśitúr+
2 zbîrśitúr, zbîrcă [sg.]
3 zbîrčăĺe; -câĺă
4 zbîrčăĺe; zbîrcá
5 zbîrčîtúr; -túră
6 zbîrčîtúr; -túră
7 zbîrčîtúri; -túră
8 [σ] zbîrśitúr+
9 zbîrśitúr; -túră
10 [σ] zbîrśitúr; -túră
11 zbîrśitúr; -túră
16 speśitúr+
15
14
zbîrśélě; -sálă
17 pîături pră lîță
32 [σ] zbírśe, [k] zbîrśitúr pră obráz
31 zbîrśitúr; -túră
18 zbîrśitúr; -túră
34 zbîrśitúr; -túră
28 [*] zbîrśitúr; -túră
33 [σ] zbîrśitúr+
30 zbîrśitúr; -túră
19 zbîrśitúr; -túră
29 zbîrśitúr; -túră
20 zbîrśitúr; -túră
22 zbîrčîtúr, zbîrčálă [sg.]
21 zbîrśitúr, zbîrśítě; -śítă, [*] zbîrcîtúr+
36 zbîrśitúr+
35 zbîrśitúr; -túră
27 zbîrśitúr+
26 zbîrśitúr+
[σ] zbrîśitúr pe obráz; zbîrśitúră
25
24 zbîrśitúr; -túră
23 zbîrčîtúr
37 zbîrśitúr+
49 zbîrśitúră [sg.]
38 zbîrśitúr+
39 zbîrśitúr; -túră
40 zbîrśitúr; -túră
41 zbîrcîtúr; -túră
42 [σ] zbîrcîtúr+
48 [σ] zbîrśitúr; -túră
47
zbîrśitúr; -túră
46 zbîrcîtúr; -túră
45 [σ] zbîrcîtúr; -túră
43 zbîrcîtúr; -túră
50 [σ] zbîrcîtúr, zbîrc [sg.]
52 zbîrśitúr+
54 zbîrśitúr; -túră
44 zbîrcîtúr; -túră
51 zbîrśitúr; [ɛ] -túră
53 [σ] zbîrśitúr, zbîrśítă [sg.]
55 zbîrcîtúr; -túră, [R] zbîrcéĺe [pl.]
zbîrśitúr; -túră
58
57 zbîrśitúr+
59 zbîrśitúr; -túră
56 [σ] zbîrcîtúr; -túră
64 creţîtúr; -túră
60 zbîrśitúr; -túră
61 [σ] zbîrčîtúr; -túră
62
zbîrśitúr+
63 zbîrśitúr; -túră

NARĂ, pl. „*narine*”
[71]/[154]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 4. *nắriľi amîndu̯áu̯ă*.
18. *gáu̯ură la nas*, *pră cáre súflă u̯ómu*.
46. „*náre* se zice mai mult.”
47. „*pîr̥ńáu̯*; *-ńávɨ* i se zice unui om fără nas.
pîr̥ńáu̯ă; *-ńáve* [f.].”
56. *i̯ără náre* [pl.].

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *náre*; *nărɨ*.
Oštrelj: *nas*, [k] *náre*; *narɨ*, [k] *nărɨ* [pl.].

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [2039], pct. 4: *nîắriľi la nas*.
55. ALR I, ms., ch. 52, pct. 859: *nári̯a násului̯*; *nărɨ la nas*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 38, pct. 859: NARE.
64. ALR I, ms., ch. 52, pct. 3: *náre la nas*; *nărɨ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 38, pct. 3: NARE.

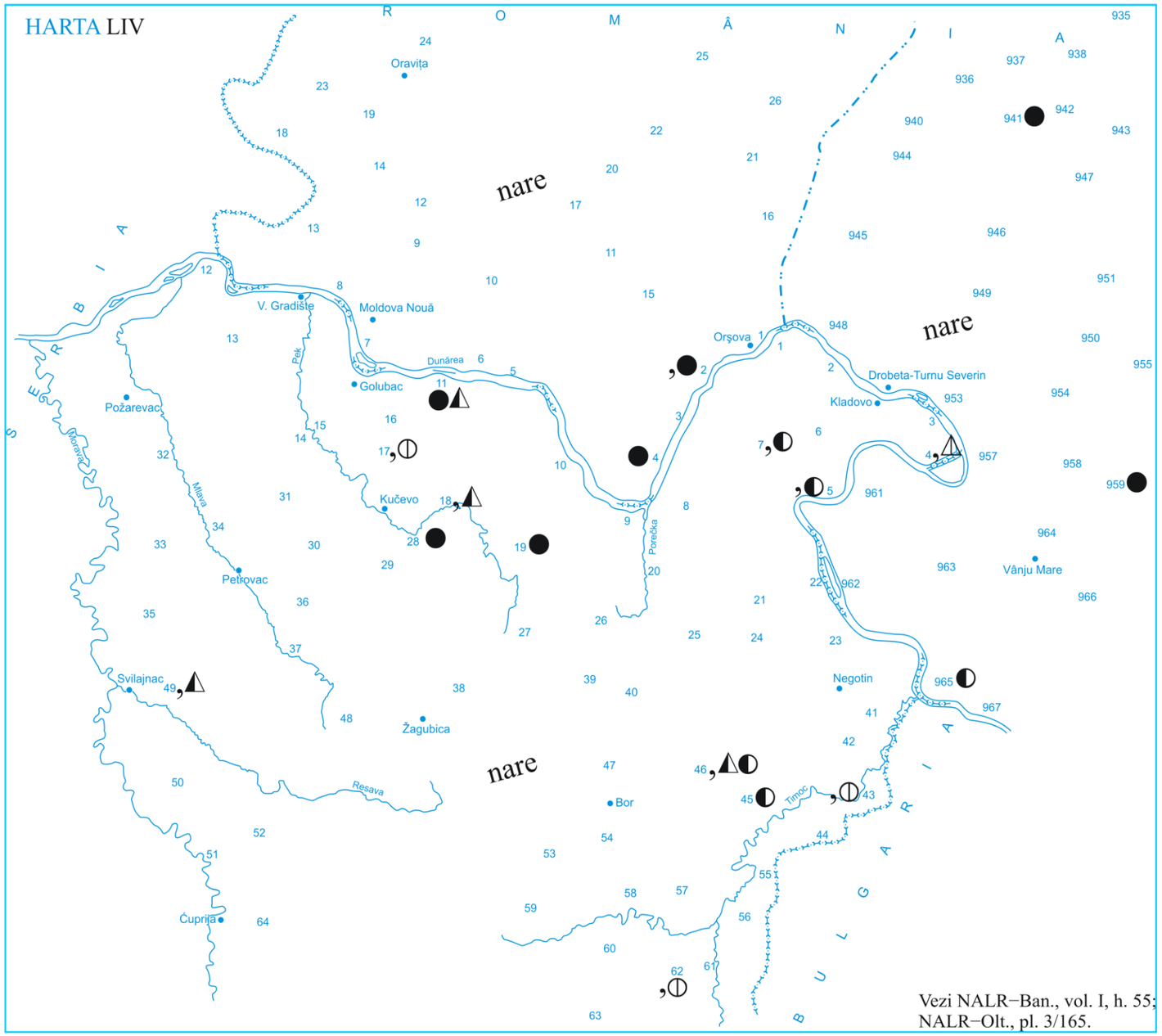

Termeni şi forme pentru NARĂ

● nară
◐ narea nasului, nare a nasului
⦶ nările nasului, nările [pla.] la nas
◭ gaura nasului, gaură la nas
△ găuri [pl.] la nas

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 náre; năr
2 náre; năr
3 náre; năr
4 gắur la nas, [σ] náre; năr+
5 nárea násului, náre; năr
6 náre; năr
7 náre; năr, nárea násului
8 náre; năr
9 náre; năr
10 náre; năr
11 gáura násului, náră; năr
12 nár^ě; năr
13 náre; năr
14 náre; năr
15
16 náre; năr
17 năril'i [pla.] la nas; náre
18 gắură la nas, [σ] náre+
19 náră; năr
20 náre; năr
21 náre; năr
22 náre; năr
23 náre; năr
24 náre; năr
25 náre; năr
26 náre; năr
27 náre; năr
28 [*] náră; năr
29 náre; n^ăr
30 náre; n^ăr
31 náre; năr
32 [σ] náre; ~
33 náre; năr
34 náre; năr
35 [σ] náre; năr
36 náre; ~
37 náre; n^ăr
38 náre; năr
39 gắur [pl.], [σ] [k] náre; năr
40 náre; năr
41 [ɛ], [σ] náre; năr
42 náre; năr
43 nărilę [pla.] násului; náre
44 náre; năr
45 nária násului; năr
46 gắura násului, [σ] náre; năr, nárea násului+
47 náre; năr+
48 náre; năr
49 náre; năr, gắura násului
50 náre; năr
51 náre; năr
52 náre; n^ăr
53 náre; năr
54 náre; ~, [k] năr [pl.]
55 náre; năr
56 náre; ~, [σ] [k] năr+
57 náre; năr
58
59 náre; n^ăr náre; năr
60 náre; năr
61 náre; năr
62
náre; năr, năril'i [pl.] násului
63 náre; năr
64 náre; ~, [k] năr [pl.]

(ÎI) CURGE NASUL (ind. prez. 3) „*(le nez lui) coule*”
[72]/[155]

I. Întrebare indirectă: *Când un om e răcit, ce zici că-i face nasul?* (GEST).

II. 4. *îi̯ rą̆ćít*, [are] *kìi̯avíţă* [cf. srb. *kijavica* ‘strănut’].
8. *or cúre slin* [cf. srb. *sline* ‘salivă’].
9. *mucós*, *bălós*, *la gúră*. *mucós* [se zice] *măi̯ đěs*.
12. *că m-am răśít*.
13. *zdrănútă şî mi̯erg múśi*. *slin*, *muś*.
18. *îi̯ ra̱śít*, *stra̱nútă*, *îl ma̱ńíŋcă násu şî mę́rźě ápă pră nas*.
21. *îi̯ cúră násu bugăvíi̯e*, *c-a-mbătrîńít*, *aşá să zíśe la noi̯*. [∗] *cînd cúră múĉi să zíĉě bugăvíi̯e*, *cînd áre muĉ*. [D] *bu̯ála ái̯a cînd cúră múĉî*, *bugăvíi̯e*, *cînd víńe grip*.
24. *ai̯ răśít*. *merg múśi ca túrśi* [!].
27. [D] CURE #.
32. *násu-i̯ cúre*.
35. *zdra̱nútă* ‘strănută’.
38. *násu pľin* [cu] *muś*.
40. *mucós* [adj.].
44. [∗] *cúră násu* [!]. *a răĉít*. [∗∗] *să-m̥fundʼáză*.
46. *strą̆fígă* ‘strănută’, *da dʼelóc* ‘îndată’ *îi̯ mi̯ę́rĝe şî ápă dʼin nas*.
47. „Mă şterg la nas să nu meargă *múśi-m̥‿váľě*”. [∗] *cur múśi ca túrśi*.
48. [∗] *îi̯ cúră dîn nas*.
50. *îi̯ muśós*, *îi̯ cu muś*.
51. *mi̯erg muś dîn i̯ěl*.
58. *mi̯ę́rźě ápa dʼin i̯ěl*.
61. *sa/ă-m̥fúndă şî cúră násu*.
64. *đín nắriľi lu nas*.

III. În unele puncte s-au notat şi forme şi sensuri ale verbului A (SE) ÎNCURA:

2⁺: *îŋcúră-tʼě măi̯ fúga*, *că plę́ácă au̯tobúsu*. *nu tʼe-ŋcurá táre*, *merź miri̯ę́u*, *nu tʼě grăbi̯á!* [imper. neg. 2];
22⁺: *mă-ŋcúr* [ind. prez. 1] [se zice] *cînd dai̯ zor*. *m-am îŋcurát* [perf. c. 1]. *s-a pi̯erdút vórba ái̯a*;
41⁺: *poţ să-ŋcúrİ* [conj. prez. 2] *un cal*. *mă-ŋcúr dúpă i̯ěl*. *ćě-ŋcúrİ* [ind. prez. 2] *să m-ajúnĝ*. *ćě-ŋcúrİ să-l prĩz*;
42⁺: *ćě-ŋcúrİ* [ind. prez. 2] *cînd aľěrź*. *îŋcúrİ* [ind. prez. 2] *cálu să fúgă*. *îŋcúră-ćě!* [imper. 2];
43⁺: *să-ŋcúră* [ind. prez. 3] *cînd áre tre̯ábă úndʼěva s-ajúŋgă măi̯ îndátă*. *îŋcúră-tʼe!* [imper. 2] *că cúră ápă úndʼěvà*. *îŋcúră-tʼě măi̯ répedʼe! m-am îŋcurát* [perf. c. 1];
55⁺: *să-ŋcúră* = *mę́rĝě fúga*. *îŋcúră-tʼě s-ajū́j la vrę́me!*;
56⁺: *îŋcúră-tʼe!* = *merĝ fúga*;
61⁺: *îŋcúr-tʼe!* = *grăbéştʼe-tʼe*. *să tʼe-ŋcúrİ* [conj. prez. 2, imper. sg.];
62⁺: *mă-ŋcúr* [ind. prez. 1]. *îŋcúr-tʼe!* [imper. sg.].

∗
Vezi şi h. 69 (STRĂNUT).

∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *cúră múĉi* [pla.], *áre muĉ*.
Oštrelj: *mi̯erg múśi* [pla.] *pe nas*, *cúră násu*.

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [4812]: *ápa cúŕę*
55. Cf. ALR I, vol. I, h. 74, pct. 859: *cúră* [lacrimi] *pe obráz*; cf. şi ALR I, ms., ch. [1964], pct. 859: *cúrî báľě*.
64. Cf. ALR I, vol. I, h. 74, pct. 3: *cur*, [k] *pícă* [lacrími]; cf. şi ALR I, ms., ch. [1364]: *ápa cúrİě*.

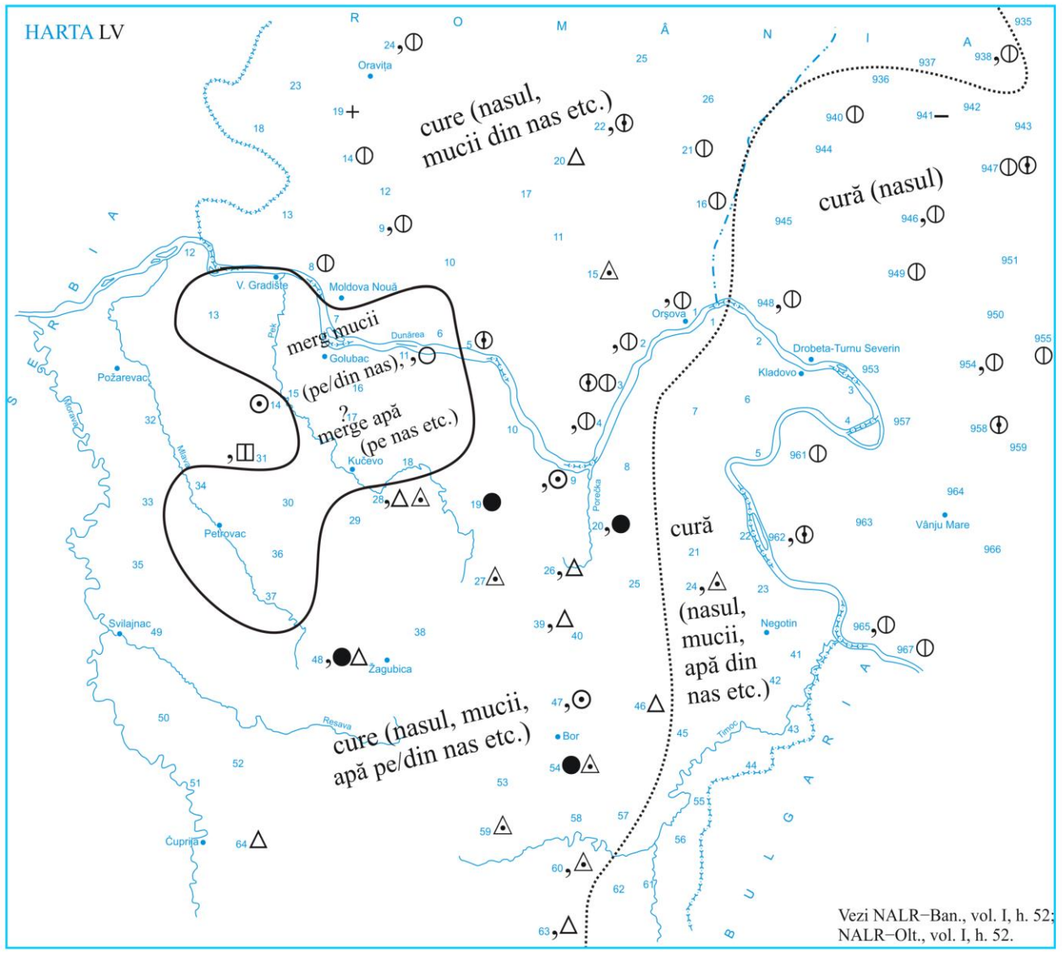

Principalele răspunsuri pentru (îI) CURGE (NASUL)

○ cure (nasul)	⊙ cur [6] mucii (în vale)	⦶ curg [6] mucii	◬ merg mucii (din nas etc.)
● cură (nasul, mucii din nas etc.)	⦶ curge (nasul, mucii, apă din nas etc.)	△ merge (din nas, mucii, apă pe/din nas etc.)	◫ plânge nasul

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 [σ] cúrjĕ násu +
13 mjerg [6] músi [pla.] +
11 îj cúre násu, îj mjérzĕ ápa pră nas
îj mjérze ápă pră nas
16 îj mjerg [6] músi [pla.] dîn nas
15
14 îj cur [6] músi [pla.]
32 cúre násu +
17 ?
10 cúre násu
31 îj plîžĕ násu, îj cúre násu
18 mjérzĕ ápă pră nas +
34 mjerg [6] muś
cúre násu, mjérzĕ ápă pră nas, mjerg [6] músi [pla.]
33 cúre násu
28
30
îj mjerg [6] músi [pla.]
19 îj cúră [6] músi [pla.]
29 i cúre násu
36 i mjérze [6] muś, i mjérze ápă
mjérzĕ [6] músi [pla.], [σ] cúre násu
35 cúre násu +
26
27
mjerg [6] músi [pla.] đin nas +
25
cúre násu +
37 îj mjerg [6] músi [pla.]
49 cúrjĕ násu
38 cúre násu +
48 cúre násu, mjérzĕ ápă dîn nas +
39 mérzĕ ápă pe nas [!], [σ] cúre násu, mérze [6] músi [pla.]
40
cúre násu +
cúre násu, cur [6] músi [pla.] îm vălĕ +
47
50 cúre násu +
52 cúre násu, cúre đin nas +
51 cúre násu +
64 îj mjérzĕ đin nas +
46 îj mjérgĕ ápă d'in nas +
1 cúre ápa pe nas
2 cúră násu
3 cúră d'in nas
6 cúrgă, [k] cúră násu
7 cúră násu
4 îj cúră ápă d'in nas +
5 îj cúră násu
8 îj cúre [6] músi [pla.], cúre ápă đin nas, cúre slin +
9 cúre násu, cur [6] músi [pla.] +
20 cúră, [r] cúre násu
22 cúră múĉî [pla.]
21 cúră músi [pla.], îj cúră násu +
merg músi [pla.] đin nas, îj cúră násu +
24
23
cúră múĉi [pla.], cúră ápă d'in nas
41 îj cúră [6] múĉi [pla.]
42 îj cúră násu
45 cúră násu
43 cúră násu
54 cúră násu, mjerg [6] músi [pla.]
44 îj cúră násu +
53 cúre násu
cúre násu +
55 cúră [6] múĉi [pla.]
58
57 cúre násu
59 mjerg [6] músi [pla.] pe bárbă
56 s-astupát, [k] îj cúră [6] múĉi [pla.]
60 merg [6] músi [pla.], cúre násu
61 cúră násu +
62
cúră đin nas, cúră [6] músi [pla.]
63 mjérzĕ [6] dîn nas muś, cúre násu

BATISTĂ, pl. „*mouchoir*”

[73]/[156]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. [Mai ziceți la ceva BASMA?]: *núma la áia.* [Femeile poartă pe cap] *čắtmă* [cf. srb. *čálma* ‘turban’] *și cĭrpă. čắtma-í áia d'id'ĕsúpt, átbă. cu čắtma áia să l'ágă aiič́* [înapoi] *și i̯e sup_cĭrpă. acúm nu să măi̯ po̯ártă* [...] *la noi̯, în sát'el'e no̯ásț'e nu să văd, čắtma nu să vę́d'e. să rĭd'ĕ d'ĕ fămę́ia áia la cáre i̯i să vę́d'ĕ čắtma. și la noi̯, la cîmpę́n, nu să vę́d'e čắtma sup_cĭrpă, su_čumbír sau... că la cĭrpă îi̯ mai̯ zĭčă... i̯ę́stă um_fi̯ęl d'e cĭrpe la cáre-i̯ zĭčă čumbír* [...], *sînt gắtbiñě. núma la fi̯ę́tu átа-i̯ zĭčă čumbír.* [...] *i̯e gắtbin, supțĭre, gắtbin și áre un rînd d'ĕ florĭ* [...] *i̯ę́stă patrát, i̯e gắtbin și c-un rînd, așá, c-un cádru. ș-ai̯ič́ sînt diferit'ĕ florĭ, așá... și ai̯ič́ sînt culóril'ĕ ásț'a, domiñáḑă ásta... cafeñíu, casteñíu, culo̯áre̯a... și i̯ę́stă florĭ, da réstu, ș-ai̯ič́, îm_patrátu ắsta și-n afắră i̯e gắtbin, tótu gắtbin* [...]. *la ála-i̯ zĭčă čumbír. i̯eu cred că-i̯ cuvînt turcắsc.*

5. *să să ș'tárgă la nas.*

8. *dácă áre, peșkír, dácă áre, salvétă. peșkíru i̯e mai̯ máre, d'ĕ pĭză, salvéta* ‘șervețelul’, *mai̯ mícă.*

10. „*peșkíru* e pe limba sârbă. Este și *peșkír* mare.”

12. *marámița, sîrbę́șcĕ. iglúc* ‘șervețel’ [cf. srb. *jagluk* ‘basma, eșarfă, șervețel’].

13. *dă pĭnḑă. noi̯ ḑišę́m i̯iglúc.* [σ]*cĭrpă, cîrpúță. și cîrpúță* [zicem], *și i̯eglúc. cĭrpă* [pe cap]. *a mícă-i̯ i̯eglúc.*

14. *cĭrpă dă propắdit* ‘basma’.

16. 20. 22. 29. 36. 52. 62. „*cĭrpă* se zice și la basma”.

17. *cĭrpă dĭŋ_cap* ‘basma’.

18. „Este și *cĭrpă dă vásă.* Pe cap, la femei, *ístu* ‘de asemenea’ *cĭrpă*”.

19. *cĭrpă̯* [e] *și áia šĕ i̯a pe cap muiḗriľi.*

21. „*cîrpúță* e și cea de șters. *cĭrpă, pe cap.*”

23. *pălómă; -lóme, d'e art'íi̯ĕ* ‘șervețel’. *cĭrpă* [și] *ĉĕ pu̯ártă muiḗriľi năi̯ínce, pe cap.*

24. *cĭrpă* [este și cea] *šĕ dúšĕ pe cap muiḗre̯a.*

25. *súflă múši-ŋ_cĭrpă. îŋ_cap, tot cĭrpă.*

26. *marámiță* [e] *cam pe sîrbi̯ę́șcĕ. mi̯estacắm cĭta. pe cap, ístu cĭrpă.*

27. *pę-al nóstru. pe sîrbę́șcĕ, maramíță.*

31. „Este și *cĭrpă dă-mbrobоđít* ‘basma, batic’ și *peșkír pĭntru ʉokĭ* ‘prosop pentru față’.

32. „Cei bătrîni zic *cĭrpă dă nas. mărámča* [pe sârbește]. *și rumíñi ar vorbit așá.*

33. *salvétă; -véte* ‘șervețel’ *dă arćíi̯ĕ. mărămíță* [sârbește].

34. *peșkír; -kíre* ‘prosop’. *rízə* ‘cârpă de șters mâinile’. *propón; -po̯áńe* ‘basma mare, care se leagă sus’. *s-a-mpropođít cu propón.* [R] *cĭrpă* ‘basma care se leagă sub barbă’.

37. *să-mpropắńę̯śći̯ cu cĭrpă dă cap.*

38. *cînd nu áre,* [se șterge] *cu mĭna* [!]. *patómă* ‘șervețel’. *cĭrpă dă-mvắl'it* ‘basma’.

39. *cĭrpă dă śii̯ dă-mprăpắđit* ‘basma’.

41. *cĭrpă đe cap, đe propođít* ‘basma’. *rízə đĕ ș́cĕrs* ‘cârpă de șters’.

44. [*] *cĭrpă or că art'íi̯ĕ d'ĕ áľa d'e cáre cúmpără acúș.*

46. *muiḗriľ'ĕ să-mpropod'ésc cu cĭrpă, cĭrpă d'ĕ-mpropoď'ít.*

47. *cîrpúță mícă, să nu márgă múši-ŋ_váľ'ĕ.*

48. *cĭrpă dă-mpropođít.* ‘basma’.

51. *cu cĭrpa íl'i cu palóma. cĭrpa o puń îm_pozănárĭ. palóma* ‘șervețelul’ *i̯e din papír, o lápiḑ. palóma măi̯ mult să folosắ̯ș́cĕ.*

58. [σ] *úńi ḑîc cîrpúță.* [σ] *máramiță, pe sîrbę́st'e. peșkír máre* ‘prosop’.

59. „*marámița*, sârbește. *i̯eșmác đĕ-mprăpắđit* ‘basma’. *dă-m i̯eșmácu să mă-mpropắđésc.*”

61. „Se șterge *cu că áre* [!].”

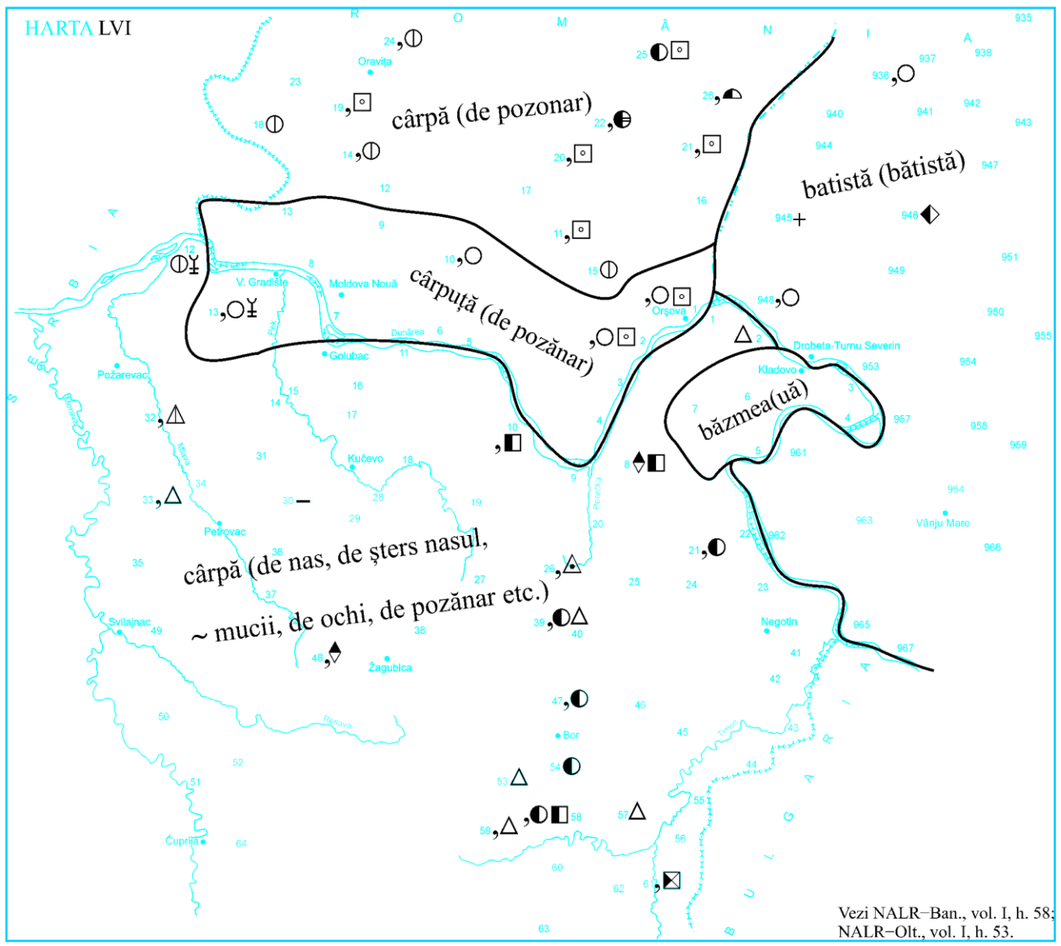

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 58; NALR–Olt., vol. I, h. 53.

Principalii termeni pentru BATISTĂ

- ○ cârpă (de pozănar)
- ◴ cârpă mică (de-ale mici)
- ◐ cârpuță (de ale mici)
- ◒ cârpișoară
- △ mărămiță
- ◬ marámiță
- ⚠ măramę̂e
- ◆ băzmea
- ◧ peșchir (de pozănar)
- ◩ peșchiraș
- ▫ [R] batistă
- ♦ salvetă
- ɣ igluc (iegluc)
- ◠ [V] măsai

III. Anchete suplimentare:

Kostol: *băzmi̯áua* [a.], *băzmi̯á; -mę́l'ĕ*+: *da noi̯ spúńem, pe sîrbę́st'e, marámiță.*

Oštrelj: *cĭrpă, cîrpúță.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [3359], pct. 4: *cĭrpă.*

55. ALR I, ms., ch. [1956], pct. 859: *cĭrpă; cĭrpe;* cf. și ALR I, ms., ch. [1876], pct. 859: *zăbrátcă; -brátke* ‘basma’ (vara). *cîmbír; -bírurĭ* (și alb, și negru, iarna).

64. ALR I, ms., ch. [1956], pct. 3: *cĭrpî; cĭrpi;* cf. și ALR I, ms., ch. [1876], pct. 3: *cĭrpî; cĭrpi* ‘basma’ (și iarna, și vara).

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

MIROS (ind. prez. 1–6) „*je sens*”
[74]/[157]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că faci când duci o floare la nas şi faci aşa?* (GEST).

II. 5. *să mir^{u}ắsă* [conj. prez. 3].
10. *smîrc^{u}áńe násu*.
13. *mirusám* [imperf. 1].
am mirosát [perf. c. 1].
20. *să nu mi̯ḗrusă* [conj. prez. 3].
22. 23. *să mir$_{u}$ásă* [conj. prez. 3].
24. *ai̯ mirosát* [perf. c. 2].
42. [r.] *míros*; *míroș*; *mírosă*;
mirosắm; *-sáț*; [3]$^{+}$:
am mirosát [perf. c. 1].
44. [∗] *mirós*; *-róș*; *mir$_{u}$ásă*;
mirosắm; *-sáț*; [3].
46. *să o míros* [floarea];
să o míroș; *să o míroșe*;
să o mirosắm; *să o mirosáț*;
să o mírosă, [r] *să o míroșe*.
47. *să mírusă* [conj. prez. 3].
49. *am mirosát* [perf. c. 1].
61. *să míroșe* [conj. prez. 3].
am mirosát [perf. c. 1].

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *mirós*; *-róș*; *-r^{ọ}ásă*;
mirosắm; *-sáț*; [3].
Oštrelj: *mírus*; *míruș*; *mírusă*;
mirosám; *-sáț*; [3].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2043],
pct. 4: *míroșă* [3].
cf. şi ch. [3165], pct. 4:
mírusă [3].
55. ALR I, vol. I, h. 77,
pct. 859: *amíroș cu násu*;
cf. şi ALRM I, vol. I,
h. 115, 116, pct. 859: *m*,
AMÍROS.
64. ALR I, vol. I, h. 77, pct. 3:
míru̯s cu násu;
cf. şi ALRM I, vol. I,
h. 115, 116, pct. 3: *m*,
MÍROS.

HARTA LVII

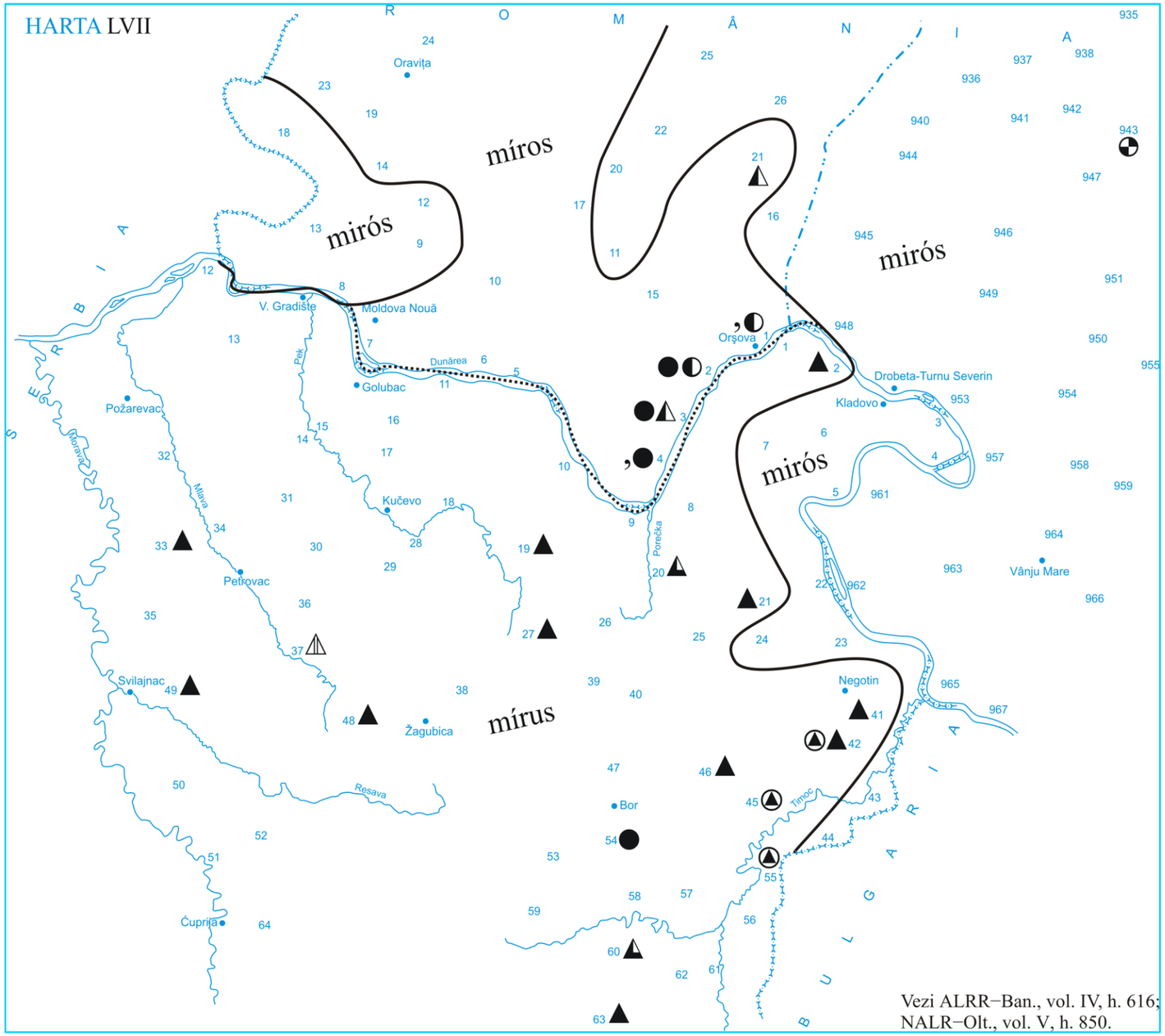

Vezi ALRR–Ban., vol. IV, h. 616;
NALR–Olt., vol. V, h. 850.

Forme pentru MIROS (ind. prez. 1)

● mirós	▲ míros	◭ miérus	◬ amíros
◐ merós	◭ mírus	◬ mirâs (mírişi [2])	◓ amirós

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

VOMEZ (ind. prez. 1–6) „je vomis”
[76]/[161]

I. Întrebare indirectă: *Când o mâncare are gust rău, îţi vine greaţă şi o dai afară pe gură, ce zici că faci?*

II. 1. 27. 46. 49. 64. [D] VOM #.
2. *oţ'icńęś'e* [3] *cînd îį víńĕ să vįęrsă. oţ'icńím* [4].
3. *vărsáį* [perf. s. 1]. *am vărsát* [perf. c. 1].
4. *îɱ_víńĕ sílă, grįáţă, am juguįálă*. [D] VOM #.
5. *îɱ_víńĕ jiguįálă*.
7. *a vărsát* [perf. c. 3].
9. *îɱ_víńĕ să vărs*.
10. [D] VĂRS #.
17. *vărs*; *verş*; *vársă*; *vărsắm*; *-sáţ*; [3]+: *ma vomúį*; *će vomúş*; *să vomú*; *ne vomúrâm*; *vă vomúrîţ*; *să vomúrâ* [perf. s. 1–6].
18. *a varsát* [perf. c. 3]. [D] VOM #. *la bródiţa* ‘Ciganska Brodica’, *la śĭś kilométri, rómi, ţigáńi vorbįésc rumíńęśćĕ măį bun dăcíţ noį. įeį ḑic vɥáme* [ind. prez. 3].
21. *fac vįĕrsătúră* [s. f.].
23. *vrusắį* [perf. s. 1] *să vărs* [conj. prez. 1]. *vărsáį* [perf. s. 1]. [D] VOM #.
24. *am vărsát* [perf. c. 1]. [D] VOM #.
25. *îɱ_víńĕ să vărs* [conj. prez. 1].
28. *vărs*; *vįerş*; *vársă*; *varsắm*; *-sáţ*; [3]+: *vărs iĺ'i ma vom. la noį să ḑíśe įeɥ ma vom*.
29. [D] „Ştiu şi [vorba] *vărs*, dar în alte sate se zice aşa.”
30. *vĺ'ărs*; *vĺ'erş*; *vársă*;*varsĺ'ắm*; *vărsáţ*; [3].
32. [σ] *mă vom*; *će vomĺ'*; *să vɥắme*; *ńĕ vomắm*; [ε] *v-aţ vomát* [?]; *să vomắsc* [6]+: *aşá śĕvá*.
33. *vărs*; *verş*; *vársă*; *vărsắm*; *-sáţ*; [3]+: *îɱ_víńĕ să vom, să vărs* [conj. prez. 1].
34. *am vărsát* [perf. c. 1].
35. *am vomút* [perf. c. 1].
36. „Mai mult se zice *vĺ'ărs*. Unii bătrâni şi cei din alte sate zic *mă vom*.”
37. *m-ĺi múɲcă* ‘silă, scârbă, greaţă’.
38. *m-ĺi múɲca*.
39. *nu įe bun, o vįărs* [1].
44. *vărsătúră* [s. f.]. [D] VOM #.
45. *vărsázə*, [k] *vársă* [3].
47. *să vįęrsă* [conj. prez. 3]. *vărs, vom ĭsámnă la fęl*.
48. *a vărsát* [perf. c. 3]. *rĺ'găįe* ‘râgâie’. *vom* [se zice] *la osắńįţa* ‘Osanica’.
50. [D] *vom, înţắl'ég, da noį ḑíśĕm vărs*.
51. *į-i múɲcă, îį víńe múɲcă*.
53. *įęśă pră gúră*.
54. *áįa, vărsát, įe şî áltăśĕ: ápa dîm_paár să vársă*. [D] VOM: *să ḑíśĕ, áĺ'i nu la noį. vórba vɥámă la noį să ḑíśĕ la áltăśĕvà: cînd će ċipįęśċ* [?] ‘te aşezi pe vine’, *traź păntălóńi-ɳ_váĺ'e, atắś će vomĺ'. or să vɥámă įęśtă şî áltăśĕ: să vɥámă pomíntu dă sus, or să vɥámă grĺ'ɥu dĭ'_sac, or...*
55. *îį víńe să vĺ'ęrsă* [conj. prez. 3].
60. [D] *įástă vomát, śéɥa că áre o deprésiįe, cĺ'ita deprésiįe*.
61. *am juguįálă*, [k] *vărs. úńi zíc vɥáme, aĺ'i noį* [zicem] *vărsắm. núma vársă* [se zice], nu [şi] *vɥáme*.
62. *am varsát* [perf. c. 1].
63. *am vărsát* [perf. c. 1]. [D] VOM #: *am fomát* ‘n-am mâncat’.

III. 13. Anchetatorul îi cere informatorului să continue conjugarea verbului fără *ma*.
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *vărs*; *verş*; *vársă*; *vărsắm*; *-sáţ*; [3]+: [D] VOM #.
Oštrelj: *vărs*; *verş*; *vársă*; *vărsắm*; *-sáţ*; [3]+: [D] VOM #.

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 38, pct. 4: *vɥắmį* [3]; *aɱ_vomút* [perf. c. 1]; cf. şi ALR II, ms., ch. [2107]: *vɥom*; *vɥomĺ'*; *vɥắmį*; *vomįém* [1–4], *vomúį* [perf. s. 1], *aɱ_vomút* [perf. c. 1].
55. ALR I, vol. I, h. 145, pct. 859: *vărs* [1], *am vărsát* [1]; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 204, pct. 859: VĂRS.
64. ALR I, vol. I, h. 145, pct. 3: *vărs* [1]; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 204, pct. 3: VĂRS.

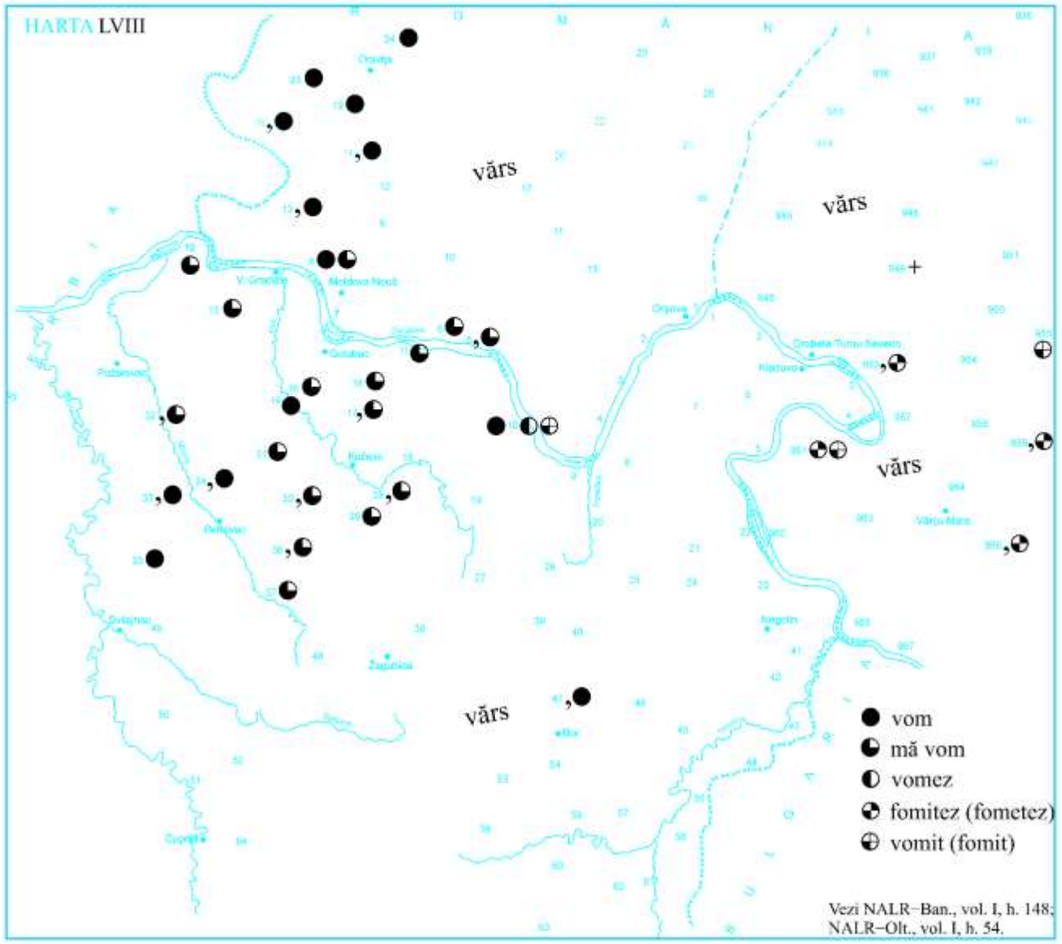

Principalii termeni pentru VOMEZ (ind. prez. 1)

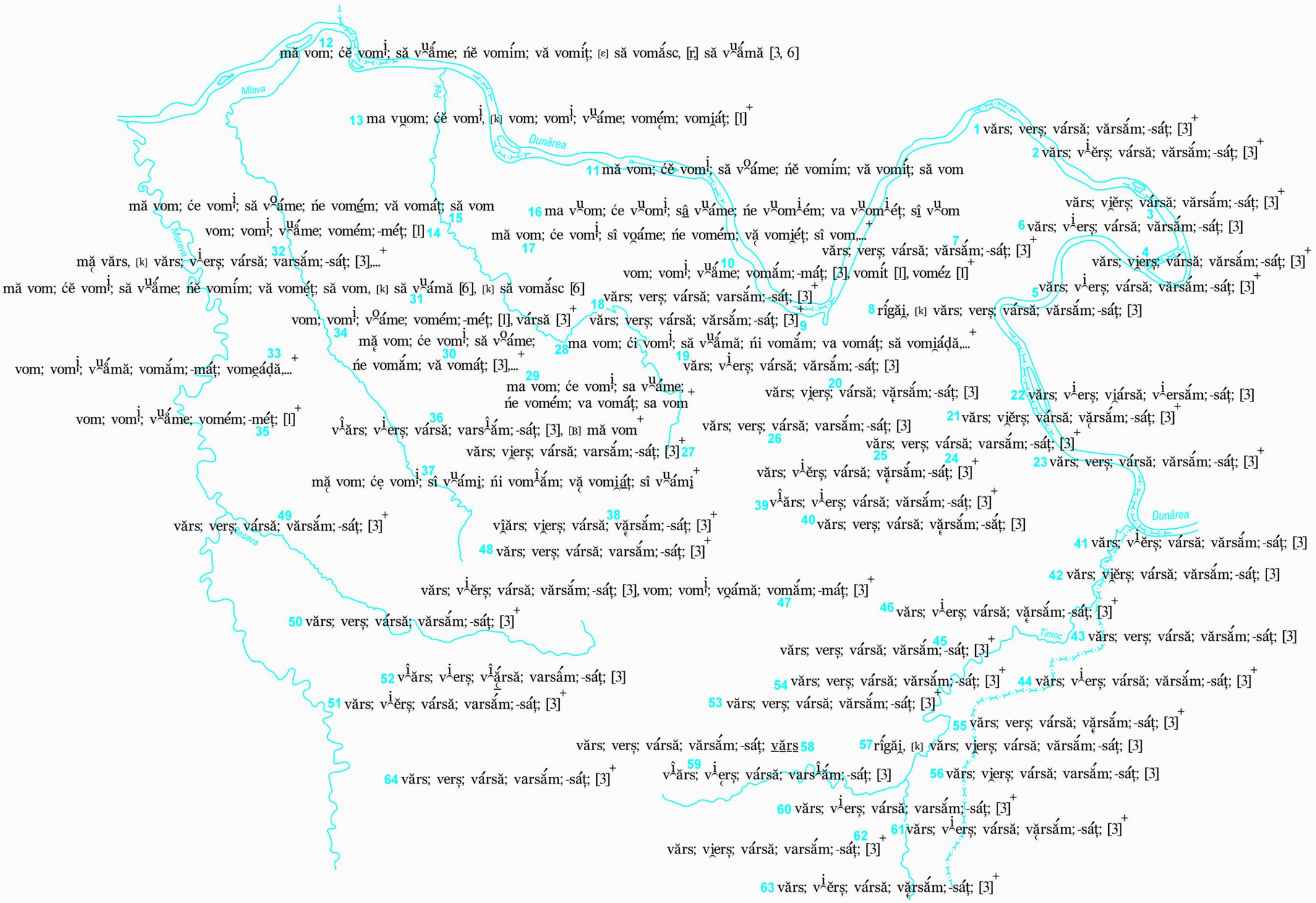
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 mă vom; ćĕ vom; să v^áme; ńĕ vomím; vă vomíț; [ɛ] să vomăsc, [r] să v^ámă [3, 6]
13 ma vuom; ćĕ vom, [k] vom; vom; v^áme; vomém; vomiáț; [l]
11 mă vom; ćĕ vom; să v^áme; ńĕ vomím; vă vomíț; să vom
16 ma vuom; će vuom; sâ uáme; ńe vuomém; va vuomét; sî vuom
mă vom; će vom; să v^áme; ńe vomém; vă vomáț; să vom
vom; vom; v^áme; vomém; -méț; [l] 14
15
17
mă vom; će vom; sî voáme; ńe vomém; vă vomiéț; sî vom....
măă vărs, [k] vărs; v^ers; vársă; varsăm; -sáț; [3],...
32
mă vom; ćĕ vom; să v^áme; ńĕ vomím; vă vomét; să vom, [k] să vumámă [6], [k] să vomăsc [6]
31
vom; vom; v^áme; vomém; -méț; [l], vársă [3]
18
vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
9
vom; vom; vuáme; vomăm; -máț; [3], vomít [l], voméz [l]
10
vărs; verș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
măă vom; će vom; să v^áme;
34
ńe vomăm; vă vomáț; [3],...
30
28 ma vom; ći vom; să vuámă; ńi vomăm; va vomáț; să vomiáḑă,...
19
vărs; v^ers; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
vom; vom; vuáme; vomăm; -máț; vomeáḑă,...
33
29
ma vom; će vom; sa v^áme;
ńe vomém; va vomáț; sa vom
vărs; vierș; vársă; văr săm; -sáț; [3]
vom; vom; v^áme; vomém; -méț; [l]
35
36
vîărs; v^ers; vársă; varsîăm; -sáț; [3], [B] mă vom
vărs; verș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
26
vărs; vierș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
măă vom; ćę vom; sî v^ámi; ńi vomîăm; vă vomiáț; sî v^ámi
37
27
vărs; v^ĕrș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
25
24
vîărs; vierș; vársă; văr săm; -sáț; [3]
39 vîărs; v^ers; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
vărs; verș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
49
vîărs; vierș; vársă; văr săm; -sáț; [3]
38
40 vărs; verș; vársă; văr săm; -sáț; [3]
48 vărs; verș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
vărs; v^ĕrș; vársă; vărsăm; -sáț; [3], vom; vom; voámă; vomăm; -máț; [3]
47
46 vărs; v^ers; vársă; văr săm; -sáț; [3]
50 vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
45
vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
52 vîărs; v^ers; vîársă; varsăm; -sáț; [3]
54
vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
44 vărs; v^ers; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
51 vărs; v^ĕrș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
53 vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
55 vărs; verș; vársă; văr săm; -sáț; [3]
vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; vărs 58
57 rígăi, [k] vărs; vierș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
59
64 vărs; verș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
vîărs; v^ers; vársă; varsîăm; -sáț; [3]
56 vărs; vierș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
60 vărs; v^ers; vársă; varsăm; -sáț; [3]
61 vărs; v^ers; vársă; văr săm; -sáț; [3]
62
vărs; vierș; vársă; varsăm; -sáț; [3]
63 vărs; v^ĕrș; vársă; văr săm; -sáț; [3]
1 vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
2 vărs; v^ĕrș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
vărs; vĭĕrș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
3
6 vărs; v^ers; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
7
vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
4
vărs; vierș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
5 vărs; v^ers; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
8 rígăi, [k] vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
22 vărs; v^ers; viársă; v^ersăm; -sáț; [3]
21 vărs; vĭĕrș; vársă; văr săm; -sáț; [3]
23 vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
41 vărs; v^ĕrș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
42 vărs; vĭĕrș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]
43 vărs; verș; vársă; vărsăm; -sáț; [3]

MUSTAȚĂ, pl. „*moustache*”
[77]/[162]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spui la părul pe care îl lasă unii bărbați să crească sub nas?* (INDIC.).

II. 9. *mustą̆ță*; ~, *tot úna*.
19. *mustáțăľẹ* [pla.]
26. *mustăśós*, *cu mustáță máre*.
36. *mustáță* [sg.].
48. 57. *doi̯ mustăśóș* [!]
53. *mustą̆țîľi* [pla.]. *o mustáță* [!] *sî́ŋgură nu pu̯a‿să fii̯e*, *núma um‿păr sî́ŋgur*, *núma măi̯ mulț perİ*.
56. *i̯ar mustáță* [pl.].
59. *nu ľe zgođę́șće*.
61. *mustą̆țîľi* [pla.]. *ómu meu̯ a avút mustą̆ță*.

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *mustáță*; *-tą̆ță*,
[k] *mustą̆ț* [pl.].
Oštrelj: *musti̯áță*; ~.

IV. 37. Cf. ALR II, vol. I, h. 44, pct. 4: *i̯-a-mpū́s mustî̯ą̆țîľi*, *a-m̥fẹᵘorát mustáța*. *mustî̯ą̆ță* [plna].
55. ALR I, ms., ch. [59], pct. 859: *o mustáțî*; *-tę̆țî*; cf. şi ALR I, ms., ch. [60], pct. 859: *tai̯ mustą̆ț̲ľi̲*.
64. ALR I, ms., ch. [59], pct. 3: *mustî́ę̆țî* [sg.]; *mustî́ę̆țî*.

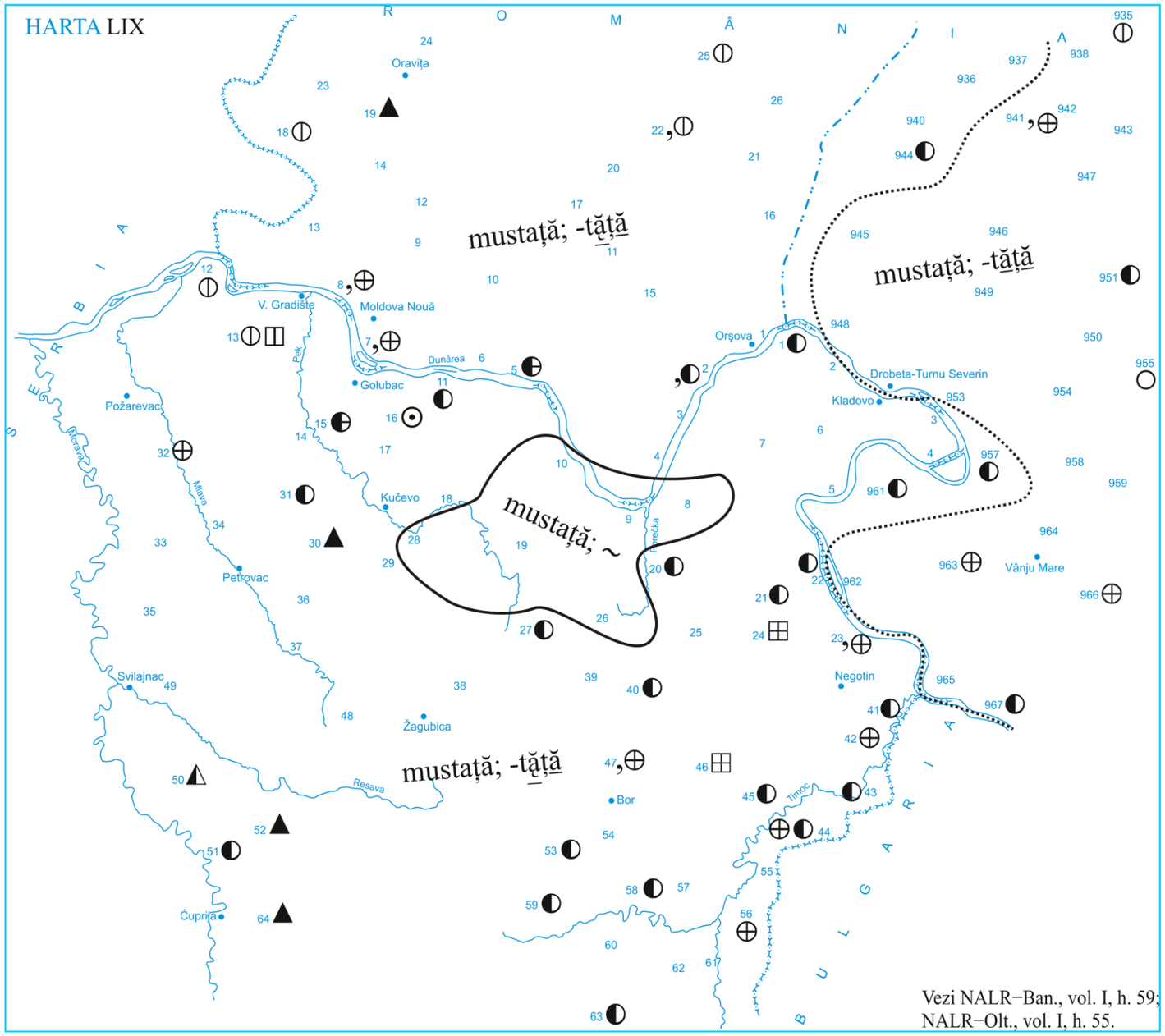

Forme de singular şi plural pentru MUSTAȚĂ

○ mustață; -tą̆ță	◐ mustață; -teță	◐ mustață; -tą̆ț	◭ mustą̆ță; -tą̆ț	◫ musteață; -teță
⊙ mustață; -tą̆ță	⊕ mustață; ~	◐ mustață; -tą̆ț	▲ mustą̆ță; ~	⊞ musteață; ~

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

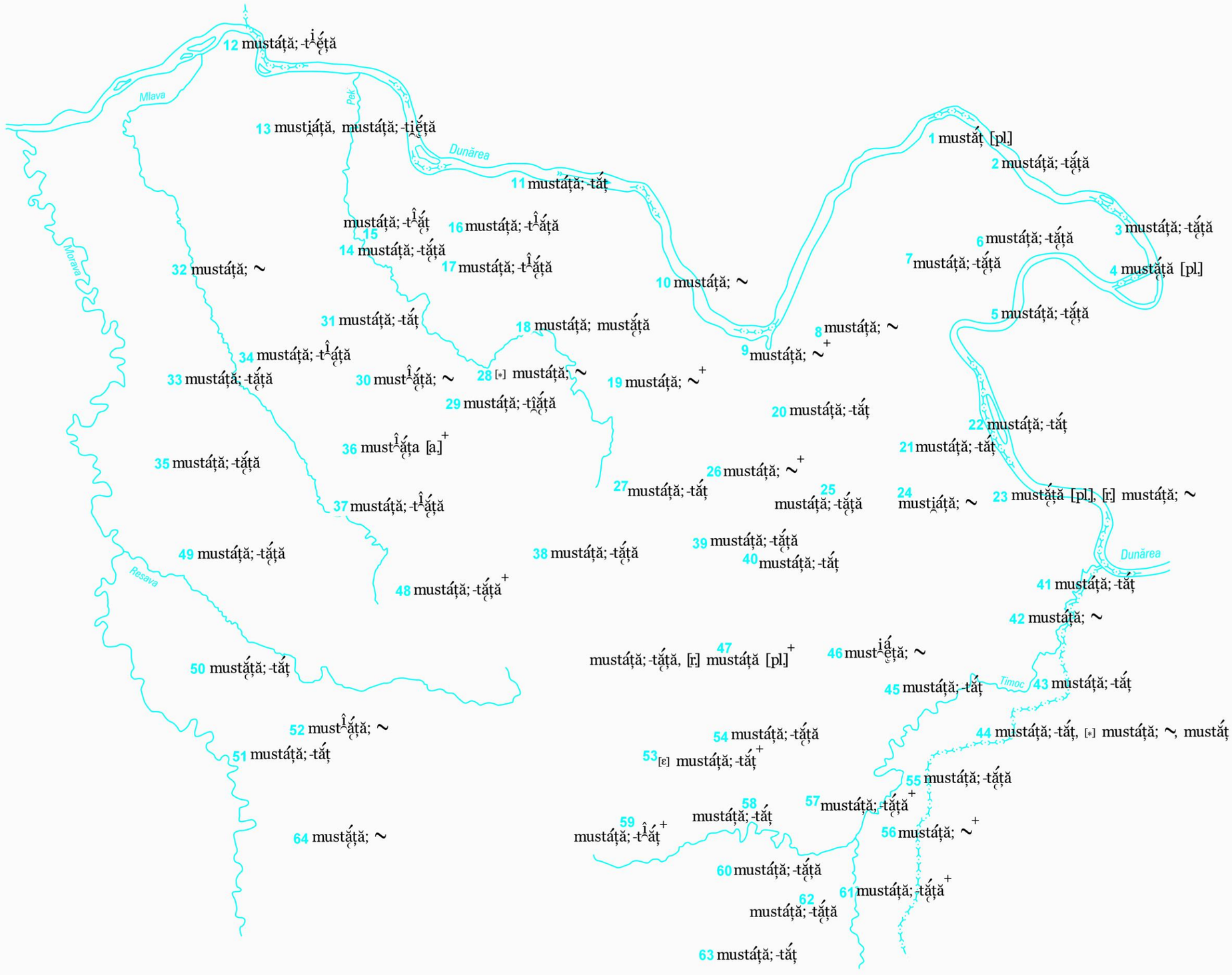

GURĂ, pl. „*bouche*”
[78]/[164]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 9. *o gúră d'ĕ mîŋcáre.*
[D] BUCĂ DE MÂNCARE #.
13. *i̯o o gúră am.*
15. „Se zice *îmbúcă* [ind. prez. 3] ‘mănâncă’.
18. *am lu̯at o bî̯catúră dă mîŋcáre.*
24. *i̯a o gúră d'ĕ pî́ńĕ; măi̯ múlćĕ gurİ.* [D] BUCĂ DE PÂINE #. *o gúră đĕ răkíi̯ĕ. o bucă̯túră đĕ cárńĕ, đĕ brî́ńḑă.*
37. *du̯å gúri̯.*
57. [D] O GURĂ DE RĂCHIE #. *luvái̯ o l'íŋgură đĕ lápćĕ. îŋgiţî́i̯ o dátă răkíi̯ĕ.*
61. [D] *o gúră d'ĕ pî́ńĕ* [se zice], *nu o búcă.*

III. Vezi şi h. 48 (BUCA OBRAZULUI).
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *gúră*; *gurİ.*
Oštrelj: *gúră.*

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 9, ch. [6866], pct. 4: *gúră, gúra kimi̯éṣî, ~ śubắrului̯*; cf. ALR II, ms., ch. [2102], pct. 4 şi ALR II, vol. I, MN, p. 14, ch. [6902], pct. 4: *mi s-a uscád‿gúra dă si̯ắćİ.*
55. ALR I, ms., ch. [62], pct. 859: *gúră*; *gurİ*; cf. şi ALR I, ms., ch. [63]: *gúrî.*
64. ALR I, ms., ch. 62, pct. 3: *gúră*; *gurİ*; cf. şi ALR I, ms., ch. [65]: *gúrî.*

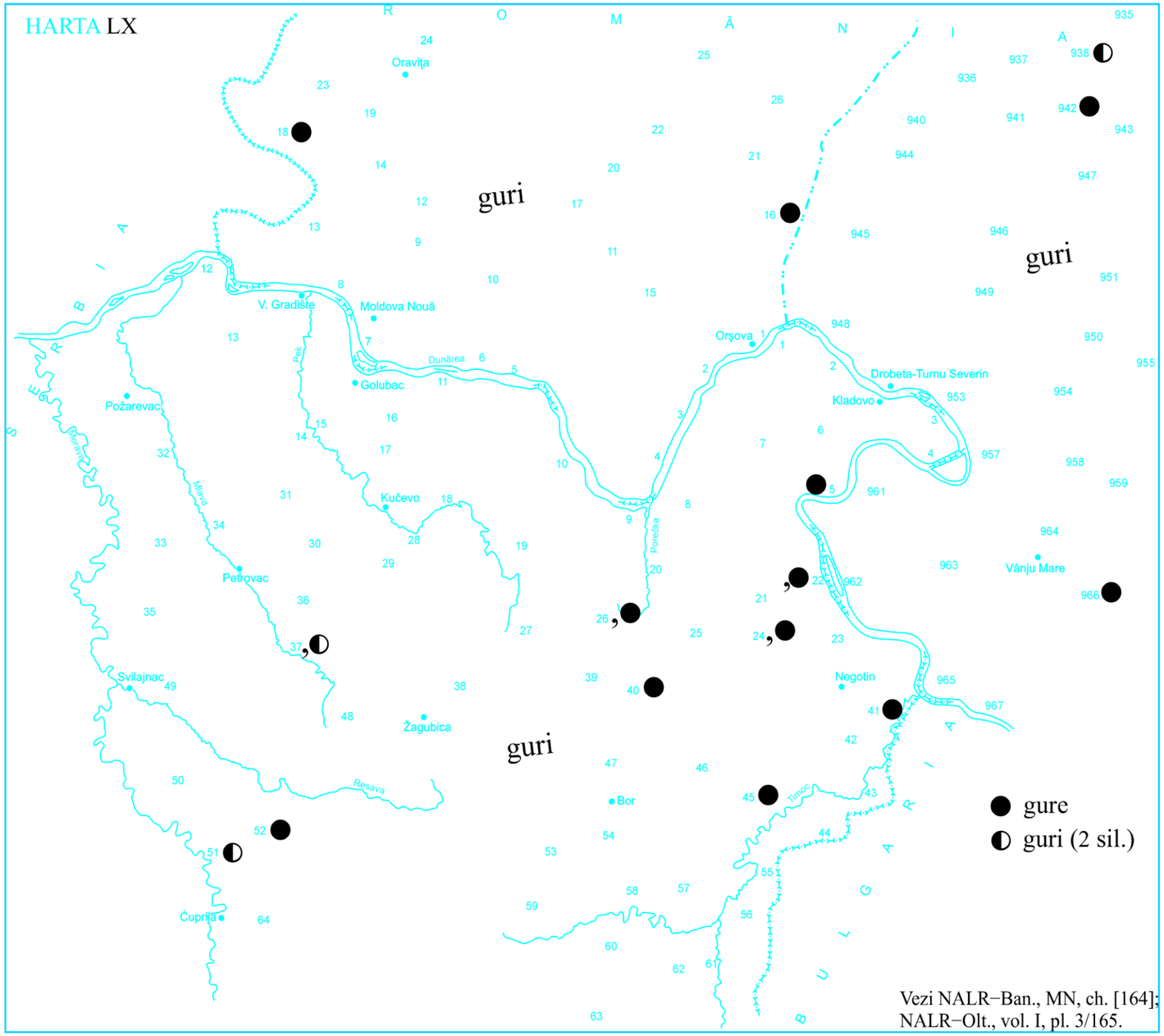

Forme de plural pentru GURĂ

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

CERUL GURII, pl. „*la voûte du palais*”
[79]/[165]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 11. *dụấụă śĕ́rịu gúri*.
25. *o śĕrigúre*; *dụấụă śĕrigúrİ*.
27. *śĕrigúriľe* [pla.], *párća đisúpra*.
32. *m-am zuịtát* [cum se zice].
38. *sîrbę́ṣće, nu ṣćiụ. mi să páre că să ḍíśĕ* [ε] *ńębọ*.

III. Vezi şi h. CLVI, pl. XIII.

*

Anchete suplimentare:
Kostol: *ĉĕ́rịu gúri*+: *m-am lovít în ĉĕ́rịu gúri*.
Oštrelj: *śĕrigúri*.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 17, ch. [6928], pct. 4: *śerigụ́órİ*, *śerigórịu* [a.]; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 75, pct. 4: *śerigórịu* [a.].

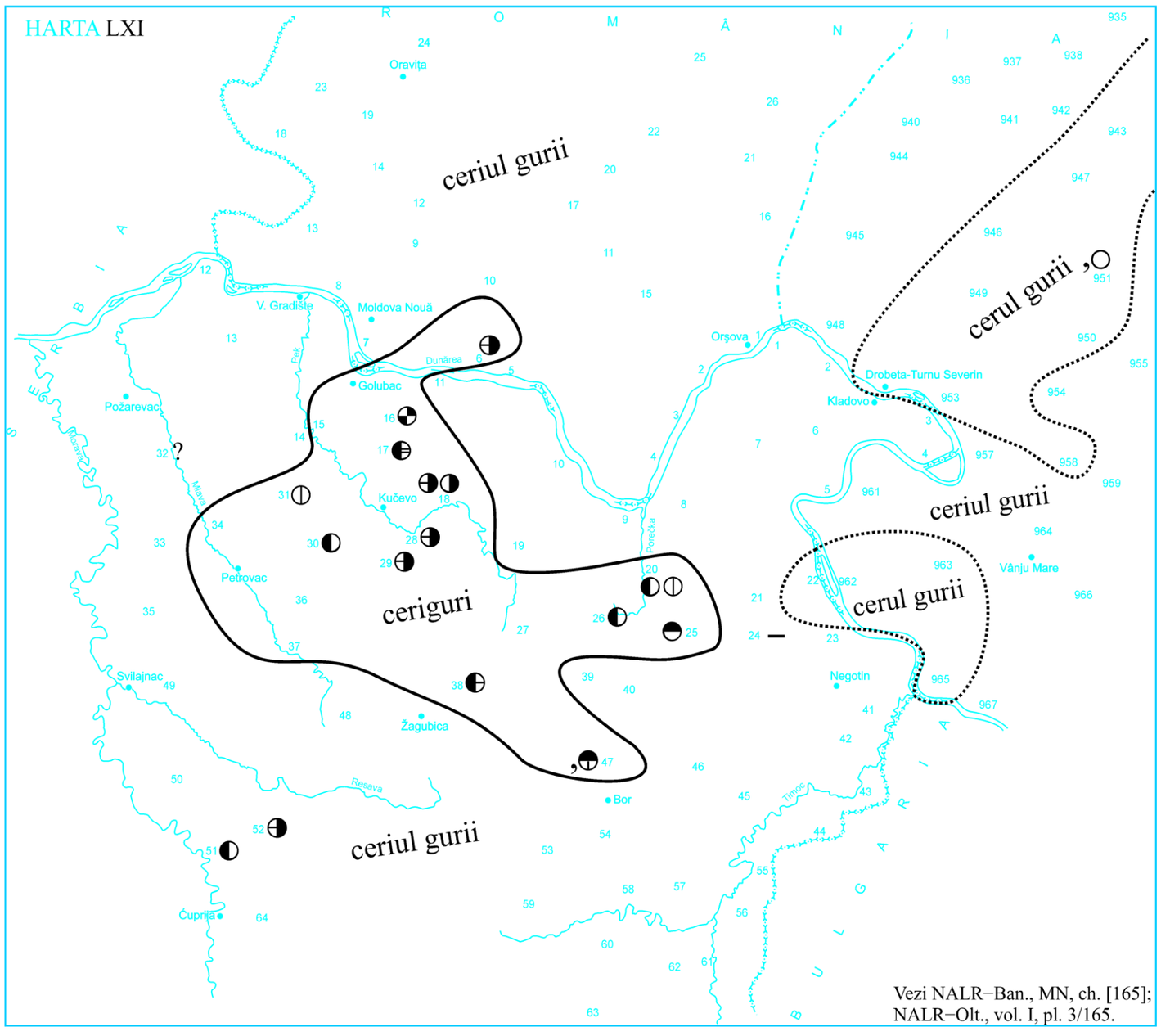

Răspândirea variantelor pentru CERUL GURII

○ ceriul gurii	◐ cerigurii	◒ cereguri	◓ cerigură	◑ cerigorii
⦶ ceriugurii	◐ ciriguri	◓ cerigure	◔ cerigur	◕ cerigori

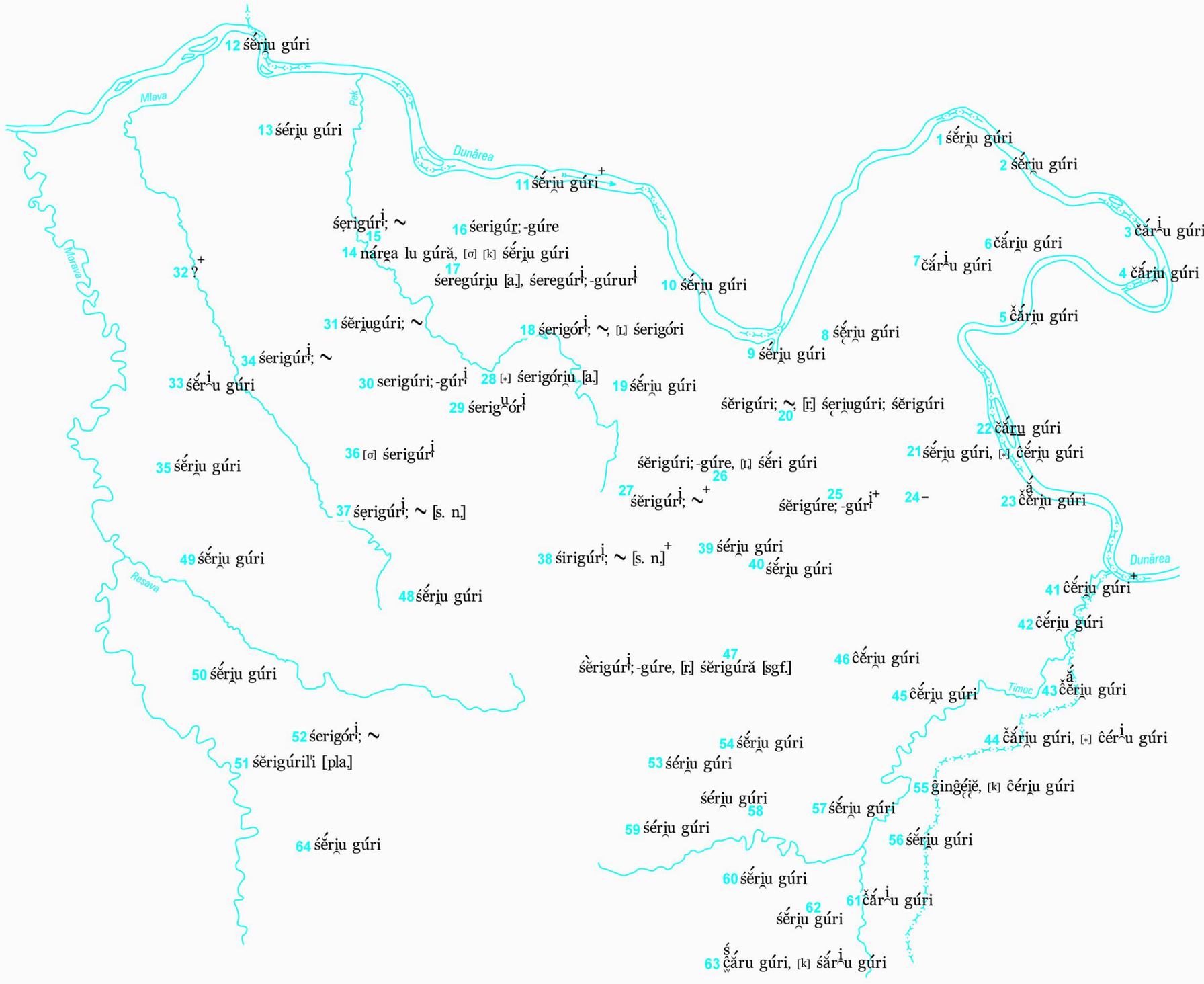
12 śĕr̯u gúri
Mlava
Pek
13 śér̯u gúri
Dunărea
11 śĕr̯u gúri +
1 śĕr̯u gúri
2 śĕr̯u gúri
3 čăr^i u gúri
6 čăr̯u gúri
7 čăr^i u gúri
4 čăr̯u gúri
śẹrigúr^i; ~
16 serigúr̯; -gúre
15
14 nár̯ea lu gúră, [σ] [k] śĕr̯u gúri
17
śeregúr̯u [a̯], śeregúr^i; -gúrur^i
10 śĕr̯u gúri
32 ? +
Morava
31 śĕr̯ugúri; ~
18 serigór^i; ~, [ʟ] serigóri
5 čăr̯u gúri
8 śĕr̯u gúri
34 serigúr^i; ~
9 śĕr̯u gúri
33 śĕr^i u gúri
30 serigúri; -gúr^i
28 [*] serigór̯u [a̯]
19 śĕr̯u gúri
29 serig^u ór^i
śĕrigúri; ~, [r̯] śẹr̯ugúri; śĕrigúri
20
22 căr̯u gúri
21 śĕr̯u gúri, [*] cĕr̯u gúri
36 [σ] serigúr^i
35 śĕr̯u gúri
śĕrigúri; -gúre, [ʟ] śĕri gúri
26
27 śĕrigúr^i; ~ +
25
śĕrigúre; -gúr^i +
24 –
23 cĕr̯u gúri
37 śẹrigúr^i; ~ [s. n.]
38 śirigúr^i; ~ [s. n.] +
39 śér̯u gúri
40 śĕr̯u gúri
Dunărea
41 cĕr̯u gúri
49 śĕr̯u gúri
Resava
48 śĕr̯u gúri
42 cĕr̯u gúri
47
śèrigúr^i; -gúre, [r̯] śĕrigúră [sgf.]
46 cĕr̯u gúri
Timoc
45 cĕr̯u gúri
43 cĕr̯u gúri
50 śĕr̯u gúri
52 serigór^i; ~
54 śĕr̯u gúri
44 čăr̯u gúri, [*] cĕr^i u gúri
53 śér̯u gúri
51 śĕrigúril'i [pla.]
55 ginĝéjĕ, [k] cĕr̯u gúri
śér̯u gúri
58
57 śĕr̯u gúri
59 śér̯u gúri
56 śĕr̯u gúri
64 śĕr̯u gúri
60 śĕr̯u gúri
61 čăr^i u gúri
62
śĕr̯u gúri
63 ç̆ăru gúri, [k] săr^i u gúri

OMUŞOR, pl. „*luette*”
[80]/[166]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi ziceți la acela mic și roșu din fundul cerului gurii?* (INDIC.).

II. 1. *dụắụă l'imburúș.*
2. *d'in núntru.*
3. *măị mult* [se zice] *l'imburúș.*
11. [D] LIMBURUȘ #.
23. *ála-ị áltă párt'e.*
24. *în álćĕ sáćĕ amíntărl'a să ḑíšĕ.*
33. *doị l'imburúș.*
41. *ị̯ĕ́stă l'iŋgurúș* ‘mormoloci’ *îm‿báltă, ĉĕ să fáćĕ broșć* [din ei].
44. *măị índátă* [se spune] *l'imburúș.*
58. *l'imburúșu ắla.*
60. *la đișkisúra áịa, grîcl'án.* [σ] *l'imburúșu ị̯ĕ́ rắdắšína l'ímbi.*

III. Anchete suplimentare:
Kostol:
l'imburúșu [a.]; *-rúșurİ.*
Oštrelj: ?, *l'imbúță*, [∗] [ɛ] *l'imbúș.*

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 17, ch. [6929], pct. 4: *l'imburúș*; cf. și ALRM II, vol. I, h. 76, pct. 4: LIMBURUȘ.
55. ALR I, vol. I, h. 33, pct. 859: *limburóș*; *-róș* [plm.]; cf. și ALRM I, vol. I, h. 48, pct. 859: LIMBURUȘ.
64. ALR I, vol. I, h. 33, pct. 3: *limburúșu* [a.]; *-rúșurİ*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 48, pct. 3: LIMBURUȘ.

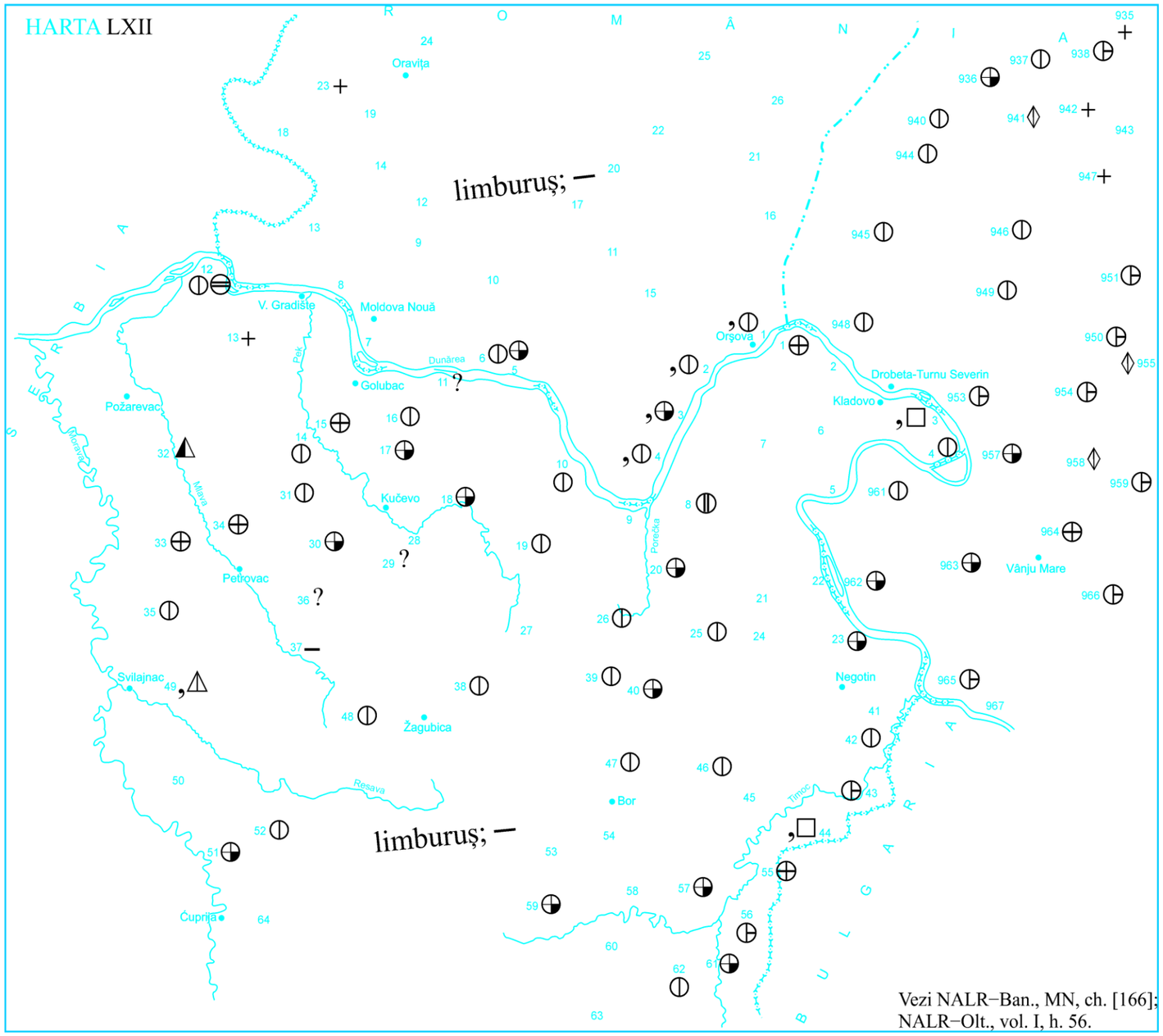

Principalii termeni și forme de singular și plural pentru OMUŞOR

◐ limburuș; -ruș̲ă	◕ limburuș; -ruș̲uri	□ limbuș; –	◊ linguruș; ~, -ruș̲uri, -ruș̲e
◔ limburuș; -ruș̲e	⊖ limburuș, limbăruș̲ă [pl.]	△ limburic; -rici	+ alți termeni
⊕ limburuș; ~	◍ limbăruș, limburuș̲ă [pl.]	◭ limburișcă; -rișt̲i	– Nu s-a pus întrebarea.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 [ɛ] l'imbrúș, [ɔ] [k] l'imburúș; -rúșă, [ɛ] l'imbărúșă [pl.]
13 șeribíș
11 ?
l'imburúș; ~
16 l'imburúș; -rúșă
15
14 [ɔ] l'imburúș; -rúșă
32 l'imburíșca [a.]; -ríșș
17 l'imburúș; -rúșuri
10 l'imburúș; -rúșă
31 l'imburúș; -rúșă
18 l'imburúș; -rúșuri
34 l'imburúș; ~ [m.]
28 [*] l'imburúșu [a.]
33
gîrcl'án, [k] l'imburúș; ~ [m.]
30
l'imburúș; -rúșuri [!]
29 ?
19 gîrgălódu [a.], [k] l'imburúș; -rúșă
36 ?
35 l'imburúș; -rúșă
l'imbărúș, [k] l'imburúș; -rúșă
26
27 l'imburúș
37 –
49 ?, [ɔ] [ɛ] l'imburíc; -ríș, [ɔ] l'imburúș
38 l'imburúș; -rúșă
39 l'imburúș; -rúșă
40 l'imburúș; -rúșuri
48 l'imburúș; -rúșă
50 l'imburúș
52 [ɛ] l'imburúș; -rúșă
51 l'imburúș; -rúșuri
64 l'imburúșu [a.]
1 l'imburúș; ~
2 l'imburúș
3 l'imbúș, l'imburúș
6 l'imburúș
7 l'imburúș
4 l'imburúș; -rúșă
5 l'imburúș
8 [ɛ] l'imbărúș, l'imburúșă [pl.]
9 [ɔ] l'imburúș
20 l'imburúșu [a.]; -rúșuri
22 [ɛ] l'imbrúș [!], [k] l'imburúș
21 [*] l'imburúș
25
l'imburúș; -rúșă
24
l'imburúș [!]
23 l'indícu al mic [!], [ɔ] [ɛ] l'imburúș; -rúșuri
41 [ɔ] [ɛ] l'imburíc, [k] l'imburúș
42 îngițîțuárța [a.], [k] l'imburúș [!]; -rúșă
47
l'imburúș; -rúșă [!]
46 gîrcălódu [a.], [k] l'imburúșu [a.]; -rúșă
45
îngițîțoáre, [k] l'imburúș
43 l'imburúș; -rúșe
îngițăt-árța [a.], ?, [ɔ] [ɛ] l'imbúșu [a.],
44
l'imburúșu [a.], [*] gîrcălód, [ɔ] [k] l'imburúș
54 l'imbărúș, [r.] l'imburúș
53 l'imburúșu [a.], l'imburúș
55 l'imburúș; ~
57 l'imburúș; -rúșuri
58
59 l'imburúș; -rúșuri
56 l'imburúș; -rúșe
60 [ɔ] l'imburúșu [a.]
61 l'imburúș; -rúșuri
62
l'imburúșu [a.]; -rúșă
63 l'imburúșu [a.]

VORBESC (ind. prez. 1–6) „*je parle*” [81]/[167]

I. Întrebare indirectă: *Când nu tac, ce zici că fac?*

II. 1. *am tăi̯nui̯ít, am vorbít* [perf. c. 4], *tot úna*.
2. *tắi̯nui̯e* [3] *or să vorbi̯ę́şt'ĕ, tot úna*.
5. *vorbésc* [1] *or că tắi̯nui̯* [1]. *măi̯ mult să zíčă tắi̯nui̯*.
6. [σ] *tăi̯nui̯ím* [4] *să nu şt'íi̯ĕ álţî. tăi̯nui̯íră* [perf. s. 6] *pe drum. vorbésc* [1] *cu t'íńĕ. cînd ai̯ trę́ábă cu číńĕva* [zici]: *víno să vorbím čăvá*.
8. [σ] *vorbésc*; *-bę́şt'*; *-bę́şt'ĕ*; *-bím*; *-bíţ*; [1]$^{+}$: *vorbím* [4], *tăi̯nui̯ím* [4], *tot úna*.
9. *cînd nu tac, tắi̯nui̯* [1]. [σ] *şî vorbi̯ésc, tot úna*.
12. „Când *nu taś* [2].”
17. *să vorbáscă* [conj. prez. 3].
19. „Mai des se zice *tăi̯nui̯ím* [4].”
20. *a tăi̯nui̯ít* [perf. c. 3], *a vorbít*.
21. [σ] *vorbésc*; *-bę́şt'*; *-bę́şt'ĕ*; *-bím*; *-bíţ*; [1]$^{+}$: „*tắi̯nui̯ím* se foloseşte mai des.”
23. *vorbi̯á* [imperf. 6].
24. *tắi̯nui̯*; ~; *tắi̯nui̯ĕ*; *tăi̯nui̯ím*; *-i̯íţ*; [3]$^{+}$: *să vorbi̯áscă* [conj. prez. 3], *să tắi̯nui̯e* [conj. prez. 3]. *tăi̯nui̯ím* [4] *cînd staį în drum*.
25. *ńe tăi̯nui̯ím* [4]. *mi̯ęstăcắm* [vorbele]. *aşá m-i̯e tái̯na* ‘vorba’, *vorbi̯ésc* [se zice] *măi̯ mult*.
27. [σ] *tắi̯nui̯*; ~; *tắi̯nui̯ĕ*; *tăi̯nui̯ím*; *-i̯íţ*; [3]$^{+}$: *tăi̯nui̯ím* [4], *vorbím, tot úna, àmîndu̯ắu̯ă vórbe, tot ái̯a*.
28. *să vorbáscă* [conj. prez. 3].
34. *să vorbę́ască* [conj. prez. 3].
36. *i̯al vorbi̯ę́şće* [3].
37. *i̯o vorbi̯ésc* [1].
41. *tắi̯nui̯*; ~; *tắi̯nui̯ĕ*; *tăi̯nui̯ím*; *-i̯íţ*; [3]$^{+}$: „*tăi̯nui̯ím* [4] "cînd spunem unul la altul. *vorbíţ* [5], când eu tac.”
43. 59. *să vorbi̯áscă* [conj. prez. 3].
48. *vorbắsc* [se zice] *la balái̯ca* ‘Beljajka’.
60. *povestésc*, [r.] *povestắsc*; *-tắşć*; *-tą́şćĕ*; *povestím*; *-tíţ* [1].

III. Vezi şi h. 64 (VORBESC ÎNCET)

*

Anchete suplimentare:
Kostol: *vorbésc*; *-bę́şt'*; *-bę́şt'ĕ*; *-bím*; *-biţ*; [1].
Oštrelj: *vorbi̯ésc*; *-bę́şć*; *-bi̯ę́şćĕ*; *-bím*; *-bíţ*; [1].

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 24, pct. 4: *vorbi̯ę́şći̯* [3]; cf. şi ALR II, ms., ch. [4796], pct. 4: *vorbắsc, vorbi̯ésc* [1].
55. Cf. ALR I, ms., ch. [69], pct. 859: *tacî, nu vorbí*.

HARTA LXIII

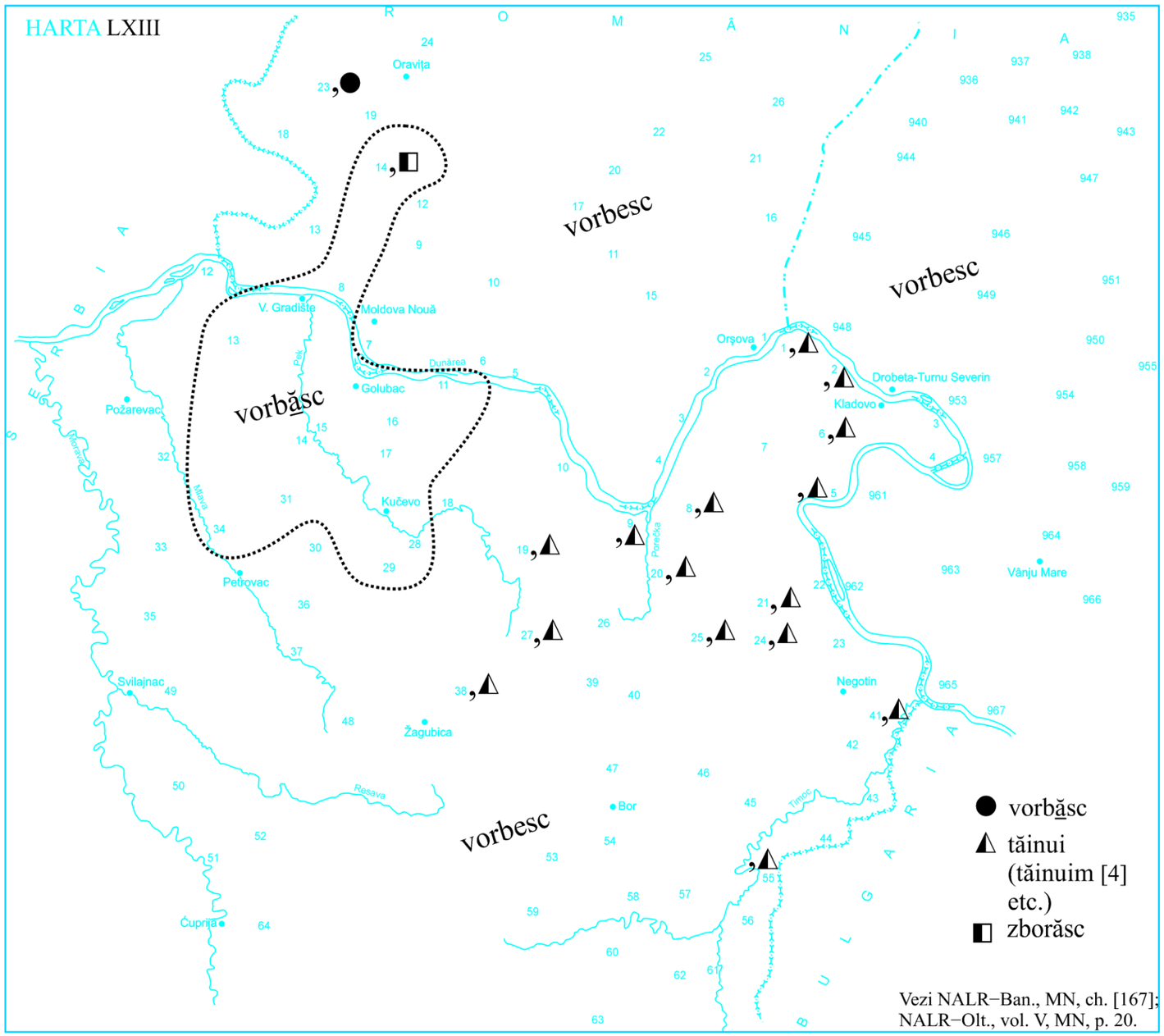

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [167]; NALR–Olt., vol. V, MN, p. 20.

Termeni şi forme pentru VORBESC (ind. prez. 1)

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 tăĭnuĭím [4], vorbésc; -bésț; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]+
tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; [3], vorbi̯éșțĕ [3]+
2
3 vorbi̯ĕsc; -bi̯ĕșț; -bi̯é̯șțĕ; -bím; -bíț; [3], [k] [1]
4 vorbi̯ésc; -bi̯éșț; -bi̯é̯șțĕ; -bím; -bíț; [3]
5
6 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [3], [σ] tăĭnuĭím [4]+
7 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; [3], vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ+
8 tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; [3],...+
9 tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; [3], [σ] vorbi̯ésc+
10 vorbésc; -bésț; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
11 zber, [k] vorbăsc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
12 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]+
13 vorbăsc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
14
15 vorbîăsc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șće; -bím; -bíț; [1]
16 vorbîăsc; -bé̯șc; -bi̯é̯șće; -bím; -bíț; [1]
17 vorbîăsc; -bé̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]+
18 vorbésc; -bé̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
19 vorbésc, tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; [3]+
20 vorbi̯ésc, a tăĭnuĭít [perf. c. 3]+
21 tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; [3],...+
22 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
23 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [3]+
24
25 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1], [σ] tăĭnuĭím [4]+
26 vorbi̯ĕsc; -bi̯ĕșc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
27 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1],...+
28 vorbăsc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]+
29 vorbîăsc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șće; -bím; -bíț; [1]
30 vorbi̯ésc; -bé̯șc; -bi̯é̯șće; -bím; -bíț; [1]
31
32 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șc; -bi̯ășcĕ; -bím; -bíț; [1]
33 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șce; -bím; -bíț; [1]
34
35 vorbésc; -bé̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
36 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șće; -bím; -bíț; [1]+
37 vorbésc; -bé̯șc; -bi̯é̯ști; -bím; -bíț; [1]+
38 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1],
tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; -ĭĕsc, [k] [3]
39 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
40 vorbi̯éșțĕ [3]
41
42 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [3]
43 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [3]+
44 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
45 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
46 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
47 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
48 vorbésc; -bé̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]+
49 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
50 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
51 vorbi̯ĕsc; -bi̯ĕșc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
52 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șce; -bím; -bíț; [1]
53 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
54 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
55 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1],
tăĭnuĭ; ~; tăĭnuĭĕ; tăĭnuĭím; -ĭíț; [3], tăĭnuiésc [6]
56 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șț; -bi̯ășțĕ; -bím; -bíț; [1]
57 vorbésc; -bé̯șc; -bé̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
58
59 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șce; -bím; -bíț; [1]+
60 vorbésc; -bé̯șc; -bi̯ășcĕ; -bím; -bíț; [1]+
61 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
62 vorbi̯ésc; -bi̯é̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]
63 vorbésc; -bésț; -bé̯șțĕ; -bím; -bíț; [1]
64 vorbésc; -bé̯șc; -bi̯é̯șcĕ; -bím; -bíț; [1]

(VORBESC) ÎNCET „*(je parle) bas*”
[82]/[170]

I. Întrebare indirectă: *Când cineva n-aude bine îi vorbeşti tare; dar când aude poţi să-i vorbeşti şi mai... ?*

II. 1. *ńĕ şopoćím* [4] *să nu ń-aụúdă.*
2. *tắi̯nuie* ‘vorbeşte’ *miri̯ḗu. merź* [2] *miri̯ḗu, nu t'ĕ grăbi̯á!* [imper. neg. 2].
7. *vorbím* [4] *înčắt, şopot'ím.*
8. *tăi̯nuiím* [4] *ĩšḗt.*
9. *şopoćím* [4] *ĩšḗt.*
13. *vorbéşć* [2] *măi̯ cućińél, cînd aụúd'ĕ.*
14. „*po lácọ, tíşe* zic sârbii.”
16. *vorbĭắsc* [1] *meri̯ḗu.*
17. *vorbím* [4] *merecúţ.*
18. *vorbésc dîn şópăt.*
19. *tắi̯nuị* [1] *măi̯ miréu.*
21. *măi̯ ĩšḗt*, [∗] *măi̯ ĩčḗt. noi̯ avi̯ém susą́ń* [şi] *josą́ń. ai̯ đi la váľe şî ai̯ đi la đal. ă/áia đim_bisą́ricắ la đal sînt susą́ń, da josą́ńi sînt la váľe. susą́ńi vorbi̯ésc cu śe, josą́ńi vorbi̯ésc cu ĉe, ca* [şi] *cîmpḗńi.*
23. *ńĕ şopăt'ím* [4].
24. *tắi̯nuiĕ* [3] *măi̯ meri̯ụ́or or măi̯ ĩšḗt.*
25. [σ] *şî miri̯ụ́or* [se zice].
27. *şupaćím* [4].
28. *vorbắsc* [1] *dĩ_dîn şópoćĕ.* [D] ÎNCET #.
29. *vorbắsc* [1] *dîn şụ́ápăta ori̯ şupaćésc* [1].
30. *vorbésc dîn şụ́ópoće. şụ́opoćím* [4].
32. [D] MEREU #.
34. *vorbắsc* [1] *miricúţ să nu ń-aụúdă ńíma* ‘nimeni’. *cînd să sfăđḗsc, látră ca cíńi.*
37. *vorbésc* [1] *măi̯ mereụ́or.*
38. *şupą́ćḗsc* [1].
40. [σ] [∗] *mereụ́or, merecúţ* [se zice în altă parte], *la volúi̯a* ‘Voluja’.
41. *să nu ćĕ aụúdă ńíma*‘nimeni’.
42. [∗] *măi̯ bińişór or înčḗt.*
45. *pụáť'ĕ* [să se zică] *şî măi̯ aľín.*
46. *vorbím* [4] *bińişór.*
50. *vorbắsc* [1] *măi̯ mirór.*
51. *şopoćím* [4].
52. *ńe şopoćím* [4].
54. *poţ să vorbi̯ḗşć táre, poţ să vorbi̯ḗşć i̯ut, pụáćĕ să vorbi̯ḗşć bińişór şî pụa_să vorbi̯ḗşć miri̯ụ́or. dácă vorbi̯ḗşć ĩšḗt atũś măi̯ ľḗsńę ćĕ-nţắľḗg* [...]. *pụáćĕ* [să se zică] *şî miri̯ụ́or, şî ĩšḗt. ĩšḗt i̯e cînd să măi̯... şî măi̯ bińişór şi nu să zbi̯áră, atũś* [e] *ĩšḗt. miri̯ụ́or mîń şî măşína* [...], *da ásta i̯e ĩšḗt.*
58. *bińişór íl'i ĩšḗt.* [σ] *miri̯ụ́or, tot áia.*
60. „*ĩšḗt* se vorbeşte când doarme cineva, *miri̯ụ́or i̯ę cînd vorbi̯ḗşć-al'és, nu vorbi̯ḗşće i̯ut, vórbă ráră.*”

III. 21. Informatoarea principală este *susánă,* din partea satului numită *susą́ń*, iar informatorul [∗], participant la anchetă, este *josán*, din partea satului în care nu se fricativizează africatele. Cei din *d'al* (*susą́ńi*) vorbesc *cu śĕ* (*śápă* ‘ceapă’, *taś* ‘taci’etc.), iar cei *d'i la váľe* (*josą́ńi*), cu *ĉĕ* (*ĉápă*, *taĉ* etc.).
59. Informatorul consideră că românii din România, vorbesc *bińişór*, *párcă cíntă*, iar cei din Timoc vorbesc *i̯ut* şi *táre*, ca italienii.
∗
În majoritatea punctelor s-au înregistrat şi răspunsuri pentru (VORBESC) TARE (NALR, ch. [169]): *táre* 1. 2⁺: *măi̯* ~. *zbi̯áră măi̯* ~. 4. 6⁺: *măi̯* ~.7⁺: *zbi̯erắm* [4]. 8⁺: *tăi̯nuiím* [4] ~. 9⁺: *tăi̯nuiím, vorbím* [4] ~. 10. 11⁺: *zber măi̯* ~. 12. 13⁺: *măi̯* ~, *cînd n-aụúd'e.* 14⁺: *măi̯* ~. 15. 17⁺: *vorbím* [4] ~. 18⁺: *zber íl'i vorbésc* ~. 19⁺: *tắi̯nuị* [1] *măi̯* ~. 20⁺: *vorbi̯ésc măi̯* ~. 22⁺: *măi̯* ~. 23⁺: „Se zice şi ~ *d'e uréi̯ḱ*”. 24⁺: *zbi̯ĕr măi̯* ~, *tắi̯nuị* ~. 25. 26⁺: *măi̯* ~. 27⁺: *vorbím* [4] *măi̯* ~ *íl'i zbi̯erắm*. 29. 30. 31. 32. 33⁺: *zberí* [2] *cíta mai̯* ~, *mai̯ rắpiđĕ* [zic unii]. 34. 35⁺: *măi̯* ~. 36⁺: *măi̯* ~. 37⁺: *vorbésc măi̯* ~. 38⁺: *mă zbi̯er* ~. 39. 40. 41⁺: *măi̯* ~. 42⁺: *măi̯* ~. 43⁺: *măi̯* ~. 44. 48. 49⁺: *măi̯* ~. 50⁺: *vorbắsc măi̯* ~. 51⁺: ~, *răpeḑínos*. 52. 53⁺: *măi̯* ~. 54. 55. 56⁺: *vorbi̯ḗşće* [2] *măi̯* ~ *că nu aụ́ud*. 57⁺: *măi̯* ~. 59⁺: *i̯ut şî* ~. 60-62. 64, *i̯ut* 63.
Vezi şi h. 63 (VORBESC), 137 (MERG ÎNCET).
∗

HARTA LXIV

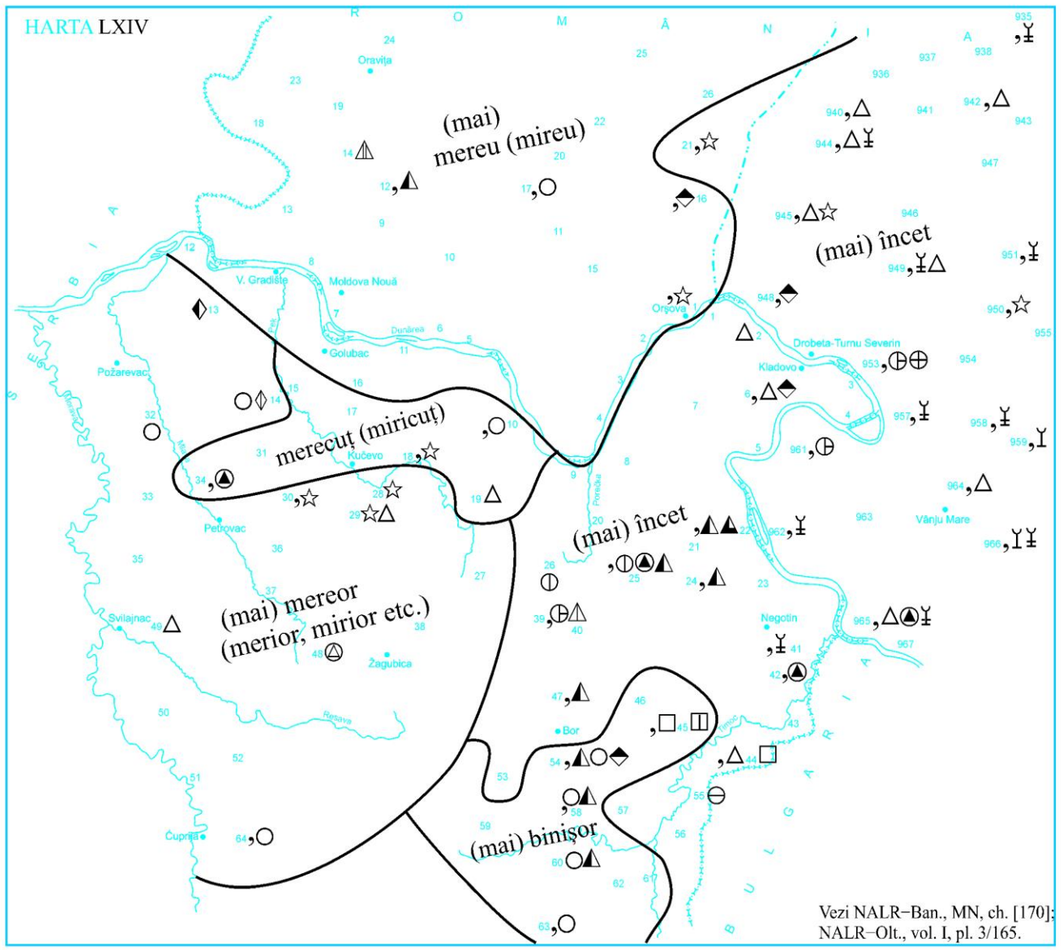

Principalele răspunsuri pentru (VORBESC) ÎNCET

○ (mai) încet	△ (mai) mereu (mireu)	◆ (mai) moale	◭ (mai) binişor
◍ (mai) încetunel	⚠ mericuţ	⧫ mai cutinel	◬ cu binişorul
◔ încetânel (încetinel)	⚠ mereuţ	◊ cu͟ciun	ɣ̲ (mai) uşor
⊖ încetuşel	◭ (mai) mereor (merior, mirior)	□ mai alin	ɣ̱ mai domol
⊕ încetişor	▲ merişor	◫ mai alinat	☆ în/din şopote, în şoapte, din şopăt etc.

Anchete suplimentare:
Kostol: *ma/ăi̯ merḗu.*
Oštrelj: *ĩšḗt.*

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 10, ch. [6875], pct. 4: *vorbi̯ḗşći mi̯riụ́or.*

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 măi miréu
13 măi cucíńél
11 meréu
15 merecúț
16 merjéu
14 cucún, îšét
17 merecúț
32 îšét
31 merecúț
18 dîn șópăt, merecúț
34 biníșuór, miricúț
33 maj mereuór
30 șuópoće
28 [*] dî șópoćě
19 măi miréu
29 dîm șuápăta, merjéu
36 miriuór
35 meriuór
37 măi mereuór
49 măi meréu
48 cu biníșóru
50 măi mirór
52 mereuór
51 meriuór
64 îšét, [σ] meriuór
38 măă miriuór
39 măę îšét, îšétîńél, măę mericúț
40 îšét
47 miriuór, îšét
46 biníșór
45 binșór, [r] biníșór, maj alínát, [σ] maj alín
54 biníșór, miriuór, îšét, măi muálě
53 măi îšét
biníșór, îšét, [σ] miriuór
58
59 biníșór
60 îšét, miriuór
62 biníșór
63 îšét, [σ] biníșór
61 măă biníșór
55 încătușél
57 măi îšét
56 încét
44 încét, [*] încét, [σ] măi meréu, măi alín
43 măă încét
42 măi biníșór, îšét, [*] încét
41 măi ușór, măi încét
1 îšét
2 mirjéu
măi muálě, măi miréu, măi încát
6
7 încát
3 încát
4 încát
5 încát
8 îšét
9 îšét
10 merecúț, îšét
22 încát, miruór, merișór
21 îšét, [*] încét
23 încét
25 miruór
24 măi meriuór, măi îšét
26 măă îšétuńél
27 miruór
îšét, îšétuńél, biníșór,
măę îšét, îšétîńél, măę mericúț

PELTIC „*(homme) qui zézaie*”
[83]/[171]

I. Întrebare indirectă: *Cum ziceţi că este omul care vorbeşte în vârful limbii?* (IMIT.).

II. 3. „*foṃf* este şi cel care *n-áre mánă la vórbă, nu pu̯a‿să zíćă vórba búnă.*”
5. *vorbę́şťě cu ţă.* [D] PELTIC #. *nu şťiu̯ cum îi̯ zíčă la aşá lúme la noi̯.*
6. VORBEŞTE PE LIMBĂ #. PÂTCĂIE #. *mut* [e cel] *cáre nu tắi̯nui̯e.*
10. *cam tântáu̯.*
14. [σ] *vírĉei̯e cu ľímba.*
16. „*muturác* este cel care nu vorbeşte bine”.
21. *aşá să zíśě. nu şćiu̯ să mai̯ ḑîc amíntrẹľa. gri̯u̯ ďě ľímbă.* [e] *cînd nu vorbę́şťě.*
23. „Despre cei care vorbesc cu *r̄* se zice că *vorbésc îndărắtu ľímbi.*”
27. *vorbę́ṣće śícă-n ľímbă íľi forfăćę́ṣćě. cam mutáu̯* [se zice despre omul care] *vorbę́ṣće píntre i̯ę́ľě, nu vorbi̯ę́ṣćě ca lúmẹa. dácă-i̯ mut, nu vorbę́ṣće ńiścúm.*
28. *la noi̯ nu i̯e nimńíc pe, núma pră.* [D] PÂTCAV #.
36. *tîntavi̯ésc* [6] ‘se bâlbâie’.
37. *nu vorbi̯ę́ṣće-nţăľi̯és* [cel] *cáre mi̯ástăc‿aşá* [vorba].
39. *cáre sísăi̯e aşá* [e] *sîsăi̯ę́lńic.*
44. *puşcăvę́şťe, nu vorbę́şťe înţălés.*
45. „*n-ávem* în sat oameni din aceştia.”
46. *n-áre núme. noi̯ zîĉḗm vorbę́şťe párcă i̯e mut.*
47. *pîtcáu̯ă; -cáve* [f.].
49. *măi̯ greu̯ vorbi̯ę́ṣćě.*
53. *cíta vorbéṣćě pră ľímbă.*
54. *tînt, áľi cînd nu ľě potrivę́ṣće pe tọáćě, múṣcă dîn i̯ę́ľe. fîsᵘ̯ái̯ě,* [r.] *físăi̯ě ca gîsácu.* [∗] *pọáćě să físăi̯ě, da tînt i̯e áltăśè, cînd* [vorbeşte cu] *tę̆, tę̆, tę̆, tę̆.*
60. *fîrfoćáṣćě* [3]. *fîrfoćálă* [e omul].

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *vorbę́şťě-m̥‿vírfu ľímbi*⁺: *şî i̯eu̯ vorbésc* [aşa].
Oštrelj: ?.

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 33, pct. 4: ?

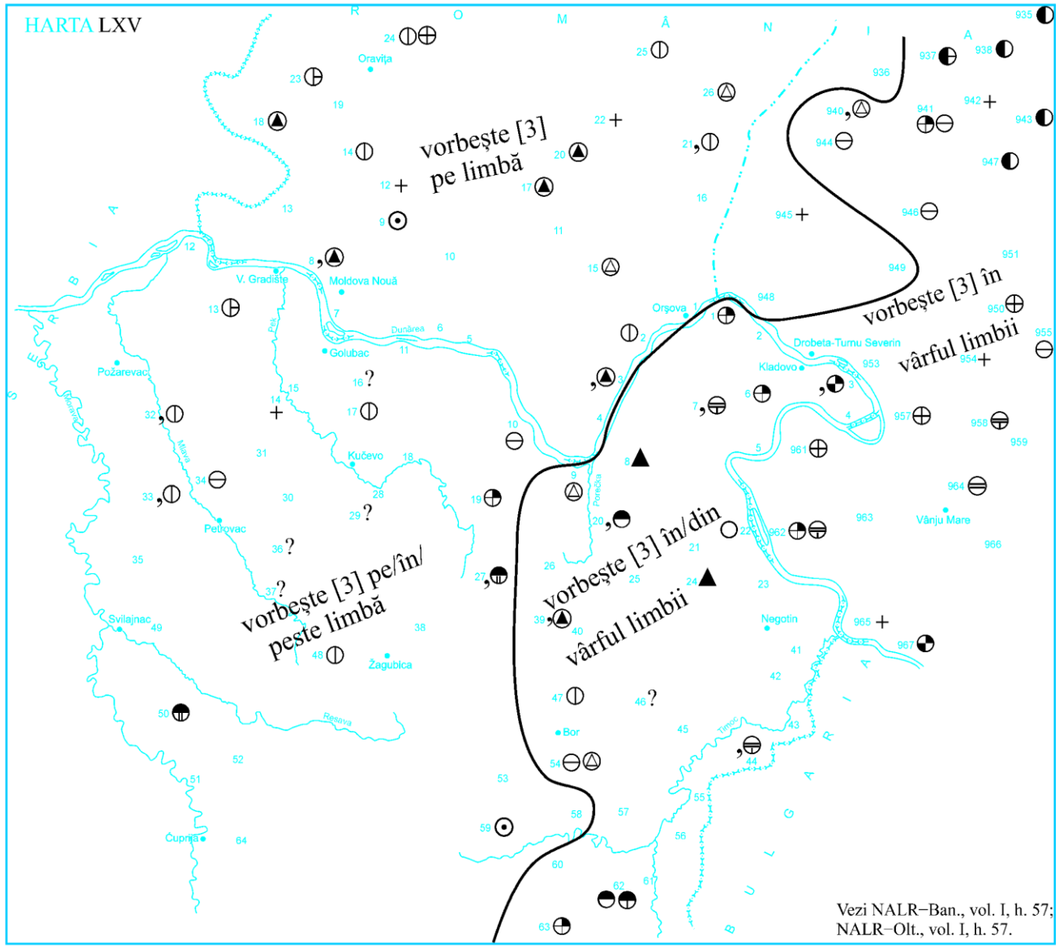

Principalele răspunsuri pentru PELTIC

○ vorbeşte [3] pe limbă	◕ gângăie(şte) [3]	◓ fârfăit, fârfăios
⊙ vorbeşte [3] în/pe vârful limbii	◐ şişcav, şişcăvit etc.	◓ fârfăie [3]
⦶ pâtcáv, pâtcáu, pấtcăv, pâtcă(v)it, pât(áv) etc.	◐ şişcăie [3]	◓ fârfoteşte [3], forfăteşte [3]
⊕ pâtcăieşte [3], putcăveşte [3] etc.	⊖ pişcav	◭ fâsăit(or), sâsăit etc.
⊖ tânt(áv), tântáu etc.	⊖ pâşcăveşte [3], pişcăie[3], vorbeşte [3] pişcav (puşcăvit) etc.	△ fâsăie [3], fâsoań̲e [3], sâsăie [3] etc.
⊕ gâng, gângav etc.	◕ fonf	▲ tăinuie [3] (în limbă etc.)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

MĂNÂNC (ind. prez. 1–6) „*je mange*”
[89]/[181]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că faci, în fiecare zi, când te aşezi la masă la amiază, seara?*

II. 14. [D] *i̯ęstă ńíşćě sáćě cáre ḑîc mîŋc.*
18. *śěr dă mîŋcáre il'i manî́ŋc.*
21. [D] MÂNC #.
46. *şéd'ě şî mănî́ŋcă.*

III. Pentru pers. 4–6 s-au notat răspunsurile:
mîŋcắm; *-cáţ*; [3] 1–18. 20–35. 38–44[*]. 45–51. 53–64.
mîŋcî̂ắm; *-cáţ*; [3] 36. 37. 52.
muŋcắm; *-cáţ*; [3] 44.
– : 19.
34. Informatorul zice *i̯ą̆l mănî́ŋcă*, iar nepotul său, *i̯al mănî́ŋcă*.
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *mănî́ŋc*; *-nî́nĉ*; *-nî́ŋcă*; *mîŋcắm*; *-cáţ;* [3].
Oštrelj: *manî́ŋc*; *-nî̆ś*; *-nî́ŋcă*; *mîŋcắm*; *-cáţ;* [3].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [4542], pct. 4: *mănî́ŋc*; *-nî̆ś*; *-nî́ŋcă*; *mîŋcắm: -cáţ*; *mănî́ŋcă*.
55. ALR I, vol. I, h. 80, pct. 859: *mănî́ŋc*; *-nî́ŋĉİ*; cf. şi ALR I, ms., ch. 78, pct.859: *mănî́ŋc pî́ńě*; *mănî́ŋĉİ*; *-nî́ŋcă*; *mîŋcắm*; *-cáţ*; *i̯i̯ mănî́ŋcį̂*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 122, pct. 859: *ĉİ*.
64. ALR I, vol. I, h. 80, pct. 3: *ma̱nî́ŋc*; *-nî́ŋś*; cf. şi ALR I, ms., ch. 78, pct. 3: *ma̱nî́ŋc*; *ma̱nî́ŋś flomî́nd*; *mă/anî́ŋcă*; *mîŋcắm*; *-cáţ*; *ma̱nî́ŋcî*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 122, pct. 3: *ś*.

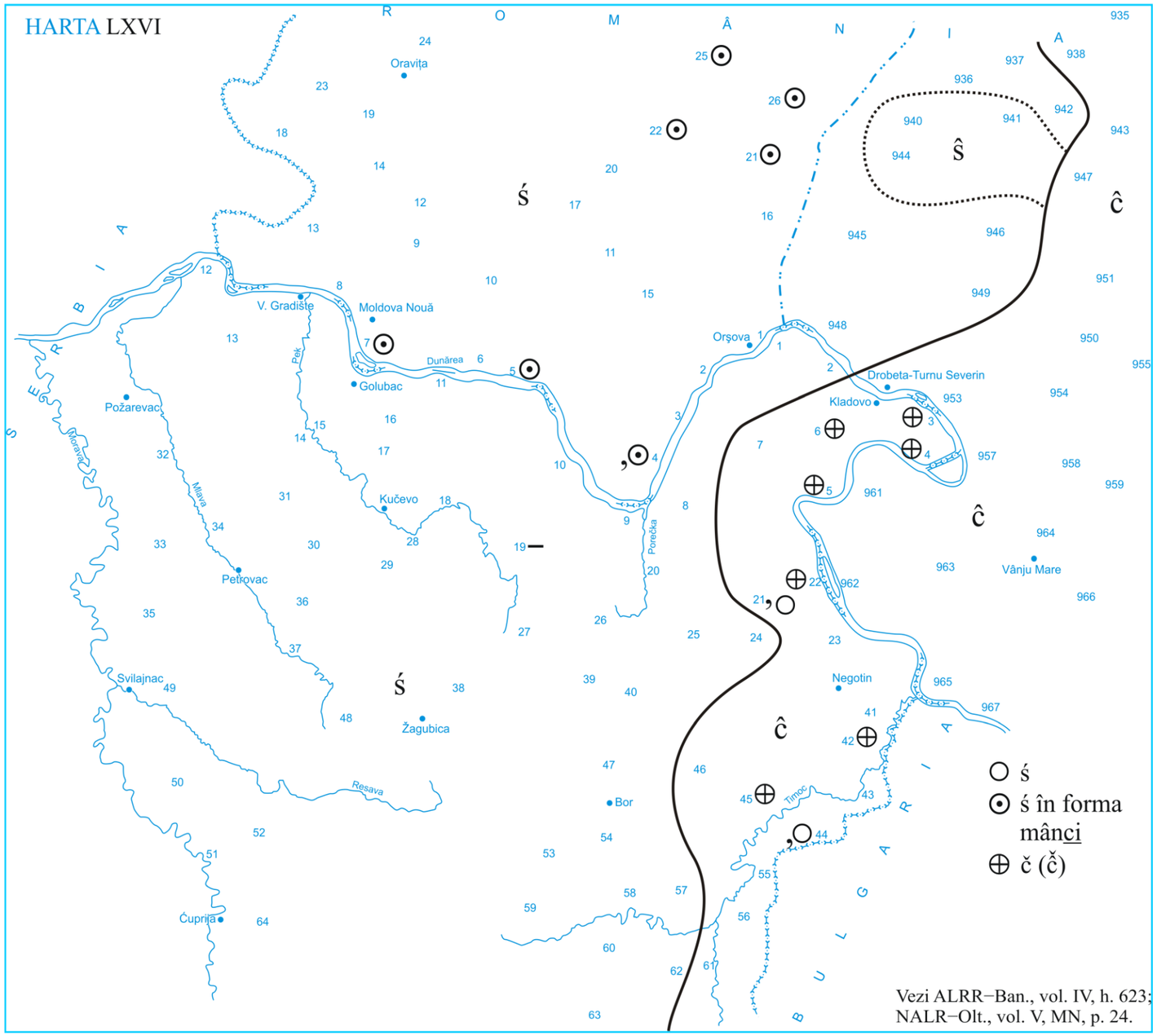

Sunetul *ĉ* în MĂNÂNCI (ind. prez. 2)

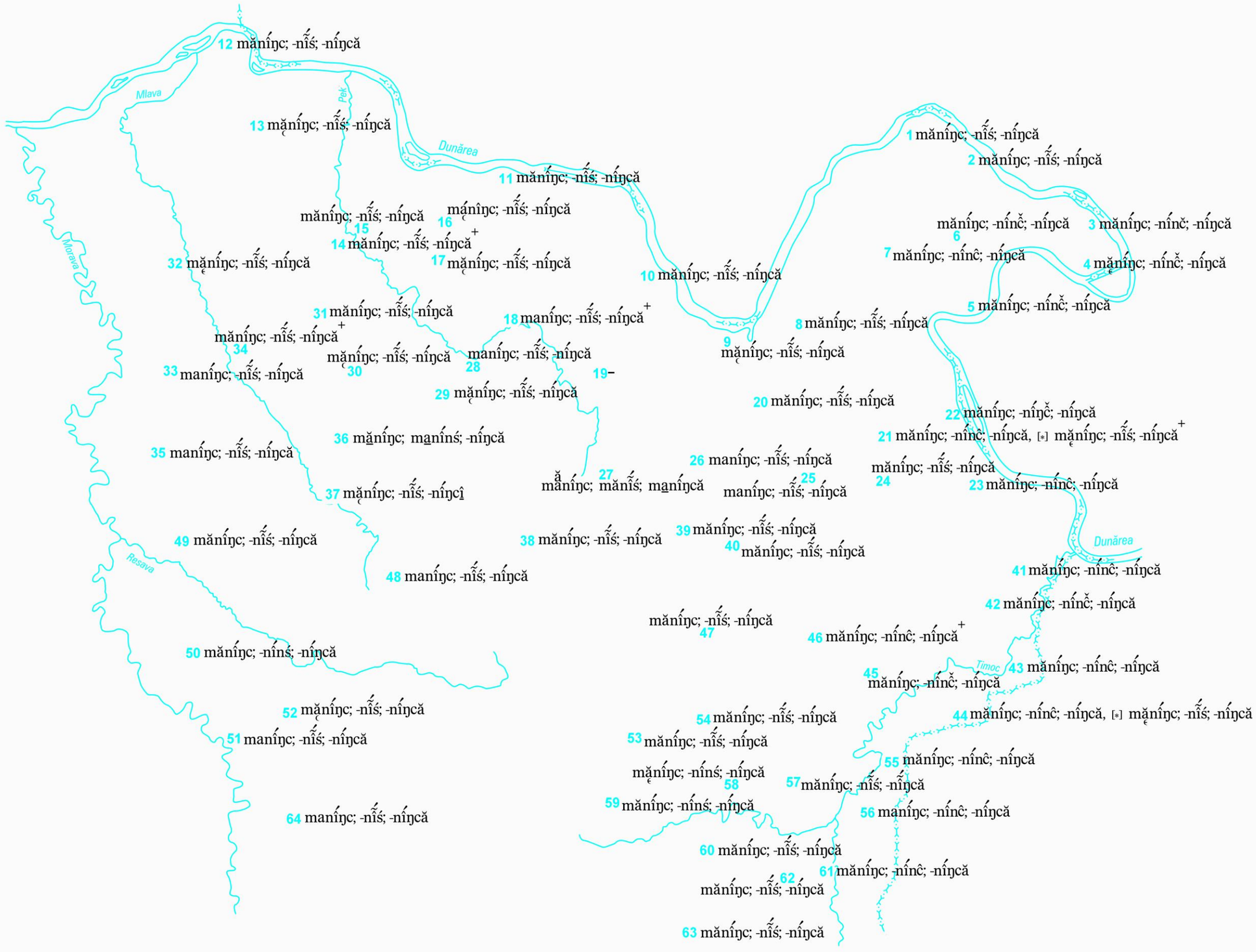
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 mănínc; -nĭ́ș; -níncă
13 mănínc; -nĭ́ș; -níncă
11 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
mănínc; -nĭ́ș; -nínă
16 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
15
14 mănínc; -nĭ́ș; -nínă+
32 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
17 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
31 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
18 manínc; -nĭ́ș; -nínă+
mănínc; -nĭ́ș; -nínă+
34
mănínc; -nĭ́ș; -nínă
manínc; -nĭ́ș; -nínă
33 manínc; -nĭ́ș; -nínă
30
28
19
29 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
36 mănínc; mănínș; -nínă
35 manínc; -nĭ́ș; -nínă
37 mănínc; -nĭ́ș; -nínc
49 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
48 manínc; -nĭ́ș; -nínă
50 mănínc; -nínș; -nínă
52 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
51 manínc; -nĭ́ș; -nínă
64 manínc; -nĭ́ș; -nínă
1 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
2 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
mănínc; -nínc̆; -nínă
3 mănínc; -nínc̆; -nínă
6
7 mănínc; -nínc̑; -nínă
4 mănínc; -nínc̆; -nínă
10 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
5 mănínc; -nínc̆; -nínă
8 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
9
mănínc; -nĭ́ș; -nínă
20 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
22 mănínc; -nínc̆; -nínă
21 mănínc; -nínc̑; -nínă, [*] mănínc; -nĭ́ș; -nínă+
26 manínc; -nĭ́ș; -nínă
mănínc; -nĭ́ș; -nínă
24
27
mănínc; mănĭ́ș; manínă
25
manínc; -nĭ́ș; -nínă
23 mănínc; -nínc̑; -nínă
41 mănínc; -nínc̑; -nínă
42 mănínc; -nínc̆; -nínă
mănínc; -nĭ́ș; -nínă
47
46 mănínc; -nínc̑; -nínă+
45
mănínc; -nínc̆; -nínă
43 mănínc; -nínc̑; -nínă
54 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
44 mănínc; -nínc̑; -nínă, [*] mănínc; -nĭ́ș; -nínă
53 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
55 mănínc; -nínc̑; -nínă
mănínc; -nínș; -nínă
58
57 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
59 mănínc; -nínș; -nínă
56 manínc; -nínc̑; -nínă
60 mănínc; -nĭ́ș; -nínă
61 mănínc; -nínc̑; -nínă
62
mănínc; -nĭ́ș; -nínă
63 mănínc; -nĭ́ș; -nínă

NU TUŞI! (imper. neg. 2, 5) „*ne tousse pas!*”
[101]/[203]

I. Întrebare indirectă: (IMIT.).

II. 11. *ţîńḗţî-vă, nu tuşí́răţ!*
16. *nu tuşí́riţ, bre!*
33. *ţîńḗţî-vă, nu tuşí́reţ!*
41. *tăĉḗţ, nu tuşírăţ! nu tuşíţ, nu tuşírăţ, tot úna.*
43. „*nu tuşírăţ* se spune *la măi̯ mulţ în sát'il'i măi̯ îŋcoló. î‿sátu lu úi̯na* ‘mătuşa’ *nọástră, míi̯ĕ şî la vắru meu̯,* îmi zicea: *tăĉḗţ, nu tuşí́răţ!*”
64. *staţ, nu măi̯ tuşí́răţ!*

III. Vezi şi h. CLVII, pl. XIV.

*
Anchete suplimentare:
Kostol: *nu tuş'á!; nu tuşírăţ!*
Oštrelj: *nu tuşí́!; nu tuşí́răţ!*

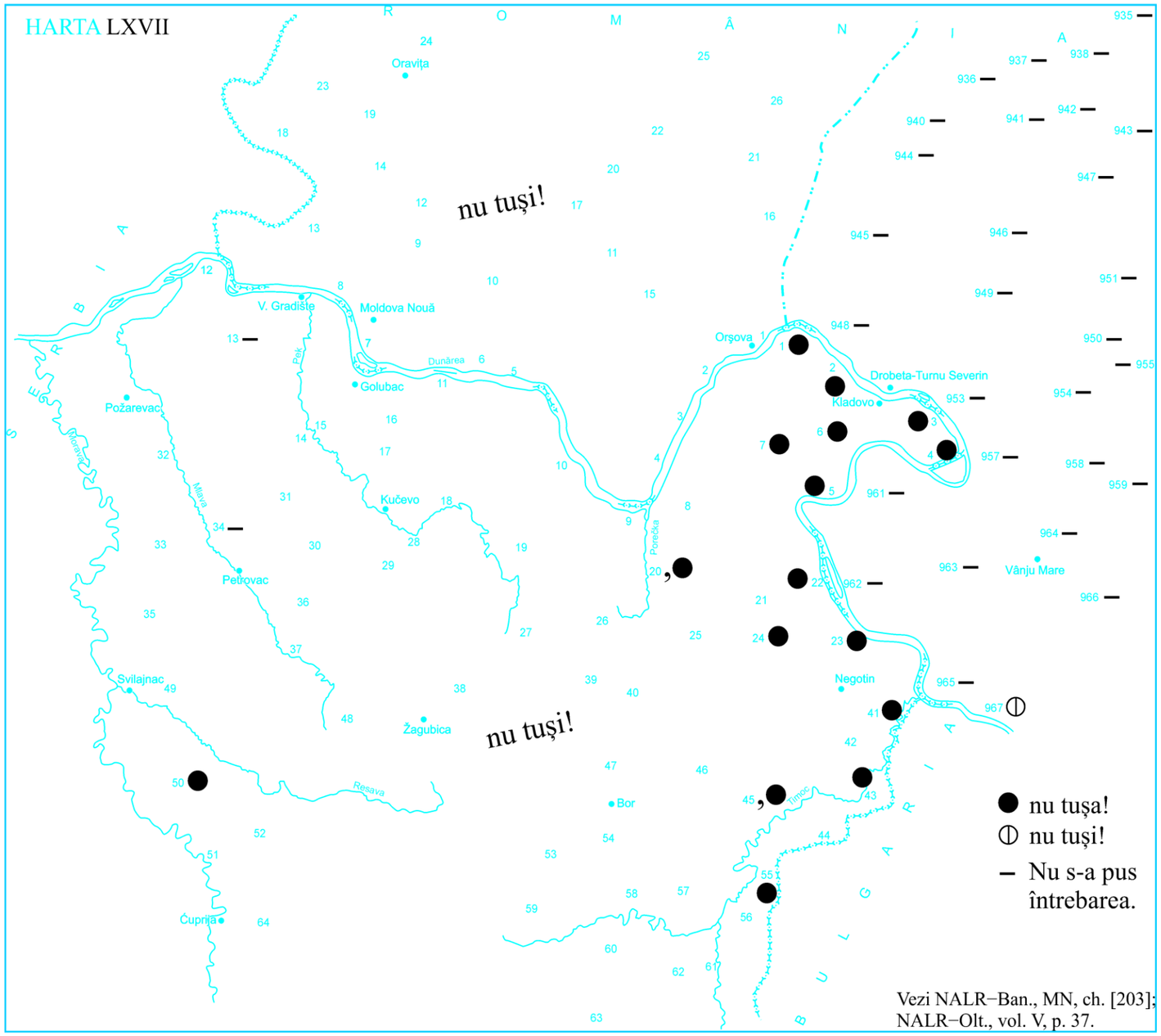

Forme pentru NU TUŞI! (imper. neg. 2)

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 nu tușí!; nu tușít!
13 –
11 nu tușí!; nu tușít!, [k] nu tușírăț!+
nu tușí!; nu tușírîț!
16 nu tușí!; nu tușíriț!+
15
14
nu tușí!; nu tușírăț!
17 nu tușí!; nu tușíreț!
32
nu tușí!; nu tușáț!
nu tușí!; nu tușít!, [k] nu tușíreț!
31
18 nu tușí!; nu tușíreț!
34 –
33
nu tușí!; nu tușíreț!+
30
nu tușí!; nu tușíreț!
28 [*] nu tușí!
29 nu tușí!; nu tușíriț!
36 nu tușí!; nu tușírîț!
35 nu tușí!; nu tușírăț!, [*] nu tușăș́c!
37 nu tușí!; nu tușírîț!
49 nu tușí!; nu tușít!, [σ] nu tușírăț!
48 nu tușí!; nu tușírăț!
50 nu măi tușá!; nu tușáreț!
52 nu tușí!; nu tușírîț!
51 nu tușí!; nu tușírăț!
64 nu tușí!; nu tușírăț!+
1 nu tușá!; nu tușíriț!
2 nu măi tușá!; nu măi tușírăț!
nu tușá!; nu tușít!, nu tușíreț!
3
6 nu măi tușá!; nu măi tușírăț!
7
nu tușá!; nu tușírăț!
4 nu tușá!; nu tușíreț!
10 nu tușí!; nu tușíriț!
5 nu măi tușá!; nu măi tușírăț!
8 nu tușí!; nu tușíreț!
9 nu tușí!; nu măi tușírăț!
19 nu tușí!; nu tușírăț!
20 nu tușá!, nu tușí!; nu tușíriț!
22 nu tușá!; nu tușáț!, nu tușíreț!
21 nu tușí!; nu tușírăț!+
nu tușí!, [σ] nu tușá!, [k] nu tușí!; nu măi tușíriț!
26
27 nu tușí!; nu tușír-ĕț!
25
nu tușí!; nu tușíriț!
24 nu tușá!; nu tușíreț!
23 nu tușá!; nu tușírăț!
39 nu tușí!; nu măi tușíriț!
38 nu tușí!; nu tușíriț!
40 nu tușí!; nu tușíreț!
41 nu tușá!; nu tușít!, nu tușírăț!+
42 nu tușí!; nu tușít!
nu tușí!; nu tușíreț!
47
46 nu tușí!; nu tușíreț!
45
nu mai tușí!, nu mai tușeá!; nu mai tușírăț!
43 nu tușá!; nu tușít!, [σ] nu tușírăț!+
54 nu tușí!; nu tușírăț!
44 nu măi tușí!; nu măi tușírăț!
53 nu măi tușí!; nu măi tușírăț!
nu măi tușí!; nu măi tușírăț!
55 nu tușá!; nu tușíreț!
58
57 nu tușí!; nu măi tușírăț!
59 nu tușí!; nu tușírăț!
56 nu tușí!; nu tușírăț!
60 nu tușí!; nu tușíriț!
61 nu tușí!; nu tușírăț!
62
nu tușí!; nu tușíreț!
63 nu tușí!; nu tușírăț!

SUGHIT (ind. prez. 1–6) „*je hoquette, j'ai le hoquet*” [103]/[205]

I. Întrebare indirectă: (IMIT.).

II. 1. *aị sugiṭát* [perf. c. 2]. *nu sugiṭá!*; *nu sugiṭáriṭ!* [imper. neg. 2, 5].
să sugíṭă [conj. prez. 3].
3. *buńícu meụ zîcá sugíťĕm*, *fáčăm*, *ịeụ zîc sugiṭắm* [4], *făčắm* [4].
15. *nu sugiṭá!*; *nu sugiṭárăṭ!* [imper. neg. 2, 5].
23. *sugiṭáṣ* [perf. s. 2].
30. *să sugíṭă* [conj. prez. 3]. *nu sugiṭá!*; *nu sugiṭáreṭ!* [imper. neg. 2, 5].
32. *a sugiṭát* [perf. c. 3].
50. *am sugiṭi̯át* [perf. c. 1].

III. 34. Informatorul [∗] este nepotul informatorului principal.
Vezi şi h. CLVIII, pl. XIV.
∗
Anchete suplimentare:
Kostol: *sugíṭ*; *-gíṭ*; *-gíťĕ*; *sugiṭíṁ*; *-ṭíṭ*; [1].
Oštrelj: *sugít*, [r.] *sugíṭ*; ~; *-íṭă*; *sugiṭắm*; *-ṭáṭ*; [3].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2106], pct. 4: *sugíṭə̂*; ALR II, vol. I, MN, p. 14, ch. [6906], pct. 4: SUGHIȚĂ [3]; cf. şi ALR II, ms., ch. [4649], pct. 4: *ã‿sugiṭát* [perf. c. 1]; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 59, pct. 4: *g*.
55. ALR I, vol. I, h. 84, pct. 859: *sugíṭ*; cf. şi ALRM I. vol. I, h. 127, 128, pct. 859: *ǵ*, SUGHÍȚ.
64. ALR I, vol. I, h. 84, pct. 3: *i̯o sugíṭ*; cf. şi ALRM I. vol. I. h. 127, 128, pct. 3: *ǵ*, SUGHÍȚ.

HARTA LXVIII

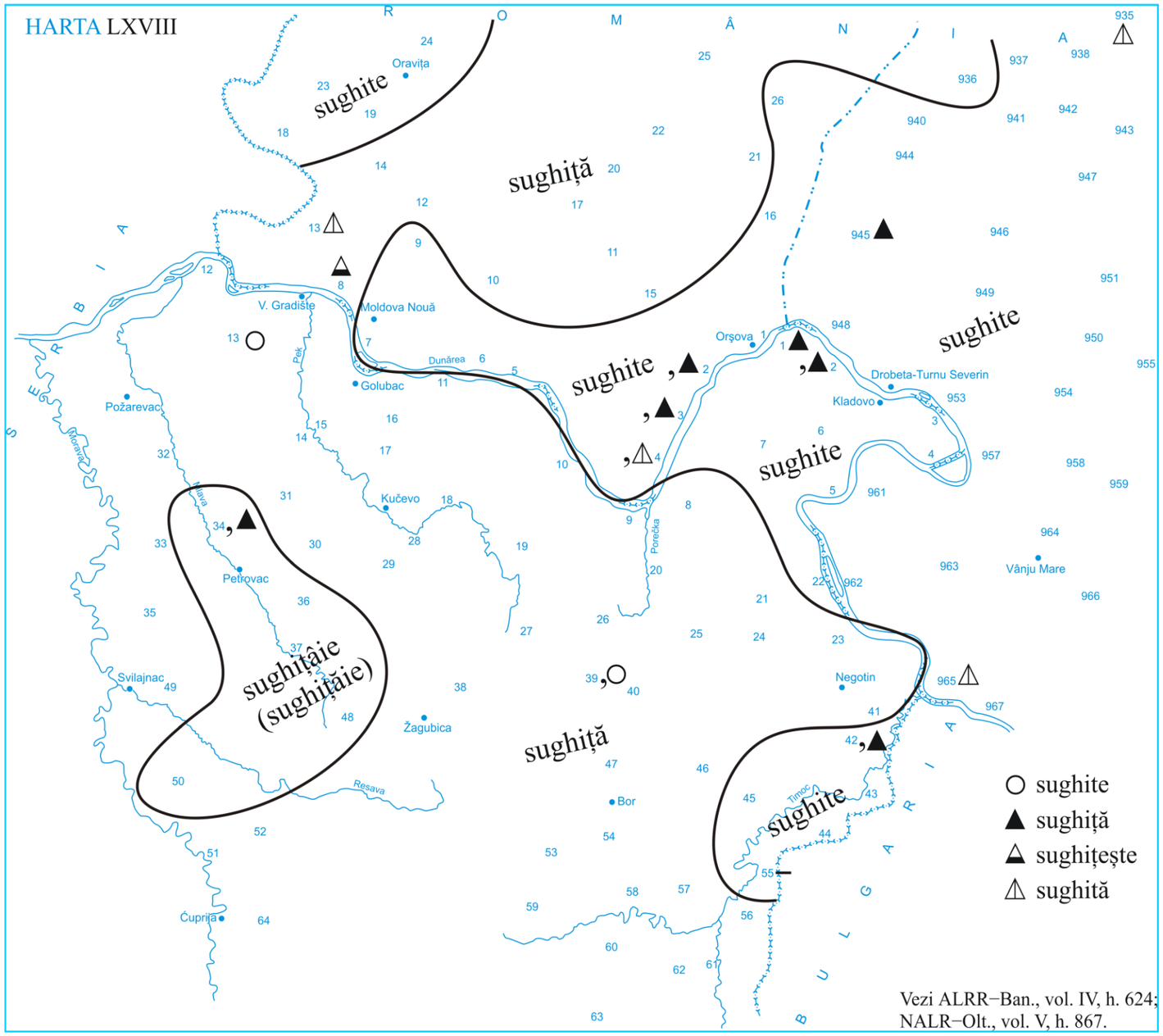

Vezi ALRR–Ban., vol. IV, h. 624; NALR–Olt., vol. V, h. 867.

Forme de ind. prez. 3 ale verbului A SUGHIȚA

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
1 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]+
2 sugít; -gíț; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
3 sugít; -gíț; -gíťĕ; -gíťĕm, [r] sugițắm; -țắț; [3]+
4 sugít; -gíț; -gíťĕ; sugițắm; -țắț; [3]
5 sugít; -gíț; -gíťĕ; sugițím; -țít; [3]
6 sugít; -gíț; -gíťĕ; sugițắm; -țắț; [3]
7 sugíț; ~; -gíťĕ; sugițắm; -țắț; sugíță
8 [σ] sugíț; -g^ésț, [k] -gíț; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
9 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
10 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
11 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
12 sugíț; ~; -gíță; sugițím; -țắț; [3]
13 sugíț; ~; -gícĕ; sugițắm; -țắț; sugíță
14 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
15 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]+
16 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
17 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
18 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
19 sugíț; ~; -gíță; sugițím; -țít; [3]
20 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
21 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3], [*] sugít [l]
22 sugít; -gíț; -gíťĕ; sugițím; -țít; [l]
23 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]+
24 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
25 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
26 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
27 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț, [k] -țắț; [3]
28 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
29 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
30 sugíț; ~; -gíță; sugiț^ắm; -țắț; [3]+
31 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
32 sugíțîi; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]+
33 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
34 sugíț; ~; -gíță; sugițắm, -țím; -țít; [3], [*] sugíțîi; ~; -gíțîe; sugițắim; -iít; sugíțắe+
35 sugíț; ~; -gíță; sugițím; -țắț; [3]
36 sugíțîi; ~; -gíțîe; sugiț^ắm; -țắț; [3]
37 sugíțîi; ~; -gítîi; sugiț^ắm; -țắț; [3]
38 sugíț; ~; -gíță; sugițím; -țít; [3], [*] sugițắm [4]
39 sugít; -gíț; -gícĕ; sugițắm; -țắț; [3], [r] sugíț; ~, -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
40 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
41 sugíț; ~; -gícĕ; sugițắm; -țắț; [3], [*] sugít; -gíț; -gíță [l - 3], sugițíț [5]
42 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
43 sugít; -gíț; -gíte; sugițím; -țít; [3]
44 sugít; -gíț; -gíte; sugițím; -țắț; [3], [*] sugít; -gíț; -gíťĕ; sugițím; -țít; [l]
45 sugít; -gíț; -gí^cťĕ; sugițắm; -țắț; -țáză
46 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
47 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
48 sugíțuį, [k] sugíțîį; ~; -gíțîĕ; sugițím; -țắț; [3]
49 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
50 sugíț; -gíțîį; -gíțîĕ; [ε] sugițîĕm; -įắț; sugíțắĕ+
51 sugíț; ~; -gíță; sugițím; -țắț; [3]
52 sugíț; ~; -gíță; sugițím; -țắț; [3]
53 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
54 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
55 sugít; -gíț; - ; sugițắm; -țắț; [l], [r] sugíț; ~ [l - 2]
56 sugít; -gíț; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
57 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
58
59 sugíț; ~; -gíță; sugiț^ắm; -țắț; [3]
60 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
61 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
62 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
63 sugíț; ~; -gíță; sugițắm; -țắț; [3]
64 sugíță [3]

STRĂNUT (ind. prez. 1–3) „*j'éternue*” [104]/[209]

I. Întrebare indirectă: (IMIT.).

II. 12. *aį zdrănutát* [perf. c. 2].
18. *am strănutát* [perf. c. 1].
21. 44. [D] STRĂNUT #.
39. *a strănutát* [perf. c. 3].
42. *rîcńĕśc* ‘râgâi’; *-ńĕṣć*; *-ńĕṣćĕ*; *-ńím*; *-ńíţ*; [3].
43. *rĭ́găį*; ~; *rĭ́găįĕ*; *rîgăįím*; *-įíţ*; [3].
45. *am străfigát* [perf. c. 1].
61. *străfigáră* [perf. s. 6].
64. *am stranutát* [perf. c. 1].

III. 43. Informatorul a dat răspuns pentru ‘râgâi’.
*
Anchete suplimentare:
Kostol: *străf́ig*; *-fíg*; *-figă*; *străfigắm*; *-gáţ*; [3]$^{+}$: *(cálu) fórăįĕ d'in nas*.
Oštrelj: *străf́ig*; *-fíz*; *-figă*; *străfigắm*, *-gáţ*; [3].
[D] STRĂNUT #$^{+}$: *am aᵘuzí́t*.

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 21, pct. 4: *zdrănúţă* [3].
55. ALR I, vol. I, h. 78, pct. 859: *străf́ig* [1]$^{+}$: *am străfigát* [perf. c. 1]; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 117, pct. 859: STRĂFIG.
64. ALR I, vol. I, h. 78, pct. 3: *stra/ănút*$^{+}$: *am stranutát* [perf. c. 1]; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 117, pct. 3: STRĂNUT.

HARTA LXIX

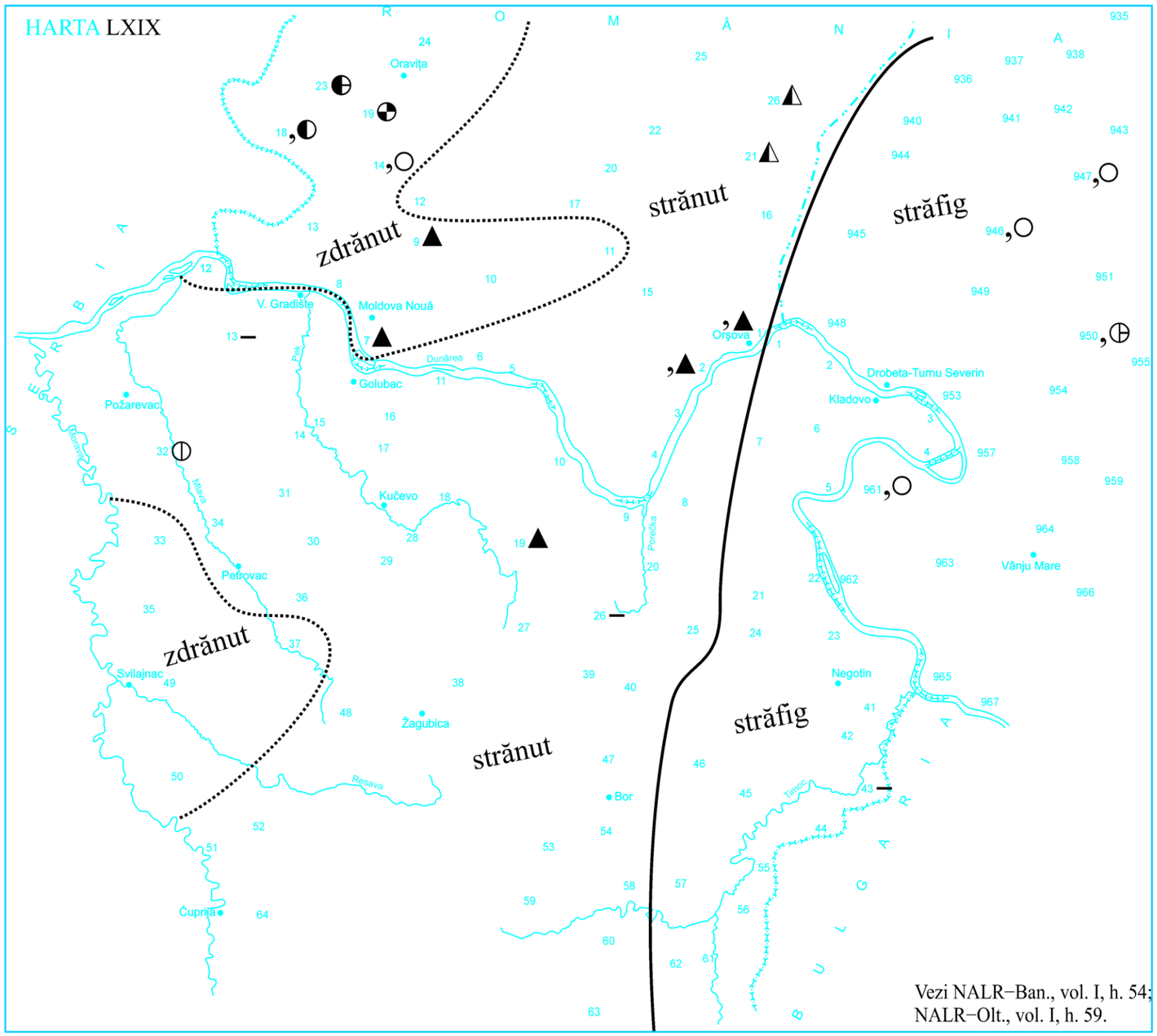

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 54; NALR–Olt., vol. I, h. 59.

Termeni şi forme pentru STRĂNUT (ind. prez. 1)

○ strănut	◔ strănunț	◕ azdronut	▲ străfig
◑ strunut	◐ azdrănut	◕ azdron	◭ străfin

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

SLAB (NU GRAS), pl. „*maigre*”
[106]/[218]

I. Întrebare indirectă: *Un om care nu e gras (căruia i se văd oasele), cum zici că e?*

II. 2. *slábă*; *slábi̯ĕ* [f.].
9. *dácă i̯e uscát.*
12. *n-áre búrtă, supţíre.*
21. „Care nu e gras. *slábă* [f.].”
23. „Care nu e *slab* e *táre, puťę́rnic.*”
26. „Care-i *mîrşáu̯ i̯e słab.*”
27. *slab or uscát. núma pi̯ę́ľa şî ᵘ̯ósu.*
32. *să ḑíśĕ şî ái̯a, slab.*
33. *slab i̯e sîrbę́şće, vórbă sîrbe̯áscă.*
38. *mîrşáu̯ă*; *-şáve* [f.].
41. *slab or că slăbúţ.*
44. *slab or uscát.*
47. *slábă*; *slábe.*
50. *cred c-am lu̯at dă la sîrbİ ái̯a* [vorbă]. [σ] *slab, să-nţăľę́źĕ că nu pu̯áćĕ.*
51. [D] SLAB #.
52. „*mr̥şáu̯* e pe sârbeşte.”
56. *or uscát, or mîr̥şáv, dᵘ̯å‿fi̯álurİ. mîrşáv víńe sîrbi̯ę́şťĕ.*
58. „*mîrşáu̯* e cînd i se văd coastele, cînd nu e *voi̯ńíc.* [σ] *slăbănóg* [e cel] *cáre-i̯ mîrşáu̯.*”
60. *s-a fuźít* ‘s-a evitat’ *să să ḑíćă mîrşáu̯. pórcu-i̯ mîrşáu̯, la porc să ḑíśĕ mîrşáu̯.*
64. *i̯e mîrşáu̯ şî nu i̯ĕ gras. úńi ḑîc slab.*

III. VEZI şi h. 71 (SLAB, FĂRĂ PUTERE).

*
Anchete suplimentare:
Kostol: *slab*; *slabİ.*
Oštrelj: *slab.*

IV. 6. 18–20. 26. 27. 46. Cf. Weigand, Jb, VII, ch. [65b], pct. 262, 267, 268, 265, 269, 266, 271: slab.
37. ALR II, vol. I, MN, p. 49, ch. [2267], pct. 4: *mîrşáu̯, uscát*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 141, pct. 4: USCAT.
55. ALR I, vol. I, h. 62, pct. 859: *slab*; *slabİ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 96, pct. 859: SLAB.
64. ALR I, vol. I, h. 62, pct. 3: *mr̥şáu̯*; *-şávİ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 96, pct. 3: MÂRŞAV (etc.).

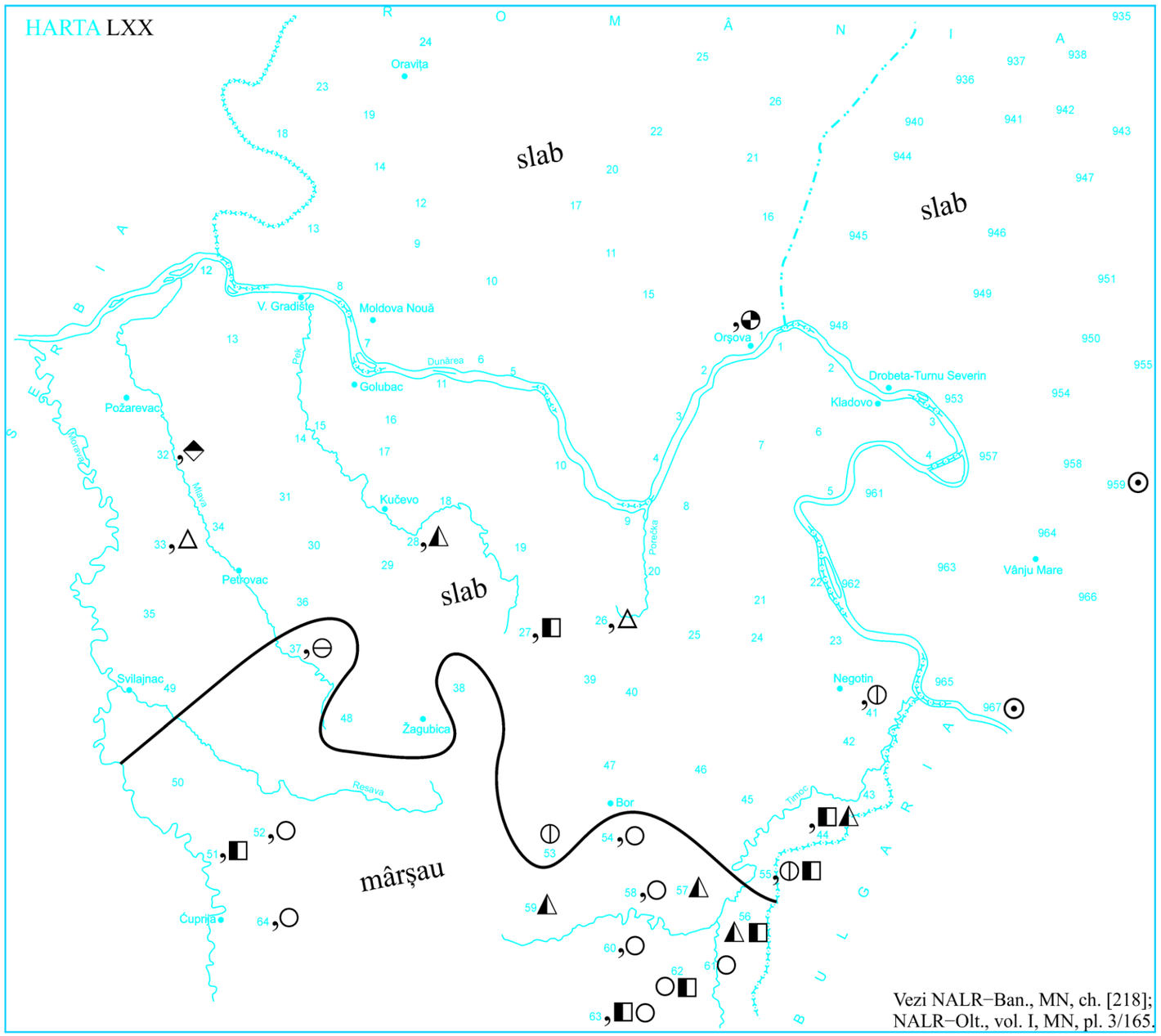

Termeni pentru SLAB (NU GRAS)

○ slab	⦶ slăbuţ	◕ slăbănoc	△ mârşáu	◧ uscat
⊙ zlab	⊖ slăboi	◭ mârşáv (mấrşav)	◆ subţire (subţir)	

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Dunărea
Timoc
12 slab; slabi+
13 slab; slabi
11 słab; slabi
15 slab; slabi
16 slab; slabi
14 slab
17 slab; slabi
32 supțîr, [o] supțîre, [r] supțîr îi̯, [o] slab; slabi+
31 slab; slabi
18 slab; slabi
p p
34 slab; slabi
[*] slab; slabi, [*] mîrșáv
28
33 slab; slabi, [ɛ] mîrșáu̯; -șávi, năcăjît [!] +
30 słab; slabi
19 slab; slabi
29 słab; slabi
36 slab; slabi
35 slab; slabi
37 mîrșáu̯; -șăvi, [*] slabóń; ~
49 slab; slabi
48 slab; slabi
50 [ɛ] mîrșáu̯ +
52 mîrșáu̯, slab; slabi+
51 uscát; -cáț, mîrșáu̯; -șávi+
64 mîrșáu̯; -șávi, [o] slab; slabi+
1 slab; slabi
2 slab; slabi+
3 slab; slabi
6 slab; slabi
7 slab; slabi
4 slab; slabi
10 slab; slabi
5 slab; slabi
8 slab; slabi
9 slab; slabi+
20 slab; slabi̯, [k] slabi
22 slab; slabi
21 slab; slabi+
mîrșáu̯; mîrșávi, słab; slabi+
26
27 slab; slabi, uscát; -cáț +
25 slab; slabi
24 slab; slabi
23 slab; slabi+
38 mîrșáu̯; -șávi+
39 slab; slabi
40 slab; slabi
41 slab; slabi, slăbúț +
42 slab; slábi̯
47 slab; slabi+
46 slab; slabi
45 slab; slabi
43 slab; slabi
54 mîrșáu̯; -șávi, slab; slabi
44 slab; slabi, uscát; -cáț, mîrșav, [*] slap̯; slap̯i+
53 slăbúț; slabi
slab; slabi, mîrșáu̯; -șávi+
55 slab, slăbúț; slabi, uscát [sg.]
58
57 mîrșáv; -șávi
59 mîrșáv; -șávi
56 uscát; -cáț, mîrșávi+
60 mîrșáu̯, slab +
61 slab; slabi
62
uscát; -cáț, slab; slabi
63 uscát; -cáț, [*] mîrșáu̯; -șávi, slab; slabi

SLAB (FĂRĂ PUTERE), pl. „*faible*”
[107]/[220]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spuneți omului care n-are putere să facă un lucru?*

II. 1. *ᵘom slab dĕ răđicát, slab dĕ múŋcă, đe lucrát, n-áre puć́ę́re.*
2. *slab la lúcru, nu pu̯a ⌣ să lúcre, să raď́íše.*
5. 46. *n-áre put'ére.*
7. *n-áre put'ę́re.*
9. *nu pu̯áć̆ě să lúcre. áre ńĕpuć́ę́re.* [σ] *să spúńĕ și slab: ă̆la-i táre, ă̆la i̯e slab.*
10. 30. 40. 49. *tot slab.*
11. 21. 64. *n-áre snágă, n-áre puć́ę́re.*
12. *în du̯áu̯ă fi̯ę́lurĭ să spúńĕ slab: slab cáre-i̯ supt́íre, n-áre búrtă și slab cáre nu pu̯áć̆ě să răđíšĕ.*
13. *îi̯ slab și-i̯ beć́ág.*
14. *n-áre mić́áu̯ă, n-áre puć́ę́re.*
15. 35. 41. 62. *n-are puć́ę́re.*
18. *nu pu̯áć̆ě dúšĕ sácu.*
20. *n-áre puć́ę́re. slab đe̯ lúcru.*
22. *ľipsít́ = abi̯á-ș trágă súfľétu.*
23. *„ńeput'érńic or că slab. n-áre put'ę́re, n-áre snágă.* Cel care ridică mult e *put'ĕ́rńic, táre.* Poate să fie *slab ă̆la cáre-i̯ slab, da pu̯át'ĕ și al slab să ái̯bă put'ę́re máre, d-al gras áre put'ę́re mícă.*”
24. *slab i̯e. nu pu̯ắć̆ě să răđíšĕ.*
26. „Nu poate ridica sacul. Și [cel] *cáre-i̯ mîrșáu̯* e *slab.*”
27. „*tot slab.* Care poate *să lúcre* e *ţápăn; ţápiń.*”
28. *ístu să đ́íšĕ slab/p.*
29. *ńiś pręa ľenós, ńiś pręa i̯ut. lúcră ć́íta-ć́íta.*
32. „Care nu-i slab e *táre.*”
33. *pręa gras, trom* [cf. srb. *trom* ‘lent’], *ľeńós,* [ε] *mlítav, pră sîrbę́ś́ć́ě* [cf. srb. *mlitav* ‘fără vlagă’].
34. *n-áre puć́ę́re, mo̯áľe, nu i̯e spórńic.*
37. *ľenós; -nóș.*
38. *nu pu̯áće, împuț́ít, ľĕnós.*
39. *nu pu̯áć̆ě să lúcre, să răđíšĕ. bolnáu̯.*
42. *slab đ-ajutát.*
44. *și la ála i̯i să zíć̆ě că-i̯ slab.* [∗] *n-áre putére, a sfîrșít putérę́a.*
45. *i̯ar slab.*
47. [∗] „La noi în sat [la Krivelj] se zice *o dátă voi̯ńíc, dă dóu ⌣ ᵘórĭ copíl.*”
48. *n-áre puć́ę́re. n-áre moc̆* [cf. srb. *moć* ‘putere’].
50. *nu pu̯ắć̆ě să raďíšĕ. pu̯ắć̆ě să fi̯ię̆ gras și slab.*
53. *nu pu̯áć̆ě să lúcre.*
54. *și n-áre snágă, nu pu̯a ⌣ să răđíšĕ.*
55. *cam slab, n-áre snágă, n-áre put'ę́re.*
56. *a slabít,* [cel] *cáre-i̯ bolnáv.*
58. „*nu pu̯át'e, nu i̯e đ'e ńimíca. n-áre snágă. mîrșáu̯* e când i se văd coastele, când nu e *voi̯ńíc.*”
59. *ľenᵘós; -nᵘóș* ‘leneș’.
60. *ș-ă̆la-i̯ slab.*

III. Vezi și h. 70 (SLAB, NU GRAS).

∗

Anchete suplimentare:
Kostol: *i̯ar slab; slabĭ.*
Oštrelj: *slab.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2272], pct. 4: *slab*; cf. și ALR II, vol. I, MN, p. 50, ch. [2272], pct. 4; cf. și ALRM II, vol. I, h. 142, pct. 4: SLAB.
55. ALR I, vol. I, h. 63, pct. 859: *slab, n-áre put'ę́re*+: „Și *om fu̯rșít, a perdút snága*”.
64. ALR I, vol. I, h. 63, pct. 3: *n-áre puć́ę́ri.*

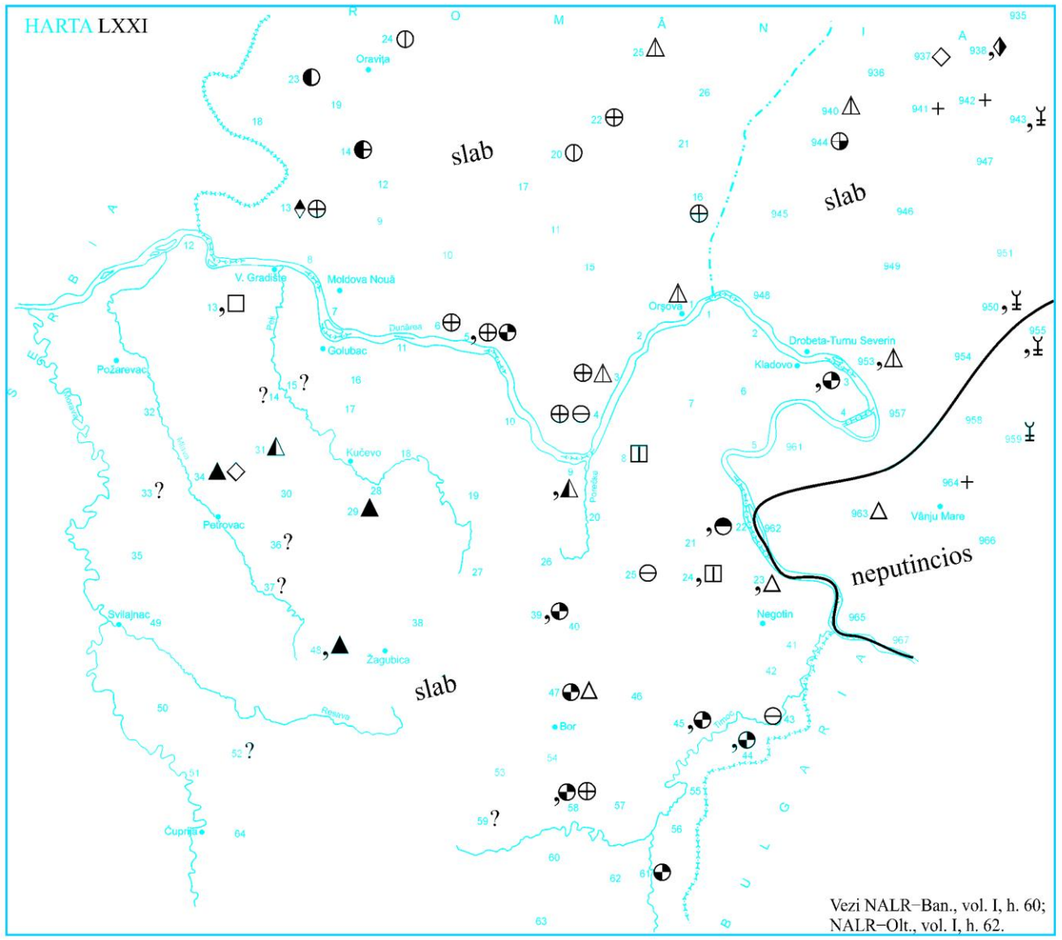

Principalele răspunsuri pentru SLAB (FĂRĂ PUTERE)

○ slab	◒ slăbănog	⚠ neputincios	⧫ amărât
◍ slab de putere	◐ sec	▲ molofan	◇ moale
⊖ slab de lucru	◕ sec de putere	◭ mălăcsit	⧫ vamăn
⊕ slăbit	◓ lipsit	□ beteag	⚸ debil
◒ slăbicios	△ neputernic (neputernicit)	◫ bolnav	+ alte răspunsuri

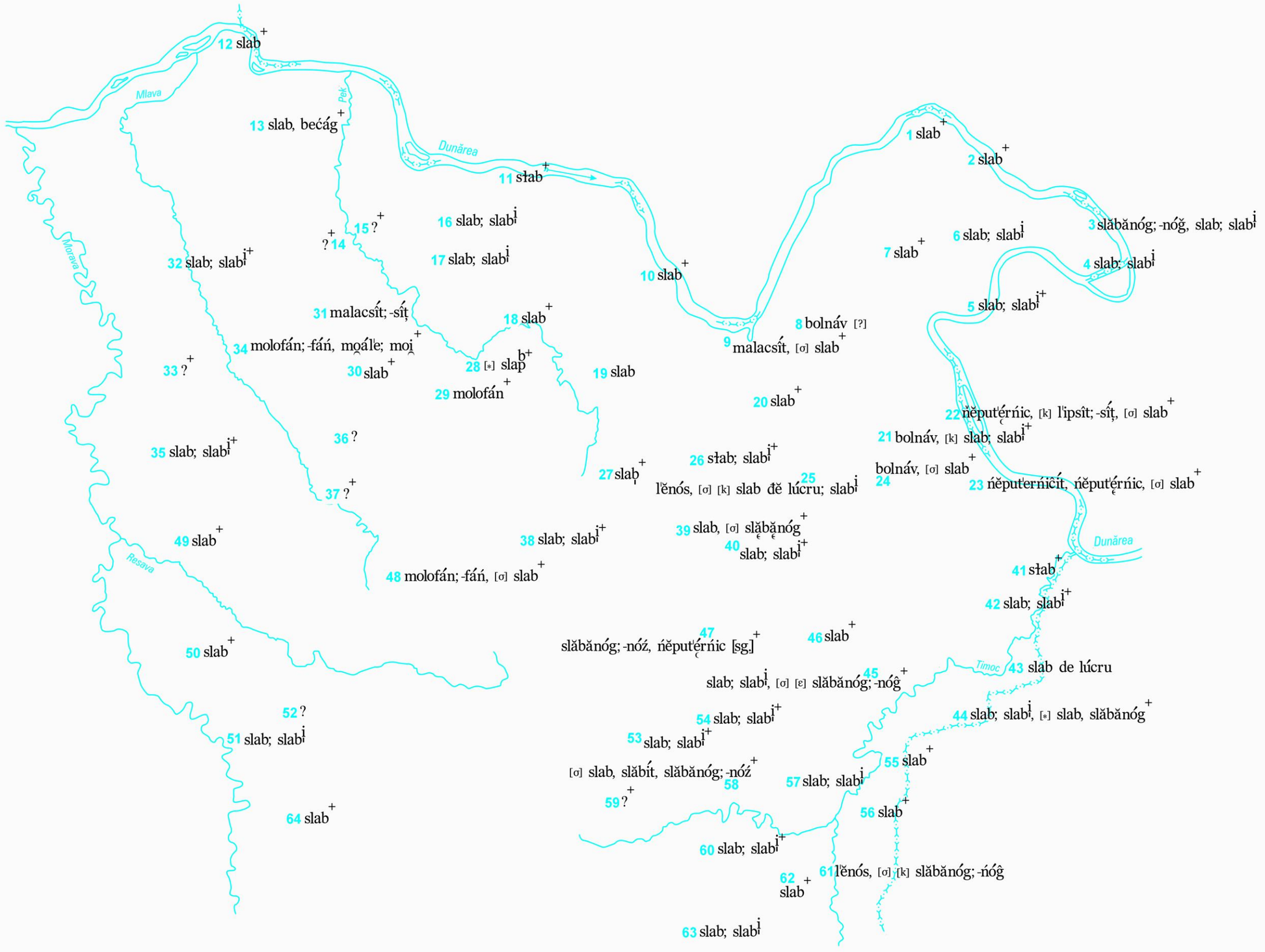
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 slab
13 slab, beć̣ág
11 słab
1 slab
2 slab
3 slăbănóg; -nóğ, slab; slabi
6 slab; slabi
7 slab
4 slab; slabi
15 ?
16 slab; slabi
?14
17 slab; slabi
32 slab; slabi
10 slab
5 slab; slabi
31 malacsît; -sîț
18 slab
8 bolnáv [?]
34 molofán; -fáń, moáľe; moi
9 malacsît, [σ] slab
33 ?
28 [∗] slap
30 slab
19 slab
29 molofán
20 slab
22 ńeputérńic, [k] l'ipsît; -sîț, [σ] slab
21 bolnáv, [k] slab; slabi
36 ?
35 slab; slabi
26 słab; slabi
27 slab
25 l'ěnós, [σ] [k] slab đě lúcru; slabi
bolnáv, [σ] slab
24
23 ńeputerńicît, ńeputérńic, [σ] slab
37 ?
39 slab, [σ] slăbănóg
49 slab
38 slab; slabi
40 slab; slabi
41 słab
48 molofán; -fáń, [σ] slab
42 slab; slabi
47
slăbănóg; -nóź, ńeputérńic [sg.]
46 slab
50 slab
slab; slabi, [σ] [ɛ] slăbănóg; -nóĝ
45
43 slab de lúcru
52 ?
54 slab; slabi
44 slab; slabi, [∗] slab, slăbănóg
51 slab; slabi
53 slab; slabi
55 slab
[σ] slab, slăbît, slăbănóg; -nóź
57 slab; slabi
58
59 ?
56 slab
64 slab
60 slab; slabi
61 l'ěnós, [σ] [k] slăbănóg; -nóĝ
62 slab
63 slab; slabi

MIC, pl. „*(homme) de petite taille*” [108]/[221]

I. Întrebare indirectă: *Un om care nu e înalt, cum zici că e?* (INDIC.).

II. 2. *pit'ít or că mic. pit'ítă*; *-t'ít'e* [f.].
4. *mijlocárʲ* ‘mijlociu’.
7. *copíl mic*, *ľemn scurt*, *om pi̯t'ít*.
21. *pito̯ácă*; *-to̯áśe* [f.], *pit'ítă*; *-t'ít'e* [f.].
23. *„ke̯pe̯ț*; ~ ‘pitic’. *i̯éstă la malái̯ńi̯ța* ‘Malajnica’. *am avút noi̯ o brínă d'ě lúme cáre núma atíț̌a sînt. și i̯el a lu̯at mui̯ére máre ș-a făcút copíl̆ ca lúmea*, *áma áltu a lu̯at i̯ar* [muiere] *ș-a făcút i̯ar miĉ. și d'ĕmúlt... au̯ fost i̯ei̯ tri frați. pu̯át'ě să fíi̯ě și o sútă d'ě ań d'ě cînd i̯ei̯ să-ntórc și să fáĉě cînd și cînd ćí't'ě únu mic. sînt și la vi̯éna* ‘Viena’ *d'ě ă̆i̯a* [...]. *am avút și noi̯ în đal únu*, *ke̯pe̯ț. a murít.* [...] *áma ș́ci ĉě au̯ i̯ei̯? n-au̯ cuț́ít la brîu̯ să să bátă. au̯ kisă̆r* ‘teslă’ *d'ě ĉopl'ít. i̯el cu cuț́ítu n-ajúnĝe să-ț dẹa ț́i̯ě în búrtă*, *că i̯eșt'-nalt*, *núma cu kisă̆ru*, *îț tái̯ě ĝenúŋki* [...]. *aș́á să zíĉe d'ě i̯ei̯. cum i̯-ai̯ zîs ĉevá*, *îț dă cu kisă̆ru.*
24. *și pitóc să ʒíśě: mă*, *da pitóc i̯e*, *mă! mă*, *da mic i̯e*, *mă! ș-aș́á*, *ș-aș́á* [se zice].
25. *mai̯ mult* [se zice] *mic*.
41. *„a rămĭ̆s* ‘a rămas’ *mic*, *copíl mic. nalt* e cel care nu e *mic*.”
42. *pićít or pitóc. m-am pićít = m-am dat măi̯ î‿jos*.
43. *pitóc or că mic*.
47. *măi̯ d'ĕs* [se zice] *mic*.
50. 53. [D] PITIT #.
56. *l-al nalt nu-i̯ zîĉ máre*, *núma nalt*.
58. [D] MIC #.
60. [σ] *la conác*, *stri̯éșu i̯e pićít*, *casa i̯ě pićítă. úșa-i̯ pićítă*, *câ dai̯ cu cápu-n i̯a. nu pot înđireptá ũ‿șurúb*, *că-i̯ pićít.*
63. [D] *pit'ít*, *po̯át'e* [să se spună], [dar] *mai̯ mult* [se zice] *mic*.

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *pitóc*; *-tóĉ*, *mic*; *mic̆⁺*: *pitóc or că mic. și úna*, *și álta*.
Oštrelj: *mic*; *miś*, *pićít*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [3185], pct. 4: *mic* (la stat).
55. ALR I, vol. I, h. 61, pct. 859: *om pit'ít*; *-t'íț*, *mic*; *miĉi̯⁺*: *tut úna* ‘tot una’; cf. și ALRM I, vol. I, h. 95, pct. 859: +.
64. ALR I, vol. I, h. 61, pct. 3: *mic*ʊ̯; *miśi̯*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 95, pct. 3: OM MIC.

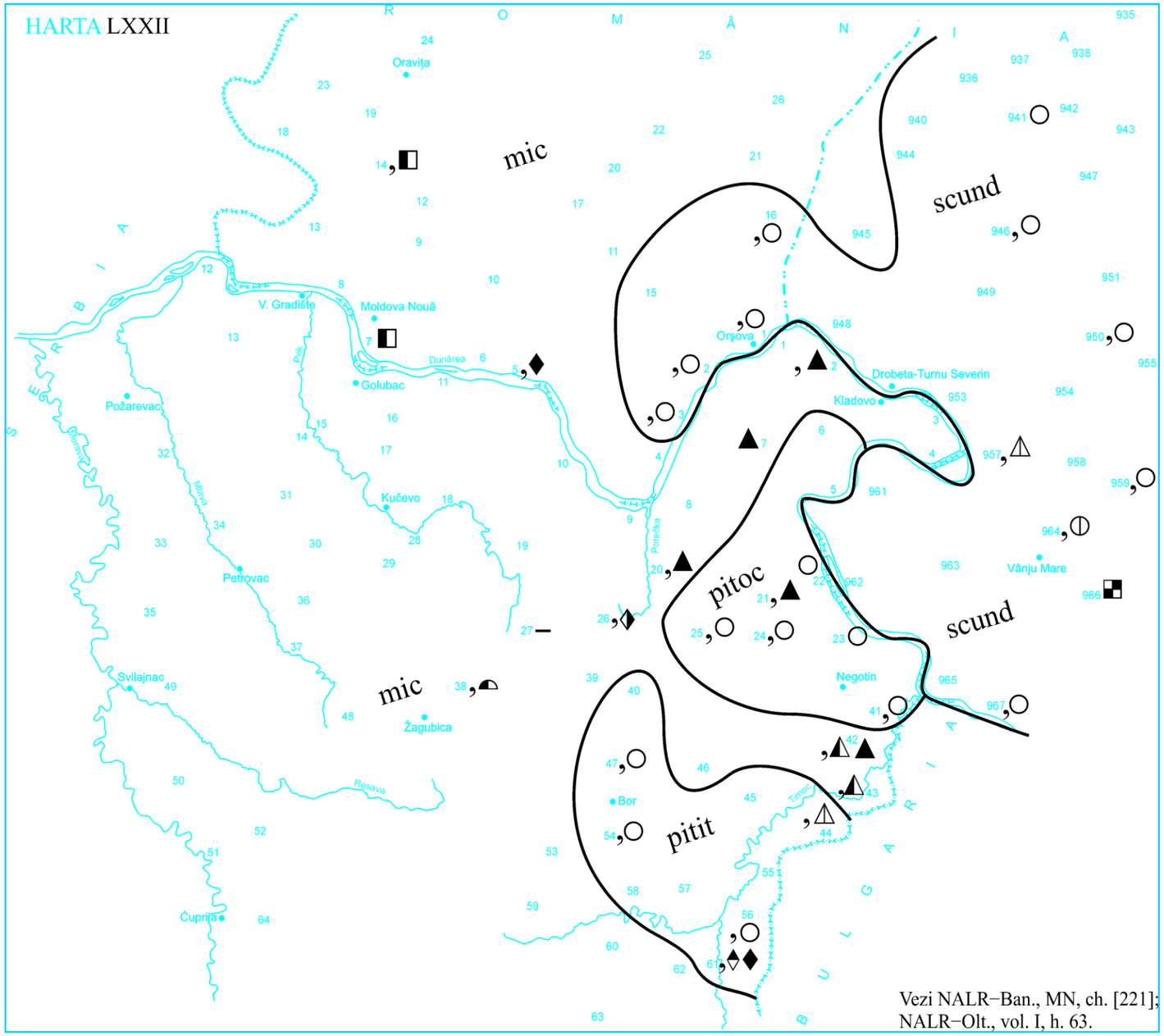

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [221]; NALR–Olt., vol. I, h. 63.

Termeni pentru (OM) MIC

○ mic	◭ pitoc	◪ scundac	⧫ necrescut
◍ micuț	△ pitic	♦ mărunt	◓ scurt
▲ pitit	◧ scund	⧫ mărunțel	

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 mic; miś
13 mic; miś
11 mic; miś
15 mic; miś
16 mic; miś
14 mic; miś
32 mic; miś
17 mic; miś
10 mic; miś
31 mic; miś
18 mic; miś
8 mic; miś
9 mic; miś
34 mic; miś
33 mic; miś
30 mic; miś
28 [*] mic; miś
19 mic; miś
29 mic; miś
20 mic; miś, pićít; -ćíț
36 mic; miś
35 mic; miś
27 –
37 mic; miś
49 mic; miś
38 mic; miś, scurt
39 mic; miś
40 pit'ít; -t'íț
48 mic; miś
50 mic; miś+
52 mic; miś
51 mic; miś
64 mic; miś
47 ț' mic; miś, pićít; -ćíț+
46 mic; miĉ
1 mic; miś
2 pit'ít; -t'íś, mic; miś+
3 mic; mič
6 pitóc; -tóč
7 pițít; -tíț+
4 mic; mič+
5 pitóc; -tóč
22 mic; mič
21 pitóc; -tóś, [*] pit'ít; -t'íț+
26 ńěcrescút, mic; miś
25 mic; miś, [σ] pitóc+
24
mic; miś, micuĉéi [pl.], [σ] pitóc+
23 mic; mič+
41 pitóc; -tóĉ, mic+
42 mic, pitóc; -tóč, pićít+
45 pit'ít; -t'íț
Timoc
43 pitóc; -tóĉ, mic; miĉ+
44 pitíc, pitíț [pl.], [*] pit'ít; -t'íț
54 mic; miś, pićít; -ćíț
53 mic; miś+
ć, ć+
pit'ít; -t'íț
58
55 pit'ít; -t'íț
57 pićít; -ćíț [!]
59 mic; miś
56 pit'ít; -t'íț, mic; miĉ+
60 mic; miś+
61 mărunțăl, mărúnț [pl.], pit'ít; -t'íț
62
mic; miś
63 mic; miś+

ÎNTREB (ind. prez. 1–6) „*je demande*”
[109]/[223]

I. Întrebare indirectă: *Când vrei să ştii cum îl cheamă pe un copil, ce faci ca să afli?*

II. 8. *întrắb să-m spúnă. întrắb* [1], *tu îm spuń, tu întrắbḭ* [2], *eu̯ spun, aşá víńě.*
19. *mă duc la comşíi̯ě* ‘la vecin’.
20. *mą̆ duc la comşą̆i̯ě* ‘la vecin’ *să-ntrắb să m-ajúćě.*
47. [∗] *întrebăśúńě* [s. f.].
48. *mă duc la comşíi̯ě şî întrắb.*
55. *să-ntrę́be* [conj. prez. 3].

III. Anchete suplimentare:
Kostol: *întréb*; *-trébḭ*; *-trᵉ́ábă*; *întrebắm*; *-báţ*; [3]⁺: *l-întréb*: *cum t'ě kḭámă. l-am întrebát* [perf. c. 1].
Oštrelj: *întri̯éb*; *-tri̯ébḭ*; *-trḭábă*; *întrebắm*; *-báţ*; [3].

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 25, pct. 4: *i̯o-ntrắb; mă-ntrắbḭ*; *mă-ntrábą̆; să mă-ntrą̆bi̯.*

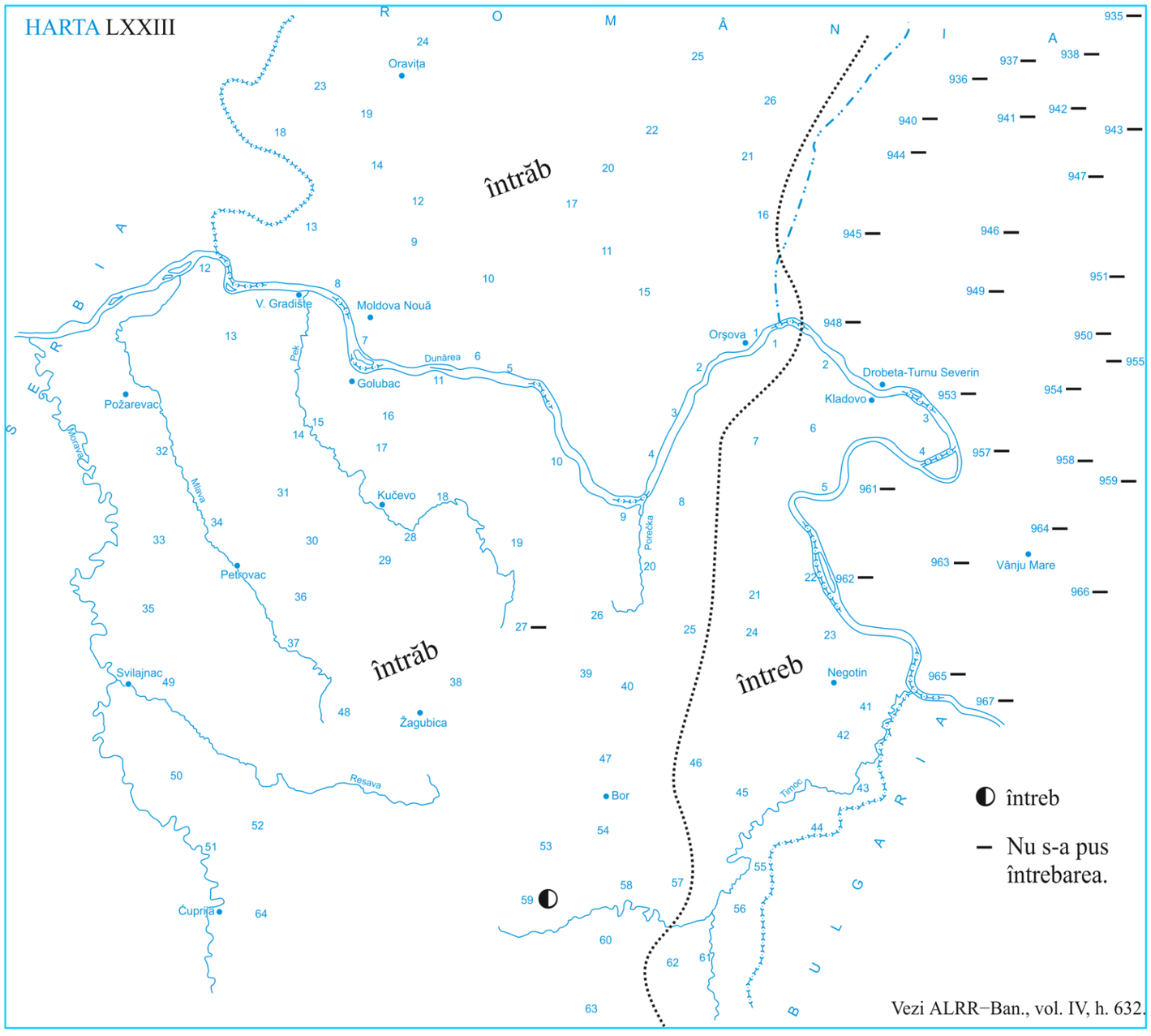

Răspândirea formelor de ind. prez. 1 ale verbului A ÎNTREBA

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

GĂLĂGIE „*tapage, bruit, tumulte*”
[111]/[228]

I. Întrebare indirectă: *Copiii, când sînt mulți la un loc și vorbesc și strigă toți, fac mare...?*

II. 1. „*máre kicoćálă, máre gălámă*, pe sârbește”.
4. *máre rîs, fac gúră. gălámă-į pe sîrbĕșt'ĕ.* [D] LARMĂ #.
5. *strígă, fac máre gúră.*
6. *máre gălăgíįĕ. la noį* [se zice] *gălámă.*
10. [D] *gălámă-į pe sîrbĕșćĕ.*
12. *răđícă lármă.*
13. *cînd să źuácă și să sfăd'ĕsc, zbįáră, fac gălámă. la núntă, cíntă, urįáđă.*
14. 18. *fac máre gălámă.*
15. *fac máre năsărímbe* ‘pozne, ghiduşii’.
17. *lĺă̆rmăįe* [ind. prez. 6].
19. *faśe lom* [cf. srb. *lom* ‘dezordine’] *pîn cásă.* [D] LARMĂ #.
20. „*lármă* se zice mai *đĕs*.”
21. *olăįálă máre. ólăįĕ* [ind. prez. 6] *mult, tăįnuįe mult, bińișór.*
22. *máre gúră.*
23. *fac máre gură.* [D] LARMĂ #.
24. *máre răsfaį. bíńĕ, mă copíį, śĕ-į răsfáįu ăsta aįíś*? [se zice cînd] *úńi plîng, úńi zbįáră... ĩśĕt cu gúŕ'li o ţ́ĭră, că zbįeráţ táre! śĕ făśĕţ atíta lármă? pe sîrbĕșćĕ, gălámă.*
27. „Când *să jų́ăcă, zbįáră*.”
28. *cînd preą mult zbįáră, să đíśĕ: nu zberárăţ, bre!; heį, bre, nu măį urăđáriţ!*
29. [B] *faś kilomán.* [cf. *chiloman* ‘gălăgie’].
30. „*gălámă* e mai mult sârbește.”
31. „Și sârbii zic *vícă* [cf. srb. *vika* ‘gălăgie, zgomot’].”
33. *máre năroḑíįĕ. vorbésc táre.*
36. 37. „*galámă* zic sârbii.”
38. *fac gráįĕ* [cf. srb. *graja* ‘gălăgie’], *grăįĕ́sc, fac năroḑíį, gălămįésc.* [σ] *lármă* [se zice] *cĭcodátă, áľi nu baș.*
40. „Și noi zicem *ga/álămă.* E *vórbă sîrbįáscă*.” [∗] *s-aų́úd'ĕ lármă máre.*
41. *fac máre gălái, zbįáră, cíntă. nu să-nţăľéģe ńícо táįnă đ'-acíįa.*
42. *śĕ atíta rîs? nu măį zbįeráţ!* [D] LARMĂ #.
43. *tăcĕ́ţ, nu făcĕ́ţ máre gúră! gălámă įe vórbă sîrbįáscă. gălăģíįe zîc ăįa, îm_váľĕ.*
46. *aų́úz cĕ gălą̆ģíįĕ* [e] *ĩ_şcǫálă. gą̆lámă, la sîrbi̇. noį amestăcă̆m cîtá* [vorbele].
48. *fac galámă, kírăįĕ = zbįáră.*
51. *gą̆lámă* [e pe] *sîrbįĕśćĕ. tot aşá đíśĕm şî noį.*
52. *glamésc, lărmuįésc* [ind. prez. 6]. *măį înśét!* [se strigă la copii].
55. *fac gîlcévurį, zbįáră, fac gúră múltă, fac năréduri* [cf. srb. *nered* ‘încurcătură, dezordine’], *pin ormáńe* [cf. srb. *orman* ‘dulap’], *pin cásă.*
56. „*pe sîrbiáśćĕ ș'tiu că* [se zice] *galámă*, românește nu-mi dă-n gînd.”
57, „*gălámă*, și românește, și sârbește. *fac năroźíį*.”
58. „*gą̆lámă*, când se vorbește mult, *lármă*, când nu se aude bine, când *s-aų́úd'ĕ śĕva*, dar nu se-nțelege”.
59. *nu făśărăţ atíta zberát!*
61. „*gălămésc* [ind. prez. 6]. *lármă* e pe sârbește.”
63. *istu lármă. fáśe lármă máre. gą̆lą̆váz* ‘lume multă, grămadă mare’.

III. Vezi și h. 64 (VORBESC ÎNCET).
Întrebați suplimentar cum se zice despre vremea liniștită (bună, când nu bate vântul) sau dacă se folosește termenul CET (despre timp), unii informatori au răspus: *vréme mérńică, frumų́asă* 1, *báćĕ vîntu ĩśĕt* 8. 24, *vrémįa* [a.] *mų́áľe* 10, *vrįémẽ_śét* 15, *vrįémẽ_śét, plǫáįẽ_śét* 16, *vrįéme búnă, mįérńică* 20, *báćĕ vîntu biníșór, nu báćĕ vîntu ńam* 25, *vrįéme mįérńică* 26. 30. 37, *vréme mérńică, búnă* 31. 40, *vrį́éme mįélńică* 36, *vréme t'íșă, mų́áľĕ,* [σ] *vrémįa mérńică* 39, *vréme potų́ắtă*+: *vîntu báćĕ înćét* 41, *vréme búnă* 43, *vréme mįérńică*+: *įéstă vréme mįérńică, vréme rî̆ă̆, vréme urítă. mįérńic įe și copílu cînd įe mįérńic, nu să̆re..., și víta, și ų́omu įe mįérńic* ‘liniștit, calm’ [cf. srb. *mirno* ‘calm’] 54, *vrįéme mîndră*+: *nu báćĕ vîntu, ńiс coșáva, ńiс gorńáţu* 55, *vrįéme búnă* 56. *vrįéme búnă și čistítă* 57.
∗

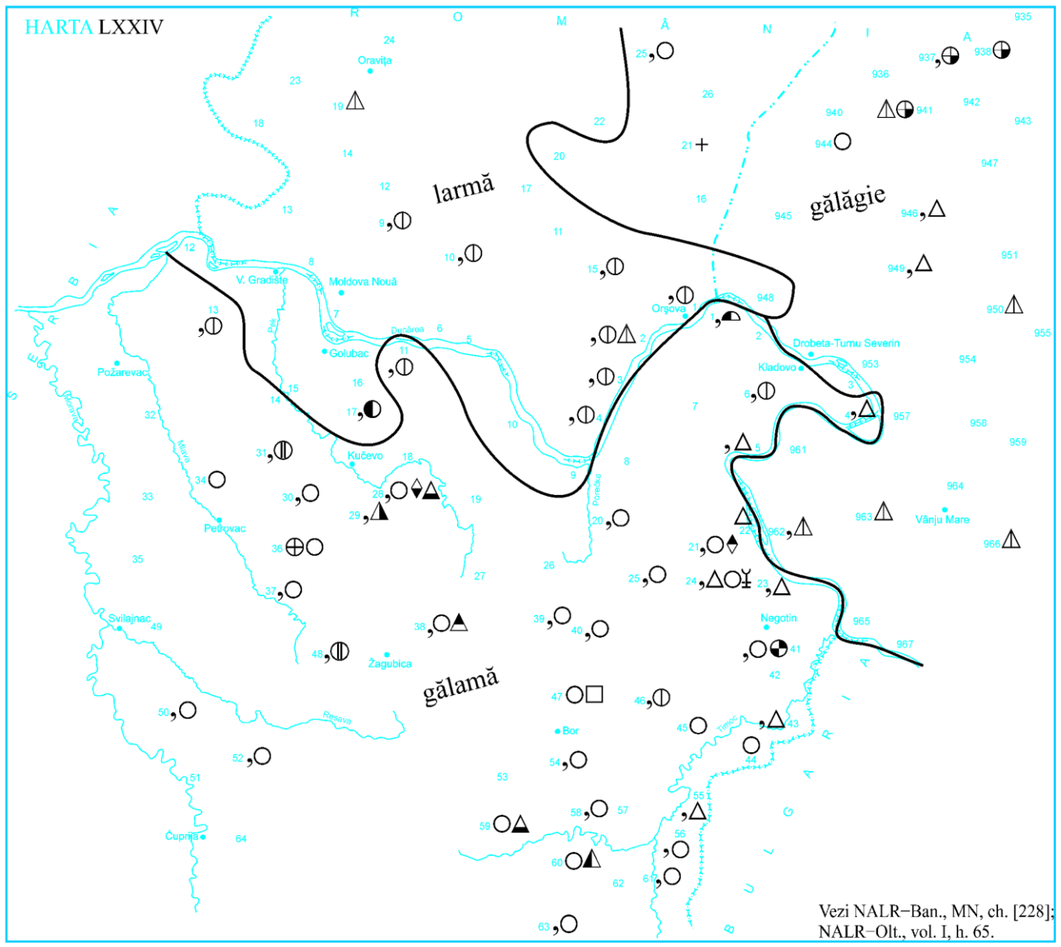

Principalii termeni pentru GĂLĂGIE

○ larmă	◒ hălai	◭ chiloman	♦ urezeală
◍ gălăgie	◍ vică	▲ graie	◠ chicoteală
◐ gălamă	△ gură	▲ zberát	¥ răsfai
⊕ gungulă	⚠ zgomot	□ zarvă	
◒ gălai	◭ gălăvaz	♦ olăială	

Anchete suplimentare:
Kostol: *lármă, gălámă*+: *și gą̆rgăzálă = înțurcătúră: făcúră copíli gą̆rgăzálă în măįdán.*
Oštrelj: *gą̆lámă*+: *gălămésc copíli, fac máre gą̆lámă.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 28, pct. 4: *goŋgúlă*+: *fag_goŋgúlă márį.*

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 lármă+
13 gălámă, [σ] gălăźíi̯ĕ+
11 gălámă, [*] gălazíi̯ĕ
15 lármă+
16 lármă
14 gălámă+
17 galámă, [T] lármă+
32 gălámă
31 vícă, gălámă+
18 gălámă+
34 lármă
[*] lármă, galámă, [**] zberát, urădálă, urădát+
33 năroḍíi̯ĕ, gălámă+
30 28
gălámă, lármă+
19 lom, gălámă+
29 galámă, [B] kilomán+
10 lármă+
9 lármă
8 gălámă
1 kicoćálă, gălámă+
2 gălámă
6 gălăğíi̯ĕ, gălámă+
3 gălağíi̯ĕ
7 gălámă
4 rîs, gălámă, gúră+
5 gălámă, gúră+
20 gălámă, năl[u]ágă, [σ] lármă+
22 gúră+
21 gălámă, lármă, olăi̯álă+
36 guŋgúłă, [σ] lármă+
35 gălámă
26 galámă
răsfái̯, gălámă, gúră, [σ] lármă+
27 galámă+
25 24
galámă, [σ] lármă
23 gúră, gălámă+
37 galámă, [σ] lármă+
39 gălámă, [σ] lármă
grái̯ĕ, gălámă, [σ] lármă+
38
40 gălámă, [σ] [*] lármă+
49 gălámă
48 galámă, [*] vícă+
41 gălái̯, [σ] lármă, gălámă+
42 rîs, [σ] gălámă, zbi̯érăćĕ [pl.]+
lármă, [*] zárvă
47
46 gălámă, gălăğíi̯ĕ+
50 galámă, [σ] lármă
45 lármă
43 gúră, [σ] gălámă+
52 galámă, lármă+
54 gălámă, [*] lármă
44 ?, [*] jucăríi̯, [k] lármă, gîlcávă
51 gălámă+
53 gălámă
gălámă, [σ] lármă+
55 gălámă, gúră, gîlcévuri̯ [pl.]+
57 gălámă+
58
59 lármă, zberát+
56 galámă, [σ] lármă+
64 gălámă
60 lármă, galaváz
61 gălámă, [σ] lármă+
62
[σ] gălámă
63 gălámă, [σ] lármă+

RĂGUŞEŞTE (ind. prez. 3) „*il s'enroue*" [112]/[231]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că păţeşte omul când răceşte şi nu mai poate vorbi tare, i se face glasul slab şi vorbeşte aşa...?* (IMIT.).

II. 1. 26. *a roguşít* [perf. c. 3].
3. *îl du̯áre gítu. răguşắsc* [1].
a răguşít [perf. c. 3].
4. *să răguşáscă* [conj. prez. 3].
5. *răguşít*, [k] *ruguşít* [adj.].
6. 20. 39. 59. *a ruguşít* [perf. c. 3].
7. 11. *răguşít* [adj.].
9. 19. *a răguşít* [perf. c. 3].
10. *răguşíi̯* [perf. s. 1].
13. 15. 47. *rogoşít* [adj.].
17. *rą̆gorít* [adj.].
21. *rą̆guşít* [adj.]. [*] *rogăşít*, [k] *a răguşít* [perf. c. 3].
24. *îl du̯áre gítu*, *a răguşít* [perf. c. 3].
25. *că pre̯a mult cíntă.*
27. *a rogoşít* [perf. c. 3].
rogoşắsc [1].
28. *cînd mult vorbi̯é̯şćě.*
am rogoşít [perf. c. 1].
rogoşálă [s.f.].
29. 49. *răgoşít* [adj.].
31. *să rogoşáscă* [conj. prez. 3].
32. *a rogoşít* [perf. c. 3].
cíntă gros.
33. 35. *a rogoşít* [perf. c. 3].
34. *dácă să zbi̯ára pre̯ mult.*
38. *rogoşắsc*; *-şą̆şć* [1–2].
40. *răgoşắsc* [1].
41. *răguşésc*; *-şéşć* [1–2], *oi̯ răguşá* [viit. 1]. *răguşít* [adj.].
42. *am răguşít* [perf. c. 1].
răguşít [adj.].
43. *a răguşít* [perf. c. 3].
i̯e răguşít [adj.].
44. 45. *a răguşít* [perf. c. 3].
46. *a rą̆guşít* [perf. c. 3].
50. *a răgoşít* [perf. c. 3].
51. *răguşíi̯* [perf. s. 1].
a răguşít [perf. c. 3].
53. *rogoşắsc*; *-şą̆şć* [1–2].
am rogoşít [perf. c. 1].
54. *a rogoşít* [perf. c. 3].
58. *răguşắsc*; *-şą̆şt'* [1–2].
ai̯ răguşít [perf. c. 2].
60. *am roguşít* [perf. c. 1].
61. *răguşít* [adj.].
63. *răguşắsc*; *-şą̆şt'* [1–2].
a răgoşít [perf. c. 3].

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *rą̆guşą̆şćě*+:
a răguşít [perf. c. 3].
răguşít [adj.].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2079], pct. 4: *a răgoşít* [perf. c. 3]; cf. ALR II, vol. I, MN, p. 10, ch. [6879], pct. 4: RĂGOŞIT; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 38, pct. 4: RĂGOŞIT.

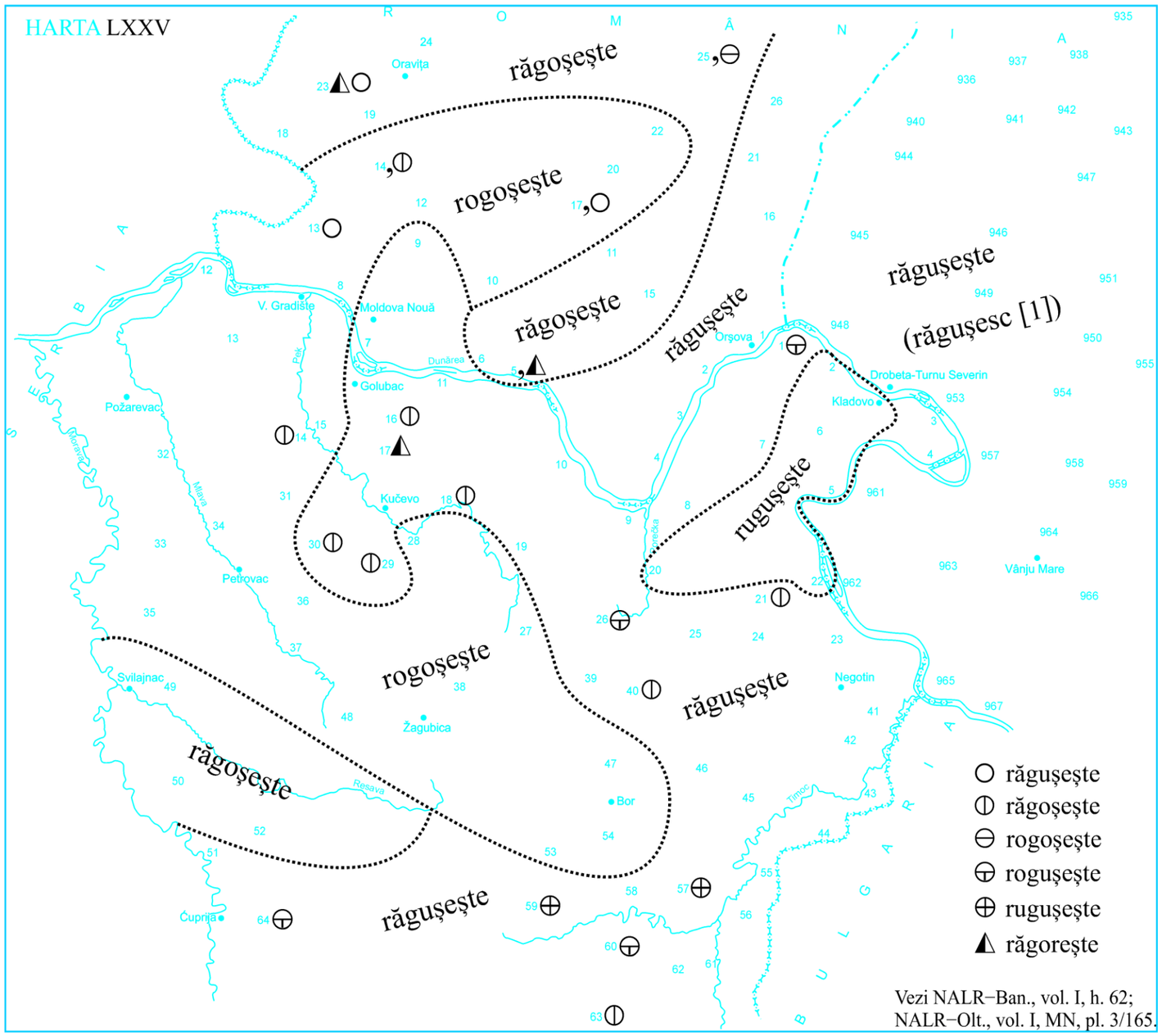

Răspândirea formelor pentru RĂGUŞEŞTE (ind. prez. 3)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

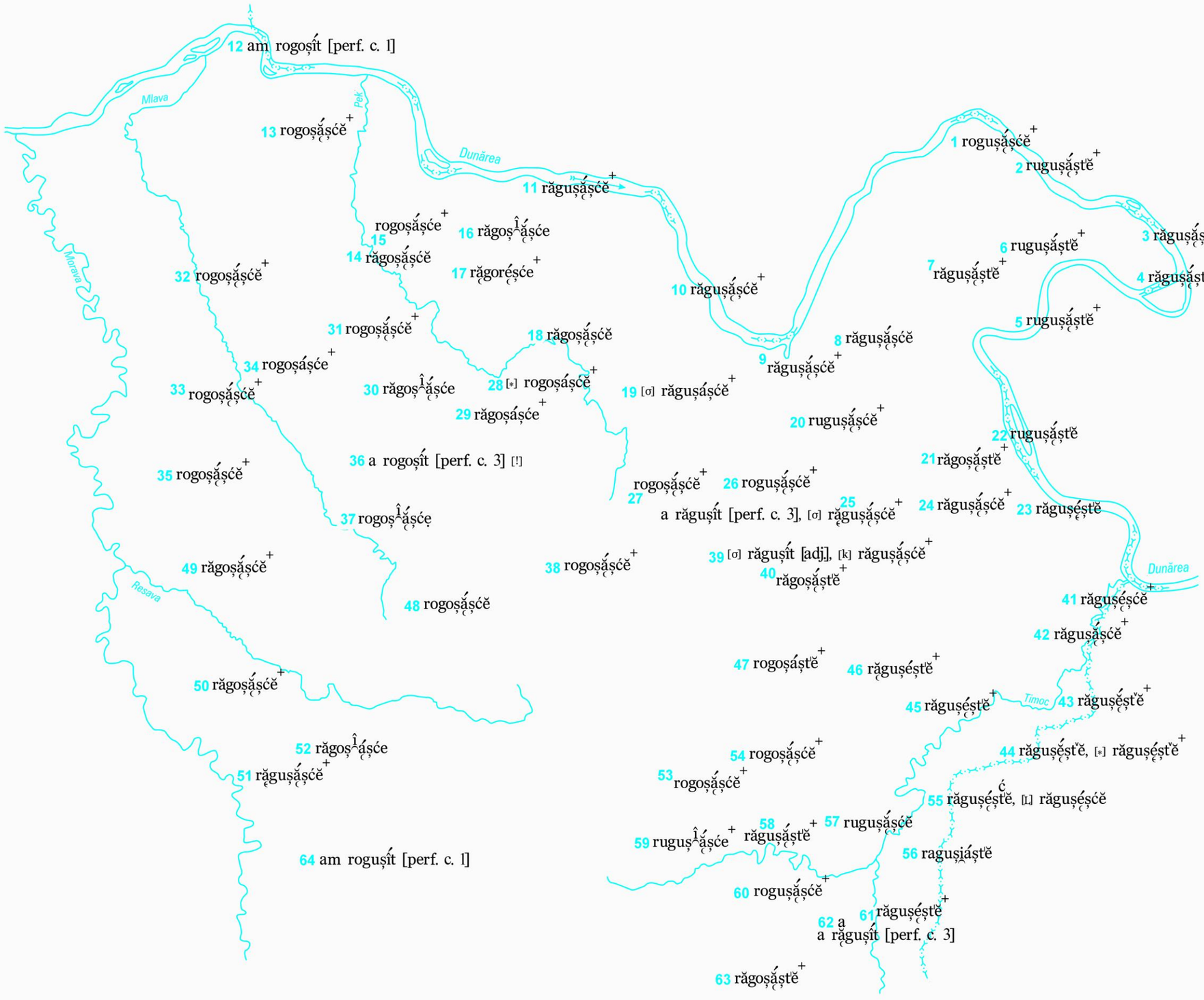

VÂRFUL LIMBII (gen.) „*bout de la langue*”
[113]/[237]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 7. *vorbę́ṣćĕ‿m̥‿vḭ́rfu l'ímbi*.
21. *burícu l'ímbi*, [k] *vḭ́rfu l'ímbi*.
28. *am luᵘát pră l'ímbă, pră vḭ́ru l'ímbi*.
50. [σ] *vḭ́rvu lu l'ímbă, vḭ́rvu la l'ímbă. vḭ́rvu đę́źituluị*.
62. *maị mult* [zicem] *aṣá*: *vḭ́rfu l'ímbi*.

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *vḭ́rfu l'ímbi*.

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [5279], pct. 4: *vîr*.
55. ALR I, ms., ch. [84], pct. 859: *vḭ́rfu l/l'ímbi*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 47, pct. 859: VÂRFU (limbii).
64. ALR I, ms., ch. [84], pct. 3: *vḭ́ru l'ímbi*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 47, pct. 3: VÂRU (limbii).

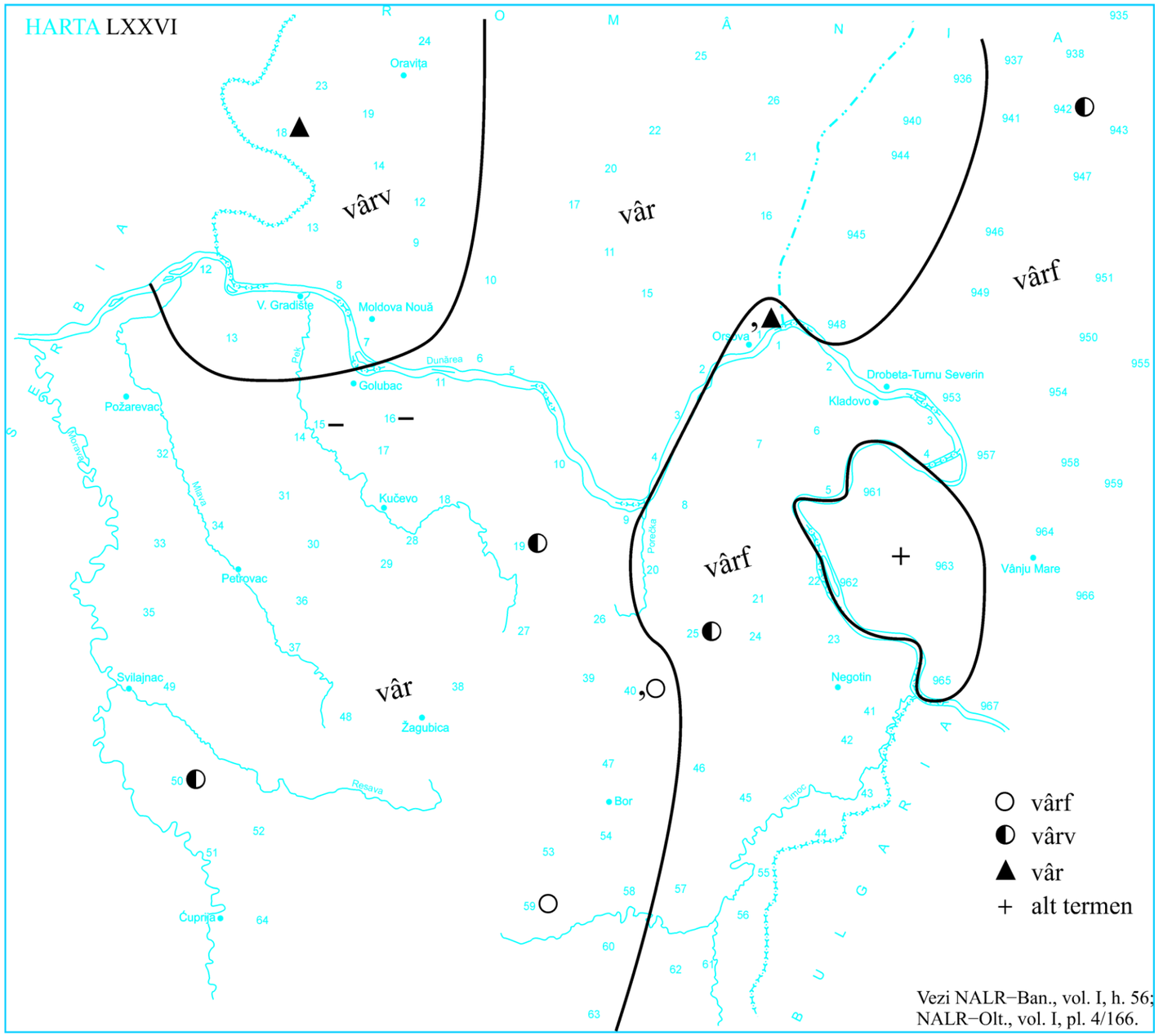

Răspândirea formelor VÂRF, VÂRV, VÂR

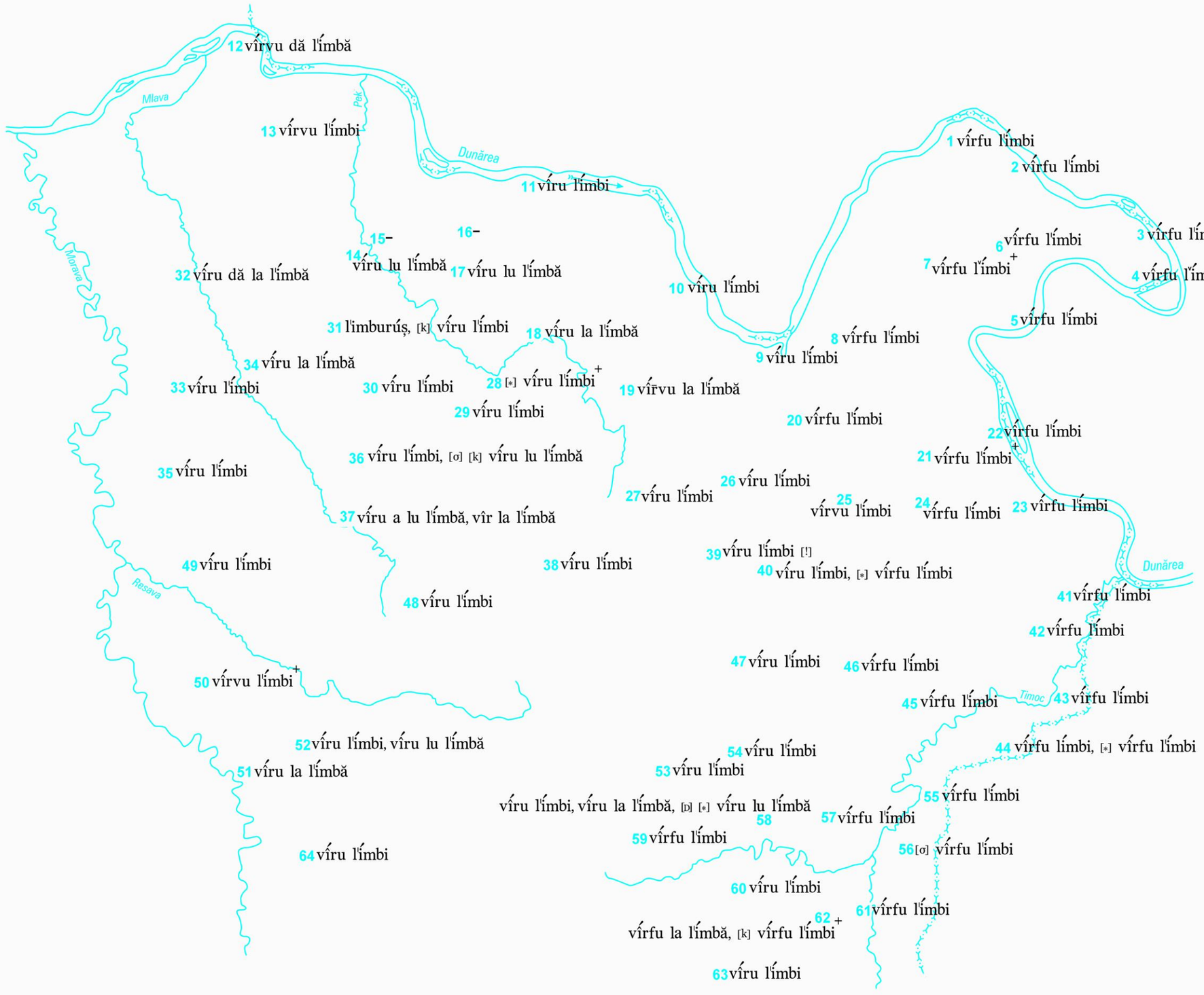
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 vîrvu dă lîmbă
13 vîrvu lîmbi
11 vîru lîmbi
15 –
16 –
14 vîru lu lîmbă
17 vîru lu lîmbă
32 vîru dă la lîmbă
10 vîru lîmbi
1 vîrfu lîmbi
2 vîrfu lîmbi
3 vîrfu lîmbi
6 vîrfu lîmbi
7 vîrfu lîmbi +
4 vîrfu lîmbi
5 vîrfu lîmbi
31 limburúș, [k] vîru lîmbi
18 vîru la lîmbă
8 vîrfu lîmbi
9 vîru lîmbi
34 vîru la lîmbă
33 vîru lîmbi
30 vîru lîmbi
28 [*] vîru lîmbi +
19 vîrvu la lîmbă
29 vîru lîmbi
20 vîrfu lîmbi
22 vîrfu lîmbi
36 vîru lîmbi, [ơ] [k] vîru lu lîmbă
21 vîrfu lîmbi +
35 vîru lîmbi
26 vîru lîmbi
27 vîru lîmbi
25 vîrvu lîmbi
24 vîrfu lîmbi
23 vîrfu lîmbi
37 vîru a lu lîmbă, vîr la lîmbă
49 vîru lîmbi
38 vîru lîmbi
39 vîru lîmbi [!]
40 vîru lîmbi, [*] vîrfu lîmbi
41 vîrfu lîmbi
48 vîru lîmbi
42 vîrfu lîmbi
47 vîru lîmbi
46 vîrfu lîmbi
50 vîrvu lîmbi +
45 vîrfu lîmbi
43 vîrfu lîmbi
52 vîru lîmbi, vîru lu lîmbă
44 vîrfu lîmbi, [*] vîrfu lîmbi
54 vîru lîmbi
51 vîru la lîmbă
53 vîru lîmbi
55 vîrfu lîmbi
vîru lîmbi, vîru la lîmbă, [ɒ] [*] vîru lu lîmbă
58
57 vîrfu lîmbi
59 vîrfu lîmbi
56 [ơ] vîrfu lîmbi
64 vîru lîmbi
60 vîru lîmbi
61 vîrfu lîmbi
62 +
vîrfu la lîmbă, [k] vîrfu lîmbi
63 vîru lîmbi

DINTE, pl. „*dent*”
[114]/[239]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 13. *d'ínți* [pla.].
24. 25. *đínți* [pla.].
53. *đínćiľi* [sga.].

III. Vezi şi h. CLIX, pl. XV.
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *đínćě*; *đinț*.

IV. 1. WLAD, h. 12, pct. 30:
ǵintśę[e].
6. Weigand, Jb, VII, ch. [24a], pct. 262: :ǵinťe;
cf. şi WLAD, h. 12.
18. 20. 26. 27. Weigand, Jb, VII, ch. [24a], pct. 265–267, 269: dźintśe; cf. şi WLAD, h. 12.
19. Weigand, Jb, VII, ch. [24a], pct. 268: ǵintśe;
cf. şi WLAD, h. 12.
37. Cf. ALR II, ms., ch. [2118], pct. 4: *đinćį*; *đinț*; cf. şi ALR II, vol. I, h. 40: *zdráŋcăńę đínțî*.
46. Weigand, Jb, VII, ch. [24a], pct. 271: ďinťe;
cf. şi WLAD, h.12.
55. ALR I, vol. I, h. 29, pct. 859: *d'iņț* [pl.]; *d'íņț'ĺ*;
cf. şi ALRM I, vol. I, h. 42, 43, pct. 859: *d'*, *t'*.
64. ALR I, vol. I, h. 29, pct. 3: *đinț* [pl.]; *đíņćě*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 42, 43, pct. 3: *đ*, *ć*.
–. Weigand, Jb, VII, ch. [24a], pct. 263:ǵinťe.
–. Weigand, Jb, VII, ch. [24a], pct. 264, 270: dźintśe.
–. Weigand, Jb, VII, ch. [24a], pct. 272: ďinťe.

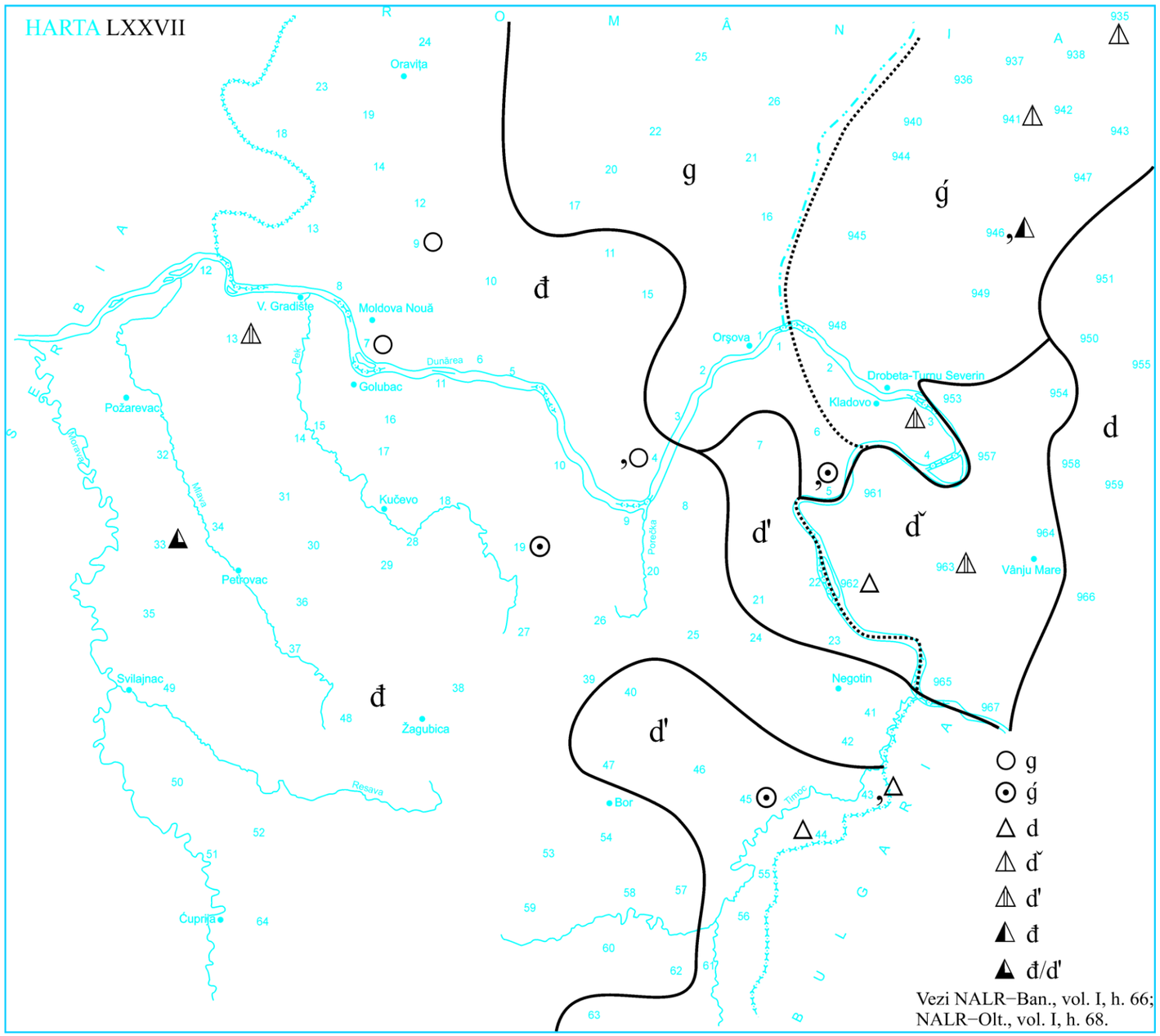

Sunetul *d* în DINTE

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

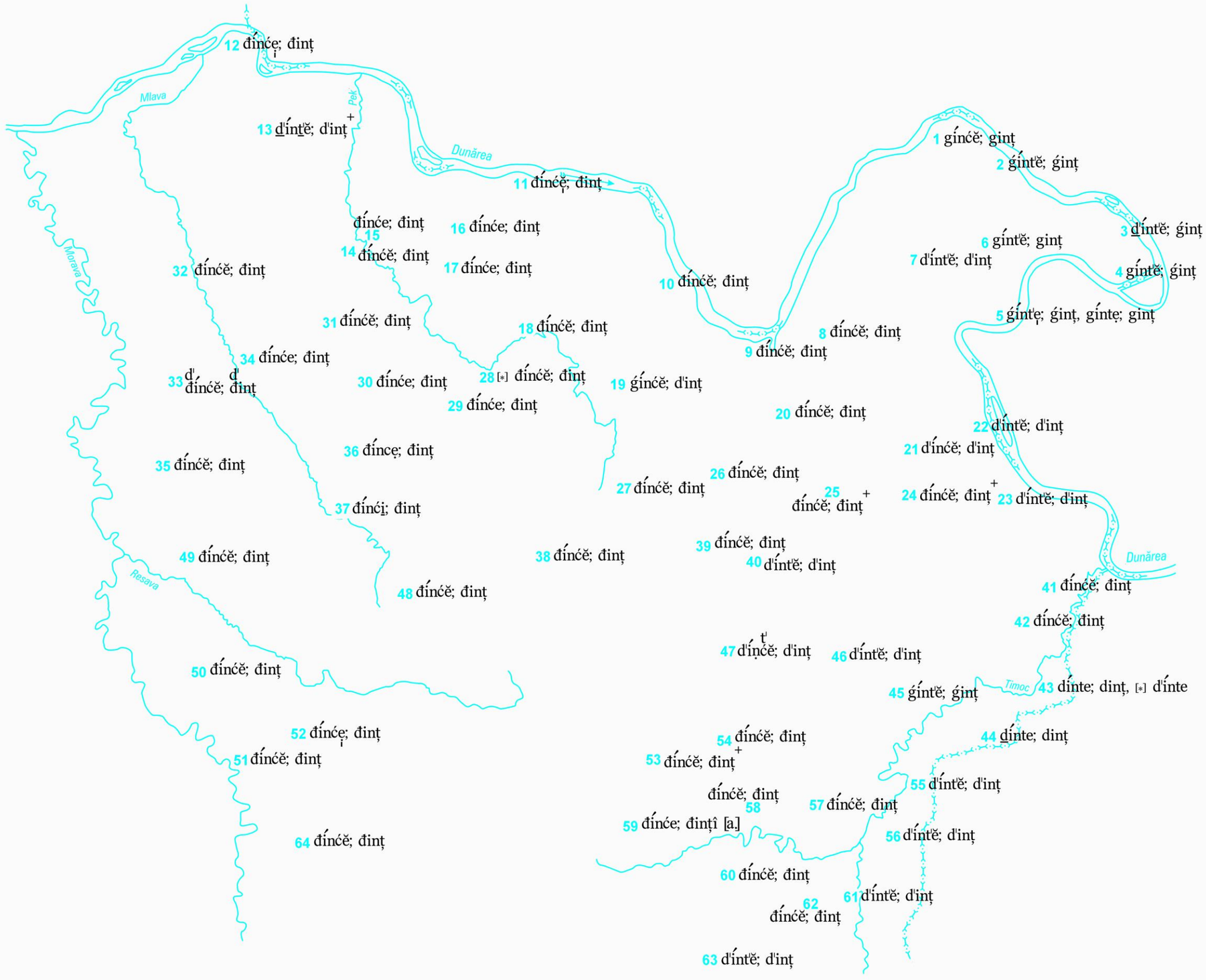

MĂSEA, pl. „*molaire*”
[115]/[240]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 13. *fắlśiľi* [pla.], *źĩźíİi* [pla.].
14. *fálca* [a.], *rădăśína lu đínćě.*
15. *lu o măsáu̯ă* [gen.].
32. *mă du̯áre mą̆sáu̯/wa* [a.], *o mą̆sáu̯/wą̆*; *mą̆sắvİ*, *mă du̯áre măsắvi‿ŋ gúră,* [r] *mą̆są̆́ve,* [r] *măsáľe, măsą̆́ľe íľi măsáľe*, [B] *mă du̯áre mą̆są̆́ľiľi îŋ‿gúră*; *mă du̯áre o mą̆sáu̯ă.*
64. *mą̆są̆́ľiľi* [pla.].
34. [∗] *đínțî ai̯ cîńě́ṣć.*
53. *măsą̆́ľiľi* [pla.].

III. 34. Informatorul [∗] este nepotul informatorului principal.
Vezi şi h. 79 (COLȚ DE MĂSEA).
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *măsáu̯ă*; *-są̆́ľě.*

IV. 6. 46. Weigand, Jb, VII, ch. [24 b], pct. 262, 271: mo̯sá.
18. 19. 20. 26. 27. Weigand, Jb, VII, ch. [24b], pct. 265–269: mo̯sau̯o̯.
37. Cf. ALR II, vol. I, MN, p. 16, ch. [6922], pct. 4: *a dî la cápu masî̯ắľilor*, *mása masî̯ắľilor* ‘măseaua minții’; cf. şi ALR II, ms., ch. [2122]: *masî̯ắľi* [pl.].
55. ALR I, vol. I, h. 30, pct. 859: *ma̲sá*; *măsę̆́ľě*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 44, pct. 859: *ma̲sá.*
64. ALR I, vol. I, h. 30, pct. 3: *ma/ăsę̆́ľi* [pl.]; *măsá̲u̯o̲*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 44, pct. 3: *măsáu̯o.*
–. Weigand, Jb, VII, ch. [24 b], pct. 263, 264, 272: mo̯sá.
–. Weigand, Jb, VII, ch. [24 b], pct. 270: mo̯sau̯o̯.

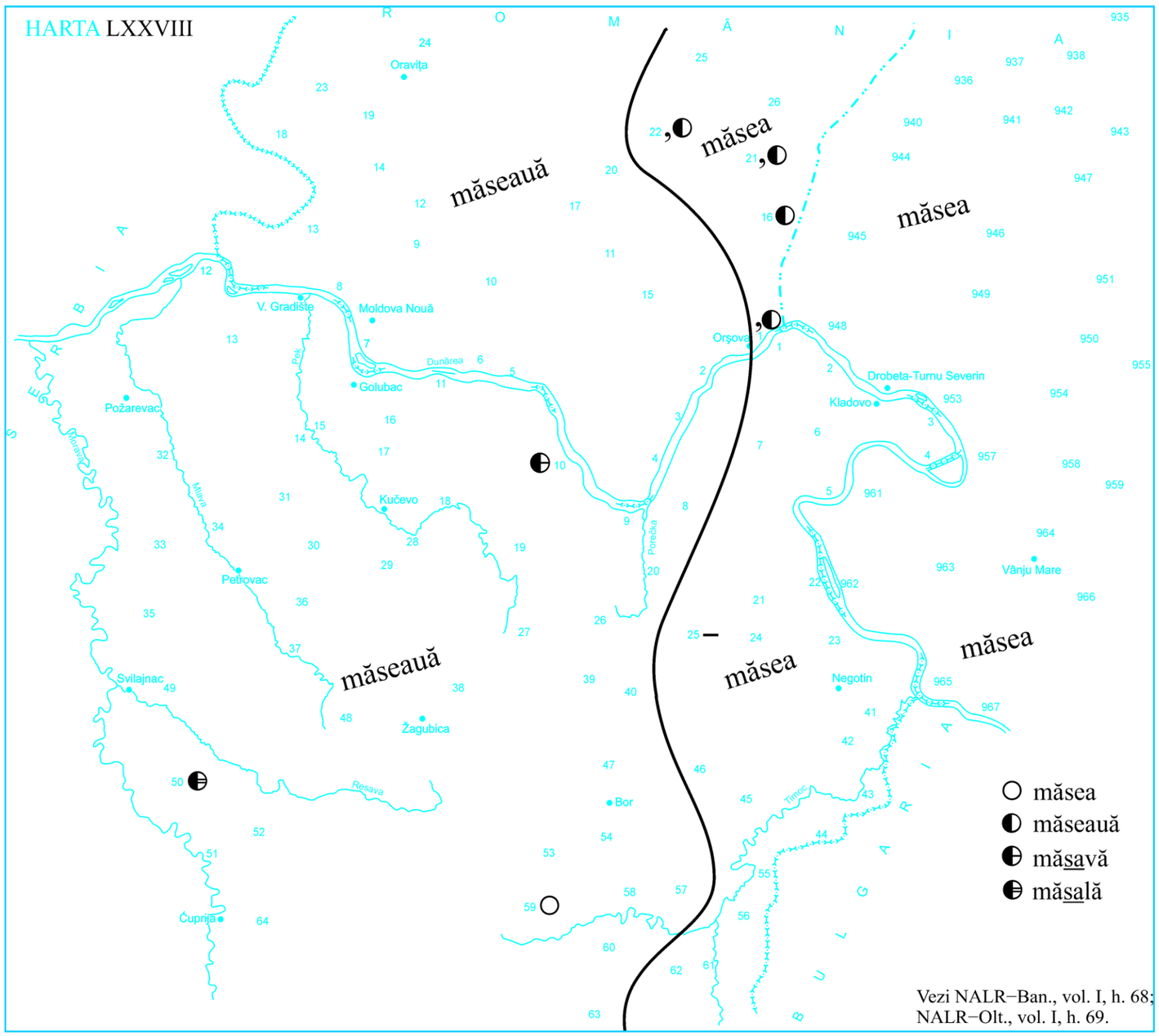

Răspândirea formelor MĂSEA, MĂSEAUĂ etc.

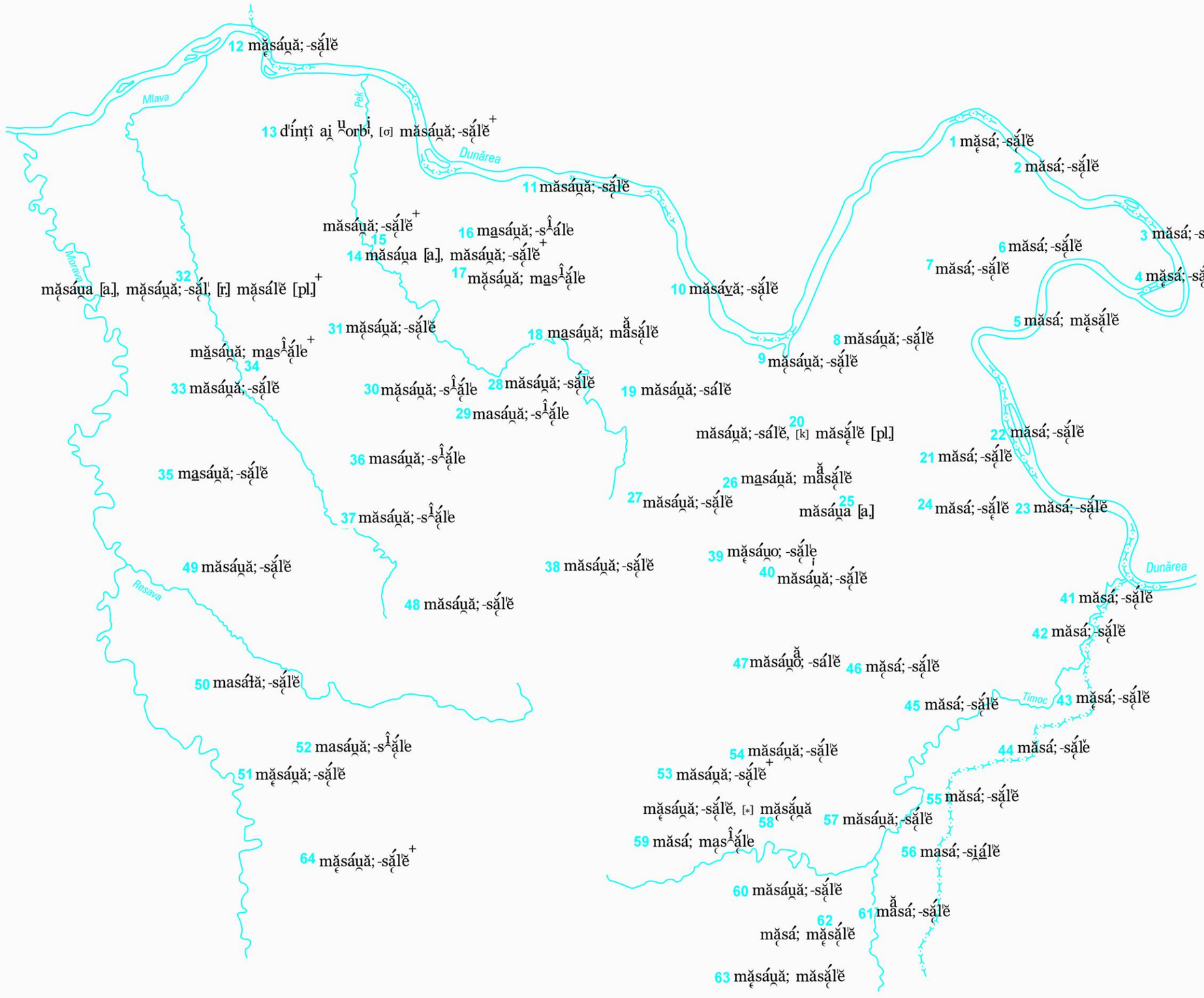
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 măsáuă; -sălĕ
13 d'ínțî ai uorbi, [σ] măsáuă; -sălĕ+
11 măsáuă; -sălĕ
măsáuă; -sălĕ+
15
16 masáuă; -sálĕ
14 măsáua [a], măsáuă; -sălĕ+
17 măsáuă; mas^álĕ
32
măsáua [a], măsáuă; -sălĕ [r] măsálĕ [pl]+
31 măsáuă; -sălĕ
18 masáuă; măsălĕ
măsáuă; mas^álĕ+
34
33 măsáuă; -sălĕ
30 măsáuă; -s^álĕ
28 măsáuă; -sălĕ
29 masáuă; -s^álĕ
19 măsáuă; -sálĕ
10 măsávă; -sălĕ
9 măsáuă; -sălĕ
8 măsáuă; -sălĕ
1 măsá; -sălĕ
2 măsá; -sălĕ
3 măsá; -sălĕ
6 măsá; -sălĕ
7 măsá; -sălĕ
4 măsá; -sălĕ
5 măsá; măsălĕ
măsáuă; -sálĕ, [k] măsălĕ [pl]
20
22 măsá; -sălĕ
21 măsá; -sălĕ
36 masáuă; -s^álĕ
35 masáuă; -sălĕ
26 masáuă; măsălĕ
27 măsáuă; -sălĕ
măsáua [a]
25
24 măsá; -sălĕ
23 măsá; -sălĕ
37 măsáuă; -s^álĕ
39 măsáuo; -sălĕ
38 măsáuă; -sălĕ
40 măsáuă; -sălĕ
49 măsáuă; -sălĕ
48 măsáuă; -sălĕ
41 măsá; -sălĕ
42 măsá; -sălĕ
47 măsáuo; -sálĕ
46 măsá; -sălĕ
50 masálă; -sălĕ
45 măsá; -sálĕ
43 măsá; -sălĕ
52 masáuă; -s^álĕ
54 măsáuă; -sălĕ
44 măsá; -sălĕ
51 măsáuă; -sălĕ
53 măsáuă; -sălĕ+
55 măsá; -sălĕ
măsáuă; -sălĕ, [*] măsăuă
58
57 măsáuă; -sălĕ
59 măsá; mas^álĕ
56 masá; siálĕ
64 măsáuă; -sălĕ+
60 măsáuă; -sălĕ
61 măsá; -sálĕ
62
măsá; măsălĕ
63 măsáuă; măsălĕ

COLȚ (DE MĂSEA), pl. „*racine (d'une dent), chicot*" [116]/[241]

I. Întrebare indirectă: *Când ți s-a rupt o parte dintr-o măsea, ce zici că ți-a mai rămas din ea în gură?*

II. 1. *uŋ‿cᵘálćě.*
2. „*şt'ump* mai zicem *la l'ę́mńe, la buşt'án, śě rămínd'ě* la pământ."
3. *să rúpe d'in măsá.*
4. *ĉumpİ, cîț są̆ frínğă* [ind. prez. 6].
10. *rădăśína* [a.].
11. [ε] *rădą̆śína lu măsáu̯ă. mă zgírîi̯ě*, [σ] *mă-ŋgl'ímb̲ă* [!].
12. *îm‿tai̯‿l'ímba.*
13. *d'ínțî ai̯ ᵘorbİ.*
14. *jívăț* [e] *pe sîrbę́ṣćě. colț a zis ai̯ bătrín.*
23. *rămínd'ě* [ind. prez. 3] *colț. a rămĩ́s* [perf. c. 3] *colț.*
24. *rămínd'ě uŋ‿colț.*
26. *rădăśínă, îm‿váľe* 'în jos'.
29. *radaśínă. cᵘolț, dácă uđéṣće* 'rămâne' *și dăsúpra.*
32. [σ] *ma-ŋgl'ípă cólțu la l'ímbă.*
36. 52. *mi̯-a uđít uŋ‿cᵘolț.*
41. *rămínđě uŋ‿colț đe măsá, dácă să frínĝě.*
44. *a rămĩ́s uŋ‿cołț.* [∗] *colț, la dinț.*
45. [σ] *mă-ŋǵímpă.*
49. *mă-ŋl'ímpă.*
50. *a uđít um‿părămán.* [σ] *colț, și măi̯ bíńě. măi̯ mult ái̯a, colț* [se zice]. *părămán = bucățícă.* [σ] *mă-ŋgl'ímpă = mă-nțápă. mă-ŋgl'ímpă și-n u̯okİ. pu̯áćě să-ŋgl'ímpe și pă gîrńíṣćě.*
53. *s-a frînt* [perf. c. 3].
55. *s-a frînt în ĝinĝę́i̯ě; -ĝéi̯.*
56. *a ramĩ́s radaĉína.*
58. „Se zice *și colț, și śob.*"
64. *cînd dau̯ cu l'ímba, al'ínă. mă-ŋglímpă cólțu, pomíntu táre.*

III. Vezi și h. 78 (MĂSEA)

*

Anchetă suplimentară: Oštrelj: *colț*; ~.

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 42, pct. 4: *źi̯ę́mińi* [pl.].

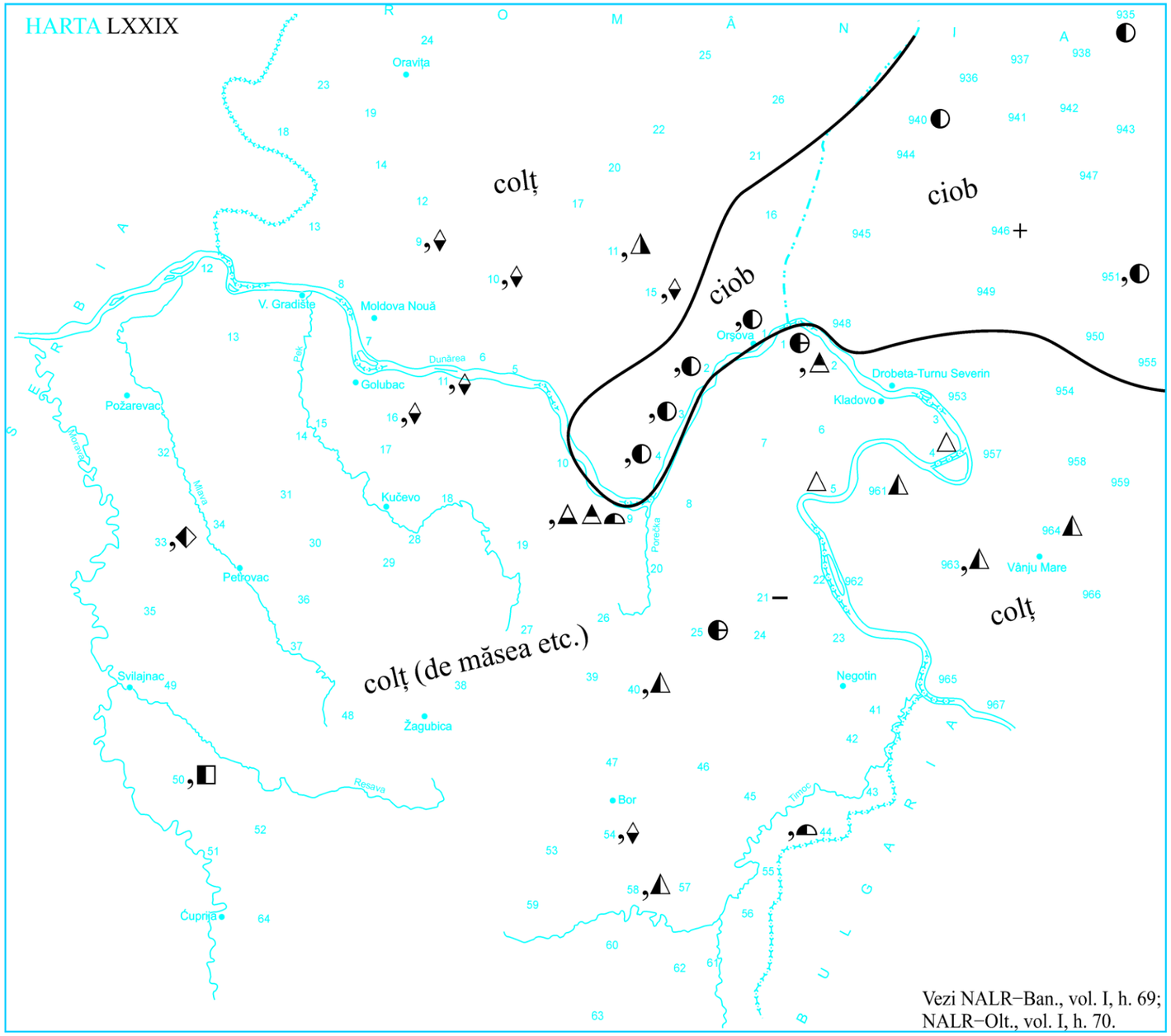

Principalii termeni pentru COLȚ (DE MĂSEA)

colț	ciump	ştiomb (ştiump)	scârb
coalte	ciombur	părăman	rădăcină
ciob (de măsea)	ştiombur	hârb	părcel (de măsea)

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 [σ] colț; ~+
13 colț; ~, cólțî [pla.]+
11 frîntúră, [σ] colț, [*] rădăśínă+
1 cu^álcĕ; colț+
2 șt'ump, [σ] colț+
[σ] cólțu [a.] la măsá
6
3 cu^olț; ~+
7 cołț; ~
4 cúmpu [a.], cump; cumpi+
5 cump; cumpi
8 colț; ~
9 șcómbúru [a.], parśĕ́lu [a.], șcombúr, [r.] școmb, [σ] colț
10 colț; ~+
jívăț, [σ] [k] [B] colț; ~, cólțu lu măsáu̯ă+
15 colț; ~
16 cu^olț; ~, rădaśínă; -śíń
14
32 colț; ~, cólțu [a.] dă măsáu̯ă+
17 colț
31 colț; ~
18 colț; ~
34 colț; ~
33 scîrb, colț; ~
30 cu^olț; ~
28 [*] cu̯olț; ~
19 cólțu [a.], colț; ~
29 cu^olț+
20 rădăśínă, [k] colț; ~
22 colț; ~
21 –
36 cu^olț; ~+
35 colț; ~
26 colț; cólțuri+
27 colț; ~
25
cu^álcĕ; colț
24 colț; ~+
23 [σ] colț; ~+
37 cu̯olț; ~
49 colț; ~+
38 colț; ~
39 colț; ~
40 śob; śóburi, [*] colț; ~
41 colț; ~ dĕ măsá+
48 colț; ~
42 colț; ~
47 colț; ~
46 cu^olț; cu^ólțuri, [σ] [k] cu^olț [pl.]
50 părămán; -máń, [σ] colț+
45 colț dĕ măsá; cólțuri+
43 colț; ~
52 cu^olț; cu^ólțuri+
54 rădăśínă, [σ] colț
44
părĉĕ́l, [σ] colțári, [k] colț de dínte, [*] părĉĕ́l dĕ măsá, [σ] colț; ~+
53 colț; ~+
51 colț; ~
[σ] colț; ~, [*] śob d'i la măsáu̯ă; śóburi+
55 colț; ~+
57 colț; ~
58
59 cu^olț; ~
56 radaĉína [a.], [σ] [k] colț dĕ masá+
64 colț; ~+
60 colț; ~
61 colț; ~
62 cu^olț; ~
63 colț; ~

UMFLU (ind. prez. 1–6) „*j'enfle*"
[117]/[243]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că faci cu băşica porcului când sufli în ea?* (GEST).

II. 1. *o uṃfláį* [perf. s. 1]
10. *ī́ṃflu băşī́ca. ī́mplu páru* 'paharul'. *să ī́ṃflă dă dătăľínă* 'lucernă'. *îṃflătúră* [s.].
13. *să ī́mflă* [băşica] şî *pocńę́şće. o sparź.*
19. *a uṃflát-o. beşī́ca.*
27. *súflũ‿ia.*
28. *dă ignát* [când se taie porcul] *o-ṃflắm, să să úske*, [iar] *în sára dă ajún copíįi o pocńésc. įeu̯ cu ácu dau̯ ĩ‿ia.*
32. *súflu să să úṃflă* [conj. prez. 3] *beşī́ca.*
33. [σ] *ī́mblu; ī́mbľi; ī́mblă* [ind. prez. 1–3]. *skítîįe, mult ī́mblă, mult skítâįe, tu̯átă trįába... núma... să lúcre śĕu̯á... núma ī́mblă aşá* [fără rost]. *skítńiţă* 'vagabond, hoinar' *să ḑī́śĕ pră sîrbi̯ę́şćĕ.*
39. *să ī́ṃflă* [băşica], *să ī́ṃflă obrázu. a îṃflát-o copíįi.*
41. *súflu-n ia.*
44. *să úṃflă* [băşica].
47. „*să ī́ṃflă băşíca, fálca*".
58. *să úṃflă* [băşica], *s-a uṃflát* [perf. c. 3].
59. *uṃfláį* [perf. s. 1.] *beşī́ca.*

III. Anchetă suplimentară: Oštrelj: –.

IV. 37. Cf. ALR II, vol. I, MN, p. 18, ch. [4590], pct. 4: *s-ī́ṃflă obrázu, ~ fį̂ắlśiľi*; cf. şi ALR II, ms., ch. [4590], pct. 4: *ī́ṃflu, ī́ṃfľi* [1–2].
55. Cf. ALR I, , ms., ch. [1624], pct. 859: *s-a umflát* [perf. c. 3].
64. Cf. ALR I, ms., ch. [1624], pct. 3: *s-o-mflát* [perf. c. 3].

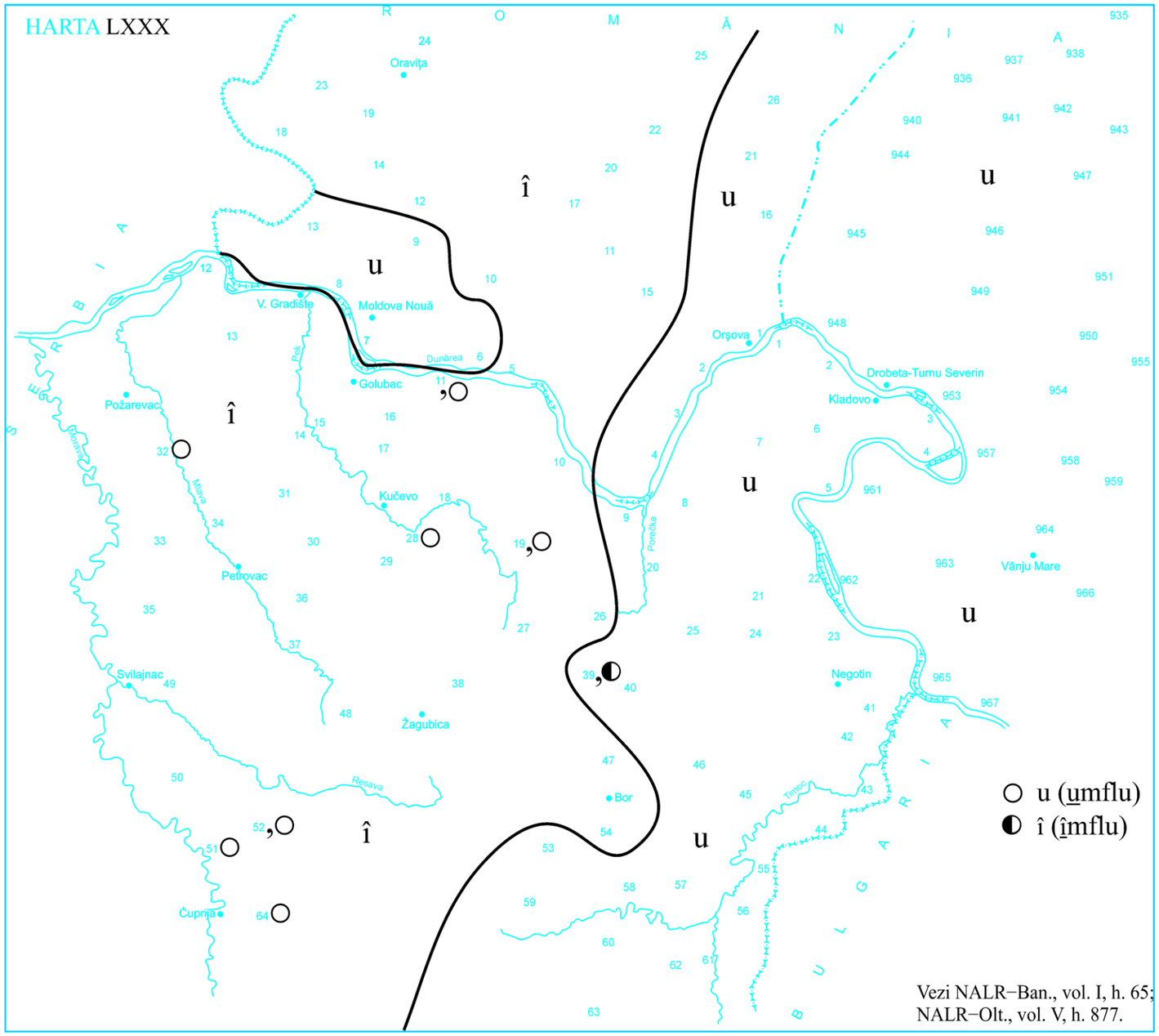

Sunetul *u* în UMFLU

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3] [!]
13 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
11 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3], [*] úmflu [!] [!]
1 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
2 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
16 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfli; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
10 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
[σ] îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
18 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
8 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
9 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
34 îmflu [1]
îmflu [1]
28 [*] umflắm [4]
19 o îmfl'i [2], [r] úmflu; úmfl'i; úmfle, [r] úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
29 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
20 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
22 úmflu; úmfli; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
21 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
23 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
39 să îmflă [3], să úmflă [3]
49 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
38 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
40 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
48 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
41 úmfłu; úmfl'i; úmfłă; umfłắm; -fłắț; [3]
42 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
47
46 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
50 îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
45
43 úmflu; úmfli; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
îmflu; îmfl'i; îmflă; îmflắm; -flắț; [3]
52 îmflu; îmfl'i; úmflă; umflắm; umflắț; îmflă
54
44 úmflu; úmfli; úmflă; umflắm; -flắț; [3], úmfl'i [2]
51 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
53 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
55 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
úmflă [3]
58
57 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
59
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
56 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
64 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
60 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
61
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
62
úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]
63 úmflu; úmfl'i; úmflă; umflắm; -flắț; [3]

STRUNGĂREAȚĂ (LA DINȚI), pl. „*écartement entre les deux dents de devant*” [119]/[246]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi ziceți locului gol pe care îl are cineva, din naștere, între dinții dinainte?* (INDIC.).

II. 1. *áre rarʲ ginț*. [σ] *strúŋgă* [este] *la víćě, úndе-ŋkíđim víćele. la oi̯, la váś* [este] *strúŋgă și obór* ‘ocol, staul’. *obóru váśilor*.
2. *rarʲ gínți* [pla.].
3. *i̯ę́stă și pi̯ę́șťě* [numit] *păstrúgă*.
4. *rarʲ gínți. áre ľípsă, a crescút gínți rarʲ*.
6. [**] *șcripínťě*; *-pínț* [i se zice] *la gáu̯ra ásta*.
8. [D] „*păstrúŋgă* este la *oi̯. merg* oile în ea.”
9. 34. 59. [σ] *strúŋgă* [este] *la oi̯*.
10. [σ] *strúŋga* [a.] *i̯ě dă u̯oi̯*.
11. *cînd sînt đínți toț la loc*.
12. *șćirb íntră đinț*.
13. [ε] *rar loc*, [k] *rarʲ d'ínți. rar la d'inț*.
14. [D] *strúŋga lu u̯oi̯*.
16. [ε] *rar la d'inț*.
17. *strúŋgă = obóru lu oi̯*.
18. *áre đinți rarʲ*. [D] *strúŋgă la oi̯. fáśě gárdu ăla úndě fac i̯ei̯ stínă*.
19. [D] „*strúŋgă, la oi̯. în obór, în ţarc*. Oile ies *pe úșă*.”
20. [D] *strúŋgă = gard úndě staų u̯ói̯iľi. u̯ói̯iľi i̯es pe úșă*.
22. 56. 61. *d'ínți rarʲ*.
24. [σ] *i̯ę́stă cáre ʒíśě strúŋgă, la oi̯*.
25. *đínți đesparțíț. ar trăbui̯í să mai̯ fii̯e un đínće*.
[D] *strúŋgă đe u̯oi̯, úndě să-ŋkíd u̯ói̯iľi*.
[*] *strúŋgă = gard đě stobórʲ, đe băskíi̯* ‘scânduri’, *đe nui̯ę́ľě*.
26. [*] *rarʲ đínți*.
27. *đínți rarʲ. áre ráremă máre*. [D] *strúŋgă đě u̯oi̯, úndě să ținu̯oi̯*.
28. *rar íntră đinț*.
29. [D] *strúŋgă a lu oi̯, úndе staų. úșa strŭźi*.
31. „*skípe príntră đinț*, [dar] *áltu zíšě atŭ́ša prîn strúŋgă șkípe*. Oile se închid în *strúŋgă*.”
32. „Oile le ținem în *obór*.”
33. [D] *strúŋgă = u̯oi̯ múlćě. áre strúŋgă dă oi̯, cîrd*.
35. *rar la đinț*. [D] *strúŋgă, la oi̯*.
39. 62. *cu đínți rarʲ*.
40. [D] *strúŋgă = obór, gárdu* [a.] *la oi̯*.
41. [ε] *đínți đespărțíț, cînd áre o ţără rázvak, áma mi să páre că áre baș un núme, i̯ę́stă o vórbă*. [Se spune că atunci] *cînd i̯ę́să, áre să fii̯e norocóș, or așá ćevá*. [D] *strúŋgă, cînd i̯ę́stă rázvac íntră đinț. lúmea bătírnă șćii̯e măi̯ bíńě*.
42. „La oi este *obór*.
[D] [V] *strúŋgă*, la oi.”
43. „*cu d'ínți cam rarʲ,* [pe sârbește] *rázmac* [cf. srb. *razmak* ‘spațiu’].
[D] *strúŋgă d'e u̯oi̯* se zice în alte sate la *círdu d'e u̯oi̯*.”
44. *rarʲ dínți*. [*] *rarʲ dínți, cáre cum l-a lăsat dumnezău̯, cáre cum l-a făcút múmă-sa*.
45. *rarʲ gínți*.
46. *zîčăm rar íntră d'inț, îs rarʲ d'ínți*.
48. *đínți rarʲ*. [D] *strúŋgă dă u̯oi̯*, [unde] *iŋkíđě u̯ói̯iľi*.
50. [D] *strúŋgă, úndе u̯ói̯iľe să-ŋkíd*.
52. „Și la oi este *strúŋgă*.”
60. [σ] *căráre* [este] *la păr*.
63. [D] *strúŋgă dă u̯oi̯*.

III. În punctele 2. 4. 16. 22. 26. 28. 32. 39. 44. 46. 53. 56. 61. 62. 64, la întrebarea directă, informatorii precizează că nu cunosc și nu folosesc cuvântul STRUNGĂ.
36. Informatorul a auzit vorba STRUNGĂ, dar nu știe ce înseamnă.
55. Informatorul știe cuvântul de la un moș care a fost *rob la rumíń*: *am fost píŋgă i̯el la săláș*.
Vezi și h. 77 (DINTE).

*

Anchetă suplimentară:
Oštrelj: ?+:
[D] STRUNGĂ #.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 31, pct. 859: *lócu gol, rarʲ d'ínți*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 45, pct. 859: +.
64. ALR I, vol. I, h. 31, pct. 3: *postrúŋgî*; *-strúŋźʲ*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 45, pct 3: POSTRUNGĂ.

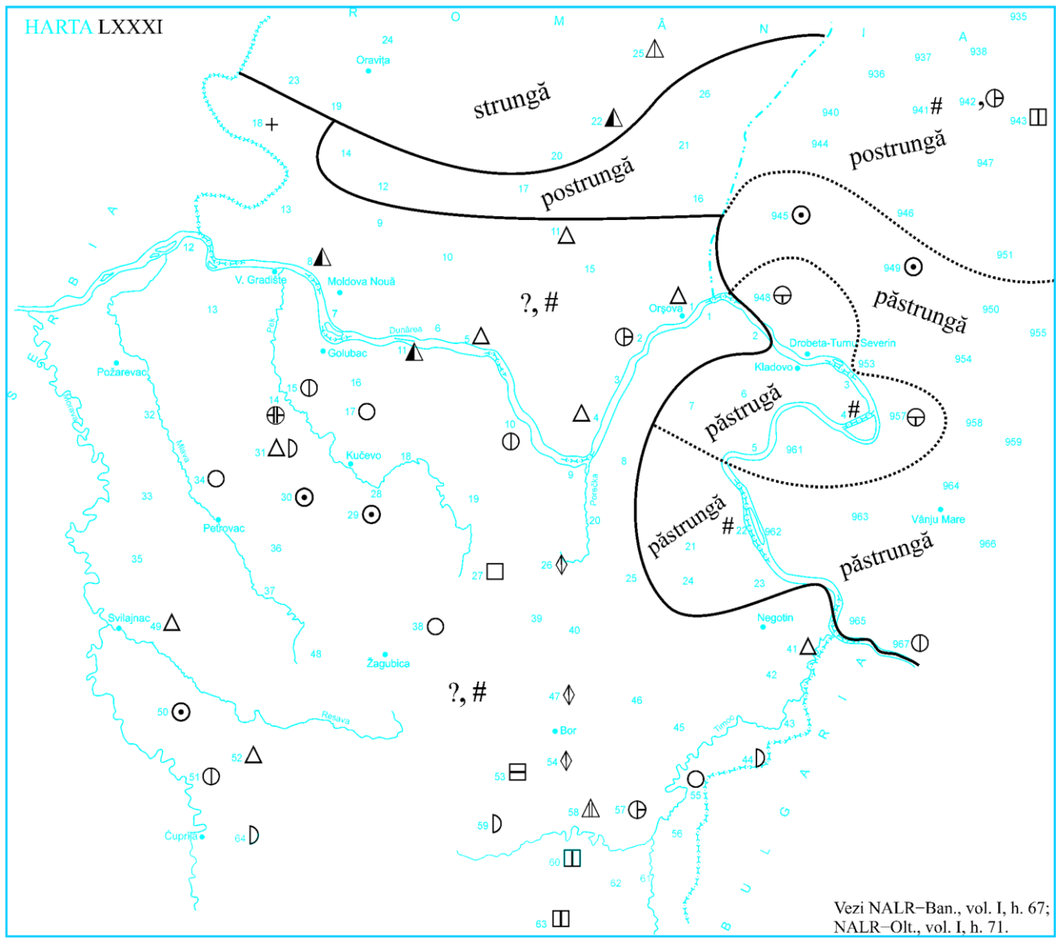

Principalele răspunsuri pentru STRUNGĂREAȚĂ (LA DINȚI)

○ păstrungă	⊕ postrugă	◭ strumă	⊟ razmă între dinți
⊙ pastrungă	⊕ pastră	◭ strungăreață	◊ cărare (în/între dinți)
◍ postrungă	△ strungă (între dinți)	□ rărâme între dinți	◗ gaură (între dinți)
⊕ prostrungă	◬ strună	◫ răritură (în dinți)	

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

SCUIP (ind. prez. 1–6) „*je crache*”
[120]/[247]

I. Întrebare indirectă: (GEST).

II. 1. *a ṣkipát* [perf. c. 3].
3. *ṣt'ipɨ́* [2], *cu t'*, *ṣt'ípá*, *ṣt'ipáu̯* [imperf. 3, 6].
6. *ṣkipíi̯* [perf. s. 1].
7. *am ṣḱipít* [perf. c. 1].
13. *am ṣkípát* [perf. c. 1].
19. 24. *a ṣkípát* [perf. c. 3, 6]].
23. *lápiz* [2].
35. *a ṣkipít* [perf. c. 3].

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ṣḱip*; *ṣḱípɨ́*; *ṣḱípe*, [r.] *ṣḱípă*; *ṣḱípắm*; *-páṭ*; *ṣḱípă*.

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [2098], pct. 4: *ṣkípi̯e* [3]; cf. şi ALR II; vol. I, MN, p. 13, ch. [6898], pct. 4: *ṣkipi̯ę́ćį* ‘scuipat’ [s.]; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 53, 54, pct. 4: ŞCHIPETE, *pe*.
55. ALR I, vol. I, h. 87, pct. 859: *ṣḱi̯up*; *ṣḱi̯upɨ́* [1–2]; cf. şi ALR I, ms., ch. [81], pct. 859: *ṣḱi̯úpę* [3]; *ṣḱi̯upím*; *-píṭ*; [1]+: *un ṣḱi̯upít*; *-píṭ*.
64. ALR I, vol. I, h. 87, pct. 3: *ṣḱip*; *ṣḱipɨ́* [1-2]; cf. şi ALR I, ms., ch. [81], pct. 3: *ṣḱípă/î* [3]; *ṣḱipắm*; *-pắṭ*; *ṣḱípî*+: *uṇ ṣkipáćĕ*; *ṣkipéṭ*.

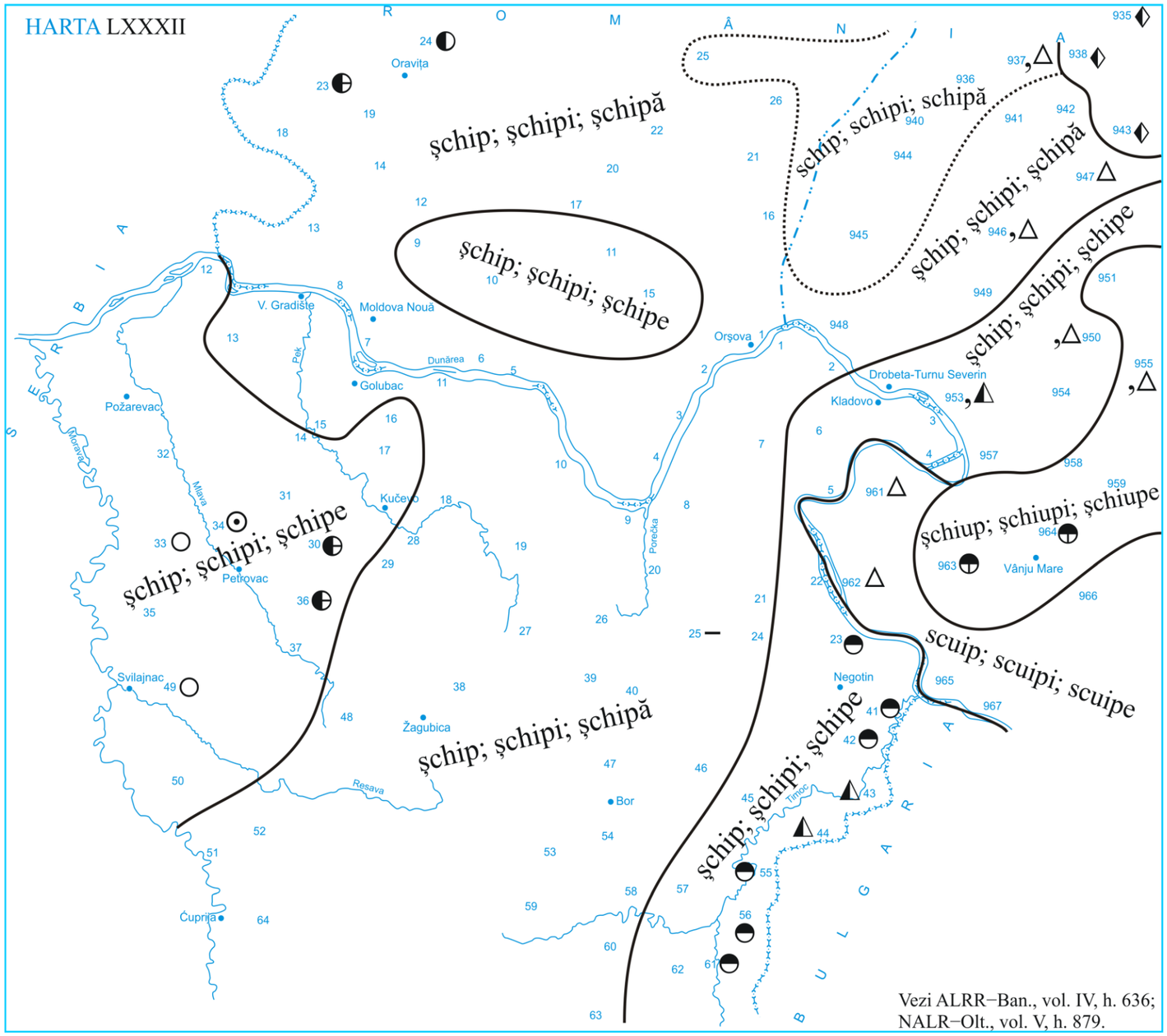

Răspândirea principalelor forme de ind. prez. 1–3 pentru A SCUIPA

○ ṣchip; ṣchipi; ṣchipă	◐ schip; schipi; schipe	△ scuip; scuipi; scuipă
⊙ schip; schipi; schipă	◓ ṣchiup; ṣchiupi; ṣchiupe	◭ scuip; scuipi; scuipe
◐ ṣchip; ṣchipi; ṣchipe	◓ ṣcup; ṣchiupi; ṣchiupe	◊ scupii; ~; scupie

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Dunărea
Timoc
12 șkip; șkipi; șkípe; șkipém, [k] -pím [4]; [ɛ] șkipe, [r.] șkípă [6], [r.] șkipéșcĕ [6], [r.] șkipésc [6]
13 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]+
11 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
1 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]+
2 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
știp; șkipi, [r.] știpi; ștípe; știpím; -píț; [l], [k] știpésc [6]+
3
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
16 șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [l]
15
șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [l] 14
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]+
7
6 șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [3]+
32 șkip; șkipi; șkípe; șkipắm; -pắț; șkípă
17 șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [3]
10 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
știp; știpi; ștípe; știpím; -píț; [3]
4
șkip; șkipi; șkípe; șkipắm; -pét, [k] -pắț; șkípă
31
5 știp; știpi; ștípe; știpím; -píț; [3]
18 șkip; șkipi; șkípă; șkipím; -píț; [3]
8 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
skip; skipi; skípă; skipắm; -pắț; [3] 34
skip; skipi; skípe; skipím; -píț; [l]
28
9 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
30
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
33
19 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]+
29
șkip; șkipi; șkípă; șkipím; -píț; [3]
20
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
22 șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [3]
36 skip; skipi; skípe; skipím; -píț; [3]
21 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
35 șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [l]+
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
26
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]+
24
37 șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -pắț; [3]
27
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
25–
23 șkˆup; șkˆupi; șkˆúpe; șkˆupím; -píț; [3]+
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
38
39 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
40 șkip; șkipi; șkípă; șkipím; -píț; [3]
41 șkˇup; șkˇupi; șkˇúpe; șkˇupím; -píț; [3]
49 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
48 șkip; șkipi; șkípă; șkipím; -pắț; [3]
șkˆup; șkˆupi; șkˆúpe; [ɛ] șkˆupím; -píț; -péșcĕ, [k] [3] 42
47
șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
46 șkip; șkipi; șkípă; șkipím; -píț; șkip, [k] [3]
50 șkip; șkipi; șkípe; șkipắm; -pắț; [3]
43 scuip; scuipi; scúipe; scuipím; -píț; [3]
45
șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; șkípă
52 șkip; șkipi; șkípâ; șkipâm; -pắț; [3]
54 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -píț; [3]
44 scuip; scuipi; scúipe; scuipím; -píț; [3]
51 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
53 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
55 șkˆup; șkˆupi; șkˆúpe; șkˆupím; -píț, șkˆúpă, [k] [3]
[ʊ] șkˇip; șkˇipi; șkˇípă; șkˇipắm; -pắț; [3] 58
57 șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [l]
59 șkip; șkipi; șkípă; șkipîắm; -pắț; [3]
64 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
56 șkˇup; șkˇupi; șkˇúpe; șkˇupím; -píț; [l]
60 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]
61 șkˇup; șkˇupi; șkˇúpe; șkˇupím; -píț; [l]
șkip; șkipi; șkípe; șkipím; -píț; [3] 62
63 șkip; șkipi; șkípă; șkipắm; -pắț; [3]

GINGIE, pl. „*gencive*”
[121]/[250]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 2. *cu źĩźĕ̯i̯ĭl'i* [pla.].
víl'iță [cf. srb. *vilica* ‘falcă’].
8. *o źĩźí* [f.].
9. *o źĩźíi̯ĕ* [f.].
26. *źĩźĕ̯i̯i* [pla.].
27. *o źĩźáu̯ă* [f.].
32. *doi̯ źĩźĕ̯i̯. źĩźĕ̯i̯ la đinț.*
38. *ĭntră đinț.*
44. [∗] *ǵinĝí la dinț.*
47. *mă dor źĩźĕ̯i̯i.*
50. *cárńa ásta.*
53. *îm̯‿fălś.*
60. *núma źĩźĕ̯i̯* [se zice].
61. *ĝinĝíi̯e d'i la d'al, ĝinĝíi̯e d'i la váľe*, [în] *du̯a fălĉ.*

III. Vezi şi h. CLX, pl. XV.
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *źĩźíi̯*; ~, *źĩźáu̯ă* [sg. f.], [∗] *źĩźéi̯*, [r.] *źĩźíi̯*$^{+}$: *un źĩźíi̯.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 32, pct. 859: *ĝiṇĝíi̯* [pl.]; *-ĝíi̯i*; cf.şi ALRM I, vol. I, h. 46, pct. 859: *ĝ.*
64. ALR I, vol. I, h. 32, pct. 3: *źiṇźíi̯ili* [pla.]; *-źíi̯ĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 46, pct. 3: *ź.*

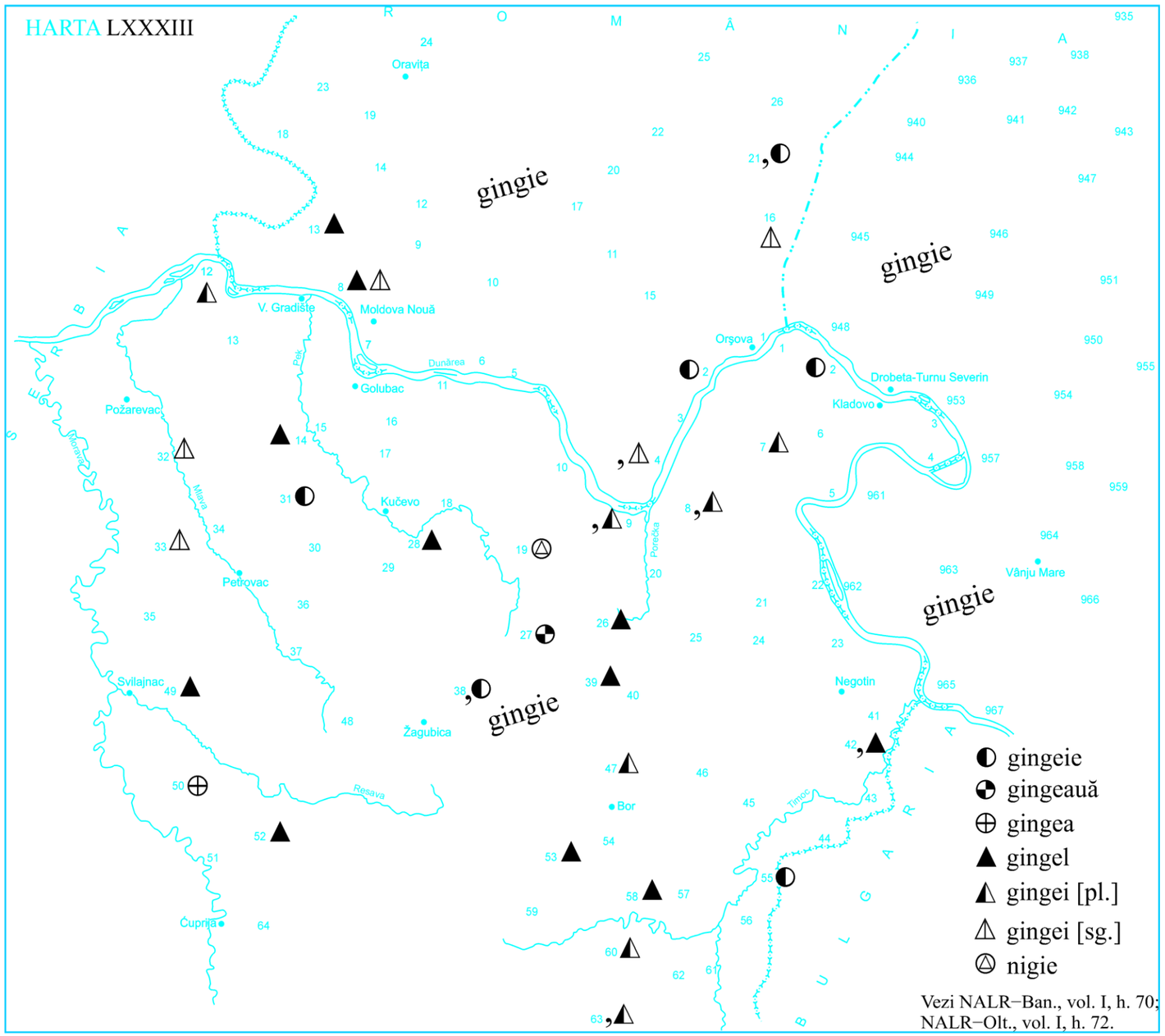

Termeni şi variante pentru GINGIE

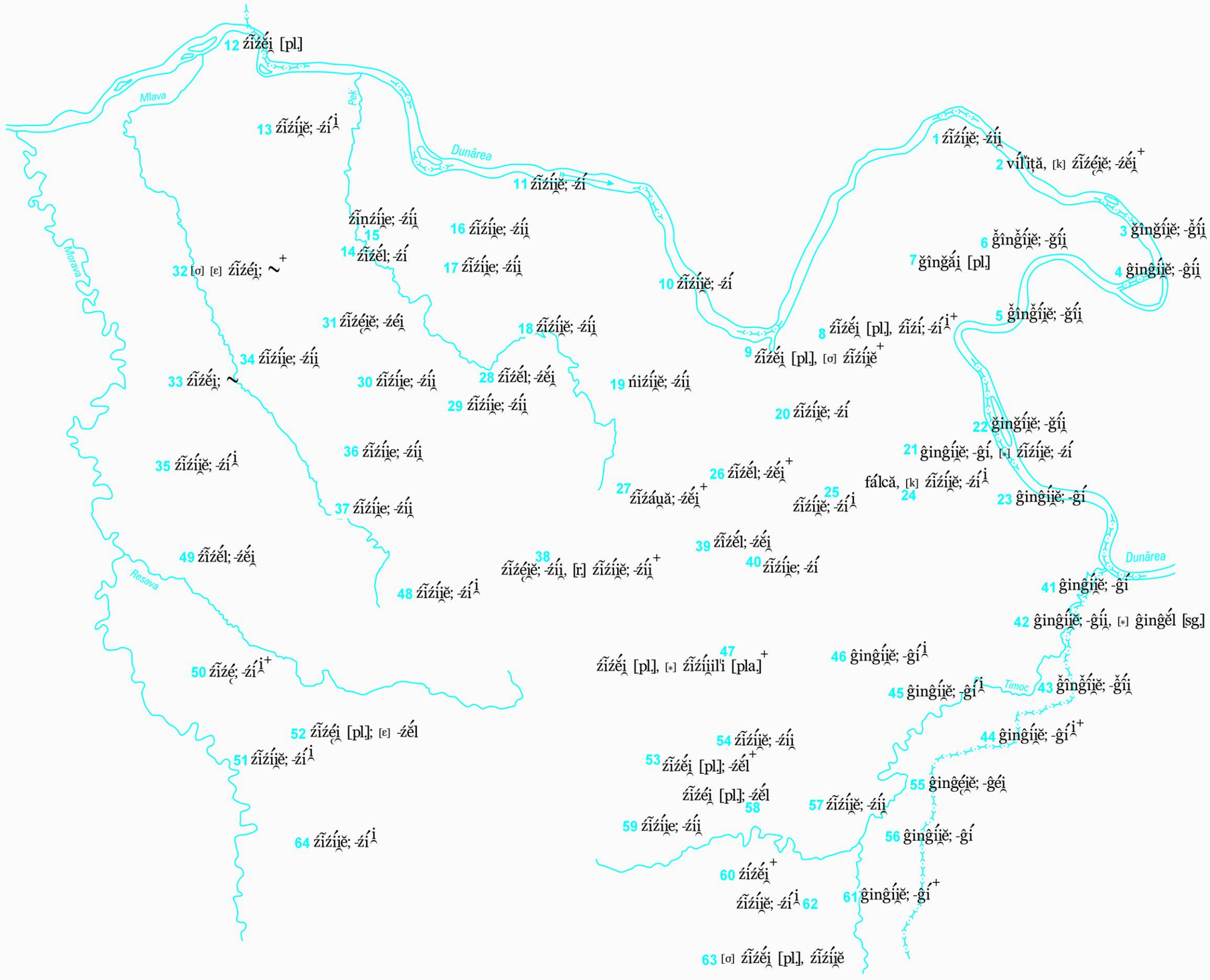
12 zĩźéi [pl.]
Mlava
Pek
13 zĩźíĭe; -zíi
Dunărea
11 zĩźíĭe; -zí
1 zĩźíĭe; -zíi
2 víl'ițǎ, [k] zĩźéĭe; -zéi+
3 gînğíĭe; -ğíi
6 ğînğíĭe; -ğíi
7 gînğǎi [pl.]
4 ginĝíĭe; -ĝíi
zĩnźíĭe; -zíi
15
16 zĩźíĭe; -zíi
14 zĩźél; -zí
Morava
32 [σ] [ɛ] zĩźéi; ~+
17 zĩźíĭe; -zíi
10 zĩźíĭe; -zí
5 ğînğíĭe; -ğíi
31 zĩźéĭe; -zéi
18 zĩźíĭe; -zíi
8 zĩźéi [pl.], zĩźí; -zíi+
9 zĩźéi [pl.], [σ] zĩźíĭe+
34 zĩźíĭe; -zíi
33 zĩźéi; ~
30 zĩźíĭe; -zíi
28 zĩźél; -zéi
19 ńiźíĭe; -zíi
29 zĩźíĭe; -zíi
20 zĩźíĭe; -zí
22 ginğíĭe; -ğíi
21 ginĝíĭe; -gí, [ɨ] zĩźíĭe; -zí
36 zĩźíĭe; -zíi
35 zĩźíĭe; -zíi
26 zĩźél; -zéi+
fálcă, [k] zĩźíĭe; -zíi
27 zĩźáuă; -zéi+
25
zĩźíĭe; -zíi
24
23 ginĝíĭe; -gí
37 zĩźíĭe; -zíi
39 zĩźél; -zéi
49 zĩźél; -zéi
38
zĩźéĭe; -zíi, [r] zĩźíĭe; -zíi+
40 zĩźíĭe; -zí
Dunărea
41 ginĝíĭe; -gí
Resava
42 ginĝíĭe; -gíi, [*] ginĝél [sg.]
47
zĩźéi [pl.], [*] zĩźíĭil'i [pla.]+
46 ginĝíĭe; -gí
50 zĩźéi; -zíi+
45 ginĝíĭe; -gí
Timoc
43 ğînğíĭe; -ğíi
44 ginĝíĭe; -gíi+
52 zĩźéi [pl.]; [ɛ] -zél
54 zĩźíĭe; -zíi
51 zĩźíĭe; -zíi
53 zĩźéi [pl.]; -zél+
55 ginĝéĭe; -ĝéi
zĩźéi [pl.]; -zél
58
57 zĩźíĭe; -zíi
59 zĩźíĭe; -zíi
56 ginĝíĭe; -gí
64 zĩźíĭe; -zíi
60 zíźéi+
61 ginĝíĭe; -gí+
zĩźíĭe; -zíi
62
63 [σ] zĩźéi [pl.], zĩźíĭe

BUZĂ, pl. „*lèvre*”
[122]/[253]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. *cu z, nu cu ḑ. în sátu večín, vírbiţa máre, şî în áltu, dúpă ţěl, îţ zíčă cu ḑ.*
5. *în áltu loc îţ zíčă búḑă.*
13. *búḑă să ḑíšě rumînęśćě, aşá să ḑíšę.*
20. *búḑă* [pl.], *buḑ* [pl.].
21. *búḑîľi* [pla.].
24. *búḑa děsúpra, búḑa dě jos.*
25. *búḑa đi źos, búḑa đisúpra.*
44. *búzâli* [pla.].
51. *búḑa dă źos, búḑa dăsúpra.*
57. *búza đi jos, búza đěsúpra.*
59. *gr^{u}os la búză* ‘buzat’[!].
60. *búḑa đi jos, búḑa đisúpra.*
61. *búza ď'i la ď'al, búza ď'i la váľě.*

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *búză*; ~.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2060], pct. 4: *búḑâ*, ch. [2062], pct. 4: *búḑă*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 8, ch. [6860], pct. 4: BUZĂ; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 29-30, pct. 4: *ḑ, â*.
55. ALR I, ms., ch. [62], pct. 859: *búzî ď'i ď'i žos*; *búzî* [pl.].
64. ALR I, ms., ch. [62], pct. 3: *búḑî*; *buḑ*.

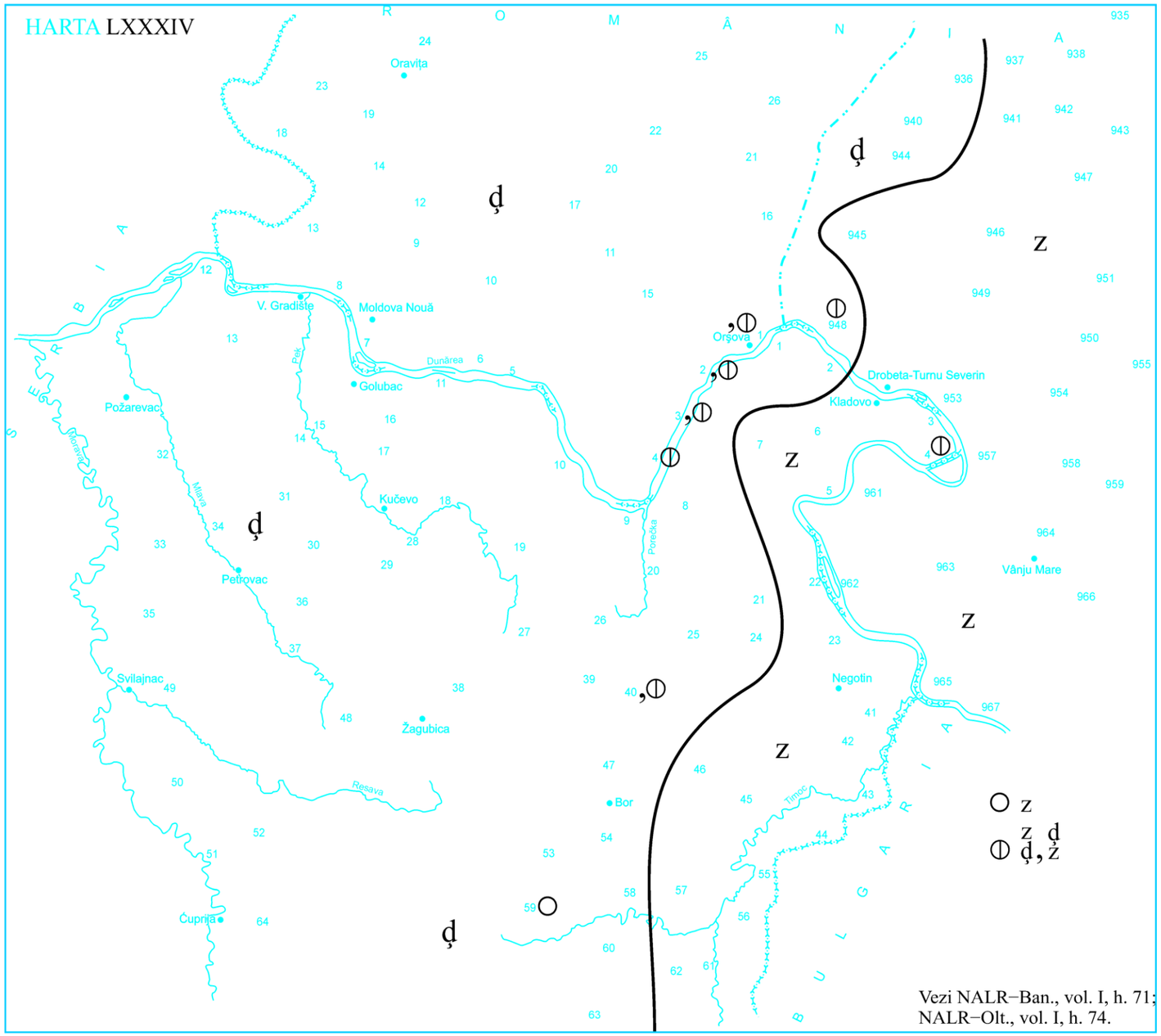

Sunetul *z* în BUZĂ

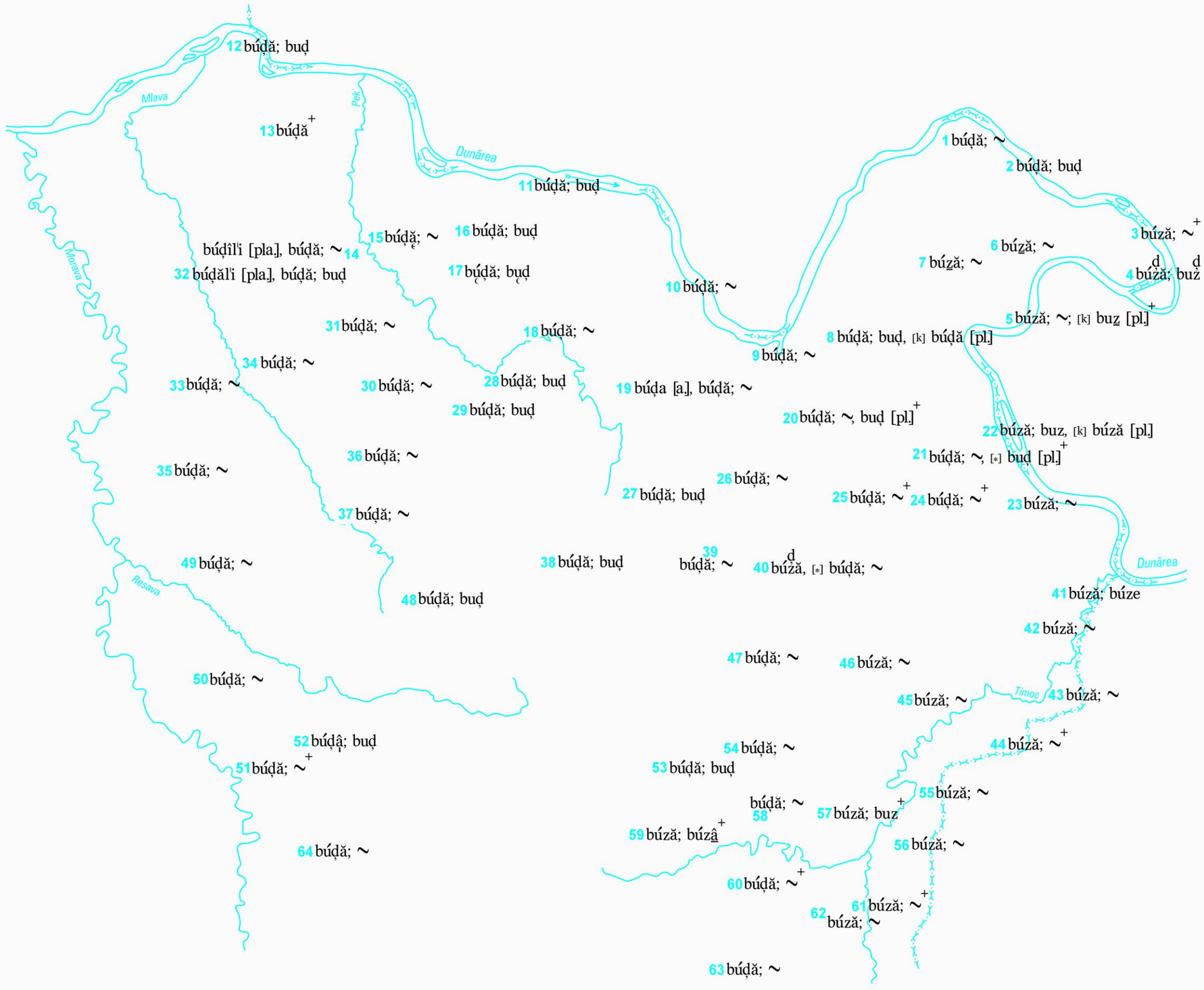
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 búʤă; ~
2 búʤă; buʤ
3 búză; ~+
4 búză; buz
5 búză; ~; [k] buz [pl.]+
6 búză; ~
7 búz̦ă; ~
8 búʤă; buʤ, [k] búʤă [pl.]
9 búʤă; ~
10 búʤă; ~
11 búʤă; buʤ
12 búʤă; buʤ
13 búʤă+
14 búʤîl'i [pla.], búʤă; ~
15 búʤă̧; ~
16 búʤă; buʤ
17 búʤă; buʤ
18 búʤă; ~
19 búʤa [a.], búʤă; ~
20 búʤă; ~, buʤ [pl.]+
21 búʤă; ~, [*] buʤ [pl.]+
22 búză; buz, [k] búză [pl.]
23 búză; ~
24 búʤă; ~+
25 búʤă; ~+
26 búʤă; ~
27 búʤă; buʤ
28 búʤă; buʤ
29 búʤă; buʤ
30 búʤă; ~
31 búʤă; ~
32 búʤăl'i [pla.], búʤă; buʤ
33 búʤă; ~
34 búʤă; ~
35 búʤă; ~
36 búʤă; ~
37 búʤă; ~
38 búʤă; buʤ
39 búʤă; ~
40 búză, [*] búʤă; ~
41 búză; búze
42 búză; ~
43 búză; ~
44 búză; ~+
45 búză; ~
46 búză; ~
47 búʤă; ~
48 búʤă; buʤ
49 búʤă; ~
50 búʤă; ~
51 búʤă; ~+
52 búʤâ; buʤ
53 búʤă; buʤ
54 búʤă; ~
55 búză; ~
56 búză; ~
57 búză; buz+
58 búʤă; ~
59 búză; búzâ+
60 búʤă; ~+
61 búză; ~+
62 búză; ~
63 búʤă; ~
64 búʤă; ~

ZĂBALE (LA GURĂ) „*boutons à la commissure des lèvres*”
[123]/[256]

I. Întrebare indirectă: *Cum le spuneți la bubulițele albicioase care ies la câte un om în colțul gurii?* (INDIC.).

II. 2. 21. 24. 34. 39. 50. 63. [D] ZĂBALE #.
4. [σ] *báľe, cîn‿cúră pe búză îm‿váľě.*
5. [ɛ] o *kiṣíţ* [sgf.]. [D] ZĂBALE #.
7. *am aᵸuzít, kiṣíţ.*
8. *rîń* [se fac] *píntră đẹ́źićě.*
9. *nu-m dă-ŋ‿gînd.*
11. *noi díšěm grózniță* [cf. srb. *groznica* ‘febră’]. *rumîńęṣće, nu ṣćiu cum* [se zice]. [D] *fríńe = báľě.*
12. *n-am uḍít.* [σ] *frîu* [este] *la caị.*
13. *ápăị sícă ẹe bábe, ď'inăịínt'ě,* [care ziceau] *că aị mîŋcát î‿scăpătát dă sụáre ṣi d-áịa ịásă áľa. ṣî búbe să ḍíšě, ca plᵸésńa. să spúńe* [că] *aị avút foc ṣî d-áịa ịásă.* [D] ZĂBALE #: *ịęstă cáre mịerg báľe d'in gúră.*
15. *să dăscîntă d-a pľęsńa.* [D] ZĂBALE, FRÂNE #.
17. *înfrîńądă* [ind. prez. 3].
18. *să fáśě jváľě. să víndecă cu ásta,* [cu] *sódă de carbón, să púńe-n ápă ṣî să ű́ze, íl'i îl duś la doctór ṣî ăla-ị dă ľécurî.*
19. [D] ZĂBALE #: *cáđě báľě đin gúră.*
20. [D] ZĂBALE #: *báľe* [sunt] *áṣća śě mịerg.* [σ] *frîụ* [este] *la cal.*
23. *om kiṣiţós. muịęre kiṣiţǫásă, bălụ́ăsă* [adj. f.].
25. *s-a facút spúme la gúră, cum áre cálu. s-a facút carńᵸe víję. áre pľęsńě. dă cu cụáda míţî.*
26. *la kịęịa gúri* ‘colțul guri’ [D] ZĂBALE #.
27. *fáśě grózniță.*
28. *dă fụoc* [se fac].
37. [D] FRÂNE #.
38. „Se tratează așa: [B] *îćíźe cu coľéṣa î‿śěnúṣă dą̆ tri ụorî ṣ-azvírľě la găịín afáră să mănî́šě.*”
40. [∗] *búbe duls la gură. ịásă la copíị, aṣá.*
42. „Se tratează cu *unsụáre, aṣá, cu văzăľínă.*”
44. [σ] *búbe dulc, poáte* [se zice]. [∗] *ị-a ịeṣít búbe la gúră, s-a spuzít la gúră.* [D] ZĂBALE, FRÂNE #.
46. *ịęstă, da nu-m dă-n gînd.*
47. [Ziceți *rîšít la gúră?*]: *áịa nu m-ḳẹ cunoscút đe ụámiń, m-ḳẹ cunoscút đe ụoị, đe mńiị: a rîšát* [perf. c. 3] *la gúră, cînd îị ịásă áľa.*
48. [σ] *ṣî noị lu copíị ị-am dat aṣá, cu cụáda míţî,* [care] *nu azű́ze ńiścínd źos.*
52. [D] ZĂBALE #. *pogán* ‘buboi’.
54. *la caị să fac zímbre.* [D] ZĂBALE #.
55. *a căcát la gúră, a ịęṣít búbă la gúră,* [pentru că] *a mîŋcát imós cěvá. bubuľíța áịa. puńá máma zăịt'ín* ‘ulei’ [pe ea]. [D] ZĂBALE, FRÂNE #.
57. *fáśě ocól', că mănî́ŋcă în zăvîrńít đě sụáre, că mănî́ŋcă cînd zăví́rńe sụáriľi, atű́ś să fáśě* [!].
60. *zímbre = zázubița* [cf. srb. *zazubica* ‘ulcerație a gingiilor’], *cînd ți să lásă śę̌ụa ṣi ịęsă ṣkipịę̨t în‿gúră.* [D] *búbe duls sînt áltăśě. să fac la ćiněrịáță, aụ cíta coptúră, să stụorc.*
61. *să fáčě la copíị cînd mănî́ŋcă pe ṣezút d'ě sụáre, cînd ṣę̨d'ě* ‘apune’ *sụáreľe. să fáčě caṣ ca la púịi d'e ĉᵸáră* [sau] *d'e rîndurícă.*

III. 21. Cei doi informatori, originari din părți diferite ale aceluiași sat, pronunță diferit africatele *ĉ* și *ĝ*.
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: ?.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 27, pct. 859: [ɛ] *búbî la gúrî.*
64. ALR I, vol. I, h. 27, pct. 3: *bubíți la gúrî în‿corn.*

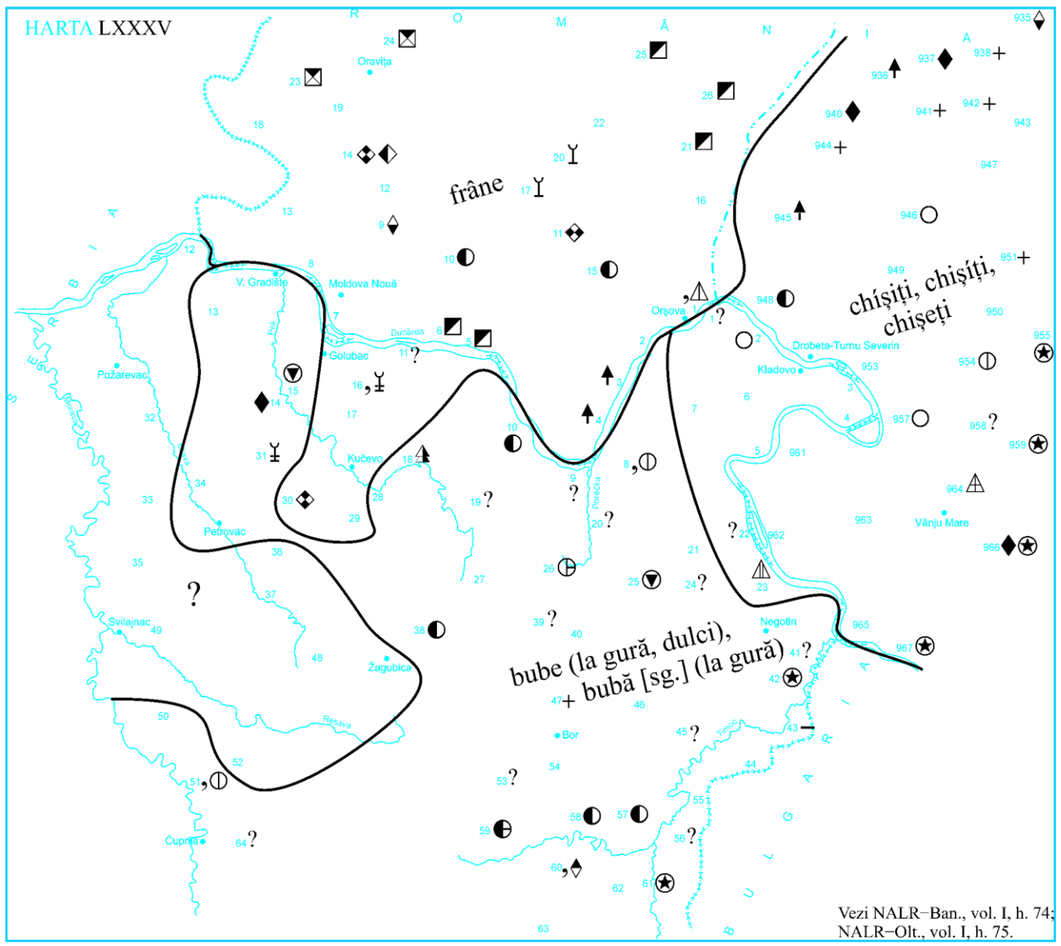

Principalii termeni pentru ZĂBALE (LA GURĂ)

○ bube (la gură etc.), bubă [sg.]	⩓ chișițe	◩ frâuri, frâu [sg.] etc.	♦ zâmbre
◑ bubițe (la gură)	⩓ cășițe	⛛ plesne	↟ coada mâței (mâțului)
◔ bubulițe	⍟ cași, cașuri, caș [sg.]	♦ beșici	↡ zgaibă [sg.]
◐ ocoli (la gură etc.)	❖ fârni, fârne	⬖ beșicuțe	⍫ coturi
◒ ocolini	❖ fârnări	⩓ jvale	+ alți termeni
⩓ chișiți	⊠ înfrânături	♦ zâmbili, zămbile	

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

BĂRBIE[2], pl. „*double menton*” [124]/[259]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spui la partea cărnoasă care atârnă sub falca de jos?* (INDIC.).

II. 2. *barbíi̯ĕ la gît.*
8. *bărbíi̯ ca la porc* [!].
13. *dắcă-i̯ gras.*
18. *îi̯ gras şî are barbíi̯.*
27. *áre barbéi̯ su⌣bárbă.*
32. *áre bi̯erbéi̯ la gúşă, îi̯ gras.*
42. *guşul'íi̯, ca la porc. dúpă cap, gílcă. gílcî = crăi̯nícur'* ‘amigdale’.
44. *su⌣bárbă.* [*] *gírbiţă, la u̯ómu gras. táta meu̯ a fost în américa şî a veńít cu gírbiţă máre.*
54. „*bárbă*; *bárbe* e şi părul, şi osul.”
55. „Este *cerbicĕ*; *-bícĕ* şi la boi.”
64. *bărbíi̯, la gît.*

III. 23. Informatorul remarcă unele deosebiri faţă de graiurile din satele vecine: *noi̯* [zicem] *aşt'eptắm, la radúi̯ĕvăţ* ‘Radujevac’ [se zice] *adástă-mă că vin.*
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *bărbíi̯ĕ*; *-bíi̯*.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 34, pct. 859: *cárńĕ, bă/arbíi̯e*; *-bíi̯*+: „Şi *su⌣bárbî*”; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 50, pct. 859: *bărbie* (*bărbíi̯* [pl.]).
64. ALR I, vol. I, h. 34, pct. 3: *cárńĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 50, pct. 3: +.

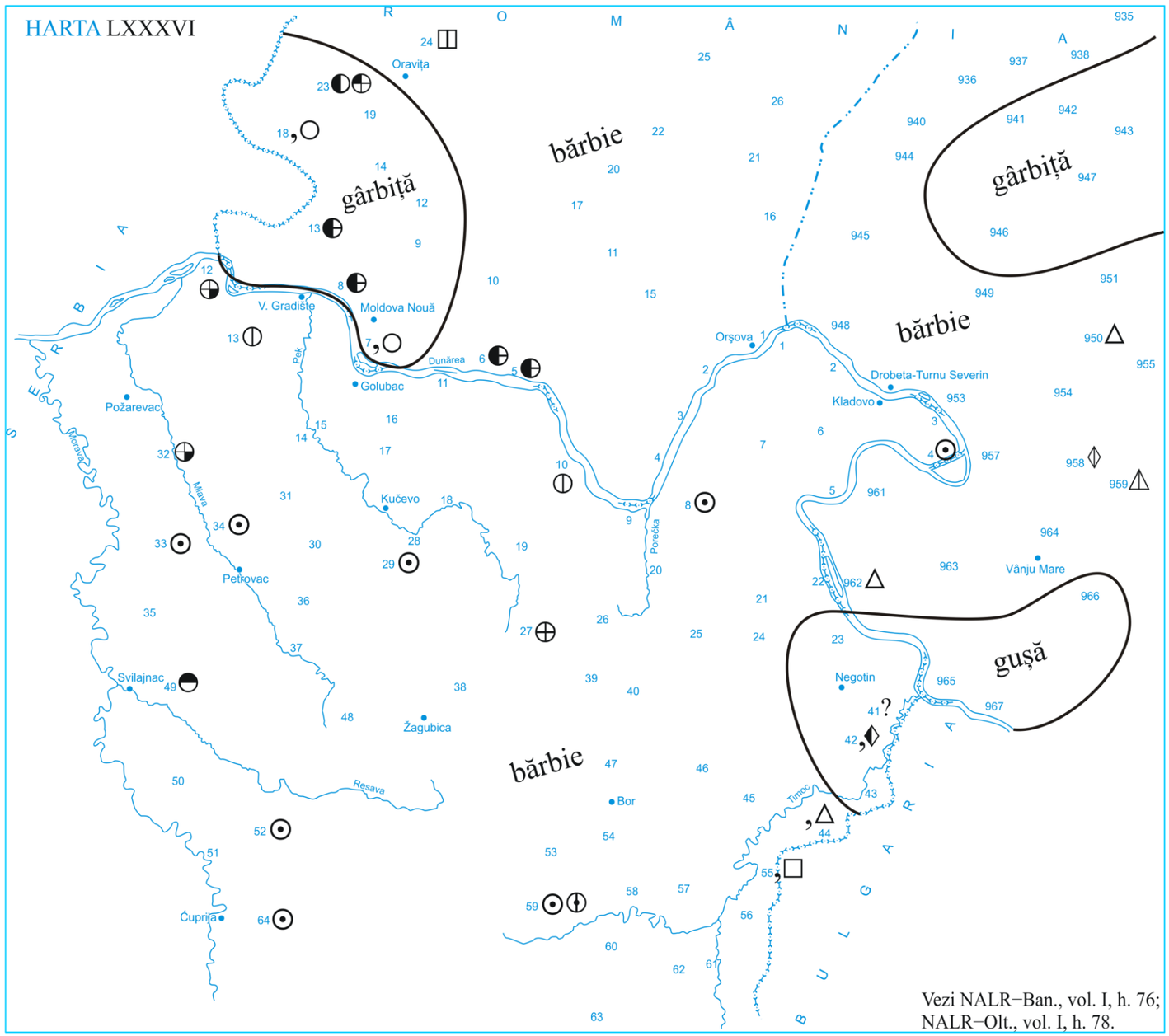

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 76; NALR–Olt., vol. I, h. 78.

Principalii termeni pentru BĂRBIE[2]

○ bărbie	⊕ bărbei	◐ bărbiri	□ cerbice la gât
⊙ bărbii [pl.]	◒ berbei (birbei)	◓ berberi	◫ cerbică
◍ berbie (birbie)	◓ berbiu	△ gârbiţă	◊ guşă
⊛ berbii [pl.]	◓ bărbire	⚠ gârboviţă	◆ guşulii [pl.]

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

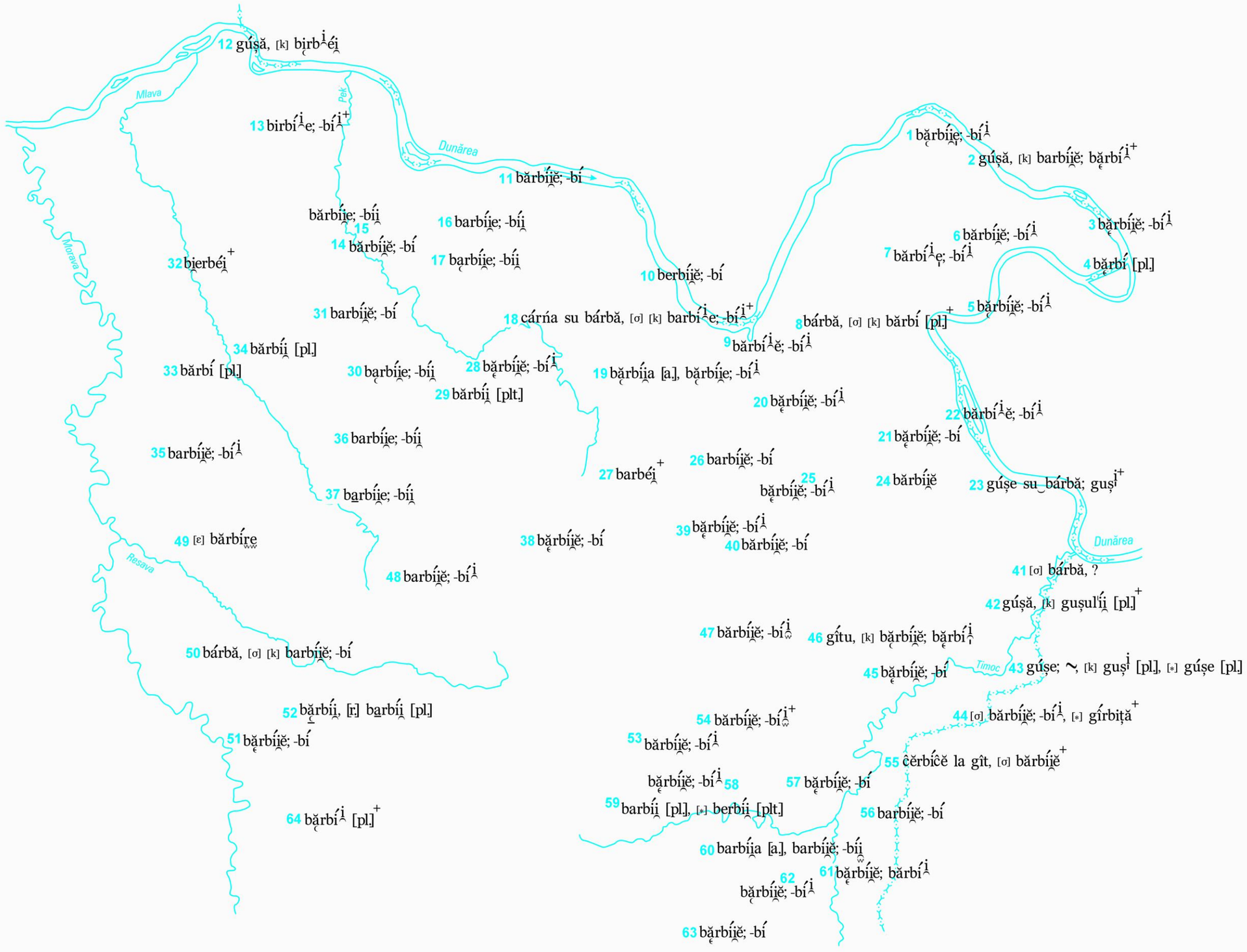

SE BĂRBIEREŞTE (ind. prez. 3) „*il se rase*”
[125]/[260]

I. Întrebare indirectă: *Ce face bărbatul când îi creşte barba şi vrea s-o dea jos?* (IMIT.).

II. 1. *bărbós* [adj.].
8. *ćě raḑ* [2], *să rad* [6].
13. *la bi̯erbę́rɨ́*.
19. *mą̆ rad* [1].
20. *să berbi̯erę́ṣće* [se zice] *đin glúmă*.
21. *să să rádă* [conj. prez. 3].
22. *ńě răd'ḗm*; *vă răd'ḗṭ*; *să rad* [4-6].
24. *mă rad* [1].
25. *ma rad* [1].
26. *barbós* [adj.].
43. *ńe răd'ém* [4]. *în áltă par‿să zíĉě ńe dą̆rdą̆ľím* [4].
44. *te raz* [2], *ne rădém*; *vă rădéṭ*; *să rad* [4–6].
[*] *să ráď'ě cu bríĉu*.
60. *mă rad*; *ćě raḑ* [1–2], *ńẹ ráđẹm* [4], *să rad* [6].

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *să ráđě*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2133], pct. 4: *să ráđị* [3]; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 18, ch. [6933], pct. 4: SE RADE; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 79, pct. 4: SE RADE.

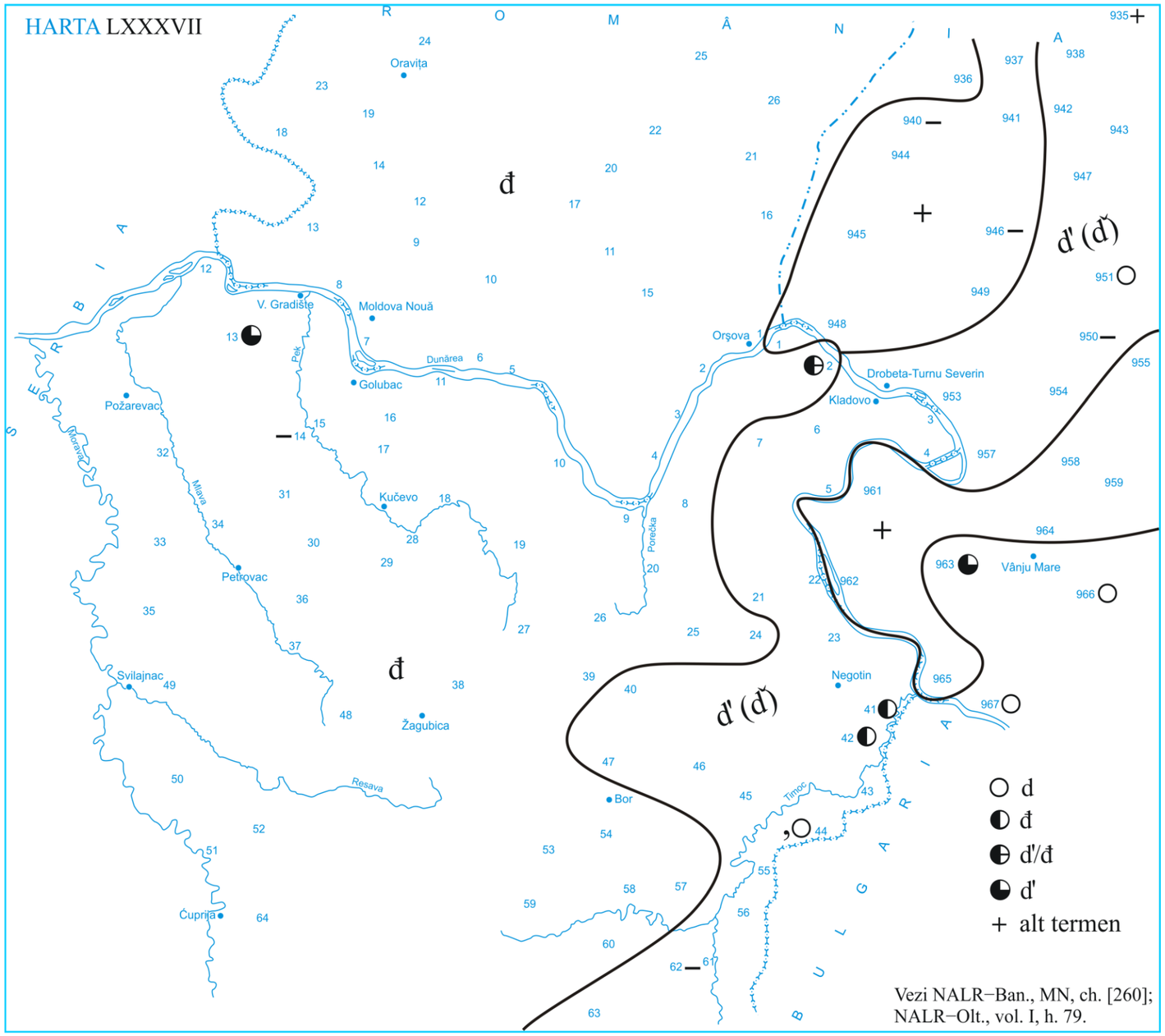

Sunetul *d* în SE RADE

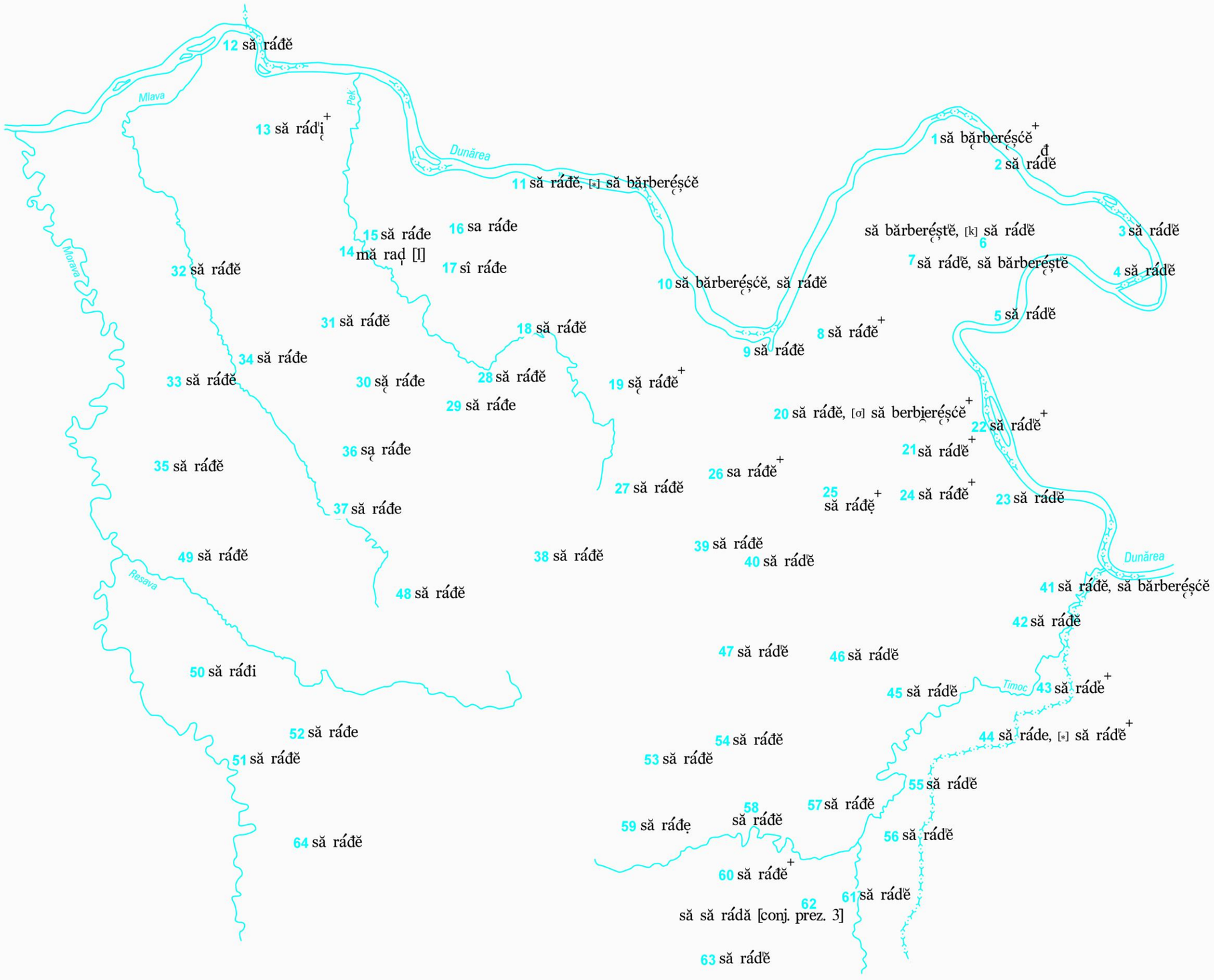
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 să ráđě
13 să ráďi+
11 să ráđě, [*] să bărberéșćě
1 să bărberéșćě+
2 să ráđě
15 să ráđe
16 sa ráđe
14 mă raḍ [l]
17 sî ráđe
32 să ráđě
31 să ráđě
18 să ráđě
34 să ráđe
33 să ráđě
30 să ráđe
28 să ráđě
29 să ráđe
19 să ráđě+
10 să bărberéșćě, să ráđě
9 să ráđě
8 să ráđě+
să bărberéșțě, [k] să ráđě
6
3 să ráđě
7 să ráđě, să bărberéșțě
4 să ráđě
5 să ráđě
20 să ráđě, [o] să berbjeréșćě+
22 să ráđě+
21 să ráđě+
36 să ráđe
35 să ráđě
26 sa ráđe+
27 să ráđě
25 să ráđě+
24 să ráđě+
23 să ráđě
37 să ráđe
49 să ráđě
38 să ráđě
39 să ráđě
40 să ráđě
41 să ráđě, să bărberéșćě
48 să ráđě
42 să ráđě
47 să ráđě
46 să ráđě
50 să ráđi
45 să ráđě
43 să ráđě+
52 să ráđe
54 să ráđe
44 să ráde, [*] să ráđě+
53 să ráđě
51 să ráđě
55 să ráđě
58
57 să ráđě
59 să ráđe
să ráđě
56 să ráđě
64 să ráđě
60 să ráđě+
61 să ráđě
62
să să rádă [conj. prez. 3]
63 să ráđě

ARCER, pl. „*affîloir, aiguisoir*” [126]/[264]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spuneți la piatra pe care se ascute briciul?*

II. 1. 2. „Se ascute pe *curá*.”
3. *pi̯átra pe cáre se ascút'e bríĉu*.
5. *crémănu ălea*. *ascúț și cu̯ásа, și cuț́ítu, și bríĉu*.
6. [σ] *cút'e* [e] *pi̯átră făcútă speți̯ál d'e dat pe co̯ásă*.
7. [V] *bríĉ*. *acúma sînt jăl'éturi* ‘lame Gillette’.
[σ] *cút'a d'e ascuț́ít cu̯ásа, da cred că-i̯ tot ái̯a, núma că ái̯a-i̯ măi̯ máre, ásta măi̯ mărúntă, d'e la bríĉ*,
[k] *glád'i̯e d'e ascuț́ít*; *glắd'i̯i̯, d'e la d'éda* ‘bunicul’ *ĉ-am au̯uzít*.
8. *gládilo, pe sîrbẹ́ṣćĕ*. *curáu̯a đ-ascuț́ít bríșu*. *cum îi̯ spúńem pe rumîńẹ́ṣće?... fútu-i̯ prázńicu i̯ei̯*. [σ] *cúće, la co̯ásă*. *pe pálmă ascút bríșu*.
9. „Ascut pe *brus* [cf. srb. *brus* ‘cute, gresie’]. *cúćĕ*, la coasă, mai mare.”
10. 14. 29. 32–34. 36. 48. „La coasă, *cúćĕ*”.
11. „Se ascute *pră curáu̯ă*. [D] *cúćĕ*, la coasă.”
12. „Coasa se ascute *cu pi̯átră, cu brus*.
13. „*brișu* se ascute pe *curáu̯ă*. *cúćĕ* [e] și la brici și la coasă.”
15. 16. 52. 59. „*cúće*, și la coasă”.
18. *curáu̯ă íl'i* ‘sau’ *gládĕ*. *cúćę, la co̯ásă*.
21. [D] GLADE #. [∗] „Se ascute pe o *curá*; *-rắl'* sau pe *tośílă*.”
24. *curá đĕ ascuț́íd⌣briș*. *arśĕ́rî* [e piatra]. *đĕda* ‘bunicul’ [zicea]: *acúșa îl trag* [briciul] *pe arśĕ́rî și pe úrmă îl trag o dátă pe curá*. *acúșa i̯eu nu ș́cu să mă rad cu brișu*.
27. *cúćĕ* [e] *ái̯a da la cu̯ắsă, mai grúbađĕ* ‘mai aspră’ [cf. srb. *grub* ‘aspru, dur’], *mai máre*.
31. „*pră cúćĕ*. *cu cúća* se ascute și coasa.”
38. „Coasa se ascute *ístu cu cúća*.”
40. „La coasă, *cúćĕ*; *cuț*.”
41. *i̯ęśtă gri̯ásă đe ascuț́ít cuț́ićĕ*.
42. *pe arĉérî și pe curá*.
43. *gr̥ęásă-i̯ ĉ-ascút cu̯ásа, da ĉĕ ascút bríĉu-i̯ arĉĕ́rî*.
44. *pe curá*; *-r̥ắle* [ascuți] *bríĉu*. [∗] *pe curá*.
45. „*aríĉ* mi se pare că-i zice. I-am auzit pe ai mei, *ai̯ bătrîń*, zicând: *am dat cu bríĉu pe aríĉ*, dar nu știu dacă e piatră. *gr̥ęásă*, la coasă.”
47. „*cút'ĕ au̯ gláď'e*. *cút'e*, la coasă. *cu gláď'e* se ascute *núma brișu*.”
49. [σ] „*cúćĕ*, la coasă și ascuți [cu ea] *cuț́ítu*.”
50. *ascúćĕ brișu pă pi̯ę́'e, pă curáu̯ă*, [r.] *pră curáu̯ă*. [σ] *cúća-i̯ dă cu̯ắsă, dă pi̯átră*.
51. „Pe *curáu̯ă* și pe *gládĕ*. Cu *cúća* se ascute coasa.”
53. „*bri̯i̯ác*; *-i̯ácе*, *cuț́ít* cu care se rade. *briș* ‘briceag’. *bri̯i̯ácu nu s-ascúćĕ pră cúćĕ*. *ai̯ bătrîń* [îl ascuțeau] *pră curáu̯ă*.”
54. „*cu cúći̯a s-ascúće co̯ásа*. Oamenii se rădeau cu *brípta*, *miri̯ú́or*, *mắi̯ amînát* ‘mai târziu’, *cu brișu*.”
57. „*gláđe* era *đĕmúlt*. *acúma* oamenii se rad cu *ji̯l'éturî* ‘lame Gillette’. *cúći̯a* e la coasă.”
58. „La coasă, *ái̯a-i̯ cúćĕ*. *la briș, n-am cúćĕ*.”
60. „cu *gláđa* se ascute *brișu, cuț́ítu*, nu coasa. *cúćĕ*; *dóu̯o cuț* [e] *măi̯ áspră*, *gláđa* [e] *măi̯ mu̯ál'ĕ*.”
61. „*gr̥ęásă*, și la coasă.”
62. „*gr̥i̯ásă*, și la coasă”.
63. „Se ascute și pe *curáu̯ă*.”

III. 13. Informatorul știe că piatra de ascuțit briciul are un nume, dar nu și-l aduce aminte.
Vezi și h. 446, vol. IV, p. 78 (CUTE LA COASĂ).
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: ?⁺: *pe curáu̯ă*; *-r̥ắl'ĕ*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [6506], pct. 4: *l-ascúći pră gláđi*.
55. Cf. ALR I, ms., ch. [941], pct. 859: *gri̯ásă*; *grésă* [pentru coasă].
64. Cf. ALR I, ms., ch. [941], pct. 3: *cúće*; *cuț* [pentru coasă].

HARTA LXXXVIII

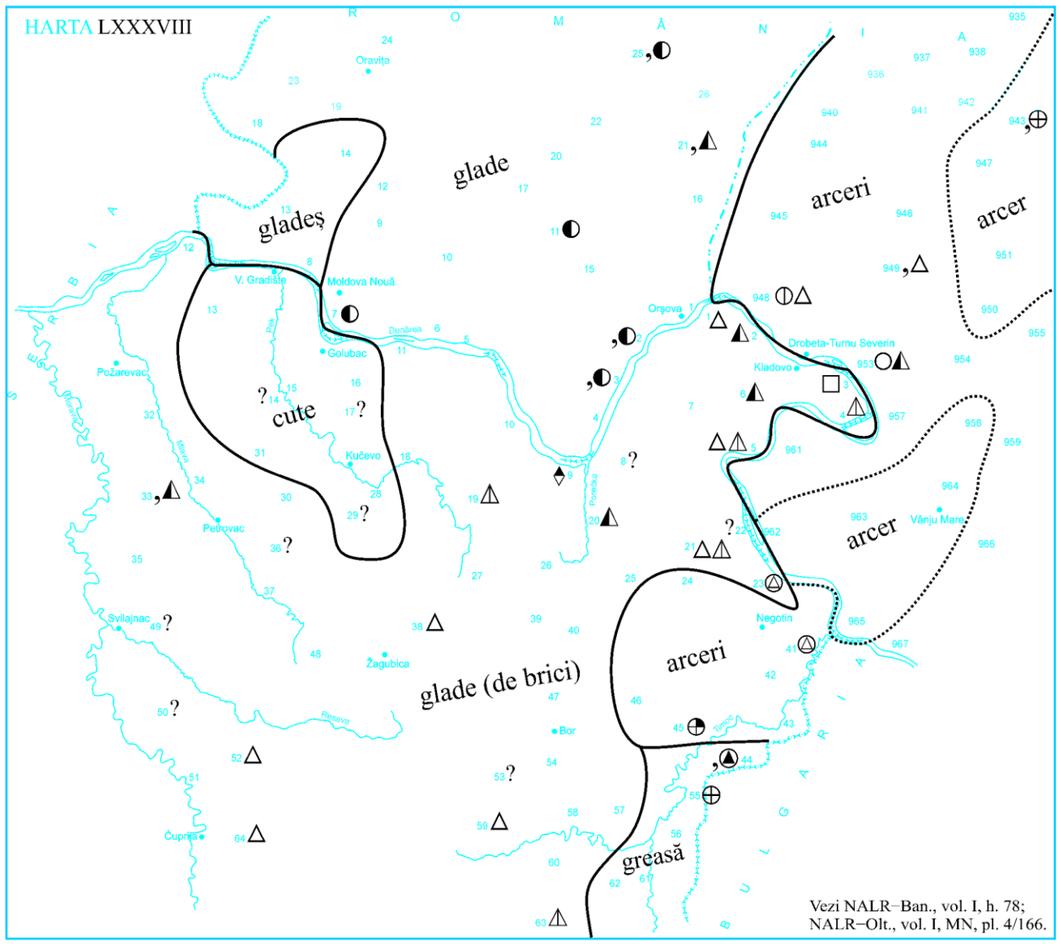

Termeni şi forme pentru ARCER

○ arcer	◔ arici	△ cutie (3 sil.)	⍟ gresie
⌀ alceri	◐ gladie (3 sil.)	◭ piatră (de brici)	□ beleghie
⊕ arceri	△ cute	⍙ greasă	♦ brus

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 gláđę; glăd+
13 cúćě+
11 gláđě+
15 cúće; cuț+ 16 cúće+
14 ?+
17 ?
32 gláđa [a.] dă briś+
10 gláđě; gláđi+
1 cúći+
2 piátră+
7 gláđě+
6 piátră; pietri+
3 belegíiě; -gíi+
4 cúťiiě; cúťi
5 crémăn, [k] cúťě, cúťiie; cúťii+
31 cúćě; cuț+
18 gláđě; glăđii+
8 ?+
9 [ɛ] brus+
34 ∞, gláđe; glăd+
33 gláđě, piátră+
30 gláđe; glăd
28 cúćě; cući
19 cúćiia [a.]; cúćii, [r.] cucíiě; -cíi
29 ?+
20 piátră đę briś
22 ?
36 ?+
35 gláđě; glăd
21 cúťě, [*] cúťiiě+
26 gláđě; glăd
27 gláđě; glăd+
25 gláđę; glăđuri
24
cură, [k] arśěri+
23 greásă; ~
37 gláđe; glăd
49 ?+
38 cúćě; cuț+
39 gláđě; glăđ
40 gláďi+
41 [ɛ] griásă; griésă+
48 greásă, [k] [v] gláđě; glăd+
42 arcéri; -cériuri, [k] arcéri [pl.]+
47 gláđě; glăd+
46 arcéri; -cériuri
50 ?, ∞+
45 [ɛ] aríč+
43 greásă, [k] arcéri, [*] arcéri; -cériuri+
52 cúće; ~+
54
44 greásă; grésă, [*] griăsiiě; grési, [r.] grésiiě [sg.]+
53 ?+
cúćiiě, [k] piátră dă briś, [k] gláđě; glăd+
51 gláđě; glăd+
gláđě; glăd+
55 arcéri; -cére
58
57 cúćiiě; cúćii, [k] [v] gláđě+
59 cúće; cúće+
64 cúćę; cuć
56 [ɛ] griásă; ~
60 gláđě; glăd+
griásă+ 62
61 greásă+
63 cúćiě, [l.] cúćiiě, [r.] [l.] cúćiii+

SPÂN, pl. „*imberb, glabre*”
[127]/[265]

I. Întrebare indirectă: *Cum zici că este un bărbat căruia nu-i creşte păr pe faţă?*

II. 1. *n-áre bárbă máre.* [D] SPÂN #.
2. „Nu-i zice *ńiścúm. n-áre bárbă.* [σ] *t'ěláv* e cel care n-are păr pe cap. Poate-i zice tot *t'ěláv*.” [D] SPÂN #.
3. *fắră bárbă. nu l'e crę́şt'ě bárba. t'os* [este] *şî ắla cáre nu să úi̯tă bíńě*”.
4. *fắră bárbă. n-áre păr.* [σ] *t'ěláv* [e] *dácă n-áre păr pe cap.*
5. [D] *ki̯os i̯ę́stă ắla cáre-i̯ cu u̯ói̯ki, da ásta-i̯ ĉos.*
6. *cu bárba rárǎ.*
7. *čăt, fắră păr pe cap, čăt şî ki̯ěl, perékḭe.*
8. „*n-are mustą̆ţă. ĉěláv* este şi dacă *n-áre păr îŋ‿cap.*”
13. *ćosáu̯ i̯i şî cînd i̯i ĉěláu̯* ‘chel’. [D] NOUĂ, ZIUĂ: *nu̯ávă, ḍí́vă.*
14. *cáre n-áre păr pe cap* [e] *ĉeláu̯.*
15. „*peľág* e şi cel chel. *ĉeláu̯; -lávḭ* este cel chel pe mijlocul capului.”
16. „*peľág* e şi omul care *n-áre pĺăr prǎ cap.*”
18. *noi̯ ḍíśḗm că-i̯ u̯om ĉěsáu̯. cáre n-áre păr* [pe cap] *i̯i ĉeláu̯.*
19. *ĉěláv i̯ę́stă cáre-i̯ pícă pắru.*
20. *ĉosáu̯* [e] *đin l'ímba sírbă* [cf. srb. *ćosav* ‘imberb’; cf. şi tc. *köse* ‘idem’].
21. *nu i̯ě pǎrós.* [∗] *nepǎrós. trą̆cą̆tórḭ* [se zice despre cel care este] *mą̆i̯ ćínăr, da să arátă bătrín.* [D] CIOSAV #.
23. *avém únu* [în sat]. *áre păr pe cap.*
27. 29. „*ĉosáv* e pe sârbeşte.”
35. *ĉosáv, ái̯a-i̯ vórbă sîrbi̯áscă.*
37. [σ] „*ĉeláu̯* e pe sârbeşte.”
38. „*peľág, n-áre mustą̆ţă, n-áre bárbă. peľigós*, şi pe cap, şi pe barbă. Se zice şi *peľág prǎ cap. ĉeláv*, pe sârbeşte, care n-are păr pe cap.”
41. *ĉósav, vórbă sîrbi̯áscă.*
43. *ĉósav, da, vórbă sîrbi̯áscă. şí noi̯* [zicem] *i̯ar aşá. ki̯ěl i̯e pe cap.*
44. *nu-i̯ bărbós, nu-i̯ crę́şte bárba ńam* ‘deloc’. [σ] *pe sîrbéşte, ĉosáv.* [∗] *kelíu̯, n-áre păr. kel, nu-i̯ crę́şt'e bárba. kel* [e şi] *dácă n-áre păr pe cap. aşá-i̯ vórba no̯ástră.*
46. *t'ěláf‿pe obráz ca mui̯ére̯a* [!].
48. „*ĉosáu̯*, fără păr pe faţă şi pe cap. *ístu* ‘la fel’ *ĉěláu̯*, care n-are păr pe cap.”
50. *ĉosáv, dîn sírbă. romăńę́şćě, n-am uḍít. fắră păr, dîn sîrbę́şćě, ĉěláu̯.*
53. *n-áre bárbă.*
54. „Se zice şi *peľág pe cap.*”
55. „*kel* se foloseşte mai mult pentru cap, *ḱi̯osáv*, pentru cel care n-are barbă.”
58. *víńe t'/ĉos.*
59. „*ćeláv* e şi omul chel.” [D] SPÂN #.
61. „*ki̯ěl*, şi pe cap. [D] SPÂN #”.
64. *ístu* ‘de asemenea’ *cam ćěláu̯. nu să ráđě.*

III. Compară cu h. 21 (CHEL).

∗

Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *peľág*, [σ] *ćosáu̯*, [k] *ćosáv; -sávj*$^{+}$: *sîrbę́şće.*

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 19, ch. [6935], pct. 4: *ćosáu̯.*

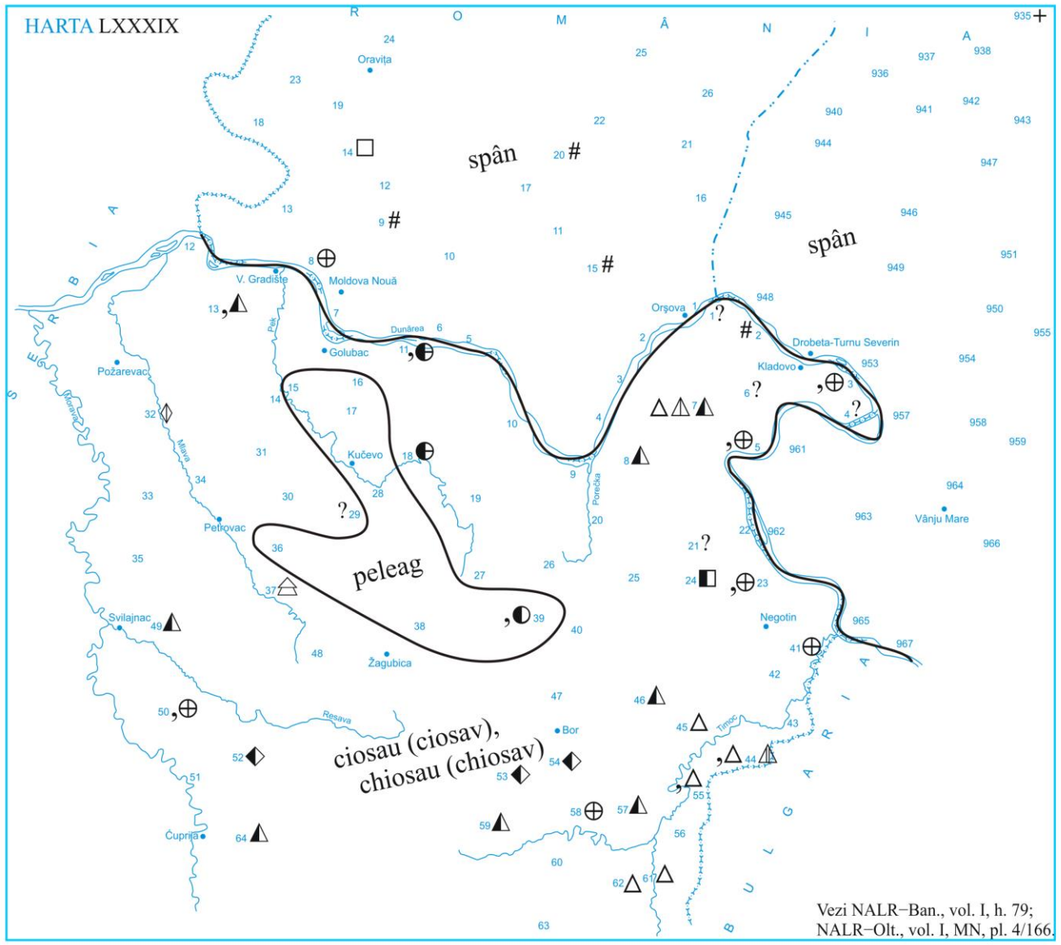

Principalii termeni şi forme pentru SPÂN

◐ ciosau	◭ celau, celav, chelav	⚠ cheliu	◆ peleag
◐ cesau	△ chel	◧ spân	◊ beleag
⊕ chios (cios)	⚠ chial	□ spâi	⌂ gol

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 ćosáv; -sávi
13 ćěláu̯, [σ] ćosáu̯+
11 čěsáu̯, [r] ćosáv; -sávi
15 pelág; -léź+
16 pelʹág+
14 ćosáu̯; -sávi+
32 belʹág; -liáź
17 pelʹág; -lęźé
31 ćosáu̯; -sávi
18 čěsáu̯w; čěsáii+
34 ćosáu̯; -sávi
33 [σ] ĉosáu̯; -sávi
30 ćosáu̯; -sávi
28 pelʹág; -lęźé
29 ?+
19 ĉosáv; -sávi+
10 ćosáv; -sávi
1 ?+
2 #+
6 ?+
3 ťos; ťoș, ťosáv; -sávi+
7
[ɛ] kiał; kiěli, čăł, čăláv, kiěláu̯, [r] kiěl+
4 ?+
5 kios, [k] ĉos, ĉosáu̯, ĉoș [pl]+
8 muięre [!], [k] čěláv+
9 ćosáu̯; -sávi
20 ćosáu̯; -sávi+
22 [σ] [ɛ] ćosáy̨; -sávi
21 ?, ∞+
35 ćosáv; -sávi+
36 ?, [ɛ] pelʹág; -lęźé
26 ĉosáv; -sávi
37 guol+
ćosáv, [k] ćosáu̯; -sávi+
27
25 ćosáu̯ pe obráz; ćosávi
24 spîn; spîń
23 ĉos; ĉoși, ĉosáw+
49 [ɛ] ĉelaúw̯
38 pelʹág+
39 pelʹág, [σ] ĉuắsăv, [k] ĉosáu̯; -sávi
40 ĉosáu̯; -sávi
48 ćosáu̯; -sávi+
41 ĉosáv, [k] kios+
42 kiosáu̯, [r] kiosáv; -sávi
47 ĉosáu̯; -sávi
46 tʹěláy̨; -lávi, [r] tʹěláu̯ [sg]+
45 ḱel; ḱelʹ
43 ĉosáv; -sávi+
50 ?, [σ] ĉos, ĉósav+
52 pelʹág; -lʹáź
54 pelʹág+
44 [σ] ĉosáv, [*] kelíu̯, kel+
53 pelʹág; -léź+
51 ćosáu̯; -sávi
ťos; ťoș, [*] ćos; ~+
55 ḱel; ḱei̯, ḱiosáv; ḱiosávi+
58
57 čěláv; -lávi
59 ∞, ćeláv; -lávi+
56 ĉosáv; -sávi
64 čěláu̯; -lávi+
60 ḱiosáu̯; -sávi
61 kiěl, kiěl cu tot+
62
kiěl; kiělʹ
63 ĉosáu̯; -sávi

FLUIER (CU BUZELE UN CÂNTEC) (ind. prez. 1) *„je sifle (une chanson avec les lèvres)”*
[128]/[266]

I. Întrebare indirectă: (GEST).

II. 5. *flui̯erắm* [4].
10. *şúi̯ĕră* [3], *şui̯erắm*; *-ráţi* [4–5]. *úńi ḑîc flúi̯ĕră dîŋ‿gúră.*
13. *ca-n fiştái̯că súfl'i.*
21. „Si la *susáń* se zice *tot aşá, flúi̯er*”. [∗] *la d'al zî́ĉĕ* [ε] *şúi̯ĕră* [3].
24. „Este şi *flúi̯ĕr la piśór, ţáva.*”
28. 54. *şúi̯ĕrɨ́*; *şúi̯ĕră* [2–3].
33. *i̯éstă cáre ḑî́ĉĕ flúi̯ĕr, îm‿voi̯vodína* ‘Voivodina’.
40. 47. *şúiĕră* [3].
45. *flúi̯erɨ́*; *flúi̯ĕră* [2–3].
46. *flúi̯ĕră* [3].
58. *şúi̯ĕrɨ́* [2].
61. *flúi̯ĕr d'in gúră d'ĕ joc, d'ĕ cî́nt'ĕc, d'ĕ tᵘ̯ot.*

III. Vezi şi h. 91 (FLUIER DIN DEGETE).

∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *flói̯ĕr*; *flói̯ĕrɨ́* [1–2].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2064], pct. 4: *şúi̯ẹră* [3]; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 9, ch. [6864], pct. 4: ŞUIERĂ; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 35, pct. 4: ŞUIERĂ.

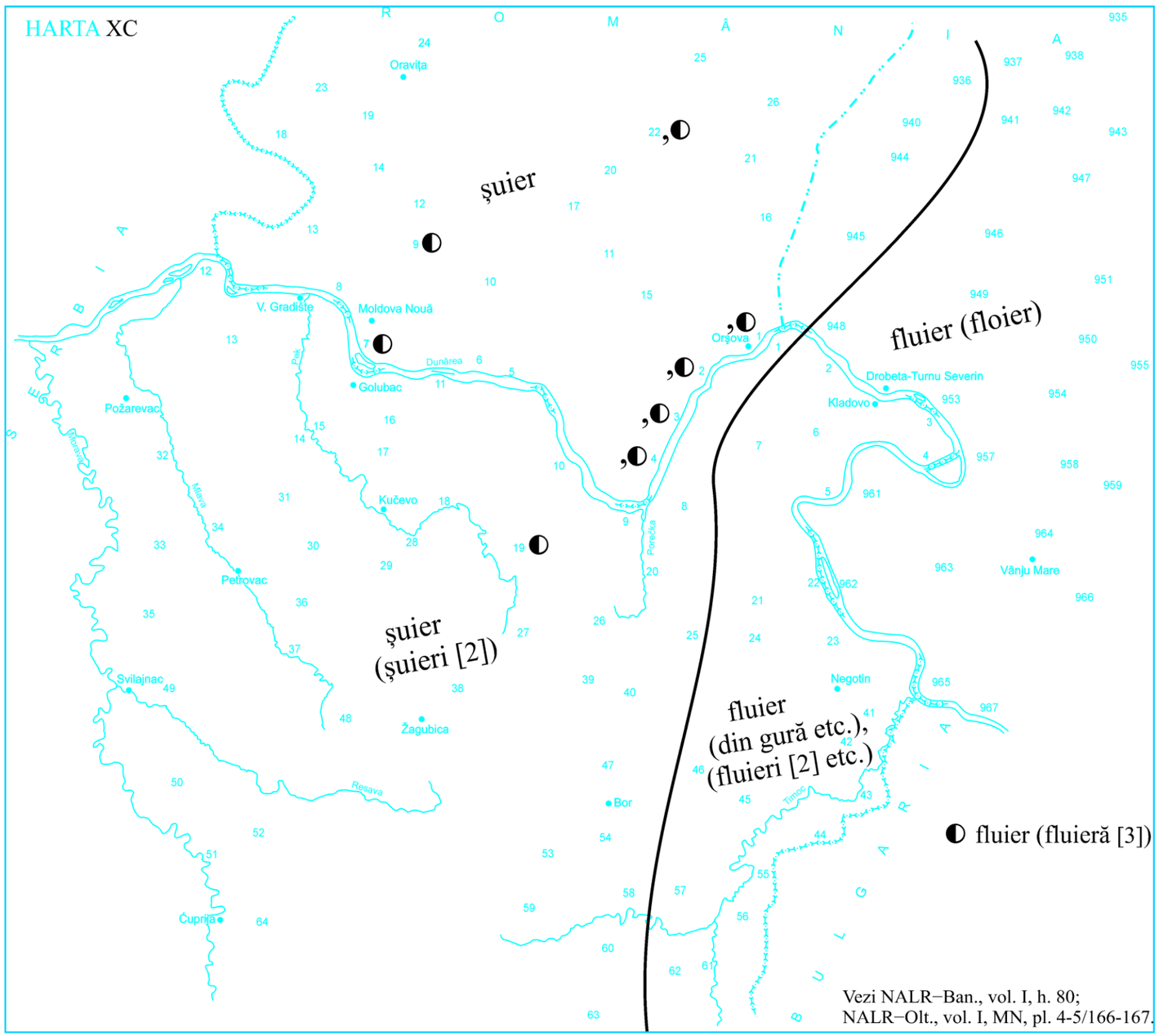

Termeni pentru FLUIER (CU BUZELE UN CÂNTEC)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

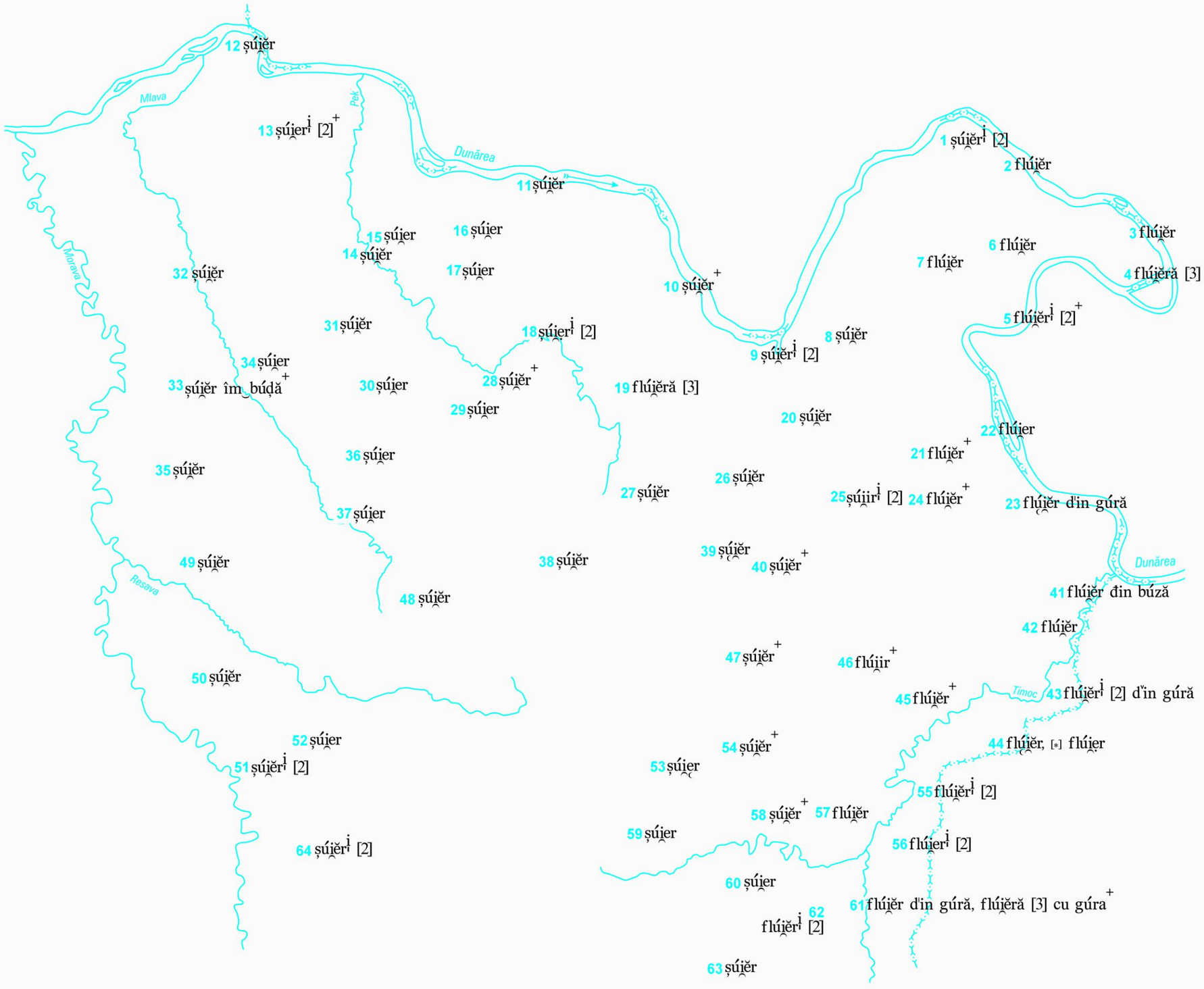

FLUIER (DIN DEGETE) (ind. prez. 1) *„je sifle (avec les doigts)”*
[129]/[267]

I. Întrebare indirectă: (GEST).

II. 2. *fluiĕráţ* [5].
5. *i̯ar flúi̯er* [1].
6. *fişcóń* [2].
10. *fişcón*; *-cóń*; *-cᵘáńĕ*; *fişcońĕ́m*; *-ńáţ*; [1].
13. [D] FIŞCON #.
21. *fírăi̯*; ~; *fírăi̯ĕ* [1–3], *am firăi̯át* [perf. c. 1], *firăi̯á* [imperf. 3] *dúpă ᵘoi̯*, *firăi̯ám* [imperf. 1] *táre*, [∗] *am firăi̯ít* [perf. c. 1].
22. *i̯ar flúi̯er*.
28. 39. 54. *fişcóń*; *-cᵘáńĕ* [2–3].
32. *fiu̯ắńĕ* [3] *íľi zvijgᵘắńĕ*. *vijgón dîŋ‿gúră*.
34. *o*, *dácă nu*, *fişcón în ľímbă*.
37. *fişcᵘáńe* [3].
40. *„fiu̯ón*, cu buzele, *fişcóń* [2], cu *źę́i̯it'/ćiľi*.”
42. *i̯ar flúi̯ĕrİ* [2].
43. *sfíruı̯ să m-aᵘúdă ĉíńĕvà*. *áı̯a víńĕ şî vórbă sîrbi̯áscă*, *sfir*.
44. *sfíruı̯ĕ* [3]. [∗] *flúi̯ĕr pą̆ florińę́şt'ĕ cu d'ę́şt'ęľi*.
45. *píᵘui̯*; ~; *píᵘui̯ĕ* [1–3].
46 *fíᵘui̯ę̆* [3].
47. *fiᵘóń*; *-ᵘáńĕ* [2–3], *fiᵘońím* [4].
51. *„fişcóń* [2] *cu gúra*. [σ] [r.] *pişcóń* [2] ‘când fluieri scurt, repetat, din buze’.
55. *„zvizd'ę́şt'ĕ* e pe sârbeşte.”
58. *fiu̯ắńĕ* [3].
59. *fiᵘóń* [2].
61. *flúi̯ĕră*, *cînd strî́gă pe cutáre*. *flúi̯er d'íntr-un d'eşt*. [Ştiu să fluier pentru că] *am fost ĉobán, am fost păcurárİ în mláde gódińe, în áı̯i mei̯ ai̯ t'íńĕrİ*. *d'i la opt ai̯ am înĉepút să păzắsc oi̯*. [...] *ai̯íĉ a fost păcurárİ mulţ, a fost copilámătă multă* ‘mulţi copii’ [...], *áľi i̯eu̯ am fost mai̯ primítă d'in ỉi̯i̯*, *d'in toţ, dác-am fost fetíţă* [...]. [D] FIŞCON #.
63. *pu̯át'ĕ* [se zice] *şî fiu̯áńĕ* [3].
64. [D] FIŞCON #.

III. Vezi şi h. 90 (FLUIER CU BUZELE), 133 (DEGET).
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *fiᵘón*; *fiᵘóń* [1–2].

IV. 55. ALR I, ms., ch. [1470], pct. 859: *píᵘui̯ d'ĩ‿búzî*.
64. ALR I, ms., ch. [1470], pct. 3: *şúi̯ăr ĩ‿źę́źićĕ*.

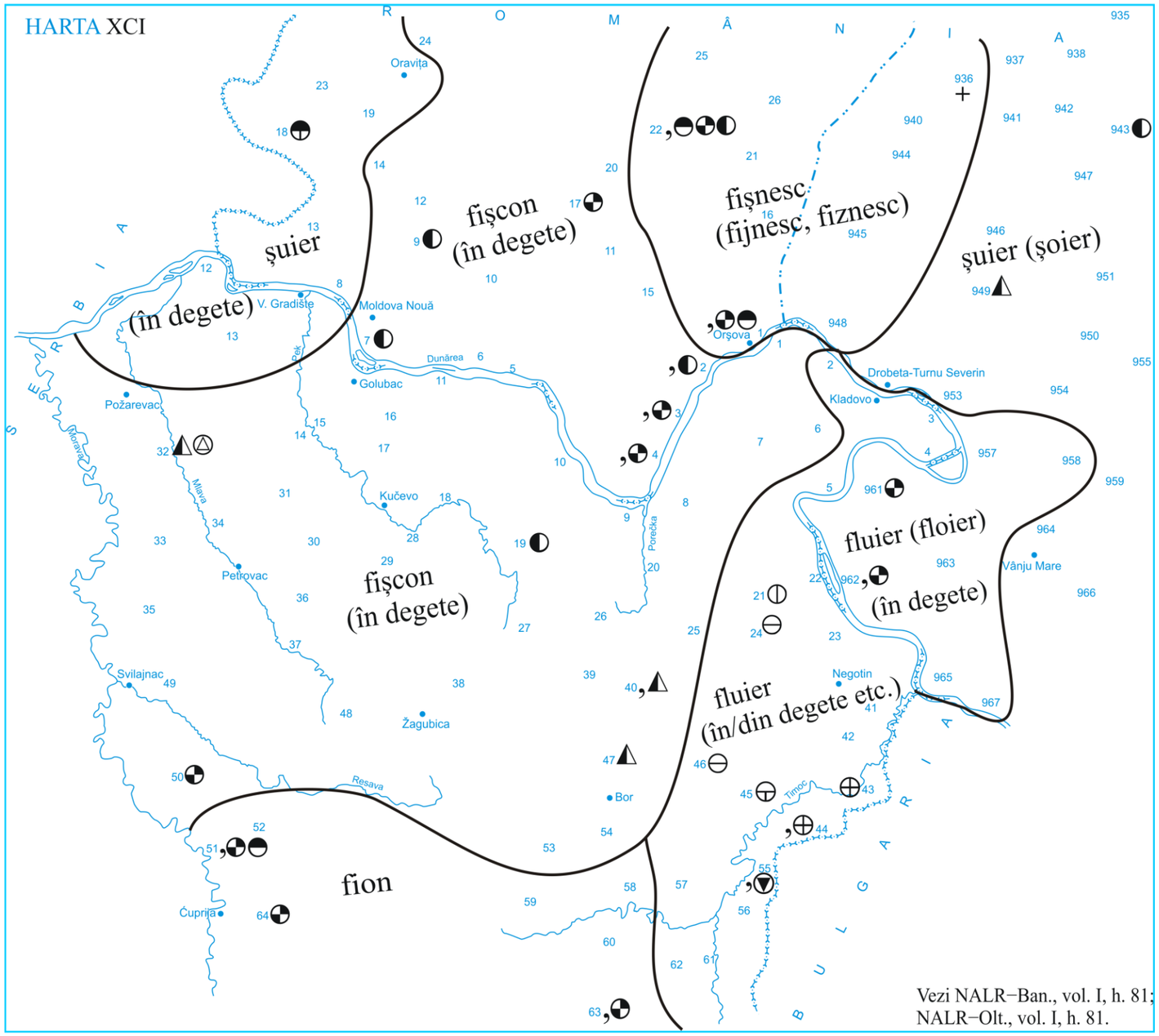

Principalii termeni pentru FLUIER (DIN DEGETE)

fluier (în degete)	şuier (în degete)	fiui	(z)vijgon
fişcon	fion	sfirui	zvizdesc
fişcăi	firăi	piui	

Notă: În unele puncte, formele de ind. prez. 1 au fost refăcute după cele de ind. prez. 2 sau 3.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 șújĕr ĩ ◡ źéźićĕ
13 șújeră [3] -n dézićĕ+
11 fișcón
15 fișcu̯ón
16 fișcu̯ón
14 fișcón
17 fișcu̯ón
32 zvijgu̯áńĕ [3], vijgón [l], [r.] vîjgu̯áńĕ [3], fiu̯áńĕ [3]+
10 fișcón+
1 fișcón
2 flújĕr d'in źéșt'ĕ+
6 fișcón+
3 flújĕră [3] d'in g'ắșt'ĕ
7 fișcón
4 flújĕră [3] d'in dẹ́șt'ĕ
5 flújĕră [3] d'íntră dẹ́șt'ĕ, [r.] flújĕră [3] d'in dẹ́șt'ĕ+
31 fișcón
18 fișcóń [2]
8 fișcón
9 fișcón
34 fișcón în đáđićе+
33 fișcón
30 fișcu̯ón
28 fișcón+
19 flújĕr ĩ ◡ źázićĕ
29 fișcu̯ón
20 fișcón
22 flújer+
36 fișcón
21 fírăi̯+
35 fișcón
26 fișcóń [2]
27 fișcón
25 fișcóń [2] ĩ ◡ źéźićĕ
24 fíu̯ui̯
23 flújĕr d'in dẹ́șt'ĕ
37 fișcu̯ón+
49 fișcón
38 fișcóń [2]
39 fișcón+
40 fiu̯ón, fișcóń [2]+
48 fișcón
41 flújĕr đin dẹ́șćĕ
42 flújĕri̯ [2]+
47 fiu̯ón+
46 fíu̯ui̯+
50 șújĕr ĩ ◡ đéźićĕ
45 píu̯ui̯+
43 sfírui̯+
52 fiu̯áńĕ [3]
54 fișcón+
44 sfírui̯, [*] flújer cu d'ẹ́șț'ei̯+
51 șújĕri̯ [2] în đéźićĕ, fiu̯óń [2] în đéźićĕ, fișcón+
53 fișcón
55 flújĕri̯ [2] d'in dẹ́șt'ĕ, zvizdẹ́șt'ĕ [3]+
58 fiu̯ón+
57 flújĕr ĩ ◡ źéźićĕ
59 fiu̯ón+
56 flújĕri̯ [2] în d'ắșt'ĕ
64 șújĕri̯ [2] ĩ ◡ źéźićĕ+
60 fiu̯ón
61 flújĕr cu d'ẹ́ștu+
62
flújĕri̯ [2] ĩ ◡ źéșćĕ
63 șújĕr în d'ẹ́źit, [σ] [ε] fiu̯áńĕ [3]+

GÂT, pl. „*cou*”
[130]/[268]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi zice la partea asta* (INDIC.) *care leagă capul de trup?*

II. 4. *grumájî* [pla.].
5. *doi̯ gîț* [plm.].
6. [E] *îm̯‿fáță*.
7. *gî́tu și grumájî*.
8. 14. „Pe care stă capul.”
10. *gúșă*, *gît*, *tot ái̯a*. *îi̯ gușát* [adj.]. *vrat*, *sîrbęśćě*.
15. *i̯-a tăi̯át gúșa*.
25. *și gúșă* [se zice, dar] *mai̯ mult gît*. [∗] *mă dɯ́are-ŋ‿gúșă*.
28. [D] GÂT #: *gît* [se zice] *la voi̯* [în România].
33. „*gúșă*, pe sârbește, *gît*, pe românește. La noi se zice *mă dɯ́are gúșa*.”
53. [D] GRUMAZ #. *mă do̯áre dúpă cap*.
54. *i̯ástă gúșă*. *i̯-am tăi̯át gúșa la găi̯ínă*, *i̯-am tăi̯át cápu*.
58. *doi̯ gîț*, [k] *dɯ́å‿gî́turi̯*.
63. *gúșă*; *guș di̯c dăɯ́opoľę́ńi* ‘cei din Dobro Polje (Boljevac)’. [∗] *domopoľę́ńi*.

III. 4. Informatorul arată *grumájî* în partea din spate a gâtului.
34. Informatorul [∗] este nepotul informatorului principal.
Vezi și h. 93 (GRUMAZ), 94 (AMIGDALE) și MN, pl. I, ch. [132]/[270] (GUȘĂ).
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *gît*; *gî́ćě*.

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 46, pct. 4: [AL] *guș*, [L] *gúșă*.
55. ALR I, vol. I, h. 35, pct. 859: *gît*; *gî́turi̯*$^{+}$: „Partea din față, deci cât poți cuprinde cu o mână”; cf. și ALRM I, vol. I, h. 52, pct. 859: GÂT.
64. ALR I, vol. I, h. 35, pct. 3: *gît*; *gî́turi̯*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 52, pct. 3: GÂT.

HARTA XCII

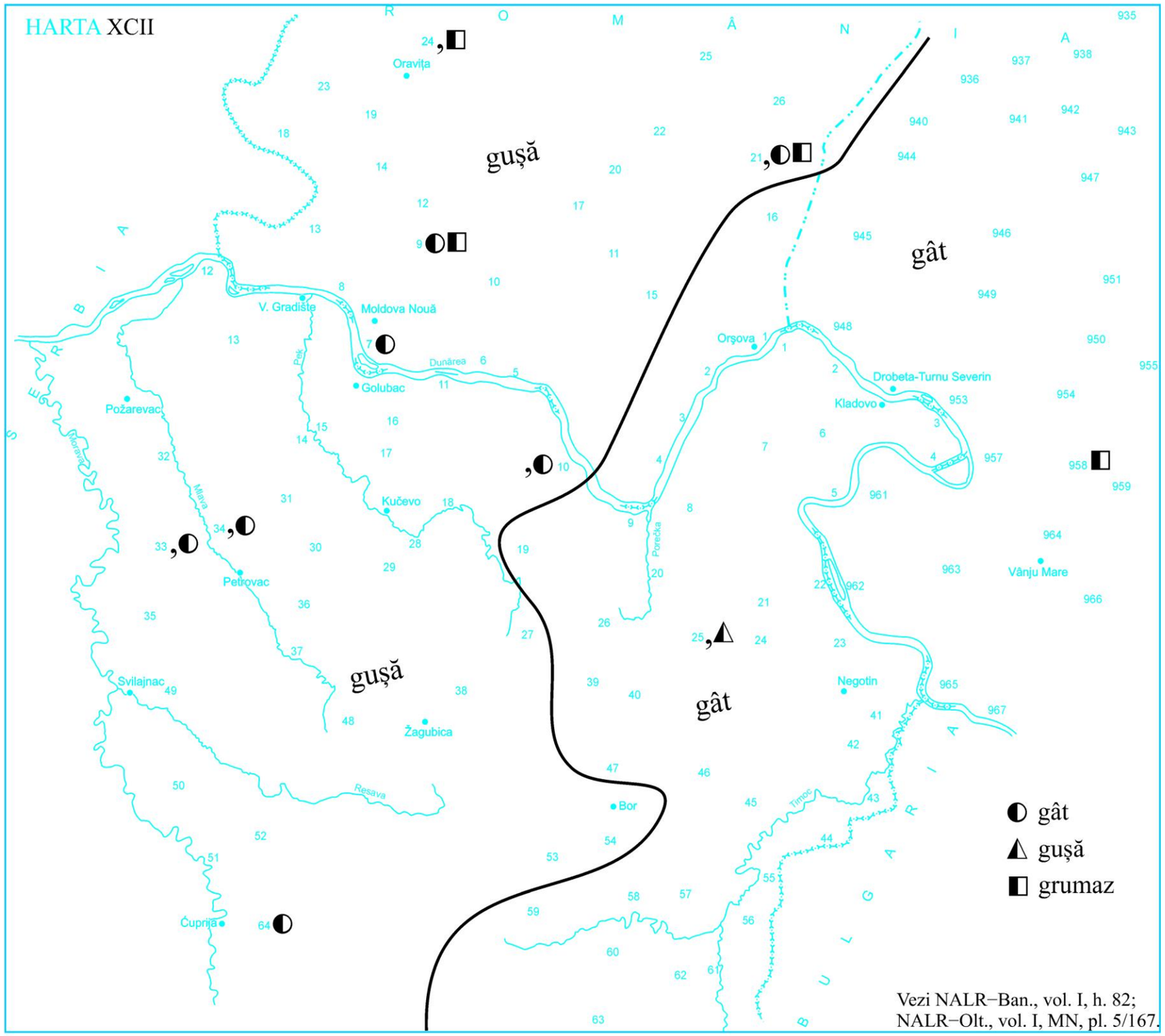

Termeni pentru GÂT

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

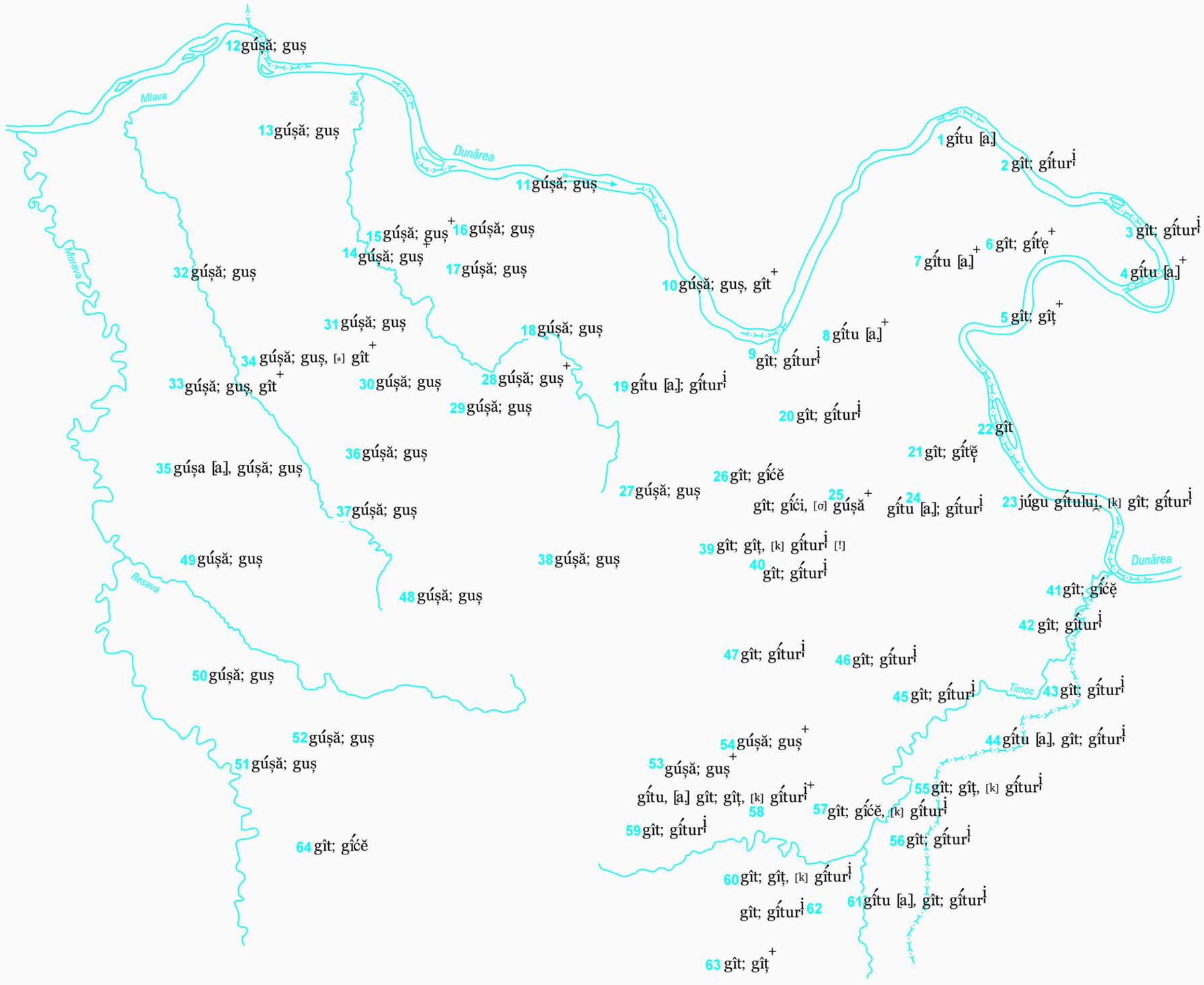

GRUMAZ, pl. „*cou*” (Les sens du mot *grumaz*) [131]/[269]

I. Întrebare indirectă: **D.** *Ziceți* ***grumaz****? La ce spuneți?*

II. 3. [D] *grumáz* ‘muşchii dintre umeri şi gât’ [indic.].
4. *mă dụáre grumájî* ‘partea din spate a gâtului’.
5. „Umerii cu *grumájî*: *mă dụáre grumájî*.”
6. *d'indărắt, d'i la úmer*.
7. *grumájî* [pla.].
9. *dúpă cap, aịíś* [indic.].
10. *dúpă cap, sub śáfă* [indic.].
13. 39. 63. *dúpặ cap*. [D] GRUMAZ #.
19. *ásta, aịíś* [indic.: după cap].
20. *đindărắt, la gât*.
22. *grumáj* ‘gâtul tot’.
23. „*mă dụáre grumájî*, în spate, *dúpă cap*, mai către umeri. *ș-a frînt grumájî, júgu gî́tuluị* ‘junghetura’.
24. *dúpă cap, gî́tu pắnă la úmăr. mă dụáre grumájî*.
26. *dúpă cap şî jungịẹtúră, únđě să sîstặvịẹ́ṣćě* [cf. srb. *sastaviti* ‘a asambla’] *gurmázu, gî́tu cu ụ́ósu spinắri îm̥‿váľe*.
31. *dúpặ cap*. [ε] *śáflă; śáfľě*.
32. *nu ṣću śě fúsă* [perf. s. 3] *áịa*.
36. [D] GRUMAZ #: *glumắț* ‘glumeț’.
38. „*dúpă cap*, şi la boi, şi la oameni.” [D] GRUMAZ #.
40. *ắsta, dúpă cap* [indic.]. *mị-am frînt gurmáju*.
41. *ásta, cînd mă dụáre grumájî, îndărắt*.
42. *đin cap, îm̥‿váľe*, [către] *úmerị; úmer* [indic.].
43. „De la *úmer* în sus [indic.]”.
44. „Între gât şi umeri [indic.]. *ịaụ copílu îŋ‿gî́rgă, dúpă grumáj*. [*] *grumájî* [a.], şi la bou.”
45. *grumájụ‿al stîŋg ș-al drept* ‘între gât şi umeri, în spate’.
46. *grumáz* ‘partea din spate a gâtului’.
47. „*grumáz*, aici, în spate [indic.]. *s-a frînt grumázu*.”
54. „În față, tot *gúșă*, în spate, *dúpă cap*.”
55. *grumáz, dúpă cap*: *muşkéțî* ‘muşchii’ *pî́nă cắtre úmere* [indic.].
56. „În spate, sus: *ma dor gurmáji*.”
57. *aịíśa, dúpă cap. mă dor grumájî*.
58. „*gurmáz, dúpă cap*, ce leagă capul [indic.].”
61. *grumájî sînt ắșt'a, în fáță și îndărắt* [indic.].
64. [D]GRUMAZ #: *glumịẹ́ță, glúmă*, [când] *ńe glumím*.

III. Vezi şi h. 92 (GÂT), 97 (CEAFĂ).

*

Anchetă suplimentară: Oštrelj: *grumáj*; ~+: „După cap”.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 22, ch. [6949], pct. 4: *ṯúpạ cap*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 87, pct. 4: DUPĂ CAP.
55. ALR I, vol. I, h. 36, pct. 859: *grumáji* [pla.]; *-máj*+: „Partea din ceafă (dinapoi)”.
64. ALR I, vol. I, h. 36, pct. 3: #.

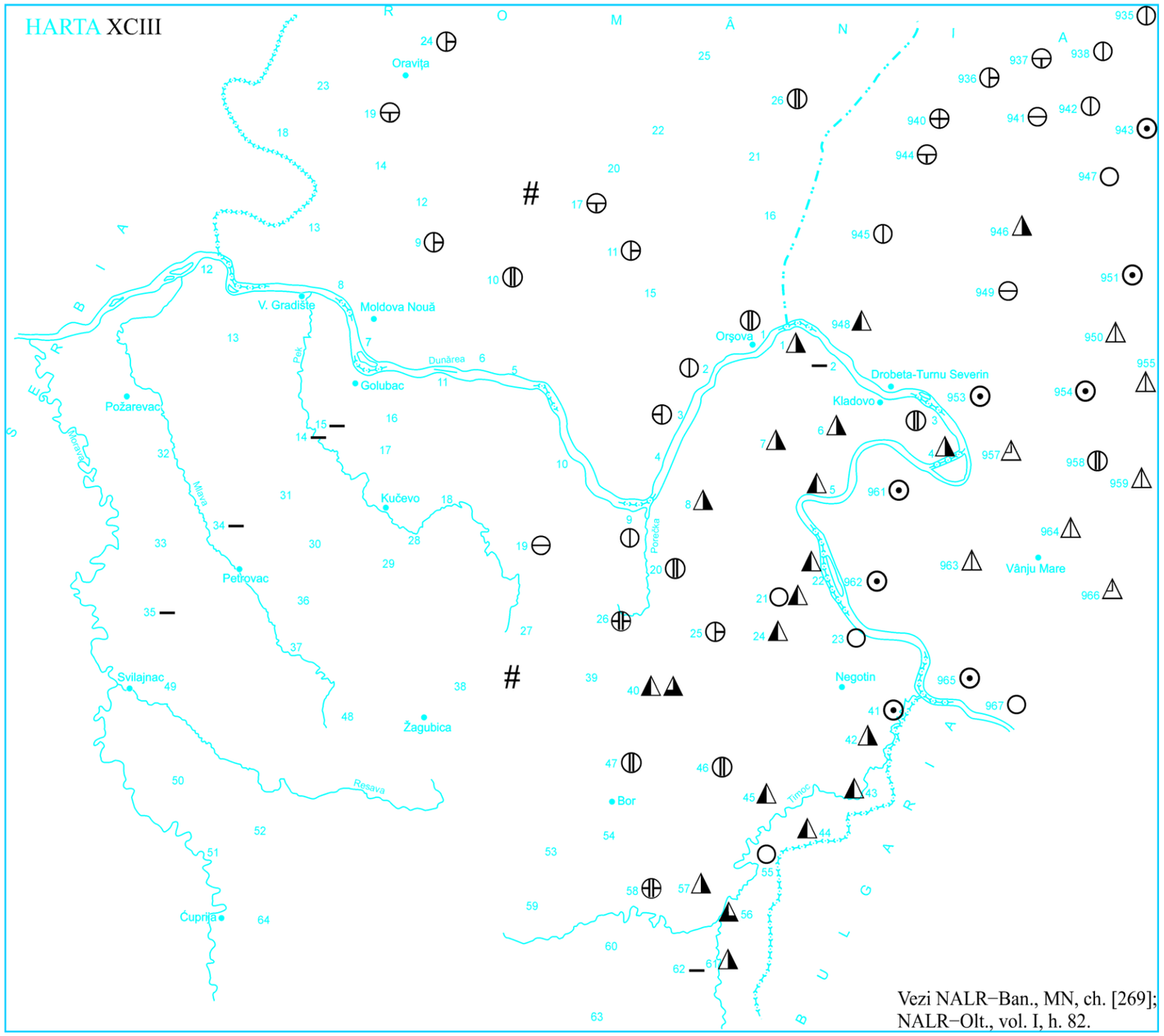

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [269]; NALR–Olt., vol. I, h. 82.

Forme de singular şi plural pentru GRUMAZ

○ grumaz; -ma*j*	⊕ grumaḍ; -mezǎ	◐ grumaz [sg.]	◭ gurmaj [sg.]
⊙ grumaz; -maji	⊖ grumaz; -mazuri	⊕ gurmaz [sg.]	◭ gurmaji [pl.]
◐ grumaz; -mazǎ	⊖ grumaḍ; -maḍuri	◭ grumaj; ~	△ grumaji; ~
⊕ grumaḍ; -maḍǎ	⊕ grumaḍ; ~	◭ grumaj [pl.]	△ grumaji [pl.]

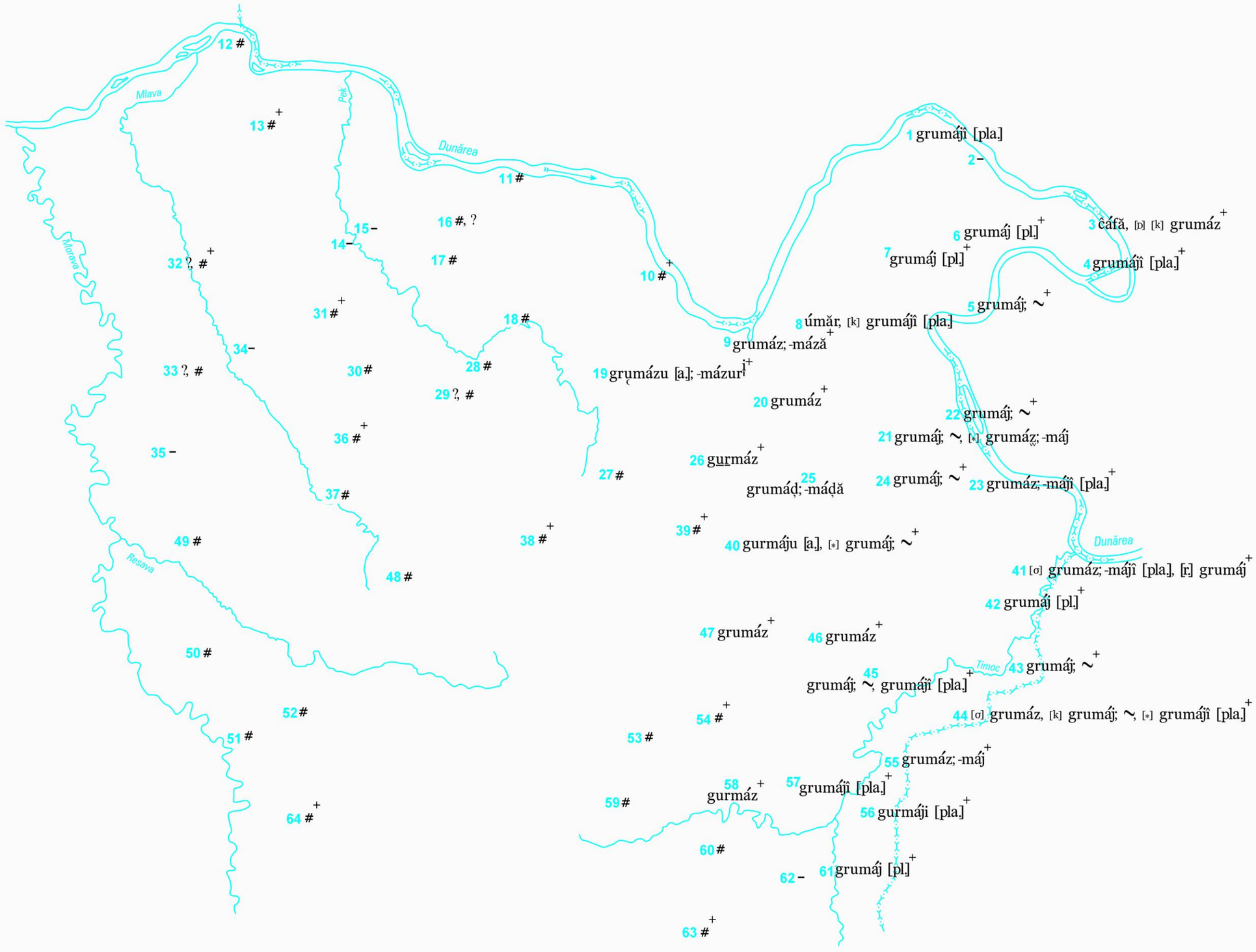
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 grumáji̯ [pla.]
2 –
3 cáfă, [ɒ] [k] grumáz+
4 grumáji̯ [pla.]+
5 grumáj; ~+
6 grumáj [pl.]+
7 grumáj [pl.]+
8 úmăr, [k] grumáji̯ [pla.]
9 grumáz; -mázăi̯+
10 #+
11 #
12 #
13 #+
14 –
15 –
16 #, ?
17 #
18 #
19 gru̯mázu [a.]; -mázuri̯+
20 grumáz+
21 grumáj; ~, [ɨ] grumáz̯; -máj
22 grumáj; ~+
23 grumáz; -máji̯ [pla.]+
24 grumáj; ~+
25 grumáḑ; -máḑă
26 gu̯rmáz+
27 #
28 #
29 ?, #
30 #
31 #+
32 ?, #+
33 ?, #
34 –
35 –
36 #+
37 #
38 #+
39 #+
40 gurmáju [a.], [ɨ] grumáj; ~+
41 [σ] grumáz; -máji̯ [pla.], [r.] grumáj+
42 grumáj [pl.]+
43 grumáj; ~+
44 [σ] grumáz, [k] grumáj; ~, [ɨ] grumáji̯ [pla.]+
45 grumáj; ~, grumáji̯ [pla.]+
46 grumáz+
47 grumáz+
48 #
49 #
50 #
51 #
52 #
53 #
54 #+
55 grumáz; -máj+
56 gurmáji̯ [pla.]+
57 grumáji̯ [pla.]+
58 gurmáz+
59 #
60 #
61 grumáj [pl.]+
62 –
63 #+
64 #+

AMIGDALE, sg. „*amygdales*”
[133]/[271]

I. Întrebare indirectă: *Cum le ziceți la cele două umflături din gât care, dacă răcești, te dor și, câteodată, trebuie să te duci la doctor să ți le scoată?*

II. 1. „Și sârbii zic așa.”
5. 44. 60. [D] LĂTUROANE #.
6. *gîlc̆ or lăturu̯ái̯ĕ, crăi̯ńíc, pe sîrbi̯ęśt'ĕ. bătrína dă cu čăva-n gílcă.*
7. „*crăi̯ńícurj̇*, pe sârbește. *l'-am scos. în tái̯na* ‘vorba’ *nu̯ástră nu prẹa ș't'iu̯.* [σ] *gîlc̆, da,* [zicem].”
9. *crăi̯ńíc, pe sîrbi̯ęśćĕ.* [σ] *lăturón să ḑíše în topólni̯ța* ‘Topolnica’, *da noi̯ n-am uḑít ńam că să ḑíše: fášĕ gîlś. s-a dus la bába drága să-i̯ dă-n gît.*
10. *bába îm‿dă-ŋ‿gúșă.*
12. *tot nátu áre un luturón, núma únu.*
13. *îi̯ dă-ŋ‿gúșă.* [R] *s-a operisít* [perf. c. 3].
18. [σ] *bába-i̯ dă-ŋ‿gúșă. a fost vrodátă.*
19. „*sírbi* [zic] *crăi̯ńíke. să fášĕ la copíi̯ înúntru.*
20. *crăi̯ńíkj̇, pe sîrbi̯ęśćĕ. i̯i s-a-ṃflát gítu și-i̯ dă-ŋ‿gît, să să spárgă. múma băgá mína-n sáre și aľergá dúpă míńe píntră úșă și-m băgá pẹ gît.*
21. [∗] *un lăturu̯ón*; *du̯áu̯ă lăturu̯ón.*
23. *afără-i̯ gîlc̆, da-núntru, când o opăresą̆ș't'ĕ-i̯ crăi̯ńícurj̇.*
24. *crăi̯ńícurj̇, pe sîrbęśćĕ. mă dor crăi̯ńícuriľi* [pla.].
25. *crai̯ńíc, đ-o párćĕ.*
27. *când să răšĕsc copíi̯i, să coc crăi̯ńíși. să dă-ŋ‿gúșă.*
28. *crai̯ńíș, lăturu̯ắńĕ, tot áľa.*
29, „Unii spun *gâtu̯óc*. Sârbește li se zice *crai̯níți*.”
30. „Sârbește, *crăi̯ńíș*; *-níc*.”
36. *a făcút în‿gúșă lo̱turu̯áńe.*
37. „*îi̯ dă în‿gúșă*, când are *laturu̯áńe*.”
42. „*crăi̯ńícurj̇*, pe sârbește.”
43. *a făcút gîlś. îi̯ dă-ŋ‿gît bába.*
46. *baș așá, áre gúșe.*
47. *lăturu̯áńĕ. i̯-a răd'icát în‿gît bábiľi d'ĕmúlt.*
50. *și i̯ĕi̯u ḑíc crăi̯ńíś.*
51. „Și sârbii zic așa.”
52. „*crai̯ńíś* e sârbește.” [D] LĂTURO̱Ń #.
53. *áre gîlś în‿gúșă.*
56. „Sârbii zic *crai̯ńíți*.”
57. *s-a uṃflát gílšiľi.*
61. „*gîlc̆, bre!* Sârbii zic *crăi̯ńíc̆*.”
62. „Sârbii zic *crăi̯ńícurj̇*.”
63. *crăi̯ńíc̆* se zice și românește, și sârbește. *dămúlt, a dat în gît. a veńít bába să-i̯ ḑ'ẹ-n gît.* [D] LĂTUROAṈE #.

III. 21. Informatorul [∗] este soția informatorului principal.
Vezi și h. 92 (GÂT).
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: ?⁺:
[D] LĂTUROAṈE #.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 22, ch. [6950], pct. 4: *lătùru̯ắńi̯* (*când îi̯ bolnáu̯*).

HARTA XCIV

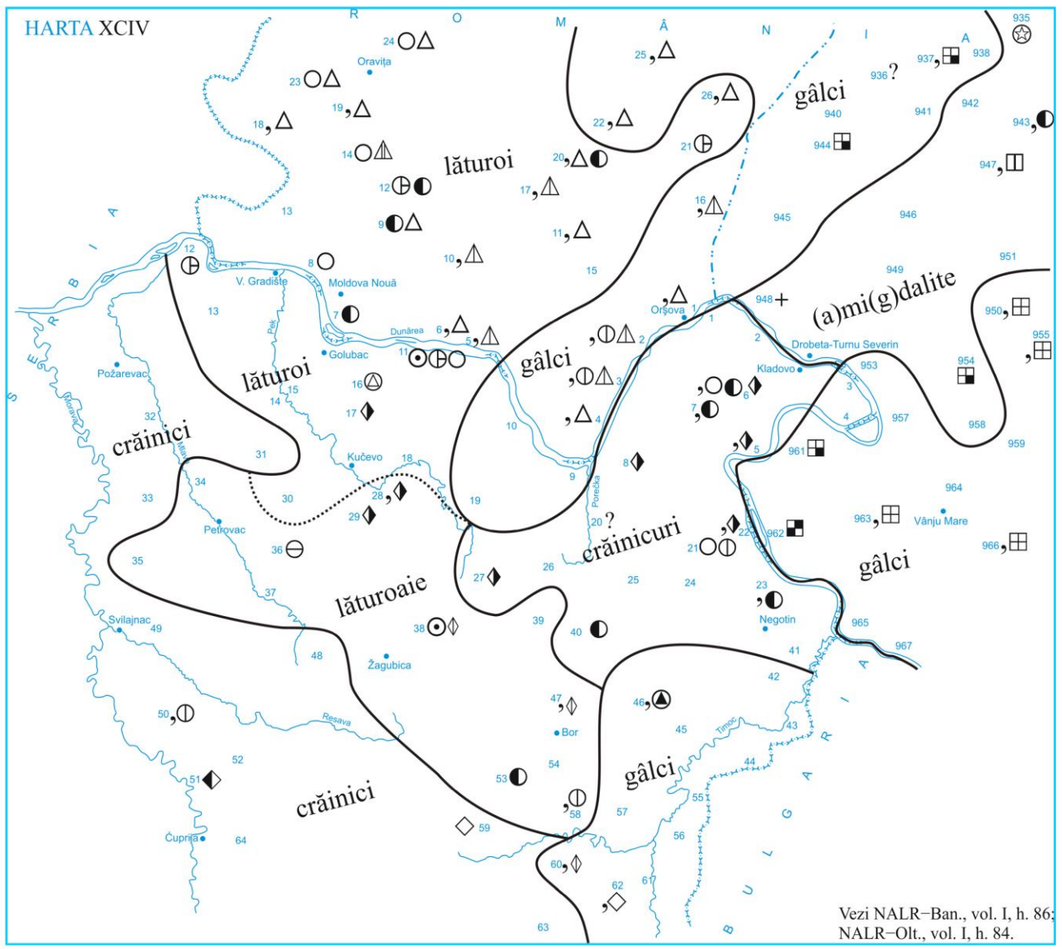

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 86; NALR–Olt., vol. I, h. 84.

Principalii termeni pentru AMIGDALE

○ lăturoaie	◐ gâlci	⊞ mi(g)dalite	◆ crăiniche
⊙ luturoaie	△ mandule	◪ (a)mi(g)dalide	◊ crăinic [sg.]
⊖ loturoaie	⚠ măndule	■ mendalite	◭ gușe
◑ lăturoi	⚠ mănduli	◇ crăinicuri	◬ gușani
◔ luturoi	◫ migdale	⧫ crăinici	✲ mărgele

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 luturóń; ~+
13 lăturóń; ~+
11 lătur^áńĕ, [*] luturóń; lucturón, [k] luturóń, luturu̯áńĕ [pl.]
lăturóń; ~
15
14 lăturóń; ~
16 gușáń; -șáńje
17 craińíș; ~
32 crăiníș; -ńíc
31 crăiníș; -ńíc
18 lăturóń; -r^áńĕ+
lătur^áńe; -r^óń [pl.]
34
[T] crăiníș; -ńíšĕ, [k] -ńíc, [o] [B] lăturu̯áńĕ+
33 crăiníș; -ńíc
30
lătur^óń; -ro̯áńe+
28
19 gîlș; gîlcă+
29 crainíș; -ńíc, gâlt^óc [sg.]+
20 ?, #+
36 lotur^áńe; -r^óń+
35 latur^áńĕ; -r^óń
37 latur^áńe; -rón+
49 crăiníș; -ńíc
48 crainíș; -ńíc
50 ?, [o] [B] lăturóń, [T] crăiníș+
52 crainíș+
51 crăiníke; -ńícă+
64 crainíș; -ńícă
10 gîlș; gîlcă+
9 gîlș+
8 crăiníș; -ńíc
1 crăinícur^i; -ńíc+
2 crăinícur^i; -ńíc
crăinícur^i; -ńíc, crăiníč; -ńíc, gîlč, lătur^áie+
6
7 [o] [ɛ] gîlč, crăinícur^i+
3 [o] [ɛ] gîlč; gîlcă
4 gîlč; gîlcă
5 crăinícur^i, crăiníč; crăiníc+
22 crainícur^i; -ńíc, crainíč [pl.]
21 lătur^áie; -r^ói, [*] lătur^óń; ~+
crăinícur^i; crăinícă, [k] -ńíc [sg.]
26
27 crăiníș; -ńíc+
crainícur^i; -ńíc+
25
24 crăinícur^i; crăiníc+
23 gîlč, crăinícur^i; -ńíc+
lătur^áńe; -ruón
39
38 crăiníc [sg.], lutur^óáńĕ; -rón
40 crăinícurilĕ [pla.], [r.] gîlș, [*] gîlș; gîlcă
41 crăinícur^i; -ńíc
42 gîlč; gîlcă+
crăiníc [sg.], lăturu̯áńĕ; ~+
47
46 gîlč; gîlcă, [ɛ] gúșe+
45 gîlč; gîlcă
43 gîlș+
44 gîlčili [pla.], gîlč; gîlcă, [*] gîlč+
54 lătur^áńĕ; -r^óń
53 gîlș; gîlcă+
lăturo̯áńĕ; -rón, [r.] lăturóń; -ru̯áńĕ
58
55 gîlč; gîlcă
57 gîlše, [k] gîlș; gîlcă+
59 creinícur^i; -ńíc
56 gîlč; gîlcă+
60 [ɛ] gîlș; gîlcă, crăiníc [sg.]+
gîlș; gîlcă, crăinícur^i+
62
61 gîlč+
63 crăiníč+

MĂRUL LUI ADAM „*pomme d'Adam*"
[134]/[272]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. MĂR #.
14. *i̯ádamovo i̯ábućiţa, pră sîrbi̯ę́sćě.* [σ] *mą́ru lu adám* [ziceau] *ai̯ bătrī́ń. da, că ái̯a să víńě şî cînd... sîrbi̯ę́sćě, cînd treś pră rumîńę́sćě or ínvers.*
15. *î́ăla-i̯.*
24. *pe sîrbę́şćě, i̯abúćiţa, aşá am îm̥văţát ĩ‿şcᵘ̯ā́lă. mă du̯áre i̯abúćiţa.* [D] *mā́ru lu adám nu ḑī́śěm.*
26. *ásta śě lúcră* 'ce mişcă'.
32. „Sârbii zic *i̯abúćiţa*."
33. „Sârbeşte *áľi* 'sau' româneşte." [D] MĂRU [a.]: *am uḑī́t.*
40. *gîrcľán, pe sîrbę́şťe.*
41. *ádamovo i̯ábućiţa îi̯ zī́ĉe pe sîrbę́şťe.*
55. „*coľá-ŋ‿gât*, ca un măr mic. *i̯ábucă*, pe sârbeşte."
58. *gârcľᵉ̯án îi̯ sîrbę́şćě.*
60. „*gîrcľán* e pe sârbeşte."
63. „*i̯abúćiţa*, sârbeşte."

III. Vezi şi h. 96 (ESOFAG).

*

Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *gîrcălód*; *-lóz*, [k] *-lᵘ̯áđě*, [∗] *gr̥cľán*.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 37, pct. 859: *gîrcălód*; *-lóduri̇*.
64. ALR I, vol. I, h. 37, pct. 3: *gîrcă/alód*; *-lóḑ* [m.].

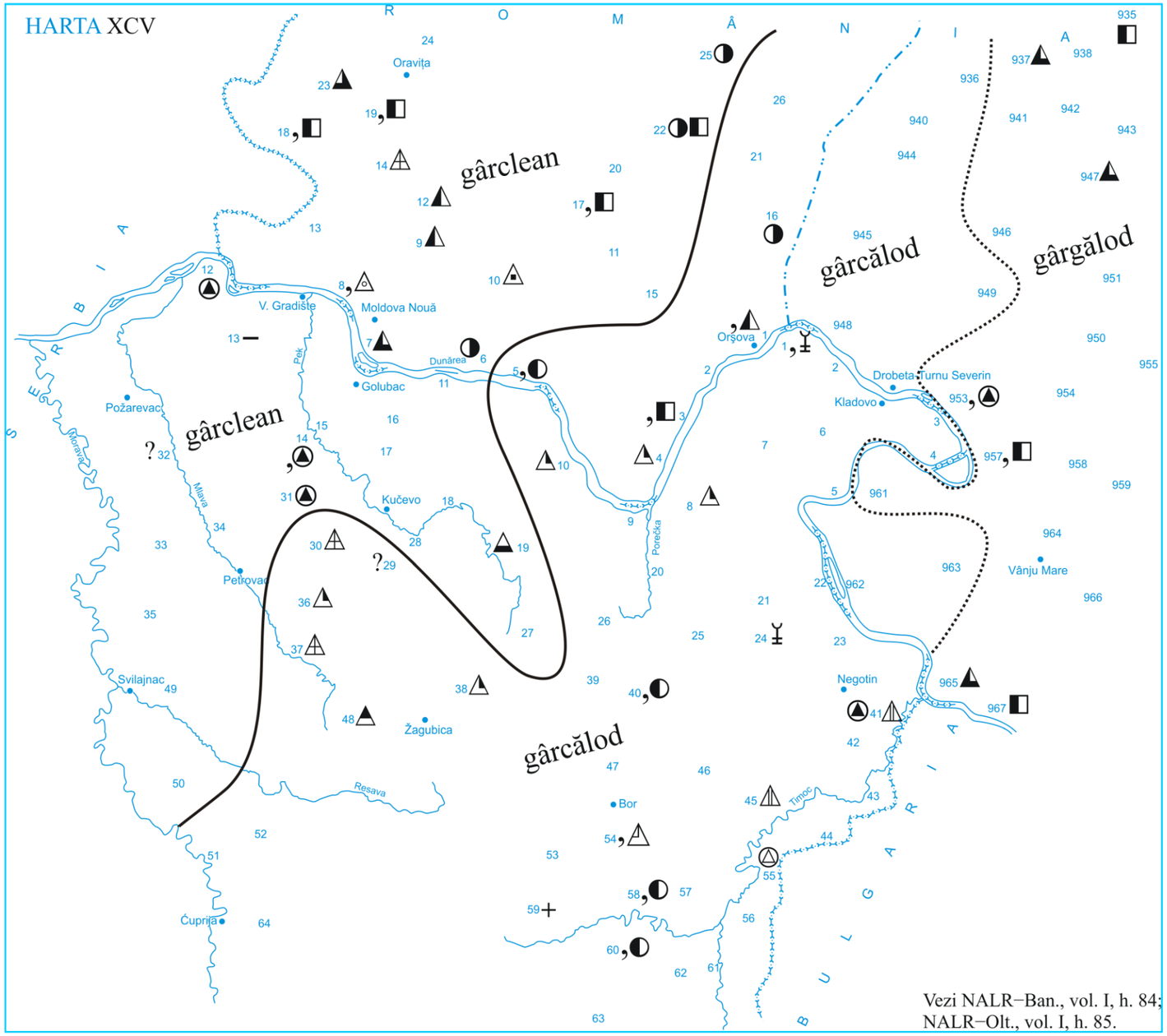

Principalii termeni pentru MĂRUL LUI ADAM

gârclean	gârgălod	gârcăliod	cârcălod	gârgălean	măr, mărul (guşii, lui Adam)
grâclean	gărgălod	gârcolod	ghircheliod	gârcănod	merişor
gâclean	gârgărot	gârcliod (gârcliot)	gârgheliod	nod, nodul (de la gâclean, lui Adam etc.)	iabúciţă (iábuciţa)

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Dunărea
Timiș
12 mắru gúșî
13 –
11 gîrcl'án
gîrcl'án; -cl'ánur^{i} +
16 ?, [ɛ] gîrcl'án
15
14 gîrcl'án, jádamovo jábućița, [ʊ] [в] mắ̯ru lu adám +
17 gîrcl'án
32 ? +
31 măr
18 gîrcl'án; -cl'ẹ́ń
34 gîrcl'án; -cl'ánur^{i}
33 gîrcl'án +
g^{ə}rcl^{u}ód; -clódur^{i} 30
28 gîrcl'án; -cl'áńĕ
29 ?
19 gîrgẹlód; gîrgẹl^{u}áđĕ
36 ?, [ɛ] gîrcalód
35 gîrcl'án
37 gîrclód
49 gîrcl'án
48 girkel'ód
50 gîrcl'án; -cl'áń
52 gîrcă^{u}ód
51 gîrcă̯lód; -lódur^{i}
64 gîrcalód
1 gîrcălód, jábućița
2 gîrcălód
3 gîrcălód; -l^{o}áđĕ +
6 gîrcălód; -lóḍ
7 gîrcă̯lód
4 gîrcălúḍ
10 gîrcălód; -l^{u}áđĕ
5 gîrcăl^{u}ód; -l^{u}áđĕ
8 gîrcă̯lód
9 guș [pl.], [k] gîrcălód
20 gîrcă̯lód; -lódur^{i}, gîrcăl^{u}áđĕ [pl.]
22 gîrcă̯lód
21 gîrcă̯lód; -lóḍ, [k] -l^{u}áđĕ, [*] gîrcăl^{u}ádĕ [pl.]
26 gîrcălód +
jábućița [a.], jábućiță; ~ +
25 gîrcalód; -l^{u}áđĕ
24
23 gîrcălód
38 gîrcă̯l'ódu [a.]; -l'ódur^{i}
39 gîrcălód; -l^{u}áđĕ
40 gîrcălód; -lódur^{i}, gîrcl'án +
41 [ɛ] cîrcălód, [ʊ] mắru lu adám +
42 gîrcălód; -l^{u}áđĕ
47 gîrcă̯lód; -l^{u}áđĕ
46 gîrcă̯lód; -lódur^{i}
45 [ɛ] cîrcălód; -loádĕ
43 gîrcălód
gîrcă̯lód; -l^{u}áđĕ, [*] gîrcolód, cîrgol^{u}áđĕ [pl.]
54
44 gîrcălód; -lódur^{i}, [*] gîrcălód
53 gîrcă̯lód; -lódur^{i}
gîrcălód, [ʊ] gîrcl'éan +
55 mirișór; -șuáre +
58
57 gîrcă̯lód; -l^{u}áđĕ
59 [ɛ] beregiáta [a.], gîtu [a.] [?]
56 gîrcalódu [a.], gîrcalód
60 gîrcalód; -lóḍ, gîrcl'án +
61 gîrcălódu [a.]
62
gîrcălód
63 gîrcă̯lód +

ESOFAG, pl. „*œsophage*”
[135]/[273]

I. Întrebare indirectă: *Din gură, când o înghiți, prin ce trece mâncarea în jos?* (GEST).

II. 3. *pin gârcălód*. [σ] *núma nu şt'iu ţeu la că-ţ zíčă beregţátă*.
4. *beregţéta* [a.].
5. *nu zíčăm prin gîrcălód, núma pin gîrcălód*.
6. 43. *pe gârcălód*.
7. „*pin gîrcătód şi mérgă în stomác, în búrtă*.
[σ] *bergátă*, la oaie. Se zice: *l-am strîs d'e gît pe ăla* sau *l-am strîs d'e beregátă*.”
8. *pe gârcăţlód îm‿váľe* ‘în jos’.
9. *pin gîrcălód*.
11. *prîn gîrcľán, pínă-m‿búrtă, în jălúdăt, în tîrbán*.
13. *pră grîcľán*. [σ] *beregţátă. ţéstă álta dă bţere, dă ápă şî álta dă răsuflát*.
14. *gârcľán, şî la om, şî la muţére*.
15. „*ţédńic*, sârbeşte [cf. srb. *jednjak* ‘esofag’].”
18. *ţedńác, sîrbéşćě. rumînéşćě, am perdút vórba*.
19. *pin gîrgiľód* [ajunge] *în jălúdăţ, în búrtă* [pe românește].
20. *đ-íś pîn‿aţíś* [indic.].
21. *ş-áşa, ş-áşa* [se spune].
22. „*piscóţ; -cʷáţě* este *ţáva mícă* prin care trece aerul.”
23. *mérge pe ţedńác ĩ‿jelúdăţ* [pe sârbește], *în bundărăţ* [zicem noi]. *súfľetu, gázu, lúftu* ‘aerul’ *mérge-n fícáţî ăţ álbi*.
24. *pe beregţátă, în jelúdaţ*.
28. „Este *beregţáta dă súfľet* ‘de aer, de respirat’ *şî beregţáta dă mîncáre*. Mâncarea ajunge în *tîrbán*.”
31. *prîn beregţátă, în rínđă*.
33. „*dúşńic* [cf. srb. *dušnik* ‘trahee’], dar nu știu dacă prin el trece mâncarea ori aerul”.
34. *dúşńic* cred că e cel de *súflet*.
35. *rumîńéşćě nu şćiu. noţ đíšěm ţednác*.
[∗] *gîrcľánu-ţ tot. la noţ sámo* [se zice] *gîrcľán*.
36. *ăla-ţ gîrcaľód*.
38. *prîn gúşă, prîn birigţátă*.
44. [∗] *pe gîrcălód ĩ‿jos: al d'ě ápă* [și] *al d'ę mîncáre. dácă dă o fîrimitúră pe gîrcălódu şe víńe súfľetu, a murít* [omul].
48. *îŋ‿gúşă*, [∗] *prîn beregţátă, prĩ‿ţédńac* [pe sârbește]. *mţérźe pănă-n jălúdăţ*.
49. 50. 62. *prîn gîrcľán*.
51. *prîn gîrcăţlód*.
54. *tot gîrcălód. pe gúşă-m‿váľe*.
56. *ţédńac, sîrbéşćě, rumîńéşťě, nu şt'iu*.
[σ] [k] *beregţátă, mi-aţ dat îŋ‿gînd: îm d'éţ'e pe beregţátă* ‘trahee’, *cîn‿ţ'e-ńeč şî-ţ rasăre-ŋ‿gît vrodátă*.
58. *beregţátă, pínă la gîrcľán. gîrcľánu împĩžě îm‿váľe*.
60. *pin beregţátă tréśě dúşu* ‘aerul’. *mîncáreа tréśe în tîrbán pin máţu gúri*.
63. [Mâncarea] *tréśě în tîrbán*.
64. *pe gîrcălód îm‿váľe*.

III. Vezi şi h. 92 (GÂT), 95 (MĂRUL LUI ADAM),119 (STOMAC).
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *beregţátă*; *-gţéţ*.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 21, ch. [6948], pct. 4: *sud‿bárbă la gúşĩ, beregţátă*; *-gţéţ* [pl.].
55. ALR I, vol. I, h. 38, pct. 859: *beregátă*; *-gătur'ʲ*: [k] *beregát'ě* [pl.].
64. ALR I, vol. I, h. 38, pct. 3: *beregţátî*; *-gţéţ*.

HARTA XCVI

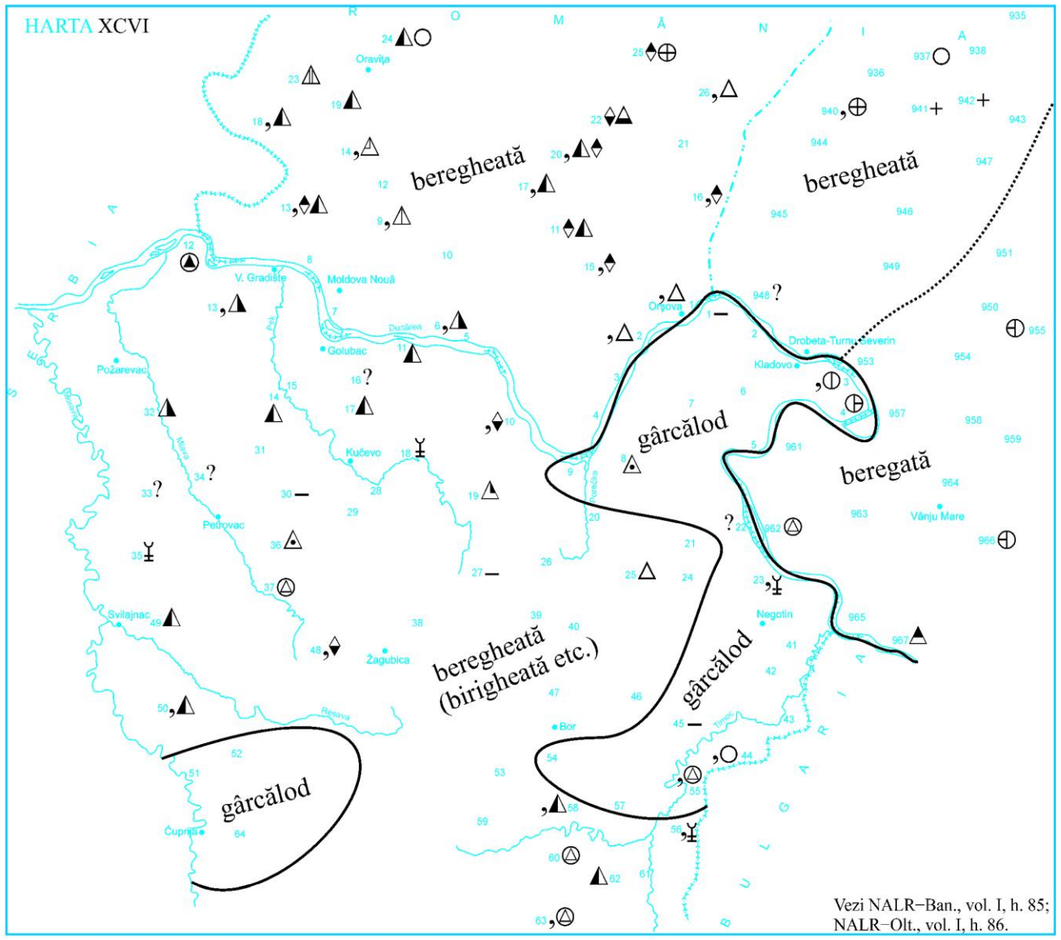

Principalii termeni şi forme pentru ESOFAG

○ beregată	△ gârcălod	◬ gârgliot	◎ maţ, maţul (gurii, mâncării etc.)
◐ beregheată	◭ gârcăliod	◭ gârclean	◉ mărul guşii
◔ bereghetă	◬ gârgălod	◮ grâclean	♦ guşă
⊖ belegată	◬ gârgărot	◮ gâclean	♦ înghiţitoare
⊕ gherebeată	△ gârgheliod	▲ griglej	ɣ iedneac (iednác)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

CEAFĂ, pl. „*nuque*” [136]/[274]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 2. *să spúńĕ şî śáfă.*
4. *ĉáfă, ťéme, tot úna.*
5. *úmeri cu grumájî cu tot.*
7. [σ] *ĉáfă, şî la boų, şî la om. mă dų́are ĉáfa.*
8. [σ] „*śáfă* e partea de sus a capului.”
9. [σ] *śáfa cápuluį, įástă, núma nu ş́ć́ų únđĕ.*
11. *aįíśa-į śáfa, aįíśa-į, dúpă cap.*
13. *aįíś* [indic.], *la cap.* [σ] *śáfa mi să páre că-į ăsta, sus.*
14. 32. [D] CEAFĂ #.
18. *m-am lovít dăpa cap. śáfă* [zic] *puţíń, aį bătríń. múma mįa, įa n-a şćut sîrbįę́śćĕ, įa a ḑìs: m-am lovít la śáfă* [indic., în partea de sus a capului].
19. *aįíś* [indic.]. *s-a lovít, a dat cu śáfa đi pomínt.*
21. [∗] *ĉáfă, la boį.*
23. *ĉáfă, ca bóų́u.*
24. [σ] *śáfă, įar dúpă cap. maį ḑíśĕm śáfă la boį. cînd a traz_boįi, bătătúra, cînd a tras júgu ăla, a făcút śáfă. cînd ćĕ lovę́ść* [se zice]: *aį făcút śáfă ca bóų́u: mă, ćĕ lovíşl, aį făcút śáfă?*
25. „*ć́ę́mįa* e sus.”
34. „*śáfă* = vîrful capului.”
35. „*śáfa* e în spate, *ć́ę́mįa* e sus.”
40. *dúpă cap. a dat ď ĕ pįátră cu śáfa.*
41. *mă tund pe ĉáfă. ć́ę́mįa* [e] *maį sus.*
44. [∗] *víńiľi dúpă cap, ĉáfă, pe úrmă grumájî. grumájî įĕ ď ĭ_jos ď ĕ śáfă.*
47. [∗] „*śámă* e unde-i capul moale când e mic copilul.”
52. „Cea mustăcioasă.”
53. „E *dúpă cap.*”
55. *ď indărắt*, [unde-s] *cręį́eri ăį mîc.*
59. „*ćáme* e *aįíśa, sus* [indic.].”
63. *maį mult să potrivę́st'e ť áme.*

III. Vezi şi h. CLXI, pl. XVI. Vezi şi h. 2 (CREŞTETUL CAPULUI).
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *gogoľę́įe, truácă,* [k] *śáfă; śę́fe.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2003], pct. 4: *śáfă*; *śį́ę́fi*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 2, ch. [6803], pct. 4: CEAFĂ; CEFE.
55. ALR I, ms., ch. [358], pct. 859: *ĉįáfi*; *ĉį́ę́fe* [pl.]: cf. şi ALRM I, vol. I, h. 51, pct. 859: *ĉ.*
64. ALR I, ms., ch. [358], pct. 3: *śįáfi*; *śį́áfi* [pl.]; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 51, pct. 3: *ś.*

HARTA XCVII

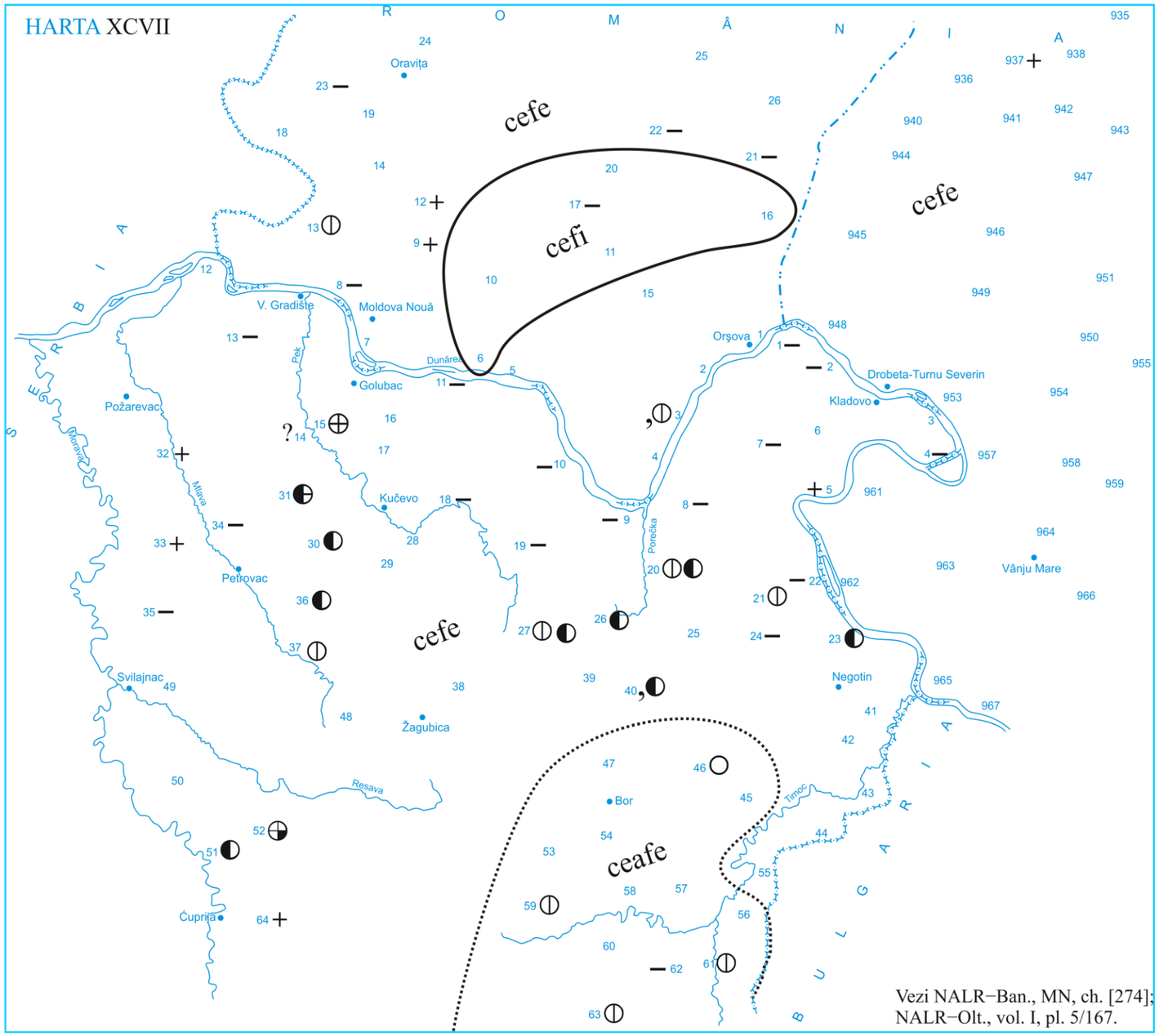

Vezi NALR−Ban., MN, ch. [274]; NALR−Olt., vol. I, pl. 5/167.

Forme de plural pentru CEAFĂ

○ cefe	◐ ceafle	⊕ cefuri	– Lipsă răspuns pentru forma de plural.
◐ ceafe	◑ cefi	◒ ceafuri	+ alte răspunsuri

Notă: S-au folosit şi răspunsuri de la chestiunea CREŞTETUL (CAPULUI) (h. 2).

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

PIELE, pl. „*peau*”
[137]/[275]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 11. *n-áre ᵘ̯ómu dᵘ̯ắu̯ă pi̯ĕi̯.*
22. *péľe* [pl.] *ďĕ ᵘ̯oi̯.*
24. *pei̯ đĕ u̯oi̯.*
41. *pĉii̯* [pl.], *la ᵘ̯oi̯. or că únđeva să zíčă péľe.* [∗] *pĉę́lă; pćéľe. mi̯-a i̯eșît čăvá pe pĉéľe. pćéľe đe u̯ái̯e, đe vácă.* [D]: [Dar se zice] *piĉór, pept, mă piș.*
42. *pĉę́ľĕ. la țîrnái̯ca* ‘Crnajka’ [se zice] *péľe.* [D]: [Dar se zice] *pi̯ept, piśór, mă piș.*
44. [∗] *pt'ę́ľĕ, mă!; dᵘ̯áu̯ă pt'eľ.*
46. „Tai un miel și am o *pĉĕ́ľĕ. vrúnďĕva să zíĉĕ pei̯* [pl.].”
51. *caśúlă dă pi̯ę́ľĕ dă u̯ắi̯ĕ.*
55. *pt'ę́ľe.* [Dar ăsta (indic.)?]: *pept.*
57. *jupói̯* [mielul].
59. „Când tai *dᵘ̯oi̯ mi̯ei̯, îi̯ jupᵘ̯ói̯ și ai̯ dᵘ̯oi̯ fᵘ̯oi̯. pi̯ę́ľa* de oaie și de capră e *fᵒ̯áľe; fᵘ̯oi̯.*Vaca are *pi̯ę́ľe.*”
60. *pi̯ĕi̯ đi mńĕl.*
61. *du̯áu̯ă pi̯ei̯ d'i la doi̯ mei̯.*
63. [σ] *únďĕ-s u̯oi̯, i̯ę́stă și fu̯oi̯.*

III. 41. Informatorul [∗] este soția informatorului principal.
Vezi și h. CLXII, pl. XVI.
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *pi̯ę́ľe; pi̯eľ.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2288], pct.4: *pi̯ę́ľa* [a.], cf. și ch. [6607], pct. 4: *pi̯ę́ľi̯.*
55. ALR I, vol. I, h. 3, pct. 859: *pt'ę́li̯ĕ; pt'ĕi̯*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 2, 3, pct. 859: *pt', ę́.*
64. ALR I, vol. I, h. 3, pct. 3: *pi̯ę́ľĕ; pⁱĕi̯*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 2, 3, pct. 3: *p, i̯ę.*

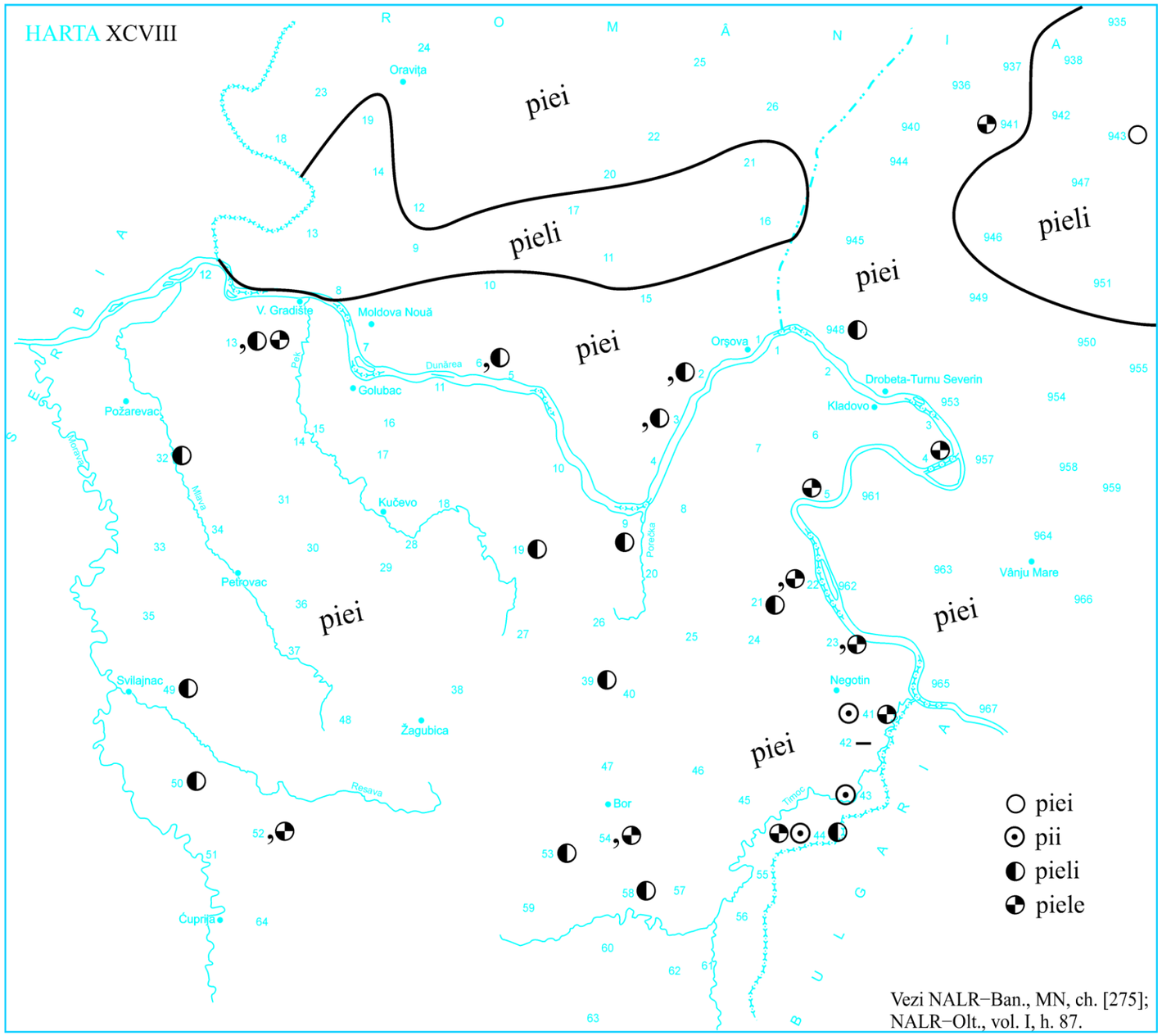

Forme de plural pentru PIELE

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 pʲélʲĕ; pʲei
2 piélʲa [a.]; piei
3 pélʲĕ; pei
4 piélʲa [a.], piélʲĕ; pielʲʲi, [k] piélʲĕ [pl.]
5 pélʲĕ; ~
6 pélʲe; pei
7 piélʲa [a.], piélʲĕ; pʲei
8 pélʲa [a.], pélʲe; pei
9 piélʲĕ; pʲelʲ
10 piélʲĕ; piei
11 piélʲĕ; piei +
12 piélʲĕ; piei
13 piélʲe; piei, [ɔ] pelʲ, [r.] [ɛ] piélʲe [pl.]
14 piélʲĕ; pielʲ, [k] piei [pl.]
15 pʲélʲe; pʲei
16 pʲélʲe; pei
17 pʲélʲe; pʲei
18 pélʲĕ; pei
19 piálʲa [a.], piálʲĕ; pielʲ
20 piélʲĕ; piei
21 piélʲĕ; piĕlʲ
22 pélʲe; ~, pei +
23 ptʲélʲĕ; ptʲei; [r.] ptʲa; ptʲei, ptʲélʲĕ; ~
24 piélʲĕ; pei +
25 pʲélʲĕ; pʲei
26 piélʲĕ; piĕi
27 piélʲĕ; piĕi
28 piélʲĕ; piei
29 piélʲe; piei
30 piélʲe; pei
31 piélʲĕ; piei
32 piálʲĕ; pielʲ
33 piélʲĕ; piei
34 piálʲe; pei
35 piélʲĕ; piei
36 piélʲe; piei
37 piélʲe; pei
38 piélʲĕ; piei
39 pélʲĕ; pelʲ
40 piélʲĕ; ~, [ɛ] [k] piĕi [pl.]
41 pʲélʲĕ; pʲii, [*] pʲéɬă; pʲélʲe +
42 pʲélʲa [a.], pʲélʲĕ +
43 ptʲélʲĕ; ptʲii, [*] ptʲi
44 ptʲélʲa [a.], ptʲélʲe, [r.] ptʲa; ptʲélʲĕ; [*] ptʲélʲĕ; ptʲelʲ, [r.] ptʲii [pl.] +
45 ptʲélʲĕ; ptʲĕi, pʲélʲa [a.]
46 ptʲélʲĕ, [r.] pʲélʲĕ; pʲĕi +
47 piélʲĕ; piei
48 piélʲĕ; piei
49 piélʲĕ; pielʲ
50 piélʲĕ; pielʲ
51 piélʲĕ; piei +
52 pʲélʲe; ~, [*] pʲei [pl.]
53 piélʲe; pielʲ
54
55 ptʲélʲĕ; ptʲei +
56 piálʲĕ; piei
57 piálʲĕ; piei, pei [pl.]
58 piélʲĕ; pielʲʲi +
59 piélʲe; piei +
60 piálʲĕ; piĕi +
61 piélʲĕ; piei +
62 piélʲe; piei
63 piélʲĕ; piei +
64 piélʲĕ; piei

ALUNIȚĂ, pl. „*grain de beauté*”
[138]/[276]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi ziceți la acela negru, pe care îl au unii oameni, din naștere, pe obraz?*

II. 1. *ca ũ‿ńiźḗl.*
2. *páta ńágră.*
4. *áre l'ĭǧ pe obráz.*
5. *pátă. l'ígă i̯ę́stă ái̯a că-i̯... ńágră, aṣá.*
6. [D] ALUNIȚĂ #. *aluńíță* [se zice] *la álčăva.*
7. *blíndă* [este] *ái̯a čă i̯ę́să ástăz, mă mănî́ŋcă o ṭắră ṣî mî́ńe tręčă.*
8. „Eu am o *l'ígă*, dar arată ca un nigel.”
10. [σ] *l'íga ári śę̆... alúńĕ. ṣî-n plus i̯ę́stă ą̆i̯a, ńiźéi̯. ńiźḗi̯i... cáre nu sînt ńḗgri. l'iźil'ĕ-s ńę́gre, da ắi̯a sînt albḭ.*
12. [D] LIGĂ #. *noi̯ vorbím rumîńę́ṣćĕ cum să vorbi̯ę́ṣćĕ, nu mi̯estăcắm sîrbi̯ę́ṣćĕ vórbă cu rumîńáscă.*
15. *l'ígă bráu̯onă.*
19. „Și la *l'ígă* îi zicem tot *ńiźḗl.*”
21. 40. [D] ALUNIȚĂ #.
32. [D] LIGĂ: *am uzî́t. slábą̆ s-a vorbít.*
39. *pistriśúń* ‘pistrui’. *l'íga rămî́ne, pistriśúńi, trec.*
41. *nălúca, l'íga, tot úna.*
43. *áre ną̆lúcă. ái̯a, cînd t'e bărberéṣt'*, [ai grijă] *să n-o tai̯, o laṣ.*
44. *alúnă.* [D] LIGĂ #. [*] *ńĕǧĕ/ắl* [îi zice] *și la ái̯a.* [D] ALUNIȚĂ #.
55. [D] LIGĂ, NĂLUCĂ #. *ca ńĕǧḗlu. ńĕǧḗl să zî́ĉĕ, da cáre áre aṣá pe i̯el ńḗgru ṣî bradáviță* [cf. srb. *bradavica* ‘negel’] *aṣá, pî̂ăr pin i̯ę́l'ĕ, aṣá* [...] *ái̯a să zî́ĉĕ* [că] *a furát múmă-sa cu i̯ĕl cînd a fost în grî̯u̯otáńe* ‘însărcinată’, *a furát măr, gutúi̯ĕ ṣî ái̯a a i̯eṣî́t aĉíi̯a, sắmnu ắla d'e gutúi̯ĕ, d'e măr* [...] *sămn* [se zice], *sămn d'i la múma lui̯.*
56. [D] LIGĂ, ALUNIȚA #. *tot ái̯a* [se zice la semnul din naștere]. *noi̯ zîĉḗm ńĕǧḗl. i̯ę́st'ĕ cáre nu-l tái̯ĕ* [firul de păr de pe semn], *núma lásă fir. sócru meu̯ o avút aṣá. a pi̯erít d'ĕ pàtruzăṣîpátru d'ĕ ai̯, strel'ít* ‘împuşcat’, *dácă ṣt'iṭ pe sîrbi̯áṣt'ĕ... l-o omărî́t...* [cine?]: *comuníṣt'i, cînd a veńít títu.*
62. *l'ígă* [i se spune] *ṣî la noi̯.*

III. 56. Întrebarea pentru ALUNIȚA a fost pusă după cea pentru NEG.
Vezi și h. 52 (PISTRUI), 100 (NEG).
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *l'ígă*; *l'íź*+:
[D] ALUNIȚĂ #.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 21, ch. [6943], pct. 4: *sî̯ămn, l'ígă*+: „ca un negel”; cf. și ALRM II, vol. I, h. 85, pct. 4: SEMN, LIGĂ.

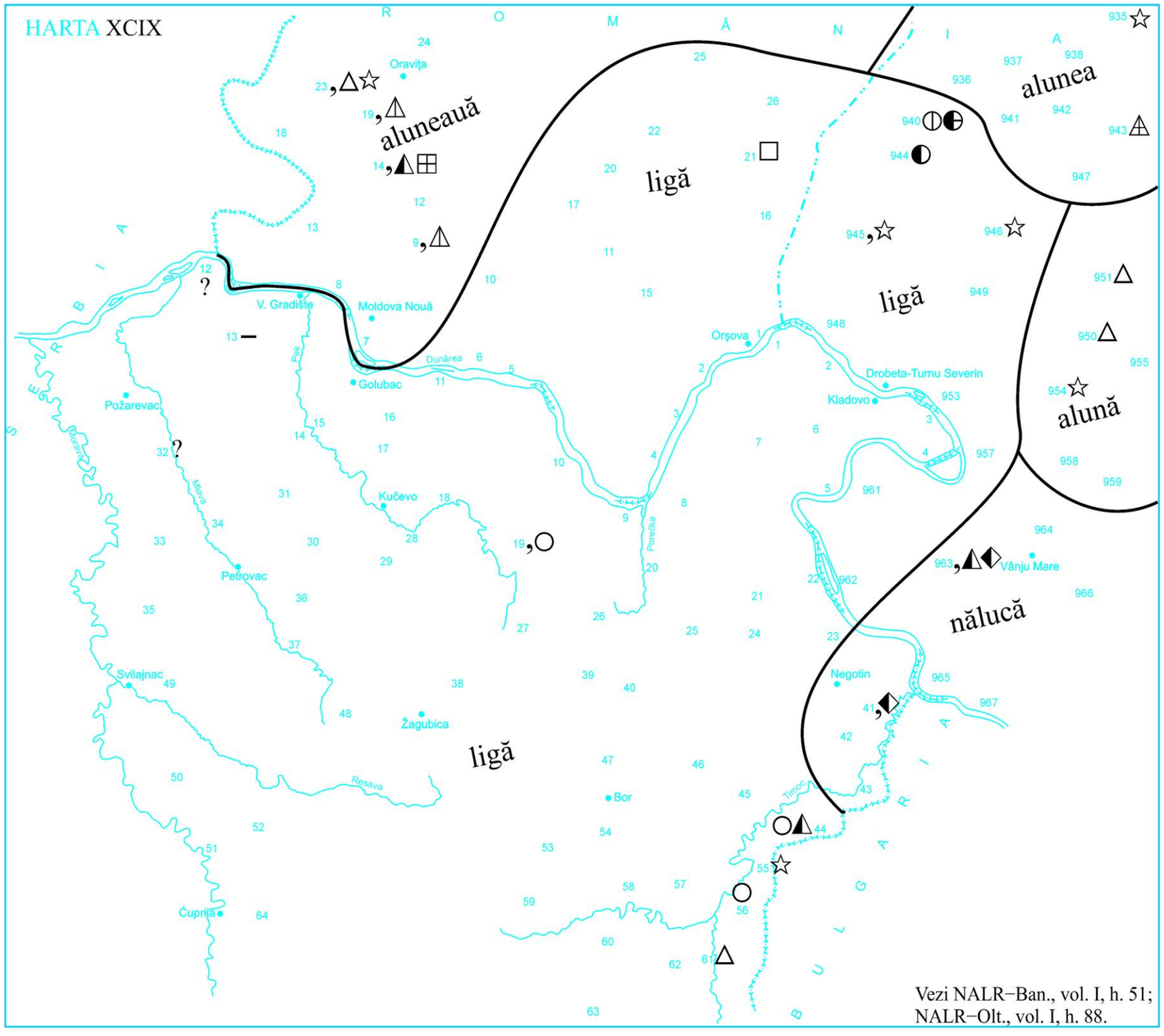

Termeni pentru ALUNIȚĂ

△ aluniță	◭ alună	◐ inigel	□ pată
◬ alunea	◆ ligă	◑ nigoci	⊞ peceturi [pl.]
⊿ alunel	○ negel (nigel)	◒ inigoci	☆ semn

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

NEG, pl. „*verrue*”
[139]/[277]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi ziceți la bubulița aceea mică și tare, care se face mai ales pe mână și care, dacă o tai, crește din nou cum a fost (la unii li se face pe față sau pe nas)?*

II. 2. „Se face *pe mḭ́nă*.”
5. *i̯ę́stă ca alúńíța, aṣá.*
7. [σ] *da, ńěğắł.*
8. *la okł* [e] *miľigóś* ‘urcior’.
12. *am ai̯íśa únu, dúpă cap*, [dar] *nu cućiḍắm să-l dilím.*
15. „Crește lung.”
19. *l-am ars cu i̯árbă đe ái̯a* [care] *să fáśe ca i̯ódu, gálbină* [‘rostopască’].
36. „*ai̯míntriľa ḍîc* [în satul] *méńița* ‘Melnica’.”
39. *dᵘ̯å‿ńiźę́ľě*, [k] *doi̯ ńiźéi̯.*
44. „*cur d'e găi̯ínă* ‘pecingine’, *búbă* pe care o scarpini.”
54. „Se tratează cu *oṭắt, árđě, i̯ar crę́ṣćě.*”
56. *ńěĝěl. ásta n-a fost, núma znac* ‘semn’, *la bătr̥îńáṭă. la lúme bătrḭ́nă, aṣá să foi̯eri̯ę́ṣťe.*
60. *nu-i̯ đin facút, cri̯ę́ṣćě.* [Cu ce se lecuiește?]: *máma, múma múmi, avi̯ę́ i̯árbă, núma nu ṣću cum o ki̯ámă, flocᵘ̯ắsă, alburíi̯ě, aṣá… ṣî cu i̯a să ľágă aśíi̯a că să* [se] *pi̯árdă* [negelul].

III. 56. Anchetatorul arată un punct negru pe fața informatoarei.
Vezi și h. CLXIII, pl. XVII.
Vezi și h. 99 (ALUNIȚĂ).
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ńiźěl*; *-źíi̯.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 51, pct. 859: *ńěĝắi̯* [pl.]; *-ĝắl*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 77–79, pct. 859: NIGEL (*negel*), *ń*, *ĝ*.
64. ALR I, vol. I, h. 51, pct. 3: *niźěl*; *-źěi̯*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 77–79, pct. 3: NIGEL (*negel*), *n*, *ź*.

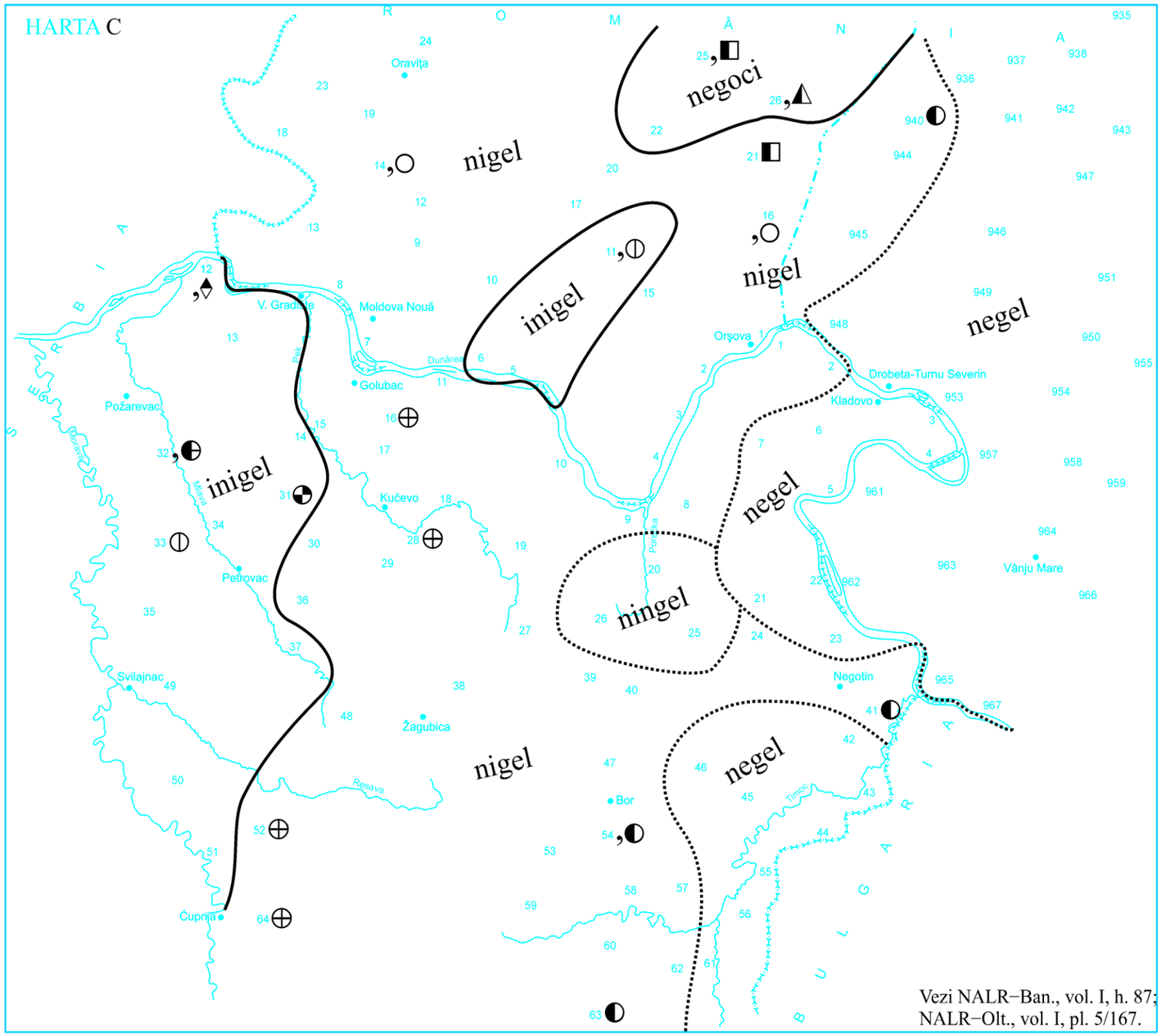

Termeni și forme pentru NEG

○ negel	⊕ ningel	◐ inigeu	◭ inigoci	♦ gingei
⦶ nigel	◐ inigel	◕ iningel	◧ arici	

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

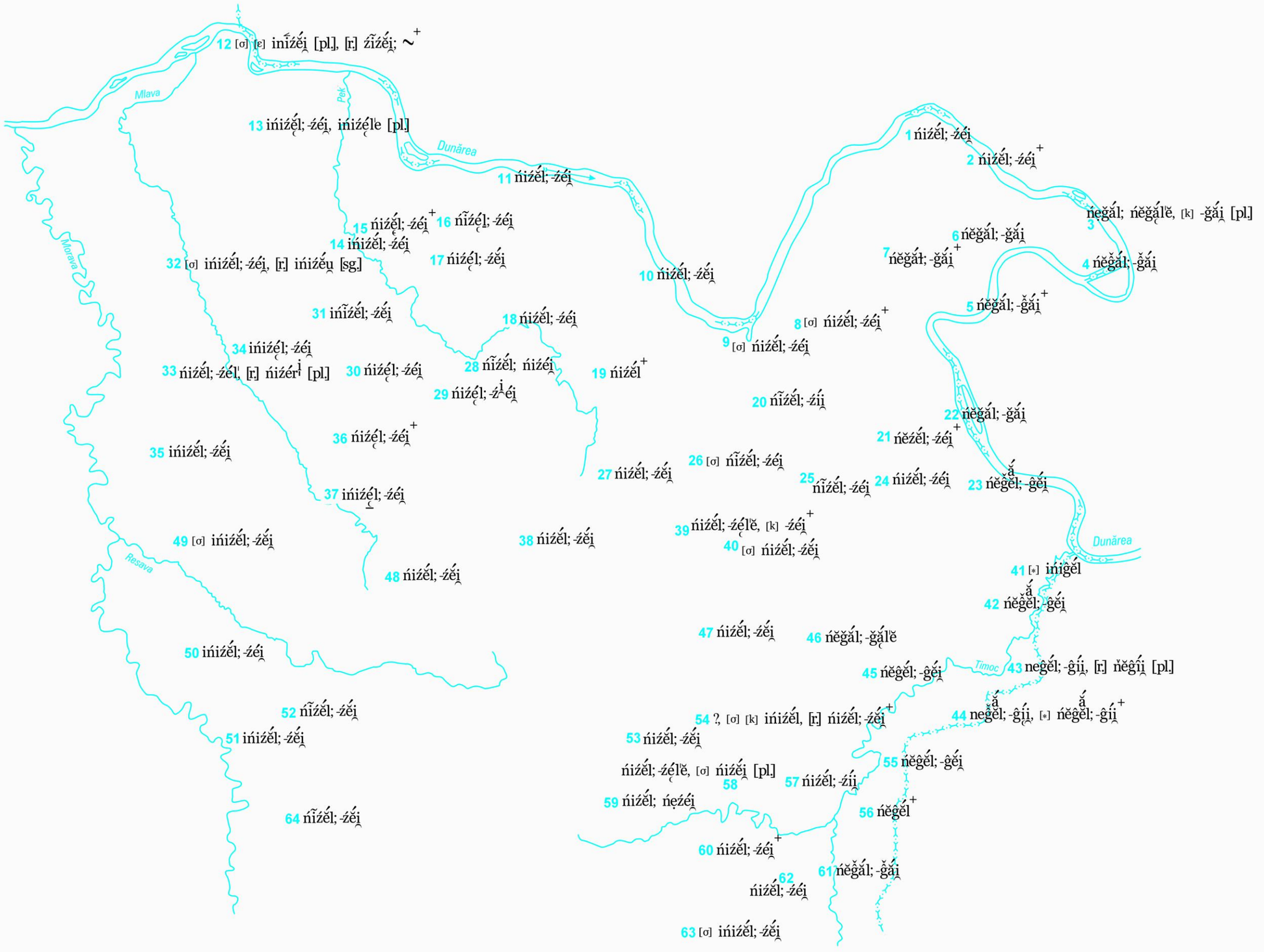

RÂIE „*gale*”
[140]/[278]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că are copilul, mai ales între degete, când îl mănâncă pielea tare şi se scarpină? (Ca să-i treacă, îl ungi cu pucioasă.*).

II. 2. *ca rĭ́i̯a víńě.*
4. [σ] *răń*; *rĭ́ná* ‘rană’.
5. *ş-áşa*, *ş-áşa* [se zice]. *şúgă* [e] *pe sîrbĕ́şt'e.* [D] *rĭ́ńe #.*
7. „Am auzit de ea, *da n-am vazút-o baş. crápă mĭ́ńil'e*, *t'e mă̯nĭ́n̯că. cápeţ pomádă ca să trę́ácă.*”
10. „*rîńós*, bolnav de *rĭ́ńě. cĭ́ńě rîńós*, *porc rîńós.*”
11. „De *rĭ́ńě* crapă pielea. *cĭ́ńi a̯u rĭ́ńe.* [σ] *rîp. áre mîn̯cătúră*, *pĭ́rpor.*”
12. „*şúgă îi̯ sîrbi̯ę́şćě* [cf. srb. *šuga* ‘scabie’], *rĭ́ńě îi̯ vórba rumńę́şt'ě.* [σ] *rîp* are cel care nu se spală, *d-áia îl mănĭ́n̯că.*”
14. *íntră đę́źićě* [se face].
18. *rîp íl'i rĭ́ńě. úńi ḑic rîp*, *úńi ḑic rĭ́ńě.*
19. [σ] *rĭ́ńě ḑíšę̆ţ voi̯ cáre avéţ azbúca* ‘alfabetul’ *vu̯ástă. obícno* ‘obişnuit’ *vorbím rą̆e̯a.*
21. *amustát*, *aşá să zíše. amustát* [e] *cînd să năpărį̆ĕ̯sc i̯i̯*, *ca copíi̯i, să mustį̆ázã píntre piśu̯áre.* [σ] *rĭ́i̯e a fu̯ost d'e bătrînáţă*, *s-a zîs rĭ́i̯e. rĭ́i̯a áia... d'emúlt*, *să nu mai fíi̯e. áia*, *búbe să fáşě, d'e vri̯ę́me d'e rat* ‘război’, *cînd a fu̯ost lúmę̆a áia.*
23. *rîi̯ós* [adj.]. *t'ě rĭ́că i̯* ‘te scarpini’.
26. *să manĭ́n̯că* [3], *rĭ́ńě. áia să fáşě şî la ai̯ bătrîń. să i̯a đi la únu la áltu*, *prélazno*, *trę́šě đi la únu la áltu.*
27. *îi̯ ḑíšě şúgă. să fáşě jívină íntra đę́źićě.*
32. [σ] *răn la mîń*; *ránă. zgái̯bă*; *zgăi̯bí̯.*
33. „*íntră đę́źićě. şúgă* zic sârbii.”
38. *must príntră đę́źę́čě.*
41. *i̯ę́stă*, *pruri̯ázã. lúmę̆a bătrînă a zîs*: *rĭ́i̯o ćě i̯ę̆şć!* [se zicea unui copil].
44. „*rái̯e* se zice pentru *şúga.* [∗] *rĭ́i̯ę cam rar s-a făcút.*”
46. „Acelaşi lucru, *ístu.*”
47. *s-a făcút rĭ́ńě pe mîń.*
50. *i̯ę́stă rĭ́ńě.*
51. *rîńós* [adj.]. *acúma áia nu i̯e. sl'in* [e] *imála. să fáşá cînd nu să spălá. sl'ínu să vi̯ę́đě.*
53. *rîp*, *la u̯om.* [σ] *la porc să ḑíšě că áre rĭ́ńě. să fáşě ránă.*
54. [σ] *rĭ́ńa mănĭ́n̯că pi̯ę́l'a.* [A rămas] *búbă ví̯i̯ě. l-a mîn̯cát rĭ́ńa. rĭ́ńa več i̯e búbă.* [σ] *şúgă*, *noi̯ nu şćim. cĭ́ta pĭ́rpor. rîpoşáḑă* [3] *dă imálă*, *dă ńespălát. să fáşě cúrîsca áia śě cáđe dîn‿cap. cred că áia-i̯ şúga.*
55. *să rĭ́căi̯ě* [ind. prez. 3]. *m-am rîcăi̯ít* ‘m-am scărpinat’ [perf. c. 1].
56. *sîrbi̯áşt'ě* [se zice] *şúga.*
59. „Nu se zice *cu ń*. Cu *ń* se zice în alte sate.”
60. *búbă*, [când] *ćě mănĭ́n̯că ai̯íś*, *la nas*, *rinítis* ‘rinită’, [pe] *latínski.*
61. [D] RÂIE #. *dúpă č-a pl'ecát ńámţu a avút tot nátu rîp*, *cînd veńíră rúşî.*
62. *rîp*, *am uzĭ́t.* [σ] *rĭ́i̯ĕ*, *cînd i̯e imós mult.*
63. *poát'ě că-i̯ arĭ́cu. t'ě scárpiń. i̯ę́stă bubul'íţă şî t'ě mănĭ́n̯că.* [D] RÂIE #.
64. [σ] *răń*, *răńě*, *cînd să fáśě ránă. mult ć-ai̯ scărpinát!* [D] RÂIE #.

III. Vezi şi h. 102 (MĂ SCARPIN),
∗
Anchetă suplimentară:
Oştrelj: *şúgă*, [σ] *rĭ́i̯e⁺: la porc*, *rĭ́i̯e. a rîi̯át* [perf. c. 3].

IV. 37. Cf. ALR II, ms., ch. [4194], pct. 4: *(rĭ́ńi) rîńós*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 58, ch. [4194]: *rîńós*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 168, pct. 4: *rîńós*.
55. ALR I, ms., ch. [1652], pct. 859: *rĭ́i̯ĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 163, pct. 859: RÂIE.
64. ALR I, ms., ch. [1652], pct. 3: *rĭ́ńě*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 163, pct. 3: *rĭ́ńě.*

HARTA CI

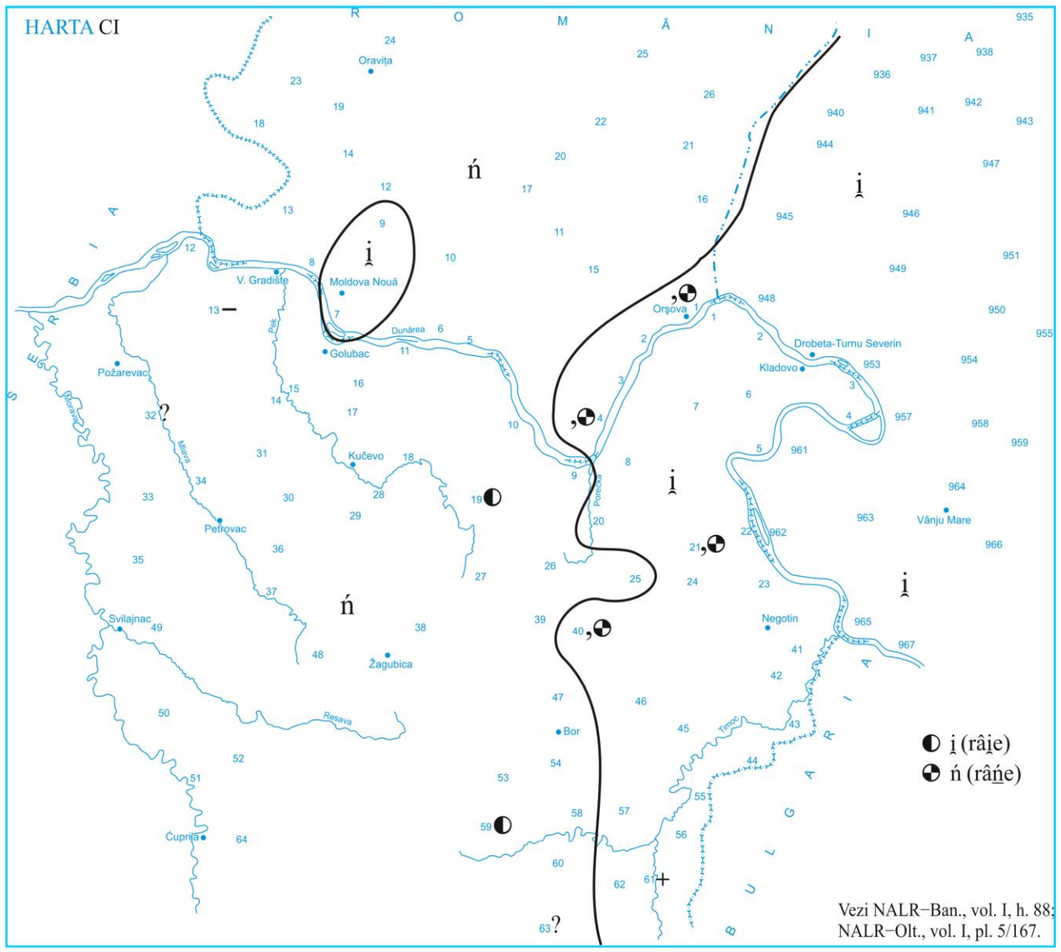

Păstrarea lui *-ń-* în RÂIE (< lat. ARANEA)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

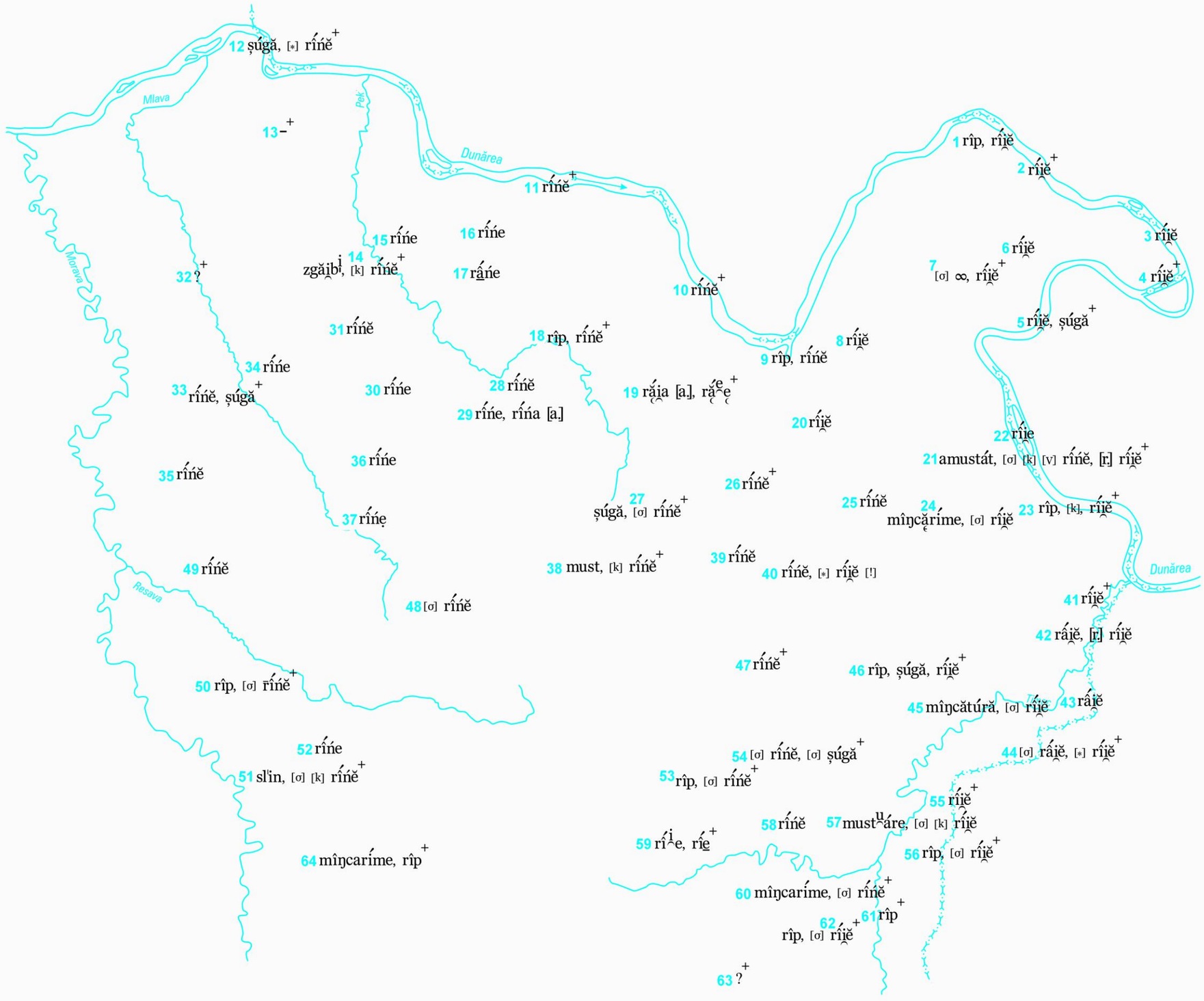

MĂ SCARPIN (ind. prez. 1–3) „*je me gratte*” [141]/[279]

I. Întrebare indirectă: (GEST).

II. 3. 10. 21. 32. 47. 57. 60. *ńĕ scărpinắm*; *vă scărpináţ*; [3].
4. 51. *ńĕ scărpinắm*; *vą̆ scărpináţ*; [3].
6. [D] MĂ RUP: *nu măi̯ t'ĕ scărpiná mult*, *că t'ĕ rupḭ* [ind. prez. 2].
7. *ńĕ scărpinắm*; *vă scărpináţ*; [3]. [σ] *să rúpi̯ĕ* = *să scárpină* [ind. prez. 3] *rău̯*.
12. 13. *ńĕ scărpănắm*; *vă scărpănáţ*; [3].
18. *să rúpe ínţră đẹ́źićĕ. m-a mîŋcát spinári̯a şî ma rupsắi̯* [perf. s. 1]. [σ] *să scárpină* [se zice] *la stu̯ắcă: să scárpină pᵘ̯órcu*, *ᵘ̯ái̯a*...
19. *să scárpină*, [că] *ą̆l míŋcă*.
24. *ńĕ scą̆rpinắm*; *vă scą̆rpináţ*; [3].
27. *ńĕ scărpănắm* [4], *să scárpină* [6].
30. 52. [D] MĂ RUP #.
31. *ńĕ rupém* [4], *să rup* [6].
33. *ńe scărpinắm* [4], *să scárpină* [6].
34. *će scárpiń* [2], *će rupḭ* [2], *cum vrei̯* [să zici].
35. *ńĕ scarpinắm*; *va scarpináţ*; [3].
39. *ńe rupém*; *vă rupéţ*; *să rup*, *să rúpḭĕ* [6]. [σ] *să scárpină* [se zice] *la stu̯ácă*, *la víćĕ*. *să scárpină váśili* [când se freacă de ceva], *ᵘ̯ói̯iľi*.
40. [σ] [∗] *ḍîc úńi şî ái̯a. mą̆ rup. m-am rupt* [perf. c. 1] *ínţre źẹ́i̯ťĕ*.
41. *ńe rîcăi̯ím*; *vă rîcăi̯íţ*; [3].
42. *cíńiľi să scárpină*.
44. *să scárpină*; *ńe scărpinắm*; *vă scărpináţ*; [3], *ńe rîcăi̯ím*; *vă rîcăi̯íţ*; *să rícăi̯e*. *mă rícăi̯*, *mă scárpin* [nu e diferenţă].
55. *m-am rîcăi̯ít* [perf. c. 1].
58. „*vă scărpináţ* [5]. [D] MĂ RUP: *mă rupséi̯* [perf. s. 1] zice dacă se loveşte.”

III. Anchetă suplimentară: Oštrelj: *mă scárpin*; *će scárpiń*; *să scárpină*.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 92, pct. 859: *mă scárpin*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 132, pct. 859: *p*.
64. ALR I, vol. I, h. 92, pct. 3: *ma scárpin*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 132, pct. 3 : *p*.

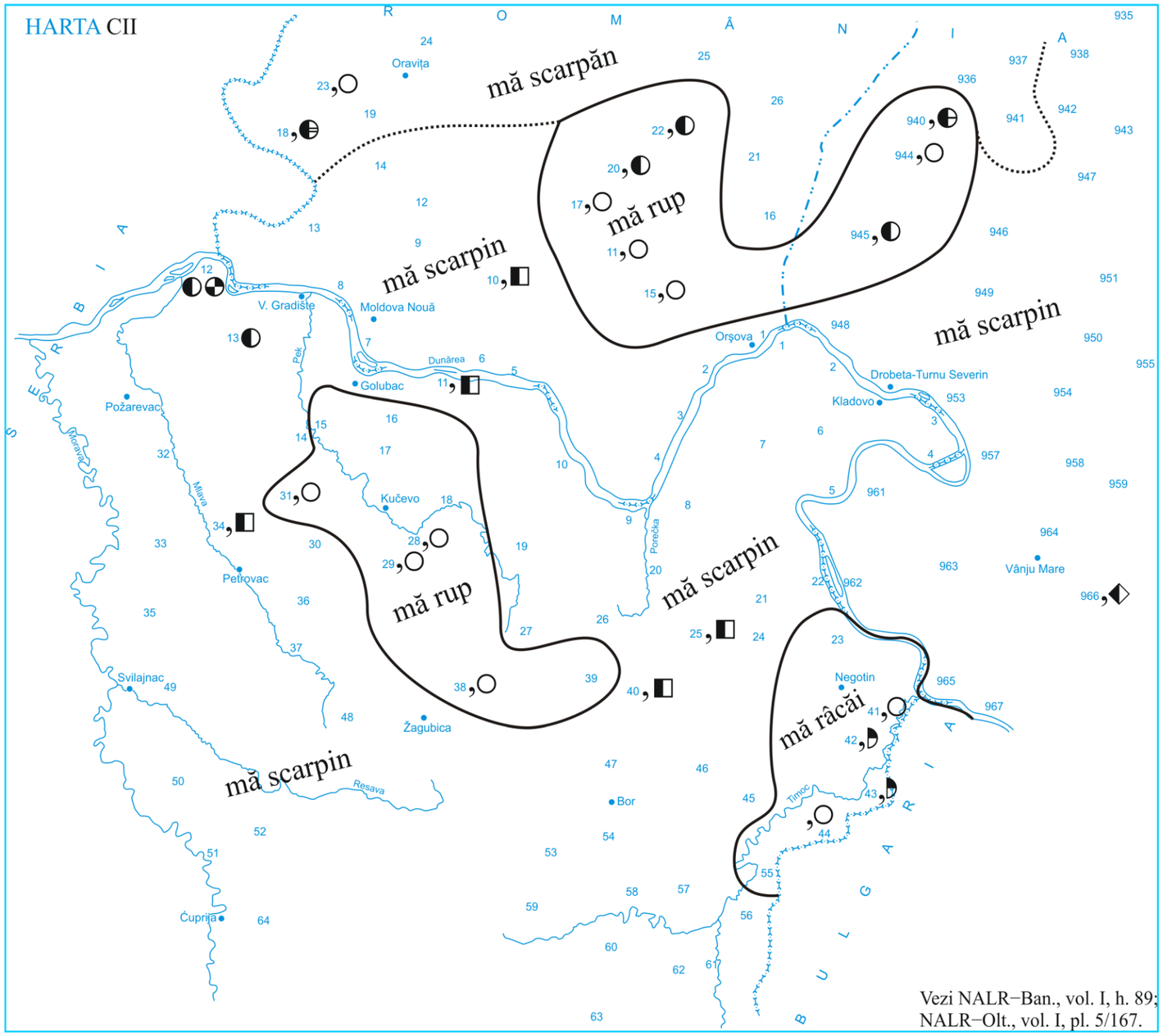

Principalii termeni pentru MĂ SCARPIN (ind. prez. 1)

○ mă scarpin	◐ mă scarpân	◕ mă scarp	◆ mă râcăi
◐ mă scarpăn	◐ mă scarpen	◧ mă rup	◗ se scarmănă [3]

Notă: În unele puncte, formele de ind. prez. 1 au fost refăcute după cele de ind. prez. 2 sau 3.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Timoc
Dunărea
12 mă scarp; ćě scarpi [l - 2], [r] mă scárpăn; ćě scárpiń; să scárpănă+
13 mă scárpăn; ćě scárpiń; să scárpănă+
1 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
2 mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină
11 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină, mă rup; ćě rupi; să rúpe
mă rup; će rupi; să rúpe
16 mă rup; će rupi; să rúpe
15
14 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină+
3
mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină+
6
ă
mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină+
32
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină+
17 mă rup; ćě rupi; sî rúpe
7
mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină+
4
10
mă scárpin; te, [k] ćě scárpiń; să scárpină+
5 mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină
mă rup; ćě rupi [l - 2], mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină+
31
18 ćě rupi; să rúpe [2 - 3]+
8 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
će scárpiń [2], će rupi [2]+
34
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină, [σ] mă rup; ćě rupi [l - 2]
9 mă scárpin; ćě scárpiń [l - 2]
33+
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
mă scárpin; će scárpiń; să scárpină+
30
28
19 mą scárpin; să scárpină [l, 3]+
29
mą scárpin; će scárpiń; sa scárpină, mą rup [l]
20 mă scárpin [l]
22 mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină
36 să scárpină [3]
21 mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină+
35 ma scárpin; ćě scárpiń; să scárpină+
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
26
mă rup; ćě rupi; să rúpe, mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
27
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină+
25
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
24+
23 tě rîcăi [2]
37
mą scárpin; će scárpiń; să scárpină
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină, mă rup; ćě rupi; să rúpe
38
39 mă rup; ćě rupi; să rúpe+
40 mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină, [σ] [*] mą rup [l]+
49
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
Nišava
48 ma scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
mă rîcăi; ćě ~; să rîcăiě, să scárpină [3]+
41
să scármănă [3], să rîcăiě [3],
42
să scárpină [3], [k] mă rîcăi; ćě ~; să rîcăiě+
mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină+
47
46 mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină
50 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
să scármănă [3], să zgîrăiě [3], [k] să rîcăiě [3]
43
45
mă scárpin; ťě scárpiń; să scárpină
52 mă scárpin; će scárpiń; să scárpină+
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
mă scárpin; te scárpini; să scárpină,
44
[*] mă rîcăi; tě ~; să rîcăiě, mă scárpin; ťe scárpiń [l - 2]+
54
51 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină+
53
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
55 mă rîcăi; tě ~; să rîcăiě+
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină+
58
57 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină+
59
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
56 ma scárpin; tě scárpiń; să scárpină
64 mă scárpin [l]
60 mă scárpin; će scárpiń; să scárpină+
61 mă scárpin; tě scárpiń; să scárpină
62
mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină
63 mă scárpin; ćě scárpiń; să scárpină

PIŞC (ind. prez. 1–6) „*je pince*”
[142]/[280]

I. Întrebare indirectă: (GEST).

II. 19. *ai̯ picurát-o* [perf. c. 2].
31. *asī́mt* ‘simt’; *asī́mţ*; *asī́mćĕ*; *asîmţī́m*; *-ţī́t* [1–5].
am asîmţát,
[k] *am asîmţī́t* [perf. c. 1].
32. *a śupi̯át* [perf. c. 3], *śupiḍā́m* [ind. prez. 4].
36. *mai̯ bun* ‘mai bine’ [e] *śupím*.
39. *l-am śupít* [perf. c. 1].
44. *mă ştípăńe* = *mă ĉúpe* [cf. srb. *ştipati* ‘a pişca’].
45. *îl rup*; *rupł*; *rúpe*; *rupém*; *-péţ*; [1].
46. *mă ĉup*; *ťĕ ĉupł*; *să ĉúpe*; *ńĕ ĉupím*; *vă ĉupíţ*; *să ĉup*.
48. *mă śup*; *ćĕ śupł*; *să śúpe*; *ńĕ śupím*; *vă śupíţ*; *să śup*.
63. *ťe jumúľ* [ind. prez. 2].

III. 44. Informatorul [*] dă acelaşi răspuns.
Vezi şi h. CLXIV, pl. XVII.
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *śup*; *śupł*; *śúpe*; *śupém*; *-péţ*; [1].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2228]: *ći śupł*, *nu ma/ă śupí*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 42, ch. [2228]: NU MĂ CIUPI; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 128, pct. 4: NU MĂ CIUPI!
55. ALR I, vol. I, h. 93, pct. 859: *o ĉi̯up*; cf. ALR I, ms., ch. [1970], pct. 859: *o ĉi̯up*, *am ĉi̯upit-o*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 134, pct. 859: CIUP.
64. ALR I, vol. I, h. 93, pct. 3: *al śi̯up*+: *al* ‘îl’..., *l-am śi̯upít*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 134, pct. 3: CIUP.

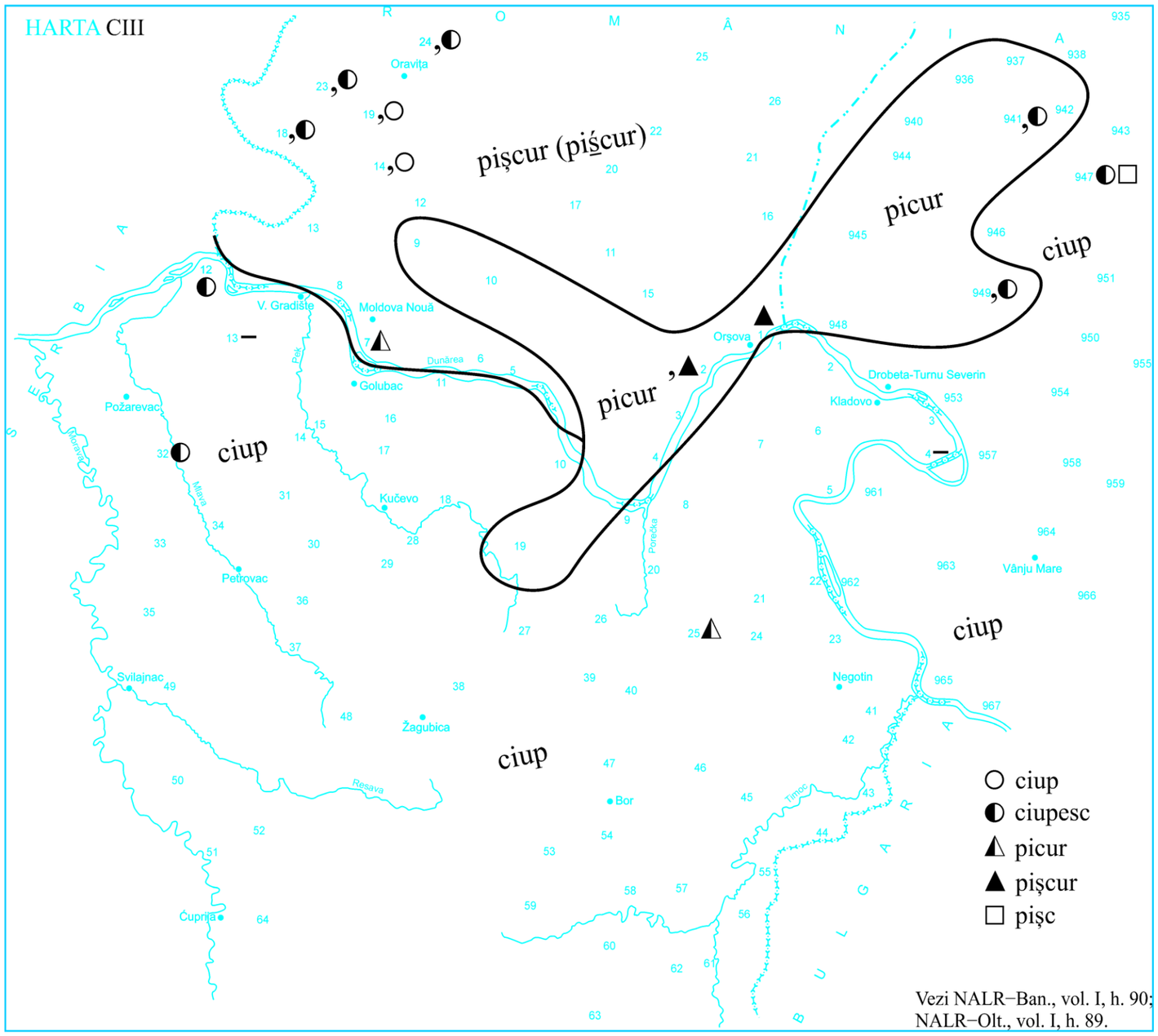

Principalii termeni pentru PIŞC (ind. prez. 1)

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

MUŞCHI (LA MÂNĂ), pl. „*muscle*”
[143]/[283]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 1. *mă dor mişíĉi. amîndu̯áu̯ă mişíĉ* [cf. srb. *mišić* ‘mușchi’].
2. 32. 34. 36. 39. 49. 53. 58. [D] MUŞCHI #.
6. [D] *muşkí, pe rumîńęşt'e, pę-al vóstru.* [σ] *pe pom, i̯ar muşkí cînd crę́şt'ĕ vę́rd'ĕ, cînd să-nverd̨ą̆şt'ĕ pómu or dácă înčą̆pe să mučăzáscă pómu şi prínd'e muşkí pe i̯el.*
7. *mişíĉ, la mîńă. muşkię́ţ, líŋgă colo̯ánă, líŋgă şą̆l'e.* [D] MUŞCHI #: *muşkí pe l'emn.*
8. [σ] *cînd tai̯ pórcu, muşkię́ţ. múşki̯u* [este cel] *vę́rđe, pe l'emn.*
9. „În *pădúre, în túfă* ‘pădure mică’ *crię́şćĕ múşki̯u.*”
11. „*mişíĉ* e pe sârbește. La pădure, *ăla vę́rđe* e tot *muşki̯u.*”
12. *mişíĉ* [pe sârbește]. [σ] *muşkí i̯ęstă şî pră pi̯átră, şî prâ l'ę́mńe, şi pră pomínt. únđe-i̯ măi̯ múltă ápă, ai̯íśa să fášĕ múşki̯ᵘ.*
14. [D] MUŞCHI #. *la porc, pră mijlóc,* [e] *pię́şćĕl'ĕ* [sga.] *lu porc; pię́şć.*
15. [D] „*Am auzit cuvântul muşkí*, dar nu știu la ce se spune.”
18. *noi̯ d̨íšĕm pră sîrbę́şće, mişíĉ.* [σ] *muşkí* [este] *la porc. cînd táii̯ę pórcu să scu̯áćĕ dă prínd̨ă ᵘósu spinări, la áia d̨îc muşkí. am scos doi̯ muşkí. pră l'ę́mńe, vi̯ę́rđĕ,* [tot] *muşkí.*
19. *noi̯ spúńem pe sîrbę́şćĕ.* [σ] *muşkí* [este] *pe lemńe, vi̯árđĕ ca i̯árba.*
20. *pi̯ę́śina đ-a ríndu i̯e muşki̯ę́ćĕ.*
21. [D] MUŞCHI #. „*muşki̯ę́ţ*, la porc.”
22. *bábel'e spuńá amíntrea* ‘altfel’. [σ] *muşkí.*
24. *mişíĉ, pe sîrbi̯ę́şćĕ: śe mişíĉ ai̯!*
25. „*mişíĉuri̯*, la două *mîń. îi̯ ţápăn, áre mişíĉ.* [σ] *múşki̯u* este *pę l'ĕmn.*”
26. *múşki̯u la mîńă, la piśór. mişíĉ, pe sîrbi̯ę́şćĕ.*
27. [D] MUŞCHI #. *muşki̯ę́ţ, la porc, pe ᵘósu spinări.* [σ] *muşkí pi l'emn.*
31. „*m-am lovít la mişíĉ.* [σ] *muşkí, ál'i noi̯ puţín zíśĕm ástă vórbă. muşkí dîm_pădúre, mahovínă,* sârbește [cf. srb. *drvo mahovina*]: *îm_făcúi̯* [perf. s. 1] *dă muşkí,* [r.] *dă muşkí um_pat. mă culcái̯ în túfă* ‘pădure’. *muşkí* este și cel *dă pă pi̯átră.*”
33. [D] MUŞCHI #. *muşkę́ţ, la porc.*[D] *muşkí: ăi̯a vi̯erd̨, îm_padúre. cri̯ę́şćĕ la párća úndĕ nu i̯e su̯áre, pră l'ĕmn, pră jîpi̯, l'ĕmn táre, šĕrᵘóń, gorún, fag, jugástru, úndĕ-i̯ úmbră. la porc* [sunt] *doi̯ muşkę́ţ. áia, a spus bábil'e, cîn_să táiĕ* [porcul] *să păzą̆şćĕ, šícă, dă pᵘópă, cîn_víńĕ să fácă mol'ítvă dă paşć îi̯ puń lu pᵘópă* [...], *îi̯ dai̯ âast* ‘onoare’ [...]. *înăi̯íncĕ s-a sărátu-să î_šubî̆ár* [...] *ş-atű̆š îi̯ dai̯ lu pᵘópă ca o šîstálă.*
35. „*muşkí or mişíĉ*, pe sârbește. Sunt și *múşki dî_şą̆l'ĕ. verđáţa áia, în túfă* ‘în pădure’, pe lemne, în partea *de zăvîrńit* ‘apus’, e tot *muşkí, pră rumîńęşće, mácovinᵘ̯*, pe sârbește.”
37. *mişíĉ, la mîńă ᵘo la crac* ‘picior’. *múşki̯u să fáše pră faź, pi̯erí, pră ţîri̯ép* ‘țiglă’.
38. [σ] *muşki̯ę́ţ*, la *şą̆l'ĕ.* [Când te doare, se zice]: *tráźĕ muşki̯ę́ţî. la porc* [sunt] *pi̯ęşć* (*ai̯ míš, ai̯ lűž*). [∗] *s-a-ŋkinát mişíĉi* ‘s-au contractat, s-au strâns’. *strîcnę́şte* ‘strânge’.
40. „*mói̯iśt'e*, și la mâini, și la picioare. *mişíĉ*, sârbește: *múşki̯u*; *must'/ć*, la pomi. *muşki̯ę́ţ*, la porc.”
41. „*mă d̨úare mişíĉi.* [D] *muşkí* pe lemne se zice rar.”
42. *muşki̯ę́ţ*; *-ki̯ę́ćĕ*, la porc. [D] *muşkí*, și pe lemne.”
43. „Da, *zîĉę́m* și *muşkí*, și la mână, și pe lemne. Sârbii zic *mişíĉ.*”
44. [∗] *bru̯áscă zîc ai̯ nóstri.*
46. *zîĉą̆m la cárńa ásta pe líŋgă ᵘósu spinări.*
47. „*míşíći* [se zice] mai des, *muşkí*, mai rar. *muşki̯ę́ţ, la şą̆l'e.*”
48. [D] *muşkí* [zicem] *la i̯árbă, la mohol'ínă.*
50. „Pe lemne, *muşkí.*”
51. [σ] *ómu áre muşki̯ę́ţ; -ki̯ę́će, ca și pórcu.* [D] *muşkí* [pe lemn], *líńă vi̯ę́rđĕ. cînd báćĕ vîntu, al rę́şe, séver* ‘de nord’, *acólo dă múşki̯u.*
59. *muşki̯ę́će*; *-ki̯ę́ţ* ‘mușchiuleț la om, la șale, și la animale’. [σ] *múşki̯u, pi l'emn, ăla vi̯ę́rđe.*

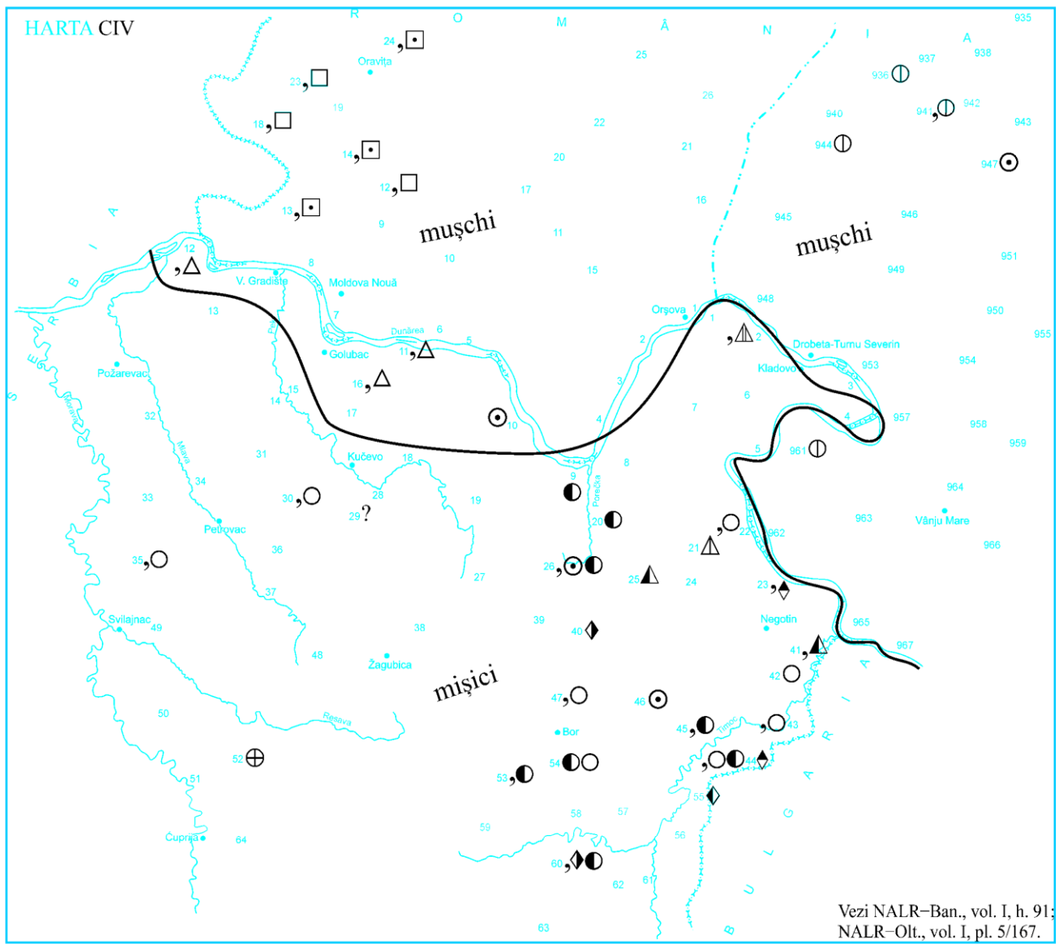

Termeni și forme pentru MUŞCHI (pl.)

○ mușchi	◐ mușcheți	◬ meșici	⊡ pește [sg.] (de la mână)
⊙ mușchi (2 sil.)	⧫ moiști	◭ mișiți	⧫ broască [sg.], broasca mâinii
◍ mușchiuri	⧫ moini (la mână)	◭ mișiciuri	
⊕ musculi	△ mișici	□ pești	

60. „*mói̯iśće*, și la mână, și la picior.”
61. *míśíĉ* [sârbește]. [D] *múşki sînt la şą̆l'ĕ: ţ-ai̯ scl'int'ít múşki.*
62. [D] *múşki* [sunt] *la şą̆l'ĕ.*
63. „La porc, *muşkí*, [k] *muşki̯ę́ţ; -ki̯ę́t'e.* La oameni, *nu.*”
64. „*muşki̯ę́ţ*, la porc. [D] *muşkí i̯e verđáţa áia.*”

III. 21. Vezi și comentariul din legenda hărții următoare.

∗

Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *pę́śină*⁺: *la mîńă. la porc, pe spináre, muşki̯ę́ćĕ; -ki̯ę́ţ.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 49, pct. 4: [ε] *bu̯tínă, vîńă* ‘biceps’.
55. ALR I, ms., ch. 105, pct. 859: *púlpa la mă/íńă.*
64. ALR I, ms., ch. 105, pct. 3: *muşki̯ę́ţ; -ki̯ę́ći.*

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 mișíc, [σ] muș̂kʲ+
13 ?, mișíci [pla.]
11 múșkiu; muș̂kʲ, mișíc+
15 mișíc+
16 mișíc, [ɒ] [r.] muș̂kʲ
14 mișíc+
17 muș̂kʲ
32 ?+
10 múșk^u; múșki
31 mișíc, [σ] muș̂kʲ+
18 mișíc [pl.]+
8 mișíc+
9 muș̂kiéć̆ě; -kiéț+
34 mișíć+
33 mișíc+
30 mișíć, muș̂kʲ
28 mișíc
19 mișíc [pl.]+
29 ?
20 muș̂kiéć̆ě; -k^éț+
36 mișíć+
35 muș̂kʲ, mișíc+
mișíc, [σ] múșk^u; [ɛ] múșki, [r.] muș̂kiéć̆ě; -k^éț+
26
27 mișíc+
37 mișíć+
mișíc; [ɛ] -șíc̆urʲ+
25
1 mișíc; -șíc̆urʲ, [σ] [k] mișíc [pl.]+
2 mișíć̆tě; mișíțî [pla.], [r.] mișíc̆ě; -șíc+
mișíc̆, [r.] mișíc̆; ~+
3 muș̂kʲ la mînă; ~
6
7 ?, mișíc [pl.]+
4 mișíc [pl.]
5 mișíc̆; ~
24 mișíc; ~+
23 mișíci [pla.], bruásca mîńi
22 mișíc̆; ~, [σ] [F, B] muș̂kʲ+
21 [ɛ] meșíke, [r.] meșícă, [*] meșíse; -síș+
carńa muál'ě, [k] mișíc, [*] múscuță, mișíc+
38
39 mișíc+
40 móiișt'ě; móiișt'+
49 mișíc+
48 mișíc; ~+
41 mișíc; ~, -șíc̆urʲ+
42 muș̂kʲ+
47 muș̂kʲ, mișíc+
46 [σ] múșki; ~+
45 muș̂kiéț, mișíc
43 mișíć, [σ] muș̂kʲ+
50 mișíc+
52 múscâl; múscul'
54 muș̂kʲ, muș̂k^éț
44 mișíc, [σ] muș̂kiéț, [*] bruáscă, [σ] muș̂kʲ; ~+
53 mișíc; ~, [σ] muș̂kiéț+
51 mișíc+
55 móină la mînă; moiń
58 mișíc+
57 mișíc
59 mișíć+
56 ?, mișíci [pla.]
64 mișíc+
60 muș̂kiáć̆ě; -kiéț, móiișće; móiișć, mișíci [pla.]+
62 mișíc+
61 mișíc+
63 mișíc+

MĂDUVĂ „*moelle*”

[144]/[285]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spuneți la aceea moale și alburie care este înăuntrul unui os, când îl spargi?*

II. 1. 40. 41. *modúva ᵘósuluị.*
2. *modúgă ĩ‿ᵘásă.* [∗] „*sîrj*, pe sârbeşte [cf. srb. *srž*]”.
21. [D] „*móịnă* [e] *cárne múltă, muşkỉ îŋcărcát, fắră slăịínă, péśină, móịnă d'ě porc. péśină, cárńě. móịnă máre = şóldu máre. şî péśină, şî móịnă* [se zice].
23. „*sîrj* se zice pe sârbeşte. *la leᵘuhémịe* ‘leucemie’ *skímbă sḭ́rju.*”
32. *m-am zuịtát* [cum îi spune].

III. 44. Informatorul [∗] dă acelaşi răspuns.
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *modúụ̆ă*⁺: *la ᵘos.*

IV. 55. ALR I, ms., ch. [1957], pct. 859: *modúvă.*
64. ALR I, ms., ch. [1957], pct. 3: *modóᵘu.*

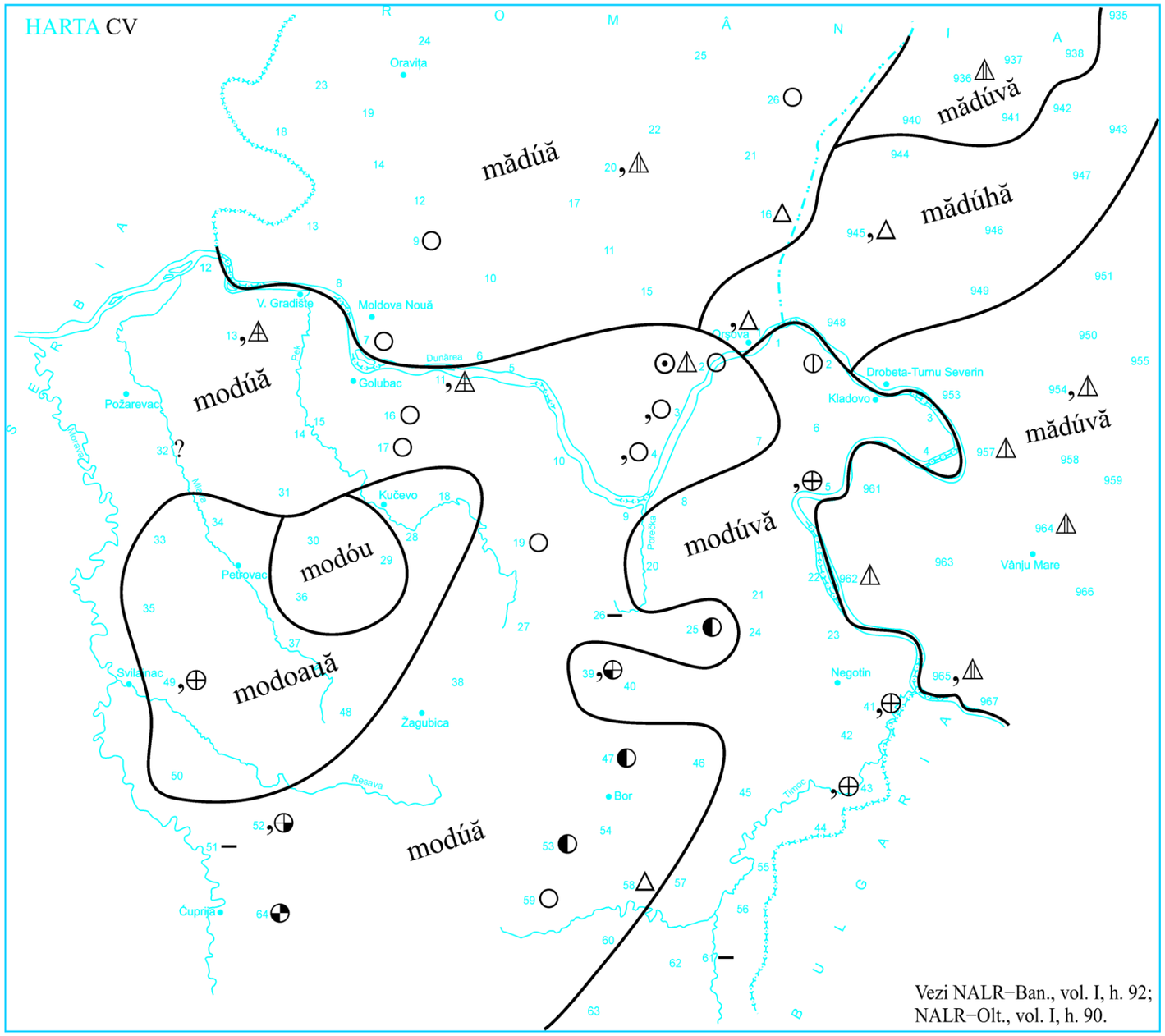

Forme pentru MĂDUVĂ

○ modúvă	⊕ modúă	◕ modúu	⚠ mădúgă
⊙ mudúvă	◒ moldúă	◐ modoauă	⚠ mădúhă
⦶ modúgă	⊕ modulă	△ mădúvă	⚠ mădúă

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 modúu̯ă
13 mă̯dúu̯ă, [r̥] modúu̯ă
11 mădúu̯ă, [r̥] modúu̯ă
1 modúvă
2 modúgă
3 modúvă
6 modúvă̯
7 modúu̯ă
4 modúvă
5 modúu̯ă, [r̥] modúvă
15 modúu̯ă
16 modúvă
14 modúu̯ă
17 modúvă
32 ?
10 modúu̯ă
31 modúu̯ă
18 modᵘáu̯ă
8 modúvă
9 modúu̯ă
34 modo̯áu̯ă
33 modu̯ă̯u̯ă
30 modóu̯
28 modᵘáu̯ă; -dóvi
19 modúvă
29 modᵘóu̯
20 modúvă
22 modúvă
21 mó̯nă, [k] modúvă
36 modóu̯
35 modu̯ă̯u̯ă
26 –
25 modᵘáu̯ă
24 modúva [a̯]
23 modúvă
27 modúu̯ă
37 modu̯áu̯ă
39 modúvă, [r̥] modúl̥ă
38 modúu̯ă
40 modúvă
49 modu̯ă̯u̯ă, [r̥] modúă
48 modu̯ă̯u̯a [a̯]
41 modúu̯ă, [r̥] modúvă
42 modúvă
47 modu̯ă̯u̯ă
46 modúu̯ă
50 modᵘáwă
45 modúva ósului
43 modúvă, [*] modúu̯a [a̯]
52 moldúu̯ă, [*] modúu̯ă
44 modúvă
54 modúu̯ă
53 modᵘáu̯ă
51 –
55 modúvă
58 mădúvă
57 modúvă
59 modúva [a̯]
56 modúvă
64 [σ] modúu̯
60 modúu̯ă
61 –
62 modúvă
63 modúvă

SÂNGE „*sang*”
[146]/[287]

I. Întrebare indirectă: *Când te tai la un deget, ce curge din el?*

II. 7. *cúră sínğă.*
8. *taị pél'a* [şi] *cúre sĭźĕ.*
mă-mplúị [perf. s. 1] *to‿dě sĭźĕ.*
19. *m-am taị́át* [perf. c. 1].
25. *cúre sĭźil'i* [a.].
28. *porńéṣćě sĭźĕ.*
37. *cúre sĭźe.*
38. *mị́érźĕ sĭźĕ.*
53. *mérźĕ sĭźel'ĕ* [a.].

III. 21. Cei doi informatori, care răspund alternativ la întrebări, sunt din părţi diferite ale aceluiaşi sat. Vezi şi comentariul de la legenda III a hărţii 64.
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *sĭźĕ.*

IV. 37. Cf. ALR II, vol. I, h. 65, pct. 4: *sĭźi-ŋkʲegát.*
55. ALR I, ms., ch. [99], pct. 859: *síṇĝ/źil'i*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 8, pct. 859: *ĝ.*
64. ALR I, ms., ch. [99], pct. 3: *lúcrî síṇźi*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 8, pct. 3: *ź.*

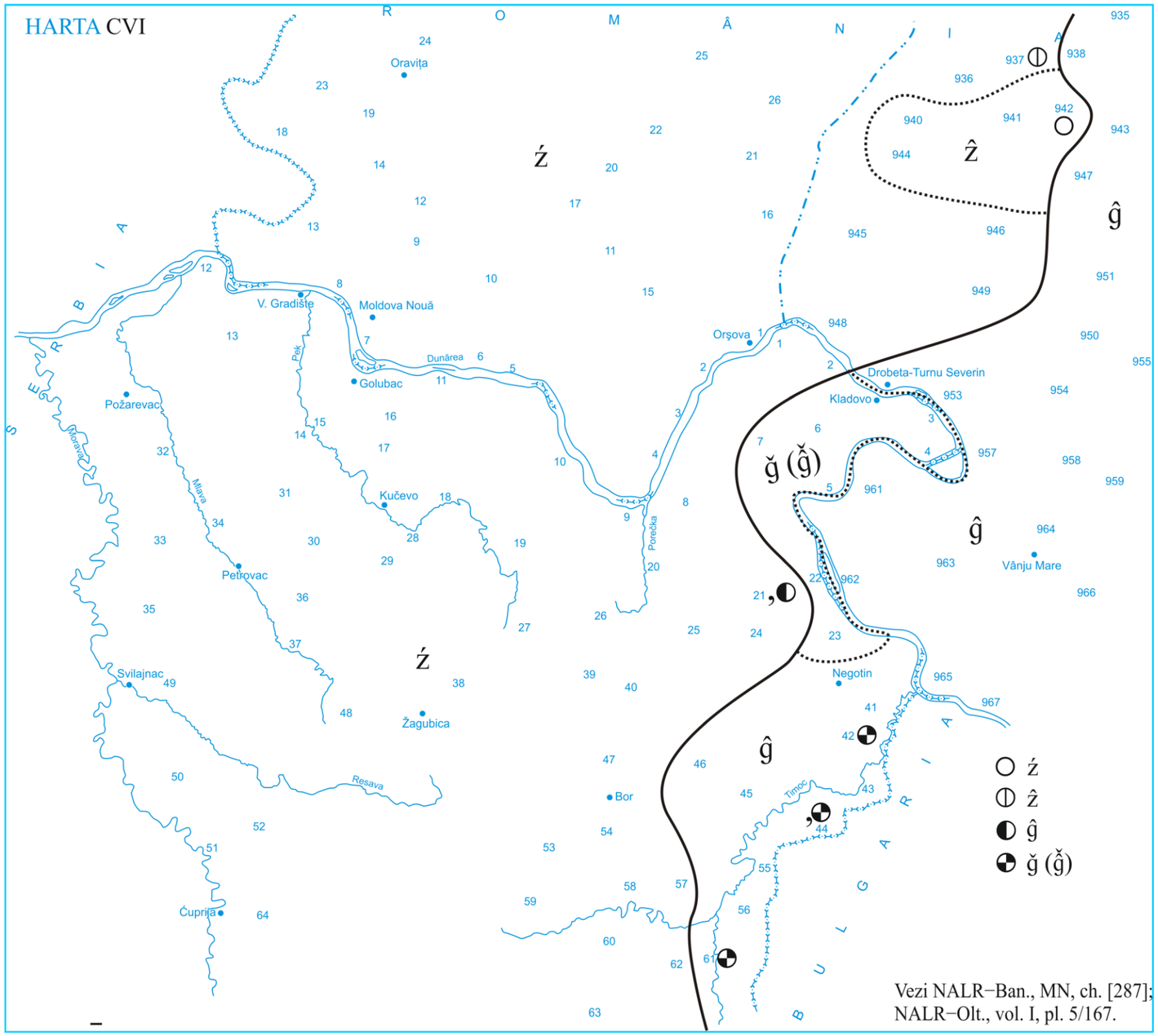

Sunetul *ĝ* în SÂNGE

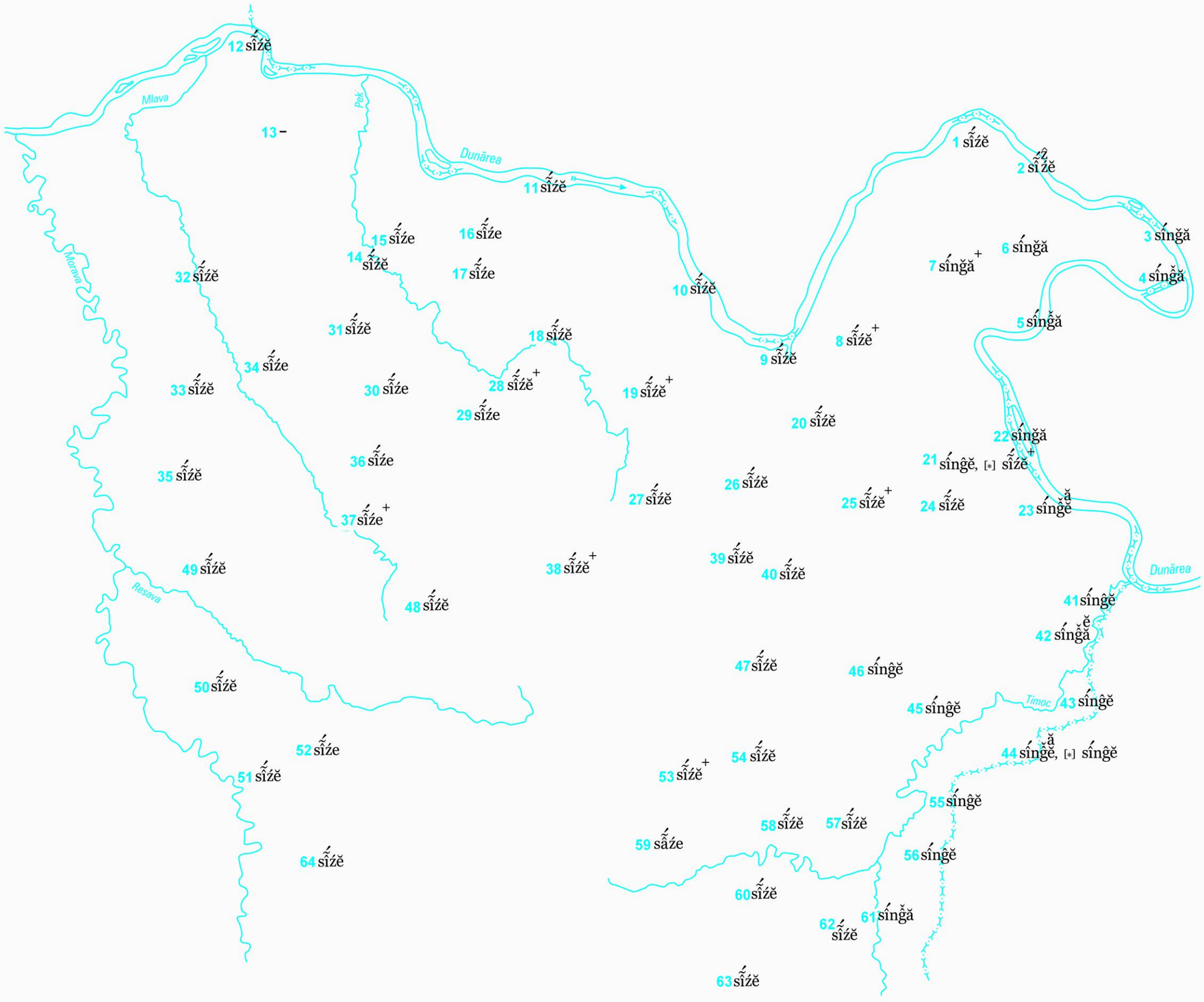
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 sĭźe
2 sĭźe
3 sínğă
4 sínğă
5 sínğă
6 sínğă
7 sínğă+
8 sĭźe+
9 sĭźe
10 sĭźe
11 sĭźe
12 sĭźe
13 –
14 sĭźe
15 sĭźe
16 sĭźe
17 sĭźe
18 sĭźe
19 sĭźe+
20 sĭźe
21 sínĝe, [*] sĭźe+
22 sínğă
23 sínğă
24 sĭźe
25 sĭźe+
26 sĭźe
27 sĭźe
28 sĭźe+
29 sĭźe
30 sĭźe
31 sĭźe
32 sĭźe
33 sĭźe
34 sĭźe
35 sĭźe
36 sĭźe
37 sĭźe+
38 sĭźe+
39 sĭźe
40 sĭźe
41 sínĝe
42 sínğă
43 sínĝe
44 sínğă, [*] sínĝe
45 sínĝe
46 sínĝe
47 sĭźe
48 sĭźe
49 sĭźe
50 sĭźe
51 sĭźe
52 sĭźe
53 sĭźe+
54 sĭźe
55 sínĝe
56 sínĝe
57 sĭźe
58 sĭźe
59 sâźe
60 sĭźe
61 sínğă
62 sĭźe
63 sĭźe
64 sĭźe

VINE, sg. „*veines*”
[147]/[288]

I. Întrebare indirectă: . *Cum le spui la astea* (INDIC.) *prin care curge sângele omului?*

II. 1. *pin ᵘásă*, [k] *pin vḭ́ńĕ.*
2. 24. *pe vîń.*
8. *mi̯ę́rźe pe vîń.*
13. *cúre pră vḭ́ńĕ.*
18. *şî artére. dă la ińímă* [sângele] *să ĉistḭ́ę́şċe* ‘se curăţă’ *şî mi̯ę́rźe ĉísto* ‘curat’.
40. *mi̯ę́rźe pe vḭ́ńĕ.*
49. *prîm‿vîń.*
58. *piṃ‿vîń.*

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *vḭ́ńĕ*; *vḭ́nă*, [r.] *vîń* [pl.].

IV. 1. Weigand, Jb, III, ch, [28], pct. 30: vu̯nǫ – vu̯ń.
6. 18. 19. 20. 26. 27. 46. Weigand, Jb, VII, ch. [28a], pct. 262, 265–269, 271: vu̯nǫ; vu̯ń.
55. ALR I, ms., ch. [98], pct. 859: *víńiľi la mḭ́nî*; *vḭ́nî*; cf. şi ALR I, ms., ch. [742], pct. 859: *víńĕ*; *vḭ́nă*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 6, 7, pct. 859: *-î*, *ń*.
64. ALR I, ms., ch. [98], pct. 3: *vḭ́ńiľĕ* [a.]; *o vḭ́nî/ă*, cf. şi ALR I, ms., ch. [742], pct. 3: *vḭ́nî*; *vḭ́ńĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 6, 7, pct. 3: *-î*, *ń*, VÂNI.
–. Weigand Jb, VII, ch. [28a], pct. 263, 264, 270, 272: vu̯nǫ – vu̯ń.

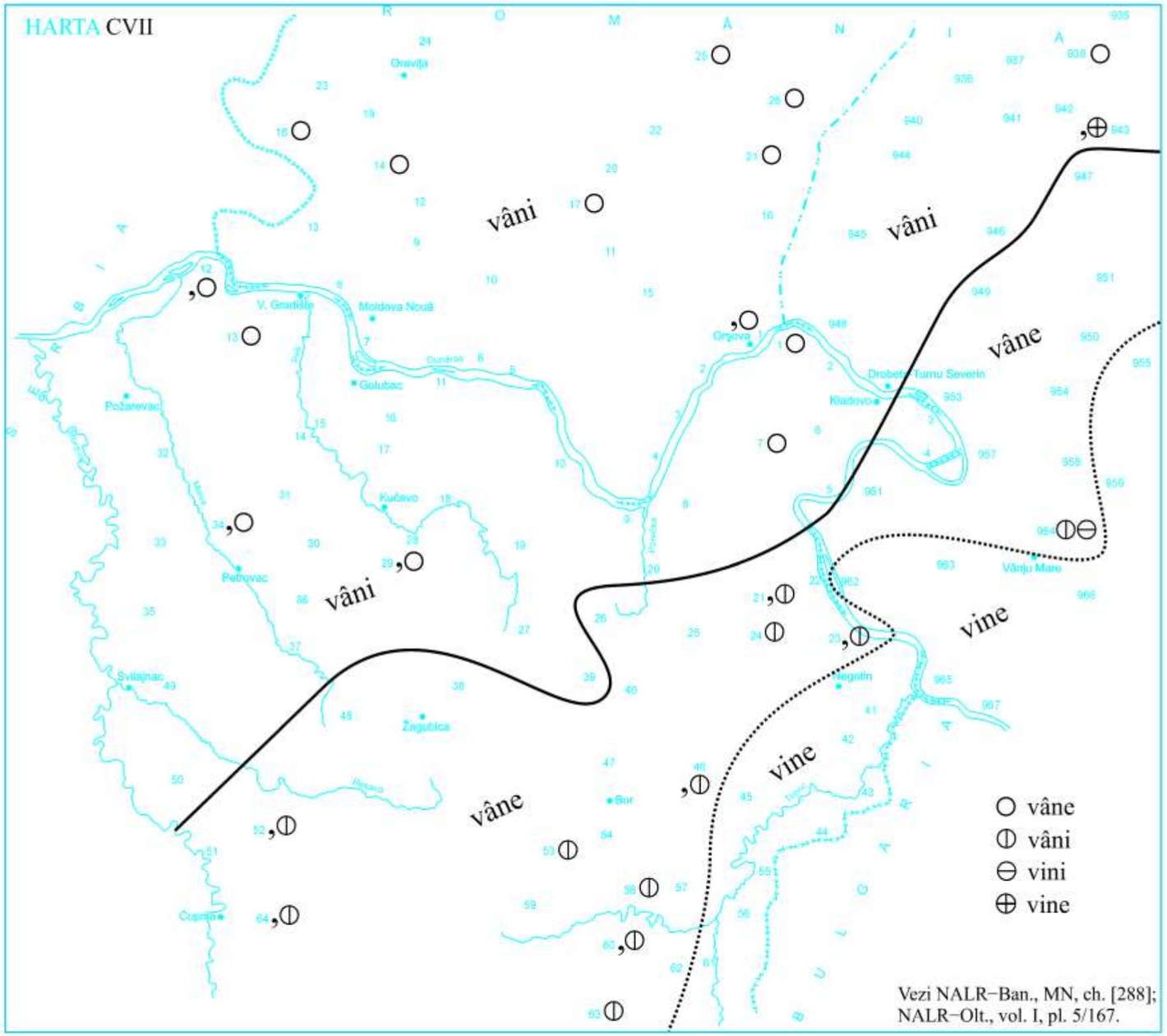

Forme de plural pentru VÂNĂ

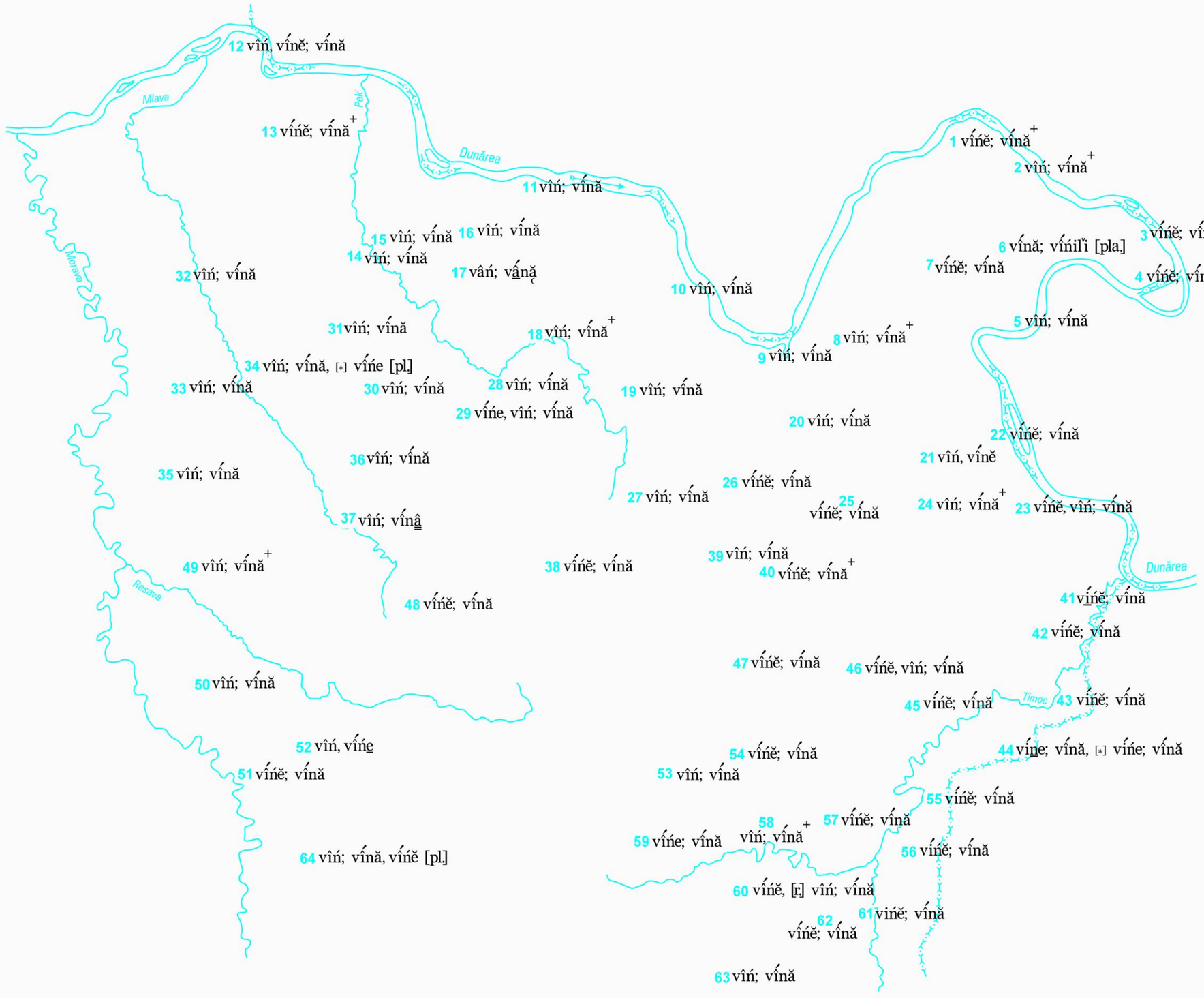
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 vîń, víně; vína
13 víńě; vína+
11 vîń; vína
15 vîń; vína
16 vîń; vína
14 vîń; vína
32 vîń; vína
17 vâń; vą̂nă
10 vîń; vína
31 vîń; vína
18 vîń; vína+
34 vîń; vína, [*] víńe [pl.]
33 vîń; vína
30 vîń; vína
28 vîń; vína
29 víńe, vîń; vína
19 vîń; vína
36 vîń; vína
35 vîń; vína
37 vîń; vîną̂
49 vîń; vína+
48 víńě; vína
50 vîń; vína
52 vîń, víńe
51 víńě; vína
64 vîń; vína, víńě [pl.]
1 víńě; vína+
2 vîń; vína+
6 vína; víńil'i [pla.]
3 víńě; vína
7 víńě; vína
4 víńě; vína
5 vîń; vína
8 vîń; vína+
9 vîń; vína
20 vîń; vína
22 víńě; vína
21 vîń, víně
26 víńě; vína
27 vîń; vína
25 víńě; vína
24 vîń; vína+
23 víńě, vîń; vína
38 víńě; vína
39 vîń; vína
40 víńě; vína+
41 víńě; vína
42 víńě; vína
47 víńě; vína
46 víńě, vîń; vína
45 víńě; vína
43 víńě; vína
44 víne; vína, [*] víńe; vína
54 víńě; vína
53 vîń; vína
55 víńě; vína
58 vîń; vína+
57 víńě; vína
59 víńe; vína
56 víńě; vína
60 víńě, [r.] vîń; vína
61 vińě; vína
62 víńě; vína
63 vîń; vína

FURCA PIEPTULUI „*le sternum*”
[148]/[290]

I. Întrebare indirectă: *Cum numiți osul acesta* (INDIC.) *de care sunt prinse coastele?*

II. 2. *n-áre núme. cu̯áșt'il'i* [pla.].
3. 6. 13. .20. 24. 58. [D] FURCA... #.
4. *mă du̯áre la cápu pi̯éptului̯.*
15. *cápu pi̯éptului̯* [e] *gólu, gáu̯ura.*
23. *pept, pi̯ept*, [dar se zice] *pt'él'e.*
24. *„mă du̯áre la cápu pi̯éptului̯*, sub osul pieptului.”
27. *„pi̯ept* e tot”.
31. *i̯éștă ai̯íșa, sub cu̯ástă, un u̯os, u̯ósu i̯epurésc.*
32. [ɛ] *spinărósîl'i* [~ e ăla dinapoi]: *dănapói̯, ál'i dănai̯ínćě,… nu pot* [să spun]. *dănapói̯, dă sus pănă jos, áia spiňěrós-u̯i̯.* [Doi oameni au două]: [ɛ] *spiňurósîl'i*. [Un om are un]: *spinoru̯ásă* [?].
33. *supt pi̯ept.*
34. *su‿pi̯ept.*
36. *ma du̯áre-n cápu pi̯ăptului̯.*
38. *u̯ósu pi̯éptului̯* ‘stern’, *cóșu pi̯éptului̯* ‘cutia toracică’.
42. *cóșu pi̯éptului̯* ‘cutia toracică’, *grúdnîi̯ coș* [sârbește].
44. [∗] *la coș, la căpătîi̯ la cọ́ast'e*. [D] FURCA… #.
47. [Osul ce ține coastele]: *la vít'e* [îi spune] *cápră, la porc, i̯épur[e]* [‘crucea spinării?’].
55. *pi̯éptu, u̯ósu pi̯éptului̯, da u̯ósu spinări i̯e pe șé̯l'e. zîcem kícmă, pe sîrbé̯șt'e, da u̯ósu spinări să zîce pe rumîné̯șt'ę. țíne pîn-ai̯íc, la i̯épure; i̯épurî* ‘crucea șalelor, osul sacru’. *ai̯íca noi̯ zîcém i̯épure, la ásta, úi̯t'-ai̯íc* [indic.]. *i̯e l'egat u̯ósu spinări cu i̯épuril'ę d'e țîn cúcuril'i.* [Dar la ăla cu pușcă, cum îi ziceți?]: *ála, pe sîrbé̯șt'e-i̯ lovdíu̯, da pē... aș́á, i̯ést'e i̯epuráș. să dúce-n i̯epurít. áre púșcă, áma pe sîrbé̯șt'e-i̯ lovdíu̯, da pe rumîné̯șt'e să zíce i̯epuráș.*
57. *rónțu* ‘cartilajul’ *ăla.*

III. Anchetă suplimentară: Oštrelj: ?.

IV. 1. Cf. Weigand, Jb, III, ch. [22], pct. 30: pi̯ept; cf. şi WLAD, h. 15.
6. 18. 19. 26. 27. 46., Jb, VII, ch. [22a], pct. 262, 267–269, 266, 271: pi̯ept; cf. şi WLAD, h. 15.
20. Cf. Weigand, Jb, VII, ch. [22a], pct. 265: pept.
37. ALR II, vol. I, MN, p. 36, ch. [2201]; pct. 4: *cápu pi̯éptu̯lu̯i̯*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 114, 115, pct. 4: CAPUL PIEPTULUI, *pi̯ę.*
55. Cf. ALR I, vol. I, h. 39 [PIEPT], pct. 859: *pept[i̯]*; *pépturî*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 54, pct. 859: *p.*
64. Cf. ALR I, vol. I, h. 39 [PIEPT], pct. 3: *pept[i̯]*; *pépturî*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 54, pct. 3: *p.*
–. Cf. Weigand, Jb, VII, ch. [22b], pct. 263: pept.
–. Cf. Weigand, Jb, VII, ch. [22b], pct. 264, 270, 272: pi̯ept.

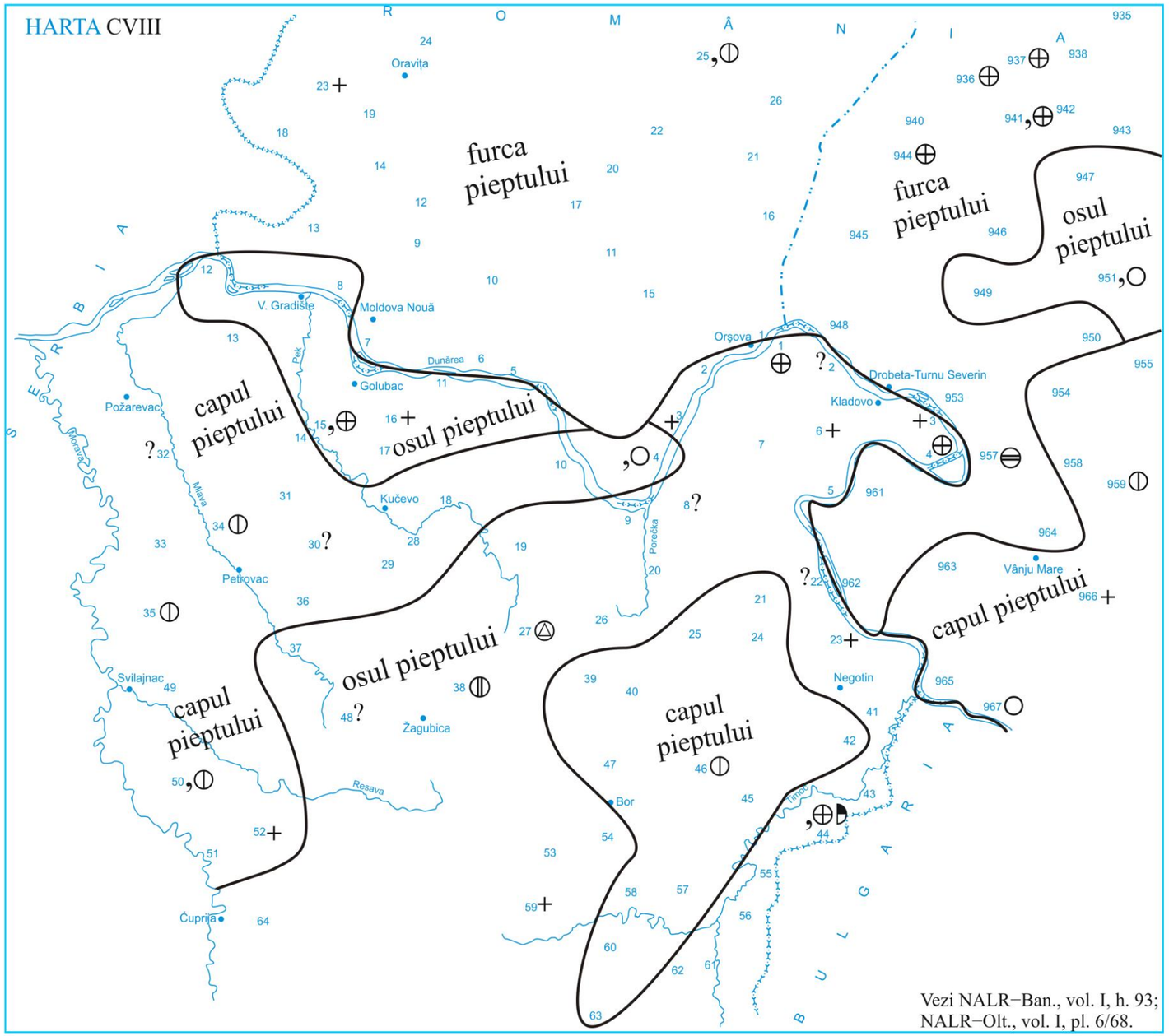

Principalii termeni pentru FURCA PIEPTULUI

furca pieptului	capul pieptului	șirul pieptului	căpătâi la coaste
osul pieptului (~ de la coaste etc.)	ronțul pieptului	vârul pieptului	alți termeni

12 u^ósu piéptului
Mlava
Pek
13 piept, cápu piéptului+
Dunărea
11 piéptu [a], u^ósu piéptului
1 cápu piéptului
2 ?, #+
u^ósu la p^i̯ept, cápu piéptului+
16 coșcán; -cáń [?], piept
15
14
cápu piéptului
17 ósu piéptului, [k] ósu lu piept
6 cóșu piéptului [?]+
3 ?, pept+
7
ósu piéptului
4 cápu piéptului+
32 ?+
10 piéptu [a], cápu piéptului
Morava
31 su_pept, [σ] cápu péptului+
18 piept, cápu piéptului
5 u^ósu piéptului
8 ?
34 ósu [a] dî la cuástă+
9
piept, u^ósu piéptului
33 cápu piéptului+
30 ?
28 cápu piéptului
19 u^ósu piéptului
29 ósu [a], [k] cápu piéptului
20 ?, piept, [ɛ] u^ósu [a]+
22 ?
21 coșcán, cóșu piéptului [?], [r] cápu piéptului
36 cápu piăptului+
35 piéptu [a], [k] u^ósu lu piept
26 u^ósu piéptului
piéptu [a], u^ósu piéptului, [k] cápu piéptului+
24
37 ósu piéptului
?, [ɛ] vîru piéptului+
27
25
cápu péptului
23 ?, p^i̯ept+
39 cápu piéptului
49 cápu piéptului
38
piept, rónțu piéptului+
40 cápu piĕptului
Dunărea
Resava
41 u^ósu céptului
48 ?, [ɛ] piept
42 cápu piéptului+
47
piéptu [a], [σ] cápu piéptului+
46 u^ósu péptului
50 u^ósu piéptului, [σ] cápu piéptului
Timoc
45 cápu piéptului
43 u̯ósu péptului
u^ósu piéptului
54
u^ósu péptului, [σ] cápu péptului, [ɛ] căpătîi la c^oáste, [σ] cápu piéptului+
44
52 c^u̯óșu lu piept [?]
53
[σ] u̯ósu piéptului
51 ósu [a], [k] cápu piéptului
u^ósu piéptului+
55
cápu piéptului+
58
57 piéptu [a], [ɛ] cápu piéptului+
59 ósu la c^u̯ástă
56 piept, u̯ósu piéptului
64 c^u̯oș, [σ] [k] u̯ósu piéptului
60 cápu piéptului
61 piept, u^ósu piéptului
62
piept, u^ósu piéptului
63 cápu piéptului

PLĂMÂNI, sg. „*poumons*”
[149]/[291]

I. Întrebare indirectă: *Cum le zici la aceia din pieptul omului în care intră aerul atunci când omul răsuflă?* (GEST).

II. 1. 9. 23. 26. 31. 51. „*plúca* [a.], pe sârbește”.
2. *ficátu al álbu*, *ála-i súfletu*. *pe sîrbéșt'ĕ*, *plút'a*.
3. „*plămín* spune *lúmea cáre șt'íe romînéșt'e*. *ficáții ai álbi*, la animale, rar [se spune] la om.”
4. *o párt'e d'ĕ ficáții ai álbi*. [∗] *plút'ĕ* [pe sârbește].
6. *ficáții ăi négri* ‘ficatul’ *sînt d'ĕ sínă*.
7. *mă-ntrebát d'ĕ plămín*, *da noi zícăm ficáții a/ăi álbi*. *ficáții a/ăi álbi ie plúca*, *da a/ăi négri ie ficátu*.
8. „În piept mai sunt: *gîrcăl'ódu* ‘esofagul’, *ínima*, *spl'ína*, *fiérie*, *bubrízi* ‘rinichii’.”
13. *súfl'etu*. *súflă prîn ficát*. *iéstă și ficáții ăi négri* ‘ficat’.
14. „*plúcĕ* zic sârbii.”
24. *sînt ai álbi ficát și ai négri* ‘ficat’. *ficáții ai álbi sînt la ínimă*. *și pe ăia îi míncă bîrcălóza* ‘tuberculoza’.
25. „Sunt două *ríndurĭ đe ficát*: *ai álbĭ și ai négri*. *ai albĭ*, *plúca*, *sînt sus*, *cu ínima*. *đ-aiísa súflă uómu*.”
28. *ș-ása*, *ș-ása* [se zice].
33. „Pe sârbește, *biélă gigériță* și *ăia négri*, *ietră*, *tîrnă gigériță* [cf. srb. *džigerica* ‘ficat’].”
35. *jigerít* [sunt] *ál'a șe să ímflă*. *la voi* [în România] *ie plămín*. *la ai négri* [li se spune] *ficát*. *ficáții-s ficát*. [D] FICAȚI ALBI #. *béla gigeriția* [pe sârbește].
37. [∗] *jîgiérț*, *cu dŲáuă pîărț*. *i bolnáu dă jîgiérț*.
39. „*pe sîrbéșće*, *đigeriție*. *ficáț* se zice și la *stŲácă* ‘animale’, și la om.”
40. *ficát'e* [sg.] *ar fi ficátu tăiát*, *um⌣părcél mic*.
41. *pútmel'i* [pla.]. [σ] *ficáții* [se zice] *măi mult la porc*. *sírbi zícĕ plúca*.
42. „*și ficátu négru*. *plúca*, *jigériția* [a.], pe sârbește.”
43. *plúca*, *pe sârbéșt'ĕ*. *ficáții ăi négri* ‘ficat’.
44. *trag vânt* ‘aer’ *îm⌣ficát*. [D] AER: *ál'i noi zícăm vînt*.
46. *ficáț albi și négri*.
53. „Suflă cu *plúca*, *cu piéptu*. *ficáții ai négri* [sunt] *la tîrbán* ‘burtă’, *înlúntru*.”
55. *ficáții ai álbi* [sunt] *măi sus*.
56. *ficáții ai négri* ‘ficat’ *și fiária pe iei*.
57. *și ficáții ai négri*, *cu fiărĭa*. *plúca*, *plúcĕ* [pe sârbește]. *plúca stínă*, *plúca điriáptă*, [se zice] *cînd tai mnélu*, *purșélu*.
61. „Sunt și *ficáții négri* ‘ficatul’, *fiérea*, *splína*.”
63. „Suflăm cu *plút'a*.”

III. 41. Informatorul [∗] este femeie.
Vezi și h. CLXV, pl. XVIII.
Vezi și h. 13 (ALB), 123 (FICAT).
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *ficáți⌣ăi albi*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2202], pct. 4: *jîgiériți'i*+: *trázi* [3] *cu iél'i*, *súflă* [3]; cf. și ALR II, ms., ch. [4133], pct. 4: *jîgiéreț álbe*+: „la porc.”
55. ALR I, vol. I, h. 45, pct. 859: *ficáț-ăi alb/pi*; *ficát alb/p*; cf. și ALRM I, vol. I, h 68, pct. 859: FICAȚI ALBI.
64. ALR I, vol. I, h. 45, pct. 3: *ficáț albi*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 68, pct. 3: FICAȚI ALBI.

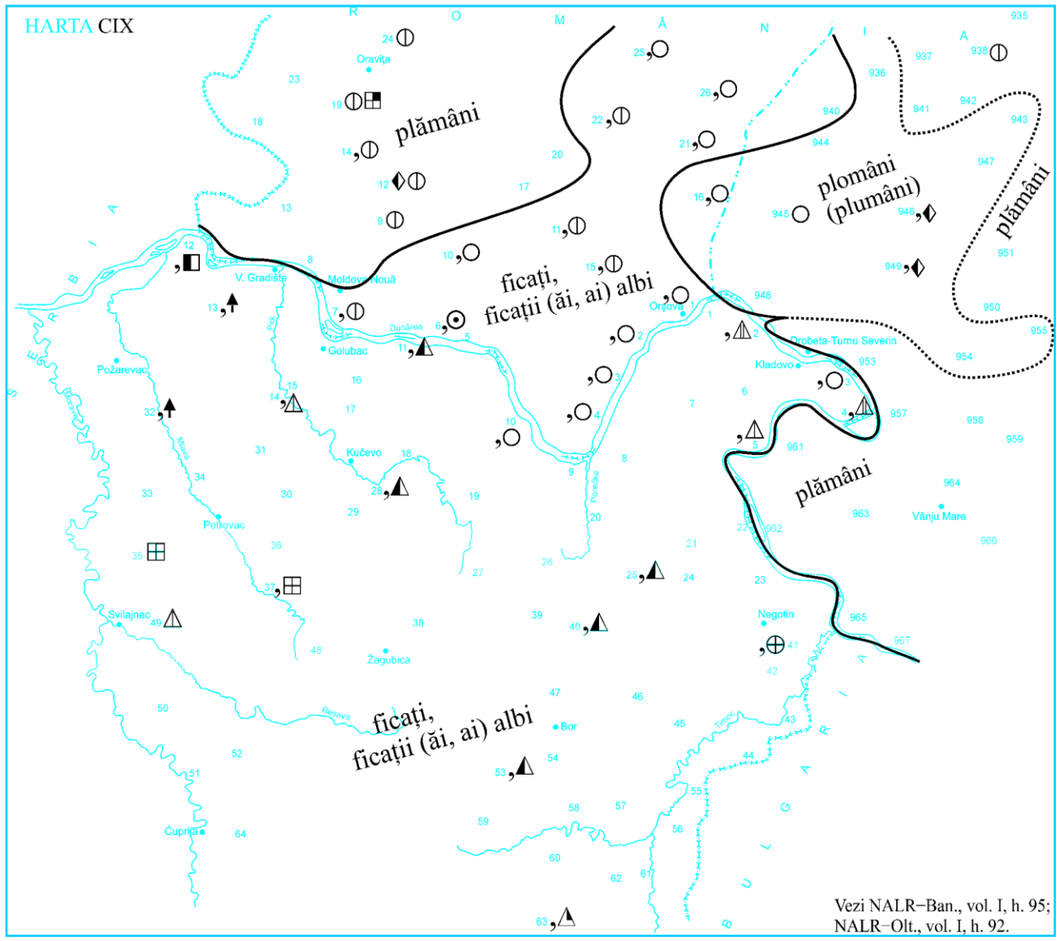

Principalii termeni și forme pentru PLĂMÂNI

○ plămâni	⊕ pulme	◪ jighirițe	◭ pluťa [sga.]	↑ sufletul [sga.]
⊙ plămâi	◈ ficații (ăi))albi	⊞ jigher(i)ți	◬ pluce	
◑ plomâni (plumâni)	◧ jigărițe	◭ plucea [sga.]	◬ pluťe	

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 jîgîríță, ficáțî ăi albi
13 ficáțî ăi albi; súfletu [sga.]
11 plúca [sga.], ficáțî ăi albi; ficát alb
1 plúće, [k] ficáțî ăi álbi
súfletu, [k] plúťa [sga.], plúće; ~, [σ] ficátu al álbu [sg.]
2
ficáțî ai albi; ficát
16 ficáț-ai albi; ficátu-al alb
15
14
plúcă, [σ] ficáțî ai albi
17 ficáț-ai albi; ficátu-al alb
32
súflĕtu [sga.], fiérîlĭi, [k] ficáț albi; ficát
10 plămîń, ficáțî [pla.]; ficátu al alb
plúca [sga.], [r.] plămîń, [k] ficáțî ăi álbi
7
płămîń; -mîń, [σ] ficáțî ai álbi
3
6 ficáț, [r.] ficáțî ăi álbi; ficáťĕ
4
plúťĕ; ~, [σ] [*] ficáțî ai álbi
5 plúcă, ficáțî ăi álbi; ficáťĕ
31 ficáțî ăi albi; ficát
18 ficáțî ai albi; ficát
8 ficáțî ai álbi
9 ficáț albi
34 ficáț-ai albi; ficát
plúca [sga.], [σ] ficáțî ăi albi; ficát
28
33
30
ficáțî ai albi; ficát
ficáț-ăi albi; ficátu-al alb
19 ficáțî ai albi; ficát
29 ficáțî [pla.] albi; ficát
20 ficáț albi; ficát
22 ficáțî ăi álbi; ficátĕ d-al álbu
36 ficáț-ai albi
21 ficáțî ai álbi; ficát álbu
35 jigeríț; -ríță
ficáțî lu piept, ficáțî ăi albi; ficát
27
26 ficáțî ăi albi; ficát
ficáțî ai álbi; ficát
24
37 ficáț-ai albi; ficátu-al alb, [*] jigérți [pla.], jîgérț
25
ficáțî ai albi, plúca [sga.]
23 ficáțî ai albi
49 plúca [sga.], plúće
38 ficáțî ai álbi; ficát
39 ficáțî ai albi, ficáț albi; ficát alb
40 plúca [sga.], ficáțî ăi albi; ficáťĕ, [r.] ficát [sg.]
Dunărea
41 púlme; púlmă, [*] ficáțî ăi álbi
42 ficáțî ăi álbi; ficátu ăl álbu
48 ficáțî ăi álbi; ficát
ficáțî ăi albi; ficát alb
47
46 cu ficáțî [pla.], ficáț albi; ficáťĕ alb
50 ficáțî [pla.] álbi; ficát
45
43 ficáțî ăi álbi; ficáťĕ
?, [σ] ficáțî ăi álbi; ficátĕ
52 ficáț-ai albi
54 ficáțî ăi albi, [*] ficáț albi; ficát alb
44
51 ficáțî ai álbi; ficát
53 plúca [sga.], [σ] ficáțî ai albi
ficáțî ăi albi; ficát alb
55 ficáțî ai álbi; ficáťĕ
58
57 ficáțî ăi albi
59 ficáț-ăi albi
56 ficáțî ai álbi; ficáťĕ
64 ficáțî ăi albi; ficáćĕ alb
60 ficáțî ăi albi; ficátu ăl alb
61 ficáț-ăi álbi; ficáťĕ álbu
62
ficáțî ăi álbi; ficáćĕ, [k] ficát [sg.]
63 plúťa [sga.], ficáț albi, ficáțî ăi albi; ficát alb

TUBERCULOZĂ „*tuberculose, phtisie*”
[150]/[292]

I. Întrebare indirectă: *Ce boală zici că are omul pe care îl doare în piept, tuşeşte şi scuipă sânge?*

II. 1. *tubercolós* ‘tuberculos’ [adj.]. [D] *ofćícă*, *áia-i álta*.
4. *bolnáv d'e ofţ'ícă*.
5. *áre múlt'e bu̯ál'e*.
7. *tubercolóză pe sîrbę́şt'ě*. [E] *părcolozát* ‘tuberculos’, [r.] *tubărcọlozát*, *aşá*, *tuşą́şą́t'e şî lápădă sínğă*. *áre um _fel d'e cavérnă*.
9. „E *tîrpi̯ós rău*.”
12. „*tubą̆rculóză* e pe sârbeşte.”
13. *i̯eftíca cu tuberculóza sînt fraţ*.
14. „*i̯eftíca*, pe sârbeşte.”
18. *tuberculós* [adj.] *vrodátă*, *ăi̯ bătrî́ń* [au zis] *i̯eftícă*.
19. *da*, *i̯ástă u̯ámiń cáre lúcră-n rúdă* ‘în mină’. *i̯-a d̨îs silicóză*.
21. *tuberc̆álóz* [adj.] *îi̯*.
22. *bu̯ál̆a sácă i̯-o fi zî́să*.
23. *tuşę́şt'ě şi nu lápădă ńimíc*.
24. *bîrcolóza i̯-a mîŋcát ficáţî ai̯ ńę́gri* ‘ficatul’ *şî cum a ajű̆s la ficáţî ai̯ álbi*, *nu mai̯ trăi̯ę́şt'ę*.
25. *s-a ofticát đe sikirá̭ţii̯e* ‘de supărare, de necaz’, *a capatát i̯eftícă d'e sikirá̭ţii̯e*. [Când] *a murit táta*, *m-am sikirát dúpă i̯ę́l*.
26. „Şi sârbii zic *tuberculózá*.”
27. *ca cum d̨îc sî́rbi*.
30. *şắcír* ‘boală de zahăr, diabet’ [cf. srb. *šećer* ‘zahăr’].
32. *a prîs i̯eptícă în i̯ę́l*. *am uḑî́t dă tîrpi̯ę́ = i̯eptícă*. *tuberán* [adj.] ‘tuberculos’.
33. *bolnáv dă plúcę́* ‘de plămâni’. *bábeḑ'ę* [au zis] *tîrpi̯ę́*.
34. *tîrpi̯ós*; *-i̯ós* [adj.] ‘tuberculos’.
35. *tîrpi̯ós* ‘tuberculos’. *tuberculóza*, *pră sîrbi̯ę́şće*.
37. *i̯i bolnáu̯ dă ji̯gi̯érţ* ‘de plămîni’. *să fáše* [şi] *rácu* ‘cancer’, [dar] *nu-i̯ prẹa spuńém rácu*, *pră núme*, [ci] *bu̯ála ńebúnă*.
38. *taberculózî̭i̯ę́*, *sîrbi̯ę́şćę́*.
43. „*tuberculóză*, pe sârbeşte.”
44. [∗] *tăbercolóz*, *pe sîrbę́şte*. *a prîs bu̯álă d'e oftícă*. *tuşę́şt'e*, *să usúcă*, *nu măi̯ áre ľac*.
46. [σ] *bu̯ála uscátă i̯e álta*.
48. *şkípe sî́ź̆ě*.
49. [σ] *tîrpi̯ę́ě*, *am uḑî́t*. *tot áia* [este].
50. *ḑî́šěm şî i̯eftícă*, *şî tuberculóză*.
53. *a fost bolnáu̯ đě pi̯ept*.
55. *tuberculóză*, *pe sîrbę́şt'ě*. *s-a uscát*, *záće d'e bu̯ála uscátă*. *bu̯ála ńębúnă* = *rac* ‘cancer’.
58. *or aşá*, *or aşá*.
59. „Despre omul care *mi̯ę́rźe slab* se zice că *mi̯ę́rźe tîrpi̯ós*.”
60. *să úscă đin áia*. [σ] *i̯eftícă* [e vorbă] *sîrbi̯áscă*. *bu̯ála ra i̯e epilę́psii̯a*.

III. Vezi şi h. 109 (PLĂMÂNI)
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *bu̯ála* [a.] *uscátă*, *tuberculóză*.

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 122, pct. 859: *óftică*: cf. şi ALRM I, vol. I, h. 168, pct. 859: ÓFTICĂ.
64. ALR I, vol. I, h. 122, pct. 3: *tîrpíi̯i*$^{+}$: „În sârbeşte se zice *i̯ăftíci*”; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 168, pct. 3: +.

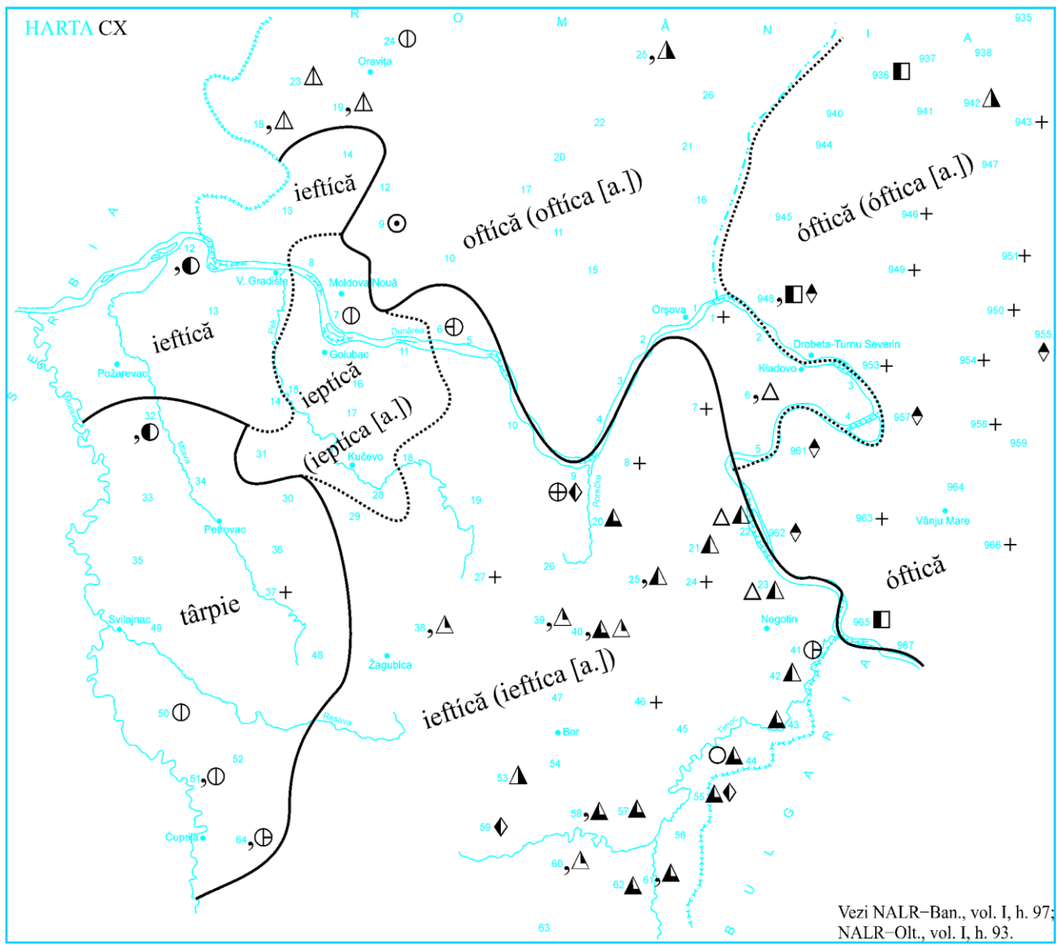

Principalii termeni pentru TUBERCULOZĂ

○ oftică (oftíca [a.])	⊕ ioftică	△ boală (boala [a.]) seacă	◭ boală de piept (~ de plămâni)
⊙ óftică	⊕ ieftíc	⚠ tuse, tuşit	◬ uscătură (uscătura [a.])
◍ (i)eftică (ieftíca [a.])	◐ ieptică	◭ tuse (tusea [a.]) seacă	♦ atac
⊖ iéftică	♦ târpie (târpia [a.])	▲ boală (boala [a.]) uscată	◧ plămânie (plomânie)

Notă: În majoritatea punctelor s-a răspuns şi cu variante ale cuvântului TUBERCULOZĂ.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 [σ] ieptícă, [r̥] ieftícă, tubărculóză
13 tuberculóza [a̯], [σ] ieft'ica [a̯]
11 ieptícă
15 ieptícă
16 ieptícă
14 ieftícă
17 ieptica [a̯], tuberculóză
32 ieptícă, [σ] tuberculóză, [σ] tîrpíiĕ
31 tuberculóză, ieptícă
tîrpíie, [R] tuberculóză
34
tuberculóza [a̯], [v] tîrpíie
33
tuberculóză, [ɐ] tîrpíiĕ
30
28 ieptícă
29 [ɛ] ieftícă
35 tîrpíiĕ
36 tuberculóza [a̯], [σ] tîrpíie
37 ?
49 turbecolóză, [σ] tîrpíiĕ
ieftica [a̯], [σ] tuberculozíiĕ, uscătúră
38
48 tîrpíiĕ, tubercułóză
50 ieftícă, tuberculóză
52 tîrpíia [a̯]
51 tîrpíia [a̯], ieftícă, tuberculóză
64 [ɐ] tîrpíiĕ, éptică, [k] iéftică
10
ieftícă, [B] izdát [?], [R] tuberculóză
18 tuberculóză, [σ] [v] ieftícă
19 tuberculóză, iefćícă
1 tubercolóază
2 oft'ícă
6
tuberculóză, buála [a̯] sácă, oftícă, [r̥] oft'ícă
3 oftícă
7
tubercolóză, părcolóză, [r̥] bărcoloză
4 tuberculóză, [σ] oft'ícă
5 [R] tuberculóză, [B] óft'ică, [k] oft'ícă
8 tubărcolóză
9 rac, [k] tuberculóz, ieftíc, [σ] [ɛ] tîrpíie
20 buálă uscátă, tuberculóză
22 tuberculóz, [v] túsă sácă, [σ] [ɛ] buála [a̯] sácă
21 tuberculóză, túsa [a̯] sácă
tuberculóză, [B] ieft'ícă
26
tuberculóză, tebeté, túsa [a̯] sácă, [σ] ieft'ícă
27
tubercułóză
25
24
bîrcolóza [a̯]
23
[v] túsa [a̯] sácă, [r̥] buála [a̯] sácă, [R] tuberculóză
39 tuberculóziia, [σ] ieftíca, [v] uscătúra [a̯]
40 uscătúră, ieftícă, buálă uscátă, [*] ieftícă
41 tubercułóză, [σ] [ɛ] iéftică
42 tuberculóză, [B] túsă sácă
ieftícă, tuberculóză
47
46 tuberculóză, cátar [?]
45
tuberculóză, [σ] [B] ieft'ícă
43 buála [a̯] uscátă, [σ] tuberculóză
ieftícă, tuberculóză
54
44
buálă usátă, oftíca [a̯], tuberculóză, tebeté, [*] buála [a̯] uscátă, [σ] oftícă
53
tuberculóză, buálă dĕ piept
55 tîrpíiĕ, tuberculóză, [v] buála [a̯] uscátă
ieftícă, buála [a̯] uscátă
58
57 buála [a̯] uscátă, tuberculóză
59 [R] tuberculóză [v] tîrpíia [a̯]
56 ieftícă
60 tuberculóză, [k] uscătúră, [σ] ieftícă
61 buálă uscátă, ieftícă, buála [a̯] lúngă
62
tuberculóză, [k] [B] buála [a̯] uscátă
63 tîberculóz, [r̥] tuberculóză, [v] ieft'ícă

COASTĂ, pl. „*côte*”

[152]/[296]

I. Întrebare indirectă: *Cum le spui la oasele acestea*? (INDIC.)
(*atunci când eşti slab se văd prin piele şi le poţi număra*).

II. 1. *mă strîcńí* [perf. s. 1] *la cu̯ástă*, [r] *îŋ _cu̯ástă*.
2. *cu̯ắşt'il'i* [pla.].
10. *íntră cu̯ắstă*.
12. *cu̯ástele* [pla.].
ŕębra [pe sârbeşte].
13. 44. 52. 56. *cu̯ástil'i* [pla.].
22. 24. 35. 47. *cu̯ắst'il'i* [pla.].
28. „*slábină*; *slábiń*,
la piept, sub coaste.”
30. *cu̯ástắl'i* [pla.].
32. *u̯ásîl'i spinắri*,
[k] *cu̯ắstil'i* [pla.].
36. *cu̯ástîl'i* [pla.] [!].
39. *cu̯ắstîl'i* [pla.].
41. *cu̯ắśćil'i* [pla.].
rébra [pe sârbeşte].
46. *o cu̯ắstă d'-o párt'ĕ*,
úna d'-o párt'ĕ. sînt
şásă bît'ĕ la cu̯ástă.
s-a frînt un bît d'ĕ cu̯ắstă.
54. „*fire dă cu̯ástă* sunt oasele,
toată partea e *cu̯ástă*.”

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *cu̯ástă*; *cu̯áste*,
[*] *coşć* [pl.].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2200],
pct. 4: *cu̯ắstắl'i; cu̯ắstă*;
cf. şi ALR II, vol. I, MN,
p. 35, ch. [2200], pct. 4:
COASTĂ [pl.]; cf. şi
ALRM II, vol. I, h. 112, 113,
pct. 4: COASTĂ [sg.],
COASTĂ [pl.].

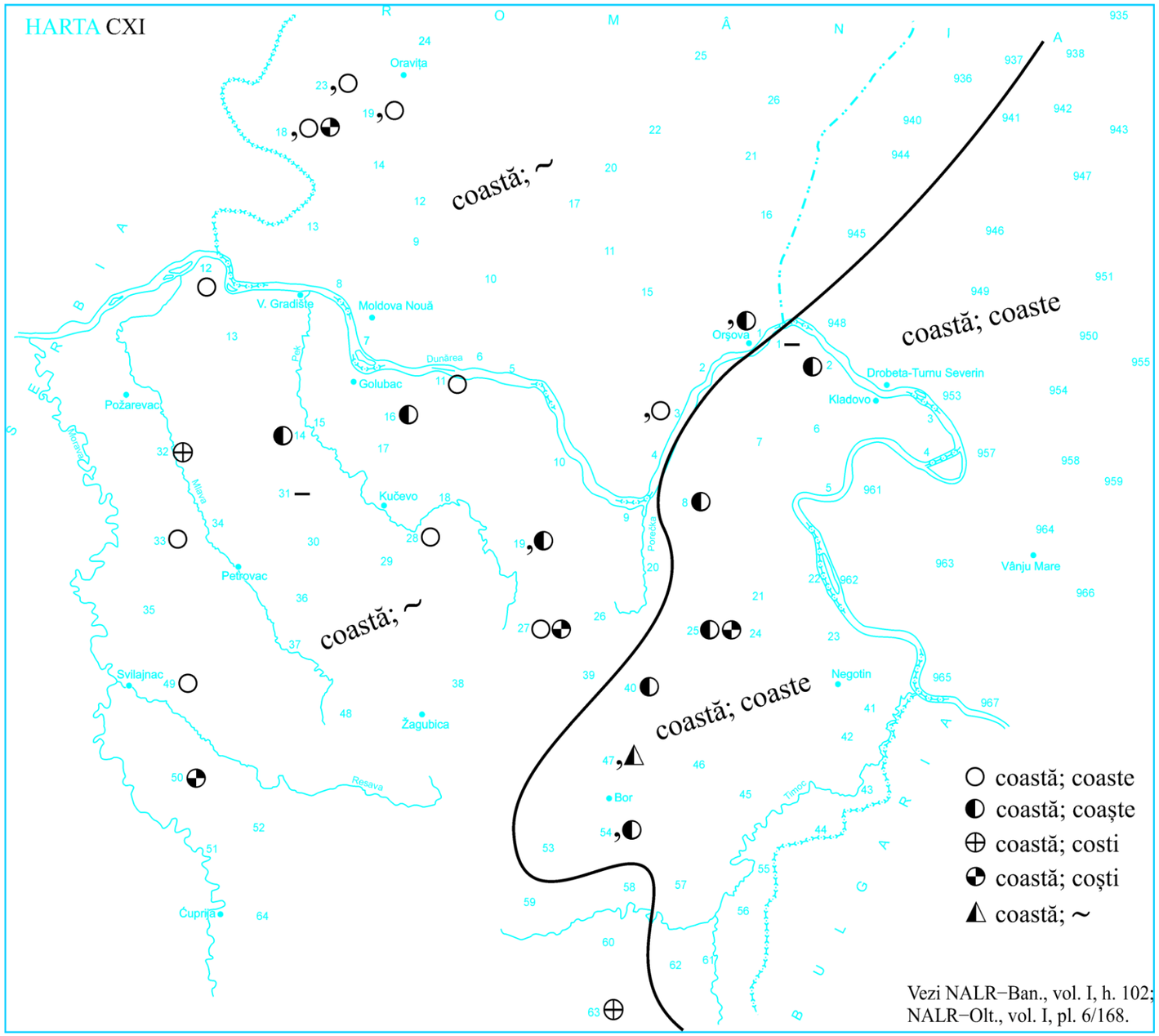

Opoziţia singular–plural în COASTĂ; COASTE

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 cᵘáștă; cᵘáște+
13 cᵘástă; cᵘástă č+
11 cᵘáștă; cᵘáște
15 cu̯áștă; ~ 16 cu̯ástă; cᵘáșće
14 cᵘástă; cᵘáșćě
17 cᵒástă; ~
32 [σ] cᵘástă; cᵘosti+
31 cᵘáștă
18 cᵘáștă; ~
34 co̯ástă; ~
cᵘástă; coșć, [k] cᵘáșćě [pl.]+
28
33 cᵘástă; cᵘosti, [k] cᵘáștě [pl.]
30 cᵘástă; ~+
29 cᵘástă; ~
19 cᵘástile [pla.], cu̯áștă; cᵘáșćě
36 cu̯ástă; ~+
cᵘástă; coșč, [r] cu̯áșćě, [k] cᵘáste [pl.]
27
35 cᵘáștă; ~+
37 cu̯ástă; ~
49 cᵘáștă; cᵘástě ć
48 cu̯áștă; ~
38 cᵘáștă; ~
50 cᵘáștă; coșć
52 cu̯ástă; ~+
51 cᵘáștă; ~
64 cu̯áștă; ~
1 cᵘástă+
2 cᵘástă; cᵘáștě+
3 cᵘástă; cᵘástě
6 cᵘástă; cᵘáste
7 cᵘástă; cᵘáștę
4 cᵘástă; cᵘástě
10 cᵘáștă; ~+
5 cᵘástă; cᵘástě
8 cᵘástă; cᵘáșćě
9 cu̯ástă; ~
20 cᵘástă, bît đi cᵘástă; bíći ~ ~
22 cᵘástă; cᵘástě+
21 cᵘástă; cᵘástě
26 cᵘástă; cᵘósti, [k] cᵘástă [pl.]
24 cᵘástă; cᵘáste+
23 co̯ástă; co̯ástě
cᵘástă; cᵘáșćě, [*] coșć [pl.]
25
39 cᵘástă; ~+
40 cᵘástă; cᵘáștě
Dunărea
41 [ɛ] cu̯ástă; [σ] cu̯ástě+
42 cᵘástă; cᵘástil'i [pla.]
cᵘástă; ~, cᵘáste [pl.]+
47
46 cᵘástă; cᵘáste, bît dě cᵘástă; bítě la cᵘástă+
45 cᵘástă; cᵘástě
43 cᵘástă; cᵘástě
cᵘástă; cᵘáste, [*] cᵘáșćě [pl.], fir dă cᵘástă; fíre+
54
44 cᵘástă; cᵘáste, [*] co̯ástă; co̯ástě+
53 cᵘástă; cᵘástę
55 co̯ástă; co̯ástě
cᵘástă; cᵘástą, [σ] bît đe cᵘástă
58
57 cᵘástă; cᵘástě
59 cᵘástă; ~
56 cᵘástă; cᵘáste+
60 cᵘástă; ~
61 co̯ástă; co̯ástil'i [pla.]
62
cᵘástă; cᵘáste
63 cᵘástă; cᵘosti, bît dă cᵘástă; bíćě

JUNGHI, pl. „*point de côté, élancement, lancinement*”
[153]/[297]

I. Întrebare indirectă: *Dacă eşti răcit, când te doare, te ţine şi parcă te înţeapă ceva mereu între coaste, ce zici că ai?*

II. 1. *mă strîcńí* [perf. s. 3] *la/în cu̯ástă.*
2. *mă-mbolďéşťe* [3] *śéva, îm‿dă áśě, mă-mpű́ž̌ě cu ácu.*
3. *mă-nţápă* [3] *la cu̯ástă.*
4. *am o durére, mă-nţápă* [3].
5. *mą̆ júguie̯*, [r.] *mą̆ jíguie̯* [ind. prez. 3] *pin ɥ́ásă. mă-nţápă pin ɥ́ásă, măi̯ zíčăm.*
6. *mă strîcńéşťě* [ind. prez. 3]. *strîcńálă* [s. f.] *la nou̯ŗ̨álă, la skimbát la vrę́me.*
7. *un júŋgi̯; doi̯ juŋgi̯.*
8. *júŋgiu̯, pe bătîrńáţă.* [σ] *bába dăscínţă đě điu̯ákia ɥ́okilor. đe dụáu̯ă ɥ́orl mă lovéşťe la ũ‿ɥ́okl.*
10. *mă júŋgie̯* [ind. prez. 3]. *doi̯ juŋgl* [plm.].
12. *mă júŋgie̯* [ind. prez. 3] *la párća đireáptă or la párća stíŋgă.*
13. *ćě júŋgiie̯* [ind. prez. 3].
14. *mă-mbrúţă* [ind. prez. 3] *la íńimă ũ‿źúŋgiu̯, m-a źuŋgi̯át* [perf. c. 3].
16. *mă źúŋgiie̯* [ind. prez. 3].
17. *źúŋgl̆u-ŋ‿cǫ́astă.*
18. *cînd raśéśc la noápćě, đimińáţa mă júŋgiie̯.* [D] DEOCHI: *dăscínţă să nu să đɥ́ákie̯.*
19. *mă júŋgie̯*, [r.] *mą̆ júŋgiie̯* [ind. prez. 3]. *am ũ‿juŋg, mą̆ júŋgă* [ind. prez. 3]. *m-a juŋgiiát* [perf. c. 3]. [σ] *pórcu îl júŋgil la gît.* [D] OCHI, DEOCHI: *m-am lovít la un ɥ́okl.* [Se descântă de] *đe̯ɥ́okiát* [!].
20. *mă-mbrúcă, mă dụáre, mă-mpű́ž̌ě.*
21. *ćě-nţápă în/la cɥ́ástĕ.*
23. *mă-nţápắ* [perf. s. 3]. *mă-nţápă* [ind. prez. 3].
24. *mă-nţápă la cụástă.*
25. *mă-nţápă îŋ‿cụástă. o-nţą̆pătúră* [s. f.]. *am ũ‿júŋgiu-ŋ‿cụástă.*
26. *dácă ćě-mbrúcă śéva* [zici]: *m-a lovít júŋgiu, m-a juŋgi̯át* [perf. c. 3].
27. *m-a źuŋgi̯át* [perf. c. 3]. *mą̆ źúŋgie̯* [ind. prez. 3]. *m-a strîcńít* [perf. c. 3].
28. *mă tréśě ũ‿źúŋgiu rău̯ foc.*
31. *m-a-nţápát* [perf. c. 3]. [B] *m-a lovít un źúŋgiu.*
33. *źuŋgl íntră cɥ́ăstl̆ĕ. mă strîcńéşćě* [ind. prez. 3].
34. *am ũ‿źúŋgiu la íńimă.*
35. *mă-nţápă la íńimă. m-a juŋgi̯át, m-a dat o ţápă íntră cɥ́ástă.*
36. *ma-nźúŋgiie̯*, [r.] *ma źúŋgiie̯* [ind. prez. 3]. *źuŋgeietúră* [după cap] ‘junghietură’.
37. *mą̆ źúŋge* [ind. prez. 3]. *áre źúŋgiu* [sgna.].
38. *mă źúŋgie̯* [ind. prez. 3].
40. *mă-nţîpắ* [perf. s. 3] *ũ‿júŋgiu* [na.]. [∗] *júŋgiu* [sgna.].
42. *doi̯ juŋgl* [plm.]. *mă júŋgie̯ ĉěvá la cụáste.*
43. *mă-nţápă* [ind. prez. 3].
44. *îl júŋgie̯* [ind. prez. 3]. [∗] *mă júŋgiie̯* [3], *mă dọáre júŋgiu ăla.*
46. *cînd răĉéşť, t'e-mbruĉéşť, t'ě strîcńéşť'ě* [ind. prez. 3].
47. *mă júŋgie̯ la slăbiń.*
48. *ma źúŋgie̯* [ind. prez. 3].
49. *dụå‿źuŋgl* [plf.].
50. *źuŋc, am uḑít dă la a mia bábă. zgîrś, cînd nu poţ îndireptá pišóru.*
51. *mă-nţápă, mă júŋgiie̯* [ind. prez. 3]. *ũ‿źuŋg, o ţápă.* [σ] *dăscínţă dă điu̯ókiu*, [dacă] *s-a điu̯okiát.*
52. *će stŗcńéşće.* [D] OCHI, DEOCHI: *okl*, [descântă] *đe điu̯ókiu, đe điokiát, đe pośitúră.*
53. *doi̯ júŋgurl* [plm.]. *mă júŋgie̯, mă sfúlzĕră* [ind. prez. 3] *śévá.*
54. [∗] *un juŋgi̯ m-a juŋgiát dă tri orl. nu ćě júŋgie̯ doi̯ júŋgi* [plm.].
55. *mă júŋgie̯* [ind. prez. 3]. [D] OCHI: *ũ‿u̯oiḱ.*
57. *dụå júngi* [plf.].
58. *doi̯ juŋgl*, [σ] *dụáu̯ă juŋgl.* [D] DEOCHI: *điu̯ókiu.*
59. „Mama zicea *mă júŋgiie̯*, bunica, *mą̆ júŋgîie̯*, [r.] *mą̆ júŋgi̯e* [ind. prez. 3].”
60. *mă júŋgĭie̯-m‿piępt, îm‿piśór. m-a juŋgi̯át* [perf. c. 3]. *mă dɥ́áre-n slábină.*
63. „*mă źúŋgie̯* [ind. prez. 3]. *mă-nţápă-n slábiń.* [D] JUNGHIU: *ię́stă cáre ḑíśě, źúŋgiu.* [B] *ię́stă la noi̯ uńi cáre ḑic lápťiľu, cíńiľu. ię́stă la noi̯ úńi, ar murit móşî ą̆ia*, care nu ziceau *cíńiľi*; *núma cíńiľu. baş un óćuh* ‘tată vitreg’ *al meu̯, stáncu colţobán* [zicea aşa].”
64. *ma juŋgiiáḑ/ză* [ind. prez. 3]. *juŋgie̯túră* [s. f.]. [D]: *u̯okl, điu̯ókl.*

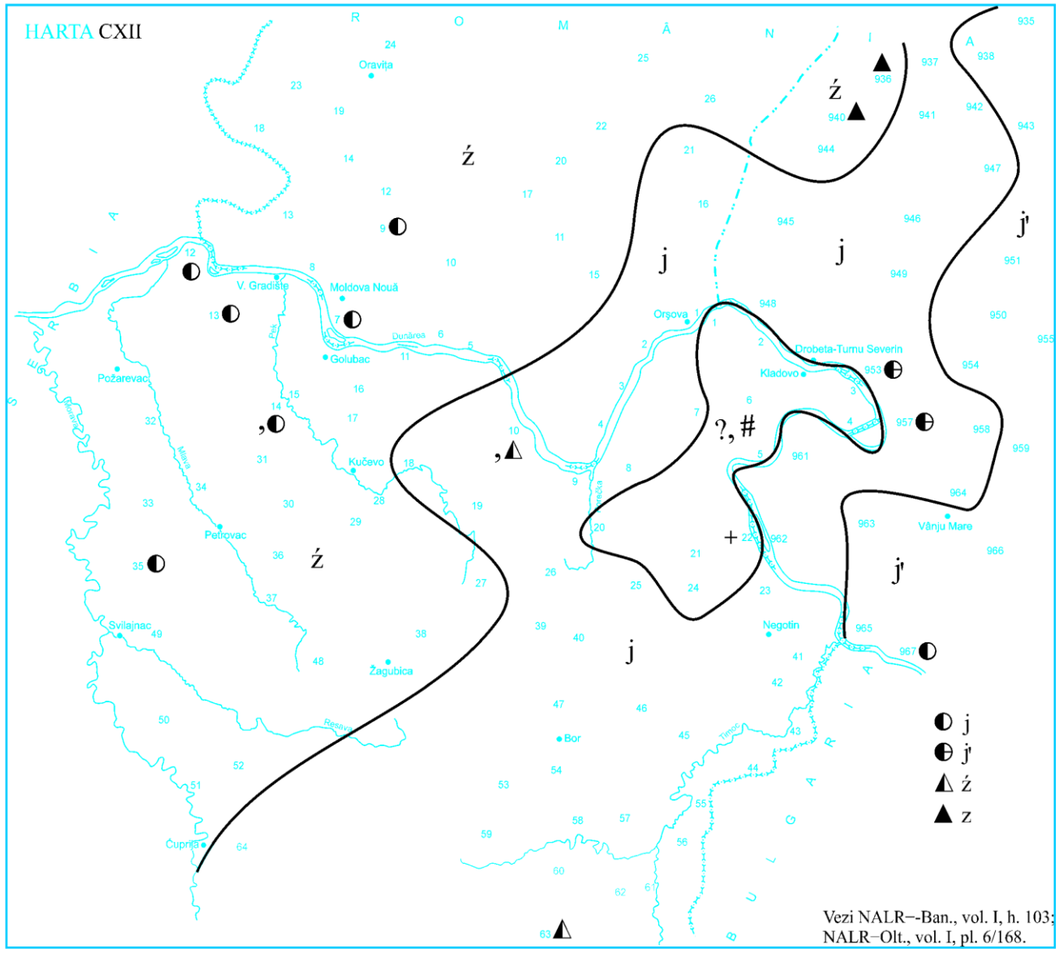

Sunetul *j* în JUNGHI, MĂ JUNGHIE etc.

III. În punctele 2–4. 6. 21. 22. 24: [D] JUNGHI #.
În unele puncte, anchetatorul s-a interesat şi de păstrarea lui *-u* final în cuvinte ca: OCHI, DEOCHI etc.
Răspunsurile informatorilor sunt incluse în notele de mai sus.

29. Informatorul [∗] este mama informatoarei principale.
Vezi şi h. CLXVI, pl. XVIII.
Vezi şi h. 25 (OCHI), 104 (MUŞCHI).
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *júŋgi*; *júŋgiie̯*+: *dụå‿júŋgiie̯. ai̯ júŋgi, mă júŋgiie̯* [ind. prez. 3].

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 59, pct. 4: *źuŋgiu̯* [na.]; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 37, ch. [2206], pct. 4: *će strîcńiéşći prîm‿piępt.*

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Dunărea
Timoc
12 #
13 #
11 zúŋg^u; zuŋgʲ, [r] zuŋg [sg]
15 zúŋg^u
16 zúngu
14 u [sg]
zúŋg^u, [r] juŋgʲ
17 zúngu; zúŋgi
[σ] zungʲ, [r] zúngil'u, [r] zúng^u, [k] zuŋgʲ [sg]
32
31 zuŋgʲ, [B] zúŋg^u
18 júng^u
34 zúngu
33 zuŋgʲ
28 zúngu; zúŋg^urʲ
30 zúngu
19 júngu, [r] juŋg
29 zungʲ; zúŋgurʲ, [r] zúŋg^urʲ, [*] zúŋǵu
36 ?
35 ?
37 zuŋgʲ, zúŋgu
49 zuŋg; zuŋgʲ
48 zúŋgu
38 zúŋgu
50 [B] zuŋc; zũś
52 zúŋgu
51 zuŋg, zúŋg^u
64 [σ] júng^u
10 júŋg^u, [r] zúŋg^u; juŋgʲ
1 #, ?
2 #, ?
6 ?, [σ] [ɛ] strîcńálă
3 #, ?
7 [ɛ] juŋgʲ, [r] júŋgi; ~
4 ?, #
5 ?
8 [B] júŋg^u; júŋg^urʲ
9 júŋg^u; júŋgi
20 ?
22 giold [!]
21 ?, #
26 júng^u
25 júŋgu
24 ?, #
23 [σ] juŋgʲ; júŋgurʲ
27 zuŋg, [B] zúŋg^u
39 júŋg^u; júŋg^urʲ
40 júŋgu; júŋg^urʲ
41 juŋgʲ; ~
42 juŋgʲ; ~
47 ?, [*] júŋgu; júŋgurʲ
46 [D] jungʲ
juŋgʲ; júŋg^urʲ
45 43 ǵʲ
înțăpătură, [σ] júŋk^u, [r] juŋkʲ, juŋc; júŋcurʲ, [σ] juŋgʲ; ~
54 júŋg^u; juŋgʲ, [*] júŋgi; ~
44 [σ] juŋgʲ; [ɛ] júŋgurʲ, [*] juŋgʲ; júŋg^urʲ
53
júŋg^u; júŋgurʲ
55 juńǵ; júŋg^urʲ
57 ź juŋgʲ; júŋgi
58
59 ?
júng^u; juŋgʲ
56 juńǵ; júŋǵ^urʲ
60 ?
61 jungʲ; júŋg^urʲ
62
jungʲ; júŋg^urʲ
63 zung; zúŋǵi

SUSPIN (ind. prez. 1–6) „*je soupire*”
[155]/[299]

I. Întrebare indirectă*: Ce zici că face copilul când plânge, îl îneacă plânsul şi face aşa?* (IMIT.).

II. 1. *dúpă plĩs*, *suspín*. *icńésc*, *suspín*, *tot úna*.
14. *súfľi* [2] *greu̯*.
18. *traź* [2] *súfľetu*. *stă* [3] *trist şî suşńę́şćĕ*.
19. „*sufćĕ́ḑ* [2] când eşti *tăbărî́t* ‘obosit’. *sugíće* [3] *or sufćáḑă*, *tot úna*.”
24. [D] SUSPIN #.
26. *traź súfľetu*.
39. „*al bătrî́n*, cînd oftează, *şuşńę́şćĕ*”.
42. *dúpă plĩs*.
55. *oşťéz*, *suspín*, *tot úna*.
59. *ma sikiri̯ésc*; *će sikiri̯ę́şć*; *să sikiri̯ę́şće*; *ńe sikirím*; *vą̆ sikiríţ*; *să sikiri̯ésc* [1–6]. ‘îmi pare rău, sufăr după moartea cuiva apropiat’.
61. „*suspínă*, după ce plânge copilul. *plĩ́să* [perf. s. 3], *pe úrmă suspinắ* [perf. s. 3].
62. [D]: „*suspín* [e] boală”.

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *suspín*; *-píń*; *-pínă*; *suspinắm*; *-náţ*; [3].

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 85, pct. 859: *suspín*+: „Şi *oşťĕ́z*, *aṇ oştát*”; cf. şi ALR I, ms., ch. [165], pct. 859: *suspínî copílu*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 130, pct. 859: SUSPÍN.
64. ALR I, vol. I, h. 85, pct. 3: *i̯o suspín*+: „*şuşńĕ́sc*, cînd oftez, fără să fi plâns”; cf. şi ALR I, ms., ch. [165], pct. 3: *am suspinát* [perf. c. 1]; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 130, pct. 3: SUSPÍN.

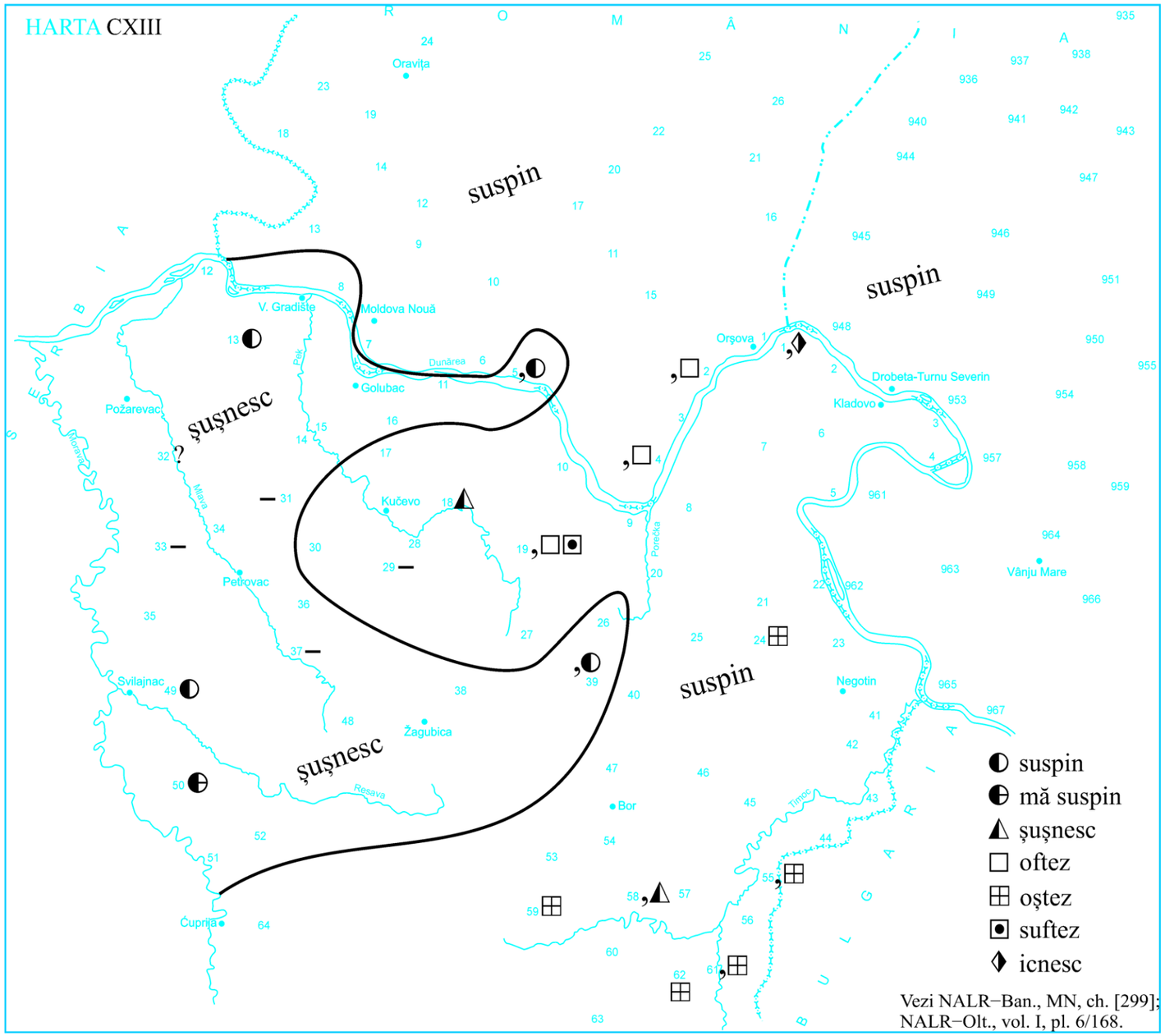

Termeni pentru SUSPIN (ind. prez. 1)

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
13 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
11 șușńésc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
16 șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșće; -ńím; -ńíț; [l]
șușńésc; -ńĕșć; -ńęșće; -ńím; -ńíț; [l]
15
14
șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
32 ?
17 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
10 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
18 șușńésc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
31–
șușńésc; -ńĕșć; -ńęșće; -ńím; -ńíț; [l]
34
trîcńęșćĕ [3], [k] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
28
33–
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
30
29–
36 șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșće; -ńím; -ńíț; [l]
35
șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
27
37–
șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
38
49 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
48 șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
mă suspín; ćĕ suspíń; să suspínă; ńĕ suspinắm; vă suspinắț; [3]
50
șușńésc; -ńĕșć; -ńęșće; -ńím; -ńíț; [l]
52
51
șușńĕsc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l]
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
53
șușńęșćĕ [3], [σ] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
64
sugíță [3], [k] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
icńĕsc; -ńĕșć; -ńęșćĕ; -ńím; -ńíț; [l], suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
1
2 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
3
6 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
7
4
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
5 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
8 trîmur, [k] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
9 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
19 ofćĕḑ, sugíț, [k] suspéḑ, [k] sufćĕḑ; ~; -ćáḑă; -tắm; -tắț; [3], [σ] suspín; -píń [1 - 2]
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
20
suspín; -píń; -pínă; suspiním; -níț; [3],
22 [k] suspinắm; -nắț; -názĕ, [k] suspínă [4 - 6]
21 [σ] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3], [*] suspińĕșt' [2]
26
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
25
24
23 [σ] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
ọșćĕz; ~; -ćáḑă; -tắm; -tắț; [3]
39 șușńęșćĕ [3], [σ] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
40 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
41 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
42 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
47
46 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
43 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
45
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
suspín; -píń; -pínă; suspinắm; [ε] -nĕț, [k] -nắț; [3]
54
44 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3], [*] suspíń [2]
ọșťéz; ~; -ťázĕ; ọștắm; -tắț; [3], [σ] suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
55
57 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
58
59 ọșćéz; -ćéḑ; -ćázĕ; -tím; -tắț; [3]
56 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
60 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]
61 ọșťéz; ~; -ťázĕ; -tắm; -tắț; [3], [σ] suspín; -píń; -pínă [1 - 3]
62
ọșćéz; ~; -ćázĕ; ọștắm; -tắț; [3]
63 suspín; -píń; -pínă; suspinắm; -nắț; [3]

SPATE „*dos*”
[157]/[302]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi zici la toată partea asta dindărăt, de la ceafă în jos?* (INDIC.).

II. 1. *ṣắľiľi* [a.], *pínă la brîu̯*.
2. *ṣắľiľi*, *ď'i la úmăr ĩ ⁀ jos*. *ũ ⁀ sac îl pun pe spináre, pe úmăr*.
7. *duc trásta-n ṣắľe*. *duc sácu pe úmerİ*.
8. *ṣắľiľi* [a.], *đi la grumáj pínă la cur*. [σ] *spáće* [e vorbă] *đi la voį* [din România], *la noį* [se zice] *ṣắľe ṣî fáță*.
9. *ď'i dúpă cap pân ⁀ la brîu̯. duc sácu ĩ ⁀ ṣáľę aų că ĩ ⁀ spináre*.
10. *ṣắľęľę* [sunt] *jos*. *duc* [sacul] *în spináre, iŋ ⁀ círcă*.
11. *ṣắľiľi, pínă la nu̯áda cúruluį. duc ũ ⁀ sac ĩ ⁀ ṣắľe*. [∗] [σ] *ịéstă cáre đîc spináre*.
12. *ịau̯ sácu ĩ ⁀ ṣắľe*.
13. *mă doáre spinárẹa*.
14. „*ṣắľe*, înapoi, *fáță*, înainte. *l-am văḑút* [pe cineva] *dă la ṣắľe*. *duc ũ ⁀ sac ĩ ⁀ ṣắľe íl'i pră úmăr*.”
15. *ṣắľe* [e] *spinárịa tọátă*.
18. „*ṣắľe*, înapoi, *fáță*, înainte. *ṣắľe, dă la gúṣă* ‘gât’ *pănă la butín*. [cf. srb. *butina* ‘coapsă’].”
19. „*ṣáľe, pínă la cur. ṣáľe, spináre, tot úna. duś* [2] *ĩ ⁀ ṣáľe. ṣắḑ* [2] *pe spináre*.”
20. *ṣắľe, đ-aịísa* [indic.] *pínă jos, pínă la cur*.
21. *duc copílu iŋ ⁀ gílgă, ĩ ⁀ spináre, ĩ ⁀ ṣắľi. maį sus* [sunt] *grumázî* [pl.].
23. *ṣę́ľę, ď'i la júgu gítuluį, ď'i la grumáz, pínă la tírťiță. duc sácu ĩ ⁀ spináre*.
24. *ịau̯ ũ ⁀ sac ĩ ⁀ ṣắľe* [sau] *pe úmăr*.
26. *ţíně đi la grumáz pínă la cu̯ádă, iŋm ⁀ váľe*.
27. *ṣắľe, đi la cîrst* ‘crucea şalelor’ [cf. srb. *krst* ‘cruce’] *pínă dúpă cap. párća đin fáță* [e] *fáță, párća đin úrmă* [e] *ṣắľe. duc* [ceva] *ĩ ⁀ ṣắľe. s-a culcát pį spináre, pį ṣắľe*.
28. *spináre, ṣắľe, tot áịa. m am întórs cu spinárịa, l-am lu̯at ĩ ⁀ spináre, ĩ ⁀ ṣắľe. bábiľi* [ziceau că duc copii mici] *iŋ ⁀ gílgă*.
29. *duc* [sacul] *în ṣî́ắľe, duc* [copilul] *iŋ ⁀ gírgă*.
30. „*ṣî́ắľe*, de la ceafă, până la *cóbe*. [σ] *mănăstîrę́ni* ‘cei din satul Manastirica’ *đîc spáće*.”
31. *duc* [ceva] *ĩ ⁀ ṣắľe. pusắį* [perf. s. 1] *púṣca pră spináre*.
32. *ṣắľiľi* [a.] *íl'i ṣáľu* [sga.]. *duc sácu-n ṣáľe* [sau] *pră úmĕr*.
33. *ṣắľe* [sunt] *pínă cît ţíně u̯ósu spinắri, pínă la ṣold. duc ũ ⁀ sac ĩ ⁀ ṣắľe*. [D] *spáće, în banát* ‘Banat’.
34. „*ṣî́ắľe*, de la ceafă pînă la *cóbe*. *duc* [un sac] *în ṣî́ắľe* [sau] *dúpă cap. duc* [un copil] *iŋ ⁀ gírgă*.”
35. [σ] *spináre* [e] *ṣắľiľi compľéct. duc sácu ĩ ⁀ ṣắľe*.
36. „*ṣî́ắľe*, până jos, *la cóbe*.”
37. *spináre* = *ṣî́ắľe*.
38. *ṣắľiľi* [a.], *pínă la cóbię̆. duc sácu ĩ ⁀ ṣắľe. ńe culcắm pră spináre*.
39. *ịau̯ copílu ĩ ⁀ ṣắľę*.
40. „Duc sacul *ĩ ⁀ ṣắľe*.”
41. *ṣę́ľe, pínă-ṃ ⁀ váľe* ‘jos’.
42. „*ṣę́ľě*, cu tot, până jos. *duc sácu ĩ ⁀ spináre* sau *pe ṣę́ľe, cu dụáụă mîń*.”
43. *ṣę́ľe, d'i la grumáj, pîn ⁀ la tírťiță*.
44. „*ṣ'ę́ľě*, de la ceafă *îṃ ⁀ váľe. duc sácu ĩ ⁀ spináre* [sau] *pe úmere*.”
46. *ṣéľiľe* [pla.], *tot, îndărắt, pínă la-nťîsúră. ď'-aĉíịa-n jos* [sunt] *ṣólduriľi*.
47. *duc* [sacul, copilul] *ĩ ⁀ ṣắľě*.
48. *ṣắľě, pănă dasúpra dă cur. duc sácu ĩ ⁀ ṣắľě*.
49. *duc sácu în/pră spináre*.
50. *m-am întors cu spinárẹa. duc copílu în spináre,* [σ] *iŋ ⁀ gírgă*.
51. *ṣắľě, dă dúpă cap pănă la búśiľi cúruluį, la siŋgătu̯áre. duc sácu ĩ ⁀ ṣắľě*.
52. „*ṣî́ắľe*, pînă la mijloc. *ṣu̯óldurİ*, mai jos. *duc ĩ ⁀ ṣî́ắľe*.
53. *ṣắľiľi* [a.], *pănă la cóbiİe. ịau̯ sácu în ṣắľě*.
54. „*ịau̯ sácu ĩ ⁀ spináre, ĩ ⁀ ṣắľě. spináre* se zice mai mult la partea de sus.”
55. *u̯ósu spinắri ịe pe ṣę́ľě*.
56. *tụátă spinárẹa = ṣ'ę́ľę. duc sácu pe ṣ'ę́ľę, duc sácu pe spináre*.
57. *spináre, ṣắľe, tot úna. duc sácu în spináre*.
58. *duc copílu ĩ ⁀ spináre or iŋ ⁀ gírgă*.
59. *ṣî́ắľe, pínă únde să-mpreu̯únă piśu̯árli*.
60. *spináre, đi la lopaćíță ĩ ⁀ jos. du̯ósu* [a.]. *ịau̯ sácu iŋ ⁀ gírgă, ĩ ⁀ ṣî́ắ/áľě, ĩ ⁀ spináre*.
61. „*ṣę́ľě*, de la brîu în sus. *duc sácu ĩ ⁀ ṣę́ľě*.”

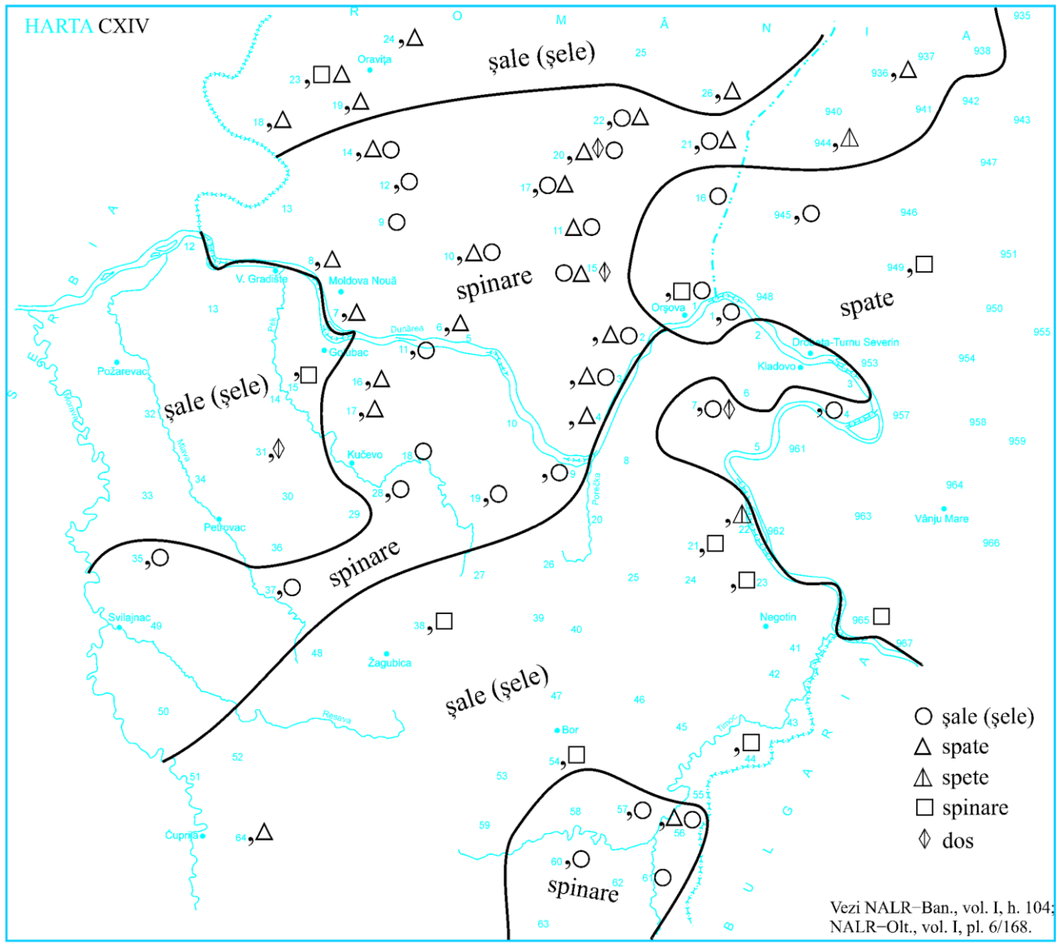

Principalii termeni pentru SPATE

63. „*spináre*, de la gât până la *búśiľi cúruluį*.”
64. *ṣắľe, đi la lopaćíțiľi áṣća* [în jos]. [σ] *ĩ ⁀ ṣắľě, ĩ ⁀ spináre*.

III. În majoritatea punctelor, anchetatorul a pus, suplimentar, şi întrebarea: „*Dar sacul (sau copilul), unde îl duci?*”
Vezi şi h. 116 (ŞALE) şi MN, pl. III, ch. [161]/[308] (ŞIRA SPINĂRII).

∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ṣắľe*+: [D] SPATE #.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 34, ch. [2194], pct. 4: *ma/ă du̯ắrę spinárẹa, lopă/oćíța*; cf. şi ALR II, vol. I, h. 55, pct. 4: [copilul] *îl dúś ĩ-spinári* [2]+: *îl duś túpa cap* [2]; cf. şi ALR II, vol. I, h. 95, pct. 4: *cad napói, pră spinárį*.
55. ALR I, ms., ch. [116], pct. 859: *spáťiľě*; cf. şi ALR I, ms., ch. [129], pct. 859: *ť'ě culćİ pe ṣę́ľi*+: (pe spate).
64. ALR I, ms., ch. [116], pct. 3: *spinárịa, o spináre*; *spinắrİ*.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 șăl'il'i [a.], [σ] spáćĕ
2 șăl'il'i [a.]
3 șálĕ
4 spátĕ, șăl'ĕ
5 spát'ĕ; ~
6 șálĕ
7 șăl'ili [a.], [σ] dósu [a.], spát'ili [a.]
8 șăle
9 grumáji [pla.], [k] șálĕ, spináre
10 spináre
11 șăle, [*] șăle, [σ] spináre
12 dúpă cap, [k] șăl'ĕ
13 șăl'ili [a.]
14 șăl'ĕ
15
16 spáće, spínare
17 spáće, spináre
18 șăl'ĕ
19 șál'e, spináre
20 șăl'ĕ
21 șăl'i, spináre
22 șăl'ilĕ [pla.], spét'il'e [pla.]
23 șél'ẹ, spináre
24 șăl'ĕ
25 șăl'ĕ
26 șăl'ĕ
27 șăl'ĕ
28 spináre, șăl'ĕ
29 șîăle
30 șîăle
31 dos, șăl'ĕ
32 șále; șal' [sg.]
33 spáćĕ, [k] șăl'ĕ
34 șîăle
35 șăl'ĕ, [σ] spináre
36 șîăle
37 spináre, șîăle
38 șăl'ĕ, spináre
39 șăl'ẹi
40 șăl'ĕ
41 șél'ĕ
42 șél'ĕ
43 șél'ĕ
44 șél'ĕ, [*] spináre, [ɛ] șél'i
45 șél'ĕ
46 șél'ẹ
47 șăl'ĕ
48 șăl'ĕ
49 spináre
50 spináre
51 șăl'ĕ
52 șîăle
53 dúpă cap, [k] șăl'ĕ
54 șăl'ĕ, spináre
55 șél'ĕ
56 [σ] spát'il'i [a.], spinárja [a.], [σ] șél'il'i [a.], [r.] spáťe, șél'e, spináre
57 spináre, [σ] șăl'ĕ
58 spináre; -nár'i
59 șîăle
60 șăl'ĕ, spináre
61 șél'ĕ
62 spináre
63 spináre
64 spáćĕ, șăl'ĕ

OMOPLAT, pl. „*omoplate*”
[158]/[303]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spui la osul acesta lat de la umăr?* (INDIC.).

II. 1. „Sârbii zic *lopáćiţa*.”
4. „Şi românii, şi sârbii zic aşa.”
5. *ş-aşá, ş-aşá zíčă lúmi̯a. sírbi zíčă lopáťiţă.*
6. [D] LOPĂTIŢĂ #.
7. *lopăťíţă ďĕ porc, lopăťíţa ómului̯.*
8. „*plę́ske*, pe sârbeşte [cf. srb. *plećka* ‘umăr’].”
13. *mă dor spę́ćiľi.*
22. *lopéţîľe* [pla.].
24. *mă du̯áre spáta. lopátiţa* [zic sârbii].
32. „*lopátiţa* e pe sârbeşte.”
39. *lopą̆ćíţîľi* [pla.].
41. „*lopátiţă*, pe sârbeşte”.
44. [**] *pléćurİ* [cf. srb. *pleči* ‘umeri’], [k] *lopăťíţ* [pl.].
53. *lopăćíţâľi* [pla.].
55. *lopăťíţa dre̯áptă, lopăťíţa stíŋgă.*
60. *spináre* [e] *đi la lopaćíţă ĩ‿jos.*
61. „*lopáťiţă* zic şi sârbii.”
63. „*lopą̆ćíţă* este şi la porc.”

III. Anchetă suplimentară: Oštrelj: *lopăćíţă*; ~.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2198], pct. 4: [AL] *lopăćíţą̂*, [L] *lopăćíţă* [sg.]; cf. şi ALR II, vol. I, p. 35, ch. [2198], pct. 4: LOPĂTIŢĂ [sg. şi pl.]; cf. şi ALR II, vol. I, p. 34, ch. [2194], pct. 4: *ma/ă du̯ấre spinárę̯a, lopă/oćíţą*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 111, pct. 4: LOPĂTIŢĂ.
55. ALR I, ms., ch. [116b], pct. 859: *o spátî; spę́ťĕ.*
64. ALR I, ms., ch. [116b], pct. 3: *spátî; spę́ći.*

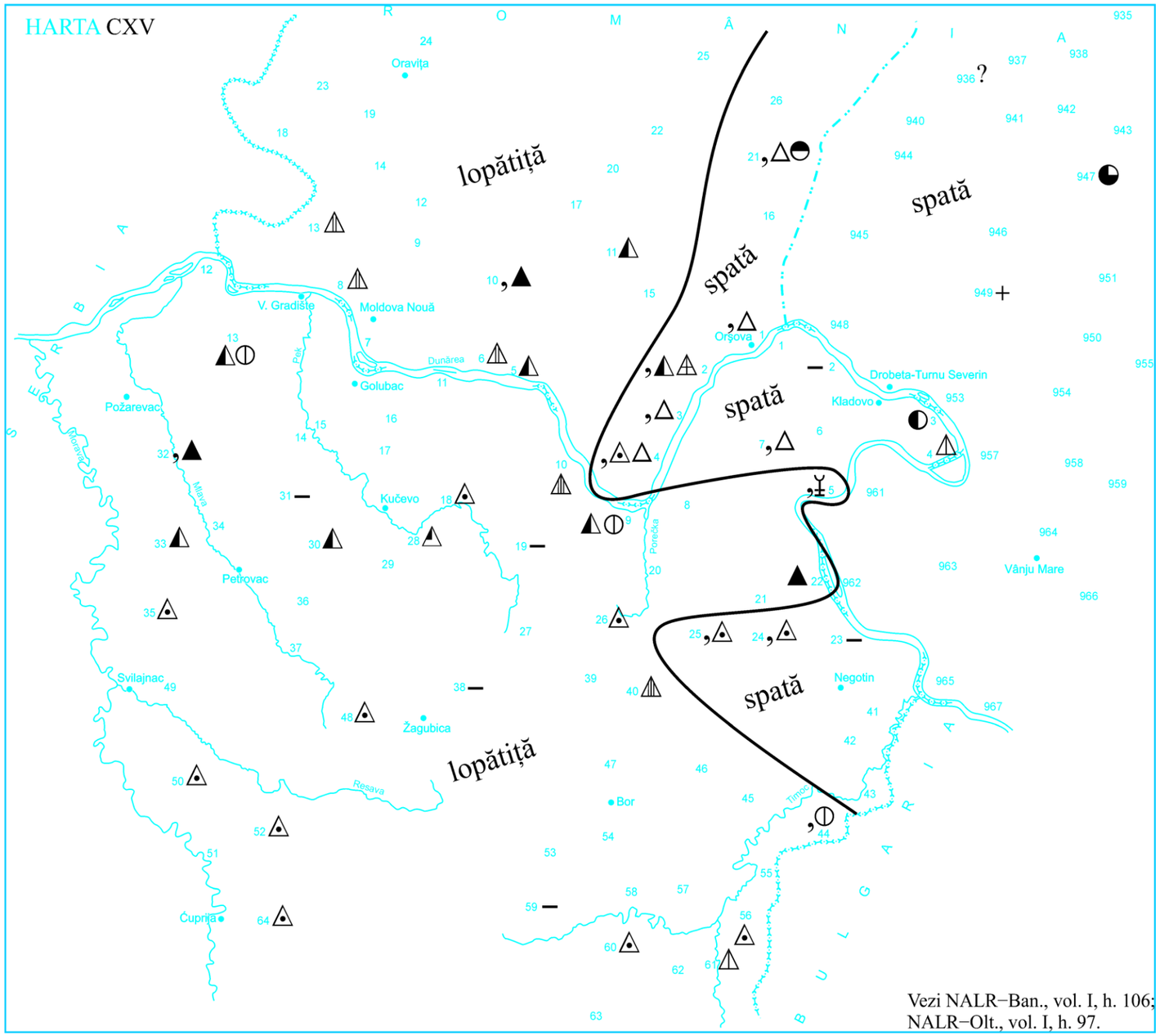

Principalii termeni şi forme pentru OMOPLAT

△ lopătiţă	◭ lăpotiţă	◬ lopotiţ [m.]	⦶ spete [pl.]	◕ spadă
◬ lopatíţă	◭ lăpătiţă	▲ lopată (de la mână)	◐ spetíe [sg.]	⚲ slábiţă
◬ lopátiţă	◭ lopotiţă	◬ lopoţică	◓ spetează	— Nu s-a pus întrebarea.

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

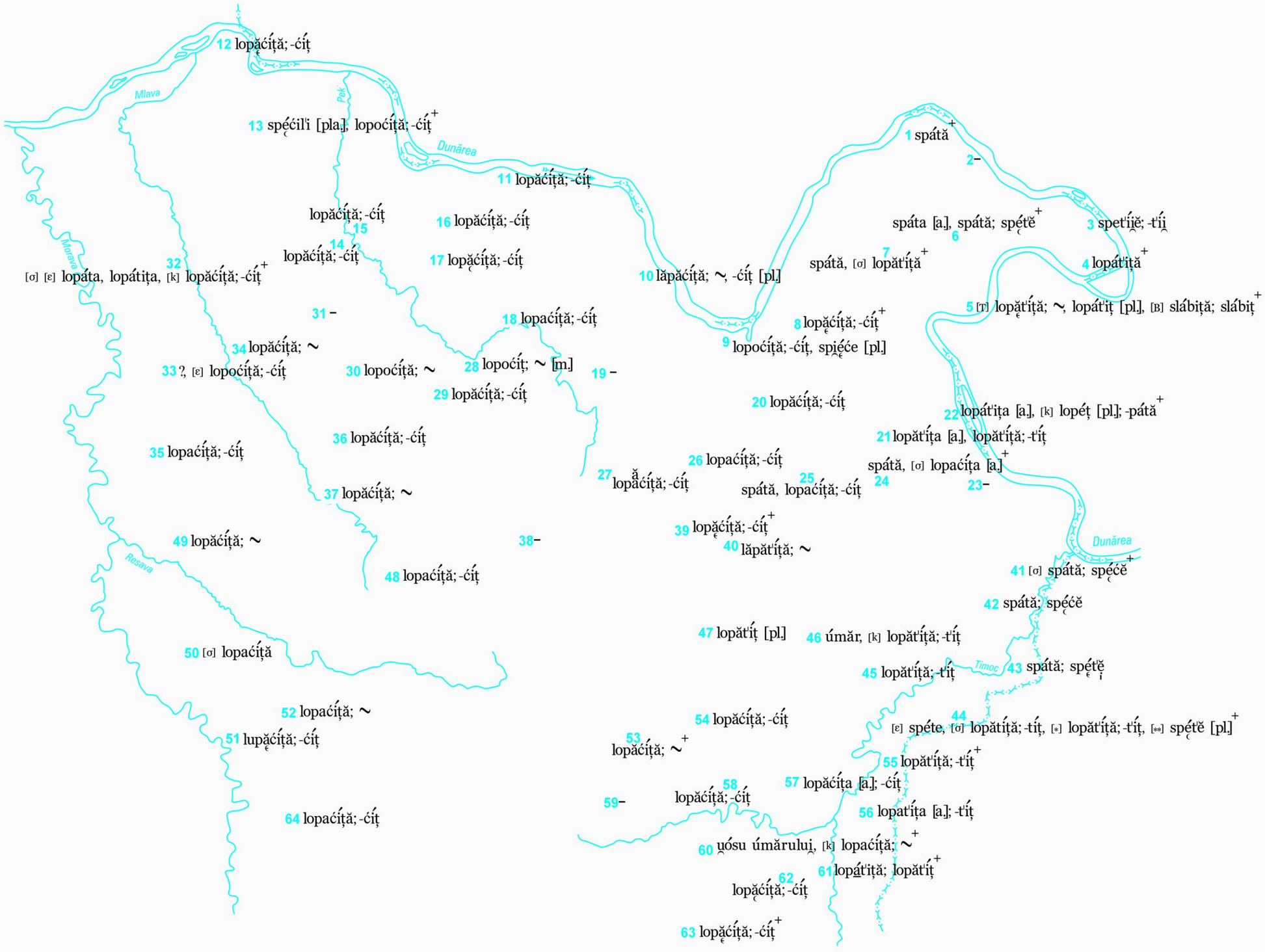

ŞALE „*reins, lombes*”
[159]/[304]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că te dor când stai mult aplecat la secerat?* (INDIC.).

II. 1. *mă dụáre ş̆ắl'il'i. mă lovíi̯*
[perf. s. 1] *ĩ‿ş̆ắl'e.*
2. „Când stai aplecat, te doare *ş̆ắl'il'i*, *crúśa ş̆ắl'ilor* ‘sacrum’, *ụ́osu spinări*, *kíćma*, pe sârbește [cf. srb. *kičma* ‘șira spinării’].”
3. *cóbiịĕ*; *cóbiị* ‘coccis’.
4. *mă dụáre kíćma.*
5. „Mă doare *pístâ ş̆i̯ắl'ĕ.*”
6. *mă dụáre ş̆ắl'il'i.*
[D] SPATE #.
7. „Mă doare *pe ş̆ắl'ĕ.*”
8. *mă dụ́ăre ş̆ắl'il'i.*
9. *mă dụáre ĩ‿śál'e, mą̆ dụáre śál'il'i. śál'ẹ i̯e tot, dă... íntră spi̯ẹ́ćẹ, áia-i̯ sus* [...] *ai̯íś, íntră úmeri̯ să zíĉĕ íntră spi̯ẹ́ćẹ, dă... mai̯ ĩ‿jos, tot ĩ‿spináre. mą̆ dụáre-n spináre, mą̆ dụáre śál'il'ẹ. au̯ că śál'il'ẹ au̯ că spináre.*
11„Mă doare *ĩ‿ş̆ắl'ĕ.*”
12. 22. 28. 39. 47. *mă dor ş̆ắl'il'i* [pla.].
13. *mă dor ş̆ắl'il'i*, *mă dọáre spinárẹa*, *mă dor spẹ́ćil'il'i* ‘omoplații’.
14. „*mă dụ́ăre ş̆ắl'il'ĕ.* [D] *spát'e* zic cei din România.”
15. *mă dụ́ăre cúcu* ‘osul șoldului’ *la pișór.*
cúcu = ş̆ắl'e + ş̆óldur̨i̇.
16. „*źuŋgei̯etúră* ‘junghietură’ la gât.”
18. „Mă doare la *slábină*; *slábiń* ‘deșert’.”
19. „Când stau aplecat *mă dụáre nụáda.*”
20. *mă dụ́ăre-n ş̆ắl'ĕ, îm‿vál'ĕ* ‘jos’.
21. „Mă dor *ş̆ólduril'i*, mă doare *cóbiịa* ‘coccis, noadă’, *ai̯íś* [indic.], mai sus.”
23. *mă dụ́ăre ş̆ẹ́l'il'i*, *spinárẹa. ş̆ẹ́l'il'i*, *spinárẹa, cu globálu, i̯e tot úna.*
24. *mă dụáre ş̆ắl'il'i* [partea de jos]. *mă dụáre juŋgi̯ĕtúra gítului̯, ụ́osu ăsta, cînd faś cu mína, i̯el jụácă* [indic.].
25. *mă dụ́ăre-n ş̆ắl'e. mă dor bobríśi* ‘rinichii’ *la ş̆ắl'ĕ.*
26. „Te doare *spinári̯a*, *cóbiịa*, jos, *la cọádă.*”
31. 33. 40. *mă dụ́ăre-n ş̆ắl'ĕ.*
32. *mă dụáre śál'u* [sga.] *íl'i śál'il'i. să mi̯ẹ́stăcă. un śal'*; *śál'e* [s.n.].
34. *la márźiń* [sunt] *cúcur̨i̇*; *cuc.*
35. *mă dụáre ş̆ắl'il'i* [în partea de jos], *crúśa áia.*
37. *ş̆ắl'ĕ = spináre.*
41. 45. *mă dor ş̆ẹ́l'il'i.*
42. *mă dụáre ş̆ẹ́l'el'e.*
43. *mă dụáre-n t́ír't'iță.*
44. *mă dor ş̆ólduril'i.*
46. „Mă doare *ĩ‿ş̆ẹ́l'ĕ*”.
48. 51. 53. 54. „Mă doare *ĩ‿ş̆ắl'ĕ*”.
50. „Mă doare *spinárẹa*”.
52. *cóbe* ‘coccis’.
55. *cînd staụ apl'ecát mă dọáre i̯epurášu* ‘crucea șalelor’. *i̯épuri țîn cúcuril'ẹ.*
kíĉma = ósu spinări.
56 *ma̲ dor spát'il'i or spinári̯a.* [σ] *ş'i̯ẹ́l'il'i*, *ş'ẹ́l'ẹ* [e] *tụátă spinári̯a. ma dor ş'i̯ẹ́l'il'i, ai̯íĉ* [jos] *únd'e t'e-nt'íĝ cu ţụ́ắl'e. ma dụáre ĩ‿spináre, ma dụáre ĩ‿ş'ẹ́l'ẹ. múlt'e núme i̯ást'e* [!]*:şi ş'ẹ́l'ẹ, şi spináre, şi spát'e, şi...*
57. *mă dụáre-n ş̆ắl'ĕ.*
58. *mă dụáre spinári̯a, mă dụ́ăre ĩ‿ş̆ắl'e* [de la mijloc în jos].
59. *mă dụ́or ş̆i̯ắll'i.*
60. *mă dor*, [r.] *mă dụáre ş̆ắl'il'i.*
61. *tîr't'áță, t́ír't'iță, şer't'áță, cóbiịe* ‘coccis’, *îm‿vál'e* [în partea de jos].
62. *mă dụáre spinárẹa.*
63. „Mă doare *ĩ‿spináre, ĩ‿ş̆ắl'ĕ.* La noi *ĩ‿spináre* se folosește mai mult”.

III. Vezi și h.114 (SPATE) și MN, pl. III, ch. [161]/[308] (ȘIRA SPINĂRII).

*

Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ş̆ắl'e*+: „Mă doare în *ş̆ắl'e*”.

IV. 37. Cf. ALR II, vol. I, MN, p. 37, ch. [2208], pct. 4: *spinári* (*la cụ́obi*); cf. și ALRM II, vol. I, h. 120, pct. 4: SPINARE.
55. Cf. ALR I, vol. I, h. 41, pct. 859: *cocụáși-n ş̆ẹ́l'i*; cf. și ALR I, ms., ch. [118], pct. 859: [...] *cu ş̆ẹ́l'il'ĕ* [...].
64. Cf. ALR I, ms., ch. [118], pct. 3: *frînt ş̆ẹ́l'il'i.*

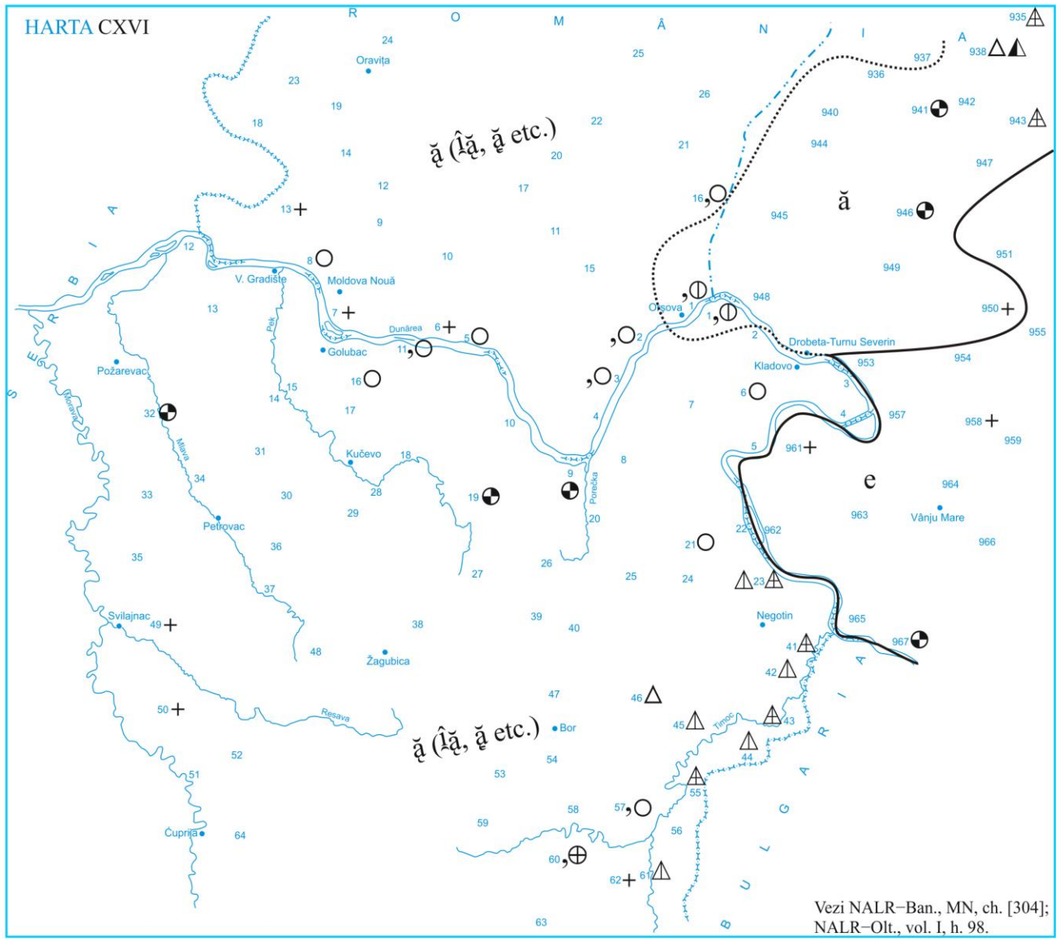

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [304]; NALR–Olt., vol. I, h. 98.

Sunetul *a* în cuvântul ŞALE

○ ă	⊕ ą̆/a	△ e	⚠ ę
◑ ą̆	◕ a	⚠ ę(ę̆)	◭ ę̆a

Notă: S-au folosit și răspunsuri de la chestiunea SPATE (h. 114).

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

COCOAŞĂ, pl. „*bosse*”
[162]/[309]

I. Întrebare indirectă: *Ce i se face în spate omului care și-a rupt șira spinării (ori care e bătrân)?* (INDIC.).

II. 6. „Pe sârbeşte, *gírba* [cf. srb. *grba* ‘cocoaşă’].”
8. „*i̯-a i̯eșít o gílcă-n șắľe.* [σ] *cocọáșă* se zice *la voi̯* [în România].”
10. *cocușát* [adj.].
11. *áre frîntúră, îi̯ cîrjáb, îi̯ cocoșát. áre gílcã‿șắľe.*
14. *s-a cocoșát* [perf. c. 3]. *cátă cît îi̯ cocᵘắșa* [de mare].
15. *să-nstrímbă* [ind. prez.3]. *cocoșát* [adj.].
17. *ári cocọáșă-n șîắľe.*
18. *stă cucui̯át.* [D] COCOAŞĂ #.
21. *i̯-a i̯eșít lopăťíța* ‘omoplatul’, [k] *gílcă.*
24. *i̯ar gogᵘáșă* [pl.].
31. *áre burİ. ắla cu búri̯u-n șắľě. burİ* [este vasul de lemn] *únđě púńěm răkíi̯a.*
35. „*áre coștúi̯ î‿șắľě.* Sârbii au altă vorbă.”
38. *s-a cocoșát* [perf. c. 3]. *áre nod.*
39. *să cocoșáḍă* [ind. prez. 3]. *cocoșát* [adj.].
40. [D] GÂLCĂ #.
44. *să strâmbi̯ază ᵘómu ďě greᵘoťíș.* [∗] *cocoșát* [adj.]. *i̯-a i̯eșít ᵘósu spinắri.*
45. *cocoșát* [adj.]; *-șáț,* [∗] *cocoșắț* [pl.].
46. *áre o bu̯átă, o modílcă.*
47. *cu gílca-n șắľe, cocoșát* [adj.].
50. *s-a cucui̯át* [perf. c. 3]. *áre cucúi̯.*
51. [D] COCOAŞĂ #. [ε] *s-a frînt rᵘónțu.*
54. *ca cămíla.*
56. *i̯-a i̯eșít cocóșu-n spináre.*
58. *gílcă máre, únđe-i̯ i̯eșít ᵘósu spinắri.*
60. „Și cămíla are *gílcã‿șắľě. áre cúrbă la ᵘósu spinắri, dácă stă đirépt.*”
62. *i̯ęsă cocóș.*
64. *uŋ‿cocóș, o strîmbătúră, un nod.*

III. Vezi și h. 5 (CUCUI) și 118 (COCOȘAT).
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *gílcã‿șắľe; gîlś.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 41, pct. 859: *cocu̯áșî-ṇ șę́ľi*; ~; cf. și ALRM I, vol. I, h. 58, pct. 859: COCOAŞĂ.
64. ALR I, vol. I, h. 41, pct. 3: *gîrjáb*; *-jábİ⁺*: ‘omul cu acest defect’; cf. și ALRM I, vol. I, h. 58, pct. 3: +.

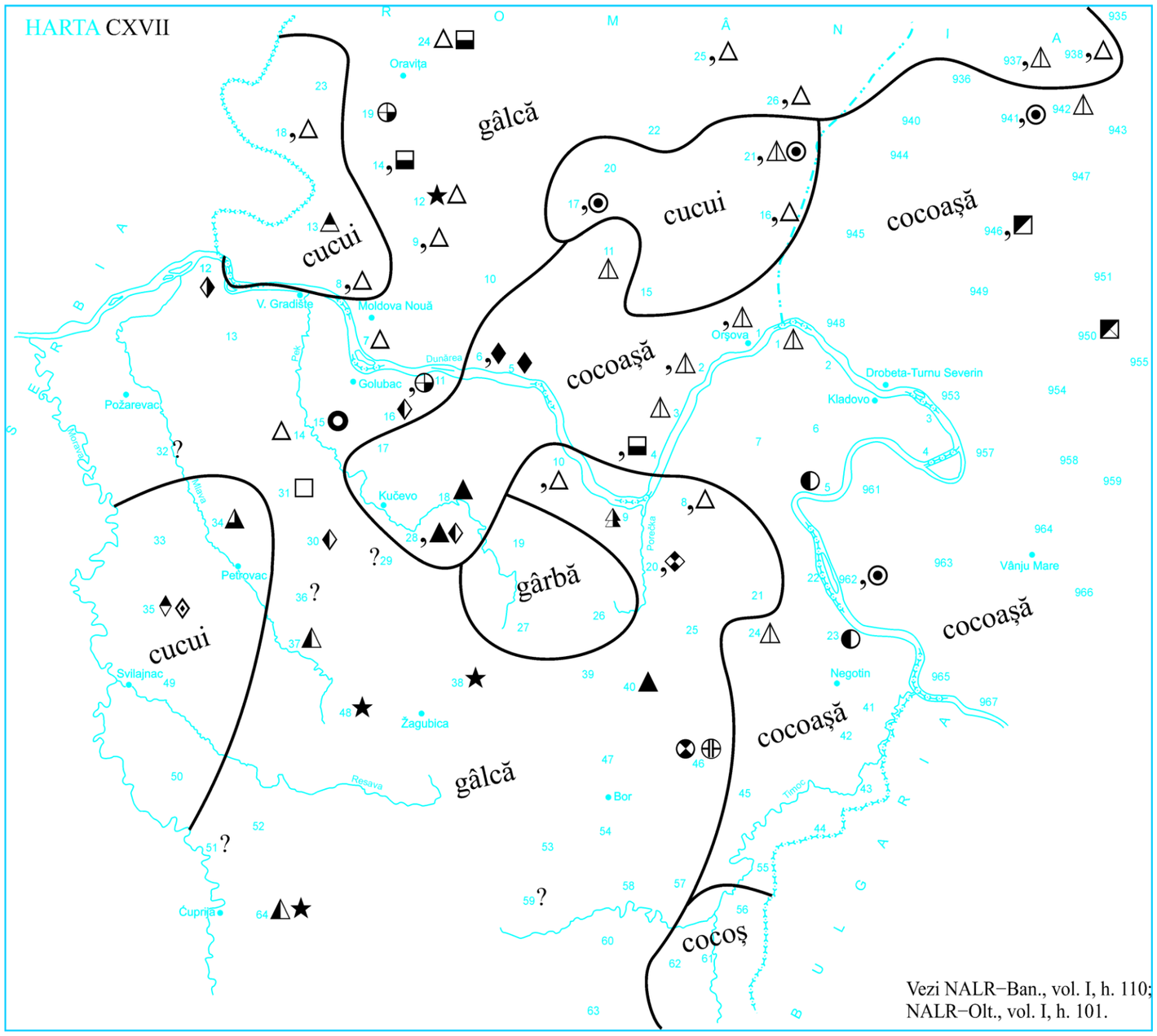

Principalii termeni pentru COCOAŞĂ

cocoașă	cocui	coștac	condac	ghebă	modâlcă
gogoașă	cucoi	coșteac	buri	gârbă	gâlcă
cocoș	cucută	coștui	pită (în spinare, în spate)	frântură	gâlgă
cucui	cocoștac	cocoloș	gheb	boată	nod

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 coșcáč; -čéš
13 ?, [ɛ] gîlcă
11 frîntúră, gîlcă_șălě+
gîlgă; gîlź+
16 coștác; -táše
15
14 [σ] coc^ășă; ~+
17 [σ] cocoáșă+
32 ?
31 buri+
18 cucúi+
cucúi_î_șălě, [σ] cocuáșă_șălě, [∗] coștác; -tácuri
34
33 cucúi
30
coștác; -tácuri
28
29 ?
19 gîrbă; gîrbe
10 gîlcă; gîlś, [σ] [ɛ] coc^ășă+
9 cucútă; -cúț
1 gogoáșă; ~
2 coc^ășă; -c^óș
coc^ășă; -cóș, [k] coc^oășă [pl.]
3
6 cocoáșă; ~+
7 coc^ășă; ~
4 coc^ășă; ~
5 gîrbă; gîrbe
8 búbă, [k] gîlcă, [σ] cocoáșă+
20 gîlcă, [ɛ] cocolóș
22 cocuășă; ~
21 gîlcă; gîlś+
26 gîrbă; gîrbe
27 gîrbă_șălě
25
[σ] gîlcă_șălě
24 goguășă; ~+
23 gîrbă; gîrbe
36 ?
35
condáč; -dáś, [k] -dášě [pl.], [σ] coștúi; ~+
37 [ɛ] coc^óș; ~
49 cucúi; ~
38 ?, [ɛ] nod+
39 [ɛ] gîlcă+
40 ?, [ɛ] cucúi+
48 n^od
41 coc^ășe; -cóș
42 coc^ășă; ~
47 gîlcă; gîlś+
46 buátă; buátě, modîlcă; -dîlc+
45 cocoáșă; ~+
43 coc^ășe; ~
50 cucúi+
52 gîlcă
54 gîlcă; gîlś+
44 ?, [∗] [σ] coc^ășă; -c^óș+
53 gîlcă_șălě
51 ?+
55 cocoáșe; ~
gîlcă; gîlś+
58
57 gîlcă_spináre; gîlś
59 ?
56 cocóșu [a.] în spináre+
64 cocóș, strîmbatúră, nod+
60 gîlcă_șălě; gîlś+
61 cocóș; ~
62 +
cocóș; ~
63 gîlcă; gîlś

COCOŞAT, pl. „*bossu, gibbeux*”
[163]/[310]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi zici omului care are o umflătură de asta în spate?*

II. 1. 43. *a rămî̆s cocoșát.*
8. *cocoșát* [e cel] *cáre să cocoșáḑă sî́ŋgur, đě bătrîńáță. gî́lca-i̯ álta.*
12. 13. [D] COCOŞAT #.
18. *uđę́ṣćě* ‘rămâne’ *zgîrśít.*
21. *a-mbătrîńít.*
23. *a rămî̆s gîrbáv.*
25. *i s-a frînt ṣą́ľiľi,* [k] *u̯ósu spinắri.*
28. *gîrjáb* [e] *vórbă sîrbi̯áscă.*
32. *s-a zgîrśít* [perf. c. 3].
33. „Se zice: *stau̯ cucui̯át.*”
35. *s-a zbîrśít, s-a cocîrját* [perf. c. 3].
36. „*stî̆ă cocoșát* se zice și despre cel care nu e *gîrjáb.*”
40. „Când o boală îl strâmbă și rămâne *gârjáb.*”
41. *rămî́nđě* [ind. prez. 3] *cocoșát.*
43. *a rămî̆s* [perf. c. 3] *cocoș'át.*
47. „*ș-așá* se zice: *gîrjáb* de bătrînețe.”
50. *s-a cucui̯át.*
[D] COCOŞAT #.
51. *sámo* ‘numai’ *ḑíśem cocoșát. sî́rbi ḑíśě gî́rbav.*
53. *i̯e cocoșát, áre frîntúră.*
54. „*apľecát pấnă la pomî́nt.* Și cel aplecat de bătrînețe e tot *cocoșát.*”
57. *să cocoșáză* [ind. prez. 3].
59. *s-a cucoșát* [perf. c. 3].
60. *cocoșát, gîrjáb, tot úna. s-a cocoșát* [perf. c. 3]. *i s-a strîmbát u̯ósu spinắri, s-a gîrjabít* [perf. c. 3].
63. *gîrjáv, cocoșát, tot o vórbă. cocoșátă* [f.], *gîrją̆ve* [pl. f.].
64. *să strî́mbă* [ind. prez. 3].

III. Vezi și h. 117 (COCOAŞĂ).

*

Anchetă suplimentară: Oštrelj: *cocoșát; -șáț.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 56, pct. 4: *cucui̯át.*
55. ALR I, vol. I, h. 70, pct. 859: *ómu cu spinári̯a rúptî.*
64. ALR I, vol. I, h. 70, pct. 3: [cu spinarea] *frî́ntă.*

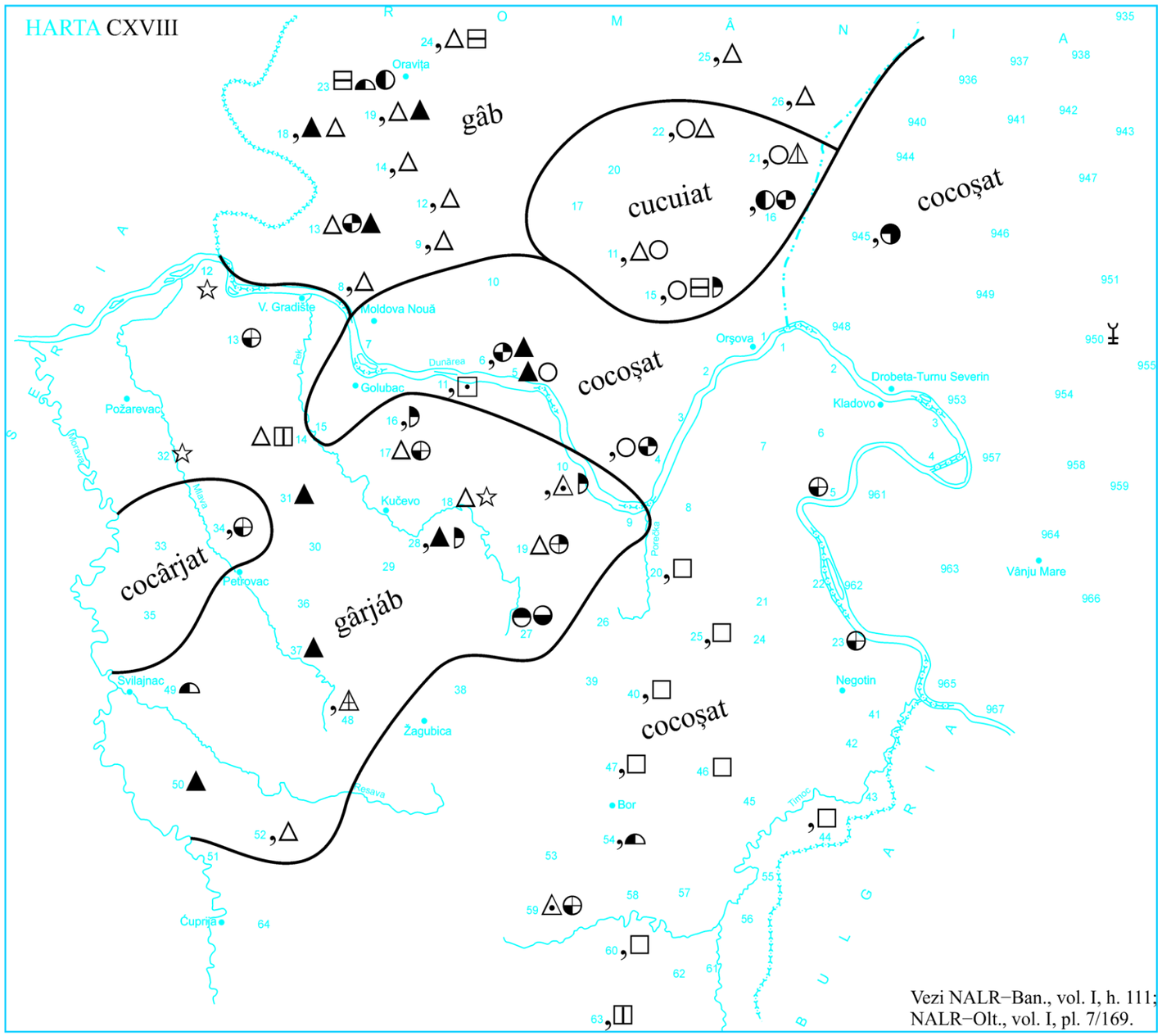

Principalii termeni pentru COCOŞAT

cocoșat	cocoșit	gârb	gârbáv	gârbos	gârjáv	aplecat (de spate)
cocușat (cucoșat)	cucuiat	gârbov	gârbat	gârjáb	gârjób	zgârcit
gogoșat	gâb	gârbav	gârbovat	cârjáb	cocârjat	ghebos

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

STOMAC, pl. „*estomac*”
[164]/[311]

I. Întrebare indirectă: *În ce ajunge mâncarea îndată după ce o înghiți?*

II. 2. [D] *rînda i̯éstă áia-núntru, stomácu, únd'e mi̯érzĕ mîncárea.*
3. „*rînda* se zice şi pe sârbeşte, şi pe românește. *nu-i̯ zîcă stomác.*”
4. 10. 42. „*jălúdăț* [!] e pe sârbeşte.”
5. „*jălúdăț. noi̯ îi̯ zîcăm bundărău̯*, pe românește. Când tai un porc, tot are *jăludáțu ăla, bundărău̯.*”
7. [σ] *fu̯áľe* [se zice] *îŋ ◡glúmă. fu̯áľe* [sunt] *áľa că țigánu ascúťe fi̯éru. dác-aș zîcă la únu că-l du̯áre fu̯áľeľe, l-aș supărá*, [pentru] *că i̯el áre stomác, n-are fu̯áľe.* [σ] *rînză* [este] *la găi̯ínă.*
9. *jălúdăț* [pe sârbeşte]. *rînda să i̯a dĕ la mi̯ĕl, dĕ făcút ki̯ag dĕ lápće.*
12. *jălúdăț* [zic sârbii]. [σ] *rînda-i̯ álta*: *rînda dî la porc, dî la vițắl. să scu̯áće, să spálă, să fáșĕ* [cu ea] *ť/ćag, brînda dă lápć/ťĕ.*
13. „*tîrbán* zic unii din sat şi sârbii.”
15. „ Şi animalele au *rînda. gai̯ína áre pípotă.*”
16. *burfán*; *-fáne* ‘intestinul gros’.
18. *dăpă śe o îŋgíț*, [mâncarea merge] *în târbán.*
19. *sîrbĕșće* [se zice] *jălúdăț. m-am umflát la búrtă.*
20. „*bába* ‘bunica’, când tăiau porcii, zicea: *úmpl'e tîrbánu, jălúdățu.*”
22. „ Se zice că *stomácu rîzăș't'e*, [atunci] *cînd lúcră.*”
23. *stomác* [se zice] *îŋ ◡global, la máță, splină, jălúdăț.*
24. *jelúdăț, c-așá am înmvățát la şcu̯álă. ai măi̯ bătrîń* [ziceau] *mă du̯áre tîrbánu.* [D] *rînda* [se zicea] *cînd tăi̯ám porś.* [D] *stomác i̯e vórbă sîrbi̯ască.* [Se zice:] *mi̯-a căd'út rînda* [sau] *će tráźĕ la rînda*, [atunci] *cînd ć-apípii̯ la búrtă.*
26. *jălúdăț* [pe sârbeşte]. *tîrbán, şî la porc.*
27. „*jălúdăț* zic sârbii. [σ] *rînda áre şî u̯ómu. búrtă* e toată.”
29. [D] STOMAC #.
30. „*rînda* e mai sus. Acolo ajunge mâncarea întâi. *stomácu* e mai jos.”
32. [D] RÂNZĂ: [Se zice:] *ma du̯áre rînda íl'i áre rînda.*
33. *stomác*, [şi pe] *sîrbĕșćĕ*: *mă du̯áre stomácu.*
41. *bundărău̯* [e] *únde să mâcînă* [mâncarea]. *búrtă* [e toată].
42. „*jelúdațu* [a.], sârbeşte.”
43. *burtăfét'e i̯e jelúdațu únd'e să pregăt'ęște* [mâncarea]. *du̯áu̯ă burtăfeț*, [k] *doi̯ burtăfeț*, [r.] *mnojínă* ‘plural’], *burtăfeț.*
44. [∗] *ajúnge la ínimă.* [∗∗] *d'in burdúș* [ajunge] *în máță.* [∗] [r.] *inima-i̯ álta, inima-i̯ bășca, áre urékĭ, lúcră ca púmpa.*
45. [D] TÂRBAN #: *tîrbán* [zic sârbii]. *i̯e urît.*
46 *îm◡burtán, pe úrmă, máțîl'i.*
50. [D] *la jălúdăț, rumíni ar ḑíśĕ stomác.* [D] *rînda i̯éstă la porc.*
51. [D] *rînda i̯e áia, mu̯ára áia śĕ máśină mîncária, jălúdaț, áia mícă. dîn rînda mi̯érzĕ mîncária în tîrbán. tîrbán i̯e stomácu, al máre.*
54. *i̯éstă și burtán.*
56. *pe úrmă pl'ácă* [mâncarea] *pe máță.*
57. „Sârbii zic *jălúdăț.*”
59. „Toată vita are *rînda, și pórși.*”
60. *pin máțu gúri* [ajunge mâncarea în] *tîrbán.*
61. *tîrbán zîcĕm la áľe marĭ, la stu̯ácă.*

III. 4. Informatorul principal pronunță cu *ḑ* [*rînḑă*], iar celălalt, localnic, participant la anchetă, pronunță cu *z* [*rînză*].
43. 44. Informatorii se contrazic cu privire la sensul şi formele cuvântului INIMĂ.

Vezi şi h. 120 (PÂNTECE).

∗

Anchetă suplimentară: Oştrelj: *tîrbán, búrtă.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 64. pct. 4: *t'ŗbánu* [a.].

HARTA CXIX

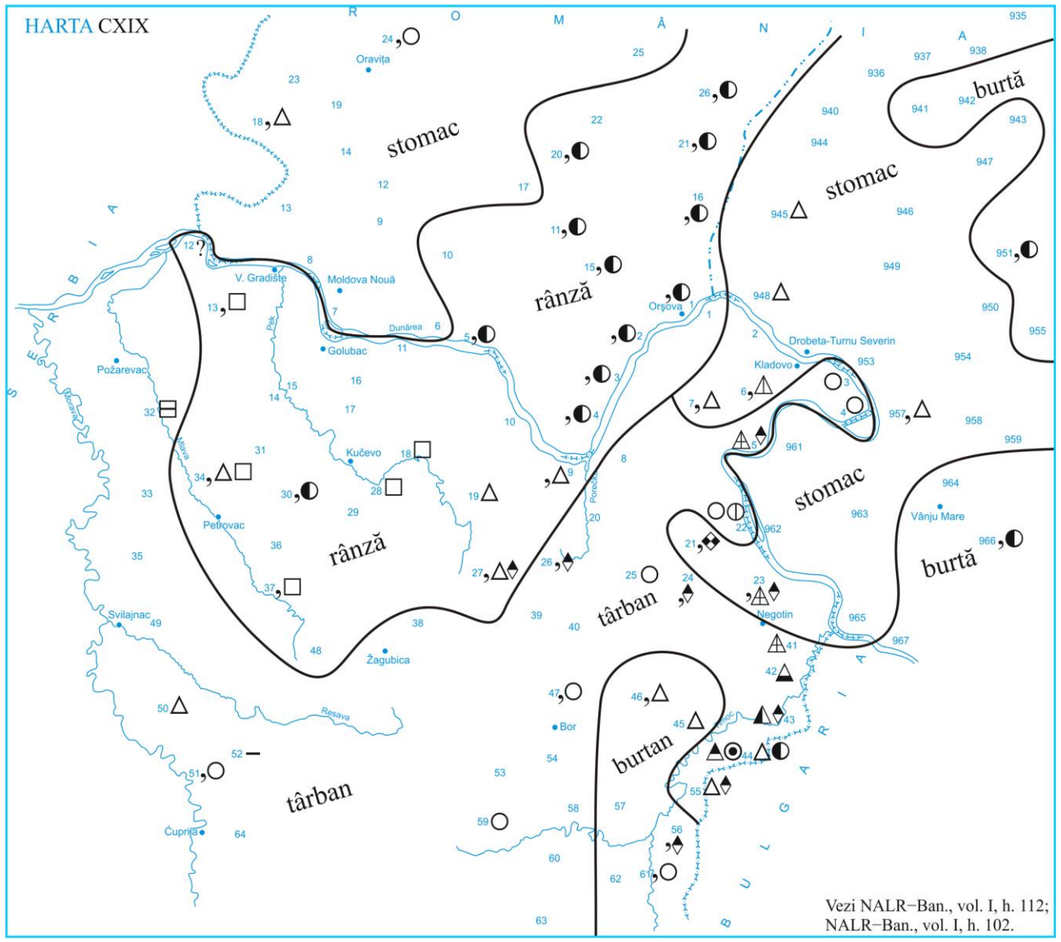

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 112; NALR–Ban., vol. I, h. 102.

Principalii termeni pentru STOMAC

○ rânză	△ burtă	▲ burduf	□ târban	❖ cârtăbuș
◑ rânzoc	⚠ burtan	▲ burduș	⊟ târfan	⦿ inimă
◐ stomac	◭ burtăfete	⚠ bundărău	♦ jeludăț	

55. ALR I, ms., ch. [125], pct. 859: *stomác*; *-mácurĭ* (= *búrta, tot úna*); cf. şi ALR I, ms., ch. [124], pct. 859: *rî/ăn̦ză*$^{+}$: „La vacă, *ístu ca la u̯om.*”; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 67, 66, pct. 859: STOMAC, RÂNZĂ.
64. ALR I, ms., ch. [125], pct. 3: *stomác la om*; *stomácurĭ*$^{+}$: (= la toată burta); cf. şi ALR I, ms., ch. [124], pct. 3: *ístu mu̯ára ómului*$^{+}$: *áre ómu rînză. rînḑă* (la om, la miel); cf. şi ALRM I, vol. I, h. 67, 66, pct. 3: STOMAC, RÂNZĂ.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 rînḍă; rînḍuri, [k] rînḍă [pl.]
2 búrtă, [k] stomác; -máśĕ
3 búrtă, [k] rînḍă; rînḍ
4 rînḍă, [*] rînză
5 jălúdăţ, bundăráu; -răuri
6 [σ] stomác, [r.] burtán; -táń
7 stomác; -mácuri, búrtă; burţ
8 tîrbán
9 búrtă, jălúdăţ, [σ] [k] rînḍă; rînḍ
10 rînḍă; ~
11 rînḍă
12 ?
13 rînḍă, [σ] tîrbán
14 rînḍă; ~
15 rînḍă; rînḍ
16 rîḑă; ~, [k] rîḑ [pl.]
17 rîḑă; ~, [*] rînde [pl.]
18 tîrbán; -báńĕ
19 búrtă
20 búrtă, [k] tîrbán
21 cîrtăbúş; ~, stomác; -máśĕ
22 rîză, rîzóc; -zăcă, -zócuri [pl.]
23 bundăráu, jălúdăţ, [σ] stomác
24 jelúdaţ, [B] tîrbánu [a.]
25 rînḍă; rînḍ
26 jălúdăţ, tîrbán; -báńĕ
27 búrtă, jălúdăţ, [σ] [ɛ] rînḍă
28 tîrbán; -báńĕ
29 rîḑă
30 rîḑă, stomác
31 rînḍă; ~
32 tîrfán; -fáń, [D] rînḍă
33 tîrbán; -báń
34 búrtă, tîrbán, rîḑă
35 búrtă, [k] tîrbán; -báńĕ
36 rîḑă
37 tîrbán; -báńĕ, rîḑă; ~
38 tîrbán; -báńĕ
39 tîrbán; -báń, [σ] [ɛ] -báńĕ [pl.]
40 tîrbán; -báń
41 bundăráu; [ɛ] -réi
42 burdúf; -dúfe, [*] -dúfuri [pl.]
43 burtăféţe; -féţ, jelúdăţu [a.], [*] ímińĕ [pl.], ímiń [pl.], [k] jelúdăţ
44 burdúş; -dúşuri, -dúşă, búrtă, stomác, jălúdăţ, [*] ínimă, [**] burdúş; ~
45 búrtă; burţ
46 búrtă, burtán; -táńĕ
47 tîrbán, [*] rînḍă
48 rînḍă; rînḍ
49 tîrbán
50 búrtă
51 tîrbán; -báńĕ, [D] rînḍă
52 –
53 tîrbán; -báńĕ
54 tîrbán; -báńĕ
55 jălúdăţ, búrta [a.] máre; burţ, [r.] búrtĕ [pl.] mari
56 búrtă, [k] burtán; -táńĕ, jălúdăţ
57 burtán; -táńĕ
58
59 rîḑă; ~
60 tîrbán; -báńĕ
61 rînză, burtán
62 burtán; -táń
63 tîrbán; -báń
64 tîrbán; -báń

PÂNTECE, pl. „*ventre, abdomen*”
[165]/[312]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi zici, la om, la partea asta, de la piept până la picioare?*

II. 2. 24. 28. [D] FOALE #.
4. „Unde-s mațele.”
5. *búrta i̯éstă ásta to̯átă, d'e la pi̯ept pîn‿la pi̯čo̯áre. pínt'ečâl'e i̯éstă ai̯íča, îm‿vál'e* [indică zona vintrelor]. [D] *să zíčă și fu̯ál'e, núma pínt'ečă* [se spune în mod obișnuit].
8. *búrtă* ‘partea superioară și mijlocie a abdomenului’. *búrta mícă* ‘partea inferioară a abdomenului’ *i̯e jos*: *bi̯eșíca, ki̯ésu đe u̯áu̯ă* ‘scrotul’...
9. *búrta mícă* [e] *jos*. *acólo, la topolóvnic* ‘Topolovnik’ *đic și fu̯ál'e la búrtă*.
10. 14. 31–33. 51. 54. „*búrta mícă* e jos, sub buric.”
11. *búrta táre* ‘partea superioară a abdomenului’ [e] *su‿pi̯ept, búrta mícă* [e] *dî‿zos*.
12. „*tot îi̯ búrtă. búrta mícă* e în partea dinainte, mai jos.”
13. *fu̯ál'il'i* [a.]. avém *fu̯ál'i, rînd̯ă, fi̯ér i̯a* [a.], *i̯éstă ái̯a, splína* [a.] ...
16. *fu̯ál'e, búrta mu̯ál'e* ‘partea de jos a abdomenului, părțile laterale de sub coaste ale abdomenului’.
17. *fu̯ál'il'i* [a.].
18. *mi̯érzĕ dă la rînd̯ă. întră tîrbán și máță'e ál'e supțîrî*. [D] PÂNTECE #.
19. „*búrta máre = búrta mícă* și mațele. *m-am un̯flát la búrtă. într-á mícă* ajunge mâncarea.”
20. „*búrtă = tîrbánu* și mațele.”
21. *s-a un̯flát búrta, îl du̯áre búrta*.
23. 58. [D] PÂNTECE #.
25. *búrta mare, đi la buríc î‿sus, pîn‿la cápu pi̯éptului. búrta mícă, đi la buríc î‿jos*.
26. *tîrbánu-i̯ îm‿búrtă*.
27. *búrta mícă* [e] *sup‿curáu̯ă, đî‿zos đe buríc. nű și̯ću̯ aș á* [să fie] *vo vórbă adîșă* ‘anume’.
30. „*stomác* e în limba sârbă.”
35. „*búrta mu̯ál'e* e jos.”
38. „*búrta máre* e sus, unde-i *tîrbánu, ficátu*; *búrta mícă* e *îm‿vál'e, únđe ńĕ-îšíźĕm cu curáu̯a*.”
39. „*búrta mu̯ál'e* e de la buric in jos. [D] PÂNTECE #.”
40. „*búrta mu̯ál'e* e toată. [D] *fu̯ál'e* se zice *îm‿băźócură*: *śĕ áre-n‿fu̯ál'e*? [D] PÂNTECE #.”
42. „*ki̯śi̯ța picórului* e [încheietura] între picior și *búrtă*.”
43. „*búrta* e toată, cu mațe cu tot. Se zice: *mă du̯áre pe la víńĕ* [în partea de jos], *să nu zíčă*: *mă du̯áre pe la púlă*.”
45. „*búrta máre* e până la *buríc*.”
46. „*búrtă* e toată.”
47. „De la piept până la picioare.”
49. [D] *búrta mu̯ál'e* [e] *ái̯a dă źos*.
50. [σ] „*și̯ću̯ că i̯éstă búrta mícă*, dar *nu și̯ću̯ la śĕ* se zice.”
55. „*búrtă* e *búrta máre* și mațele.”
57. „*búrta máre* e toată, *đĕsúpra*, de la *cápu pi̯éptului, a mícă* e jos.”
60. *búrtă* [e] *búrta máre* + *búrta mícă, đi la buríc î‿jos*. [D] *fu̯ál'ĕ, să d'íšĕ, la u̯ái̯ĕ*.
61. „*búrtă* e toată. *burtán* e sub capul pieptului. *tîrbán* este la *stu̯ácă* ‘animale’. *máțu al ki̯or* ‘apendicele’.”
63. *búrta mu̯ál'e* [e] *jos, supt buríc*.

III. În unele puncte s-a întrebat și dacă se cunoaște termenul *vintre*: [D] VINTRE #: 1–5. 9. 14. 15. 17–20. 22. 23–25. 28–44. 47. 48. 51. 54–58. 60. 62.
Vezi și h. 119 (STOMAC).

*

Anchetă suplimentară: Oštrelj: *búrtă*.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 38, ch. [2211], pct. 4: *búrtą* [a.], *búrtă* [na.]; cf. și ALRM II, vol. I, h. 121, pct. 4: BURTĂ; cf. și ALR II, vol. I, MN, p. 39, ch. [2212], pct. 4: *fu̯ál'i, i̯ar búrtă* [v. 2211] – *rînd̯ą. mi̯-a fuźít rînd̯a dă la loc, mi-s scuturátă* [se zice] „când te doare burta”.

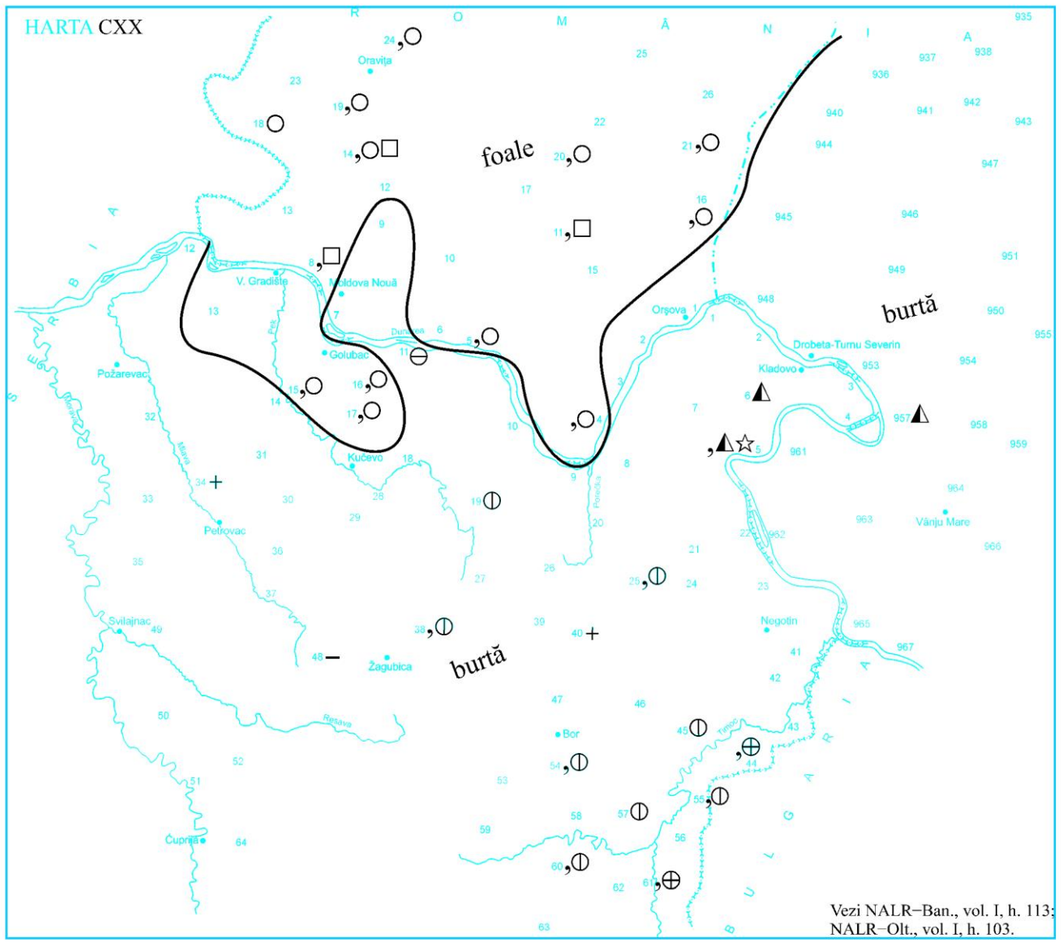

Principalii termeni pentru PÂNTECE

○ burtă	⊖ burta [a.] tare	□ târban	☆ foale
◑ burta [a.] mare	⊕ burtan	◭ pântece	+ alt răspuns

Notă: Nu au fost incluse în hartă răspunsurile care se referă la partea de jos a burții (burta mică, burta moale etc.).

55. ALR I, vol. I, h. 42, pct. 859: *búrtî*; *búrt'ĕ*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 60, pct. 859: BURTĂ; cf. și ALR I, vol. II, h. 232, pct. 859: *burt'íța* [a.]; cf. și ALRM I, vol. II, h. 314, pct. 859: BURTIȚA; cf. și ALR I, ms., ch. [101], pct. 859: [D] VINTRE: #.
64. ALR I, vol. I, h. 42, pct. 3: *búrtă/î*; *burț*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 60, pct. 3: BURTĂ; cf. și ALR I, vol. II, h. 232, pct. 3: *burćíța* [a.]; cf. și ALRM I, vol. II, h. 314, pct. 3: BURTIȚA; cf. și ALR I, ms., ch. [101], pct. 3: [D] VINTRE: *n-am au̯u̯d'ít*.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 [σ] búrtă, búrta [a.] mícă
13 fuáľi
11 búrta [a.] táre, búrta [a.] muáľe, búrta [a.] mícă
1 búrtă; burț
2 búrtă
búrtă; burț, fuắle; fuol', fuoi̯ [pl.]
16 búrtă; burț, fuáľe, búrta [a.] mᵘálе
3 búrtă; burț
6 [σ] pîntečă
búrtă; burț, [σ] [B] búrta [a.] mícă
15
14
7 búrtă
4 búrtă
32
17 búrtă; burț, fuáľa [a.]; fuáľe
10 búrtă; burț, [σ] búrta [a.] mícă
búrtă; burț, búrta [a.] mícă
búrtă; burț, [σ] búrta [a.] mícă
5 búrtă; burț, [σ] pîntečă, [σ] fuáľe
31
18 búrtă; burț
8 búrtă, búrta [a.] mícă
34 búrta [a.] mícă
9 búrtă, búrta [a.] mícă
33 búrtă, búrta [a.] mícă
30 búrtă; burț
28 búrtă; burț
19 búrta [a.] máre, búrta [a.] mícă
29 búrtă; burț
20 búrtă; burț
22 búrtă; burț
21 búrta [a.]
35 búrtă, búrta [a.] mᵘálе
36 búrtă; burț
búrtă, búrta [a.] mícă
26 búrtă
búrta [a.], búrtă; búrce
27
25
24
23 búrtă; burț
búrtă; burț, búrta [a.] máre, búrta [a.] mícă
37 búrtă; burț
búrtă; burț, búrta [a.] máre, búrta [a.] mícă
38
39 búrtă; burț, búrta [a.] mᵘálе
49 búrtă
40 búrta [a.] muáľe
48
41 búrtă
42 búrtă; burț
47 búrtă
46 búrtă; búrțe
50 búrtă
45
43 búrta [a.]
búrta [a.] máre, búrta [a.] mícă
52 búrtă; burț
54
44 búrtă, [*] burtán
51 búrtă, búrta [a.] mícă
búrtă 53
búrtă; burț, búrta [a.] máre, búrta [a.] mícă
55 búrtă, búrta [a.] máre
búrtă; burț
58
57 búrta [a.] máre, búrta [a.] mícă
59 búrtă; burț
56 búrtă
64 búrtă
60 búrtă; burț, búrta [a.] máre, búrta [a.] mícă
61 burtán, búrtă
62
búrtă; burț
63 búrtă; burț, búrta [a.] mᵘálе

CHIORĂIE (MAȚELE) (ind. prez. 6) „*(les boyaux lui) gargouillent*”
[167]/[319]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că fac mațele când ești flămând, de se aude ceva?*

II. 1. *gi̯erțón máțîľi đĕ flą̆mínd.*
3. *úrăi̯e máțîľi̯.*
5. *úrą̆i̯ĕ máțîľĕ.*
7. *cłocot'ĕ́sc máțăľẹ.*
10. *zgi̯u̯ắrțăi̯ĕ máțîľi.*
11. *kirón máțîľi.*
16. *gi̯ǫárțăi̯ĕ máțîľi.*
17. *kirón máțîľi, kirǫáńe un maț.*
19. *gí́răi̯ĕ máțăľẹ.*
22. „*cí́răi̯e máțîľĕ* cînd e flămând, *úrd'ină máțîľĕ. úrd'ină* se zice și *cînd mi̯ĕrg: mersắi̯ îŋcᵘá, îŋcólo, mă pľimbái̯, urđinái̯* [perf. s. 1].”
23. *ᵘórcăńĕ máțăľi.*
24. *gi̯órțăńĕ máțăľĕ đĕ flą̆mínd.*
26. *gi̯ĕrțón máțîľi.*
30. *kirón máțîľi.*
31. *și găi̯ína cîrᵘáńĕ.*
33. „Pe sârbește, *cí́rĉĕi̯ĕ.*”
37. *cîróń máțîľe.*
38. *gi̯u̯ắrțăi̯e íľi să sfăđésc.*
41. *ᵘórcăńĕ máțăľe.*
42. *cátă să mănínĉĕ.*
43. *ᵘórcăi̯ĕ máțăľe.*
44. *s-aᵘúd máțîľi de fu̯áme.* [*] *cíntă máțăľe, ᵘórcăńĕ máțăľe.*
52. *gi̯órțăi̯e máțîľi.*
53. *kírțăi̯e máțăľe.*
55. *ᵘórcăńĕ máțâľe că mi̯-e fu̯áme.*
56. *am îm̥flămĩzít și-m gi̯órțăńe máțu.*
62. *gi̯órțăi̯ĕ máțăľi.*
63. „*șí gîrțón* [zice] *la cáre-i̯ dă-ŋ‿gînd.* Cum îmi vine în minte.”

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *gi̯u̯ắrțăi̯ĕ.*

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 62, pct. 4: *cîru̯ón máțîľi dă fu̯ắmi.*

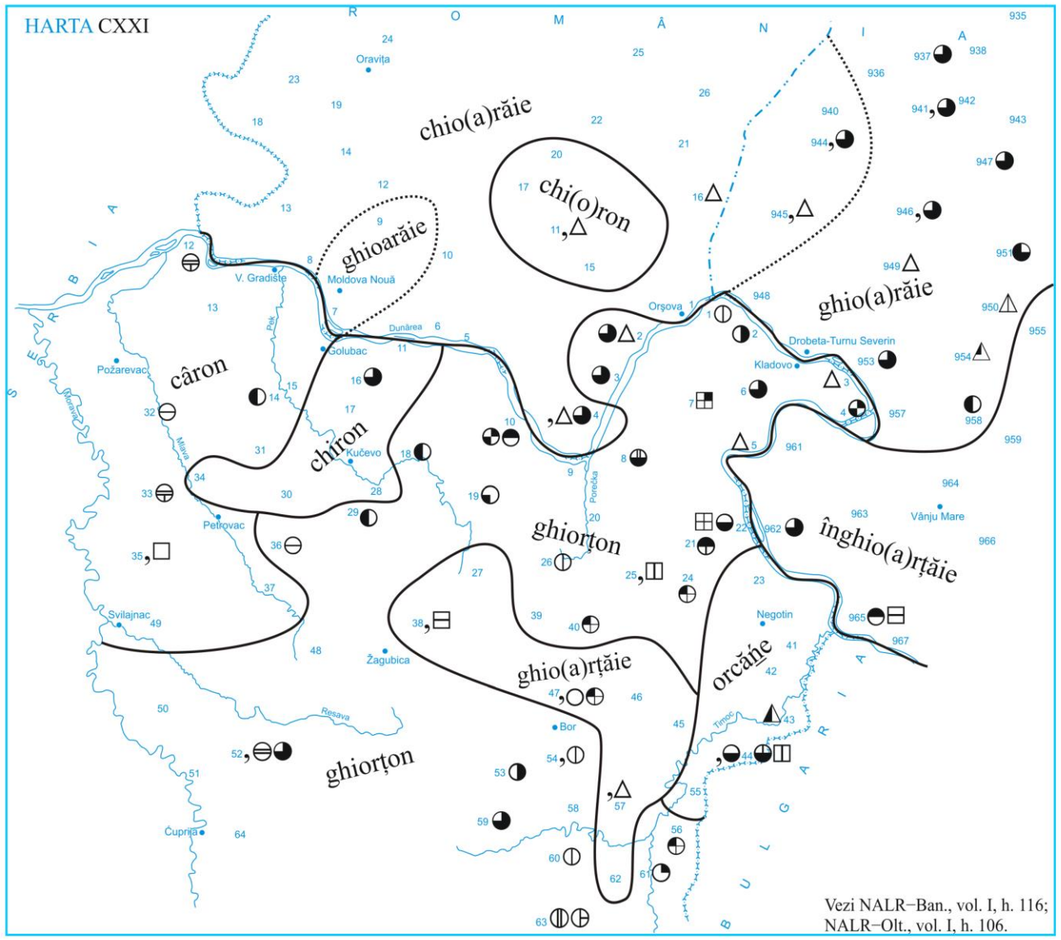

Principalii termeni pentru CHIORĂIE (MAȚELE)

ghiorțon	chiorcăie	gârăie	horcăn
gherțon	ghio(a)răie, ghioarâie	chi(o)rțăie	zbiară
gârțon	(în)ghiorlăie(sc)	ghio(a)rțăie	(se) cântă
(s)cârțon	chirăie	zghio(a)rțăie	urdină
chiron	ghirăie	ghiorțăńe, ghiorțâńe	clocotesc
câron (câroańe)	cârăie	(h)urăie, uroaie	se sfădesc, se ceartă
câron (cărcun)	corăie	huruie	
chi(o)arăie	cârcăie	orcăie	

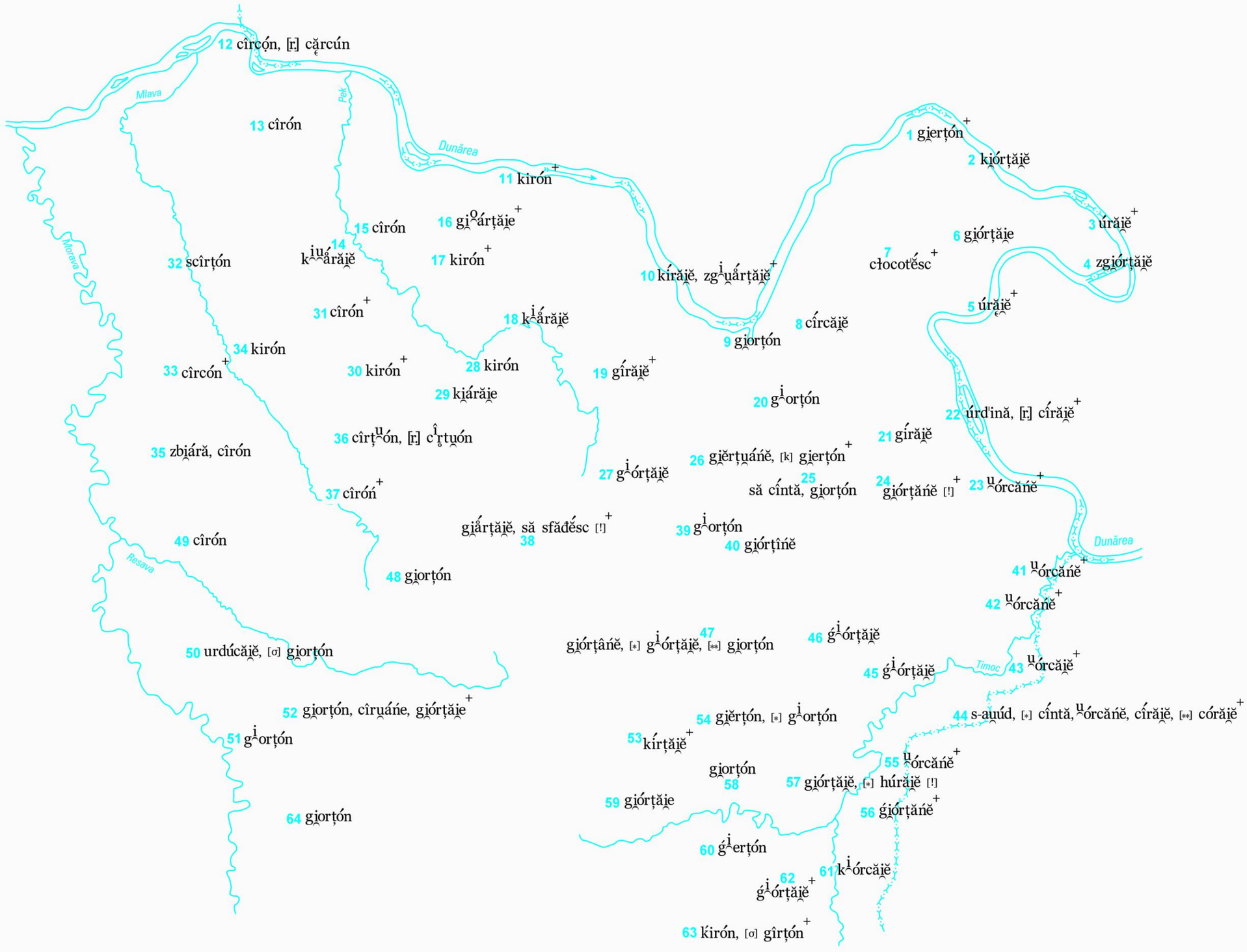
12 cîrcọn, [r.] cărcún
Mlava
Pek
Dunărea
13 cîrón
11 kirón+
1 gierțón+
2 kiórțăie
3 úrăie+
6 giórțăie
7 cłocotésc+
4 zgiórțăie
15 cîrón
16 gi^árțăie+
14
32 scîrțón
k^^árăie
17 kirón+
10 kiráie, zg^uárțăie+
5 úrăie+
31 cîrón+
18 k^árăie
8 cîrcăie
9 giorțón
34 kirón
33 cîrcón+
30 kirón+
28 kirón
19 gírăie+
29 kiárăie
20 g^orțón
22 úrdĭnă, [r.] cîrăie+
21 gírăie
36 cîrț^uón, [r.] cîrtuón
35 zbiáră, cîrón
26 giĕrțuáńĕ, [k] gierțón+
27 g^órțăie
25 să cîntă, giorțón
24 giórțáńĕ [!]
23 u^órcáńĕ+
37 cîrón+
giárțăie, să sfădésc [!]+
38
39 g^orțón
40 giórțînĕ
49 cîrón
Resava
48 giorțón
Dunărea
41 u^órcáńĕ+
42 u^órcăńĕ+
50 urdúcăie, [σ] giorțón
47
giórțânĕ, [*] g^órțăie, [**] giorțón
46 g^órțăie
45 g^órțăie
Timoc
43 u^órcăie+
52 giorțón, cîruáńe, giórțăie+
54 giĕrțón, [*] g^orțón
44 s-auúd, [*] cîntă, u^órcăńĕ, cîrăie, [**] córăie+
51 g^orțón
53 kírțăie+
giorțón
55 u^órcăńĕ+
58
57 giórțăie, [*] húrăie [!]
59 giórțăie
56 górțăńĕ+
64 giorțón
60 g^ertón
61 k^órcăie
62
g^órțăie+
63 kirón, [σ] gîrțón+

FIERE „*fiel*”

[168]/[320]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spuneți la bășica aceea care-i plină cu o apă galben-verzuie și amară?*

II. 11. *pră ficáțî ą̆i̯ ńḗgri.*
13. *pe ficát.*
14. *pră ficát*, [r.] *ficą̆́ț*, [k] *ficáț.*
19. *îm̥‿ficáțî ai̯ ńḗgri.*
21. „La voi [în România] se zice *beșíc̆ă.*”
23. „Pe sârbeşte, *juĉ.*”
32. *um̥‿fi̯ar*; *doi̯ fi̯ęrİ.*
33. *îi̯ amáră.*
38. *i̯eu̯ n-o am, am scós-o.*
41. *ca peľínu. fĉḗri̯a ómului̯.* [σ] *fĉĕr* ‘fier’.
42. [D] „Securea e din *fĉĕr.*”
45. „Are în ea *peľín.*”
50. „Lipită *dă ficáț.*”
55. *ľípítă în̥‿ficáțî ai̯ ńḗgri.*
63. *pe ficáțî̯‿ai̯ ńḗgri.*

III. 25. Forma de plural *fi̯ḗrii̯* este susținută și de către un alt informator participant la anchetă.
Vezi și h. 123 (FICAT).
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *fi̯ḗri̯a* [a.], *fi̯ḗrİe.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h 47, pct. 859: *fṯ'ḗri̯a* [a.]; *ft'ḗrĕ*; cf. și ALRM I, vol. I, h. 70, pct. 859: *ft'.*
64. ALR I, vol. I, h. 47, pct. 3: *fİḗre*; *fe̱rİ* (la om); cf. și ALRM I, vol. I, h. 70, pct. 3: *f.*

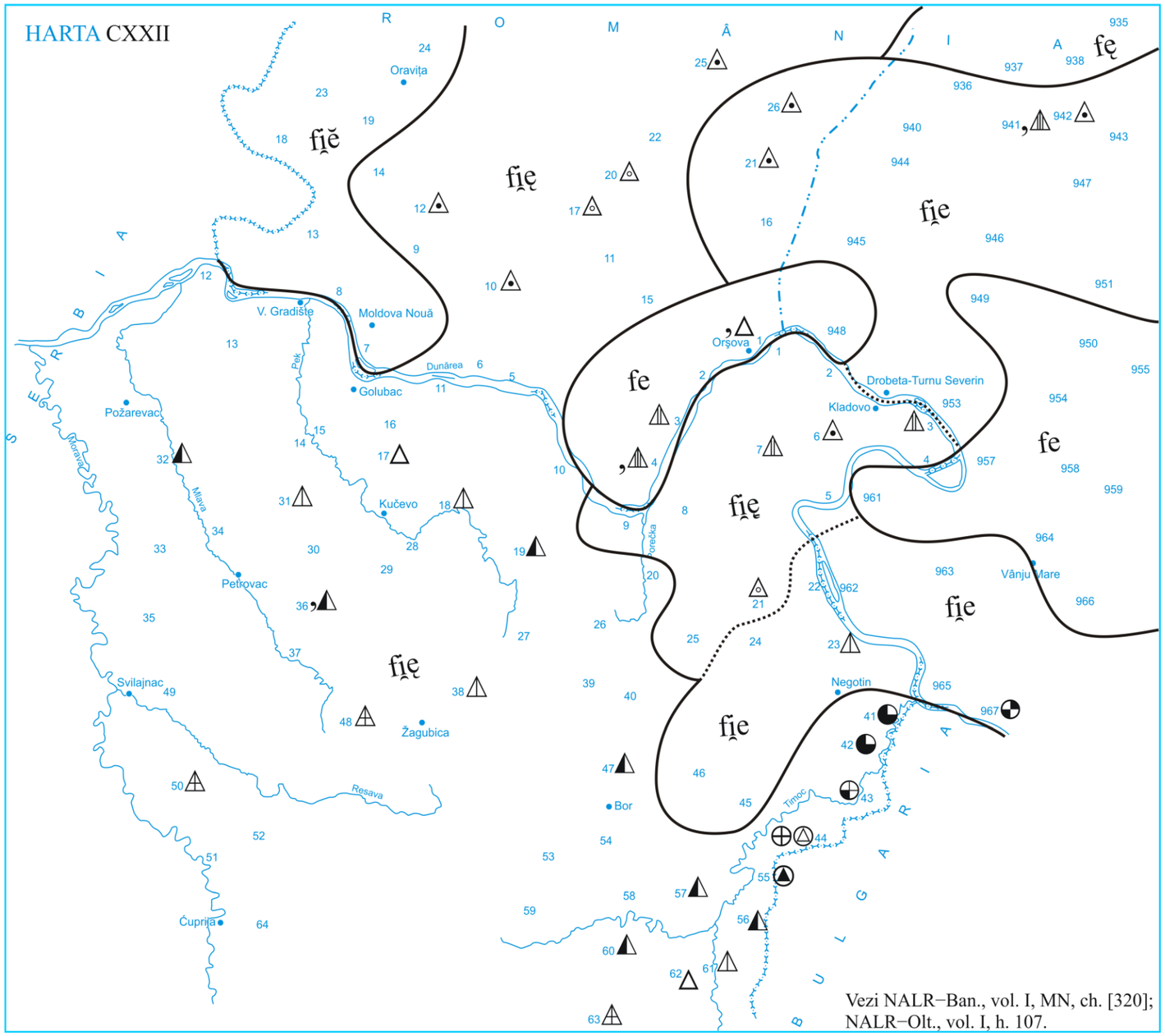

Grupul *fie-* în FIERE

fi̯e	*fi̯ę*	*fi̯ę*	*ft'ę*	*ste*
fe	*fi̯ę*	*fi̯a* (*fi̯ä*)	*fḱe*	*sḱę*
fi̯ĕ	*fę*	*fte*	*fĉę* (*fĉĕ*)	

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 [ɔ] [ɛ] fiére
13 fiéria [a.]+
11 fiére+
1 fiéria [a.]
2 fiéria [a.], fiére
3 fiéria [a.], fiére; fieri
6 férea [a.], fére
7 fiéria [a.], fiére
4 fiéria [a.]
15 fiére
16 fiére
14 fiéria [a.]+
17 fiéria [a.]
32 fiáru [a.]; fiárîl'i [pla.], fiar; fieri+
10 fiére
5 fiére
31 fiére
18 fiéria [a.]
8 fiéria [a.]
34 fiére
9 fiére
33 fiére+
30 fiére
28 fiére; feri
19 fiária [a.], fiáre+
29 fiére
20 spli..., [k] fiére
22 fiéria [a.]
21 fiériə [a.], fiériə; fiəri+
36 fiăria [a.], fiére
35 fiéria [a.]
26 fiére
27 [ɔ] fiéră
25 fiérii+
24 fiéria [a.]
23 fiéria [a.]+
fiéria [a.], fiére;
37 gălbińáća [a.], [k] fiéria [a.]
38 fiéria [a.], fiére+
39 fiérə, fiéra [a.]
40 fiéria [a.]
49 fiéră
48 fiéria [a.]
41 [ɔ] fcére, fcéria [a.]+
42 fcére+
47 fiăria [a.]
46 fiériiə; fiéri
50 fiéria [a.]+
45 fiéria [a.]+
43 ftére, ftérea [a.]
52 fiére
54 fiéria [a.]
44 stélia [a.], [*] ftériə
53 fiére
51 fiére, fiéria [a.]
55 skére+
58 fiére
57 fiăria [a.], [r.] fiária [a.]
59 fiére
56 fiáre
64 fiére
60 fiéria [a.]
61 fiére
62
fiéria [a.]
63 aveńínu, [k] fiére; fieri+

FICAT, pl. „*foie*”
[169]/[321]

I. Întrebare indirectă: *Aici*, *înăuntru* (GEST), *pe ce stă prinsă băşica asta?*

II. 1. *şî ficáţî ăi̯ álbi* ‘plămîni’.
2. *or că álbu̯* ‘plămîn’, *or că ńḗgru*.
3. *i̯étra*, *pe sîrbę́şt'ĕ*.
4. *ficátu-i̯ máre*, *bobrícu-i̯ mai̯ mic. ca la porc*.
5. *i̯étră i̯ę́stă pe sîrbę́şt'e. tu̯átă lúmę̯a şt'íi̯e i̯étră*, *núma ficáţ-ai̯ ńḗgri toţ vorbę́şt'e*, *tu̯átă lúmę̯a*, *la ţáră*, *aşá*.
6. *ála-n ĉă sî́ngăl'ĕ mę́re*.
7. *pe ficáţî ắi̯a şắd'ĕ fi̯ę́rę̯a*.
11. *um̥ ‿ficáćĕ d-ăi̯ ńḗgri*.
12. *fi̯ę́re*, *l'ipítă dă ficáţ*. *ficáţî ăi̯ albḗ* ‘plămânii’.
21. *i̯ę́stă şî́ álbi̯* ‘plămîni’, *şî́ ńḗgri*. *ficátu* [a.], *şî́ la stu̯ắcă* ‘la animale’.
23. „*i̯étra*, sârbeşte.”
26. *ficáţî ăi̯ albḗ*, *plúĉa* ‘plămînii’.
33. *i̯ę́tră* = *ţ̍ṛnă ĝigériţă* [pe sârbeşte]. *s-a dus i̯étra*. *a băᵘ̯út mult şî i̯-a ars i̯étra*.
37. „Şi *ficátu̯-al alb*; *ficáţ-ai̯ albḗ* ‘plămânii’.”
38. *móţu al lupắsc* ‘apendicele’.
41. „Pentru *i̯étra*.”
44. *stélḗa* [e] *pe ficáţî ă̯i̯ ńḗgri*. [∗] *ftériḗa* [e lipită] *d'ĕ ficáţî ă̯i̯ ńḗgri*.
46. *pe ficáţî ai̯ ńḗgri i̯e fi̯ériḗa*.
49. *fi̯ę́ră*, *pră ficát*.
56. *ficáţî ai̯ álbi şi pe úrmă ai̯ ńḗgri şi fi̯ári̯a pe i̯ei̯*.
58. *fi̯ére*, *pe ficát*; *du̯å ‿ficắţ*.
64. *fi̯ę́ri̯a i̯e pe splínă*, [k] *pe ficáţî ai̯ ńḗgri*.

III. În majoritatea punctelor de anchetă, forma de plural a fost primul sau, de multe ori, singurul răspuns al informatorilor.
Vezi şi h. 109 (PLĂMÂNI), 122 (FIERE).

∗

Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ficáţ* [pl.]; *fícáćĕ*, [r] *ficắţ* [pl.], [∗] [σ] *ficát*; *-cáţ*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [4134]: *ficáţ*, *ficát ńégru* [la porc].
55. ALR I, vol. I, h. 46, pct. 859: *ficát ńḗgru*; *ficáţ ńḗgri*; cf. şi ALRM I, vol. I, h 69, pct. 859: FICAT NEGRU (*ficaţi negri*).
64. ALR I, vol. I, h. 46, pct. 3: *ficáţ* [pl.]⁺: „*ficáţî lu om*. Pentru singular a dat şi forma: *ficáţ ńi̯ḗgri* [?]”; cf. şi ALRM I, vol. I, h 69, pct. 3: FICAT.

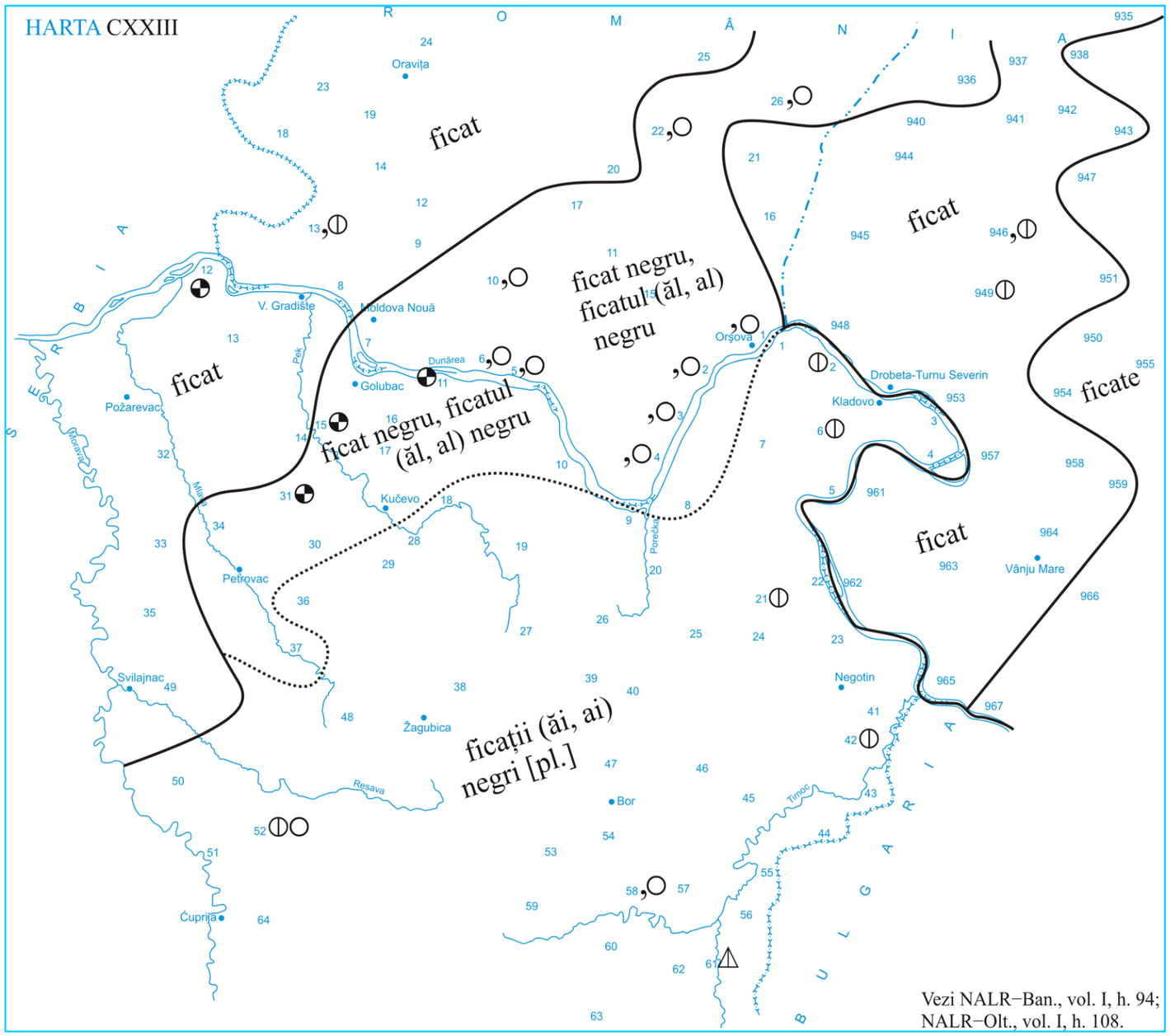

Principalele răspunsuri pentru FICAT

○ ficat ⦶ ficat negru, ficatul (ăl, al) negru ◕ ficaţi negri, ficaţii (ăi, ai) negri [pl.] △ ficate negru

Notă: În hartă sunt reprezentate formele de singular sau plural care au fost date mai întâi în răspunsuri.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 ficáț [pl.], ficáți ăi ńégri; ficáćĕ+
13 ficát; -cáț
ficáț négri [pl.]; ficát négru
14 ficát; -cáț
15
16 ficátu al négru; ficáț-ai négri
17 ficátu-al négru
32 ficát; ficáți [pla.] négri
31 ficáți [pl.] ăi négri
18 ficáți [pl.] ai négri
34 ficátu-al négru
ficáți [pl.] ai négri; ficát, ficátu al négru
28
33 ficát; ficáți [pla.]
30 ficátu-al négru; ficáț-ai négri
29 ficáț-ai négri [pl.]
36 ficáț-ăi négri [pl.]
35 ficáți [pla.]; ficát
37 ficátu-al négru; ficáț+
49 ficát; ficáț+
48 ficáți [pl.] ai négri
50 ficáți [pl.] ai négri
52 ficát, ficátu-al négru
51 ficáți [pl.] ăi négri
64 ficáți [pl.] ai négri+
11 ficáți [pl.] ăi négri; ficáćĕ d-ăi négri+
10 ficátu al négru; ficáț
19 ficáți [pl.] ai négri; ficátu al négru
20 [ɛ] ficáți [pl.] ăi négri
27
ficáți [pl.] ăi négri
26 ficáți [pl.] ăi négri+
25
ficáți [pl.] ai négri
38 ficáți [pla.] négri+
39 ficáți [pl.] ai négri; ficát négru
40 ficáți [pl.] ăi négri; ficát, [*] ficáți [pl.] ai négri
47
ficáți [pl.] ăi négri; ficátu al négru
46 ficáți [pl.] ai négri+
45
ficáți [pl.] ăi négri; ficáťĕ négru
54 ficáți [pl.] ăi négri; ficát
53 ficáți [pl.] ai négri; ficát
ficát; ficắț, [r.] ficáți [pl.] ăi négri+
58
59 ficáț-ai négri [pl.]
60 ficáți [pl.] ăi négri; ficát
62
ficáți [pl.] ăi négri; ficát
63 ficáți [pl.] ăi négri; ficát négru
1 ficáți [pl.] ăi négri+
2 ficát négru; ficáț+
[σ] ficátu al négru; ficáț+
6
3 ficáți [pl.] ai négri+
7 ficáți [pl.] ăi négri; ficát+
4 ficáți [pl.] ai négri+
5 ficáți [pl.] ai négri; ficát+
8 ficátu al négru
9 ficáți [pl.] ăi négri; ficát
22 ficáți [pl.] ăi négri; [L] ficáćĕ
21 ficát négru; ficáț+
ficáți [pl.] ai négri
24
23 ficáți [pl.] ai négri+
Dunărea
41 ficáți [pl.] ăi négri; ficáćĕ+
42 ficátu al négru; ficáț
43 ficáți [pl.] ăi négri; ficáťĕ
44 ficáți [pl.] ăi négri; ficáte négru+
55 ficáți [pl.] ai négri
57 ficáți [pl.] ăi négri
56 ficáți [pl.] ai négri; ficáťe+

RINICHI, sg. „*reins*”
[170]/[322]

I. Întrebare indirectă: *Aici înăuntru* (INDIC.) *ce are omul... de-a dreapta şi de-a stânga şirei spinării... seamănă cu două boabe de fasole, dar sunt mai mari?*

II. 1. „bobríś, *baş aiíśa îm‿pṛşl'án* [cf. srb. *pršljen* ‘vertebră’], [în] *cárl'iţa... noi̯ spuńém cárl'iţa şă̯l'ilor* [între şale, bazinul], *aiíśa*, *la şă̯l'i*, *d'i la curá ĭ‿jos*. Se mai zice *cárl'iţă* şi la *postáu̯a* [în care se face pâine]. [σ] *brǫáscă cu śovánă* ‘broască ţestoasă’.”
2. *bobríśi* [pla.].
4. „*bobríčĭ* [pla.]. *bobrícu-i̯ bobríc şi ficátu-i̯ ficát.* Sunt ca *bóbu d'ĕ păsúi̯u* ‘fasole’. *ficáţî ai̯ álbi*, *ai̯ ńĕgri şi sînt bobríčĭ*. La voi, *la rumîń*, cum le zice ? [ε] *ńirl'*?”
6. [D] RĂRUNCHI #.
13. [σ] *rumîńi* [zic] *rărúŋke. şćiu̯*, *c-am fost în bólńiţă* ‘spital’.
17. [∗] *doi̯ rărúŋki*.
20. *ai̯íśa l'i să ʒíśĕ bobríś*, *da i̯ĕ́stă cáre-i̯ ʒíśĕ rîŋkl'*, *în álćĕ părţ*.
21. „Cum e la *stu̯ắcă*, aşa e *şî la lúmę* ‘la oameni’.”
26. „*noi̯* zicem *bubrég*.”
33. „Care-s bolnavi *să duc la dil'alíză*.”
38. „Sunt ca *păsúi̯u* ‘fasolea’.”
42. *i̯eu̯ şćiu̯ dĕ bobréţ đi la sîrbl'*. [D] RĂRUNCHI #.
44. [∗] *rărúŋk, mă! i̯e doi̯ şi doi̯ i̯éste* [!].
55. *rărúŋki* [pla.].
56. *i̯ást'e u̯om cáre áre tri rarúŋkl'*. *ńĕpu̯óta mi̯a paţă̯şt'e d'e rarúŋkl'*, *fáće pi̯átră*, *fáta lui̯* [a fiului informatoarei]. *copíi̯i lui̯ sînt toţ în ńemţíi̯ĕ* ‘Germania’, *şi copíi̯i*, *şi fáta*, *şi ńepóţi şi toţ* [...] *núma fii̯e-mi̯a... fáta áre un copíl şi i̯el áre doi̯*, *o fátă şi-un copíl*, *şi i̯‿ai̯‿sînt ai̯íĉ*, *da ă̆i̯a sînt toţ duş*, *aşá a ajŭs vri̯ĕ́mi̯a*.
59. *s-a operesît* ‘s-a operat’ *la rărúŋkl'*.

III. 44. Cei prezenţi la anchetă râd, pentru că informatorul [∗] a ezitat să dea răspunsul pentru singular.
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ra/ărúŋkl'*; *-rúŋke*, *ra̲rúŋkl'* [sg.].

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 48, pct. 859: *rărúŋkl'* [pl.]; *-rúŋki̯ĕ* (*d'ĕ om*); cf. şi ALRM I, vol. I, h. 71, pct. 859: RĂRUNCHI.
64. ALR I, vol. I, h. 48, pct. 3: *ra̲rúŋkl'*; *ră/arúŋki̯ĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 71, pct. 3: RĂRUNCHI.

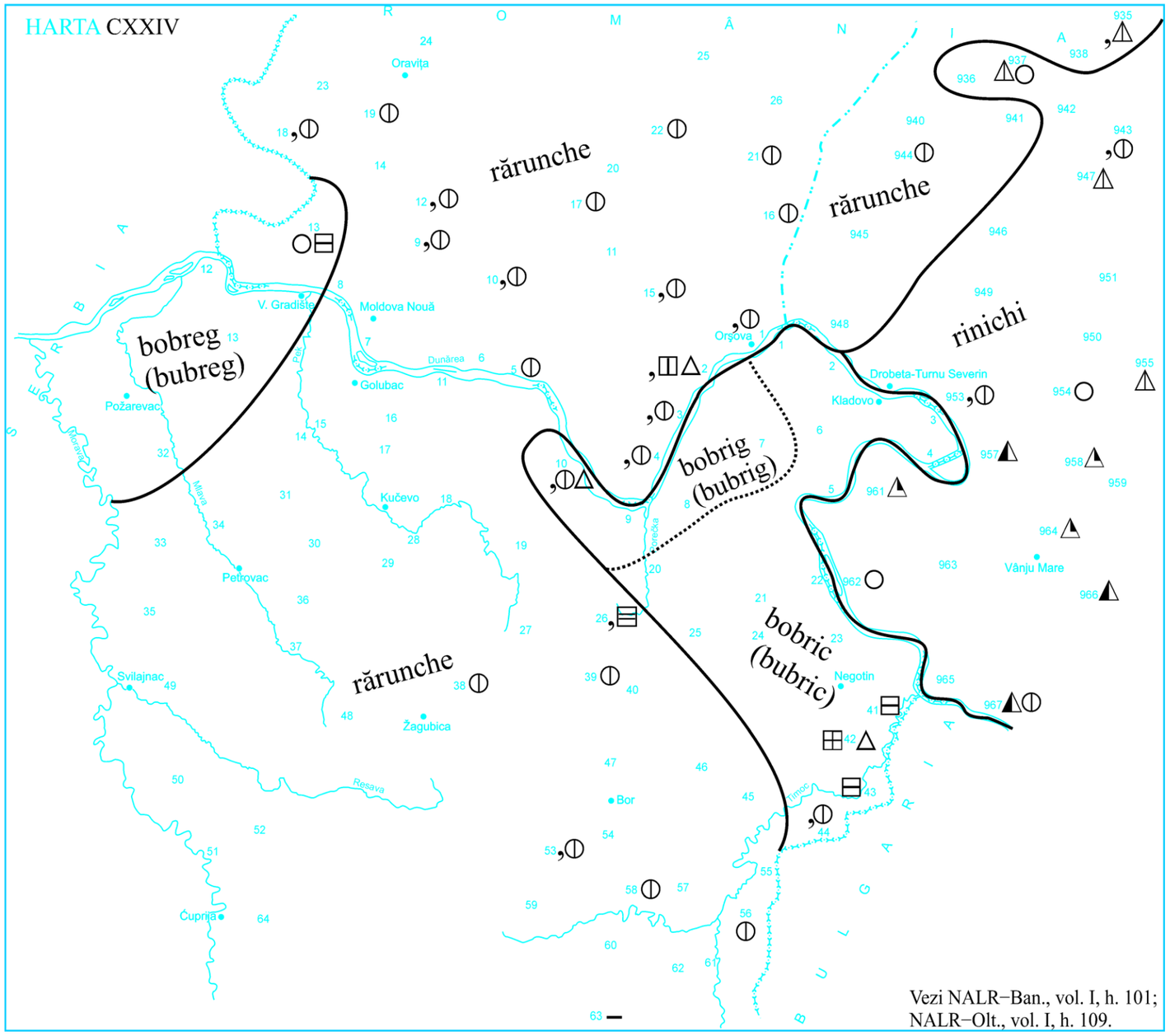

Principalii termeni şi forme de singular pentru RINICHI

○ răruncheă	▥ bobrig	▤ bubreg	△ rinichi	◭ rinic
◐ răruncheă	▤ bobrec	⊞ bobrete	⚠ riniche	◮ renichi, rănichi

12 bubréź; -brég
Mlava
Pek
13 bobrjéź; -brjég+
Dunărea
11 rărúŋkʲ; -rúŋkʲ^ě
1 bobríś+
2 bobríś; -bríc+
rărúŋkʲ; -rúŋke
15
16 rarúŋki; rą̑rúŋke
3 bobríč; -bríc
6 bubríč; -bríc+
14
Morava
32 bọbréź; -brég
rărúŋkʲ; -rúŋkʲ^ě
17 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke, [*] rărúnkʲ [plna.]+
7 bobríğ; -bríg
4 bobríč; -bríc+
10 bobríź; bubríg, [σ] ră̑rúŋkʲ; ~, riníkʲ
5 bobríč; -bríc
31 rărúŋkʲ; rą̑rúŋke
18 rarúŋkʲ; -rúŋke
8 bubrízi [a.]
34 rărúŋkʲ; -rúŋke
9 bọbríź; -bríg
33 rărúŋkʲ; -rúŋke+
30 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke
28 rarúŋkʲ; -rúŋke
19 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke
29 rarúŋkʲ; rą̑rúŋke
20 bobríś; -bríc+
22 bobríč; -bríc
21 bobríś; -bríc+
36 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke
35 rărúŋkʲ; -rúŋke
26 bubrég [sg.], [ɛ] rarúŋkjĕ [sg.]+
27 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke
25
bobríś; -bríc
24 bobríś; -bríc
23 bobríč; -bríc
37 ră̑rúŋkʲ; -rúŋke
49 rărúŋkʲ; -rúŋke
38 rą̑rúŋkʲ; ~+
39 rą̑rúŋkʲ; ~
40 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke
Dunărea
Resava
48 rarúŋkʲ; -rúŋke
41 búbrezi [pla.], [k] bobréč; -bréc
42 bobrę́t; -brę́čě, [*] [B] riníki [pla.]+
47 rărúŋkʲ; -rúŋkʲ^ě
46 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke
Timoc
45 rărúŋḱ; -rúŋḱe
43 bobréč; -bréc
50 rarúŋkʲ; -rúŋkʲ^ě
54 rą̑rúŋkʲ; -rúŋkʲ^ě
44 bobríč; -bríc, [σ] [*] rărúŋkʲ; [ɛ] ~+
52 rą̑rúŋkʲ; -rúŋke
53 rarúŋkʲ; -rúŋkʲ^e, [r.] rarúŋkʲ^u [sgna.]
51 rą̑rúŋkʲ; rą̑rúŋke
55 rărúŋḱ; -rúŋḱe+
rărúŋkʲ; -rúŋkʲ^u
58
57 rărúŋkʲ; -rúŋkʲ^ě
59 rărúŋkʲ; -rúŋke+
56 rarúŋkʲ; -+
64 rarúŋkʲ; -rúŋke
60 rarúŋkʲ; -rúŋke
61 rą̑rúŋkʲ; -rúŋkʲ^e
62
rarúŋkʲ; -rúŋke
63 –

MI-AM SCRÂNTIT O MÂNĂ (perf. c. 1) „*je me suis luxé un bras*”
[172]/[324]

I. Întrebare indirectă: *Când cazi pe mână şi osul nu se rupe, dar ţi se umflă încheietura şi te doare, ce zici că ai păţit?*

II. 2. *am scrint'ít mĭ́na or că am olicńít-o.*
3. *scrînt'ítă* [adj.].
5. *am frĭ́nt-o or că am scrînt'ít-o.*
6. *am scrînt'ít-o.*
7. *mi̯-am lovít mĭ́na.*
9. 15. 19. *am scl'inćít-o.*
13. *s-a scl'inćít. o kićéṣć* [ind. prez. 2] ‘o repari’.
14. *am scl̯inćít-o.*
17. *mi̯-am scl'inćít* [zicem], *nu m-am scl'inćít.*
18. *íl'i am frĭ́nt-o, dă ma doáre.*
21. *mi̯-am scrint'ít-o. t'-ai̯ jupui̯ít* [perf. c. 2], [k] *scrint'ítă* [adj.].
22. *am ol'icńít-o.*
24. *cînd sărе đ-íśa* [indic.], *am scrinćít-o.*
25. *am scl'ínćít-o đin cu̯ot.*
26. [E] *scl'ínćítă mĭ́na đin úmăr, đin cot, đin zglóbu ăsta* [indic.] ‘din încheietură’. *m-am farmát la mĭ́nă.*
27. *or am scrînćít* [perf. c. 1] *mĭ́na íl'i pišóru.*
31. *am scrînćít-o, cînd săre dîn zglob.*
34. *scrînćítă* [adj.]. *uđę̆śće* ‘rămâne’ *ulóg.*
37. [∗] *am úśís-o* ‘am lovit-o’ [ori] *a sarít dîn zglob.*
38. *mi̯-am úśís-o, dácă m-am lovít la i̯a.*
39. *am scrînćít-o. baş m-a durút.* [σ] *mi̯-am scrînćít-o.*
40. *am scrint'ít-o.*
41. *am mecît-o, am ol'icńít-o, am scrînćít-o.*
42. *mi̯-am olicńít-o.*
43. *ol'i̯cńíi̯* [perf. s. 1] *mĭ́na.*
44. [∗] *am căzút şi̯-am frînt mĭ́na or am scrint'ít-o. mă duc s-o dreg. la mái̯stor să dręg̊e.*
51. *scrinćítă* [adj.].
54. *ai̯ úśís-o, ai̯ scrînćít-o* [perf. c. 2]. *cînd i̯ásă u̯ósu* [e] *scrînćítură, nu-i̯ frîntă* ‘ruptă’.
55. *ai̯ scrint'ít-o* [perf. c. 2].
56. *am scrint'ít-o. scrint'ítă* [adj.].
57. *s-a úśís* ‘s-a lovít’. *a scrînćít-o* [perf. c. 3].
58. *aṃ ⁀frînt, am úśís mĭ́na.*
59. *am scrînćít-o.*
60. *am scl'inćítură* [s. f.] *la îŋkę̆i̯atúră.*
61. *mi̯-am frînt u̯ósu grumájîlor.*

III. Anchetă suplimentară: Oštrelj: *mi̯-am scrînćít mĭ́na.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 148, pct. 859: *s-a sclînt'ít mă̆na d'ĭ⁀loc*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 206, pct. 859: MI-AM SCLÂNTIT; cf. şi ALR I, ms., ch. [1642], pct. 859: *s-a scrînt'ít picî̯óru.*
64. ALR I, vol. I, h. 148, pct. 3: [eu] *aṇ scl'iṇćít mĭ́na*⁺: „Eu am *s-o scl'inćĕ́sc*”; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 206, pct. 3: MI--AM SCLI̯NTIT; cf. şi ALR I, ms., ch. [1642], pct. 3: *s-a scl'inćít* [piciorul], *am să-l scl'iṇćă̆sc.*

HARTA CXXV

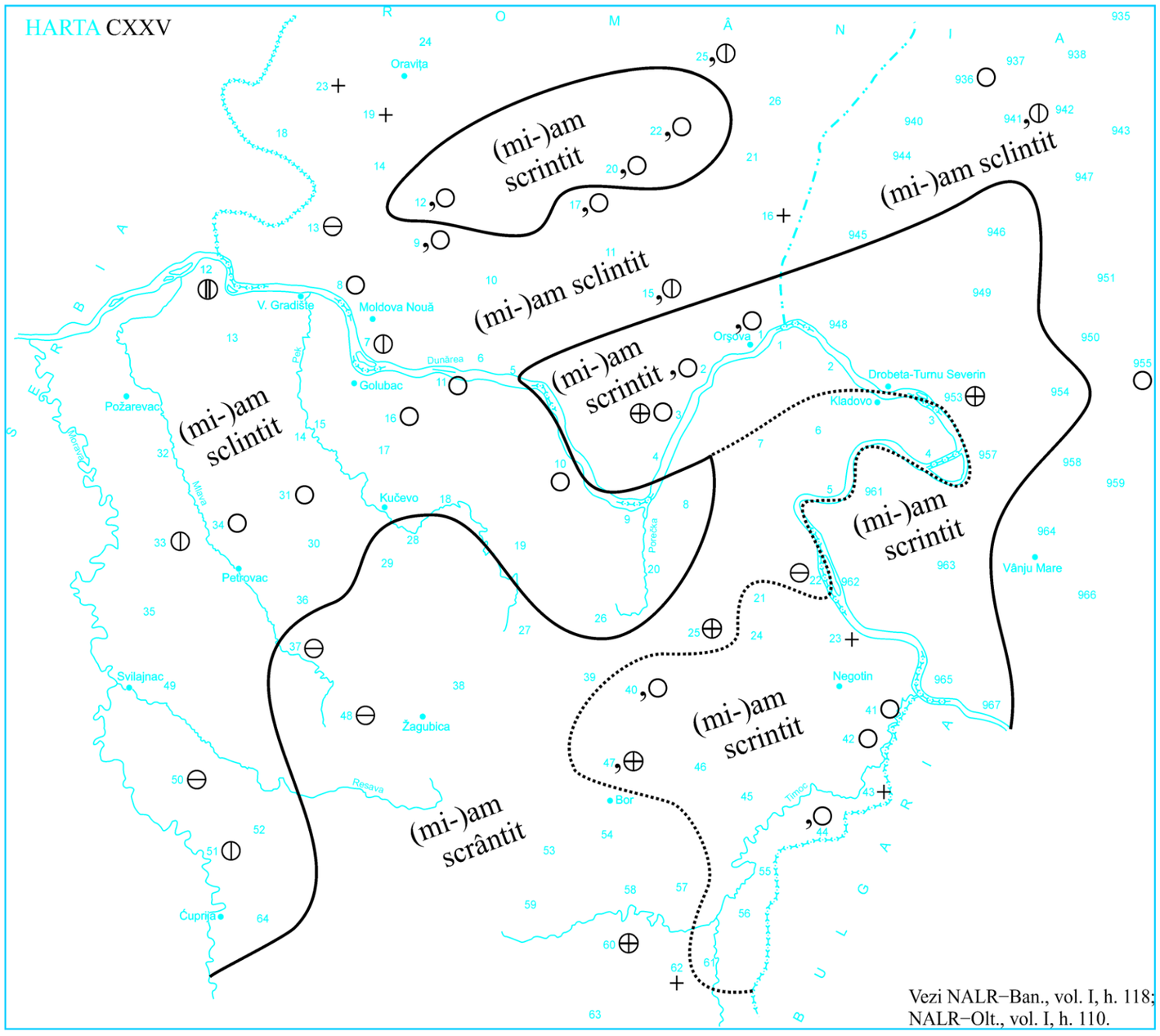

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 118; NALR–Olt., vol. I, h. 110.

Forme pentru MI-AM SCRÂNTIT (O MÂNĂ)

○ (mi-)am scrântit
◐ (mi-)am scrintit
⊖ (mi-)am sclântit
⊕ (mi-)am sclintit
◍ am schintit (mâna)
\+ alt termen

12 am uśís mína, [σ] [k] am skinćít mína
Mlava
Pek
13 mi̯-am scl'inćít o mínă+
Dunărea
11 m-am scrînćít mína
1 mi̯-am scrinćít mína
2 a sărít dě la loc, [σ] am scrint'ít mína, am ol'icńít-o+
m-am scl'inćít mína+
16 m-am scrînćít mína
3 am scrînt'ít-o+
15
6 am scrînt'ít mína+
14 m-am sclinćít mína+
17 mi̯-am scl'inćít mína+
7 mi̯-am scrînt'ít mína+
Morava
32 m-am îśís, [k] am scl'inćít mína
10 m-am lovít, [k] m-am scrînćít mína
4 mi̯-a sărít d'in cot, [σ] mi̯-am scrînt'ít o mínă
am susít-o, mi̯-am scrînćít-o+
31
5 am scrînt'ít-o+
18 s-a susít mína, [k] am sclinćít mína+
8 am sclinćít mína
34 mi̯-am scrînćít o mínă+
m-am scrînćít mína
9 am sclinćít o mínă+
33 am scrinćít-o
28
19 am scl'inćít mína mea+
30
am scl'inćít mína
29 m-am scrînćít mína
20 am sclinćít mína
22 mi̯-am sclînt'ít mína, mi̯-am ol'icńít mína+
36 am scl'inćít-o
21 mi̯-am scrint'ít mína+
35 am scl'inćít-o
26 am sclinćít mína+
mi̯-am scrinćít mína+
37 mi̯-am sclînćít o mînă+
27 m-am scrînćít mína+
25 am scl'inćít mína+
24
23 am ol'icńít mína
mi̯-am scrînćít mína+
39 am scrînćít mína+
49 am scl'inćít-o
38
40 mi̯-am scrint'ít mína, [*] mi̯-am scrînt'ít mína+
Resava
Dunărea
48 am sclînćít mína
41 mi̯-am scrînćít mína, am ol'icńít-o+
42
mi̯-am scrînćít mína, mi̯-am ol'icńít mína+
m-am, [k] mi̯-am scrint'ít mína, [*] mi̯-am scl'int'ít mína
47
46 am scrint'ít-o
50 m-am sclînćít mína
Timoc
45 am scrint'ít-o
43 mi̯-am ol'icńít mína+
52 am scl'inćít-o
54 am scrînćít mína+
44 mi̯-am scrîntít mína, [*] [σ] am scrint'ít mína+
53 am scrînćít mína
51 am scrinćít-o+
mi̯-am scrînćít mína+
55 mi̯-am scrint'ít mína+
58
57 mi̯-am scrînćít mína+
59 mi̯-am scrînćít mína+
56 mi̯-am scrint'ít mína+
64 mi̯-am sclinćít mína
60 am scl'inćít mína+
61 mi̯-am scrint'ít mína+
62
mi̯-am ol'icńít mína
63 am scrîntít-o

STÂNGACI, pl. „*gaucher*”
[173]/[325]

I. Întrebare indirectă: *Cum zici că e un om care poate să lucreze numai cu mâna asta?* (INDIC.).

II. 5. *ᵘom stîŋgáč̌.*
6. *cáre scríi̯ĕ cu stíŋga.*
8. [...] *đecít cu a đire̯áptă.*
12. *cu mína stíŋgă.*
18. *noi̯ ḑíśḗm că-i̯ stîŋgáś.*
32. *mă/ái̯ i̯ut lúcră cu a stíŋgă.*
38. *al meu̯ ńĕpót scríi̯e cu a stíŋgă.*
56. „Sârbeşte, *le̯vác* [cf. srb. *levak* ‘stângaci’].”

III. 54. Chiar numele unui localnic, participant la anchetă, este *stîŋgăśílă.*
*
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *stîŋgáś*; ~.

IV. 55. ALR I, ms., ch. [133], pct. 859: *stîŋgáćỉ* [pl.]; *stîŋgáĉ.*
64. ALR I, ms., ch. [133], pct. 3: *stîŋgáśỉ*; ~.

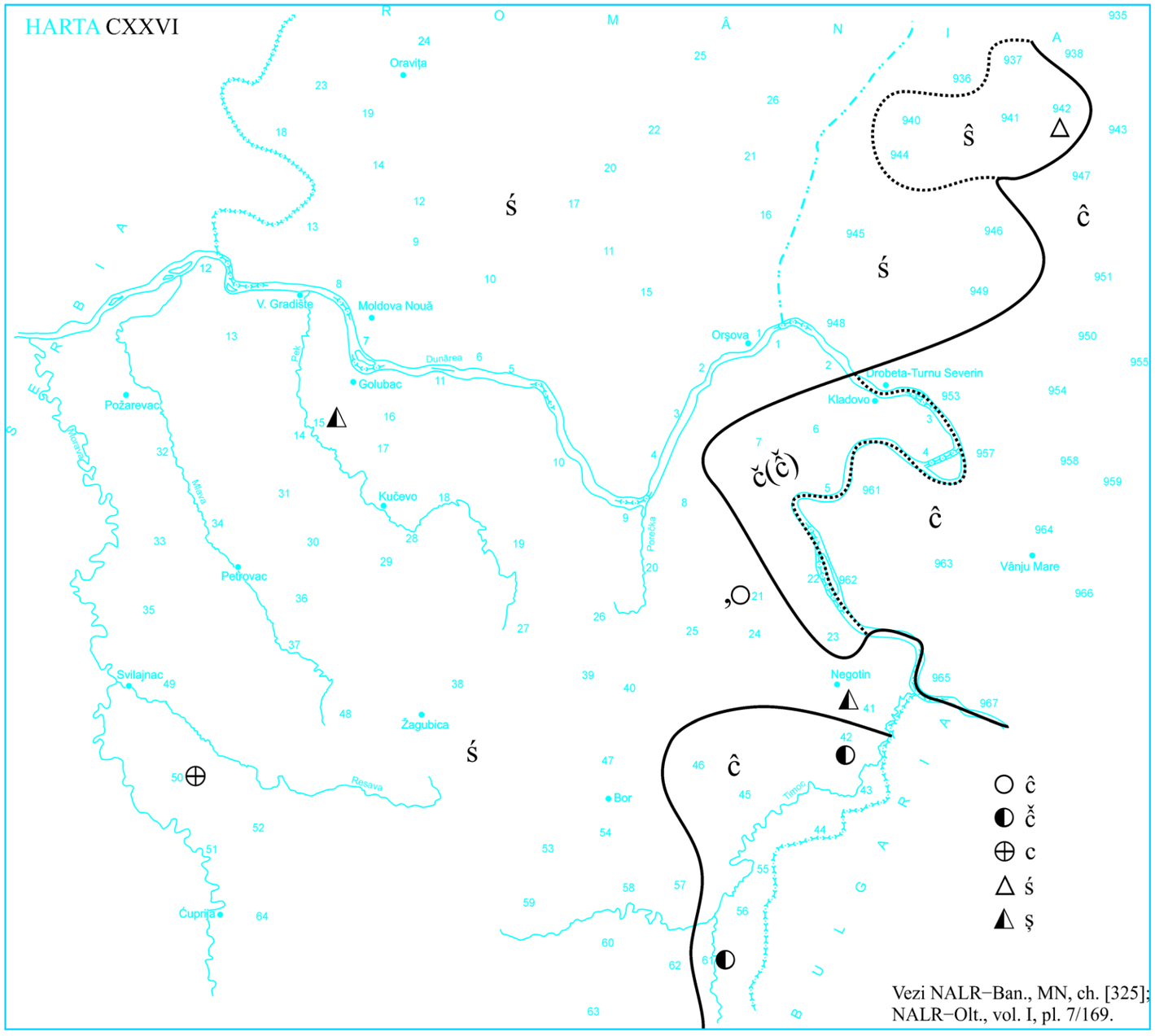

Sunetul *ĉ* în STÂNGACI (sg.)

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 ļevác; ļeváś, [σ] stîŋgáś
2 stîŋgáś; ~
3 stîŋgáč; ~
4 stîŋgáč̆; ~
5 stîŋgáč̆; ~+
6 beťág, [k] stîŋgáč+
7 stîŋgáč; ~
8 stîŋgáś; ~+
9 stîŋgáś; ~
10 stîŋgáś; ~
11 stîŋgáś; ~
12 stîŋgáś; ~+
13 stîŋgáś; ~
14 stîŋgáś; ~
15 stîŋgáś; ~
16 stîŋgáś; ~
17 stîŋgáś; ~
18 stîŋgáś; ~+
19 stîŋgáś; ~
20 stîŋgáś; ~
21 stîŋgáś; ~, [ʙ] stîŋgáĉ; ~
22 stîŋgáč; ~
23 stîŋgáč̆; ~
24 stîŋgáś; ~
25 stîŋgáś; ~
26 stîŋgáś; ~
27 stîŋgáś; ~
28 stîŋgáś; ~
29 stîŋgáś; ~
30 stîŋgáś; ~
31 stîŋgáś; ~
32 [σ] stîŋgáś; ~+
33 stîŋgáś; ~
34 stîŋgáś
35 stîŋgáś; ~
36 stîŋgáś; ~
37 stîŋgáś; ~
38 stîŋgáś; ~+
39 stîŋgáś; ~
40 stîŋgáś; ~
41 stîŋgáś; ~
42 stîŋgáč̆; ~
43 stîŋgáĉ; ~
44 stîŋgáĉ; ~
45 stîŋgáĉ; ~
46 stîŋgáĉ; ~
47 stîŋgáś; ~
48 stîŋgáś; ~
49 stîŋgáś; ~
50 stîŋgác; -gáś
51 stîŋgáś; ~
52 stîŋgáś; ~
53 stîŋgáś; ~
54 stîŋgáś; ~+
55 stîŋgáĉ; ~, stîŋgăĉór̥i [pl.]
56 stîŋgáĉ; ~+
57 stîŋgáś; ~
58 stîŋgáś; ~
59 stîŋgáś; ~
60 stîŋgáś; ~
61 stîŋgáč̆
62 stîŋgáś; ~
63 stîŋgáś; ~
64 stîŋgáś; ~

CIUNG, pl. „*manchot*”
[174]/[327]

I. Întrebare indirectă: *Cum spuneți că este omul care nu are o mână?*

II. 2. *śúŋgă*; *śū́źe* [f.].
5. *ĉúŋgă*; *ĉúŋge* [f.].
6. *čúŋgă*; *čúnğă* [f.].
áre o făľíŋcă ‘o lipsă’.
7. „*cī́i̯e* [f.]. [D] *ĉuŋg* se zice la Brăila.”
9. *cī́i̯ĕ* [f.].
10. *cī́i̯ĕ*; *cîi̯* [f.].
11. „*sácă*; *săś* [f.], [σ] *cī́i̯ĕ* e când are mâna strâmbă.”
13. *n-áre mī́nă*.
âi̯ są̆rj [?] *d-o mī́nă*.
15. *om făr‿dă mī́nă*, *mui̯ę́re făr‿dă mī́nă*.
16. *ulóg*, *n-áre o mī́nă*.
n-áre oŋ‿crac ‘picior’.
ulᵘ̯ágă; *ulᵘ̯áźe* [f.].
17. 20. 28. 34.
52. 61 *cī́i̯e*; ~ [f.].
19. *cu o mī́nă*, *n-áre mī́nă*.
21. [∗] „*ĉuŋg*, de *cîi̯* nu știu.”
22. *čúŋgă*; *čunğ* [f.].
23. *ĉolácă*; *-láĉĕ* [f.].
24. *śúŋgă*; *śū́źĕ* [f.].
25. 64. *sácă*; *săś* [f.].
26. 40. *śu̯ā́ntă*; *śu̯ā́nte* [f.].
29. *cā́i̯ę*; *cîi̯* [f.].
30. *cī́ę*; ~ [f.].
36. *sɨ̂ácă*; *sɨ̂ą̆śe* [f.].
38. *sɨ̂ăc d-o mī́nă*, *cînd i̯e uscátă*, *śont*, *cînd n-áre mī́nă*. *śu̯ā́ntă*; *śu̯ā́nćĕ* [f.].
39. „*śu̯ā́ntă*; *śu̯ā́nćĕ* [f.].
om fắră mī́nă.
cîi̯ = cu mîna uscată.”
40. *śu̯ā́ntă*; *śu̯ā́nt'e* [f.].
41. *ĉúŋgă*; *ĉúnĝĕ* [f.]. *sîrbéșćĕ*, *bógăl* [cf. srb. *bogalj* ‘infirm’].
42. *čúŋgă*; *čúnge*, [k] *ĉúnğă*.
43. *ĉúŋgă*; *ĉúnĝĕ* [f.].
44. [∗] *ĉúŋgă*; *ĉúnĝĕ* [f.].
nu ńĕ trăbă.
45. *ĉúŋgă*; *ĉúŋgi̯ĕ*, [k] *ĉunĝ* [plf.].
47. *áre făľíŋcă*. *śúŋgă*; *śúŋgi̯ĕ*, [r.] *śū́źĕ*, *śū́ź* [plf.].
49. *ș-a rúpt-o*, *ș-a frī́nt-o*.
50. *ar avę́á faľíŋcă*.
śu̯ā́mbă [f.],
śómbure [plf.]. *sácata* [pe sârbește].
53. *śu̯ā́ntă*; *śu̯ā́nćĕ* [f.].
54. „*săc* [e] *cîn‿să fáśĕ aș́á* [indic.]. *śul*, fără ureche, *rîŋcáś*, fără un *coi̯*.”
55. *ĉúŋgă* [f.].
57. *cī́i̯e*; *cîi̯* [f.],
[∗] *cī́i̯e* [plf.].
58. *săc*, *n-áre piśór íľi n-áre mī́nă*. *cī́i̯ĕ*; *cîi̯* [f.].
59. 62. *n-árę-o mī́nă*.
60. [D] *săc*, *rămásă mī́na*, *ála-i̯ săc*.
63. „*bont*; *bonț*, care n-are *pálma*. [D] *săc d'ĕ mī́nă*, *ístu să potrivę́șt'ĕ*. *d'e mîń*, *nu șt'iu̯*. *strîmb*, *d'e piśu̯áre șt'iu̯*, *că șovîrnᵘ̯ái̯ĕ*.”

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *śont*; *śonț*⁺:
[D] CIUNG #.
[D] CÂI #: *i̯ę́stă poľícră*: *a lu cī́i̯u*.

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2223], pct. 4: *sɨ̂ăc*, *n-ari̯‿o mī́nă*; cf. și ALR II, vol. I, MN, p. 41, ch. [2223], pct. 4: SEC, N-ARE O MÂNĂ; cf. și ALRM II, vol. I, h. 127, pct. 4: SEC, FĂRĂ O MÂNĂ.

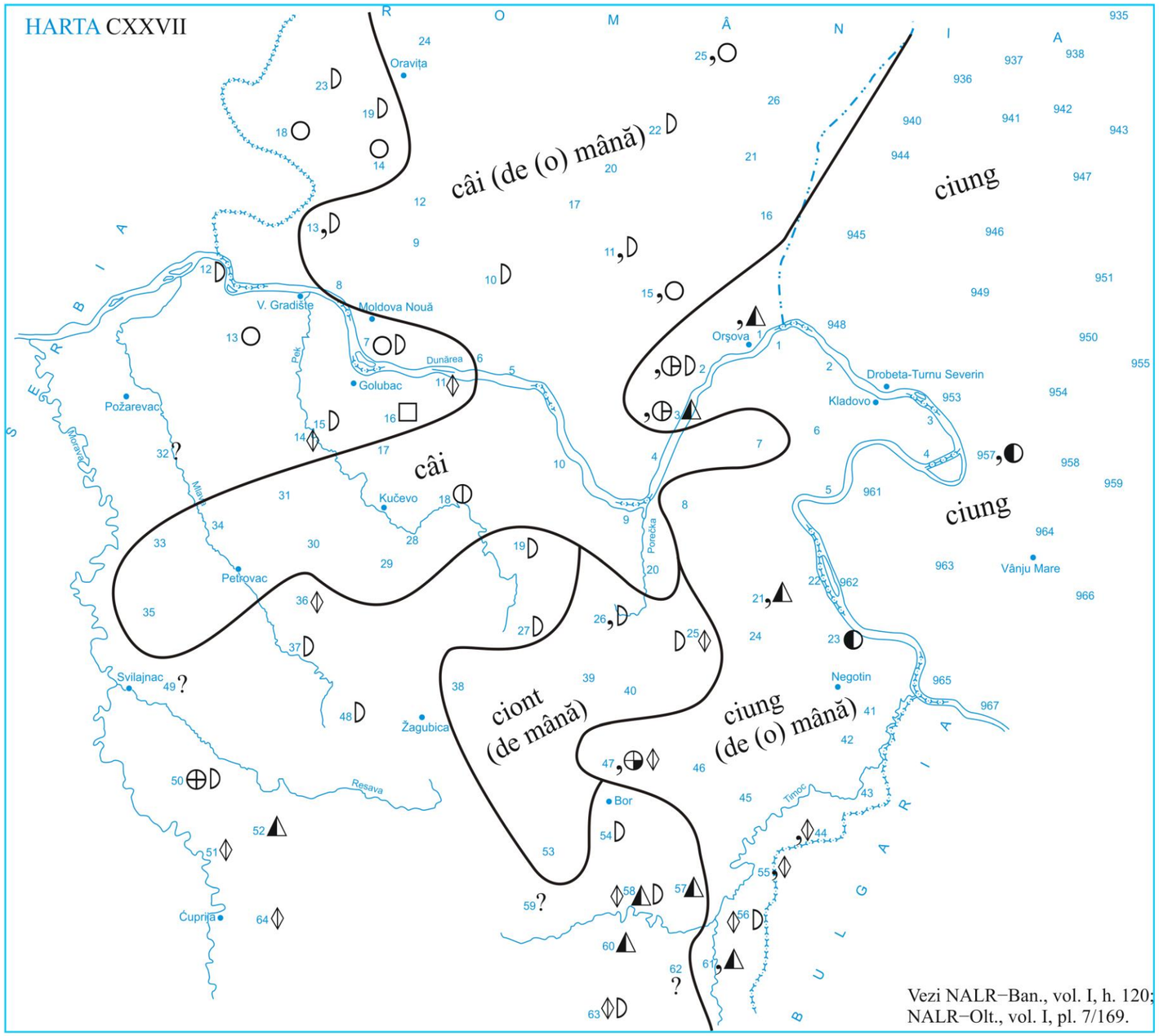

Principalii termeni pentru CIUNG

○ ciung (de (o) mână)	⊕ ciunt	⊕ ciómbur	□ ulog	◭ câi
◐ ciont	◒ ciungúr	◐ ciolac	◊ sec (de (o) mână)	◗ fără (de/o) mână

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 ?, făr‿dă mínă
13 [σ] śuŋg dă mínă+
11 săc; săś+
1 śuŋg đ-o mínă; śũź
2 śuŋg; śũź+
3 čuŋg; čunĝ
6 čung; čunĝ+
7 cîi; ∼+
4 [σ] čuŋg; čunĝ
10 cîi; ∼+
5 čuŋg dĕ mínă; čunĝ+
8 śuŋg; śũź
9 cîi; ∼+
făr‿dă mínă+
16 ulóg; ulóz+
15
14
săc dă u‿o mínă
17 cîi; ∼+
32 ?
31 cîi; ∼
18 śont; śonț
34 cîi; ∼+
33 cîi; ∼
30 cîi; ∼+
28 cîi; ∼+
19 făr‿dĕ mínă+
29 cîi; ∼+
20 cîi; ∼+
22 ć beťág, čuŋg; čunĝ+
21 śuŋg; śũź, cîi; ∼, [*] ĉuŋg; ĉunĝ+
36 s^îăc dă o mínă; s^îăś+
35 cîi; ∼
făr‿dĕ mínă
27
26 śont; śonț, fără mínă+
37 făr‿dă mínă
25
fắr-o mínă, săc đ-o mínă; săś+
24 śuŋg; śũź+
23 ĉolác; -láĉ+
49 ?+
38 śont; śonț+
39 śont dĕ mínă; śonț+
40
śont; śonț+
48 făr‿d-o mínă
41 [σ] ĉuŋg; ĉunĝ+
42 čuŋg; čunĝ+
[ɛ] śuŋgúr, śuŋgărít, săc d^o mínă, [ɾ] śuŋg; śũź+
47
46 ĉuŋg; ĉunĝ
50 fără mínă, [ɛ] śómbur+
45 ĉuŋg; ĉunĝ+
43 ĉuŋg; ĉunĝ+
52 cîi; ∼+
54 fără mínă+
44 ĉuŋg; ĉunĝ, [σ] săc dę-o mínă; săĉ+
51 s^îăc dă mínă; săś
53 śont; śonț+
săc; săś, fắr-o mínă, [σ] cîi; ∼+
55 săc d^o mínă, ĉuŋg; ĉunĝ+
58
57 cîi; ∼+
59 ?+
56 săc d^o mínă, far‿d^o mínă
64 s^îăc; săś+
60 cîi; ∼+
61 [σ] ĉuŋg; ĉunĝ, cîi; ∼+
62 +
?, #
63 fără mínă, [σ] săc dă mínă+

SUBSUOARĂ, pl. „*aisselle*”
[175]/[329]

I. Întrebare. indirectă: (INDIC.).

II. 7. *su o mínă, su dụ́ắụ̯ă or su amîndụ́ắụ̯ă.*
13. 21. [D] SUBSUOARĂ #.
23. *supmínă or că supțu̯ᵘ́ară.*
50. *sup dụ̯å mîń* [pl.].
52. *supslábină*; *supslábińe. cînd îm‿đę́ță supslábină caḑúi̯* [perf. s. 1]. *slábină* ‘partea moale a corpului, între coaste şi şold, slăbie’.

III. Anchetă suplimentară: Oštrelj: *supmínă*; *-míń*.

IV. 37. Cf. ALR II, vol. I, h. 54, pct. 4: *suṯ mínă ma/ă gíḑăl.*
55. ALR I, vol. I, h. 54, pct. 859: *supțîụ̯árî*; *-ụ́orİ*; cf. şi ALR I, ms., ch. [108], pct. 859: *păr la supțîụ̯árî*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 83, pct. 859: *supțio̯ară (etc.)*;
64. ALR I, vol. I, h. 54, pct. 3: *supt mínî/ă*; cf. şi ALR I, ms., ch. [108], pct. 3: *perİ sum‿mínî*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 83, pct. 3: +.

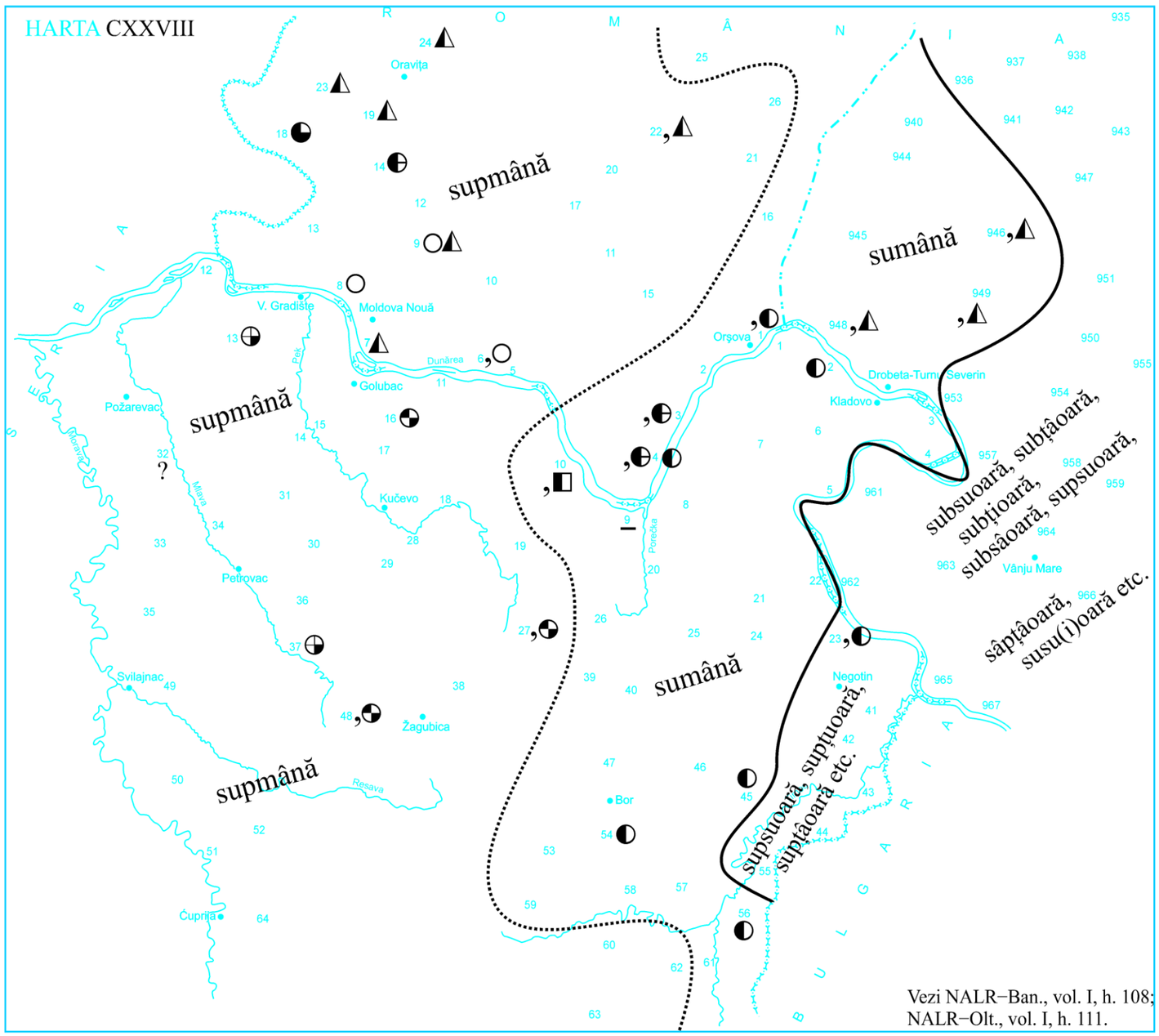

Principalii termeni pentru SUBSUOARĂ

○ sumână	◐ submână	◒ suptmână	◧ subraț
◐ supmână	◒ subtmână	◔ sutmână	◭ subsuoară, subsâ(i)oară, (sub)sâsâioară, sups(u)oară, supțioară

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 supmînă; -mîń
13 sutmînă+
11 supmînă; -mîń
supmînă; -mîń
16 suptmînă; -mîń
15
14
supmînă; -mîń
17 supmînă; -mîń
32 ?
31 supmînă; -mîń
18 supmînă; -mîń
34 supmînă; -mîń
33 supmînă; -mîń
30 supmînă; -mâń
28 supmînă; -mîń
19 supmînă; -mîń
29 supmână; -mîń
36 supmîna [a]; -mîń [!]
35 supmînă; -mîń
37 sutmînă; -mîń
supmînă; -mîń, [*] suptmînă
27
49 supmînă; -mîń
38 supmînă; -mîń
48 supmînă; -mîń, [*] suptmînă
50 [ɛ] supmînă+
52 supmînă; -mîń+
51 supmînă; -mîń
64 supmînă; -mîń
1 sumînă; -mîń
2 supmînă; -mîń
3 sumînă; -mîń
6 sumînă; -mîń
7 sumînă; -mîń+
4 sumînă; -mîń
10 subráț; -bráță, [ʊ] sumînă; -mîń
5 sumînă; -mîń
8 sumînă; -mîń
9 –
20 sumînă; -mîń
22 sumînă; -mîń
21 sumînă; -mîń+
26 sumînă; -mîń
sumînă; -mîń+
24
23 supți^ără; -^óri, supmînă+
sumînă; -mîń
25
39 sumînă; -mîń
40 sumînă; -mîń
41 sîptțuă̆ră; -u̯áre
42 supsu^ără; -^óri
47 sumînă; -mîń
46 sumînă; -mîń
45 supmînă; -mîń
43 supțu^ără; -^óri
44 supți^ără; -^óri, [*] supțîu̯ără [sg.]
54 supmînă; -mîń
53 sumînă; -mîń
55 supțuă̆ră; -^óri, [r.] supți^óri [pl.]
58
57 sumînă; -mîń
sumînă; -mîń
59
sumînă; ?
56 supmînă; -mîń
60 supmînă
61 sumînă; -mîń
62
supmînă; -mîń
63 supmînă; -mîń

UMĂR, pl. „*épaule*”
[176]/[331]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 11. *du̯ắu̯ă úmerİ*, [k] *doi̯ úmerİ*.
12. 21. „Două *úmerİ* [s.n.].
31. 38. „Duc sacul *pră úmăr*.”
32. *duc sácu pră úmęr*.
35. „Duc [ceva] *pră úmăr*.”
44. *doi̯ úmerİ* [s.m.].
59. *úmu̱ru*, *la capatín* ‘la capăt’ [vine] *mai̯ un u̱*.
60. *i̯au̯ sácu pi úmăr*.
64. *sácu îl duc pe úmăr*.

III. În unele puncte s-au obținut și răspunsuri pentru ‘cot’:
cᵘot; cᵘóturİ, [*] *cᵘáće* 17;
cᵘot; cᵘắćě 25. 53;
cᵘot; *cᵘáće* 29. 34;
cot; *cᵘắťě* 40; *cot*; *coț*,
[k] *cᵘáćě* [pl.] 64.
Vezi și h. CLXVII, pl. XIX.
Vezi și h. 114 (SPATE).
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *úmăr*; *úmere*.

IV. 37. ALR II, ms, ch. [2192], pct. 4: *úmăr*, *úmiri*; cf. și ALR II, vol. I, MN, p. 33, ch. [2192], pct. 4: UMĂR; cf. și ALRM II, vol. I, h. 110, pct. 4: UMĂR; UMERE.
55. Cf. ALR I, ms., ch. [361], pct. 859: *úmere*; cf. și ALR I, vol. I, h. 24, pct. 859: *úmerí la obraz/s*; *ũ úmere*.
64. Cf. ALR I, ms., ch. [361], pct. 3: *úmăr*.

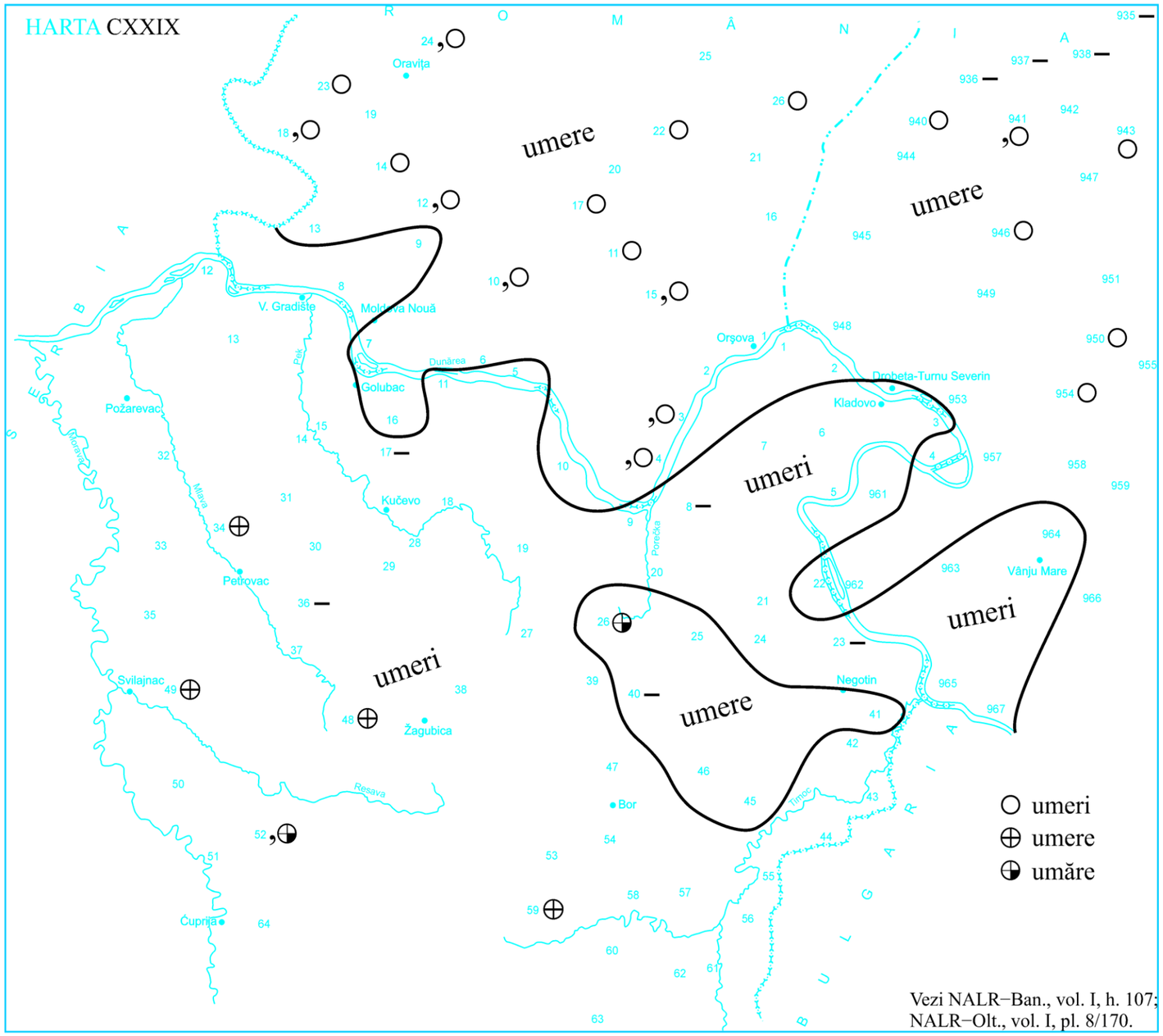

Forme de plural pentru UMĂR

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

PALMĂ, pl. „*paume*”
[177]/[333]

I. Întrebare. indirectă: *Cum îi spuneţi la partea dinăuntrul mâinii, de la vârful degetelor până la încheietură?* (INDIC.).

II. 17. *pumn; púmnurĭ* ‘pumn’.
19. *pálma* [a.], *cu tăt*.
23. „*blan* se zice pe sârbeşte la partea adâncită a palmei.”
26. *îţ đáţă* [perf. s. 3] *o pálmă*.
30. 50. 53. *pumn*; *pumń* ‘pumn’.
35. *pálma* [sga.].

III. Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *pálmă*; *pălmĭ*.

IV. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 27, ch. [2171], pct. 4: PALMĂ; *pi̯ęlmĭi̯ţ*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 99, pct. 4: *pi̯ęlmĭi̯ţ*; cf. şi ALR II, ms., ch. [3076], pct. 4: *îţ daţ alúţa o pálmă*; cf. şi ALR II, ms., ch. [3085], pct. 4: *cît bat îm ̯pálmę*.
55. Cf. ALR I, ms., ch. [361], pct. 859: *pálmî*.
64. Cf. ALR I, ms., ch. [361], pct. 3: *dăsúpra la mínî*.

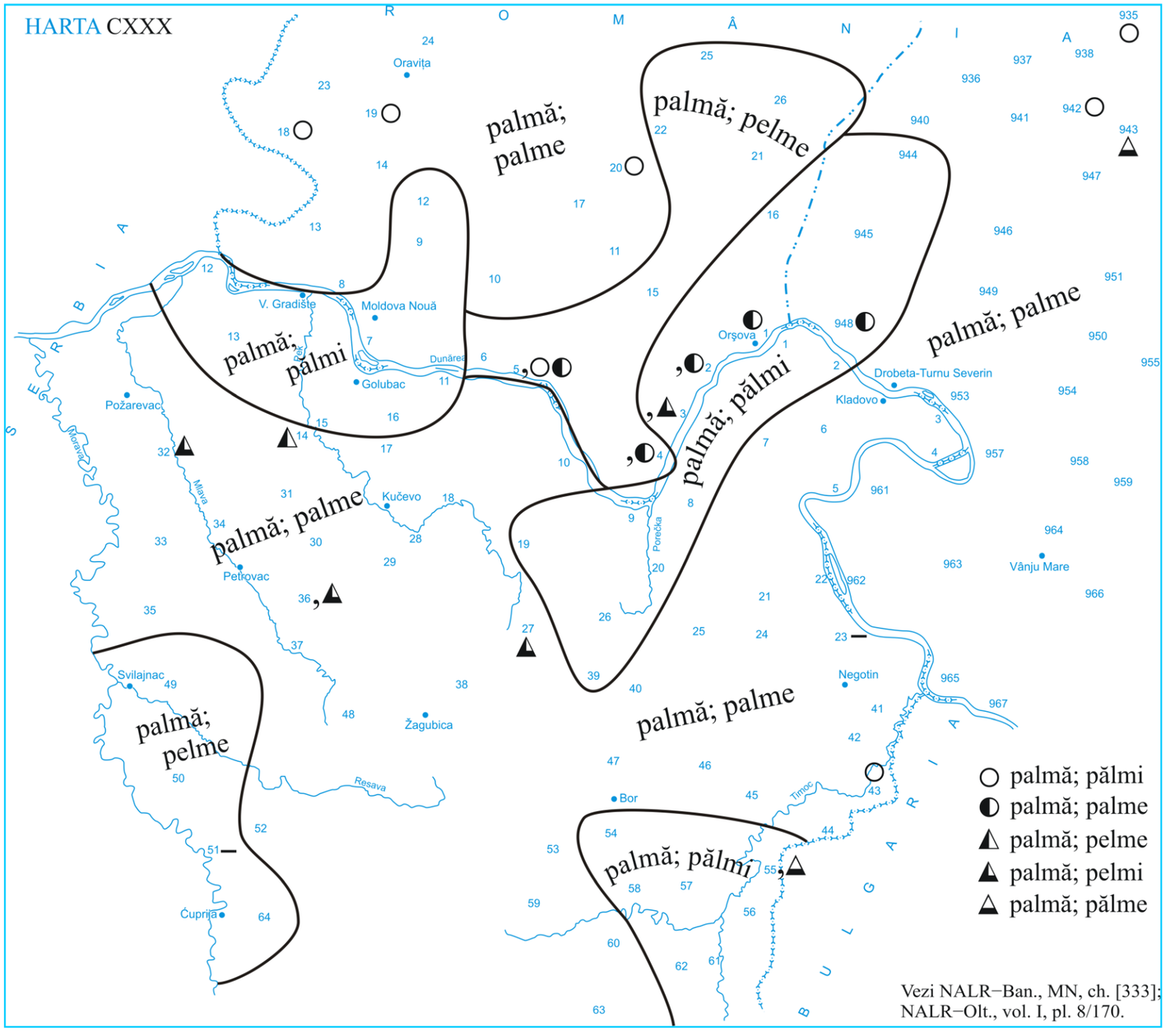

Forme de singular şi plural pentru PALMĂ

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 pálmă; pălmi
13 pálmă; pălmi
11 pálmă; pălmi
pálmă; pălmi
16 pálmă; pălmi
15
14 pálmă; pi̯élme
32 pálmă; pelmi
17 pálmă; [ʊ] pálme+
10 pálmă; pálme
1 pálmă; pălmi
2 pálmă; pălmi
3 pálmă; pálme
6 pálmă; pálme
7 pálmă; pálme
4 pálmă; pálme
5 pálmă; pálme
31 pálmă; pálme
18 pálmă; pálme
8 pálmă; pălmi
9 pálmă; pălmi
34 pálmă; pálme
33 pálmă; pálmę
30 pálmă; pálme+
28 pálmă; pálme
19 pálmă; pălmi+
29 pálmă; pálme
20 pálmă; pălmi
22 pálmă; pálme
21 pálmă; pálme
36 pálmă; [ɛ] pi̯elmi, [r] pálme
35 pálmă; pálme+
26 pálmă; pălmi+
pálmă; pálme
27 pálmă; pi̯elmi
25
24
23 pálmă+
37 pálmă; pálme
49 pálmă; pi̯élme
38 pálmă; pălmi, [k] pálme [pl]
39 pálmă; pălmi
40 pálmă; pálme
48 pálmă; pálme
41 pálmă; pálme
42 pálmă; pálme
47 pálmă; pálme
46 pálmă; pálme
50 pálmă; pélme+
45 pálmă; pálme
43 pálmă; pălmi
52 pálmă; pálme
54 pálmă; pălmi
44 pálmă; pálme
51 pálmă
53 pálmă; pálme+
55 pálmă; pálme, [r] pălmi
58 pálmă; pălmi
57 pálmă; pălmi
59 pálmă; pálme
56 pálmă; pălmi
64 pálmă; pi̯élme
60 pálmă; pálme
61 pálmă; pálme, [k] pălmi
62 pálmă; pălmi
63 pálmă; pálme

PODUL PALMEI, pl. „*thénar du pouce*”
[178]/[334]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. „Se zice *o mínă d'ĕ sáre, un pumn d'ĕ apă. bi̯au̯ ápă cu púmnu* [cu două mâini]. *noi̯ vorbím pur romîńęşt'e.*”
13. *d'ęźtu̯‿al máre.* [D] POD #.
16. [D] „Nu se zice *mắru lu obráz*”.
19. 39. [D] MĂRUL… #.
21. *um‿pod la pálmă, pod al pálmi. aşá să ḑíśĕ, aşá şt'iu̯.*
23. [D] UMĂR #: „N-am auzit. Numai de *úmeru obrázului̯* am auzit.”
26. „Este *fáţa mińi* şi *dósu mińi.*”
27. *dósu pắlmi* [în partea opusă].
28. 38. 48. 50. 53. 54. [D] PODUL... #.
33. *am uḑít dă mắru pálmi. i̯abúćiţă, sîrbi̯ęśćĕ.*
35. [σ] „Este şi *mắru lu obráz. ᵘósu ắsta, ai̯íś* [indic.].”
41. *dósu pálmi* [partea opusă].
51. *n-áre núme.*
60. „Este *dósu mińi*, în spate, şi *fáţa mińi.*”
63. *núma pálmă* [zicem]: *dósu pálmi* [indic.].

III. 39. Informatorul arată dosul palmei.
Vezi şi h. 133 (DEGET).
*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: ?⁺: [D] POD #.

IV. 37. ALR II, vol. I, h. 50, pct. 4: *mi̯ắru la mínă.*

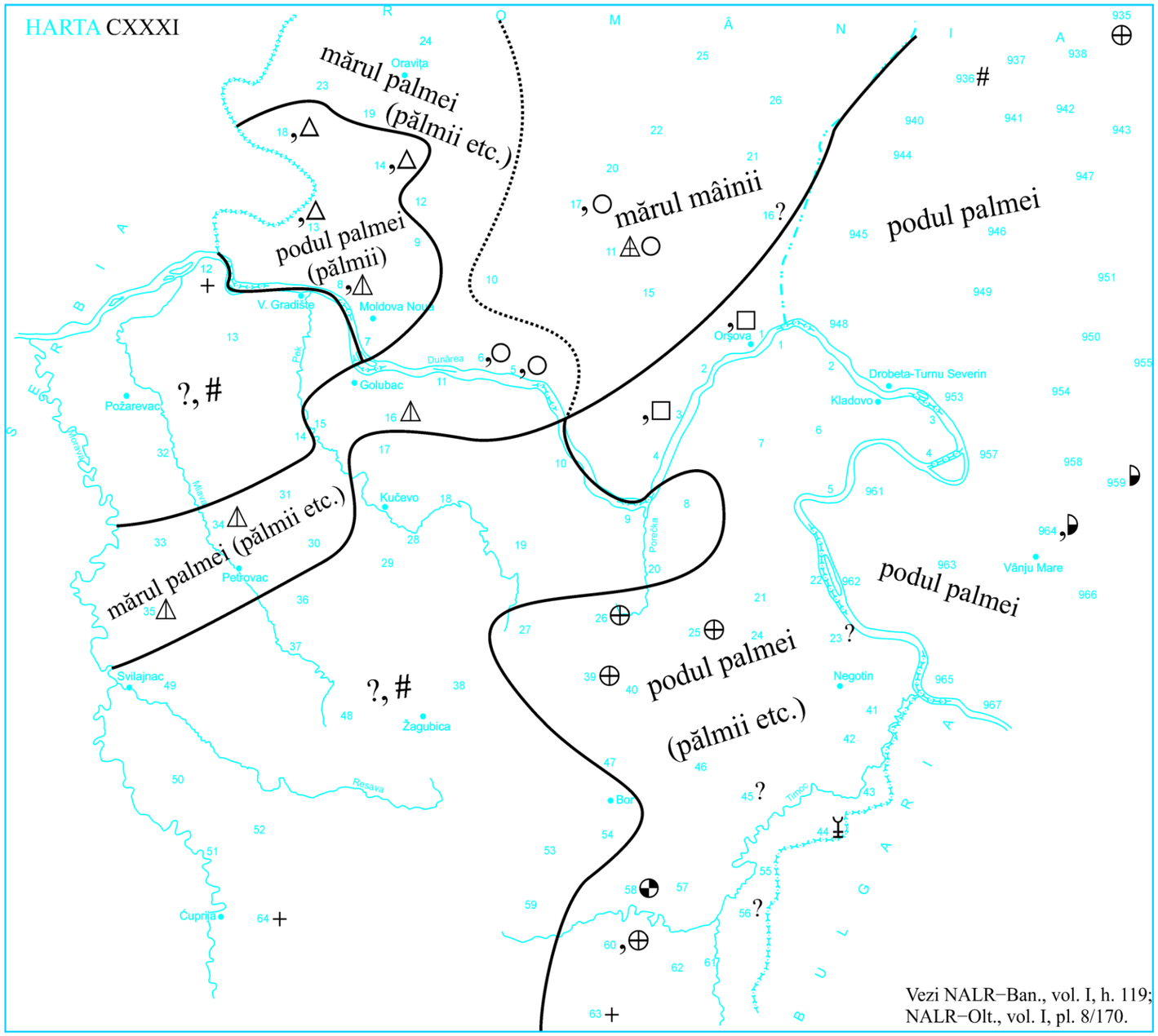

Principalii termeni pentru PODUL PALMEI

- ○ podul palmei (pălmii)
- ⊕ podul mâinii
- ◕ padul mâinii
- △ mărul palmei (pălmii etc.)
- ⚠ mărul mâinii (la mână etc.)
- ⚠ mărul degetului
- □ umărul palmei (pălmii)
- ◗ câi, câiul mâinii
- ⚶ osul palmei

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 pálmă la đéđitu ăl máre
13 ?, pálma [a]
11 măru pálmi; mére
?, [σ] măru pălmi, [k] lu pálmă; mi^éră
16 mî^ăru lu mínă; mi^éri lu mín
15
14 ?
32 ?
17 ?, #
31 mî^ăr, mî^ăru pálmi
18 ?, #
34 úmăru la mínă, [k] mî^ăru [a] la mínă
33 [σ] [ɛ] măru pálmi
30 mî^ăru pálmi
28 ?, pálmă
19 ?
29 ?
36 ?
35 măru míńi, măru lu mínă
37 ?
49 ?
48 ?
50 ?
52 ?
51 ?, #
64 zéitu_ăl máre, [k] cu^áda míńi [?]
38 ?, #
39 [σ] pódu míńi
40 pódu pálmi; pódurili pálmelor
1 [σ] pódu pălmi
2 [σ] pódu pălmi
3 pódu pálmi
6 pódu pălmi; pódur^i
7 pódu pálmi
4 pódu pálmi
10 ?
5 pódu pálmi
8 ?, [ɛ] zéitu_al máre
9 ?
20 ?, pálmă
22 [ɛ] pódu pălmi
21 pu^ódu pálmi; pu^ódur^i
26 fáța míńi, [σ] pódu míńi
25
24 pódu pálmi
23 ?
27 [σ] pódu pălmi
pódu míńi; pódur^i la mînă
41 ?, [σ] [ɛ] pódu pálmi
42 pódu pálmi
pálmă, [σ] [ɛ] pódu pálmi
47
46 zéștu_al máre, [σ] [k] pódu pálmi; pódur^i
45 ?
43 pódu pálmi
44 ?, [ɨ] u^ósu pálmi
54 ?
53 ?, pálmă
pádu míńi
55 pódu pálmi
58
57 pódu pălmi
59 ?
56 ?, pálmă
60 pódu míńi, pódu pálmi
61 pódu pălmi
62 pódu pălmi
63 ?, pálmă, mijlócu pálmi

RABD (ind. prez. 1–6) „*j'endure, je supporte*" [201]/[361]

I. Întrebare indirectă: *Când eşti bolnav greu şi ai dureri, dacă nu poţi să te ţii, te vaiţi, dar dacă eşti mai tare din fire taci şi... ?*

II. 1. *îŋgít în míńĕ, răbd în míńĕ.*
7. [σ] „La noi se zice: *sînt bolnáu̯, nu*: *mi-s bolnáu̯*".
8. [σ] *e̯o sînt bolnáu̯ đĕmúlt.*
11. [σ] *poţ să ḑíś şî răbd.*
13. *će vaiţ, nu măi̯ poś.*
[σ] *răbḑ, tîrpéşć* [2].
15. 49. 50. RABD #.
16. „*răbd dă fo̯áme, n-am dă bé̯re* 'băutură'. Nu se zice la durere."
17. *nu mă vaiţ.*
21. *răbḑ* [2] *în t'íńĕ.*
rábdă [6] *toţ.*
28. *să rą̆bđĕ* [conj. prez. 3].
31. *cu aşá mui̯é̯re nu să pu̯áćĕ tîrpí.* [D] RABD #.
34. *tîrpi̯ésc marî durérî.*
38. *răbd şî tac.*
42. *răbz* [2] *la bătái̯ĕ* [!].
44. *tac şî nu spun la ńíme.*
46. *ţîn năcázu-n míńĕ.*
51. *tîrpésc şî răbd, tot úna.*
52. *am răbdát đe fo̯áme* [ziceau] *ai̯ bătrî́ń.*
54. „*tîrpéşć* [2] e pe sârbeşte."
60. *rabdáre* [s.].
63. *am răbdát* [perf. c. 1].
[σ] *ístu* [se zice] *răbd.*

64. ALR I, ms., ch. [2032], pct. 3: *răbd*; *răbḑ*; *rą̆bdî*; *răbdą̆m*; *-dáţ*; *rábdî*, *să rę̆bđi* [conj. prez. 3].

III. Anchetă suplimentară:
Oştrelj: *rą̆bd*; *rą̆bḑ*; *rábdă*; *rą̆bdą̆m*; *-dáţ*; [3].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [4593], pct. 4: *răbd*; *răbḑ*; *rábdă*; *rabdą̆m* [4]; cf. şi ALR II, ms., ch. [4594], pct. 4: *sâ rî̆ă/ę́bđi* [conj. prez. 3].
55. ALR I, ms., ch. [2032], pct. 859: *răbd/t*; *răbz*; *rábdî*; *răbdą̆m*; *-dáţ*; [3].

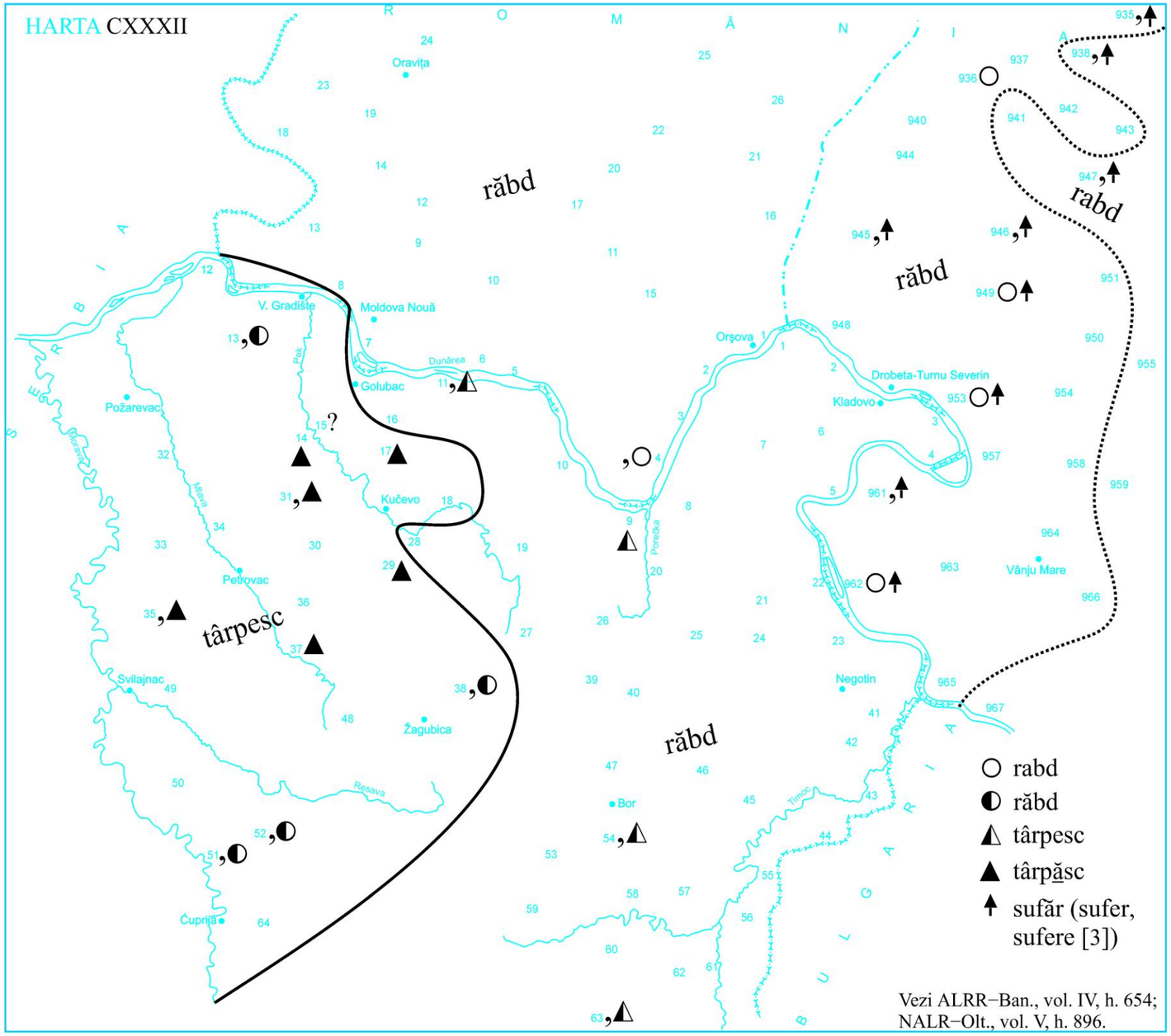

Termeni şi forme pentru RABD (ind. prez. 1)

Mlava
Pek
Dunărea
Resava
Timoc
12 tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
13 [σ] răbd [2], tîrpésc [2], [r.] răbd; răbd; rábde, [k] rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
11 tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ, [σ] răbd+
15 ?+
16 răbd; răbd; rábdă; rabdắm; -dắt; [3]+
14 tîrpắsc; -pîésc; -pîésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
17 tîrpîắsc [I]+
32 tîrpîésc; -pîésc; -pîésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
[σ] tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; -pắsc+
31
18 tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
10 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
1 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
2 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
6
3
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
7
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
4
5 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
8 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
9 tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
t̂rpîésc; -pîésc; -pîáșće; -pím; -pít; [I]+
34
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; +
đắđă, [r.] răbdắđă [3, 6]
28
33 tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
t̂rpîésc, tîrpîésc; -pîésc; -pîésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
30
19 [σ] răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
29 tîrpîắsc; -pîésc; -pîésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
20
răbd; răbd; rábdă; rabdắm; -dắt; [3]
22 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
21 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt, [k] -dắt; [3]+
36 t̂rpîésc; -pîésc; -pîáșće; -pím; -pít; [I]
răbd; rabd; rábdă; rabdắm; -dắt; [3]
26
tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I], [*] tîrpắsc [I, 6]
35
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
27
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
25
24
23 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
37 tîrpắsc; -pîésc; -pîésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]+
49
39 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
38
tîrpîésc; -pîésc; -pîésc̆ĕ; -pím; -pít; [I], răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
40 mă cînt, [k] răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
48
tîrpîésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
41 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
42 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
47
46 [σ] răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
50 tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]+
răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
45
43 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
t̂rpîésc; -pésc; -pîésc̆ĕ; -pím; -pít; [I], [v] am răbdát [perf. c. I]+
52
tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]+
51 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3],
54
53 răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
tîrpésc [2], răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+
răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3], [*] tac, [k] răbd+
44
55 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
58
57 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
r̂ăbd; r̂ăbd; r̂ăbdă; r̂ăbd̂ắm; -dắt; [3]
59
56 răbd; rebz; rábdă; rabdắm; -dắt; [3]
64
tîrpésc; -pésc; -pésc̆ĕ; -pím; -pít; [I]
60 răbd; răbd; rábdă; rabdắm; -dắt; [3]+
61 răbd; răbz; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]
62
răbd; răbz; rábdă; rabdắm; -dắt; [3]
63 tîrpésc, [σ] răbd; răbd; rábdă; răbdắm; -dắt; [3]+

DEGET, pl. „*doigt*”

[202]/[363]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. 3. *cu gă̆ştu arít* ‘arăt’. *îi zíčă gă̆şt, la míńe, în vírbiţa mícă, da ĭ‿sátu la ńěvástă-mẹa, văi̯úga* ‘Vajuga’, *îi zíčă d'ẹşt. sócru-meu folosá* [cuvântul] *d'ẹşt. în sátu meu nu să folosă̆şt'ě. pístă dúnăre d'e văi̯úga i̯ẹ́stă un sat romînésc, vrânca.*
4. *d'ĕ̆ştu‿al máre.*
6. *gă̆s̲tu meu.*
19. „Numele degetelor: *źẹ́zitu al máre, źẹ́zitu šě arátă, al đin mijlóc, al mic.*”
20. *źẹ́zit* [se zice] *rar. źẹ́itu al mic, al máre, ińělárĭ, arătătórĭ.*
21. *ũ‿zĭ̯ĕ̆şt', dóu̯ă zĕ̆şt'.*
22. *un d'ẹ́şt; doi̯ d'ẹ́şć or un d'ẹ́şćĕ; du̯ă̆u̯ă d'ẹ́şć/t'ĕ. d'ĕ̆ştu‿ăl máre.*
24. *źĕ̆i̯ştu‿al máre.*
26. „*poţ* [zice] *ş-aşá*; *źẹ́i̯ćĕ* [pl.]. Numele degetelor: *źẹ́itu al máre, cáji pṛst* ‘arătător’, *al đin mijlóc, mijlocárĭ, al mic.*”
32. *źẹ́zĕtu* [a.]; *du̯å źẹ́zĕt.*
33. *doi̯ đẹ́điţ* [plm.].
34. „Numele degetelor: *đi̯ẹ́đitu máre, lí̵ŋgă-l máre, al dîn mijlóc, lí̵ŋg-al dîn mijlóc* [sau] *lí̵ŋgă al mic, al mic.*”
36. *đẹ́zĭ́će, măi̯ múlće.*
38. *đéş/stu al máre, ~ al šě arăţ cu i̯ẹ̆l, al dă mijlóc, dúpă al dă mijlóc, alalált, al mic* [!]. [∗] [L] *đ-e-a-ş-t.*
41. *al máre, mijlocárĭ, al mic.* [Sârbeşte:] *pálaţ* ‘degetul mare’, *dómal* ‘inelar’.
45. *d'ẹ́şt'u al máre.*
46. *đĕ̆ştu* [a.], *cu gî. du̯áu̯o đẹ́şt'ĕ.*
48. *đẹ́ştu‿ăl máre, pálaţ.*
50. *doi̯ đẹ́źić,* [k] *du̯å‿đẹ́źiće.*
54. *doi̯ źẹ́źẹţ, śĭ́š źẹ́źẹţ, śĭ́š źẹ́źićĕ.*
55. *d'ĕ̆şt' máre, mijlocárĭ* [sau] *d'e mijlóc.*
56. *doi̯ d'ĕ̆şt'* [plm.]. *d'áşt'il'i* [pla.]. *al máre, d'áşt'u‿ă̆l máre, al d'in mijlóc, al mic. sîrbi̯áşt'e şt'iu: pálaţ, domáli pṛst, srédńi pṛst...*
57. „Nume de degete: *pálaţ = źẹ́itu ăl máre, dúpă źẹ́itu ăl máre, źẹ́itu ăl đin mijlóc, mijlocárĭ, źẹ́itu ăl mic, źẹ́i̯tu d'iŋgă źẹ́itu ăl mic.*”
61. *un d'ẹşt', čînč d'ẹ́şt'ĕ. d'ẹ́şt'u al máre, ~ al mic.*
62. *źĕ̆ştu‿al máre, al đin mijlóc, al mic.*

III. 40. Informatorul [∗] este soţia informatorului principal, născută în acelaşi sat, dar în partea de dincolo de apă.
Vezi şi h. CLXVIII, pl. XIX.
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *źẹ́źit*; *źẹ́źićĕ.*

IV. 1. Weigand, Jb, III, ch. [25], pct. 30: *dźę̣źo̯t*; *dźę̣źę̣tśę̣.*
6. 18. 27. Weigand, Jb, VII, ch. [25], pct. 262, 266, 267: *dźę̣zet* (sic!).
19. 20. 26. Weigand, Jb, VII, ch. [25], pct. 265, 268, 269: *źę̣źet.*
37. ALR II, ms., ch. [2178, 2184–2188, 2191, 3030, 3437], pct. 4: *đẹ́źit*; *đẹ́źići, burícu la đẹşt, đẹ́ztu‿al márį, đẹ́ştu túp-al márį, đẹ́ştu‿al luŋg, đẹ́ştu dă lí̵ŋgă al luŋg, đẹ́ştu‿al mic, đi̯ẹ́źići* (pl.), *đi̯ẹ́đit, víru đi̯ẹ́đićilor*; cf. şi ALR II, vol. I, h. 52, pct. 4: *đẹ́ztu‿al márį*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 30, ch. [2178], pct. 4: *đẹşt*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 31, ch. [2185], p. 32, ch. [2186–2188], p. 33, ch. [2191], pct. 4; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 101-104, 108, pct. 4: *đ, ẹ, ś*, –, DEGETUL DE DUPĂ CEL MARE.
46. Weigand, Jb, VII, ch. [25], pct. 271: *dźę̣dźit.*
55. ALR I, vol. I, h. 50, pct. 859: *d'ẹşt'ĭ*; *d'ẹ́şt'ĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 75, 76, pct. 859: *d'*, *t'.*
64. ALR I, vol. I, h. 50, pct. 3: *źi̯ẹ́źi̯ĕt*; *źi̯ẹ́źićĕ*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 75, 76, pct. 3: *ź, ć.*
–. Weigand, Jb, VII, ch. [25], pct. 263, 272: *dźešť.*
–. Weigand ‚Jb, VII, ch. [25], pct. 264, 270: *źę̣źet.*

HARTA CXXXIII

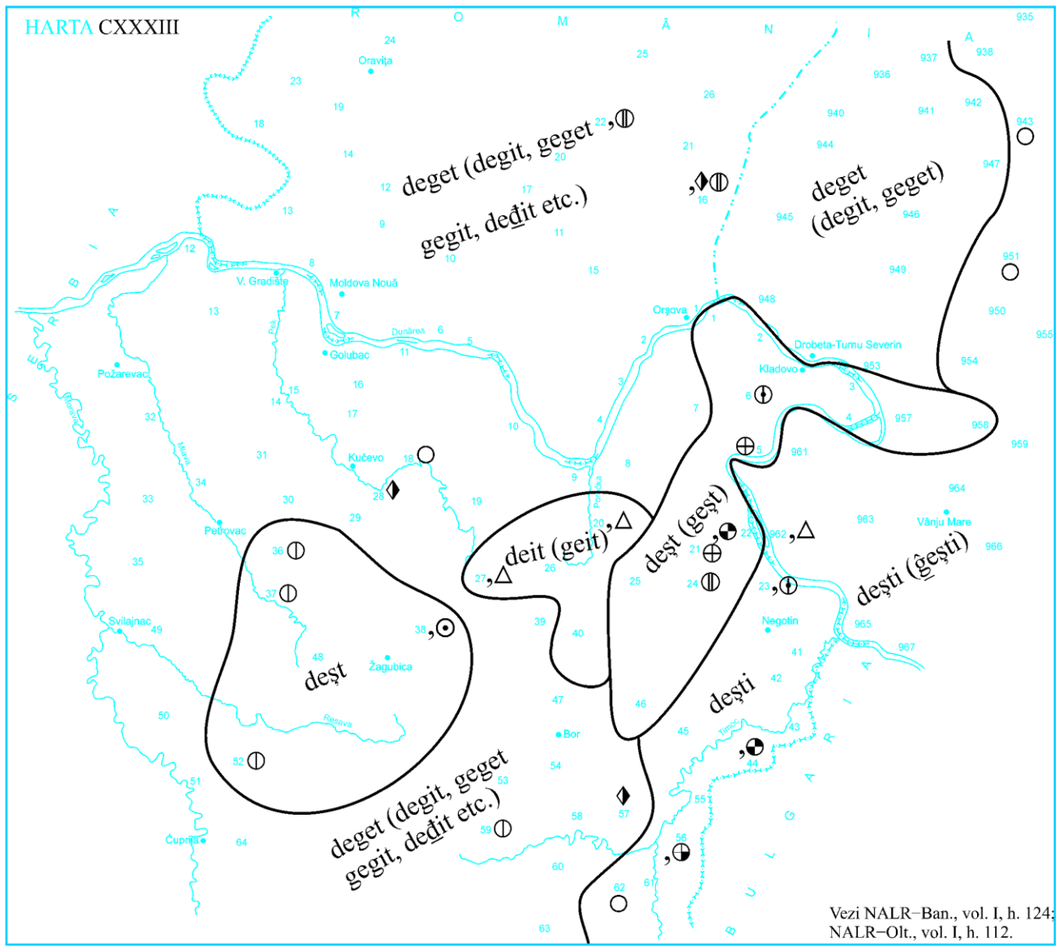

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 124; NALR–Olt., vol. I, h. 112.

Principalele forme pentru DEGET

○ deşt (geşt etc.)	◑ dez̲t (deşt)	◍ deişt (geişt)	◒ deaşti	△ deget (degit, gegit)
⊙ deaşt	◐ deşt (ă̲şt)	⊕ deşti (geşti)	◕ deşte	◆ deit (geit)

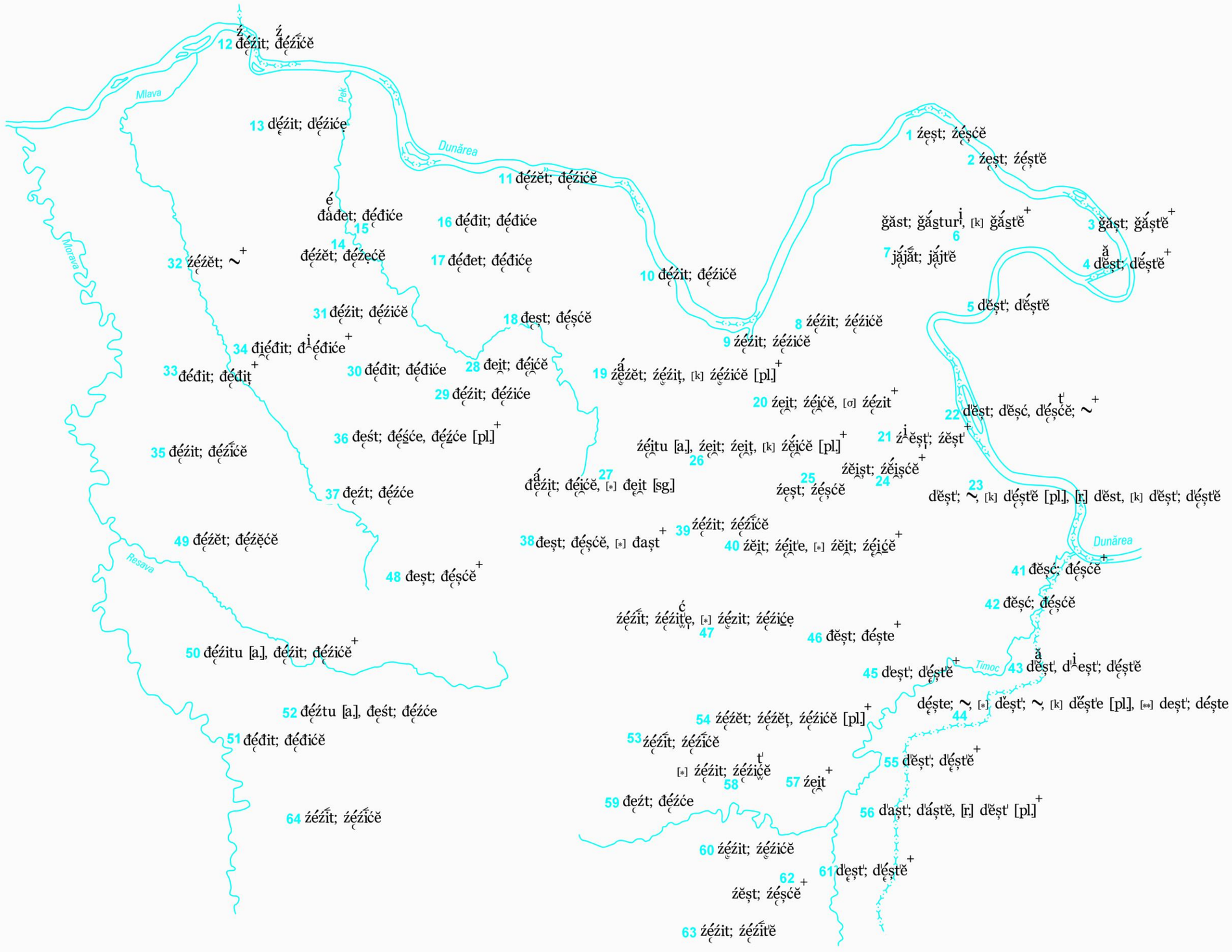
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
1 zęst; zę́śćě
2 zęst; zę́śtě
3 găst; gắștě+
4 dĕșt; dĕ́ștě+
5 dĕșť; dĕ́ștě
6 găst; gắsturi, [k] gắștě+
7 jăjă̋t; jăjtě
8 zę́zit; zę́zićě
9 zę́zit; zę́zićě
10 đę́zit; đę́zićě
11 đę́žět; đę́zićě
12 đę́zit; đę́zićě
13 đ́ę́zit; đ́ę́zićę
14 đăđet; đę́đićę
15 đę́žět; đę́ẓę́ćě
16 đę́đit; đę́đićę
17 đę́đet; đę́đićę
18 đęst; đę́śćě
19 ẓę́žět; zę́ziț, [k] zę́zićě [pl.]+
20 zęit; zę́jćě, [σ] zę́zit+
21 zi̯ĕșț; zĕșť+
22 dĕșt; dĕșć, dę́śćě; ~+
23 dĕșť; ~, [k] d́ę́ștě [pl.], [r.] dĕst, [k] dĕșť; d́ę́ștě
24 zĕișt; zę́iśćě+
25 zęst; zę́śćě
26 zę́itu [a.], zęit; zęiț, [k] zę́jćě [pl.]+
27 đę́zit; đę́jćě, [*] đęit [sg.]
28 đęit; đę́jćě
29 đę́zit; đę́zićę
30 đę́đit; đę́đićę
31 đę́zit; đę́zićě
32 zę́žět; ~+
33 đę́đit; đę́điț+
34 đi̯ę́đit; đi̯ę́đićę+
35 đę́zit; đę́zićě
36 đęșt; đę́śće, đę́ẓće [pl.]+
37 đęzt; đę́ẓće
38 đęșt; đę́śćě, [*] đașt+
39 zę́zit; zę́zićě
40 zĕiț; zę́iț̌e, [*] zĕiț; zę́i̯ćě+
41 dĕșć; dę́śćě
42 dĕșć; dę́śćě
43 dĕșť, di̯ęșť; d́ę́ștě
44 dę́ște; ~, [*] dęșť; ~, [k] dę́ștě [pl.], [**] dęșť; dę́ște
45 dęșť; d́ę́ștě+
46 dĕșt; dę́ște+
47 zę́zit; zę́ziț̌e, [*] zę́zit; zę́zi̯ćę
48 đęșt; đę́śćě+
49 đę́žět; đę́ẓę́ćě
50 đę́zitu [a.], đę́zit; đę́zićě+
51 đę́đit; đę́đićě
52 đę́ztu [a.], đęșt; đę́ẓće
53 zę́zit; zę́zićě
54 zę́žět; zę́žęț, zę́zićě [pl.]+
55 dĕșť; d́ę́ștě+
56 d́așť; d́áștě, [r.] dĕșť [pl.]+
57 zęit+
58 [*] zę́zit; zę́zi̯ćě
59 đęzt; đę́ẓće
60 zę́zit; zę́zićě
61 dęșť; d́ę́ștě+
62 zĕșt; zę́śćě+
63 zę́zit; zę́zi̯ťě
64 zę́zit; zę́zićě

DEGERĂ (DEGETELE DE FRIG) (ind. prez. 6) „*les doigts ont l'onglée*”
[205]/[368]

I. Întrebare indirectă: *Iarna, dacă stai mult în frig şi n-ai mănuşi, ce zici că ţi se întâmplă cu degetele de ţi se umflă şi te dor?*

II. 1. *îm‿źźźĕră źźştu. mi̯-a źźźĕrát mĺńi'i. îŋgeţárə* [perf. s. 6] *źźśćil'i la mĺnă.*
3. *îm gźźgără gă̯ş'il'i, mĺna. îm dă pi su‿únd'i̯ d'ĕ găr, d'ĕ frig.*
4. *g̑ă̯gără d'ĕşt'ĕl'ĕ.*
5. *g̑ă̯gără d'ĕşt'il'i. a gă̯gărát crúmpi* ‘cartofii’, *câpa, d'ĕ găr. nu vorbím cu de̯ ai̯íča,* [ci] *cu gi̯.*
6. *g̑ă̯gără gă̯ş'il'i.*
7. *g̑ă̯gără la mîn, la picu̯ăre.*
9. *a źźźĕrát* [perf. c. 3].
11. *mi̯-aŋgeţát mĺńi'i, dźźićil'i.*
12. *m-ar đeđĕrát* [perf. c. 6] *mĺńil'ę.*
14. *să zgîrśĕsc.*
15. *am źeźerát* [perf. c. 1].
16. *i̯o đeđir* [ind. prez. 1] *dă frig.*
18. *a đeđĕrát mĺńi'i.*
19. *mĺńi'i m-a źźźĕrát* [perf. c. 3].
20. *źźźĕri̯áđă źźi̯ćil'i.*
21. *źźźĕr; źźźĕri̯; źźźerə* [ind. prez. 1–3]. *a źźźĕrát* [perf. c. 3]. *a-ŋgi̯ĕţát, a amurţît d'ĕ frig. dírdă i̯e* ‘tremură’.
22. *g̑ă̯gără mĺńi'i.*
24. *îŋvînăţă̆sc úŋgil'i. mi̯-a źiźźĕrát* [perf. c. 6] *źźi̯ćel'e. dácă-i̯ źźru táre, áre să źźźĕre* [viit. 3] *pišóru.*
25. *źźźĕrárə* [perf. s. 6]. *źźźerái̯* [perf. s. 1].
26. *atíta-i̯ đĕ frig đe źáźźĕrə mĺńi'i. a źiźźĕrát* [perf. c. 3].
27. *mi̯-a źiźerát đźi̯ćil'i. îm‿dă dúpă uŋgi̯.*
28. *đźđĕrə dă frig. mi̯-a ţăpeńít* [perf. c. 6] *đźi̯ćĕl'ĕ. a đźźĕrát* [perf. c. 6].
30. *i̯-a dat dúpa úŋgi̯.*
31. *a-ŋgeţát, a đeđĕrát.*
32. *pícă pi̯ęl'a. am źeźát mĺna,* [σ] *mi̯-a źźźerát mĺna..., źźźićil'i. îm źźźĕră la mînă.*
33. *đźđĕrə piśºáreľę, úŋgil'i. dă dúpă úŋgi. am đeđĕrát* [perf. c. 1].
35. *m-a-ŋgeţát, a đeđĕrát.*
36. *a điđĕrát* [perf. c. 6] *cráśi* ‘picioarele’.
38. *a đeđĕrát.*
40. *mi źźźĕrə, a źźźĕrát.*
41. *mi̯-a đeđĕrát đźśćĕl'ĕ. în ápă, să múră* [6].
42. *mi̯-a-ŋgeţát, a đeđĕrát.*
43. *a đeđĕrát d'ĕşt'il'ĕ, mĺńil'ĕ, d'e frig, a-ŋgeţát .*
44. *mi̯-a-ŋgi̯eţát dźştele.* [σ] *g̑źg̑ĕrə dźştele.* [∗] *đźđeră, đeđĕri̯ázə dźştili, điđeţălu, dăştúţu* [!]. *áli măi̯ mult* [se zice] *îŋgi̯áţă.* [∗∗] *îŋgi̯áţă d'ĕştele.*
45. *a g̑źg̑ĕrát.*
46. *đźđĕră, cu g̑i̯. a amurţît* [perf. c. 3].
47. *„răbizĕsc*, când îngheaţă”.
49. *îŋgi̯áţă, amúrt.*
50. *amúrt. a điđĕrát.*
51. *îm‿dă supt úŋgi. amúrt, crápă.*
52. *a źiźĕrát.*
53. *źźźĕră đĕ frig.*
54. *îŋgi̯áţă dúpă* [ce] *źźźĕră.*
55. *să corĉĕsc mĺńi'i. mi̯-a g̑eg̑erát burícur'i la d'ĕşt'ĕ.*
56. *îŋgeţárə* [perf. s. 6]. [k] *g̑ág̑ĕră đăşt'il'i or úŋgíl'i.*
57. *źáźĕră, la pišu̯áre, îŋgi̯áţă, la mîn.*
58. *îŋgi̯áţă mĺńi'i, źźźĕră źźźićeľę.*
59. *źźźerĺă la pišu̯áre.*
60. *mi źźźerə. a źiźerát* [perf. c. 6]. *îŋgi̯áţă înai̯íncĕ dă a źiźĕrá.*
61. *mi̯-aŋg̑eţát picu̯áreľe. dă g̑ăru dúpă úŋgi̯e.*
62. *mi-a źźźĕrát, mi̯-a vînăţît úŋgil'i.*
63. *mi̯-a-ŋgeţát mĺńil'i, mi̯-a amorţît. am răbizît dă frig.*
64. *îŋvînăţăsc* [6], *cáđe pi̯ęl'a đi pe źźźićĕ.*

III. Vezi şi h. CLXIX, pl. XX. Vezi şi h. 133 (DEGET) şi MN, pl. IV, ch. [204]/[366] (UNGHIE).
∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *źźźĕră mĺńil'i*+: *a źźźĕrát* [perf. c. 6].

IV. 37. ALR II, ms., ch. [2444], pct. 4: *mi̯-aŋgeţát mĺna.*
55. ALR I, vol. I, h. 149, pct. 859: *g̑źg̑ĕră d'ĕ frig/c*; cf. şi ALR I, ms., ch. [880], pct. 859: [fructele, pământul] *g̑źg̑ĕră* (întâi), (apoi) *îŋgi̯áţî.*
64. ALR I, vol. I, h. 149, pct. 3: *îŋgi̯áţî đĕ frig*; cf. şi ALR I, ms., ch. [880], pct. 3: *źźźirî* (fructele, *pomîntu*).

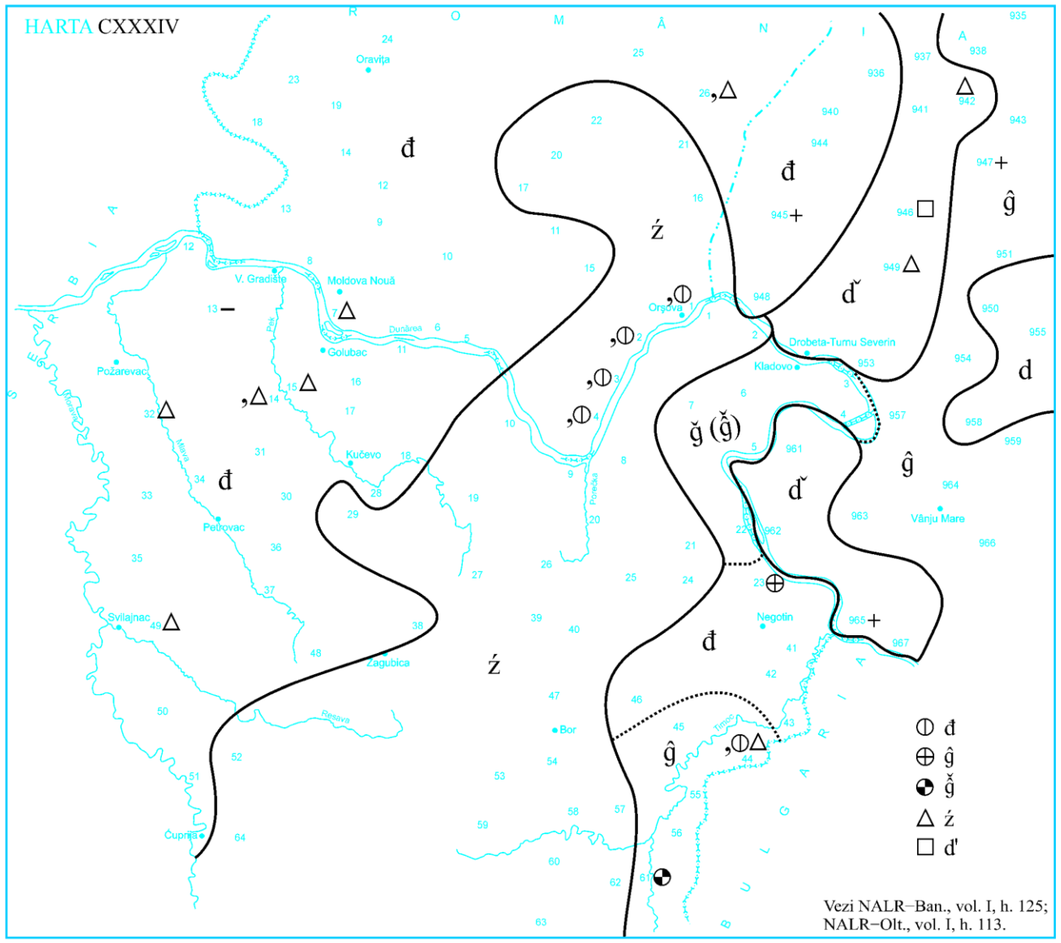

Sunetul *d* în formele pentru DEGERĂ

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
12 ar đeđĕrát [perf. c. 6]+
13 –
11 a-ŋgeţát [perf. c. 6], a đĕzĕrát [perf. c. 6]+
1 źézĕră+
2 źĕzĕrą́dă
îm dă pi su únd'ii, ğą́ğără+
3
6 amúrt, [k] ğą́ğără+
7 ğą́ğără+
4 îndą́ţă, ğą́ĝĕră+
5 îŋgi^áţă, ğą́ğără+
10 źézĕră
8 źézĕră
9 amúrcĕ, [σ] [k] záźĕră, [r] źézĕră+
15 záźera+
16 đéđeră+
14
32 źézĕră+
îŋgiáţă, a źezĕrát [perf. c.], [r] đézĕră+
17 đéđeră
31 đéđĕră+
18 a đĕđĕrát [perf. c.]+
34 a đeđerát [perf. c. 3]
33 đéđĕră+
30 đéđeră+
28 đéđĕră+
29 źézera
19 a-ŋgeţát [perf. c.], a źĕzĕrát [perf. c.]+
20 îŋgiáţă, źĕzĕrią́dă+
22 ğą́ğără+
21 źézĕră+
36 đéđeră+
35
a-ŋgeţát [perf. c.], [σ] đéđĕră+
27 źézĕră+
26 îŋgiáţă, záźĕră+
a-ŋgeţát [perf. c.], a źizĕrát [perf. c.]+
24
25 îŋgiáţă, źézĕră+
23 ĝéĝĕră
37 îŋgiáţă, đéđeră
49 [σ] źĕzĕrią́dă+
38
îŋgiáţă, dă dúpă úŋgi, đéđĕră+
48 đézĕră
39 źézĕră
40 mi źézĕră+
41 îŋgiáţă, [σ] đéđĕră+
42 đéĝĕră+
47 mi źézĕră+
46 a-ŋgeţát [perf. c.], [σ] đéđĕră+
43 đéĝĕră, a đĕđĕrát [perf. c.]+
45
a-ŋgeţát [perf. c.], ĝéĝĕră+
50 đéđiră+
52 źézera+
54 źézĕră+
44
ĝéĝĕră, a-ŋgeţát [perf. c.], [*] îŋgi^áţă, đĕđĕrią́ză, [**] źĕzĕrią́ză, źézĕră+
53 źézĕră+
51 đéđĕră+
îŋgi^áţă, [σ] źézera+
55 îŋą́ţă, [σ] ĝéĝĕră+
58
57 dă dúpă úŋgi, [σ] źézĕră, îŋgiáţă+
59 źézer^ĭă+
56 ĝáĝĕră+
64 a źizĕrát [perf. c.]+
60 źézĕră+
61 a ĝĕĝĕrát [perf. c.]+
62
źézĕră+
63 a źĕzĕrát [perf. c.], a-ŋgeţát [perf. c.]+

AȚÂȚ[1] (FOCUL) (ind. prez. 1) „*j'attise, j'avive (le feu)*”
[206]/[369]

I. Întrebare indirectă: *Ce zici că faci când ai tăciuni şi pui peste ei paie, surcele şi pe urmă... ?* (GEST).

II. 1. *mă duc să fac,* [k] *să aţíţ fócu.*
2. *să fáśĕ fum. mă duc să aţíţ fócu, să-l fac. cînd cu potoľítu árđ/ďĕ, să árdă măį rắpeđe, îl jărím. băgắm vătráľ̲u or că cľęśt'íľi şî-l jărím.*
3. „*îl aţíţ*, când nu este. *súfľi* [2] *să s-a príndă*. Când nu arde, *îl jărắsc cu vătráju să cápiť ĕ áįĕr. vătráį = fįĕr cu cáre să rícăįĕ-ę‿foc.*”
4. *aţíţ fócu, cînd nu-į ńam* ‘deloc’.
5. *aţíţ fócu, príma dátă, cînd aprínd. îl scíndurį* [2], *cînd įęstă cărbúń. scíndură cărbúńi. să scíndură-n įeį.* [D] ATÂȚ (CÂINELE) #: *îl sumút să látre pe cíńeva.*
6. „Îl *aţíţ*, apoi *súflu*. Câinele, îl *stútăį*.”
8. [D] *nu* [zicem] *aţíţ. noį fáśĕm fócu. aţíţ* [se spune] *rar.*
9. *aţíţ au că fac fócu.*
10. 28. „*aţíţîį*, prima dată, apoi *súflu-ę‿foc*.”
11. *să s-apríndă, îl zgíndăr. zgíndĕrį* [2] *śĕnúşa,* [k] *aprínd fócu*, [σ] *aţíţîį fócu, măį întíń. noį ďíśĕm noį aprínďĕm fócu: dú-ćĕ, mă, aţíţîįę* [imperat. 2] *fócu ắla, or aprínde fócu ắla!*
12. *aţíţîį întíń, atűśa aprîz* [2].
15. *atíţ* ‘aprind prima dată focul’.
16. „*aţíţ*, când nu am, *îl fac*. Dacă s-a *pătuľít fu̯ócu, îl zgíndir*.”
17. „*aţíţîį*, când faci focul, dimineața sau seara.”
18. *trắmur dă frig, fac foc. aţíţăįĕ* [imperat. 2] *fócu!*
19. „*aţíţ fócu*, mai întîi.”
22. „*aţíţ fócu*, dimineața.”
23. *aţíţ, întí, d'imińáţa, cînd nu-į ńam* ‘deloc’ *foc. pe úrmă faĉ foc.*
25. *tamán aţíţ fócu cu maşína* ‘chibritul’, *cu lumânárįa. fac fócu pe vátră.*
26. *puń įęśkiį maį întíń. trắmurį cíta,* [apoi] *će-ncalďắşć.*
27. *aţíţîį* [2], *cînd n-aį foc ńiścúm. cînd fac fócu, pun ľęmnĕ.*
28. *súflu‿ę‿foc.*
29. „*aţíţîį*, când îl faci. *zgíndĕrį o* ‘sau’ *súfľi-ę‿fu̯oc*.”
30. „*aţíţîį*, dimineața, când faci focul.”
32. *mă duc să aţíţâį fócu. dú-ćĕ aţíţăįĕ* [imperat. 2] *fócu!*
33. *îl ăţíţîį cu măşína* ‘chibritul’. *aţíţîįe fócu, că-į rắśĕ!*
34. „*îl aţíţăį*, când îl faci, dimineața. *îl proaţíţîį*, dacă s-a stins. *cînd i fócu potolít, nu i stîns, núma potoľít, a uđít* ‘a rămas’ *núma jắgįu*.”
36. *aţíţîį, ma/ăį întíń.*
38. *aţîţîįĕm* [4]. *faś* [2] *foc.*
39. *îl aţíţîį cu ma/ăşína, cu lumína, pă úrmă súflu-ę‿foc să s-apríndă.*
40. *súflă* [imperat. 2] *să s-apríndă!*
41. *faĉ foc, zgíndărį.*
43. *aprîsắį fócu* [perf. s. 1]. [D] AȚÂȚ #: *aţíţ* [se zice] *în álťĕ părţ.*
44. [⁎⁎] *îl aţíţăįe* [3], *întí, cînd îl aprínz* [2].
45. „*súflu*, când nu arde bine.”
46. *cînd faĉ mîŋcáre, cînd îţ trắbuįe, súfľi ť‿įel, cînd s-aprínd'e.*
47. „*îl aţíţ*, la început. Când nu arde bine, *súflu să s-aprindă maį bíńĕ*.”
49. *cînd n-aį foc, cînd faś fócu în şporęįt.*
50. „*aţíţîį* se zice şi când suflu în foc.”
51. *aţíţîį, cînd porńęść să-l aprínď ma/ăį întíń. dácă įęstă jîgărắį, fac foc. trắmur dă frig, fac foc.*
52. „*aţíţîį* [2], când îl faci.”
54. „*aţíţ, la îśĕpút*. Dacă nu arde bine, *súflu*.”
56. „*aţíţ*, când îl faci mai întâi.”
57. [Câinele] *îl stútăį* [1], *stútăįe* [imperat. 2] *ćíńiľi!*
58. „Se zice: *súflu să s-apríndă*.”
59. *aţíţîį fu̯ócu đimińáţa.*
61. *adúc bíťe şî aţíţ fócu.*
63. *îį dă fócu. am aţîţăįát* [perf. c. 1] *fócu.*
64. *cînd a ars cíta, îl aţíţîį, da đintíįį, îl aprínď* [2].

III. Anchetă suplimentară: Oštrelj: *aţíţ*; ~; *aţíţă fócu.*

IV. 37. ALR II, ms., ch. [3856]: *aţíţîįĕ* [3] *fu̯ócu.*

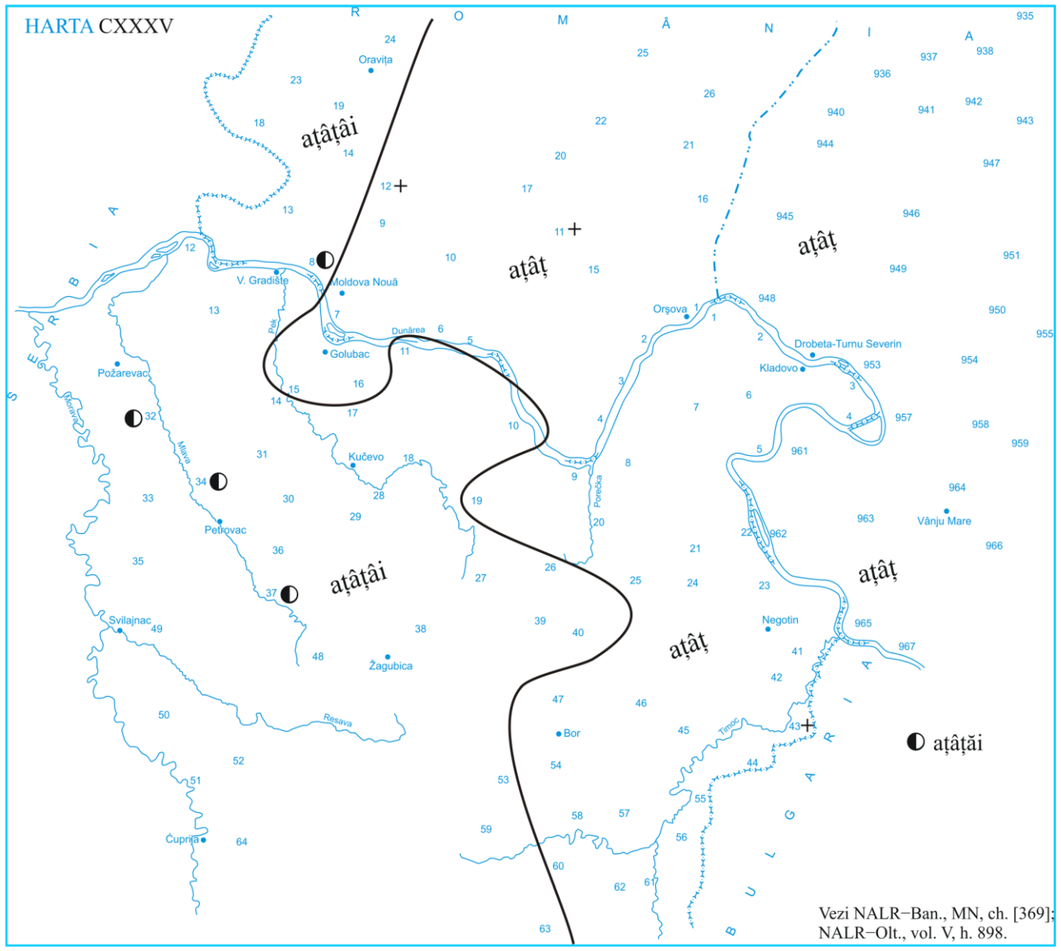

Răspândirea formelor pentru AȚÂȚ[1] (FOCUL)

55. ALR I, ms., ch. [1997], pct. 859: *aţíţ fócu*.
64. ALR I, ms., ch. [1997], pct. 3: *aţíţ fócu, fac fócu*.

Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 fac fócu, [σ] aţíţîi fócu+
13 aprínd fócu, aţíţîi fuócu
11 aprínd fócu, [σ] aţíţîi fócu+
15 aţíţ+
16 aţíţ+
14 aţíţîi fuócu
17 aţíţîi+
32 fac fócu, aţíţâi fócu+
31 aprínd [2], [k] aţíţîi
18 fac foc, [σ] aţíţîi fócu+
34 aţíţăi+
33 fac foc, [k] aţíţîi, îl ăţíţîi+
30 aţíţîi+
28 aţíţîi fócu+
29 aţíţîi+
36 aţíţîi+
35 fac foc, [k] aţíţîi fócu
37 faś [2], aţíţâi
49 dau foc, [σ] aţíţîi fócu+
48 aţíţîi
50 s-aprínde [3] foc, aţíţîi fócu+
52 aţíţîi fuoc+
51 fac foc, [σ] [k] aţíţîi+
64 aprínd [2], dau foc, aţíţîi+
10 fac fócu, [k] aţíţîi+
1 fac, [k] aţíţ fócu+
2 făşém [4] fócu, [σ] aţíţ fócu+
6 aţíţ fócu+
3 aţíţ fócu+
7 aţíţ fócu
4 fac fócu, aţíţ fócu+
5 súflu, [σ] [k] aţíţ fócu+
8 fac fócu, [σ] aţíţ+
9 aţíţ fócu, fac fócu+
19 fac, aprínd fócu, [σ] aţíţ fócu+
20 fac fócu, aţíţ fócu
22 aţíţ fócu+
21 îl aţíţ, aţíţ fócu
26 faś [2] fócu, aţíţîi fócu+
27 fac foc, aţíţî, [k] aţíţîi fócu+
25 fac fócu, [σ] aţíţ fócu+
24 aţíţ
23 fac foc, [k] aţíţ fócu+
39 aţíţîi+
38 aţíţîi+
40 aţíţîi+
41 [σ] aţíţ fócu
42 aţíţ fócu
47 aţíţ+
46 [σ] aţíţ fócu+
45 aţíţ fócu+
43 aprínd fócu, fac fócu+
44 aţíţ, [*] aprínd, aţíţă [3], [**] îl aţíţăje [3]+
54 aţíţ fócu+
53 súflu-n foc, [k] aţíţîi fócu
faś [2] foc, [σ] aţíţ fócu+
55 [σ] aţíţ fócu
57 fac foc, [k] aţíţ fócu+
58
59 aţíţîi fuócu+
56 fac foc, [σ] [k] aţíţ fócu+
60 aţíţ
61 aţíţ fócu+
62
faś [2], [k] aţíţ fócu
63 fáşě [3] fócu, [σ] aţíţîi+

(MERG) REPEDE „*(je marche) vite*”

[214]/[385]

I. Întrebare indirectă: *Când te grăbeşti, cum zici că mergi?*

II. 7. 27. *grăbésc* [ind. prez. 1].
10. *merg i̯ut*. *grăbésc*.
12. *mę́rzĕ* [ind. prez. 3] *i̯ut*. *grăbi̯ę́şćĕ* [3].
13. 16. 29. 32. 58. *merg i̯ut*.
14. *mi̯erg i̯ut*, *mă grăbă̆sc*.
21. *grăbi̯ę́şćĕ* [3], *mi̯ę́rge* [3] *răpiđĕ*.
22. *mă răpéd*, *mi̯erg táre*, *mi̯erg răped or răpeḑ'e*, *dau̯ zor*.
23. *grăbę́şṭ'ĕ* [ind. prez. 3].
25. *măi̯ mult* [se zice] *i̯ut*.
31. *mă grăbă̆sc*.
36. *mă grăbi̯ésc*.
37. *grăbă̆sc*.
38. *aľérg*.
39. *grăbi̯ésc*, *aľi̯érg*, *mi̯erg i̯ut*.
40. *ḑîc úńi şî i̯úta*. [D] IUTE: *pipárca-i̯* ‘ardeiul’ *i̯úćĕ*.
44. *merg măi̯ táre or măi̯ i̯ut*. [σ] *pu̯áte* [să se zică] *şî măi̯ répede*. [∗] *fúga şî i̯ut*, *ş-aşá*, *ş-aşá* [se zice].
46. *merg i̯ut or grăbésc*.
50. *grabésc*, *mi̯erg i̯ut*.
56. *mi̯erg fúga*.
60. „Se zice şi *grăbi̯ésc*. *bírzo*, pe sârbeşte.”
62. *grăbésc*.
63. *măi̯ i̯ut*, *răpiḑ'e*, *tot úna*.

III. Vezi şi h. 137 (MERG ÎNCET)

*

Anachetă suplimentară:
Oštrelj: *răpiđĕ*.

IV. 37. Cf. ALR II, ch. [2506]: (apă) *răpeḑînu̯ă̆să*.
55. Cf. ALR I, ms., ch. [341], pct. 859: *fúgi i̯ăpurľi fúga*.
64. Cf. ALR I, ms., ch. [341], pct. 3: *i̯ăpuru fúźĕ i̯ut*.

HARTA CXXXVI

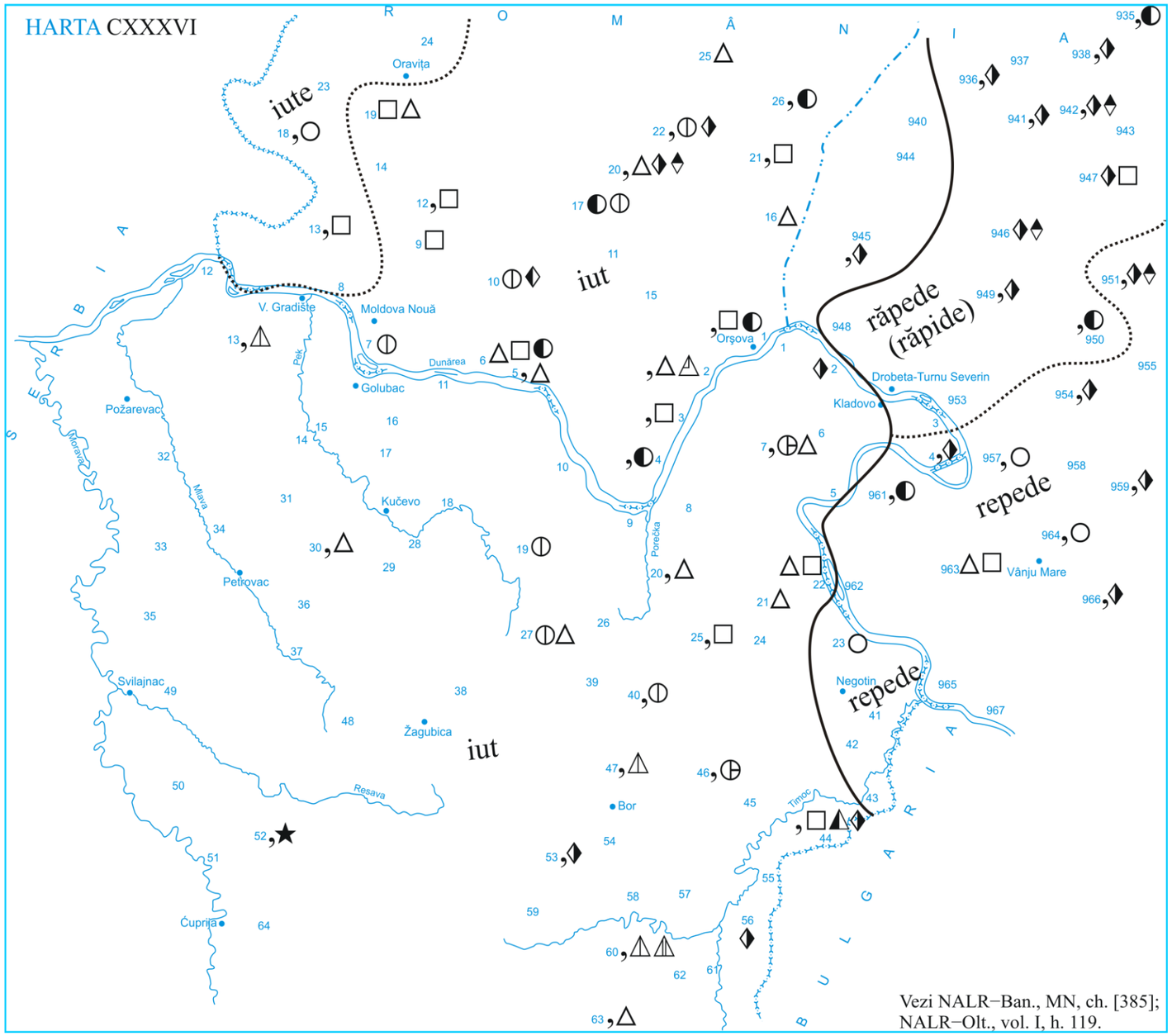

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [385]; NALR–Olt., vol. I, h. 119.

Principalii termeni şi forme pentru (MERG) REPEDE

○ iut	◐ iute	◬ rapide	⧫ fuga	★ zort
⦶ iuta	△ răpede (răpide)	⩓ rapizinos	⧫ în fugă	⧫ grăbit
⊕ iută	◭ răped (răpid)	◭ repede	□ tare	

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

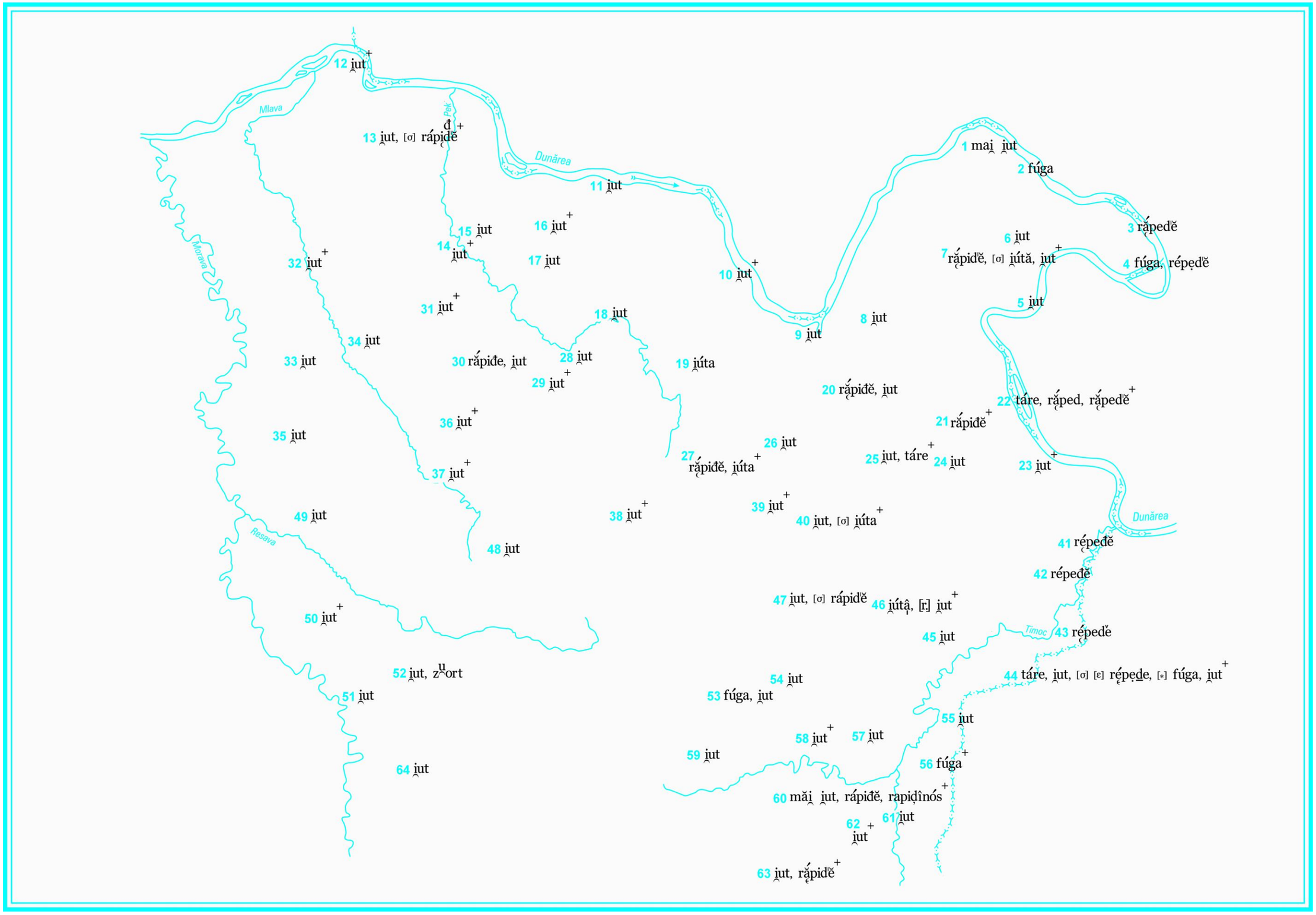

(MERG) ÎNCET „*(je marche) lentement*”
[215]/[386]

I. Întrebare indirectă: *Dar, când nu mergi repede* (se foloseşte răspunsul de la întrebarea precedentă, [214/385]), *cum zici că mergi?*

II. 1. [∗] *cînd merź aşá, ĩśĕtuńĕ́l, cînd merź ĩśĕ́t, să nu ćĕ‿u̯údă, să nu ćĕ sí́mtă.*
2. *merź* [2] *miri̯ĕ́u̯, nu t'ĕ grăbi̯á! nu t'ĕ-ŋcurá táre!*
13. [D] ÎNCET #.
14. *mi̯erg cuĉún, vorbi̯ésc cuĉún.*
18. [∗] [σ] *nu ĩśĕ́t, núma merecúţ, mi̯ę́rźe merecúţ, d-abi̯á mi̯ę́rźe.*
21. *bińişór or că înĉét, merg înĉét, bińişór. ş-aşá, ş-aşá* [se zice].
23. *i̯ę l'ĕnós şi mę́rĝĕ* [3] *înĉĕ́t.*
27. *mi̯erg đim‿paş.*
30. *mę́rźe* [3] *mereu̯ór.*
35. *mi̯erg bińişór.*
36. *mi̯erg miriu̯ór.*
39. „Se poate şi aşa, *meri̯ĕ́u̯, áľi la noi̯* se zice *mai̯ ĩśĕ́t.*”
40. [∗] *la volúi̯a* ‘Voluja’ [se zice] *merecúţ.*
42. *meréu̯ or şĩ́ bińişór.*
43. *mę́rĝĕ-nĉĕ́t* [3].
44. *merg înĉĕ́t or pe-ndeťéte.*
46. *merg bińişór or merg înĉĕ́t.*
47. „Cunoaştem vorba *meréu̯*, dar nu se prea întrebuinţează.”
58. [∗] „*bińişór, cíta bińişór, cînd ḑíś cătră áltu, miriu̯ór, cînd ḑíś să merg i̯eu̯.*”
63. *bińişór, ĩśĕ́t, tot úna.*

III. Vezi şi h. 64 (VORBESC ÎNCET), 136 (MERG REPEDE).

∗
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ĩśĕ́t, miriu̯ór.*

IV. 55. ALR I, vol. I, h. 103, pct. 859: *merg îṇĉắt*+: ... *ca ómu d'ípe* ‘după’ *bu̯álî.* Răspunsul este în legătură cu întrebarea precedentă [1370] MĂ ÎNTRĂMEZ (după o boală), harta 138; cf. şi ALR I, vol. I, h. 138: [el] *s-a mai̯ ard'icát cîta d'i pe bu̯álî*; cf. şi ALRM I, vol. I, h.141, pct. 859: MERG ÎNCET.
64. ALR I, vol. I, h. 103, pct. 3: *merg îṇśắt*; cf. şi ALRM I, vol. I, h.141, pct. 3: MERG ÎNCET.

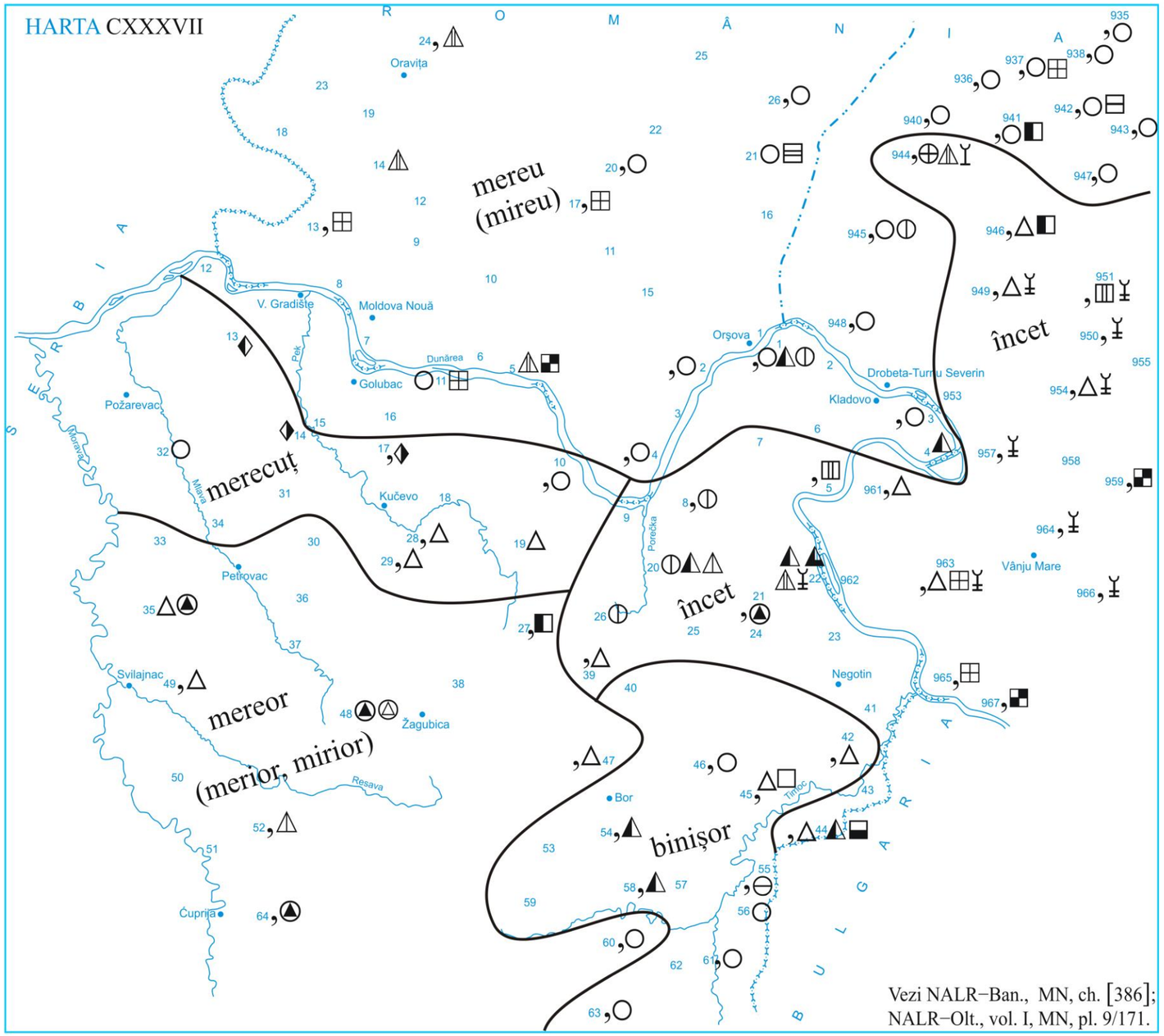

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [386]; NALR–Olt., vol. I, MN, pl. 9/171.

Principalii termeni pentru (MERG) ÎNCET

○ încet	△ mereu (mireu)	◭ merişor	◬ cu binişorul	⊞ moale	◧ la pas, din paş
⦶ încetinel (încetânel, încetunel)	◬ merecuţ (mericuţ)	◖ cutinel	□ alin	▦ domol	▬ pe îndelete
⊖ încetuşel	◬ mereuţ	◖ cuĉiún	▥ alinat	▥ agale	⚲ uşor
⊕ încetişor	◭ mereor (merior, mirior)	◭ binişor	⊟ potrivit	⊟ aleće	⚲ uşurel

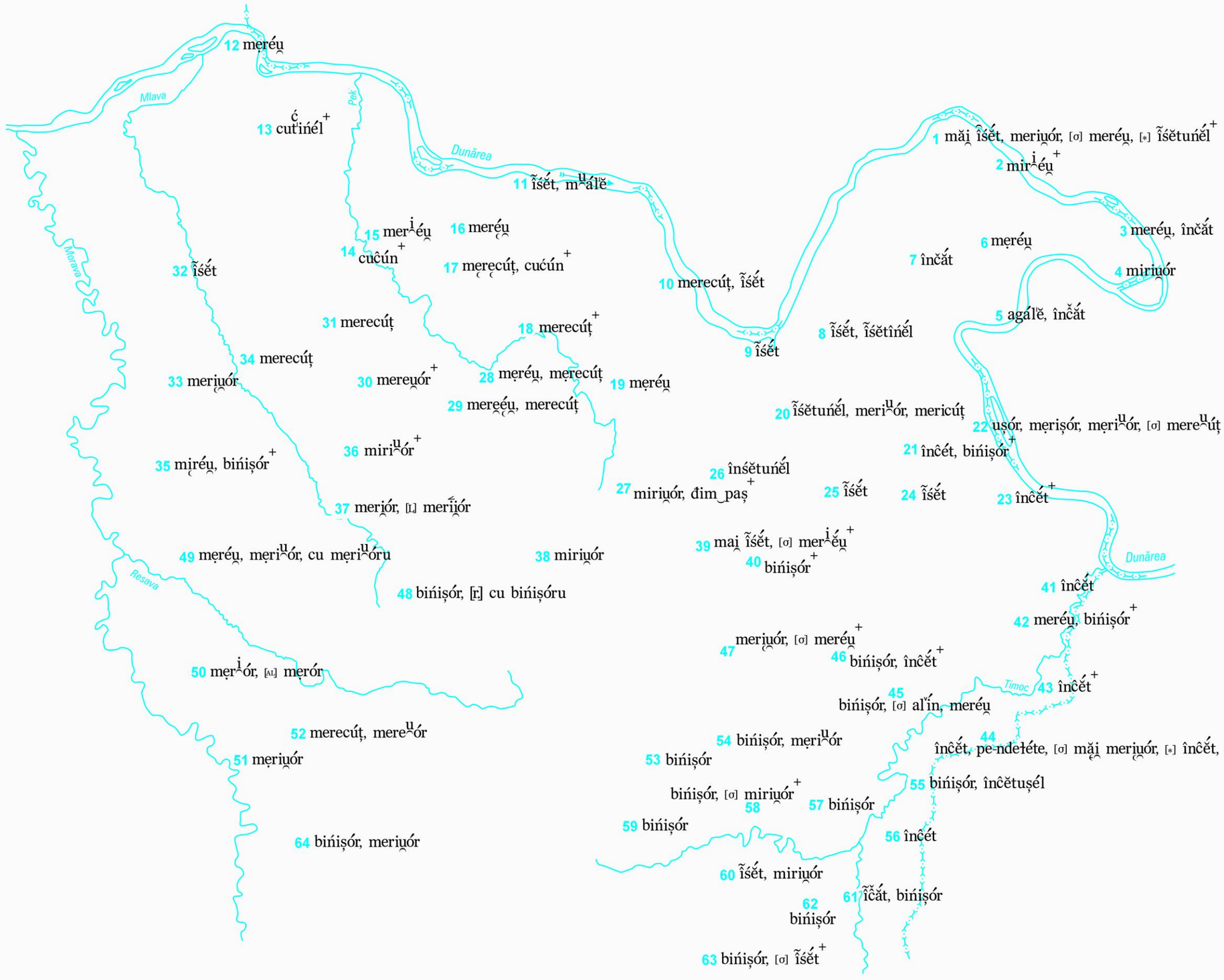
Mlava
Pek
Dunărea
Morava
Resava
Timoc
Dunărea
12 mẹréu̯
13 cućuínél+
11 ĩśĕ́t, mu̯^álĕ
15 meri̯^éu̯
16 meréu̯
14 cucún+
17 mẹrecúț, cucún+
32 ĩśét
31 merecúț
18 merecúț+
34 merecúț
33 meriu̯ór
30 mereu̯ór+
28 mẹréu̯, mẹrecúț
19 mẹréu̯
29 mereéu̯, merecúț
36 miriu̯^ór+
35 mi̯réu̯, binișór+
37 meri̯ór, [l̩] meri̯i̯ór
49 mẹréu̯, mẹriu̯^ór, cu mẹriu̯^óru
38 miriu̯ór
48 binișór, [r̩] cu binișóru
50 mẹri̯^ór, [ʌ] mẹrór
52 merecúț, mereu̯^ór
51 mẹriu̯ór
64 binișór, meriu̯ór
1 măi̯ îśĕ́t, meriu̯ór, [σ] meréu̯, [*] ĩśĕtuńél+
2 miri̯^éu̯+
3 meréu̯, încắt
6 mẹréu̯
7 încắt
4 miriu̯ór
10 merecúț, îśét
5 agálĕ, încắt
8 ĩśĕt, ĩśĕtîńél
9 ĩśĕ́t
20 ĩśĕtuńél, meriu̯^ór, mericúț
22 uș́ór, mẹriș́ór, mẹriu̯^ór, [σ] mereu̯^úț
21 încét, binișór+
26 înśĕtuńél
27 miriu̯ór, đim_paș+
25 ĩśĕ́t
24 ĩśét
23 încĕ́t+
39 mai̯ ĩśĕ́t, [σ] meri̯^éu̯+
40 binișór+
41 încĕ́t
42 meréu̯, binișór+
47 meriu̯ór, [σ] meréu̯+
46 binișór, încĕ́t+
45 binișór, [σ] al'ín, meréu̯
43 încĕ́t+
54 binișór, mẹriu̯^ór
44 încĕ́t, pe-ndeléte, [σ] măi̯ meriu̯ór, [*] încĕ́t, meréu̯+
53 binișór
55 binișór, încĕtușél
binișór, [σ] miriu̯ór+
58
57 binișór
59 binișór
56 încét
60 ĩśĕ́t, miriu̯ór
61 ĩc̆ắt, binișór
62
binișór
63 binișór, [σ] ĩśĕ́t+

AŞ DORMI (cond. prez. 1–6) „*je dormirais*” [236]/[415]

I. Întrebare indirectă.

II. 3. [σ] *aj ◡durmí dác-aş puť á. ş-aşá* [se zice], *da maį̯ îndátă aj ◡durmį́á.*
4. *maį̯ mult* [se zice] *aş durmį́á.*
5. *décă aş puť á, aş durmį́á, décă s-or puť á să dorm, décă mă lásă čîĕvá să dorm, or décă n-am trę́ábă, or că aş durmį́á că vrę́aų̯ i̯eų̯ să dorm, că nu măį̯ pot ď ĕ ostăńít, ď ĕ obosít.*
7. 39. [D] REAŞ #.
8. *aş durmį́á, aş puć á să dorm, aş durmí.*
13. *cu rę́aş, mult să ḑíšĕ.*
24. *dorm* [ind. prez. 6], [k] *i̯iį̯ ar durmį́á* [6].
33. *va durmí* [viit. 6]. *nu durmíreţ!* [imperat. neg. 5].
34. „*aş durmí* zic alţii”.
35. *aj ◡durmí, raj ◡durmí, tot úna, tot áį̯a.*
40. [D] AŞ DORMEA #.
51. *raş fi durmít* [cond. perf. 1]. *nu măį̯ durmírăţ!* [imperat. neg. 5]
53. *i̯aţ ar drumí* [3], *noį̯ rę́am drumí* [4]. *toţ ar drumí* [6].
54. [σ] *raş fi durmít* [cond. perf. 1].
56. *mį̯-e somn, aj ◡durmí.*
62. *aş durmí barém acúş, că n-am durmít. o̲ş durmí* [înseamnă] *pų́áčĕ c-oį̯ durmí.*
63. [σ] *rę́aş vrę́a să dorm.* [σ] *aş fắšá.*
64. *mult m-i̇̀i somn, rę́aş durmí.*

64. Cf. şi formele de cond. prez. ale altor verbe: [σ] *aş luvá; aréį̯ ~; ar ~; arém luvámă; aréţ luvá;* [3], [σ] *rę́aş mîŋcá; aréį̯ ~; ar ~; arém ~; aréţ ~; ar mîŋcámă,* [σ] *rę́aş tuşí́; aréį̯ ~, arę́áį̯ ~; ar tuşí́; arém tuşímă; aréţ tuşí́,* [σ] *aj ◡veđá; aréį̯ ~; ar ~; arém veđámă; aréţ veđá;* [3].

*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *aş durmí; aį̯ ~; ar ~; am ~; az ◡~;* [3].

III. 11. 15. 25. 27. 54. Informatorii folosesc şi forme de viitor.
43. Informatorul repetă forma *aş durmį́á* pentru pers. [4].

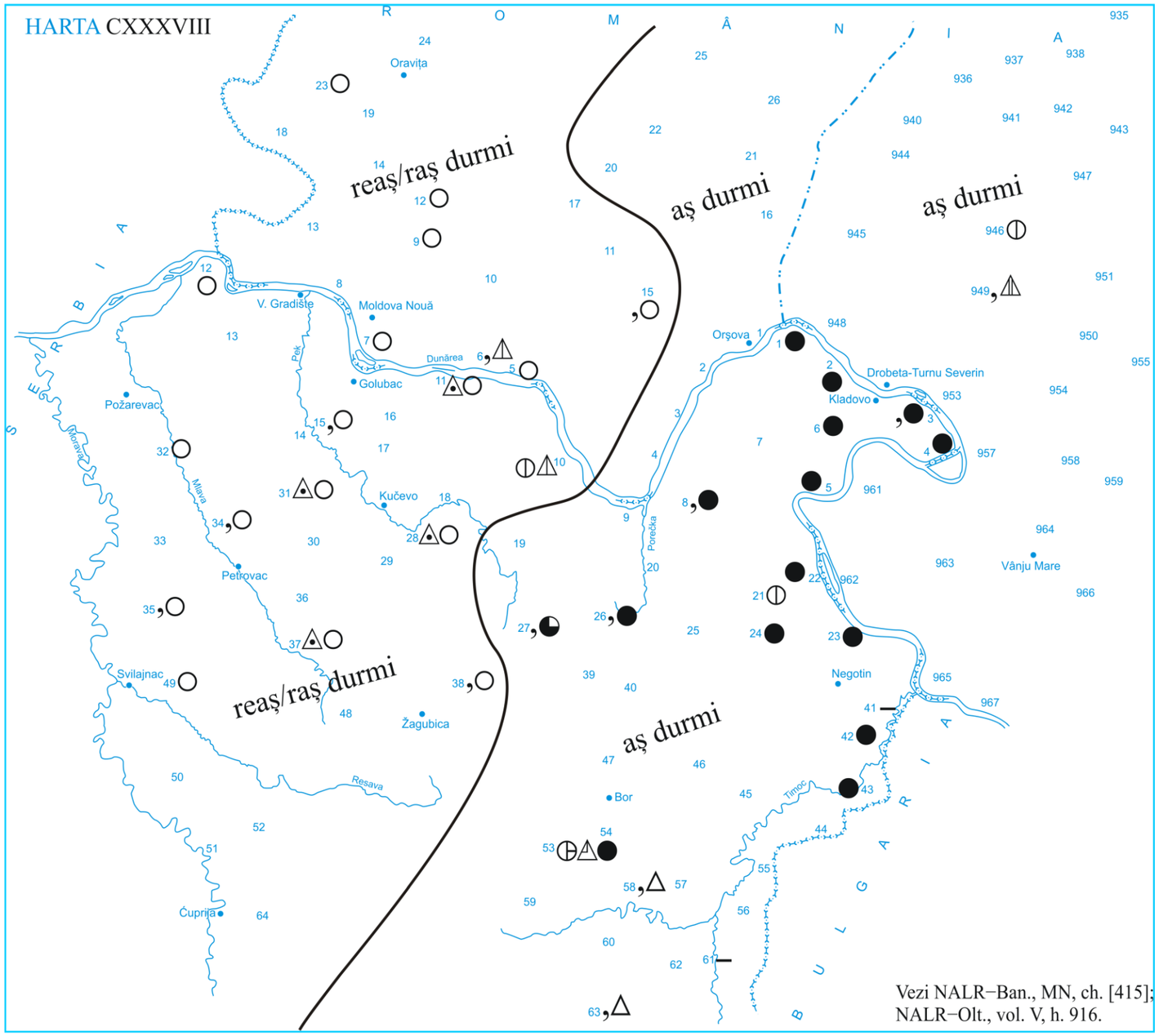

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [415]; NALR–Olt., vol. V, h. 916.

Forme pentru AŞ DORMI (cond. prez. 1)

● aş durmea	○ aş durmi	⊕ aş drumi	◬ reai/rai durmi [2]	⚠ reaş dormi (árăm ~ [4])
◕ ar durmea [3]	⦶ aş dormi	△ reaş/raş durmi	⚠ reaş drumi	⚠ vreaş durmi

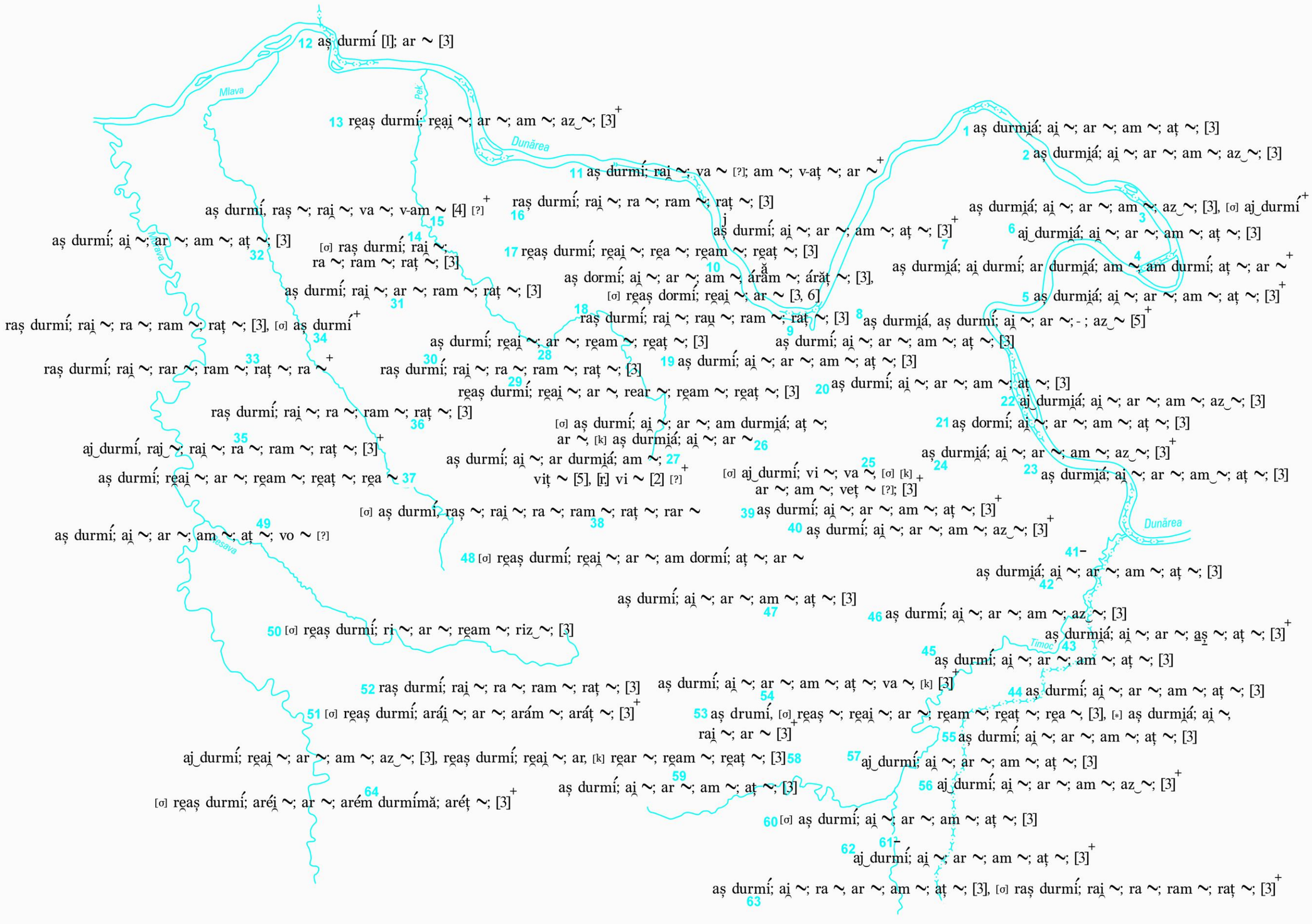
Mlava
Pek
Dunărea
Mlava
Resava
Dunărea
Timoc
12 aș durmí [l]; ar ~ [3]
13 rẹaș durmí; rẹaị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3]+
aș durmí, raș ~; raị ~; va ~; v-am ~ [4] [?]+
15
aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
32
[σ] raș durmí; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3]
14
aș durmí; raị ~; ar ~; ram ~; raț ~; [3]
31
raș durmí; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3], [σ] aș durmí+
34
raș durmí; raị ~; rar ~; ram ~; raț ~; ra ~+
33
raș durmí; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3]
36
aj◡durmí, raj◡~; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3]+
35
aș durmí; rẹaị ~; ar ~; rẹam ~; rẹaț ~; rẹa ~
37
[σ] aș durmí, raș ~; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; rar ~
38
aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; vo ~ [?]
49
11 aș durmí; raị ~; va ~ [?]; am ~; v-aț ~; ar ~+
16
raș durmí; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3]
j
aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]+
7
17 rẹaș durmí; rẹaị ~; rẹa ~; rẹam ~; rẹaț ~; [3]
10
aș dormí; aị ~; ar ~; am ~; árăm ~; árăț ~; [3],
[σ] rẹaș dormí; rẹaị ~; ar ~ [3, 6]
18
raș durmí; raị ~; rau ~; ram ~; raț ~; [3]
9
aș durmí; rẹaị ~; ar ~; rẹam ~; rẹaț ~; [3]
aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
30
28
raș durmí; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3]
19 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
29
rẹaș durmí; rẹaị ~; ar ~; rear ~; rẹam ~; rẹaț ~; [3]
20 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
[σ] aș durmí; aị ~; ar ~; am durmiá; aț ~;
ar ~, [k] aș durmiá; aị ~; ar ~
26
aș durmí; aị ~; ar durmiá; am ~; 27+
viț ~ [5], [r] vi ~ [2] [?]
25
[σ] aj◡durmí; vi ~; va ~, [σ] [k]+
ar ~; am ~; veț ~ [?]; [3]
39 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]+
40 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3]+
48 [σ] rẹaș durmí; rẹaị ~; ar ~; am dormí; aț ~; ar ~
aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
47
50 [σ] rẹaș durmí; ri ~; ar ~; rẹam ~; riz◡~; [3]
52 raș durmí; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3]
51 [σ] rẹaș durmí; aráị ~; ar ~; arám ~; aráț ~; [3]+
aj◡durmí; rẹaị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3], rẹaș durmí; rẹaị ~; ar, [k] rẹar ~; rẹam ~; rẹaț ~; [3]
58
64
[σ] rẹaș durmí; aréị ~; ar ~; arém durmímă; aréț ~; [3]+
1 aș durmiá; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
2 aș durmiá; aị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3]
aș durmiá; aị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3], [σ] aj◡durmí+
3
6 aj◡durmiá; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
4
aș durmiá; aị durmí; ar durmiá; am ~; am durmí; aț ~; ar ~+
5 aș durmiá; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]+
8 aș durmiá, aș durmí; aị ~; ar ~; - ; az◡~ [5]+
22 aj◡durmiá; aị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3]
21 aș dormí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
aș durmiá; aị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3]+
24
23 aș durmiá; aị ~; ar ~; am◡~; aț ~; [3]
41
aș durmiá; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
42
46 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3]
aș durmiá; aị ~; ar ~; aș ~; aț ~; [3]+
43
45 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]+
44 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
54
53 aș drumí, [σ] rẹaș ~; rẹaị ~; ar ~; rẹam ~; rẹaț ~; rẹa ~, [3], [*] aș durmiá; aị ~;
raị ~; ar ~ [3]+
55 aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
57 aj◡durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
59
56 aj◡durmí; aị ~; ar ~; am ~; az◡~; [3]+
60 [σ] aș durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]
61
62 aj◡durmí; aị ~; ar ~; am ~; aț ~; [3]+
aș durmí; aị ~; ra ~, ar ~; am ~; aț ~; [3], [σ] raș durmí; raị ~; ra ~; ram ~; raț ~; [3]+
63

MATERIAL LINGVISTIC NECARTOGRAFIAT
MATÉRIEL LINGUISTIQUE NON-CARTOGRAPHIÉ

GUŞĂ, pl. „*goître*” [132]/[270]

I. Întrebare indirectă: *Cum îi spui la umflătura care se face la unii oameni la gât (grumaz)?* (GEST).

II. *gúşă*; *guş* 2. 5. 19^{+}. 26^{+}. 39.
gúşă; ~ 4. 40. 60^{+}.
∞, [ε] *gúşă máre* 54^{+}.
gúşe; *guşĭ*, [k] *guş* 41.
[V] *gúşe*; ~ 46^{+}.
gúşă; *guş*, [∗] *gîlcă* 58.
gúşă; ~, [ε] *gîlcă* 10^{+}.
gîlcă; *gîlc̆*, [k] *gúşă*; *guş* 3^{+}.
gîlcă; *gîlś*, [σ] *gúşă* 63^{+}.
gîlcă, *gúşă* 20^{+}.
gîťcă, [ε] *gúşă* 22^{+}.
gîlcă; *gîlś* 17. 25^{+}. 28. 30. 37. 52.
gîťcă; *gîlś* 11. 31^{+}. 47.
gîlcă; *gîlś*, [∗] [B] *gîlc̆* 21^{+}.
gîlcă; *gîlc̆* 44^{+}. 61^{+}.
[σ] *gîlcă*; *gîlc̆* 45^{+}.
gîlcă; *gîlc̆* 6.
gîlcă 1^{+}. 23^{+}. 27^{+}. 49.
gîťcă 9^{+}. 43^{+}.
[ε] *gîlca áţa* 13^{+}.
gîlc̆ [pl.] 55^{+}.
strúmă; *strumĭ* 18^{+}.
gútă, [k] *gúşă*; ~ 7^{+}.
gútă; guţ 32.
gútă; gúćě 57^{+}.
? 8. 12^{+}. 16. 24^{+}. 33^{+}. 42^{+}. 50. 59^{+}. 64^{+}.
29. 51^{+}. 53^{+}.
– 14. 15. 34. 35. 36. 38. 48. 56. 62.

III. 1. *o gîlcă máre. mi s-o umflát grumájî, gîtu.*
3. *gúşă, aţîc̆, la gît. gîlcă, laterál.*
7. 26. 27. *guşát;-şáţ* [adj.].
9. *gîlś* ‘amigdale’.
10. *i s-a făcút o gîlcă, îţ guşát.*
12. „Are nume.”
13. *să opărisăsc* [6] ‘se operează’. [D] *am uḑît: muţére guşátă.*
18. „*strúmă* zic şi sârbii [cf. srb. *struma* ‘guşă’].”
19. *ásta, afără-ţ gúşa* [a.].
20. *gîlcă, ca la găţíină. gúşă* [vine] *đin vórbă slávă.*
21. [D] *să zîśe şî guşát, cînd ĭe făcút aşá* ‘din naştere’.
22. *gîlcós,* [σ] *guşát* [adj.].
23. [σ] *guşáţ* [adj. pl.]. „*grumájî* sunt mai către *úmere.*”
24. [σ] *áre gúşă ca găţíniľi,* [îi] *aťírnă pţéľa, da nu-ţ ḑíśě gúşă: śě ć-aţ umflát la gît?* [Se zice:] *a-mbătrînít, a sloboḑít gúşă, áţa máre, pţéľa ásta đ-iś* [indic.].
25. [σ] *şî guşát* [se zice] *cu truăśće la gît.* [∗] *áre gîlś la gúşă. om cu truăśće la gúşă.*
31. *i să ímflă gúşa.*
33. „*strúmă*, pe sârbeşte. Pe româneşte *nu raş şći să spun.*”
42. *gîlcă să făcě dúpă cap. gúşă,* [când] *ĭe gras: áre guşuľíţ.*
43. *ţ-a ţeşít gîťcă.*
44. [D] GUŞĂ #. [∗] *îl dor grumájî, s-a umflát la gît. gúşe, la găţíină.*
45. [D] GUŞĂ #. *gúşă, la găţíină.*
46. *gúşe s-a zîs pe bătrînáţă. a fost* [şi] *s-a perdút. cînd am fost micĭ* [se zicea] *áre gúşe, áre gîlcă. s-a perdút áţa cînd a ţeşít peniţiľínuriľe ásťa.*
51. [D] GUŞĂ #. *sîrbţéşćě, scrŭăfľě* ‘ganglioni’. *să ímflă.*
53. *să úmflă.* [ε] *umflătúră la gúşă.*
54. „La cei cu *gúşă máre ľě ḑîc guşáń. sîrbi aţ un vároş* ‘sat’ *úndě-s toţ guşáń.*”
55. *s-a umflát la gît. gúşe* [este] *la găţíină.*
57. *mńiţíńă*; *-ţíń* ‘umflătură sub mână’.
59. „*gúşă* are găina, rața.”
60. *aţ gúşă. guşát* [adj.]. *mńiţíńă, cucóţ* ‘umflături’.
61. [D] „ *gúş'a* e pe sârbeşte.”
63. [σ] *guşát, cu ḑuăţă gîlś, guşátă* [adj. f.]. *guşáţ* [sunt] *ăţa śě n-aţ ţot. a fost o muţére. a avút gîlś,* [σ] *gúşă.*
64. *ca ńěťína. să úmflă vro cárńě.*

IV. Vezi şi h. CLXX, pl. XX. Vezi şi h. 92 (GÂT), 94 (AMIGDALE).
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *gúşă*; ~.

V. 37. ALR II, vol. I, MN, p. 22, ch. [6951], pct. 4: *gîlś* [pl.]$^{+}$: *gîlcós* ‘guşat’.

CARNE „*chair*” [145]/[286]

I. Întrebare indirectă: *Ce are omul pe oase?* (INDIC.).

II. *cárńě* 1–4. 7–12. 14. 18–21^{+}–28^{+}. 31–33. 38–41^{+}. 42^{+}–44^{+}–46. 48–51. 53–58. 60^{+}–62. 64.
cárńę 5. 35^{+}. 47.
cárńe 6^{+}. 13^{+}. 15–17. 29. 30. 34. 36. 52. 59. 63.
– 37.

III. 6. *şî miśíč* ‘muşchi’.
13. *pră ŭos.*
21. *pe ŭos.*
28. *pră ŭásă.*
35. [Când tai porcul, pun în tigaie:] *cárńę, slăńínă, číḑă, gŭáspidă* [?].
41. *su_pčéľě.*
42. *rŭónţ*; *rŭónţurĭ* ‘cartilagiu’.
44. [∗] *pt'éľe* ‘piele’.
60. *móţiśćě.*

IV. Vezi şi h. CLXXI, pl. XXI.
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *cárńě.*

V. 37. ALR II, ms., ch. [2283], pct. 4: *cárńi*; cf. şi ALR II, ms., ch. [3006], pct. 4: *cárńě* ; cf. şi ALR II, ms., ch. [4067], pct. 4: *cárńį*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 51, ch. [2283], pct. 4: CARNE; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 147, 148, pct.: *ń, į.*
55. ALR I, ms., ch. [737], pct. 859: *cárńě.*
64. ALR I, ms., ch. [737], pct. 3: *cárńě.*

ASTMĂ „*asthme*” [151]/[295]

I. Întrebare indirectă: *Ce boală are omul care suflă greu şi se îneacă?*

II. *ásmă* 1^{+}. 2^{+}. 4. 8^{+}. 9^{+}. 13. 15. 18^{+}. 20^{+}–23^{+}. 25. 26^{+}. 27^{+}–30. 34^{+}. 35^{+}. 36^{+}–38^{+}. 39. 41–44. 47. 48^{+}–53^{+}. 54. 57^{+}. 58^{+}. 59. 61^{+}. 63.
ásmă 5. 12. 31^{+}. 33^{+}. 45.
[σ] *ásmă* 19^{+}. 46^{+}.
păs 3. 6.
[σ] *şuį* 17^{+}.
asufláţ 32^{+}.
[σ] *ásmă, păs* 7^{+}.
ásmă, [σ] *păs îm_pţépt* 11^{+}.
ásmă, [σ] *şuį* 14^{+}.
ásmă, suspín 55^{+}.
suspín, ásmă 24^{+}. 62.
suspín, [σ] *ásmă* 56^{+}.
ásmă, [V] *súfleťě* 40^{+}.
[ε] *ásmă, suflatúră grĭa* 60^{+}.
ásmă, [σ] *greŭotáćě* 64^{+}.
astupálă, ásmă, [σ] *şuį* 10^{+}.
? 16^{+}.

III. 1. *áre ásmă-m_pept.*
2. *îl înácă.*
7. [σ] „*şt'iŭ, ásmă* e cam pe sârbeşte. *păsu ălla cáre-l astúpă pe om.*”
8. „*brunkitís,* pe sârbeşte.”
9. *ásmă, pe sîrbţéşćě.*
10. [σ] *şuį, cînd şúţeră.*
11. „*îl păsuţě-m_pţépt.* [D] *tîrpíţě* are cel care mănîncă prea mult. *tîrpiŭós* e cel care *nu maį dă la níma, sámo* ‘numai’ *tráźě la ţel.*”
14. [σ] *şuį* = *ţeftícă.*
16. *asmáş* [adj.].
17. *súflă greŭ, ţe şuţós* [adj.].
18. *súflă greŭ, áre ásmă.* [D] *ḑíśěm că-ţ păs, cînd îl trţéšě ápa. dăcă ma trţéšě ápa, mi-s tăbărít ş-acú mį-e păs.*
19. *stăį, că-m dă-ŋ_gînd: ásmă.*
20. *s-a bećějít đi pţept.*
23. *răpţéşť, súflă greŭ.*
24. „*áre suspín. şî ásmă,* sârbeşte. *şî cálu áre suspín.* [∗] *mă guşăśćě,* [r.] *cuşăśćě, nu pot să súflu.*”
26. *nu puă_să súfľě.*
27. „*pîsŭáňě, pîsońéşćě*, când nu poate să sufle ca lumea.”
31. *să făśě ásmă. áre zapaléńě plúća* [cf. srb. *zapaljenje* ‘inflamație’].
32. *áre asufláţ, aşá vorbím.*
33. [σ] „*şuţéşćě,* un om bătrân, bolnav.”
34. *s-astúpă.*
35. *sámo ásmă* [se zice]. [D] PĂS #.
36. *d-a ríndu, în tot poḿntu o kţámă ásmă.*
38. *îį şuţós.* [D] PĂS, ŞUI #.
40. „*ásmă*, pe sârbeşte. *áre súfleťe, súflă greŭ.* [D] PĂS #. [∗] *la volúţa* ‘Voluja’, *voluţénţî* zic *păs*: *ţ-i greŭ, ţ-i păs.*”
46. *muţéţa mţa áre ásmă.*
48. *voį catărăţ cáre núma toţ* [să fie] *díntr-un sat. méreţ* [şi] *la bliznác* ‘Bliznak’, *la lázniţa* ‘Laznica’, *la síga* ‘Sige’, [căci] *vorbésc ca noį, aşá. la lázniţa đîc ulśór, nu cîrśág* […].
53. *ásmă la pţept.*
55. „*ásmă*, sârbeşte, *suspín*, romăneşte. *ţe suspinós*; *-nóş* [adj.], [r.] *suspináţ*, [k] *suspinát* [sg.].”
56. *ásmă, sîrbţáşť'e, da právo vláşki* ‘corect românește’ [se zice] *suspín.*
57. *îş tráźě súfľ'etu cu tótu.*
58. *ásmă, sîrbéşće.*
60. *astúpă-n pţept.*
61. *ásmă, pe sîrbéşť'ě, pe rumîńéşť'ě, ţar ásmă.* [D] PĂS #.
64. *greŭ súflă.*

IV. Vezi şi h. CLXXII, pl. XXI. Vezi şi h. 110 (TUBERCULOZĂ)
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *ásmă.*

V. 55. ALR I, vol. I, h. 114, pct. 859: *suspín*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 159, pct. 859: SUSPIN.
64. ALR I, vol. I, h. 114, pct. 3: are *súfľ'iţ*

INIMĂ, pl. „*cœur*” [154]/[298]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. *íńimă; íńimi̯* 1. 2. 3. 4. 6. 9–11⁺–20. 23. 24. 25. 27–42. 44[∗]⁺. 46–55⁺. 57⁺–60. 62. 64.
íńima [a.]; *íńimi̯* 8⁺.
íńi̯mă; íńimi̯ 56.
íńemă; íńemi̯ 63.
íńimă; *íńime* 22. 26. 45.
íńimă; íńimi̯, [k] *íńimi̯* 7.
íńimă; íńime, [r.] *íńimi̯* [pl.] 61.
ínema [a.]; *ínemi̯*, [k] *íñeme* [pl.] 44.
íńimă; *íńimi̯*, [r.] *íńime* [pl.], [k] *íńimi̯* [pl.] 5.
íńimă; íńimi̯, [∗] *íńĕmă*; *íńimi̯* 21.
íńimă; íńimi̯, [∗] *ímiń*, [r.] *ímińe*, [k] *ínimi̯* 43⁺.

III. 8. *íńima lúpăi̯ĕ.*
11. *íńimi̯, la doi̯ u̯ámiń.*
43. [∗] *dᵘ̯ắi̯a ímiń, ímińe* [pl.], *sírţe.* [∗∗] *ínimi̯* [pl.].
44. [∗] *svétu, súfletu.*
55. *să bát'ĕ.*
57. [Este] *la stíŋga, cînd tai̯ mńĕlu, purśĕlu.*

IV. Vezi şi h. CLXXIII, pl. XXII.
Vezi şi ch. următoare (BĂTAIE DE INIMĂ).
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *íńimă; íńimi̯.*

V. 1. WLAD, h. 11, pct. 30: íńimo̯.
6. 18. 19. 20. 26. 27. 46. Weigand, Jb, VII, ch. [23b], pct. 262, 265–269, 271: íńimo̯; cf. şi WLAD, h. 11.
37. Cf. ALR II, vol. I, MN, p. 36, ch. [2203], pct. 4: *íńima túpăi̯ę*; cf. şi ALR II, vol. I, h. 58, pct. 4: *ma dᵘ̯ắrę la íńimă*; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 117–119, pct. 4: TUPĂE, *i, ń.*
55. ALR I, ms., ch. [122], pct. 859: *íńĕmă*; *íńĕmi̯*, *ma dᵘ̯áre la íńĕmă*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 62–64, pct. 859: *íńĕmă, ń, mi̯.*
64. ALR I, ms., ch. [122], pct. 3: *íńimî*; *íńimi̯*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 62–64, pct. 3: *i, ń, mi̯.*
–. Weigand, Jb, VII, ch. [23b], pct. 263, 264, 270, 272: íńimo̯; cf. şi WLAD, h. 11.

BĂTAIE DE INIMĂ „*battement de cœur*” [156]/[300]

I. Întrebare indirectă: *Ce boală zici că are un om atunci când obosește (ostenește) repede și inima îi face așa ...?* (GEST).

II. ?, #: 1⁺. 2⁺. 5⁺. 7⁺ 9. 11⁺. 12⁺. 13⁺. 15⁺–17⁺. 18⁺. 19⁺. 20⁺. 21⁺. 22⁺. 23⁺. 24⁺. 25⁺. 26⁺. 27⁺. 28⁺–31⁺. 32⁺. 33⁺–35⁺. 36⁺. 37⁺. 39⁺. 40⁺. 41⁺. 43⁺. 44⁺. 47⁺. 48⁺. 49⁺. 50⁺. 51⁺. 52⁺. 53⁺. 55⁺. 56⁺. 57⁺. 59⁺. 60⁺. 61⁺. 62⁺. 63⁺. 64⁺.
bătái̯ĕ la íńimă 46.
[σ] *bătái̯ĕ d'ĕ íńimă* 3⁺.
[σ] *zbát'ere d'ĕ íńimă* 4⁺.
bᵘ̯álă la íńimă, nánă la íńimă 38⁺.
bătái̯ĕ arítmică 42⁺.
[ε] *astupátu* [a.] [?] 10⁺.
arítmi̯ĕ 14.
[ε] *ínfrac* [?] 8⁺.
[σ] *bătái̯ĕ la íńimă, arítmi̯e* 6⁺.
izdát, arítmi̯a 54⁺.
ostăńálă, tupăi̯álă 58⁺.
– 45.

III. 1. 32. *să zbáćĕ* [ind. prez. 3] *íńima.*
2. *îi̯ báte íńima.*
3. *mi să bát'ĕ íńima.*
4. *bát'ĕ, să zbát'ĕ íńima.*
5. *să zbát'ĕ íńima.*
6. *záčă d'ĕ íńimă, bát'e mai̯ i̯ut i̯íńima, nu lúcră ca lúmęa.*
7. *túpăi̯ĕ* [ind. prez. 3] *i̯íńima, ostăńéśt'ĕ* [omul].
8. *probéśćĕ* [ind. prez. 3]. *infrácu* [a.]. *lúpăi̯ĕ i̯íńima.*
10. [σ] *să zbáćĕ íńima.*
11. *áre íńima pręa táre lucráre. i̯e obosít, i̯e tăbărít* [omul].
12. *sắre* [ind. prez. 3] *íńima, nu lúcră cum trăbui̯ĕ.*
13. *lúpăi̯ĕ íńima,* [σ] *să zbáćĕ.*
15. *túpăi̯e íńima.*
17. *i sî zbáćę íńima.*
18. *íńima nu lúcră bun.*
19. *zdúmpăńĕ* [ind. prez. 3] *íńima, i să zbáćę i̯íńima.*
20. *báćĕ rắpiđe.* [E] *bećág đĕ íńimă.*
21. *să zbát'ĕ íńĕma.*
22. *bát'/ćĕ íńima.*
23. 56. *bát'ĕ íńima.*
24. *sắre íńima. pe sîrbéśćĕ să ḑíśĕ prescácaṅi. baș i̯eu am avút așá. am mers la dóctor și mi̯-a dat buru̯éń.*
25. *să zbáćĕ íńimă‿u̯om.*
27. *i să zbáćĕ íńima.*
28. *báćĕ íńima táre.*
31. *ți să zbáćĕ íńima, cînd al'érź. i̯-a statút íńima și nu s-a ma/ăi̯ zbatút.*
33. *íńima îi̯ lúpăi̯ĕ.*
35. *i să zbáćĕ íńima. íńima ra.*
36. *mi sâ zbáćę íńima.*
37. *îi̯ báće íńima.*
38. *sắre íńima, báće íńima. áre nánă la íńimă. s-a lắrźít la i̯íńimă. nánă* [e pe sârbește].
39. *báćĕ íńima rău, ju̯ácă íńima táre, mă ginđésc. lúpańe sírţe* [sârbește].
40. [σ] *să zbát'ĕ íńima, ostăńéśt'ĕ.*
41. *báćĕ répeđĕ,* [σ] *să zbáćĕ íńima. arítmii̯a, sîrbi̯éśćĕ.*
42. *i să báćĕ íńima.*
43. *bát'ĕ íńima-n i̯ĕl.*
44. *să bát'ĕ íńima dă ostăńít.* [∗] *îi̯ báte táre ínema.*
47. 59. 61. 62. *sắre íńima.*
48. *túpăi̯ĕ, áre bu̯ála la íńimă.*
49. 50. *báćĕ íńima.*
51. *túpăi̯ĕ íńima đĕs. lúpańe sắrță, sîrbi̯éśćĕ.*
52. *sî̯ắrie íńima, sâ zbáćĕ.*
53. *„báćĕ i̯ut íńima, sắre i̯ut*, când e *ostăńít.*”
54. *„slab la íńimă. i s-a scurtát páșu*, nu poate să meargă *iut.*”
55. *să bát'ĕ* [inima].
57. *íńima túpăi̯ĕ, báćĕ íńima.*
58. *túpăi̯ĕ íńima.*
60. *„báćĕ íńima, să zbáćĕ íńima đĕ fricắ. sắre íńima* când e omul bolnav. *báćĕ cu intensitét măi máre.*”
63. *zᵘ̯ácă íńima* [σ] *íl'i bát'ĕ íńima.*
64. *sắre, jlipu̯áńe.*

IV. Vezi şi h. CLXXIV, pl. XXII.
Vezi şi ch. precedentă.
∗
Anchetă suplimentară: Oštrelj: *túpăi̯ĕ íńima.*

V. 55. ALR I, ms., ch. [1649], pct. 859: *áre bătái̯ĕ la íńimî/ă.*
64. ALR I, ms., ch. [1649], pct. 3: *strîcńi̯álî ĩ‿i̯íńimî.*

SUDOARE, pl. „*sueur*” [160]/[305]

I. Întrebare indirect: *Ce zici că-ți picură de pe frunte vara, când e cald și muncești din greu?*

II. *ápă* 5⁺. 13⁺. 15⁺. 25⁺. 30. 35⁺. 44[∗]⁺. 49. 55⁺.
ápa [a.] 2⁺. 6⁺. 7⁺. 8⁺. 10⁺. 11⁺. 12⁺. 14⁺. 16⁺. 17⁺. 18⁺. 20⁺. 21⁺. 22⁺. 24⁺. 26⁺. 27⁺. 28⁺. 29⁺. 31⁺. 33⁺. 34⁺. 36⁺. 37⁺. 38⁺. 39⁺. 40⁺. 41⁺. 42⁺. 43⁺. 44⁺. 45⁺. 46⁺. 47⁺. 48⁺. 50⁺. 51⁺. 52⁺. 53⁺. 54⁺. 56⁺. 57⁺. 58⁺. 59⁺. 61⁺. 62⁺. 63⁺. 64⁺.
ápă, [σ] *sudu̯áre* 4⁺.
ápa [a.]; *ápil'i* [pla.] 19⁺. 60⁺.
ápa [a.], [σ] *sudu̯áre* 3⁺.
ápa [a.], [σ] *sudu̯áre*; *-dórĭ* 9⁺.
ápa [a.], [σ] *sudóril'i* [pla.] 1⁺.
znoi̯, [σ] *ápa* [a.] 32⁺.
– 23.

III. 1. *ńĕ trecú* [perf. s. 3] *ápa. sudóril'i* [sunt] *sumínă.*
3. *„staț să ńĕ-nță'ĕğắm: îl trecú ápa* se zice când transpiră, *miru̯ásă la sudu̯áre* se zice când *să símț'ĕ čắva d'ĕ sumínă* ‘mirosul neplăcut de la subsuoară’.”
4. *îl trę́čĕ/ă ápa.* [σ] *sudᵘ̯ắre* [e] *sumínă. ómu sud'áḑă* ‘asudă’.
5. *cúră ápă d'in frúnt'e. m-a trecút* [perf. c. 3] *ápa.*
6. *cúră ápa.*
7. *m-a trecút ápa.* [σ] *sud'ázăpic^u̯ắrăl'i.*
8. *mă trę́śĕ ápa, mă trę́śĕ sumínă ápa.* [σ] *sudắḑă stícla.*
9. „E *zăpúc, cúre ápa, m-a trecút ápa.* [σ] *sudu̯áre*, sub mână. *mírusă la sudórĭ, cúrźĕ la sudórĭ.*”
10. „*mă trę́śĕ ápa. sudắḑă* fereastra când e frig.”
11. *mă trę́śĕ ápa. m-am năparít supmínă.*
12. 16. 21. 28. 53. 58. *mă trę́śĕ ápa.*
13. *m-a trecút ápa. sud'ắḑă pắru* ‘paharul’ *și ómu sud'áḑă. a sudát* [perf. c. 3].
14. „*mă trę́śĕ ápa.* Sârbii zic *znói̯itse*, noi zicem *mă zni̯ę́śc*, de la sârbi. [σ] *sudắḑă pră părę́ćĕ,* când *afáră-i̯ rắśĕ și faś foc.*”
15. *će tri̯ę́śĕ ápa, mi-s pl'in dă ápă.*
17. *mi̯ę́rźe ápa pră i̯ęl.*
18. *m-a trăcút ápa.*
19. *mă trecúră ápil'i, m-a trecút ápil'i, îl trę́śĕ ápil'i,* [σ] *asúdă feri̯ásta.*
20. *îi̯ zăpúc, mă tri̯ę́śĕ ápa. sudắḑă feri̯ásta. cînd ómu sudorę́śćĕ* [se zice] *îl tri̯ę́śĕ ápa.*
22. *mă tréčă ápa. voi̯* [în România, ziceți] *transpíră. îl tréčă ápa mórți.* [D] ASUDĂ: *sud'ázăpodrúmu* ‘pivnița’, *stícla.*
24. *mă trecú ápa, m-a trecút ápa.* [σ] *sudắḑă ferę́śćil'i* [când] *afáră-i̯ frig, da-núntru-i̯ cald. mi̯érźe ápe pe i̯él'e.*
25. *ápă sărátă. l-a trecút ápa pe u̯om.* [σ] *a sudát feri̯ásta, stícla, fláșa* ‘sticla’.

26. „*ćĕ trę́śĕ ápa*. [σ] *suđázə* fereastra , dacă afară-i frig. Unii zic *l-am sudát, îl súdă,* dar noi zicem *îl înjúră*.”
27. „*îl trę́śĕ ápa*. [D] ASUDĂ #. *să údă = să uđáḑă pišᵘăril'e în opĭś. să údă stĭ́cla, să să uđáḑă* [conj. prez.3].
29. „*mă trę́śĕ ápa. a asudát* peretele, geamul etc.”
31. *mi̯ę́rźĕ ápa. m-a trecút ápa. stĭ́cla suđáḑă, crási* ‘picioarele’ *îm◡păpúś suđáḑă.*
32. *m-a trăcút znói̯u.* [σ] *şi m-a trăcút ápa. s-a/ă zămągl'it* ‘a transpirat’.
33. „E *zăpúc, m-a trecút ápa. znoi̯*, pe sârbeşte. *mi̯ę́rźĕ znói̯u. să suđázə stĭ́cla*.”
34. 37. „*će trę́śe ápa. suđáḑă* ‘transpiră’ peretele, geamul etc., nu omul.”
35. *m-i̯i zabúc, mi̯ę́rźĕ ápă pră míńĕ, mi̯ę́rźĕ znoi̯* .
36. *će trę́śe ápa. suđáḑă* [numai] *pénđera* ‘fereastra’ *o păr̥i̯ę́ći̯l'i*.
38. *mă trę́śe ápa dă zăpuşálă. suđáḑă. mi̯-a sudát pĭ̯ắru, mi̯-a sudát l'íţa tu̯átă*.
39. „*će trę́śe ápa. i̯a măramíţa* şi *să ş́ę́ę́rźĕ*. [σ] *a sudát* se zice, dar nu despre om.”
40. *mă trę́śĕ ápa. suđ'áḑă ferii̯ásta, um◡vas, opĭ́śiĺĕ, ál'i ómu nu suđ'áḑă*.
41. *îl trę́čĕ ápa. mă trecú* [perf. s. 3] *ápa. o stíclă suđázə* [când] *dă đĕ cald*.
42. *mă trę́čĕ ápa.* [σ] *suđázə păréţî*.
43. *cúră ápa. m-a trecút ápa.* [D] ASUDĂ #. *s-a-nčeţoşát stícla, gâmuril'e*.
44. *îl tréčĕ ápa.* [∗] *pícură, pícă ápă. mă trę́čĕ ápa.* [E] *ostănít ca cĭ̯íńil'i*. [D] ASUDAT #: *trecút đ'ĕ ápă*.
45. *mă tréče ápa*.
46. *t'ĕ tréče ápa, mi̯ę́rge pe t'íńĕ*.
47. *mă trę́śĕ ápa. la trecút ápa mórţî* [se zice] *cînd* [omul] *tráźĕ să mo̯ără. asúdă vásil'i cînd i̯e răcᵘáre*, [când trec] *au̯ d'i la rą́še la cald, au̯ d'i la cald la rą́še*.
48. *mă trę́śĕ ápa.* [D] *suđáḑă* ‘asudă’.
50. *mă trę́śĕ ápa.* [D] ASUDA #. *da, condensáţî i̯e, ma nu şću cum să ḑíśĕ*.
51. *ćĕ trę́śĕ ápa.* [σ] *să suđę́d/zə pę́nđěril'i* ‘ferestrele’.
52. „*će tri̯ę́śĕ ápa, mult eş◡ud. s-a sudát* geamul, peretele.”
54. *i̯erĭ pe míńĕ m-a trecút ápa, am mers ĉuĉúr*.
55. *mă trę́čĕ ápa,* [sunt] *pl'in d'ĕ apă*.
56. *m-a trecút ápa.* [D] ASUDA #. *feri̯ásta a slobazĭ́t ĉáţă*.
57. *ńĕ trę́śĕ ápa.* [D] SUDEAZĂ #. *slobu̯áđĕ ápă*.
59. *îl tri̯ę́śe ápa. a sîntoşát pę́nđera* ‘s-a aburit fereastra’.
60. *mă trę́śĕ ápa. m-a trecút ápil'i morţą́ş́ć*.
61. *mă trę́čĕ ápa, víńĕ zapúc*.
62. *ćĕ tri̯ę́śĕ ápa.* [D] *suđázə* ‘asudă’.
63. *m-a trecút ápa. ĭ́šĕtuşát* [pe o sticlă]. [D] ASUDAT: *po̯áŕ'ĕ* [să se spună] *şi asudát, cînd suđ'ázə, cînd puń dă la rą́šĕ la cald*. [Se zice] *vas asudát*.
64. *pícă ápa*.

IV. În unele puncte, întrebaţi direct, informatorii au mai precizat că nu cunosc cuvântul SUDOARE: 2. 6. 8. 11. 13. 17. 25. 26. 28. 29. 38. 39. 42-44. 46. 47. 55. 56. 58, SUDORI: 7. 10. 20. 27. 40. 50. 51. 62.
Vezi şi h. CLXXV, pl. XXIII.
Vezi şi h. 128 (SUBSUOARĂ).

*

Anchetă suplimentară:
Oştrelj: *ápa* [a.]$^{+}$: „*mă trę́śĕ ápa*. [σ] *suđázə* un vas, pe dinafară. *a sudát* [perf. c. 3].”

V. 37. Cf. ALR II, vol. I, h. 94, pct. 4: *ăl trię́si ápą* ‘asudă’ [3]$^{+}$: *mi̯ę́rźi ápa*.
55. ALR I, vol. I, h. 4, pct. 859: *sudu̯áre*; *-dórĭ*$^{+}$: *l-a trecút ápa;* cf. *şi* ALR I, ms., ch. [1111], pct. 859: *ăl trę́čĕ ápa*
64. ALR I, vol. I, h. 4, pct. 3: *ápî*.

ŞIRA SPINĂRII

„*l'épine dorsale*”
[161]/[308]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. *ᵘósu spinắri* 2^{+}-4. 8-10. 13. 15. 18. 21. 22. 24. 25^{+}–27^{+}–29. 31. 33. 38. 40. 42–51. 53–55^{+}. 56^{+}. 61–63.
u̯ósu spinắri 19. 20^{+}. 57. 64.
ósu spinắri 6. 7. 12. 16. 17^{+}. 34. 39. 58. 59.
ósu spinĭ́ắri 30. 36. 37. 52^{+}.
u̯ósu spinắri, [V] *spína* [a.], *spínă* 60^{+}.
spinărósiĺ'i, [r.] *spińĕrós-ui̯*, [ε] *spińurósiĺ'i*; *spinǫrᵘắšă* 32^{+}.
şíru spinắri, [σ] *ᵘósu spinắri* 23^{+}.
spináre, [σ] [k] *ᵘósu spinắri* 11.
ᵘósu spinắri, kícmă 5^{+}.
kícma, *ᵘósu spinắri* 14^{+}. 35^{+}.
kícmă, *ᵘósu spinắri* 41^{+}.
kícma şą́ĺ'ilor, [σ] *ᵘósu spinắri* 1^{+}.

III. 1. *şí ᵘósu, şí kícma*.
2. *ála-i̯ ᵘósu spinắri*.
5. „*kícmă* zic sârbii.”
14. 56. „*kícma* e pe sârbeşte.”
17. [σ] „Nu se zice *ósu lu spináre*.”
20. *la şą́ĺ'ĕ îi̯ ḑíśĕ şî spináre*.
23. „Sârbeşte, *kícma. mai̯ bíńĕ* se zice *şíru. ĭ́şirát'ĕ* [adj. plf.].”
25. „La mijloc.”
27. „*spináre = şą́ĺ'ĕ. duc ĭ́◡şą́ĺ'ĕ. cînd să cúlcă vrúnu pe şą́ĺ'ĕ, ḑíśĕm că s-a culcát pi̯ spináre. şą́ĺ'ĕ* se zice mai mult.”
32. *dănapói̯, dă sus pănă jos, áia spińĕrósui̯*.
35. *śĕ áre modu̯ắu̯a. spináre = şą́ĺ'il'i compĺéct*.
41. „*kícmă* e pe sârbeşte. *baş ᵘósu spinắri = colúmna vertebrálă*.”
52. „*cóbe* e în partea de jos, coada.”
55. *kícmă* [sârbeşte]. *ᵘósu spinắri ţíńĕ pîn◡la i̯épure* ‘crucea şalelor’.
60. *kícma-i̯ spínă. spináre i̯e tot*.

IV. Vezi şi h. CLXXVI, pl. XXIII.
Vezi şi h. 114 (SPATE), 116 (ŞALE).

*

Anchetă suplimentară:
Oştrelj: *ᵘósu spinắri*.

V. 55. ALR I, vol. I, h. 40, pct. 859: *ósu spinắri, spináre*; *-nắri*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 57, pct. 859: OSUL SPINĂRII.
64. ALR I, vol. I, h. 40, pct. 3: *ósu spinắri*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 57, pct. 3: OSUL SPINĂRII.

CONSTIPAT, pl.

„*constipé*”
[166]/[314]

I. Întrebare indirectă: *Cum zici că e copilul care nu „iese afară” mai multe zile la rând?*

II. *zăprít*; *-príţ* 7. 15. 22. 23^{+}. 42. 44[∗]$^{+}$. 45. 47^{+}. 51^{+}. 54^{+}. 57.
zą̆prít; *-príţ* 39. 62.
zą̆/aprít; *-príţ* 24^{+}.
za/ăprít; *-príţ* 10^{+}.
zą̆prít; *zą̆príţ* 30^{+}.
zăprít 18^{+}.
[σ] *zą̆príţ* [pl.] 21^{+}.
zą̆prít 9^{+}.
[σ] *zą̆prít*, [r] *zaprít*; *-príţ* 52.
zaprít; *-príţ* 16. 17. 20. 25^{+}. 26^{+}. 32^{+}. 33^{+}. 36. 37. 40. 48^{+}. 63^{+}. 64^{+}.
zaprít; *zą̆príţ* 29.
zaprít 22^{+}. 50^{+}.
[σ] *zaprít* 53^{+}.
îŋkís; *-kíş* 5.
îŋkís 12^{+}. 14^{+}.
oprít; *opríţ* 46^{+}.
[σ] *îŋcu̯át* 6^{+}.
[σ] *zăprít*, [σ] *îŋkís*, [∗] *zăprít* 41^{+}.
oprít, [k] *zăprít*; *-príţ* 34.
oprít, *zăprít*; *zą̆príţ* 44^{+}.
îŋkís, *zaprít*; *-príţ* 28^{+}.
[σ] *îŋcu̯át*, [σ] *oprít* 4^{+}.
şlogirít, [σ] [k] *zăprít*; *-príţ* 43.
zátfor, [k] *zaprít*; *-príţ* 35^{+}.
tą̆bą̆ŕít, [σ] [k] *zăprít*; *-príţ*, [σ] *îŋcuńát*; *-ńáţ* 58.
? 2^{+}. 3^{+}. 27^{+}. 49^{+}. 55^{+}. 56^{+}. 59. 60^{+}. 61^{+}.
?, # 1^{+}. 11^{+}. 19^{+}. 31^{+}.
– 8. 13. 38.

III. 1. [D] ZĂPRIT #.
2. *nu pu̯ắŕ'ĕ să me̯árgă afără, s-a-ŋkís înúntru*.
3. *staţ să-m adúc amínt'ĕ*. [D] ÎNCUIAT #. *po̯áŕ'ĕ* [să se spună] *îŋcu̯át, núma nu să folosą̆şt'ĕ*.
4. *nu pot să mă duc pę-afără*.
6. [σ] *îŋkís* [dacă cineva e închis] *în sóbă* ‘cameră’.
9. 30. *s-a zăprít* [perf. c. 3].
10. *s-a za/ăprít*.
11. *s-a strĭ́s* [perf. c. 3] *la búrtă*. [D] ÎNCUIAT #.
12. 61. *s-a-ŋkís* [perf. c. 3].
14. *áre zátfor* [zic] *sĭ́rbi. s-a cufurít, áre cufu̯ắre* ‘diaree’.
18. 21. 44 [∗]. 47. 51. 54. 63. *s-a zăprít* [perf. c. 3].
19. *áre scamn táre* [se zice] *cînd nu pu̯a◡să să cáśĕ*. [σ] *zaprít* [e] *cînd nu pu̯ắćĕ să są̆ píşă*.
23. *s-ă◡zăprít* [perf. c. 3].
24. *nu pu̯ắćĕ să đa pę-afără đĕ zą̆/aprít*.
25. 26. 32. 33. 48. 50. *s-a zaprít* .
27. *s-a zaprít, nu pu̯ắ◡să să dúcă pĭntru i̯el*.
28. *îŋkís la búrtă, s-a-ŋkís la búrtă*.
31. *nu să pu̯ắćĕ dúśĕ afără*.
35. *bolnáu̯, nu-i̯ lúcră máţi'l'i, s-a zaprít*.
41. *zăprít, po̯a◡să fii̯ę́*. [D] ÎNCUIAT #. *úşa* [e] *îŋcu̯átă*.
44. *s-a oprít*, s-*a zăprít*
46. *nu pu̯ắŕ'ĕ să să dúcă pę-afără*.
49. *áre zátvor, pe sîrbęśćĕ*. [D] ZĂPRIT, ÎNCUIAT #.

53. *nu pu̯ắ ⌣ să să dúcă pr-afără*. [D] ÎNCUIAT #.
55. *s-a-mpetrít ĩ ⌣ i̯ĕl.*
56. *m-a-ŋcui̯át, m-a strĩs la búrtă şî nu pot să ma duc pe̯-afără.*
60. [D] ZĂPRIT, ÎNCUIAT #.
64. *la noi̯ să ḑíše că-i̯ zaprít.*

IV. Vezi şi h. CLXXVII, pl. XXIV.

*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *zə̆prít*; *-príţ*.

V. 55. ALR I, ms., ch. [1647], pct. 859: *i̯ă zăprít*; cf. şi ALR I, ms., ch. [121], pct. 859: *s-a-ŋcui̯át, nu pu̯át'ĕ să să cáĉi̯*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 175, pct. 859: E OPRIT (sic!).
64. ALR I, ms., ch. [1647], pct. 3: *s-a zăprít*; cf. şi ALR I, ms., ch. [121], pct. 3: *s-a zăprít la cur*^{tu}; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 175, pct. 3: S-A (E) ZĂPRIT.

MÂNĂ, pl. „*main*” [171]/[323]

I. Întrebare indirectă: (INDIC. de la umăr la degete).

II. *mínă*; *mîn* 1–5^{+}–12^{+}–24^{+}–28. 31–43. 45^{+}. 46. 48–58^{+}–64.
mắnă; *mîn* 29. 30.
mínă; *mîi̯n* 44.
mínă; *mîi̯ne,* [k] *mîi̯nḭ* 44[∗].
mínă; *mîn*, [r.] *mîi̯n*, [k] *mîn* 47.

III. 5. *pínă la d'ə́şt'ĕ.*
12. [D] „Se aude şi *brínçă*.”
58. „Se zice o *mínă d'/ḑĕ sáre, d'/ḑĕ fắnínă*.”

IV. Vezi şi h. CLXXI, pl. XXI.

*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *mínă*; *mîn*.

V. 37. ALR II, vol. I, h. 48, pct. 4: *mínă*; *mîn*; cf. şi ALR II, vol. I, p. 25, ch. [6960], pct. 4: *mínil'i*.
55. ALR I, vol. I, h. 49, pct. 859: *mínă*; *mînḭ́*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 74, pct. 859: *mînḭ́*.
64. ALR I, vol. I, h. 49, pct. 3: *dósu míni*, *míni*; *mîi̯nḭ́*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 74, pct. 3: *mîi̯nḭ́*

UNGHIE, pl. „*ongle*” [204]/[366]

I. Întrebare indirectă: (INDIC.).

II. *úŋgi̯i̯ĕ*; *úŋgi̯ḭ* 1. 2. 8. 19. 42. 47. 62.
úŋgi̯i̯e; *úŋgi̯ḭ* 13.
úŋgi̯i̯ĕ; *úŋgi* 21^{+}. 22.
úŋgĩi̯ĕ; *úŋgi̯ḭ* 24. 43.
úŋgĩi̯ĕ; *úŋgi* 23. 54.
úŋǵi̯ḭ̆ĕ; *úŋǵi̯ḭ* 5. 56.
úŋǵĩi̯ḭ̆ĕ; *úŋǵi̯ḭ* 58^{+}. 60.
úŋǵĩi̯ḭ̆ĕ; *úŋǵi* 44[∗]. 45. 55.
úŋǵi̯ḭ̆e; *uŋgḭ́,* [k] *úŋǵi̯ḭ* 4.
únd'i̯i̯ĕ; *únd'i̯ḭ*, *úŋgi̯i̯ĕ* [sg.] 3^{+}.
úŋgi̯ḭ̆e; *úŋgi̯ḭ* 6. 26. 41. 46.
úŋgi̯ḭ̆e; *úŋgi* 18. 20. 25. 31. 38. 50. 64.
úŋgi̯e; *úŋgi* 49.
úŋgi̯a [a.]; *úŋgi* 11.
úŋge; *úŋgi̯ḭ* 9.
úŋge; *úŋgi* 17. 57^{+}.
úŋgi̯ḭ̆e; *uŋǵi* 7^{+}. 27. 39. 40. 44. 63.
úŋǵi̯e; *úŋǵi* . 61.
úŋge; *úŋgi* 52.
úŋgi̯ḭ̆e; *uŋgḭ́* 10. 12. 14. 33. 37.
úŋgi̯e; *uŋgḭ́* 53.
úŋge; *uŋgḭ́* 16. 30.
úŋgi̯a [a.]; *uŋgḭ́* 35.
úŋgĩi̯a [a.]; *ũź* 32^{+}.
úŋge; *ũź*, [k] *uŋgḭ́* 15.
úŋgi̯e; *ũź* 34^{+}.
úŋgi̯a [a.]; *úŋgi̯e* 51.
úŋge; ~ 36.
úŋgi̯e; ~ 59.
– 28. 29. 48.

III. 3. *la míně îi̯ zíčă úŋd'i̯i̯ĕ, da s-a^{ɣ}úd'ĕ şî úŋgi̯i̯ĕ*, [pentru că] *să mi̯éştăcă d'in sát'ĕ şî… în úńele sát'ĕ l'ĕ zíčă úŋgi̯i̯.*
7. *úŋǵi̯i̯a* [a.].
21. *úŋgi̯i̯a* [a.].
32. *du̯ắ ⌣ ũź.*
34. *mi̯-am rupt úŋgi̯i̯a.*
57. 58. *úŋgi̯a* [a.].

IV. Vezi şi h. CLXXVIII, pl. XXIV şi h. CLXXIX, pl. XXV.

*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *úŋgi̯i̯ĕ*; *úŋgi̯ḭ*.

V. 6. 20. 46. Weigand, Jb, VII, ch. [28b], pct. 262, 265, 271: unǵie – uñǵi̯i̯.
18. 19. 26. 27. Weigand, Jb, VII, ch. [28b], pct. 266–269: uñǵe – uñǵ.
37. Cf. ALR II, vol. I, MN, p. 33, ch. [2190], pct. 4: […] *supt úŋge*; cf. şi ALR II, ms., ch. [2189], pct. 4: *úŋge*; *úŋgil'i*; cf. şi ALR II, ms., ch. [3038], pct. 4: […] *úŋge*.
55. ALR I, vol. I, h. 52, pct. 859: *úŋǵi̯i̯ĕ*; *úŋǵi̯i̯*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 80, pct. 859: *ǵ*.
64. ALR I, vol. I, h. 52, pct. 3: *úŋǵi̯ĕ*; *úŋǵḭ́*; cf. şi ALRM I, vol. I, h. 80, pct. 3: *ǵ*.
–. Weigand Jb, VII, ch. [28b], pct. 263, 264, 272: unǵie – uñǵi̯i̯.
–. Weigand Jb, VII, ch. [28b], pct. 270: uñǵe – uñǵ.

NETED „*lisse, plat*” [208]/[375]

I. *Cum zici că e ceva care nu are adâncituri sau ridicături, când dai cu mâna, şi simţi că este la fel peste tot?*

II. *ńe̯t'ed* 45.
ńe̯t'ĕd 3. 63.
ńe̯ćed 30^{+}. 37. 59.
ńe̯ćĕd 39. 41^{+}. 54. 58.
ńe̯ćed 34^{+}.
ńe̯ćed 9.
ńéćid 16.
ńe̯ćid 10. 20^{+}. 51. 52^{+}.
ńe̯ćid 12. 26^{+}. 36. 53.
ńáćid 50. 60.
ńát'/ćid 47^{+}.
d'irépt 5.
đirépt 4^{+}. 15^{+}. 40.
potrivít 25.
potrívă 43.
pătrívă 55.
potrív 56.
ńe̯ćed, *đirépt* 17. 18^{+}.
[σ] *ńe̯ćĕd*, [r.] *ńáćĕd* 27.
ńe̯ćid, [∗] *ńe̯ćéd* 57.
d'irépt; [σ] *ńe̯t'ĕd* 6. 7. 23^{+}. 61.
[σ] *d'irépt*; [D] *ńe̯t'ĕd* 2^{+}.
đirépt, *ńe̯ćĕd* 11^{+}. 33.
đirépt, [σ] *ńe̯ćed* 19^{+}.
đirl̥épt, *ńl̥e̯ćid* 29.
đirépt, [σ] *ńe̯ćid* 8. 31. 49.
đirépt, *rámno*, [σ] *ńe̯ćid*, [r.] *ńe̯ćĕd* 64.
potrivít; *ńéćed* 1.
potrívă, [σ] *ńe̯t'ĕd* 46^{+}.
límpede, [∗] *néted* 44^{+}.
l'ímpeđe or potrivít, *potrívă* 24^{+}.
l'ímpeđe, *dri̯áptă* [f.] 42^{+}.
rávno, [k] *ńe̯ćid* 62.
rávno, [σ] *ńe̯ćid* 35^{+}.
rávno, *đirépt*, [σ] *ńe̯ćid* 28.
rámno, [σ] *ńe̯ćĕd* 13^{+}.
fai̯n, *đirépt* 14^{+}.
riglát, *ńe̯ćid* 38^{+}.
práva, [k] *potrív*, [σ] *potrivít* 22^{+}.
bărăbárḭ́, [σ] *ńe̯ćid* 48^{+}.
? 32^{+}.
– 21.

III. 2. *d'irépt ca-m ⌣ pálmă. şt'im şî ńe̯t'ĕd.*
4. *cu ģ* [se pronunţă].
11. *fáţa búnă.*
13. *să ḑíše ńe̯ćĕd.*
14. [D] NETED #.
15. 18. *đire̯áptă* [f.].
19. *náćĕdă* [este masa]. *îndirépt* ‘îndrept’.
20. *nu i̯e baş ńe̯ćid, i̯i áspur.*
22. *práva* [sârbeşte], *núma nú şt'u cum să spúńe rumînéşt'ĕ, mi̯-am ui̯tát.*
23. *i̯éstă únd'ĕ să zíĉĕ ńe̯t'ĕzắşt' pắru, îi̯ ńe̯t'ĕd pắru.*
24 *ca şî ápa cînd nu i̯e tulburátă, cînd nu i̯e túlbure. patrívă* [se zice despre loc].
[σ] *ńe̯ćed* [zicem] *la l'emn, la bît, cáre-i̯ drept, cáre nu-i̯ strîmb.*
cáre-i̯ o ţíră aşá [indic.], *i̯e strîmb.*
26. *ńićĕḑắsc* [ind. prez. 1]. *másа-i̯ đire̯áptă, nu al'ínă mína pe i̯a.*
30. „Masa e *điri̯áptă, ńe̯ćedă*.”
32. [D] NETED #. *párća điri̯áptă.*
34. *a ńe̯ćezát* ‘a netezit’.
35. *îl ńĕćĕḑḭ́i̯* [perf. s. 1]. *điri̯áptă, cu áltă vórbă.*
38. *riglát îi̯ sîrbl̥éşćĕ. i̯eu dă famil'íi̯ĕ mi-s ńéće, a lu ńiĉóń.* [∗] *i̯eu dă famil'íi̯ĕ mi-s a lu zdrâcóń.*
41. „Masa e *dre̯áptă. îndrépt* pantalonii. Care nu-i neted e *zbîrĉít*.”
42. [Masa e] *dri̯áptă.* [D] NETEDĂ #. *l'ímpeđe.* [∗] *l'ímpeđe-i̯ álta. l'ímpeđe-i̯ ĉĕvá… l'ímpeđe ca ápa. l'ímpeđe-i̯ ápa, nu-i̯ túlbure. másа-i̯ strímbă or dre̯áptă.*
44. „Noi zicem *límpeđe*. Şi apa e *límpeđe*. [σ] Zic unii şi *néted*.”
46. *ńe̯t'ĕd* [e] *şî pátu, şî părę̆t'eľe, da lócu l̥e potrívă.*
47. [∗] *ńáćid, care nu-i̯ boldurós.*
48. *bărăbárḭ́* [cf. srb. *barabar* ‘pari passu’].
52. „Masa e *ńáćidă*; *ńe̯ćiđĕ*.”

IV. Vezi şi h. CLXXX, pl. XXV.

*
Anchetă suplimentară:
Oštrelj: *ńe̯ćĕd*.

V. 37. ALR II, ms., ch. [2182], pct. 4: *ńe̯ćid*; cf. şi ALR II, vol. I, MN, p. 31, ch. [2182], pct. 4: NETED; cf. şi ALRM II, vol. I, h. 107, pct. 4: NETED.

HĂRȚI INTERPRETATIVE
CARTES INTERPRÉTATIVES

HARTA CXXXIX

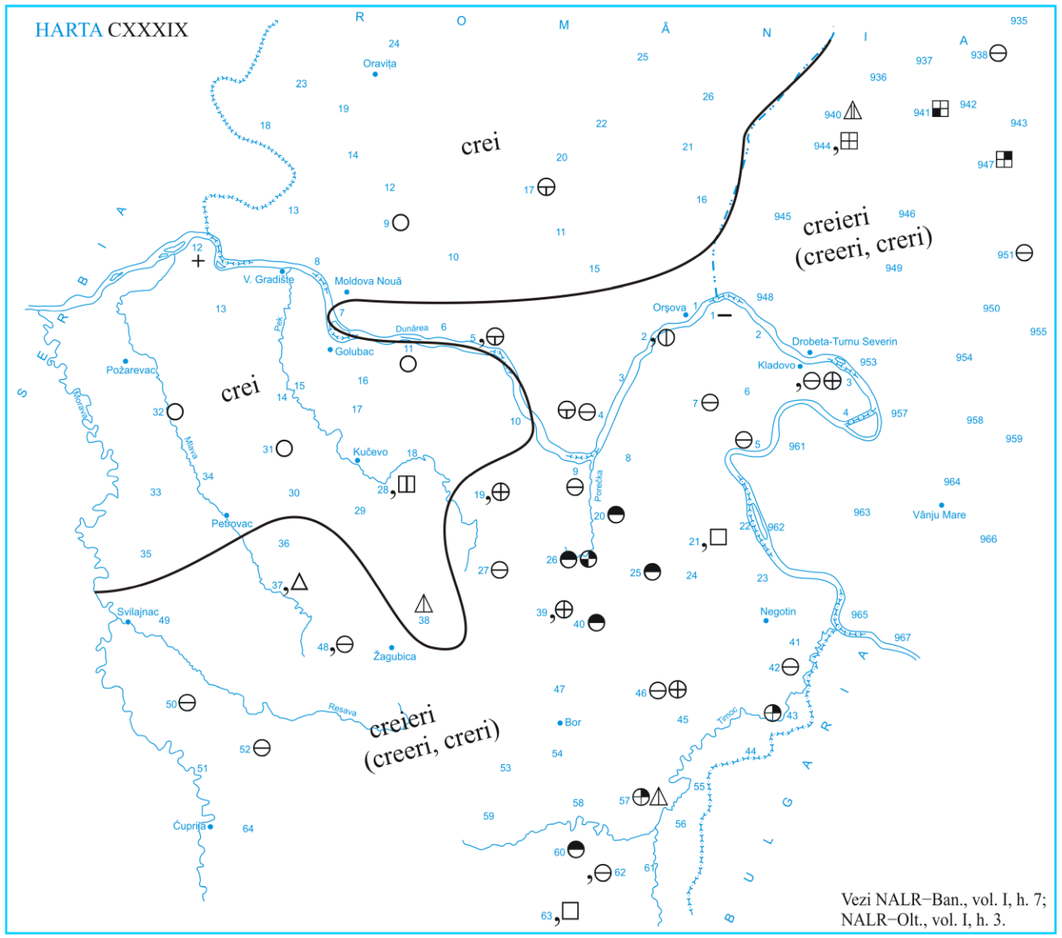

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 7; NALR–Olt., vol. I, h. 3.

HARTA CXL

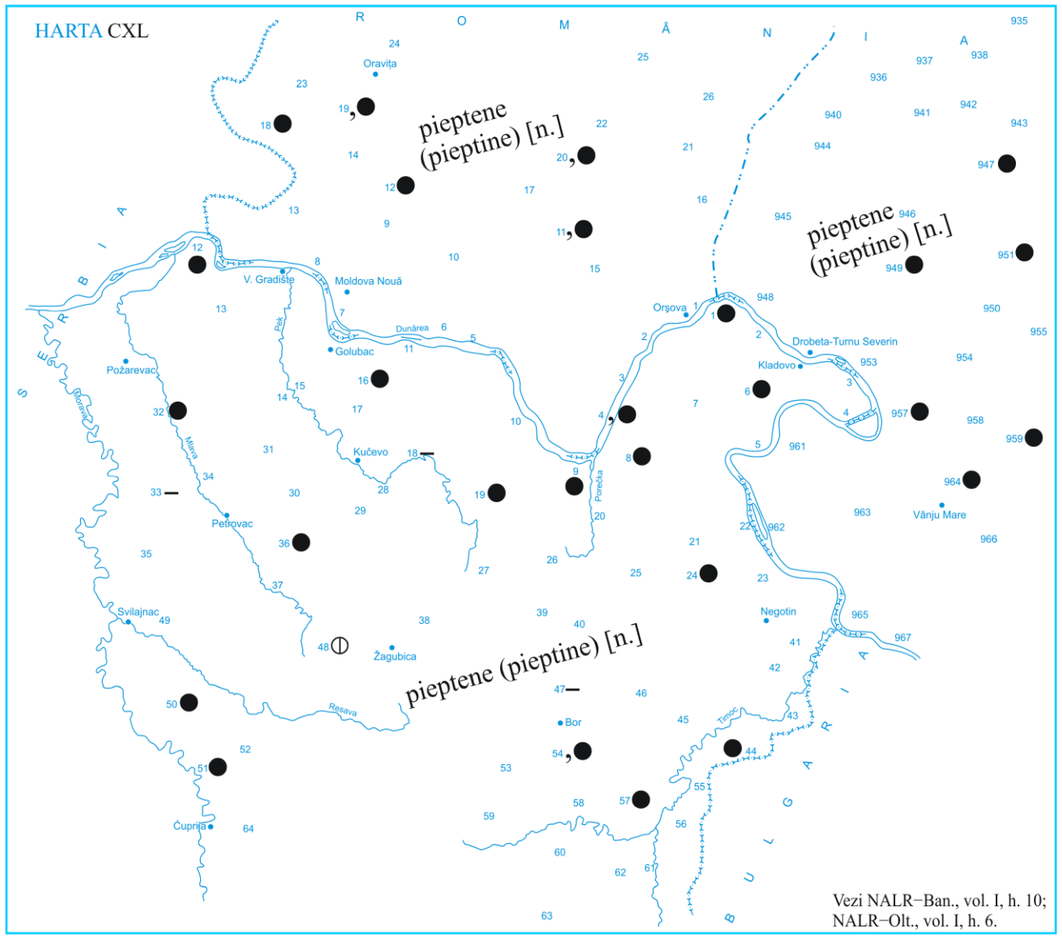

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 10; NALR–Olt., vol. I, h. 6.

Principalele forme de plural pentru CREIER
(Vezi h. 3)

○ creieri (creeri, creri)	◓ criiri (criri)	△ crei	◫ creluri
◑ creiri	⊕ creiere (creere)	⚠ crii	⊞ creiuri
⊖ crieri	◔ criere	⚠ creli	◪ criiuri
⊖ criéri	◕ criire	□ creruri	◪ creuri

Răspândirea formelor de plural PIEPTENE (n.)**, PIEPTENI** (m.)
(Vezi h. 7)

● piepteni (pieptini) [m.]	◑ piepține [n.]	– lipsă răspuns

HARTA CXLI

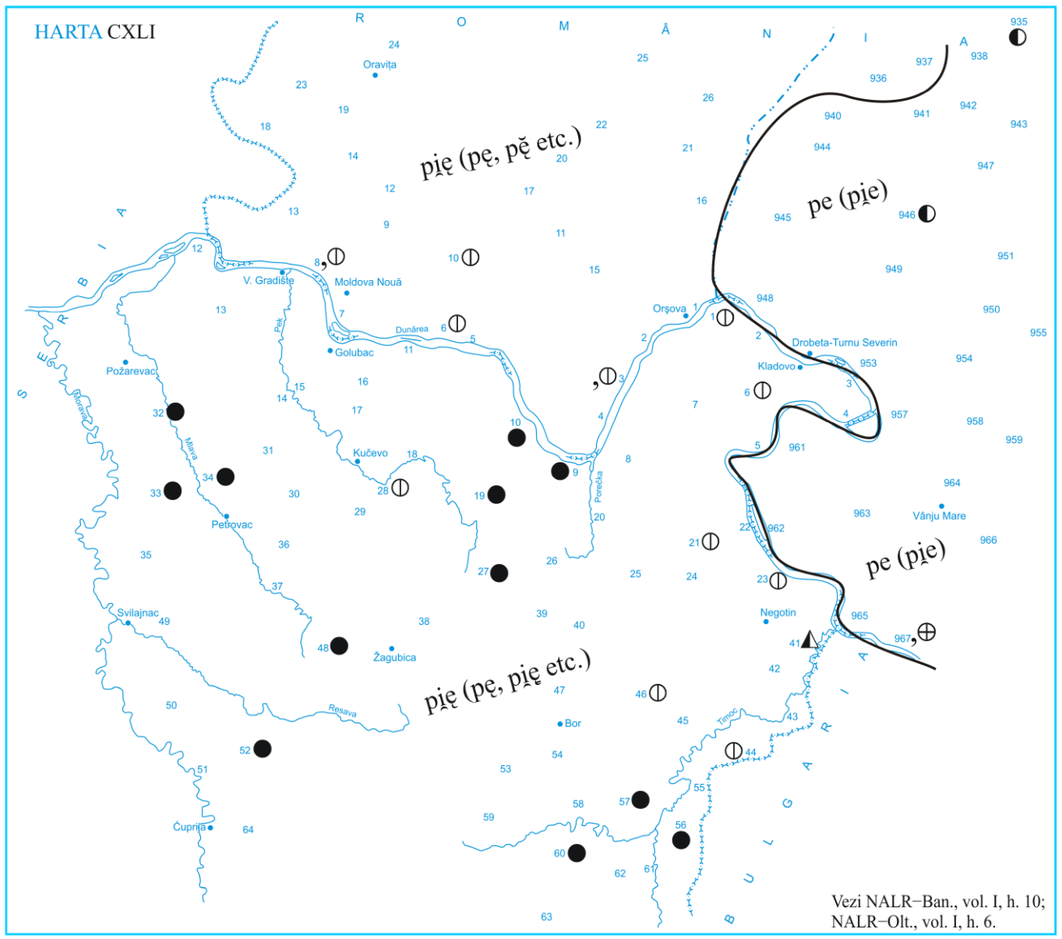

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 10; NALR–Olt., vol. I, h. 6.

HARTA CXLII

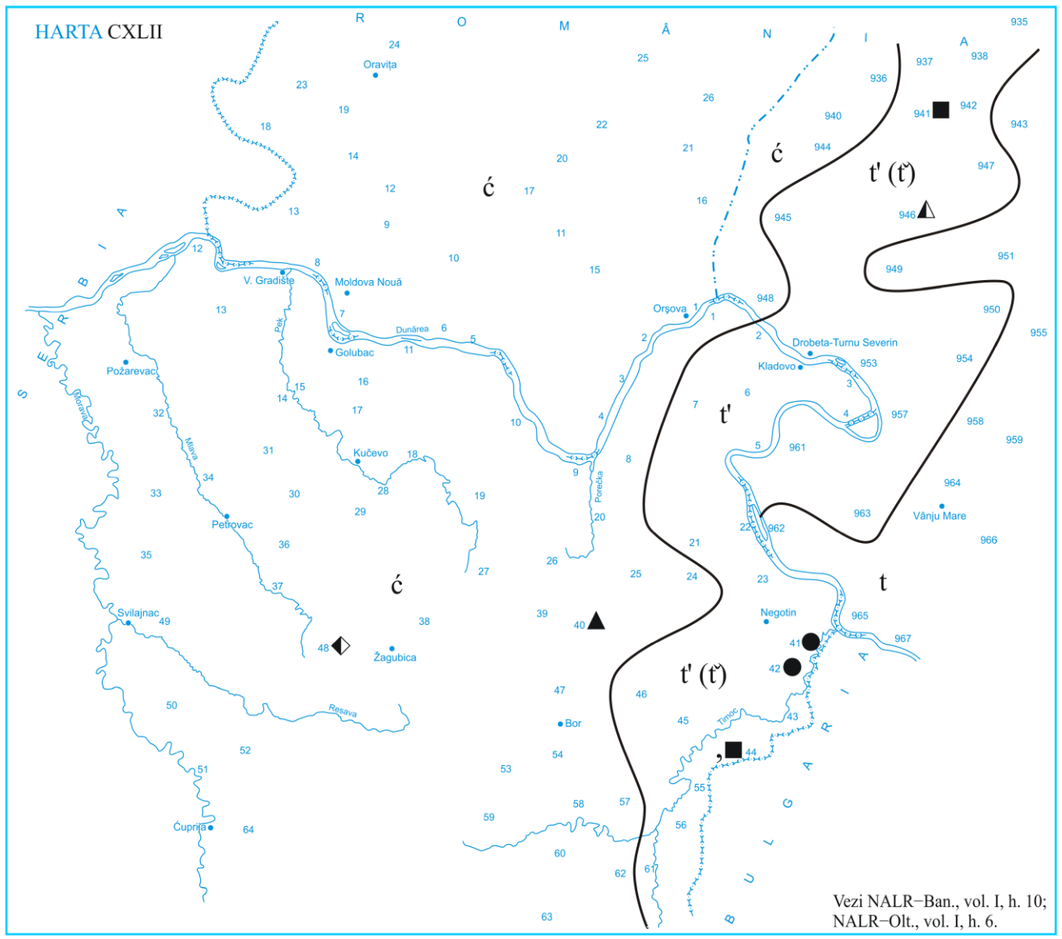

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 10; NALR–Olt., vol. I, h. 6.

Grupul *pie*- în PIEPTEN, PIEPTIN
(Vezi h. 7)

● pia (piä, pię/a etc.) ◐ pę ⦶ pe, pę, pie ⊕ ќe ◭ ćę

Sunetul *t* în PIEPTEN, PIEPTIN
(Vezi h. 7)

● ć ▲ t' ◭ t'/ć ■ t ⬖ ţ

HARTA CXLIII

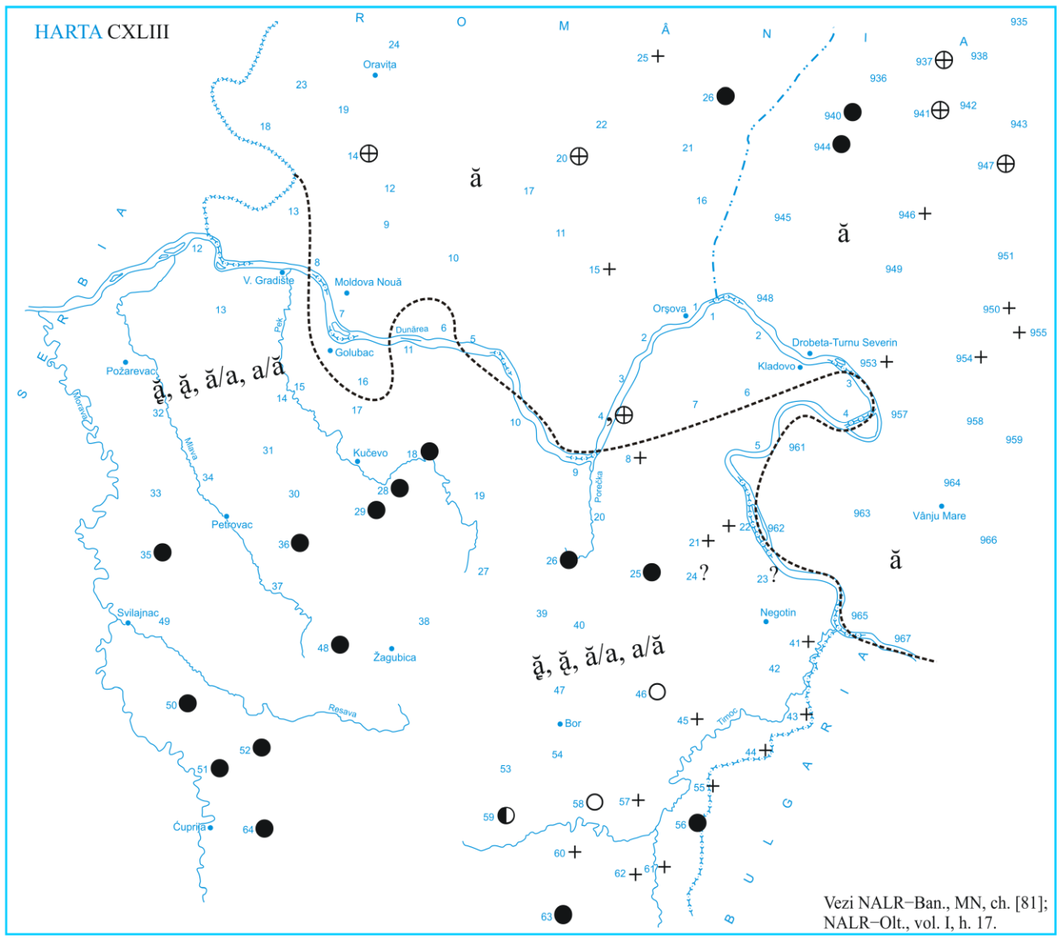

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [81]; NALR–Olt., vol. I, h. 17.

Sunetul *ă* în CĂRUNT
(Vezi h. 15)

○ ă ⊕ ă/a, a/ă ● a ◐ o

HARTA CXLIV

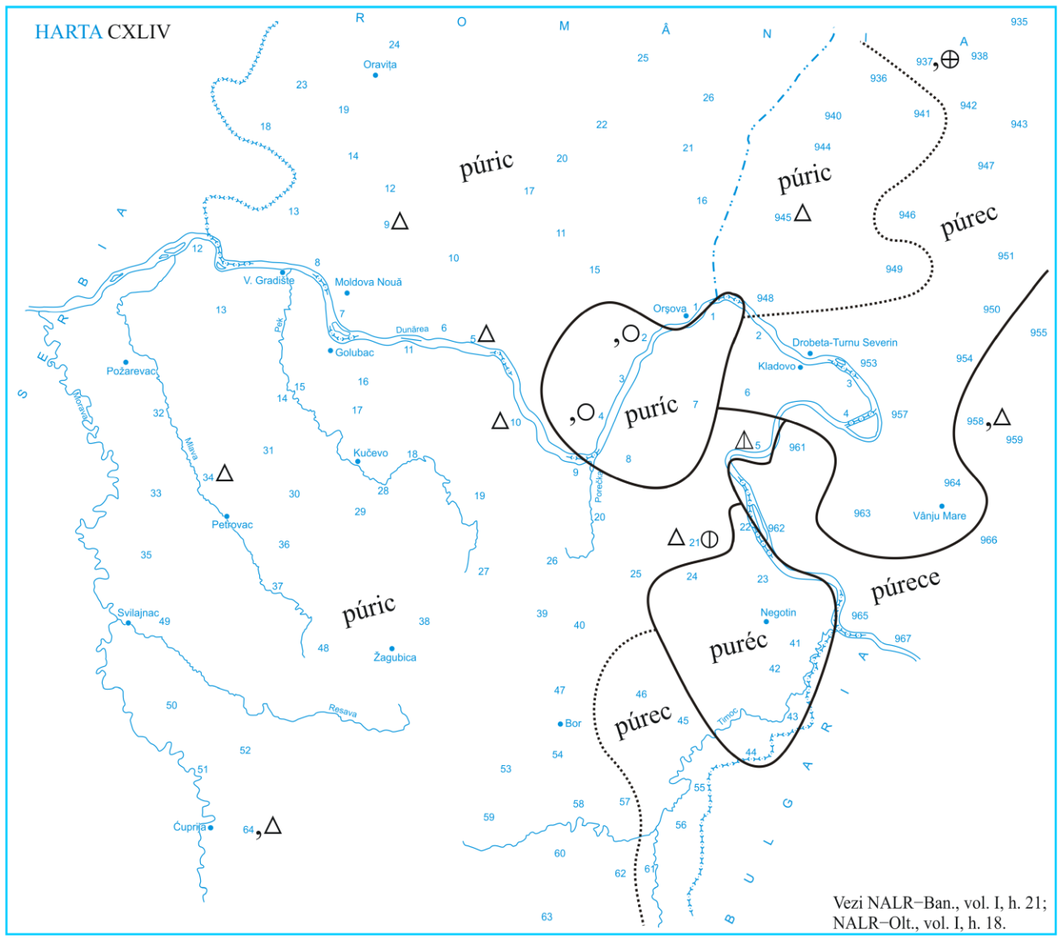

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 21; NALR–Olt., vol. I, h. 18.

Accentul în formele de singular pentru PURICE
(Vezi h. 17)

○ púric ◐ puríc ⊕ púrice △ púrec ⚠ puréc

HARTA CXLV

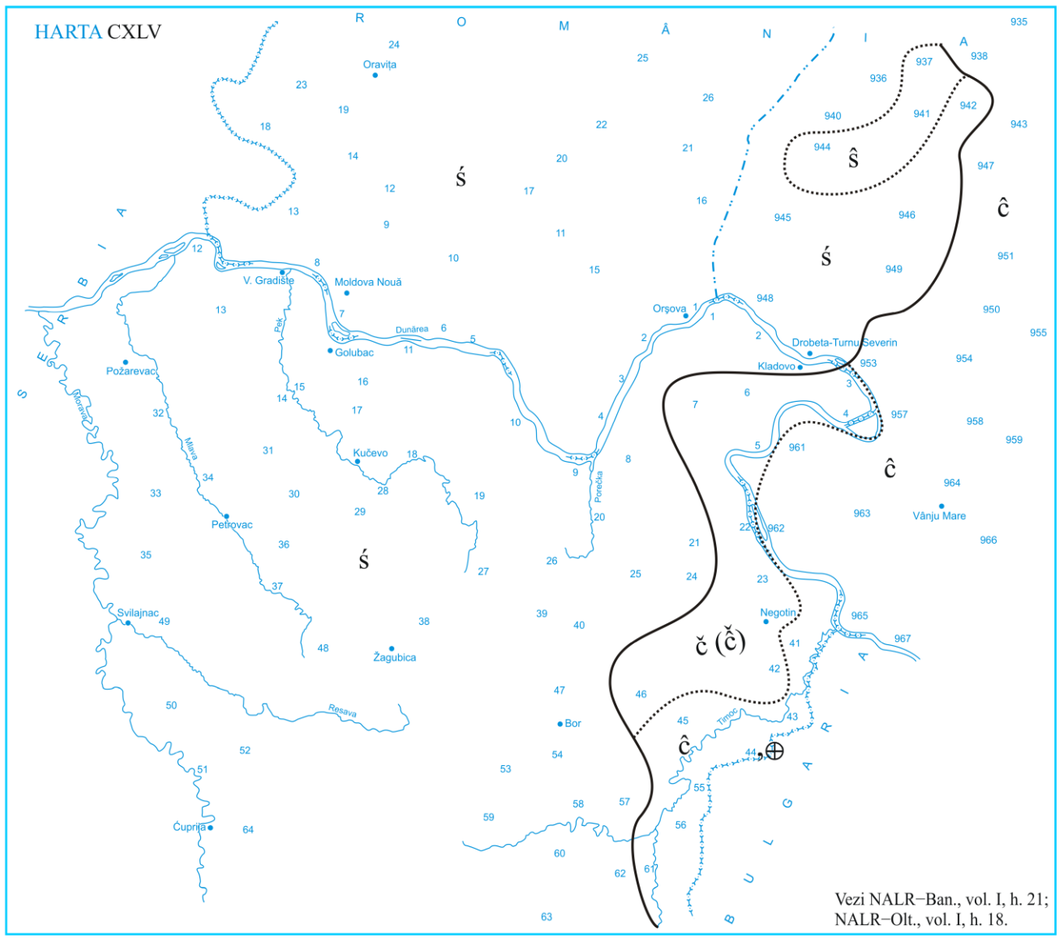

HARTA CXLVI

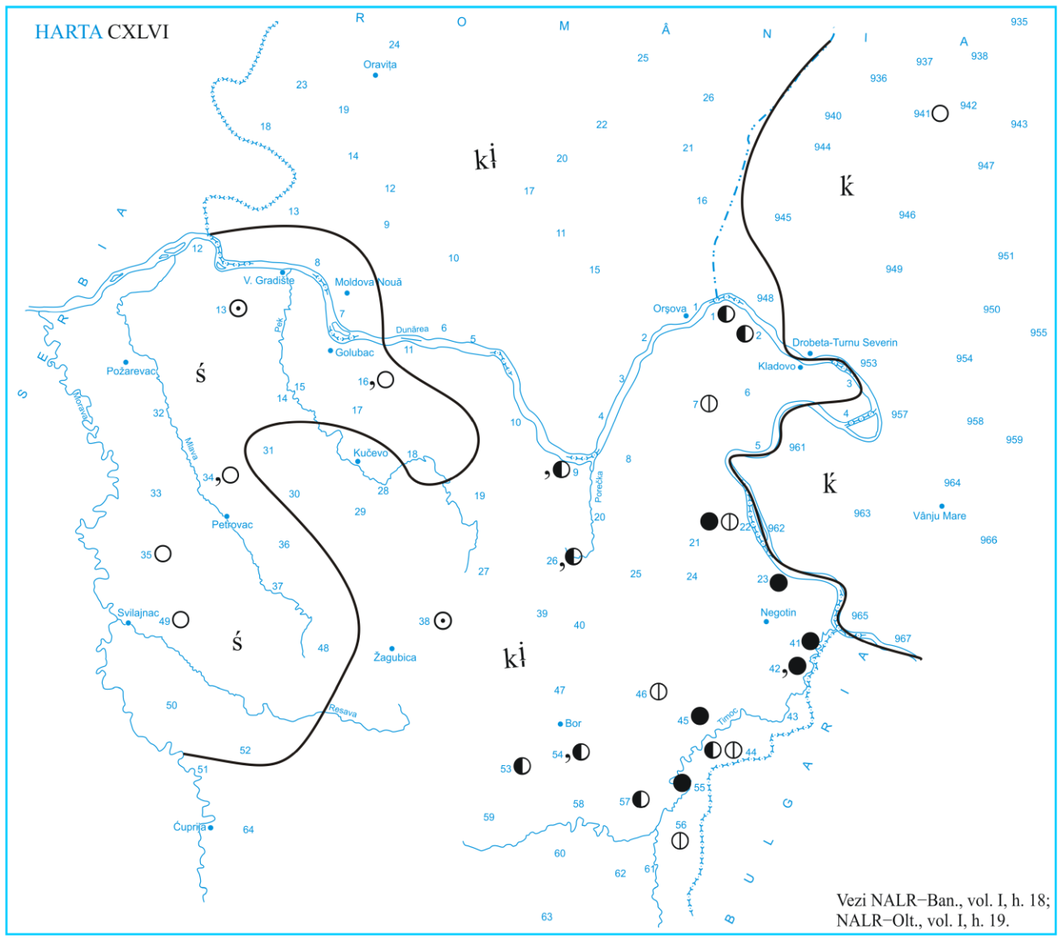

Sunetul *ĉ* în formele de plural PURI<u>CI</u>, PURE<u>CI</u>
(Vezi h. 17)

⊕ č

Sunetul *ḱ* în formele de plural pentru PĂDUCHE
(Vezi h. 18)

○ kl̇ ⊙ ki̱ ◫ ḱ ◐ ś ● ĉ(č)

HARTA CXLVII

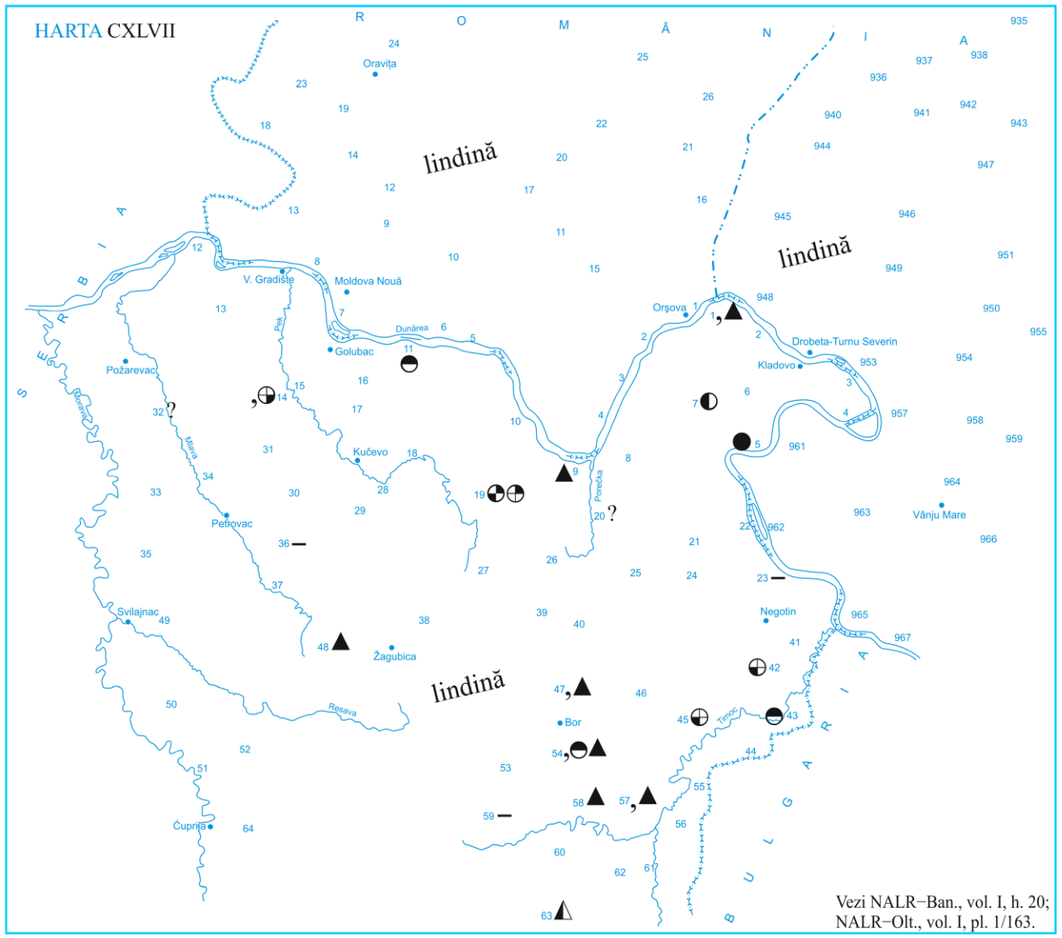

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 20; NALR–Olt., vol. I, pl. 1/163.

HARTA CXLVIII

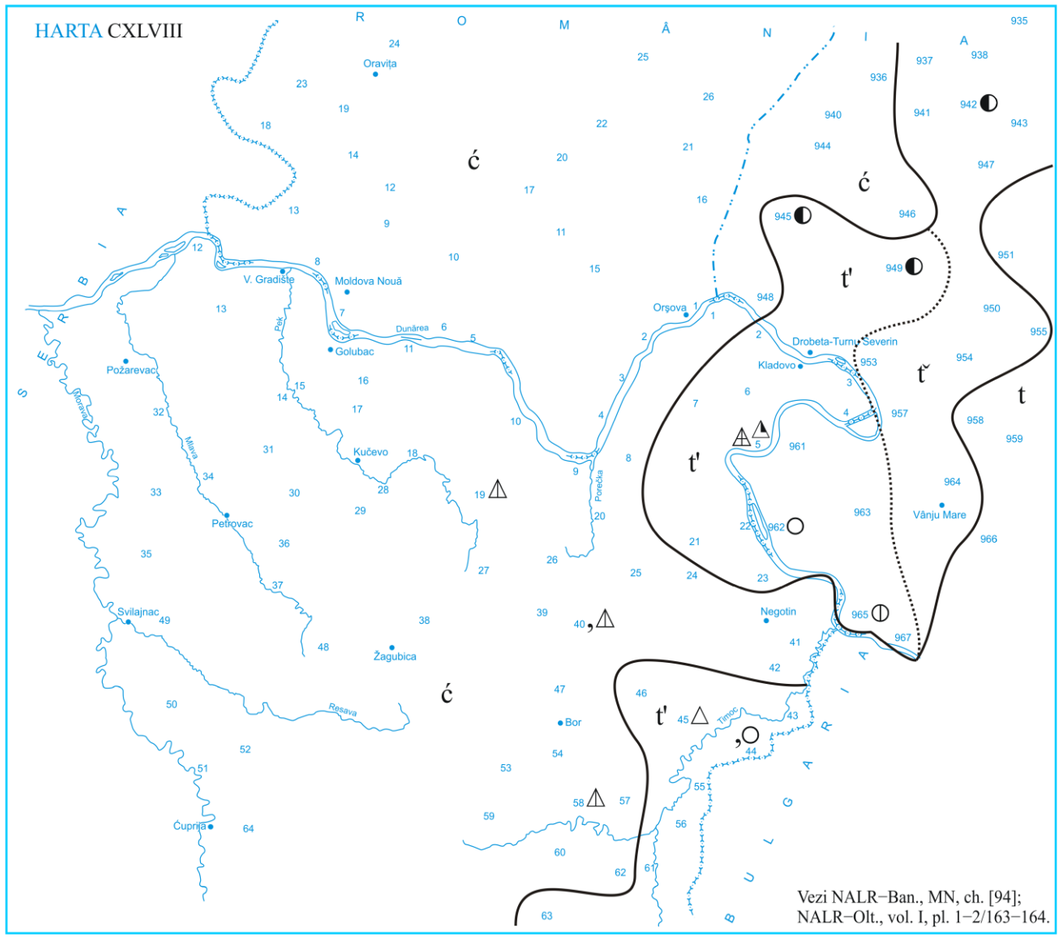

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [94]; NALR–Olt., vol. I, pl. 1–2/163–164.

Forme de singular pentru LINDINĂ
(Vezi h. 19)

● lidină	◔ lindiće	◐ lindine [m.]	
◓ linde	◔ lindić [f.]	▲ lindin [m.]	
◒ linće (lint'/će)	◒ lindišei [plm.]	◭ linden [m.]	

Sunetul *t* în FRUNTE
(Vezi h. 22)

○ t	◐ t'	◬ č	⚠ k
◑ ť	△ ć	⚠ t'/ć, ć/t'	

HARTA CXLIX

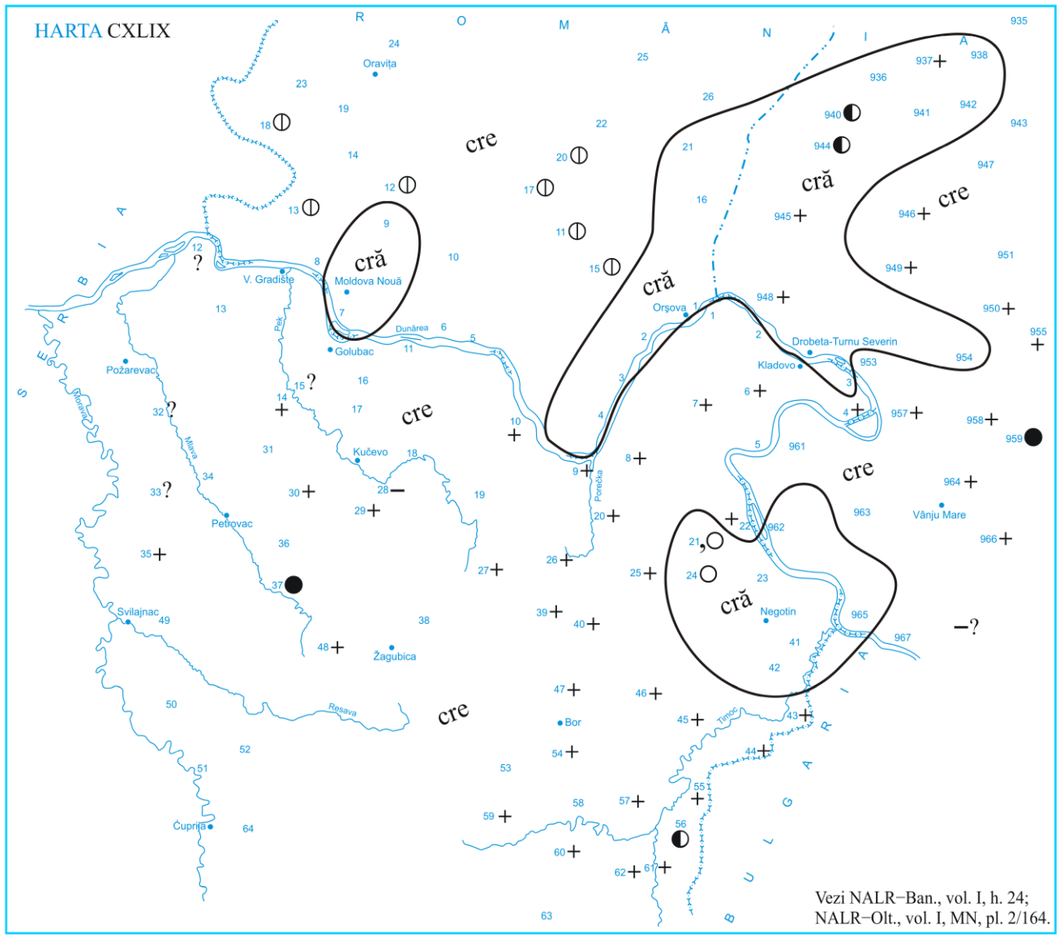

HARTA CL

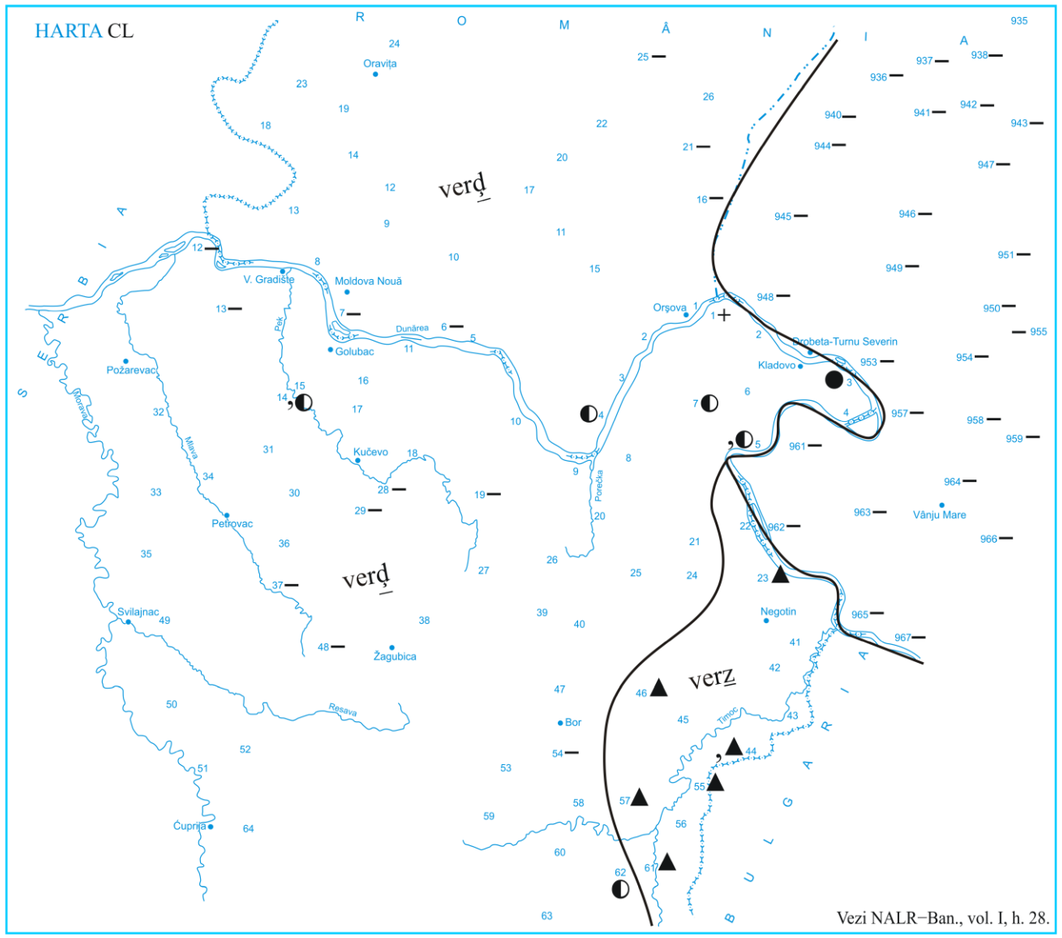

Grupul –*cre*- în formele pentru ÎNCREȚESC
(Vezi h. 23)

● cră ◐ cra ○ cre ◑ cri + alți termeni

Sunetul *z* + *i* în VERZI
(Vezi h. 27)

● verz̲ ◐ verd̦/z̲, verz̲/d̦ ▲ verj – Nu s-a pus întrebarea.

HARTA CLI

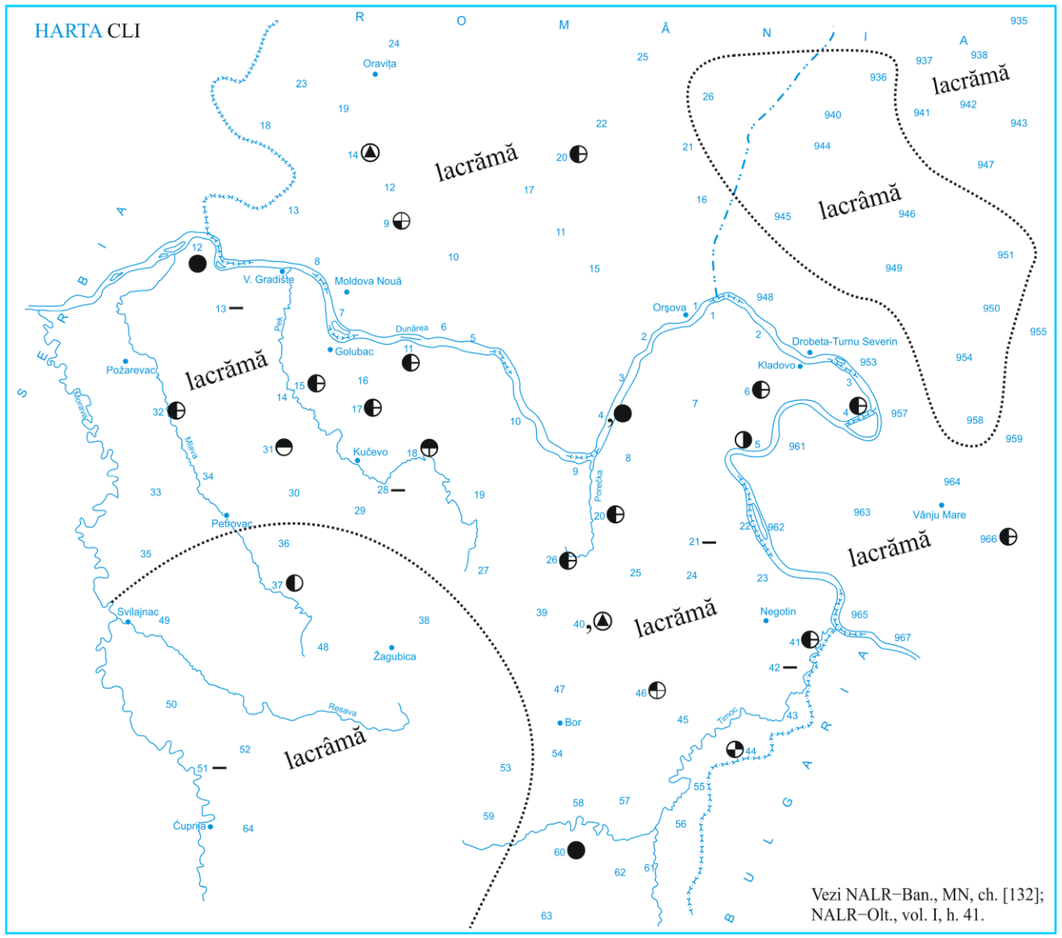

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [132]; NALR–Olt., vol. I, h. 41.

HARTA CLII

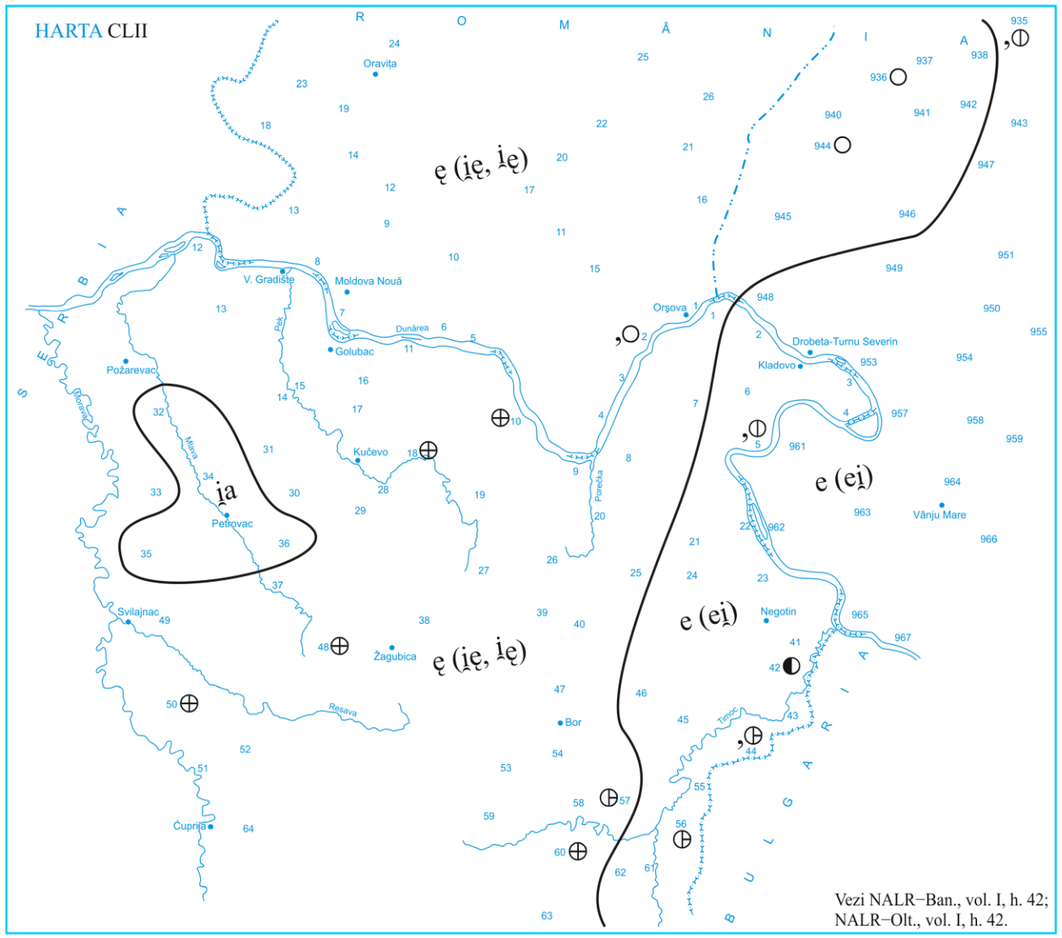

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 42; NALR–Olt., vol. I, h. 42.

Răspândirea formelor de singular pentru LACRIMĂ
(Vezi h. 43)

● lacrimă ◐ lacrămă ◑ lacremă ◒ lacramă ◓ lacrâme ◔ lăcrămă ◕ lăcrámă ◖ lacrâmă ◗ lacrăme ◭ lacrăm [s. n.]

Sunetul *e* în URE̲CHE
(Vezi h. 44)

○ e ◐ ę (i̯ę) ⊕ ei̯ ⊕ i̯a (i̯ä, i̯ę/a, i̯ę) ◐ ii̯

HARTA CLIII

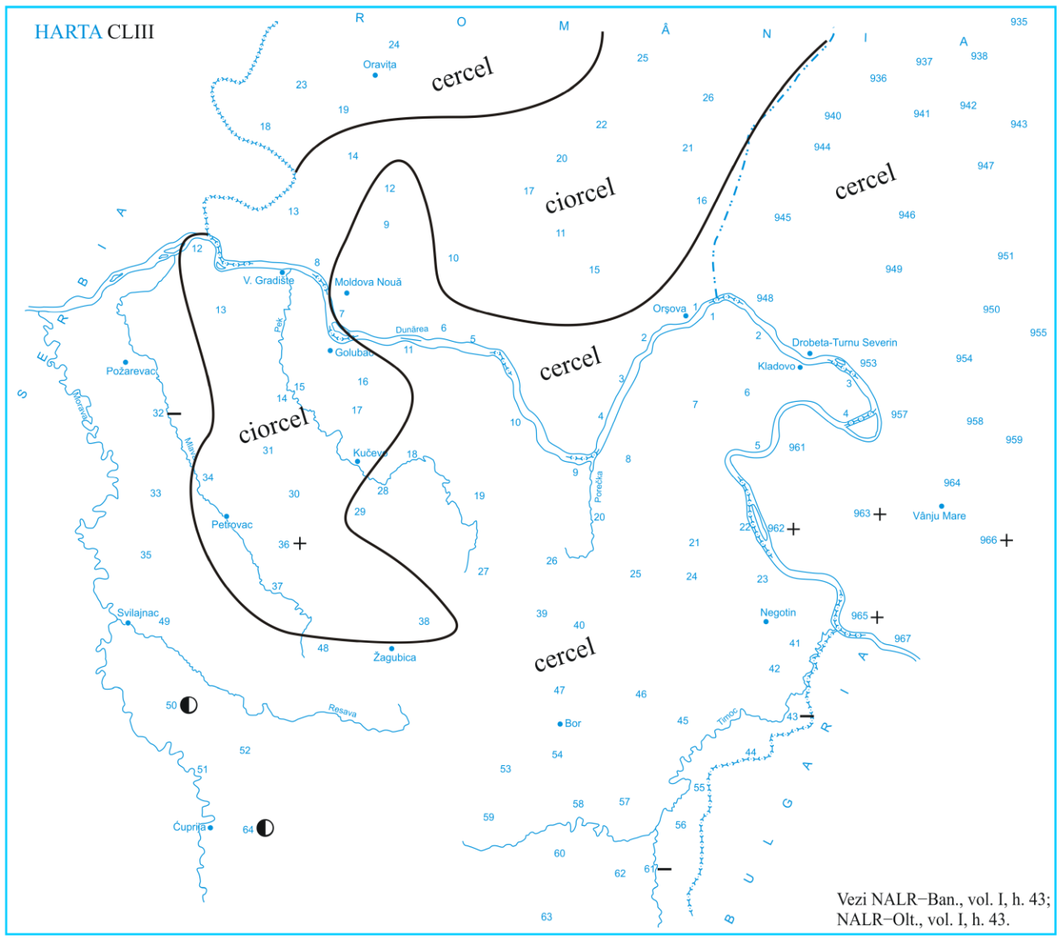

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 43;
NALR–Olt., vol. I, h. 43.

Răspândirea formelor CERCEL, CIORCEL
(Vezi h. 45)

◐ ciorcel + alt termen – lipsă răspuns

HARTA CLIV

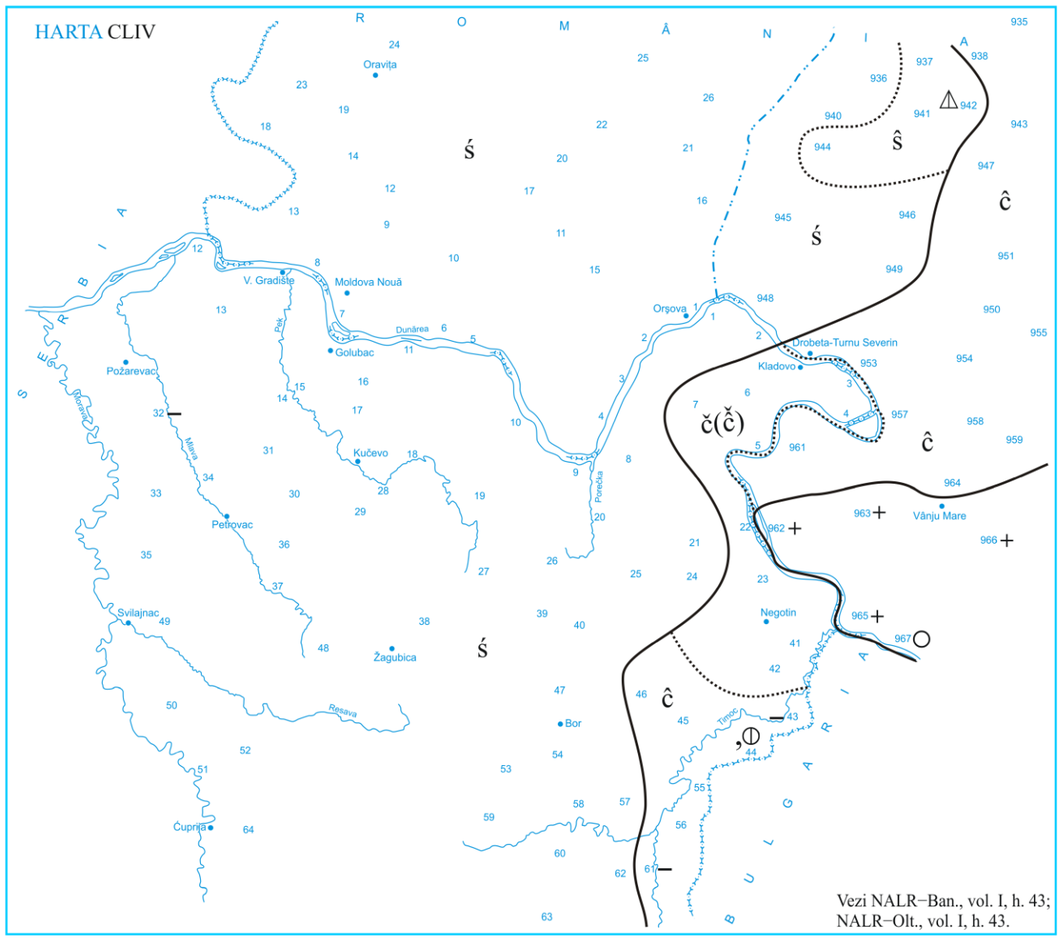

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 43;
NALR–Olt., vol. I, h. 43.

Sunetul *ĉ* în formele pentru CERCEL
(Vezi h. 45)

○ ĉ ◑ č̆ ⚠ ś + alt termen

HARTA CLV

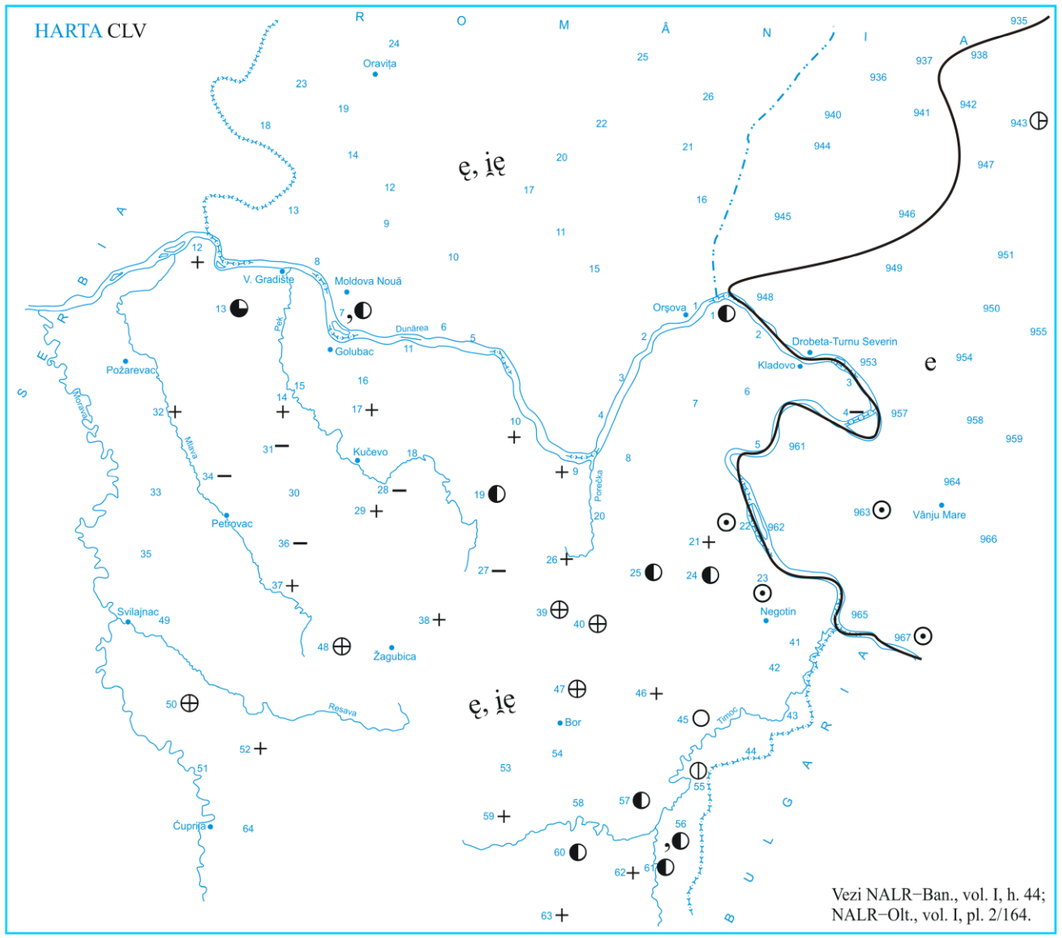

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 44; NALR–Olt., vol. I, pl. 2/164.

Sunetul *e* în forma de plural FE̱ȚE
(Vezi h. 46)

○ e
⊙ i̯e (i̯ę)
⦶ ę
⊕ i̯ę
◒ a
◐ i̯a (i̯ę/a etc.)
\+ alte forme, alți termeni
– Nu s-a înregistrat forma de plural.

HARTA CLVI

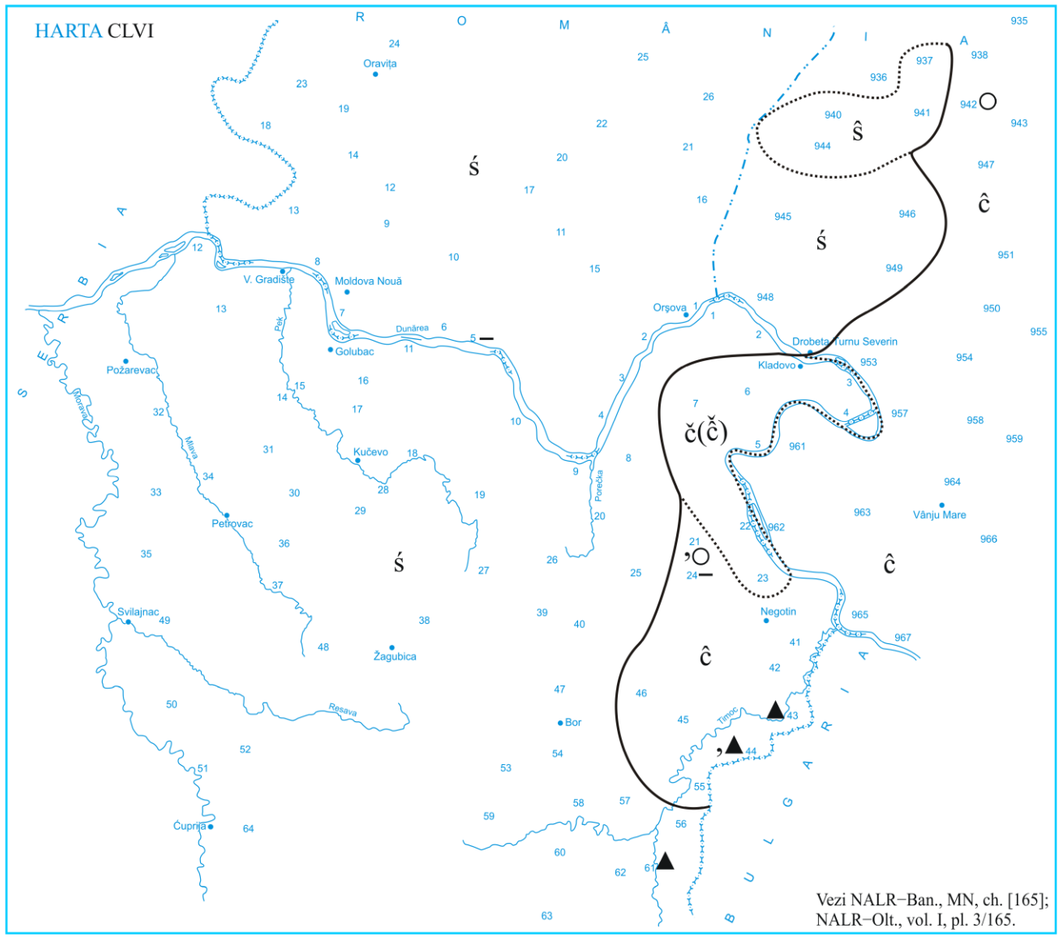

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [165]; NALR–Olt., vol. I, pl. 3/165.

Sunetul *ĉ* în formele pentru C̱ERUL GURII
(Vezi h. 61)

○ ś
▲ č̆
– lipsă răspuns

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

HARTA CLVII

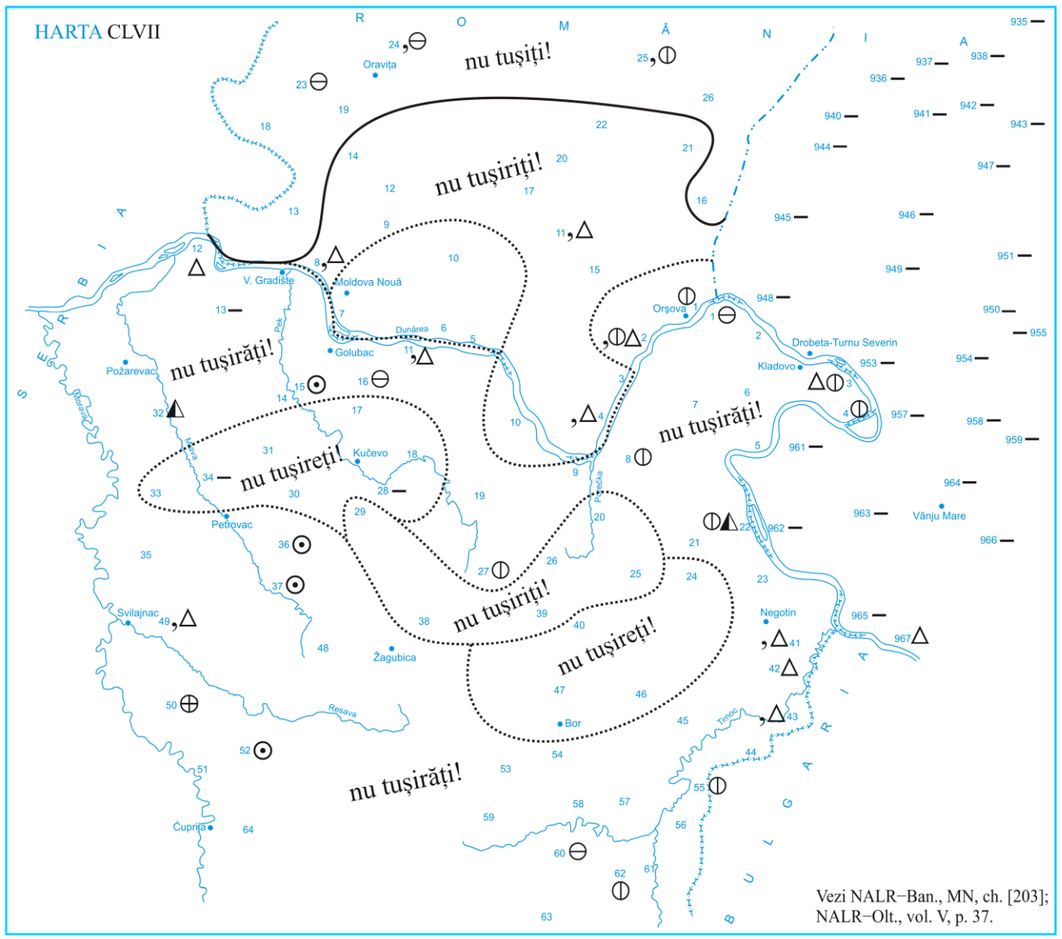

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [203]; NALR–Olt., vol. V, p. 37.

HARTA CLVIII

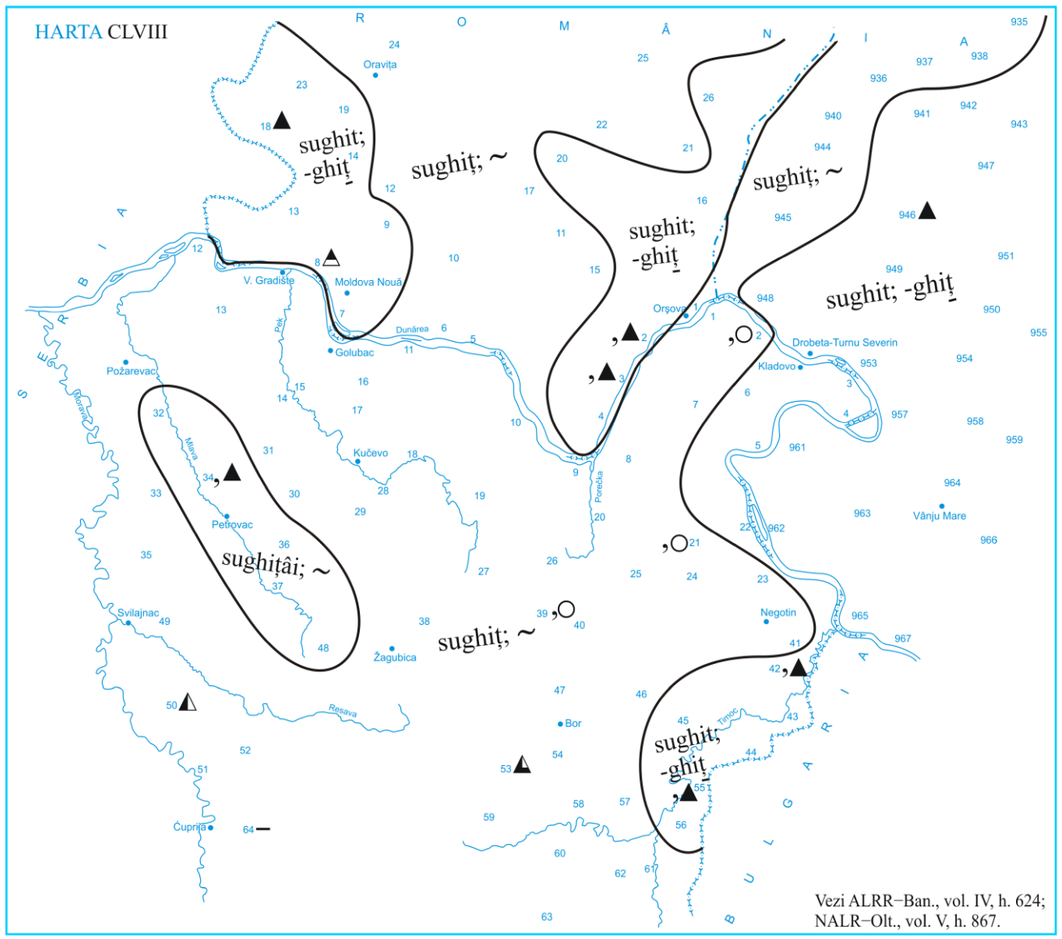

Vezi ALRR–Ban., vol. IV, h. 624; NALR–Olt., vol. V, h. 867.

Forme pentru NU TUȘIȚI! (imper. neg. 5)
(Vezi h. 67)

○ nu tușirăți!
⊙ nu tușirâți!
◑ nu tușireți!
⊖ nu tușiriți!
⊕ nu tușareți!
△ nu tușiți!
◭ nu tușați!
– Nu s-a pus întrebarea.

Forme de ind. prez. 1–2 ale verbului A SUGHIȚA
(Vezi h. 68)

○ sughit; -ghiț
▲ sughiț; ~
◭ sughiț; -ghițâi
◮ sughițâi; ~
▲ sughițez; ~

HARTA CLIX

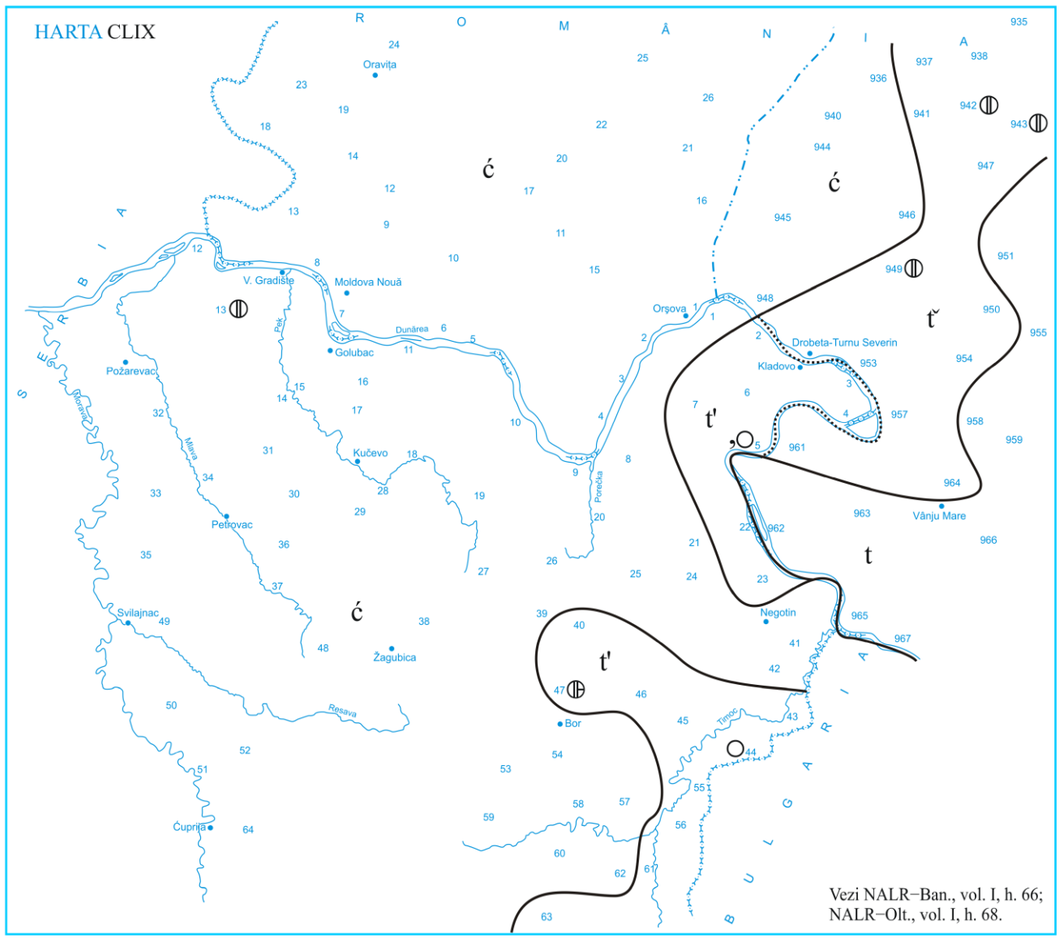

HARTA CLX

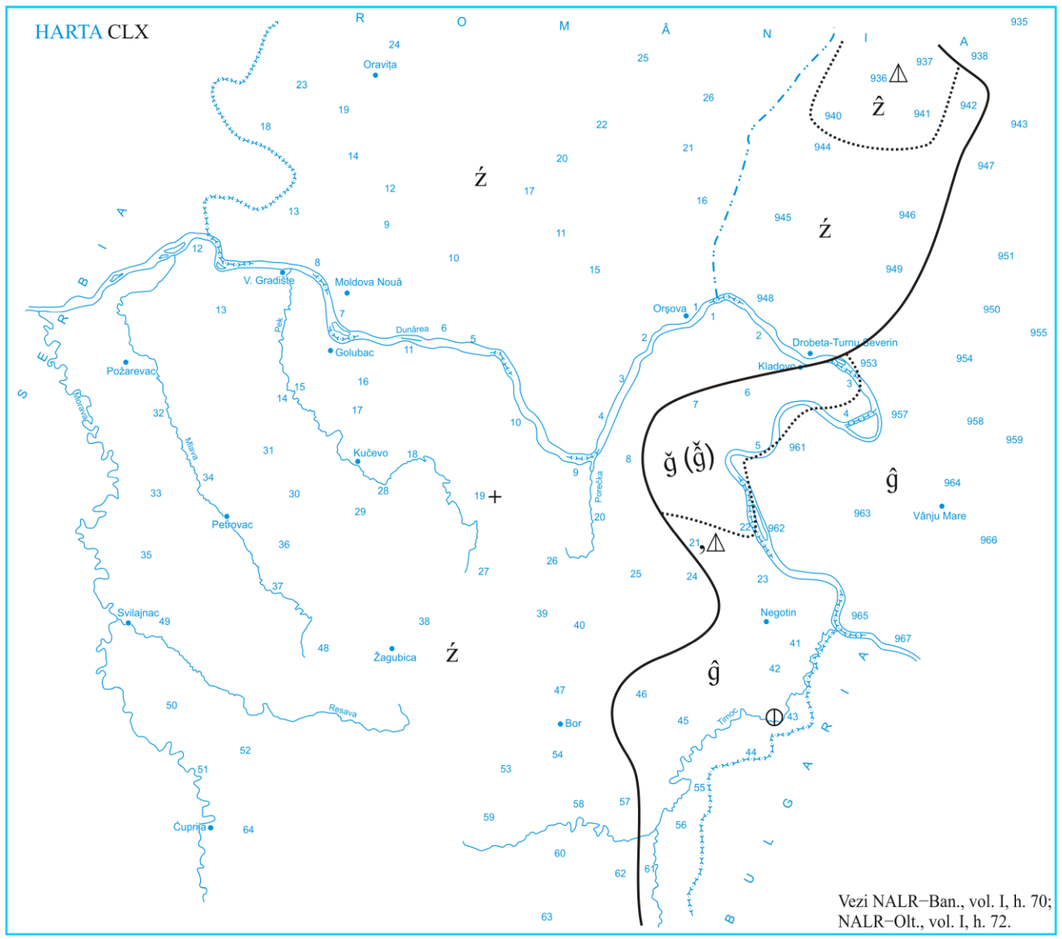

Sunetul *t* în DINTE
(Vezi h. 77)

○ t ◐ t̑ ◍ t' ◍ ć/t'

Sunetul *ĝ* în termenii şi formele pentru GINGIE
(Vezi h. 83)

◐ ǧ ⚠ ź

HARTA CLXI

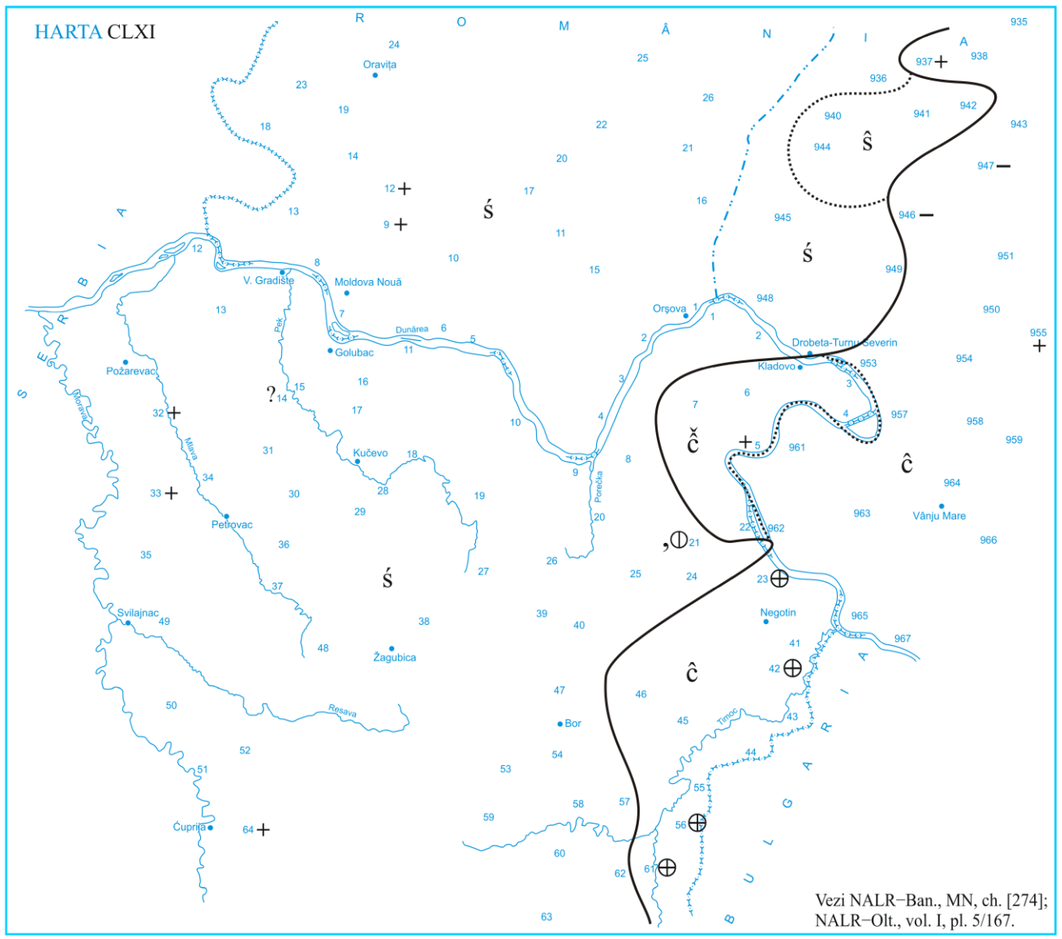

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [274]; NALR–Olt., vol. I, pl. 5/167.

Sunetul *ĉ* în cuvântul CEAFĂ
(Vezi h. 97)

◐ ĉ ⊕ č

Notă: S-au folosit şi răspunsuri de la chestiunea CREŞTETUL (CAPULUI) (h. 2).

HARTA CLXII

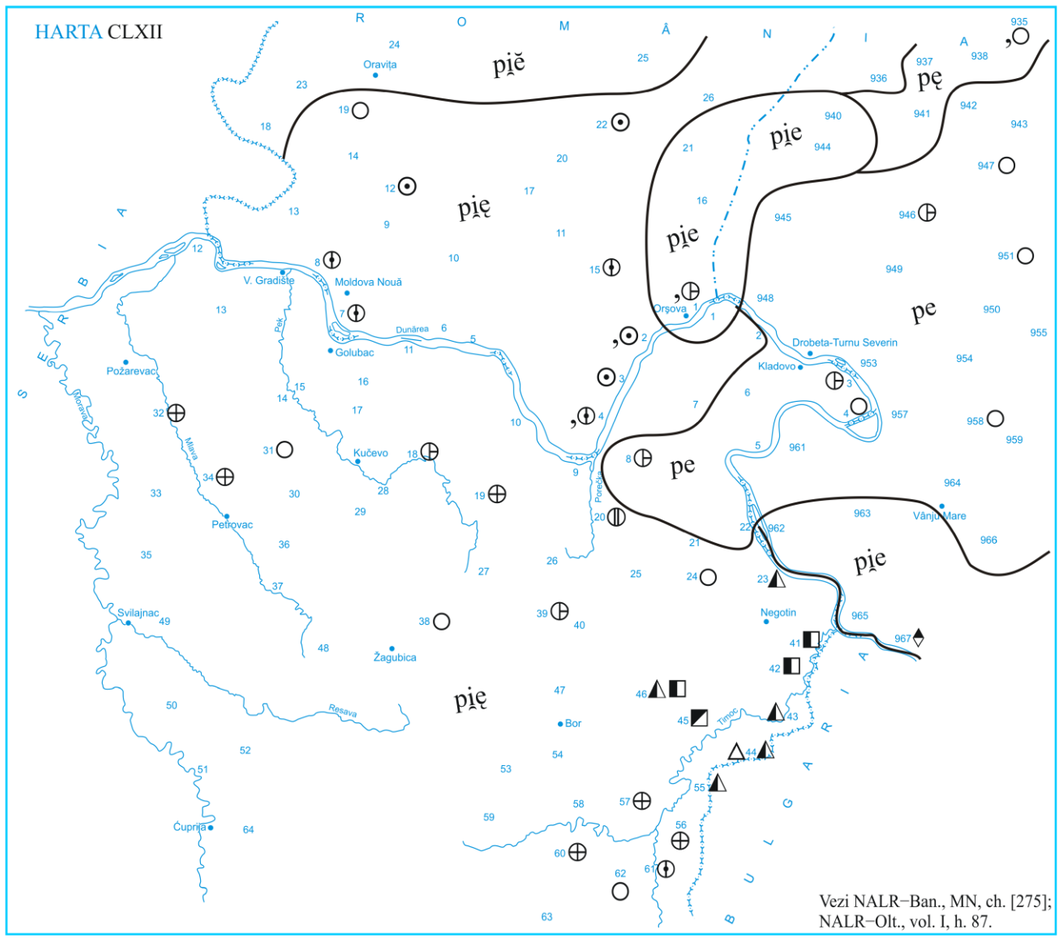

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [275]; NALR–Olt., vol. I, h. 87.

Grupul *pie-* în PIELE
(Vezi h. 98)

○ pi̯e ◐ pi̯ę ⊕ pi̯a (pi̯ä) ◧ pĉe (pĉĕ, pĉę etc.)
⊙ pe (pę) ⊕ pę △ pte (ptę) ◪ pt'/ćę, pć/t'ę
⊕ pi̯ę (pi̯ĕ) ◍ pi̯ę ◭ pt'e (pt'ĕ, pt'ę etc.) ♦ ќe

HARTA CLXIII

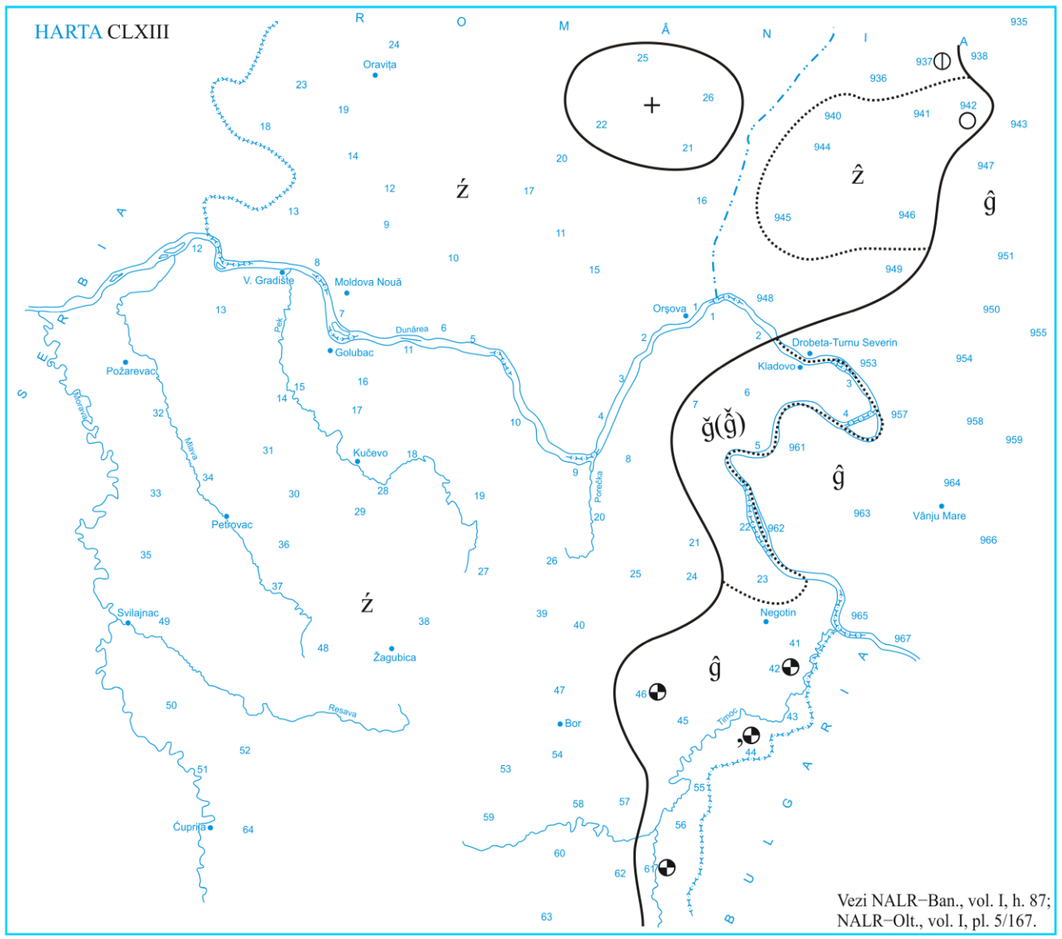

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 87;
NALR–Olt., vol. I, pl. 5/167.

Sunetul *ĝ* în formele NE<u>GE</u>L, NI<u>GE</u>L, INI<u>GE</u>L etc.
(Vezi h. 100)

○ ź ◑ ẑ ◒ ğ(ǧ) + alți termeni

HARTA CLXIV

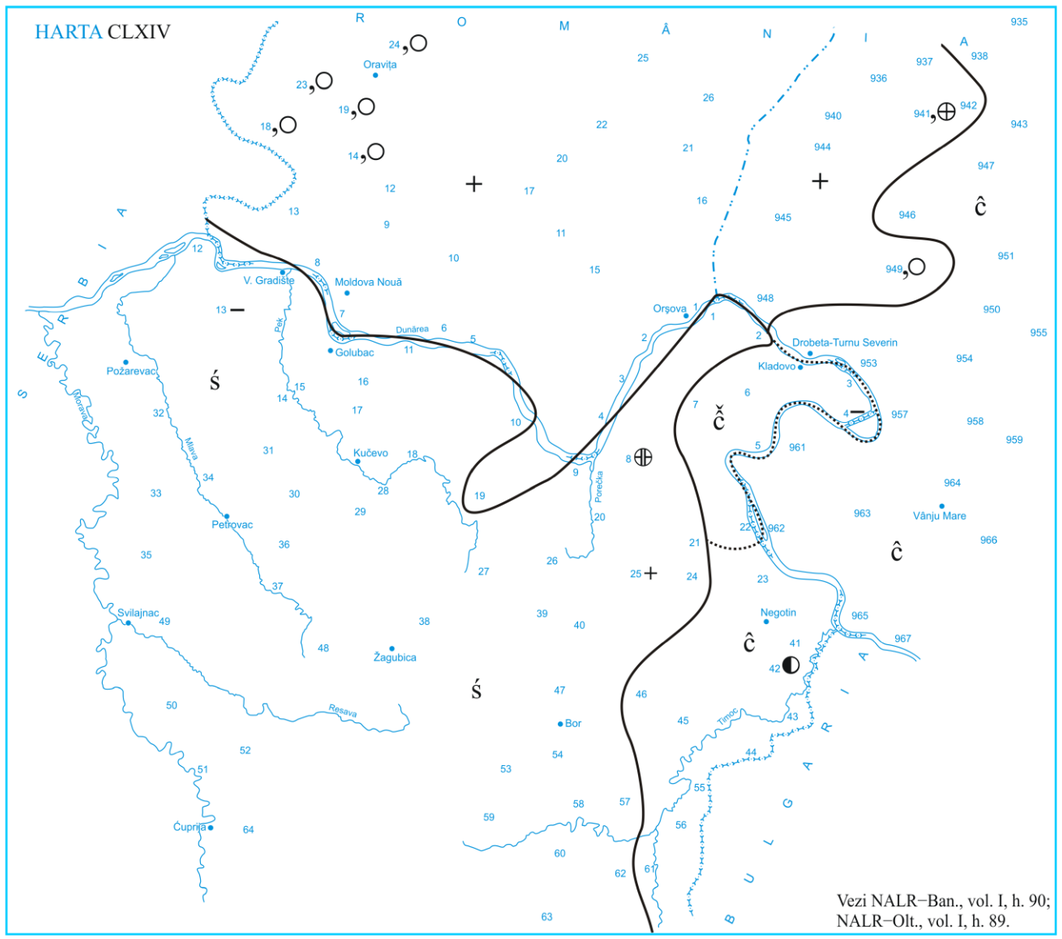

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 90;
NALR–Olt., vol. I, h. 89.

Sunetul *ĉ* în <u>CI</u>UP, <u>CI</u>UPESC
(Vezi h. 103)

○ ś (śup, śupesc) ⊕ ș' (ș'up) ● ĉ (ĉup)
⊕ ŝ (ŝupesc) ◐ č̆ (č̆up) + alți termeni

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

HARTA CLXV

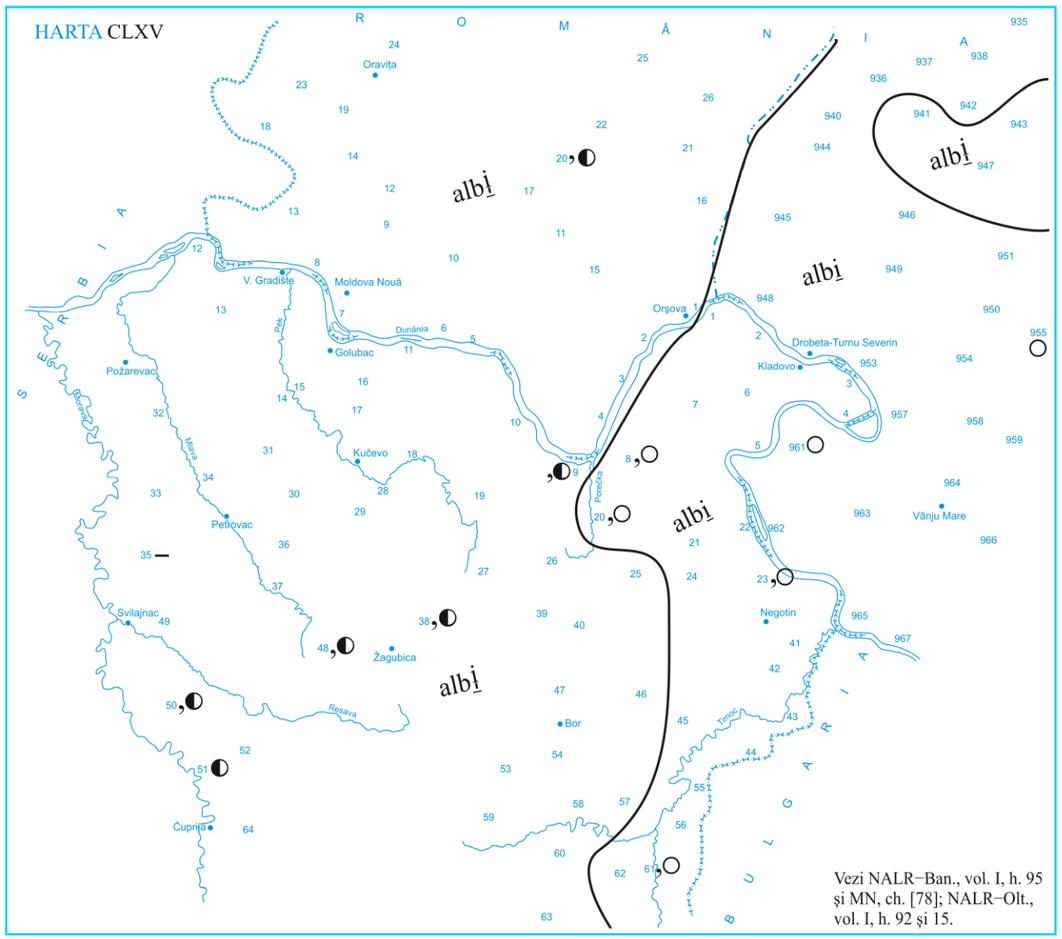

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 95 şi MN, ch. [78]; NALR–Olt., vol. I, h. 92 şi 15.

Forme de plural pentru ALB
(Vezi h. 109)

◐ albi (2 sil.) ○ albi̯ (1 sil.)

Notă: S-au folosit şi răspunsurile de la chestiunea (PĂR) ALB (h. 13)

HARTA CLXVI

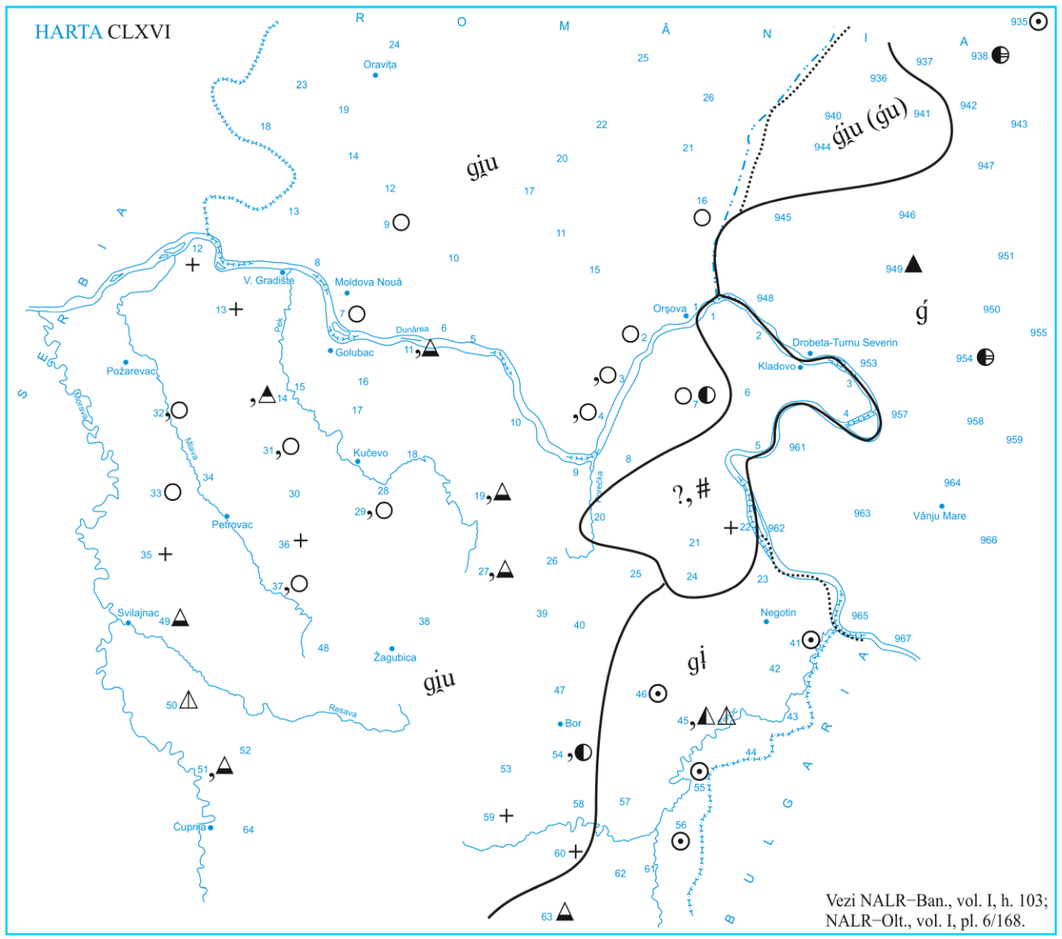

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 103; NALR–Olt., vol. I, pl. 6/168.

Reflexele grupului *gl'+ u* în JUNGHI
(Vezi h. 112)

○ gi̯ ◐ gi ▲ ǵu ◬ g ⚠ c
⊙ ǵ (gi̯ etc.) ◓ ǵi ◭ gu̯ ◮ ḱju \+ alt răspuns

HARTA CLXVII

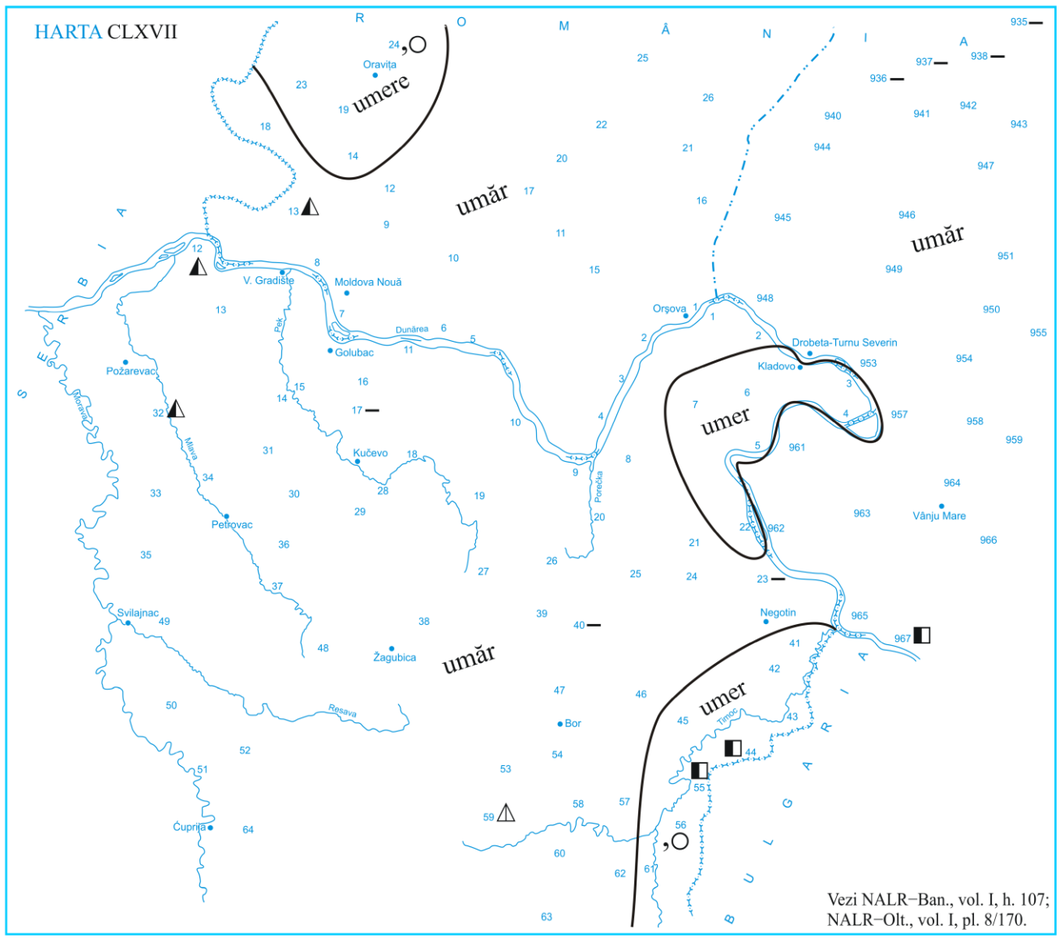

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 107; NALR–Olt., vol. I, pl. 8/170.

HARTA CLXVIII

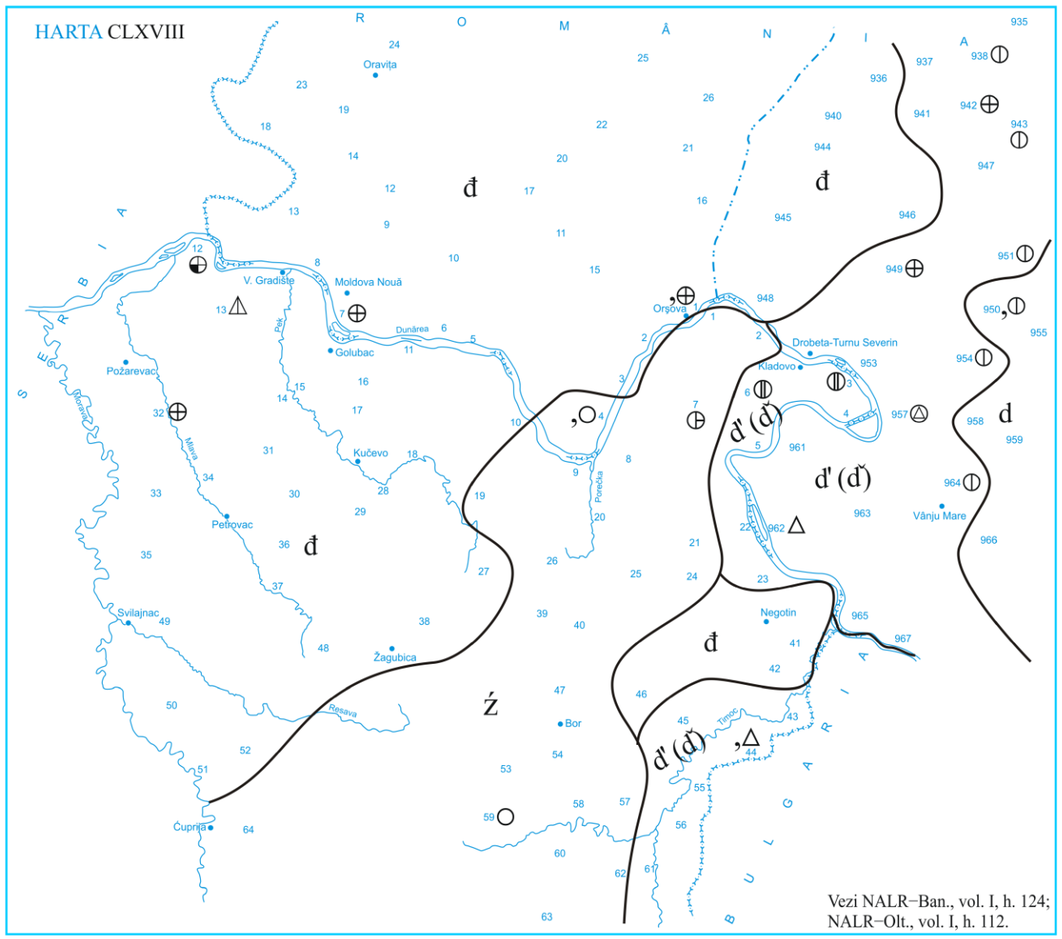

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 124; NALR–Olt., vol. I, h. 112.

Forme de singular pentru UMĂR
(Vezi h. 129)

○ umăr ◭ umer ⚠ umur ◧ umere

Sunetul *d* în formele pentru DEGET
(Vezi h. 133)

△ d ◍ ĝ ⊕ ź
⚠ d' (ď) ◍ ğ ◒ đ/ź
○ đ ⊕ j ◬ ĝ/d'

HARTA CLXIX

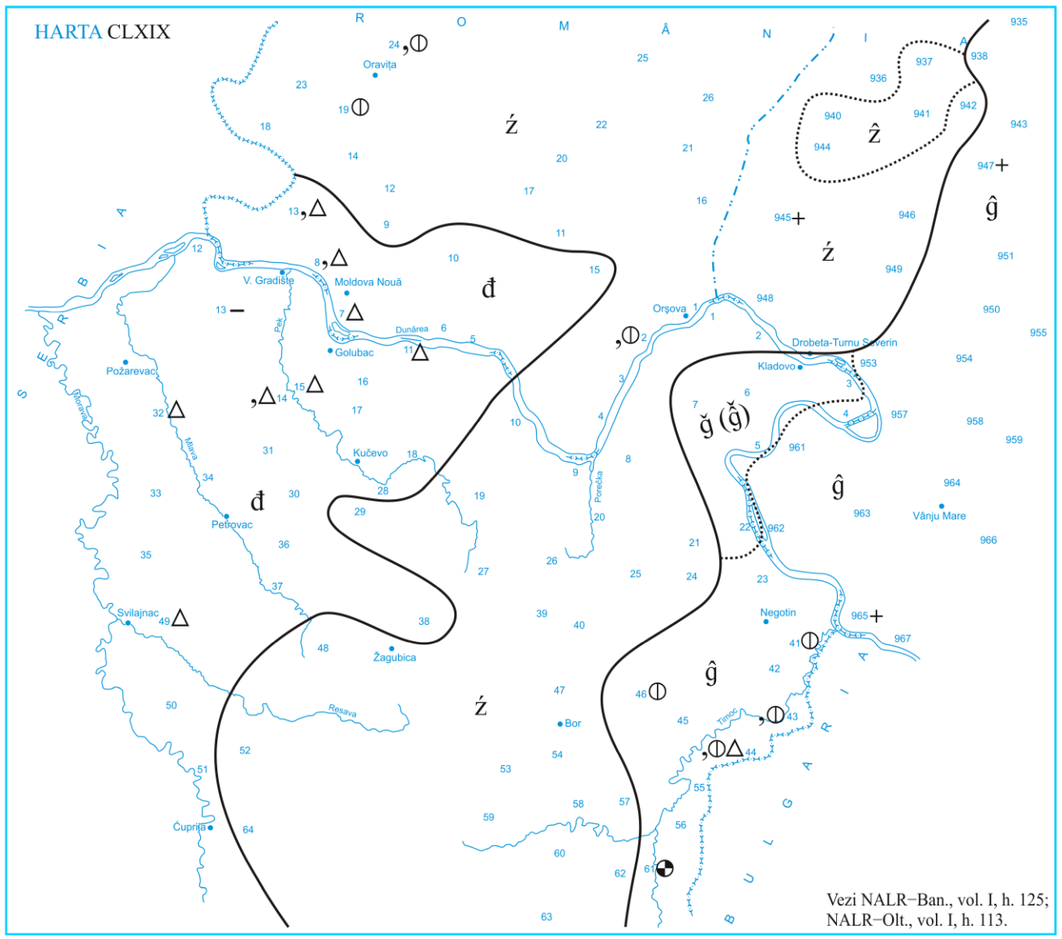

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 125; NALR–Olt., vol. I, h. 113.

HARTA CLXX

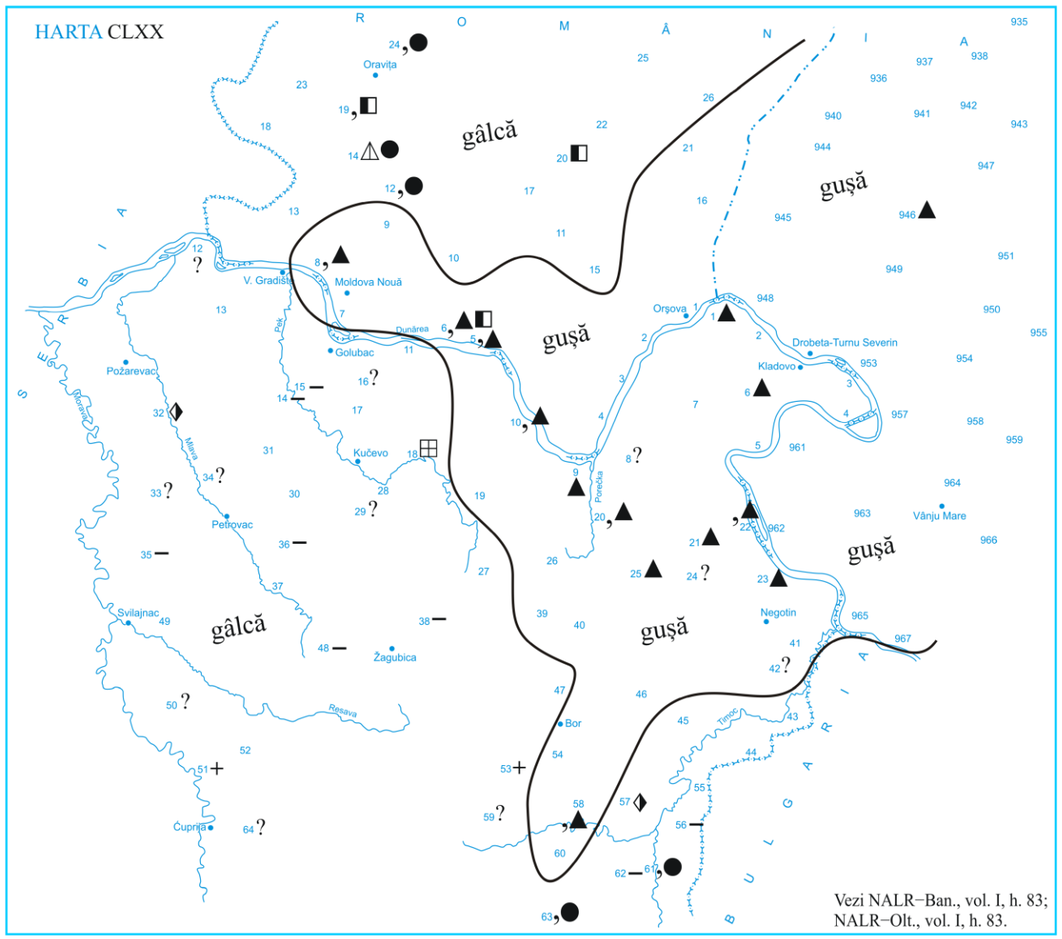

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 83; NALR–Olt., vol. I, h. 83.

Sunetul *ĝ* în formele pentru DE<u>GE</u>RĂ
(Vezi h. 134)

⦶ đ	⊕ ĝ	◕ ǧ	△ ź

Principalii termeni pentru GUŞĂ
(Vezi MN, pl. I, ch. [132]/[270])

● guşă	⚠ gâlce	◧ tragăn(e)	+ alți termeni
▲ gâlcă	⧫ gută	⊞ strumă	– lipsă răspuns

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ȘI TIMOC

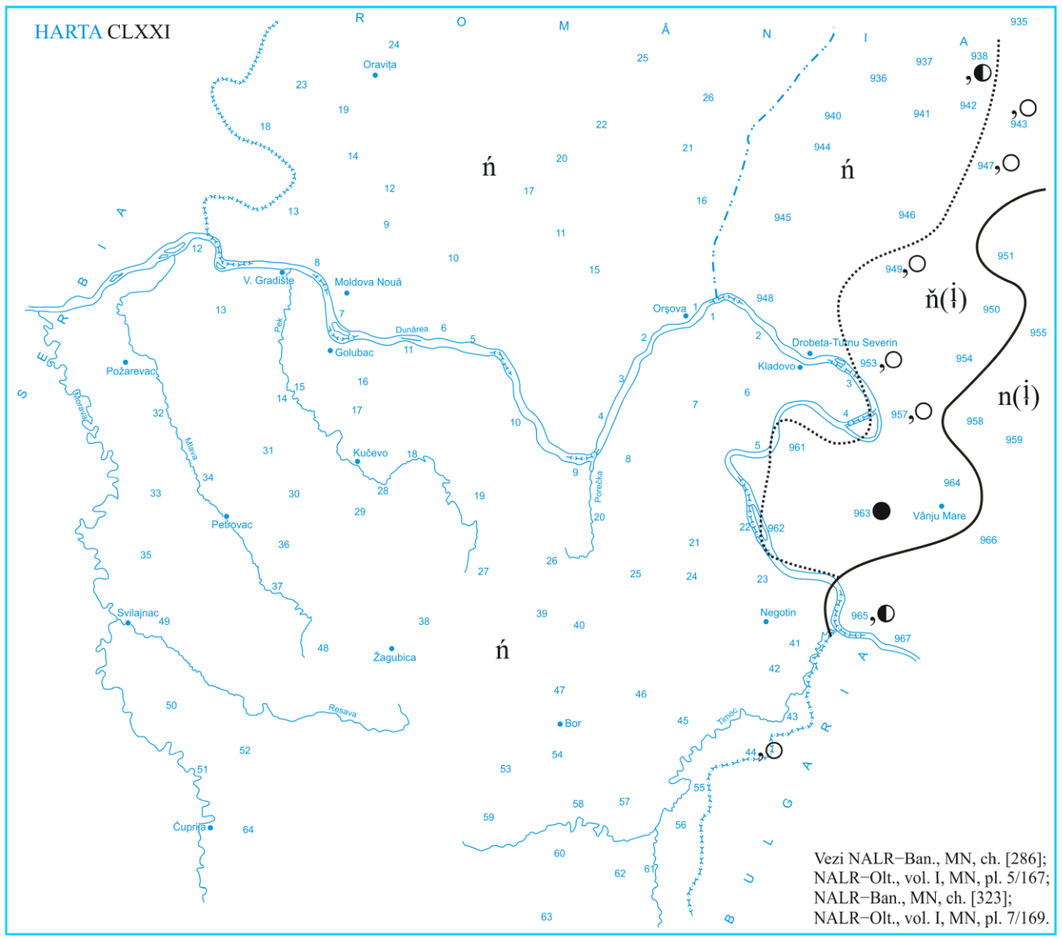

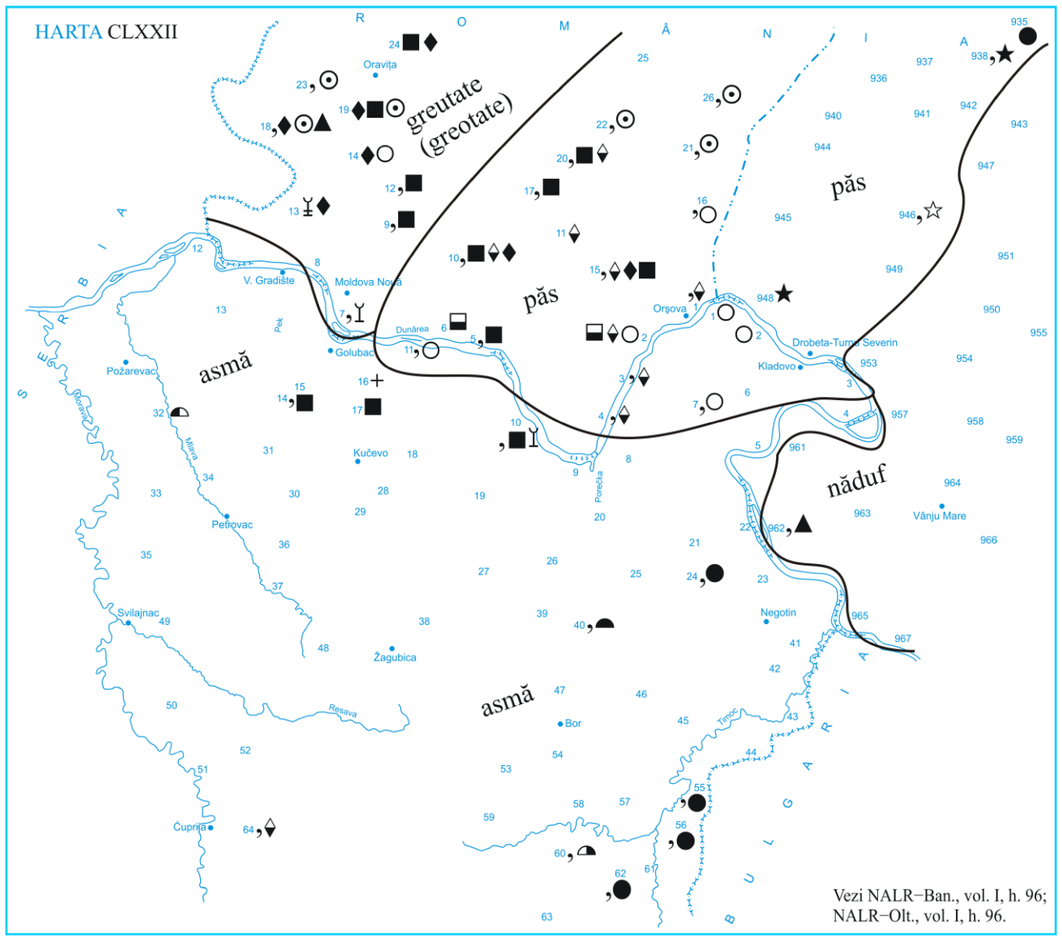

Sunetul *n* în CARNE, MÂ(I)NI (pl.)
(Vezi MN, pl. I, ch. [145]/[286] și pl. IV, ch. [171]/[323])

○ n(ɨ) ◐ ň(ɨ) ● ń

Principalii termeni pentru ASTMĂ
(Vezi MN, pl. I, ch. [151]/[295])

○ asmă
⊙ [R] asmă
● suspin
▲ păs
■ șui
⬓ șoi
★ năduf
☆ năduh
greutate (greotate)
♦ greumânt (greomânt)
suflătură grea
asuflați [pl.]
suflete [plt.]
astupală
astupare
+ alți termeni

HARTA CLXXIII

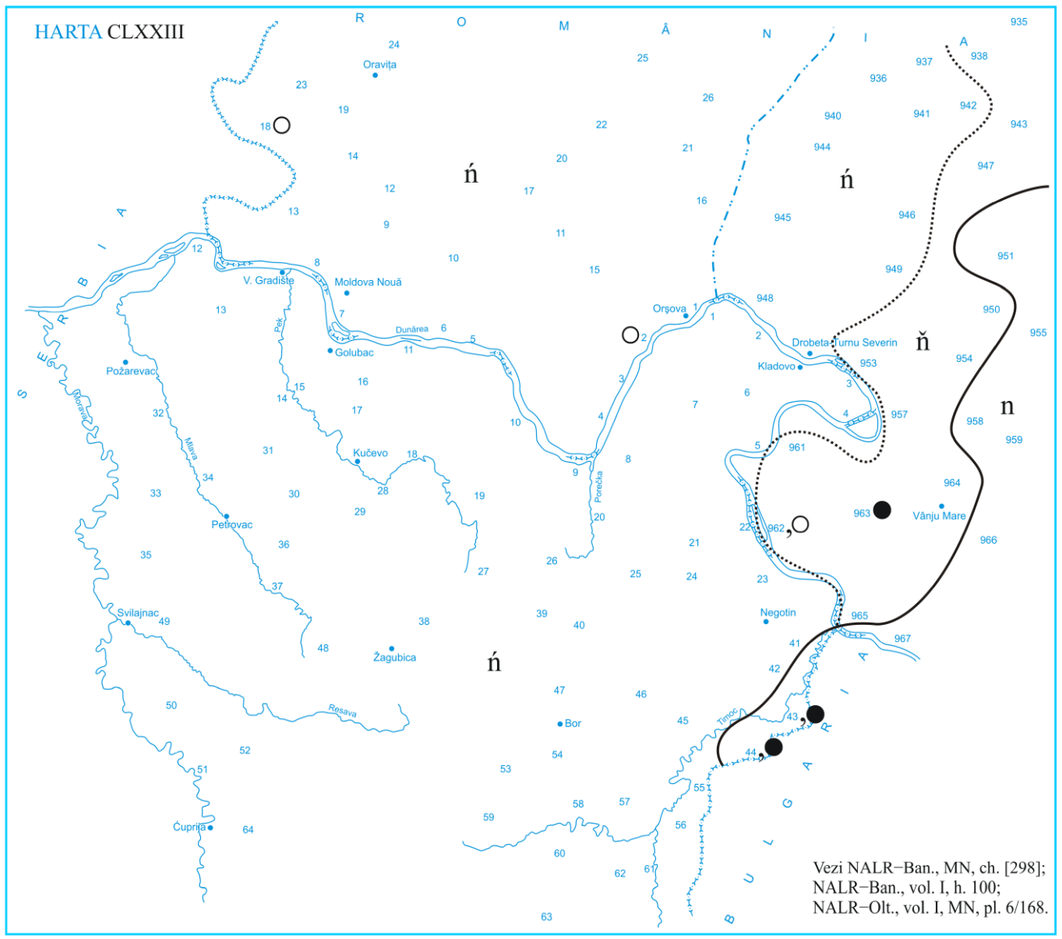

Vezi NALR–Ban., MN, ch. [298];
NALR–Ban., vol. I, h. 100;
NALR–Olt., vol. I, MN, pl. 6/168.

HARTA CLXXIV

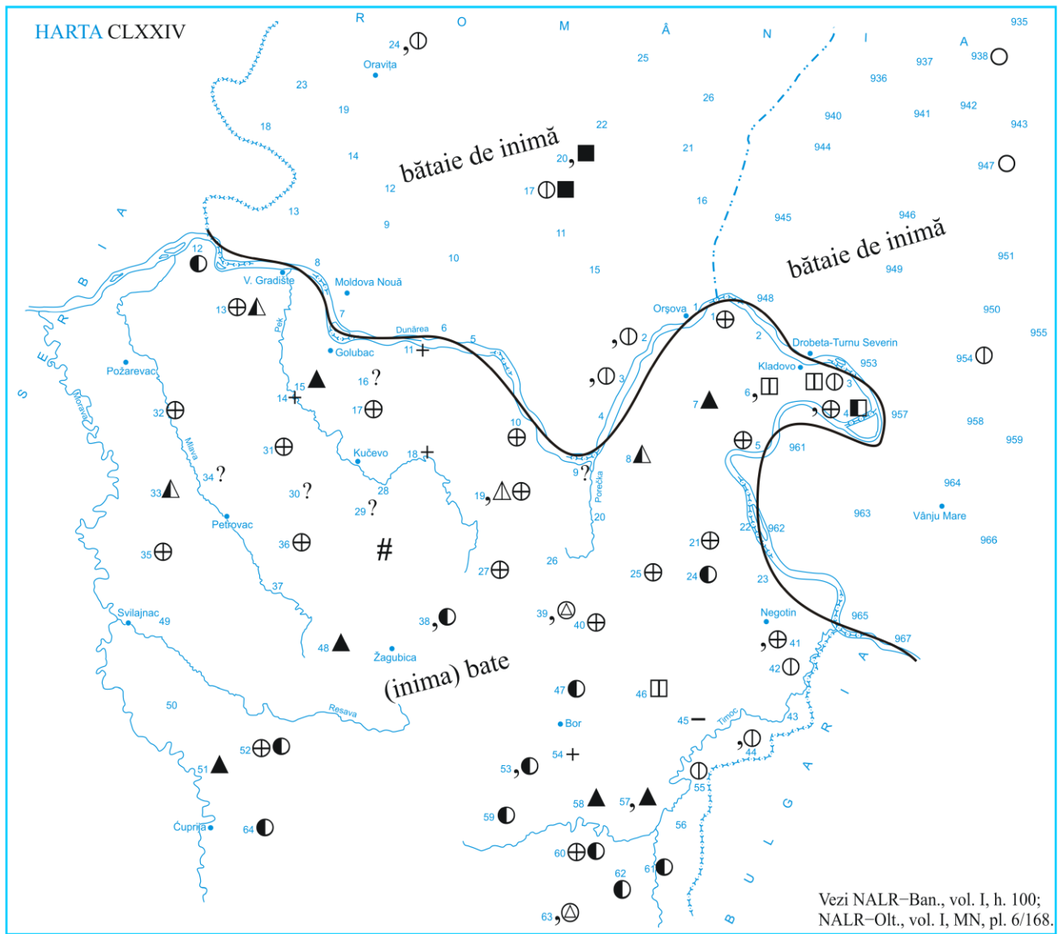

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 100;
NALR–Olt., vol. I, MN, pl. 6/168.

Sunetul *n* în I<u>N</u>IMĂ
(Vezi MN, pl. II, ch. [154]/[298])

○ n ● ń

Principalele răspunsuri pentru BĂTAIE DE INIMĂ
(Vezi MN, pl. II, ch. [156]/[300])

○ (inima) bate
◐ (inima) sare
◭ (inima) lupăie
■ batere de inimă
◍ (inima) se bate
◬ (inima) joacă
◮ (inima) zdumpă<u>ń</u>e
◧ zbatere de inimă
⊕ (inima) se zbate
▲ (inima) tupăie
◫ bătaie de/la inimă
\+ alte răspunsuri

HARTA CLXXV

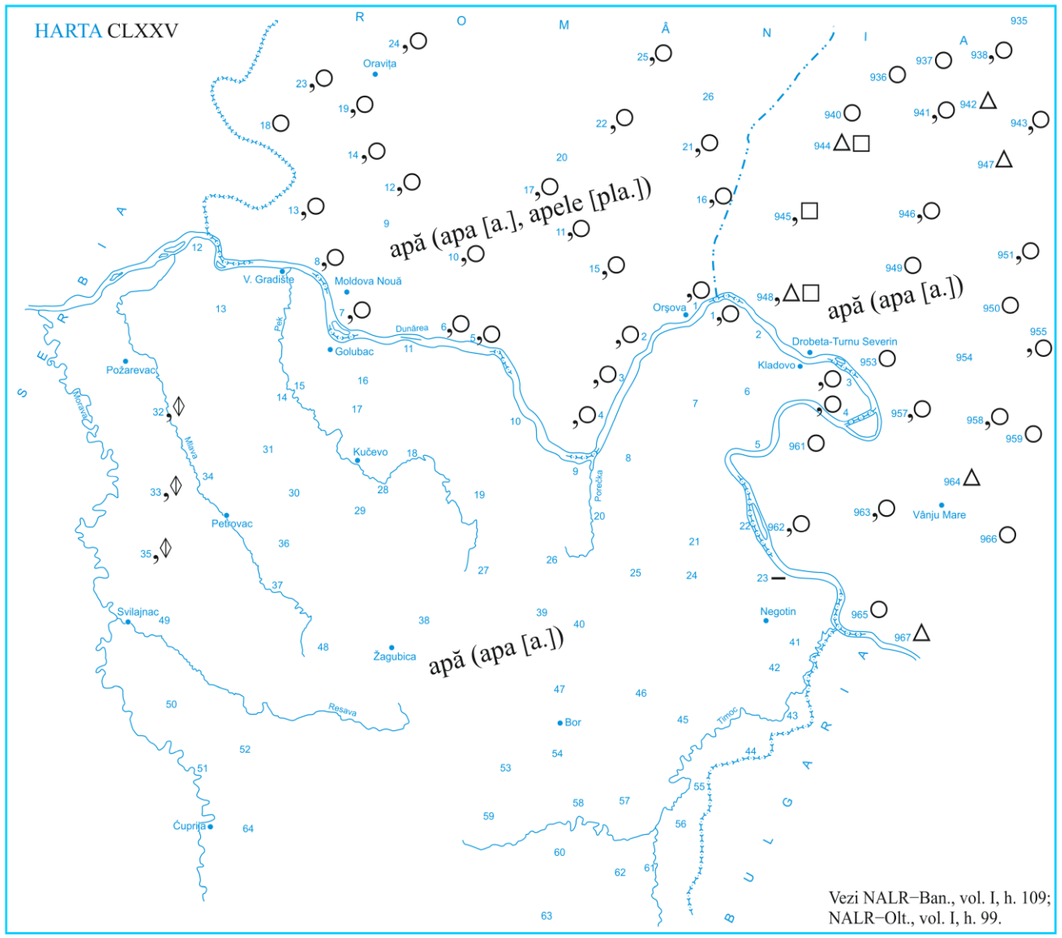

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 109; NALR–Olt., vol. I, h. 99.

HARTA CLXXVI

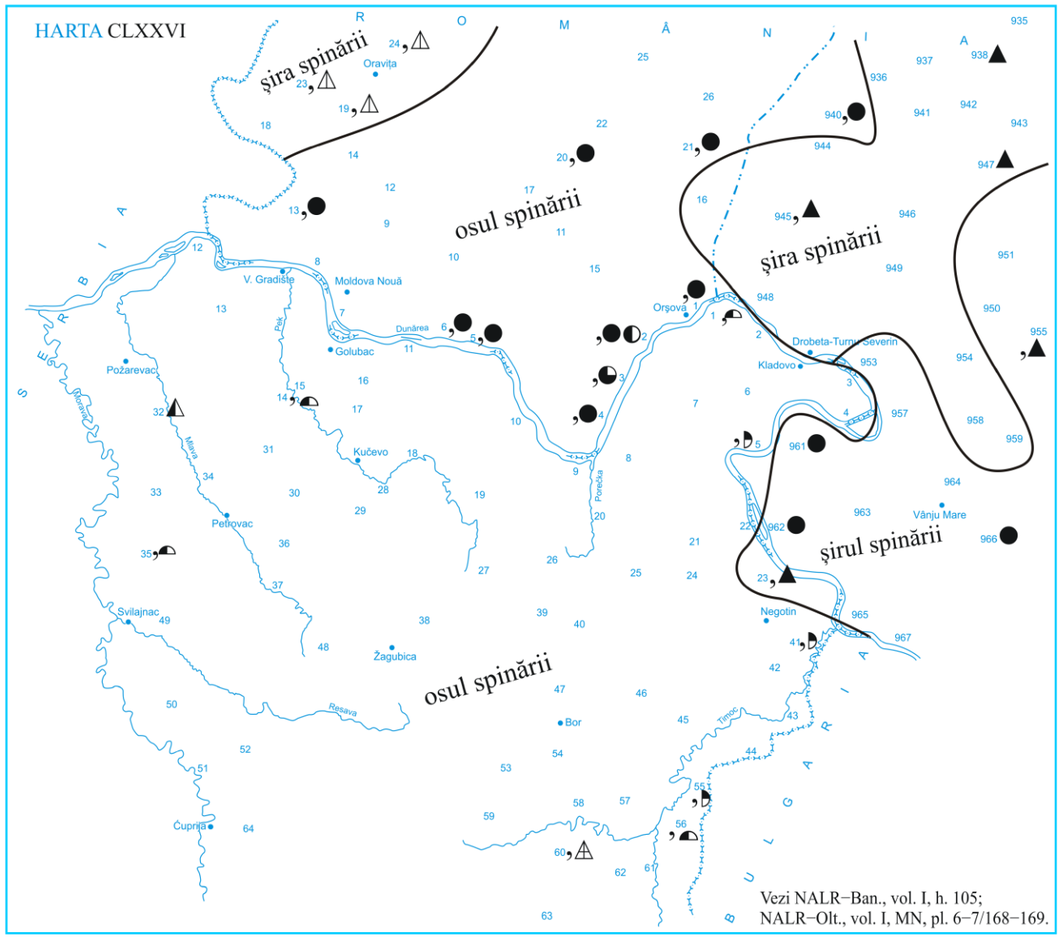

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 105; NALR–Olt., vol. I, MN, pl. 6–7/168–169.

Principalii termeni pentru SUDOARE
(Vezi MN, pl. II-III, ch. [160]/[395])

○ sudoare (sudori [pl.]) △ năduşeală (năduşeli [pl.]) □ năstrap (năstrapi [pl.]) ◊ znoi

Principalii termeni pentru ŞIRA SPINĂRII
(Vezi MN, pl. III, ch. [161]/[308])

● şira spinării
◕ şirea spinării
◐ şirul spinării
▲ osul spinării
◭ spineros, spinăroşâle
⚠ spinare
⚠ spină
◔ chicimă
◠ chicima (şalelor)

HARTA CLXXVII

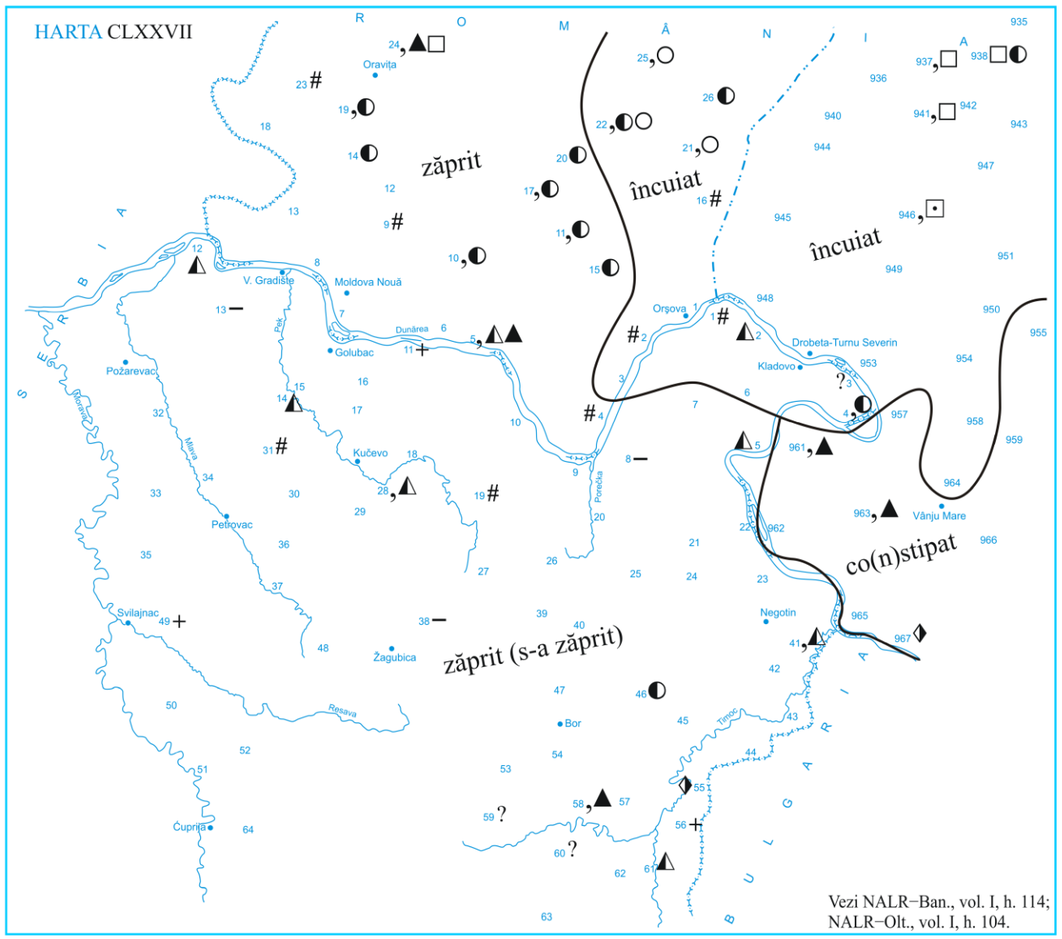

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 114; NALR–Olt., vol. I, h. 104.

HARTA CLXXVIII

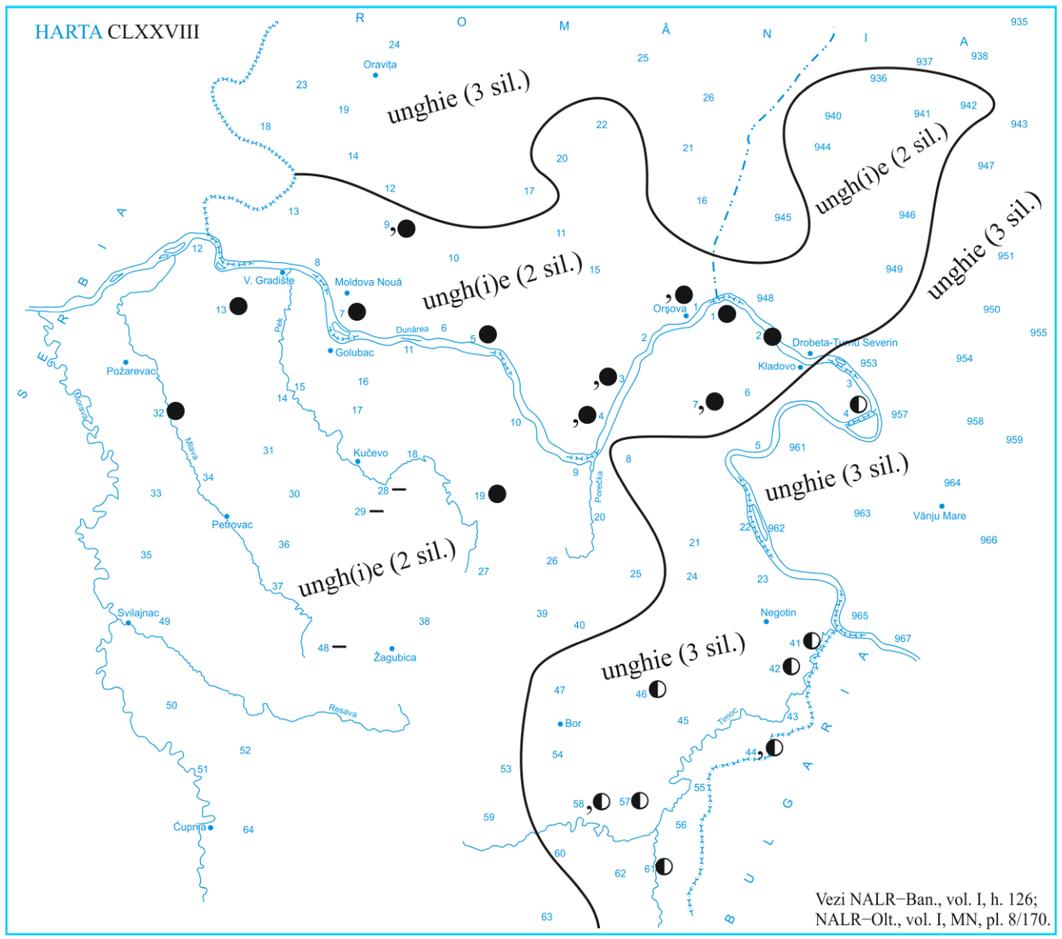

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 126; NALR–Olt., vol. I, MN, pl. 8/170.

Principalele răspunsuri pentru CONSTIPAT
(Vezi MN, pl. III–IV, ch. [166]/[314])

○ zăprit (s-a zăprit) ▲ încuiat □ constipat ♦ împietrit (s-a-mpietrit)
◐ oprit ◭ închis (s-a închis) ⊡ constupat – Nu s-a pus întrebarea.

Răspândirea formelor de singular UNGH(I)E (2 sil.), UNGHIE (3 sil.)
(Vezi MN, pl. IV, ch. [204]/[366])

● unghie (3 sil.) ◐ ungh(i)e (2 sil.) – Nu s-a pus întrebarea.

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN. GRAIURILE DINTRE MORAVA, DUNĂRE ŞI TIMOC

HARTA CLXXIX

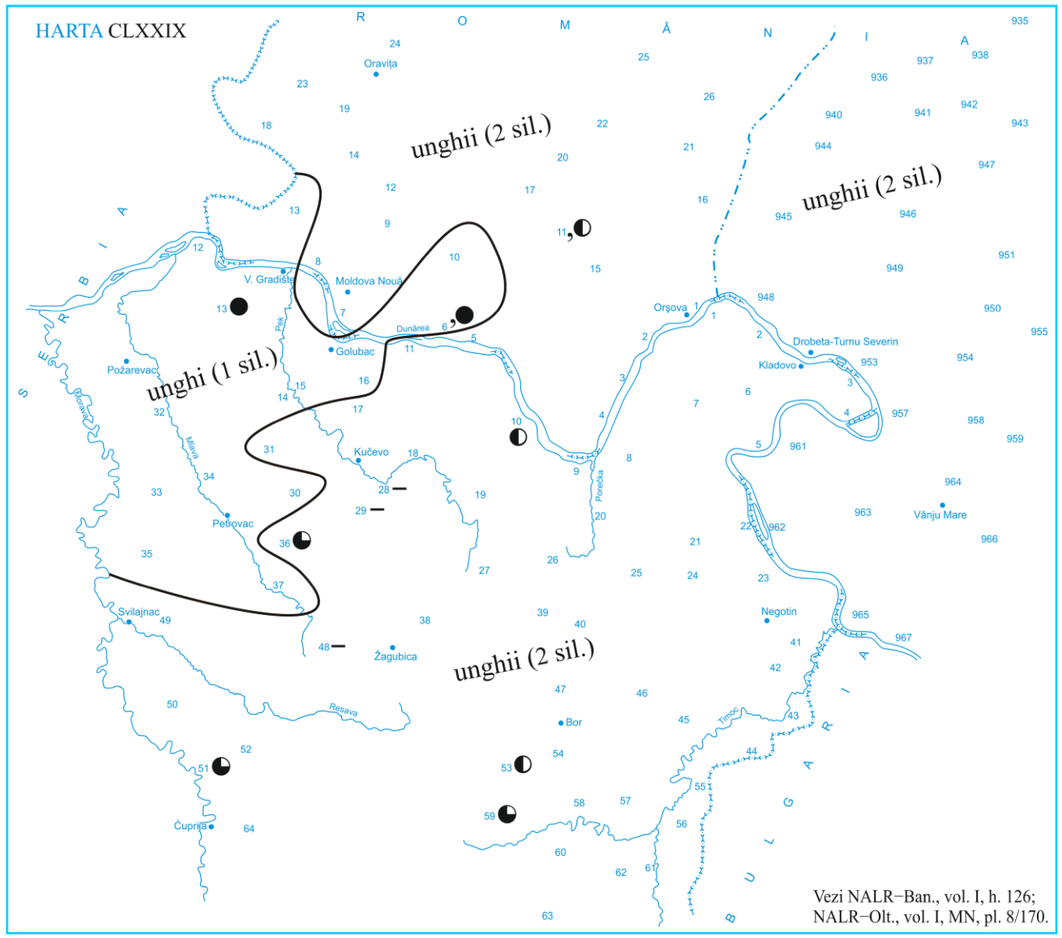

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 126;
NALR–Olt., vol. I, MN, pl. 8/170.

HARTA CLXXX

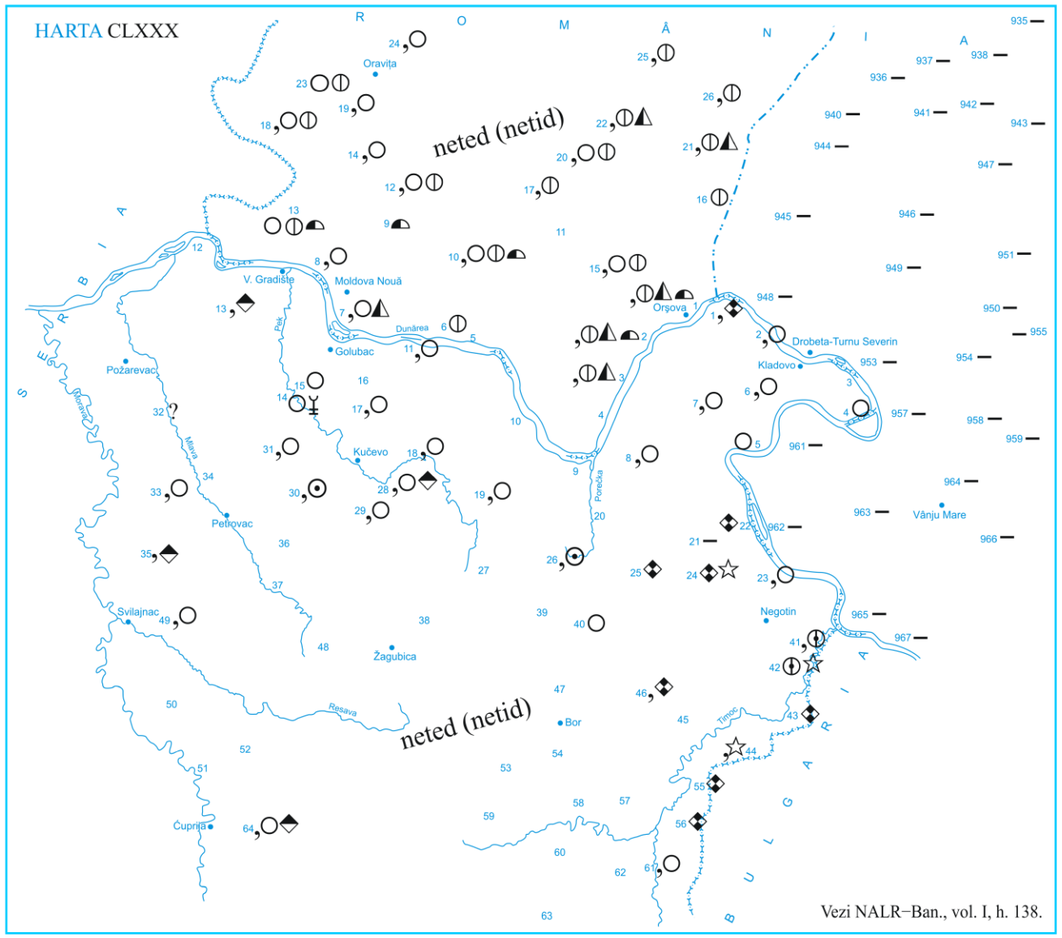

Vezi NALR–Ban., vol. I, h. 138.

Răspândirea formelor de plural UNGHII (2 sil.), UNGHE (2 sil.), UNGHI (1 sil.)
(Vezi MN, pl. IV, ch. [204]/[366])

- (● unghii (2 sil.)
- ◔ unghe (2 sil.)
- ◐ unghi (1 sil.)
- – Nu s-a pus întrebarea.

Principalii termeni pentru NETED
(Vezi MN, pl. IV, ch. [208]/[375])

- ○ drept
- ⊙ dreaptă [f.]
- ◫ drept
- ⊕ dreaptă [f.]
- ❖ potriv(ă), pătrivă, potrivit
- ◆ ravno (ramno)
- ◭ şest
- ◠ întins
- ☆ limpede
- ¥ fain
- – Nu s-a pus întrebarea.